ספרי מוסר

אמרי יחזקאל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אמרי יחזקאל

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אמרי-יחזקאל/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף השער 4
הקדמה 5
שער לימוד התורה 11
סיכום ההוכחות על נצחיות התורה 16
קשה לך ללמוד את התורה? 33
יש לנו תרופה נפלאה בשבילך! 33
שער עבודת התפילה 50
שער גמילות חסדים 98
שער השקפה - שכר ועונש 166
פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער התורה 382
פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער התפילה 402
פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער גמילות חסדים 411
פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער שכר ועונש 425
סיפורים נפלאים ומרתקים על אהבת הזולת! 489
מעשיות סיפורים ולקחים עם מוסר השכל בצידו 501
דברי סיום 527

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון CC BY-NC-SA 2.5 - אסור בשימוש מסחרי

בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל הרב יחזקאל ס' שליט"א

הרב יחזקאל ס' שליט"א

מהדורה חדשה ומתוקנת סיוון תשע"ב חודש מתן תורה

אוצר מאמרים נפלאים בעניני השגחה פרטית, שכר ועונש.

דברי חיזוק, רעיונות מוסר, והשקפת התורה

בהסברה בהירה ומיוחדת לבני דורנו.

דף השער

"בָּרוּךְ הַנֹּתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ, וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה" (ישעיהו מ' כ"ט).

עזרי מעם ה' בעזרת ה' יתברך עושה שמים וארץ

ספר

אמרי יחזקאל

אקטואליה מזוית אחרת, כולל: דברי חיזוק, רעיונות מוסר, והשקפת התורה על ג' יסודות שעולמנו מושתת עליהם: תורה - עבודה - וגמילות חסדים ובסופו: אוצר מאמרים נפלאים בעניני השגחה פרטית, שכר ועונש. והוא חיזוק גדול להיות בעל אמונה לפני שוכן מעונה. בהסברה בהירה ומיוחדת לבני דורנו.

נערך בעזרת החונן לאדם דעת הצב"י - יחזקאל ס'. נ"י.

מהדורה חדשה ומתוקנת סיוון תשע"ב חודש מתן תורה.

"הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל תָּרֶף נְצֹרָהּ כִּי הִיא חַיֶּיךָ". (משלי ד' י"ג).

© COPYRIGHT - מאחר והושקע עמל רב בהוצאת ועריכת הספר, אין רשות על פי דין תורתנו הקדושה, ולהבדיל על פי הזכויות הבינלאומיות לצלם או להדפיס את הספר, ואפילו חלקית, ללא רשות בכתב מהמחבר!

"וּשְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה". (צפניה ג' י"ג).

כל המעוניין ליטול חלק בהפצת התורה בישראל, ולהזכיר שמו, או שמות קרוביו וידידיו בספרים הבאים בעז"ה לזיכוי הרבים למטרת ברכה, הצלחה, ישועה, פרנסה טובה, רפואה שלימה וכ"ו או להנציח את זכות הלימוד לעילוי נשמת נפטרים יפנה למחבר: 03/9090507 וכל המזכה את הרבים, זכות הרבים תלויה בו.

הקדמה

"החזק במוסר אל תרף, נוצרה כי היא חייך". (משלי ד')
משל לאדם שנפל מהספינה לים, הושיט לו רב החובל חבל - ואמר לו "אחוז חזק בחבל שאם לרגע תניחנו - הינך טובע"! כך אדם שלא מחזיק במוסר, דומה למי ש'טובע' בעולם התאוות ללא קרש הצלה... (מדרש תנחומא, פר' שלח - ט"ו)
"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון". המושלים - אלו המושלים ביצרם, "בואו חשבון" בואו ונחשוב חשבונו של עולם !
"... כי מי שאינו מושל ביצרו, לא ישית עצמו לזה העולם. אך המושלים ביצרם הם יעשו את הדבר הזה... לחשוב מחשבת ממש: מה הוא? ולמה בא לעולם? מה מבקש ומצפה ממנו הקב"ה? ומה יהיה סוף כל ענייניו? וכו' וכו'.
(ב"ב ע"ח: ע"פ ספר "דרך עץ חיים" לרמח"ל ז"ל).
דברי חז"ל אלו, תואמים מאד למציאות שבדורנו אנו, שבעוה"ר נתרבו מאד מפירי הדת ומפיצי דעות כוזבות בתוך העם. ובמצב כזה עלול כל אדם להיות נרדף אחרי רוח הסערה של הכפירה והמינות, אם לא יחזיק חזק 'בגלגל ההצלה' שזורק לו רב החובל אליו. שזהו הערובה היחידה שעי"ז יהיה כעץ שתול על פלגי מים, ויעמוד איתן נגד כל הרוחות אשר מנסות לעקור אותו משרשיו האמיתים.
הקו המרכזי של חיבור זה, הוא בכדי להעמיד בפנינו את "אתגר החיים". ולנסות לענות במקצת על הבעיה הנ"ל, באשר חיבור זה מעורר ומחייב את האדם לעצור את מירוץ החיים, ולהתחיל לחשוב קצת יותר לעומק, חשבונו של עולם. מהו מושג האמיתי של "חיים", ומהי 'תכלית' החיים. והרי בכל תענוגי העוה"ז אין הנאה אמיתית ואושר ניצחי. אתה שואף להגיע למשהו, וכשכבר השגת אותו - אתה כבר 'מתרגל' אליו, ותוך זמן קצר דועכת ההנאה, ונהפכת להיות מאוסה, ומתאכזבים. ושוב מרגישים דחף פנימי לחפש אולי ההנאה נמצאת במקום אחר, וכך כל החיים מתגלגלים כשהבנ"א אכולי יאוש וסיפוק, וסוחבים הם את החיים כאשר בפנימיותם מרגישים בריקנות גמורה.
ופעמים, כאשר נתקלים ברגע של אמת (שאז הם חופשיים מהרעבון התאווני) מתחילים לשאול את עצמם: מה יהיה הסוף? באיזו סוג הנאה תבוא כבר הנשמה אל 'סיפוקה' האמיתי? כיצד אוכל כבר לחיות חיים מאושרים ורגועים באמת, מבלי כל דמיונות ורצונות אשר לאחר רגע קט מתנפצים 'כבועת סבון'? באיזו דרך אוכל להתנתק מהחבלים (התאוות) שאני קשור אליהם, ובכך אשקיט מעט את העצב שמכרסם בי? וכו', וכו'.

ובאמת על סוג אנשים אלו, שחיים רק 'חיי שעה' בלי חשבון ובלי שום התבוננות (ורק ההנאה הרגעית עומדת מול עיניהם) כבר צווח בזה גדול תורת המוסר רבינו הרמח"ל זצ"ל, על החיוב לברוח מן השיגרה של החיים, ולערוך חשבון נוקב ומדוקדק על כל אורח חייו. והנה הא לך לשונו (מתוך ספרו "מסילת ישרים" פ"ב) "הנה ענין הזהירות... שיהיה מתבונן ומפקח על כל מעשיו... לבלתי עזוב נפשו לסכנת האבדון ח"ו. ולא ילך כמהלך הרגלו כעוור באפילה... והמעלים עיניו מהצלתו אין לך פחיתות והוללות רע מזה, והרי הוא 'פחות' מהבהמות והחיות אשר בטבעם לשמור את עצמם... ודומה הוא לסומא ההולך על שפת הנהר, אשר סכנתו עצומה, ורעתו קרובה וכו'.

לשון חריפה זו שבא התבטא הרמח"ל על אותם אנשים, מלמדת אותנו עד כמה עלינו להשתדל לראות נכונה את החיים, בעומק ובהתבוננות. ולא לחיות חיים שטחיים, אשר מאבדים ממנו שם ותואר של "אדם" (ונעשה פחות מהחיות והבהמות, וכנ"ל) ומשקיעים אותו בחומריות וגשמיות של העוה"ז.

לאור כל השיקולים הנ"ל, חשתי חובה לכתוב לעצמי דברי מוסר וחיזוק (ומגו דזכי לנפשיה, זכי נמי לאחריני) והושם דגש מיוחד בחיבור זה, שכל המאמרים יהיו מושתתים על יסודי החיים שנאמרו לעיל. (ונכתבו בהיקף ובעומק, ומצד שני – גם בסגנון השווה לכל נפש).

והנני תקוה, שחיבור זה ישמש לנו כ"קרש קפיצה" להתעלות, ולזכות לקרוא נכון את 'התמרורים' שבכל צומת וצומת שבדרכי החיים, ועי"ז נוכל גם לעלות על מסלול העולה בית אל.

טרם אכלה לדבר, ברצוני להעיר כאן הבהרה קטנה, אל לומדי התורה שבהיכלי הקודש. מקובל לחשוב, שספרי מחשבה ומוסר - אין זה מדבר אל הת"ח היושבים ראשונה במלכות, ועוסקים כל היום בניצוצות של אש תורה"ק. ומדמים לעצמם שזה "פחיתות כבוד" לעיין בספרי מוסר. [וחכמים אלו, כבר צצו בזמן הרמח"ל, וטענו את הטענה הנ"ל, והרמח"ל השיב להם בספרו מסילת ישרים בהקדמה, וכינה אותם בשם "המתחסדים הטפשים" יעו"ש].

יש כאלו הבאים בתירוץ אחר: שאין זמן מתי ללמוד מוסר, מאחר וטרודים כל היום בהויות של אביי ורבא. וחבל להפסיד את הזמן היקר מן לימוד הש"ס ראשונים ואחרונים, וכו' וכו'.

והנה כל הטענות הנ"ל, נובעות מחמת חוסר ידיעה מה 'נותן' לנו לימוד המוסר? כמה זה מוסיף לאיכות התורה שלומדים, ולרמה השכלית שלנו? וכיון ששורש הבעיה טמון בזה, ע"כ אציג כאן בפני הלומדים (בקצרה) דברי חז"ל מדהימים, אשר משקף ומגלה

טפח מגודל נחיצות לימוד המוסר, שאינו רק כ'תוספת מעלה', אלא גם הערובה היחידה, שישתמר תלמודו בידו. ובלא"ה נפול יפול, ודרכו סלולה לפניו לרדת לבאר שחת !

ודברים אלו לא בדיתי מליבי, אלא הם מפורשים במדרשי חז"ל בש"ס. וזיל ביה קרי ביה רב הוא. ואעתיק בקצרה כמה מהם: ראשית, צריכים לצאת מתוך נקודת הנחה ברורה: בדורנו - לימוד התורה לבד עדיין אין בכחה לשמש כמגן בפני היצה"ר. ואע"פ ששנינו (בקידושין דף ל:) "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו" מ"מ פשוט שהכונה תורה עם דרך ארץ, דהיינו בד בבד עם 'לימוד המוסר'.

ובלא זה - לא רק שנחסר מכח ההשפעה של התורה נגד היצה"ר, אלא התורה עצמה נהפכת להיות 'כח עזר' ליצה"ר. ומשתמש הוא בכח תורתו כדי לנגח ולקנטר אחרים. שכן שנינו (ביומא ע"ב: ובשבת פ"ח: ובתענית ז'.) "זכה נעשית לו סם חיים. לא זכה נעשית לו סם מיתה! שד"ת יש בהם כדי להמית ולהחיות". והגר"א (בפירושו למשלי, כ"ד-ל"א) וכן מובא בספר "אבן שלמה" (פ"א, אות י"א) בשם הגר"א. ביאר בזה פירוש נורא, וזת"ד: "...כי ענין התורה לנפש, הוא כמו ענין ה'מטר' על הארץ, שהיא מצמיחה סמי חיים ומוות. וכן היא ההשפעה בתורה, ולכן צריך אחר לימודו לבער ממנו הפסולת ע"י יראת חטא, ומעש"ט, וכו'.

והדברים מבהילים: נאמר כאן שהתורה עוזרת לאדם להצמיח ולהפריח את מה שהוא שתל במידותיו ותכונותיו. וכעין המטר, שאם יזרע קוצים - זה מה שיעזור לו המטר להצמיח! [ולפי"ז לא יפלא עוד מה שמצינו אצל ישמעאל, שכתוב בו (בבראשית כ"א-כ') "ויהי אלוקים את הנער" (כלומר, שהיתה לו סיעתא דשמיא) ובכ"ז מה יצא מזה? "ויהי רובה קשת" וזה ראיה מוחצת, שמה שהאדם זורע - זה מה שהתורה מצמיחה לו! בינה נא זאת!] ואם באמת כך הם פני הדברים, א"כ חייב אדם ללמוד מוסר. שאם ישאר עם מידותיו הרעות, א"כ התורה עוד 'תשגשג' לו אותם מעלה מעלה, עד שכבר יהיה קשה לו ליחלץ מזה!

ובאמת כל יודע ספר, כבר גילה שדברי הגר"א הנ"ל הם תלמוד ערוך בש"ס (במס' שבת דף ל"א.) דלמדנו, שיראת שמים היא כמין "קב חומטין" דהיינו 'חומר משמר', ואם האדם לא משלב זאת ביחד עם לימודו, אומרים לו "מוטב שלא העלית" כלומר, עדיף שלא היה לומד כלל, כי עכשיו תיהפך לו תורתו לרועץ, וכמשנ"ת לעיל בשם הגר"א.

ולאור הגילוים הנ"ל, א"כ נעלמות מאליהן כל הגימגומים נגד פחיתות מעלת הלימוד בספרי מוסר ומחשבה. כי מה בצע לו בכל תורתו - בעוד שחסר לו את הבסיס שעליו 'נשענת' כל תורתו! וכנ"ל.

וגם לאלו שטענו שמחמת "חוסר זמן" אינם מקפידים בזה, הנה כבר ידוע המעשה בר' ישראל סלנטר, שנשאל ממאן דהוא, דהיות והוא טרוד בפרנסתו כל היום, ויש לו רק שעה אחת להקדיש ("לעילוי נשמתו"), איזה לימוד כדאי לנצל בשעה זו? וענה ר' ישראל, שבשעה היחידה שנותרה לך תילמד מוסר, וכאשר יתמלא ליבך ביראת ה', אז ממילא תראה ותווכח שבאמת יש לך זמן יותר לכל חלקי התורה, ע"כ.

ותשובה ניצחת זו, עונה ג"כ לכל אותם 'הדחוקים' מחוסר זמן, והבן!

זאת ועוד, שכלל בידינו, שמי שאינו מאבד את הזמן יש לו עת לכל. ומי לנו גדול מרבינו הרמב"ם, אשר העיד על עצמו (בסוף פירוש המשניות למס' ברכות) וז"ל "כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה - יותר מכל אשר אלמדהו". ולאחר דברים אלו, מי יבוא לערער אחר המלך, ודי בזה למבין.

יש תמיד לזכור, את אימרתו של ר' ישראל סלנטר: "האדם יכול להתגורר עם עצמו 70 שנה(!) ובכ"ז יתכן שעדיין הוא לא יכיר היטב את עצמו... רק לימוד המוסר, יכול לגלות לו מיהו באמת! ומשום שהמוסר דומה בדיוק "לזכוכית מגדלת" – שבעזרתו אפשר לראות את גודל החטא במדויק. ואפי' אם לבסוף, האדם לא יצליח להתגבר על עצמו, ויעבור את העבירה, בכ"ז לימוד המוסר עוזר לו – שהוא שולל לו לפחות את "הטעם" של העבירה! עד כדי כך, גדול כח ההשפעה, של "השלחן ערוך" החמישי – שזהו לימוד המוסר!

הנני מקווה ומאמין, שבעז"ה 40 המאמרים שנכתבו בספר זה, (אשר מקיפים בתוכם את כל שטחי החיים של האדם) יצליחו לחולל "מהפך רוחני" בתוך קירבו של האדם הקורא אותם.

ואולם כל זה – רק 'בתנאי' שהקורא, יקפיד לקיים את 2 התנאים הבאים:

1. לגשת לספר – לא רק מתוך מטרה של התעניינות וסקרנות, אלא גם מתוך רצון ואכפתיות להשתנות! כלומר: לבחון באיזו נקודה אני יכול לשנות את עצמי? איזה מאמר בספר זה, מדבר דוקא כלפי? איזה תועלת מוסרית, קבלתי אני מקריאת המאמר הזה?
2. ובד בבד – יש להקפיד לשמור גם על ריסון, ואיזון! כלומר, לא לקרוא הרבה מאמרים בבת אחת, כיון שבדרך כלל, כשקוראים הרבה ידיעות, לא משיגים מזה שום תועלת. שכשם שנכנס באוזן אחת – כך יוצא מיד מהאוזן השניה, וכבולעו - כך פולטו... ולכן, אם רוצים שהדברים יחדרו גם פנימה, אל תוך חדרי הלב, יש לאזן ולהאט את מהירות

הקריאה, ולהשאיר לעצמו פרק זמן פנוי, בין מאמר למאמר, כדי שיוכל לעכל את הדברים שקרא, ולראות באיזו נקודה הוא מאד התרשם, ויש ביכולתו לשפר בה את עצמו, ואת מידותיו.

אלו הם 2 התנאים להצלחה הרוחנית, שדרכם נוכל להפיק את מירב התועלת מספר זה. וכל מי שישמור על שני הסעיפים הנ"ל, מובטח לו, שבעזה"י תוך פרק זמן קצר - יראה שאכן באמת נפתחת לו הדרך, לעלות על המסילה העולה בית אל! הוא ירגיש כבר מעצמו 'דחף פנימי', לרצות לעלות ולהתעלות במעלות התורה ויראת שמים! שכן יש לנו הבטחה ברורה מרבותינו הקדושים (בגמרא מסכת שבת, דף ק"ד.) ש"הבא להטהר – מסייעין בידו"!

והנה, אע"פ שפסקו לנו רבותינו, שלמעשה אין לברך "שהחיינו" על הוצאת ספר חדש לאור עולם [עיין בזה בכף החיים, סימן רכ"ג אות כ"ו. והטעם, משום דחיישינן לשיטת התוס' בסוכה (דף מ"ו.) שאין לברך שהחיינו, אלא על מצוה הבאה מזמן לזמן. ועוד, שמצוות – לא להנות ניתנו, ודו"ק]. מכל מקום, כו"ע מודים דיש עכ"פ לתת 'שבח והודאה' להקב"ה, על אשר זיכהו לראות בפרי עמלו. ולכן, גם אני הקטן, הנני מודה להשי"ת, על אשר זיכני לראות בהוצאת ספרי זה, ויהי רצון שספר זה ישמש לזיכוי הרבים, לכל מי שצמא לדבר ה', ועי"ז יתרבה כבוד שמים בעולם. ובזכות המצוה הזו - יזכני הקב"ה להוציא לאור עולם את יתר חיבורי אשר עימי בכתובים, מתוך בריאות גוף איתנה, ונחת ושלווה, ואזכה לראות זרע ברך ה'. עוסקים בתורה ומצוות, אמן כן יהי רצון.

ובהמשך להודאות, אפתח תחילה להודות ע"פ מה שהורונו חז"ל (בברכות דף ס"ג:) "פתח ר' יוסי, בכבודה של אכסניא". ואיזהו אכסנייתו העיקרית של האדם – זהו בית אביו ואמו. אשר חינכוני על ברכי התורה והיראה. השי"ת יאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים. ויזכו לראות נחת מכל יוצאי חלציהם. אכי"ר.

ולסיום, ברצוני גם להודות למי שעומדת מאחורי כל מפעל יצירת הספר הזה, ואשר כל זיכוי הרבים שֶׁיֵּצֵא מתוך חיבור זה - נזקף לזכותה, הלא היא אשת החיל, עזרתי בחיים, מרת דינה תחי', מנשים באהל תבורך. שהודות למסירותה ודאגתה לכל צרכי – התאפשר לי להוציא לאור עולם ספר זה מתוך ישוב הדעת והרחבת הדעת. ועליה נאה להמליץ את מאמר שלמה המלך "רבות בנות עשו חיל – ואת עלית על כולנה", היות וכל חפצה ורצונה, שאוכל לשבת ולעסוק בתורת ה', בלי שום טירדא כלל. יה"ר שהקב"ה ישיב לה כגמולה הטוב, וזכות זיכוי הרבים שיצא מחיבור זה - יעמוד לנו שנזכה לראות

דור ישרים יבורך. בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, מתוך נחת ואושר אמיתי. ולא תמוש התורה מפי זרענו עד עולם, אמן כן יהי רצון.

קראתי ספר זה בשם "אמרי יחזקאל", על שמי יחזקאל. [ועוד, שהמשפט - "אמרי יחזקאל למקטן ועד גדול" - עולה בגימטריא - 759. והוא שווה בדיוק לחשבון של שנת הוצאת הספר - תשנ"ט שעולה ג"כ בגימטריא - 759 - בדיוק!!! לרמוז, שבאמת הספר שווה לכל נפש "למקטן ועד גדול"!] וכל זאת, על פי מה שכתב לנו רבנו הרוקח (אחד מהראשונים) בהקדמה לספרו, שנכון לאדם לרמוז 'שמו' בשם ספרו. [ודלא כדעתו של ספר חסידים (סימן שס"ז) ששלל הנהגה זו, בטענה "שלא יהנה מכבוד התורה, ויפגם שכרו". שהרי – 2 הטבות יש בזה כשרומז שמו בספרו: (א) כדי שידעו הקוראים, מבטן מי יצאו הדברים שבספר, ובמי לתלותם. (ב) להשאיר זיכרון לנצח, על שם המחבר. כדי שיהיו הדברים הנלמדים – נזקפים לזכותו, בעוה"ז, ובעוה"ב.]

ואחתום את הפרק, במאמר החכם מכל אדם, אשר אחר שעבר וטעם את כל תענוגי העוה"ז, [הן מבחינת חוכמתו האדירה, שהיה שולט בכל השפות, וידע אפילו שיחת חיות, מלאכים, דקלים, וכו'. והן מבחינת השלטון האדיר והנערץ שהיה לו, ששלט גם על הרוחות והשדים, וכולם היו משתוקקים למוצא פיו. והן מבחינת העושר הרב שהיה ברשותו, עד שהפסוק מעיד עליו "ויהי לו כסף וזהב כאבנים" (כמו אבנים שזרוקים ברחובות!) וכו'].

ובכל זאת, אחרי כל הרכוש והקנינים הנ"ל, כשבא לסכם "תכל'ס" – שורה אחרונה – מה נשאר 'בסוף' לאדם מכל ההנאות הנ"ל? הוא מתמצת זאת בספרו בכמה מילים:

"**הבל הבלים אמר קהלת, הבל הבלים – הכל הבל**"!

(כלומר, תַּהֲבִיל את הבלי העוה"ז - 7 פעמים)! שלמה המלך מצהיר מפורשות, שכל הנאות העוה"ז הם כמו "הבל" שעולה מתוך קומקום רותח, שנעלם לאחר שניות ספורות! וא"כ, מה בכ"ז נשאר לנו בסוף – "ביד", מכל העוה"ז? אחרי מה – כן משתלם לרדוף ולהשיג בעוה"ז? על זה ממשיך שלמה ואומר (קהלת י"ב, י"ג):

"סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם"!

הכותב וחותם לכבוד התורה ועמליה.

המודה לשעבר – ומתפלל על העתיד

הצב"י – יחזקאל ס'. נ"י

שער לימוד התורה

מאמר ראשון - מהו הדבר 'הסגולי' המאפיין את מעלת התורה יותר משאר המצוות ?
תשובה: ראשית, הנחה זו שת"ת מעלתה יותר משאר מצוות - זו קביעה שחז"ל קבעו לנו אותה. והדבר מפורש בעשרות מקורות בש"ס. ואציין שניים מהם:
1. הירושלמי [ריש מסכת פאה, וכ"ה בש"ס דילן מו"ק ט':] כתב וז"ל: "כל העולם כולו וכל המצוות כולם - אינם שווים לדבר אחד מין התורה, ששכרה כנגד כולם - שנא' "כל חפציך לא ישוו בה ואפי' חפצי שמים". והובא ג"כ להלכה ברמב"ם (פ"ג מהל' ת"ת, ה"ג).
2. גמ' סוטה כא. "כי נר מצוה ותורה אור, תלה הכתוב מצוה בנר. ותורה באור". ע"כ.
[והסבר הדברים: הנה מי שיקח וידליק נר, בתוך חדר אפל, יגרש בזה מעט מן החשך. ואם יוסיף שתים או עשרה או אלף נרות - ילך עוצמת האור ויגדל בהתאם למספר הנרות. ואולם אם ידליק את כל הנרות הנ"ל בצהרי היום מול אור השמש, הרי אור הנרות יהווה חיקוי עלוב למול אורה של השמש המסנורת. וזה פשוט. ואותו מבט יש לייחס גם לגבי מצוה ותורה, "מצוה" מאירה לאדם את הדרך, ואולם בהגבלה מסוימת של אור נר. ואולם כשלומד "תורה" הרי זה אור השמש, שאור הנר מתגמד לעומתה, ושקולה היא כנגד אלף נרות ויותר, וה"נ כלפי תורה ומצוות, ודו"ק].
וכעת לאחר שעלה בידנו לאמת את הדברים ע"פ מקורות חז"ל, נעלה כאן שני 'נימוקים' מדוע הניחו חז"ל את מעלת התורה בראש סולם העדיפויות? ותשובת הדבר מתפצלת לשנים: א. במישור הריוחי (שכר מצוות) ב. במישור הרוחני (התקרבות לאלוקים). שני הסגולות הנ"ל, טמונים דוקא בכח התורה והם גם שמדרגים אותה לדרגה הגבוהה ביותר. ונרחיב מעט את הדיבור:
א. במישור "הרווחי", הנה בואו חשבון, ונחשוב שכר מצות ת"ת כנגד הפסדה. הנה לפניכם תרגיל חשבון מסובך
1 * 613 * 200 * 60 * 24 = 176,544,000.
מה פירוש המספרים המבהילים שרשומים כאן?
פשוט מאד, הנה הגר"א מוילנא [בספרו שנות אליהו מסכת פאה פרק א', משנה א'] הוכיח מהירושלמי (במשניות פאה, שם) שבכל תיבה של תורה שאדם מוציא מפיו, שווה הוא כנגד כל ה- 613 מצוות. וכמו שנכתב "ות"ת כנגד כולם". וכעת נמשיך בחשבון: החפץ חיים (בספרו "תורת הבית" חלק ב') כתב, שבדק ומצא שאדם יכול לדבר בממוצע 200 מילים בדקה, וא"כ נכפיל תיבה אחת * 613 מצוות 200 * מילים בדקה, ו - * 60 דקות שיש בשעה, וכפול 24 שעות שיש ביממה...

ועדיין יש עוד חשבון שעדיין לא הכנסנו אותו בחשבון... כל הנ"ל בלומד ביום חול. אולם הלומד בשבת שכרו פי אלף (ומש"כ הבן איש חי, בהלכות שנה שניה, בהקדמה לפר' שמות, בשם המקובלים) א"כ תכפילו שוב את כל התוצאה הנ"ל * 1000!

וכל הנ"ל כשלומד מתוך נחת ושלווה. אולם מי שיש לו טרדות מבית ומחוץ, ובכ"ז מתאמץ לבוא ולשמוע ד"ת, הרי על זה חשבו חז"ל את שכרו, ואמרו (באבות דר' נתן, פ"ג אות ו') "טוב אחד בצער, ממאה שלא בצער" א"כ שוב תכפילו את התוצאה שקיבלתם * 100 !

כל הנ"ל כשלומד ביחיד. אולם הלומד בציבור שקיי"ל (בברכות ו'. ע"ש היטב וכ"ה מפורש בירושלמי ברכות פ"ט הלכה ה'. ע"ש) שכל אחד נוטל שכר כנגד כולם - א"כ שוב תכפילו את התוצאה שקיבלתם פי 10 לפחות...

ויש להדגיש! כל המימצאים המדהימים הנ"ל, נאמרו אך ורק במצות 'תלמוד תורה' בלבד.

ואולם בשאר מצוות, אפי' אם יעשה אותם בעמל וזיע, וגם יוציא "דמים" ('תרתי' משמע) בכ"ז לא ירויח אלא שכר מצוה אחת בלבד!

ולמי שזקוק לראיות, הרי לפניו כמה דוגמאות:

26 שעות של צום יוהכ"פ = מצוה אחת בלבד.

7 ימים שלמים בתוך סוכה = מצוה אחת בלבד.

100.000 שקלים מבזבז כדי לקנות לעצמו ס"ת קיים רק = מצוה אחת בלבד.

ולאחר כל הגילויים המרעישים כנ"ל, כבר מובן מאליו מהו הדבר המאפיין את מעלת לימוד התורה יותר מאשר שאר מצוות!

[אגב, כל זה כשלומד תורה. אולם מי שמתבטל מן התורה - ודאי שהוא יָתֻבָּע על כל רגע של ביטול תורה - כפול כל החשבון הנ"ל שהיה יכול להרויח באם היה יושב ולומד! מזעזע!!!]

ב. וכעת נמשיך לחשב מעלת התורה במישור הרוחני:

הנה כבר אמר החכם מכל אדם "ומותר אדם מן הבהמה אין" (קהלת ג'-ט') זאת אומרת שמבחינה 'גופנית' ודאי שאין יתרון לאדם על הבהמה. שהרי בהרבה דברים הבע"ח "מסודרים" יותר טוב מאשר האדם [כגון: אין להם בעיה של ביגוד, מזון, פרנסה. הקב"ה ברא להם עור שמתאים לשני התקופות, וכו'.] ומאידך גיסא האדם בטבעו חלש יותר, חדל אונים, וחשוף יותר לפגעים מאשר הבהמה. הוא צריך לעמול ולהתיש כוחו בעבור מזונות

לקיומו. כל דבר צריך לעמול וללמוד, ואם לא ילמד לא ידע, ואם לא ידע לא הסתדר בחיים. משא"כ הבע"ח מסתובבות חופשיות מכל הטירדות הנ"ל.

בקיצור: כל החלק ה"בהמי" שבאדם (שמסתתר אחרי מחיצות החומר שבו) בזה אין לאדם שום 'מעלה' על פני הבהמה, אלא אדרבה פחות הוא ממנה, וכנ"ל.

ומה שבכ"ז קובע ומשקף את אישיות האדם זה חלק הנשמה שנוספה בו שהיא מהות רוחנית אלוקית.

ויש להבהיר, נשמה זו אין זה סתם דבר "אורירי" רוחני ותו לא, אלא הנשמה יש לה כח עצום שיכולה לפעול בתוך גוף האדם, וזאת באמצעות מערכת ה'דיבור' שבאדם. שזה הצינור המקשר בין הנשמה לבורא עולם, שבא לידי ביטוי מעשי בכוח ה"דיבור" שלו.

והדברים הנ"ל מפורסמים, ומפורשים הם בפסוק (בראשית, ב'-ז') "וייצר ה' אלוקים את האדם... ויפח באפיו נשמת חיים" ובאיזה חלק באדם, בא לידי ביטוי מעשי "נשמת חיים" זו? ע"ז באה התשובה בהמשך הפסוק: "ויהי האדם לנפש חיה". ופירש"י שם: (שע"י הנשמה) נתווסף בו דעה ודיבור. וכ"ה בתרגום אונקלוס "לנפש חיה, כלומר לרוח ממללא". ובזוה"ק הוסיף "מאן דנפח מדיליה נפח" (וכע"ז ברמב"ן כאן).

והדברים מבהילים: נאמר כאן, שהקב"ה כביכול נפח בפיו (מדיליה) אל תוך גוף האדם, והכניס בו כח "דיבור" שעל ידו תוכל הנשמה להתבטאות ולהתקשר עם בוראה!

ומעתה קיבלנו גם אור של הבנה, במה שרגילים העולם לחלק את הבריאה כולה לארבעה דרגות: דומם, צומח, חי, ואילו האדם הוגדר דוקא בשם "מדבר". ולפי מה שנכתב לעיל - הדברים מדויקים הפלא ופלא, שהרי רק כח הדיבור שבאדם, הוא זה שמופעל ע"י הנשמה, ואם זוכה האדם ומקדש את דיבורו, נהפך דיבורו להיות דיבור אלוקי [ולזה גם רמז רבנו הגר"א באגרתו, שכתב "כי הפה קדש קדשים"]. נמצא הפוגם במערכת הדיבור הרי הוא: מחלל את קדש הקדשים כדברי הגר"א, וכן גם מאבד הוא את צורת האדם שבו, ועושה אותו ככל בע"ח, שיש להם תקשורת של "פיטפוט" בעלמא. וכמו שנתבאר לעיל באורך.

ולאחר שלמדנו את יסוד הבסיס שעליו נשענת כל מערכת האדם, א"כ מובן כבר מאליו שדוקא התורה הוא הנשק האטומי החזק ביותר שמביאה את האדם לקרבת ה', ולהתדבקות בשכינה. שהרי בזה שלומד את תורת ה' דרך פיו (ששם זה מישכן הנשמה) עי"ז נהפך פיו להיות ה"צינור" שיוצר את האיחוד בין הנשמה להקב"ה.

ויותר מזה, הנשמה שמכירה שיש בורא עולם, יש לה רגשות אהבה כלפי בוראה. ולפי מה שנתבאר לעיל - רגשות אלו אינם "כלואים" בתוך מעמקי הלב, אלא הם גולשים

ומתפרצים החוצה ובאים לידי ביטוי מעשי בזמן שמוציא מפיו דברי תורה, שאז מתאחדת הנשמה עם בוראה, והבן.

סיכום תוכן מאמר ראשון:

שלשה מעלות בולטות - יש לתורה יותר משאר המצוות. וכמפורט להלן:

* מעלה ראשונה - מחמת השכר הגבוה שמשלמים עבור לימוד התורה. עד כדי שיתכן מציאות, שעבור דקה אחת של לימוד תורה (שלומד בשבת, בציבור, ומתוך צער, וכו'.) יכול לצבור לעצמו - 100.000 (מאה אלף!) מצוות!! (חשבון מפורט לזה - ראה בגוף התשובה). ושכר כזה מדהים, לא מצינו שנתנו עבור שום מצוה, בכל התורה כולה!

* מעלה שניה - שמצינו דוקא בתורתינו הקדושה: שדוקא התורה היא האמצעי היחידי שדרכה אפשר להתחבר ולהדבק להקב"ה! וזאת - ע"י כוח הדיבור שנפח בנו הקב"ה, שדרכו אנו לומדים את התורה הקדושה, ובכך יוצרים את ה"חיבור" - בין הנשמה לבורא עולם.

* והמעלה השלישית - והעיקרית שמצינו בתורה: שהיא שקולה כנגד כל ה - 613 מצוות! שום מצוה בתורה - אין בכוחה להתחרות - בשכר, באושר, ובסיפוק הרוחני - שמקבלים כתוצאה מלימוד התורה הקדושה!

[אמנם, הן אמת נכון הדבר, שנפסק להלכה בשו"ע יורה דעה (סימן רמ"ו, סעי' י"ח). "שמבטלין תלמוד תורה - מפני מצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים" - בכל זאת - אין זה סתירה לדברינו הנ"ל, וזאת ע"פ חידושו של רבינו הט"ז (בשו"ע יורה דעה, סימן רנ"א, אות ו'.) שחידש, שאע"פ שנפסק להלכה, שפקוח נפש דוחה הכל, ואפי' מצות ת"ת - מכל מקום - יש יותר זכות לזה שזוכה לשבת וללמוד תורה - יותר מזה שהפסיק לימודו, והלך ועסק במצוות פיקוח נפש ! ! !

ואם נתרגם את דברי הט"ז - ללשוננו - נגדיר זאת כך: "נכון שאתה אנוס, ומוכרח להפסיק מהלימוד בשביל לקיים מצוה, ואולם דע לך: כל מצוה שתעשה - לא תגיע אפי' ל'חצי' - מהזכות שיש לזה שיושב עכשיו ולומד תורה ! ! ! עד כדי כך - כוחה העצום של תורתינו הקדושה ! - - - מדהים ממש !]

מאמר שני - "הוכחות" על קיום נצחיות התורה!

כידוע, אין דבר שהחזיק מעמד לאורך כל הדורות אלא רק תורה"ק! כל שאר ספרי חכמות העולם היו טובים לשעתם בלבד. ובמשך הזמן התפוררו ונהפכו לספרי הסטוריה, ומה שכתבו אז - לא מדברים אל המציאות בימינו. [וגם כל התרבות של הגויים שיש היום - הכל צמח רק מהעם היהודי, הכל הם לקחו 'חיקוי' מהיהדות, ומספר התנ"ך].

רק תורתינו הקדושה, שניתנה לפני כ- 3338 שנה, עדיין 'אקטואלית' ומעשית עד לימינו אנו. ומעבירה לנו לקחים, ומסרים, מידות, השקפות, ואורחות חיים לחיי היום יום, שעה שעה. מהו הסוד? מדוע רק התורה חייה ותוססת לאורך כל האלפי שנים מבלי שיצטרכו לשנות בה אפי' כקוצו של יוד, ואילו שאר החכמות התמוטטו במשך הזמן כבנין קלפים ונשארו רק ב"חלון הראוה" של המוזיאון?

שני תשובות בדבר: א. הקב"ה כרת ברית לנצח עם ישראל, והבטיח לנו שהתורה לא תמוש, ולא תשתנה כלל לאורך כל הדורות. וכמש"כ בפסוק (דברים, ל"א כ"א) "ועתה השירה הזאת לפניו לעד, כי לא תשכח מפי זרעו". ופירש"י: הרי זו הבטחה לישראל, שאין התורה משתכחת מזרעם לעולם!!!

סיבה שניה: דבר שהוא "אמת" - הוא גם ניצחי, כלומר יש לו בסיס ויסודות חזקים שעליו יכול לעמוד בכל תקופה ובכל מצב. ואולם דבר שהוא שקר מיסודו, א"כ אין לו רגלים להחזיק את עצמו, ובמשך הזמן הוא 'מתקפל'...

והנה כל זה הוכחה על נצחיות התורה מבחינה 'חשבונית', ואולם גם מבחינה "שיכלית" יש הוכחה פשוטה, לנצחיות קיום התורה בכל דור ודור.

ותוכן הראייה: הנה זה פשוט לכל בר דעת, שלא יתכן אדם חכם שממציא דבר ללא צורך, הדבר ברור שהוא רוצה שהמוצר שלו ישמש לאיזה 'תכלית' מסוימת.

וא"כ אם אנחנו מאמינים שבורא עולם זה ה"יצרן", ואנחנו ה"מוצר" שלו, א"כ חייב להיות "הוראות יצרן", ותורתנו הקדושה - היא ההוראות יצרן של בורא עולם, ולא יתכן שיצרו מכונות כה מתוחכמות ומשוכללות (כמו האדם, והעולם) לשם מטרה שכל אחד יעשה ויפעל ככל העולה על רוחו!

וניקח דוגמא פשוטה מעניני העוה"ז: מכונת 'מיקסר' פשוטה, שכל אחד יודע להפעילה בלחיצת כפתור, בכ"ז רואה היצרן חובה לעצמו לצרף למכונה 'הוראת הפעלה', דשמא יהיה אדם שלא יהיה בקי בהפעלתה. וא"כ ק"ו למכונה מסובכת ומורכבת כמו גוף האדם, שיכול להחריב ולבנות עולמות, שבודאי השכל מחייב שיש איזה "חוברת הפעלה" איך צריך להתנהג בגוף האדם, על כל צעד ושעל שעושה בחייו.

וא"כ הרי לנו הוכחה "הגיונית", שמחייבת את כל מי שיש לו מח בקודקדו, להתחיל להתאים את עצמו ל'הוראות היצרן' שכתובים בתוך תורתינו הקדושה, שיש לה קיום ונצחיות גם בימינו אנו!

הנה, נעצור ונתבונן בדבר מדהים: הנביא ירמיהו (בפרק ל"ג) מכריז ואומר: "אם לא בריתי יומם ולילה – חוקות שמים וארץ – לא שמתי"!

והסביר ר' חיים מוולוז'ין בספרו "נפש החיים" (שער ד', פרק י"א) שאין כאן דברי גוזמא כלל! הקב"ה קבע, שאילו יהיה רגע אחד פנוי בכל חלל כדור הארץ - שלא ישמע בו קול תורה – אזי היו כל העולמות נהפכין ונחרבין, ממש כמהפכת סדום ועמורה ! ! !
ולכן, סידר הקב"ה בטבע הבריאה, שכאשר כאן לילה – בחצי השני של כדור הארץ זה יום, וכאשר אצלהם לילה - כאן אצלנו זה יום. וכל כך למה? כדי שח"ו קול לימוד התורה לא יפסק אפילו לרגע אחד - בכל העולם כולו!
ולאור האמור נמצא, שכל יהודי שלומד תורה (ובמיוחד בזמנים של חופש, שאז אין כל כך תורה בעולם) – הרי הוא שותף בקיום העולם בכל שניה ושניה...!

סיכום ההוכחות על נצחיות התורה

* הוכחה "שיכלית" - שלא יתכן לייצר מוצר משוכלל ומתוחכם, כמו מיבנה גוף האדם - ללא הנחיות של "הוראות יצרן", שיורה לנו כיצד אפשר להצליח במשימה, ולעבור את עולם הנסיונות בשלום, ללא פגע!
* הוכחה "מציאותית" - משום שהנביא ירמיהו כתב לנו "חוזה" ברור וחד משמעית: קיום העולם - תלוי ועומד אך ורק על המשך קיום התורה! ואם חלילה תיפסק התורה - א"כ גם חוקות שמים וארץ - ייפסקו! ולכן, אם אנו רואים שיש המשך נצחיות לעולם והוא משגשג ופורח - זה סימן מובהק - שבהכרח יש גם נצחיות לתורתינו הקדושה!
* הוכחה "אמונתית" - כלומר, הוכחה שקשורה ל"אמונה", שיש לנו הבטחה אלוקית, שהבטיח לנו מפורשות, שהתורה לא תשכח מפי זרעינו! והבטחה זו - אינה זקוקה לשום ראיות וחיזוקים, כיון שאנו רואים זאת במציאות, איך שהעם היהודי עבר על ראשו תלאות ועינויים קרוב ל - 3.500 שנה (!) ובכ"ז - הצליח להחזיק מעמד, ביחד עם יהדותו ותורתו!

מאמר שלישי - קיום התורה והמצוות - לטובת מי ?

ואבאר את צדדי השאלה: ישנם בני אדם, שגישת החיים שלהם לגבי נושאי דת ויהדות היא מתוך הרגשה: צריך להית דתי, לשמור על המסורת פחות או יותר, ואולם גם לא להגזים... כלומר, מספיק להיות "בדרך כלל" בסדר. לשמור על מצוות התורה, ואולם גם לא להתנתק מזרם הנאות העוה"ז, פה ושם עוברים על עבירה קטנה, נכשלים במראות של עריות שמגרות את העין, מטמטמים את הלב במאכלים עם הכשר מינימלי מפוקפק, ובסוף היום המצפון מרגיש טוב מאד!

למה לא? הרי הייתי גם בבהכנ"ס והתפללתי, ברכתי גם ברכות, ובמקרה הטוב נכנסתי ג"כ לשמוע שיעור תורה, וא"כ יש לי די הרבה מצוות היום. ולא נורא אם נכשלים פה ושם בכמה עבירות קטנות.

מה לא בסדר ומה חסר בצורת חיים זו? והנה אנשים כאלו הם ממש מסכנים, ומשום שחסר להם יסוד חשוב מעיקרי הדת, שא"א לנהל חיים יהודים בלעדיו! ונפרט מעט כלפי מה הדברים אמורים.

הנה במבט שטחי חושבים: למה דורשים מיהודי לעשות מצוות? משום שהוא מרגיש חיוב "פרעון חוב" לבורא עולם, שהעניק לו במתנה חיים, פרנסה, בנים וכו'. וזה יוצר אצלו הרגשת 'מחויבות' כלפיו. וא"כ בקיום המצות הוא מרגיש, שהוא 'נתן' משהו להקב"ה, והשיב לו כגמולו הטוב.

רק אדם כזה, שהשקפה משובשת זו מלווה אותו לאורך כל חייו - הוא זה שיכול 'למרוח' את המצוות, ולהשתדל לצאת רק ידי חובה! וההסבר פשוט, כשהוא גומר להתפלל את ג' התפילות, ואת הברכות, השיעורי תורה וכו' הוא חי בהרגשה, שהנה הוא כבר פרע את 'היומית' שלו, וכעת כל היום פתוח לפניו, לעשות חיים ככל העולה על רוחו!

ואולם השקפת התורה בנידון, כפי שרואים אותה מתוך ה"משקפים" של עיני חז"ל - שונה לחלוטין!!! היהודי נדרש ומצווה לקיים תרי"ג מצוות, לא בגלל שום שיקול של 'מצפון אישי', ולא בגלל שיקולים של 'רווחים' שיהיה לו חלק בעוה"ב וכו'. אלא רק מפני סיבה אחת ויחידה: מפני שהוא חתום על "שטר עבדות" להקב"ה!

שש מאות אלף איש גברים הצהירו בפני כל העולם על קבלת עבדות להקב"ה, כשעמדו על הר סיני. וכללו את זה בשני מילים קצרות: "נעשה ונשמע". וכל יהודי שנולד, במשך כל הדורות, נשמתו ג"כ עמדה על הר סיני, וירדה כעת לעולם כדי לממש בפועל את הצהרתה שהצהירה בהר סיני!

ואם מסתכלים על מסלול החיים מתוך מבט כזה, א"כ גם קיום המצוות שלנו מקבלים חיות אחרת לגמרי... שאם האדם יודע שקיום המצוות זה "אורחות חיים" מהאדון למעלה שמטיל על עבדו, א"כ בודאי גם סומך עליו שהוא עושה זאת רק לטובתו. שאין אדון שחפץ ברעתו של עבדו, אלא הפוך, רוצה הוא כמה שיותר לקרב אותו אליו ולטפח ולעצב את אישיותו שיהיה 'נעלה' מכולם. ועל כן נותן לו חומר שיבנה בו את אשיותו, שזהו קיום המצוות.

ואולם הכרה זו יכולה לבוא לאדם אך ורק אם קודמת לה הידיעה שקיום המצוות נעשים מתוך עבדות וכניעה מוחלטת, מבלי שום 'אינטרסים' אישיים ואחרים. וכשעושים

מצוות מתוך ההרגשה הנ"ל אז מרגישים דחף פנימי, לעשות עוד ועוד מצוות. וכל מצוה שאדם מוסיף לעשות - זה מוסיף לו סיפוק רוחני רב יותר, וזאת משום שגם הנשמה באה בזה אל סיפוקה האמיתי, וכנ"ל.

ובאמת שכל דברינו הנ"ל זו משנה מפורשת (בסוף מסכת מכות) "ר' חנניה בן עקשיה אומר, רצה הקב"ה לזכות את ישראל - לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". פלאי פלאים! רוצים לזכות את ישראל מוסיפים להם 'התחיבויות' ? התשובה: כן! משום שמהות המצוות זה לא בגדר התחיבויות שצריכים לשלם, אלא אמצעי התקרבות יותר להקב"ה, שבזה שאנו ממלאים את רצונו, זה משמש כאמצעי להתקרב ולהדבק בבורא עולם. וניקח דוגמא קטנה להמחשת הדברים:

יש דברים גשמיים שהם ה"סטנדרט" של בני אדם שמתגלגל להם סביב מעגל החיים, כגון, אכילה, שינה, נישואין, בנים, וכו'. וממש להשתומם: דברים אלו הרי מוכרחים לעבור בחיים, ובאל"ה עושים אותם כולם לצורך קיום האדם, ובכ"ז הקב"ה שרצה לזכות את ישראל בהרבה מצוות נתן גם למעשים אלו קיבול שכר, ואמר לנו: אם תאכל, תשתה, תישן, תבלה, תישא אשה, ותיכוון בכל אלו לשם שמים (שיהיו לי יותר כוחות, ויותר ראש צלול לעבודת הבורא) אז יש לך שכר מושלם - לא פחות מאדם אחר שהתענה וציער את גופו 26 שעות של יוהכ"פ!

וזה הכוונה "הרבה להם תורה ומצוות" - כלומר, גם בדבר 'גשמי' שמוכרח לעשותו בכ"ז אם יעשה אותו כהלכה אז יוכל גם להנות, וגם לקיים בזה מצוה!

בקיצור: כל ריבוי מצוות התורה מורים לנו באצבע - שעד כמה שהאדם דוחס ומעמיס את כל יומו בתורה ומצוות באותה מידה ילך ויתחזק הקשר בינו לבין בורא עולם, והרווח כולו שלך נקי !

אם רצונך להוסיף להתחזק ולעלות שלב נוסף בהכרה וידיעת ערכי התורה והמצוות - עבור בבקשה לשאלה הבאה !

מאמר רביעי - "הנאות העולם הזה" האם זו מציאות שמתנגדת לחוקי התורה?

תשובה: הנה שאלה זו נובעת מחוסר ידיעה מה נקרא "הנאות" בעולם הזה. ונקדים הקדמה:

זה פשוט, שהנאות העוה"ז לא מתנגדים לתורה, אלא ההיפך בדיוק, הנאות עוה"ז הם 'משלימים' ומאפשרים את לימוד התורה!

ובודאי שקורא שורות אלו, עומד ומשתומם על התשובה הנ"ל, ואולם נרחיב מעט את הדיבור, ואז יאירו הדברים ויסלקו כל צל של ספק.

ראשית יש להבהיר שהתורה היא זו שדורשת מאתנו 'לשלב' את שני המרכיבים יחד: תורה - עם הנאות העוה"ז. וכל אחד תורם לרמת האיכות של השני. ויותר מזה: היא גם מבטיחה לנו שמי שמקבל עליו עול תורה הוא יקבל גם את כל תענוגי העולם, וכדי שלא להשאיר במתח את הקורא, אציג לפניו שלשה מקורות מהתורה, מהש"ס, ומהמציאות בימינו, שֹמֵאָמְתִים ומוכיחים את דברינו הנ"ל:

א. הרי פסוקים מפורשים בתורה המוכיחים כן: בחומש ויקרא (כו-ג) מבטיחה התורה: "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו [אז תקבלו את כל מיטב העוה"ז. והרי רשימה חלקית:] "...ונתתי גשמיכם בעתם, ונתנה הארץ יבולה, ועץ השדה (אפי' אילני סרק!) יתנו פרים. ואכלתם לחמיכם לשובע והרביתי אתכם... וכו'. ובחומש דברים (כח-ג) ממשיכה התורה להבטיח: "ברוך פרי בטנך, ופרי אדמתך... יצו ה' את הברכה באסמיך, יפתח ה' לך את אוצרו הטוב" וכו'. ובהמשך (פסוק מ"ח) דורשת התורה "...לעבוד את ה' אלוקיך בשמחה, בטוב לבב, ומרב כל"!

ב. וכעת ניגש להוכחות מן התלמוד. דהנה כל לומד בש"ס, יפגש לכה"פ ב- 2-3 סוגיות המוכיחות כדברינו לעיל. ואלו הם:

1. הגמרא בחולין ק"ט: חז"ל אומרים, שכנגד כל דבר שהתורה אסרה בעולם - בראה לעומתו דבר כשר. כך שאין הנאה בחיים שא"א להשיג אותה דרך התורה!
2. הגמרא ברכות ו: חז"ל אומרים "כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל יראי ה'"!
3. הגמרא ירושלמי (סוף מס' קידושין) מתריעים חז"ל, שאדם עתיד ליתן את הדין על כל מה שראו עיניו בעוה"ז ולא 'נהנה' ממנו !

ג. והאמת שההוכחה הפשוטה היא מן המציאות שעינינו רואות: התורה מדגישה מאוד את השמחה כשמגיעים לחגי ישראל, ומעשירה אותם, ע"י צווי לאכול בשר ויין, שירה שמחה וריקודים, ומחייבת את האדם להרגיש את עצמו כבן חורין שכל העוה"ז שלו... בקיצור, התורה מאפשרת לחיות חיי תורה אשר אינם תלוים ואינם מותנים כלל בהמנעות "מהנאות גופניות". [ובתנאי שיהיה מחושב ע"פ דעת תורה. כדי שלא יהפכו ההנאות לחיי הוללות והפקרות. וכמו שיבואר דבר זה בהמשך התשובה אי"ה].

אלא שאז מסתערת עלינו קושיא עצומה: אם גם השקפת התורה - זה בעד לעשות "חיים", א"כ מהו ה'קו המבדיל' בין בני תורה לאנשי הרחוב שג"כ עושים חיים? התשובה לדבר נעוצה בשורש הדבר, איך אנחנו מגדירים את הנאות העוה"ז? כלומר מה התכלית המבוקשת מעצם ההנאה: האם ההנאה זו "מטרה" לכשעצמה. (הנאה לשם הנאה) או שזה רק "אמצעי" כדי שנוכל להשתלם יותר ברוחניות?

ואמחיש את הדברים בסיפור קולע:
אדמו"ר מפורסם, ישב וסעד את סעודת שבת עם קהל חסידיו. וכדרכם של חסידים הקריבו על השלחן מעדני מלכים, בשר וכל תענוגים, שרו וזימרו זמירות שבת, וכשהגיע שעת ה"טיש" (שעת הסעודה) התכבד האדמו"ר לפתוח ראשון בכיבוד שעל השלחן. והנה האדמו"ר לקח מכל המעדנים שהיו על השלחן, בירך, ואכל מכל מין ומין בהנאה גדולה, עד אשר מילא את כרסו בברבורים, בשר, ודגים.
חסיד אחד, שעמד מן הצד, ועקב אחר כל תנועה שהרבי עושה, השתומם למראה עיניו והתחיל להרהר בליבו: האיך הרבי אוכל מתוך התלהבות והנאה גדולה כזו ככל אדם, וככל העולה על רצונו? ואם באמת הוא כך מבחינה גשמית, א"כ מה ההבדל ביני לבינו? ומהו הדבר שמייחד את הרבי יותר משאר בני אדם?
הרבי, שקרא על פניו של החסיד את כל הרהוריו, קרא לו ופתח איתו בשיחה לבבית: ראה, שנינו אוכלים ושנינו נהנים, ואולם היודע אתה מה ההבדל ביני לבינך? אני 'הבעיה' שלי מתחילה מהברכה. ואתה 'הבעיה' שלך מתחילה מהרעב שמציק לך. כלומר, אני יש לי תשוקה והתלהבות להתקרב יותר להקב"ה, ולהודות לו ולשבח אותו בקול. "ברוך אתה ה'... על שבראת עולם מופלא, עם כל טוב! רק מה? חז"ל מנעו את זה ממני, והזהירו שאסור סתם כך לשבח, משום אזכרת שם ה' לבטלה, וא"כ האופן היחיד שמתאפשר לי לשבח את הקב"ה זה באמצעות האכילה. וזאת הסיבה שאני אוכל, כדי להשיג עי"ז את הברכה, ולהתקרב בכך יותר להקב"ה!
משא"כ אתה, נקודת המבט מתחילה אצלך מהגוף שלך, כיצד אוכל להשקיט את רעבוני! אלא מה? חז"ל אסרו עליך להשקיט את רעבונך בלא שתברך תחילה, א"כ נמצא שהברכה היא רק 'כאמצעי' שעוזרת לך למלא את סיפוקך האישי, ואין בה מטרה בפני עצמה...
ואותו רעיון ממש - ישנו בעולם ההנאות: יש אדם, שנקודת הרצון שלו זה "רוחניות". אלא מה? כיוון שאנחנו ס"ס יש לנו את "החומר" של הגוף, שחוסם במידת מה, לתת לנו גישה ישירה לרוחניות, לכן אנחנו נעזרים באמצעות הנאות העוה"ז כדי שנוכל להשיג את המטרה העיקרית: שהראש יהיה יותר מיושב, ויותר צלול לעבודת ה'!
ואולם יש אדם שרוצה את ההנאות לא כ"כלי עזר" שעי"ז יהיה יותר שמח בעבודת ה', אלא רוצים אך ורק לשם מילוי רצונו הגשמי, ומֻגָרים בעצמם את היצה"ר עליהם כדי להתאוות תאוה! ה' ישמרנו.

ובאמת ששני סוגי הנאות אלו תהום עמוקה מבדילה ביניהם. שכל ההנאות של התורה נקראים בשם "שמחה". ואולם ההנאות של הרחוב מוגדרים בשם "הוללות". כלומר, הנאות בלא שום מעצורים, בלא שום רסן ואיפוק, התפרקות גמורה!

ומאידך במגזר השני, נכון שהתורה אוסרת ומגבילה אותנו בכמה דברים, אולם כל בר דעת מבין שזה רק לטובתנו. שהרי אם יהנה אדם בלא הגבלה - במשך הזמן הוא יתרגל לזה, ויתחיל להמאס עליו והוא יזרוק את זה!

ובורא עולם שרוצה שאנחנו נהנה מהעולם כמה שיותר (הנאה מקסימלית ואמיתית) לכן הוא 'מדרג' ו'מסווג' את זה בכמות מדודה ומדורגת.

ונקח על זה דוגמה פשוטה מן החיים: כולם אוהבים לאכול 'פיצה'. אולם מי זה הוא האיש שכבר נמאס לו, ולא יכול יותר להסתכל על זה? מוכר הפיצה בעצמו! הוא כבר לא מתלהב מההנאה הזו, כיוון שהוא כבר רגיל אליה, ומזה נקיש לכל הנאות העוה"ז, ואז נבין כמה טוב שיש לנו ספר הדרכה כיצד להנות מהחיים.

ועל דרך הרמז, אפשר להעמיס את עצם ה'רעיון' שמשתקף מתוך התשובה הזו - בתוך דברי גדול בעלי המוסר - רבינו הרמח"ל זצ"ל, בספרו מסילת ישרים (בפרק א') כשבא לבאר, מהו חובת האדם בעולמו, כתב "...והנה הורונו חז"ל, שהאדם לא נברא - אלא להתענג"!!! ואולם זה לבד לא מספיק, והרמח"ל מוסיף עוד שתי מילים: להתענג - "על ה'", זאת אומרת שהמטרה בהנאה תהיה בשביל להשיג את ה', שההנאות לא יתפסו אצלך אתגר מרכזי בחיים, אלא יהוו לך כ'כלי עזר' להתענג על ה' באופן יותר מוחשי!

ולפי האמור, נבין היטב את מאמר חז"ל, בגמרא מסכת קידושין (דף ל:) "בראתי יצר הרע – בראתי לו תורה תבלין". לא נאמר כאן, שהתורה משמשת כרפואה – לדכא ולעקור את היצרים הרעים של האדם, אלא היא משמשת לו כתבלין. וניתן על זה דוגמא:

היה לכם פעם מאכל טפל או מר? כשרציתם לשפר ולהמתיק את טעמו, במה נעזרתם? בתבלין! התבלין לקח את הטעם המר, והפך אותו למתוק!

וכך בדיוק התורה פועלת על היצרים הרעים של האדם: היא לא מדכא ומסלקת אותם, אלא אדרבא, היא 'מקדשת' לו אף את טבעיו הרעים, וכך הוא יכול להעזר אף ביצריו הגופניים – לעבודת השם !

והדברים זוהרים ומאירים!!!

מאמר חמישי - "גרוע באישיותו" "ותלמיד חכם" – האם שני ניגודים אלו יכולים להשתלב ביחד?

תשובה: כדי להבליט את הניגוד הקיצוני המסומן בשאלה, יש צורך קודם להקדים ולהבהיר נקודה שחייבת להיות ברורה:

אם לומדים את התורה בגישה הנכונה - היא חייבת לפעול, ולחדור גם לתוך מידותיו של האדם, ולהופכם להיות מזוככים יותר!
וזאת משום שהתורה יש לה כח, כמו 'כור הברזל', שהאדם נכנס לשם מזוהם ויוצא מצורף ומזוקק. וההבדל בינו לבין אדם מן השוק, צריך להתבטא: באופי, באישיות, בתכונות, ובמידות, ובכל אורחות החיים שלו.
ובמילים אחרות: מידת השפעה של התורה על האדם חייבת לתת תוצאות ולהצמיח ממנו אישיות אחרת לגמרי, וכמפורט דלהלן:
א. אדם ללא תורה מסוגל לצאת - מגושם, בהמי, חצוף, עז פנים, אנוכי, אגואיסט, שטוף בתאוות ויצרים שאין לו שליטה עליהם.
ב. אדם שעבר את הצירוף של התורה נהפך להיות - אצילי יותר, עדין יותר, מנומס יותר, בעל לב טוב, ומחושב ושקול יותר בכל מעשיו.
וכמו שמסופר על הסבא מסלבודקא (גדול בעלי המוסר, בדור הקודם) שהקים "בית המוסר" ששם ישבו ולמדו בחורים צעירים, ובסוף היום היו לומדים מוסר, ועורכים לעצמם 'חשבון נפש' על כל מעשיהם, והלימוד היה מתוך התלהבות גדולה, ומתוך צעקות וביקורת נוקבת על עצמם, עד שכל האוירה שם היתה תוססת ומחושמלת.
והנה - לפתע עברה דרך הישיבה, מרכבה של ממשלת פולין, והשר בשומעו את קולות ההמולה שבוקעים מתוך הבית, נבהל ונסתקרן לראות על מה זועקים כ"כ שם? מי 'מת' להם? יצא ממרכבתו, ונכנס לבית המדרש והשתומם למראה עיניו: שורות שורות של בחורים צעירים, יושבים וספרים לפניהם, וכל אחד צועק יותר חזק מהשני... בקול, בכאב, ובמנגינה עצובה...
הלה - שהיה נדהם מהמראה המופלא, לא יכול היה להתאפק, וניגש אל הסבא שישב בפתח הבית, ושאלו באופן ספונטאני: מה זה כאן "בית משוגעים..."? - אמנם כן - השיב לו הסבא, כאן נכנסים 'משוגעים' ויוצאים - בני אדם! ! !...
ובאמת שכל דברינו, זה גמ' מפורשת (במסכת ב"ב ט"ז. וכ"ה בקידושין ל:) "ביקש איוב לפטור את כל העולם מן הדין (כלומר מעונש גיהנום) ובא בטענה כלפי הקב"ה: כמו שבראת בסוגי הבהמות שור טהור, וחמור טמא, כך גם בבנ"א, זה הולך עם שני הסוגים; יש צדיקים ויש רשעים, שכן הוא טבע הבריאה שיש יצר הטוב, ויש יצר הרע, וא"כ באיזו תביעה אתה בא נגדינו?
השיב לו הקב"ה: נכון, בהמת החמור אין לו דבר שיכול להפוך אותו מטמא לטהור, כיון שכך הוא נברא, מיום הולדו הוא כבר נקרא "חמור" ומת ג"כ בתור "חמור" ולא

מצפים ממנו לשום מעלה... ואולם, הבן אדם, נכון שנולד כמו חמור - עם תכונות רעות של יצה"ר, אבל הוא - כן יש לו את היכולת ואת הכלים שבהם יכול לשנות את עצמו, וזה ע"י התורה. שבראתי יצה"ר - בראתי כנגדו תורה תבלין שיכול לשנות את הבן אדם מ'החומריות' שבו - עד לדרגת מלאך... !

וא"כ הרי לנו גמ' מפורשת - מה התורה יכולה לעשות לאדם, להכנס 'לעורקים' של האדם, ולהפוך אותו מתכונת חמור לתכונת אדם קדוש, שיכול אף ביצריו הגופניים לעבוד את ה', וכל זה בזכות התבלין של התורה!

וכעת ניגש לעצם הנידון: האם יתכן מציאות שיהודי יעסוק בתורה, ובכ"ז המאור שבתורה - לא יצליח להשפיע על מידותיו - את הטיפול הרצוי?

התשובה: ודאי שיתכן מציאות כזו. וכל תלמוד הש"ס מלא עם דוגמאות כאלו, שהיו אישיים דגולים ביהדות, שידעו הרבה תורה - ובכ"ז סטו אח"כ מן היהדות, עד כדי שאיבדו את העולם הבא שלהם, ונמחקו כליל מן המפה!

וכדי שנפיק את הלקח הרצוי, אֶמְנָה ששה מהם, ואח"כ נבאר מדוע זכות לימוד התורה שלהם לא הגינה עליהם. ומזה נפיק מסקנות לגבינו - ששוב לא נחזור על הטעות שלהם. ונדע ממה צריך להשמר, וממה לברוח .

(הערה - והנני להדגיש ולהבהיר, שח"ו שיעלה על הדעת, שאנו הקטנים יכולים למתוח ח"ו "ביקורת" על גדולי עולם אלו. שעל כיוצא בזה כבר אמרו חז"ל (במסכת שבת דף קי"ב:) "אם ראשונים כמלאכים - אנו... כ"חמורים"! אלא כל המטרה ברשימה שנביא להלן, זה אך ורק בכדי שנלמד ק"ו לגבינו אנו. שאם גדולי עולם אלו - עם כל גדלות תורתם - בכ"ז נתבעו על עבירה קלה שנכשלו, א"כ אנו שרחוקים הרבה מאד מהדרגה הרוחנית שלהם - בודאי שכל עבירה משפיעה עלינו מאד לרעה! ואנו כאן לא כתבנו דברים משלנו, אלא רק העתקנו את הרשימה שמובאת במשניות סנהדרין - פרק 'חלק'. עיין שם.)

א. קרח - המעלות שהיו לו:

ענק בתורה - והיה לו תפקיד קדוש ביותר - "נושא ארון הברית על כתפו" (מדרש רבה - י"ח). בעל רוח הקודש, שראה את כל התולדות אחריו – ברוח קדשו.

צנוע - באופן בולט, [שרק ראה שערות אשה - נרתע וברח לאחוריו, עיין סנהדרין ק"ט:]

ובכ"ז נענש: מת מיתה משונה (שנבלע באדמה) ואיבד את חלקו לעוה"ב. (סנהדרין ק"ט. ועיין במסכת בבא בתרא דף ע"ד. דברים מבהילים בזה)

הסיבה לדבר: היו לו 'מידות רעות' של קנאה וכבוד, והם שהוציאו אותו מן העולם!

ב. דואג - המעלות שהיו לו:

אב בית דין. (מדרש תהלים ג'). **שקדן גדול בתורה** (שמואל ב', רש"י - כ"א ח') **ראש הסנהדרין.** (סנהדרין ק"ו:)

ובכ"ז נענש: כל גופו נצטרע. שכח כל תלמודו. מת בקיצור ימים (גיל 34). ואיבד את חלקו לעוה"ב. ופיזרו את עפרו בבתי כנסיות ובתי מדרשות. (סנהדרין ק"ו:)

הסיבה לדבר: היו לו 'מידות רעות' של צרות עין, וקנאה בדוד המלך. מכח זה - סיפר לשון הרע על דוד, ורצח במו ידיו 85 כהנים נושאי אפוד! ועוד עיר שלמה של נב עיר הכהנים, הרג את כולם: אנשים, נשים וטף!

ג. אחיתופל - המעלות שהיו לו:

היה רבו של דוד המלך (אבות פ"ו מ"ג). ענק בתורה - שהיה יודע להוציא 300 הלכות במגדל הפורח באויר. (סנהדרין ק"ו:) והיה יודע לספור ולדרוש כל אותיות שבתורה. (שם).

ובכ"ז נענש: מת בקיצור ימים (34) וגם ע"י מיתה משונה שחנק את עצמו. (שמואל ב', י"ז-כ"ג) וכן איבד את חלקו בעוה"ב. (סנהדרין פ' חלק).

הסיבה לדבר: קינא במלכות דוד, ורצה להורגו בשני הזדמנויות: א. כאשר היה שותף עם אבשלום, במרד נגד אביו. ויעץ לו איך להרוג את דוד. ב. כאשר עלה התהום וביקש לשטוף העולם, שתק אחיתופל, כי חיכה שדוד קודם יחנק במים. (עיין בגמרא מסכת מכות, דף י"א.)

ד. ירבעם בן נבט - המעלות שהיו לו:

היה תלמידו של הנביא אחיה השילוני. היה מלך על 10 שבטים מישראל, היה גדול בתורה וראש הסנהדרין - עד שהיה מחדש חידושים שלא שמעתן אוזן מעולם, וכל חכמי ישראל היו דומים לפניו כעשבי השדה (עיין בגמרא סנהדרין, דף ק"ב:)

ובכ"ז נענש: 22 שנה התפקר מתורתו. והעמיד שני עגלי זהב, אחד – בדן, ואחד - בבית אל. והסית את כל העם לעבוד אותם, במקום לעלות לביהמ"ק התנה תנאים עם הקב"ה ואמר לו: "אם לא תולכני בראש, איני רוצה לחזור בתשובה" (סנהדרין שם). סופו היה שנכרת הוא וכל משפחתו מהעולם, ואיבד את חלקו לעוה"ב!

הסיבה לדבר: מגלה לנו הגמ' בסנהדרין (ק"א:) "אמר רב נחמן, גסות הרוח שהיתה בירבעם - טרדתו מן העולם". דהיינו שהיה 'חולה כבוד'. והיה מוכן להתאבד משני עולמות, ובלבד שלא ירגיש נחיתי שהורידו לו קצת מן הכבוד. והרי התיאור של ניסיון הכבוד, שהתנסה בו ירבעם: **א.** בסוף שנת שמיטה יש מצוות הקהל. ששם המלך מזרע בית דוד יושב ומקריא לכל ישראל מספר התורה. ירבעם עשה שיקול כזה: רק מלכי בית דוד רשאים לישב בעזרה, (וכדאיתא בירושלמי פ"ק דמגילה) וא"כ כשרחבעם יישב (שהיה

מזרע דוד) ואני אעמוד, מה יגידו כולם? "רחבעם הוא המלך, וירבעם עבדו"! ומתוך שלא היה יכול לסבול בזיון כזה - קם ועשה 'מרד' בהקב"ה: במקום לעלות לביהמ"ק הכריח את כולם להשתחוות לעגלי זהב! **ב**. היתה לו הזדמנות פז - לחזור בתשובה, ולטייל עם הקב"ה בגן עדן!!! ובכ"ז "הכבוד" העביר אותו על דעתו, וטען להקב"ה: אם אתה לא קובע לי מקום בראש כולם - אז אני לא רוצה, ומוותר על הכל!!! (וע"ע בספר מסילת ישרים, פרק י"א, שג"כ כתב כנ"ל).

ה. אלישע בן אבויה - המעלות שהיו לו:

היה רבו של התנא ר"מ בעל הנס (חגיגה ט"ו.). הגיע בתורתו לדרגת "תנא" שהיה יכול להחיות מתים.

ובכ"ז נענש: בסוף ימיו נתפס למינות ויצא לתרבות רעה. חילל שבתות ויוהכ"פ, היה נואף, וכפר בתורה (עיין באריכות מסכת חגיגה, ט"ו - א'-ב'). בגד בעמו ושיתף פעולה עם הרומאים נגד חכמי ישראל. (ירושלמי חגיגה, פ"ב ה"א). כשמת - ירדה אש מן השמים ושרפה את קברו! (תוס' חגיגה, שם)

הסיבה לדבר: נתפס לאוירת הרחוב, היה שָׂר בביהמ"ד - שיר זמר יווני. וכן היה קורא גם בספרים של מינים (בימינו = עיתונים חילונים ('חולניים') שהיו נושרין מחיקו!) (גמ' חגיגה ט"ו: בסוה"ע, וע"ש עוד בתוס').

ו. חכמי התורה בתקופת בית שני: המעלות שהיו להם:

הגמ' (ביומא דף ט':) מעידה עליהם, שהיו בהם כל שלש המעלות: עוסקים בתורה, ובמצוות, ובגמילות חסדים, ולמראית עין - היו כולם נראים צדיקים גמורים. (עיין נדרים פ"א.) [והיתה זו תקופה של תנאים הראשונים. וכגון הלל ושמאי, עד תקופת ר' יוחנן בן זכאי].

ובכ"ז נענשו אותו דור - לדורי דורות:

כל אותו דור נהרגו במיתות משונות: 300 מוחות של תינוקות היו רצוצים על אבן אחת! 150.000 ילדי ת"ת נשרפו. וזרם הדם - זרם כ - 4 ק"מ! [ראה עוד במדרש רבה, איכה ב' ד'. וכן בגמרא גיטין נ"ו. והלאה, תאורים מזעזעים].

גם ביהמ"ק נשרף כליל, וגרר אחריו צרות נוראות: סילוק גילוי השכינה מישראל ויציאתה לגלות (עיין ברכות ג'.). כל הדברים הגשמיים ירדו פלאים: ניטל טעם שבפירות, לא יורד יותר טל לברכה, וכו'. (עיין סוטה מ"ח, וע"ע בברכות ל"ב: ואכמ"ל).

הסיבה שגרמה לדבר: אע"פ שהיו בעלי תורה ומצוות וכנ"ל, מ"מ התורה שלהם היתה מלווה עם 'צרות עין' ע"י שנאת חינם, ולשון הרע. (עיין יומא ט: וגיטין נ"ז.)

ואחרי כל הגילויים המדהימים שהובאו לעיל, עומד כל לומד משתאה ומשתומם:

* מדוע קרה להם כך ?

* מדוע כל התורה שהם למדו - לא עמדה להם בשעת דחקם?
* ומה שמפליא שבעתיים: היאך יתכן שהיו "גדולים בתורה" - ומצד שני "גרועים באישיותם"?

ואף אנחנו נוסיף לתמוה - ועל סמך מאמרי חז"ל:

א. חז"ל הבטיחו לנו (במס' סוטה כ"א.) שהתורה מגנא ומצלא!

ב. חז"ל הבטיחו לנו (בפתיחתא איכא רבתי) שהתורה - המאור שבה מחזירה למוטב!

וכל מי שיראת ה' נגעה בליבו - עומד ומהרהר לעצמו את מאמר חז"ל שאמרו, (במסכת מועד קטן - דף כ"ה:) "אם בארזים נפלה שלהבת - מה יעשו אזובי הקיר..."?

והנה - אף שאין אנו כדאיים וראויים לדבר על ענקי רוח, שאין לנו שום מושג בגדלות שלהם. (עיין סנהדרין ק"ב: שר' אשי אמר על מנשה (שכפה את כל דורו לעבוד ע"ז) "מנשה חברינו", ובאותו לילה בא אליו מנשה, והוכיח אותו ע"ז קשות, ע"ש) אעפ"כ תורה היא, וללמוד אנו צריכים (עיין מסכת ברכות דף ס"ב.) ומאמינים אנו שכל מה שחז"ל כתבו, אין זה סתם סיפורי הסטוריה, אלא כל פרשה היא 'אקטואלית' גם לזמנינו. ונכתבה מתוך מטרה - כדי שאנו הקטנים לא נשאר קרים ואדישים, אלא נפיק מזה את הלקח, ולא נחזור על הטעות שהם שגו בה!

ולכן נשתדל לנתח את הדברים, ולגלות את שורש הבעיה:

הנה, אם רוצים להפיק את מירב התועלת הרוחנית שהתורה מזרימה לאדם, חייב כל לומד תורה לדעת - קודם לכל את הגישה הנכונה איך להתייחס לחכמת התורה. ועם איזו מטען רב עוצמה יש לו עסק במשך שעות היום.

ונקדים הקדמה: הנה בכל חכמות העולם (חשבון, מתמטיקה, גאוגרפיה, פיזיקה, וכדו') כדי 'לקלוט' את החכמה לא דרוש לזה תנאים "מיוחדים", אלא מספיק אם יש ללומד: ראש מבריק, כישרון ברזל, ותפיסה מהירה - וכבר החכמה נכנסת לתוכו. ואין הוא מחויב כלל לרסן את 'המידות החומריות' שלו בעת שעוסק בחכמה!

ולמשל, יתכן שיהיה פרופסור ש"מצטיין" במעשים רעים ומתועבים, תאוות, יצרים, ומידות מושחתות - ובכ"ז כשמגיעה השעה שהוא צריך לשרת את הציבור במקצוע שהוא למד, הוא יהיה גאון בעל שם עולמי, ואין כלל 'סתירה' ופלא בין שני הדברים !

וכך יכול אדם, מצד אחד להיות שקוע בשיא הזוהמה והטומאה, ומצד שני יכול הוא להשתלם עם 'מקצוע' ביד - ודרגה זו לא מחייבת ולא מדברת אליו כלל, איך להתנהג בכל אורחות החיים.

כל זה ביחס לחוכמות העולם, שאינם אלא חכמה 'אנושית'. ואולם חכמת התורה שהיא חכמה 'אלוקית', בזה בורא עולם קבע, שהיא תהיה שונה לחלוטין - משאר חוכמות העולם.

ונבאר יותר את הדברים: הגמ' (בערובין דף נ"ד. וכן בנדרים דף ל"ח.) מביאה, שבתחילה היתה התורה ככל שאר חכמות, שמספיק היה בפעם אחת ללמוד את התורה, וכבר היה שמור בזכרונו. וכדי לרכוש אותה לצמיתות - לא היו חייבים לעבור דרך "קניני התורה". ואולם, לאחר שניתנו לוחות 'שניים' (שהיו מעשה ידי אדם) איבדה התורה את סגולתה, ויותר היא אינה מתקיימת בכל אדם אלא רק באדם שיש לו נכונות לקבל עליו: את כל 48 קניני התורה וכן עוד תנאים וגדרים מסוימים (שנפרטו בכמה מסכתות בש"ס, כגון: תענית ז'. ערובין נ"ד. כ"א: כתובות ס"ב: ברכות ס"ג, שבת פ"ח, מגילה ו: ואידך זיל גמור). ואם האדם לא מכשיר את עצמו לקיים את התנאים הדרושים - א"כ גם התורה לא תיקלט אצלו!

וכאן יש להבהיר, שאין הכוונה שמי שלא ישלים בדייקנות אחר קניני התורה אז הוא לא "יידע" תורה, שהרי במציאות רואים אנו, הרבה אנשים דמיקרי "רבנים" (וגם עם תלבושת 'האופנה' של רבנים: חליפת פראק, עניבה, וזקן. ועיין בזה במס' שבת קמ"ה: "שיש רבנים שמכבדים אותם רק מחמת לבושיהן, שנראים חשובים" ע"ש בפרש"י). ובאמת הם יודעים תורה! רק ברור שכוונתנו, שמי שלא ימלא את קניני התורה א"כ התורה לא תשפיע עליו לקדש את גופו במאומה! הוא ילך כמו "רובוט" שיש לו 'מחשב' בראש, שהקלידו בתוכו הרבה ידיעות... ואולם לא יהיה שום קשר, בין מה שיודע בשכלו - לבין מה שפועל בגופו, וכל תורתו אינה אלא מן השפה ולחוץ!

ולאור החילוקים הללו, עומד כאן הבן ושואל: כיצד יהיה ניתן להבחין בין אדם שכרת ברית עם התורה להיות רק "בעל" תורה, כלומר כמו קשר בין בעל לאשה, שאם רוצה יכול לנתק זאת ע"י גט. ולעומתו יש אדם שנקשר עם התורה קשר 'נצחי' - לכל אורחות חייו, הוא נהפך להיות "בן" תורה, שלעולם בן לא יכול להתנתק מאביו! כיצד אפשר לגלות דבר כזה אצל הלומד תורה?

תשובתו בצידו: המודד להבחין בין "בעל" תורה ל"בן" תורה - זה איך הם מתנהגים מחוץ לכותלי ביהמ"ד, איך הם מתנהגים 'בחדרי חדרים' כשאף אחד לא משקיף עליהם, האם אז הם פורקים מעליהם את כל הרושם שעשתה עליהם התורה, והופכים להיות 'בהמיים', או שגם שם, ניכר עליהם שהתורה מכוונת אותם ומדריכה אותם כיצד יש לפעול בכל פעולה ומעשה בחיים!

וזהו גם מה שנשתבח מרדכי הצדיק "איש יהודי היה" - לא רק בביהכנ"ס ובביהמ"ד - אלא אף "בשושן הבירה"! בחוץ, ברחוב, בחנות, גם שם היה ניכר עליו שהוא "איש יהודי". גם שם השפעת התורה היתה ממשיכה ללוות אותו...!

ולהמתיק את הדברים, נסיים עם מעשה שהיה עם רבנו החזו"א. היה אברך, שבתו בגרה והגיעה לגיל הנישואין. והנה הציעו לה בחור ישיבה. וכרגיל שיבחו אותו שהוא בעל מידות, ויר"ש, וכו'. האבא - לא היה שלם עם עצמו, ולא האמין בודאות לכל השבחים, ולכן נכנס פנימה אל הקודש לביתו של החזו"א, כדי להתייעץ עמו, כיצד אפשר לברר בוודאות שאכן בחור זה הוא ירא שמים בכל הליכותיו?

השיב לו מרן החזו"א: ב'בין הזמנים' כשהבחור נכנס לביהכנ"ס להתפלל שחרית, תעלה אתה לעזרת נשים, ותציץ עליו משם איך הוא מתפלל... האם מתוך יראת שמים, ובכובד ראש, או רק - מהפה ולחוץ...

והלקח מסיפור נפלא זה נוקב ומחייב: האדם נמדד לא מתי שרואים אותו, אלא דוקא מתי שיש לו 'הזדמנות' לזרוק מעליו את מה שקיבל מהתורה, ולהתנהג כפי העולה על רוחו - אז נמדד האדם, האם הקשר שלו עם התורה זה קשר יציב וחזק, וראוי לקרותו "בן תורה" או חלילה להיפך!!!

ומי שעדיין רוצה להתחזק יותר בנושא זה - ימשיך לקרוא את הנקודה הבאה:

אצל טהרת הבע"ח, מצינו, שהתורה דורשת מהם 2 סימני טהרה:

מבחוץ - צריך שיהיה מפריס פרסה.

ומבפנים – צריך שיהיה מעלה גרה.

ואם אין לו אחת מסימנים אלו, הרי הוא טמא!

וא"כ, גם לגבי הבני אדם, למדנו מכאן, מי נקרא יהודי כשר, ומי ח"ו להפך: מי שירא שמים, גם 'מבחוץ' וגם 'מבפנים' (בתוך פנימיותו) זהו יהודי כשר. שיש לו סימני טהרה. ואולם, מי שפגום, ואין לו סימני טהרה גם כלפי "חוץ", אלא רק בפנים – הרי הוא טמא לדעת התורה...

מאמר שישי - טעם מתיקות התורה - מי מרגיש?

תשובה: הנה על שאלה זו, אין ביכולתנו להביע את ההרגשה ע"ג הכתב... ומסיבה פשוטה: כמה שנסביר - עדיין לא יבינו על מה מדברים, עד אשר יעברו את החויה והעונג הזה - על 'בשרם' ממש!

וזה דומה בדיוק, כמו שניקח עוור מלידה, ונבוא ונסביר לו על יופי שלל הצבעים - אדום, ורוד, וכו'. חרש - תסביר לו את הָעֲרֵבוּת והרוגע שיש בשמיעת צלילי כלי הנגינה... הם

לא יבינו בכלל על מה אתה מדבר, ומסיבה אחת ויחידה: מפני שאף פעם, הם לא ראו ושמעו איך זה נראה... ולכן במילים לבד א"א לתאר להם.
הכלל הוא: כל דבר 'מופשט' שתלוי בהרגשת החושים של אדם, לא ניתן להמחיש זאת תאורתי ע"י מילים בלבד!
וכדי שנבין את עומק משמעות הדברים, אעתיק כאן סיפור מרתק, אשר ממחיש לנו באופן נפלא את הכלל הנ"ל.
לפי כ - 200 שנה, שלט בארץ צרפת, קיסר בשם נפוליאון. היה לו אימפריה גדולה, ושמו היה הולך לפניו כלוחם עריץ, וכובש מדינות תחת שלטונו.
והנה - באחד ממסעיו, הגיע הוא עם חייליו לעיר גדולה. וכשניסה להיכנס לתוכה נתקל בחומה בצורה, אשר שימשה כמגן על אנשי העיר. וחומה זו היוותה לקיסר מחסום שמנע ממנו את הגישה לעיר.
מה עשה נפוליאון ? פיזר את חייליו לאורך כל סביב החומה, והקיף את העיר במצור. אין יוצא ואין בא - עד שירימו דגל כניעה!
חלפו ימים, שבועות, ואף חודשים, ולהפתעתו עולם כמנהגו נוהג, ואין הוא רואה שום סימני כניעה מצד אנשי העיר.
חייליו של נפוליאון היו ג"כ כבר שבורים ומותשים, מחמת תנאי השדה שהיו נאלצים להתעכב במקום המערכה, וללא שום סימן של התקדמות בשטח...
עשו החיילים משלחת, ובאו אל הקיסר בטענה - שִׁוְוותֶר ויסוג מהעיר מחמת שהם לא מסוגלים יותר להמשיך בתנאים כאלו!
הרהר נפוליאון, וחשב רבות מה לעשות כדי לחלץ את צבאו מהמצב אליו נקלע, ולבסוף החליט לבצע 'מבצע' נועז: הוא עצמו יתחפש לאיכר אלמוני ויכנס לתוך העיר, ויאזין מהי תגובתם של החיילים. אם יראה שהם נמצאים כבר על סף היאוש, ועומדים הם להכנע - אזי ימשיך הוא את המצור על העיר, עד לכיבושה.
ואם לאו, דהיינו אם יראה שהם עדיין מבוססים וחזקים ולא נראה עליהם אותות כניעה, או אז - יקפל הוא את צבאו, ויחזור לארצו.
מפקדי הצבא ניסו להניעו מביצוע צעד גורלי זה, בטענה שבזה הוא מעמיד את חייו על כף המאזניים. שהרי אם יגלו את זהותו שהוא בעצמו הקיסר - הוא גמר בזה את חייו!
ואולם הקיסר, שהיה החלטי בדעותיו וגם אמיץ, לא שעה לדבריהם ועוד באותו לילה ניגש לבצע את תכניתו. שינה הוא את זהותו, לבושו, ופניו, לבלתי הכר, והשתחל לתוככי העיר.

וכידוע, אדם שרוצה לגלות את סודות המדינה, הולך הוא לבית המרזח מקום שמתגודדים שם החיילים, ומאזין לדבריהם, אולי בְּמָקום ששם נכנס יין - שם יצא סוד. וכך באמת עשה. נכנס לבית המרזח, הזמין כוס שתיה, וישב ליד חבורת חיילים, והטה אוזנו כאפרכסת - לשמוע את שיחתם.

והנה, גילה הוא מתוך דבריהם, שבאמת העיר עומדת כבר על סף התמוטטות והחיילים עצמם תשושים ומיואשים, מצב הכלכלי של המדינה גם הוא ירד פלאים מחמת המצור, עד אשר לא ניתן כבר להשיג אפילו פת לחם. ובקרוב עומדים הם בפני החלטה - להכנע לקיסר נפוליאון, ובכך להציל את עורם.

מיודענו נפוליאון שמח מאד לשמע בשורות אלו, ובדמיונו כבר ראה את העיר כבושה בידו, מיד מיהר הוא לשלם למוכר, ולצאת מהר אל מחנהו.

ואולם להפתעתו - - - שוד ושבר!!! חייל אחד זיהה את מראהו, והתחיל לצעוק לחבריו "חבר'ה, בחיי ראשי הנה הקיסר נפוליאון"! חבריו בתחילה לא האמינו לו, וחשבו כי רוצה הוא להתבדח איתם. ואולם משראו את רצינות פניו, התחיל החשד מכרסם גם בליבם...

נפוליאון הרגיש שהאדמה בוערת תחתיו, וכדי להציל את חייו - לקח את רגליו ועזב במהירות את המקום.

עובדה זו - הגבירה יותר את החשד בלב החיילים, והם התחילו במרדף אחריו, הקיסר החל לרוץ לתוך השוק, ותר בעיניו אחר מקום מחבוא. והנה לפתע רואות עיניו חנות סנדלריה, והסנדלר עומד על עבודתו.

"חושה מהרה", קרא נפוליאון לסנדלר, והצילני מפני הרודפים אחרי להורגני, ואשלם לך את שכרך בכפל כפליים!

הסנדלר תפס מיד את אשר עליו לעשות, ורמז לו שיכנס איתו במהירות בפנים החדר. אשר בקצהו נערמה ערימה של מזרונים. הרים הסנדלר את כל המזרונים, והורה לו להכנס ולהחבא מתחת כל ערימת המזרונים. עשה הקיסר כאשר נצטווה, וכשגמר הסנדלר את מעשהו, שב במהירות לעבודתו - כאילו לא אירע דבר.

החיילים שדלקו אחר הקיסר, הצליחו לראות לאיזה סמטא הוא פנה, ותגברו כוחות נוספים, וביחד איתם נכנסו לערוך חיפושים במבואות הסמטא.

והנה בשעת חיפושיהם הבחינו, שבסוף הסמטא ניצבת חנות של סנדלר. והעלו השערה שמין הסתם הוחבא האלמוני בתוך חנות זו. כיוונו את צעדיהם לעבר החנות, ובקול

תקיף פנו לסנדלר, האם ראה אדם זר שנמלט לשטח זה? ומשהשיב הלה בשלילה, נתן המפקד פקודה להכנס בפנים, ולערוך חיפוש מדוקדק - בכל חור וסדק אחר הנמלט! נכנסו החיילים לביצוע הפקודה, חיפשו והפכו את כל תכולת הבית ואולם העלו חרס בידם. אך לרגע שמו לב, שבפינת החדר יש גם ערימת מזרונים. ניגש המפקד והחל להרים את המזרונים בכדי לוודא שאין שם משהו חשוד

שִׁבְעָה מזרונים היו שם בערימה, והמפקד החל להרים מזרון אחר מזרון... עד שהגיע למזרון השישי... ואולם דוקא אז - כבר נתיאש מלהרים עוד, וזרק את כל המזרונים בכעס גדול, ופקד על חייליו לצאת מהבית ולהמשיך בחיפושים בהמשך רחובות הסמטא, ואחריהם יצא גם המפקד כשהוא טורק אחריו את הדלת תוך קללות וגידופים...

הסנדלר - חיכה עד שירגעו הרוחות, והחיילים יעלמו לגמרי מן האופק, וכעבור זמן מה שכבר נעלמו עקבותיהם - אז ניגש לערימת המזרונים, הרים את כולם וראה את הקיסר שוכב שם כולו רועד וחיוור כסיד...

חיש הזדרז הסנדלר, והביא מים להשקות את הקיסר, להרגיעו ולהשיב לו את רוחו. ומשהתאושש הקיסר וחזר לאיתנו, לחש לו הסנדלר: "תשאר כאן עד חצות הלילה, ואז הוריד אותך בעזרת 'חבל' דרך החלון שבחנותי, הפונה חוץ לחומת העיר, ובכך תציל את נפשך".

הקיסר הנהן בראשו, ולא היה מילים בפיו להודות לאיש מצילו.

משהגיע שעת חצות לילה, קשר הסנדלר חבל דרך חלונו, והשחיל דרכו את הקיסר. לפני שנפרד ממנו, אמר לו הקיסר בהתרגשות "לעולם לא אשכח את החסד שעשית עמדי. יבוא יום ואשלם לך שכרך"!

וכך הצליח הקיסר לברוח, ולבוא לתוך מחנהו. ובאמת בתוך ימים ספורים נכנעה העיר, וחיילות הקיסר נכנסו, ונחלו ניצחון אדיר.

הקיסר לא שכח את איש מטיבו, ולכן נתן פקודה שיביאו את הסנדלר אל ארמונו, לפגישה ראיונית עם המלך.

כשהגיע איש מטיבו - פנה אליו הקיסר: אתה הצלת את נפשי, עתה בקש ממני ככל אשר תאווה נפשך, עד חצי המלכות ותעש !

הסנדלר, שלא ניחון בחכמה מרובה, זחה עליו דעתו באותו שעה, ופנה לקיסר בבקשה משונה: "איני מבקש מהוד מעלתו מאומה. ורק שאלה אחת בנפשי לשאול: כיצד היתה ההרגשה של אדוני הקיסר, בשעה שהמפקד נכנס לחיפושים בביתי, והרים את המזרונים - שאתה היית מתחתיהם, כמה פעמים בדקה - ליבך דפק באותה שעה" - - - ?

הקיסר, בשומעו זאת, האדימו פניו מכעס, ופנה מיד לשומרי ראשו: "קחו מיד את החצוף הזה אל עמוד התליה"!
הסנדלר היה המום בשומעו זאת, והתחיל לבכות ולהתחנן על נפשו. ואולם הקיסר - לא רק שאטם אזניו מלשמוע לתחנוניו - אלא עוד ביקש שהוא בעצמו רוצה להיות התליין, ולהדק את החבל סביב גרונו של הסנדלר...
הסנדלר המסכן נגרר בכח לביצוע גזר הדין. ומשנשלמו ההכנות הגישו לקיסר את החבל
- - -
הקיסר לקח את החבל, הידק סביב גרונו... ו - - - הורה להוריד את הסנדלר מעל עמוד התלייה!!!
הסנדלר - כמעט כבר פרחה נשמתו, מרוב פחד היה כולו רועד, וחיוור כסיד... ושערותיו כמעט הלבינו. בקושי הצליחו אח"כ להביאו בחזרה אל המלך.
פנה אליו הקיסר ואמר לו: מה שהרגשת עכשיו - זה בדיוק התשובה לשאלה שלך !!!
הסנדלר בשומעו זאת, השתומם, ואמר לקיסר: מדוע א"כ היה צריך לעבור את כל 'המוות' הזה בכדי לקבל תשובה? וכי לא יכול היה הקיסר להסביר לי את הרגשתו במילים?
"הסכת ושמע" - הבהיר לו הקיסר, על שאלה כזו לא יכולתי לתאר לך זאת במילים. וזאת משום שכמה שהייתי מנסה להמחיש לך זאת - עדיין לא היית מבין את הפחד הנורא שאני עברתי - -
רק כאשר הרגשת זאת על בשרך ממש - אז רק אתה מתחיל לקבל מושג איזה פחד נורא ומזעזע תקף אותי בשעה שהמפקד הרים מעלי את המזרונים...
והלקח המוסרי שאנו מפיקים מסיפור זה: תשובת הקיסר היא בדיוק גם התשובה לכל המעונינים לדעת: "איך ההרגשה של מתיקות התורה בעת שלומדים אותה"?
והתשובה היחידה לזה: כל הסברים שבעולם - לא יועילו, אלא עד שיעברו את התענוג הרוחני על "בשרם" - רק אז יתחילו לקבל מושג באיזה 'עונג רוחני' מדובר...!
ובאמת שכל דברינו, זה משנה מפורשת במס' אבות (פ"ו, מ"ד) "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל וכו', ובתורה אתה עמל. ואם כך אתה עושה - אשריך בעולם הזה"!
התנא שמבטיח, שכל מי שעמל בתורה, ירגיש אושר בעוה"ז - מָתְנֶה את הבטחתו במילים "ואם כך אתה עושה". כלומר, רק אם אתה תנסה זאת פעם אחת בעצמך ותעשה כן - אז רק תבין את המושג "אשריך בעולם הזה"!

ומי לנו גדול מרבנו האור החיים הקדוש, שכאשר רצה לשתף אותנו בהרגשתו שהרגיש בטעם מתיקות התורה, הוא מביע זאת במילים "...שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם כל עולם כסף וזהב - למאומה. כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם" עכ"ל. (דברים אלו כתב האור החיים הק', בפר' כי תבוא פסוק י"א, ע"ש).

וממש להשתומם, באיזה לשון מתבטא האור החיים הקדוש על עונג מתיקות התורה. ואולם כל זה מותנה - במה שהדגיש בתחילת דבריו "אם היו בנ"א מרגישים". כלומר על 'בשרם' ממש!

ובאמת, שדבר זה רואים מן המציאות בימינו. איך שבחורים צעירים כמה שלומדים יותר - 'נסחפים' יותר לזרם התורה!

ולכאורה דבר זה בניגוד מוחלט לשכל וההגיון, שבטבע העולם אחד שעדיין לא טעם חכמה פלונית - הוא זה שיש לו את המרץ ללמוד, משא"כ אדם שכבר למד את החכמה במשך 8 שעות רצופות - הוא כבר שָבֵע מזה, ואין לו חשק להמשיך...

ואולם בתורה רואים בדיוק הפוך: אדם שלא מתחיל ללמוד - מאבד לגמרי את החשק ללמוד, ומצד שני - אדם שלומד 10 שעות רצוף - עדיין לא שבע, ורוצה עוד ועוד... [וזהו פשט משמעות דברי הגמ' (בברכות מ.) "מידת הקב"ה בתורה, שרק כלי מלא - הוא זה שמחזיק יותר, ואולם כלי ריק - אין התורה מחזיקה בו"! ודו"ק.]

נו, וכי לא צדק האור החיים באומרו: אם היו בנ"א מרגישים מתיקות התורה - היו "משתגעים ומתלהטים אחריה". ודבר זה רואים בחוש עד לימינו אנו, וכמו שהוכחנו לעיל בס"ד.

קשה לך ללמוד את התורה?

יש לנו תרופה נפלאה בשבילך!

ותרופה זו, כתובה בתורה עצמה, בחומש שמות (פרק ט"ו - פסוק כ"ג) בזה הלשון: "ויבואו מרתה, ולא יכלו לשתות מים ממרה, כי מרים הם, וכו'. ויצעק אל ה'... וישלך אל המים - וימתקו המים"!

ופסוק זה, הוא בדיוק ה"רצפט" של מרשם התרופה, כנגד המחלה שלך! ונבאר את הפסוק - ותבין בדיוק למה כוונתינו:

"ויבואו מרתה, ולא יכלו לשתות מים ממרה". כלומר, האדם מעונין ורוצה לשתות מים, ואין מים אלא - תורה, ואולם הוא לא יכול! למה? על זה ממשיך הפסוק ומסביר את

הסיבה "כי מרים הם", הוא מרגיש שהתורה נותנת לו 'הרגשה מרה'! ולמה? בגלל שיש לו כל מיני עיכובים שונים:

* מצד קושי - הבנת התורה!
* מצד קושי המשפחה - שמקשה עליו!
* מצד קושי החבר'ה - שצוחקים עליו!
* מצד קושי עייפות, או שאר 'תאוות' שמבלבלים לו את הראש, ולא נותנים לו מרגוע בשביל ללמוד תורה!

ובקיצור: מר לו ללמוד את התורה הקדושה !

מה העצה? מה התרופה - בשביל יהודי שרוצה להיחלץ מ'הבוץ' הזה???

על זה ממשיך הפסוק, ונותן בשבילו 'מינון' של 2 תרופות, שעשויות מאד לעזור לו:

א. תרופה ראשונה - "ויצעק אל ה'". כלומר, בראש ובראשונה חייב הוא להשתמש בנשק של התפילה! לבקש רחמים - ממי שהחכמה לו - שֶׁיְזַכֶּה אותו להרחבת הדעת, ויסלק ממנו את כל המפריעים בדרך.

ב. התרופה השניה: "וישלך אל המים". כלומר, לאחר שהתפלל - הוא חייב לקפוץ לתוך המים! לקפוץ לתוך ים התורה! לעשות את הצעד הגורלי - לפתוח ספר ולשבת ללמוד!

ואז - - - מבטיח הפסוק ואומר: "וימתקו המים"!!! כל המרירות, כל הבעיות, וכל הקשיים- ייעלמו לך!!!

מי שמשליך את עצמו - כולו - לתוך ים התורה, יידע לו בוודאות - שמצעד כזה - אף פעם לא מתחרטים! ! !

קשה להאמין? נסה זאת על עצמך - ותופתע לאור התוצאות הטובות! - בדוק ומנוסה!

מאמר שביעי - עשיר גדול, וכלום לא חסר לו, ובכ"ז מרגיש שרע לו, מדוע?

תשובה: נשתדל להקיף את כל חלקי התשובה, כאשר יעלה בהשגתינו בס"ד. ומאידך לתמצת את הדברים בקצרה ככל האפשר.

ראשית דבר, צריך להקדים יסוד פשוט וברור: כל יצור חיים בעולם, הטביע בו הקב"ה את התכונות והטבעים שלו. וכל נסיון לשנות את המהות האישית שלו - תעלה בתוהו! כי כך חקק הקב"ה בבריאה, שכל בעל חי ימשך לטבעים שהטביע הקב"ה בגופו - משמת ימי בראשית.

וניתן דוגמא פשוטה: ניקח קוף מגן חיות, נסלק אותו מכלובו, ובמקום זה ניתן לו דירת וילה, עם מכונית אמריקאית, וכל המכונות המשוכללות, האם הקוף יהנה יותר? בדבר זה, כל בר דעת מבין שזה טירוף! ומשום שכך טבע הקב"ה בתכונותיו, שלקוף טוב לו, רק כשהוא בתוך הכלוב ואוכל בננות...

וכעת - להבדיל אלפי הבדלות, ניקח לדוגמא את בחיר היצירה שבבריאה - האדם. זה פשוט שיש לו 'נשמה אלוקית' והוא חייב להזין ולהשביע אותה - במושגים שהיא מבינה!

וכעת - איך נדע מהו הדבר, שמביא את הנשמה אל סיפוקה האמיתי?

כדי לגלות את זה, צריך למשש ב"שורש" הדבר: איזה "מושגים" חקק הקב"ה במהות הנשמה כשהורידה לעולם? וכשנגלה את זה - במילא נדע, שדוקא למושגים האלו הנשמה תמיד נמשכת ושואפת להגיע, ובהם היא מוצאת - מרגוע ושלווה אמיתית!

והנה, לא אאריך בראיות מן התלמוד. אלא אעתיק כאן רק רֵאָיָה אחת - ובעזה"י, על פי מקור זה יאירו הדברים, ויאורו העיניים.

א. נפתח מסכת נידה, דף ל: "ת"ר, תינוק במעי אמו... נר דלוק לו על ראשו, ומלמדין אותו את כל התורה כולה. וכיון שיוצא לאויר העולם, בא מלאך וסוטרו על פיו, ומשכחו את כל התורה שלמד וכו'.

מאמר חז"ל זה, גילה לנו את הסוד: איזה "מזון" מחפשת הנשמה בעולם הזה? התשובה: היא מחפשת שיחזירו לה את כל מה שהמלאך השכיח ממנה - ברגע שיצאה לאויר העולם!

כלומר, היא רוצה שיחזירו לה את העונג שהיה לה בעת שלמדה את כל התורה כולה. ובשום אופן אינה מוכנה להסתפק 'בתחליף' של מזון גשמי וחומרי, אלא רוצה דוקא את המקור, שזה המזון הרוחני.

ואמנם קשה לנשמה למצוא מהר את מבוקשה, כיוון שעומד לפניה "מחסום". שהרי האדם הוא תרכובת של גוף ונשמה, ובתוך אישיותו קיימים שני כוחות - רע, וטוב. רוחניות, וגשמיות. וכל הזמן נמצאים שניהם במאבק, ומושכים את האדם לשני הצדדים: הנשמה - מושכת את האדם להשיג את מה שהשרישו לה במעי האם, כלומר את כל התורה כולה!

והגוף - ג"כ מושך, ורוצה להשיג את השורש ממנו הוא בא. כלומר את העפר, שזה החומריות, רצונות, ותשוקות לעניני העוה"ז. ושני ניגודים אלו נלחמים, וכל אחד מושך לצידו...

והאדם, לפעמים מנסה 'לסגור' את העיניים ולברוח מן המציאות, ואז - הנשמה פוגעת בו, והורסת לו את כל ההנאות החומריות, ומכניסה אותו לדיכאון ויאוש עד אשר הוא כבר קץ בחייו. וכך הוא יוצא "קרח" משני הצדדים!

ולכן תפקיד האדם להתנהג בחכמה, 'ולהשלים' בין הנשמה לגוף.

וזאת - ע"י שמנווט ומכוון את הרצונות והתאוות החומריים - לצד הטוב. שיעזרו לו במילוי המשימה של הנשמה: קיום התורה.

הנה למשל, רבנו הגר"א נתן לנו עצות על ד' תכונות רעות: עזות, תאוה, רציחה, סקרנות. היאך אפשר להטותם לצד הטוב: [וחלק מדבריו, הובאו בספרו אבן שלמה פ"ב ה"ה. וכן בסוף פרק ט' דברכות, על המשנה "ואהבת... בשני יצריך". ע"ש].

עזות - אע"פ ש"עז פנים לגהינום" (וכמבואר במסכת אבות סוף פ"ה) מ"מ מי שמוצא שיש בנפשו תכונת העזות - כלומר, שהוא רותח וסוער כל הזמן. ישתמש בה בלימוד התורה. ובכל ריתחא דאורייתא יהיה עז כנמר!

תאוה - יוציא את תאוותו בסעודות מצוה. וכגון בשבת ויו"ט וכיוצ"ב. שהעונג בהם הוא מצוה.

וכן בימות החול, יכוון בכל תאוותיו - שעושה כן להחיות הגוף ולקיומו. [ואולם לא ירבה על המידה בזה, שכן הורונו חז"ל (בסנהדרין ק"ז.) שבכל התאוות אם האדם משביעו - הוא מוסיף להיות רעב! ע"ש.]

רציחה - מי שנולד במזל מאדים, שטבעו הוא לשפוך דמים, תקנתו שילך ויהיה שוחט או מוהל. שגם באלה יש שפיכות דמים, אלא שזה במסגרת של מצוה. (ודבר זה מבואר במס' שבת דף קנ"ו. ע"ש)

סקרנות - מי שמטבעו להיות סקרן, וכל דבר קטן שקורה בסביבתו מסקרן אותו לראות - התיקון שלו, להגביר את מידה זו לאיסוף ידיעות התורה !

כלומר, שיהיה איכפת לו יותר מה הדין בהלכה פלוני, ובמצב פלוני, ומה השו"ת הזה אומר בדין זה וכו'.

[ואנשים שלא מנצלים את מידת הסקרנות שלהם לאופק של ידיעות התורה, א"כ חייבים להשלים את סקרנותם בהבלים אחרים, ובשבילם דאגו אנשי השלטון שכל שעה(!!!) מעדכנים אותם בחדשות, מה נתרחש בעולם כדי לספק את יצר הסקרנות שלהם... ממש מסכנים!]

ואחרי כל ההקדמה הנ"ל, הגענו גם לפתרון התעלומה המופלאה: מדוע יש בנ"א, שעומדים לרשותם כל תפנוקי העוה"ז, ובכ"ז לא רואים אותם מאושרים, אלא כל הזמן שומעים אותם עם הפתגם הידוע - "סוחבים" את החיים...

התשובה: משום שכשהיו במעי אימם, השרישו בתוך תוכם בפנים נפשם, את כל התורה כולה, ע"י מלאך.

ונמצא - שב'תֶת ההכרה' שלו נמצאים כוחות כהים שספגו את כל התורה. וכוחות אלו מתגלים ומתפרצים, ורוצים לחזור לשרשים שטמנו בהם, והנשמה מחכה שהגוף ישלים לה, את מה שרוקנו ממנה!

וכשהאדם מתעלם מזה, ובמקום זה הוא ממלא את שנותיו בחיי הנאות והוללות, הרי הוא "מסרס" את מהותו האמיתית. ואז הריקנות שנשארה בנשמתו, לא נותנת לו מנוח, ומתחילה לכרסם את כל אושרו בחיים, ודוחפת את האדם עד אשר הוא מרגיש זעזוע פנימי חזק, להתחיל להדבק בתורה, ולפתוח חיים רגועים ושלוים.

ונחדד את דברינו הנ"ל, ע"פ מעשה מעניין:

בעיירה נידחת במדינת פולין, חי יהודי עני מרוד, אשר בעמל רב היה מוצא מזון למחיתו. והיו אף פעמים - שבקושי עלה בידו להשיג פרוסת לחם - להחיות בזה את בני ביתו.

והנה כבר הורונו חז"ל (בגמרא מסכת ערובין, דף מ"א:) שהעניות מעבירה את האדם על דעתו, ועל דעת קונו. וגם אצל מיודענו העני, הגיע היום שיותר לא היה יכול לסבול את חרפת הרעב אשר בביתו, ואז התחיל לחשוב לעצמו: אלך ואנסה את מזלי אצל הנוצרים. אָמִיר את דתי ובודאי הכומר יתן לי עבודה מכובדת, אשר מכניסה רווחים, ושוב לא אאלץ לסבול חרפת רעב.

ומן המחשבה - אל ההוצאה לפועל, היהודי לא הסס הרבה, קם והלך אל הכומר, ושטח בפניו את בקשתו. הכומר בשומעו זאת קפץ על המציאה, וענה לו בהתלהבות: אין שום בעיה, אצלנו תוכל להתפרנס בכבוד ויקר, רק תעבור אצלנו את טקס דת הנצרות - והנך 'מסודר' בחיים!

היהודי, שהממון עיור לו את עיני שכלו, לא חשב פעמיים, והביע את הסכמתו לכל הנאמר. והכומר מצידו נזדרז ללא שהיות - ולקח את היהודי לטבילת הנצרות, ולאחר מכן היזה עליו "מים טהורים" ג' פעמים, שבכל פעם אומר לו "תהיה נוצרי!" וכשסיים את מעשהו, אמר לו בשמחה - זהו! כרגע נהפכת מיהודי לנוצרי, והנך כעת כאחד מעמנו, הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב, והתאחז בה, ותתפרנס בכבוד.

וכך היה, מיודענו היהודי העתיק את מקום מגוריו, ואט אט נשקע בין הנוצרים, עד אשר התנהג כנוצרי אדוק לכל דבר.

והנה, אצל הנוצרים שבאותה עיירה, היה נהוג מנהג עתיק, שביום פטירת מנהיגם היו מסגפים את עצמם, ונאסר עליהם באותו יום בבשר ויין.

ואעפ"כ, היהודי המומר הנ"ל לא שת ליבו למנהג זה, ואכל לשובע נפשו, ברבורים, שליו ודגים.

שכניו הנוצריים, שהבחינו דרך החלון בנעשה, רצו מיד לאדונם הכומר, וסיפרו לו את העבירה החמורה שעבר היהודי המומר.
הכומר - התפלא למשמע אוזניו, ושלח לקרוא מיד ליהודי המומר. ושאלו - האם אמת נכון הדבר, שהפר את דתי הנוצרים, ואכל בשר ויין בפרהסיה בריש גלי ?
היהודי העמיד פני תם, והכחיש מכל וכל - כל שייכות לעבירה. וטען שכל סעודתו הסתכמה בסך הכל 'בלחם ותפוחי אדמה'!
"תפוחי אדמה"?! השתומם הכומר, והרי שכניך העידו שראו במו עיניהם כיצד הנך אוכל בביתך נתח בשר שמן וצלוי?
"אני לוקח אחריות לכל מילה שאמרתי" - נשאר היהודי איתן בדעתו, שלא היה זה אלא רק תפוחי אדמה בלבד.
הכומר בשומעו את דבריו, גברה סקרנותו, ושלח מיד פלוגת חיילים אל ביתו של היהודי, שיביאו משם את כל מה שנשאר על השלחן.
ובאמת לא עבר זמן רב, והחיילים שבו כשהם נושאים בידיהם מגש עם נתחי בשר צלויים...
הכומר זקף את גבות עיניו, ומשהבחין בתכולה - קפץ דמו לראשו, וזעק על היהודי בקול מטורף: כיצד העזת לרמותני בשקר גלוי לאור היום, ולטעון על הבשר הזה שהוא רק תפוחי אדמה, ובכך שמת אותי ללעג ולקלס בפני כולם?
ואולם היהודי, לא יצא משלוות רוחו, וענה בקול רגוע ובוטח: גם כעת - אדוני הכומר - הנני נשאר בדעתי, שלא היה זה אלא רק תפוחי אדמה!
"היצאת מדעתך" - שאג הכומר, וכי אינך רואה בעיניך שזה נתח בשר?
כאן - כבר הגיע תורו של היהודי להתרתח על הכומר, וענהו בכעס עָצוּר:
"הוי - כומר טיפש! אינך מבין? בתחילה אמנם היה זה נתח בשר, אולם כשהבאתיו לתוך ביתי, לקחתי "מים טהורים" והזאתי עליו 3 פעמים, ובכל פעם קראתי בקול: "תהיה תפוח אדמה, תהיה תפוח אדמה"! וכך נהפך הוא להיות תפוח אדמה...!
"המשטה אתה בי" - התפרץ הכומר, וכי אפשר להפוך נתח 'בשר' - לחתיכת 'תפוח אדמה' ע"י הזאה וכמה מילים? מה זה "כישוף"?
איני יודע - השיב לו היהודי, אולם כמו שלדעתך אפשר להפוך יהודי לגוי - ע"י הזאה וכמה מילים, א"כ באותה צורה - אפשר גם להפוך בשר לחתיכת "בטטה" בכמה מילים - סיים היהודי את דבריו בתרועת ניצחון...!
ויסוד זה של היהודי הנ"ל, צריכים אנו לחזור ולשנן לעצמנו: כמו שלא שייך במציאות - להפוך נתח בשר לחתיכת תפוח אדמה - באותה מידה בדיוק לא יצליח האדם לסרס

ולשבש את מהותו הפנימית ע"י כל מיני "הזאות והזיות" למיניהם... הניצוץ היהודי שבו - תמיד ישאר דולק, עד אשר יצליח להדליק ולהאיר את כל אורח חייו באור יקרות זה ! ובכדי להשלים את התמונה, חייב אני להשיב על עוד נקודה קטנה - שצומחת מאליה עקב דברינו הנ"ל:

אם באמת כך הם פני הדברים, שכל מי שלא משביע את נפשו בתורה, אזי מתחיל הוא להרגיש ריקנות בחייו - א"כ מדוע אנו פוגשים אנשים מהסוג הנ"ל שבכ"ז נראים עם 'חיוך מאושר' על הפנים, שמחים ומרוצים וטוב להם בחיים?

האין זה סותר לכל הדברים שנאמרו לעיל - - - ?

והנה מחמת הכרח הקיצור - אין באפשרותי להאריך את הדיבור על הנקודה הנ"ל, ואולם אענה על שאלה זו בסיפור שהתרחש מהחיים, ואשר הרעיון שעולה מהסיפור - יענה ודאי על השאלה הנ"ל.

המאורע התרחש לפני כ- 150 שנה, בארץ ישראל חי יהודי חילוני, אשר אורחות חייו לא תאמו לדיני התורה. ותמיד העצבון והיאוש היו מנת חלקו, הרגיש תמיד מדוכא בחיים, ולא מצא לעצמו מזור - כיצד לחלץ את נפשו מזה.

והנה ביום מן הימים, נודע לו שבעיר הסמוכה, הגיע לביקור בארץ "פסיכולוג" מומחה, בעל שם עולמי, אשר נודע בנסיונו הרב, שהשיב להרבה אנשים בעייתים את אושרם בחיים.

הרהר היהודי הנ"ל לעצמו, ואמר: אלך ואנסה את מזלי אצל פסיכולוג זה, אולי הוא יצליח להוציאני מן הדכאון אשר אני שרוי בו, ואם לא יועיל - גם לא יזיק.

אמר ועשה, קם ונסע אל אותו פסיכולוג, ושטח בפניו את בעייתו.

הקשיב הפסיכולוג לדבריו, הרהר רגע קט, ומיד נינער ממחשבתו והשיב: מצאתי! יש לי פתרון מצוין בשבילך! שמעתי שבעיר הזו בכל יום שישי, קיים "מופע בידור" לציבור הרחב. בדרן מעולה! רק עולה לבימה וכבר האנשים צוחקים. וכשמתחיל את להטוטיו האנשים "מתגלגלים" מרוב צחוק... חושבני, שגם אתה תצליח להפיג שם את עצבונך, וכך תהיה מאושר יותר.

הלה ששמע זאת, החויר כולו, והשיב לפסיכולוג בקול מיואש "זה כלל לא יעזור, אדוני"!

"מדוע" - תמה הפיסכולוג, והלא שמעתי שהרבה אנשים נהנו מאוד כשהלכו לשם?

"נכון" - השיב לו היהודי במבוכה, אולם היודע אתה מיהו אותו בדרן מעולה שמגלגל את האנשים מרוב צחוק?

"מי הוא באמת" - נסתקרן הפסיכולוג.

"זה אני בעצמי..."!!! גמגם היהודי, והוריד את ראשו מרוב בושה...

הנה - זו התמונה האמיתית לכל האנשים "שנראים" מאושרים ושמחים ועם חיוך רחב על הפנים: 'נהנים' - כן ! 'מאושרים' - לא !!!

מאמר שמיני - מהם "התנאים" לקבלת התורה?

הנה במאמר זה, נתייחס רק על הנקודות שמוזכרים בתורה שבכתב בלבד! נסכם לעצמנו כמה תנאים כתב הקב"ה בתורתו, אשר בהם התנה את ההבטחה לקיום התורה בידי האדם.

והנה מי שיסקור את פרשיות התורה, יבחין בשלשה תנאים שהדגישה התורה - קודם שניתנה לישראל בהר סיני.

והרי הפסוק שנכתבו בו כל שלשת התנאים הדרושים:

חומש שמות, פרק י"ט - פסוק ב':

א. ויסעו מרפידים.

ב. ויבואו מדבר סיני.

ג. ויחן שם ישראל.

שלשה תנאים, מצוטטים בכמה מילים, אולם טמון בהם הרבה הרבה חכמת חיים, למי שמתבונן בהם...!

וכדי שהדברים יהיו "אקטואלים" לכל מי שרוצה לזכות בכיתרה של תורה, לכך נבאר מעט את התנאים, בסגנון הלשון שלנו.

תנאי ראשון: "ויסעו מרפידים". כלומר, אדם שרוצה לקבל את התורה, חייב קודם כל לצאת ולהשתחרר מכל תחושת הרפיון, הכבדות, והעצלות, אשר תופסת ומאיטה את גופו, ולהתחיל לקחת את הענינים לידיים, ולהיות "בעל יוזמה" !

כלומר, אם מרגיש שיש לו רצון ללמוד תורה - שלא ידחה זאת עד מחר בבקר, אלא יבצע זאת מיד באותו יום. שכן המשנה באבות (פ"ב, מ"ד) מתריעה "ואל תאמר לכשאפנה - אשנה, שמא לא תפנה" [ובלשוננו: "אל תסמוך על מחר, פן יהיה מאוחר"!].

ובאמת שטמון כאן הסבר יותר עמוק: נניח שמחר עדיין לא יהיה כ"כ מאוחר, והוא כן יתפנה מזמנו ללמוד - אולם מי מבטיח לך אז, שהתורה כבר תרצה אותך? והרי הירושלמי (סוף מסכת ברכות) לימד אותנו "אם תעזבני יום - 'יומים' אעזבך"!

וממחיש זאת הירושלמי: שני בנ"א אשר נפגשו בדרך, ורוצים אח"כ להפרד אחד מהשני, זה פונה לדרכו לצד ימין, וזה לצד שמאל. כל אחד עשה רק צעד אחד, כמה נתרחקו אחד מהשני?

שני צעדים! משום שברגע שהראשון התרחק צעד, השני ג"כ פסע לעומתו צעד, נמצא שהמרחק בניהם - שני צעדים!

וכך הוא בדיוק בלימוד התורה. דוד המלך אומר בתהלים (במזמור קכ"א) "ה' צילך על יד ימינך". זאת אומרת, הקב"ה פועל איתך כמו דוגמת הצל שלך. כלומר, כל תנועה שאתה עושה - אתה רואה שהצל שלך פועל אחריך, ומחקה אותך בדיוק - וכך גם ברוחניות, כל מה שאתה עושה - באותו יחס בדיוק פועלים איתך גם למעלה !

ולכן, אם האדם מתיר לעצמו להתרחק יום אחד מהתורה, גם התורה עושה לעומתו בדיוק אותה פסיעה, ומתרחקת ממנו ג"כ יום אחד. נמצא שה"קרע" שמפריד ביניהם - התרחב למשך יומיים שלמים !

ואסור לאדם לנחם את עצמו בטענה "שאני מטבעי יש לי את מידת הרפיון והעצלות, ואני לא מסוגל לפעול בענינים רוחניים - באופן מיידי. שזה למעלה מכוחותי, ומכניס אותי ללחץ ולמשבר..."

טענה זו, שלא במקומה היא. והיא מופרכת מעיקרא. שהרי כלל בידינו שכל מה שאבות העולם פעלו בחייהם, הם גם השרישו זאת ב'תורשה' לכל עם ישראל, שבכוחות הנפש שלהם, טמון האומץ לפעול זאת.

וכיון שכן בואו ונעשה חשבון: הרי מצינו אצל אברהם אבינו, אבי האומה. שכאשר נולד לו בן לאחר 100 שנות סבל וצער, וגידל וטיפח אותו עד גיל 37, ופתאום מצווה אותו הקב"ה בחלום הלילה: "לך ותעקוד אותו ע"ג המזבח, ותעלה לי אותו כקרבן עולה".

ואברהם אבינו, לא רק שלא התווכח עם הקב"ה, אלא הפסוק מעיד עליו "וישכם אברהם "בבקר", כלומר - היה מקום לחשוב: בסדר, אברהם אבינו שומע בקול הקב"ה, ואולם הקב"ה לא אמר לו באיזה שעה ביום, ללכת לעקוד את בנו, וא"כ מה 'בוער'? בשביל מה צריך לרוץ כבר בהשכמה? תשב עם בנך לפחות עד שעות הצהרים, תדבר, תשוחח, ותהנה ממנו עוד קצת. הרי אתה הולך להפרד ממנו לעולמים ! !

ובכ"ז אברהם אבינו לא עשה כן, מדוע? בגלל שהוא ידע את הסוד של "ויסעו מרפידים"! אם זה ציווי ה' - אסור לעשות זאת ברפיון ובעצלות, לחכות עוד כמה שעות. אלא יש להזדרז מיד לעשות רצון השי"ת!

ותכונות אלו הוא השריש גם בנו, וא"כ מוכרח שיש לנו את הכוחות לזה. רק צריך קצת רצון, קצת מאמץ, וכבר אתה 'משתחרר' מהרפיון, ומקיים בזה את התנאי הראשון של קבלת התורה !

תנאי שני: "ויבואו מדבר סיני". כלומר, מי שרוצה להיות "כלי קיבול" כדי שתתקיים בו חכמת התורה, חייב לקיים גם את התנאי השני: להפקיר את עצמו כמדבר. [ומטעם זה,

נכתב בשלחן ערוך (סימן תכ"ח, סעיף ד') שפרשת במדבר תחול לעולם דוקא בשבוע שחל בו חג מתן תורה. והוא פלא !].

ו"מדבר" - פירושו להיות עניו, שפל, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה. וכמש"כ הרמב"ם (פ"ב מדעות ה"ג. וכ"ה בפירוש המשניות, אבות פ"ד) שבמידת הענווה, צריך להרחיק עד הצד הקיצוני שתהיה רוחו נמוכה למאוד, וכמש"כ "מאד מאד הוי שפל רוח". עכ"ל.

ואולם כאן הדברים חייבים להיות מוגדרים וברורים:

להיות 'עניו ושפל רוח' - אין פירושו לכופף את קומתו עד העפר ולתת לכולם "שירכבו" עליו - שזהו ודאי ענוה פסולה, ואינה לפי רוח התורה !

צא ולמד ממשה רבנו, שהגיע לשיא מידת הענוה, וכמש"כ "והאיש משה עניו מאד מכל האדם" ובכ"ז, במקום שהיה צריך להביע את דעתו בקול תקיף - לא הסס מלעשות זאת. וכמו שהתורה מספרת עליו בהרבה מקומות [וכגון: שהרג מצרי, וקבר אותו בתוך החול. הציל את בנות יתרו, והבריח את נוגשיהם. עמד בגבורה נגד 3000 עובדי העגל, וגם עמד נגד קרח וכל - 250 איש מעדתו והשמידם, וכו' וכו'.]

כל העובדות הנ"ל מוכיחים, שהמושג "עניו" פירושו - שיש לו את ה'שליטה' על מידת הענוה. כלומר, שיודע הוא מתי ובאיזה מקום וזמן יש לנצל את מידת הענוה, ובאיזה מקום דורשים ממנו להתאפק ולכבוש את הענוה, ולהתנהג בגבורה ואומץ - במידה המבוקשת ממנו.

וכעין כל החזיון הזה מצינו גם אצל יעקב אבינו: מצד אחד התורה מעידה עליו שהוא "איש תם". כלומר - יהודי 'תמים', שמכיר רק את הד' אמות שלו, ואינו חריף לרמות... ומצד שני כשמגיע לבית דודו לבן, מגלה הוא לרחל שאם אביה ירמה אותו - אזי הוא ירמה אותו כפליים! "אחיו אני ברמאות"! האם דבר כזה מתאים לאדם שנקרא "איש תם"?

התשובה - כן! ומשום שיעקב לא היה "אדם" תמים, אלא "איש" תם, וזאת אומרת - איש ששולט על התמימות שלו, ויודע להבחין עם מי מותר לו להיות "תמים", ועם מי 'אסור' לו להשאר עם התמימות שלו...

וכל היסוד הזה, כבר התריע דוד המלך בתהלים (פרק י"ט -כ"ו) וכתב "עם חסיד תתחסד, עם תמים תתמם, עם נבר תתברר, ועם עיקש תתפתל". והוא ממש כדברינו הנ"ל, עיין היטב והבן!

תנאי שלישי: "ויחן שם ישראל נגד ההר". כאן הגענו אל הנקודה המרכזית, המאחדת את כל התנאים יחד ומשלימה את בנין אישיות האדם. והוא: סמל "האחדות" - ויחן שם ישראל, כאיש אחד בלב אחד!

אדם שפיתח לעצמו תכונות של: מחלוקת, פירוד, שנאת חינם וכו', אדם כזה אין לו הרבה סיכויים שתשמר בתוכו חכמת התורה. ומסיבה פשוטה: יהודי שבגופו נטועים שורשים של מידות רעות - אין קדושת התורה יכולה לסבול את זה, ובורחת ממנו!

והנה, רגילים אנו לחזור תמיד על המושג "אחדות", ולא תמיד מבינים אנו את עומק המשמעות של מילה זו, עד כמה היא מחייבת אותנו.

ועל כן, ננסה להמחיש לנו את המושג הזה - ע"פ מעשה מרתק שהתרחש בתקופת ימי הביניים, וזה יוסיף לנו תמונה בהירה יותר במושגים הנ"ל, וגם יוביל אותנו למסקנות מעשיות - בשטח מידת האחדות:

לפני כ - 700 שנה, בארץ צרפת אשר בארופה, גזרו הנוצרים הקנאים גזירת שריפה על כל ספרי התלמוד, וזאת בטענה שבתלמוד כתובים דברי הסתה ונאצה - נגד העם הגוי הנוצרי.

אחד המקורות שעליהם ביססו את טענתם, היה מתוך הגמרא במסכת יבמות דף ס"א. שם נאמר "רשב"י אומר, קברי עכו"ם לא מטמאים טומאת אהל. שנא' "אדם כי ימות באהל" אתם קרויים אדם - ואין העובדי כוכבים קרויים "אדם".

א"כ כתוב כאן מפורש, שהגוים לא נקראים 'בני אדם' ולכן לא שייך בהם את הדין "אדם כי ימות באהל".

קפצו הנוצרים על המציאה, ורצו עם הוכחה זו אל האפיפיור שלהם ('פיאוס' הרביעי) והראו לו את הכתוב בו, וביקשו ממנו להוציא צו החרמה על כל ספרי התלמוד. וגזירה שריפה כללית למען לא השאר מהם שריד !

האפיפיור נשתכנע לשמע הדברים, והכין צו מלכותי הקורא לאסוף את כל ספרי התלמוד אל מרכז העיר. אלא לפני שחתם על הצו עצר את עצמו ואמר: נקרא לרבם של היהודים, ונשמע מה יש בפיו להגיב. והיה אם ישאר ללא מענה - נוציא את הצו הזה לפועל!

פלוגת חיילים נשלחה אל הרובע היהודי, ודפקו בחזקה על פתח ביתו של הרב באמרם: "האפיפיור מבקש אותך בבית המלכות. התלווה עמנו ללא שהיות"!

הרב נבהל בתחילה לשמע הדברים, וליבו לא ניבא לו טובות, ואולם מיד התעשת ושם בטחונו בה', אשר בודאי ישים בפיו מענה לשון להשיב על דבריהם.

הרב לבש את גלימתו הרבנית, והתלווה עם החיילים לעבר כיוון בית המימשל, בהגיעו לשם, הבחין שמצפים לו כל הפמליא של בית המימשל, ובראשם יושב האפיפיור, שקָדְמוֹ ואמר לו בקול תקיף: "מצאנו בספרי דתיכם אימרה שפוגעת קשות בבני גזע

הנוצרים, עליך מוטל להשיב על טענתם. ובאם לא - יוחרמו כל ספרי התלמוד, ויעלו על המוקד!

הרב בשומעו זאת הרצינו פניו, ונשא תפילה בליבו שינחהו ה' בדרך אמת. הנוצרים שטחו את טענתם: היאך אתם כותבים בספרי דתיכם, שעכו"ם לא נקראים "אדם", וכי אנו נחשבים בעיניכם ל'בהמות'?

עיני כולם הופנו כלפי הרב. אשר נשא את קולו וענה בקול בוטח: "ישמעני אדוני! כפי אשר ידוע לכם, שֵם העצם של "אדם" מתחלק בלשון הקודש לכמה תוארים: איש אנוש. גבר. וגם מכונה בלשון "אדם" (עיין בזה בספר הזוהר, ויקרא - מ"ח)

ואולם הבדל משמעותי - יש בין שלשת השמות הראשונים, לבין התואר "אדם". והוא: בכל שלשת השמות איש, אנוש, גבר, יש אפשרות לכנותם בלשון יחיד. ואולם הם גם יכולים להכנות בלשון 'רבים': אנשים, אנושיים, גברים.

הדבר המפליא, שרק בתואר של אדם א"א לכנות זאת בלשון רבים ("אדמים") אלא הוא משתמע רק בלשון יחיד "אדם".

וא"כ - השיב הרב לנוצרים הנדהמים - בזה נעוץ הדבר שמייחד אותנו משאר הגויים: כל הגויים נתונים לשינוי לפי מצב הזמן: פעמים שהם מאוחדים ומאוגדים, ונעשים לחטיבה אחת, ואז נקראים כולם בלשון "יחיד". ואולם יש גם פעמים, שיש פירוד ביניהם, וכל אחד נחשב בפני עצמו, ואז התואר שלהם משתנה לכינוי של "רבים".

גזע העם היהודי - שונה הוא לחלוטין, בזה שהוא מתואר רק בכינוי של "אדם". כלומר, לעולם לא תראה אותם מפורדים אשר כל אחד חושב רק על עצמו, אלא תמיד כל העם מאוחד ומגובש עד אשר נחשב לגוף אחד של "יחיד" !

רגל של אחד מאיתנו שכואב - זה כואב לכל גוף עם ישראל, ומשתדלים לעוזרו כאילו היה זה עצם מבשרנו !

על סוג עם כזה, מתאים לכנותו רק בשם אחד: "אדם" שלעולם לא תצליח לעשותו לרבים מפורדים! סיים הרב את דבריו.

האפיפיור נשתומם מן הרעיון הנפלא שביאר הרב בכוונת דברי התלמוד, והנוצרים יצאו מלפניו - אבלים וחפויי ראש...

[אגב: סוף דבר היה, שהנוצרים לא ויתרו וכמעט הצליחו במזימתם, ורק לאחר תחנונים מצד גדולי הדור - נעתר להם האפיפיור להדפיס שוב את התלמוד. ואולם רק אחרי 'צנזורה' מטעמו. ובין היתר צינזר קטע ממס' סנהדרין דף מ"ג. שהיה מסופר שם על יש"ו ימ"ש].

וכעת נפנה את ה'זרקורים' לגבינו:
למדנו מסיפור נפלא זה, הגדרה מדוייקת - מה פירוש המושג של "אחדות", ותוכן הדברים: כמו גוף אחד - שלעולם לא יתכן לפצל אותו לשנים , לעולם א"א להפוך אותו ל'רבים' במקום 'יחיד' - כך צריכה האחדות לפעול בעם ישראל !
לאחד את כולם לגוף אחד - עד כדי כך שאפי' על שישים אלף אנשים (!) יהיה שייך לכתוב עליהם בלשון יחיד "ויחן" שם ישראל". וזהו הסמל המבטא את מעלתו ושלימותו של העם היהודי: דרגת התואר העליונה של השם "אדם"!
אדם שיקיים את ג' התנאים של קבלת התורה ע"פ מה שנתבארו בפרק זה, ויחזק אותם שיהיו: חזקים, מוצקים, ומושרשים. מובטח לו שלא תמוש התורה ממנו לעולם!!!

מאמר תשיעי - "כיצד זוכים להגיע לדרגת לימוד תורה "לשמה"?

תשובה: הנה קודם שנבאר כיצד זוכים לזה, נברר תחילה את שורש הדין, האם בכלל יש דין במצות ת"ת שתהיה "לשמה"? או שמא מצוה זו - שווה לכל יתר המצוות שלא נאמר בהם דין מיוחד של "לשמה". [פרט למצוות מסוימות. וכגון: אפיית מצה, טווית ציצית, נתינת גט, מצות קידושין, וכו'].
ובפתרון שאלה זו מצינו 'מבוכה' בין סוגיות הש"ס:
דהנה בפסחים (נ:) נאמר "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".
ומאידך בגמ' (בברכות י"ז. וכן בירושלמי בברכות פ"א ה"ז, וכן במס' תענית ז.) נאמר "כל העוסק בתורה שלא לשמה - תורתו נעשית לו סם המוות, ונוח לו שלא היה נברא והיתה נהפכת שִׁלְיָתוֹ על פניו!!!
וכאן עוצר הלומד בפרשת דרכים זו, נבוך ותוהה: מה בעצם ההנהגה למעשה? האם יש צד היתר ללמוד "שלא לשמה" ע"מ שאוכל להרויח כסף, ולעשות מלימוד התורה "קריירה" בחיים? ואם לא, א"כ מהם הסימנים שבהם אפשר לזהות את הדרך הפסולה, כדי לדעת להתרחק ממנה!
ננסה לחתור ל'עומק' מצולות ההלכה, ולדלות משם דברים מוגדרים בנידון הגורלי הנ"ל. שהרי הוא גם קו הנהגה לכל החיים!
הנה בעלי התוס' (שם) עמדו כבר בסתירה הנ"ל. ותירצו ליישב, ע"ש. ואולם אנחנו ננסה לגבש לנו מסלול אחר בישוב הסתירות (ואולי יהיה זה ג"כ עומק כוונת דברי התוס' הנ"ל) ובס"ד יפתח לנו דרך סלולה ומאירה בנידון הנ"ל.

דהנה המעיין היטב בלשון הגמ', יראה דלכאורה כל הקושיא מעיקרא ליתא. שהרי הגמ' בפסחים הדגישה והוסיפה בלשונה "לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה, ואולם הוסיפה - בתנאי "שמתוך שלא לשמה יבוא בסוף לשמה".

פירוש הדברים: כל מה שמתירים לו ללכת בדרך "שלא לשמה" זה רק בתנאי שכיוון ה'יעד' שלו יהיה בסוף להגיע לדרגת לימוד תורה - לשמה!

ואולם, אם האדם שם לנגד עיניו מטרה ללמוד כל הזמן רק בשביל להרויח: כסף, כבוד, שלטון, ושררה. על זה דיברה הגמ' בברכות, וקבעה שבמקרה כזה עדיף לו שלא היה נברא כלל! שכן אסור להפוך את התורה למקצוע כדי שזה ישמש לו כאמצעי להרויח ממון, אלא יש ללמוד את התורה - בדיוק כפי שהגדירו לנו חז"ל (במס' ע"ז י"ז:) "אמאי קא עסקת באוריתא? - א"ל: כאשר צווני ה' אלוקי"! וסוף השכר לבוא. וכמש"כ (באבות פ"ו) "כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה וגו'.

[ולכן באמת נפסק להלכה בשלחן ערוך (יור"ד, ס' רמ"ו, וע"ע באריכות שם ברמ"א סעי' כ"א, ובנושאי כלים שם). שגם השכר שאברכי הכולל מקבלים, אין זה על עצם התורה שלימדו ולמדו, אלא זה מוגדר בשם "שכר בטלה". ואולם עצם הלימוד צריך שיהיה "נטו" לשמה].

א"כ זכינו בס"ד ויצאנו עם מסרים ברורים בנידון הנ"ל, וכדלהלן: הלימוד בתורה "שלא לשמה" מותרת - 'בתנאי' שתשמש בתור "קרש דחיפה", לדרבן ולהמריץ אותו לקפוץ להגיע אל המטרה התכליתית שזהו לימוד התורה לשמה !

ויסוד הרעיון הנ"ל, מצאתי שכבר כתבו כן גדולי האחרונים, ומהם הגר"א. [באבן שלמה פ"ח י"ב. וכן בפירושו למשלי פכ"ה כ"א). וכ"כ תלמידו הגר"ח מוואלוזין, בספרו נפש החיים פרק ג'. וע"ש שמתבטא בלשון מפליאה, בנושא הנ"ל, ע"ש].

וכעת נצעד עוד צעד קדימה, ונמשיך לברר שלב הבא: 'איך זוכים' להגיע בסוף אל המטרה של לימוד תורה "לשמה"? ועל סעיף זה, יש באפשרותנו לשלוף תשובה מן המוכן, אשר מצוטטת מתוך נוסח "ברכות התורה" שאנו מברכים בכל יום.

וכך הוא נוסח הברכה: "והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו, ונהיה אנחנו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה". מה פירוש "יודעי שמך"? כולם היום מצהירים שהם מאמינים בתוך 'ליבם' שיש בורא עולם אשר משלם שכר ועונש, ואולם זה עדיין לא מספיק!

חובת האדם "לדעת" שיש ה'! "לדעת" פירושו: להתחבר להתקשר ולהדבק בהקב"ה - כגוף אחד! (וכמש"כ בבראשית (ד'-א') "והאדם ידע את חוה אשתו, ותהר ותלד את קין).

וכשרוצים להדבק עם הקב"ה - יש רק דרך אחת: ללמוד את תורתו מתוך אהבה. מתוך ידיעה שזהו תורתו של בורא עולם! ולא ללמוד מתוך ציפייה שבסוף נקבל תמורת הלימוד: מישרה, כבוד, מעמד בחברה, וכיוצ"ב.

וכמו שמספרים פעם על יהודי אחד, שנכנס למסעדה והזמין מתוך רשימת התפריט - מנת דגים משובחת. וכידוע - הכסף יענה את הכל, ותוך דקות ספורות חזר המלצר עם המנה המבוקשת.

פני היהודי צהלו, ובשמחה תפס את הדגים , והחל לאכלם בזלילה, תוך כדי שהוא מפטיר מידי פעם "איך אני אוהב דגים... ממש לא יאומן" !!!

שמע זאת אדם פיקח ששהה באותה עת במסעדה, והעיר לו: סלח לי אדוני, אם באמת אתה אוהב את הדגים, א"כ למה אתה 'גומר ומחסל' אותם לתוך פיך...?! תכניס אותם לתוך אקווריום ותוכל להנות מהם תמיד!

אלא בודאי - אתה לא אוהב את הדגים, אלא אתה אוהב את עצמך, ואת כרסך. ורק כדי לפנק את כרסך אתה מכניס לתוכו דגים טעימים...

ואותו לקח בדיוק לגבי לימוד התורה: ישנם בנ"א שלא אוהבים את התורה, אלא אוהבים בעצם את עצמם, אלא מה? כיון שהם מוּדָעִים שדרך התורה אפשר להשיג פרנסה נקייה ומכובדת - לכן הם מעדיפים ללמוד אותה.

ולמשל: דרך התורה אפשר לצאת "שוחט". לנסוע לחו"ל 2 חודשים בשנה ולהרוויח המון כסף!

דרך התורה אפשר לצאת "סופר". לכתוב תפילין מזוזות וס"ת, וזה עסק מבוקש שמכניס לא רע! דרך התורה אפשר לצאת "דיין" או רב עיר אשר כל ההוצאות על חשבון המדינה!

אם זה הציפיות שלך מהתורה - א"כ זה נחשב שאתה בעצם אוהב את עצמך, ורק 'דרך התורה' אתה משיג את האפשרות לענג את גופך בצורה מכובדת.

בשיטה זו - לעולם לא מגיעים ללימוד תורה לשמה!

רק אם אתה אוהב באמת את התורה, ולומד אותה משום שכל מילה שם ירדה מפיו של הקב"ה בהר סיני - רק בגישה כזו יש סיכוי להגיע ללימוד התורה לשמה!

ואשרי הזוכה!

מאמר עשירי - מהו שורש הסיבה האמיתית שממנו נובע כל השנאה על בחורי ישיבות?

תשובה: ראשית נקדים להבהיר, שמאמר זה לא היה נכתב אילולא שיש בו גם חיזוק גדול, לנו עצמנו - בני התורה.

וכעת ניגש לגוף הנידון:

הנה מחמת 2 סיבות עיקריות - מתעוררת השנאה על בני התורה:

א. מחמת שאנחנו 'מסודרים' יותר, ובונים את חיינו בהצלחה - הרבה יותר טוב ממי שאינו שומר תורה ומצוות !
ב. מחמת דמותנו החרדית, שסותרת את כל השקפת חייהם !
ונבאר על קצה המזלג, מה כוונתנו בשתי הנקודות הנ"ל.
א. הסיבה הראשונה לקנאה: היום בזמנינו, מי שלא נחשב ל"בחור ישיבה", יש עליו כבר מראה "שלילי", ונחשב לסוג ב' - בחברה הדתית, ואם תשאלו מדוע? התשובה: משום שכל בר דעת כבר מבין היום, שאם רוצים להיות בחור בעל "שם טוב" ואישיות מכובדת, ישנה רק דרך אחת: להתעטר בתואר של "בחור ישיבה בן תורה".
ואם עדיין אינכם מעכלים את הדברים - הרי לפניכם חלק מ'ההטבות' שיש בעוה"ז לבחור ישיבה:
א. בראש ובראשונה - בחור ישיבה זוכה ללמוד דברי חכמה שמקדשים את גופו ואת מעשיו ועל פי רוב (שבכל ציבור יש כמה "שוליים" יוצאי דופן) הוא נהפך להיות עדין ומנומס יותר. בעל מידות וירא שמים, ויודע להעריך בדיוק מה זה כיבוד הורים - גם כאשר הוריו הגיעו לגיל הזיקנה. חי בחברה רגועה ושקטה, שאין בה אלימות וכל מיני תועבות.
והמציאות בשטח ג"כ מוכיחה זאת: "סטטיסטיקה" שערכו לאחרונה, מגלה, שאלו שנהנים מהעולם ואינם שומרים תורה ומצוות, סובלים מאחוזים גבוהים של: פשע, תועבות, אלימות, סמים, בתי סוהר, סיוטים, דיכאון, גירושין, גניבות, שוד, וכו' כו'.
זאת ועוד, המציאות היום מוכיחה, שבן תורה, יש לו עתיד מובטח ומזהיר: מוצא שידוך הגון ואמין, מקים משפחה לתפארת, זוכה לחיי משפחה טובים עם כבוד הדדי, זוכה לילדים עם נשמות טהורות. וגם מבחינה כלכלית במשך הזמן מגיע אף לקניית דירה וכו' וכו'. ונהיה מאושר עלי אדמות. [ומשא"כ במישור החילוני, חייל אחרי צבא לא מצליח מהר להתחתן, ורובם יורדים לחו"ל ומחפשים את עצמם במזרח הרחוק, וד"ל).
ב. סיבה השניה לקנאה: כבר נתבאר בפרקים קודמים, שאף אלו שרחוקים מחיי תורה - מ"מ בפנימיותם בתוך תוכם - מתעורר להם לפעמים הרגש, ויש להם 'נקיפות מצפון' על כל אורח חייהם הנילוזה, ומתחילים להרגיש רע עם עצמם.
ומי מעורר להם את נקיפות המצפון? בני התורה! כלומר: ברגע שהוא רואה אדם שכן מקיים את יעודו ותפקידו בחיים, ואת מה שהוא מחשיב להנאות של "שיא" בחיים - החרדי בז ולועג להם, וכלל לא מתלהב מהם !
א"כ ברגע זה, מתחיל הניצוץ שבו להידלק, ולעורר אותו למחשבה: אולי באמת הדרך של השני זה הדרך הנכונה שבה אפשר להשיג את האושר האמיתי?

אלא שהאדם מתעלם ומתחמק מן ההתעוררות שהחלה בו. והוא בכלל מתחיל להתרגז, ולהתחרט, על הרגע שניפגש עם אחד כזה שרק ציער אותו, והזכיר לו איך יהודי אמיתי צריך להראות!

וכך הולכת ומתרקמת השינאה והקנאה בתוך ליבו, ואינה נותנת לו מנוח !

ויש כאן עידוד גדול לנו בני התורה: 'זכינו' שאנו מייצגים דוגמא לדמות יהודי מקורי! כפי שבאמת התורה דורשת. וגם שאר העם בתוך ליבם מעריכים ומעריצים את זה, עד אשר מתחילים כבר לקנא בנו...

לתועלת הרבים הצגנו כאן מספר הדרכות ועצות לשיטת לימוד הגמרא

אלא שצריך גם להיות מודעים, שהם לא אשמים בכל זה. אלא בעיקר ראשי מנהיגיהם שהוליכו וחינכו אותם בדרך זו, ובכך ניתקו אותם ממורשת יהדות הדורות, וע"כ מחובתנו לא לנטור להם איבה, אלא לקרבם בעבותות אהבה, ולהראות להם את הצד השני - במסלול החיים, ובכך להשיב אותם אל השרשים האמיתיים שלהם!

1. קרא לאט כל מילה, ובקול. (לא לקרוא רק ע"י העינים!)
2. אם ניתקלת במילה שאיננה מובנת כל כך, אל תאמר: "לא נורא"! ומשום שעליך לזכור שאין מושג של הבנה "בערך" בתורה, ולכן אל תתבייש, גש ושאל מישהו, שיסביר לך באופן ברור את הדברים.
3. לאחר שהבנת פיסקה, תתחיל לתאר לך, שילד מבקש ממך שתסביר לו את הגמ' שלמדת, האם אתה חושב שתוכל? אם התשובה שלילית, סימן שעדיין הדברים אצלך לא ברורים די הצורך, ויש צורך לחזור שנית על החומר הנלמד.
4. אם הצלחת להבין קטע, נסה לְשַׁחְזֵר אותו בע"פ – בעברית ובשפה שלך, דמיין לעצמך את פרטי הנידון בצורה 'חיה' – ובכך הדברים ישמרו יותר זמן בזכרונך.
5. כשמופיעה ציטוט מגמרות נוספות, אל תתעצל! תיפתח את הגמרא המסומנת, ותעיין שם גם ברש"י. המציאות הוכיחה, שאלו שפעלו כך – קיבלו תמונה יותר בהירה על הנושא.
6. כשאתה כבר מתיישב ללמוד, אנא ובבקשה! אל תציץ כל רגע, לראות מי עובר ומי נכנס, התגבר על סקרנותך (לפחות כמו מי שקורא 'עתון' באוטובוס, שכל כולו שקוע בחדשות, וכלל וכלל – לא מעניין אותו המתרחש מסביב! וא"כ לא יהיה ד"ת שלנו – פחות מחולין שלהם, ח"ו). רַכֵּז את כל מחשבותיך – אל תוך סוגיות הגמרא.
7. זכור: בדיוק על אותה שורה אשר הינך מתלבט בה כרגע, התייגעו מיליוני גאונים - במשך כל הדורות של עם ישראל! אינך לבד בתוך המערכה!

8. והסעיף העיקרי שאסור לך לשכוח בשעת הלימוד: אשריך! שאתה זוכה ללמוד תורה שקיבל משה רבינו מפי האלוקים! אשריך, שיש לך את הזכות, להחזיק בשולשלת שהעבירו אותה דור מפי דור, במשך תקופה של – 3,307 שנה!!

שער עבודת התפילה

מאמר ראשון - התפילה "שיחת טלפון" עם בורא עולם!
התפילה - כמוה כשיחת טלפון

בשניהם הינך צריך להקפיד על 5 כללים:

בשיחת טלפון רגילה

1. להכניס קודם מטבע של אסימון, כדי לקבל 'קו חיוג'.
2. לחייג את המספר במדויק.
3. גם אם "תפוס" או הקו איננו מחובר - לא מתייאשים ומנסים לחייג שוב !
4. כאשר ענו לך - הינך כולך מרוכז בשיחת הטלפון. ושוקל כל מילה לפני שמוציא. ומנסה למצוא חן בעיני חברך - שמדבר מעבר לקו.
5. סכום חיוב הכספי לשיחת הטלפון - מחושב לפי כמות הזמן שדיברת !

בשיחת טלפון עם בורא עולם

1. להכניס קודם מטבע לצדקה, כדי לקבל 'קו פתוח' מלמעלה.
2. להתפלל את התפילה במדויק, ע"פ - הסדר שקבעו חז"ל, ללא שום דילוג או טעות.
3. גם אם מרגישים שהקו תפוס, כלומר שלא כיוונת בתפילה, והשערים נסתמו לפניך- מ"מ לא מתייאשים, ומנסים שוב לחדש את הקשר עם בורא עולם!
4. כאשר הינך מדבר עם בורא עולם הינך כולך מרוכז בשיחה, שוקל כל מילה לפני שמוציא. ומתפלל בלשון תחנונים - כדי למצוא חן בעיני בורא עולם.
5. סכום שווי שכר מצות התפילה שהתפללת - נקבע לפי כמות הזמן שהקדשת לשיחה עם בורא עולם!

ובאמת שהתפילה כשיחת טלפון - הן לטוב והן למוטב. כלומר, ברגע שאנו גורמים ל'ניתוק' השיחה - אין לנו מושג איזה הרס וחורבן אנו גורמים בעולמות העליונים, ע"י מחשבה זרה אחת שמעלים במוחנו בשעת התפילה!

וכדי שנוכל למשש קצת בחומרת האיסור, אעלה כאן מעשה מסעיר, אשר יחרד כל לב לראות - עד היכן הדברים מגיעים.

וזה תוכן המעשה: לפני כ - 100 שנה, חי בכפר נידח אשר בארצות רוסיה, איכר רוסי מגושם - אשר היה מנותק ותלוש לגמרי מהחיים ה'סואנים' של העיר. ראשו ורובו היה שקוע כל היום בניהול חיי הכפר, בגידול העיזים, והכבשים, וכו'.
והנה בבוקרו של יום יפה, החליט האיכר לפתע לקחת לרעות את צאנו מחוץ לכפר, בשדות המרעה של העיר, אשר היו מטופחים עם עשב ומידשא מרהיב עין.
חשב ועשה, אסף את כל צאנו, לקח עמו את תרמילו וחלילו ויצא איתם לשדות המרעה אשר על גבול העיר.
ואולם כאן חיכתה לו אכזבה: הצאן, שלא התרגלו למקום החדש החלו לקַפֵּץ לרקוד ולהשתולל, ולא נתנו לו מנוח. האיכר הכפרי איבד את השליטה עליהם, והיה אובד עצות, ולא ידע מה לעשות.
והנה לפתע אורו עיניו: הוא הבחין שמעל ראשו עובר חוט עבה של חבל ארוך מאוד, אשר משתרע על פני מאות קלומטרים, עד אשר א"א לראות ממנו את סוף החבל.
שמח הכפרי מאד על ההמצאה הגאונית שעלתה במוחו, חיש מהר הוציא מתרמילו מספריים, וגזר מידה מתאימה של חבל, קשר בו את רגליהם של הכבשים, והציבם על מקום אחד. ובכך יכול היה לנוח בשקט על תרמילו. הוא הוציא גם את 'חלילו' והחל לשיר ולחלל...
והנה כפרי זה - לא ידע כלל ש"חבל" זה היה משמש לא פחות ולא יותר - לשימוש כבל ארוך של חוט טלפון, שהיה שומר על 'קשר', בין המחנה הצבאי אשר בעיר - לבין החיילים שנלחמו בחזית הקרב. וכאשר קרע הכפרי את החבל - ניתק בכך את קו הקשר, והחיילים שהיו זקוקים לתגבורת של נשק ותחמושת - לא יכלו להודיע על כך בקשר לבסיס הצבאי, ובכך נשארו חדל אונים - במאבק קשה מול אויביהם אשר בשדה הקרב.
מיד שלחו החיילים בדחיפות פלוגת חירום, שתזעיק תגבורת מהעיר, וכן גם תוודא את הסיבה לניתוק הקשר - אשר היתה תופעה חריגה מאוד - במיכשורים המשוכללים של הצבא הרוסי.
פלוגת החיילים הקיפה בריכבם את כל אורך הקו האלחוטי, ולפתע - - חשכו עיניהם: הם הבחינו בחבל הקרוע, וגילו שנתק הקרע מתמשך לכ - 100 מטר, וזה אשר גרם לניתוק הקשר הצבאי.
חיש קל זינקו החיילים מרכבם, כדי לאתר מקרוב את הגורמים לדבר, וגילו להפתעם שהחבל נמצא קשור על רגלי הכבשים שהיו רועים בשטח. ובאמצע העדר - יושב מנהיגם הכפרי כשהוא מניח רגל על רגל, ומחלל לו פיוטים בחלילו הארוך...

החיילים לא חשבו פעמיים, ניגשו ישירות אל הכפרי, תפסוהו בגרונו, אסרוהו באזיקים, וחיש קל העלוהו על הג'יפ לכיוון המחנה הצבאי אשר בתוך העיר.
וכיון שהמדובר היה בעוון פלילי חמור, הפנוהו ללא שהיות אל השופט הצבאי, וגוללו לפניו את כל מעשהו של האיכר הכפרי.
השופט - אשר עיין בכתב האישום, והבין את אשר נעשה, חרץ מיד את גזר דינו - לגזר דין מוות ! הכפרי בשומעו זאת, זקפו שני אוזניו מרוב תדהמה, והיה המום מחומרת העונש. ומשהתאושש מעט החל מיד זועק לעברו של השופט:
"היצאת מדעתך"?! והלא זה טירוף גמור לשלם בעד "חתיכת חוט חבל עלוב" - מחיר של חיים, ולהרוג בכך אדם חף מפשע!
השופט גיחך למשמע טענתו של הכפרי התמים. והשיב לו בקור רוח: "טיפש! וכי חושב אתה שגזר דינך נחרץ על ה"חבל"? הטעות שלך - שאתה סבור שהנזק מסתכם 'בסך הכל' בקריעת חבל קטן, ואולם אינך מודע כלל לאיזה תוצאות חמורות גרם ניתוק החבל - מעבר לטווח הקצר של מראה עיניך!
כמה חיילים נהרגו בינתים, מחמת חוסר תגבורת של נשק, שנגרם בגין ניתוק הקשר הטלפוני! כמה הרס וחורבן גרמת ע"י מעשה הקטן שלך שהסתכם ב"סך הכל" בקריעת חבל!!!
והלקח העולה מהמעשה - זועק ונוקב עד עמקי הלב: כל תפילה - הרי היא כ"חוט קשר" בין האדם לבורא עולם! (בבחינת "אדם מוצב ארצה" ואולם "ראשו מגיע השמימה"!)
וכשהאדם 'פוגם' בתפילתו ע"י: דיבורים בטלים, מחשבות זרות, וכו', הרי הוא מנתק וקורע את החבל שמקשר בינו לבין בוראו, ואז - לנגד עיניו הקטנות, הנזק מתגמד ומסתכם בסך הכל "בקריעת חבל קטן"...
ואולם למעלה, בעולמות העליונים - שם נגרם הרס וחורבן רב, וגזר דינו נמדד במימדים גדולים יותר, ח"ו.
ולכן היוזמה המעשית: נשתדל לקבל עלינו מעתה שכל תפילה - תהיה באמת קו מוביל - שיצור קשר עם רבון העולם, ונשתדל מאד לבל ננתק קו זה באמצע השיחה של התפילה...

מאמר שני - תפילה "מעמקי הלב" פורצת את כל השערים הנעולים!

ראשית יש להבהיר, שזה פשוט שכל תפילה צריכה שתהיה נובעת ממעמקי ליבו של המתפלל, שהרי כל המקור לחיוב תפילה למדנו (בירושלמי ברכות ד', וכן במס' תענית ב'.) מהפסוק "ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" איזהו עבודה שבלב - הוי אומר זהו תפילה.

וא"כ מפורש כאן שתפילה צריכה לצאת מתוך הרגשת 'הלב', שבתוך תוכו יזעק את בקשתו, ולא רק יניע את שפתיו. ולכן קראה לזה התורה שדבר זה מכונה בשם "עבודה שבלב".

אלא דעדיין צריכים להגדיר, איך זוכים להרגשה כזו שהתפילה תצא בכנות ובאמת, מתוך פנימיות הלב?

לשם הבנת הדברים, ניקח לזה דוגמא מהחיים, וזה יוסיף לנו תמונה ברורה - מה היא 'הדרך' שמובילה את האדם לזכות לתפילה אמיתית שתצא מעמקי הלב!

ונשאל שאלה: שמעתם פעם תינוק שמתעורר, ומתחיל לבכות בשעה 3.00 בלילה? האם שמתם לב לדבר פלא? הוריו שמתעוררים מקול בכיו, אינם רוטנים כלל על הטרחה שנגרם להם עקב כך. אלא אדרבא הפוך: מקבלים זאת בהבנה גמורה, ומשתדלים כמה שיותר להעניק לו, להאכילו, להשקותו, ולהרגיעו, וכל זה - מתוך רצון עצמי ואהבה גמורה, ללא שום כפייה !

וכעת ניקח דוגמא נוספת: כאשר הילד גודל קצת, ועומד בכוחות עצמו, קורה שלפעמים מתעורר באמצע הלילה, וג"כ מעיר את הוריו לקול בכיו. האם גם אז הוריו קמים לעזרתו - באותו חשק ורצון כפי שקמו לו כשהיה תינוק?

ודאי שלא! ומסתבר שהוריו אף כועסים ורוטנים עליו על שמטריח אותם. וקמים אליו באי רצון, ומחוסר ברירה.

מה ההבדל? הרי בשני המקרים זה הבן שלהם שבוכה ומבקש מהם שיתנו לו אוכל, וא"כ מדוע בתחילה עושים זאת מתוך רצון וחשק, וכאן לא?

התשובה: אז - היה זה בכי 'אמיתי'. ועכשיו - זה בכי של 'פינוק' בלבד.

כלומר, תלוי מה "מסתתר" מאחורי קול בכיו של הילד:

'תינוק' שבוכה - הבכי שלו זה בכי אמיתי, שמשדר מסר להוריו באופן ברור: "אני תלוי אך ורק בכם, ואם אתם לא תקומו להאכיל אותי - אני יגווע ברעב"! ! !

בכי מסוג זה, נוסך בהורים כוחות חדשים, ונותן להם את החשק והרצון לקום לעזור לו, כיון שיודעים שיש מישהו שתלוי - רק בעזרתם!

ואולם סוג הבכי השני של הילד, נכון הוא בוכה, ואולם הוא לא תולה את עצמו רק בהוריו, הרי יש לו גם אפשרות להעזר בכוחות עצמו. א"כ הוריו מרגישים שאין זה בכי שפורץ מכל הלב, וזה מה שמרפה את כוחם, ומוריד להם את המרץ לקום לעזור לו - מתוך רצון ואהבה.

וכעת נעביר את המסר - כלפינו אנו.

גם אנו נקראים בנים של הקב"ה. ויש שני סוגי בנ"א שמבקשים ממנו עזרה:
1. יש אדם שמתפלל אליו, ו'מפיל' את עצמו רק בידי הקב"ה. מרגיש הוא שאם הבורא לא ירחם עליו - אין לו כתובת אחרת לפנות! ובגלל זה הוא מתפלל ב'התבטלות' גמורה - סוג תפילה כזו, שיוצאת באמת מעמקי הלב, כביכול היא מחייבת את הקב"ה לקום ולעזור לו, כיון שבלעדי זה - המתפלל ישאר אומלל ומסכן!
2. ואולם ישנם בנ"א שמתפללים, אבל הבקשה לא יוצאת מעומק ליבם. כלומר, הם לא מרגישים שחייהם ופרנסתם תלויה בהקב"ה בלבד, אלא עומדים לרשותם עוד אמצעים שיכולים לעזור להם, וכגון: אמצעים כספיים, עזרת החברה, לשכת הסעד, וכו'.
תפילה מעין זו - לא מעוררת את הקב"ה לקום ולעזור לו - בדיוק כמו שהאמא לא מתעוררת לקום ולעזור לבנה הגדול, כיון שהיא לא מרגישה שבאמת הוא זקוק ותלוי רק בעזרתה בלבד!
הכלל הוא: אחוז הסיכויים שהתפילה תתקבל ברצון לפני הקב"ה - תלוי לפי מידת הכניעה, ההתכופפות, וההתבטלות, שאדם מרגיש בעצמו כשעומד לפני הקב"ה!
ועתה נגלה לכם את הסוד: היודעים אתם מי היה הראשון, שהמשיל את התפילה לדוגמת 'תינוק שבוכה'? דוד המלך בספר תהלים! וכך הוא מתבטא (בפרק קל"א) "אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו". כלומר, דוד המלך שואף להגיע לידי מידת ההתבטלות בעת התפילה. וכשהוא רוצה לתאר איך ההרגשה צריכה להיות, הוא מדמה את זה כגמול (תינוק) שנמצא עלי אמו. שאין לו כלום משלו, וכל הָתְלוּת שלו - זה רק באמו!!!
ובאמת כבר מצינו 'בתורה', שישנם סוגי בנ"א, שממש מרגישים על בשרם, שכל מאורעות חייהם - תלויים אך ורק בידי הקב"ה, ועל כל צעד וצעד - מרגישים יד מכוונת מלמעלה.
ועליהם מבטיחה התורה, שהקב"ה יענה מיד לקול שועתם !
ומיהו אותם בנ"א? - יתומים ואלמנות!
והרי לפניך פסוק מפורש המבטיח זאת. עיין חומש שמות פרק כ"ב:
"כל אלמנה ויתום לא תענון. ואם ענה תענה אותו... 'צעק יצעק' אלי, ואז - שמוע אשמע צעקתו".
מה רוצים לרמוז ב'כפילות' המילים "צעק יצעק"?! התשובה פשוטה: בדרך כלל אדם צועק להקב"ה פעם אחת. וכשרואה שלא נענה - עוזב והולך לחפש את ישועתו - בהשתדלות אצל חביריו ומכריו !

זה הכל בסתם בנ"א. ואולם ישנם אנשים גלמודים ומסכנים, וכגון יתומים ואלמנות - הם אין להם כתובת אחרת, והם יודעים לפנות רק אל אבא שבשמים! ואם הם לא נענים פעם הראשונה - הם לא מניחים, אלא חוזרים שוב וצועקים "צעק יצעק"! וכשהקב"ה מרגיש שבאמת הם תלויים רק ברחמיו - אז הוא מבטיח: "שמע אשמע צעקתו"!!!
עד כאן הבאנו ראיה ליסוד הנ"ל - מן התורה.
וכעת נעתיק כאן עוד ראיה מפליאה מן התלמוד:
הגמ' בתענית (דף כ"ד:) מתארת את תפילתו של הכהן הגדול ביום הכפורים, כשנכנס לבית קודש הקדשים. ומה התפלל שם?
מפרטת הגמ', היה מתפלל תפילה "קצרה", ואומר: יה"ר מלפניך ה' אלוקינו, שתהא השנה הזו גשומה וכו'. ואל יכנס לפניך תפילת עוברי דרכים וכו'.
פירוש הדברים: הכהן הגדול שהיה נכנס פעם בשנה למקום המקודש ביותר לעם היהודי - בית קדשי הקדשים, היה חייב לצמצם את תפילתו במילים ספורות בלבד, ולהתפלל תפילה 'קצרה'.
וכל כך למה? כדי שלא להבעית את ישראל. שלא יפחדו שמא ח"ו לא נמצא ראוי, ומת בפנים.
ועכ"פ - כשתקנו לכה"ג נוסח תפילה "מקוצר", מה כתבו שם? שיתפלל לפני הקב"ה, שאם יהיה יום גשום, ועובר אורח ברחוב יהיה פתאום נושא על כתיפו שק קמח כדי לעשות מהם מצות לפסח, וכשיבחין בגשמים המחמיצין את קמחו - ישא עיניו למרום, ויתחיל לבכות לפני הקב"ה, שיחוס על מידת הקמח המצומצמת שיש ברשותו, ויפסיק את הגשמים לזמן מה !
ועל זה ביקש הכה"ג, "שֶׁאֲ יכנס לפניך תפילת עוברי דרכים", כיון שס"ס כללות עם ישראל זקוקים לגשמים.
והדברים מזעזעים: וכי חסר צרות לעם ישראל? והרי כל יום עובר העם היהודי הריגות, רדיפות, ועינויים. ואין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו!
ומכל זה הכהן הגדול כביכול 'מתעלם', ולא מתפלל על המצב הקשה שבו שרוי עם ישראל. ועל איזה דבר "חשוב" הוא כן מוצא לנכון להתפלל בדקות אלו? על מקרה נדיר, שאם ימצא אחד מאלף שפעם יִתָּקַע עם שק קמח על כתפו בעת ירידת הגשמים- שהקב"ה לא יעצור את הגשמים בגלל תפילתו.
ולכאורה אין כל הגיון שכלי - לסדר התפילה שתקנו לכה"ג.

ואולם לפי היסוד שהשרשנו בס"ד במאמר זה, הדברים מאירים להפליא! דוקא על מקרה זה ראה הכה"ג 'צורך דחוף' להתפלל. ומשום שתפילה זו יוצאת מפי איש עני מסכן, שנמצא רטוב עד לשד עצמותיו מפני הגשמים, וכולו רועד מקור, ועוד הולך לאבד את השק קמח האחרון שנשאר לו. וא"כ כשהוא מתפלל - התפילה יוצאת באמת מעמקי ליבו להקב"ה, שיחוס עליו ויפסיק לכמה דקות את הגשם, ותפילה כזו היא "מסוכנת" ועלולה להבקיע את כל הרקיעים, ולהפסיק את ירידת הגשמים. ולכן שטח הכה"ג את בקשתו שאעפ"כ יעדיף את טובת הכלל, וימשיך את הגשמים !

ממש להשתומם, מה יכולה לעשות תפילה אחת שיוצאת מעמקי הלב - לפעול אף לשינוי טבע בעולם, ולהפסקת הגשמים באופן פתאומי!

ואם נהיה כנים ואמיתיים עם עצמנו, ונתחיל לעשות חשבון, מתי אנו מתפללים תפילה כנה ואמיתית - נגלה להפתעתנו שרק בזמנים 'לחוצים' וקשים - של חולי, וחוסר פרנסה וכו', כשכבר כלו כל הקיצין - רק אז אנו נזכרים להתעורר ולהתפלל מכל הלב אל הקב"ה !

ומדוע לא נלמד מהנהגת שרה אמנו? אצלה כתוב בפסוק "ויהיו חיי שרה - מאה שנה, ועשרים שנה, ושבע שנים". ושואל רש"י, בשביל מה צריך להאריך ולפרט את גיל הילדות (7) גיל הבגרות (20) וגיל הזיקנה (100)? שיכתוב בקיצור - 127 שנים!

ומתרץ רש"י, להודיעך "שכולם שווים לטובה"! - כלומר, כל החַוָיות שעברו עליה בחיים, בכל הזמנים ובכל המצבים לא הזיזו ושינו אפי' במשהו - את הדבקות ורמת ההתלהבות אשר היתה בתפילה!

היא התפללה בזמן שכבר קיבלה את הבן - בדיוק - כאותו מצב שהיתה עדיין עקרה ולא ילדה בן!!!

שום דבר לא הזיז אותה! בזמן שמחה וח"ו בזמן עצב, תמיד התפילה היתה על אותה דרגה: תפילה מעומק הלב!

וזה לקח מאלף לגבינו: לא לשנות את דרגת רוממות התפילה, בכל תקופה ובכל זמן. שהתפילה לא תהיה נתונה לשינויים - כפי ה'מצב רוח' שלנו, אלא נשתדל לשאוף להגיע תמיד לדרגה של: "כל תפילות החיים - שווין לטובה"!

נזכור תמיד לנגד עינינו

איך צריכה להראות תפילה לפי תיאורו של דוד המלך:

כעיני עבדים - אל יד אדוניהם.

כעיני שפחה - אל יד גבירתה.

כן עינינו אל ה' אלוקינו - עד שיחננו"!

מאמר שלישי - מה עוזרת תפילה? הרי הכל בידי שמים וא"כ כבר נקבע ונגזר מלמעלה?!

תשובה: מטרת פרק זה בעיקרו בא להרים את ה'מסך' - שמכסה על התוכן האמיתי של תפילה. ולגלות מה טמון בכחה של התפילה !

ונפתח תחילה בשרשם של דברים:

ראשית יש להבהיר, שיסוד שאלה זו - מבוססת על הנחה מוקדמת יותר, שיש לדעת אותה:

קביעת גורלו של האדם - נקבע ע"י גזירת עליון. ואם ח"ו נגזר על האדם חולי, או שירד מנכסיו, הרי החלטה זו באה מלמעלה לאחר חישוב וחשבון מדוקדק בדיוק רב, שבאמת זהו הנצרך ל'טובתו' של האדם בשעה זו. שיסבול קצת בעוה"ז, כדי שיזכך את נשמתו לנקותה מעוונות שעשה, ובזה יבוא על תיקונו. ובלא"ה - תשאר נשמתו פגומה, ותסבול הרבה יותר בעוה"ב!

ולאחר ידיעה בסיסית זו - מתחילה השאלה לקרום עור וגידים: אם באמת קבעו מלמעלה, שיסורים אלו הם "המנימום המקסימלי" שחייב הוא לעבור בכדי לצרף את נשמתו, א"כ איך "מכסים" את זה ע"י תפילה? והרי את הפגם שפגם בנשמתו - חייב הוא לנקות ולכבס ע"י "יסורים" וכיצד פעולה זו יכולה להתבצע ע"י עבודת התפילה?

והנה עוצמת חומרת השאלה - מובילה אותנו לידי מסקנה חד משמעית: שבאמת יש איזה "סגולה" בתפילתנו, שבכוחה לשנות גזירת עליון. ובכוחה לתת לאדם את הזכות "להשתתף" עם ה' בקביעת גורלו. וע"י קצת מאמץ בתפילה - יכול הוא לחסוך לעצמו בעתיד - סבל ועגמת נפש מרובה!

ורק הבעיה - שצריך לגלות איך 'סגולה' זו פועלת בדיוק למעלה בשמים, כדי שנוכל אנו בכל תפילה לנצל את ההזדמנות, לרצות ולפייס את בורא עולם ע"י תפילתנו.

ולתועלת המעיינים, אעלה כאן שני ביאורים, שמנתחים היטב לבאר מהו הכח הסגולי שיש בתפילה, ובעזהי"ת עי"ז יפקחו העיניים, ונגלה איזה מכשיר 'רב עוצמה' אנו מחזיקים בידינו - ג' פעמים ביום !

ונתחיל בס"ד בביאור היסוד הראשון. [ועיקרו מבוסס על דברי ראשונים, הר"ן בדרשותיו. (דרוש ח', דף כט:) וכן בספר העיקרים. (מאמר רביעי, פי"ח) וע"ע במהרי"ל נתיב התפילה, פ"ב].

ותוכן הדברים: יש לנו טעות חמורה בכל הגישה לנושא של התפילה. חושבים אנו, שהתפילה זה איזה 'כח אמצעי', שבאמצעותו אפשר לפעול ו"לשכנע" את הקב"ה שיבטל מעלינו כל מיני גזירות רעות.

וכאן טמון עוקץ הטעות !

התפילה לא משנה מאומה מגזר הדין. ואת אשר נכתב ונחתם בטבעת המלך אין להשיב! [וכדמוכח מהגמ' בתענית (דף כ"ה.) דהיה צריך הקב"ה להפוך את כל גלגל המזלות (!) בכדי לשנות את מזלו של ר"א בן פדת, מעניות לעשירות. ומוכח שתפילה לא היתה מועילה לשנות קביעת מזלו. וע"ש עוד במהרש"א].

ואם תשאל, איך בכ"ז מועילה התפילה "לעקוף" את גזר דין שמים ולמחוק מעלינו את מנת היסורים שגזרו עלינו?

תשובתו בצידו: משום שהתפילה יש בה סגולה לשנות לא את הגזר דין, אלא את האדם. שע"י התפילה מתרומם האדם יותר ברוחניות, והוא כבר לא אותו האדם שנגזרה עליו הגזירה !

כלומר - זה פועל כך: התפילה מחדירה לתוכו את ההכרה שיש מנהיג לעולם. ועי"ז האדם מתגמד ומכיר בחטאו.

נמצא שע"י התפילה התחולל אצלו 'מהפך פנימי' ברוחניות, ולמעלה בשמים היה כתוב בהתחלה על שטר הגזירה "ראובן החוטא", ולאחר שאדם התפלל - זה כבר לא אותו ראובן שהיה לפני כן. כיון שכעת יש לו את ה'נכונות' להשתפר, וממילא התפילה כבר פעלה בו את התוצאה המבוקשת, ושוב אין מקום לביצוע הגזירה.

וכעת יש לשים לב לדבר נורא, שיוצא לנו כתוצאה מהתשובה הנ"ל:

לפי הנאמר לעיל, א"כ יוצא שהתפילה פועלת קודם כל - שינוי באדם עצמו, ורק אח"כ מתחיל לחול שינוי גם בגזר דינו. ואם כך הדברים עובדים א"כ יתכן שיהיה גם מצב הפוך: אדם שמתפלל, ואולם התפילה שלו קרה ויבשה, בלי לחלוחית של סימני התעוררות, ובמילים אחרות - תפילתו לא 'הזיזה' אותו מהחטאים בו היה שרוי, א"כ במקביל גם הגזירות למעלה לא זזו ממקומם, ונמצא שתפילתו לא הועילה לו ח"ו ! !

והדברים מבהילים- ומחייבים! ורק מי שליבו מאובן וחסר רגש - יכול עדיין להשאר אדיש למשמע גילויים אלו, ולהמשיך בשיגרה היומית שלו, להתפלל תפילה קרה ויבשה, ב"מ.

וכדי לעכל את הדברים היטב, אעתיק כאן מעשה, שיחדיר היטב לעצמותינו את היסוד הנ"ל.

מעשה היה בארץ ספרד, לפני הרבה שנים, גר יהודי נכבד בשם ר' שמואל הנגיד. אשר היה חכם ונבון מאד, עד אשר המלך התפעל מאד מעוצם פיקחותו, וקרבהו אליו כדי להתייעץ עמו בעניני המדינה. וכך עלה ונתעלה מדרגה לדרגה עד אשר מינהו המלך לראש השרים אשר בממשלתו, וליועצו האישי.

קירבה יתירה זו שקירב המלך את ר' שמואל, לא מצאה חן בעיני אחד השרים הגויים. ועינו היתה צרה בכבוד המופרז שחולק המלך ליהודי. וכל הזמן חרש בליבו מזימות, כיצד יוכל להפיל ולהדיח את היהודי ממעמדו המכובד.

והנה בבקרו של יום יפה, יצא המלך עם ר' שמואל, לטייל ולסייר ברחובות העיר, לדעת את שלום מדינתו ואת אשר נעשה בה.

ואולם, כאשר עברו דרך ביתו של אותו שר הגוי, לא יכול היה אותו שר לשלוט בעצמו מרוב קנאה, ומיד יצא אל פתח ביתו והחל מחרף ומגדף את ר' שמואל בקללות וגידופים, אותו ואת כל יתר אחיו היהודים הבזויים.

המלך נדהם מן המחזה הנרעש, וחש עלבון צורב - על אשר השפילו את יועצו של המלך, באופן מחפיר בפני ציבור אנשים. ומתוך כעס עָצוּר, פקד על ר' שמואל, שידאג עד למחרת לכרות את לשונו של גוי נבזה זה!

ר' שמואל הנהן בראשו לאות הן, והאנשים המשיכו בדרכם. ואולם מה עשה ר' שמואל? באותו ערב ציוה לעבדיו, ללכת לכיוון ביתו של הגוי, ולתת לו משלוח של מתנות יקרות ערך - כאות הוקרה מאת השר היהודי.

עשו העבדים כאשר נצטוו, וחיש קל יצאו אל עבר בית השר הגוי. כשידיהם מלאים מכל טוב, ונתנו לגוי באמרם "מנחה זו שלוחה לך מאת השר היהודי". הגוי קיבל בתדהמה את המתנות, ובנתיים שמר את הדבר בליבו.

והנה לאחר ימים אחדים, שוב עברו המלך והשר היהודי ליד ביתו של הגוי, ולפתע הוכו בתדהמה: הם הבחינו שהשר הגוי יוצא לקראתם, ומשתחווה לפני ר' שמואל, ומתחיל להלל ולשבח אותו על כל הטובות אשר עשהו, וכך הודה לו שעה ארוכה, וחלק לו כבוד ויקר לאורך כל הדרך!

המלך שהשתומם למראה הגוי, היה כולו אחוז תדהמה, ופנה מיד לעמיתו היהודי, ושאלו: "הן צויתי אותך לכרות את לשונו של ערל זה, ומדוע לא מילאת אחר פקודתי"? "פקודתך נתקיימה במלואה - השיב ר' שמואל בהכנעה, כרתתי לגוי את לשונו הרעה, ותחת זה שמתי שם לשון טובה ומשובחת...

נהנה המלך מתשובתו המחוכמת של היהודי, ושיבח אותו על מעשהו!

ואותו הרעיון בדיוק אנו מקבלים מן התפילה: אם גזרו מהשמים, שח"ו צריכים לכרות או להזיק ליהודי בממונו, התפילה עוזרת שבמקום לכרות - היא מחליפה את נשמתו של היהודי, מנשמה חוטאת - לנשמה טובה. ובמקום שהיסורים יהפכו את היהודי מאדם רע לטוב, כבר נפעל פעולה זו ע"י התפילה. בדיוק כמו ר' שמואל הנגיד שהפך את לשונו של הגוי - מלשון רעה לטובה, ואולם לא באמצעות סכין וחרב - אלא באמצעות מתנות...

ב. ונסיים בביאור היסוד השני:

אפילו אם נניח, שישנם מקרים חריגים - שבהם התפילה לא עוזרת לבטל את מה שנגזר, מ"מ מועילה היא שלכה"פ הגזירה תינתן ב"שיעורים" מצומצמים מאוד, עד שאדם לא ירגיש כלל בְּסֵבֶל שבה!

משל למה הדבר דומה? למלך שמרד בו עבדו, כעס המלך וצווה לזרוק עליו צוק של סלע שגובהו מגיע לכ - 500 מטרים! נבהל העבד מאד, ונפל לרגלי המלך, והחל לבכות ולהתחנן בעד נפשו שיחוס וימחל לו על פישעו. כראות המלך זאת - נכמרו רחמיו עליו, אולם מה לעשות - וכבר נגזרה הגזירה?

חשב המלך ומצא עצה: צווה לעבדיו שיפוררו את כל הסלע הענק לפירורים דקים, עד אשר יהפך לתל גבוה של 'חצץ דק'. וכך יזרקו מעט מעט מן החצץ - על עבדו שמרד בו. ועי"ז שמחו גם המלך וגם העבד: המלך שמח, שס"ס נתקיימה גזירתו שהרי במציאות זרקו עליו סלע ענק, רק שהיה מפורר לחלקיקים קטנים. והעבד שמח, שלא ניזוק בגופו מחמת גזירתו של המלך.

והנמשל מובן מאליו: בורא עולם שהוא מלא רחמים, אם רואה אדם שנכנע אליו בתפילתו - אזי אפי' במקרים שלא שייך לעבור 'בשקט' על הגזירה, מ"מ מפורר אותה לחלקיקים דקים מאוד, עד שהאדם כלל לא מרגיש שניזוק בגופו מחמת הגזירה !

ולסיום - הלקח שלומדים מפרק זה:

אָל לנו להרפות מרחמי שמים. נתפלל אל בורא עולם - שתפילתנו תועיל להשיג את ההישג הראשון שהבאנו לעיל. והיינו: שתועיל לבטל כליל את הגזירות מעם ישראל, אכי"ר.

מאמר רביעי - האם יש תפילה שנתקלת למעלה ב"מחסום" וחוזרת ריקם?

תשובה: בודאי שיש פעמים שהתפילה "עוצרת" באמצע הדרך, ולא מאפשרים לעלות אותה לפני כסא הכבוד.

ובמי הדבר תלוי? באדם עצמו! עד כמה הוא מוכן 'להשקיע' בתפילתו, כדי שהתפילה תיראה יותר ברצינות ובכובד ראש, ויותר בלשון כניעה ותחנונים, וכו'. ולפי כמות

ההשקעה שמשקיע - כך ילך ויגדל אחוז הסיכויים, שתפילתו תחתור למעלה עד כסא הכבוד !

וכל הגילוי הזה גילו לנו חז"ל. וכפי שמתבאר מתוך דבריהם בש"ס, ונעתיק מקור אחד מהם:

הגמרא (בברכות דף ל"ב:, ובמסכת בבא מציעה דף נ"ט:) כותבת דברים ברורים בנושא: "מיום שחרב בית המקדש - כל השערים של תפילה ננעלו, וחומה של ברזל מפסיקה ביניהם לבין אביהם שבשמים" !

כלומר, שיש הרבה מחיצות ומחסומים בדרך, שמפריעים לתפילה לעלות למעלה לפני כסא הכבוד.

ורק על תפילה אחת, יש עליה 'הבטחה' מחז"ל, שלעולם אינה חוזרת ריקם. וחייבת היא לפעול למעלה בשמים. ומה היא אותה תפילה? זו תפילה עם דמעות! שכן מפורש (שם בגמ') שאע"פ שכל השערים ננעלו, אולם - שערי דמעה לא ננעלו!!!

הדמעות יש להם כח לשבור ולפרק את כל המחסומים אשר בדרך, ולפרוץ את כל שערי שמים הנעולים!

ניקח דוגמא מלאה אמנו. הגמרא (במסכת בבא בתרא דף קכ"ג). מתארת תיאור מזעזע בנושא זה:

לאה שמעה שהיו אנשים מדברים, 2 בנות יש ללבן, ו - 2 בנים יש לאחותו רבקה. וא"כ לפי מנהג המקום צריך להיות - שהגדולה מיועדת לגדול, והקטנה - לקטן.

כלומר, שלאה הגדולה היתה מיועדת להנשא לבן הגדול של רבקה, שהוא עשיו הרשע.

וכך באמת נקבע גם בשמים, שהבן הבכור של יעקב, יהיה יוסף שיבוא מרחל. (ע"ש בגמרא).

ואיך בכ"ז התהפכו הדברים בצורה 'דרסטית', ולאה זכתה להנשא בסוף לאח הצעיר ממנה - יעקב. ולהעמיד ממנו את חצי בנין עם ישראל - 6 שבטים שלמים?

התשובה כתובה בפסוק עצמו - "ועיני לאה רכות", ודורשת הגמ' שהיו רכות ואדומות מרוב בכי. שהיתה יושבת ובוכה לפני הקב"ה, על שנגזר בגורלה להשתדך עם עשיו, עד שמרוב בכי - נשרו כל ריסי עיניה!!!

ודמעות אלו - לא הלכו חינם, אלא הם עלו לפני כסא הכבוד ומיד ריחם עליה הקב"ה וביטל מעליה את הגזירה. וזכתה בסוף לא רק ששינו את זיווגה מעשיו ליעקב, אלא אף זכתה שבנה יהיה 'הבן הבכור' הראשון שיצא מיעקב "ראשית אונו". וכן גם זכתה להיות היחידה מכולם שתלד ליעקב 6 בנים, שהעמידו בסוף 'חצי בנין' מעם ישראל!!!

ממש להשתומם - עד כמה דמעות מסוגלות לפעול למעלה בשמים!
וכבר מסופר על יהודי אחד, שנכנס אל הצדיק אשר בעירו, וביקש ממנו שיתפלל עבור בנו שנולד לו - שיזכה להיות "תלמיד חכם וירא שמים" - כפי שאיפת הוריו.
נענה לו אותו צדיק: שני המעלות שאתה רוצה שיתקיימו בבן שלך, לא תלוי בשום אדם - אלא רק בך ובאשתך!
ואם תשאל כיצד? אסביר לך: "תלמיד חכם" - זה תלוי בעבודה שלך, עד כמה תשקיע להחדיר בו את אהבת התורה, ותראה לו דוגמא אישית, שאין דבר שתופס אצלך מקום חשוב יותר מאשר לימוד התורה !
והמעלה השניה שיהיה "ירא שמים" - זה כבר תלוי בדמעות של האמא, עד כמה באמת 'איכפת לה' שבנה יצא דוקא ירא שמים אמיתי, ועד כמה תהיה מוכנה לבכות ולהתחנן להקב"ה בשביל דבר זה !
ובאמת על גדול הדור ה"חפץ חיים" מספרים, שפעם בימי זקנותו הוציא מארון הספרים ספר תהלים, אשר דפיו הצהיבו כבר, וכל כולו היה כבר בלוי ומיושן.
תפס הח"ח ברעדה את ספר התהלים, והחל מנשקו, כשהוא קורא בקול בוכים וכל כולו נרגש: כמה דמעות שפכה אמי על ספר תהלים זה, כדי ש"ישראל מאיר" שלה יצא יהודי טוב, נאמן לה' ולתורתו...!
הנה, זהו כוחה העצום של תפילה, שיוצאת מעמקי הלב בדמעות שליש !
וכעת נתקדם עוד שלב קדימה:
איך באמת זוכים להרגשה נפלאה זו? לזכות לתפילה נרגשת של בכי והכנעה - כשמדברים עם בורא עולם ?
הנה חז"ל נתנו לנו כמה דרכים שיובילו אותנו לידי הרגשה זו, ולמשל: "איסור האכילה לפני התפילה", באה משום שאדם שאוכל מרגיש יותר מדי 'בטוח' בעצמו, ומאד קשה לו להרגיש נכנע, לפני בורא עולם. (ותפילה ביום צום תוכיח...!)
ומאותה סיבה יעץ פעם אחד מגדולי המוסר, שֶׁיִמָנַע אדם מלהתפלל כשיש בכיסו סכום ממון רב. (המדובר כאן מ 500$ ומעלה...) שגם זה מרים את ה"מורל" של האדם, ומעניק לו הרגשה של "כוחי ועוצם ידי", ובמצב כזה קשה לאדם להכנע, ולהוריד את הראש בפני בורא העולם.
כל זה עצות והדרכות לאדם, שיכולים להוביל אותו לזכות בתפילה כנה ואמיתית, ובכך להגביר את סיכוייו, שתפילתו לא תשוב ריקם.

וכעת נתקדם עוד שלב אחד קדימה - ובזה נחתום את פרקנו. צריך לדעת, שהדברים שנכתבו כאן הם ב"ערבון מוגבל". כלומר, יתכנו מקרים שהאדם באמת ישפוך את כל מה שמעיק לו לפני הקב"ה, ויתפלל מקירות ליבו - ובכ"ז יראה שעדיין לא נענה מן השמים, ולא השיג את מבוקשו.

ואולם גם אז - לא להתייאש ! ! !

יש לזכור, שמחמת ג' סיבות - התפילה לפעמים מתעכבת בשמים, ולתועלת הרבים נעתיק אותם כאן:

א. פעמים שהתפילה באמת התקבלה, אלא רק מחכים מהשמים לשעת הכושר. כלומר, שיגמר 'קיצבת היסורים' שקצבו לו מן השמים לסבול, ואז יתחילו להשפיע עליו שפע של טובה וברכה - כפי בקשתו.

ומה עושה האדם? דוקא שעומד כבר לקראת הסוף, ועוד מעט ממש נגמר קיצבת היסורים שלו - דוקא אז הוא מחליט, שאין בכוחו לסבול יותר, והוא נשבר ומתייאש, ועוזב הכל והולך...

נמצא שהוא מפסיד ומאבד בידיים - את הטובה שעומדים לתת לו מן השמים! ואח"כ באים בטענות "מדוע התפללתי ולא נענתי" והרי הוא בעצמו גרם לאבד ממנו את רוב הטובה, וכנ"ל !

נספר לכם סיפור קצת מבדח, ואולם עם הרבה לקח לגבינו:

בעיירה נידחת אשר בקצה מדינת פולין, חיו שני קבצנים - יהודי וגוי. אשר היו מסתובבים יחדיו מבית לבית, ואוספים קצת נדבה להחיות בזה את נפשם הרעבה, וכך קשרו ביניהם קשרי ידידות, והיו שותפים לכל עסקיהם.

יום אחד הגיע הקבצן היהודי, ובישר לחבירו הגוי בשמחה: היודע אתה, היום בערב הוא יום חג אצל היהודים, שמכונה בשם "חג הפסח". בערב זה הם שמחים מאד, ומעלים בשר ויין וכל טוב על שולחנם, וחבל שתפספס הזדמנות נדירה זו!

על כן עצתי אליך: שתתלבש כיהודי, ותתצטרף עימי היום לבהכנ"ס, ובסיום התפילה ודאי שֶׁיִמָצֵא מישהו מבין הקהל שיזמינך לסעוד את הסדר בביתו. ואז תהיה פתוחה לפניך הדרך למלא את כריסך בסעודה דשנה - שמַיָמֶיך לא באה אל פיך!

צהל הגוי לשמע הבשורה המשמחת, וחיכה בכליון עינים לקראת הערב המיוחל.

כשהעריב היום, הגיע הגוי אל המקום שקבע עם היהודי, ויחדיו נכנסו אל הרובע היהודי לתוך הבהכנ"ס. היהודי נתן לגוי סידור תפילה והחל להדריך אותו את 'כללי התפילה':

להחזיק את הסידור פתוח לאורך כל שעת התפלה, כל 2 דקות לדפדף דף מהסידור, לנענע את השפתיים כפי הצורך הנדרש, וכן לנענע את ראשו וגופו בשעת התפילה.
הגוי קיבל את ההדרכה, והסכים לפעול כפי "הכללים" שקיבל. עד שס"ס הגיע שעת סיום התפילה, ומיודענו הגוי הציץ ב'עין פוזלת' לעבר המתפללים, וחיכה לאיזה יהודי שיגש אליו ויזמינהו לביתו.
ואכן תקוותו לא התאכזבה, הוא ראה שצועד לעברו יהודי שהבחין בו, ומושיט לו את ידו, ואומר בחגיגיות "חג שמח"! הגוי הפעיל מיד את 'מערכת החיוך' שעל פניו, וג"כ השיב לו בחגיגיות. והלה הזמינו לערוך עמו את הסדר.
הגוי הרים את רגליו בקלילות, וצעד בשמחה אחרי היהודי לעבר כיוון ביתו.
כשהגיע לפתח הבית השתומם הגוי למראה עיניו: שלחן ערוך וגדוש עם כל מיני מעדנים, נרות דולקים. וכל הבית כולו לבוש חגיגיות. הגוי בקושי הצליח להסתיר את ההתלהבות שאחזה בו, והחל מלקק בלשונו את הריר שהחל לזוב מתוך פיו, מרוב רעב.
והנה תוך דקות ספורות החל הסדר, והגוי שעקב בקוצר רוח אחר כל הנעשה, ראה שמגישים לפני כל אחד מהמסובים - כוס יין גדושה ומלאה. הבעה"ב קידש, וכולם שתו את כוס היין בהסיבה. אולם הגוי ששתה את היין על בטנו הריקה - הגביר בכך יותר את רעבונו, והוא כבר התחיל לשמוע את קיבתו הריקה שהחלה כבר ל"קרקר"...
תוך כדי שהוא מעכל את היין, ראה הגוי שכולם קמים ממקומם ונוטלים את ידיהם, ואח"כ מגישים לפניהם עלים ירוקים (כרפס), ומטבילים בתוך צלוחית של מי מלח.
לעס הגוי מקלחים אלו - והרגיש שהוא כבר מתחיל לקבל בחילות וצריבות בתוך בטנו, מחמת "מערבולת" היין והקלחים שאכל ושתה...
ואולם מה יעשה המסכן שלנו? ישב והמתין מה יביאו הלאה. וכאן הוא מגלה שכולם יושבים במתינות ובישוב הדעת וקוראים בשמחה את ההגדה, ושוב דבר לא בוער אצלהם...
הגוי ישב כל הזמן על 'קוצים', וחיכה מתי כבר יסיימו את המזמורים והשירים ששמע מהם כל הזמן, והנה סוף סוף סיימו, ואולם במקום לקבל צלחת אוכל - משקים אותו בעוד כוס יין גדושה. והגוי כבר הרגיש ש"הפיוזים" שלו מתחילים לעלות... ואולם, מפני הכבוד התאפק וישב בסבלנות.
לאחר כוס היין, ראה שקמים שוב ליטול את הידיים, והגוי שלנו כבר חיכה לאיזה חלה מתוקה וריחנית, ואולם מה רואות עיניו? מגישים לו במקום חלה ריחנית - מצה יבשה ודקה, אשר צריכים לשבור את השיניים כדי ללעוס אותה...

הגוי החל כבר להתנדנד על הכסא, ועיניו יצאו כבר מחוריהן מרוב רעב. המסובין הביטו בתימהון באורח הזר, על אשר לא יכול למצוא את מקומו בשקט על הכסא, כמו כל יתר המסובים.

"אברח מכאן" - לחש הגוי אל עצמו, ואולם הפחד והבושה שיתקו את גופו, וריתקו אותו אל הכסא.

בלית ברירה המשיך הגוי לשבת. וחיכה שיביאו לו כבר איזה מאכל, כדי להשיב את 'בולמוס' הרעב אשר תקף אותו. והנה גילו עיניו, שכעת כל אחד מהמסובין לוקח כפית קטנה, וממלא לתוכה מעט מאד מן צלחת הרסק שהיה במרכז השלחן.

בודאי זהו התבלין המשובח, שעליו דיבר חברי היהודי - הרהר הגוי בלבו, ולכן הם לוקחים ממנו רק מעט מאד...

צהל הגוי בליבו, ונזדרז לקחת גם הוא כפית, וגדש לתוכה מתוך צלחת הרסק - בכמות מרובה, והכניסה לתוך פיו...

אך אויה! היה זה מרור! ("חריין" של האשכנזים...) הגוי שלנו האדים כולו, וחריפות המרור שרפה לו את המעיים. הוא לא היה יכול לסבול יותר, קפץ מכסאו, זרק את הכפית, ורץ לעבר פתח הבית - וברח, כשהוא מקלל אחריו את כל היהודים הרמאים והנוכלים...

באותו ערב בשעת חצות, כשחזר הקבצן היהודי שמח ועליז - מליל הסדר המשובח שעבר עליו, קידמו חברו הגוי, והחל להתנפל עליו במכות בקללות וגידופים, תוך כדי שהוא צועק עליו בקול כואב - "למה רימיתני"?

היהודי הנדהם - לא הבין מה רוצה ממנו חברו הגוי. ובקושי עלה בידו להרגיעו ולפייסו, ולהשיב לו את שלוות רוחו, תוך כדי שהוא מבקש ממנו לספר לו - מה עבר עליו?

"רימאת אותי"! צעק הגוי אליו, לא סעודה ולא בשר ויין! כל הזמן השקו אותי רק כוסות של יין, ובתור "קינוח" נתנו לי פת חריבה, שרופה ויבשה. והעולה על כולם - האכילו אותי דבר חריף מאוד, ששרף לי את הבני מעיים!

היהודי כשומעו זאת, פרץ בצחוק גדול וענה לגוי הנדהם - "טיפש! כל כך הרבה סבלת והתענת, ואכלת מרורות, ודוקא אז לקראת הסוף - החלטת לקום ולברוח? הרי אם היית מתאפק עוד קצת בסבלנות, ונשאר במקום עוד שניה אחת - אז כבר היית זוכה "לשלחן עורך" שהיה נותן לך פיצוי גדול על כל הסבל שעברת עד אז...!!!

ואותה טעות חמורה שעבר הגוי - עוברים הרבה אנשים מאיתנו אנו. ועל זה יש לצעוק ולהתריע: "טיפשים! כל כך הרבה סבלתם בחיים, והחזקתם מעמד בכל התלאות והנסיונות, כ"כ הרבה כוחות ומאמצים כבירים השקעתם בתפילה, ודוקא לקראת

"הסוף", שכבר שמעו לתפילתכם, ועוד מעט נותנים לפניכם "שלחן עורך" דוקא אז נשברתם, והחלטתם לקום ולברוח? הרי זו טיפשות שאין כמותה! ורק ראש של 'גוי נבער' יכול לפעול כך, מבלי לחשוב קצת עם השכל!!!

הכלל הוא: אף אחד מאיתנו לא יודע, מתי הגיע הרגע, שבו נתמלאת כבר הסיאה שלו, והקב"ה כבר מוכן לשלוח לו את ישועתו. יתכן שבשמים רוצים ומחכים ממך לעוד תפילה אחת (!) ואז כבר מרחמים עליך ושולחים את הישועה!

ואולם היצר הרע, שרואה למעלה שקרובה ישועתו לבוא, דוקא אז מכניס 'יאוש ומשבר' לאדם, שיקום ויברח מן הישועה - שעוד מעט רוצים להעניק לו מהשמים!

נו, לא חבל להפסיד את הישועה - שלפעמים זה בהמתנה של רק עוד כמה רגעים?

ישמע חכם - ויוסף לקח !

ב. וכעת נוסיף כאן, עוד חיזוק אחד - לעודד לב נשברים:

עצם הטענה שאדם "התפלל ולא נענה" היא כלל וכלל לא מדויקת, ואם תשאלו מדוע? פשוט מאד: מפני שיש לנו עדות מהסטייפלר, [שכידוע היה קודש קודשים, מלאך בדמות אדם. וידע היטב מה פועל למעלה בשמים]. והוא העיד ששום תפילה לא חוזרת ריקם. והנה לשונו הזהב מילה במילה (הובא בספרו "חיי עולם", ח"א פרק כ"ח) "...ובעיקר מה שנדמה לו שאינו נענה בתפילתו, ואע"פ שהתפלל על זה זמן רב, אינו נכון כלל, שהרי אי אפשר לדעת היאך היה המצב אצלו - אילו לא התפלל. דאולי לולי תפילתו היה ח"ו המצב גרוע יותר ויותר..."

הרי לנו עדות מרבנו הסטייפלר, שודאי כל תפילה נותנת תוצאות בשטח. ותמיד א"א לדעת כמה סבל ועגמת נפש 'חסכה' ממנו התפילה, ובכמה זמן קיצרה לו את הדרך כדי להגיע אל האושר האמיתי!

ג. ולפני חתימת הפרק, נוסיף עוד מילה אחת על נושא זה:

לפעמים אדם רואה, שֶהִרְבָּה להפציר בתפילתו, ובכ"ז לא מרגיש שום השתפרות לטובה באותו הענין, במקרה כזה, עליו לדעת שמהשמים בודאי יודעים שזהו טובתו האמיתית, שישאר כך על אותו מצב. ואילו יקבל את אשר ביקש, יהיה לו יותר נסיונות קשים, אשר לא יוכל להתמודד איתם לפי כוחותיו. ולכן מרחמים עליו מהשמים, ומעדיפים להשאיר אותו על אותו מצב שהוא נמצא עכשיו. [ובאמת, כל אדם יודע זאת מנסיונו האישי, על כמה וכמה דברים שהתפלל והפציר עליהם, ובמשך הזמן נוכח לדעת כמה באמת היה זה ממש לטובתו - בזה שלא השיג את הדברים שעליהם התפלל!!!]

וניקח דוגמא פשוטה: חז"ל הבטיחו לנו, שמי שמפריש מכספו לצדקה, ונותן "מעשר כספים", מובטח לו שיתעשר. שכן כתוב "עשר בשביל שתתעשר". ואף מותר לנסות את הקב"ה בדבר זה. (וכמבואר במס' תענית דף ט'.)

וראו איזה פלא! יש הרבה אנשים שמפרישים מכספם "מעשר כספים" ובכ"ז לא רואים שהם נמנים בין עשירי העיר! מדוע? וכי ח"ו הבטחת חז"ל לא התקיימה? עונה על כך ר"ח קנייבסקי (בנו של הסטייפלר) בספרו "דרך אמונה" (ח"ג, הל' מתנות עניים) "שבודאי יודעים מהשמים שזהו טובתו האמיתית שלא יקבל את נסיון העושר, שמי יודע אם יעבוד את ה' כשיש לו עושר ונכסים, וזהו הסיבה שרואים שמפרישים ולא מתעשרים לרוב".

וה"ה גם בנידון שלנו: אדם שמתפלל, ולא מרגיש שהשיג בזה את מבוקשו, יידע לו שמהשמים יודעים שעדיף לו שישאר בנתיים במצבו הנוכחי, שאם באמת יקבלו את בקשתו - אז יהיו לו נסיונות יותר קשים שיהיה צריך להתמודד איתם!

לסיכום: מחמת ג' סיבות יכולה תפילתו של האדם להתעכב "זמנית":

א. מחמת שיודעים שזה לטובתו, שבנתיים ישאר על מצבו הנוכחי.

ב. ממתינים לעוד תפילה אחת או שניים ממנו - ואז כבר ייענה.

ג. או אולי קיבלו באמת את תפילתו, שהרי לעולם אין אדם יודע האיך היה מצבו אילולי התפלל, וכנ"ל.

מאמר חמישי - תפילה במהירות מהשפה ולחוץ – עולה עד 'התקרה' בלבד!!!

תשובה: מאמר זה נכתב, כדי לחזק את עצמנו ולהאט יותר את מהירות התפילה, שכידוע לצערינו היום גם בחוגים החרדים ביותר, יש חלק מהם שמזניחים את הנקודה הזו - וכל מי שיודע יותר מהר להריץ את התפילה - הרי הוא משובח יותר. שהרי כך כתוב במפורש בתוך נוסח העמידה "ותפילתם "מהרה" באהבה תקבל ברצון...."!

וכך עוברים להם זרם החיים, כשבסוף ימיו האדם מגיע, ואין בידיו אף תפילה שלימה אחת !!!

על כן התעוררתי לכתוב מאמר מוסרי, שיוסיף בס"ד חיזוק גדול בנושא זה. ואם מכל זה יצא שנתחזק להתפלל בנחת ובכוונה, לפחות תפילה אחת ביום - והיה זה שכרנו מכל עמלנו.

ראשית, ננסה בס"ד לנתח את הבעיה לשרשה, ולגלות מהי נקודת הרפיון, שגורם לנו להתפלל בנענוע השפתיים בלבד, בלא רגשות הלב.

וכדי לגלות דבר זה, יש להגדיר ברור את 'המחלה'. כלומר, לבאר היטב איזה ערך יש לתפילה שמתפללים אותה מתוך בהילות ודחיפות, והאם יש נחת רוח מזה - למעלה בשמים?

ועל שאלה זו, השיב לנו כבר הסבא קדישא "החפץ חיים" ע"י משל קולע:

מעשה היה בעשיר אחד, שהיה לו משרת נאמן בכל ביתו. וכל אשר יעשה ה' מצליח בידו. וע"כ אהבו בעה"ב אהבה יתירה, והפקיד בידו את כל מפתחות ביתו.

פעם אירע, והעשיר היה נאלץ לנסוע לשוק הירידּ, לרגל עניני מסחרו. ובתכנית נקבע, שהוא התעכב שם בעסקיו שבוע עד שבועיים.

ואולם בינתיים מי ישגיח וינהל את עסקי ביתו? ע"כ קרא למשרתו הנאמן, והודיע לו שחייב הוא לצאת מביתו לערך כשבועיים, לרגל מסחריו, וכיון שסידור עניני הבית והוצאותיו - מסועפים מאד, ע"כ אפרט לך ע"ג גליון, מה עליך לעשות בכל יום, איזה סחורה לקבל, ואיזה עסק לקנות וכו'. וכשאחזור ואראה שעשית הכל על הצד הטוב, אכפיל לך את משכורתך בכפליים!

ואולם תנאי כפול מתנה אני עמך - המשיך העשיר להזהיר את משרתו, שתחזור ותשנן לעצמך כל יום מתוך הגליון את פרטי העסקים שעליך לעשות. כדי שע"י כך לא תשכח פרט אחד, ונמצא שתגרום לי היזק רב!

הנהן לו המשרת לאות הסכמה. והעשיר ישב ופירט לו ע"ג הנייר, את כל התפקידים שעליו לנהל אותם. וכן את כל הסחורות שעליו לקבלם ולשווקם במשך כל ימי העדרו, וכשסיים - מסר העשיר את הגליון ביד משרתו, ויצא לעסקיו בלב שקט ובוטח.

וכך עברו וחלפו שבועות המסחר, ומיודענו העשיר האיץ לחזור לביתו, לראות מקרוב את אשר התנהל בביתו, והנה בהגיעו לפתח ביתו - חשכו עיניו: כל ביתו היה מוזנח, כל עסקיו נדלדלו, וכל הסוחרים שהיו אמורים להגיע לו באותו שבוע - חזרו מחוסר מענה.

כעס העשיר על משרתו מאד, וחמתו בערה בו על הפשיעה שֶמָּעַל משרתו בתפקידו, אשר הפקיר את כל ענייניו ומסחריו, וגרם לו הפסד רב. בכעס עָצוּר קרא מיד למשרתו וגער בו בקול: מדוע לא עשית ככל אשר כתבתי לך בתוך הדף?

התפלא המשרת לשמע הדברים, ואמר - "הרי קיימתי את פקודתך במלואה, שכן כל יום ויום קראתי, וחזרתי וקראתי בעיון רב, את כל ההוראות. בדיוק כפי שהזהרת אותי לעשות טרם צאתך למסחר!

"אוי - שוטה נבער! האדים העשיר מכעס, וכי אמרתי לך לקרוא את הדף לשם 'קריאה' בעלמא? והלא כל המטרה בקריאה זו - היתה כדי שתבין מה מוטל עליך לעשות בתחום

הבית, וכי מה בצע לי בקריאה שלך לבד - מבלי שתבצע ב'פועל' את הדברים שקראת? הרי בעצם הקריאה לבד, עדיין לא פעלת כלום!
אנחנו צוחקים לשמע טיפשותו של המשרת התמים, ואולם דומה שהצחוק יעלם מאיתנו - ברגע שנגלה שגם אנחנו נוהגים ממש כאותו משרת הטיפש!
מתפללים אנו 3 תפילות ביום, וקוראים אותם במרוצה מבלי לשים לב כלל על משמעות המילים שאנו מוציאים מפינו.
ובסוף התפילה יוצאים 'מאושרים'! מדוע? מפני שאנו חושבים שבקריאת נוסח התפילה לבד כבר יצאנו ידי חובתנו, וזהו ממש אותה טעות של אותו משרת שוטה!
כל מטרת התפילה, כל פרשת ק"ש, כל העמידה - אינם אלא בתור "מירשם" עבורנו, שמפורטות בהם קבלת עול מלכות שמים, וכן הכרה - בכח הבורא שהוא הנותן את החכמה, הבריאות, הבנים, וכו'.
ואם אנו מסתפקים רק בקריאת פקודותיו של בעה"ב, מבלי להבין את תוכן משמעות המילים שאנו מוציאים מפינו - הרי זה כמעלה אבק פורח באויר, שלא נשאר בידו כלום!
ואף מעלים בזה את רוגזו של בורא עולם, בדיוק כאותו משרת שהעלה את רוגזו של העשיר, בכך שהסתפק בקריאה בלבד!
וקורא שורות אלו, עלול לבוא וללמד 'זכות' על דרכו, בטענה - שכולם ב"שטייבלך" מתפללים כך במהירות וחיפזון. מתחילים ב"הודו" וכשגומרים מוצאים את עצמם בארץ "כוש"... וכשמגיעים "לבא לציון גואל" - בא 'הגואל' לגאול אותם מן התפילה...
וא"כ יש לו כבר "מורה היתר" שאם כולם נוהגים כך, סימן שזה לא כ"כ נורא, וממילא גם אני 'נסחב' איתם באותו זרם...
טענה זו - טעות חמורה היא!
ונבאר כוונתנו ע"פ מעשה שהיה: לפני שנים רבות, חי לו יהודי עשיר באמריקה, יהודי זה היה נאמן לה' ולתורתו, וברוח זו חינך גם את בנו יחידו.
תמיד החדיר בו את ההכרה, שהתורה שווה למעלה מהכל, ואין ערוך לשכר של מילה אחת של התורה וכו' וכו'. וכך ספג הבן את אהבת התורה בליבו, ושם אותה בראש כל מעיינותיו.
והנה יום אחד יצא הבן לשוק. והרגיש את עצמו צמא מאד, ואולם כסף לא היה בכיסו, מה עשה? ניגש לדוכן המשקאות, וביקש מהמוכר בקבוק משקה. והדגיש לו שאמנם כסף לשלם אין לו, אך בתמורה לזה הוא מוכן ליתן לו שעה אחת של לימוד תורה שלמד, ששווה הרבה יותר מבקבוק שתייה אחת!

צחק המוכר בצחוק פרוע על דבריו המוזרים של הנער, והגיב בזלזול: "היצאת מדעתך? וכי מה ישווה לי שעה של לימוד תורה שלך? אין אני חפץ כלל בדבר כזה, אם יש לך כסף - מוטב, ואם לאו - קח את רגליך והסתלק"!

הנער בשומעו זאת - נפגע עד עמקי נפשו. ורץ בבכי אל אביו ואמר לו: אבא! כל מה שלימדת אותי כל השנים שהתורה יקרה יותר מכסף וזהב וכו', הנה ראה איך מעריכים אותה בחוץ, אומרים לי - שהתורה לא שווה אפי' 'בקבוק טמפו' אחד!

האבא שהיה פיקח - שמע את דברי בנו, ולא ניסה מיד להעמידו על טעותו. אלא במקום זה - הוציא מהכספת הקבועה בקיר חדרו, מרגלית יקרה ואמר אל בנו:

בני היקר! רוצה אני שתעשה לי טובה, קח את המרגלית וצא אל השוק כדי למכור אותה, וכאשר תשיג קונה תבוא ותודיע לי על כך.

הנער לא הבין את הקשר בין דבריו - לבין השליחות שנשתלח ע"י אביו, ואולם עשה כאשר נצטווה.

יצא לשוק, ופגש בתחילה במוכר הירקות, שניצב על ה"בסטה" ומכריז בקול על סחורתו, ניגש אליו הנער ושאלו - בכמה אתה מעריך את האבן הזו?

מוכר הבסטה שהיה אדם מגושם וחסר דעת, וראשו ורובו היה מונח רק ב'פירות וירקות', לא היה מודע כלל להעריך מה זה ערכה של מרגלית, אלא הברק החיצוני של האבן הלהיב אותו, ולכן ענה שהוא מוכן לשלם סך של 10 ש"ח עבורה.

שמע הנער את הצעת המחיר, והמשיך בדרכו.

והנה נתקל הוא שוב בפתח חנות, שמתנוסס עליה השלט "מוכר עתיקות" - אנסה כאן את מזלי, אולי הוא יעלה קצת את המחיר.

נכנס הנער, והראה למוכר את האבן. התבונן הלה באבן, וכיון שהיה מבין קצת בערכם, אמר שהוא מוכן להשקיע עליה סך של 100 ש"ח.

הנער שהיה פיקח, וראה את השתלשלות הדברים, תפס פה את ה"פֶּרֶנְצִיפ", והבין שעד כמה שהאדם יהיה "מבין יותר" בערכם של מרגליות - כך תעלה ערכה של האבן יותר ויותר!

החליט וביצע, ניגש הוא ישירות אל "חנות התכשיטים", והראה לו את האבן, הלה התפעל כבר יותר מקודמיו מערכה של האבן, ואמר שהוא מוכן לתת עליה סך של 1,000 ש"ח!

הנער לא התלהב מהמחיר, וידע שיש עוד מקום ששם מבינים יותר ביהלומים. הלא היא "בורסת היהלומים", שם ודאי יעריכו את האבן בשוויה האמיתי - הרהר הנער.

אמר ועשה, ניגש הוא אל הבנין הגדול שהתנוסס עליו השלט "בורסת היהלומים", והראה לסוחרים שהיו מסביב את האבן.
הסוחרים ראו את האבן, נדהמו ולא האמינו למראה עיניהם, "אבן זו ראוי לכתר מלכות"! אמרו הסוחרים מרוב התפעלות. ומיד החלה להיות ביניהם תחרות מחירים, אשר 1000 ש"ח 'התגמד' לעומת המחירים שזרקו שם!
שמר הנער את הדברים בליבו, חזר לאביו וגולל בפניו את כל פרשת הכסף אשר עבר עליו.
שמע אביו את הדברים ושאל בפליאה: היאך יתכן שממחיר של 10 ש"ח קפץ מחירה של האבן למליוני דולרים?
בודאי! - השיב הנער, תלוי 'אצל מי' אתה הולך להעריך את שווי האבן! האם אצל אנשים מביני דבר, או אצל מוכרי ירקות, שלא ראו מימיהם צורת אבן יקרה!
"ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר" - השיב האב לבנו הנבוך, תשובתך היא גם תשובה לשאלתך הקודמת: "וכי תורה לא שווה לכה"פ בקבוק שתיה"?
התשובה - בודאי! תלוי רק אצל מי אתה הולך כדי להעריך את שווי התורה, האם אצל מביני דבר - גדולי התורה, או אצל מוכרי ירקות, אנשי הרחוב - שמימיהם לא טעמו מהו טעם של תורה!!!
ותשובת האב היא גם תשובה לשאלתנו הקודמת: נכון, הרבה אנשים מזלזלים לצערנו, ומתפללים במרוצה ובחיפזון. (וכפי שהעידה הגמ' בברכות דף ו':, שתפילה זה דבר שעומד ברומו של עולם, ובנ"א מזלזלים בה. ע"ש). ואולם תלוי מי הוא ה"קנה מידה" שלך - שבו אתה מודד להעריך את ערך התפילה: האם אתה לומד זאת אצל מביני דבר - אנשים בעלי יראת שמים טהורה. או אצל אנשים שמימיהם לא טעמו מהו טעם אמיתי של תפילה רגועה, שמלווה עם ישוב הדעת!
מדוע שלא נלמד מהגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שפעם שאלו אותו כמה זמן לוקח לו תפילת י"ח? '19 דקות' - ענה להם הגאון בפשיטות, וכשהתפלאו בפניו היאך לוקח כ"כ הרבה זמן? הסביר להם בתמימות, שהרי בעמידה יש 19 ברכות, ולכל ברכה לוקח לכה"פ דקה, כדי לכוון ולהבין פירוש המילים. נמצא כל תפילת העמידה, כוללת בסיכום: 19 דקות!
אדם כזה - נחשב ש"מבין טוב" בערך שווי מרגליות, ואליו צריכים לשאוף להגיע. ולא להתנחם כלל שיש מקצת אנשים שלא מבינים כלל, בערכה של המרגלית היקרה שזוהי - התפילה!

מאמר שישי - להיות "עקשן" בתפילה. לא לוותר, להתחנן ולבקש - עד שישיג מבוקשו!

היודעים אתם מיהו ה"עקשן" (במובנים שלנו) הגדול ביותר, שהחזיק חזק בתפילתו, ולא ויתר, עד שהקב"ה נענה לו והסכים לבקשתו?

בכל ההיסטוריה של עם ישראל, היה רק אחד - ששבר את ה'שיא' בתחום הזה !

ואיזהו? - זה משה רבנו ע"ה!

היכן ומתי? - במעשה העגל!

בני ישראל החליפו את האלוקים בעגל מסכה. והקב"ה מרוב כעסו עליהם, העניש אותם בגזר דין של כלייה על כל אותו הדור, ב"מ.

שום דבר לא הצליח לפייס את הקב"ה, ולהזיז את חומרת פסק הדין!

* שלושת אלפים אנשים נהרגו - והקב"ה לא נתפייס!

* לוחות בכתב האלוקים נשברו - והקב"ה לא נתפייס!

* שמו של משה נמחק מפרשה שלימה - והקב"ה לא נתפייס!

ומה בסוף 'שיכנע' את הקב"ה להסכים להתפייס, ולחזור ולחדש שוב את הקשר עם בני ישראל, וליתן להם לוחות שניים? היו אלו תפילות הברזל של משה רבנו!!!

משך תקופה של 40 יום רצוף, עם ניתוק מלא מכל העוה"ז, הכולל התנזרות גם מאכילה ושתיה - זה מה שהצליח לשבור ולקרוע את רוע הגזירה!

אע"פ שמשה רבינו ראה, שאין כ"כ סיכויים לפייס את הקב"ה, בכ"ז עלה אל הר האלקים - הר סיני, מתוך תענית ותפילה, ויום אחר יום היה מתחנן וחוזר על אותה בקשה: שהקב"ה ימחל לישראל על אותו עוון. ולא זז משם עד שהשיג את מבוקשו, והקב"ה בישר לו "סלחתי כדבריך"!

זהו כוחה של תפילה מתמדת ועיקשת, לא להתייאש, להפציר ולהפציר - עד שמין השמים ירחמו עליו!

ובאמת, מצינו עוד מאורע מסעיר שנכתב בתורה, שגם שם התגלו כוחות הנפש שהיו למשה רבינו. להתמיד בתפילה לפני בורא עולם - ואפי' אם בנתיים רואים שלא נענים מהשמים, מ"מ לא להרפות, להמשיך לעורר רחמי שמים בלא הפוגות!

והיכן זה היה? סמוך לפטירתו של משה רבנו (בפר' ואתחנן). כשהקב"ה גזר עליו שלא להכנס לארץ, הפעיל משה מיד את כח התפילה, והתפלל תפילה אחר תפילה, ואפי' שראה ששערי השמים נסגרו בפניו, בכ"ז לא התייאש. והמשיך להתחנן ולבקש.

כמה תפילות? - 10 תפילות... 20.... 30... 100...! 200... 300... 400... 500!!!

וכשהגיע ל - 515 תפילות -עצר אותו הקב"ה ואמר לו "רב לך"! עוד תפילה אחת - ואאלץ כבר להענות לך, ולקרוע את גזר דינך, ולאפשר לך את הכניסה לארץ!

ואולם דע, שאז בני ישראל יסבלו מזה! שאם תכנס לארץ ותבנה אתה את ביהמ"ק, הוא לא יחרב שוב לעולם, וכשבני ישראל יחטאו לי - לא אוכל לשפוך חמתי על ביהמ"ק, ואאלץ ח"ו להשמיד בְּמָקוֹם זה את ישראל!

כששמע זאת משה - העדיף את טובת כלל ישראל, והפסיק את תפילתו.

[וכעין זה מצינו גם אצל חוני המעגל (בגמרא תענית דף כ"ג.) שיתעקש בתפילתו, ואמר להקב"ה "איני זז מכאן עד שתרחם על בניך, ותוריד להם גשמי ברכה"! ובסוף באמת נתפייס לו הקב"ה, וירדו גשמים שכל טיפה שלהם היתה כגודל פי חביות!!! ע"ש בגמ'].

הנה, זהו כוחה של תפילה מתמדת, תפילה של 'התבטלות' מלאה, שמראה שכולו תלוי ועומד רק ברחמיו של בורא עולם, ולכן חוזר הוא ומתפלל שוב ושוב דוקא אליו יתברך, תפילה מעין זו מן ההכרח שתביא בודאי את התוצאה המיוחלת!!!

אלא שדבר אחד צריך לזכור: לפעמים אדם מתעקש בתפילתו על איזה בקשה אישית שיש לו, והופך עולמות בתפילתו. ובשמים מסרבים לתת לו, מסיבה פשוטה: הקב"ה שצופה כל העתידות, יודע מראש שבקשה זו רק תזיק לו, וכלל וכלל לא תהיה לטובתו האמיתית.

ולכן במצב כזה, אין טעם "לעמוד על דעתו" כדי להשיג את מבוקשו. אז מה העצה? כיצד נתפלל?

העצה היא - שיקפיד לבקש את כל בקשותיו - רק באופן "כללי" - ולא להתמקד לפרטי פרטים. כלומר, לבקש רק את עיקר בקשתו, ואולם את דרכי 'ביצוע הבקשה' - להשאיר לטיפולו של הקב"ה!

ובתור משל: אדם שמתפלל על פרנסתו, יבקש זאת בלשון "כוללת" דהיינו "אנא ה', הזמן לידי שאמצא את פרנסתי בכבוד, בדרך שאתה מבין ויודע - שזה יהיה לטובתי, הן מבחינה גשמית, והן מבחינה רוחנית".

וכן אם מתפלל על שידוך, יתפלל בלשון כוללת: "שהקב"ה יזמן לו את בת זיווגו המיועדת לו. שיודעים מהשמים שהיא תהיה לו לעזר אמיתי בחייו, לסייע לו לשקוד על התורה בשלווה.

ואולם לא יתפלל באופן פרטי "שהקב"ה יזמן לו דוקא את בת פלונית מסוימת", שכן מנין לו ששידוך זה הוא באמת זיווגו האמיתי?

[וכל האמור כאן, זה גמרא מפורשת במסכת מועד קטן דף יח: שהזהיר רבא, שלא להתפלל ולפרט שיזמינו לו אשה פלונית דוקא, ומהטעם הנ"ל, ע"ש].

הכלל הוא: בכל עניני העוה"ז, לעולם לא להתעקש בתפילתו שרוצה פרט מסוים דוקא. אלא תמיד לבקש על הענין "בכללות", ואת 'פרטי' הדברים - להשאיר בידי הקב"ה, שהוא בודאי מבין טוב, באיזו צורה לתת לו את הבקשה, כדי שתהיה לטובתו האמיתית בהמשך עתיד חייו.

וכעת נתקדם שלב נוסף:

לאחר שבארנו על מה צריך להתעקש בתפילה, נותר לנו כעת לברר: איך זה פועל במציאות בשטח?

כלומר, תפילה שמגלים בה עקשנות, וחוזרים שוב ומבקשים, איך זה פועל בדיוק לשכנע את בורא עולם, שלבסוף מתרצה הוא לבקשתו?

הרבה הסברים יש לדבר, ואולם אנו ננקוט בביאור אחד שגם ימתיק לנו היטב את העניינים: לפני הרבה שנים, גרה לה משפחה צנועה בעיירת פולין אשר בארופה. אשר זכו לבן פיקח ונבון בשם "חיימקה" שהדהים את כל רואיו, מעוצם פיקחותו.

והנה ערב שבת אחת, הבחין חיימקה, שאביו חזר מהשוק כשהוא נושא בידיו שני סלים מלאים מכל טוב, לכבוד שבת קודש.

הצצה קטנה לתוך הסל גילתה לחיימקה, שבסל ארוזים גם עוגות מאפה טריות, אשר ריחם הטוב נודף למרחוק - - -

חיימקה החל מלקק את הריר שנזל מתוך פיו, ורצה מאוד להשיב את נפשו במעט מן העוגות הריחניות, ואכן הוא לא חשב פעמיים, והחל ללכת לכיוון הריח של העוגיות... ואולם ברגע שבא לפתוח את שקית העוגיות, זיהה חיימקה את קול צעדיו של אביו, אשר לרוע מזלו הבחין במעשהו. חיימקה ניסה לברוח, ואולם כבר היה מאוחר...

ואכן, הצעקות של אביו לא אחרו לבוא: "חיימקה! אני רואה שאתה דואג "לטפל" בעוגיות, הם לא זקוקים לטיפולך! עזוב אותם, והסתלק מיד לחדרך!

חיימקה התחיל להתחנן לאביו, שיאפשר לו לפחות עוגה אחת, ואולם דיבורו עלה על אזניים אטומות, אביו כלל לא הסכים לפתוח כעת את השקית.

אני "אסדר" אותו - הרהר חיימקה, וחשב על תחבולה כיצד יוכל לצאת מכאן עם עוגה ביד.

והנה לפתע הבזיק רעיון במוחו, מה עשה? צעד לאמצע הסלון, והחל לברך בקול: "ברוך אתה ה' אלוקינו... בורא מיני מזונות"! ומיד היפנה חיימקה מבטו לעבר אביו, תוך כדי שהוא מרמז לו באצבעו על פיו הפתוח, וצועק - נו, נו...

האב שהיה המום מברכתו הפתאומית של הבן, נאלץ בלית ברירה לתת לו מן העוגות, כדי שברכתו של הבן לא תהא לבטלה...
וחיימקה חזר בשמחה לחדרו, כשאותות שמחת הנצחון ניכרים על פניו..!
וכעין זה ממש - קורה בדיוק אצלנו:
בגלל חטאנו - הקב"ה לא רוצה לתת לנו את ה"עוגות". כלומר, את מילוי בקשתנו לטובה - בכל עניני העוה"ז.
ואולם אנו הקטנים - מה עושים? מברכים וחוזרים ומברכים 3 פעמים ביום, בהזכרת שם שמים את הקב"ה "ברוך אתה ה'... חונן הדעת. ברוך... רופא עמו ישראל. ברוך... נותן הפרנסה וכו', ואז באים וטוענים להקב"ה: אף שלא מגיע לנו מ"מ כדי שברכתינו לא תהא "לבטלה" אנא מלא לנו את בקשתנו, שלפחות תהא לברכתנו על מה לחול..!
זהו הסבר על דרך החידוד. ואולם כעת נבאר את הדברים קצת יותר לעומק:
בְּחֶבְרָה אצלנו מקובל לומר, שלהתעקש יותר מדי - זה גם לא טוב. [לא בריא להיות "עקשן פרד".]
וכך גם הוא מסתמא בענייני דיני שמים. שלא טוב להיות עקשן יותר מדי, ואם תשאלו מדוע? התשובה היא, משום שאם האדם מבקש שיעשו לו טובות והנאות, ומתעקש על זה, אז בשמים מתעוררים לבדוק את מעשיו, כדי לברר על מה הוא כ"כ סומך - עד כדי כך שהוא 'בטוח' כ"כ בבקשתו? האם יש לו על זה "כיסוי" בחשבון המצוות שלו?
וכשמחפשים בפנקסו, ומוצאים שהעבירות "טופחים" בחשבון שלו, אז כבר מתחילה מידת הדין לקטרג, שלא ישמעו כלל לבקשותיו!
אז מה העצה? לרדת לגמרי מזה, ולא להמשיך לבקש ולהתחנן?
התשובה - לא!!! להמשיך הלאה להתעקש בתפילה, ואולם להדגיש שאין הוא מתעקש לכבודו האישי, כדי למלא את "האינטרסים" האישיים שלו, להשיג הטבות גופניות, או כלכליות, אלא כל מה שהוא מבקש זה רק לכבודו יתברך! שע"י שיתנו לו: עושר, פרנסה, שידוך, בנים, וכו' - ממילא ראשו יהיה יותר עם 'ישוב הדעת', דעתו יותר 'תתרחב', וכך יוכל ללמוד יותר טוב את התורה, ולקיים את מצוותיה!
ואז, כשתולה את בקשותיו למען הרבות "כבוד שמים", ממילא פשוט, שכנגד בקשה זו, לא יוכל שום משטין ומקטרג לעמוד!
ודוקא על תפילה מעין זו התכוונו במאמר זה, שראוי לאדם שיתמיד ויתעקש בתפלתו, עד שירחמו עליו מן השמים.
ולפ"ז יובן לנו באופן נפלא, מה שאנו אומרים כל יום בתפלתנו: אחרי שאנו מבקשים בעמידה את כל צרכי הגוף: חכמה, דעת, טל ומטר, פרנסה, וכו', אנחנו מדגישים בסוף

כל הבקשות (באלוקי נצור) שלא למעננו ביקשנו את כל זאת, אלא ביקשנו למען "שמך"! למען "ימינך"! למען "תורתך"!

כלומר:

עשה - כדי ששמך יתקדש יותר בפי הבריות, שיראו שמטיב אתה ליראיך!

עשה - כדי שיד ימינך תתרומם מעפר דגלותא!

עשה - כדי שלימוד תורתך שאנו למדים, יהיה יותר בישוב הדעת!

כשמצהירים להקב"ה הצהרה כזו בסוף כל תפילה - אזי מתעוררת מידת הרחמים, ומקבלים בשמים את כל שרשרת הבקשות שביקשנו במשך התפילה!

ואותו רעיון מצינו גם בנוסח התפילה של 'עשרת ימי תשובה', שם אנו מבקשים מהקב"ה שיתן לנו חיים לשנה הבאה - לא בגלל אינטרסים אישיים שיש לנו, שאנו רוצים ליהנות מהחיים, אלא מדגישים להקב"ה שכל כוונתנו - "למענך אלקים חיים", כדי שנוכל אח"כ להקדיש את החיים למענך! שע"י רוב הטובות שתשפיע עלינו - יהיה לנו יותר מרץ, וכוחות, להפיץ את שמך בעולם!

בסיכום: אדם שרוצה מאד להשיג את מבוקשו בתפילתו - נתבאר בפרק זה - שצריך הוא להקפיד על שני דברים:

א. שהבקשה תהיה מנוסחת באופן "כללי" על אותו ענין, ולא להתמקד על פרטים באיזו צורה הוא רוצה זאת, ומשום שאין הוא יודע איזה דרך טובה לו בדיוק.

ב. גם כשמבקש בכלליות - ידגיש שלא מבקש זאת למילוי הנאותיו הגופניות, אלא כל מטרתו דעי"ז יוכל יותר להתעלות ולהרבות כבוד שמים !

מילים אלו מדברות בעד עצמם, ולא נותר לנו אלא לסיים במה שהתחלנו: אם האדם מתפלל מתוך כוונה שחס הוא על כבוד קונו - בטוח הוא שבמשך הזמן יענה מן השמים!

מאמר שביעי - במקום תפילה בציבור מתפשרים על תפילה ביחידות האם הדבר כ"כ חמור?

תשובה: בודאי שהדבר חמור מאד. וזאת ע"פ קביעת חז"ל, שקבעו שאיכותה של תפילה בציבור, ואיכותה של תפילה ביחיד - אין להשוותם כלל זה לזה, ותהום עמוקה מפרידה ביניהם!

והיכן חז"ל קבעו דבר זה? במסכת תענית דף ח'., שם מובא שחז"ל מצאו פסוק בתהילים, שלכאורה תמוה מאוד.

הנה במזמור ע"ח, מדבר דוד המלך על סוג אנשים המתוארים בלשונו "..ויפתוהו בליבם, ובלשונם יכזבו לו, וליבם לא נכון עמו" וכו'.

כלומר, מדובר כאן על בנ"א ש"מכזבים" (משקרים) בתפילתם את בורא עולם, מתפללים רק בלשונם מהפה ולחוץ, ואולם בפנים הלב "לא נכון עמו", דהיינו - הם לא בוטחים רק בהקב"ה, אלא גם סומכים על כוחם וחילם.

ומה מסוגלת כבר לפעול תפילה כזו? ממשיך דוד המלך לגלות בפסוק הבא: "והוא רחום יכפר עוון", כלומר - הקב"ה שהוא רחום, מכפר להם על עוונותיהם, מחמת תפילה זו!!! איך זה יתכן? תפילה שדוד המלך מעיד עליה שהכל זה רק "הצגה", והמתפלל בפנימיותו ליבו לא נכון עם הקב"ה, ולא נאמן לבריתו, ובכ"ז יכולה היא לפעול בשמים? מהו סוד ההצלחה שטמונה בתפילה זו?

על זה באו חז"ל (שם) והסבירו לנו, שדוד המלך מתכוון על סוג תפילה מיוחדת שטמון בה כוח רב עוצמה, שנקראת בשם תפילה בציבור, ומפרש רש"י שם: "תפילה בציבור נשמעת בשמים, אפי' אם לא כולם התפללו בכוונה ורצון הלב"!!!

א"כ קיבלנו מדוד המלך הגדרה ברורה - מה ההבדל בין תפילה ביחיד, לתפילה בציבור: תפילה ביחיד - זקוקה "למעלית" בכדי להגיע עד השמים. כלומר, היא זקוקה לכוחם של המלאכים, שיעלו אותה לפני כסא הכבוד, ואז באמצע הדרך, המלאכים בודקים את התפילה, ומעיינים בה אם היא ראויה להמשיך הלאה...

משא"כ תפילה בציבור - לא זקוקה לשום כוח אדם או מלאך, אלא היא עולה "אקספרס" ישירות למעלה, ומתקבלת בשמים ללא שום ביקורת באמצע הדרך!

ולאחר הגדרה נפלאה זו, שקבלנו על מעלת החשיבות של תפילה בציבור, ננסה להמשיך את הדברים, ולקשר אותם גם עם 'ההגיון והשכל'. שהרי כל בר דעת עוצר את עצמו, ועומד ושואל: מדוע באמת זה כך? מדוע בתפילה בציבור מתעלמים מכל מיני חסרונות שיש בה, ואפי' תפילה בלא הרבה כוונה - ג"כ רצויה למעלה?

ובתשובת הדבר, נעתיק כאן משל נפלא - אשר ימתיק לנו היטב את הדברים, ויאיר לנו את העיניים במושג הנקרא - תפילה בציבור:

מעשה שאירע במלך אחד, שולט עריץ, אשר יום אחד רצה לדעת מהו 'מספר המדויק' של האזרחים אשר מתגוררים בארצו. חשב המלך באיזו דרך יבצע את "מיפקד האוכלוסיה", ומצא עצה, אשר אגב גם תכניס לו רווחים אל אוצר המלך, אגזור על כל בני ארצי - חשב המלך, שכל אחד יביא איתו ליטר אחד של בקבוק יין, וישפכנו אל החבית הענקית אשר תעומד במרכז העיר, וכך לפי מספר כמות הליטרים של יין - אדע את מס' הנפשות שיש בעירי, ובנתיים ארויח מאות ליטרים של יין, אשר כל הרווחים יכנסו ישר אל אוצר המלך!

המלך אשר התלהב מהעצה המתוחכמת, לא היסס הרבה, ועוד באותו יום העביר כרוז בתוך מדינתו שהודיע בזו הלשון: "לכל אזרחי המדינה! בשם אדוננו המלך ירום הודו, מתבקשים כל בני המדינה להביא ליטר יין- לכל נפש במשפחה, ולרוקנו לתוך חבית הגדולה שתעומד מחר במרכז העיר. מטרת המבצע כדי לאתר את מס' הנפשות, שמסתכם בתוך מדינתנו.

המיפקד מסתיים בשעה 8.00 בערב, כל מי שֶׁיִּמְצֵא "משתמט" יושלך ישירות לבית הכלא!

כרעם ביום בהיר נפלה הידיעה על אנשי העיר, וכולם רטנו בליבם על שיגעונותיו של מלכם הטיפש, ואולם בלית ברירה הכין כל אחד לעצמו בקבוק יין, כדי לעשות מחר כרצון המלך.

והנה בתוך אנשי העיר, חי לו איש עני מסכן, אשר בקושי היה משתכר לפרנסת בני ביתו, ובודאי שלא היה לו כסף כדי לקנות ליטר יין, להביאו למרכז העיר. ואולם המלך גזר ומה עושים?

חשב העני ומצא תחבולה נפלאה, חיכה עד לשעות הצהרים, שאז היה עומס אנשים שבאו עם בקבוקי יין אל מרכז העיר. והעני הביא גם הוא בקבוקי יין, אולם הם היו מלאים ליטרים של... מים!!! וכך חיכה בתור כדי לשפוך אותם אל תוך החבית הגדולה. כשהגיע תורו, מצא שהחבית הענקית מלאה כמעט עד שְׂפַתָה, ולכן כששפך את בקבוקי המים שלו לא הבחינו החיילים בשינוי, כיון שהמים 'נתערבו' מיד עם כמות היין הגדולה, ולא הורגש כלל שנעשה פה איזה מזימה של מירמה!

והיות והחיילים לא זיהו שום דבר חשוד, רשמו את העני בתוך הרשימה של האנשים, שקיימו את צו המלך, והעני חזר לביתו כשהוא עליז ושמח, ומרוצה מאוד מתוכניתו.

שכנו של העני, שגר סמוך לבנין מגוריו, הבחין בפתע בעני שחזר לביתו ופניו מאירים יותר מהרגיל. הדבר סיקרן אותו, והוא ניגש לשאלו לפשר הדבר.

העני ששמע את שאלתו של שכנו, סקר תחילה בעיניו את השטח, ומשנוכח לדעת שאף אחד לא שומע אותו, לחש באזני שכנו את כל תכנית המירמה, אשר הצליח לעשות!

הלה שקינא בשכנו העני, החליט לאמץ את התכנית גם לגביו, ואכן כך עשה. במקום יין תוסס - מילא את כל תכולת הבקבוקים במים, וכך צעד לעבר החבית המרכזית.

ואולם לרוע מזלו, כשהגיע למקום - כבר היה זה בשעות הערב, שהאזור היה כמעט ריק מאנשים. וגם החבית עצמה רוקנו אותה מתכולתה המלאה, כך שהיתה עומדת ריקה לגמרי.

ניגש השכן בבטחון עצמי, והחל לשפוך את תכולת הבקבוקים לתוך החבית הריקה... החיילים זיהו מיד את צבע המים, והבינו שמתרקמת פה מזימה. חיש קל אסרו את ידיו של אותו האיש באזיקים, וגררו אותו לתוך ריכבם הצבאי, לכיוון בית הכלא.

זדונו של האיש נתפרסם לקלון בין כל אנשי המדינה, והגיע גם לאוזניו של אותו עני. העני נצטער בצער שכנו, והלך לבקרו בבית האסירים. כשראה השכן את העני שבא לקראתו, התנפל עליו מרוב כעס, והחל לקלל אותו, על שהכשיל אותו בעצה מרושעת כזו! העני ריחם על שכנו המסכן ואמר לו בקול לוחש: טיפש! וכי אינך מבחין בהבדל הגדול שיש ביני לבינך? אני - באתי בשעה שהיה ציבור גדול של אנשים, ובמילא חיסרון של צבע המים נבלע בין כל מאות הליטרים של היין שהיה בחבית, משא"כ אתה שבאת באופן עצמאי, לבד, ללא כל מסווה, ודאי שאז אתה בולט יותר, וכל תנועה חשודה שבאה מצידך כבר מחשידה את אנשי הַחַיִל!!!

והלקח המאלף שיוצא מסיפור נפלא זה, עונה גם על שאלתנו אנו:

אדם שמתפלל עם כנופיה שלימה של עשרה אנשים, אפי' אם הוא עצמו אין לו "סחורה" למכור להקב"ה [יש לו רק בקבוק מים פשוטים, במקום ליטר יין משובח...] אף על פי כן תפילתו "נבלעת" בתוך כל תפילות הציבור, וחסרונו לא בולט כ"כ, ולכן התפילה עולה למעלה - ללא כל מפריע.

משא"כ אדם שמתפלל ביחיד, שם תפילתו "חשופה" לגמרי, וכל מחשבה זרה באמצע התפילה - כבר בולטת לעין המלאכים. ואז זקוק הוא להרבה רחמי שמים, עד שתפילתו תזכה לעלות ולהגיע לשערי התפילות, אחרי כל המחסומים והביקורת שניצבים לה באמצע הדרך...

עד כעת, ביארנו ע"פ השכל וההגיון איך מצליחה תפילה בציבור, לעלות למעלה ללא כל מפריע.

וכעת נתקדם עוד שלב קדימה, ונתייחס לטענה - שלצערנו, אנו הרבה לקויים בה:

בדרך כלל, אחת הסיבות העיקריות שגורמות לאדם להתפלל ביחידות - הוא משום שלא הזדרז לקום בבוקר בזמן לתפילה, וכך מפסיד הוא את המנין.

והסיבה לאיחור התפילה, היא מפני העייפות הגדולה שרובצת עליו בשעות הבוקר, עד כדי כך שאפי' אם הוא רוצה לקום מ"מ מרגיש את עצמו מותש, ומרותק אל המיטה...

וכאן - יש לברר נקודה מפליאה: וכי 7-8 שעות של שינה, לא מספיקות לרענן את כוחותיו, לקראת יום הבא?

התשובה: נכון, אולם הבעיה שהוא לא ישן 7-8 שעות, מחמת שהוא "מתמיד" ורוצה להספיק ללמוד הרבה, ונמצא שמחמת לימודו הוא מאחר לישון, ובבוקר הוא משלים את חסרון השינה - על חשבון זמן התפילה.

והנה זוהי תופעה לקויה - שיש לתקנה, ונעלה כאן ע"ג הכתב את התרופה למחלה זו.

ואני אינני מדבר זאת בשמי, שכן כתוב "קשוט עצמך תחילה - ואח"כ קשוט אחרים", אלא מעלה אני ע"ג הכתב את התרופה שגדולי ישראל כתבו, ובעזהי"ת הדברים יוסיפו חיזוק לכולנו.

ראשית כל, צריכים להחדיר לעצמנו היטב את יסודו של החזו"א זצ"ל, שהגדיר לנו מהו היחס שיש לתת לכל המצוות שמוטלות עלינו:

לפני כ - 40 שנה, בתקופת חייו של החזו"א, גר יהודי זקן בבני ברק, אשר היה ניצול השואה, וחסידו המובהק של החזו"א. והנה בערוב ימיו נחלש יהודי זה מאד, וכוחותיו אזלו ממנו, והרופאים צוו עליו בתוקף שלא יצום ביוהכ"פ, כיון שבזה הוא מסכן את חייו!

היהודי הזקן - לא רצה כלל לשמוע על צד כזה. היתכן? 75 שנה הוא מקפיד לצום ביום הקדוש הזה, וכעת דוקא לקראת סוף חייו הוא יעיז לחלל את היום הקדוש במאכל ומשתה?! - היה לא תהיה!

לא הועילו כל השכנועים של מקרוביו של אותו זקן, שיחוס על עצמו וידאג לגופו החלש, הוא כלל לא רצה להאזין להם, ואף סילקם מעל פניו.

בצר להם, ניסו את האפשרות האחרונה שהיתה בידם: פנו אל רבו החזו"א, ביודעם את כח ההשפעה העצומה שיש לחזו"א - על אותו יהודי.

החזו"א נבהל לשמע הדברים, ומיד נזדרז ללכת למיטתו של אותו זקן, ואמר לו בקול תקיף, שהוא גוזר עליו בגזירת התורה - שעליו לאכול ולשתות ביוהכ"פ, כהרגלו ללא שום שינוי!

היהודי בשומעו את הדברים, שיוצאים מתוך פה קדוש, פרץ בבכי, ושטח בפני החזו"א, את יסורי המצפון שיש לו, היאך עלה בגורלו שדוקא לימי זיקנותו - יפר את היום הקדוש!

"הסכת ושמע סיפור - הרגיע אותו החזו"א. לפני כמה שנים, חליתי ל"ע בחולי מעיים, ומחמת זה נמנע ממני להניח תפילין במשך כמה ימים!

היודע אתה מה עשיתי - המשיך החזו"א להסביר ליהודי הנבוך, הרמתי את עיני כלפי מעלה - ואמרתי: רבש"ע! צוית אותי להניח תפילין והנחתי, וכעת אתה מצווה אותי שלא להניח תפילין - ואני לא מניח!!!

עליך לזכור כל ימיך - סיים החזו"א את דבריו, שאין אנו אלא כ"חיילים" הממלאים את הפקודות שנותנים לנו. אומרים לנו לצום - אנו צמים. ואם אומרים לנו לא לצום - אז אנחנו לא צמים, אלא אוכלים ושותים...

ואף אנו נמשיך את דברי החזו"א - לנידון שלנו:

"אומרים לנו ללמוד תורה - אנו לומדים. ואולם יש גם זמנים, שרצון הקב"ה הוא שכרגע לא ללמוד, כיון שבסופו של דבר זה יפגע 'בעירנות' של התפילה, או ח"ו יגרום לנו לבטל לגמרי את התפילה בציבור, במצב כזה, צריכים להבין זאת, ולסגור בצער את הגמרא, ולצאת - מתוך ידיעה שבמעשה זה אני ממלא את רצונו של בורא עולם!

יש לזכור תמיד: "אנו בסך הכל חיילים, הממלאים את הפקודות שנותנים עלינו מלמעלה" וכלשונו של החזו"א.

ולפני שאנו חותמים את מאמר זה, נעתיק כאן את דעתם של שניים מגדולי הדור בימינו, אשר כתבו דברים חריפים בנושא זה, וגם הביאו לנו עצות כיצד ניתן לתקן זאת:

הנה הגאון ר' משה פינשטיין זצ"ל (גדול הדור מפורסם באמריקה וארה"ב. והיה נחשב מפוסקי הדור) נשאל בספרו "אגרות משה" (או"ח ח"ב, ס' כ"ז) בנידון - של ת"ח שרוצה להמשיך ללמוד עד מאוחר בלילה, ואולם יודע מראש, שאח"כ יקשה עליו לקום בבוקר ולהספיק את התפילה בציבור, האם מותר לו בכ"ז ללמוד כעת, ולהתפלל למחרת ביחידות?

ולאחר משא ומתן ארוך, מסיק הרב, שאין בזה היתר כלל. ומסיים הוא את תשובתו בלשון הזו (הובא בשינוי מעט, לסגנון הדיבור שלנו) "...ובעצם איני רואה כאן שום צד שאלה, שהרי יכול הוא לתאם את זמן לימודו באופן שלא יפריע להתבטל מתפילה בציבור, וזאת ע"י עצה פשוטה: במקום להמשיך לשבת ללמוד עד מאוחר בלילה, יעדיף את הזמן הזה לשינה, ואח"כ ישלים את זה בבוקר שיקום קצת יותר מוקדם, וילמד קודם התפילה! [ועיין עוד בכף החיים (סימן א', אות כ"ד) שכתב בזו הלשון: "טוב לעסוק בתורה שעה א' קודם אור היום - יותר מכמה שעות ביום"!!!]

ובכך ירויח הוא ג' דברים:

א. הלימוד בשעות הבוקר יהיה מתוך כוחות רעננים וראש צלול, ובמרץ רב יותר, משא"כ לימוד של שעות המאוחרות של הלילה, שנעשה ע"פ רוב מתוך עייפות וראש כבד, אשר כבר הפסיק ל'תפקד'...

ב. באופן הזה - הוא עומד לתפילה מתוך דברי קדושה של לימוד התורה, ואז כל התפילה מקבלת פנים אחרות לגמרי!

ג. והחשוב מהכל - הוא הרויח את שני הדברים: גם לימוד תורה של שעות בוקר, שנעשה באיכות גבוהה. וגם התפילה עצמה שג"כ נעשית באיכות גבוהה: בציבור, ובכוונה צלולה!

ועל אותו משקל - מביע את דעתו גם הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצוק"ל (בספרו "חכמה ומוסר" עמוד ק"ד) וכותב שמי שמתחסד בלילות להאריך עד שעות מאוחרות ללמוד, ויודע מראש שזה יעלה לו אח"כ על חשבון זמן תפילה בציבור, הרי זה לוקח את תורתו של הקב"ה ומשתמש בה - נגדו, ח"ו. שע"י לימוד התורה מוצא הוא 'סיבה' שלא להתפלל במנין.

לב מי לא יחרד - בשומעו תיאורים כאלו, וכל חכם לב - יכלכל את זמנו במשפט. ולפחות להתייחס לתורתו כמו "סוחר" ממולח, שיש לו זמנים מדויקים ומחושבים היטב, מתי אפשר להרויח יותר בעסק, ומתי פחות. וה"ה בעסק התורה, שיש להתחשב עמה לפחות כמו כל 'עסק' רגיל, ולחשוב מה בא - על חשבון מה!!!

נזכור תמיד לנגד עינינו, את ביטוי חז"ל, שאחרי כל גדלותם והתמדתם בתורה, הורו לנו (במס' שבת דף י'.) במילים קצרות וחותכות: "זמן תורה לחוד, וזמן תפילה לחוד"!

ומי שבאמת שומע בקול חז"ל ומקצר מזמן לימודו, וק"ו - מכל מיני עסקים אחרים, כדי שיוכל אח"כ להתפלל כמו בנ"א, יידע לו שחז"ל גם מבטיחים לו, שיראה 'ברכה' בעמל תורתו, וכל עסקיו.

ולדוגמא: את ההשגים שחברו השיג במשך לימוד של שעה וחצי בלילה [שבאה לו בסוף על חשבון תפילה בציבור] ישיג הוא בלימוד של חצי שעה בלבד!!!

והיכן הבטיחו לנו חז"ל כן? במסכת ברכות דף ל"ב:, שם מסופר על חסידים הראשונים, שהיו משתהין 3 שעות בכל תפילה! ובסיכום כל היום - 9 שעות שלימות היה לוקח להם על 3 תפילות שיש ביום!

ועל זה שואלת שם הגמ': א"כ היאך היו נעשים לת"ח? מתי היו מספיקים ללמוד - אם בשביל תפילה בלבד היה לוקח להם 9 שעות?

ומשיבה הגמ': מתוך שחסידים הם, ומקדישים את זמנם לתפילה, א"כ מהשמים היו מסייעים להם, שתורתם תשתמר בתוך ליבם, ואין תלמודם משתכח!

כלומר, כל מה שאדם רגיל לומד במשך 9 שעות, אין לו 'הבטחה' שהלימוד ישאר בידו. ותוך זמן קצר עלול לשכוח הכל! ואולם לחסידים יש הבטחה מחז"ל שבזמן מועט יקלטו הכל, ולא ישכחו זאת לעולם!

אמת, תפילה של 9 שעות זוהי דוגמא קיצונית, ואולם בכ"ז למדנו לימוד גדול גם לעצמנו: שאף פעם לא מפסידים, אם יודעים להקריב ולהקדיש מזמנו הפרטי - למען התפילה, שתהיה בציבור, ובכוונה הרצויה!

מאמר שמיני - אנחנו יותר מדי "קרים ואדישים" בתפילה בלא דביקות והתלהבות. מה הסיבה?

תשובה: כמה וכמה סיבות יש לתופעה לקויה זו. ואולם אנו נמנה כאן רק שניים מהם, אשר הם הגורמים העיקריים שנותנים לנו תחושת אטימות ואדישות בתפילתנו.

א. סיבה הראשונה, היא משום שאנו חיים ב"שיגרה", בתוך זרם החיים, וחושבים שהכל צריך 'להתגלגל' מאליו, הכל מגיע לנו! אם אנו הולכים לישון בלילה - זה כבר דבר מובן מאליו, שבבוקר קמים עם המשך חיים רגילים. עם ידיים ורגליים מתפקדות, ועם עינים שנפקחות ורואות, ולא רואים בזה 'חידוש' מיוחד, וכך כל החיים חוזרים למסלולם הרגיל.

התרגלנו כבר לכל הטובות, ולא מרגישים שנתנו לנו כאן משהו מיוחד יוצא דופן. וא"כ מדוע שנתאמץ להודות להקב"ה בתפילתנו? על מה?

ומאידך, האם באמת כך הם פני הדברים?

בודאי שלא. ויש על זה הוכחה פשוטה מאד: סיור קל בבתי חולים - יורידו לנו מהר את כל הספיקות שיש לנו! הם יֵשָׂדְרוּ לנו מהר מאוד את המסר הברור: על חיי האדם, על בריאותו, על תיפקוד כל מערכת גופו - אין כלל וכלל "ביטוח מקיף", ועל שום דבר האדם לא 'בטוח' בעצמו. ואם בכ"ז האדם קם בכל יום בבוקר, אחרי שלילה שלם גופו היה רדום לגמרי (מאחד חלקי שישים של "מיתה") ומבחין שהקב"ה ריחם עליו, והחזיר לו שוב את מאור עיניו, את תיפקוד אבריו, וכו', א"כ הרי זה כנתנו לו מתנה חדשה, שמחויב הוא להודות על כך!

ואיך מודים? ע"י התפילה! שמתפללים מתוך הכרה וידיעה - שכרגע אני בא להודות לבורא עולם, שהחזיר לנו את בריאותנו התקינה, ונתן לנו עוד יום של חיים, שיש לנו אפשרות והזדמנות למלאות אותו בהרבה מצוות.

כך היתה צריכה להראות המציאות האמיתית!

ומדוע בכ"ז אנחנו לא מרגישים זאת על בשרנו?

התשובה: מפני שאנו חיים בתוך העולם, שהוא מלשון "העלם", שהאמת נעלמת בו, ובכל מרוצת החיים - לא רואים שום דבר מיוחד, שנתאמץ להודות על כך בתפילתנו.

וכדי שנבין היטב, מהי בדיוק התביעה כלפינו, בזה שלא מתעוררים להודות להקב"ה, אעתיק כאן מעשה עם לקח נוקב, אשר ינקוב את כל הסדקים האטומים אשר בתוך ליבנו:

מעשה היה ביהודי עשיר אחד, אשר זיכהו ה' רק לבן יחיד, ומחמת זה אהבו אהבה יתירה, והיה נותן ומעניק לו ככל אשר יחפוץ, עד שהבן לא ידע מהו מחסור כלל.

וכך התרגל הבן לפינוקי אביו, והתחיל כבר לחיות מתוך הרגשה כאילו אביו כבר "חייב" לו את כל הטובות הנ"ל.

ולמותר לציין, שאף פעם לא העלה על דעתו, להביע את תודתו לאביו, כאות הערכה על כל מאמציו להטיב לו.

והנה, באחד מן הימים, כאשר ישבו העשיר ואשתו לסעוד ארוחת צהריים, שמעו לפתע נקישה קלה על הדלת. העשיר שקם לפתוח את הדלת, גילה להפתעתו - איש עני לבוש קרעים, אשר מתחנן למתן צדקה.

ריחם העשיר על ההלך הזר, תחב ידו לכיס מעילו, והושיט לו שני מטבעות כסף.

העני בראותו זאת, החל להודות ולברך את בעה"ב, על נדיבות ליבו. וגם כאשר יצא מפתח הבית - לא הפסיק פיו מלהלל ולשבח את העשיר הנדיב.

אשת העשיר, בראותה זאת השתוממה מאד, ופנתה מיד אל בעלה העשיר:

"כיצד יתכן הדבר - שאלה במרירות, שלעני זה נתת בסך הכל רק מעט כסף, והוא לא מפסיק מלהודות ולהלל. ואילו בנינו הגדול שאנו מעניקים לו פי כמה, ודואגים לכל מחסורו, ובכ"ז לא שמעתי ממנו אף לא פעם אחת - שיאמר איזה מילת הערכה והוקרה ! לא אסכים - קראה האישה בתוקף, שבננו יגדל ויפתח לעצמו את מידת "האנוכיות". שיתרגל כל הזמן רק לקבל טובות, ואין לו כל רגש של "הכרת הטוב"!

העשיר - ששמע את דברי התוכחה של אשתו, ניענע לה בראשו, והבטיח לה שהדבר יבוא לתיקונו תוך מספר ימים.

ואכן, עוד באותו ערב, קרא העשיר לבנו, והודיע לו בקול קשוח ותקיף:

"ראה ! עד עתה תמכתי בך, ודאגתי לך לכל מחסורך. מעתה - אינני רואה חובה לעצמי להמשיך לדאוג לכלכלתך. אתה כבר 'גבר' שנושא את עצמו. לכן, בבקשה צא מביתי, והתחיל להתפרנס מיגיע כפיך!

הבן היה המום בשומעו זאת. לדברים כאלו - כלל לא ציפה לשמוע מאביו. והחל לבכות ולהתחנן לאביו, שימשיך לתמוך בו, ואולם כל תחנוניו היו לשוא.

בלית ברירה עזב הנער את ביתו, ויצא לשוק החיים. הסתובב וחקר, עד שהחליט להשכיר את עצמו אצל איכר אדמה, לעבודות השדה. שם הבחין גם בנערים בני גילו, שעובדים שם בעבור פת לחם. וכך מצא לו בקושי את פת לחמו, וכן בית מחסה לעורו. ואולם כידוע, הטביע הקב"ה בבריאה, שרחמי האב על הבן. וגם מיודענו העשיר נכמרו רחמיו על בנו, בשמעו את כל אשר עובר עליו, ואיך הוא מושפל ומשועבד בידי איכר מגושם. ולכן שלח לקרוא לו אל ביתו, שיחזור לחיות שוב כבן עם אביו.

הבן קיבל בשמחה את הבשורה הטובה, ושב בנעגועים אל בית אביו.

ואולם כאן חל כבר השינוי המפתיע: בשעה שהגיש האב - לבנו התשוש, ארוחה דשינה ועריבה, החל הבן הנרגש להודות לאביו, על האוכל הַעֲרֵב והטעים אשר טרח למענו. וכך חזר הדבר על עצמו בכל פרט ופרט: הבן הודה לאביו על החדר שינה שהיקצה לו, על הביגוד, הנעלה, וכו' וכו'.

האֵם המופתעת שלא האמינה למשמע אזניה, ניגשה בהשתוממות לבעלה, ושאלה אותו כיצד הצליח להפוך את טבעו של הבן בצורה קיצונית כזו? מאדם "איגואיסט" - לבעל תכונות טובות של מידת הכרת הטוב?

פשוט מאד - השיב לה העשיר, שמתי לב שהסיבה שבנינו לא מרגיש מחויבות של הכרת הטוב כלפינו, היא משום - שאין הוא יודע 'להעריך' מספיק את הטובות שאנו הענקנו לו!

הוא תמיד חשב - שכך הוא דרך העולם, וכולם באמת מקבלים כמוהו בדיוק, וא"כ מה ידחוף אותו לומר "תודה"?

רק כאשר יצא בחוץ, וראה איך שנערים חסרי בית - נאבקים להשיג קורת גג לראשם. ועובדים בפרך כדי שיוכלו לקנות פת לחם - רק אז הוא התחיל להבין, שבעצם כל הטובות שאביו העניק לו, הם לפנים משורת הדין, הם בגדר "לוקסוס" של אב אוהב. ורק אז הוא ידע, על מה הוא אומר "תודה"!!!

עד כאן הסיפור. וכל בר דעת כבר מבין מאליו - עד כמה סיפור זה מדבר גם אלינו: אחרי כל שפע הטובות שאנו מקבלים מהקב"ה: בריאות, חכמה, עושר, בית חם, בנים, וכו'. ובכ"ז כשבאים להודות לו בתפילתנו - אנו נשארים קרים ואדישים כאבן!

ומדוע? מפני שאנו חושבים שכך הוא דרך העולם, שהקב"ה חקק בטבע הבריאה, שהאדם צריך לקבל את כל ההנאות מהעוה"ז. וממילא אין מה שדוחף אותנו לומר - תודה!

מדוע לחכות שבעה"ב (הקב"ה) יסלק אותנו מביתנו, או ח"ו יערער את בריאותנו, ורק אז נדע להעריך את כל הטובות שהוא נתן לנו כל הזמן?
מדוע שלא ניהיה חכמים, וכבר מראש נדע להודות לו, על כל הטובות אשר הוא גומל איתנו ערב, ובוקר, וצהרים! ואם נסגל זאת לעצמנו, את המידה היקרה של "הכרת הטוב" - אז כל תפילתנו תיראה אחרת, ויותר לא נישאר אדישים וקרים!
ב. וכעת נעבור לבאר את הסיבה השניה, לבעיה שהעלנו בפירקנו. ובזה נחתום בס"ד את מאמר זה.
עוד סיבה לאטימות הלב, היא משום שאנו בעצמנו, אוטמים את כל הרגש היהודי - שטמון בתוך נשמתנו. ועי"ז הולך גם ודועך כל אש ההתלהבות שבקרבנו.
ומימלא כבר לא פלא, שבתפילה לא מרגישים שום טעם של התלהבות דקדושה!
ובאיזה "אמצעי" יכול יהודי לאטום את ליבו, באיטום כ"כ חזק?
התשובה: ע"י אכילת מאכלות אסורות - או - שאינם כשרות!
ומי אמר שזה פועל כך? התורה הקדושה!
בחומש ויקרא, פר' שמיני פרק י"א, לאחר שהתורה מפרטת לפרטים את דיני מאכלות אסורות, מסיימת היא במילים אלו: "אל תשקצו את נפשותיכם וכו', ולא תטמאו בהם ונטמתם בם".
התורה בעצמה מעידה, שכל מי שיטמא את עצמו במאכלות אסורות, התוצאה שתהיה לו "ונטמתם בם"! והסבירו חז"ל (במסכת יומא דף ל"ט.) שליבו יהיה "מטומטם" ע"י אכילת המאכלות האסורות!!
כלומר, כל התכונות הרעות, הבהמיות, וכוח הטומאה, שיש בגופם של הבע"ח הטמאים - כל אלו נבלעים בתוך אבריו, והופכים אותו לאדם גס ומגושם. וסותמים לו כל זיק של קדושה. ואח"כ כשבא להתפלל לא מרגיש שום חשק ומרץ, לשפוך את ליבו לפני בורא עולם!
ומדוע? משום שהאדם מתפלל עם "רגישות הלב", וכעת הלב שלו - אטום וסתום ע"י מלאכות אסורות. וכיצד יתפלל?
נמצא בסיכום - מחמת 2 סיבות, האדם מאבד את רגש התפילה:
א. מפני שחי בתוך תרדמת החיים, ולא חש מחויבות להתעורר ולפקוח עיניים, ולראות כמה טובות עושה איתו בוראו, ועד כמה מחויב הוא לו תודה!
ב. אכילת מאכלות אסורות, או שאינם כשרות (עם השגחה 'מוסמכת', שאפשר לסמוך עליה, וד"ל). כל זה גורמות לאדם לאבד כל רגש של קדושה, ומימלא נאבד ממנו גם כל טעם של "חֲיוּת" בתפילה.

ולאחר שביררנו בס"ד את פרטי המחלה, נעלה כאן עוד רעיון אחד:
אדם שכבר לקוי בתופעה זו, ורוצה כעת להתפלל עם כל ליבו לפני ה', איזה 'תרופה' יש בשבילו, שתשפיע עליו כעת שיחזור לו ההתלהבות, הרגש, וההנאה - לדבר עם בורא עולם?
גם לזה מצינו פתרון! יש תרופה שמשפיעה על "הרגשות הפנימיים" של האדם!
ומיהו ה"רופא" שהציע לנו תרופה זו? רבינו הרמח"ל! שהיה מענקי בעלי המוסר, ומבין טוב מאד - בבעיות הנפש של האדם, והוא כתב בספרו "מסילת ישרים" את התרופה, שנקראת בשם "תנועות החיצוניות, מעוררות את הפנימיות".
ולתועלת הדבר, אעתיק כאן את לשונו הזהב:
בפרק ו', כותב הרמח"ל "ותראה, כי טבע האדם כבד מאד, וכל עפריות החומריות שלו - גס... וכו'.
זוהי גילוי המחלה, ואולם מה התרופה?
על זה בפרק ז': "...ואמנם התבונן עוד...שמי שממהר את תנועתו החיצונית, הוא גורם שתבער בו תנועתו הפנימית, והחשק והרצון שלו - יגבר וילך...!
אך אם התנהג בתנועת אבריו - בכבדות. גם תנועת רוחו תשקע ותכבה! וזה דבר שהנסיון יעידנו!!! עכ"ל.
וא"כ מדברי הרמח"ל אלו, מצאנו לנו תרופה:
מי שמרגיש אדיש וקר בתפילה, ולא נכנס לו חשק וטעם בתפילתו, העצה בשבילו - שיתחיל לתפקד עם אבריו ה'חיצוניים'. כלומר, ינענע את כל גופו בשעת התפילה! אדם כזה שמתפלל במרץ, בעירנות, ובהתלהבות, וכל כולו "תוסס וחי" בתפילתו - מבטיח לו הרמח"ל שזה "יבעיר" לו גם את החשק הפנימי, ופתאום ירגיש שבא לו התרגשות גדולה בליבו - להדבק בבוראו בעת התפילה!
הנה חתמנו את פירקנו זה. השתדלנו לנתח את הבעיה משורשה. וכמו שנתבאר לעיל באורך, 2 סיבות - שאיבחנו לנו את המחלה. וגם רשמנו בס"ד את "התרופה" שתעלה מרפא למחלה זו.
אז קדימה - לפעולה!
אדם אחד בא להתלונן בפני הרבי מקוצק, על טרדותיו שיש לו בחיים.
"אין שום בעיה כלל" - ענהו הרבי, "התפלל לבורא עולם"...!
"אולם קשה לי להתפלל"...
"אם כך - אתה באמת ב"בעיה"...! השיב הרבי בדאגה.

מאמר תשיעי - איזה עצות וסגולות נאמרו בחז"ל שמבטיחים לנו שתפילתנו תישמע ברצון בשמים?

תשובה: ראשית רצוננו להבהיר, מה בדיוק אנו באים לבאר במאמר זה. שמסתמא כל קורא שורות אלו, עומד ומשתומם, ושואל את עצמו:

בשביל מה צריך 'סגולות ועצות' לתפילתנו? וכי לא די בעצם התפילה עצמה, שבכוחה לפעול רבות בשמים, וא"כ לשם מה צריך להקדיש ולכתוב מאמר שלם, כדי לחפש כל מיני 'תחבולות' שייענו לנו מין השמים?

והלא כבר נאמר בפסוק, שבכל עבודת ה' נדרש מהאדם: "תמים תהיה עם ה' אלוהיך"! כך עומד ושואל כל קורא כותרת מאמר זה. ואכן שאלה זו - במקומה היא, ויש לתת עליה תשובה.

אלא שמחמת קוצר המקום והזמן, נאלץ לענות ע"ז בקצרה:

יש לדעת כלל בחיים, שהוא יסוד חשוב - שא"א לזוז בלעדיו: אין אדם בעולם, שיכול לבוא בטענה ותביעה לפני הקב"ה בתפילתו, שימלא את בקשתו! ומדוע? כי בדרך כלל, ההרגשה שאדם בטוח בבקשתו - היא נובעת מחמת שיש לו "מעשים טובים", שעליהם הוא נשען וסומך בתביעתו.

וכאן טמונה הטעות החמורה! בכל מעשינו לבד - עדיין אין זה מספיק שיהיה לנו זכות לתבוע בתפילתנו. שהרי הקב"ה הוא זה שהשפיע עלינו רוב טובה, ונתן לנו כוח וחיות לקיים את המצוות. ומבלעדי זה, האדם מצד עצמו, לא היה יכול לעשות כלום!

וכמו שדרשו חז"ל (בויקרא רבה, כ"ז - ב') "מי הקדימני ואשלם", מי מל את בנו - אם לא שנתתי לו קודם בן זכר. מי שם מזוזה ומעקה בביתו - אם לא שנתתי לו קודם בית. מי נתן צדקה וחסד - אם לא שנתתי לו קודם ממון!

וכן דרשו עוד חז"ל (באבות פ"ג - ח') "תן לו משלו, שאתה ושלך - שלו"!!! ולכן גם דוד המלך מתבטא בתהלים (פרק ס"ב) "ולך ה' "החסד", בזה שאתה משלם לאיש כמעשהו"! נמצא, שאין לו לאדם לבקש ב'כח הזרוע' בזכות מעשיו הטובים, שהרי אין הקב"ה חייב לבריותיו כלום מצד הדין, כיון שכל מצוה שאדם עושה - כבר נטל טובתו למפרע. וכנ"ל. וא"כ אדם פיקח, מה עושה? מחפש לעצמו "עצות" מה לעשות כדי שתפילתו תתקבל ברצון.

ולשם כך - ייחדנו את פירקנו זה !

ויש לנו להציע לקוראים היקרים שלש עצות נפלאות, שיש לנו עליהם הבטחה מחז"ל, שכל מי שיעשה אותם - יהיה בטוח שתפילתו תתקבל ברצון, בעז"ה.

ונעתיקם כאן אחת לאחת:

א. להעביר על מידותיו, ולוותר על רצונותיו - למען כבוד השי"ת. כלומר, אדם שלא מקפיד לעמוד על כבודו האישי, ואפילו אם פגעו בו או העליבו אותו, ויש באפשרותו להשיב מלחמה שַעֲרָה, ולהחזיר נקמה לשני, ובכ"ז הוא כובש את כעסו, ואומר לעצמו: כיון שחברי ס"ס נברא בצלם אלוקים, א"כ משום כבודו של הקב"ה אמחל לו על פשעו, - גם בשמים מתנהגים עמו ממש באותה מידה, והקב"ה ג"כ מוחל על כבודו, ומעביר לו על כל פשעיו שחטא נגדו, ומקבל את תפילתו ברצון!

[ויסוד זה, שכל המעביר על מידותיו וכו', מוזכר פעמים רבות בש"ס, ומהם: מסכת ר"ה י"ז, חגיגה ד':, ועוד, ע"ש].

וכעת צריך לזכור עוד פרט חשוב:

מי שמוותר, ומעביר על מידותיו בדברים שבין אדם לחברו, יידע לו שבסופו של דבר - לא רק שלא יפסיד, אלא ההיפך, הוא עוד ירויח הרבה מזה!

ואם תשאלו; מניין לנו שאכן כך הם הדברים, ובאמת כדאי ומשתלם לאדם להעביר על מידותיו?

נענה על שאלה זו - בשאלה נוספת:

האם ידוע לכם, מי היה האישיות הבולטת בכל ההסטוריה של עם ישראל, שהעבירה על מידותיה - בצורה בולטת במיוחד, והיתה מוכנה לאבד את שני עולמותיה, ובלבד שלא לפגוע ולהעליב את השני?

בודאי ניחשתם נכונה - היתה זו רחל אמנו!

רחל אמנו היה לה עתיד 'מזהיר': היא היתה מיועדת להנשא לבחיר האבות: יעקב אבינו! ולהעמיד ממנו את כל המשך שולשלת עם ישראל!

שבע שנים תמימות - ישבה רחל וחיכתה לרגע המיוחל, וכשהגיע ס"ס הזמן, אז בא מישהו והפריע לה באמצע הדרך, היה זה אביה - לבן הארמי!

הוא רצה, שאחותה לאה הבכורה תזכה לזה, ולא רחל!

רחל היה באפשרותה לסלק בקלות את המפריע הזה - מן הדרך, וזאת ע"י שתעדכן את יעקב מראש, על התכנית הזדונית שעומדים לערוך נגדו!

ואולם היא גם ידעה עוד דבר- - -

אמנם בגילוי מידע זה, היא תזכה להגיע לחלום שתמיד ציפתה לו, ואולם זה יעלה לה על 'חשבון' עלבון אחותה! שהיא תסמיק מבושה - ברגע שתתגלה התכנית הזדונית !

רחל גם ידעה, שאם היא תעביר על מידותיה ותוותר ללאה אחותה - זה יעלה לה מאד 'ביוקר': היא תאבד את שני העולמות בחייה!!!

עולם הזה - היא תֹּאבֵד. משום שלא תיזכה להינשא ליעקב, ובהכרח תהיה מוכרחה להנשא לאחיו עשיו הרשע (כפי שהיה אז מנהג המקום) ואז כל עולמה יהיה אבוד!
עולם הבא שלה - ג"כ יהיה אבוד, כיון שהיא תפסיד את הזכות הגדולה והנצחית - להעמיד שבטי ה', ולהמשיך את המשך שולשלת עם ישראל, וממילא לא תזכה להגיע לתיקון האמיתי שלה- בעוה"ב!
ובכל זאת, רחל גילתה כאן כוחות נפש עצומים, והתגברה על כל השיקולים, והעבירה על מידותיה - להכריע את הכף לטובת אחותה!
כלומר, היא היתה מוכנה לאבד לעצמה את שני העולמות ובלבד שאחותה לא תיעלב!
ולעיני בשר - נראה היה שרחל המסכנה הפסידה, "ובגדול"! והכל בגלל הצידקות שלה.
ואולם תתפלאו לשמוע שההיפך בדיוק התרחש! לא רק שהיא לא הפסידה - אלא דוקא ע"י מעשה זה היא הרויחה רווח ניצחי לעולמי עד!
הנה ראו את החשבון: ב' דברים הרויחה רחל, בגלל שהעבירה על מידותיה:
א. רחל בטיבעה היתה 'עקרה', ולא היה לה כל סיכוי ללדת ילדים! (ע' רש"י בראשית, פרק ל' פסוק כ"ג).
ובזכות מה ריחם עליה הקב"ה בסוף, ופתח את רחמה אחרי שש שנים של עקרות?
על זה אומר הפסוק (שם) "ויזכור אלוקים את רחל, ויפתח את רחמה", מה פירוש "ויזכור אלוקים"? מסביר רש"י, זכר לה את חסדה הגדול שמסרה סימניה לאחותה!!!
זאת אומרת, בגלל שהיא העבירה על מידותיה בשביל אחותה - גם הקב"ה העביר על מידותיו, ופקד אותה בילדים! ורק בגלל מעשה החסד שלה - היא זכתה להעמיד שבטים בישראל!
ב. עוד דבר שהרויחה רחל, זה כלפי - גאולת בניה. שמובא במדרש (איכה רבה, פתיחה כ"ד.) שהקב"ה לא ירצה להתפייס ולמחול על העוונות שחטאו כנגדו עם ישראל, ולא יסכים להוציאם מן הגלות, וגם זכות האבות הקדושים לא יעזרו פה, לא אברהם יצחק ויעקב יעזרו, וגם לא משה רבנו, ע"ש במדרש.
רק אחת בלבד הצליחה לגלגל את רחמיו של הקב"ה על עמו ישראל, ומי זאת? זכותה של רחל אמנו!
היא באה מכח זכות הטובה העצומה שעשתה עם אחותה, ותטען להקב"ה "...ומה אני, שאני בשר ודם, עפר ואפר, ובכ"ז לא קנאתי לצרתי, ולא הוצאתיה לבושה וחרפה - אתה שנקרא מלך רחמן, וחי וקיים לעולמים, מפני מה קנאת לעבודת אלילים שאין בה ממש, והגלית את בני, ונהרגו בחרב, ועשו בהם אויביהם כרצונם???

נגד טענה חזקה זו - לא יכול הקב"ה לעמוד, ומיד ממשיך המדרש: "נתגלגלו רחמיו של הקב"ה, ואומר בשבילך רחל - אני מחזיר את ישראל למקומם"!!!
נו, וכי לא משתלם לוותר ולהעביר על המידות, כשמכעיסים או מעליבים אותנו?
ויותר מזה, הרי אף אדם לא יכול לדעת, איזה 'גזר דין' נגזר עליו בשמים ח"ו, ורק בגלל שהוא שותק, וכובש את כעסו מפני צווי הקב"ה שציווה עליו "לא תקום" - רק בגלל זה מרחמים עליו בשמים, וג"כ מעבירין לו על פשעיו, וקורעים לו גזר דינו!
אשריו מי שיודע נכון לנצל את 'ההזדמנות' - ולשתוק בשעת כעסו!!!
ב. עצה שניה - למי שרוצה שתפילתו תקובל ברצון בשמים: יכלול בכל בקשותיו - שמבקש זאת לעבודתו יתברך. ולדוגמא, בענין ה"פרנסה", כשמבקש מהקב"ה שיתן לו עושר כדי סיפוקו בריוח, ידגיש - שרוצה זאת מפני שאז יוכל לעבוד את ה' בישוב הדעת מלאה. וכן כשמבקש על "בריאות", ידגיש שמבקש זאת - שעי"ז יתאפשר לו לקיים את המצוות יותר בשלמות, וכן על זה הדרך בכל הענינים כולם.
אדם כזה, שכל בקשותיו הם עבור עבודת השי"ת - מובטח לו שתפילתו תהיה רצויה למעלה, ומקובלת באהבה!
ג. עצה שלישית בנידון הנ"ל, מובאת לנו מאת החפץ חיים: בדרך כלל, תפילה מתעכבת למעלה בשמים - בגלל שיש מלאכים המקטרגים על המתפלל, בטענה שהוא אינו ראוי שתפילתו תשמע בשמים.
והעצה היא, שהאדם עצמו כאן למטה, יקבל החלטה נחושה - לא לשמוע כלל לשון הרע! ואז, מידה כנגד מידה, גם ב"ד של מעלה - יסתמו את אזניהם, ולא ירצו לשמוע עליו "לשון הרע" מפי המקטרג. וממילא תפילתו תוכל להתקבל ברצון לפני הקב"ה!
ואם אדם שומע שמדברים בחברתו לשון הרע, מה יעשה? על זה ג"כ מביא לנו החפץ חיים ארבעה אפשרויות:
א. ראשית, חייב להוכיח את המדבר, על חומרת האיסור של לשה"ר, ולהציל אותו מהאיסור.
ב. ואם רואה שהמדבר לא רוצה לקבל תוכחתו - ינסה בחכמה להעביר את הדיבור לנושא אחר.
ג. ואם גם זה לא הצליח - א"כ הוא את נפשו מחוייב להציל, ולהתרחק מיד מהמקום.
ד. ובאם אין לו אפשרות לברוח, ומוכרח הוא להשאר במקום - א"כ יאטום את אזניו, או יסתובב לצד אחר, באופן שיהיה ניכר שאין הוא שותף כלל לדיבוריהם הרעים.

ולשם המתקת הדברים, נסיים כאן במעשה המבדח את הדעת, והוא ישקף לנו תמונה ברורה, איך בדיוק צריך להתנהג כששומעים לשון הרע:
מעשה היה עם מלך חיות היער - האריה, ששלשה ימים שלמים לא בא אוכל לתוך פיו, רעב ועצבני הסתובב האריה בתוך היער, ושאגותיו היו נשמעים עד למרחוק.
והנה הקרה ה' לפניו, ופגש הוא את החמור. שאג האריה אל החמור שיתקרב אליו מיד, ופקד עליו שיכניס את אפו לתוך פיו, ויאמר לו איזה ריח הוא מריח שנודף מפיו?
החמור עשה כאשר נצטווה מאת מלכו, ואולם רק כאשר קירב את אפו - מיד נרתע לאחוריו, וסתם את נחיריו בחזקה, ורמז לאריה - שמרוב הריח הרע שנודף מפיו, הוא לא יכול כלל להתקרב לשם!
"חצוף! שאג עליו האריה, כך מדברים על המלך? החמור לא הספיק להצדיק את דבריו - ומיד התנפל עליו האריה ואכל אותו לתיאבון.
כאשר נירגע האריה מטרפו, המשיך בדרכו, ופגש את 'יועצו האישי', הפיקח שבחיות - הלא הוא השועל!
"קרב הנה - פקד עליו האריה, ואמור לי מה הינך מריח בתוך פי?
אני יהיה יותר פיקח מן החמור הטיפש - הרהר השועל בליבו, ואדע איך לענות למלכי. וכך נתקרב לכיוון פיו של המלך.
"ריח 'גן עדן' נודף מפיך" - קרא השועל בהתפעלות, מימי לא בא אל אפי עוד כבושם הזה!
"שקרן"! התנפל עליו האריה, המשטה אתה בי? ומיד קפץ עליו, וכילה גם בו את רעבונו.
המשיך האריה השיכור במסלול היער, ופגש... את היצור התמים ביותר מִבֵּין כל ממלכת היער, הלא הוא - הכבש.
גש הנה! פקד עליו האריה, ודווח לי - איזה ריח מריח אתה מתוך פי!
ניגש הכבש אל האריה, וענה לו בחכמה: אדוני המלך! תמחל לי שאינני יכול לדווח לך מטוב ועד רע, כיון שלצערי האף שלי 'מצונן', ואינו מריח כלל...!
ועצה זו - צריכים גם אנו לקחת לצומת ליבנו, ואם נתקלים אנו בחברה שמתחילה לספר לשון הרע, אז צריך לזכור: לא לדבר 'רע' - כמו החמור, וגם לא לדבר 'טוב' - כמו השועל. אלא להתנהג כמו הכבש החכם: לעשות עצמו כאילם, להתחיל להיות "מצוננים" ולא להכניס ראשו כלל! וכמאמר התנא באבות: לא מצאתי לגוף טוב יותר - משתיקה!!!
חותמים אנו את מאמר זה, בסיום הפקת הלקחים שיוצאים ממנו. והם: שלשת העצות, כדי שתפילתנו תקובל ברצון:
א. להעביר על מידותינו, למחול, לוותר, להבליג, ולהתפייס.

ב. לכוון את כל בקשותינו למטרה של: לשם שמים! שיהיו לנו לעזר במילוי קיום מצוות הבורא.
ג. לא לשמוע כלל לשה"ר, ואז גם בשמים יתנהגו בהתאם. ולא ישמעו עלינו לשה"ר (קיטרוגים).
ואם נעמוד בשלשת הנקודות הנ"ל - מובטח לנו בעז"ה שתפילותנו יקובלו ברצון בשמים!

אימרה שנונה בשם ר' ישראל סלנטר:
"מי שמתחזק בתפילתו כאן בארץ ישראל - הוא
משפיע על 'סטודנט' יהודי (מתבולל) שנמצא בפריז,
שיתחילו לעלות בלבו הרהורי תשובה"!!
עד כדי כך - כוחה העצום של התפילה!

מאמר עשירי - כשנמצאים ח"ו בצרה, דורשים מאיתנו לומר דוקא "תפילה ומזמורי תהלים", וזכות התורה שלומדים אינו מספיק כדי להגן, מה הסיבה?
תשובה: ראשית יש להבהיר, שהשאלה ביסודה בנויה על שני גמרות שבסוגיות הש"ס:
א. הגמרא בשבת דף י'. שם מבואר על רבא, כאשר בא להגדיר מה הדבר המאפיין את לימוד התורה - יותר מאשר תפילה, הוא מגלה לנו שההבדל נעוץ ב'שורש' הדבר: תורה מוגדרת - כחיי עולם, ותפילה - יחסית לתורה - מוגדרת רק כחיי שעה!
ב. הגמרא בשבת דף ל': (וכן במסכת מכות דף י'.) שם מבואר, שאמר לו הקב"ה לדוד המלך: טוב לי יום בחצריך שאתה יושב ועוסק בתורה - יותר מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני ע"ג המזבח!!!
ואם התורה שווה יותר מ'אלף עולות' - ק"ו שהיא שווה יותר מהתפילה! (שהרי כל אמירת התפילה, נתקן כנגד "קורבנות של העולה" שהיו מקריבים פעמיים ביום בביהמ"ק).
ועל הנחות אלו אנו בונים את שאלתינו: אם לימוד התורה יש לה 'משקל מכריע' יותר מאשר תפילה, ולכן היא מוגדרת בתואר "חיי עולם" וכו', א"כ מדוע כשיש ח"ו ליהודי איזו בעיה או צרה, ניגש הוא לפתוח ספר תהילים לקרוא להקב"ה? וכי לא עדיף שבמקום זה ילמד דף גמרא או חומש, ובכח זכות זו יפתור את בעייתו?
ובמילים אחרות - נשאל: האין זה ביטול תורה "באיכות" כאשר בעת צרה קוראים תהילים וסליחות, בו בזמן שיכול הוא להספיק הרבה תורה, וזכות לימוד התורה הזו - היא שתעמוד לבטל את הגזירות?

הנה שאלה זו, היא שאלה קשה ומסובכת מאד, כיון שהמדובר כאן בדברים שתלויים בצפור נפשה של היהדות - 'תורה' ו'תפילה'. ולכן ננסה כאן לעלות כמה כיוונים של פיתרון, אשר יהיו רק בגדר השערה בעלמא, ותו לא.

ראשית, צריכים אנו לצאת מתוך הנחה ברורה, שכאשר באה איזה בעיה או צרה ח"ו על שונאיהם של ישראל, הדבר ברור שמאותתים לו מן השמים, דורשים ממנו להתעורר, ולערוך חשבון נוקב על כל מעשיו, עם קבלת מסקנות מעשיות לעתיד !

ואדם חייב לקחת זאת ברצינות לתשומת לבו, ולהתחיל להתעלות, ולשנות כיוון לצד החיובי, כיון שזה מה שמצפים ממנו, ולשם כך הביאו לו את היסורים!

וכעת בואו ונעשה חשבון, איזה דבר יכול להוביל אותנו כדי להשיג את ה'מטרה' הזו? האם לימוד התורה עונה באמת על הדרישה הנ"ל? האם כל אדם שלומד תורה - מרגיש מיד התקשרות להקב"ה? האם התורה מביאה אותו לידי הכרת החטא, ועוצרת אותנו יותר מלעשות עבירות?

אם נהיה אמיתיים, ולא נחיה 'באשליות', נענה שרק מעטים מאוד משיגים את המעלות הנ"ל דרך לימוד התורה.

וא"כ על מה יש לנו להתלונן? והרי כל מה שחז"ל כתבו שתורה יש לה זכות יותר מתפילה - הכוונה רק על אותם מעטים שהתורה שלהם נקיה ממש, ומובילה אותם גם לידי יראת שמים, ודוחפת אותם לקיים את דברי הרמב"ן שכתב באיגרתו "...וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו, ועי"ז תפשפש במעשיך, ונמצא כל ימיך בתשובה"!

רק לימוד תורה מסוג זה, יש בכוחה להגן ולבטל את הגזירות מעלינו!!! [ובאמת, רשב"י וחבריו, שזכו להגיע לדרגה הגבוהה הנ"ל בלימוד תורתם, אז באמת היו פטורים מן התפילה (וכדאיתא במס' שבת, דף י'. ונפסק להלכה בשו"ע או"ח סימן ק"ו סעי' ב'. ע"ש.) כיון שהיה להם כבר את 'זכות התורה' שתגן עליהם].

ואולם, אנו הקטנים, שעדיין נמצאים אנו בדרגת לימוד תורה "שלא לשמה" (והשפעת התורה עלינו, היא בצורה איטית והדרגתית) א"כ חייבים אנו למצוא 'דרך אחרת', כדי להתקרב לבורא עולם בעת צרה.

והדרך המובטחת ביותר להתקרבות להקב"ה - היא ע"י אמירת תהילים וסליחות! והטעם פשוט:

אין אדם - שליבו לא נשבר בקריאת תהילים וסליחות!

אין אדם - שליבו לא נכנע לבוראו בעת קריאת התחנונים של דוד המלך במזמורי התהילים!
אין אדם - שלא קורא תהילים בכאב פנימי, אשר מרעידה את כל נימי נפשו!
אין אדם - שקריאת התהילים לא מזככים, מטהרים, מקדשים, מרוממים, ומכניעים את עמקי נפשו!
ובמילה אחת כוללת: אין אדם שקריאת התהלים לא מעוררת בתוכו "מהפך" ומגביהה את קומתו הרוחנית!
ואז, כשרואה הקב"ה שהושגה המטרה המבוקשת, ונכנענו לפניו דרך קריאת קריאת התהלים - במילא גם הצרות כבר מיותרות, והקב"ה מורידם מעלינו!
זוהי התשובה הפשוטה והאמיתית - על השאלה הנ"ל.
וכעת נתקדם עוד שלב אחד קדימה, ונרד יותר לעומק: אפילו אם נצא מתוך הנחה, שבאמת איכות לימוד התורה שלנו - היא בדרגה גבוהה, בדיוק כפי שדורשים מאיתנו, ובאמת הצטבר לנו זכויות שיש בכוחם להגן עלינו. אעפ"כ, עדיין יש עדיפות להשתמש בנשק השני שלנו: תהילים וסליחות!
ואם תשאלו מדוע? נבהיר לכם זאת ע"פ רעיון ממחלות "הגוף", ומשם נלמד גם לגבי ריפוי מחלות "הנפש":
במחלות הגוף - כשהאדם חולה, מה הוא עושה תחילה? האם מיד הוא מחפש 'סגולות' או 'זכויות' לרפואתו? ודאי שלא! תחילה הוא עושה את ההשתדלות שיש בהישג ידו, קורא לרופא ולוקח תרופה, ורק אם זה לא הועיל - אז הוא מתחיל לחפש כל מיני זכויות וסגולות.
וגם בריפוי מחלות הנפש - יש לנהוג בהתאם:
כלומר, אם רואה אדם שבאה עליו צרה, בהכרח שנפשו לקויה באיזה חטא ופגם, ושולחים לו מהשמים איתותים כדי שיתעורר לרפאות את פגם נפשו.
ובמצב כזה מה עושים? האם רצים ישר לחפש "זכויות" של לימוד תורה שיגינו בעדנו? הרי ראשית לכל מוטל עלינו להשתמש קודם עם ההצלה שפועלת בדרך הטבע, ורק אח"כ להתחיל לחפש אחר כל מיני זכויות!
ואיזה הצלה פועלת בדרך "הטבע" לרפאות את פגמי הנפש, ושהיא נכנסת בגדר ההשתדלות "המינימלית" שאנו חייבים לפעול דרכה?
זוהי - תפילה !
כן, כשאדם נושע בזכות התפילה, אין זה בגדר זכויות או נס, אלא זה דבר "טבעי" שתפילה יש בכוחה לשנות את הטבע. שכך ברא הקב"ה את הבריאה, שכל כולה תהיה

כפופה ונתונה לשינויים - לפי מצב התפילות של עם ישראל! (וכ"כ המהרש"א בקידושין כ"ט: ע"ש).

ויש לזה ראיה ניצחת מן סוגית הש"ס, שתפילה שיוצאת מן הלב - בהכרח שפועלת לפטור בעיות, ואין זקוקים לשום זכויות מיוחדות!

הנה סוגית הגמ' (במס' ב"מ דף ק"ו.) דנה בשאלה, במי שקיבל שדה מחברו למשך שנה, ודמי השכירות יהיו ב"חכירות", כלומר, שמתחייב ליתן לו סכום קצוב של חיטים מהיבול של השדה, בכל שנה. וכעת מה הדין אם באותה שנה היתה "מכת מדינה" ובאו חגבים (ארבה) וחיסלו את כל יבול השדה?

השוכר, מחמת שלא הרויח מהשכירות כלום, רוצה להפחית לבעל השדה משעור הרווחים שפסק עמו ב"הסכם" של החוזה, כיון שס"ס לא הרויח משדהו כלום, מחמת המגיפה שהיתה.

וכך באמת הדין, שהשוכר יכול לומר לבעה"ב "מזלך גרם" ומנכה לו מן הסכום - לפי אחוזי ההפסד.

ואולם מדגישה הגמרא, שאם השוכר זרע בשדהו דבר אחר ממה שנכתב בהסכם, וכגון שזרע שעורים, בעוד שהוסכם רק על זריעת חיטים, באופן כזה אסור לשוכר לנכות מהרווחים כלל, ואפי' אם השדה הופסדה ע"י מכת הארבה!

וכאן השוכר לא יכול לטעון לבעלים "מזלך גרם"! ומדוע? תשמעו דבר פלא:

יכולים הבעלים לבוא אליו בטענה - "אני הייתי בטוח שתזרע חיטים בשדה, וכפי שהוסכם. ולכן בראש השנה התפללתי להקב"ה שיצליח את זריעת החיטים אשר תזרע בשדה שלי, למען אקבל את הרווחים.

וא"כ לא יתכן(!) שמכת הארבה היתה מתפשטת גם לשדה שלי, שהרי התפללתי להקב"ה שיצליח את השדה! ואם בכ"ז השדה שלי נתקלקלה - זה רק בגללך, ששינת מדעתי, וזרעת שעורים, ואני לא ידעתי מזה, ולכן לא התפללתי להקב"ה שיציל את השדה מהדבר הזה!

נמצא - שאתה גרמת שתפילתי לא תתקבל, ולכן בגללך בא ההפסד לשדה, ולא בגלל מזלי!

שומעים אתם מה כתוב כאן? תפילה שמתפללים כראוי בראש השנה, זה כ"כ בטוח בוודאות שיתקבל בשמים -עד שמכח טענה זו אפשר להוציא 'ממון מהשני! (שכן, אילו היה כאן צל של ספק, שתפילתו לא היתה מתקבלת - א"כ לא היה יכול להוציא גם ממון מהשני, וכפי שידוע, שמחמת ספק א"א להוציא ממון מן המוחזק).

והאמת היא שמצינו דבר יותר מדהים: מצינו שיש בכח תפילה לשנות אפי' גזירת "בת קול" שיוצאת מן השמים!
ואיזה "בת קול"? של קביעת הזיווגים! שכן שנינו (בגמרא מועד קטן דף י"ח: ובמסכת סוטה דף ב') שארבעים יום קודם יצירת הוולד, יוצאת בת קול ואומרת "בת פלוני לפלוני".
ואת הבת קול הזו, אפשר לשנות ע"י תפילה! ומנין לנו? מחז"ל הקדושים, שהתירו (בירושלמי, ספ"ק דתענית, ועוד). לבוא בקשרי שידוכין אפי' בתשעה באב, ומחמת החשש - שמא אחר יקדמנו 'ברחמים', ויקח לו את בת זוגתו שנקבעה לו ע"פ הבת קול!
וגם כאן אותו חשבון: אם חז"ל לא היו בטוחים במאה אחוז, שתפילה יש בכוחה לשנות את הבת קול - אז לא היו מתירים לעשות שמחה ביום ה'אבל הכללי' של עם ישראל!
והנה, עוד ידיעה מרעישה על כוחה של תפילה: מצינו שתפילה יכולה להטות את "כח בחירתו" של האדם לצד הטוב.
וזה פלא פלאים! שהרי "מצוות ועבירות" זה דבר שנתון לבחירתו האישית של האדם, וכל הענינים תלויים בידי שמים חוץ - מיראת שמים!
ובכ"ז, בכל הדורות בעם ישראל, הולכים לצדיק, שיפעל בתפילתו - שפלוני הרשע יזכה לחזור בתשובה!
ואיך זה פועל? בהכרח, שתפילה יכולה לשנות את כח בחירתו של האדם, ולפעול בו שיהיה בו משיכה לצד הטוב!
שמעתם? - 'בידי הקב"ה' לא נקבע היראת שמים של האדם. ואולם בידי 'תפילה' - כן יש בכוחה, לכוון את בחירתו של האדם ליראת שמים!
ממש להשתומם!
בואו נסכם לעצמנו: שלשה "חוקי טבע", יש בכח תפילה לשנות:
א. מכת מגיפה בכל שדות העיר - ומתוך כולם שדהו יכולה להנצל ע"י התפילה! כלומר, החגבים יגיעו עד גבול שדהו ויעצרו שם! וזה כ"כ 'בטוח' עד שזה נקבע לאחד הסעיפים בשו"ע, בתור קביעת הלכה!
ב. יכולה לשנות את קביעת זיווגו של אדם "בת פלוני לפלוני" !
ג. יכולה להשפיע רבות, על כח בחירתו של האדם !
ובשביל מה טרחנו להבליט כ"כ את כוחה העצום של התפילה?
כדי להוכיח לעצמנו, שתפילה זה לא איזה כוח "מופשט" של זכויות או ניסים, אלא זה כח וודאי שיש בכוחו 'לפרוץ' את כל חוקי הטבע של הבריאה!

וכעת - מובן כבר מאליו, שכאשר יש ח"ו איזה בעיה או צרה, מעדיפים לומר תהילים וסליחות, מאשר לחפש את 'זכות' ההגנה של לימוד תורה, כי למה לנו ללכת לחפש "זכויות" של תורה - בעוד שיש לנו דבר "טבעי" ופשוט, שיש בו כח גדול להושיענו! והדברים מאירים ונפלאים - למי שמבין!

וכדי שטעמה המתוק של מאמר זה תשאר במוחנו לאורך זמן, נסיים בסיפור מפליא, אשר משקף לנו היטב את תוכן הדברים הנ"ל: ר' שלמה איגר, שלח פעם מכתב לאביו - הגאון ר' עקיבא איגר, ובו ביקשו להתפלל עבור החולה "פלוני בן אלמוני" לרפואה שלמה.

והנה כעבור זמן מה, קיבל חזרה מכתב תשובה מאביו, ובו כתוב: "התפללתי עליהם ולא נענתי, אולי חלה איזה טעות בשמות שלהם..."

ואכן, בדקו ומצאו שלא דייקו לכתוב במכתב את שמם המלא. הדבר תוקן מיידית, והגאון ר' עקיבא איגר, התפלל שוב - ונענה!

ממש להשתומם, עד היכן הגיע אמונתו של רע"א בכח התפילה! פשוט היה לו, שתפילה שבאה בכוונה - בהכרח שצריכה להענות מלמעלה, ואם רואים שלא נענים, בודאי שיש טעות בשמות האנשים...

זוהי השקפתו של צדיק. לא עלה על דעתו כלל, שיתכן מציאות כזו -שאדם יתפלל מעומק ליבו, ולא ייענה מהשמים!

אימרה חסידית:

בלא הקב"ה – אי אפשר לעבור אפילו את מיפתן הבית!

ועם הקב"ה - אפשר לעבור אפילו את הים הגדול בשני הרגליים...!

שער גמילות חסדים

מאמר ראשון - אדם שגומל חסדים. האם זה בהכרח משקף שיש לו מידות טובות והגונות?

תשובה: כדי לענות על שאלה זו, צריכים אנו להחדיר לעצמנו דבר אחד ברור: לעולם אי אפשר לדעת ולהכיר את מידותיו ותכונותיו של האדם - אא"כ מעמידים אותו בשעת 'מבחן ונסיון'. כלומר, רואים איך הוא מתנהג בזמני לחץ, בשעה ש"עומדים" לו על העצבים ומרגיזים אותו. שאז כל המידות שטמונים בתוך מהותו הפנימית של האדם - מתגלים ופורצים החוצה...

וחז"ל היו הראשונים שגילו לנו זאת, ואמרו (במסכת ערובין, דף ס"ה:) "אין אדם ניכר (מי הוא באמת) אלא בשעת כעסו". שאז דמו רותח, וכולו תוסס, ואז משתקפים המידות של האדם, ומגלים את פרצופו האמיתי!

וכך גם במידות של "גמילות חסד". אי אפשר לדעת האם באמת בתוך תוכו הוא בעל מידות טובות ששופעים רחמים מבחוץ - אא"כ נעמיד אותו בְּכוּר המבחן, ולפי התוצאות שנקבל - יהיה אפשר לתת 'תמונה כללית' על כל אישיותו של האדם.

ולאחר בירור היסודות הנ"ל - אפשר להתחיל ולהוציא מסקנות:

מי שעושה טובה לשני ועונה "מה השעה" - ע"פ רוב - אין זה מראה שבהכרח גם מידותיו טובות. מי שמוכן לעזור ולהוריד עגלה - אין זה מראה שבהכרח גם מידותיו טובות. מי שמציע לך ברחוב כוס מים לשתות - גם זה עדיין לא מצביע על מידותיו הטובות.

הדבר היחיד שיכול לגלות לנו, האם יש לאדם טוּב לב אמיתי, לב ששופע אהבה ורחמים - זה רק ע"י שנראה איך הוא מתנהג במצב 'חריג' מהרגיל, כגון בשעה שהַחֶבְרָה מסביבו הרגיזה אותו, או רימתה אותו, ואז נראה איך הוא מגיב? האם גם אז ממשיך "טוב ליבו הרחב" לפעול - - - ?

ובאמת היודעים אתם מי היה הראשון בעולם, שהשתמש בעצה זו?

- אליעזר עבד אברהם!

כאשר הוא רצה לבחור אשה בעלת לב טוב אמיתית, עבור יצחק, הוא לא הסתפק במעשה חסד בלבד, אלא הוא גם רצה, שהגמילות חסד שלה יהיה נובע מתוך המידות הטובות שטבועים בה!

וכיצד אפשר לבדוק דבר כזה? ע"י שנעמיד את האשה בנסיון של גמילות חסד קשה, וגם 'מעצבן' !

3 בקשות מוזרות ביקש אליעזר מרבקה, ובזה העמיד אותה בנסיון. שלש בקשות שכל אדם נורמלי היה מתקומם נגדם, והיה רואה בחברו כאדם "אגואיסטי" שלא מתחשב כלל ברגשות של השני!

ושלושת הבקשות הללו, מצוטטות בתורה ב - 5 מילים: "הגמיאני נא מעט מים מכדך" במשפט זה ביקש ממנה אליעזר ג' דברים:

א. "הגמיאני" - את בעצמך תשקי אותי! אני אין לי כח לקחת לבד!!!

ב. "מעט מים מכדך". לא רק שאת תשקי אותי, אלא גם מכדך - מהכד הפרטי שלך, רוצה אדם זר לשתות - - - !

ג. והחוצפה הגדולה, שעברה כבר כל גבול מצד בקשותיו של אליעזר: ילדה בת שלש שנים, הולכת בכוחות עצמה ודולה מים - עשרות פעמים מהבאר, כדי להשקות אדם

זר, ואת כל עשרת גמליו! (וכידוע, הגמל נקרא "ספינת המדבר", כיון שהוא מסוגל לאגור הרבה משקה בתוכו, ועל כן הוא שותה הרבה מאד).
ואת כל זה רואה אליעזר, ויושב בחיבוק ידים, ולא מציע שום עזרה!
עשרה משרתים גברתנים יש לו (שכל אחד מהם גדול כמו "גמל"...) ובכ"ז לא משתף שום פעולה, אלא נותן את כל העבודה הקשה הזאת ביד ילדה בת שלש שנים!
שיא החוצפה!
מעשה חסד כזה - הוא מעשה בל יתואר, שרק מי שהמידות שלו טובות באמת - רק הוא מסוגל לעשות אותו...
ואולם מכל זה אליעזר עדיין לא 'מתלהב', הוא יודע שמידות טובות לא שוים כלום - אם הם לא באים מתוך היראת שמים של הבן אדם!
שהרי יש אנשים, שבטבעם יש להם מידות טובות להטיב עם השני, ואולם המעשי חסד שהם עושים - נובע מתוך אינטרסים אישיים של כבוד, שיסתכלו עליהם, ויעריכו אותם עד כמה הם רחמנים, ויש להם רחמים כלפי הזולת, וכו'.
מעשי חסד שנובעים מתוך שיקולים אלו או אחרים, לא יחזיקו הרבה מעמד אצל האדם.
כיון שמידת הכבוד עלולה לכרסם בו, ובסופו של דבר עלול הוא לאבד את כל רחמנותו - בגלל איזה פגיעה שיפגעו בכבודו או במעמדו! [והגרמנים ימ"ש יוכיחו. שידועים היו במעשי החסד שלהם, עד כדי שהיו מאכילים מתוך לחמם את החתולים שברחוב, ולבסוף כשרק חשבו שהיהודים רוצים להתנשא עליהם - נהפכו לחיות טורפות, ב"מ).
וכיצד אפשר לבדוק דבר כזה?
על זה ממשיך הפסוק "והאיש משתהא מחריש לדעת". כלומר, אליעזר עמד וחיכה מה היא תדרוש 'בסוף' עבור המעשה חסד שעשתה! הוא ידע היטב, שגם בבית מלון יתנו לך שירות מלא אפי' בחצות הלילה - ואולם אח"כ בא גם "חשבון התשלום" שגובים עבור השירות...
ואליעזר רצה לבדוק, האם גם כאן הוא מקבל שירות כמו שהולך "בבית מלון"...?
ואכן רבקה לא איכזבה, היא סיימה את מעשה החסד שלה, וקמה ללכת לדרכה, כאילו לא עשתה כלום.
בזה גילה אליעזר, שרבקה לא עשתה את החסד מתוך שיקול: שיגידו לה תודה או מילת הערכה. וגם לא בגלל כבוד, שישבחו אותה, או כל חשבון אחר. אלא פשוט היא עשתה את מעשה החסד - לשם שמים, מצוה לשם מצוה!

תופעה זו פתרה לאליעזר את הספק השני שהיה לו, היא הוכיחה לו שהמדות הטובות שלה נובעים מתוך יראת שמים שיש בה, ולכן היא לא דורשת שום תשלום גמול, עבור החסד הגדול שעשתה!

והנהגה זו של אליעזר, היא לימוד גדול גם עבורנו: טוב ליבו של האדם נמדד דוקא כשהוא נמצא בתנאים גרועים, בשעה שקשה לו לטרוח עבור השני, או - כשנמצא בחברת אנשים שהם לא כ"כ ידידים שלו, ואז הוא נבחן, האם גם שם הוא מוכן להטיב לזולתו?

צריך תמיד לשאוף ולהתפלל: מתי יגיעו מעשי החסד שלי - "למשהו מן המשהו" כמו שעשתה רבקה אמנו!

ואם תשאל, כיצד מסוגל אדם בשר ודם להגיע לדרגות כאלו גבוהות בעשיית חסד?

על זה נתן לנו אליעזר עבד אברהם תשובה קולעת: אם המידות של גמילות חסד, נובע מתוך היראת שמים של האדם, שכך ציוה אותנו הקב"ה לעזור ולהטיב לשני, אם זה נקודת המבט שלנו על החסד - אז כבר מסוגלים לכל, ואפילו אם יבקשו ממנו שישקה לבדו עשרה גמלים גדולים הוא ג"כ יסכים לזאת!

הנה, נעתיק כאן מעשה קטן, שממנו נלמד איך נראים מידותיו של יהודי, כשבאים מתוך "יראת שמים":

מעשה היה בגוי אחד, אשר הורע עליו מזלו, ונפל בחלקו אשה רעה, אשר תמיד היתה מציקה לו, וממרמרת לו את החיים. והנה יום אחד, כעסה האשה מאד על בעלה, והחלה לצעוק עליו בקול גדול, מתוך קללות וחרופים.

הגוי, שהיה מטבעו בעל מידות טובות, המשיך לשבת בשתיקה על כסאו, ולא הגיב אף מילה - על התפרצותה של אשתו.

האדישות הזו עוררה יותר את רוגזה של האשה, ומיד הלכה למטבח, מילאה דלי מים, ושפכה את כל תוכנו על ראשו של בעלה...

גם במקרה זה לא התקומם הבעל עליה, אלא רק אמר לה בבוז: "ידעתי מראש שכך יתגלגלו הענינים, שהרי אחרי ששומעים "ברקים ורעמים" מיד יודעים שעוד מעט יבוא גם מטר של "גשמים"...

ודאי אתם הקוראים, משתוממים לנוכח כוחות הנפש של הגוי, איזה מידות טובות יש לו, שמסוגל לא להגיב אפילו במצב כזה!

ואולם אין זו האמת!!! הגוי כן הוציא את העצבים שלו, וכן פגע באשתו, רק לא בידיים אלא ע"י - דיבורו !

ולמה באמת זה כך? בגלל שכמה שיהיו לגוי מידות טובות - הוא לא יהיה מסוגל להבליג לגמרי במצב כזה, ומשום שגם למידות הטובות שלו - יש "גבול" מסויים...
אצל יהודי - הדבר שונה לחלוטין. התורה דורשת מיהודי, שבמצב כזה חייב הוא להיות כאילם גמור. לבלום פיו בשעת מריבה, ולא להגיב כלל וכלל!
ודבר כזה שייך לצוות רק על יהודי, אשר מידותיו מבוססים מתוך ציווי האלוקי "לא תקום ולא תטור" ואפילו ב'אונאת דברים' בלבד! רק מידות כאלו, שנובעים מתוך יראת שמים לקיים את צו התורה - הם המסוגלים להגיע לשתיקה גמורה ומוחלטת - בשעת מריבה!
נחתום מאמר נפלא זה, בהפקת הלקח הגדול שלמדנו עבורנו:
אדם שרוצה לגלות את מידותיו האמיתיים שלו, או של חברו [הן למטרת שידוכין, או סתם ליצור קשרי ידידות עמו], עליו לעמוד על שני נקודות עיקריות: א. מידות טובות ב. שהמידות יהיו מושרשים חזק בתוכו, מכח היראת שמים שבו.
שני מעלות אלו, הם הערובה היחידה שמבטיחים לאדם, שהמידה של "גמילות חסד" תשתמר בתוכו לעולמי עד !
בכל עת, ובכל זמן, ובכל מצב!

איך יחיה האדם בלי צדקה?

עשיר אחד התלונן בפני הרבי מקוצק: "רבי! אני כבר עייף ומסוחרר ממתן הצדקה. אין לי מנוח מהעניים, אני נותן - וחוזר ונותן - ושוב חוזר ונותן - ואין לדבר סוף!
השיב לו הרבי מקוצק:
ולאכול אינך עייף? אתה אוכל - וחוזר ואוכל - ובערב שוב חוזר ואוכל, ואין לדבר סוף!...
"נו - התפלא העשיר - וכי כיצד יכול האדם לחיות בלא אוכל, שזה המזון ה'חיוני' לגוף?
השיבו הרבי מיניה וביה:
"וכיצד יכול האדם לחיות בלא צדקה, שזה המזון הרוחני ל-נ-ש-מ-ה"?!...

מאמר שני - מצות הצדקה, האם זאת "הכנסה" או רק "הוצאה"?

בודאי שיש כאן "הכנסה" גדולה מאוד בנתינת הצדקה. והכנסה זו מתבטאת בשני המובנים: גם מבחינה "גשמית". וגם מבחינה "רוחנית".
ונבאר על קצה המזלג, למה כוונתנו:
הכנסה מבחינה גשמית - כך לימדה אותנו הגמרא במסכת בבא בתרא דף י'. ע"פ מעשה שהיה:
הגמרא מספרת על ר' יוחנן בן זכאי (ובמדרש רבה, ויקרא פרק ל"ד, מסופר מעשה זה על רשב"י, ע"ש). שחלם חלום בליל מוצאי ר"ה, ושם גילו לו, שביום הדין נגזרה גזירה בשמים על

בני אחותו, שיגרם להם נזק ויחסר להם מתוך ממונם סך של שבע מאות דינרים, במשך תקופת שנה הבאה.

נבהל ר' יוחנן מעצם הגזירה, ויקץ משנתו והנה חלום!

ר' יוחנן ידע, שאת אשר נגזר אין להשיב, ולכן רצה שבני אחותו ירויחו לפחות איזה מצוה מהנזק הכספי שצפוי להם, וזאת ע"י שהפסד הממון - ילך לצדקה, מאשר לדברים בטלים.

ואכן ר' יוחנן ניגש אליהם, וביקש מהם סכומי כסף לצדקה. (ולא גילה להם, שכבר נגזרה גזירה על ממונם, ורק הוא רוצה לנצל זאת למטרת צדקה).

וכך גבה מהם, עד שהצליח בסופו של דבר להוציא מהם סך של - 683 דינרים לצדקה.

ואולם בשמים גזרו שיאבדו מהם 700 דינרים, וא"כ נשארו עוד שבעה עשר דינרים, שצריך לחול עליהם הגזירה.

ואכן כך היה. בבוקרו של יום אחד, הגיעו בפתע חיילים מבית המלכות, והודיעו נחרצות שהמלך גזר עליהם שצריכים הם לשלם לו סך של שבעה עשר דינרים (בדיוק...!) עבור אוצר המלך.

נבהלו בני הבית, ודאגו על מה ולמה מתחיל המלך לגבות מהם סכומי כסף, והתחילו לפחד, שמא ינצל זאת המלך, וישלח שוב את חייליו לגבות מהם עוד ממון.

ואולם ר' יוחנן הרגיע אותם ואמר להם, שלא ידאגו! יותר מ - שבעה עשר דינרים - לא יקחו מהם אף לא פרוטה יותר!

"מהיכן אתה כה בטוח בדבריך" - שאלו אותו בפליאה.

כאן נאלץ ר' יוחנן, לגלות להם מה שגילו לו בחלום כבר בתחילת השנה, שנגזר עליהם שיחסר מממונם סך של שבע מאות זהובים, והוא שרצה את טובתם, גבה מהם לצדקה כמה שיותר, כדי שהגזירה תתקיים לפחות על עניני צדקה. ואולם את שבעה עשר הזהובים שלא הצליח להוציא מהם - גבה זאת המלך מהם לדברים בטלים.

בני הבית הזדעזעו בשומעם זאת, והמשיכו לשאול את דודם הקדוש בתמיה:

"אם בלא"ה נגזרה עלינו גזירה זו, א"כ מדוע לא הודעת לנו מראש, שזוהי מטרתך בגביית הממון, ואז היינו נותנים לך ברצון את כל ה - שבע מאות זהובים שילכו לצדקה, מאשר שיתבזבזו לאוצר המלך"?

"אמנם כן - ענה להם ר' יוחנן, אולם רציתי שתקיימו את מצות הצדקה "לשמה", ולא רק כדי להפטר מהגזירה שנחתה על ראשכם, ולכן לא גילתי לכם זאת מראש". ע"כ.

הנה בסיפור מפליא זה, גילה לנו ר' יוחנן מה בדיוק תורמת מתן הצדקה עבורנו - מבחינה "גשמית":
יתכן ובר"ה נגזר על האדם, שכך וכך סכומי כסף - ייאבד מרכושו הפרטי, מתוך כספו הקצוב לו. ואולם לא פירטו בגזירה לאיזה מטרות ילך לאיבוד כסף זה!
ולכן, אדם שלא מנצל את הגזירה למטרות צדקה וחסד, א"כ מהשמים כבר דואגים שהגזירה תבוצע, והכסף יילך לאיבוד על דברים בטלים!
רוצים אתם רשימה מעודכנת מה נקרא "דברים בטלים"? נפרט לכם בקצרה כמה מהם:
"במקרה" - מכונת הכביסה מתקלקלת, וצריך הוא לשלם עבור התיקון, סכום כסף נכבד!
"במקרה" - מסתכסך הוא עם השלטונות, ונדרש הוא לשלם קנס כספי גבוה!
"במקרה" - ילדו נהיה ח"ו חולה, וצריך לבזבז כספים על רופאים ותרופות!
ולכן מי שיש לו מוח בקדקודו, וחושש קצת מה עלול להיות "במקרה" גם אצלו בעתיד, א"כ מקדים הוא תרופה למכה, ונותן מפעם לפעם סכומי כסף לצדקה, ובכך 'פורע' הוא את חוב הגזירה שגזרו עליו בשמים, וגם מרויח שבמקום שכספו ילך לטמיון - הולך הוא למטרות מצוה!
נו, וכי יש לך "הכנסה" יותר טובה מזו? והרי אף אדם לא יכול להיות בטוח בעצמו, ולומר - לי זה לא יקרה!
אף אדם לא יכול לדעת, אם ח"ו נגזר עליו בר"ה, שצריך הוא להפסיד כך וכך - מממונו. ומי שיש לו קצת שכל, מנצל כבר את הגזירה למטרות מצוה, ובכך פטור הוא מלשפוך כסף בכל ה"ביקורים" המיותרים שבקופת חולים, או במשרדי הממשלה!
וכעת נעבור לרווח ה"רוחני" שנכנס לחשבונו של האדם בנתינת הצדקה:
וגם על פירוט הכנסה זו, מתייחסת הגמרא במסכת בבא בתרא, דף י"א. שם הגמ' מספרת על מלך צדיק, ששמו היה מונבז המלך. והוא התחיל לפתוח את כל החסכונות שחסכו אבותיו, וחילק אותם לצדקה, בשנות רעב של בצורת.
וכששאלו אותו - הייתכן? חסכונות שאבותיך עבדו קשה, כדי להשאיר לדורות הבאים אחריהם, ואתה מבזבזם כלאחר יד?
התפלא המלך לשמע שאלתם, ואמר: אני 'מבזבז'? הפוך בדיוק! אני ממשיך לחסוך את הכסף, רק במקום יותר בטוח ויותר משתלם!
הנה ראו - המשיך המלך לפרט להם, שלשה הטבות אני מקבל מ"תכנית החיסכון" הזו, של מתן הצדקה:
א. אני מרויח בזה שאני חוסך - במקום שאין יד אדם מסוגלת להגיע ולשלוט שם, וממילא אני בטוח ורגוע - שהרווחים יגיעו אלי במאה אחוז. משא"כ החיסכון שחסכו

אבותי, איני בטוח בו כלל, שכן עלול הוא ליגנב, או להשרף, או פתאום עלול לרדת כל ערך "הַמְּנָיוֹת" שבבורסה. ואז הכל אבוד!

ב. אני חוסך בחשבון ש"טופח" וגודל, ומצמיח פירות ורווחים, שבכל מצוות צדקה - אוכל מפרותיהם בעוה"ז, והקרן שמורה לו לעוה"ב, משא"כ בחיסכון של אבותי, לא עולה ולא טופח כלום.

ג. והדבר החשוב מכל: אבותי טרחו ועבדו בעוה"ז - בשביל - אחרים! והשאירו אחריהם את כל אוצרותיהם, מבלי ליהנות מהם מאומה לטובת נשמתם. ואילו אני, חוסך ודואג קודם לנשמתי, שיהיה לה רווחים בעוה"ב, ורק אח"כ אני מתחיל לדאוג גם לאחרים!

זהו הסיכום הסופי של שני 'הרווחים' המדהימים, שמובטחים לכל בעל צדקה, וכפי שגילו לנו חז"ל בשני הגמרות הנ"ל.

נו, האם כעת נותר עוד ספק בליבנו, על מתן הצדקה, אם זה עסק "מכניס" - - -?

ואם באמת השתכנעתם, והדברים האלו באמת כנים ואמיתיים, א"כ מעתה כל אחד צריך לערוך חישוב - חדש - בכל ה'מאזן החודשי' שהוא עורך בכספו בסוף החודש.

וניתן על זה דוגמא:

אם למשל, מקבל הוא משכורת בסך של - 10.000 ש"ח , ומזה הוא מפריש 10% מעשר כספים, כלומר 1,000 ש"ח לצדקה, א"כ בפנקס החודשי שלו, הוא צריך לסכם כך:

'הוצאות' השוטפות של החודש - 9,000 ש"ח.

'הכנסות' הריווחים של החודש - 1,000 ש"ח שניתן לצדקה!!!

כך צריך להראות החשבון האמיתי של החודש, מה שאדם מוציא לצדקה - הם ההכנסות והרווחים האמיתים שיעמדו לו לזכות אחרי מאה ועשרים. ושאר הכסף שבזבז לעסקים, זה רק בגדר "הוצאות", שכן אף הכנסה לא בטוח שתישמר בידו, וכמו שלימד אותנו מונבז המלך.

לקראת סיום, נגלה לכם מהו "הבסיס" שעליו נשענים כל הרעיונות הנפלאים, שנכתבו במאמר זה.

שהרי אחרי הכל, צריך עדיין לשאול שאלה אחת פשוטה: איך זה יתכן מבחינה מציאותית, שאני מוציא מכיסי כסף, וחז"ל אומרים לנו - לא רק שאין כאן הוצאה כספית, אלא יש כאן עוד "הכנסה"?

כיצד אפשר להסביר את הדברים מבחינה "תאורתית"?

ונענה על זה בקצרה, בשני דרכים חילופיות:

א. היודעים אתם כיצד בורא עולם, הגדיר לנו את כח הסגולה שטמונה בצדקה? הוא הגדיר אותה בתור מטבע של "אש" [שכך הראה הקב"ה למשה רבנו, בפרשת מחצית השקל, ואמר לו "כזה יתנו", (עיין רש"י שמות פרק ל"ג, פסוק י"ג)].

וכאן בוקעת השאלה: מדוע הצדקה נמשלה דוקא למטבע של "אש", ולא לכל דבר חומרי אחר?

התשובה - נעוצה בתכונה המיוחדת שיש באש, שלא מצינו אותה בשום דבר חומרי אחר!

הנה, ראו דבר מעניין: אם ניקח כוס "מים" מתוך הים הגדול - ודאי שבמציאות יחסר משהו מן המשהו מן הים, איזה 'אלפית אחוז' מכל מרחבי המים הענקיים!

וכך גם בעפר הארץ, אם ניקח דלי עפר מן האדמה - גם כאן אי אפשר להתעלם מהמציאות, שס"ס נחסר מכל יבשת האדמה: דלי מלא חול!

יש רק דבר אחד בכל מערכת הבריאה, שאתה יכול לקחת ממנו, ולהפיק ממנו הרבה תועלת, ובכ"ז לא יחסר ממנו כלום!

ומהו? זוהי האש! אתה יכול ליהנות, ולהדליק משלהבת האש אלף נרות, ובכ"ז האש לא תחסר כלל וכלל ממה שהיתה!

וזה מה שבורא עולם רצה לרמוז לנו: היודעים אתם מהו הסוד שטמון בצדקה, שכמה שאתה נותן לעניים, ובכ"ז אתה רושם זאת בפינקס בתור "הכנסות"?

התשובה: טמון כאן כח הסגולה של - תכונת האש!

כל מטבע צדקה - זה כמו מטבע של אש, שכמה שתיקח מהמטבע הזו ותוציא - ובכ"ז לא יחסר כלום מאותו מטבע, ותמיד תמשיך לרשום בפינקסך רק "הכנסות"!!!

וכעת נעבור לבאר באופן אחר, את הסגולה המיוחדת שיש בצדקה:

ונפתח תחילה בסיפור קצר: אדם אחד הלך ברחוב, ופתאום מגלה שאבד לו מן הכיס סך של 100 ש"ח. הצטער האיש על אובדן הכסף, חיפש וחיפש, ומשלא מצא - התייאש, ובלית ברירה - המשיך בדרכו.

והנה בהמשך הדרך מה רואות עיניו? שבמרחק כמה מטרים זרוק על הריצפה שטר "אדום" של 200 ש"ח ! צהל האיש משמחה, והודה לבוראו על המציאה שהיקרה לידו.

וכעת נשאל שאלה: האם שמחתו זו של האיש, מעבירה לו גם את הצער מהאבידה הקודמת שהיתה לו? האם במציאה זו - הוא 'מתנחם' על המאה הקודמים שהיו לו?

ודאי שלא! שהרי אילו לא אבדו לו הקודמים, היה כעת בידו 300 ש"ח ביחד!

וכעת תארו לעצמכם, אדם שהוביל בידו - לא כסף, אלא שק של "חיטים", ופתאום נעשה חור בשק ונתפזרו לו כל החיטים, על פני השדה שעבר שם, האם האיש מצטער על

אבידת החיטים? ודאי שלא! ומדוע? כיון שהוא יודע, ששק החיטים שכרגע נתפזר לו, לא הלך לאיבוד כלל וכלל. אמנם כרגע באמת לא נשאר בידו כלום, ואולם בעוד כמה חודשים שיחזור שוב לשדה, יראה איך החיטים השרישו והצמיחו פירות, ובמקום שק אחד שאיבד - יקבל הוא בתמורה עשר שקים מלאים!

א"כ השקעה כזו כדאית וריוחית !

וכך בדיוק יש לתת את היחס בנוגע לצדקה:

אדם מפזר שק של מעות לצדקה, בתחילה יש לו נקיפת מצפון על השק שהתפזר והלך לאיבוד, ואולם - אל דאגה!!! הכסף נפל בתוך "שדה זריעה", אשר בסופו של דבר, הוא 'יצמיח' לך פי עשר ממה שנאבד לך. [ולכן אנחנו מגדירים את הצדקה בתפילה בתור "זורע צדקות" - והתוצאה שמרויח מזה: "מצמיח ישועות"! והיא הגדרה מדויקת מאד לפי דברינו הנ"ל].

ולכן כדאי לזכור:

על כל גרעין חיטה שנפל - תיצמח לך אלומת חיטים גדולה!

וכן גם בצדקה: על כל שקל שנפל לצדקה - יצמח לך פי עשר, הכנסות ריוחיות בסוף החודש!

ובמילה אחת - נסכם: במטבע צדקה - יש את הכח של תכונת "האש", וגם את הכח של זריעת "חיטים", וכמו שביארנו לעיל באורך.

ולפני שאנו חותמים מאמר זה, נסכם לעצמנו את הלקחים, שמדברים אלינו מבין השורות של פרק זה.

היסוד שיש לזכור: ממתן צדקה מרויחים 3 "הכנסות":

א. מבחינה 'נשמית' - מרויחים, שע"י מתן הצדקה, חוסכים כל הוצאות - מיותרות, שנגזרו עלינו בשמים.

ב. מבחינה 'רוחנית' - פותחים לנו "תכנית חסכון" לעוה"ב, עם שלשה סעיפים של הטבות, וכמו שפירט לנו מונבז המלך לעיל.

ג. והחשוב מכל: הצדקה דומה למטבע של אש - וגרעין של חיטה, שכמה שתוציא - תמיד תמצא כסף בארנק!

כמה שתזרוק לעניים - תמיד תמצא ש"יצמח" לך עוד כסף במקום אחר!

ולבסוף: האם השתכנעתם מכל "העסק" המכניס הזה? אם התשובה חיובית - אז אשריכם! שנכנסתם לקטגוריה של בעלי "גמילות חסדים" שעליהם העולם עומד!

מה ההבדל בין צדקה של אמריקה לשל יהודי?

האם שמתם לב, איזה גילוי מדהים, כתב לנו שלמה המלך בספרו משלי (פרק י"ד - פסוק ל"ד)?

שם הוא בא ומסביר לנו, את ההבדל הגדול והמהותי שיש בין צדקה - שיהודי עושה, לבין צדקה - שגוי עושה!
והרי לפניכם, ציטוט מלשונו של שלמה המלך: "צדקה - תרומם גוי, וחסד לאומים - חטאת"!
ודרשו חז"ל במסכת בבא בתרא (דף י':) "גוי" - הכוונה לישראל. ו"לאומים" - הכוונה לגויים. כלומר: לדעתו של שלמה המלך, אם ישראל עושים חסד - א"כ הצדקה הזו - מרוממת אותם!
ואולם, אם הגויים ("לאומים") עושים חסדים - זה נזקף כלפיהם - לחטא! מפליא ממש!
והשאלה המתעוררת מאליה: על מה ולמה - יש את "הָאַפְלַיְה" הזו???
התשובה: כאן גילה לנו שלמה המלך בחכמתו הגדולה, על איזה 'בסיס' מתפתחים ומתפצלים - שני סוגי החסדים של ישראל והגויים:
אצל הגויים: אמנם אמת, שאנו רואים בחיי היומיום, שגם הגויים עושים מעשים של חסד ועזרה לזולת, עזרה - בגופם, עזרה - בממונם, עזרה - בשיקום וסיעוד מדינות אחרות, וכו'.
ואולם, הבעיה שלהם נעוצה בזה, שבכל החסדים הללו - בתוך תוכם - מעורבים בהם השאיפה - לכבוד והערצה!!! כלומר, חסדים אלו נעשים מתוך 2 מטרות עיקריות:
1. מטרה של אינטרסים אישיים, או נגיעות אישיות. ובהרבה חסדים - הם לא יעשו אותם - אא"כ הם יידעו מראש, שגם להם 'אישית' - יצמח להם מזה איזה טובה בעתיד!
2. ואפילו במקרה הטוב, שהם כבר כן מוכנים לעשות חסד, עם אדם עני וגלמוד, שאין שום תקווה לקבל ממנו בחזרה איזה טובה - אולם גם אז - יש להם עדיין שיקולים שיחזירו להם "אהדה והערצה" - מצד הסביבה, החברה, השכנים, מדינות העולם וכו'.
ולכן, על חסדים שמתבססים על שיקולים של אינטרסים כאלו - קורא להם שלמה המלך: "חסד לאומים - חטאת"!!!
צדקה אמיתית, חייבת להתבסס אך ורק - על בסיס אחד ויחיד: "קיום רצונו של הקב"ה"!
אסור להעמיד במרכז מעשה החסד - את המחשבה: "איזה טובה אישית אני אצליח להשיג תמורת החסד הזה?
חלילה! יהודי מצווה לעשות חסד - לשם "מצות חסד" בלבד! ולא משנה למי הוא עושה זאת, לאדם העני ביותר, או לגנב הגדול ביותר - לכולם אנו מצווים לנהוג במידת החסד והרחמים!

חסד - שיוצא מתוך מבט תורני כזה - על זה בדיוק - משתבח שלמה המלך ואומר: "צדקה - תרומם גוי"! צדקה כזו - מרוממת אותו ואת כל העולם כולו, בבחינת "עולם חסד - יבנה"! והלוואי ונזכה.

מאמר שלישי - אדם שגומל חסד עם חברו, זוכה שהקב"ה בעצמו מצטרף להיות "השותף השלישי" לחברתם!

תשובה: ראשית, יש להבהיר ולהסביר היטב, מה כוונתינו שהקב"ה משתתף להיות "השותף השלישי" בין שני אנשים גומלי חסדים?

והרי כל החיים של האדם, חייבים ללכת בשיתוף עם עזרת הקב"ה, ואם הקב"ה לא התערב בשותפות החיים שלנו - האדם לא יוכל לפעול כלום מעצמו. (ובפרט הצלחה בבריאות המשפחה, וחינוך הילדים, שדברים אלו לא תלויים כלל בכישוריו של האדם).

תמיד צריך את שיתוף הפעולה מצד הקב"ה, שיְסַפֵּק לנו: חיים, כוח, ובריאות, כדי שחיינו יוכלו להמשך מתוך נחת ושלוה. וכל אדם יודע בתוך ליבו, שמבלעדי שותפותו של הקב"ה - אין חיים כלל !!!

וא"כ במה זה מתבטא למעשה, בזה שהקב"ה חותם על שטר "שותפות", ומשתתף בחברתם של אנשים גומלי חסדים? במה הוא עוזר להם - יותר מכל שאר בני אדם?

התשובה לזה נוגעת, בהקדמת יסוד חשוב בהשקפת היהדות.

ונקדים הקדמה: כל סוחר שמתחיל לעסוק במסחר בעולם העסקים, יודע שישנם שני סוגי "שותפים" במסחר:

יש שותף, שתורם את חלקו רק בחלק הכספי שבעסק, ואולם את ניהול העסקים בפועל, משאיר בידי השותף השני, שיעשה מה שהוא יודע, ומה שהוא מבין. והוא כלל לא מתערב ולא מתעניין בהתקדמות העסקים.

ואולם יש שותף, שלא מתבטא בשותפות הכספית בלבד, אלא הוא גם שותף "פעיל" בתוך העסק. מייעץ, מכוון, ומדריך את שותפו, מהם האפשרויות שבהם ניתן להרויח בעסקים, ובאיזה סחורה כדאי יותר להשקיע את הכסף, וכו' וכו'.

ובקיצור: כל העסק 'פועל ותוסס' - הודות לפעילותו החייה של השותף!

וממש כך, מתנהלת השותפות של הקב"ה עם האדם:

מי שלא מקיים את מצוות התורה בשלימות, הקב"ה מסלק את השותפות שלו מהבית. כלומר, את החלק ה'כספי' בשותפות שלו - הוא נותן, וזה מתבטא בחיים, בריאות, בנים, וכו'. ואח"כ הוא אומר לאדם: תסתדר לבד! תנהל את העסקים ותתמודד עם בעיות החיים - לבדך! אני לא נמצא שם!!!

וכפי שידוע לכל אחד, כשהאדם עובד לבד, בכוחות עצמו, אז לפעמים הוא מצליח פחות, ולפעמים יותר, ואולם הקב"ה את עזרתו - סילק מהבית!
וכעת נעבור לסוג השני של השותפות: יש סוג אנשים, יראי שמים, שומרי תורה ומצוות, שמכשירים את ביתם שיהיה 'כלי' להשראת השכינה, הם באמת זוכים שהקב"ה יהיה שותף "פעיל" אצליהם בבית, ואתם כבר מתארים לעצמכם, איזה הצלחה גדולה יש בבית - שהקב"ה "שותף" שם, ומנהל את העניינים !
ומהם התנאים שדורש מאיתנו הקב"ה, כדי שהוא יהפך להיות שותף "פעיל" בביתנו?
ישנו תנאי 'בסיסי' מפורסם, שבלעדיו - אין בכלל על מה לדבר. והוא: הצניעות!
שכן כל יהודי יודע, שהמפריע הגדול ביותר שגורם לסילוק השכינה מהבית, זה "חוסר צניעות". כל פירצה קטנה בחומת הצניעות [אשר כוללת גם כל מיני 'אופנות' חרדיות, אשר עדיין יש בהם גירוי היצה"ר באופן מלא! ודי בזה למי שמבין]. דבר כזה מסלק את השותפות של הקב"ה מהבית. והאדם נדרש להתמודד לבד עם כל בעיות החיים! שכן אזהרה מפורשת היא בתורה "ולא יראה בך ערות דבר - ושב מאחריך"!!!
זהו התנאי הראשון והבסיסי, לשותפותו של הקב"ה בבית.
עד כאן היו הכל דברים פשוטים. ובמסגרת מאמר זה באנו לחדש, שישנה אפשרות גם "להרחיב" את השראת השכינה בבית. כלומר, שהקב"ה לא רק יהיה שותף פעיל בתוך הבית, אלא כביכול הוא גם יצרף את שמו, להיות "ידיד" בתוך החברה שלהם!
וכיצד מגיעים לזכות הגדולה הזו?
ע"י מידת גמילות חסדים, שפירושה - "אהבת הזולת".
אדם שגומל חסד עם חברו, מתוך ידיעה שאני צריך לדאוג לשני - בדיוק כפי שאני דואג לעצמי, לגופי, וכל חבר מוכן להקריב משלו למען השני, ומקיימים ממש את הציווי האלוקי "ואהבת לרעך כמוך" - ממש!
מידת גמילות חסדים בדרגה גבוהה כזו, היא המאפשרת את הזכות שהקב"ה יצטרף לחברתם, ויתן את שמו ביניהם. שכן הבטיח הקב"ה בפסוק "ואהבת לרעך כמוך - אני ה'"! מוכן להצטרף לחברתיכם!!!
וכדי שהדברים יהיו ברורים יותר, נסביר את עצמינו ע"פ מעשה שהיה:
מעשה בשני אנשים, אשר היו ידידים טובים עוד מילדות, והיו קשורים אחד לשני - בלב ובנפש. כל אחד היה מוכן להקריב בשביל השני, את כל חייו, והפסוק "ואהבת לרעך כמוך" היה מושג 'מוחשי' אצליהם.

והנה סמוך למקום מגוריהם, שכנה מדינה שהיתה עוֹיֶנֶת למדינה בה התגוררו, ותמיד היתה נטושה ביניהם מלחמה.
ומיודענו היהודי, היה נוהג להביא סחורות מן המדינה הסמוכה, בה היה המאבק בינה לבין מדינתו.
והנה באחד הפעמים שהלך למדינה הזרה לרגל עסקיו, גילו אנשי העיר, שיהודי זה הוא מתושבי המדינה העויינת, ומיד גילו את אוזן השלטונות על כך, שהאיש חשוד בתור "מרגל" לטובת מדינתו!
וכיון שהיה זה בשעת סכנה שעת מלחמה - לכך נאסר האיש מיד, והביאוהו לפני השופט, והיות ועבירת ריגול היתה עבירה פלילית וחמורה ביותר, לכך לא דרשו וחקרו הרבה, אלא מיד חרצו את דינו לגזר דין מוות על עמוד התלייה!
כל נסיונות היהודי להוכיח את צדקתו, שהוא בא לכאן רק לרגל עסקיו, וכי הוא חף מפשע - לא הועילו כלל, ואנשי השלטון קבעו את היום שלמחרת לביצוע גזר הדין!
משראה היהודי, שאפסו כל התקוות, ואין סיכוי לשכנעם יותר, ביקש במר נפשו מן השופט הגוי, שלפחות יתן לו אורכה של שבוע ימים, שיספיק ללכת לביתו כדי להיפרד מבני ביתו, ולומר להם את צוואתו האחרונה.
ואולם גם לבקשה זו לא אבה השופט להסכים, באומרו "ומי יערוב לי שאכן באמת תשוב בתום המועד הנקוב"? ואולי כל בקשתך אינה אלא תחבולה כדי להתחמק מידי השילטונות?
היהודי בשומעו זאת, התפרץ בבכי, ואמר לשופט: הנה, מוכן אני להוכיח שנאמנים דברי. ידיד נאמן יש לי, ויש בינינו ידידות חזקה אשר לא תתואר במילים, הוא ודאי יסכים לשבת כערבון - עד אשר אשוב בסוף שבעת הימים.
השופט לא האמין לדברי היהודי: הייתכן שיהיה חבר כזה שמוכן לתת את חייו בתור "ערבון" עבור טובתו של השני? ואולם משהזמין לפניו את החבר השני, ונוכח לדעת שאכן הלה מוכן למשכן את חייו עבור חברו, הסכים השופט הנדהם לבקשה, והחתים את החבר הנשאר לערבון, על שטר בו נכתב, "שבאים לא יחזור המרגל בסוף השבוע, יובל הוא במקומו אל עמוד התלייה"! החבר חתם על ההתחייבות, והלה נזדרז לנסוע להפרד מבני ביתו.
והנה, חלפו ועברו להם שבעת הימים, ואולם - - - החבר הנאשם עדיין לא חזר!!! השופטים הגויים שלחו להודיע לחבר שלקח ערבות תחתיו, שאם לא יגיע הנאשם עד שעה 7.00 בערב, יאלצו להוביל אותו במקומו אל עמוד התלייה!

ואכן, החשש נתאמת, הנאשם לא חזר בשעה המיועדת, והשלטון הוציא כרוז לכל בני העיר, להתאסף בכיכר העיר, ולחזות בגזר הדין שהוטל על חברו של הנאשם.
וכך הובל החבר אל עמוד התלייה, לקול צהלתם של המוני הגויים שהתאספו מסביב כדי לצפות במחזה הנדיר.
והנה כאשר ניגשו לביצוע גזר הדין, עצרו הכל את נשימתם, והאוירה היתה "מחושמלת" מרוב מתח. התליין כיסה את פניו, וניגש להדק את החבל סביב גרונו של הנאשם, ופתאום אז - - -
שמעו כל הקהל צרחות וצעקות איומות מרחוק, הם הפנו מבטם אחורה, ומה רואות עיניהם? את המרגל הנאשם שרץ בכל כוחו, וצועק בטירוף לעבר עמוד התלייה: עצור..!!! עצור...!!!
התברר, שמיודענו הנאשם איחר קצת בדרכו, והספיק להגיע בדיוק בשניות האחרונות...
מיד החלה מהומה גדולה, היהודי הנאשם קפץ מיד אל עמוד התלייה והודיע שהוא הנאשם, וחברו כבר משוחרר. ואולם למרבה הפלא קרה כאן דבר שלא יאומן:
גם החבר השני לא רצה לרדת מעמוד התלייה, בטענה, שכיון שהוא בטוח שחברו חף מפשע, א"כ ליבו לא יכול לתת שיהרגוהו, והריני מוכן להיתלות במקומו...
ואילו חברו צועק לעומתו: חלילה וחס! עלי הוטל גזר הדין, ואתה משוחרר לביתך...
התליין ההמום, כמעט נפל לאחוריו מרוב שיגעון! ויכוח כזה הוא עוד לא ראה מימיו: זה מושך את החבל לצידו, וזה מושך את החבל לצידו...
ידידות עמוקה כזו, עד כדי למסור 'נפש' למען השני - הוא לא ראה מימיו...!
וגם הציבור הרחב, שעמדו שם - היו המומים למראה עיניהם: ויכוח מסוג זה - הם לא שמעו מימיהם. וכיון שאף אחד לא ידע מה להכריע בנידון, הקריבו את משפטם לפני המלך של אותה מדינה.
המלך ששמע את טענות שני הצדדים, ג"כ נדהם לא פחות מקודמיו:
כל אחד מוכן למות בשביל השני...!
כל אחד אוהב את השני - יותר מגופו...!
המלך התרשם עמוקות מידידות נפלאה זו, ודבר זה רק הגביר אצלו את העובדה, שבאמת אנשים נפלאים כאלו - הם בודאי חפים מפשע, ורק עלילה טפילה העלילו עליהם.

אי לזאת, לקח המלך את הענין - לידיים, ופתח שוב את תיק האשמה, וחקר ודרש לפרטים, עד שהוברר לו שאכן כל העסק פה עלילת שוא, ולא היה כאן כלל עבירה של "ריגול".

המלך ביטל מיד את גזר הדין, ושיחררם לחופשי, ואולם קודם לכן ביקש מהם להמתין קימעה, ברצונו לפנות אליהם בבקשה נירגשת:

"מיימי לא ראיתי - אמר המלך בהתפעלות, ידידות אמיתית וכנה כמו שלכם, ומימי לא ניפגשתי באנשים שיש להם לב זהב כמותכם. אנא ממכם! צרפו גם אותי לחבורת הידידות שלכם, גם אני רוצה להיות החבר השלישי שלכם!!!

וסיפור מרתק זה - ממחיש לנו היטב את היסוד שנכתב בתחילת הפרק: הפסוק מבטיח: "ואהבת לרעך כמוך - אני ה'".

מה הקשר בין "אהבת הזולת" - לסיום הפסוק "אני ה'"? סמיכות שני משפטים אלו, באים לרמוז לנו על אותו רעיון שהתרחש במעשה הנ"ל. כלומר, אדם שיש לו ידידות עזה כלפי חבירו, ואוהבו כגופו, עד כדי שהוא מסוגל לגמול כל חסד שידרשו ממנו לטובת השני!

על ידידות נפלאה כזו - מבקש מהם הקב"ה "אני ה'" - צרפו גם אותי לחבורתכם, גם אני רוצה להיות החבר השלישי שלכם!!!

עד כדי כך, מסוגלת מעלת "אהבת הזולת" לרומם את האדם, שהקב"ה שמח להצטרף בתוך חברתם, חברת "גומלי חסדים"!

המשנה באבות (פ"ד) **קובעת**:

"איזהו מכובד? - המכבד את הבריות"!!!

ואם מישהו חושב, שהוא יהיה נכבד, גם בלי לכבד את השני - הרי הוא טועה במשנה מפורשת...!

יש תמיד לזכור: אי אפשר להיבנות ולהיות מכובד - על חשבון השני..!! (ר"ח שמואלביץ, זצ"ל)

מאמר רביעי - אדם שנותן צדקה לעני מי כאן עשה 'טובה' לשני? העשיר לעני, או העני לעשיר?!

תשובה: כותרת מאמר זה, בודאי מפליאה הרבה מן הקוראים. גבות עיניהם נזקפים, והם שואלים בתדהמה:

איזו שאלה זו - מי עושה טובה למי? בודאי שהעשיר הוא זה שעושה טובה לעני. עצם זה שהוא מוכן "לרחם" עליו, ולתת לו מעות לפרנסתו, אין לך חסד גדול מזה. והעני מצידו - מחוייב לכרוע ברך לפניו, ולומר למטיבו בפה מלא: "תודה רבה"!

ובכלל, איזה צד בעולם, יש לבוא ולומר - שעשיר הוא כביכול "הנזקק", והעני עושה עמו טובה בזה שמוכן הוא לקבל ממנו את הכסף?
והלא רק מי שאינו שפוי בדעתו, יכול להסתכל כך על הדברים!
הרהורים אלו ואחרים, עולים בראשנו, בעת שאנו קוראים את כותרת מאמר זה.
ומסיבה זו, הקדמנו לנושא הזה מאמר שלם, כדי להוכיח לעצמנו, עד כמה אנו רחוקים מלראות את הדברים, כפי שראו אותם חז"ל בעיני קודשם, ע"פ - השקפת התורה!
הנה נעתיק כאן סוגית גמרא מן הש"ס, שֶׁתָּרֵאֶה לנו איך הדברים ממש הפוכים לגמרי, מכפי שחשבנו בתחילה.
והדברים מפורשים בגמרא מסכת בבא בתרא דף י'. "שאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא, אם אלוקיכם אוהב את העניים, מפני מה אינו מפרנסם? א"ל - כדי שנינצל אנו על ידם, מדינה של גיהנם"!
כאן ר' עקיבא גילה לנו, מי עושה טובה למי: העניים עושים טובה 'ניצחית' עם העשירים! ובמה? בזה שמצילים אותם מדינה של גיהנום!
כלומר, אם ח"ו נגזר על האדם, גזירה של מיתה, או כל צרה אחרת, הקב"ה מרחם עליו, ונותן לו אפשרות לבטל את הגזירה הזו. ובאיזה אופן? באמצעות העניים! ע"י שנותן להם צדקה, מתקיים בו הפסוק "וצדקה תציל ממות"!!!
ואם ננתח את הדברים יותר לעומק, נגלה שהגמרא כאן גילתה לנו דברים יותר מפליאים: כאן כתוב, שבאמת מעיקר הדין לא היו צריכים להיות בעם ישראל כלל עניים, אביונים, ודלפונים. שהרי הקב"ה שאוהב את כל בניו יכול גם לפרנסם.
ורק מן השמים סובבו, ומנעו מאותם אביונים את פרנסתם, כדי שיבואו אלינו, ובזכות המצווה שנקיים על ידם, נינצל אנו מדינה של גיהנום!
נמצא לאור האמור, שהאביונים מתייסרים וסובלים מעוני - עבורנו, ובגללנו! כדי לְזַכּוֹת אותנו במצוות, שֶׁיְּגַיְּסוּ להציל את חיינו!
אי לזאת, חייבים אנו להם "הכרת הטוב" על שהם סובלים עבורנו. ובמילים אחרות: כל נותן צדקה, צריך להיות אסיר 'תודה' למקבל, על כך שזיכה אותו במצוה רבה של גמילות חסדים, ובכך זכה שיתקיים בו הפסוק "וצדקה תציל ממות"!
ואיך אנחנו מסתכלים באמת על העניים? כמו "דבק" שנדבקים אלינו, נודניקים, פַּרַזִיטִים, ועוד ועוד.
ולפעמים אף חושבים עליהם בכעס: "חבל שהוא בא אלי לבקש צדקה, הלואי ויעבור ממני ולא יבחין בי"!

"טיפש! אתה לא מתעלם מהעני, אלא מהצלת 'נפשך' אתה מתעלם. יש לך הזדמנות פז, לבטל מעל ראשך גזירות שנגזרו עליך בשמים - ע"י קצת מעות צדקה, שמצילים אותך או את משפחתך, שכך הבטיחנו הקב"ה "וצדקה תציל ממות", ואילו אתה במו ידיך דוחה את ההזדמנות, ומתעלם מהצלת נפשך, ומעדיף להשאר עם כל הקיטרוגים והגזירות שמרחפים מעל ראשך!!!

פלאי פלאים, איך היתה השקפת חז"ל, על כל הנושא של צדקה. אתה נותן לו שקל אחד (שאפי' "חמישית" ממנה פלאפל, הוא לא יכול לקנות בזה) ובזה ניגמר הסיפור מצידך!

ואילו אתה - מרויח שכר של - הצלת נשמתך ! מדהים ממש!

ובאמת שאת כל הרעיון הנ"ל, סיכמו חז"ל (במדרש רבה-רות פסוק י"ט) בכמה מילים: "יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני - העני עושה עם בעה"ב"!!!

עד כאן - סיכום של טובה אחת - שעושה העני עם העשיר.

וכעת נבאר עוד - שני טובות שעושה העני עם העשיר, בזה שהוא מוכן לקחת ממנו את כסף הצדקה:

ב. על ידי העני, זוכה העשיר שמתעוררים עליו למעלה רחמי שמים, ודנים אותו בחסד וברחמים. וכמו שאמרו חז"ל "כל המרחם על הבריות - מרחמים עליו מן השמים". האם יודעים אתם, איזה רעש גדול נעשה בשמים, בשעה שאדם מרחם על הבריות?

הנה נעתיק כאן, מעשה מזעזע מן הגמרא, אשר כל מילת הסבר שנוסיף עליו - תהיה מיותרת.

הגמרא במסכת בבא מציעא (דף פ"ה.) מספרת על ר' יהודה הנשיא, אשר היה אחד מענקי הרוח, רבן של כל ישראל, וגם בדרגת תנא, שהיה יכול להחיות מתים. ובכ"ז דקדקו עליו בשמים, על שלא נהג ברחמנות על "עגל" קטן. ומעשה שהיה - כך היה:

פעם אחת, בעת שהיה רבי בדרכו לבית המדרש, עבר דרך השוק, והנה רואות עיניו, אנשים קצבים סוחבים איתם עגל קטן לבית המטבחיים כדי לשוחטו.

ופתאום קרה כאן דבר מפליא:

בשעה שהעגל הבחין ברבי הקודש, רץ מיד אליו, החביא את ראשו תחת כנפי גלימתו, והחל גועה בבכיה - מֶה... מֶה.... וכאילו היה אומר לו: "רבי! הצילני נא מידם"!

[ומה באמת רצה העגל מרבי? מסביר היעב"ץ, שבעגל היתה נשמה מגולגלת, והוא פחד להשחט בידי הקצבים, מחשש שמא יאכלו את בשרו ללא שחיטה כדין, וללא ברכה. ולכן התחנן הוא לרבי, שיקנה אותו מידם, ויחלק את בשרו לתלמידי חכמים, ובכך יבוא הוא על תיקונו!]

ואולם משום מה, רבי התעלם מתחנוניו של העגל, והוציא אותו מתחת גלימתו, באומרו לו "לך לשחיטה, כי לכך נוצרת"!
באותה שעה הקפידו בשמים מאד על רבינו הקדוש, שהיה לו להבין את רגשי העגל הקטן. ולכן פסקו - "כיון שלא ריחם עליו, יבואו עליו יסורים"!
ואיזה יסורים? יסורים נוראים (כאבי שיניים, ומעיים.) שא"א להעלותם על הדעת. הכאבים היו איומים עד כדי כך - שהיו שומעים את קול צעקותיו של רבי, שהיה גונח מרוב כאבים, למרחק של 3 קילומטר!!! ויסורי תופת אלו, נמשכו במשך 13 שנה שלמים!!!
ובזכות מה בסוף ריחמו עליו מהשמים, וריפאו אותו? הרבה 'זכויות' היו לרבי, ואף אחת מהם לא עמדה לו:
* לא הזכות שהיה דור שביעי המיוחס להלל הזקן!
* לא הזכות שזכה רבי, שנתקיימו בו שבע המידות הטובות שמנו חכמים בצדיקים (עיין אבות פרק ו').
* לא הזכות שהיה לו גילוי אליהו הנביא! (עיין ירושלמי, כלאים פרק ט', אות ג'.)
* לא הזכות שהיה מכונה בשם רבי "הקדוש" (עיין שבת קי"ח:)
* לא הזכות שלא נהנה מהעוה"ז - אפי' באצבע קטנה. (עיין כתובות דף ק"ד.)
* לא הזכות שייזם את המפעל הכביר של ששה סדרי המשנה, המקיפים את כל תמצית התורה שבעל פה!
רק זכות אחת(!) עמדה לו לרבי להינצל מיסוריו: בזכות שריחם על יצורים של בע"ח, לכן ריחמו עליו ג"כ מהשמים! וכך מתארת הגמ':
יום אחד ישב רבי בביתו ולמד, ושפחתו היתה באותה שעה מטאטא את הבית. והנה הבחינה השפחה, שבזוית הקיר מוטלים גורים קטנים של עכברים, וכיון שרצתה לסלקם, לקחה את המטאטא, וגררה אותם החוצה.
רבי שהבחין בנעשה, ניצבט ליבו מרוב כאב, ופנה מיד לשפחתו ואמר לה: "הניחי להם! שהרי כתוב "ורחמיו על כל מעשיו"!
מעשה קטן זה, עורר רחמים גדולים בשמים, ובזכות שרבי ריחם על יצוריו של הקב"ה - ריחמו עליו גם מהשמים, ולקחו ממנו את היסורים!
ולאחר מעשה מדהים זה, האם נותר עוד ספק בליבנו - מי עושה טובה למי, במתן צדקה? הרי בשקל אחד, שאדם נותן לעני מתוך רחמים, ומתוך השתתפות בצערו וסיבלו, כנגד זה הוא מרויח שמתעוררים עליו ג"כ רחמים בשמים, ואם נגזר עליו ח"ו יסורים, או חיי עניות, מרחמים עליו מלמעלה, ולוקחים ממנו את אותם יסורים!
ובמילים קצרות: ביידך הדבר 'לרפא' את עצמך - ע"י שתרחם על אחרים!!!

ובאותה מידה, מתנהגים בשמים גם לצד ההפוך: אם האדם מתאכזר, ומקשה את ליבו. ולא מזיז לו כלל בלב, בשעה שהוא רואה מול עיניו אדם עני, לבוש טלאים, עומד ומתחנן אליו לכמה מעות, להחיות בהם את נפשו ונפשות ב"ב - אדם כזה בשמים מתנהגים עמו גם באותה מידה, ואם ח"ו ניגזר עליו גזרה קשה בשמים, לא מתחשבים כלל בצער שיגרם לבני ביתו, או לחבריו, אלא מכים בו את המכה באכזריות - בדיוק כפי שהוא נהג עם אותו אדם מיסכן!

לב מי לא ירעד בשומעו דברים אלו - - -?

כל אחד חייב לקחת את הדברים האלו ברצינות לתשומת ליבו, ותמיד לחזור ולשנן לעצמו את דברי המדרש (במדבר רבה - פ"ט): "דלת שנפתחת לדפיקת עני - אינה נפתחת לדפיקת רופא"!!!

ג. ונסיים בביאור הרווח - ה"שלישי" שמקבל האדם, בזה שנותן מעות צדקה לעני:

דבר ידוע הוא בכוחות הנפש של האדם, שכל פעולה 'חיצונית' שהוא פועל - זה משפיע השפעה עצומה - על מידותיו ותכונותיו הפנימיים של האדם.

וכך הם פני הדברים, גם בנוגע לנידון שלנו:

אם אדם רוצה לעצב ולשפר את מידותיו, בעמוד החסד של "גמילות חסדים", הדבר תלוי מה הם מעשיו בפועל שהוא עושה, האם מעשים חיוביים, או שליליים, ולדוגמא:

מעשי "אכזריות" - משחיתים את נפש האדם, מאבדים ממנו כל לחלוחית של רגש, ורחמים, ומשרישים בתוכו טבע שנוטה תמיד לאכזריות!

ומאידך, מעשי "חסד והטבה" - משפרים את נפש האדם, נפשו נעשית יותר עדינה, אצילית, ומשרישים בתוכו לב טוב ששופע רחמים.

ולשם המחשת הדברים, נביא כאן כמה דוגמאות מההסטוריה של עם ישראל, שיוכיחו לנו עד כמה האדם מושפע מכח "מעשיו", ולאיזה מעשים הוא מסוגל להגיע:

1. **נבוכדנצר** - היה מלך בבל. ומספרת הגמרא בנדרים (דף ס"ה.) שנבוכדנצר שהיה מלך, רצה להשריש בליבו את טבע האכזריות, ולכן עשה מעשה מסמר שיער:

צדקיהו תפס אותו, שהוא לוקח ארנבת ואוכל אותה כשהיא עדיין 'חיה'!!! לא שוחט אותה, ואפי' לא הורג, אלא בעוד שהיא "מפרכסת" בין חיים למוות, היה חותך אותה ואוכל!

אכזריות נוראה שאין כמותה!

ואכזריות זו, גררה אחריה תוצאות של מעשים אכזריים, שבאים מתוך רוע לב. ולמשל: הוא תפס אח"כ את צדקיהו (שגילה לאחרים את מה שראה אצל המלך) לקח את שני בניו, ושחט אותם לפניו, ואח"כ ניקר לו את שני עיניו! (עיין - מלכים ב', פרק כ"ה).

וזה עוד לא כלום !

חז"ל מוסיפים לתאר לנו, בגמרא מסכת שבת (דף קמ"ט:) את גודל אכזריותו של נבוכדנצר. שהגיעה עד כדי כך - שכל ימי מלכותו - לא ראו אדם צוחק, עם 'חיוך' על הפנים!

עד כדי כך, היו רועדים מהאכזרי הזה! [ובסוף, שילם לו הקב"ה את עונשו, ונבוכדנצר - נהפך להיות כבהמה, והיה אוכל את עשב השדה במשך 7 שנים!] (עיין בזה - בספר דניאל, פרק ד' פסוק כ"ג. וכן - במדרש רבה, שמות פרק ח'-ג').

ראו, לאיזה רוע לב מסוגל אדם להגיע, כאשר הוא משריש בתוכו את מידת האכזריות!

2. **הגרמנים ימ"ש** - היו אכזריים עד ש"זכו" לתואר "חיה מפלצתית", הם עשו מעשים - שהמוח של בן אדם - לא יכול כלל לעכל זאת, והרי דוגמאות מספר:

הם היו מפשיטים 'עורות' של אדם - ועושים מהם "נעלי עור" לילדיהם!!! הם לקחו שומן של אדם - ועשו מהם "סבונים" לרחיצה!!!

טבע האכזריות כל כך הושרש בהם, עד כדי שזה היה זורם בדם שלהם, וכבר נהפך להיות דבר "טבעי" אצליהם!!!

ומהו הסוד? איך יתכן שבן אדם בשר ודם, ילוד אשה, יגיע לידי אכזריות במימדים כאלו גבוהים ומזעזעים?

האור החיים הקדוש, עונה על כך תשובה קולעת:

בפר' עיר הנידחת (דברים י"ג, פסוק י"ח) כותב האור החיים הקדוש, שהוא שאל את התליינים של המלך: איך יש לכם לב, להדק חבל סביב גרונו של אדם - ולחנוק אותו? ענו לו התליינים: שהם התחילו את זה עם תרנגולים! לקחו עופות, והרגו אותם ב"טריקת דלת" של בית, ערפו להם את הראש, וכך לאט לאט ניכרת מהם שורש הרחמים, ואיבדו כל רגש של אנוש!!!

שמעתם לאן יכולים להוביל המעשים ה'חיצוניים' של האדם? בהתחלה זה מתחיל עם עופות, ובסוף זה נגמר ברצח אכזרי של חיי אדם! מזעזע ממש לראות, עד איזה מידת אכזריות, מסוגל אדם ילוד אשה להגיע!!!

ואם תשאלו, מה כל זה נוגע לגבינו - אנו היהודים? הרי עם ישראל קיבל תואר של - רחמנים, וגומלי חסדים, וממילא אנו כבר "בטוחים" בעצמנו?

התשובה: אדרבא, היא הנותנת, אם אנו רואים כזו "קיצוניות" במידה של אכזריות, צריכים אנו לחזק יותר את עצמנו, ולתפוס את הקיצוניות של מידת הרחמנות!
ומה זה יוסיף? זה יוסיף שהלב שלנו יהיה יותר לב רחמן, לב רגיש, לב עדין, לב שיהיה מסוגל יותר להרגיש את ה'מצפון' של השני...
ובאיזה אמצעיים ניתן להשריש בליבנו את מידת הרחמנות? ע"י שמרגיל את עצמו במידת הנתינה!!! לתת משלו - למען השני, לא לדאוג רק לנוחיות שלו, אלא שיהיה איכפת לו מהמצב של השני, שגם הוא ירגיש טוב...
ואז, כשמרגיל עצמו לתת ולתת לטובת השני, ממילא גם ליבו יושפע לטובה, ויתחיל להיות לב שופע רחמים, שכואב לו בצרת השני!
נמצא, שהאדם מרויח "רווח גדול", בזה שהוא נותן צדקה: ע"י הצדקה הוא הוריד עוד שיכבה של "אטימות" מהלב, עוד שיכבה של נטיה ל"אכזריות", עוד... ועוד... עד שליבו נהפך להיות - לב "זהב"!
זהו הרווח העצום - שהעני מזכה את העשיר, ע"י מתן הצדקה! ויסוד חשוב זה, זורק לנו אור גם על כל הפרשה של "נישואין"!
בשביל מה אדם מתחתן? האם בשביל למלא את הרצונות שלו? האם בשביל שישיג שלטון ועריצות בתוך ביתו? לא ולא!!!
היודעים אתם מהי הסיבה האמיתית?
התשובה: כדי שהאדם יוכל לפתח את כח ה"נתינה" שלו - בהישגים הגדולים ביותר, שיכולים להגיע אליהם! לתת לאשה ולהעניק לה יחס ועזרה. לתת לבניו ולעזור להם, לעבוד בשבילם, למלא את רצונותיהם, וכו', וכו'.
ובמילה אחת: לתת...! להעניק...! להרגיש שיש עוד מישהו שצריך לדאוג לו.... זוהי הסיבה והמטרה של כל חיי הנישואין!!!
ומדוע? כיון שה'שיא' של מידת הנתינה, שאדם נותן בכל ליבו, ובכל מאודו - זה רק הנתינה שמעניק לאשתו ולבניו!
כך צריך להסתכל על כל החיים של הנישואין: מבקשים ממך שתפסיק להיות 'מקבל' ותתחיל להיות 'נותן'... וכך דאגה התורה שהאדם יפעיל את כוח הנתינה שלו, ע"י כל מיני אמצעים, מצות "צדקה", מצות "נישואין", וכו', שכל זה מְפַתֵחַ אצל האדם רגשות עדינים, שיוכל להרגיש את כאב ליבו של השני!
ולסיום נכתוב עוד רעיון אחד, מפליא ומעניין, ובזה נחתום את המאמר.
הגמ' בסנהדרין (דף ל"ו:) מחדשת:

ישנם שלשה סוגי אנשים, שפסולים מלהיות דיינים בסנהדרין. זקן מופלג בשנים, אדם סריס, ומי שאין לו בנים, ב"מ.
ומדוע? מה "המכנה המשותף" בין שלשת האנשים הנ"ל? משום שאצל כולם נפסק כח "הנתינה", אצל כולם נאבד רגש הרחמנות! ומדוע? בגלל שאין להם "בנים" שיוכלו להעניק להם, אין להם אצל מי להמשיך את כח הנתינה! וממילא חוששים, שאדם כזה שיכנס לסנהדרין, ויפסוק פסק דין - יהיה מעורב בזה גם רגשות של אכזריות, כלפי הבעל דין!
ראו, לאיזה דברים "דקים" מסוגל אדם להגיע, כשמפסיק להפעיל את כח הנתינה שלו!
הנה סיימנו את מאמר זה, נקווה שהמסר שעולה מפרק זה - חדר כבר לתוך ליבנו. וכדי שזה ישתמר בתוכנו לעד, נסכם את הלקחים בקצרה:
* ג' טובות, עושה העני עם העשיר - בנתינת הצדקה:
* ג' טובות 'לוקח' האדם לעצמו - בזה שהוא 'נותן' צדקה:
א. זה מעניק לאדם הזדמנות למחוק את מה שנגזר עליו מלמעלה, ע"י הצדקה שמצילה אף מגזר דין מוות!
ב. זה מעורר על האדם רחמי שמים, שמסוגלים לכפר לו על יסורים, וכמו המעשה עם רבי הקדוש.
ג. זה מפתח אצל האדם את מידת הרחמנות, שע"י כח "הנתינה" - נהפך ליבו, ללב רחום, רגיש, ועדין!
והכי חשוב: למדנו "שיעור" מהי ההשקפה של התורה, איך צריך להסתכל על העני בעת שנותנים לו את הצדקה - אנו חייבים לו "הכרת הטוב" בזה שמזכה אותנו בג' הדברים הנ"ל !!!
חומר למחשבה. . . !
עצור !!! התבונן וחשוב !
כשרואים אדם נושא חבילה על כתפיו - כולם מבינים זאת,
חשים לעזרתו, ומטים כתף לעזרה...
כשרואים אדם שנושא חבילת יסורים - גם בזה צריך להטות!
את מה? - את הלב!!! תאמר לו מילה טובה, חוש את יסוריו!
מאמר חמישי - כסף... כסף... וכסף..... מה הסוף?
במאמר זה, נציג לפני הקוראים שני עמדות 'יריבות', חסרונות הכסף - מול יתרונותיו. ולבסוף נביא דרך ממוצעת, ש"תתווך" לנו בין השניים, ותציג לפנינו תמונה ברורה, מהי המשמעות האמיתית של המושג "כסף", ומה זה מחייב אותנו.

ונתחיל תחילה לפרט את "חסרונותיו" של הכסף:
ראשית לכל נגדיר בדיוק, איזה תופעה "מצחיקה" (מעציבה) גורם הכסף להרבה בני אדם, אשר נגועים וחולים בחולי הנקרא "חמדת הממון".
הנה, בואו ותשפטו אתם בעצמכם ע"פ השכל הישר:
אנשים אוספים כסף וממלאים - בכספת, אוספים וממלאים - בבנק, אוספים וממלאים - מתחת לבלטות, אוספים ומחביאים - בתוך הגרבים... ואיפה לא?
עד שיום אחד, מרוב מתח ולחץ פנימי, הם כבר לא 'אוספים' אלא נ-א-ס-פ-י-ם מן העוה"ז... בר מינן!
ואז - כל הכסף עובר לאנשים אחרים, שלא עמלו ולא טרחו עליו כלל וכלל...
א"כ, לשם איזו 'מטרה' - חתרת בכל האיסוף הזה? איזו טובה הועלת לנפשך - בכל האיסוף הזה? [ודבר זה מזכיר לנו את ביטוי חז"ל (בסנהדרין כ"ט:) "עכברא דשכיב אדינרי", שלא מפיק מממונו שום תועלת].
וגם בחיים חָיוּתָך - מה נהנת מכל הכסף שהיה לך? אכלת יותר אוכל? והרי לא תוכל לאכול, יותר ממה שהגוף שלך סובל! שאם תנסה לעבור את הקיצבה שהגוף שלך מסוגל לעכל, הוא יפלוט את הכל החוצה, דרך "קיאה"....
וא"כ, באיזה דבר אתה נהנה יותר מכל אדם אחר?
ואם תאמר: היה באפשרותי לאכול כל יום, ברווז מפוטם ויין ישן, סעודה של מלון '5 כוכבים', בעוד שכולם היו מצטמצמים רק עם לחם ותפוחי אדמה...
גם דבר זה מצחיק מאד! ומדוע?
תחשוב קצת: בכמה זה מסתכם כל ההנאה של "ברווזים מפוטמים ויין ישן"? בסך הכל זה ענין קצר של - 3 ס"מ!!!
נכון, אוכל נימדד בגרמים ולא בס"מ, ואולם כל ההנאה שלך מהאוכל מסתכמת - אך ורק מרגע שזה נכנס לפה, ועד לרגע שזה מתחיל לרדת לתוך חדרי העיכול. רק ב - 3 ס"מ אלו - מרגישים את ההבדל בטעם המאכל, ואולם ברגע שזה כבר ירד, אז לא מרגישים שום הבדל - בין תרנגולים מפוטמים, או לחם עם בצל!
שניהם שוים !!! שניהם שִׂבְעִים באותה מידה שווה, ללא כל הבדל!!!
וא"כ, וכי כדאי בשביל 3 ס"מ "להפוך" את העולם, כדי להשיג כסף וכסף בשביל שעל השולחן יהיה לנו כל יום מעדני מלכים?
נכון, אסור לזלזל בבריאות. אנחנו חייבים לאכול, כיון שזה "הבנזין" שלנו, וכך הקב"ה ברא אותנו, אולם עדיין זה לא אומר, שככל שנדחוף יותר לבטן - נהיה יותר בריאים?

[וחנניה מישאל ועזריה, וכן אסתר המלכה - יוכיחו, שהיו אוכלים רק זרעונים של חיטים (עיין בגמרא מסכת מגילה, דף י"ג.) ובכ"ז נשארו "ייפי תואר וייפי מראה"!]

יהודי מאמין יודע, שבריאותו לא תלויה בעיקר בטיב האוכל, אלא בשמים מחליטים מאיזה אוכל אנחנו נקבל ויטמינים, ונהיה בריאים...

וא"כ בשביל מה האדם עובד כל החיים?

* לאכול יותר אוכל - הגוף שלו לא מאפשר.

* לאכול אוכל יותר טוב - זה מסתכם רק ב - 3 ס"מ!

ואם כך, מה המטרה שאנו רוצים לראות - 'בסוף' מכל הכסף הזה?

ואם נחפור קצת יותר לעומק, נגלה שהדברים מצחיקים עוד יותר ויותר...

הנה ראו! לא רק שהמליונר הזה לא נהנה פיזית מהכסף, יותר מכל אדם אחר, אלא הפוך: הוא גם "הורס" את כל טעם החיים שלו בעד בצע כסף!

ונתחיל בחשבון פשוט:

מי שכבר "זכה", ויש לו רכוש של מפעלים, ובתי חרושת, תחת רשותו. תדעו לכם, שהוא עצמו מסכן שבמסכנים! אין לו זמן אפילו רגע אחד לנשום...

העושר לא מניח לו לישון בלילות, כל הזמן הוא דואג וחושב: סגרתי את העסק או לא? העובד הזה הוא בסדר, או לא?

"הפועלים הללו, רוקמים תוכנית כדי להפיל אותי בפח - או לא? החודש הזה יגמר בבנק ב"מינוס", או לא? השכן שלי, רוצה להתחרות איתי ולפתוח מפעל סמוך, או לא"?

וכך כל הזמן הוא במתח ועצבים, בריצה מטורפת, ובסוף היום הוא בקושי מצליח לעלות את המדרגות לכיוון ביתו, הוא כבר 'מתמוטט' מרוב לחץ ועבודה...

הוא נכנס לבית בשארית כוחותיו, נזרק לכורסא, ופותח ישירות את "הָטֶמְבֶּלְבָּזְיָה"...

אין לו חשק, ואין לו זמן, לתת יחס לבניו, לאישה, הוא רוצה קצת מרגוע, להשתחרר מכל עומס היום...

אשתו צועקת עליו: "דָחִילַק! בוא נצא קצת לחופשה, לנוח"!

והוא משיב לה מתוך עצבים: אני לא יכול! מה אני יפקיר את כל המפעל?! עד שבניתי וביססתי אותו 10 שנים, אני יכול פתאום לצאת ולקחת חופשה?!

נמצא: הוא עבד עבדים!!! מפרנס את כולם, מעניק להם חופשות של חגים, ורק לו עצמו הוא לא יכול לתת שום אפשרות של חופש ומרגוע!

ובמילים אחרות: במקום שהכסף ישרת אותו - הוא משרת את הכסף!

אלו הם התוצאות "המצחיקות" (והמעציבות) שמסתכמות אצל מי שיש לו הרבה ממון!

ואם תשאלו: אם זה הפרצוף האמיתי של כל העשירים, א"כ מה בכ"ז ממריץ אותם להמשיך בעבודה המטורפת הזו?

על שאלה זו, יש לענות, ולהצביע על שני גורמים:

א. חולי הכבוד - כלומר הוא עצמו אישית, היה מעדיף להשתחרר מזה, אלא הכבוד דוחף אותו להמשיך... שיגידו כולם שיש לו מעמד מכובד!

* הוא - בעל מפעל!
* יש לו מכונית מפוארת!
* יש לו שני פלאפונים מכל צד בחגורה!
* יש לו תחת פיקודו אלפי פועלים!

והצרה העגומה, שאת הכל הוא נושא על הגב שלו, מבלי שיהיה לו זמן לנשום אויר... וכל זה כדאי לו, העיקר שייראה "מכובד" בחברה. שכולם יגידו עליו שגם הוא מן החבר'ה שמבין טוב בעסקים...!

נורא ואיום, עד כמה יכול הכבוד לדחוף את האדם, ולהעביר אותו על דעתו! לא לחינם אמרו יודעי דבר: "מעולם לא ראינו אדם שמת - מחמת רעב ועניות. אבל ראינו אדם שמת, מחמת - כבוד ויהירות! ! !

ב. סיבה שניה, לריצה המטורפת אחר הכסף:

חולי "אהבת הממון"! מְטֻבָּע הבריאה שאהבת הממון תקועה בלב האדם, ומי שמתחיל עם זה במידה מופרזת, נסחף לתוך ה"מערבולת", מבלי שיהיה לו אפשרות להיחלץ מזה...

הנה נעתיק לכם כמה דוגמאות של אישיים מן התורה, שהיו "חולים" בחולי הנקרא "חמדת הממון":

* דור המבול - היו מטורפים אחר תאוות הממון, וכמו שכתוב, "ותמלא הארץ חמס", היה להם סאה מלאה עוונות, שבראשה היה המקטרג - גזל!!!

* לוט - היה מוכן לכפור באברהם ובאלוקים (!!!) בגלל בצע כסף. וכמו שכתוב "ויהי ריב בין רועי אברהם לבין רועי לוט" ומשום שהיו רועים את בהמותיהם בשדות של אחרים, ומה כתוב אח"כ: שלוט לא היה מוכן לוותר על "רווח הממון" שחסך ע"י הגזל, ולכן עזב את אברהם, וכפר גם באלוקיו! והלך להתיישב בסדום המלאה זימה. (כמו שכתב רש"י, בפרק י"ג פסוק י"א).

* אנשי סדום - היו אנשים מושחתים בממון. עד שהגדירו אותם במשנה (אבות, פ"ה משנה י') "שלי שלי, ושלך שלי, זוהי מידת סדום"!!!

* עפרון החיתי - היה לו "צרות עין" אחר הממון, עד שבסוף גבה מאברהם בעבור חלקת שדה קטנה, מחיר גבוה ומופרז מאד: פי שמונים(!) מהמחיר ששילם יעקב אבינו בעד חלקת שדה. (עיין בספר "ברכת פרץ" את כל החשבון בזה).

* לבן הארמי - כששמע שאליעזר מחלק בחוץ כסף, היה מוכן לתת את "העיניים" שלו עבור הכסף. שכן כתוב "וירץ לבן לקראתו", ושואל רש"י - למה רץ? (והרי פסיעה גסה - נוטלת אחד מ - 500 מאור עיניו של האדם, וא"כ ע"י הריצה הוא יכול ח"ו להתעוור) ותירץ רש"י "נתן עיניו בממון", היה מוכן לתת את העיניים שלו - בשביל הממון!!!

וזה עוד לא כלום! גם את האלוקים שלו, היה מוכן לזרוק בשביל הממון! שכן הודיע לו לבן "ואנוכי פיניתי הבית", ומסביר רש"י, שזרק החוצה את כל עבודות כוכבים שהיה עובד להם, ובלבד שאליעזר יאות להכנס לביתו, ולתת לו מכספו!

* בני גד וראובן - היו להוטים אחר הכסף, עד כדי שהיו מחבבים את הממון יותר מהבנים שלהם! (עיין רש"י במדבר, ל"ב - ט"ז.) ולכן נענשו על כך, שהם היו הראשונים מכל עשרת השבטים שגלו תחילה. (עיין מדרש רבה במדבר, כ"ב - ז').

ועוד ועוד דוגמאות למכביר...

ומה כל זה מדבר אלינו? כל הדוגמאות הנ"ל, רק מראים לנו, עד כמה האדם יכול להיות נגוע בתאות הממון, שיהיה מוכן למכור בשביל זה את ילדיו! את החיים שלו! וגם את האלוהים שלו!!!

ובאמת, אם האדם יחשוב לעצמו בפינה שקטה, ויתחיל לעשות חשבון אמיתי עם עצמו, יראה מיד איך שהיצה"ר 'עובד' עליו בעיניים...

הנה, בואו ונתחיל לחשוב ביחד: אפילו אם נניח שהדברים שנאמרו לעיל אינם נכונים, ובאמת אדם עשיר - כן נהנה מעושרו, וכן יש לו נחת רוח ואושר אמיתי בחיים, והוא חי חיים שלווים ושקטים על מי מנוחות, בלי מתח ועצבים.

גם אם נסכים שהמציאות היא כך - עדיין זה "טיפשות" לעבוד ולמכור את עצמו בעד בצע כסף... ומסיבה פשוטה: יחשוב האדם, כמה כל שנות חייו? שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, ואם 'הגזימו' - 120 שנה.

וכעת נעשה חשבון, כמה זמן "נטו" הוא נהנה מכל הכסף שהוא צובר- - -

ראשית, יש לנכות לפחות 20 שנה, שהרי אדם מתחיל את העסקים שלו מנימום רק בגיל 20 ומעלה.

א"כ כמה זמן, יש לו עוד לחיות כדי ליהנות? 50 שנה!

וכעת תקחו בחשבון:

1/3 מהחיים - הולך על שינה.
1/3 מהחיים - הולך על אכילה ושאר צורכי הגוף.
וא"כ כמה זמן 'נטו' נשאר לו כדי ליהנות ?
עוד 1/3 מהחיים, שזה רק 12 שנה ! (וחשבון זה, כבר מפורש בדברי חז"ל, במסכת שבת דף פ"ט:, עם יצחק אבינו, ע"ש.)
וגם כל זה עומד "בסימן שאלה", שכן עלול הוא להיות חולה, או עני, או מטופל בילדים, ונמצא שגם השנים הללו לא מלאים הם.
ולכן, כל בר דעת שמבין עניין, וחס על חייו ועל נישמתו, צריך לקחת בזריזות את העניינים לידיים, ולהתחיל לעשות חשבון נוקב, האם משתלם לו (ולנשמתו) "לסחוב" כך את החיים?!
וצריך לדעת, שאם כרגע לא עוצרים את זה, ונזכרים רק בסוף החיים, כשהוא כבר זקן, ונכבה לו יצר התאווה של הממון, ורק אז הוא מתחיל לתפוס את הטעות שעשה בחייו - יידע לו אותו אדם, שאז כבר יהיה 'מאוחר' מדי....
עשרות שנים שהלכו לאיבוד - לא תוכל בשום אופן להחזיר את הגלגל אחורה, הכל אבוד!!!
וזו טעות איומה, שאי אפשר להתחרט עליה ! ! !
ובאמת, שזו דרכם של כל הרשעים, בתחילה נהנים מהעוה"ז, מחליפים עולם עומד - בעולם חולף וחושבים שהכל הפקר, נדמה להם לפי שעה, כאילו הם "מוצלחים" בחייהם!
ורק כעבור עשרות שנים, כאשר כוחותיהם כלים ומתנוולים, אז מגלים הם, שבעצם כל הכסף שהם אספו - עוזבים אותו כעת לאחרים, ואותם משליכים ל"מושב זקנים" שייבלו שם את שארית חייהם...
רק אז, הם מתעוררים לזעוק "זעקה גדולה ומרה", הם מתחילים להרגיש שבעצם 'רימו אותם' מכל הצדדים, ונפשם נשארה קירחת מכל זיק של קדושה, ואולם אז אין כבר מי שישמע אותם, הם נזכרו לתפוס את "הֶחָגֵה" מאוחר מדי...
ואין מזרזין אלא למזורזין, וחכם עיניו בראשו, לראות את הנולד, ולחשב את צעדיו - שעה אחת קודם!
וכעת נעבור להראות גם את הצד השני: ה"יתרונות והמעלות" שיש בממון:
ראשית יש לדעת ברור, שכשם שהממון יכול לכלות את כל ימיו של האדם להבל וריק, וכמו שנתבאר לעיל באורך, באותה מידה יכול הממון לשמש גם בתור "מנוף" לתת לאדם תנופה עצומה לעלות בדרגות רוחניות גבוהות!

ומניין לנו זאת? ראשית מעצם שם התואר, שמכונה הכסף בשם "ממון", אשר עולה בגימטריא לחשבון של 136, והמילה "סולם" ג"כ שווה בגימטריא לחשבון של 136! לרמוז לנו, שהממון משמש לאדם בדיוק כמו "סולם", יכול להעלות אותו מעלה מעלה, ויכול גם להוריד אותו לשאול מטה, הכל תלוי באיזו צורה משתמשים בממון: האם הוא מאפשר לכסף שישרת אותו כדי לקיים עבודת השי"ת, או - שהוא ישרת ויעבוד את הממון כל חייו...

והאמת, שגם אצל חז"ל מצינו שנתנו חשיבות גדולה לממון, והרי דוגמאות מספר מן התלמוד בבלי:

1. הגמרא בנדרים דף ז': "אדם שאין לו ממון נקרא עני, וחשוב כמת!!!
2. הגמרא ביבמות דף ס"ג. "מי שאין לו רכוש קרקעות, ואינו עוסק בישובו של עולם - אינו נקרא "אדם"!!!
3. הגמרא בערובין דף פ"ו. - ר"ע היה מכבד מאד את העשירים בעלי הממון,
4. הגמרא בחולין דף צ"א. – "צדיקים, ממונם חביב עליהם יותר מגופם"!

לאור כל הגמרות הנ"ל, יש לשאול: אם גם החרדים אוהבים כסף, ומעריכים אותו, א"כ מה ההבדל בינם לבין אותם סוחרים מהשוק, שג"כ אוהבים ומעריכים את הכסף?

התשובה: נכון, גם החרדים רוצים ואוהבים כסף, ואולם הם גם יודעים מהו "הגבול", עד כמה יש להקריב ולהשקיע למענו, הם לא "מִתְמַכְּרִים" לכסף, לא הופכים אותו "לאלילות" שיש לעבוד עבורו כל החיים!

ובמילים אחרות - הם יודעים את הסוד: שלעבוד כדי להרויח כסף זה בסך הכל ק-ל-ל-ה שנתקלל האדם הראשון - "בזיעת אפיך תאכל לחם"! ולכן הם לא רוצים להיות "מקוללים" הרבה שעות, הם עובדים כמה שעות כדי מחייתם, והקב"ה כבר שולח 'ברכה' בכספם!

מה פירוש "ברכה"? ניתן דוגמא: המקרר שקנו אותו מתחילת הנישואין, אף פעם לא מתקלקל, וממילא חסכו את הכסף של התיקונים. וכן ג"כ בבריאות המשפחה, הקב"ה שולח להם ברכה בגופם, שלא יהיו חולים ויצטרכו לבזבז את כספם אצל רופאים ותרופות, וכו' וכו'. כך שיוצא שכספם משתמר רק לדברים 'החיונים' שהם צריכים!

ובאמת, שיש כאן עוד "סוד" איך שורה הברכה בכסף של האברכים. והיא: משום שיודעים להצטמצם, וּמַחֲשִׁבִים את הוצאות הבית רק כפי יכולתם הכלכלית, לא 'משתגעים' אחרי חובות, ואחרי כל מיני "מינוסים" בבנק!

ומכל זה, הם מרויחים את עיקר המטרה בחיים: חייהם נהפכים להיות יותר שלוים ורגועים, ויש להם יותר זמן להקדיש עם ילדיהם, לשמוע על התקדמותם בחינוך, בלימוד, לדרבן ולהמריץ אותם להמשיך לעלות, וכן מקדישים זמן לשוחח עם האשה. וכך זוכים הם לראות את אושרם ופרי עמלם בחיי חיותם!

ומאידך, אותם אנשים שלא מודרכים ע"פ השקפת התורה, ואינם יודעים לתת לממון את המשקל הנכון, הם חושבים שלעבוד להרויח כסף זה "מצווה" מפורשת בתורה. שהרי כך נצטוונו: "בזיעת אפיך תאכל לחם"! [וכמו כן, הרי גם כתוב (דברים כ"ח ל"ד) "והיית משוגע ממראה עיניך", וכי גם כאן יש מצוה להיות משוגע?!]

ויש "שמחמירים" על עצמם, ומוסיפים בזה גם הידור מצוה, ועובדים עוד 'שעות נוספות'... והם לא יודעים, שבהשתדלות שלהם לא יועילו כלום! שהרי בראש השנה, כבר קצבו להם במדויק כמה ירויחו השנה, ומה יועיל כל הטירחה שלהם? לעקוף את ה'מיכסה' שקצבו להם מן השמים? הם לא יצליחו!!!

זה מזכיר לנו בדיוק את אותו מעשה עם כפרי טיפש, שחיבר ברזים נוספים לחבית היין, האם בגלל זה, כמות היין "נתרבה" לו?

למראית עין - הוא רואה שיוצא יותר יין, ואולם כל בעל שכל מבין, שבאותה מידה גם כמות היין הולכת ונחסרת!!!

ואם תשאלו: והרי במציאות רואים, שכל אלו שעובדים שעות נוספות, הארנק שלהם טופח יותר?

התשובה: בשמיים לא חסר דרכים, איך ל'קצץ' להם מכסף זה, וכגון ע"י מיסים, תרופות, רופאים, קנסות, קלקולים במוצרים חשמליים, קלקול בבריאות, גניבת הכסף, אבידת הכסף, וכו' וכו'.

בקיצור: אי אפשר לעבור את פי ה', מה שקצבו לו זה מה שהוא ירויח, ואגורה לא יותר מזה! ואם האדם ינסה להתחכם, ולעבוד שעות נוספות כדי לעקוף את הקיצבה שקצבו לו, בשמים ידאגו לקצץ זאת ע"י כל מיני "פְּנָצֲ'רִים" שיגרמו לו במשך החיים! ! !

ישמע חכם ויוסף לקח !

נחתום את הפרק בשני מעשיות, אשר מי שעדיין לא נשתכנע מהדברים שנאמרו עד כה - ישתכנע מהר מאד מהלקח הנוקב שיעלה משני המעשיות דלהלן:

הנה הגמרא במסכת תמיד (דף ל"ב:) נותנת לנו תיאור מזעזע, עד היכן יכולה להגיע להיטותו של האדם אחר הממון:

הגמרא שם מספרת על אלכסנדר מוקדון, שבמשך מסע כיבושיו, הצליח להגיע עד לעבר הרי החושך!!!
והנה, כשעברו שם דרך נהר גיחון, ניגשו המלך וחייליו כדי לרחוץ את פניהם מאבק הדרך, ופתאום הרגישו שמי הנהר מבושמים עם ריח טוב שלא מהעוה"ז!
התפלא אלכסנדר מאד, ורצה לדעת מהיכן נובע מעיין זה. הלך והלך עד שהגיע לקצה הנהר, ושם נגלה מול עיניו שערים גדולים שהיה חרוט עליהם "שערי גן עדן"!
הבין המלך שמכאן מקור הריח הטוב, ולכן דפק על הדלת וביקש להכנס... מיד יצא קול שקרא "זה השער לה', רק צדיקים יבואו בו"!
השיב אלכסנדר לעבר הקול: אעפ"כ, הואיל ומלך חשוב אני, תנו לי לפחות משהו מגן עדן! המתין אלכסנדר לראות אם יענו לבקשתו, ואכן כעבור שניות אחדות זרקו לו מגן עדן... ראש של גולגולת אדם!!!
לקח אלכסנדר את הגולגולת, וכיון שידע שכל דבר שיוצא מגן עדן, יש לו חשיבות רבה, לכן רצה לשקול את הגולגולת, כדי לדעת מהי סגולת משקלה.
והנה כאן קרה דבר מדהים: כל כסף וזהב שהיה מניח המלך בכף המאזנים לא הצליחו 'להכריע' את משקל הגולגולת, תמיד הגולגולת היתה כבדה יותר, ניסה המלך שוב, והניח "הר" של כסף וזהב מאוצרותיו, ובכ"ז עדיין לא הספיקו כדי להכריע את הכף!
נשתומם המלך מן המחזה המופלא, ושלח לקרוא לחכמי ישראל, ושאלם לפשר הדבר.
וכעת האזינו היטב, לתשובה שענו לו חכמים:
הם השיבו לו: המשקל הזה לא יתאזן לעולם! אפי' אם תניח ערימות של כסף וזהב בכף המאזנים - תמיד הגולגולת תכריע!
ומדוע? מפני שבגולגולת יש 'עיניים' של בשר ודם. והעיניים האלו לעולם אינם שבעים מכסף. אוהב כסף לא ישבע כסף, כמה שתניח בצידו כסף - עדיין ירצה עוד! זוהי הסיבה שהכסף והזהב לא יכולים להכריע את משקל הגולגולת!
נירעש המלך מאד מדברי החכמים, והמשיך לשאול אותם: ומנין אוכל לדעת שאכן אמת אתם דוברים? תנו לי הוכחה על כך!
ענו לו החכמים: הנה יש עצה פשוטה להכריע את הכף: קח מעט עפר, ופזר על העיניים של הגולגולת שלא תוכל לראות, ואז תיווכח לראות שמיד הגולגולת תירגע, ותוכל בנקל למצוא את משקלה.
נפעם ונירגש ניגש המלך לעשות כדבריהם, ואכן כך היה, ברגע שכיסה את העיניים בעפר, מיד ירד כל משקל הגולגולת למטה, ע"י מעט משקל כסף!!!

רואים אתם מה זה "עיניים" של בן אדם? כמה שיהיה לו כסף, לעולם לא יהיה רגוע ושבע, תמיד ימשיך לאסוף עוד ועוד, ולכן צריך להתרחק הרבה ממידה זו! שמי שכבר 'נדבק' קצת במחלה הזו של תאוות הממון יותר לא יוכל להשתחרר ממנה. כל כסף וזהב שתשים נגדו - לא יוכלו להכריע ולהשקיט את תאוות הממון שנגועה בו!

אז מה העצה? העצה היא, לא להיות כ"כ 'שקוע' בתוך גשמיות העוה"ז, לא להיות כמו עשיו, שהפך את כל מהותו להיות "איש שדה" שפירושו: אדם גשמי וזול, פחות ערך, מגושם וגס, שהופך את כל גופו לחתיכת "עם הארץ" עם שקשור לארץ, לאדמה, לחומריות!

ואחרי כל הלקח המוסרי הנ"ל, האם חל בכם התרשמות לטובה? אם עדיין לא, קיראו בבקשה את המעשה השני:

לפני כ - 100 שנה, פרץ ויכוח בין שני יהודים, על אחוזת קרקע. זה אומר כולה שלי, וזה אומר כולה שלי. ומשראו שלא מגיעים לעמק השווה, החליטו שיגשו לרב, להרצות בפניו את טענותיהם.

שמע הרב את שני הצדדים, ושאל אותם תחילה: יש לכם "טָאבּוֹ" על שם מי רשום הקרקע? אמרו לו - לא! הרי מפני כך ניגשנו לרב, ומה שיפסוק מקובל עלינו.

שמע הרב את הצהרתם, והשיב: טוב, ואולם כידוע לכם - בכל דין תורה, צריך לשמוע גם את הצד השלישי שעליו דנים, ובמקרה שלנו זה הקרקע, ולכן אני רוצה ללכת ולשמוע את תגובתה, מה היא אומרת...

בעלי הדין חשבו שנשתבשה דעתו של הרב, ואולם מפני הכבוד לא הגיבו כלום, והוליכו אותו אל הקרקע שעליה נטוש הויכוח.

הרב עמד על הקרקע, ופנה אליהם שוב: תישמעו! פעם אחרונה אני שואל, תגידו את האמת: של מי הקרקע? הבעלי דינים נשארו עומדים על טענותיהם, וחזרו בפניו על התביעה שכל אחד טוען: "כולה שלי".

"טוב - אמר להם הרב, כעת עימדו ואשמעה את דעתה של הצד השלישי – הקרקע...

התכופף הרב לקרקע, הטה אוזנו לתוכה, וכעבור דקות אחדות - התרומם וקם.

נו, מה אומרת הקרקע?... - שאלו הבעלי דינים מתוך סקרנות גלויה.

היא אומרת - השיב הרב במבוכה, שהיא לא מבינה בכלל על מה הויכוח! שהרי יבוא יום ושניכם תהיו שלה...!

זה אומר כולה שלי, וזה אומר כולה שלי - והקרקע אומרת את האמת: "כולכם שלי"!!!

היום אתם דורכים עלי, מחר אני – עליכם!

כל יהודי, שעדיין לא איבד את "הכרתו" הרוחנית, ולא השחית את נשמתו, ומאמין שבא לעוה"ז בשביל 'תכלית' מסויימת, חייב להתעורר מן התשובה הנוקבת שהשיבה להם האדמה: אין לכם על מה לרוץ אחרי הכסף, לרכוש עוד קרקעות, עוד בניינים, עוד שטחים... שכן בסוף - כולכם תהיו שלי!!!

אשריו מי שמוציא את הלקח המוסרי שעולה מפרק זה, ומנווט את כל שאיפתו לממון - לכיוון החיובי: שהכסף ישמש אותו, בתור מכשיר 'אמצעי' כדי שיוכל להתעלות ברוחניות! אשריו - כבר בעולם הזה, וטוב לו - לעוה"ב!

מעניין - מפליא - ומסקרן!

שמתם לב? כשאדם נולד, ידיו "קפוצות". כאילו מכריז ואומר: "כל העולם עוד יהיה בידי"!... ואולם כשנפטר ב"מ, ידיו "פשוטות", כאילו מראה לכולם: הנה ראו, בסוף לא נטלתי כלום מהעוה"ז...

מעשה עם דייג - עשיר - וכוס קפה...

מעשה שהיה בשני דייגים, שהיו יושבים לדוג דגים על שפת הים. ואולם, מי שהיה מתבונן בהם - מיד היה מבחין בהבדל המשמעותי שהיה ביניהם:

דייג אחד - היה ממש 'רגוע' לחלוטין! מתרווח לו במנוחה על "כסא נוח" מול השמש, מזמזם לו שירים בהנאה, ושותה קפה בלגימות קטנות, ומידי פעם היה זורק גם את החכה לים.

ואולם - אצל הדייג השני - המצב היה שונה לחלוטין: הוא תמיד היה נראה - דרוך, מתוח, ולחוץ. וכל כולו היה פועל במהירות, ללא שום הפסקה ורגיעה. הסל שלצידו כבר היה מלא בדגים - ובכ"ז הוא היה ממשיך בעבודתו הבהולה והקדחנית!

עובדה זו עוררה את פליאתו של הדייג שישב ממולו, עד שהוא פנה לחבירו, ושטח בפניו את תמיהתו:

"אמור לי - ידידי הדייג, מה לך בהול כל כך לדוג דגים, עם כזו חופזה ועצבנות?

"מה - ? השיבו הלה, הרי אני רוצה להספיק לדוג כמה שיותר דגים!

"ולשם מה לך כל כך הרבה דגים"? - מקשה לו הראשון מתוך פיהוק.

מה זאת אומרת - "לשם מה" - כועס עליו השני, הרי בכסף שארוויח אוכל לקנות רשת גדולה יותר, וכך אוכל לתפוס כמות גדולה יותר של דגים, ולמכור אותם!

"ולשם מה דרוש לך כמות כה גדולה של דגים? - חוזר ומקשה הראשון מתוך תימהון.

"נו, 'קשה הבנה' אתה! - מתריס כנגדו השני, הרי בכסף שארויח מכל זה, אוכל להתקדם ולקנות לי - סירה קטנה, שבה אוכל לצאת למקומות משופעים בדגים, אתאמץ לי ואדוג אלפי דגים, אותם אוכל למכור בשוק!

"אבל בשביל מה לך לעבוד כל כך קשה, ולעמוד ולמכור 'אלפי דגים'? - עדיין לא הבין הראשון.

"טיפש"! - רגז עליו השני, וכי לא תפסת? הרי ברווחים הגדולים שארויח מכל זה - אוכל להשתכלל יותר, ולקנות לי אוניית דייג ענקית ומשוכללת! אשכיר לי עשרות פועלים, ואפליג איתם לתוך לב הים, בעזרת רשתות ענק - נוכל לדוג שם טונות רבות של דגים, וכך אוכל לפתוח - צי של "נמל אוניות דייג" עם אלפי פועלים, ואז אהיה מליונר! - קרא הדייג בעיניים נוצצות.

"נו, ואז - - - נסתקרן הראשון לדעת, מה תרויח כשתהיה "מליונר"?

"איזו שאלה זו"? - השתומם השני, והרי אז אוכל להיות "חופשי" לעצמי, אוכל לשבת לי במנוחה ובמרגוע על חוף הים, עם חֲפָה קטנה ביד, אוכל לנמנם ולהתרווח מול השמש, לשתות כוס קפה מבלי כל לחץ, ובלי דאגות!

"הוי, דייג נכבד"! - התריס כנגדו הראשון, והרי זה בדיוק מה שאני עושה כבר עכשיו...! את כל חלום חייך - אני מגשים אצלי כבר כעת, ללא כל העבודה הקשה והמפרכת של עשרות שנים שדיברת!!!

ובכן קוראים יקרים! האם לא צדקנו, שהעשירים באמת "מסכנים"? גם הם חיים באותה טעות שחי הדייג השני! שהרי כל מה שהם חותרים להגיע בעבודה מפרכת ולוחצת של שנים - אנו (ה"בני תורה") משיגים זאת כבר 'מעכשיו' - מבלי כל טירחה כלל! יושבים בביתנו בשקט ובשלווה, ומתענגים על התורה, ורואים גם ברכה בפרנסה!... אז מי כאן החכם?!

מאמר שישי - הגרמנים ימח שמם היו מתורבתים וגומלי חסדים, ובסוף נהפכו לחיות טורפות. כיצד זה יתכן?

תשובה: ראשית יש לדעת, שעל השואה בכללותה, יש לעמוד על 3 נקודות:

א. איך 'מסוגל' אדם בשר ודם להגיע לידי מעשים כאלו?

ב. מדוע עשו זאת דוקא לעם היהודי?

ג. להיכן נעלמו רחמיו של אבינו שבשמים הקב"ה, כשבניו היו בשואה?

במאמר זה נתייחס לענות, רק על שני השאלות הראשונות, ומשום שהשאלה השלישית אינה נוגעת במישרין לתחום של פירקנו זה, שעוסק לבאר רק את הנושאים הנוגעים בענייני התחום של "גמילות חסדים".

ונתחיל בס"ד בתשובת השאלה הראשונה - כיצד מסוגל אדם בשר ודם, להגיע לידי כך?

כדי לענות על שאלה זו, יש צורך להקדים לפרט את הפשעים הנועזים שביצעו הגרמנים, וכל מי שיש לו קצת רגש של רחמים בתוך ליבו - 'יוצא מדעתו' לשמע העובדות המזעזעות, כיצד יתכן שילוד אישה מסוגל להגיע לשחיתות כזו!

ונעתיק חלק מפשעיהם המתועבים:

התעללו בבני אדם - בכל 4 סוגי המיתות שיתכנו בבריאה:

"**שריפה**" - שרפו אנשים בכיבשנות, ובתוך תנורים, שהיו מוסקים על 100 מעלות חום!

"**סקילה**"- זרקו אנשים לתוך בורות, היו הורגים אותם, ומכסים עליהם עפר.

"**הרג**" - הרגו אנשים, ושחטו אותם כמו "שפני נסיון".

"**וחנק**" - חנקו אנשים בתאי גאזים, וכדי לחפות על מעשיהם היו אומרים, שבסך הכל זה "מקלחות רחצה", בעוד שמהברזים היה יוצא גאז מחניק!

וכל הארבע מיתות הללו, מתבטא במס' הרוגים:

מהיהודים - 5 מליון אנשים ונשים ! 1 מליון ילדים רכים !

משאר אומות העולם - הם הרגו קרוב ל 54 מליון איש!!!

ובזה לבד עדיין לא נרגעו, אלא הם הוסיפו עוד מעשים ממש מסמרי שיער: לקחו עצמות אנשים וטחנו אותם! לקחו שומן של אדם - והכינו 'סבונים' לרחיצה! הפשיטו עורות של אדם וייצרו מזה 'מנעלים' לילדיהם! תלשו מהיהודים את זקניהם ופאותיהם ועשו מהשערות 'מטאטא' לרצפות!!! [ועד היום, אפשר לראות את כל הדוגמאות הזוועתיים האלו - במוזיאון השואה "יד ושם" בירושלים] הם היו פראי אדם, חיות טרף, מבלי שום טיפת לחלוחית של רגש ורחמנות!

ובמילים קצרות: שבעה מדורי גיהנום, יכולים להיות רק 'משחק ודמיון' לעומת כל הפשעים, והסבל העצום הבלתי יתואר, שעוללו העם הנאצי ליהודים!

וכעת, לאחר שאנו יודעים קצת במה המדובר, ממילא בוקעת וזועקת השאלה: כיצד יתכן, שהעם הגרמני שהיה ידוע בתור עם מתורבת ומנומס, עדיני נפש ומחוננים, וכן משכילים ונבונים (אשר עד היום, מכשירים חשמליים וכן ריכבי נהיגה מתוצרת גרמניה, הם בין הטובים והמעולים ביותר בעולם!) ובכ"ז, ביום אחד נהפכו לחיות טורפות, ועשו פשעים מתועבים? להיכן נעלם כל "הנימוס" המתורבת שלהם?

תשובה על כך, מצינו מפורש בתורתינו הקדושה, ויש בה מוסר גדול עבורנו אנו:

בחומש בראשית פרק כ', מסופר על פרשת אברהם ואבימלך. שם מתארת התורה, את אברהם כשהגיע לעיר גרר, ופחד פן יהרגוהו בעבור שרה אשתו, ולכן אמר אחותי היא, ומיד - ותילקח האשה אל בית המלך - אבימלך.

בלילה, בא הקב"ה לאבימלך בחלום, והזהיר אותו כי בן מוות הוא, שלקח אשת איש! נבהל אבימלך ואמר: ה' אלוקים, הגוי גם "צדיק" תהרוג? והלא אני לא ידעתי כלל שאברהם - זה בעלה, כיון שהוא אמר לי שהיא אחותו, וא"כ "בתום לבבי ובנקיון כפי" עשיתי זאת!

הקב"ה הֶצְדִּיק את דברי אבימלך, ואף עודד אותו ואמר לו: "גם אנכי ידעתי כי בתום לבבך עשית זאת, ולכן מנעתי אותך מלחטוא לי, כדי שלא אצטרך להענישך".

השכים אבימלך בבוקר, וסיפר לכל עבדיו את דבר החלום. כששמעו זאת, מדגיש הפסוק "ויראו האנשים מאד", וכן ג"כ בסוף הפרשה מסופר, שאבימלך גילה בסוף את טוב ליבו לאברהם, ואמר לו "הנה כל ארצי לפניך, שב בטוב בעיניך"!

שמעתם על איזה סוג אנשים מדובר כאן ?

הקב"ה בעצמו מעיד על אבימלך, שהוא צדיק, תמים לבב, נקי כפיים, וגם הפסוק מעיד עליהם "ויראו האנשים מאד"! וגם אבימלך מוכן לתת לאברהם להתיישב בארצו היכן שירצה. האי כזה "טוב לב"...

יש לכם עדויות יותר טובות מאלו? ממש אנשים צדיקים גמורים, מנומסים, ובעלי מידות טובות והגונות, אשר חלילה לא נוגעים לרעה בדבר השייך לשני!

וכעת, אחרי כל התוארים הללו, תשמעו דבר 'מדהים':

בהמשך הפרשה מסופר, כשניגש אבימלך אל אברהם וצעק עליו "מה חטאתי לך, עד שכמעט הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדולה"? למה לא אמרת לי את האמת?

שימו לב היטב - לתשובתו של אברהם אבינו - "ויאמר אברהם, משום שחששתי רק אין יראת אלוהים במקום הזה, והרגוני על דבר אשתי"!!!

כל המידות הטובות שלכם - לא שוים - בלי יראת שמים!!!

אם כל הטוב לב שלכם, והכללי נימוס שלכם, באים רק מחמת "מוסר אנושי" והגיוני ("לא נעים", להתנהג אחרת...) אזי בסופו של דבר כאשר מגיעים לפיתוי קטן (אשת איש) - זה מיד מתפורר ונעלם, ולכן הייתי מוכרח לשקר, ולומר שהיא אחותי...

שמעתם איזה יסוד חשוב לימד אותנו אברהם אבינו? שום השכלה, ושום תרבות בעולם, לא יוכלו לבלום פשעים מתועבים! נסיון קטן של "אשת איש" שיבוא לפניהם - וכבר הם יפלו בפני יצר התאווה. ויותר מזה, הם יהפכו פתאום לחיות טורפות, עד אשר יהיו מוכנים לרצוח(!) את בעלה, כדי לספק את הרצונות שלהם!!!

הכח היחיד שיכול להתמודד עם יצרים רעים - זה רק תורה ויראת שמים, שרק אז האדם מסוגל לשלוט על יצריו, תאוותיו, ורצונותיו. הוא נהפך להיות יותר מחושב, ומתון בכל מעשיו ודרכיו.

ובלא זה - כל המידות והנימוסים, הכל "הצגה" אחת גדולה, שבסופו של דבר, תתפורר בפני כל יצר קטן של תאווה...

ובמילים קצרות: רק על ידי יראת שמים, יכול האדם להשליט את השכל - על הרגש!!!

ולאחר יסוד חשוב זה, שוב אין לנו שום קושיא על העם התרבותי - הנימוסי - והמפצלתי - הגרמנים ימ"ש !

כל התרבות של הגרמנים, באה רק מתוך מוסר "שכלי" שבחוקים שלהם נאמר שכך "יותר טוב", "ויותר יפה" להתנהג. לאכול בעדינות על 'קצה' האצבעות, עם מזלג וכף, עם מפית ונייר, ללעוס את האוכל כשהפה סגור, וכו' וכו'. זה דוקא "ערכים" מאוד נחמדים, לחיות חיי תרבות "מעודנים"...

מוסר כזה שהאדם קובע אותו, הוא נתון במשך הזמן להרבה שינויים, שינויים דרסטיים, ואפילו קיצוניים, עד כדי שבוקר אחד הם יכולים לקום ולהחליט, שהעם היהודי לא נחשב בעיניהם "לבני אדם", ומותר להרוג אותם... (וכעין זה, ברש"י מסכת מגילה דף ט'. ד"ה הרגו שור, עיי"ש היטב).

מזעזע ממש, מה יכול להיות למידות הטובות (!) של האדם, באם הוא לא מתבל בהם "חומר משמר" שנקרא בשם יראת שמים!

נעתיק כאן מעשה, שהתרחש לפני כ - 250 שנה, והרעיון שעולה ממנו - קולע בדיוק - ליסוד הדברים שנאמרו לעיל:

מעשה זה התרחש בתקופתו של הגאון ר' יונתן אייבשיץ, במדינתו אשר בפולין, הכומרים הנוצרים היו מנהלים תמיד ויכוחים עם הרב, בעניני דת ואמונה, כדי להקניטו. ואילו הרב, בחכמתו הגדולה, הצליח תמיד לסכל את כל טענותיהם, ולהוכיח להם שאין בהם ממש.

והנה, באחד הויכוחים שהתנהלו עם הרב, טענו הכומרים, שיש בכח אנוש להפוך "בעל חיים" ל"בן אדם". כלומר, לְאַלֵף אותו, ולשנות את טבעיו לתכונת בן אדם רגיל!

הרב מצידו טען, שזה בלתי אפשרי כלל. בעל חיים לעולם לא יוכל לשנות את טבעיו ותכונותיו, אמנם הוא יכול "לחקות" מעשי בני אדם, וכדומה, אולם לשנות את 'טבעיו' - לעולם לא!

הכומרים עמדו על דעתם, והמלך שהתערב בויכוח אמר, שינתן לכומרים אורכה של 3 ימים, כדי שיוכיחו את טענתם. והיה אם צדקו דבריהם - יגורשו כל היהודים מארצו ! צהלו הכומרים לשמע ההחלטה, וחיכו בקוצר רוח ליום המיועד.

...חצות ליל בביתו של הרב, כולו שקוע בתוך סוגית גמרא חמורה, מנותק מכל הסובב לו, וכל כולו טורח ליישב הויות אביי ורבא...

עכברון שובב הסתובב לו בביתו של הרב, קפץ מפינה לפינה, ובין סיבוב לסיבוב - קפץ לא פחות לתוך... קופסת ה"טבאק" הפתוחה שהיתה על שלחנו של הרב. הסתובב לו שם המסכן, ולרוע מזלו, עד שהספיק להשתחרר - כבר ניסגר עליו הקופסה ע"י הרב, שלא שם ליבו לדבר הניטמן בתוך הקופסה...

דפיקות עזות נשמעו בחצות הלילה על דלתו של הרב. "בשם המלך, פיתחו"! נשמע הקול מעבר לדלת. הרב נינער ממחשבותיו, וניגש לעבר הדלת, והנה מה רואות עיניו? פלוגת חיילים באה בפקודת המלך, להזמינו לויכוח שעתיד להערך בשעה הקרובה, בין הרב לכומר המלך.

הרב הוכה בתדהמה, הלא כל הענין נשכח מליבו כלל וכלל, ואולם לא עת עתה לחשוב הרבה, שם מבטחו בהשי"ת, שישים בפיו את הדבר הנכון, לבש את גלימתו, הכניס לתוכה את קופסת הטבאק, ונלווה עם החיילים אל מרכבת המלכות שהמתינה בחוץ...

אולם המלכות היה הומה מאנשים שבאו לחזות בויכוח. על גבי שולחנות ערוכים ישבו כומרי המלך, שותים וצוהלים, סמוכים ובטוחים בניצחונם!

תזמורת מלכותית פתחה את הערב, והויכוח התחיל. הכומרים נתנו את הרמז, והנה מפתח המטבח הופיע מחזה מוזר, שהיכה את כל המסובים בהלם - - -

הם הבחינו בחתול מאולף, בשני רגליו האחוריות - היה נעמד, ובשני רגליו הקידמיות - נשא מגש עם כוסות משקה, לשרת את המסובין. על צווארונו היה תלוי פאפיון בצורת פרח, ממש חתול בתפקיד של "מלצר" מנוסה...

הכומרים היפנו את מבטם לעברו של הרב, ולחשו לו בקול לעגני: "נו, וכי לא צדקנו שיתכן להפוך בעל חיים, לבן אדם מוסרי, שישרת את אנשיו בנאמנות... הנה 'דוגמה חייה' לטענתנו...!

עיני כולם הופנו בסקרנות אל הרב, לשמוע מה יש בפיו, לענות על המציאות שאין עליה תשובה...

הרב נשא על שפתיו תפילה חרישית שיעזרנו הקב"ה, חשב וחשב... ופתאום הבזיק במוחו רעיון מבריק: הוא נזכר בקופסת הטבק, ונזכר הוא גם, שנכנס לתוכו "יצור"

שבזמנו לא ייחס לו שום חשיבות, הרב ראה זאת בתור השגחה פרטית מהשמים, שסובבו שדוקא יצור זה, יהיה השליח לנפץ את טענותיהם של הכומרים לרסיסים!
חיש קל הוציא מכיסו את קופסת הטבק, והרים את המכסה, ואז... קפץ העכבר מתוכה, והתחיל לרוץ בכל פינות האולם...
ויהי רק כאשר הבחין החתול בעכבר - יצאו מעיניו כעין שני זיקי אש, זרק את כל המגש על הריצפה והחל רודף על ארבע אחרי טרפו...
פני הרב זהרו וצהלו, הוא הביט במבט של ניצחון כלפי הכומרים, כאומר להם: "נו, וכי מה קרה למלצר "המנומס" שלכם? עכברון קטן כבר הצליח להפריח לו את הנימוס שלימדתם אותו כל הזמן...?
הכומרים הורידו את ראשם מרוב בושה, אכן צדק הרב, בעל חיים לעולם לא ישתנה, כל הנימוסים והנהגות הטובות שיֵלָמדו אותו, ישארו אצלו רק בתור "חיקוי" בעלמא, ותו לא...!
ולאחר סיפור נפלא זה - נתרגם אותו גם לעניינינו: הגרמנים היו ג"כ דומים ממש לאותו "חתול מנומס"! כל ההשכלה שלהם, התרבות שלמדו, הנימוס והאדיבות שהיו מראים כלפי חוץ - הכל היה רק בתור "חיקוי" בעלמא, חיצוני ושטחי, בתוך תוכם היו הם חיות טורפות אשר רק אם היו זורקים לפניהם 'עכברון מסכן' (יהודים) כבר היו זורקים את כל התחפושת שלהם, ורודפים 'על ארבע' אחרי טרפם...
אכן, כלפי חוץ הם היו נראים - "חתול מנומס ואדיב" !!!
ובאמת שזהו הפרצוף האמיתי של כל הגויים האדיבים הטובים והמנומסים, הכל רק 'הצגה' בעלמא, ותו לא! וכבר הורונו חז"ל בגודל חכמתם "טוב שבנחשים - רצוץ את מוחו"!
יש לזכור תמיד, שהדבר היחיד, שיש בכוחו להחדיר פנימה את כל הנימוסים והמידות הטובות לתוך "טבעו" של האדם, לתוך "דמו" שיהפכו להיות חלק ממנו, זה רק ע"י - תורה ויראת שמים !
וכעת נעבור להתייחס לשאלה השניה, ובזה נחתום את פרקנו.
תוכן השאלה: אחרי שביארנו בס"ד ע"פ השקפת התורה, כיצד יתכן שבני אנוש יגיעו לידי מעשים נפשעים כאלו, עדיין יש לשאול: אמנם נכון, אולם מדוע עשו זאת דוקא ליהודים? למה לא תפסו "קרבן" אחר?
הרבה תשובות נאמרו על שאלה זו, ואולם אנו מעדיפים לתפוס את "השורש" שגרמה לשינאה, וממילא כל שאר הנימוקים יהיו מיותרים.

ראשית יש לדעת, שמיוחס לומר בשם הגר"א, שקבע, שהגרמנים מתייחסים לגזע של עמלק! וכן היא גירסת הגר"א, על הגמרא במסכת מגילה דף ו': כשבא לתאר את העם הגרמני, הוא מכנה אותם שם "גרמניה של אדום", וזה ג"כ רמז שהם שייכים לעמלק, שבא מעשיו, אבי אדום!

וכך גם מפורסם על קיסר גרמניה, שנקרא בשם "וילהלם", כשבא לבקר בארץ (בשנת תרנ"ט, לפני כ - 100 שנה) ביקשו מהרבנים של ירושלים אשר היו בזמנם, הגרי"ח זוננפלד והמהרי"ל דיסקין, שיצאו לקראת הקיסר, לברכו בברכת "שחלק מכבודו לבשר ודם", והרבנים סרבו בתוקף להצעה, בטענה שהלכה זו לא נאמרה לגבי מלך שבא מזרעו של עמלק!!!

ועכ"פ, אם מסכימים אנו לקביעה זו, שהגרמנים באו מזרעו של "עמלק", א"כ אין לנו כבר שום קושיות, ונעלמים לנו כל סימני השאלה שהתפלאנו על גודל אכזריותם של הגרמנים, דוקא לעם היהודי? שהרי הגרמנים הלכו בדרך שהנחה אותם הסבא העמלקי שלהם, והסבא של הסבא שלהם.

ומי היו ה"סבות" האלו? עמלק עצמו, ונכדו - המן הרשע!!!

ולשם הבנת הדברים, נפרט לכם איזה סוג שינאה היתה זורמת בדמו של עמלק, כלפי העם היהודי. ואת זה בדיוק הוא העביר 'בתורשה' לניניו: המן, והעם הגרמני.

הנה ידוע לכולם, ציווי התורה כלפי העם העמלקי, שנראה לכאורה אכזרי מדי, הקב"ה ציונו: "תמחה את זכר עמלק"! כלומר, אנשים, נשים וטף, עוללים, ויונקים, את כולם יש ציווי למחוק מעל פני המפה!

ומה הסיבה? מדוע יש ציווי כ"כ חריף? על כך מסבירה התורה: "על אשר קרך בדרך" וכו'.

וזה לכאורה תמוה: האם רק עמלק בא להלחם בישראל? והרי בכל ההסטוריה של עם ישראל, מצינו שאומות העולם נתגרו ונלחמו בישראל עד חרמה, רדפו, עינו, שחטו, וכו'. שכך הלכה פסוקה היא (במדרש, בראשית רבה, אות ע"ח), ש"כל עשיו שונא ליעקב", ובכ"ז לא מצינו ציווי מיוחד למחוק את שמם - אלא רק בגזע של עמלק!

שאלה חמורה זו, מובילה אותנו לידי מסקנה, שבהכרח טמון בעם העמלקי מן שנאה 'מיוחדת', שלא מצינו כמותה בשאר גויים.

ונבאר למה כוונתנו:

כל גוי נורמלי, שבא להלחם עם היהודים, ברור שהדבר נובע מתוך שנאה, ואולם יש גם לדעת, שמאחורי השנאה הזו - מסתתרת סיבה שגרמה לכל השנאה. והסיבה העיקרית

שהם שונאים אותנו, זה בגלל דתנו וחזותנו היהודי. הם שונאים אותנו בגלל האמונה שאנו מאמינים בתורה ובמשה עבדו, אשר היא סותרת לכל אמונתם האוולית. הם שונאים אותנו, משום שאנו נבחרנו להיות סמל האומה הנבחרת, ורק אנו זכינו להיות, ממשיכי דרכו של אברהם אבינו. (ואילו שאר הגוים, אע"פ שהם ג"כ מזרעו של אברהם - בכ"ז, מאס בהם הקב"ה, ובחר דוקא בנו!) וכל זה עומד להם כקוץ בעיניים, ומכאן מתחיל כל נקודת השנאה, וממנה מתפתחת כל השתלשלות המריבות, המלחמות, האינתיפדה, וכו'.

ומי גילה לנו, שאכן זוהי הסיבה האמיתית? חז"ל הקדושים! בגמרא מסכת שבת, (דף פ"ט) נאמר, "למה נקרא שמו "הר סיני"? שמיום שניתנה בו התורה, ירדה שנאה משם לכל אומות עולם". כלומר, עצם העובדה שהקב"ה העדיף והבדיל אותנו להיות לו לעם, ונתן לנו תורה נצחית, שלועגת לכל אמונתם הטפלה, עובדה זו מקוממת ומחלחלת בתוך ליבם של הגויים, ומזה נובע השנאה לאורך כל הדורות.

זוהי השנאה אצל כל הגויים.

ואולם אצל עמלק, מצינו שנאה 'אנטישמית' מיוחדת במינה. הוא בא להלחם עם ישראל עוד קודם שקיבלו את התורה! וזה מגלה לנו, שהוא שנא את היהודים, לא בגלל דתם ואמונתם (וככל יתר הגויים) אלא סיבת השנאה היתה רק משום עצם היותם יהודים, בני אברהם יצחק ויעקב, הוא שנא את הבשר ודם של היהודי...! עצם שם התואר "יהודי" הטרידה אותו ממנוחתו...

ולכן, שנאה מרושעת כזו, שמוגדרת בתור "שנאה לשם שנאה", מעבר לכל סיבה והגיון שיכלי, אותם ציוונו הקב"ה למחוק אותם מהעולם, כיון שלשנאה כזו איומה אין כלל תקנה, אלא רק - "ואחריתו עדי אובד"!!!

ובדיוק, אותה שנאה מצינו לאחר 1,200 שנה, אצל נכדו של עמלק - המן הרשע !!!

המן לא ביקש לאבד אותם רק "מדתם", אלא את עצם הקיום של "יהודי" הוא ביקש למחוק, צורה של יהודי הפריע לו בחיים!

ואותה תופעה של שינאה, מצינו גם אצל נינו של עמלק - החייה הנאצית! גם שם היתה להם מטרה ברורה: להשמיד להרוג ולאבד, את כל אשר בשם "יהודי" יקרא, ללא כל קשר לדתם ואמונתם. והראייה לזה, שהיטלר הרג אפילו יהודים מומרים ומשומדים, שבגדו ביהדותם, והתבוללו בין הגויים, גם אותם הוא שלח ברכבות - לכיוון מחנות ההשמדה! הוא הראה להם שיש להם "דם" יהודי! כיון שהסבא של הסבא שלהם היה יהודי!!!

וממי הוא ירש שינאה אנטישמית כזו? מסבו המן, ומסב סבו - עמלק!!! הם העבירו לו בתורשה את השחיתות שלהם, ולכן לגזע העמלקי אין תקנה, אלא באבדון לגמרי מן העולם!

ואם תשאלו: מה כל זאת נוגע לנו? נכון, זה מעניין לדעת את "ייחוסם" של הגרמנים, וגם מעניין לדעת את תופעת השינאה המיוחדת שהיתה טבועה בעמלק, ואולם מה זה נוגע לשער של "גמילות חסדים"?

התשובה: כיון שלצערינו, תופעה של השינאה הזו חדרה גם לתוך מחנינו! ישנם יהודים שלקויים קצת בשינאה המיוחדת של עמלק. אתה רואה יהודי ששונא את חברו, ללא שום סיבה הגיונית, שונא אותו על עצם קיומו בחיים, רוצה לבלוע אותו חי, הוא פיתח נגדו מין שינאה כזו - עד שהוא כבר לא יכול לסבול כשרואה את חבירו לנגד עיניו!

ועל מה ולמה? על כלום! 'שינאת חינם' כפשוטו, נכנסה בו איזה רוח שטות, שחברו כאילו רוצה את רעתו, ולכן הוא מרגיש אותו כמו "ארס" בתוך הנשמה!

נו, וכי זו לא שינאה מסוג "עמלקית"? וכי אנחנו לא צריכים לבער את הנגע הזה מקירבנו?

צריכים לדעת ברור, שמי שנגוע בשינאה האנטישמית הזו, רח"ל, צריך בדיקה אחריו, שמא הוא בכלל לא מזרע ישראל, אלא ח"ו מהגזע של... ח"ו.

יש תמיד לחזור ולשנן לעצמנו: אנו היהודים, הדוגמא והסמל להיפך הגמור מהשינאה של עמלק, אנו קיבלנו "תואר כבוד", שבזכותו הצלחנו להחזיק מעמד במשך כל אלפים שנות גלותנו - - -

כותרת התואר מכונה בשם: יהודים, רחמנים בני רחמנים!!!

זוהי חובתנו בעולמנו, להתרחק מכל זיק של שינאה עמלקית !

סיימנו בזה את פירקנו, נקווה שהצלחנו להפיק את הלקח הברור, שלימדה אותנו השואה האיומה:

א. למדנו שהאדם הינו "חיה משוכללת", וללא יראת שמים פועלת החיה במלוא עוצמתה. ואין זה משנה כלל, באם האיש ההוא "תרבותי ומנומס", או לא.

ב. למדנו גם את סיבת הקפידה של התורה, למחיית כל זרעו של עמלק, והיא, שהיה טבוע בדמו שנאה מרושעת, שנאה לשם שנאה, ובזה אנו צריכים להתחזק, ולברוח ממנה עד קצה האחרון, עד שנהפוך את ליבנו, ללב יהודי - רגיש ורחמן ! ...ולוואי וניזכה.

מאמר שביעי - ישנם הרבה אנשים, שמתחזים כעניים, ומרמים את הבריות, כיצד אוכל לדעת מי האמיתי?

תשובה: אכן, שאלה זו לצערנו מאוד אקטואלית בזמנינו. שהתרבו הנוכלים והרמאים, ותפסו את נושא הצדקה - בתור "מקצוע" מכובד, שמכניסה רווחים טובים...

תופעה זו כ"כ לקויה, עד שכבר א"א להבחין באחד שנכנס לבהכנ"ס, ומכריז "הכנסת כלה" למה כוונתו ?

האם באמת להכנסת כלה, או שרוצה הוא לרמוז בדבריו, שצדקה זו היא הכנסה "קלה", שבקלות מכניסים כסף לתוך הכיס...

אמנם, אי אפשר להתעלם מן העובדה, שישנם אנשים שבאמת נזקקים, ונתקיים בהם הפסוק "ולרש אין כל" כפשוטו, "תפרנים", שבקושי משיגים את פת לחמם, ולהם ודאי שמצוה לתת צדקה.

הבעיה שעומדת בפנינו: שאנו נמצאים בין ה'פטיש לסדן'! איננו יודעים להבחין מיהו האמיתי - ומיהו הזייפן, מיהו הנזקק - ומיהו הצבוע, שמתחפש כדי לאחוז את עיני הבריות.

וזו בעיה שיש להתייחס אליה בכובד ראש, ובס"ד ננסה לענות עליה כפי השגתנו, ונשתדל ככל האפשר, שנצא מפרק זה, עם מסקנות ברורות ביד.

ראשית לכל, יש לנו כבר "חצי נחמה", שבעיה זו התעוררה כבר בזמן חז"ל הקדושים, הם נתקלו באנשים רמאים, והסיקו מכך מסקנות. ולתועלת הדברים, נעתיק כאן את דברי חז"ל במקורם.

הנה הגמרא במסכת כתובות דף ס"ז: (וכעין זה ממש, בתלמוד ירושלמי, מסכת פאה, פ"ח ה"ח. ע"ש) מספרת לנו את העובדא הבאה:

איש עני היה גר בשכונתו של ר' חנינא בן דוסא, אשר היה לבוש קרעים, והולך ומקבץ נדבות מבית לבית. ר' חנינא מרוב רחמיו עליו, היה רגיל לשלוח לו בכל ער"ש 4 זוז, כדי שיהיו לו להוצאות השבת.

ערב שבת אחת, שלח ר' חנינא את אשתו במקומו, כדי שתמסור לעני את התמיכה הקבועה. והנה כעבור דקות אחדות האשה חוזרת הביתה עם הכסף בידה, וכשכולה מלאה תדהמה, ניגשה לבעלה והחזירה לו את הכסף חזרה...

מה קרה? העני לא בבית? - שאל ר' חנינא.

לא זו הסיבה - ענתה לו אשתו, אלא פשוט מאד העני הזה לא זקוק כלל לצדקה שלך, בכספו הרב שיש לו, הוא יכול לפרנס גם את משפחתו, וגם אותך!

- מהיכן את יודעת זאת? שאל ר' חנינא בהשתוממות.

- גיליתי זאת מהשיחה שהיתה בניהם, כשהגעתי לדלתו של העני, שמעתי את אשתו ששואלת אותו: "באיזה ספל רוצה אתה היום ליטול את ידך, האם בשל כסף או זהב? כלומר, שהם עשירים כקורח, עד שאפי' כלי הנטילה שלו עשוי מזהב, ורק כלפי חוץ מתחזה הוא כעני, כדי לרמות את הבריות!

ר' חנינא נרעש כולו לשמע הגילוי המסעיר, שנגלה לו באופן מפליא שכזה, ומיד פנה ואמר לאשתו: היודעת את, שאנו צריכים להכיר טובה לכל הרמאים מהסוג האלו? ומדוע? כיון שאלמלא הרמאים, היינו חוטאים בכל יום, בזה שאנו לא נותנים צדקה לעניים!

שכן חז"ל החמירו מאוד, במי שמעלים עינו מן הצדקה, והענישו אותו בעונש חמור - שלא יפטר מן העולם, עד שיגיע הוא בעצמו לידי עניות!

ואולם עכשיו אנו "משוחררים" מהעונש הזה, כיון שיותר אין עלינו שום תביעה מדוע אנו מעלימים עינינו מן הצדקה. שהרי הרמאים גורמים לנו, להפסיק לתת לגמרי כסף צדקה, כיון שבגלליהם איננו יודעים מי נזקק באמת, ומי לא.

נמצא, שעל ידם יש לנו "תירוץ", מדוע אנו מעלימים עין מן הצדקה! זוהי תשובת חז"ל, על הבעיה שיש בכל עיר "מכת הרמאים". ואולם גם זה עדיין לא פתרון מושלם, להעלים את עינינו מן הצדקה בגלל הרמאים?

נכון, 'עונש' לא נקבל על זה, וכמו שהבטיח לנו ר' חנינא, ואולם מה יהיה על מצות הצדקה שלנו? וכי נפסיד אותה? והרי היא שקולה כנגד כל המצוות! (וכמו שכתבו חז"ל, במסכת ב"ב דף י'. ע"ש). וכי נהיה אכזריים וקשוחים כלפי כל עני שמתחנן אלינו, ונעלים את עינינו ממנו?

ודאי שלא! אז מה העצה? 2 עצות יש בדבר:

א. לבדוק אם אנחנו לא מדברים "מהרהורי ליבנו". כלומר, יתכן שבאמת טענה זו נובעת ממידת הקמצנות שאנו נגועים בה, לא רוצים לתת צדקה! ורק בגלל שלא נעים לומר זאת 'גלוי', לכן מחפשים כל מיני "תירוצים", ומנחמים את עצמנו שהסירוב לתת צדקה - זה נובע בגלל הרמאים, שסוחטים לנו את הכסף, ולכן איננו יודעים למי לתת. (וכפתגם העולם, שאדם שלא יודע לרקוד, אינו מאשים את עצמו, אלא אומר שהריצפה עקומה...)

ודורשי דרשות, רמזו את כל זאת בפסוק: "הקול קול יעקב" כלומר, הטענות נשמעים שהם באים מחמת יראת שמים, שלא רוצים לסייע בידי רמאים עוברי עבירה, וכו' וכו', ממש קול יעקב הצדיק! בעוד שלאמיתו של דבר, הסיבה האמיתית למניעה זו, היא בגלל

שה"ידיים ידי עשיו", אכזריות וקשוחות, שלא יכולים ליפתח בפני עני מסכן! וכל בעל נפש, יודע ומכיר את עצמו, אם באמת הוא נגוע במחלה הנ"ל!

ב. גם אם נניח, שטענות אלו אמיתיות, ונובעות מתוך דאגה ואיכפתיות לחסרונם של העניים האחרים, גם אז - עדיין אנו לא צודקים! ומדוע? משום שעלינו להתדבק במידותיו של הקב"ה, ולהתנהג איתם כפי שמתנהג הקב"ה עם אלו שמרמים כנגדו!

כלומר, אם אנחנו נתחיל לעשות "ביקורת" על כל אחד, אם הוא באמת אמיתי, או סתם שקרן, אז אוי לנו! ואבוי לנשמתינו!!!

מדוע? בואו ונהיה גלויי לב עם עצמנו:

וכי אנחנו לא זקוקים לבקש "נדבות" מהקב"ה? לא זקוקים לרחמיו של הבורא שימשיך להשפיע עלינו טובה, ויאפשר לנו להמשיך להתקיים, ע"י שיעניק לנו "נדבה", שכוללת: בריאות, בנים, אושר, חכמה, וכו' וכו'?

נמצא, שגם אנחנו ברשימה של "מבקשי נדבות". וכעת, הבה נבדוק את עצמנו:

האם אנו תמיד "אמיתיים" עם הקב"ה, מדברים בכנות ומכל הלב, או שג"כ נוהגים כמו אותם הרמאים, עושים את עצמנו "מסכנים" כלפי הקב"ה, מבטיחים לו הבטחות שנתחזק, והכל אינו אלא מהשפה ולחוץ, למחרת הכל פורח מהראש, לא זוכרים דבר, כאילו לא היה כלל "הסכם" עם הקב"ה...!

וא"כ לאחר חשבון זה, עדיף לנו לשתוק, ולרחם על כל עני שבא לבקש מאיתנו צדקה. שאם נתחיל לדקדק אחריו אם הוא ראוי לקבל, גם בשמים יתחילו לדקדק אחרי בקשותנו, אם אנו ראויים לקבל, והאם אנו אמיתיים עם עצמנו, - ואז אתם כבר יודעים מה יהיו התוצאות...

העני יפסיד ממך ב'מקרה הטוב' רק כמה שקלים... ואולם אתה תפסיד מהקב"ה - בריאות של חיים!!!

ולכן עדיף לטובתנו "להרפות" את הנידון, ולא לעלות אותו כלל על שלחן הדיונים!

הנה, נלמד מוסר מאבותינו הקדושים, ניקח מהם דוגמא חייה - איך הם העניקו חסד לכל אחד, אפי' לאנשים מושחתים ביותר, ולא עשו כל מיני "חשבונות ותירוצים" שהם רמאים, נוכלים, מתחזים, וכו'.

ונעתיק כאן דוגמאות מספר:

1. אברהם אבינו - עשה חסד עם ערבים, רמאים ונוכלים, עובדי עבודה זרה, שונאי היהודים, שאין כל סיכוי כלל לקבל מהם טובה חזרה.

ואעפ"כ, הוא שחט לכל אחד מהם - פרה שלימה(!) כדי שכל אחד מהם, יאכל "לשון" של פרה עם חרדל...

2. וכן אצל יעקב אבינו, אותה תמונה: הוא עשה חסד, עם אבי אבות הרמאים שקמו בהסטוריה של עם ישראל, הלא הוא: לבן הארמי!

מאה פעמים - רימה אותו לבן, ועשה לו כל מיני תחבולות "מתחת לאדמה"! ובכ"ז יעקב נשאר נאמן כלפיו, יושב ועושה עמו חסד עם צאנו, ושומר לו אותם במסירות נפש, במשך 7 שנים, בקור ובשלגים, לא נותן שינה לעיניו, עד שמחזיר לו את הצאן שלם לעדרו, אפי' בלי שריטה אחת!

3. משה רבינו - עושה חסד, עם מי? עם זה שמרמה אותו 9 פעמים!!! פרעה הרשע! תשעה מכות, הוא מרמה ומהתל בו, ועושה ממשה רבנו כביכול צחוק ח"ו, מסכים ולא מסכים לשחרר את בני ישראל...

ובכ"ז, איך התייחס אליו משה רבינו? בסבלנות יתירה, נזהר לא לפגוע בכבודו, והיה מוכן לחזור ולהתפלל להקב"ה, במשך כל תשעה התקופות של המכות, שיסיר מפרעה את המכה!

וכמו כן, היה מדבר אליו ביראת כבוד, משום כבודה של מלכות!

וכל זה, מעשה אבות, שצריכים להיות סימן לנו הבנים. ללמוד מדרכיהם, ולדעת שגם אם נתקלים באנשים שלא כ"כ הגונים, באנשים שרואים שהכסף העביר אותם על דעתם, ויש להם כבר "מחלה" להרויח כסף דרך 'נדבות' מאנשים, אעפ"כ, צריך לרחם על האומללים האלו, ולהבין גם את מצבם השפל, כדי שגם אנו, אם ח"ו, נהיה פעם בשפל המדרגה בגלל חטאנו, גם אותנו יבינו בשמים וירחמו עלינו אף על הכל. שכן כלל ברזל נקוט בידינו "כל המרחם על הבריות - מרחמים עליו מן השמים"! מידה כנגד מידה!!!

ובאמת, שכל דברינו הנ"ל, מתומצתים בכמה מילים, בתוך תורתינו הקדושה:

בחומש דברים (פרק טו, פסוק י') אומרת התורה "נתן תתן לו, ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך" וכו'.

מה כתוב כאן? התורה מצווה אותנו: נתון תתן לו צדקה, "ולא ירע לבבך" כלומר, שלא תתן מרוע לב, וישארו לך אח"כ יסורי מצפון, שמא זה שנתת לו הוא עני רמאי, שסוחט כספים?

אסור לך לתת צדקה עם מחשבות רעות כאלו! ולמה? על זה ממשיך הפסוק להסביר "כי בגלל הדבר הזה, יברכך ה' אלוקיך". כלומר, כי בגלל שאתה שותק ולא בודק אחריו - גם הקב"ה יוכל לברך אותך, ולא לבדוק אחריך, אם באמת אתה הגון וזכאי לכך, או לא.

במידה שאדם מודד - בה מודדים לו!
והדברים מאירים ונפלאים!
השתכנעתם? אשריכם! ואם עדיין לא, אז גם אשריכם! ומדוע? כיון שגם הטרדה הזו היא מעלה גדולה! שכך גילה לנו דוד המלך בתהילים "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי". כלומר, אם נגזר עלי צער ועגמת נפש, יה"ר שנצא 'ידי חובה' בצער שנגרם לי ע"י "טוב וחסד", בזה שאני נותן לאנשים מפוקפקים...
וזו הברכה הגדולה לאדם: שהרודפים שלו, האויבים והרמאים שלו יהיו רק סביב "טוב וחסד" שהוא עושה בעניני המצוות, ולא בעניינים אחרים, שיכולים להיות גרועים פי כמה, ודי בזה למבין.
נסיים במעשה מבדח קצת, אשר יעודד אותנו מאד, להמשיך בנתינת הצדקה לכל סוגי האנשים פושטי היד, מכל גווני הקשת:
פעם, ביום פורים, כאשר היה ר' זושא במצב רוח מרומם, אמר בבדיחות הדעת לאשתו הצדקת: היודעת את שבזכותך אזכה לגן עדן בעוה"ב?
ואם תשאלי הכיצד? אסביר לך:
כאשר תעמדי לאחר אריכות ימים ושנים לפני ב"ד של מעלה, וישאלו אותך איזה 'נחת רוח' עשית להקב"ה במעשיך, כאן בעוה"ז? תשיבי להם: כל ימיי, עזרתי וטרחתי בכל כוחותי, למען בעלי שהיה תלמיד חכם, כדי שיוכל לשבת וללמוד את התורה במנוחה ובישוב הדעת, ולכן מגיע לי בשביל זה גן עדן!
וכשישאלוך: וכי זה נקרא "תלמיד חכם"? תראי איך נראית התורה שלו! איך נראים המצוות שלו! פגומים ולקויים!!!
תשיבי לעומתם: וכי מהיכן יכולתי לדעת, שכך הם פני הדברים? אני הייתי אשה פשוטה ותמימה, ושמעתי שכל הבריות אומרים שבעלי ת"ח, ולכן היתה לי כוונה כל ימיי לשרת ת"ח, וכי מאין לי לדעת, מה מסתתר מאחורי כל המעשים שלו?
בשמים יקבלו את טענתך, ויפסקו לך גן עדן!
ואולם אז תמשיכי לטעון: איזה גן עדן זה בשבילי, בשעה שבעלי מתענה בגיהנום? לא שווה לי כל זה, אם אני יודעת שבעלי מתייסר ומתענה בגיהנום! בשמים יתחשבו גם בטענה זו, ויוציאו אותי מגיהנום לגן עדן!
נמצא - סיים ר' זושא את דבריו בענוה, שאזכה לקבל את חלקי בגן עדן - בזכותך!!!
ותשובה זו - צריכה לחזק גם אותנו:

כשנבוא לאחר אריכות שנים לב"ד של מעלה, ונָרְאֶה להם את כל מצוות הצדקה שעשינו בכל ימי חיינו, יבואו ויטענו לנו: וכי זה נקרא "צדקה"? והלא איש זה כלל לא היה עני, אלא נוכל ורמאי, וא"כ עם מי עשיתם צדקה? עם רשעים?

אף אנו נשוב ונטען להם: וכי מאין לנו לדעת, מה מסתתר בליבו של כל אדם? אנו איננו אלא יהודים פשוטים, שריחמנו על כל יהודי שהתחנן אלינו לפרוטת צדקה!

בשמים יקבלו את טענתנו, ויפסקו לנו גן עדן!

זהו הלקח, שאותו אנו צריכים לקחת בידּ בסיום פרק זה: לזכור תמיד שאנחנו הקובעים איך יתייחסו אלינו בשמים! אם אנו מתחילים למתוח "ביקורת" על כל ניזקק - גם בשמים יחזירו לנו אותו יחס, וברגע שנזדקק לטובותיו של הקב"ה יתחילו למתוח ביקורת על כל מעשינו, לראות אם אנו באמת זכאים לכך, ואז המצב 'מסוכן'...

וכך גם בצד ההפוך: אם אנו ניתן את פרוטת הצדקה, ללא כל חשבונות והתחכמויות, ניתן זאת רק בגלל שכך ציונו הבורא, להיות "רחום" כלפי אדם שמתחנן אליך לצדקה - במילא גם בשמים יתנהגו בהתאם, ובשעה שנתחנן ל"צדקה" מאת הקב"ה - לא ישיבו פנינו ריקם!

בידך הדבר - לקבוע את גורל מזלך!

אלו הם העצות המעשיות שהעלנו בפרק זה בס"ד. "ושומע לעצה חכם".

תסתכל על חברך "בגובה העיניים"

אם אדם הסתכל מתוך מבט 'נכון' על האנשים, הוא יראה אותם אחרת לגמרי! הם יותר לא יהיו נחשבים בעיניו, כרמאים וסחטנים! ואיזה סוג "משקפים" צריך להרכיב, כדי שדרכם נוכל להסתכל במבט נכון על האנשים, כפי שהתורה דורשת?

ה"בן איש חי", שהיה מומחה גדול לבעיות הנפש, ובקי בכל חדרי התורה, נתן לנו (בספרו בן איש חי, שנה ראשונה, בהקדמה לפר' ניצבים) עידכון מפורט, כיצד יוכל האדם לזכות, לעין טובה, שתראה רק את הטוב שבאדם.

הוא כתב דברים ברורים בנושא זה, ונצטט את תוכנם:

האדם צריך לערוך לעצמו חשבון, ולמדוד את חברו לפי גילו בשנים. וכך הוא יוכל להעריך ולכבד אותו. והרי 3 דוגמאות להבנת הדברים:

1. אדם "מבוגר" ממך - אתה חייב לו כבוד, משום שס"ס הוא חי יותר הרבה שנים, ומסתמא הספיק לעשות 'יותר מצוות' ממך!

2. אדם "צעיר" ממך - ג"כ אתה חייב בכבודו. ומשום עצם העובדא שהוא עוד לא הגיע לגילך, מימלא הוא עבר 'פחות עבירות' ממך!

3. אדם "בגילך ממש" - ג"כ אתה מחוייב בכבודו. שאע"פ ששניכם באותו גיל, ומספר המצוות והעבירות הוא "מאוזן", מ"מ "איכות" העבירות שלך חמורות יותר משלו! ומשום שאתה חרדי יותר, ויודע ומכיר את הבורא יותר ממנו. א"כ יוצא: שהוא עושה עבירות מאונס - ואתה מרצון! הוא בשוגג - ואתה במזיד!

אם כך תהיה השקפת האדם, על כל יהודי באשר הוא,

ממילא כל מאמר הפרק הזה - יהיה מיותר לחלוטין!

... כפי היחס שלך לחברך – כן יחסו של אלוקים אליך!

מאמר שמיני - אותה פעולה עצמה - פעמים שהיא "מעשה חולין", ופעמים היא נהפכת להיות "מצוה מהתורה"! במי זה תלוי?

תשובה: במאמר זה, באנו לעורר את לב הקוראים, לפקוח את עיניהם, ולהראות להם כמה טונות (!) של מצוות גמילות חסדים, "מתגלגלים" להם בין הרגליים, במשך כל שעות היממה. ומחוסר תשומת לב - אין הם מודעים כלל, לגודל האבידה העצומה שנגרמת להם בכל שעה, ובכל רגע מהחיים!

ואם אינכם מאמינים, נביא לכם כאן ראיות חותכות לדברינו, מן התלמוד בבלי, וגם מהמציאות היום יומית בחיינו, ואז תווכחו לראות שאכן לא הגזמנו בדברינו כלל.

ראשית לכל, נקדים את 'יסוד' הדברים, שהוא "השורש" שממנו נובע כל מאמר זה. צריך לדעת כלל אחד חשוב בחיים:

האדם בכוחות עצמו - יכול להחליט ולקבוע על מעשהו, אם יהיה נחשב ל'מצוה', או לסתם מעשה יבש ומת!

ונגדיר זאת כך: מחשבתו של האדם, יכולה לשנות את מעשהו מהקצה אל הקצה! לא "כמות" המעשה קובעת את המצוה, אלא "איכותו" של המעשה, כמה מאמץ ולב השקעת במעשה הזה, זה מה שהופך את המעשה - לחפצא של מצוה וקדושה!

ולשם הבנת הדברים היטב, נעתיק כאן דוגמא מן הגמרא בקידושין (דף ל"א.) שתמחיש לנו היטב, את הכלל הנ"ל:

הגמרא שם מחדשת, שיתכן מקרה שאדם יהיה נדיב לב - וירש גיהנם! ומצד שני, אדם יעביד את אביו בעבודת פרך - וירש גן עדן!

וכיצד יתכן הדבר? ממשיכה הגמ' להסביר: "יש מאכיל את אביו תרנגולות פטומות - ויורש גיהנום"!

כלומר, אדם מבוגר שיש לו אבא זקן, והוא לא מחוייב ע"פ דין לפרנס אותו ולהאכילו, ובכ"ז הבן הזה הוא נדיב לב, ויש לו לב רחום, לוקח ומאכיל את אביו על חשבונו

מהמאכל הכי משובח שקיים: "תרנגולים מפוטמים" ובכ"ז, מעשה זה מוביל אותו לרשת גיהנום!

מדוע? כיצד יכול ליהפך מעשה כזה טוב, לעבירה כזו גדולה עד כדי לרשת גיהנם?!

התשובה: נכון, המעשה מצד עצמו לא חסר בו כלום, ואולם צורת ההגשה שהגישו אותו - היתה בזלזול!

ומה נקרא "זלזול"? מתארים זאת התוס' שם: יום אחד, שואל הסבא את בנו: בני חביבי, מאין לך הכסף להוציא עלי כל יום תרנגולת מפוטמת? והבן משיב לאביו, בנימה של זלזול: "סבא! מה איכפת לך מאיפה כל הכסף? אתה תמשיך לטחון ולאכול, ואל תכניס ראשך בחשבונות של אחרים"!

במילים אלו, הבן 'הרס' את כל המעשה הטוב שעשה! כל נדיבות ליבו לא שווה כלום - אם הוא מסוגל להוציא מפיו מילה אחת של זלזול נגד אביו!

ומצד שני - "יש מטחינו ברחיים, ויורש גן עדן"! הכיצד? כגון שבאו מהצבא לקחת את אביו לחזית המלחמה, והבן מקריב למענו ומוכן ללכת במקום אביו, ורק משאיר לו את עבודת הריחיים, שיטחון במקומו כדי שיהיה אוכל לאכול. מעשה זה - מזכה אותו בגן עדן!

שאע"פ שהוא העביד את אביו בעבודת פרך של טחינת הריחיים, מ"מ הרי כוונתו היתה טובה, שיוכל עי"ז ללכת לצבא במקום אביו, ולכן בשמים מחשיבים זאת בתור מצוה, ויורש גן עדן!

ואם נסכם בכמה מילים את כל הגמרא הזו, יצא לנו הגדרה מאד מעניינת: "זה לא כל כך חשוב - מה אתה נותן, כמו - איך אתה נותן"!!!

ומי שפיקח, כבר תפס כלפי מה הדברים אמורים: בכל אורחות החיים שלנו, צריך להתנהג בדיוק באותה שיטה שלימדו אותנו חז"ל בגמרא מסכת קידושין הנ"ל. כלומר: אתה עושה מעשה? בידך הדבר להחליט אם זה יהפך להיות מצוה מהתורה, או שישאר מעשה "יבש", ריק מכל חיות ונשמה.

וכדי שהדברים יהיו "אקטואלים" יותר, נעתיק כאן כמה דוגמאות מהחיים, אשר כל בעל לב ישתומם, כיצד יכול הוא לִזְכּוֹת בקלות בכ"כ הרבה מצוות, בכל המעשים שעושה בלא"ה - במשך מרוצת החיים.

והרי דוגמאות מספר:

א. תספורת - אדם מסתפר במספרה. לכאורה נראה מעשה גשמי, שאי אפשר להפיק ממנו שום תועלת רוחנית, ואולם, ע"פ השקפת התורה אין זה נכון! עם קצת מחשבה והתבוננות, אתה יכול להרויח מהתספורת הזו 5 מצוות:

אדם שלא מגלח את פיאות הראש והזקן - מקיים:

1. לא תקיפו פאת ראשכם.
2. ולא תשחית את פאת זקנך.

וכשמשלם לספר את הכסף מיד, מקיים עוד - 2 מצוות עשה:

1. ביומו תתן שכרו.
2. לא תלין פעולת שכיר.

ואם מסתפר ביום שישי, ומתכוון בזה לכבוד שבת, מרויח עוד מצוה אחת מדברי קבלה, של "כבוד עונג שבת".

ובסיכום: 5 "מלאכים" של מצוות - על פעולה אחת של גזיזת השיער!

ממש להשתומם!

[ועיין עוד ב"כף החיים" (סימן רל"ב, אות ט"ו) שהצליח למצוא 14 מצוות(!!) שהאדם יכול לקיים - על ידי תספורת אחת!!! עיי"ש].

ב. רחיצה - כל אדם רוחץ את גופו מידי יום ביומו. ובכ"ז, יש אדם שמוציא מזה מצוות, ויש - שנשאר קירח מכל הצדדים.

במי זה תלוי? במעט תשומת לב מצידו של האדם!

יש אדם שמתרחץ לשם טיפוח גופו בלבד. לנקותו, וליפותו, כדי שיראה יפה בעיני אחרים.

מקלחת כזו לא תרמה כלום - לנפשו של האדם! הוא בזבז זמן רק לצורך גופו בלבד, בלי שום רווח של מצוה ניצחית...

ומצד שני, ישנם אנשים שהרחיצה אצליהם נחשבת למצוה גדולה, זה חלק מעבודת השם שלהם, הם מתרחצים מתוך מטרה שהגוף צריך לשרת את הקב"ה, ואין זה נאה לשרתו בגוף מלוכלך!

נמצא, שהסיבה לרחיצה זו נובעת מתוך כוונה טובה, לנקות ולהבריק דיוקנו של מלך, את דמות האדם שנברא בצלם אלוקים!

וכך גם מסופר במדרש רבה (ויקרא, פרק ל"ד) על נשיא ישראל הלל הזקן! שראוהו תלמידיו רץ לכיוון ביתו, וכששאלוהו לאן הוא ממהר? ענה להם, לגמול חסד עם גופו ולרוחצו, שגם זה מצוה היא!

ראו מה אפשר לפעול ע"י קצת מחשבה! אתה עושה מעשה פשוט של רחיצת גוף, ועם קצת כוונה טובה אתה בורא עי"ז מלאכים של מצוות!!!
ואותו יחס בדיוק, צריכה כל אשה לחשוב, ברגע שרוחצת היא את ילדיה. יש אשה שלוקחת את זה קשה, בשבילה זה מעמסה וטורח, הגב כבר נשבר לה, וכל הזמן היא רוטנת ברוגז מתי הם כבר יגדלו, וידעו להתרחץ לבד!
ואולם, אשה עם שכל מה עושה? היא הופכת מעשה זה למצוה של גמילות חסד, ומכניסה זאת לחשבון המצוות שלה!
כיצד? ע"י שמסתכלת על העבודה הזאת במבט אחר לגמרי: הקב"ה הטיל עלי תפקיד חשוב ואחראי: לגדל לו בנים בריאים וטובים, שיוכלו להיות אח"כ חיילים טובים בעבודת ה', ולכן אני רוחצת אותם, לכבוד השי"ת!
ע"י מחשבה כזו, הצליחה האשה לברוא לה במשך השנים, אלפי מלאכים של מצוות גמ"ח, שיעמדו לזכותה לאחר אריכות ימים ושנים!
ואותו שיקול, צריך ללוות את האשה בכל עבודות הבית: שטיפת הריצפה של הבית, הכנת אוכל לבעל, גידול הילדים וכו'. כל המעשים האלו, אם תחשוב האשה ותעמיד לנגד עיניה את המטרה המבוקשת ממנה, שצריכה לדאוג שבעלה ובניה יוכלו להיות פנויים כדי ללמוד את תורת ה' בהרחבת הדעת, ולמען זה היא עובדת וטורחת, הרי שאשה זו מקיימת מצוה בכל פעולה בבית. כל 'שטיפת ריצפה' של הבית שווה בדיוק כמו הנחת התפילין של הבעל! ללא שום גוזמה!!!
רק להפעיל קצת את המחשבה, ולעורר לעצמה את המטרה בעבודה, ואז הרווח כולו שלה - נקי!
וכן אותו הלקח גם לגבינו, אנו האנשים. בכל עסקינו שיהיו, מבעל מכולת ועד למנהל הבורסה, אם כל אחד יחשוב שהוא הולך לעבוד כדי לקיים מצוה, לפרנס את בני משפחתו, שעי"ז יהיה להם אפשרות לקיים מצוות יותר בישוב הדעת, נמצא שהוא מקיים בזה מצות "גמילות חסד" עם בני משפחתו, בכל שניה ושניה שהוא עמל בה למלאכתו!
מי פתי שמוכן להפסיד כ"כ הרבה מצוות ...?!
ואותו חשבון גם לגבי נושא "השינה" של האדם. אם הוא יחשוב דקה לפני שהולך לישון: אני הולך לישון, כדי שמחר יהיו לי כוחות רעננים להתפלל יותר טוב, ללמוד יותר טוב, לקיים מצוות בכוחות מחודשים... מחשבה כזו, מזכה אותו שעל כל שניה ושניה שהוא

ישן וחולם חלומות, בנתיים חשבון המצוות שלו הולך וטופח עוד ועוד... (וכך גם פסק הרמב"ם להלכה, בהל' דעות פרק ג' - הלכה ג'. עיי"ש ותהנה!)

נו, וכי לא צדקנו שיש "טונות" של מצוות, שממש מתגלגלים לאדם בין הרגליים, והוא מאבד אותם כלאחר יד, רק בגלל מעט חוסר תשומת לב של מחשבה - - - ?

והאמת היא, שזה לא נגמר בזה. חוץ מהרווח הענק שאנו מרויחים בזה שאנו "מקדשים" את כל פעולותנו, והופכים מעשים פשוטים למעשי מצוה וגמילות חסד - יש כאן עוד רווח עצום שלא לקחנו אותו בחשבון:

ברגע שהאדם מקדש את כל מעשיו לשם שמים, הוא גם מרויח שעי"ז יהיה לו - יותר קל ללכת לעבודה, לטפל בילדיו וכו'.

עצם הידיעה, שבמעשים אלו הוא אוגר מצוות לחשבון שלו בעוה"ב, זה עצמו ימריץ אותו לעזור לילדיו עוד ועוד, כדי להרויח עוד מצוות... ונמצא שני הצדדים נשכרים!

ולפני סיום הפרק, חובה עלינו להזכיר, שיסוד חשוב זה, נוגע בעיקר למעשה הצדקה: שלימות המצוה - לא נמדדת לפי כמות הכסף שנתת לעני, אלא הקובע העיקרי הוא: איך הגשת לו את כסף הצדקה!

האם זה היה מלווה בפנים זועפות וחמוצות, כאילו רמזת לו "קח, העיקר שתסתלק מכאן"! שכן במצב כזה, עדיף היה שלא לתת כלל, מאשר להעניק לו, ולתת לו הרגשה שהוא מסכן! (וכבר היה מעשה כעין זה בזמן חכמי הגמ', עיין מסכת חגיגה דף ה'. ומסיימת שם הגמרא, שאותו אדם עתיד ליתן את הדין על כך! עיי"ש).

ואולם, אם נתן לו אפי' רק פרוטה אחת, רק שהגיש לו אותה "בכפפות של משי" כלומר, בחיוך שופע טוב לב, בסבר פנים יפות, בכמה מילים מעודדות! פרוטה זו עולה לשמים, ומשקלה רב מאד מאד! עד אשר מכריעה אלפי דינרים של צדקה, שנתנו אנשים אחרים!!

ועל זה המליצו, את מאמר הגמ' בפסחים דף ח': שם מלמדים אותנו חז"ל "הנותן סלע לעני - ע"מ שיחיה בני, או שאהיה בן העוה"ב, הרי זה צדיק גמור".

ועל דרך הדרש פירשו כך: הנותן סלע לעני, וכדי שלא יתבייש ממנו מתחיל לפייס אותו, שבעצם הוא נותן ע"מ "שיחיה בני, או שאזכה לעוה"ב".

וא"כ - הוא מסביר לעני - אתה עושה לי טובה שאתה לוקח ממני את הצדקה, שבזכותך בני יחיה, ואני אזכה לעוה"ב! אדם כזה, שנותן צדקה בצורה כזו כדי שלא לביישו "הרי זה צדיק גמור"!!!

סיימנו פרק זה. נקווה שהפקנו את מירב התועלת מהדברים שנאמרו במאמר זה, אשר כולם סובבים סביב דבר אחד יסודי:

יכול אדם לעשות מעשה – והמעשה יהיה יבש וקפוא, מת מבחינה רוחנית!

ויכול אדם לעשות מעשה - והמעשה יקבל חיות של קדושה ומצוה!
המפתח להצלחה - נמצא בידך, איך אתה מסתכל על כל פעולות החיים?
האם כ"שרשרת" ארוכה של מצוות, או כ"שירות" לגוף האדם, ותו לא.
ואם זכית להסתכל נכון על פעולות החיים - אז קדימה - חבל על הזמן! רוץ לעשות פעולות ולחטוף עוד מצוות!!!

מָעֲשֶׂה שהָיָה

מסופר על החפץ חיים, שחלף פעם לפני פתחו של דוקטור מפורסם בוילנא, בשעת קבלת קהל החולים. אמר לו הח"ח בהתפעלות, שהוא מקנא בזכויות הרבות שיש לו בכל יום! הרופא התפלא, על מה יש לקנאות בתפקידו בתור רופא? ובפרט לאדם גדול בתורה - כמו הח"ח?
בא ואסביר לך - ענה לו הח"ח, הקב"ה זיכה אותך בתפקיד חשוב של הקלת סבל מהשני, ולפעמים אף בהצלת נפשות של אדם.
ועתה תלוי בך, איך אתה לוקח את זה: אם הכסף כבר "מטשטש" לך את העיניים, ובכל חולי של אדם, אתה רואה זאת בתור עוד 'הכנסה' של כסף, א"כ במקרה כזה אתה צודק! אינך אלא "אינסטלטור" פשוט לגוף אבריו של האדם, ותו לא!
ואולם אם אתה גם "ירא שמים" - א"כ כל התמונה משתנת: הרי בכל חולה נוסף , אתה זוכה בעוד מצוה הגדולה ביותר של הצלת נפשות! ואם אתה מסתכל במבט כזה על המקצוע, א"כ נכון שאתה אוסף בנתיים גם כסף, ואולם החשוב מכל: שבכל חולה וחולה - הולך ותופח חשבון המצוות שלך לשכר בלתי ישוער! ועל זה באמת יש מה לקנאות בך...!

מאמר תשיעי - אחדות תביא שלום. פירוד יביא מלחמות. כוחנו באחדותינו. וכשאנחנו ביחד - מי יכול עלינו?!

תשובה: ראשית יש להבהיר, שמאמר זה לא בא להתייחס לשום פוליטיקה זו או אחרת, כל מטרת פרק זה, היא אך ורק לתת תמונה לדברים, ע"פ השקפת התורה, כפי שמובא לנו בתנ"ך, ובמדרשי חז"ל בש"ס.
וכעת ניגש להתייחס לגוף הנידון:
כדי להשיג שלום בינינו לבין אומות העולם, חייבים לעבור תהליך של "אחדות" בעם ישראל. וזוהי התרופה הבלעדית, שתעזור להשכנת השקט והשלווה בין עם ישראל לשכניו הישמעאלים. שום עצה אחרת לא תעזור בנידון!

ודברים אלו לא בדינו מליבנו, אלא הם מבוססים על פי 8 הוכחות מחז"ל הקדושים. 5 הוכחות מהתנ"ך, ו - 4 הוכחות מהש"ס. שיוכיחו לנו באופן ברור, עד כמה תופס האחדות משקל רב עוצמה, אצל הקב"ה.

ונתחיל מ - 5 הראיות, שהובאו בתנ"ך הקדוש:

1. ראייה ראשונה - מדור ההפלגה. בחומש בראשית, פרק י"א, מתארת התורה את מצב אותו דור, הם לא רק שמרדו בהקב"ה, אלא אף רצו לעלות למעלה ולהלחם עמו! (ע"ש בפרש"י) בכוחות משותפים התחילו לבנות "מגדל אייפל" ענק, שראשו יגיע השמימה, וכך יכבשו כביכול גם את הכוחות העליונים.

שמעתם פעם על חוצפה ועזות מצח יותר גדולה מזו? ובכ"ז הקב"ה לא נגע בהם כלל לרעה! הוא רק בלבל את שפתם, והפיצם לארבע הרוחות.

היתכן? דור המבול עברו עבירה אחת של גזל, ונמחקו מן העולם, ואילו הם כופרים בעיקר באופן גלוי, ואינם נמחקים?!

על זה באה התורה ונותנת הסבר, מדוע הקב"ה העלים עין מהם: "ויאמר ה', הן עם אחד, ושפה אחת לכולם"!!!

אם שוכנת בניהם אחדות ושלום, הקב"ה כביכול מוחל על כבודו, ולא נוגע בהם לרעה! אמנם זו אחדות 'שלילית', כדי למרוד בהקב"ה, אך ס"ס כיון שיש הבנה ואחוה בניהם - זה מה שסילק את רוע הדין מעליהם! **ראו מה כוחה האדיר של "האחדות"!**

2. הוכחה שניה: מדור יורדי מצרים, שנשתעבדו תחת עול המצריים. 210 שנים, עבדו עבודת פרך בצורה מזעזעת. ריסקו את ילדיהם - ושמו אותם במקום אבנים בחומה. שחטו את ילדיהם - ונתנו לפרעה שיטבול בדמם, כדי שיתרפא מצרעתו, וכו' וכו'.

'אנטישמיות' נוראה שאין כמותה!

מה קרה? על מה ולמה נגזר השעבוד הנורא הזה? מגלה לנו הגמ' בנדרים (דף ל"ב.): בגלל שאברהם אבינו חטא בעוון קל, ושאל את הקב"ה על ירושת הארץ "במה אדע כי ארשנה"?

ועל זה הענישו הקב"ה, ואמר לו: הרהרת אחרי מידותי, ושאלת "במה אדע"? ידע תדע, כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום ועינו אותם 400 שנה!

וכאן אנו עומדים ושואלים בתדהמה:

אחרי הכל, הרי הקב"ה אמר "גר יהיה זרעך" ולא הדגיש שזה מכוון דוקא ליצחק, וכידוע שלאברהם אבינו היו שני בנים, יצחק וישמעאל, וא"כ למה דוקא אנחנו זרעו של יצחק, נגזר עלינו לפרוע את שטר החוב הזה, ולא הישמעאלים?

אכן, שאלה קשה זו כבר הטרידה הרבה זמן את... משה רבינו! כשראה משה, שבנ"י מעונים ומושפלים באופן כזה נורא, לא ידע מדוע דוקא הם, צריכים להכנס תחת הגזירה של "גר יהיה זרעך"?

עד שיום אחד, נפתרה לו פשר התעלומה, ונעלמו לו כל הספיקות!

מתי זה קרה?

כשמשה רבינו הרג את המצרי, וטמן אותו בחול, הלכו היהודים (דתן ואבירם) והלשינו עליו לפני פרעה. מעשה זה, פתר למשה רבנו את הספיקות, והוא קרא בהתפעלות: "אכן נודע הדבר"!

ומסביר שם רש"י (שמות ב-י"ד) "כל ימי הייתי תמה! מה חטאו ישראל יותר מכל 70 אומות העולם, שדוקא הם יהיו נרדפים בעבודת פרך כזו? ואולם עכשיו רואה אני - שהם ראויים לכך!!!

כלומר, ברגע שמשה רבנו גילה, שבתוך עם ישראל אין אחדות בניהם, אחד שונא את השני, ומלשין עליו לפני המלכות - הוא הֵצְדיק את דינו של הקב"ה!

אז הוא כבר היה מסוגל להבין ולעכל זאת, שאם יש בעם ישראל חוסר אחדות, זו כבר סיבה מוצדקת להטיל דוקא עליהם, את הגזירה הקשה של עבודת פרך, במשך תקופה של 400 שנה!

נורא נוראות, לאיזה תוצאות איומות יכולים להגיע כשאין שלום בעם ישראל! עד כדי שיעבוד של עם שלם, במשך 10 דורות, לעם זר מאומות העולם, בעבודה קשה ומפרכת של חומר ולבנים!

3. הוכחה שלישית: "קורח ועדתו". הקפדת הקב"ה הבולטת ביותר, שמצינו שהקפיד על עוון המחלוקת, זה היה במחלוקת קרח ועדתו. והנה, על עצם העובדא שקרח קיבל את עונשו - זה לא דבר מפליא, שהרי הוא ליגלג ופגע בכבודו של הקב"ה.

ואולם, מצינו בפרשה זו שני פרטים אחרים, מפליאים, שהם באמת מוכיחים לנו, עד כמה קשה עוון המחלוקת:

א. במחלוקת זו נענשו אף תינוקות יונקי שדיים, שלא טעמו טעם חטא מימיהם. ואעפ"כ גם בהם פגעה מידת הדין. ומדוע? משום שכשאין שלום, מידת הדין שולטת, וכבר לא מבחינים כלל בין צדיק לרשע!

ב. ויותר מזה: כשיש מחלוקת, אפי' אם הצד השני יוצא 'צודק' בויכוח, אעפ"כ הוא נענש על עצם "הפירוד" שהוא גרם ע"י מחלוקתו!

ויסוד זה למדנו ממחלוקתו של קרח: משה רבנו הציב תנאי לפני הקב"ה: אם אני צודק, תפתח האדמה את פיה ותבלע אותם. ואם אני לא צודק, ובדיתי את הדברים מליבי, אז... ג"כ קרח ימות! ואולם לא במיתה משונה, אלא רק כמות כל אדם כדרך העולם. פלאי פלאים! הרי אם קרח צודק במחלוקת, אין שום מקום להעניש אותו. ומדוע שימות במיתה אפי' רגילה?

אלא שכאן לימדנו משה רבנו, לקח נוקב בענין עוון המחלוקת: מי שמסית בתוך עם ישראל, מסכסך וגורם ריב, ופירוד, וקורע עי"ז את האחדות שהיתה - לא יצא נקי מהעסק הזה! אפי' אם הוא צודק בטענותיו, ג"כ ענוש יענש, כיון ש'הדרך' שהשתמש בה להביע את דעתו - היא פסולה!!!

שום טענה בעולם, לא יכולה להצדיק את המעשה של פירוד בעם ישראל, ואפי' אם יהיו אלו שיקולים של דת, או קינאת כבוד ה', שכן כלל גדול בידינו, שגדול השלום!

4. ראייה רביעית: מדורו של אחאב. ראשית, נקדים לבאר את "מעלותיו" של אחאב, עד כמה השחית להכעיס את הקב"ה באופן ברוטלי ביותר.

וכך מתארת לנו הגמ' בסנהדרין (דף ק"ב:)

* אחאב היה לו עזות פנים, והלך וכתב על דלתות עירו בשומרון, ש"אין לו חלק באלוקי ישראל"!

* היה מכור לע"ז באופן מבהיל: המריד את כל דורו לעבוד ע"ז, והוא בעצמו גזר על עבדיו שישתלו ע"ז בכל ערוגה במדינתו, והיה הולך ומשתחוה להם. חטא והחטיא את ישראל!

* היה רוצח שפל. רצח את נבות היזרעאלי, על לא עוול בכפו. רצח את כל נביאי ה', והשאיר לרשותו רק את נביאי הבעל.

* הפסוק העיד עליו (במלכים א', כ"א-כ"ה) "לא היה כאחאב, אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה'" הוא הרשיע יותר מכולם!

ועם כל העבירות האיומות האלו, בכ"ז הקב"ה לא נגע בהם כלל לרעה. אלא ההיפך בדיוק:

* היה מוריד להם כמויות אדירות של גשמים, עד שמתארת לנו הגמ' בסנהדרין (דף קי"ג.) שמרוב שפע, היו צריכים כבר להרים את שולי גלימתם, כשהיו רוצים ללכת לכנסיה לעבוד ע"ז. משום שגובה מי הגשמים הגיע עד לקרסולי רגליהם!

* כל המלחמות שהיו יוצאים, היו חוזרים עם נצחון מזהיר, ואפי' חייל אחד לא נחסר! (ע"פ הירושלמי פאה, פ"א ה"א).

איך זה יתכן? איזה "זכות" עמדה לו לאחאב הרשע, שבזכותה היתה לו הצלחה - הן מבחינה כלכלית, והן מבחינה בטחונית?!

חז"ל (בירושלמי שם, וכן במדרש רבה דברים ה'.) גילו לנו את הסוד: היה בניהם אחדות! לא היו בהם מלשינים, בזמן שאחאב הרג את כל נביאי ה', וחיפש "בנרות" עוד נביאי אמת כדי להרוג אותם, החביא עובדיה (שהיה שרו של המלך אחאב) 100 נביאים בשני מערות, והיה לווה מאנשים כסף בריבית, כדי לכלכל אותם.

כולם ידעו מהתוכנית הזאת, ואף אחד לא הלך להלשין לאחאב אף מילה אחת! וכיון שהיה ביניהם אחדות כזו גדולה, גם הקב"ה העלים מהם עין, ולא רק שהמשיך להשפיע עליהם כל טוב, אלא עוד היה נותן בידיהם כוח לנצח את אויביהם!

5. הוכחה חמישית: וזו כבר ראייה ניצחת, שאין עליה תשובה: כל דורות הגלות, שנמשך במשך כ - 2000 שנה. גלות ארוכה של נדודים וגרושים, יסורים ומכאובים, גזירות שמד ופוגרומים, עד שאין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו. ביהמ"ק נחרב, ועימו נחרב כל תפארת עם ישראל.

וכאן זועקת השאלה: איזה חטא כבד, יכול להשאיר רושם של "צלקת" במשך תקופה כ"כ מרובה - 2000 שנה!!! איזה חטא חטאו ישראל, שהקב"ה לא מוכן לסלוח ולהתפייס במשך זמן של מאות דורות ארוכות, כאורך הגלות- - -???

מגלים לנו חז"ל בגמרא מסכת יומא (דף ט':) שזה שוב בגלל החטא האיום של שינאת חינם! כשיש 'פילוג' בעם ואין אחדות, כל המצוות שיעשו לא יכריעו את הכף לבניית ביהמ"ק. שכן אם אין אחדות אין כלום! לא שלום, ולא ביהמ"ק!!!

נורא נוראות, לאיזה תהום יכולים להדרדר, בגלל החטא הזה!

וכעת, נעבור להביא עוד הוכחות מהש"ס ומדרשים, להמשיך להוכיח לנו את הנהגת הקב"ה, עד כמה הקפיד על מעלת השלום בעם ישראל.

הנה, בשני מקומות מצינו, שהקב"ה הסכים - למחוק את שמו בגלל חוסר אחדות ושלום:

א. בפעם הראשונה מצינו זאת בפר' בראשית. המתארת לנו את בריאת העולם בששה ימים. וכאן מגלים דבר מוזר לכאורה: בכל יום ויום, כשהקב"ה גמר לברוא עוד חלק מהבריאה, נאמר בפסוק "וירא אלוהים כי טוב". ורק בבריאת יום שני, שם השמיטו במתכוון את המילים הללו, והפסוק לא חותם בהצהרה, שהקב"ה ראה את זה "בכי טוב", מדוע? עונה על כך המדרש (בראשית רבה, אות ד') לפי שביום השני נעשה מחלוקת! נברא הרקיע (שמים) ש'חילק והפריד' בין מים עליונים לתחתונים. ועל דבר שמחלק ומבדיל, וגורם לפירוד, הקב"ה לא מסוגל לחתום עליו "כי טוב"!

להשתומם, עד כמה הדברים חמורים!
ב. עוד מצינו כעין זה בפר' סוטה. דורשת הגמ' בחולין (דף קמ"א.) שהקב"ה התיר לבזות את "שמו", ולמחוק אותו בתוך המים, ובלבד להשכין "שלום" בין איש לאשתו, בין הסוטה - לבין בעלה שחשד בה.
באיזו אשה מדובר כאן? מדובר כאן באשה נבזית ופרוצה שבגדה בבעלה, והלכה והתייחדה עם אדם זר, ויש עדים על כך. רק מה? עדיין לא קלקלה עמו.
ובשביל אשה כזו, הקב"ה מוכן שימחקו את שם המפורש בתוך המים, והעיקר - שישכון השלום בינה לבין בעלה!
עד כדי כך, יקר השלום והאחדות בעיני הקב"ה !
ג. הוכחה שלישית: הגמ' ביבמות (דף ס"ה), מגלים לנו חז"ל שהקב"ה הסכים כביכול לשקר בדיבורו, ובלבד שישכון שלום בעולם. וכלפי מי? כלפי שרה אמנו, שצחקה, כביכול על בעלה, ואמרה שכיון שהוא זקן - לא יתכן שהיא תלד עוד ילדים!
והקב"ה כשבא להעביר את דבריה לאברהם בעלה, שינה את המילים, ואמר לו ששרה אמרה זאת על עצמה "ואני זקנתי", העיקר שהאחדות תמשיך לשכון בניהם!
על מי מדובר כאן? על אברהם אבינו! קודש קודשים, שבודאי לא היה מקפיד על אשתו, ובפרט שהיה אז כבר בגיל זיקנה מופלגת - גיל 100! ובכ"ז כיון שיתכן שיפגם 'משהו' מן האחדות בניהם, היה מוכן הקב"ה לשנות את דיבורו, למען השלום.
וזה עדיין לא נגמר בזה - - -
עוד 2 צדיקים למדו מהנהגת הקב"ה הזאת, וג"כ שיקרו בדבריהם למען השלום. ומי הם אותם 2 הצדיקים?
א. אהרון הכהן שהיה משכין שלום בין אדם לחברו, ובין איש לאשתו. ובספר אבות דר' נתן (פרק י"ב) מתואר ה"תכסיסים" שהיה אהרון נוקט כדי לקרב את הלבבות: היה משקר ובודה מליבו, כאילו השני מתחרט ומעוניין להשלים עמו, וכאשר היו נפגשים אחד עם השני היו מתפייסים!
ובאמת, במסכת כלה רבתי (פרק ג'), מצינו גילוי מדהים בענין זה: אהרן הכהן הצליח הצלחה מרובה בתכנית זו, עד כדי כך שכשנפטר אהרן, יצאו ללוותו 80.000 ילדים שנולדו מאותם זוגות מסוכסכים שאהרון הצליח להשכין שלום ביניהם!
[ואם תעשו חשבון, יצא שבמשך 40 שנות המדבר, הצליח אהרן לעשות "שלום בית" לפחות ל- 5 זוגות ליום, ורק כך אפשר להגיע לכמות העצומה של 80.000 ילדים. צא וחשוב!].

ב. הצדיק השני, היה התנא ר' מאיר בעל הנס. מספרת לנו הגמרא (במסכת ירושלמי, סוטה פ"א ה"ד. וכן הוא במדרש רבה, ויקרא ט'-ט'). שר"מ היה מוכן שירקו בפניו 7 פעמים (!!!) ובלבד להשכין שלום בין איש לאשתו, ע"ש כל המעשה.

ולפני תלמידיו הנדהמים - נימק ר"מ את מעשהו, שאם הקב"ה השפיל את כבודו למען השלום, אנו על אחת כמה וכמה!

עד כאן סידרת ההוכחות מן התנ"ך והש"ס, שהוכיחו לנו באופן "חותך", עד כמה קשה בעיני הקב"ה, כשיש 'קרע' בתוך העם. ועד כמה רודף הוא אחר השלום, עד כדי שויתר על:

* חילול שמו הקדוש (בסוטה).
* חילול כבוד התורה. (במעשה דר"מ).
* חילול מידת האמת (אצל שרה אמנו).

הכל למען השלום!

ואם תתעוררו לשאול: מה הנושא של "אחדות" קשור לשער של "גמילות חסדים"? תשובתו בצידו: קשר הדוק יש בניהם, שע"י שכולם מלוכדים ומתאחדים ביחד - רק במצב כזה אפשר להתחיל לחשוב גם על טובת השני!

הנה, ניתן דוגמא, איך עם ישראל יכולים להשלים זה את זה בחסד, כאשר יש בניהם אחדות:

כידוע לכולם, החותם שמעיד על כל יהודי, שהוא מזרע אברהם יצחק ויעקב, זה הסמל של: "ביישנים רחמנים וגומלי חסדים" (כמבואר במסכת יבמות דף ע"ט.).

והסביר הר' צדקה זצ"ל (בספרו "קול יהודה") מה המיוחד ב - 3 סימנים אלו דוקא? אלא ישנם עניים ביישנים שאין להם פנים לבקש צדקה מהשני, ומעדיפים יותר לסבול חרפת רעב. וא"כ מה יעשו היהודים הרחמנים איך הם 'יכירו' את העניים, כדי לרחם עליהם ולעזור להם בצדקה?

בשביל זה, יש בעם ישראל את האגודה השלישית - גומלי חסדים, שהם גומלים חסד "ומתווכים" בין העניים לרחמנים, לוקחים מהרחמנים כסף, ומעבירים לעניים בעילום שם. וכך יוצאים שני הצדדים נשכרים!

ובאמת, התביעה מאתנו היא יותר חריפה, התורה דורשת מאיתנו לא רק להיות רחמן, או גומל חסדים ולתווך בין העני לעשיר, אלא עיקר התביעה היא שניתלכד כולנו להיות כגוף אחד, שאם יד ימין כואב לה משהוא - מיד תרגיש זאת גם יד שמאל, אם כואב האצבע - כל הגוף צריך לזעוק!

מדוע כשאנו עוברים ברחוב, ושומעים צפירות "אמבולנס" שנזעק לעזרה, איננו מתרגשים כלל! לא חושבים אפילו, לומר לפחות פרק תהילים אחד(!) לרפואת אותו חולה אנוש. מדוע ליבנו נהיה כבר 'אטום', איבדנו כל רגש של רחמים! כבר התרגלנו לראות זאת כחלק משיגרת היום, וממשיכים כאילו לא קרה דבר. האם גם כשזה היה קורה ח"ו, אצל אחד מקרובינו - ג"כ היינו נשארים אדישים? אם לא, אז למה כלפי אחרים - כן? וכי הם לא קרובנו אחינו, בני אברהם יצחק ויעקב- - -???

הנה, נעתיק לכם כאן מעשה מופת, אשר ימחיש לנו היטב, עד כמה צריך להרגיש את כאבו של השני, להראות קצת איכפתיות והשתתפות בצערו של השני, ולא לסתום את ליבנו באדישות קרה, ולאבד עי"ז את מידת הרחמים!

מסופר על ראש ישיבה מפורסמת בירושלים, שזכה לראות בנישואי נכדו השישי, שנכנס לחופה, בשעטו"מ. בני ביתו, ביקשו לפרסם מודעה חגיגית בעתון "המודיע", ולברך את הסבא המאושר, על נישואי נכדו. אולם הראש ישיבה הזקן, התנגד לכך בכל תוקף! וכששאלוהו לפשר סירובו המוחלט, הסביר להם הרב הצדיק: ראו, "עתון" זה מופץ באלפי עותקים בכל רחבי הארץ, ולא מן הנמנע הוא, שהעתון יתגלגל גם לידיים של זוג חשוך בנים ל"ע, או לידי בחור מבוגר - קשה יום, שטרם הצליח למצוא את זיווגו. איזה 'הרגשה' תהיה להם, כשהם יקראו את המודעה הזו? הרי ליבם יקרע בקירבם כְּשֶׁיִּזָּכְרוּ הם במצב שלהם. מיד יעלה בראשם הרהורים עצובים: ראו מה שפל מזלנו! זה מאיר לו מזלו פנים, ומצליח לראות אפי' בשמחת נכדיו, ואילו אנו טרם זכינו להפקד אפי' בבנים..!!!

איזו הרגשה נוראה תהיה להם באותה שעה? הרי זה ממש כאילו פיזרת 'מלח' על גבי הפצעים הטריים שלהם! כאילו דקרת אותם במחט - בתוך ליבם השבור!!! אינני מוכן - סיים הרב - שיגרם צער ליהודי, והוא יסבול בגלל שמחתי הפרטית שאני חוגג לנכדי!

ראו לאיזו אהבת ישראל עצומה, מסוגל יהודי להגיע! שאפי' ביום שמחת הנישואין של נכדו, כשכולם שמחים ונרגשים, בכ"ז אצלו תופס מקום בראש לחשוב על איזה יהודי מסכן, מה הוא עלול להרגיש כשיראה את שמחתו מפורסמת בעתון!

אהבת ישראל מסוג כזו, שלא לגורם צער ליהודי אפי' בעקיפין - זה מה שיכול להוביל את עם ישראל לאחדות האמיתית, וזה גם מה שיכול לעורר עלינו רחמי שמים שישימו קץ לגלותינו, בזה שיבחינו שאכן "כיסינו" את 'תהום' השנאה שהיתה מפריעה לגאולתנו - ע"י אהבת חינם.

יהודי צריך תמיד להציב לנגד עיניו את הכלל:

כולם - בשביל אחד! ואחד - בשביל כולם !!!
אמנם נכון, זה לא קל. שהרי כך למדונו חז"ל במס' ברכות (דף נ"ח.) ובמדרש תנחומא, (פרשת פנחס - אות י') "כשם שפרצופיהם שונים - כך דעותיהם שונות" וכפתגם העולם שאומר: "שני יהודים - שלשה דעות"! וכל אחד בטוח בעצמו, שהדעה שלו היא הצודקת...
ובכ"ז, גם במצב כזה אפשר עדיין להגיע לאחדות. כיצד? ע"י שכל אחד יחשוב קצת, שאע"פ שיש דעות מנוגדים מ"מ 'המטרה' שווה אצל כולם: לעשות את רצון הקב"ה! רק שזה טוען שבדרך הזאת אפשר להשיג קירבת השי"ת, וזה טוען ע"י דרך אחרת. ומ"מ כולם מכוונים אל אותה מטרה מבוקשת! ולהבדיל - כמו בצבא. יש כל מיני סוגי חילות: חיל הים, חיל האויר, חיל רגלי, חיל ההנדסה, חיל קרבי, וכו', ואע"פ שכל אחד שונה בתפקידו ובמעשיו, מ"מ יש צד משותף שמאחד את כולם, והוא: להגיע למטרה הסופית, להשמיד את האויב!
וכך גם בצבאות עם ישראל, אמנם יש כל מיני "פלוגות", אבל אם המטרה תהיה ברורה לנו - אזי בקלות נוכל להגיע לידי אחדות שלימה ואמיתית!

מאמר עשירי - מעשיות מרתקים עם "מוסר השכל" על נושא השער "גמילות חסדים"
קוראי הספר ודאי תמהים לעצמם, על מה ולמה - חרג בעל מחבר הספר ממנהגו, ובמקום להתייחס לעוד מאמר "אקטואלי" נוסף, שעולים בחלל האויר מידי יום - מוצא לו זמן לנכון להקדיש מאמר שלם, המתייחס רק "למעשיות" בעניני גמ"ח?
ואולם, אין זו האמת! שהרי מקובלים אנו מאת רבינו החזו"א זצ"ל, שהיה חוזר ואומר, שאין דבר שמטביע רושם - על נישמתו של האדם - כמו סיפורי מעשיות על גדולי עולם. אשר ההתרשמות מגדלות הצדיק נחקקת בליבו, וממריצה אותו ללכת בעקבותיו. ועוד, שבזה הוא רואה תמונה חיה של "דוגמא אישית", כיצד צריך להראות יהודי עובד ה' באמת.
וכמו שכבר אמרו חז"ל בספרי (פרשת עקב) "רצונך להכיר את מי שאמר והיה העולם? למוד אגדה, שמתוך כך אתה מדבק בדרכיו"!!!
נקוה שתפיקו את ה"מוסר השכל" מכל מעשה שנעתיק במאמר זה. אשר טמון בתוכנם הרבה לקח עבורנו, וצריך רק לפקוח קצת את העיניים - כדי לגלות אותם.
קריאה מהנה !
נתחיל תחילה ב - 2 מעשיות, על גדולי ישראל, שימחישו לנו עד כמה הרגישו את כאבו של הזולת, עד שהיו מוכנים אפילו לסבול עבורו - ובלבד שלא יצטער.

א. תלמידו של החזו"א מספר, שפעם אחת ליוה את רבו מביהמ"ד לכיוון ביתו. והחזו"א כדרכו מיהר לביתו, וכפי שידוע שכל זמנו היה מחושב על הדקה.
והנה לפתע באמצע הדרך, האט החזו"א את הילוכו, והחל ללכת בנחת ובקצב יותר איטי, עד שעבר כיברת דרך - ושוב הגביר החזו"א את מהירות הליכתו.
התלמיד ששם ליבו לשינוי קצב ההליכה של רבו, התפלא ופנה אל החזו"א בשאלה: רבי! ידוע לי שזמנך יקר, ולכן הלכת מהר מאד, אלא שאם כך - מדוע פתאום האטת את קצב ההליכה, ואח"כ שוב חזרת למהר? אנא למדני רבי, פשר תעלומה זו, כדי שאוכל ללמוד ממנה אורחות חיים!
חייך החזו"א, והשיב לו במתק שפתיו: כשהגענו לסמטא שבה האטתי את הילוכי, לא שמת לב שהיה הולך לפנינו אדם "צולע" בעל מום?
היודע אתה איזה צער יכול ליגרם לו, ברגע שיבחין שאנו הולכים במהירות יותר ממנו? הוא יתחיל להרהר לעצמו בעצב, שהנה יש אנשים שבריאים ברגליהם, ויכולים להניע אותם ללא כל קושי, וזה רק יעורר לו את צרתו הפרטית, ויפזר לו מלח ע"ג פצעיו!!!
ולכן האטתי גם אני את קצב ההליכה, כדי לתת לו הרגשה שגם אנשים בריאים הולכים בקצב שלו, והעובדה שהוא מוגבל ברגליו, אינה פוגמת במהירות ההליכה שלו...
וכך עשיתי, עד - - - שהוא עבר בעיכול הבא, ואז - שוב חבל לי על הזמן, והגברתי את המהירות. סיים החזו"א את דבריו.
התלמיד היה נרעש ונדהם מגדלותו של רבו. הוא גילה ברגע זה, שהחזו"א גאון לא רק בתורה, אלא גם במצות גמילות חסדים, גם שם הוא ידע לרדת לעומק נבכי נפשו של השני...!
ב. עוד מסופר על אדמו"ר צדיק (כמדומני - המהרי"ל דיסקין) שפעם אחת התארח בשבת אצל הגביר העשיר של העיירה. וכשהגיע ליל שבת וכולם ישבו להסב על השלחן, כיבדו את האדמו"ר תחילה, והביאו לפניו צלחת חמין ("צ'ולנט").
הרב התחיל לטעום ו... פתאום קרא בהתפעלות: איזה חמין טעים! מימי לא בא אל פי - חמין כ"כ משובח!
ומיד הוא ביקש עוד צלחת.. ועוד צלחת... ולבסוף הוא שאל אם נשאר משהו מן החמין בסיר... כ"כ מוצלח יצא החמין, עד שהוא רצה לאכול את כל הסיר!
המסובין יצאו מדעתם מרוב תדהמה, הם לא הבינו איך בן אדם אחד יכול להשתלט על סיר שלם של חמין... אחדים מהם העלו "השערה", שמן הסתם מתקן הרב "תיקונים" באכילתו, ולכן הוא רוצה לערוך תיקון לכל סיר החמין כולו...

הרב גמר לאכול, והנה הוא רמז לאחד מתלמידיו, שיאחז בידו ויוציאנו החוצה, בשארית כוחותיו הצליח הרב להגיע למקום מסתרים, שלא יראוהו, ואז הוא הקיא בכמויות ענקיות את כל מה שאכל...

התלמיד נבהל ונרעש בראותו את אשר קרה לרבו, והוא פנה לרבו מתוך כאב: רבי! מדוע העמסת על עצמך לאכול יותר מכפי יכולתך, ובכך הזקת לעצמך, על מה ראית לעשות כן? השיב לו הרב: תראה, ברגע שטעמתי את החמין, הרגשתי מיד שהמבשלת טעתה, ובמקום להכניס שמן בחמין, היא שפכה מתוך בקבוק של - נפט !!!

ושיערתי לעצמי, מן הסתם המבשלת הזו היא איזה אשה אלמנה עם עשרה ילדים (שכן מי הולכת לבשל בבתים אחרים? אשה אלמנה שצריכה פרנסה).

וידעתי שמרוב התרגשות לרגל המאורע, התחלף לה שמן בנפט, וגם עוד ידעתי, שרע ומר יהיה גורלה באם יעלה בעה"ב על טעותה, שהרי בזה היא הרסה לו את כל ההכנסת אורחים שציפה לזה כ"כ הרבה זמן, וגם גרמה לו בזיונות לעיני כל המסובין וכו'. ולכן רציתי לאכול את כל הסיר, ע"מ להעלים כל סימנים מהאוכל הזה... למחוק כל עקבות של חשד כלפיה!

התלמיד התרשם עמוקות מגדולת רבו, ואולם פנה אליו בשאלה נוספת: רבי! כל השיקולים האלו נכונים ואמיתיים, ואולם במקרה שלך, הרי סיכנת את חייך, בזה שהכנסת לתוך גופך נפט צורב שכזה! ובתורה נאמר "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"!

השיב לו הרב: צודק אתה, ואולם במקרה כזה, כבר פסקו לנו חז"ל (במסכת סוטה דף י: וע"ש עוד בתוס') "נוח לו לאדם, שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים"!

במקום שיש הלבנת פנים אין שום חשבונות אישיים, ואפי' שאלות של חיים - ג"כ אין!!! את הכל צריך להקריב למען השני, כדי למנוע שלא יאדימו פניו מרוב בושה בגללך.

הנה, זהו "ראש הפיסגה", בדרגות של בין אדם לחברו, ואליה אנו צריכים לשאוף, לטפס ולהגיע, להתקדם צעד אחר צעד, בעקבותיהם של רבותינו הגאונים, במעשי גמילות חסד, והטבה לזולת.

נמשיך להעתיק כאן עוד 3 מעשיות, שמתייחסים לתופעה השכיחה של מידת הקמצנות, בעניני צדקה:

א. עשיר אחד, סירב ליתן לקרובו העני צדקה, בטענה שקרוב זה הוא "קרוב רחוק" שלו, שיש לו קירבה משפחתית רק מהצד של האמא של הסבתא שלו, וכו', ולכן אין הוא מכירו!

השיב לו הרב: אתה מתפלל כל יום להקב"ה? אל מי אתה פונה בתפילתך, ומבקש שהקב"ה יענה לך בזכותם? לאבות הקדושים, אלוקי אברהם יצחק ויעקב, וא"כ גם הם ישיבו לך באותה תשובה, כשתבוא לבקש את עזרתם, הם יאמרו להקב"ה שלא ישמע לתפילתך, כיון שהם אינם מחויבים לבא לעזרתך! וכשתתרעם ותאמר - מדוע? והלא גם אני יהודי, בן אברהם וכו' - הם ירגיעו אותך בטענה שאתה כבר "קרוב רחוק" שלהם... הרבה דורות עברו מזמניהם ועד זמנך, ולכן אין הם מכירים אותך...

ב. רב אחד הלך לאסוף צדקה לטובת ישיבתו, והנה אנשי העיר הצביעו לפניו על בית עשיר אחד, קמצן גדול, שאיננו תורם לצדקה אף לא פרוטה שחוקה אחת.

אמר הרב - אני 'אסדר' אותו! מה עשה? הדליק נר, החזיק אותו בידו, וכך נכנס לביתו של העשיר. העשיר, שהיה ניצב על פתח הדלת, ראה להפתעתו, שהרב עומד בפתח, ולאור היום מחזיק הוא נר דלוק בידו.. התפלא העשיר, ושאל את הרב: יאמר לי רבנו! על מה ולמה יש לו להחזיק נר דולק בצהרי היום,לאור השמש המסנוורת!

ענה לו הרבי: לפני שנכנסתי לכאן, הודיעו לי האנשים שכבודו חס מאד על ממונו, ועד שמוציא פרוטה מכיסו "יוצאת" לו ממש הנשמה, ולכן הקדמתי והדלקתי נר, כדי שאם אצליח להוציא פרוטה מכיסך - הנר הזה כבר יהיה ל"עילוי נשמתך"...!

ניכלם העשיר מדברי הרב, הבין את הרמז הנוקב, ומן היום ההוא ידו נפתחה לכל נצרך לצדקה.

ובאמת, היודעים אתם, מהו סיבת התופעה שנותנת לאדם את תחושת הקמצנות? היודעים אתם למה קשה לאדם להוציא פרוטה לצדקה?

למה האדם מרגיש שידיו 'קשורות' בעניני צדקה, ופתאום נכנסים בו רגשות אהבה עזים אל ממונו, עד כדי שמוכן הוא להקריב את חייו למען הממון! מה הסיבה לכל התופעות האלו ?

ועוד נשאל: היודעים אתם - מי דוחף את האדם לעבוד כל היום, ולאסוף עוד ועוד ממון, ולא להיות שבע?

מה באמת התשובה לכל השאלות האלו? בואו ותשמעו כעת תשובה מעניינת:

כידוע, בכל אדם קיימים שני כוחות יסודיים - "גוף" "ונשמה". שני כוחות אלו, שונים לגמרי במהותם: הנשמה - חוצבה מהקב"ה. והגוף - חוצב מהאדמה. ויש גם השלכות מעשיות לעצם העובדא שזה בא מהאדמה, וזה מהקב"ה:

הגוף - שיסודו מעפר, הוא גם מקבל את "תכונת" העפר: הוא נהפך להיות חומרי, ארצי, וגשמי. וגם הוטבע בו כוח המשיכה. כלומר, את אותו כוח, שיש בעפר כדור הארץ, כח

מגנטי של משיכה - כוח זה הועבר גם לאדם שנברא מהעפר, ולכן האדם מרגיש כל הזמן מטבעו שהוא נמשך תמיד רק לקבל כסף, לקחת ולקחת, ולא מסוגל לתת ולהעניק. כח זה מוגדר בחז"ל בשם - כוח "הנטילה".

זה החלק שהגוף קיבל מהעפר, ואולם הנשמה שנוצרה מאת הקב"ה, קיבלה ממנו את הכח והרצון להטיב, לתת, ולהעניק, לרחם ולעשות צדקות, רצון זה מקורו נובע מתוך הנשמה.

וכעת, הכל תלוי באיזה שיטה פועל האדם: יש אדם, שממשיל את הנשמה על הגוף, כלומר, הוא מֶפֻתָּח לעצמו יותר ויותר את כח הנתינה, ובזה הוא הולך ומחליש את כח הנטילה שטמון בגופו.

ואולם, יש אדם שפועל הפוך: הוא נותן לגופו להתנהג כפי טבע בריאתו, ואז 'כח המשיכה' פועל בו, ומגיע לשיאים אדירים! הוא תמיד מרגיש את היד כמו "מגנט" שרוצה רק להכניס לתוך הכיס כסף, ואינה מסוגלת להוציא ולהעניק!

כמה אומלל אותו אדם, שלא זכה להשליט את כח הנשמה - על גופו, ואיפשר לחומר של הגוף שינהיג אותו לפי הטבעים שלו. הוא דומה ממש לאותו עגלון שפעם אחת החמור שלו השתולל, השתלט על בעליו, ורכב 'עליו'... מסכן ממש!!!

אלא שכאן צריך להעמיד דברים על דיוקם: האמנם חושבים אתם שכל הקמצנים הם באמת רשעים ורעי לב? הנה המעשה הבא יוכיח לכם, שיתכן שיהיה קמצן גדול - ומצד שני צדיק גמור! כיצד? קיראו:

בזמנו של הרב בעל תוס' יום טוב (שחיבר פירוש על המשניות) היה גר במדינתו יהודי בשם שמעון, שהיה גם עשיר גדול. ואולם דא עקא, שלפי גודל עושרו כן גודל קמצנותו. לא היה מסוגל להוציא מטבע כסף לצדקה, וכל העניים שהיו מתדפקים על דלתו, היו שבים ופניהם ריקם. תופעה זו גרמה, שבפי כל אנשי העיר, היה מכונה אותו עשיר בשם "שמעון הקמצן".

באותה עיירה עצמה, התגורר שם גם קצב, שהיה נדיב לב. ואף שלא היו לו הרבה רווחים - בכ"ז היה נוהג בכל יום שישי לחלק לכל עניי העיר עופות לכבוד שבת קודש, חינם אין כסף! וכל אנשי העיר היו מהללים ומשבחים אותו על טוב ליבו.

והנה ביום מן הימים, עברה שמועה בעיר שהעשיר הקמצן שהיה כבר בגיל הזקנה, נפטר והלך לעולמו. אנשי העיר קיבלו את הידיעה באדישות קרה, שכן שנאוי על כולם, היה שמעון הקמצן.

אלא שאז ארע דבר מוזר: הקצב שהיה מחלק עופות לעניים בחינם, הפסיק מאותו שבוע את חלוקתו, וסגר את הדלת בפני העניים.
וכשתמהו בפניו, להיכן נעלם כל טוב ליבו? השיב להם בצער: החושבים אתם שאני הייתי מפרנס אתכם? לא ולא!!! העשיר שמעון, הוא זה שהיה נותן לי כסף בסתר, כדי שאחלק לכם עופות בחינם. צדיק היה שמעון, והתנה עימי שלא אגלה שמץ דבר מכל מעשהו זה. וכעת שנפטר העשיר, נפסקה גם התמיכה, ושוב אין לי כסף לתת לכם בחינם.
נרעשו כולם מעצם הידיעה, והורידו ראשם למטה מרוב בושה, רק כעת נתגלה להם מיהו היה אותו "שמעון הקמצן". צדיק נסתר, שלא רצה להנות בעוה"ז ממצות הצדקה, עד כדי כך שהיה מוכן לסבול עלבונות ובזיונות, וישימו אותו בתור לעג בשם "קמצן". והעיקר להרויח מצוות צדקה "לשמה" ממש!
וכשנודע הדבר לרב העיר, הרב בעל תוי"ט, הזדעזע כולו לשמע העובדה המפליאה, ולכן ביקש, שלאחר שיסתלק הוא מן העולם, יקברוהו ליד אותו "שמעון הקמצן", שכן זכות עצומה היא, להקבר ליד צדיק נסתר!
מה הלקח שאנו לומדים ממעשה זה?
ישנם הרבה אנשים שיודעים לתת צדקה, ואולם הם גם מקבלים הרבה "כבוד" תמורת זה, וזה מגרע להם משכרם לעוה"ב!
וניקח דוגמא:
ישנם נדיבים, שתורמים כסף לבהכנ"ס, ואולם הם עושים זאת בפרהסיה, בפני קהל רב, שכולם התפעלו ממנו, שפלוני קנה השנה מצוות "כל נדרי" ב - 3,000 ש"ח!!! או למשל, אדם תורם "פרוכת" לבהכנ"ס, וחורט עליה באותיות גדולות, שכולם ידעו שפלוני הוא הנדבן של הפרוכת! כל האנשים מסוג זה - בודאי שקיימו מצוות צדקה, ואולם עליהם לקחת בחשבון, שאת כל הכבוד שהם קיבלו מחמת המצוה - זה עולה להם על חשבון שכרם בעוה"ב!
תשאלו מדוע? משום שכבוד זה דבר "רוחני", שגם הנשמה נהנית ממנו, ואם היא נהנית כאן בעוה"ז, הולך ומתמעט גם כמות הכבוד שנקצב לה בעוה"ב!
[וזהו עומק דברי חז"ל, שאמרו בגמרא מסכת ברכות (דף נ"ה.) "שלשה דברים מקצרים ימיו של אדם... ואחד מהם - המנהיג עצמו ברבנות". כלומר, כל רב בהכרח שמקבל גם "כבוד" ממישרת הרבנות, וזה ממעט לו את זכויותיו, וכנ"ל, ולכן נתקצרו שנותיו, ודו"ק].

מצוות צדקה מושלמת - פירושה: שתורם כסף לעניים מבלי כל "רעש" "ופרסומות". אלא רק בגלל שהקב"ה ציוה לרחם על העניים!

רוצים דוגמא 'מעשית' מה נחשב צדקה "לשמה"? בבקשה: לתרום כסף לישיבות הקדושות, כדי שיקנו 'אוכל' לבחורי הישיבה, שיהיה להם כח ללמוד, ממצוה כזו לכאורה לא רואים שום תועלת עצמית, לא מקבלים מזה שום "כבוד" מהציבור, וגם לא "הנצחה" על גבי פרוכת...

ודוקא באנשים כאלו, יש לקנא הרבה מאד, בשכרם בעוה"ב! אשר ישלמו להם כפל כפליים על המצוה שהם קיימו לשם שמים בלבד, ועל מצוה כזו, נאמר "והלך לפניך צדקך"! אז, הם יבחינו ויגלו - שאכן הם עשו עסק משתלם מאד!

והאמת היא, שיש כאן עוד סיבה, להעדיף לתת את הצדקה דוקא עבור ישיבות: שהרי לתרום "פרוכת" לבהכנ"ס זה רק "תשמיש דתשמיש" דקדושה (הפרוכת - תשמיש להיכל, וההיכל - תשמיש לס"ת).

ואולם, הבחורי ישיבות שלומדים תורה, הרי הם בעצמם מתקדשים ונהפכים להיות חפצא של קדושה, ולא רק תשמיש דתשמיש. וכמו שאמרו לנו חז"ל במס' יומא (דף ע"א.) "כל מי שמשקה את התלמידי חכמים יין כאילו ניסך יין ע"ג המזבח". (וע"ע כעין זה בגמ' בכתובות דף ק"ה: ודו"ק).

א"כ רואים שחז"ל החשיבו את גופו של הת"ח, כמו קדושת מזבח, ומעתה - כל מי שמאכיל מכספו תלמידי חכמים ובחורי ישיבות הייגעים בתורה - מקיים מצוה פי שנים ממי שתורם פרוכת מהודרת לבהכנ"ס!

...ואשרי מי שזוכה!

עד כאן ביארנו מעלה אחת בנתינת הצדקה, שתהיה "לשמה", מבלי כל נגיעות אישיות של כבוד, וכדומה. וכעת נעלה כאן עוד מעלה שנייה במצוות הצדקה, ובזה נחתום את הפרק.

חשוב מאד, כשנותנים לעני את הצדקה, לתת לו את זה בהרגשה טובה, בפנים שופעות חן וחיוך, וכמו שאמרו חז"ל במס' בבא בתרא (דף ט':) "שהנותן פרוטה לעני מתברך ב - 6 ברכות, ואולם המפייסו בדברים - מתברך ב - 11 ברכות"!

- פי שניים!!

ולכן, יש תמיד לזכור לפני נתינת הצדקה: העני מחכה למילה טובה שלך - הרבה יותר ממטבע הצדקה שתעניק לו זאת כלאחר יד! כדי להיפטר ממנו!

ובאמת, זהו בדיוק מה שאנו מבקשים מהקב"ה בכל יום בברכת המזון: "האל הזן את העולם... בחן - בחסד וברחמים". כלומר, קודם כל שזה יהיה בפנים של חן, ורק אח"כ בא החסד והרחמים, תמיד יש להקדים חיוך של "חן" לפני שעושים "חסד ורחמים"!!! ואז - כל התמונה של מתן הצדקה, תראה לגמרי אחרת! נסו - ותווכחו!!

שער השקפה - שכר ועונש

מאמר ראשון - מידת הקב"ה שהוא ארך אפיים לבריותיו עד איזה "גבול" יש לו סבלנות לעוברי רצונו?

תשובה: בגמרא במסכת ראש השנה (דף ט"ז:) נמסר לנו מפי חז"ל: "אמר ר' יוחנן, שלשה ספרים נפתחים בראש השנה: אחד של צדיקים גמורים. שני - של רשעים גמורים, ושלישי - של בינונים. צדיקים גמורים נכתבים לחיים. רשעים גמורים נכתבים למיתה. ובנוניים תלויים ועומדים וכו'".

והנה, ישנם אנשים שכאשר קוראים את דברי חז"ל אלו, יש להם איזה מן הרגשת בטחון עצמי, שגמ' זו לא מדברת אליהם כלל!

ולמה? בגלל שיש להם כבר "נסיון" מן העבר. הם "זכו" כבר מזמן להכנס לתואר של "רשעים גמורים" - ובכ"ז לא קורה להם כלום! 30 פעם(!) לפחות, הזמינו אותם למשפט, ביום הדין של ראש השנה, וברוך ה' הם לא נכתבו כלל למיתה, אדרבא - משנה לשנה הם נעשים יותר בריאים וחזקים, והם טופחים על ביטנם בביטחה, באומרם: "שישו בני מעיי, שישו! שלום יהיה לי, כי בשרירות לבי אלך"! וכשמראים להם את דברי הגמ' הנ"ל, שרשעים למיתה, הם סותרים את דבריך במחי יד, ומצביעים לך על העובדא שהם עצמם נשארו חיים וקיימים. ושולחים אותך אצל השני, שמן הסתם אליו מכוונים דברי חז"ל אלו...

ובמאמר זה באנו להשיב בס"ד על טענה זו, ולנפץ אותה לרסיסים. להוכיח לכל שתורתינו אמת, וכל דברי חז"ל הם קודש קודשים.

ונתחיל בס"ד בחשבון הדברים, מא' עד ת':

ראשית יש לדעת ברור, שאצל הקב"ה אין מושגים של "חנינה" או "ויתור" על עבירות. וכמו שלימדו אותנו חז"ל במסכת בבא קמא (דף נ'.) וכן בירושלמי מסכת ביצה (פ"ג ה"ח) "שכל מי שאומר שהקב"ה וותרן - יענש ח"ו שיותרו (ימחקו) חייו"!!!

וזה ג"כ אחד מי"ג עיקרי האמונה, שכל יהודי חוזר עליהם בכל יום "אני מאמין באמונה שלמה, שהקב"ה משלם שכר טוב לשומרי מצוותיו, ומעניש לעוברי רצונו"!

ואם כך היא הנהגת הקב"ה, א"כ מה הפירוש שהקב"ה "ארך אפים"?
התשובה: "ארך אפיים" - תירגומו בעברית "דחיית זמן הפרעון". והסביר לנו זאת היטב, רבנו הרמח"ל בספרו מסילת ישרים (פ"ד), שמצד מידת הדין היה צריך להיות, שמי שחוטא וממרא את פיו של הקב"ה, יענש תיכף ומיד בלי המתנה כלל.
רק כשראה הקב"ה שאין העולם יכול להתקיים בכך, שיתף לזה את מידת הרחמים, כלומר, שהוא לא מעניש מיד, אלא הוא מחכה לחוטא בסבלנות גדולה.
ועד מתי? מגלים לנו חז"ל במס' סוטה (דף ט'.) "עד שנתמלאת סאתם". כלומר, רק ברגע שהעבירות עברו כבר למעלה מהראש, והקב"ה רואה שאין עוד סיכוי שהאדם יתעורר עוד לחזור בתשובה, רק אז מתחיל להפרע ממנו. ובנתיים נותן לו "צ'אנס" לתקן את החטא שפגם בו, ולחזור בתשובה !
ולאור היסוד הנ"ל, נפתרה לנו גם פשר התעלומה מדברי חז"ל: אמת, רשעים שרובם עוונות היו צריכים להכתב מיד למיתה, אלא שפעמים רשע זה יש לו איזה זכות שעומדת לו (זכות של מצוה אחת שעשה בחייו, או זכות של אבותיו שהיו צדיקים, וכיוצ"ב.) וזכות זו מעוררת את מידת הרחמים, וממליצה לפני הקב"ה שיאריך עוד קצת את זמן הפרעון, ולא יענישנו מיד !
וזו הסיבה, שאדם רואה שהוא עובר את שנותיו בשלום, ואולם ברגע שזכות זו תיגמר לו - אזי ח"ו האדם יכול להיות אבוד!
וכעת, יש לברר כאן עוד נקודה. כמה זמן זה נחשב אצל הקב"ה שכבר "נתמלאת הסאה"? אצלנו אנו בשר ודם, זה יכול להסתכם מקסימום במתן אורכה של כמה שנים, לא יותר! ואולם הקב"ה, הרי אצלו אלף שנים בעיניו כיום אתמול כי יעבור, ולכן גם האורכת זמן שהוא נותן לפושעים נמדדת בחישובים אחרים לגמרי...
וכדי לחזק את הלבבות, נעלה כאן ראייה אחת מן התורה, שתוכיח לנו שעדיין לא אפסה תקווה, ויש עדיין הזדמנות לכל יהודי לשוב אל הקב"ה, היות והוא לא ממהר לפרוע מן הרשעים, אלא אדרבא, הוא מתנהג בארך אפיים כלפיהם, ויושב וממתין ומייחל ומצפה, מתי יתעורר היהודי מעצמו לחזור בתשובה.
מקור ההוכחה היא: מאנשי דור המבול! הנה המשנה באבות (פ"ה מ"ב) מתארת לנו את מצב אותו דור:
אנשי דור המבול, היו מכעיסים את הקב"ה בכוונה תחילה - במשך תקופה של 10 דורות!!! כלומר: במשך 1000 שנה. (10 דורות - לפי חשבון זמנם) היו עושים עבירות מתוך מטרה מכוונת: להכעיס ולעורר את רוגזו של הקב"ה !

תתארו לעצמכם, אם דבר כזה היה קורה אצלנו, ואיזה אדם היה מכעיס אותנו, הרי בפעם אחת או פעמיים - זה כבר היה מספיק אצלנו, שהסבלנות שלנו תיפקע ויותר לא היינו יכולים לסבול אותו, היינו מאד רוצים להוציא עליו את הרוגז שלנו - לפחות במשהו של נקמה... כדי להרגיע ולהשקיט את העצבים שלנו.

כל זה מדובר, באם יפגעו בכבוד שלנו, כבוד של בשר ודם, שהיום כאן ומחר בקבר ! וכעת, כשפוגעים בכבודו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, איך הוא מגיב? הוא שותק ולא מגיב כלום!!! וזה לא פעם או פעמים, אלא במשך כל החיים של האבא - הבן - הנכד - הנין וכו', תקופה של 10 דורות, היו פוגעים בכבודו, ועוברים על העבירות החמורות ביותר, וכגון: גזל, חמס, זימה, כפירה, וכו'. עד כדי כך שחז"ל מגלים לנו (במס' סנהדרין דף ק"ח. והובא ברש"י סוף פר' בראשית) שאפי' הבהמות הושפעו מאותם עבירות, ונזקקו לשאינו בן מינם! עד כדי כך, היתה האוירה מורעלת בעבירות ותועבות !

ואת כל זה הקב"ה רואה, ויושב ומחכה בסבלנות גדולה, ממתין לרגע בו יתעוררו לחזור בתשובה...

וזה עדיין לא נגמר בזה - - - גם כשכבר נתמלאה סאתם, ובאמת הגיע הזמן כבר לתת להם עונש, גם אז הקב"ה עדיין ארך אפיים! הוא לא מוציא מיד את הגזר דין, אלא מתאפק שוב ואומר: אני אתן להם עוד צ'אנס לחזור בתשובה !

ולכמה זמן הוא הוסיף להם את הצ'אנס הזה? למשך תקופה נוספת של 120 שנה!!!

הוא ביקש מנח שיתחיל לבנות תיבה, כיון שהוא מתכונן לבצע גזר דין של מבול, שיחריב את כל העולם, ורק הוא עם עוד קומץ קטן ינצלו מבין כולם.

וכמה זמן נתן לו הקב"ה כדי לבנות את התיבה? במשך 120 שנה!!! תיבה אפשר לגמור לבנות בכמה חודשים, ובשביל מה קצב לו הקב"ה זמן כ"כ מרובה?

התשובה: גם כאן מתגלית לנו שוב מידת הארך אפיים של בורא עולם! כיצד?

הקב"ה רצה שכל העולם כולו יידע מזה שהוא עומד להביא עליהם מבול של כלייה, ואפי' האנשים שגרים בקצה השני של כדור הארץ - ג"כ ישמעו מזה, ויספיקו לבוא במשך 120 שנה הללו, כדי לשמוע את התראתו ואזהרתו של נח, שבורא עולם עתיד להעניש אותם, וימהרו לחזור בתשובה!

וכך באמת היה נח עושה. דופק מסמרים, עצים, ובונה את התיבה בסבלנות גדולה, וכל אחד שעובר ברחוב שואל את נח, מה אתה בונה? והוא עונה להם: אני בונה תיבה, כדי לשוט בה ע"פ המים !

"פה בונים תיבה"? משתוממים האנשים, תיבה בונים ליד החוף! באמצע היבשה אתה רוצה לבנות תיבה? השתגעת? מי יסחוב לך אותה עד החוף - בגודל הזה שאתה רוצה לבנות"?!

ונח עונה להם: התיבה לא תשוט על חוף הים, היא תשוט כאן על הארץ! עתיד הקב"ה להביא מבול, ומי המבול יציפו את כל העולם, והתיבה תתרומם ותשוט מעל גובה המים! וכולם כששומעים זאת, צוחקים ולועגים עליו, ואומרים לו מתוך רחמנות: נח! למה לא תשב בנוח? תהיה רגוע ושליו מבלי כל דמיונות פורחים באויר, מתי חלמת בפעם האחרונה על שטפונות של מבול שירימו לך את התיבה...?

הם מלגלגים עליו, והוא ממשיך ע"פ ציווי ה', וכך עוברים להם 120 שנה של בניית התיבה, בעוד שהתוצאות בשטח... אף אחד מהם לא התעורר לחזור בתשובה!

נו, מה אתם אומרים במצב "קריטי" כזה, עכשיו כבר מגיע להם מבול, לאנשים מרושעים ומושחתים כאלו, או שעוד לא - - - ?

10 דורות - (1,000 שנים) מורדים וממרידים נגד הקב"ה, ועוד 120 שנים נוספות צוחקים ולועגים על התראתו של הקב"ה!

אנו הקוראים מתקוממים לשמע הדברים, ופוסקים את דינם: ודאי שכבר מגיע להם עונש, אפי' מידת הרחמים לא תצליח לסנגר על אנשים פושעים כאלו!

ואולם הקב"ה, שאינו חפץ במות הרשעים, אלא מעוניין יותר שישובו אליו, הוא פוסק: לא! עדיין יש לי סבלנות!!! ניתן להם עוד הזדמנות לחזור בתשובה!

עד כדי כך אפשר "למתוח" את החבל של מידת הדין!!! ואיזה הזדמנות אחרונה, נתן להם הקב"ה כדי שיחזרו בתשובה? הוא נתן להם עוד צ'אנס של - 40 יום נוספים.

כלומר, הוא לא התחיל ישירות לתת עליהם מבול של קללה וחורבן, אלא הוריד להם זאת בהתחלה - בתור גשמים פוריים רגילים, כדי שאם עדיין יחזרו בתשובה אזי הגשמים הללו יהפכו לגשמי ברכה! (ע' בזה בחומש בראשית, פרק ו' פסוק י"ב, וברש"י שם.)

ואמנם גשמים אלו ירדו בנחת, אבל רצו מהשמים "לאותת" להם ששולחים להם כאן סימן להתעורר, ולכן הורידו את הגשמים ברציפות, וכמו שכתוב בפסוק "ארבעים יום וארבעים לילה".

כלומר, מִימָטָרִים בלתי פוסקים! 24 שעות רצוף גשמים! 48 שעות רצוף גשמים! שבוע שלם רצוף גשמים! וכן הלאה...

אתם יודעים כמה כמויות אדירות של מים זה? אפשר למלא בכל זה את הכינרת כולה - כמה פעמים ! ! !

תארו לעצמכם, מה זה 24 שעות מים * 40 יום רצוף, כמויות אדירות אלו - גורמים לשטפונות, ולביצות, ולנזקים ברכוש, וכו'. והקשה מכולם הם לא היו יכולים יותר להמשיך לגור בבתיהם!!!

מרוב גובה המים, היו צריכים לעלות ולגור בקומה שניה, שלישית... רביעית... על הגג... ועוד יותר קשה שכבר א"א ללכת ברחוב, אלא רק עם "סירות ומשוטים"...

נו, זה כבר סימן ברור של עונש מבול, או שעוד לא?! צריכים כבר להתחיל להתעורר בתשובה - - - ? הרי הם מתחילים כבר להרגיש את העונש על הבשר שלהם! ואעפ"כ, הלב שלהם היה קשה ואטום כמו אבן, הם עדיין לא התעוררו להתחיל לחשוב על סופם המר הצפוי להם, ולחזור בתשובה.

והקב"ה עדיין לא התייאש מהם! הוא חיכה להם במשך חודש + שבוע (=40 יום) עם איתות של גשמים רצופים, אולי אולי יכנע ליבם הערל...

והנה, הם מתחילים לראות בעיניהם את הסוף שלהם שכבר מתקרב, הם רואים גם איך שהתיבה של נח, מתחילה כבר להתרומם, הם גם רואים את נח, שמוציא ראשו מהחלון ומנפנף להם בידיו וצועק להם בשארית כוחותיו: "נו, תחוסו על נפשותיכם ברגעים האחרונים, ותבקשו כבר סליחה"! אולם דבריו נשמעו על אוזניים אטומות ולבבות מאוּבָּנִים! אף אחד מהם אפי' לא חושב לדפוק על הדלת של נח, ולומר לו: נח, אני מתחרט, מבקש סליחה! אנא תכניס אותי ג"כ לתיבה!

ורק אחרי כל ההתראות הנ"ל, והסבלנות הבלתי יתואר שהמתין להם הקב"ה, רק אז - בלית ברירה פתח הקב"ה את מעיינות תהום רבה, וארובות השמים נפתחו, וכל הדור ההוא נימחה!!!

נעשה שוב סיכום סופי בקצרה, כמה "ארך אפים" היה להקב"ה:

* חיכה להם במשך 10 דורות, שזה מסתכם בכ- 1000 שנה. (ובסדר "תולדות האבות" נכתב ש - 1000 שנים עברו מאדם הראשון עד נח. והחשבון מחושב לפי זמנם, שגיל 100 היה אצליהם עדיין "צעיר" יחסית. ועיין בזה.)
* שוב חיכה להם תקופה נוספת של 120 שנה.
* ושוב חיכה להם 40 יום נוספים, ורק אח"כ התחיל להעניש אותם!

תיראו כמה סבלנות היה להקב"ה, סבלנות שא"א לתאר אותה בשכל אנוש של אדם!

וכל העובדות הנ"ל, הם מחייבות אותנו הרבה, ומצד שני גם מעודדות! כלומר; זה מחייב אותנו משום שראינו מדור המבול באופן ברור, שהאדם לא יכול לחיות "באשליות" שאם עד עכשיו עברתי טוב את החיים, ולא נענשתי על עוונותי, א"כ סימן שאני משוחרר...

זו טעות איומה! צריך לדעת שהקב"ה מאוד "ארך אפים", ולכן בכל ראש השנה הוא עוד מחכה וממתין לך, ואתה לא יכול לדעת מתי תיפקע הסבלנות של הקב"ה כלפיך...
ואולם מצד שני זה גם מעודד אותנו: זה נותן לנו עידוד וחיזוק לראות, עד כמה אבינו שבשמים הקב"ה אוהב אותנו, ולא חפץ במות הרשע, רק שישוב מדרכו הרעה ויחיה לאורך ימים טובים!
עובדה זו מוסיפה לנו חיזוק גדול - לא להתייאש! כשם שהקב"ה לא מתייאש מהר מאיתנו, אלא אפי' אם נכשלנו, מ"מ הקב"ה ארך אפים, ממתין ומצפה ומייחל, מתי נשוב אליו!
וכעין כל זה, מצינו ג"כ בדורו של אחשוורוש, היהודים באותו דור קיבלו מכה חזקה: "גזירת שמד" מהמן, להשמיד להרוג ולאבד! ואולם היודעים אתם, על איזה משך זמן ארוך הצטבר כל החוב הזה? הנה לפניכם החשבון שעשו חז"ל:
* על עבירות שחטאו לפני 9 שנים, במה שנהנו אז מסעודתו של אחשורוש. (ע' מס' מגילה דף י"ב:)
* על עבירות שלפני 70 שנה! במה שהשתחוו אז לצלם בימי נבוכדנצאר. (הזמן 70 שנה, מחושב ע"פ הגמ' שם בדף י"א: עיי"ש היטב).
גם כאן רואים את מידת ה"ארך אפיים" של הקב"ה, על חטא חמור מאוד של עבודה זרה הוא מסוגל להמתין 70 שנה! אולי בנ"י התעוררו מעצמם לחזור בתשובה!
הכלל העולה מכל האמור: אין הקב"ה חפץ כלל להעניש את בניו. הוא תמיד עושה כל מה שביכולתו לדחות את מועד העונש, לזמן מאוחר יותר, אולי בנתיים ידלק בהם הניצוץ היהודי, והם יחזרו בתשובה.
ולקראת סיום המאמר, נגלה לכם "סוד" שרק מלאכי השרת יודעים אותו - - - יש איזה "פטנט" שפועל למעלה בשמים, שמסוגל להשפיע רבות ולהאריך יותר ויותר את הארך אפים של הקב"ה כלפינו !
ומהו הסוד של אותו פטנט? זהו קול לימוד התורה! ברגע שהאדם לומד את תורתו של הקב"ה, הוא עושה נחת רוח מרובה לפניו, עד שהקב"ה מעלים עין מכל עוונותיו של אותו יהודי, ודוחק אותם לקרן זוית!
וכדי שהדברים יהיו יותר ברורים, נמחיש לכם זאת ע"י מעשה: מעשה היה במלך אחד, שפעם אחת יצא לסייר ברחובות מדינתו, לראות את שלום מדינתו, ואת אשר נעשה בה. והנה לפתע שומע המלך, קולות צלילים עדינים של חליל, שובים לב. המלך שהתפעל מאוד מהמנגינות העריבות, הלך אחרי קול הניגון לזהות את המנגן, והנה מגלות עיניו - נער צעיר יושב ומנגן להנאתו בחליל.

ניגש אליו המלך, והודיע לו שהמנגינות מאוד נעמו לחיכו, לפיכך מהיום והלאה הוא יהיה המנגן בבית המלך, ושכרו ישולם לו מאוצר המלך בעין יפה.
שמח הנער מאוד לשמע הבשורה, והודה למלך בקידה. ואכן מאותו היום, היה הנער משמח את המלך במנגינותיו, והמלך היה מחבבו מאוד.
והנה, נער זה היה מיודד לחברת נערים פושעים, ריקים ופוחזים, אשר יום אחד ביצעו מעשה שוד בבנק, והמשטרה שעלתה על עקבותיהם, ביקשה להכניס את הנער, לתקופה ממושכת של מאסר. ואולם משמע זאת המלך, התערב בנושא, וביקש שימחלו לו הפעם, למען כבוד המלך.
וכך היה הדבר חוזר על עצמו, הנער הולך עם חבורתו ומבצע פשעים פליליים, שוד, רצח, וכו'. ותמיד המלך היה מגין עליו, שלא יפגעו בו לרעה. והנה, יום אחד עבד הנער בבית חרושת ליצור מכשירי חשמל, ובגלל חוסר זהירות נחתכה לו האצבע באחת המכונות! וכתוצאה מכך, נמנע ממנו יותר מלהמשיך לנגן אצל המלך, מחמת ידו הפצועה.
והנה כשמוע זאת המלך, קצף מאוד על הנער, וקרא מיד לשר המשטרה, ופקד עליו להטיל על הנער את כל החשבון מהעבר הפלילי שהצטבר לו במשך הזמן, ולא לוותר על שום דבר!
נדהם הנער לשמע הדברים, ופנה אל המלך בתחנונים: אדוני המלך! הרי עד עכשיו אתה בעצמך היית מגין עלי, ועושה הכל למעני, ואילו כעת, אתה לוקח אותי בידיים ומוסר אותי לידיהם?!
ענה לו המלך: טיפש! הלא תבין, שכל העבירות שעשית, מצד החוק היית צריך לקבל את העונש באופן מיידי, אלא מה? כיון שהיה בך דבר טוב אחד, שהייתי נהנה מהמנגינות העריבות שלך, לכן חיפיתי עליך כל הזמן, והעלמתי עין מכל הפשעים שלך, כיון שסוף סוף היה בך איזה תועלת שנהניתי ממנה! ואולם כעת שנקטעה אצבעך, ויותר לא אוכל להנות ממך, א"כ שוב אין אתה אלא ככל שאר אנשי המדינה, שחייב להיענש על כל עבירות על החוק! ללא כל פשרות!!!
ואותה הנהגה בדיוק - מתנהג עמנו מלך מלכי המלכים הקב"ה: אדם שעובר עבירות, מצד הדין חייב להענש מיד. אלא מה? הקב"ה מתערב בנושא, ואומר להם: הניחו לו כעת, כיון שאני נהנה לשמוע את קול נגינת לימוד התורה שלו! ולכן תעלימו ממנו עין, משום שאני רוצה להמשיך להנות ממנגינתו!

ואולם ברגע שהאדם פוסק ועוזב את לימודו, א"כ שוב אין בו שום תועלת הנאה כלפי הקב"ה, ואז פורעים ממנו למפרע על כל עוונותיו. ולא מתנהגים עמו יותר ב"פרוטקציה", כיון שכעת הוא כבר שווה בדיוק לכל שאר האנשים הפשוטים!!!

נורא נוראות לראות, עד כמה קול לימוד התורה חביב אצל הקב"ה, ויכול להגן על האדם, ולהאריך לו את מועד זמן פרעון העונשים. [וזהו עומק דברי הגמ' במסכת קידושין (דף ל:) "...נמשלה תורה כסם חיים, משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה, והניח לו "רטייה" על מכתו, ואמר לו: בני! כל זמן שרטייה זו מונחת על מכתך, אכול ושתה מה שתרצה, ותהנה בכל, ואי אתה מתיירא מכלום! וכו'. וההסבר בזה כמו המשל הנ"ל, שנגינת לימוד התורה, מעבירה לו בנתיים על כל פשעיו. ודו"ק].

סיימנו פרק זה. ביארנו באורך, וברוחב, ובעומק, מה משמעות המושג "ארך אפים" אצל הקב"ה, ואשריו מי שיודע להדבק במידותיו של הקב"ה, ויאמץ לעצמו מידה יקרה זו: מה הוא סבלן וארך אפים לעוברי רצונו - אף אתה תהיה סבלן ותבליג לעוברי רצונך! וותר על כבודך כלפי אחרים - כשם שהקב"ה מוותר על כבודו, ומאריך אפו לאחרים!!! ואם זכינו, ואימצנו לעצמנו מידה יקרה זו - הרי זה שכרינו מכל עמלנו!

החפץ חיים חיכה לעונש שיבוא משמים!!...

מסופר בימי חייו של החפץ חיים, היתה אלמנה אחת ששכרה דירה בעירו, ואולם ענייה מרודה היתה, ולא השיגה ידה לשלם את כסף השכירות מיד בסוף החודש.

משהצטברו החובות, הזהיר אותה בעל הדירה, שאם לא תפרע את החוב תוך זמן קצר, יוציא אותה ואת עולליה מן הדירה, ללא כל חשבונות!

ואכן, משהגיע פרק הזמן ולא שילמה, הסיר בעה"ב את הרעפים מגג דירתו, וכך אילץ את האלמנה לעזוב את הבית, ולצאת לְחיות תחת כיפת השמים!

הדבר היה בעיצומו של קור החורף, וכל אנשי העיר ראדין הזדעזעו לגודל האכזריות שהתנהג בעה"ב כלפי אשה מסכנה עם ילדים קטנים. הם התאספו בביתו והתחננו אליו, שירחם על האשה, ובמשך הזמן הם ישתדלו לאסוף את הסכום. ואולם הבעה"ב אטם את אוזניו, ולא שת ליבו לקול הזעקות והמחאות.

כששמע על כך רבנו הח"ח, נחרד כולו ופסק את דבריו בדאגה: "בטוחני, שיבוא אדם זה על עונשו מהשמים! שהרי התורה הזהירה במפורש "כל אלמנה ויתום לא תענון... ואם צעק יצעק אלי... וחרה אפי בכם.. והיו נשיכם אלמנות ובניכם יתומים"!

עברו ימים וחלפו חודשים, ועולם כמנהגו נוהג. שום עונש לא הגיע לבעל הדירה, אדרבא הוא עלה ונתעשר עושר רב, והיה שש ושמח בחלקו.

ואולם אנשי העיר ידעו, שמילה אחת של התורה לא תשוב ריקם, ואם לא היום - אז מחר! עשר שנים תמימות עברו מאותו מקרה, ואז ביום בהיר אחד, הוכו כל אנשי העיירה בהלם לשמע הידיעה המרעישה: כלב מסוכן, התנפל על אדם שעבר ברחוב, ושיסע אותו לגזרים!

לאחר בירור קצר לדעת מיהו אותו האיש, נתגלה להם שהיה זה אותו בעל הדירה, שבזמנו אטם אוזנו לקול אזהרתו של החפץ חיים!!

הנה עוד דוגמא למידת "ארך אפים" של הקב"ה. 10 שנים מחכה לאדם, אולי יוריד את גאוותו, ויתחרט על רוע מעשהו! ומה איתך?!

מאמר שני - עמידה במקום נסיון - סכנת נפילה!!!

עיקר מטרת פרק זה, הוא לברר לעצמנו פעם אחת ולתמיד: אדם שמכניס עצמו "למקום נסיון", וסומך על עצמו שיוכל להתגבר על יצרו, האם עמידה כזו במקום נסיון זה דבר:

* חיובי - או שלילי ?
* זה בונה את האדם - או רק הורס?
* יש בזה קיום מצוה, או רק עבירה?

נתחיל לענות בס"ד על שאלה זו, לפרטי פרטים, ונשתדל שהדברים יהיו באופן ברור, מתומצת וקצר:

על עצם הנידון, מצינו בדברי חז"ל שני דעות, שלכאורה מנוגדות וסותרות זו לזו. מצד אחד, תיקנו לנו חז"ל להתפלל כל יום בתפלה "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו... שאל תביאנו לידי נסיון" וכו'.

וא"כ רואים שנסיון זה דבר שלילי שהאדם צריך לברוח ממנו. ואילו מצד שני, כל דברי חז"ל במדרשים, מלאים במאמרים על חשיבות הנסיונות, שבונים את האדם, וכל העוה"ז מלא נסיונות, ותפקיד האדם להתגבר ולנצח אותם, וכו' וכו'.

ולפני שנעתיק מדברי חז"ל אלו, יש להעיר, שראשית לכל דבר זה מפורש כבר בתורה, על ראש האומה היהודית אברהם אבינו. שרק לאחר שעבר עשרה נסיונות, רק אז זכה לתואר של "ירא אלוקים אתה"!!!

וכן אצל כל יתר האבות הקדושים. רק בזכות הנסיונות שעברו - זכו שהקב"ה ייחד שמו עליהם. (וכמבואר במס' סנהדרין דף ק"ז.)

וכעת נעבור להוכחות מן המדרשים:

1. במדרש רבה שמות (ב-ג) - נאמר: "אין הקב"ה נותן גדולה לאדם, אלא עד שמנסה אותו בדבר קטן"!
2. במדרש רבה שמות (ל"א-ג) - נאמר "אין בריה, שאין הקב"ה מנסה אותה"!

3. בספר משלי (כ"ד-ט"ז) "כי שבע יפול צדיק, וקם" ופירש בספר היראים, שדוקא ע"י הנפילה זה מה שנותן לצדיק את הדחיפה לקום ולהתעלות יותר ויותר, ולא להשאר באותה דרגה של רוחניות !

4. וכן בספר מיכה (ז-ח) - "אל תשמחי אויבי לי, כי נפלתי קמתי", כי אשב בחושך ה' אור לי". ופרשו חז"ל (בילקוט תהלים, ובשוחר טוב תהלים - ה) אילולי נפלתי לא קמתי, ואלמלא ישבתי בחושך, לא היה ה' אור לי". א"כ רואים שדוקא הנפילה של אדם זה מה שדוחף את האדם לראות את האמת, ביתר שאת וביתר עוז.

5. וכן בספר "חוק לישראל" (חלק מוסר, פר' וישב, יום ג') כותב בזה הלשון "דע, בן אדם, כי כל יום הבא לקראתך, הוא נסיון חדש לך".

6. ובאמת, שכבר רבנו הרמח"ל, בספרו "מסילת ישרים" (פרק א') כתב דברים ברורים בנושא זה, והא לך לשונו "...כי כל עניני העולם, בין טוב ובין רע, הם נסיונות לאדם וכו'". ובהמשך דבריו סיכם "...נמצינו למדים, כי עיקר מציאות האדם בעוה"ז - הוא רק לקיים מצוות, ולעבוד ולעמוד בנסיון" וכו'. [וכך גם רגילים העולם לומר: "כל העולם כולו מלא נסיונות, והעיקר שלא להכשל כלל", וכן אומרים העולם "אין חכם כבעל הנסיון" וכו' וכו'].

ולאחר כל העובדות הנ"ל, עומד הבן תוהה ונבוך, ושואל בפליאה: אם באמת חז"ל מדגישים כ"כ את נחיצות הנסיונות לאדם בעוה"ז, א"כ מדוע אנו מתפללים כל יום בתפילתנו, "אל תביאנו לידי נסיון"? והרי כל עיקר מציאותנו בעוה"ז, זה רק בשביל לעבוד ולעמוד בנסיון?

ואכן, שאלה קשה זו, מובילה אותנו לידי מסקנה מחייבת: שבאמת יש 2 סוגי נסיונות: יש נסיון שהקב"ה מביא על האדם, ויש נסיון שהאדם מביא על עצמו. ונבהיר את הדברים:

נסיון שהקב"ה מביא על האדם - זה הנסיונות שאדם ניתקל איתם על כל צעד ושעל בחיים. ונסיונות אלו ניתנו לטובתו של האדם, לבנות את בנין האדם. ולייצב את מעמדו הרוחני. ו - 2 הטבות נתן לנו הקב"ה בנסיונות אלו:

הטבה ראשונה - שלעולם לא יביאו לאדם נסיון, שיודעים מראש שזה למעלה מכוחותיו לעמוד בהם. אלא אם נותנים נסיון - נותנים גם כוחות נפש לאדם, שיהיה מסוגל להתמודד עם הקושי שבנסיון !

ויש על זה שני הוכחות מפורשות מהתורה:

א. בתחילת פר' בשלח. מבואר בפסוקים שם, שהיה להקב"ה שני דרכים להוליך את עם ישראל: 1. דרך קצרה, לעבור דרך ארץ פלשתים, ולהכנס משם מיד לא"י. 2. דרך שניה - ארוכה, לסובב דרך המדבר, ולהתעכב שם במשך 40 שנה.

ובאיזה דרך בחר הקב"ה? בדרך הארוכה של המדבר! ומדוע לא יותר נח ללכת בדרך הקצרה? על זה מסביר הפסוק "כי אמר אלוקים, פן ינחם העם בראותם מלחמה, ושבו מצרימה". כלומר, אם הם ילכו בדרך הקצרה, הם יכנסו לידי נסיון גדול באמונה, בזה שיראו שהפלשתים נלחמים עמם, ואז עלולים לכפור בהקב"ה, ולחזור חזרה לפרעה, וכיון שהקב"ה צפה מראש, שזה נסיון יותר מדי קשה עבורם, והם לא יוכלו לעמוד בו, לכן הוא ויתר על התכנית, והיה מוכן להקיפם במדבר הנורא במשך 40 שנה, ובלבד שלא להכניסם לידי נסיון שהיה קשה למעלה מכוחותם!

ב. עוד הוכחה: "אשת יפת תואר" תוכיח! שהסבירו לנו חז"ל במס' קידושין (דף כ"א:) שכיון שידעה תורה, שאם נאסור על אדם שיוצא למלחמה, לקחת בשבילו שבויה גויה יפת תואר, הוא לא יוכל לעמוד בנסיון הזה, [שבדרך כלל, אומרת התורה: אל תסתכל - וממילא לא תחמוד! משא"כ במלחמה, שחייב לראות, ואנוס הוא.] והוא יקחנה בסוף באיסור! לפיכך, התירה לו התורה מעיקרא, לקחת אותה, אף ללא שום גיור! כיון שידעה מראש - שלא יוכל להתמודד עם הנסיון הזה!

ומכאן יש גם הוכחה לכיוון ההפוך: שאת ייתר שמירת המצוות, שהתורה צוותה עלינו לעשותם, ולא ויתרה עליהם, בהכרח משום שידעה, שהאדם כן יכול להתמודד איתם, ויש בכוחותיו להתגבר, ולעמוד על המשמר ולא לעבור על האיסורים !

[ובאמת, דבר זה כבר מפורש במדרש בראשית רבה (ל"ב-ג) "שאין מנסים את האדם מהשמים, בנסיון שיודעים מראש שהוא לא יוכל לעמוד בו". עיי"ש. וכן מוכח ממאמר חז"ל שאמרו "לפום גמלא שיחנא", שלפי כוחו של הגמל - כן כובד המשא שמטעינים עליו.]

ודבר זה מעודד אותנו לדעת, שאם ח"ו יש לאדם יסורים, הרי יש בכוחו להחזיק מעמד ולהתמודד איתם, אחרת - הקב"ה לא היה שולח לו אותם! (אלא שגם בזה יש להתפלל להקב"ה, שיחזירהו בתשובה, אבל לא ע"י יסורין וחולאים רעים, "דלא הן ולא שכרן".)

הטבה שניה: שלאחר שהאדם באמת מצליח להתגבר ולעמוד בנסיון שהקב"ה ניסה אותו, הוא מרויח שעי"ז הוא מתעלה עוד דרגה ברוחניות !

ולהבדיל, כמו חייל שמשרת בצבא. שכמה שיותר עובר "אימונים" מפרכים, ועובר בהצלחה מקומות מסוכנים, וכגון: שדה מוקשים, גדרות תייל, מדברות שוממים, וכו'. כך הולך ומתפתח אצלו הגבורה הנפשית, להחזיק מעמד מול האויב בשדה הקרב !
וכך גם מתנהל בצבאות ה'. כמה שהאדם יעבור יותר בהצלחה את נסיונות החיים, ולא ייכשל בהם, הוא יהיה יותר ויותר "מחוסן" ו"עמיד" נגד היצה"ר, נוספים לו בזה יותר כוחות נפשיים להמשיך להתמיד בעבודת ה' יתברך !
ומטעם זה, קראו לזה בשם "נסיון", מלשון "התנשאות", שהאדם מתנשא ומתרומם בדרגות רוחניות, עקב החיזוקים שמקבל בעת ששובר את רצונו, בשעת הנסיון !
ועל נסיון מסוג זה - דיברו חז"ל במדרשים, שהוא נחוץ מאוד לתכלית האדם בעולמו. ומשום שבכל פעם שהאדם מראה גבורה נפשית בנסיון - זה מַחְסֵן ומחזק את הכח הרוחני שבו, להחזיק מעמד, ולשמור מצוות אף בתנאים קשים שעוברים בחיים !
נמצא, שנסיון מסוג כזה, הוא חיובי, הוא בונה את האדם, ואפשר לומר שהוא מקיים בזה אף מצוה, בזה שניצח את יצרו בשעת הנסיון.
וכעת נעבור לסוג הנסיון השני: יש נסיון, שהאדם הוא זה שגורם ומביא אותו על עצמו, הוא סומך על כוחותיו הרוחניים, ומכניס את עצמו בידיים לידי מקום של פיתוי, וגירוי היצה"ר בעצמו !
נסיון מסוג כזה - אין בו את שני ההטבות הנ"ל! כלומר, לא נותנים לו על זה שום סיוע מהשמים, אלא מניחים אותו שיתמודד לבד עם היצה"ר, בכוחות עצמו. ואז במצב כזה, הוא נוחל כשלון חרוץ, ונכשל בודאות בחטא, כיון שהוא לקח על עצמו נסיון שהוא למעלה מכוחותיו!
ועל נסיון מסוג כזה אנו מתפללים להקב"ה בכל יום: "אנא! אל תביאנו לידי נסיון, ולא לידי בזיון" כלומר, אל תביאנו לידי מצב כזה שנעשה שטות, ונכניס את עצמנו לסכנה של מקום פיתוי היצה"ר, כיון שבמקרה כזה מובטח לנו, שסופנו לבוא לידי "בזיון", בזה שלא נצליח להחזיק מעמד בנסיון !
וישנן הרבה דוגמאות בתנ"ך ובש"ס, על מקרים שבהם בנ"א הביאו על עצמם נסיון, ובסוף באמת מעדו ונפלו בו! ונעתיק כאן כמה מהם, בקיצור נמרץ:
א. בפר' בראשית (פרק ה', כ"ד) נאמר בפסוק "ויתהלך חנוך את האלוקים" כלומר, חנוך (שהיה בנו של קין, ע' פרק ד'-י"ז). היה צדיק גמור לפני הקב"ה, עד כדי כך שמספר לנו המדרש (מדרש תלפיות, ערך "חנוך") שעל כל תפירה שהיה תופר בעשיית מנעלים, היה מייחד את שם הקב"ה עליו!

אעפ"כ, כתוב בהמשך הפסוק "ואיננו, כי לקח אותו אלוקים" (והפך אותו להיות מלאך בשמים, ע' מדרש אגדה, בראשית ה'-יח).

ואולם מדוע הקב"ה לקח אותו חי מהעוה"ז? וכי לא חבל על צדיק כזה, שהיה מסוגל להשפיע רבות על בנ"א, לחזור בתשובה?

מגלה לנו רש"י (שם) את התשובה: "צדיק היה, ואולם קל בדעתו לשוב להרשיע". כלומר, הוא היה סומך על גבורתו, והיה מכניס עצמו לנסיונות קשים, מתוך כוונה לשם שמים: שאם הוא יתגבר ויצליח לעמוד בנסיון, הרי הוא יוסיף בזה קידוש שם שמים!

ואולם הקב"ה שחשש שמא הוא יהיה "קל להרשיע", כלומר, הוא עלול להכשל בנסיונות, ואז הוא יפול בקלות מכל הצידקות שלו, ולכן העדיף לקחת אותו למעלה עוד בהיותו צדיק !

ב. וכעין זה מצינו גם אצל יוסף הצדיק, הוא היה נמצא במצרים, מקום מסוכן מאוד מבחינה רוחנית, שיא הזוהמה והתועבה, ומבחינה הגיונית הוא היה צריך לחשוש במקום כזה יותר שמא ח"ו הוא יפול בטומאה של מצרים, ולא לגרות בעצמו את היצה"ר. ואעפ"כ אומרים לנו חז"ל, שיוסף העמיד את עצמו בנסיונות קשים, והיה מסלסל בשערו, כלומר, מתייפה ומקשט את עצמו! (עיין רש"י בראשית, ל"ט-ו).

בחור בן 17, עם שיא המרץ והחשק, נמצא בארץ זרה, לבד ללא משפחה וחברים, ומוקף מכל הצדדים בתועבות, ובכ"ז הוא הולך ומתקשט? הרי בזה הוא מביא על עצמו נסיון קשה, שמא ח"ו הוא יפול בחטא!

[ובאמת שאין הדברים כפשוטם ח"ו, שחלילה לעלות על הדעת שיוסף הצדיק היה מסלסל ומתייפה בשערו?! אלא הכוונה, שכיון שמיום שפירש יוסף מאחיו קיבל עליו נזירות, שלא לשתות יין, ולא לגזוז השיער, ולהתנהג כמו באבילות, וכמש"כ בפסוק (בראשית, מ"ט-כ"ו) "תיהיינה לראש יוסף, ולקדקד נזיר אחיו", ודרשו חז"ל במסכת שבת (דף קל"ט.) שקיבל עליו נזירות. ומרוב שהיה לו הרבה שיער, היה מסדר את זה לצדדין, והיה נראה כמו מי שמסלסל בשערו, ואכמ"ל יותר].

ואולם הקב"ה שמדקדק עם חסידיו כחוט השערה, תבע את יוסף גם על דבר כזה, ואמר לו: "אתה סומך על כוחותיך, ומראה את יופיך בפני אחרים? הריני מגרה בך את הדוב"! ומיד שלח לו את הנסיון המר - של אשת פוטיפר, שרק ע"י מסירות נפש, ובניסי ניסים הצליח אח"כ לצאת מזה. [ואת קושי הנסיון הגדול, שהיה ליוסף הצדיק, תיארו חז"ל באריכות במס' יומא (דף ל"ה:) וכן במס' סוטה (דף ל"ו:) ובירושלמי הוריות (ב'-

ה'). וכן במדרשים: בראשית רבה, מדרש תנחומא, וילקוט שמעוני, פר' בראשית. ע"ש באריכות].

ג. עוד מצינו כעין זה, בחומש במדבר בפר' נזיר. "נזיר" פירושו: אדם שרוצה לקדש את עצמו. ולהזיר את עצמו מן היין. והתורה ידעה כמה קשה לאדם, לפרוש מדבר שהוא רגיל לשתות במשך כל השנה, ולכן הרחיקה את הנזיר, ואסרה עליו לאכול אפי' את החרצנים והקליפות של הענבים!

ויותר מזה: אם הנזיר צריך לחצות בדרכו דרך כרם של ענבים, אומרים לו - אל תכנס למקום נסיון!!! שמא תתפתה ותאכל מהענבים. ולכן התרחק ממקום העבירה, תעשה "סיבוב" ותקיף את הכרם!

וכמו שהתבטאו על זה חז"ל, במס' שבת (דף י"ג.) "סחור סחור אמרינן לנזירא, לכרמא לא תקרב"!!! אל תכניס את עצמך למקום נסיון, תקיף את המקום, ותלך מסביב לכרם, ואפי' אם אתה בטוח בעצמך, שתצליח לעבור את המקום בשלום, מבלי להכשל, בכ"ז - אל תכנס!!!

ד. עוד מצינו כעין זה אצל דוד המלך, חז"ל מספרים לנו במס' סנהדרין (דף ק"ז.) שדוד המלך ביקש מהקב"ה, שיביא עליו נסיון. כלומר, זה לא בא מצד הקב"ה, אלא דוד מצד עצמו, רצה להוסיף על עצמו "נסיונות", כדי לכבוש את יצרו יותר ויותר.

ומה קרה בסוף? הקב"ה הביא עליו את הנסיון של בת שבע, והוא נכשל בזה. ומדוע? כיון שהוא הסתמך על עצמו, ולקח סיכון גדול מאוד ברוחניות, ועל סוג נסיון כזה לא מוסיפים לאדם מהשמים כוחות, כדי שיוכל להתגבר! (כיון שהוא גרם לעצמו את זה) ולכן בסופו של דבר, אפי' דוד המלך, שאין לנו כלל מושג בגדלות ובצדקות שלו, ואעפ"כ הוא נכשל, ולא יכול היה לעמוד בפני יצה"ר של הנסיון. (וע"ע במס' סנהדרין שם, שיש דעה בגמ', שדוד עשה כן, רק משום שלא יאמרו "שיש עבד שמנצח את רבו", ע"ש).

ואם בארזים נפלה שלהבת, מה יעשו אזובי הקיר - - -? ? ? מי יכול להיות בטוח בעצמו, שהוא יכנס למקום נסיון, ויתמודד עם היצה"ר פנים מול פנים, ויצא משם נקי ושלם, מבלי להכשל כלל?

ויש כאן עוד נקודה, שחייבים לדעת אותה:

מי שרוצה בכ"ז להתחכם ולהתגרות ביצה"ר, וסומך על עצמו שהוא כבר אין לו את כל הפיתויים של יצה"ר, אדם כזה, אפי' אם בסוף התברר שהוא צדק בהשערתו, ובאמת הוא עבר את מקום הנסיון בשלום, ולא התפתה כלל לכל גירויי היצה"ר. איך אנחנו היינו מסתכלים על אדם כזה?

אנחנו היינו נותנים לו תואר של צדיק! כזה גיבור שכובש את יצרו! ואולם חז"ל הקדושים, נתנו לו את התואר ההפוך: "רשע"! כן - רשע! ומסיבה פשוטה: נכון שבסוף עברת את הנסיון בהצלחה, ואולם איך אתה יכול לסמוך על עצמך, ולהכנס לכתחילה למקום סכנה? והרי אתה בשר ודם, שנמשך תמיד אל החומריות, ועלול בקלות להיכשל, ואיך לא חסת על נשמתך, והולכת אותה על "גבול" התהום, שיש שם סכנת התרסקות! והיכן חז"ל נתנו לו את התואר הזה? בגמ' מסכת בבא בתרא (דף נ"ז:) שם מלמדים אותנו חז"ל, אם מזדמן לאדם שני דרכים לעבור בהם, דרך אחת יש בה פריצות. ודרך שניה נקיה, אבל קצת יותר ארוכה. והאדם הזה, רוצה לחסוך לעצמו זמן, ועובר דרך מקום הנסיון שיש שם פריצות!

אבל רגע! לא לשכוח, שהאדם הזה הוא צדיק, והוא עוצם עיניים כל הדרך, לא מרים כלל את הראש, הולך כמו עיור, ומצליח בסוף לעבור את המקום בשלום, ללא פגם בעינים ! על אדם כזה, מגלים לנו חז"ל, שבשמים נותנים עליו "חותמת" של: רשע! שכן יש עליו תביעה: איך סמכת על כוחותיך, והכנסת את נשמתך לידי סכנה רוחנית? והרי היה לך סימטא אחרת, שהיית יכול לחצות משם את דרכך!

וכדי שנבין יותר את חומרת הדבר, עד כמה זה מסוכן שהאדם מכניס עצמו למקום נסיון, נעתיק כאן את דברי ר' יונה (מגדולי רבותינו הראשונים) אשר נתן לנו הגדרה קולעת בענין זה. בפירושו על ספר משלי (פרק ו', כ"ד) הוא מדמה אדם כזה "ליונה פותה (פתי וחסרת דעת) שהולכת במדבר, ופתאום רואה שמפוזר על הארץ זרעונים טעימים למאכל, היונה שאין לה הרבה שכל, נוחתת מיד על הזרעונים כדי לאכול. ואולם היא לא שמה ליבה אל המלכודת שטמון בתוך הזרעונים! "הרשת" שלוכדת את רגליה!!! (ושו"ר שר' יונה חזר על משל זה, בפירושו למס' אבות, פ"א מ"ה, ע"ש).

וזוהי בדיוק התמונה בכל נסיון בחיים: מבחוץ זה נראה טוב וטעים למאכל, וגם תאוה הוא לעיניים, והאדם מסתנוור כבר מזה, ולא שם ליבו למלכודת שמטמין לו היצה"ר בתוך הנסיון, כדי ללוכדו ברשתו!

ואם תשאלו: מה כל זה נוגע לנו, בחיי היום יום "הלכה למעשה"? הנה נפרט לכם דוגמאות "אקטואליות", שהאדם נתקל בהם הרבה במשך החיים, ולצערנו אף נכשל בהם:

א. כותב הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצוק"ל, בספרו "חכמה ומוסר" (עמוד ריי"ח): אם מזדמן לאדם להגיע לחנות, בנק, מרפאת שינים, קופ"ח, וכיוצ"ב, ויש שם לפניו שני

אפשרויות של בחירה: במחלקה אחת יש גבר, שמשמש כפקיד או רופא, או בעל מכולת. ומצד שני יש גם אישה, שג"כ משמשת כרופא, פקידה, ובעלת מכולת.
כותב הר' בן ציון, שאדם שהולך למחלקה השניה, ומקבל שירות ע"י האשה, בשמים נותנים עליו חותמת של "רשע"! שכן יש לך דרכא אחרינא, בקלות אתה יכול לקבל את אותו שירות ע"י גבר, ומדוע אתה מכניס עצמך למקום של נסיון בעריות?
ולכן אפי' אם תעצום עיניך, ולא תסתכל, ג"כ תקרא אצל הקב"ה רשע, שס"ס גירת בך את היצה"ר!
ומוסיף הר' בן ציון, שרק אם אין ברירה, ומקום העבודה שם מנוהל רק ע"י פקידות וכדו', בלית ברירה יקבל את השירות אצליהם, ואולם אז יזכור שני דברים: א. ישמור את עיניו מהסתכלות יתירה. ב. ישמור את פיו משיחה יתירה. אלא יגמור את הדבר המבוקש, ויסתלק ממקום הנסיון.
ואותו עיקרון נאמר, גם לגבי אדם שיוצא לרחוב, לכמה "סידורים", ויש לפניו שני דרכים שבהם הוא יכול להגיע לבנק או לחנות: דרך אחת רועשת בפריצות, ועל כל צעד ושעל נכשלים במראות והרהורים אסורים. ודרך שניה - המקבילה, יותר שקטה, ויותר נקיה. במקרה כזה, אם האדם בוחר בכ"ז ללכת בדרך הראשונה, היות והוא בטוח על עצמו, שעליו היצה"ר כבר לא שולט, ואין לו כבר את כל הפיתויים האלו, גם אדם כזה, נחשב לפי דברי חז"ל בתואר של "רשע"! כיון שיש לו דרכא אחרינא, ויכול היה להציל נפשו מאבדון !
ואפי' אם כלפי חוץ, האדם הזה נראה כ"ירא שמים", ושומר תורה ומצוות, בעל חזות חרדית: חליפת פארק, זקן ארוך, פאות, וכו', אין זה משנה כלל וכלל, בשמים יש עליו תביעה נוקבת על מעשהו זה, ומטביעים עליו את החותמת - "רשע"!
ואותו יסוד נאמר גם לאותם אנשים, שמשחיתים את נפשם, והולכים לראות במכשיר המתועב הנקרא "טמבלויזיה", או לראות בהקרנת סרטים, או בקריאת עיתונים המזוהמים בתועבה, והוא יודע מראש, שמראים שם דברים לא נקיים, מראים דברים שישחיתו לו את כל עדינות נפשו הטהורה, ויאבדו ממנו כל זיק של קדושה!
ובכ"ז הוא הולך לשם, ומרגיע את המצפון שלו, בזה שאם הוא יראה דבר לא נקי, אז הוא "יעצום את עיניו" באותה שעה... אדם אומלל כזה, ג"כ נחשב בשמים לרשע! וכל המצוות והתורה שהוא לומד לא שווים כלום, כיון שחז"ל הקדושים כתבו עליו (במס' ב"ב דף נ"ז:) שהוא נקרא - רשע!!!

[וכל זה, מבלי להתייחס לכל דברי הכפירה והליצנות, שמשמיעים במכשירים אלו נגד תורה"ק. וכבר פסקו כל גדולי דורנו, שכל מי שקונה עיתונים אלו, או שמביט או שומע למכשירים אלו, הרי הוא נעשה: "שותף במרד נגד מלכות שמים"! והוא נכלל במה שאמרו חז"ל במשנה בסנהדרין (פרק חל"ק) "דכל הקורא בספרים חיצוניים, אין לו חלק לעוה"ב!" ה' ישמרנו].

ואותו יסוד, נאמר גם באדם שהולך לגור, במקום שהוא מודע לכך מראש, שיהיו לו שם נסיונות קשים, לשמור את מצוות השי"ת.

אדם כזה, חייב לעשות שאלת רב, אם מותר לו לעבור לגור במקום כזה, שהרי הוא מביא על עצמו את הנסיון במו ידיו, ועל סוג נסיון כזה - לא נותנים סייעתא דשמייא מן השמים להתגבר עליו, וכמו שהוכחנו לעיל, בס"ד.

בענין זה, צריך לזכור תמיד את הנהגת אברהם אבינו: הוא היה טוב לב, ובעל החסד הענק ביותר שיכול להיות בעולם. ובכ"ז, כשהוא רק הרגיש שבנו הרשע "ישמעאל", או בן דודו מיסטר "לוט", מקלקלים את בני ביתו ברוחניות, מיד הוא ציוה עליהם "הפרד נא מעלי"! ואת ישמעאל הוא סילק, אע"פ שהיה "חולה" וקודח מחום (ע' רש"י פרק כ"א, י"ד-ט"ו) ובכ"ז שלח אותו עם פרוסת לחם וזרק אותו לרחוב!

למה? בגלל שהוא ידע, שאדם שחי בחברה רעה, מעמיד את עצמו בנסיון גדול, ויש יותר הרבה סיכויים שהוא יהיה "מושפע" מהם, מאשר שהם יושפעו ממנו לטובה, ולכן סילקם מעל פניו !

הכלל הוא: כל אדם יחשב את צעדיו בחכמה, ויזהר מאד שלא להכניס את עצמו לידי נסיון בכל תחום בחיים: במקום מגורים, בלכתו ברחוב, בעסקיו, בחנות מכולת, וכו'.

ויש עוד הרבה להאריך בזה, ומפאת חוסר המקום, נאלצים אנו לקצר, ורק נסיים את המאמר, בעוד שני נקודות חשובות:

א. צריך לדעת, שאדם שמכניס עצמו לנסיון, התביעה עליו לא על שעת הנסיון, שהרי אז הוא אנוס לחטוא, מחמת התגברות היצר עליו, אלא עיקר התביעה היא על - ההתחלה מדוע הסכמת לצעוד בדרך הזו!!!

וניקח על זה דוגמא מהחיים: נהג מכונית, נסע במהירות מופרזת של 200 קמ"ש, וכתוצאה מכך, פגע בעובר רגל, ופצע אותו אנושות.

כשהעמידו אותו אנשי המשטרה לפני בית המשפט, והגישו לפניו את כתב האישום, חרץ לו השופט את דינו: "הנאשם מתחייב בשנה וחצי חודשי מאסר + שלילת הרשיון לצמיתות + קנס כספי גבוה של 3000 ש"ח!

משמע הנהג את חומרת העונש שקיבל, קפץ ממקומו וזעק לעבר השופט: איזה עוול אתה עושה במשפט? וכי כזה עונש מגיע ליי? והרי הייתי אנוס, ולא היה באפשרותי לבלום באופן מיידי מכונית שהיתה "דוהרת" במהירות של 200 קמ"ש? ובכלל, אף אדם לא מסוגל לבלום את מכוניתו במרחק קצר כל כך, וא"כ איך אתה מעוות את הדין, ונותן לאדם אנוס - עונשים כ"כ חמורים?

ליגלג השופט על טיפשותו של אותו נהג, ואמר לו: "הוי כסיל! הלא תבין שאמנם אין עליך תביעה מדוע נכשלת במהירות כזו, שזה ברור לכולם שהיית אנוס, רק התביעה עליך מדוע הכנסת את עצמך לידי מהירות כזו - שידעת שלא תוכל להשתלט עליה אחר כך"!

ואותה תביעה בדיוק תובעים אותנו בשמים: לא מענישים אותנו על זה שנכשלנו בנסיון, שכן מה יכולנו לעשות? והרי אנו בשר ודם, קרוצי חומר, שמתפתים ונמשכים לכל דבר קטן! "ורוח שטות" מסנוורת את עינינו לחטוא. (וכמו שאמרו חז"ל במס' סוטה דף ג').

אלא עיקר התביעה עלינו: מדוע הכנסת את עצמך למקום כזה, שאתה יודע שזה יביא לך נסיונות שלא יהיה לך שליטה עליהם! על זה מוגש עלינו "כתב האישום", ועל זה חותמים עלינו בשמים פסק דין של - רשע!

ולקראת הסיום, נסיים את הפרק בדבר מעודד: כיון שכידוע, לא ניתנה תורה למלאכי השרת, ואדם הוא בסך הכל אדם, ולפעמים הוא עלול להקלע למקום נסיון, לכן נכתוב כאן הוראות מחז"ל, כיצד יש להתנהג בשעה זו:

א. ראשית לכל, צריך לבקש סיעתא דשמייא מהקב"ה, שיעזרנו שלא יחטא במקום הנסיון. וכמו שאמרו חז"ל במס' סוכה (דף נ"ב.) "שאלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו"!

[ור"ח מוואלוזין, בספרו "כתר ראש" (שאילתא ע"ג) תיקן נוסח תפילה מיוחדת לזה, ע"ש].

ב. להזהר לא להכנס "למשא ומתן" עם היצה"ר, אלא להחליט בתוקף ובנחישות: לא! אני מסרב! אני לא אאבד את עולמי בשביל הנאת רגע שנגמרת במהירות!

ואם הוא יהיה חזק ואיתן בדעתו - בזה הוא סגר את הדלת בפני היצה"ר, והיצה"ר עצמו מתייאש ממנו והולך, בראותו שהוא נחוש וחזק בדעתו, ואין טעם להמשיך לפתות אותו.

ג. יגמור מה שצריך, ויצעד בזריזות להסתלק מן המקום. (בזריזות - אבל בישוב הדעת, כדי שלא יהיה ללעג בפני הבריות).

ד. ובנתיים, כל עוד שהוא נאלץ לעמוד במקום, יעסיק את מוחו בדברי תורה. יפתח ספר לימוד ויעיין, ואם אין לו, יחשוב במוחו על איזה רעיון יפה מהפרשה, או חידוש מהגמ',

וכיוצ"ב. שכן כך הבטיח לנו הרמב"ם (פכ"ב מהל' איסורי ביאה, הכ"א) "שאין מחשבת עריות מתגברים על אדם, אלא רק אם הלב - פנוי מן החכמה"!

[ועצה זו כבר מפורשת בגמ' מסכת עבודה זרה (דף י"ז.) על התנאים הקדושים ר' חנינא ור' יונתן. כשנאלצו לעבור בדרך של פריצות, לא חשו על עצמם, והסבירו זאת משום שראשם היה מוטרד ב"דברי תורה", ע"ש].

ולסיום, נעתיק כאן סגולה נפלאה, שהבטיח לנו אותה הרב הקדוש ר' אהרן בעל "שומר אמונים", (הובא בספר "לשכנו תדרשו" עמוד קי"ט).

הוא היה אומר, שמי שנמצא במקום נסיון, ובכ"ז כובש את רגשותיו, ולא נכשל ופוגם באבריו ובעיניו - באותה שעה נעשה רעש גדול בשמים, ושעה זו היא עת רצון, וכל מה שיבקש באותו זמן יתקבל למעלה ברצון!!!

מי פתי שמוכן להפסיד סגולה נפלאה זו???

ואין מזרזין אלא למזורזין!

מעשה בשועל טיפש...

מעשה היה בשועל אחד, אשר בהיותו שוכב להנאתו בין עצי היער, קלטו אוזניו קול יריות של ציידים, שיצאו לצוד חיות. אולם השועל שהיה עייף מאוד התעצל לקום ולברוח מהמקום, וניחם את עצמו ואמר: אני יכול לסמוך על הפיקחות שיש לי, אני אסדר אותם!

מה עשה? שכב ועשה עצמו כ"מת" מוטל על הארץ, בלא נוע לזוז כלל, וכשהתקרבו אליו הציידים, ראו פיגרת שועל זרוקה על הארץ ושכובה כמת. אמר אחד הציידים: הנה! איזה "זנב" יפה יש לשועל, אקח אותי לי, ואתלה לי אותו לקישוט בסלון ביתי !

שמע זאת השועל, וניחם את עצמו: נו, שיקח את זנבי, העיקר שאותי ישאיר בחיים.

והנה שומע השועל קול שני של ציייד אחר: "ואני דוקא מוצא חן בעיני "השינים" של השועל, אקח לי שן אחת, ואעשה ממנה תיק יפה מתנה לאשתי!

והשועל, בשומעו זאת, ניחם גם בזה את עצמו, ואמר: נו, גם על זה אוותר, העיקר שאת נפשי יניחו לשלל.

והנה, קולטות אזניו צייד שלישי שקורא: ואני מוצא חן בעיני "עורו" של השועל! אפשוט ממנו את עורו, ואעשה לי ממנו שטיח יפה לביתי.

כשמוע זאת השועל, קרא בבהלה: אוי ואבוי!!! עכשיו הם כבר רוצים להפשיט מעלי את עורי! מיד תפס את רגליו והתחיל לברוח, ואולם אז כבר היה מאוחר מדי...!

וזה גם סופו, של כל מי שמעמיד את עצמו במקום נסיון. חושב הוא לעצמו: הכי הרבה, אאבד שם איזה "זנב", או "שן" אחת, אבל עדיין אשאר אני בצדקותי! ובקדושתי! הוא

אינו יודע, שבסופו של דבר, יפשיט ממנו היצה"ר את כל הרוחניות שבו! ואז כשיתפוס את עצמו, וירצה לקום ולברוח מהמקום - יהיה כבר מאוחר מדי...!
ואל תאמר מחר, פן יהיה מאוחר!

מאמר שלישי - כשכואב - צועקים!!!

כידוע לכולנו, שעם ישראל שרוי בתוך גלות, וגם השכינה נמצאת איתנו בגלות. ומחמת זה - יש "הסתר פנים" גדול בעולם, ומי שמתבונן על החיים באופן שיטחי, לא רואה את יד ה' בעולם. וכל מאורע שנתקל בו, הוא מסביר זאת על דרך "הטבע" ו"המקרה", ח"ו. וזה עוד לא הכל, פורקי עול התורה - גם הם נשאו ראש, מעשה שטן מצליח, והם רומסים ולועגים לכל דבר הקדוש לנו. כבוד התורה מושפל עד עפר, ואין איש שם על לב.
וגם במגזר הדתי חרדי, אנו רואים בחוש את קושי מר הגלות. כל אוירת הרחוב, מורעלת בהסתה נגד אנשי תורה ואוהדיה. פריצות, שחיתות, וכו'. ובכל פינה ופינה יש לנו "לפתח חטאת רובץ". והדברים הגיעו עד כדי כך, שאפי' שכבר אנו נמצאים בבית המדרש, ומטעינים את המצברים שלנו במטען רוחני - מ"מ כשכבר יוצאים מפתח "תיבת נח", וכבר נשטפים ב"מבול" של תועבות, מבט אחד שאנו נתקלים באיזה תמונה שלא נקיה וכבר הכל אבוד! כל הקדושה שאספנו פורחת מאיתנו!!
וכך היא האוירה גם בחיי המסחר בשוק. מי שיודע יותר לשקר - הוא יותר "ממולח" בחברה! מי שיודע יותר טוב לגנוב - הוא יותר "גבר" בחברה. ומי שהולך עפ"י דיני התורה שהקב"ה צוה - הוא הכי "מסכן" שבחברה... לצערנו!
שכחנו כבר איך נראים חיים נורמליים, חיים שקטים ושלוים עם אוירה רגועה של תורה ומצוות. מה שנשאר לנו היום זה רק להסתפק בזה, שב"ה אנחנו "חיים ונושמים"...
"העיקר הבריאות" - זהו האיחול היחיד, שנותר לאחל לאדם בדורנו, העיקר שהחיים יִמָּשְׁכוּ איך שהם, בלי כאב ומכאובים. מי חולם בכלל, על רמת חיים של טהרה וקדושה, על רמת חיים רוחניים שברחובות יהיה "מוזרם" בחלל האויר אוירה של תורה וקנאת סופרים... התרחקנו הרבה מלדעת איך צריכים להראות חיים אמיתיים!
ובאמת חז"ל מגלים לנו, בגמרא מס' ברכות (דף נ"ט.) שגם הקב"ה משתתף בצער שלנו, ובשעה שהוא נזכר בנו - בבניו, איך הם שקועים בתוך "עומק" הגלות, ואיך אומות העולם משתעבדים בהם, מרוב צער, הוא מוריד 2 דמעות, והם נופלות לתוך הים, ומכח הזעזוע הגדול מתרחש מזה רעידות אדמה בעולם!!! [וכעין זה מצינו גם בגמרא מסכת חגיגה (דף ה':) שהקב"ה מוריד דמעות על שבנ"י נמצאים בגלות, שמטרידה אותם מלימוד התורה]. ועוד מגלים לנו חז"ל, בגמרא מס' עבודה זרה (דף ג':) שמיום שהשכינה נמצאת בגלות, אין שמחה ושחוק לפני הקב"ה!

[ומטעם זה אמרו חז"ל בגמרא מס' ברכות (דף ל"א.) שגם האדם אסור לו שימלא פיו שחוק בעוה"ז, וזהו מטעם הנ"ל, שדיו לעבד שיהיה כרבו. ועוד אמרו חז"ל במס' ברכות (דף נ"ח:), שכיון שביתו של הקב"ה נחרב, א"כ גם הצדיקים לא יבנו בתים, אלא יגורו באהלים, עד שֶׁיִּבָּנֶה ביתו של הקב"ה תחילה, וכדי שלא יהיה העבד עדיף יותר מרבו! ומבואר עוד בגמרא מסכת תענית (דף ה'.) שהקב"ה נמצא ללא בית שכינה! כלומר, הוא ביטל את השראת השכינה במקדש של מעלה - כל עוד שלא ניבנה מקדש של מטה! עיי"ש. מפליא ממש לראות, עד כמה גדול צערו של הקב"ה כשאנו בגלות!]

זהו הצער - שהקב"ה מצטער עלינו.

וכעת נעשה חשבון גם לצד השני: כמה צער אנחנו מצטערים על גלות השכינה?

כאשר אנו רואים בארץ ישראל, שנתונה תחת שלטון מזרע יהודים, והוא לוקח ומחנך בכל יום מליון ילדים יהודיים, ללימודי כפירה ובוז, לכל הקדוש לנו. "עוקרים" מהם את האמונה בהשגחה עליונה ובשכר ועונש. ואפי' את הפסוק "שמע ישראל" שפעם תינוק בגיל 3 היה יודע אותו - הם לא שמעו בכלל על פסוק כזה!

ואם כך הוא המצב הרוחני בעם ישראל, נשאל את עצמנו כמה שאלות:

* האם כואב לנו - על ההדרדרות התהומית הזו?
* האם כואב לנו - שמליון ילדים מתחנכים כל יום לשמד, ללא "שמע ישראל"?
* האם כואב לנו - ש 90% מהעם היהודי בארץ ישראל, אינם שומרי תורה ומצוות כמו שצריך?
* האם כואב לנו - על ה"הסתר פנים" הנורא, ששורר בעם ישראל?
* האם כואב לנו - שיש מכשירים שנקראים "כלי התשקורת", ומבוקר ועד ערב מכעיסים את הקב"ה, ועושים לנו שטיפת מוח - בדברי לשון הרע, ורכילות, דברי ארס וכפירה?
* האם כואב לנו - כאשר אנו עצמנו נכשלים בעבירות, ולפעמים בעבירות החמורות ביותר?

התשובה לכל השאלות הנ"ל, היא - לא! לא כואב לנו על המצב הירוד שיש בעם ישראל! וההוכחה הפשוטה לזה: שאם באמת היה כואב לנו על כך, מדוע אנו לא זועקים להקב"ה בתפילתנו על כך? מדוע אנו לא חושבים לערוך לילה אחד לפחות, "תיקון חצות", על צער בזיון כבוד התורה? להוציא מקירות לבנו לפחות אנחה אחת! על הגלות המר, שאנו שרויים בה? מדוע כשאנו אומרים כל יום בתפלה "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" אנו מוציאים את המילים רק מהשפה ולחוץ, מבלי לנסות להבין שבעצם כאן

אנו מבקשים מהקב"ה את הבקשה שחיכנו לה במשך 2000 שנה! והיא: שיחזיר את שכינתו לעם ציון, ויוציאנו מבוץ הגלות, שאנו שקועים בו!
אם אנו לא צועקים בכל המקרים הנ"ל, סימן שלא כואב לנו! טוב לנו להיות בתוך "החממה" שלנו, עם המשפחה שלנו, יש לנו גם את "מעיל הפרווה" שבה אנו מחממים את עצמנו, והשאר - שיקפאו מקור, לא מעניין אותנו!!!
נספר לכם כאן מעשה מסעיר, ותבינו היטב למה כוונתנו: מעשה היה ביהודי עשיר אחד, שגמר את עסקיו בחוץ לארץ, והתכונן לחזור לביתו אשר בארץ, ואולם באמצע הדרך, נאלץ לשבות את השבת, בכפר נידח אשר באמצע הדרך. אלא שבעייה אחת עמדה בפניו: היכן יחביא את כל כספו, שהיה נאמד בכמליוני דולרים?
חשב וחשב... ולבסוף מצא עצה: אלך אל רב העיירה, אשר בודאי אדם ישר וצדיק הוא, אפקיד אצלו את כספי, ובטוח אני שהוא לא ירמני!
אמר ועשה, ניגש אל אנשי העיירה, ולאחר בירור קצר זיהה את ביתו של הרב, הוא הקיש על הדלת, וכעבור רגעים אחדים נפתחה הדלת, כשבפתח עומד אדם הדור פנים, וכל מראהו אומר כבוד.
"שלום עליכם" - גימגם העשיר, אורח אני בעיירה זו, ורציתי לבקש מכבוד הרב באם יוכל לשמור לי על כספי הטמון עימי עד מוצש"ק.
"ברצון רב, ענה לו הרב במאור פנים, אשמור בנאמנות על כספך, וגם אתה הנך מוזמן לשבות בביתי את השבת".
העשיר הודה מקרב ליבו לרב, ונשאר לעשות את השבת בביתו של הרב.
...לילה, חשכה בעיירה, השבת ירדה מזמן על אנשי הכפר, הרב עם אורחו, כבר עומדים בסיום סעודת השבת, והרב ניגש לברך ברהמ"ז.
האורח העשיר, שעקב כל הזמן אחרי כל תנועה של הרב, הבחין בשעת הברכה, בדבר מוזר: הרב בירך ברהמ"ז בדביקות ובהתלהבות, כשכל גופו רועד מהתרגשות. וכאשר הגיע למילים "רחם נא ה' אלוקינו עלינו! ועל ירושלים עירך ועל הר ציון משכן כבודך... אבינו רועינו... הרווח לנו מהרה מכל צרותינו... ואת מלכות בית דוד תחזירנה למקומה במהרה...!
לא יכול היה הרב להתאפק בקטעים אלו והחל זועק ובוכה, צעקותיו החרידו כל נימה שבלב, מקירות ליבו זעק הוא אל ה'.
מיודענו העשיר, שהיה אדם "איטלגנטי", עמד נרעש ונבוך לשמע צעקותיו של הרב, ומרוב תדהמה פנה אל הרבנית, ושאל אותה בבהלה:

"האם קרה משהו לכבוד הרב..."???
הרגיעה אותו הרבנית, ואמרה: אל דאגה! הרב פשוט כואב לו על צרות עם ישראל, כואב לו על גלות השכינה, כואב לו שביהמ"ק עדיין לא נבנה, ולכן הוא זועק על כך לה', שירחם כבר על עמו ישראל.
התפלא העשיר לשמע התשובה, והגיב: "גם לי כואב על כך, ואולם לא צריך לצרוח בצעקות איומות כאלו"! שמעה זאת הרבנית והחרישה.
והנה למחרת שוב אותו סיפור, כשבירך הרב ברהמ"ז בסעודה שניה, שוב התרגש מחדש, והחל זועק בקטעים הנ"ל בברהמ"ז...
העשיר כבר לא היה יכול להתאפק, ופנה אל הרבנית: "דחילק! גם אני יש לי רגש יהודי, וגם אני מצטער על השכינה, ואולם בשביל מה צריך "להפחיד" את האנשים, בצעקות איומות כל כך? העיקר שבפנים הלב כואב לאדם, וגם את זה הקב"ה מקבל! שהרי העיקר אצל הקב"ה זה הלב"!
שמעה זאת הרבנית, והפעם החליטה בליבה: אני אלמד את העשיר הזה לקח! אני אָרְאֶה לו בדיוק - על מה ולמה הרב צועק! !
והנה, חלפה ועברה לה השבת, הרב עשה הבדלה על היין, ומיודענו העשיר הודה לרב על האירוח, וניגש לרבנית ואמר לה בקול שליו ובוטח:
"כבוד הרבנית, אני צריך את ה... את כבר יודעת מה"! הרבנית העמידה פני תם, והשיבה:
את מה בדיוק אתה צריך?
- את הכסף... גמגם העשיר.
- איזה כסף? על מה אתה מדבר? התפלאה הרבנית.
כאן העשיר כבר לא שלט ברוחו, וזעק בקולי קולות: "מה זאת אומרת איזה כסף? הרי הפקדתי אצלכם ארנק מלא כסף בער"ש, תביא לי מיד את כספי! תיכף ומיד! ולא אשבור לכם את ה..." רתח העשיר מכעס.
"טוב תירגע! צעקה הרבנית, מה אתה צועק? אתה לא יכול לדבר בנימוס ואדיבות, ולבקש יפה את הכסף? לא מתאים לאדם אנטלגנטי כמוך, לצעוק כך"!
"מה את מדברת? זעק העשיר, והרי את כל כוחי ואת כל נפשי השקעתי בכסף הזה, וכאשר רוצים לקחת את הכסף ממני כואב לי מאוד על כך, ולכן אני צועק!
"הא...! השיבה הרבנית, אתה רואה! לך כואב על הכסף, ולכן אתה צעוק, ואילו לבעלי כואב לו על השכינה, ולכן גם הוא צועק בדיוק כמוך"!!!
- עכשיו אתה מבין היטב מה בדיוק "כואב" לרב... סיימה הרבנית את דבריה.

ולקח זה, זועק גם כלפינו: על דברים אישיים שחסר לנו, אנחנו יודעים טוב מאוד לזעוק להקב"ה, ולמה? בגלל שזה כואב לנו. ואולם, על צער השכינה, ועל ירידת הרוחניות בעם ישראל, שאנחנו לא צועקים על כך בתפילתנו - סימן שזה לא כואב לנו, לפחות, כמו שגונבים מאתנו סכום כסף!

ובאמת, כבר מצינו שהזוהר הקדוש התבטא במילים חריפות מאוד, נגד אנשים מסוג זה. וזה לשון הזוהר: "אינון כלבים חציפין, דצווחין הב הב, הב לן חיי, הב לן מזוני". כלומר, הזוהר מתייחס כאן, לאותם אנשים שעומדים בראש השנה, ומתפללים לפני הקב"ה, על מה? רק על "הגשמיות" שלהם, שיהיה להם חיים טובים, גוף בריא, מזונות ופרנסה טובה, כדי שיוכל להתענג ולהנות מהחיים.

ואילו על צער השכינה, שנמצאת כבר 2000 שנה בגלות המר, הוא לא מזיל אף דמעה! הוא לא חושב להקדיש לזה בתפילתו אפי' בקשה אחת!

את סוג אנשים אלו, מכנה אותם התנא הקדוש רשב"י, בספר הזוהר, בכינוי הצורב ביותר והשפל ביותר! הם נקראים בלשונו: "כלבים חצופים" ה' ישמרנו! מזעזע ממש, לראות באיזו דרגה "שפלה" מחשיבים בשמים את אותם אנשים!

ויסוד זה, הוא "נפקא מינה" להרבה הרבה דוגמאות מהחיים, ונתייחס כאן רק לאחת מהם:

בזמן שמתקיימת שמחה משפחתית של חתונה, בשעטו"מ, ירבו שמחות בישראל, כולם שמחים, וכולם רוקדים ושרים לכבוד החתן וכלה. הכל טוב ויפה. ואולם בתוך כל השמחה הגדולה, מדוע אנו לא נזכרים להקדיש רגע אחד! כדי לזכור גם את צער השכינה, שנמצאת בגלות בגללנו?

והאמת, שכבר חכמים דאגו לנו לזה, ותיקנו לנו [ע"פ הגמרא במסכת ברכות (דף ל"א.) ומס' ב"ב (דף ס':)] שהחתן שובר "כוס יקרה" בגמר סיום שבע הברכות, או שמניח קצת "אפר" על ראשו, כדי להזכיר לעצמו ולציבור את צער גלות השכינה.

ואולם מה עושים האנשים? הופכים את שבירת הכוס ל"טקס חגיגי"! הם מעמידים 2 מצלמות ומסרטות מכל צד, כדי שח"ו לא יפספסו לצלם את הרגע, שבו החתן מצליח לשבור את הכוס. ובעת שבירת הכוס, כולם מחכים "במתח" לראות את התוצאות, האם החתן שלנו הוא "גבר", חזק וגיבור, ויצליח כבר בפעם הראשונה, לשבור את הכוס לרסיסים, או שהוא צריך לזה שני פעמים... ואם הוא הצליח בפעם אחת, כולם מריעים לו, וצוהלים משמחה, וקוראים "מזל טוב"!

הנהגה זו מתאימה, רק לאנשים בורים, שאין להם כל יידע בהלכה, ומחמת זה הם משבשים את כל היוצרות. שהרי, כיצד יתכן לקחת את הרגע הזה, שחז"ל נתנו לנו בו "תזכורת", שנזכור את חורבן בהמ"ק - וגם אותו להפוך לליצנות וקלות ראש?

וכי "כבוד השכינה" לא מספיק חשובה, כדי שנקדיש לה לפחות רגע אחד מכל ערב השמחה הגדולה??? והרי דבר כזה מעורר ח"ו קטרוג גדול בשמים, על שונאיהם של ישראל, שאומרים בשמים: "ראה רבש"ע, מכל השמחה שלו, לא היה יכול להקדיש לכבודך, אף רגע אחת"! ודי בזה למבין.

ועל מנהג זה, כבר צווח פוסק הדור, הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א, בספרו "יביע אומר" (ח"ד, חאה"ע, סימן ט', אות ג.) והנני מעתיק כאן את לשונו מילה במילה:

"...והן עתה רבים עמי הארץ, שבעת ששובר החתן כוס, כל המזומנים ממלאים את פיהם שחוק, וקוראים "מזל טוב"... והפכו את המנהג שנועד לזכור את העגמת נפש על חורבן בית המקדש, לטקס של שחוק וקלות ראש...."

ומסיים שם הר' עובדיה "...ולכן חובה על הרב מסדר הקידושין, שיתן הוראה לחתן לפני שבירת הכוס, שיאמר בקול רם לפני כל הציבור את הפסוק "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני" וכו', ובזה אולי יתעוררו הקהל להבין את מטרת שבירת הכוס, וימנעו מלקפוץ ולקרוא בשעה זו בקול שמחה "מזל טוב". ע"כ.

זו דוגמא אחת מני אלף, שמראה לנו עד כמה אנו רחוקים מלכאוב את צער השכינה. חושבים אנו רק על שמחתנו הפרטית, ומתעלמים מכל הסובב אותנו. וכשיבוא אח"כ למשפט, לפני ב"ד של מעלה, וישאלוהו "ציפית לישועה"? באותה שעה בושה וכלימה תכסה את פניו, שציפה כל הזמן לטובת גופו שלו, ולא חס על כבוד קונו. [ובגמרא מס' שבת (דף ל"א.) מבואר, שזה אחת השאלות ששואלים את האדם ביום הדין, "ציפית לישועה"? כלומר האם דאגת גם על כבוד שמים וכבוד התורה, או שדאגת רק לכבודך האישי בלבד!] וכל חכם לב, יקח את הדברים לתשומת ליבו, ואז טוב לו בעוה"ז ובעוה"ב.

ולסיום, נגלה לכם את הסוד, מדוע אנו בכ"ז "קרים ואדישים", ולא מתעוררים להצטער על מצבנו הירוד ברוחניות. ונסביר זאת ע"פ מעשה שהיה:

מסופר על יהודי זקן, שהיה חולה ומרותק למיטתו, וכל הזמן היה צועק ומתפתל מרוב כאב ומכאובים, ליבם של בני ביתו היה מתחמץ בקרבם, לשמוע את צערו של אביהם הזקן.

ואולם, לפתע קרה דבר מפליא: הזקן החריש, והפסיק לגמרי את צעקותיו, שום זעקה, ושום סימן של כאב לא נראו יותר על פניו.

בני ביתו המאושרים קפצו משמחה, וקראו מיד לרופא, כדי שיבדוק את אביהם, ויאמר להם את השתפרות מצבו, בדק הרופא את הזקן והחל לבכות!

בני הבית הנדהמים, שאלוהו בדאגה: מה קרה? במה הבחין? ואז ענה להם הרופא, היודעים אתם מדוע הוא הפסיק כבר לצעוק? מדוע הוא רגוע ושליו? בגלל שכעת הוא כבר איבד את ההכרה! הוא לא מרגיש כלום, בגלל שהוא בלי הכרה!

ולצערנו, תשובה זו של הרופא, היא גם תשובה עבורנו: היודעים אתם מה הסיבה שאנו כבר לא צועקים, לא כואב לנו כלל על מצבנו הירוד, על אי קיום שמירת המצוות, ועל מצב כלל עם ישראל? הסיבה היא לא בגלל שהשתפר מצבנו, אלא ההפך בדיוק, המחלה כל כך העמיקה, עד שכבר איבדנו את ההכרה "הרוחנית" שלנו, אין לנו שום מושג, איך צריך להראות עם ישראל בשיא תפארתו הרוחנית, ולכן אנו רגועים ושלוים, כיון שאנו נמצאים כבר בלי הכרה!

לא מאמינים שכך הוא מצבנו? הנה נוכיח לכם יותר את הדברים: כשמבקשים מאיתנו פעם אחת בשנה (ט' באב) להשתתף בצער גלות השכינה, ולשבת על הארץ, איננו מבינים כלל מה רוצים מאיתנו! מה חסר לנו, שנשב על הארץ כמו אבלים? הרי יש לנו ברוך ה', מדינה יהודית משלנו, ארץ פורחת ומשגשגת, צבא חזק, וגם מבחינה רוחנית מצבנו לא רע, יש לנו ישיבות קדושות, ובתי כנסת לרוב, וכו'.

וא"כ על מה יש להצטער? כך חושבים אנו, ועל שאלה זו עצמה יש לבכות! שאלה זו רק מוכיחה לנו, עד כמה איננו מודעים כלל לירידת הדורות שירדנו פלאים! אין לנו מושג איך צריכה להראות מדינה יהודית אמיתית, שמנוהלת ע"פ רוח התורה! לא תופסים אנו כלל, מה איבדנו בגלות המר הזה!

דומים אנו לאותו ילד תמים, שמבקשים ממנו את ה"צעצוע" כדי ליתן לו מכונית או דירה, והוא, לפי קוצר שיכלו לא מסכים! במושגים שלו הצעצוע תופס אצלו מקום יותר חשוב בראש!

גם אנו לצערנו, מתנהגים כמו אותו ילד טיפש, התרגלנו ל"צעצועים" במקום חיים רוחניים נצחיים, קבלנו הרגשה - שטוב לנו במה שיש לנו!

ואם יקום יהודי וישאל: אמנם, כל הדברים אמת ויציב, ואולם גם אם נזעק ונצעק מה זה יתרום? וכי מה כוחנו אנו קומץ קטן של חרדים ויראי ה', מול רוב בנין עם ישראל? והרי זעקתנו תהיה כמו "הד שנשמע במדבר"! וכיון שאין שום תועלת בזה, זו הסיבה שאנו מתיאשים ונשארים אדישים, וא"כ מה התביעה עלינו?

ושאלה זו נכונה מאוד! היודעים אתם מדוע? משום שכבר שאלו אותה לפני כ - 3600 שנים!

מי שאל אותה? - איוב!

שכן, כך מתארים לנו חז"ל בגמרא מס' סוטה (דף י"א.) שכאשר פרעה הרשע רצה לשעבד את עם ישראל, הוא התייעץ תחילה עם: בלעם, איוב, ויתרו, שלשת יועציו האישיים.

ואיזה עצה נתן כל אחד מהם לפרעה?

בלעם הרשע - יעץ לו, להמשיך בתכנית "השמד" שלו, ולהשליך את תינוקי ישראל ליאור. ולא צריך לפחד מאלוקיהם של היהודים, כיון שכבר נשבע לנח, שיותר לא יביא מבול לעולם.

איוב - שתק ולא הגיב כלום.

יתרו - הזהיר את פרעה שלא להתעסק עם בנ"י, ומחמת פחדו שפרעה התנקם בו, ברח מהמקום והלך למדין.

ולכל אחד מיועצים אלו, השיב להם הקב"ה כגמולם: בלעם שיעץ רע - נהרג בסוף בחרב. איוב ששתק -נידון ביסורים. ויתרו שסינגר על ישראל - זכה להיות בסוף חותן של משה רבנו.

וכאן, שואל ר"ח שמואלביץ (מגדולי בעלי המוסר) שאלה מעניינת: איזה עונש יותר קשה לאדם, למות מיד במקום - או להמשיך לחיות, אבל ביסורי תופת נוראים?

בודאי שנשיב, שהאפשרות הראשונה יותר קלה, שהרי איזה ערך יש לחיים, כאשר הם מלאים ביסורים נוראים? עדיף כבר למות בְּמקום זה, ב"מ. [וכמו שאכן פסק הר"ן במסכת נדרים (דף מ'.) שאם יש חולה שסובל יסורים גדולים - מותר להתפלל עליו שימות! במצב כזה - טוב מותו מחייו! עיי"ש].

ובכ"ז, בעונשים שהקב"ה נתן ליועצים של פרעה, אנו רואים בדיוק הפוך: מי חטא יותר - בלעם או איוב? ברור שבלעם, הרי הוא יעץ לשעבד אותם. ובכ"ז מי קיבל את העונש הכי קשה? איוב! הניחו לו להמשיך לחיות, ואולם ביסורים מזעזעים שנקראים "יסורי איוב". משא"כ בלעם - חי כל הזמן בשלוה, ורק בסוף (לאחר כ - 200 שנה) הרגוהו בחרב.

וא"כ היכן כאן משפטי היושר?

אלא שכאן אנו מגיעים ליסוד גדול, שהוא גם הפתרון לשאלתנו: איוב שמע איך שרוצים לקחת עם שלם ולהתעלל בהם באופן אכזרי מאוד. והוא בכ"ז שתק ולא אמר כלום!

היודעים אתם מדוע? בגלל שהוא התחיל לעשות "חשבון" כזה: מה זה כבר יעזור, אם אני אדבר? והרי פרעה ידוע לשונא ישראל מובהק, והוא בודאי לא ישמע לי, וכיון שבלא"ה לא יהיה תועלת בדברי, לכן עדיף לי לשתוק!

הנה, ממש אותה שאלה ששאל אותו יהודי - שאל אותה גם איוב! ואולם היודעים אתם איזה תשובה ענה לו הקב"ה? הוא רצה להראות לו שהוא טעה בחשבון שלו, ולכן שלח לו דוקא "יסורין", ובזה הוא נתן לו תשובה ברורה לשאלתו!

כשאדם מקבל יסורין, הוא מתחיל לצעוק ולצווח, וגם כאן נתחיל לשאול: מה זה יעזור שתעמוד ותצווח? וכי הכאבים "יתרפאו" לך, או שיכאבו "פחות"? אלא מה? אתה צועק בגלל שזה "כואב" לך, וכשכואב משהו לאדם לא תופס אצלו שום חשבונות ושיקולים, אלא פשוט הוא צועק מתוך כאב...

וא"כ גם כששמעת שרוצים לשעבד עם שלם, אם באמת היה איכפת לך וכואב לך על זה, לא היית מסוגל להמשיך לשבת בשקט על הכסא, אלא היית צועק ועושה רעש גדול, ואפי' אם היית ידוע בודאות שזה לא יעזור כלום, מ"מ כשכואב משהו - לא תופס שום שיקולים וחשבונות, אלא צועקים על עצם הכאב עצמו!

ולכן הקב"ה שלח לו דוקא את היסורין, כדי לתת לו תשובה לשאלתו וכן ללמד אותו את הלקח הזה!

ולקח זה, מלמד הרבה גם אותנו: אם באמת כואב לך על מצב עם ישראל בגולה, ואתה בטוח שבפועל לא תוכל לתרום כלום בענין זה, אעפ"כ, תביע את צערך ב"תפילה" אחת ביום לבורא עולם! פרק "תהלים" אחד, "תיקון חצות" אחד. תראה לפחות במשהו קטן שאיכפת לך מהמצב שעם ישראל שרוי בו, בכל תפילה כשאתה אומר בעמידה "לישועתך קוינו וציפינו כל היום" תעצור רגע ותחשוב: האם באמת אני מקווה ומצפה לישועת ה', או שטוב לי במצב שלי, ואין לי נפק"מ אם תהיה ישועה, או לא, ח"ו.

גם כשאתה אומר ברהמ"ז, ומגיע לתחינות שמדברים על גאולת כלל ישראל, אל תמשיך ב"מרוצה" אלא תמתין ותאמר זאת בכוונה, ובכך תראה שהנך משתתף בצערם של ישראל בגלות !

אדם שמגיע לידי דרגה נעלה זו, מובטח לו שבסופו של דבר, יקויים בו מה שהבטיחו לו חז"ל בגמרא מס' תענית (דף י"א.) "כל המשתתף בצערן של ישראל - זוכה ורואה גם בישועתם"! אמן כן יהי רצון.

כשכואב צועקים! - מעשה מוחשי

המעשה התרחש לפני כ - 60 שנה, בתחילת תקופת הציונים החילוניים פה בארץ, אירע ופעם אחת פרצה משפחה ציונית את חומת השבת, ולראשונה בירושלים החלה לחלל את השבת "בפומבי".

משנודע הדבר לגאון ר"ח זוננפלד, שהיה אז רבה של ירושלים, נשא חיש מהר את רגליו ורץ לכיוון אותה דירה, וללא כל שהיות פתח מיד את הדלת בטריקה, והחל להוכיחם על חומרת עוון חילול השבת.

בעל הבית, שהיה אדם חוצפן ואלים, התקומם נגד הרב וצעק עליו: וכי זוהי מידת ה"דרך ארץ" שלכם? להתפרץ לתוך בית זר, ללא כל דרכי נימוס ועדינות?

"מה אתה סח" השיב לו הרב בפליאה, וכי כך הוא המנהג אצליכם, בשעה שאדם רואה, שעולים מתוך חלונו של חברו להבות אש ועשן, שמאיימים לשרוף את הבית על כל יושביו, והוא רץ מיד להצילם, האם גם אז הוא מקפיד על כללי הדרך ארץ והנימוס, והוא דופק בדלת "בעדינות" לפני שהוא נכנס? הרי רק שוטה יעשה כן! עליו לפרוץ מיד לדירה, ולעשות את כל אשר ביכולתו להצילו! וכך בדיוק נהגתי גם אני...! השיב הרב לבעה"ב הנדהם - - -

מאמר רביעי - "הכרת הטוב" להקב"ה, על מה?

רבים מאיתנו, מרגישים לפעמים בתוך תוכם, איזה דחף פנימי שמעורר אותם לקום ולהודות להקב"ה, לתת לו תודה, על כל הטוב שהוא גומל ומעניק לנו במשך החיים.

ואולם הבעיה היא, שבשעה שאנו באים לפתוח את הפה - אנו נעצרים! לא יודעים בדיוק, על מה בעצם אני בא לתת הודאה להקב"ה? והלא, לא עבר עלי בתקופה האחרונה שום דבר "חריג", שאראה בו צורך מיוחד להודות. לא הייתי ב"ה בפיגועים, לא יצאתי מביה"ח, לא נצלתי מתאונת דרכים, וכו'. כל היום עבר עלי פשוט ורגיל, ללא כל תופעה חריגה.

וא"כ, על איזה נס בדיוק אני בא להודות להקב"ה בתפילתי- - -? הרהורים כאלו, עולים במוחנו, ומשאירים אותנו בשאלה ללא מענה.

וזהו כל עיקר מטרת המאמר הזה!

לעורר אותנו מן תרדמת החיים, לצאת מן ה"שיגרה" היום יומית, שמערפלת לנו את העיניים, ולהתחיל לשים לב על אלפי החסדים שהקב"ה עושה עמנו, כל שניה ושניה, רגע רגע...

שורש הבעיה שלנו מתחילה בזה, שאנו התרגלנו להודות להקב"ה רק על דבר חריג, שאנו מתפעלים ממנו. וכגון - נס שיוצא מגדר הטבע הרגיל, וכל כיוצא בזה. ואולם על החיים התקינים - היום יומיים שהוא נותן לנו, אנו רואים זאת כדבר "פשוט" ומובן מאליו, שכך מתנהל טבע הבריאה, וכך הוא מנהגו של עולם, ולא מעלים על דעתנו, שיש בכלל צד - שיכול להיות אחרת !

וכאן נעוץ שורש הטעות האיומה שלנו!!

שהרי בזה אנו עושים "צחוק" מעצמנו!
היודעים אתם למה? משום ששלש פעמים ביום, אנו חוזרים ואומרים להקב"ה, שאנו מודים לו על כל "מערכת הטבע" שהוא מנהיג אותנו. שבעצם - לפי האמת, אין זה טבע, אלא שרשרת ארוכה של ניסים נסתרים, שהיצה"ר משתדל בכל כוחו לטשטש זאת מעינינו, כדי שלא נודה להקב"ה.
וכך אנו אומרים בעמידה, 3 פעמים ביום: "מודים אנחנו לך ה' אלוקינו... על נִיסֶּךָ שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת...
מה הכפילות הזו - "נִיסֶּךָ" "ונפלאותיך"? מה ההבדל בין "נס" ו"פלא"? אלא שכאן אנו באים להודות להקב"ה, על שני סוגי ניסים שעושה עמנו, סביב כל החיים:
הסוג הראשון הוא: נִיסֶּךָ שבכל יום. כלומר, הניסים שאנו רואים אותם באופן ברור במו עינינו, שהם חורגים ממערכת הטבע הרגילה, ורואים בהם במוחש את יד ה', ועל זה אנו נותנים הודאה להקב"ה על כך.
ואולם, יש גם ניסים, שהם בגדר "נפלאותיך", כלומר, ניסים שהם נפלאים מאתנו, ומכוסים במעטה של דרך "הטבע והמקרה". וזה גורם לנו לא לשים לב, שבעצם יש כאן תרכובת של נס טבעי! וגם על ניסים מסוג זה, אנו נותנים הודאה להקב"ה.
הודאה כפולה! ולמה? משום שניסים גלויים עושה עמנו הקב"ה במקרה הטוב - רק פעם ביום, ואולם ניסים "נסתרים" אנו אומרים בתפילה, שהקב"ה עושה עמנו - בכל עת כלומר, בכל שניה ושניה, רגע רגע...
ובאמת, חז"ל התבטאו בלשון חריפה, נגד אלו שלא יודעים להעריך את טובתו של הקב"ה. ונעתיק כמה מקומות מהם:
א. הגמרא במסכת מכות (דף כ"ג.) אומרת, שמי שמתעלם מלהודות על טובותיו של הקב"ה, הרי הוא פחות מהחמור! שכן: "ידע שור - קונהו. וחמור - אבוס בעליו". כלומר, שור - מכיר טובה למטיבו - קונהו. ואפי' החמור, שהוא גס וטיפש יותר ולא יודע להכיר מיהו בעליו, עדיין הוא מחזיק טובה לפחות לאבוס (חציר והתבן) ממנו הוא אוכל. ואולם ישראל - לא יודע, ולא רוצה להתבונן מיהו המהנה אותו !
ב. וכן מצינו בתורה עצמה, שג"כ כתבה נגד האנשים מהסוג הנ"ל. בחומש דברים (פרק ל"ב) כתוב בפסוק "הל'-ה' תגמלו זאת"? כלומר, הקב"ה הוא אביך, הוא עשך ויכוננך, וכך אתם גומלים לו? רעה תחת טובה - אשר הוא גומל אתכם? וממשיכה התורה לתאר לנו, שבנ"א כאלו מוגדרים: "עם נבל ולא חכם". ופירש הרמב"ן במקום, שמי שכופר

בטובתו של הקב"ה, הרי הוא נחשב כנבלה המתה, שהיא מאוסה, ואין ממנה שום תועלת!

מזעזע ממש לראות, שמי שלא מכיר טובה להקב"ה - יורד ממדרגת "אדם" למדרגת "נבילה"! ה' ירחם! והטעם הוא, משום שהכרת הטוב - זהו הבסיס וההתחלה לכל בניינו של האדם!

ג. ובאמת מצינו עוד, שרבינו הרמב"ן עצמו, חוזר שוב על עצמו במילים יותר חריפות, במקום אחר.

הנה, בסוף פרשת בא, כותב הרמב"ן בלשון חריפה מאוד, נגד אותם אנשים שחושבים, שיש הנהגה "טבעית" בעולם. ומדמים לעצמם, שהקב"ה הניח לטבע להתגלגל לבד, ע"פ דרך המזל, ח"ו. וזה לשון הרמב"ן שם "...מחובת האדם, להודות גם על ניסים "הנסתרים", שהם יסוד התורה כולה. ואין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומיקרנו, שכולם ניסים, ואין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל". עכ"ל.

שמעתם את ביטוי הרמב"ן? הרמב"ן הקדוש מגלה לנו, שמי שחושב, שכל רצף החיים שלנו, וכל רגע ורגע שאנו חיים, זה בגלל "דרך הטבע ומנהגו של עולם", חורץ עליו הרמב"ן את משפטו, שאדם כזה "אין לו חלק בתורת משה רבינו"! ובמילים אחרות - הוא נקרא "כופר" בהשגחה העליונה!!!

מבהיל ממש לראות, עד כמה הדברים חמורים, שהם תלויים בכל אמונתינו בתורת משה רבנו ע"ה!

ולכן, מי שרוצה שיהיה לו חלק בתורת משה רבנו, יואיל ללמוד היטב את הקטעים הבאים, אשר ביררנו שם בס"ד, לפרטי פרטים, איזה ניסים "נסתרים" טמונים בכל גלגל החיים שלנו.

ראשית יש להבהיר, שנושא זה מתפצל לשני חלקים:

א. הכרת הטוב להקב"ה - בחלק הגשמיות.

ב. הכרת הטוב - בחלק הרוחניות של האדם. ונתחיל לבאר בס"ד, למה כוונתנו.

הכרת הטוב בחלק ה"גשמי" של האדם:

ענין זה מורכב מפרטים רבים, ונתחיל לחלק זאת, לפי סדר גוף מבנה האדם. נתבונן היטב, איך מתפקד כל מערכת גופו של האדם, וכבר מזה אפשר ממש להשתומם, ולהגיע לאמונה בהשי"ת. וכמו שאומר הפסוק (באיוב, י"ט - כ"ו) "מבשרי אחזה אלוה"!

הנה ניקח בתחילה דוגמא פשוטה: כל ערב שהאדם הולך לישון, קבעו לנו חז"ל בגמרא (מס' ברכות, דף נ"ז:) שהוא נכנס בזה לאחד חלקי שישים של "מיתת הגוף".

ובמה זה מתבטא? זה מתבטא בשעה הוא רדום, שאז כביכול משתתקין כל אבריו, וכל חושיו נרדמים, והוא מתחיל לקבל תחושה של עיור, חרש, ואילם. הוא גם מאבד את הדעה וההכרה שלו, ואין לו שכל כלל להבין, בין ימינו לשמאלו. ובלשון חז"ל זה נקרא, שהקב"ה מחזיר את הנשמות - לפגרים מתים!

והנה, בבוקר, מתגלה לנגד עינינו נס מפליא: אותו גוף, שהיה מוטל כל הלילה כאבן דומם, מתחיל פתאום לקבל רוח חיים, וכל האברים שלו חוזרים שוב לתפקד, הם מתחילים שוב - לראות, לשמוע, ולדבר. וגם המח, מתחדשת בו דעה צלולה, והוא מתחיל להשכיל, ולהבין, את כל אשר מתרחש מסביבו !

איך זה קרה? האם היה כאן איזה "חוזה התחייבות" מצד הקב"ה להחזיר לנו את הנשמה, ולהוריד אותה שוב לתוך גופנו, כדי שתפעיל את מערכת הגוף - לעוד יום נוסף ?

ואם אכן לא היה חוזה כזה, א"כ זה "חסד" מושלם מצד הקב"ה שריחם עלינו, ונתן לנו עוד יום נוסף של חיים!

והיכן "הכרת הטוב" שלנו להקב"ה על חסד עצום כזה? והרי הרגש האנושי ג"כ מחייב, שמי שהחייה אותך, והפך אותך מפגר מת - לאדם חי ותוסס, זה מחייב לתת לו לפחות איזה מילה של תודה! והרי חז"ל הגישו לנו את המילים עד הפה, וקבעו לנו להודות כל בוקר: "מודה אני לפניך... מלך חי וקיים - שהחזרת בי נשמתי"!

* ברוך אתה ה', שפקחת עת עייני, שהיו עיורות! (פוקח עוורים).
* ברוך אתה ה', שהתרת את גופי, שהיה כל הלילה במאסר מרותק למיטה (מתיר אסורים).
* ברוך אתה ה', שנסכת בי כוחות רעננים לעוד יום נוסף של עבודת ה' (הנותן ליעף כח).
* ברוך אתה ה', שזקפת את קומתי, שאוכל ללכת זקוף, ולא אהיה כמו בהמה שהולכת כפופה, עם הראש לעפר (זוקף כפופים).

וכן הלאה, כל סדר ברכות ההודאה של השחר.

והאמת, שהתביעה עלינו היא יותר חריפה, אם נבחון קצת את עצמנו, מה אנחנו היינו עושים, אם איזה "פקיד" בבנק (שלפעמים בקושי יודע לחתום את שמו...) היה עושה לנו איזה טובה קטנה, הרי כבר אנו יודעים, איך שהיינו מתחילים להודות לו, ולהחניף לו עשרות פעמים!!! ואילו למלך מלכי המלכים, שעושה עמנו כל בוקר, לא רק טובה קטנה, אלא מחזיר לנו במתנה את כל קיום החיים - וכי הוא פחות חשוב (ח"ו) מאותו פקיד פשוט שמשרת בבנק???

וכעת, נמשיך הלאה את החשבון:

האם חושבים אתם, שחסדיו של הבורא נגמרים בזה בלבד שהוא מחזיר לנו את נשמתנו במתנה? לא ולא! הוא ממשיך להשפיע לנו חסדים מרובים בחינם! מבלי כל "התחייבות" מצידו כלפינו!

והרי דוגמאות מספר:

כיום, עם כל התקדמות ה"טכנולוגיה" והמדע בעולם, לא יצליחו המדענים להמציא - מכונה משוכללת, שתעבוד כמה שנים באופן שוטף ורצוף, מבלי כל הפסקה כלל!!!

וכעת, ניתן הצצה קטנה, ונראה איזה "מכונה" מסתתרת מאחורי הבשר שלנו: מערכת מכונה משוכללת, שמורכבת מחלקים רבים של: לב, ראות, כבד, קיבה, כליות, מעיים, מח, מערכת עצבים, וכו' וכו'. וכל המכונה הזו עובדת ברציפות וללא הפסק - לא רק כמה שנים, אלא 70 שנה!!! רצוף, ואף פעם לא מתקלקלת, אף פעם לא צריכים להחליף בה חלקים, או לשלוח אותה לתיקון!

נו, וכי לא צדק המדרש (בבראשית רבה, תחילת פר' לך לך) שאמר בזה הלשון: אם התאספו כל חכמי העולם, לנסות לברוא אפי' "יתוש קטן" אחד ולהצמיח בו נשמה חיה - אין יכולים בשום אופן! "גרגיר חיטה" אחת, כגודל שעורה - אינם יכולים!!

ובזה זה עדיין לא ניגמר - - -

בתוך כל מערכת הפלאים הזאת, יש חלקים רבים, שבנויים לפי תכנית מדויקת ומחושבת. ממש מסובך ומורכב עד להדהים!

ונעתיק כאן כמה דוגמאות, אשר מרוב השתוממות והתפעלות, יצאו המילים מפינו ונקרא "מה רבו מעשיך ה'"!

א. המעיים: זה ה"מיקסר" שעובד אצל האדם, במשך 70 שנה רצוף! תפקידו "לברור" את האוכל ולהוציא מתוכם את החומרים שהגוף זקוק להם, כגון: החלבונים, הפחמימות, שומנים, מינרלים. וכן את כל סוגי הויטמנים, שהם כוללים: סידן, ברזל, זרחן, וכו'. ואת כל המרכיבים האלו, שולחים המעיים לכל אבר, את החלק הדרוש והמועיל לו. הם גם יודעים בדיוק, כמה כל אבר חסר, ואת זה הם מספקים לו. ואת הפסולת שנשאר - הם מוציאים החוצה.

ב. הלב: מכשיר המשוכלל ביותר, הוא פועם במהירות של כ - 90 פעם לדקה! ובכך הוא מזרים דם, דרך צינורות הגוף, לכל העורקים והורידים של האדם. ובלא זה, לא היה מי שיספק את הדם החיוני לכל חלקי הגוף, והאברים היו מתנוונים, ח"ו. איזה "קפיץ", המציאו לאחרונה המדענים, שיכול לעבוד במהירות מסחררת כזו, במשך עשרות שנים של חיי האדם??

ג. שיניים - ראיתם פעם, בשר שצומח עליו חומר של "אבן"? אם לא, תתפלאו לשמוע - שזה בדיוק השיניים שלכם! ולשם מה ברא אותם הקב"ה? משום שאנו זקוקים למכונת "חיתוך", ו"ריסוק", שתעזור לנו להוריד את האוכל, לתוך חדרי הבטן. ועל זה עזר לנו הקב"ה, וברא לנו תחילה "סכין" שנוכל לחתוך בו את המאכל, ולהצליח להכניסו לפה. והיכן הוא הסכין? הם השינים הקידמיות שלנו, שהם חותכות תחילה את המאכל כמו סכין חיתוך, ונותנים לנו את הגודל המתאים, כדי שהאוכל יהיה ראוי ללעיסה.
ואחרי שקבלנו מהם את הגודל המתאים, הוסיף לנו הקב"ה עוד "מכונה" והפעם כדי שתפורר ותרסק לנו את המאכל, לחתיכות דקות מאוד, עד שיהיה כבלילה סמיכה. וכל זה בכדי, שיהיה קל לנו להעביר את האוכל שחתכנו, דרך צינור ה"וושט" של בית הבליעה.
ואולם, רק רגע! יש עדיין בעיה! המאכל כולו "יבש" ונדבק לנו לפה, ולא מרגישים באכילתו שום טעם ומתיקות, וא"כ כיצד יֵרד לנו האוכל למטה?
גם לזה כבר דאג לנו הקב"ה וברא לנו - איבר רכה ועדינה, הלא היא הלשון! היא עשויה כולה ריר נוזלי, שמנעים לנו את המאכל בפה, ומלחלח אותו, כדי שירד בקלות לתוך המעיים !
ד. ועוד דבר מופלא, שהעניק לנו הקב"ה במתנה: מכונה משוכללת, שמופעלת ע"י כמה מרכיבים, והיא מייצרת "מילים ואותיות"!
ניחשתם מה זה? אכן כן, אלו הם קולות הדיבור. שכידוע, בשעה שהאדם מדבר, הוא מפעיל אוטומט את שש המכונות, שיש לו בתוך פיו, ואלו הם: החיך, הגרון, הלשון, השפתים, השינים, ומיתרי הקול. (וכל אחת מהם, מרכיבות לו - סוג אותיות אחרות, כידוע.)
ובעזרת כל המכשירים האלו, מצליחים אנו להוציא מפינו, בפחות מחצי שניה - משפט שלם! ממש, מערכת "סטרייאו" שלימה, שמקופלת בכמה איברים קטנים!!!
ה עוד דבר פלאי נוסף - הוא: שתי הכליות. מדוע? הנה דבר ידוע הוא, שיש "גבול" מסויים, עד כמה שגוף האדם דורש לצורך קיומו. וכשהאדם מעמיס יותר מדי, העודף שכבר הגוף לא צריך, עובר לכליות, ותפקידם להחזיק לנו את "הפסולת", שנוצר אחר הברירה של העיכול.
וחסד עשה עמנו הקב"ה, ששם לנו "שסתום", שיעצור את הפסולת, עד שנגיע למקום הראוי (בית הכסא), ואז המח נותן פקודה, והנקבים הסתומים נפתחים, ומוריקים את הפסולת.

ועכשיו, תארו לעצמכם אם ח"ו האדם מרגיש שהוא צריך לנקות את הפסולת מגופו, ואולם הוא לא יכול לצאת! למה? משום שחלילה נסתם הנקב!
היודעים אתם איזה צער זה? הרי הפסולת עצמה עלולה להרקיב, ולהרעיל את כל הגוף, ואז כל חיי האדם בסכנה! ובמצב כזה, הוא עלול להתפוצץ מרוב כאבים, חודשים ע"ג חודשים צריך להיסחב עם תרופות, כדי לרפא מחלה שכזו. ואילו אצלנו, הקב"ה ריחם עלינו וחסך לנו את כל הסבל הזה, והכליות והנקבים פועלים אצלנו טוב מאוד !
ומה הקב"ה מבקש מאיתנו, תמורת הטובה הגדולה שהוא עשה עמנו? שנעמוד ונעצור את מירוץ החיים שלנו, ונקדיש למענו בסך הכל 20 שניות ונתחיל להודות לו:
"... ברוך אתה ה'... אשר יצר את האדם בחכמה... שגלוי וידוע לפניך, שאם יסתם אחד מנקבים אלו - א"א להתקיים ולחיות אפי' שעה אחת! מודה אני לפניך ה', שאתה רופא כל בשר, וגם אתה "מפליא לעשות", שבראת לי אברים תקינים שפועלים ללא בעיות, ובכך אני לא נזקק כלל לרפואה!
זהו תוכן הברכה הנפלאה, 45 מילים, כמנין "אדם" - שברכה זו נתקנה עליו!
ואילו אנו מה עושים? אומרים את הברכה הזו ב"חצי פה", מנגבים באמצע ידיים, הולכים לעסקנו, ותוך כדי הליכה נזכרים אגב גם לעשות "טובה" להקב"ה ולברך אשר יצר.
למה אנו לא תופסים, שדבר כזה הוא ממש כפיות טובה כלפי הקב"ה! וכי אנו לא יכולים לעצור ולעמוד 20 שניות בלי לעשות כלום בידיים, ולהודות להקב"ה? והרי בהלכה נפסק מפורש (באו"ח סי' קצ"א, סעי' ג') "שאסור לאדם לעשות שום מלאכה בידיו, בשעה שהוא מברך"!
נעמוד ונחשוב קצת: אם להקב"ה לא נאמר תודה, אז למי כן נאמר תודה? לרופא שבקופ"ח? והרי גם הרופא בעצמו, צריך להגיד תודה להקב"ה, וא"כ אנו נלך להודות לאדם שזקוק בעצמו לחסדי השי"ת? שהרי כולנו חייבים להקב"ה, את הנשימה של כל רגע ורגע מהחיים!!!
הבעיה אצלנו, שאנו לא מתבוננים (או שלא רוצים להתבונן, כי זה אח"כ יחייב אותנו) בכל חסדי השי"ת, את המצוות והברכות אנו עושים "חפיף", את התפילות חפיף, הכל חפיף, חפיף, עד... "שיחפפו" אותנו מלמעלה...!
וכי עד שלא נרגיש פעם, ח"ו איזה מחלה שנקראת "עצירות" בנקבים, לא נדע עד אז, להעריך ולהכיר טובה להקב"ה? למה לחכות, עד שח"ו נקבל איזה קלקול במכשירים, ורק אז נתחיל להבין, איזה חסד עצום, היה עושה עמנו הקב"ה כל הזמן!

אלא מה? הבעיה היא, ש"השיגרה" של החיים מרדימה את האדם, ומקפיאה לו את כל רגשי ההתפעלות שיש לו, עד שכבר אנו נכנסים לתוך "עילפון" רוחני, וכבר לא מרגישים שבעצם יש כאן מישהו מלמעלה, שכל יום מעניק לנו את החיים מחדש!

וניתן דוגמא פשוטה לדברינו:

רופאים העובדים בבתי חולים, שעוסקים "בניתוחים" על גוף האדם, הם הרי רואים באופן מוחשי וגלוי את נפלאות הבורא. איך סידר בתוך גוף האדם, מערכת מופלאה כזו, ובכ"ז הם ממשיכים להשאר אדישים ואטומים!

אינם מתרגשים בכלל, בראותם איך גוף כזה קטן, יכול להחזיק מערכת כזו מסובכת! מהו הדבר, שמכבה להם את הרושם של ההתפעלות? זהו כוחו העצום של השיגרה וההרגל! הם התרגלו כבר לתמונות כאלו, וממילא חושבים הם, שכך הוא טבעו של עולם, וכך צריך להתנהל ע"פ חוקי הטבע, ולכן אין ממה להתרגש !

וחז"ל שהיו מודעים לבעיה זו, נתנו לנו שרשרת של ברכות, שמלווה את האדם לאורך כל היום, והם "מזריקים" לאדם זריקת התעוררות, ומעוררים אותו לצאת מן התרדמה, ולהתחיל לשים לב, שגם פעולות פשוטות שהוא עושה במשך היום, הם ג"כ מחסדיו של הבורא יתברך.

הנה, כדי לחזק את הלבבות, שנדע להעריך ולהכיר בטובותיו של הקב"ה, נעתיק עוד דוגמא "אקטואלית" לגבינו:

הגמרא במס' ברכות (דף ז':) אומרת: "אמר רשב"י, מיום שברא הקב"ה את עולמו, לא היה אדם שהודה להקב"ה, עד שבאה לאה והודתה לו, שנאמר "הפעם אודה את ה'"!

פלאי פלאים! וכי מיום בריאת העולם, אף אחד לא הודה להקב"ה חוץ מלאה? והרי את כל סדר התפילה (שכולה מלאה בהודאות ותשבחות) קיבלנו אותם מהאבות הקדושים, שהיו מודים ומשבחים את הקב"ה בתפילתם, וכיצד יתכן שלאה היתה הראשונה בזה? (וע"ע בפירוש "תורה תמימה" שם).

אלא - תירצו המפרשים, שההודאה של לאה, היתה הודאה מסוג אחר לגמרי: היא נתנה תודה להקב"ה, גם על דבר שנראה "טבעי" ביותר, וזה הלידה. נכון, זה דבר שיגרתי מאוד שאשה יולדת, ואולם מי שמתבונן היטב רואה, שכאן מסתתר נס נסתר!

עצם העובדא, שהוולד יצא בריא ושלם, וגם האשה בריאה, ולא ניזוקה ממהלך הלידה, גם על זה צריך ליתן הודאה להקב"ה! [שהרי הלידה, שוברת את כל גופה של האשה, והיא נשארת תשושה במשך 24 חודש - שנתיים ימים! כך קבעו חז"ל בגמרא מס' נידה (דף ט'.) ומטעם זה, פטרו אותה חז"ל מלהתענות, בכל ד' הצומות שחיובם מדרבנן].

וזהו מה שחידשה לנו, לאה אמנו הצדקת: גם על דבר שנראה בעינינו כ"סטנדרט", ו"נורמל", שכולם עוברים אותו באיזה שלב בחיים, גם בזה צריך להכיר את טובתו של הקב"ה ולהודות לו!!!

ועד כמה חובת ההודאה להקב"ה? תשמעו סיפור מעניין, מהגמרא מסכת בבא מציעא (דף פ"ו.):

מספרים לנו שם חז"ל, על ר' שמעון בן חלפתא, שהיה יושב ונח על ראש ההר, ולומד ומעמיק שם בתורה. אותו יום, היה יום חמסין, שרב כבד מאד הורגש בחלל האויר, והחום היה מעיק מאד לר' שמעון, מה עשה? קרא לבתו ואמר לה: בתי! הניפי לי קצת ב"מניפה", כדי שאקבל קצת אויר, ובתמורה לזה אתן לך במתנה - זר של שושנים!

ומספרים חז"ל, שעד שהלכה בתו להביא את המניפה, בנתיים נשבה כבר הרוח, ור' שמעון נרגע קצת מהחום, שהיה מכה על פניו.

כשראה זאת ר' שמעון, אמר בהתרגשות: "כמה זרים של שושנים, אני חייב עכשיו לבעל הרוח"!

כלומר, ר' שמעון לימד אותנו, שאפי' על דבר פעוט כזה, שרוח מנשבת עליך כשחם לך, ואתה נהנה מזה, עליך להודות להקב"ה. ולמה? בגלל שגם לאדם בשר ודם, שהיה עושה לך רוח במניפה, היית מודה לו, ועוד נותן לו מתנה, וא"כ לבעל הרוח עצמו - שהוא הקב"ה, על אחת כמה וכמה, שאתה מחויב להודות לו !

זהו סיכום כל עניני הגשמיות שהאדם צריך להתבונן בהם, ולהודות לבוראו על כך.

ואולם, גם בחלק ה"רוחני" שהקב"ה מעניק לאדם, גם על זה חייבים להודות להקב"ה! וכדי שנבין על מה כוונתנו, נעתיק כאן דוגמא אחת: אדם, שהקב"ה זיכה אותו, והוא לומד תורה בישיבה קדושה, או שבניו לומדים בישיבות, עליו לרקוד משמחה, ולהודות ולשבח על כך להקב"ה!

ולמה? פשוט מאוד! תתבונן קצת: מליארדים של אנשים מסתובבים בעולם, ומתוכם הקב"ה בחר לו קומץ מצומצם של אנשים, שיהיה להם גישה חופשית אליו, ויוכלו לשרת אותו, ולהיות בקרבתו כל היום, ללא הפסקה! ואתה - זכית שתהיה מבין המעומדים האלו, שיזכו להיות תמיד, תחת ה"חממה" של ארמון המלך!

והאמת היא שיש כאן הודאה כפולה: כל בחור ישיבה, צריך להודות להקב"ה, גם על כך, שזיכהו וגלגל את נשמתו להורים טובים, שיודעים לתת לו את האפשרות והאמצעים ללמוד בישיבה !

כמה מסכנים אותם בחורים, שלרוע מזלם, נולדו להורים בורים ותמימים, שלא קבלו כל הערכה לתורה ומצוות, ולכן הילדים שלהם, נאלצים להתחנך במקומות שלא מקנים שום ידיעה מתורת ה', משאירים את הנשמה ריקה ומנוערת, רעבה לטיפת טל של תחייה מהתורה, ואין מי שיעניק לה את זה!

אָאָה! כמה מסכנים הם, שלא זכו לטעום מה נקרא שמחה ואושר אמיתי בחיים!

ולכן, מי שנפל בחלקו להתחנך - או לחנך את ילדיו בישיבות הקדושות היכלי התורה, חייב להכיר טובה כפולה ומכופלת להקב"ה, ששם בליבו להכיר את האמת, ולא להשאר ב"ריקנות" בתוך החושך הגדול של העוה"ז. וברוך ה' היום מספר בני הישיבות נאמד בכ - 25.000 תלמידי ישיבות קדושות כ"י. (ולר"ע, היו 24,000 תלמידים, ע' בגמרא יבמות דף ס"ג). וכל אחד מהם, חייב להכיר טובה באופן אישי להקב"ה, שזיכהו על כך!!

הנה, זו דוגמא אחת מתוך אלפי החסדים, שהקב"ה מעניק לנו במישור ה"רוחני".

וכעת, נגלה לכם סוד גדול, ב"תכונות הנפש" של האדם: מי שמרגיש, שכל הדברים שנאמרו עד עכשיו לא מדברים אליו, והוא לא מסוגל לעמוד 20 שניות ביום, ולהודות בכוונה לבורא עולם - יידע לו אותו אדם, שדבר זה נובע מחמת הגאוה שטמונה בתוכו. שהוא חושב בדעתו: אני אשפיל עצמי להודות? והרי כולם זקוקים לי, ולא אני זקוק להם! וכשזה מתחיל ממחשבת גאוה כזו - כלפי בני אדם, זה נגמר בסוף, שכבר לא מסוגלים להודות אפי' להקב"ה בורא העולם! שכן כלל מסור בידינו: מי שיש בידו מידה רעה, והוא לא עוצר אותה בזמן, היא תדרדר אותו בסוף עד התהום!

היודעים אתם, ממי למדנו יסוד זה? מפרעה הרשע! פרעה היה שיא ה"כפוי טובה", שיכול להיות בעולם (שכפר בטובתו של יוסף הצדיק, שהציל אותו ממוות של רעב). ומצד שני, היה טבוע בו גם שיא הגאוה שיכול להיות, עד כד כך, שהפך את עצמו לאליל, והיה מכריז "לי יאורי, ואני עשיתיהו".

לומר לך - שהָא בהָא תליא, מי שגאוותן - הגאוה שלו, לא תתן לו להרגיש, שהשני עשה לו טובה, והוא נשאר "חייב" לו. וסופו להיות כמו פרעה שכפר גם בטובתו של הקב"ה! בר מינן.

וצריך לזכור, שחוץ מזה שאדם הזה הוא "גאותן" ו"כפוי טובה" - הוא עוד עתיד להענש "פיזית" בגופו!

אדם כזה, שזכה בחיים שקטים ושלוים, והכל אצלו הולך על מי מנוחות, ובכ"ז הוא לא מרגיש "נקיפות מצפון" של מחויבות להודות להקב"ה על כך, יידע לו שבסופו של דבר, גם ענוש יענש על כך מהשמים!!!

ויש לנו על כך 3 ראיות מדברי חז"ל:

א. אדם הראשון, הוא היה הראשון שכפר בטובתו של הקב"ה, ואמר לו: "האשה שנתת לי, יש לי ממנה רק צרות, שהרי היא גרמה לי לחטוא כלפיך". וזהו כפיות טובה! שהרי הוא בעצמו התחנן להקב"ה, ואמר לו "לכולם יש להם בן זוג, ולי לא"? ואז הוסיף לו הקב"ה את בת זוגתו האשה. וכעת הוא הולך ובועט בטובה שעשו עמו?

ובאמת, מגלים לנו חז"ל במדרש (משנת ר' אליעזר דף ל"ב, וע"ע בגמרא מסכת עבודה זרה דף ה':) שבגלל שאדם הראשון כפר בטובה, העניש אותו הקב"ה, וגירש אותו מגן עדן, וקנס אותו ב"מיתה", לדורי דורות! הנה ראו, לאיזה תוצאות קשות עלולים להגיע, כשלא יודעים להעריך את הטובה שהקב"ה נותן!

ב. וגם אצל יעקב אבינו, מצינו בחז"ל אותה תביעה: הקב"ה עשה עמו הרבה טובות: הציל אותו מ4- אנשים שרצו להרוג אותו, והם: עשיו,

אליפז, לבן, ושרו של עשיו שנאבק עמו. שמר עליו במשך 20 שנה שהתגורר בבית לבן, שלא ירמה אותו, והכפיל לו את הטובות עמו, שהרי בתחילה הוא יצא לחרן - רק עם מקל ותרמיל, וכעת הוא חוזר לביתו, עם כל טוב שבעולם, 4 נשים, 11 ילדים, ומקנה כבד מאוד!

נו, צריכים להודות על כל הטובות האלו לפני בורא עולם, או לא? בודאי שצריך להודות, וגם יעקב אבינו הודה, אלא מה? הוא לא הודה מיד, אלא הוא התעכב קצת בעיר "סוכתה" 18 חודש (עיין בגמרא מסכת מגילה, דף י"ז.) סידר את המקנה והנכסים שלו בעיר, ורק אח"כ עלה לבית אל, לבנות מזבח, ולהקריב קרבן תודה להקב"ה.

אומר המדרש תנחומא (הובא ברש"י, פרק ל"ה-א) שהקב"ה הקפיד על יעקב אבינו, ואמר לו: מכיון שהתעכבת, ולא מיהרת להודות מיד על כל הטובות שגמלתיך, הריני מסבב לך, שיקחו את ביתך דינה, יטמאו אותה, ורק אז תדע להעריך כמה צריך להודות להקב"ה! [וכעין אותה תביעה, מצינו שנתבע יעקב אבינו, גם כשעמד לפני פרעה, והתלונן בפניו שימי חייו - "מעט ורעים" וכו'. (ולא הזכיר גם את טובותיו שהקב"ה עשה עמו, שהצילו מלבן ועשיו, והחזיר לו את יוסף, וכו'). ונענש על זה, שהורידו לו משנותיו 33 שנה! עיין בזה בפירוש "דעת זקנים" בשם המדרש, וע"ע ברמב"ן שם.]

נורא נוראות! עד כמה מקפידים בשמים על אדם שלא נותן דעתו להודות להקב"ה, שהרי גם יעקב אבינו, שהיה קודש קדשים, ומרכבה לשכינה, ובכ"ז דקדק עמו הקב"ה, ותבע אותו על כך! וא"כ אנו אזובי הקיר, יתמי דיתמי, מה נענה ונאמר - - - ? ? ?

ג. והצדיק השלישי, שנתבע ג"כ מהקב"ה על כך, היה חזקיהו המלך. מספרת לנו הגמרא במס' סנהדרין (דף צ"ד.) שחזקיהו היה מלך צדיק וישר, עד שמרוב צדקתו, רצה הקב"ה לעשות אותו משיח!!! ואת סנחריב הרשע ל"גוג ומגוג". ובכ"ז בסוף היה איזה תביעה קטנה על חזקיהו, שגרמה לו להפסיד את כל הזכות הגדולה הזו!

מה קרה? מספרים לנו חז"ל, שמידת הדין עמדה וקיטרגה עליו, וטענה: עשית לחזקיהו כ"כ הרבה ניסים, הצלת אותו מסנחריב הרשע, ביטלת מעליו גזר דין של מוות, שהיה מרחף על ראשו (בגלל שלא נשא אשה) ובכ"ז הוא לא התעורר לומר לפניך אפי' שירה אחת, על כל הטובות שגמלת אותו !

ואכן הקב"ה קיבל את דברי המקטרג, וביטל בגלל זה את כל הטוב הגדול, שרצה להעניק לחזקיהו!!!

רואים מה אפשר להפסיד כשלא מודים להקב"ה על חסדיו וטובותיו? את הזכות הגדולה ביותר להיות מלך המשיח, אפשר לאבד בידים, בגלל חוסר תשומת לב של "הכרת הטוב"! מזעזע ממש!

ולכן, מי שלא רוצה להענש על כך (כמו שנתבעו אדם הראשון, יעקב אבינו, וחזקיהו המלך) ימהר להודות להקב"ה על כל הטובות שגמל איתו, ולא יחכה עד שיקבל על כך "זירוז" מן השמים! [ובאמת, בתקופת המלחמה שהיתה בשנת תשנ"א (מחמת הצורר הבגדדי, מעירק.) בתום תקופת המלחמה, כשהקב"ה הציל אותנו ממנו ממש בניסים, עוררו כל גדולי הדור, לא לשכוח להודות להקב"ה על הצלה זו, שאם לא כן, עלול זה ליהפך להיות "קטרוג" על עם ישראל, ח"ו]

ויש כאן עוד דבר שראוי לעורר עליו:

מי שזיכה אותו הקב"ה לראות בנשואי ילדיו, יקפיד ג"כ להכיר טובה להקב"ה על כך, ויערוך לילה קודם לכן, סעודה לעניים ולעמלי תורה. או שיחלק ממון כשיעור סעודה זו לצדקה, ובכך יבטא את תודתו להקב"ה, שזיכהו לראות בשמחת בניו - בזה שגם הוא ישמח את בניו של הקב"ה העניים.

ומי גילה לנו שהקב"ה מקפיד מאד בענין זה? שוב חז"ל בגמרא בסנהדרין! חז"ל מספרים לנו שם (בדף פ"ט:) שבזמן שנולד לאברהם אבינו בנו יחידו - יצחק, היה אברהם שמח שמחה גדולה, וערך סעודה כיד המלך, לכבוד הברית מילה של יצחק, ומרוב שמחתו, נשכח ממנו לרגע, שצריך לומר תודה להקב"ה - בתחילה וראש לפני שמתחילים לשמוח בשמחתו הפרטית, ולהקריב להקב"ה קרבן תודה, שזיכה אותו בבן זקונים!

מספרים לנו חז"ל, שמעשה זה עורר קיטרוג על אברהם, ומיד עלה השטן לפני הקב"ה והתחיל לקטרג בזו הלשון: "רבש"ע! זקן זה חוננת אותו במתנת חינם, ונתת לו לגיל מאה שנה פרי בטן, ובכ"ז, מכל הסעודה הגדולה שבזבז ממון רב לכבוד בנו, לא היה לו איזה יונה אחת, או גוזל קטן, להקריב לפניך"!!!

ואכן, קיבל הקב"ה את דברי השטן, ומיד אמר לאברהם: כיון שלא הזדרזת להקדים להקריב לפני קרבן תודה, אעניש אותך ואעמיד אותך בנסיון מר וקשה, שעכשיו תיאלץ להקריב לי לקרבן את... בנך יחידך - את יצחק!!! וזה היה הגורם העיקרי, שסיבב לכל הנסיון הקשה של "עקידת יצחק"!

ומזה ילמד לקח כל בר דעת, ויזכור בעת שחוגג במשפחתו איזה שמחה משפחתית שתהיה: ברית מילה, בר מצוה, נישואין, וכיוצ"ב, שלא ישכח להקריב מכל "אלפי השקלים" שמבזבז לצורך שמחתו - לפחות איזה סעודה קטנה של יונה אחת, או גוזל קטן, ויחלק את זה לעניים, לכבוד השי"ת. וישתף גם אותם בשמחתו, שהרי הקב"ה הוא זה שהביא לך את הבן, שתוכל לחגוג לו ברית, בר מצוה, וחתונה, וכעת אתה "שוכח" ממנו ולא מתעורר להודות לו?

וכל אדם שנוהג בחכמה, ויאמץ לעצמו הנהגה יקרה זו, הרי בזה הוא מסיר את קטרוג השטן מעל ראשו, שהרי הודה להקב"ה ונתן גם לו את חלקו, ולא שימח רק את "בטנו" בשמחתו האישית והפרטית!

[ושוב ראיתי, שכעין זה כתב ב"כף החיים" (באורח חיים, סימן רע"ב, אות י"א). וזה לשונו: "יש להזהיר ביותר, בסעודת ז' ברכות (של חתן וכלה) שלא לקחת כוס לברהמ"ז - מיין מגולה.

ומדוע? מסביר הכפה"ח שכאן יש בעיה לא רק מצד ההלכה, שאומרת שיין מגולה (שעבר עליו לילה שלם) פסול לקדש עליו, אלא יש כאן עוד בעיה חמורה יותר, והיא: סכנת נפשות! כן! כאשר השטן יראה, שמכל השמחה של השבע ברכות, לא מצאו לקדש להקב"ה, אלא רק ביין שהיה "מגולה", מיד יקטרג השטן על בעל השמחה - ואז חייו נמצאים בסכנה !

ולכן מסיים הכפה"ח: שבקידוש בזמן שמחה - יש להזהר בזה יותר, מאשר קידוש בשבתות וכיוצ"ב. עכ"ל.

הרי לנו, שממש אותו "רעיון" שהזכרנו - כבר אמר אותו בעל "כף החיים" (וברוך שכיוונו)].

ולכן: חכם עיניו בראשו, וכל סוף מעשה במחשבה תחילה, לראות את הנולד, ולהודות להקב"ה בהקדם האפשרי על כל טובה בחיים!

ולסיום המאמר, נעתיק כאן "סגולה" מאת רבינו הקדוש הבן איש חי שהביא בספרו (פר' תולדות, שנה שניה, אות ג') וכתב שהיא סגולה בדוקה ומנוסה:

"מי שנמצא ח"ו בעת צרה, ממליץ לו הבן איש חי, שידור נדר להקב"ה, שאם יציל אותו ויוציאהו מהצרה הזו, הוא מבטיח להודות לו אח"כ על כך, ולומר לפניו את מזמור השיר של "נשמת כל חי", שכולו דברי הלל והודאה להקב"ה.

אדם כזה - מבטיח לו הבן איש חי, שבודאי סגולה זו תועיל לו להנצל מאותו צרה! כיון דשבח זה "דנשמת כל חי" הוא יקר וחביב מאד אצל הקב"ה!

רואים אתם איזה מעלה יש למי שמכיר טובה להקב"ה, ומודה לו בשירות ותשבחות? זה מסוגל לבטל מעליו את כל הגזירות, ולהוציא אותו מכל הצרות שיש עליו!

מי פתי וישאר אדיש, למשמע כל הדברים הנפלאים האלו...!!

"שיחת טלפון" פשוטה ותמימה, מה חסר בה?

- הלו - - -
- כן !
- מר שמעון...
- כן... מדבר...!
- מה נשמע? איך הבריאות, האשה, הילדים?
- "בסדר, כרגיל"...

עד כאן "ציטוט" של חלק משיחת הטלפון, שנשמעת בהרבה בתים בישראל, וכעת אנו שואלים שאלה פשוטה: איזה מן תשובה זו "בסדר - הכל כרגיל"? מי "התחייב" לך, שהבריאות שלך תמשך כל הזמן 'כרגיל' - מבלי כל בעיות ומכאובים?

אדם שמאמין בהקב"ה ויודע שכל רגע ורגע אנו תלויים בחסדיו של הבורא יתברך, אצלו - גם ה"שיחת טלפון" נשמעת לגמרי אחרת! הוא עונה בטלפון: מה נשמע? "ברוך ה' - הכל בסדר, ישתבח שמו לעד"! בדיוק כמו יעקב אבינו שתמיד 'שם שמים' היה שגור בפיו! אדם כזה, שיודע להכיר טובה להקב"ה אפי' בשיחת טלפון פשוטה - הוא זה שיזכה להמשך סייעתא דשמיא, ולהמשך מענק של חיים טובים ומאושרים מהקב"ה!

מאמר חמישי - גילוי מדהים: כל החיים נראים כמו "תסריט" בצבעים ורודים!

במאמר זה, רצוננו לבאר היטב, ולחסוף בפני הקוראים את הפרצוף האמיתי של ה"יצר הרע". מיהו באמת, ואיך הוא מצליח "לעבוד" עלינו בעינים, ולהכשיל אותנו בעבירות. אמנם, אנו אין בכוחנו לגלות איך בדיוק פועל היצה"ר. ואולם חז"ל הקדושים, הם כן יכלו לתת לנו,ציור תואם וקולע, באיזה תכסיסים משתמש היצה"ר, כדי ללכוד אותנו

ברישתו. הנה לפניכם, קטע חז"ל מן הש"ס, אשר נקווה שנפיק ממנו, את המסקנות הנדרשות:

הגמרא במסכת סוכה (דף נ"ב.) אומרת: "דרש ר' יהודה, לעתיד לבא, מביאו הקב"ה ליצה"ר, ושוחטו בפני הצדיקים והרשעים.

לצדיקים - נדמה להם היצה"ר כהר גבוה. והם בוכים ואומרים האיך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה?! ואולם לרשעים, נדמה היצה"ר כחוט השערה, וגם הם בוכים ואומרים, האיך לא יכולנו לכבוש חוט שערה כזו?!. ע"כ דברי הגמרא.

וכעת ננסה ביחד, להבין דברי חז"ל אלו: מה פירוש, שלצדיקים היצה"ר נדמה "כהר גבוה"? מהו הדבר שמאפיין במיוחד את ההר, שלכן לקחו אותו חז"ל, בתור דוגמא ל"שיטת העבודה" של היצה"ר?

תשובה לזה, מצינו בדברי חז"ל במקום אחר. בגמרא מסכת ברכות (דף י"ז.) הגדירו לנו שם חז"ל את יצה"ר, בצורה אחרת, ונצטט כאן מדברי הגמרא: "ר' אלכסנדרי, היה מתפלל ואומר, ריבון העולמים, גלוי וידוע לפניך, שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב? "שאור שבעיסה" מעכב!

כאן, חז"ל הגדירו את היצה"ר בתואר של "שאור שבעיסה", מה הקשר בין יצה"ר, לבין שאור? איזה דבר מיוחד, מצינו בשאור שבעיסה, שאליו נמשל היצה"ר?

התשובה לזה היא פשוטה: ראיתם פעם איך אופים לחם במאפיה? לוקחים בסך הכל, כ - 500 גרם קמח, מערבבים זאת עם מים, ומזה מקבלים עיסה, אח"כ מכניסים לזה "שמרים", ואז פתאום אתה רואה דבר פלא: העיסה הקטנה הזו, של חצי הקילו, פתאום מתחילה להתרומם ולהתנפח, ולהיות כמו הר גבוה! זה נראה ממש, כאילו הכנסת כאן 2 קילו קמח!

ומה האמת? מאיפה נוצר כל התוספת הזו? האם באמת נוסף כאן עוד כמות של 2 קילו קמח, או שהכל כאן זה בסך הכל "בלון נפוח", שמדמיין לנו, ועושה מכל עיסה קטנה - גודל של פיל?

התשובה: הכל כאן אויר נפוח! השמרים ניפחו את העיסה, ומזה נוצר כל הנפח הגדול הזה!

ובאותה שיטה בדיוק, עובד עלינו היצה"ר: הוא יודע מראש, שאם הוא יראה לאדם, את העבירה כמו שהיא נראית באמת, באופן ברור ובולט, אזי אף אדם - לא יסכים לשמוע לו לעבור עבירות!!!

ומדוע? בגלל שכל יהודי, בתוך תוכו, רוצה לקיים רק את מה שטוב ומועיל לנשמתו! [שכן מסרו לנו חז"ל, בגמרא מסכת נידה (דף ל:) שכאשר יוצא הוולד מבטן אמו, משביעים אותו לפני כן, "הזהר להיות צדיק, ולא רשע"! והאדם בתוך תוכו, רוצה כל חייו, לקיים שבועה זו!].

ולכן, אם ייראו לאדם את העבירה, בצורה האמיתית והמקורית שלה, עד כמה היא מזהמת ומלכלכת את נשמתו, ועד כמה היא מכעיסה את הקב"ה - במצב כזה, אף אדם בר דעת, לא יסכים לשמוע ליצה"ר לעבור עבירה!

וא"כ, מה עושה יצה"ר המסכן? וכי הוא ישבות ממלאכתו וישאר ללא "קליינטים"? לא ולא! אלא הוא מתחיל לנקוט באמצעים, שיפתו את האדם לעבור עבירות. ולצורך זה, הוא משתמש בעיקר בכח הדמיון החזק שלו, שהוא מצייר במוחו של האדם, עד כמה יהיה לו "כייף והנאה", ברגע שישיג את העבירה, הוא עוטף לו את המעשה הרע בצבעים ורודים, ובאורות מסנוורים, ונותן תחושה לאדם, שהנה שם הוא ימצא את "שיא התענוג" שהוא מחפש!

והאדם, כשרואה דבר כזה מגרה ומפתה, מיד פועל אצלו חוש הרגש וההתפעלות, והם גוברים על שכלו, הוא מסתנוור מהברק החיצוני של העבירה, וכך מצליח היצה"ר ללוכדו ברשתו.

אדם מבחוץ שרואה זאת, צוחק על ערממיותו של היצה"ר: שהרי הכל מבפנים "אויר נפוח", היצה"ר הוא זה שניפח והגדיל את העבירה, כמו קמח שתופח ועולה. ובכ"ז האדם נפל בפח, הכל בגלל כח הדמיון החזק שהיצה"ר הפעיל על האדם. בעוד שלאמיתו של דבר, אין בפנים כלום, חוץ מאויר נפוח, שמתפוצץ ע"י דקירה של מחט קטנה!

ממש להשתומם, איך חז"ל ידעו לתת ציור קולע בדיוק - לשיטת עבודתו של היצה"ר!

ולפי"ז, נבין היטב, גם את דברי חז"ל בגמרא מסכת סוכה שהבאנו לעיל: היצה"ר תמיד פיתה את הצדיקים, וכדי למשוך אותם, הוא הגדיל להם את הנאת העבירה - כמו "הר גבוה", שהם ירגישו שיא ההנאה, אם רק ישמעו לקולו, ויעשו את העבירה.

והצדיקים היו צריכים תמיד להתגבר על רגשותיהם, ולכבוש הר גבוה שכזה, להשליט את השכל - על רגש ה"התפעלות", שלא להתפעל מכמות, אלא רק - מאיכות!

וזהו גם עומק דברי חז"ל, שאמרו במדרש (בבראשית רבה, ל"ד -י"א) "צדיקים ליבם ברשותם". כלומר, הם מושלים על רגשות ליבם, חזקים ואיתנים בדעתם, ולא מתנדנדים לכל "הצגה" שיצר הרע מצייר להם בכח הדמיון!

ואולם אחרי כל ההסבר הזה, אנו נכנסנו ל"מבוי סתום"!, שהרי אם באמת, זו השיטה שעובד בה היצה"ר כדי להחטיא בה את הבריות, א"כ למה אצל הרשעים זה נראה בצורה אחרת? הרי חז"ל שם אומרים, שלרשעים יצה"ר נדמה כחוט השערה?

וא"כ מה כאן האמת? איך בדיוק יצה"ר מציג את עצמו: האם כמו הר גבוה, מפתה ומגרה. או כמו חוט השערה - אפס אפסים, שאינו שווה כלום?

התשובה היא: תלוי באיזה "שלב" אתה נמצא אצל היצה"ר! כשאתה עומד עוד בשלב שלפני עשיית העבירה - רק אז יצה"ר יכול "לעבוד" עליך, ולסנוור את עיניך. הוא ינפח לך את העבירה ממש כמו תל של הר גבוה, או כמו עיסה גבוהה ונפוחה, שמגיעה עד לגובה קומתיים!

ואולם אצל הרשעים, הרי הם נמצאים כבר בשלב השני - "אחרי" העבירה. הם כבר הספיקו לטעום, את טעם העבירה שהיצה"ר גירה ופיתה אותם - ואז, אחרי שהם נרגעו קצת, והרגישו בדיוק על הבשר שלהם, את הטעם האמיתי של העבירה - אז הם כבר יוצאים מאוכזבים ומורמרים, שהרי אז הם רואים את העבירה כפי שהיא באמת, שאינה שווה אפי' כחוט השערה, כלום! הכל בפנים חלל ריק של אויר, שברגע שאתה ניגש להרגיש ולמשש אותו "בידים" - הוא מיד פורח ונעלם כמו אבק שפורח באויר, אפס אפסים!!!

ורק אז, הם נזכרים לבכות, ומתפלאים על עצמם: איך יצה"ר הצליח "לעבוד" עלינו? איך לא ראינו זאת כבר בהתחלה? איך הצליח היצה"ר לעוור את עיני "שכלנו"? איך היינו יותר מדי תמימים, והלכנו אחריו בעינים עצומות?

את כל השאלות האלו, הם שואלים את עצמם, מתוך צער ובכייה, ואולם אז כבר מאוחר... הם נמצאים כבר - אחרי קלקול העבירה... ויצה"ר יוצא שמח ומנצח!

שמעתם איך יצה"ר מרמה אותנו? הוא לוקח "חוט של שערה", ועושה מזה דמיון של "הר גובה", הכל כדי שנתפתה לו, ונְמַשֵך לעבור את העבירה!

ולמה הוא פועל דוקא בשיטה הזו? בגלל שהוא יודע את נקודת החולשה שלנו, הוא יודע שאנחנו יותר מדי מתלהבים מכל גשמיות העוה"ז, וקל לפתות אותנו. דבר הכי קטן, שנראה לנו כברק נוצץ - וכבר אנו מתפעלים ממנו, ונמשכים אחריו!

ואת זה היצה"ר מנצל, ומצליח להחטיא אלפי בנ"א, בכח הזה של ה"דמיון"!

זה הסיכום הכללי של כל תחבולותיו ותכסיסיו של היצה"ר, ובשיטה זו הוא עובד אלפי שנים, ומצליח - בגדול!

כזה "ערמומי" הוא היצה"ר!

ומחמת זה מצינו, שאפי' הקב"ה שהוא ברא בעצמו את היצה"ר, ובכ"ז אמר עליו שהוא "רע מעללים"! שכך אמרו לנו חז"ל, בגמרא מס' קידושין (דף ל':) "ת"ר, קשה יצה"ר, שאפי' יוצרו קראו רע, שנא' "ויצר להם האדם, רע מנעוריו".

ויותר מזה, גילו לנו חז"ל בגמרא מס' סוכה (דף נ"ב:) שהקב"ה לא רק שקורא ליצה"ר בשם רע, אלא אף מתחרט (כביכול) בכלל שברא אותו, עיין שם.

עד כדי כך "מאוס" היצה"ר בעיני הקב"ה, ואילו אנו "אוהביו" של היצה"ר, רודפים אחריו בעינים עצומות, ונשמעים לכל פיתוי קטן שהוא מציע לנו, מניחים לו להוליך אותנו שולל, ולהוריד אותנו לתוך שאול תחתית!

וכי אין זו טיפשות וסיכלות - - - ? !

ובאמת מצינו זאת כבר בחז"ל, שכל מי שהולך שולל, אחרי תכסיסיו של היצה"ר, נחשב לשוטה. שכן למדנו בגמרא מס' סוטה (דף ג'.) "ריש לקיש אמר, אין אדם שמסוגל לעבור עבירה, אא"כ נכנסת בו בתחילה "רוח שטות"! [כלומר, נכנס בו "שיגעון" שבו הוא מאבד לגמרי את שלטון השכל וההגיון, והרוח רעה - מלחיצה אותו לפעול במהירות את העבירה מבלי לחשוב הרבה האם זה כדאי ומשתלם, או לא. ורק לאחר שעבר את העבירה, אז הוא מתחיל להרגע, וה"ישוב הדעת" חוזר אליו, ואז הוא מגלה שהיצה"ר עשה ממנו צחוק, והראה לו הנאה של "חוט שערה" בדמיון של "הר גבוה", ואז האדם מתחיל להתבייש מעצמו... ומתחרט חרטה עמוקה, והיצה"ר יוצא עליו ושמח מכל העסק הזה! הוא הרויח עוד קרבן, שיוכל לקטרג עליו בשמים, בטענה שעבר על רצון השי"ת!]

וצריך האדם לדעת, שזה לא ניגמר בעבירה אחת, אלא כלל הוא בידינו "עבירה גוררת עבירה". עד כדי כך, שגילו לנו חז"ל, בגמרא מס' סוכה (דף נ"ב.) שבהתחלה יצה"ר קושר את האדם, רק בחוטי עכביש, (כמו "קורי עכביש", שבקושי אפשר להבחין בחוטים הדקים שלו).

ואולם, אם האדם נכנע ליצה"ר, ונותן לו דריסת רגל, ולא עוצר אותו במקום - אזי בסופו של דבר, מוצא הוא את עצמו, קשור בידי היצה"ר בחוטי עגלה עבים וחזקים, שא"א להשתחרר מהם!!!

ואחרי הדרדרות כזו, היצה"ר ממשיך הלאה, ולא עוזב אותו, הוא הופך אותו להיות "הקליינט" הקבוע שלו, ובאותו זמן, הוא גם מחליש לו את הכוחות הרוחניים, ומכבה לגמרי את הניצוץ היהודי שהיה באדם.

ובמצב קריטי כזה, שהאדם כבר "מכור" ליצה"ר, אזי התוצאות הם נוראות ואיומות! וכדי שנבין את חומרת אותו מצב, נפרט כמה מהנפילות שאדם נופל בהם לתהום:

1. הלב נהיה אטום לכל רגש של תורה, קדושה, וטהרה.
2. ה"אהבה" לאלוקים - הולכת ונחלשת...
3. ה"יראה" כלפי בורא עולם, הולכת ומצטמצמת...
4. "קיום המצוות" שלו, הולך ונהיה עליו כבד...
5. הוא מרגיש "כבול" בחבלי החטא, מבלי שום יכולת להשתחרר מזה, אפי' אם ירצה!
6. ואז... מצטבר "עומס" כבד של חטאים, שמעיקים לו על ה"מצפון", וגורמים לו להיות בדיכאון כל החיים!

ולכן - חכם עיניו בראשו, ומחובתו לדאוג לנפשו, שכבר בהתחלה, בכישלון הראשון - לבלום מיד את ההדרדרות!

לקבל החלטה נחושה, ולהחליט בתוקף: לא! אני לא אלך שולל אחריך, כדי שאח"כ תקטרג עלי בשמים, שעברתי על עבירה שאתה בעצמך שידלת ופיתת אותי לעבור אותה! החלטה חזקה כזו, היא תסייע לאדם, להפיל את "מסך הברזל", שהיה מסתיר לו עד עכשיו את אור הקדושה, והוא יתחיל לאט לאט לגלות את האמת.

שכן, הבא ליטהר - מסייעין בידו! בתנאי, שהוא יתחיל לעשות לפחות את הצעד הראשון, ואז יראה איך מסייעים אותו מהשמים להמשיך הלאה!

ומענין לענין באותו ענין, תשמעו עוד דבר אחד פלא: שלמה המלך, שהיה החכם מכל אדם, כתב בספרו קהלת (פרק ד', י"ג) שיצה"ר נקרא בשם "מלך זקן וכסיל".

פלא פלאים! בשלמא מלך זקן - מובן, שהרי היצה"ר כבר עובד "ותיק" מאד במישרה שלו, וכבר מתקופת אדם הראשון (קרוב ל - 6000 שנה!) הוא עובד במסירות את עבודתו, ללא כל מנוחה או חופשה באמצע !

ואולם שלמה המלך, הוסיף לו עוד כינוי: מלך זקן - וכסיל! וזה קשה מאוד להבין, וכי יצה"ר הוא כסיל? והלא הוא פיקח שבפקחים, ערמומי גדול, שמצליח לבלבל את כל האנשים, שיחליפו עולם "עומד" בעולם "חולף", והוא מצליח טוב מאד בעבודתו, וא"כ מדוע הוא נקרא "כסיל"? !

אלא, שכאן לימד אותנו שלמה המלך, יסוד גדול: יצה"ר הוא כסיל, משום שהוא יודע למצוא "עבודה" רק אצל הכסילים! שהרי מי שחכם ופיקח לא שומע בקול היצה"ר! ורק אלו הכסילים והפתיים, אפשר לפתות אותם, ולמשוך אותם בכל קריצת עין קטנה, רק אליהם יודע היצה"ר ללכת, כיון שהוא יודע, שרק שם יש לו סיכוי לשכנע אותם, ויש במי להשקיע!

וכיון שכל עיסוקו, הוא רק עם הטיפשים, לכן במשך הזמן הוא נהפך בעצמו להיות כסיל! וכל אדם יבחון את עצמו, האם הוא לא מאותם ה"כסילים" שאיתם עובד היצה"ר ?- - -

הנה, להמחשת הדברים, נעתיק כאן מעשה, וממנו תבינו היטב, איך פועל היצה"ר להחטיא את האנשים:

פעם אחת, עבר כפרי תמים אחד, בתוך עיר סואנת מאנשים, ונקלע בדרכו לתוך אולם גדול, שהיה חשוך כולו, ובמרכז היה תלוי מסך גדול, וקהל רב של אנשים, היו יושבים וצופים במתח ב"סרט" שהוקרן...

הכפרי, שלא ידע ולא שמע על "סרט" מעולם, הסתקרן גם הוא להכנס ולראות מה מראים שם, נכנס וישב בשורה הראשונה, כדי לראות היטב מקרוב...

ואולם זה עדיין לא הספיק לו, שהרי האולם כולו היה חשוך, והחושך הפריע לו לראות בבהירות את מהלך הסרט. מה עשה אותו "פיקח"? הוציא מכיסו פנס, כיון אותו לעבר כיוון המסך, והדליק אותו, בתקווה שע"י אור הפנס, הוא יראה כעת יותר טוב...

אלא שמיד עם מעשהו זה, קמה מהומה גדולה באולם, וכולם צעקו עליו - לכבות מיד את הפנס!

"מדוע"? שאל הכפרי בתמימות, והלא אור הפנס יאיר יותר טוב את המסך, וכך אוכל לראות טוב יותר את התסריט!

"טיפש"! צחקו עליו האנשים, האינך יודע שכל התמונה הצבעונית שיש על המסך - יש לה קיום רק כשיש חושך. שהרי אין זה אלא מחזה תעתועים, שאפשר לראותה רק כשיש מסביב חושך, ואולם אם תדליק קצת אור - מיד יעלם לך כל הדמויות שיש בסרט!

וכך בדיוק ממש, עובד היצה"ר עלינו: כל הכח שלו להחטיא אותנו, זה רק כשהוא עושה לנו חושך מסביב, מחשיך לנו את עיני שיכלנו, ולא נותן לנו זמן לחשוב, ורק אז - יש באפשרותו לטשטש את עינינו, ולהראות לנו בדמיונות ורודים וזוהרים, את כל ה"טוב" שיש בעבירה. שלמעשה אינם אלא מחזה תעתועים...

ואולם אם רק נדליק לכיוון זה - קצת אור של תורה, נתחיל קצת למשש את הדמיון שהיצה"ר מצייר לנו בראש, וכבר נראה שבעצם אין כאן כלום! הכל היה חלום פורח... עבדו עלינו בעינים!

וזאת העצה להתגבר על פיתוייו של היצה"ר: להדליק נגד זה פנס של אור התורה, ואז כל התמונות של הדמיונות ימחקו! נראה באופן מוחשי - שכל דבר שהוא שקר אין לו רגליים, ואין לו קיום כלל!

עד כאן תיארנו ע"פ דברי חז"ל, את כל: מעלליו - תכסיסיו - זדונותיו - וערממיותו של היצה"ר, באיזו שיטה הוא נוקט כדי להחטיא אותנו.
אלא שלאור העובדות הנ"ל, מסתערת עלינו קושיא חזקה: אם באמת, אנו מודעים לכך מראש, שכל כח השפעתו של יצה"ר על האדם, הוא רק בכח הדמיון, ש"מנפח" לו את הנאת העבירה, פי כמה מכפי שהיא במציאות באמת, וע"פ ההגיון והשכל הישר, זה צחוק ובזיון - שאדם מתפתה לדבר כזה, א"כ נשאלת השאלה: למה אנחנו לא קמים ומשתנים? למה אנו נשארים אחרי כל המוסר הזה, קרים ואדישים, מבלי כל שינוי בשטח?
ובקיצור נשאל: איזה נקודת רפיון יש בתוכנו, שהיא הגורמת לנו ליפול שוב ושוב בידי היצה"ר?
2 סיבות לדבר:
א. יתכן שהבעיה שלנו, שאנו מבינים רק שיכלית את הדברים, אבל עדיין לא מאמינים בהם כ"כ חזק, עד כדי שנקום ונתחיל לחיות, כפי הדברים שהחדירו לנו. ובמילים אחרות: מאמינים בדברים רק באופן "תאורטי" ולא באופן "מוחשי". [ודבר זה, רואים אנו גם בחיי היום יום: יכול להיות רופא גדול, שיתן "הרצאה" שעה ארוכה, על הסכנה הגדולה שיש בעישון סיגריות. (שזה סותם את כל עורקי הדם, ומחניק את הריאות, וכו'.) ובכ"ז, הוא עצמו באופן מעשי, לא יכול לשלוט על תאוותו כפי ששיכלו אומר לו, והוא ימשיך לעשן - 3 קופסאות סגריות ליום!]
ב. סיבה שניה: יתכן שבאמת אנו מאמינים גדולים, ורק הבעיה שלנו, שאנחנו פתיים שנגררים ונמשכים אחרי החברה. הולכים כל הזמן עם העינים "אחורה", לראות מה אומרים עלינו החבר'ה...
מרגישים את עצמנו "נחיתיים" שזקוקים לעידוד והמחמאות של החבר'ה, ואין לנו את הביטחון העצמי להרגיש טוב עם עצמנו לבד !
וניתן על זה, כמה דוגמאות מהחיים:
אדם מפחד - שאם יתחיל להניח כיפה על ראשו, או לגדל זקן ופיאות, יתחילו לצחוק עליו, ולשאול אותו: מה קרה? מישהו "מת" אצלך? (היצה"ר מת!)
אשה מפחדת - שאם תתלבש יותר בצניעות, ותחליף את ה"פאה" במטפחת, השכנה שלה תצחק עליה ותאמר לה: מה? נהפכת להיות "סבתא יוכבד"? (ולא מספיק שהיא חוטאת בעצמה, ולובשת פאה פרוצה, אלא בנוסף לזה עוד מחטיאה את הרבים, נגד רצון הקב"ה! ואשה כזו, גדול עוונה מנשוא!)

אנחנו כל כך רגישים, ועושים "חשבון" מה יאמרו הסביבה, עד שאנחנו מוכנים למכור בשביל זה את כל המצוות שלנו!

ואפי' אם לא יצחקו עלינו, אלא מספיק שנראה עליהם איזה חיוך "נסתר" מתחת השפתיים שהם לועגים עלינו - וכבר אנו מוכנים לעבור על כל העבירות שבתורה, העיקר שנרגיש טוב אצלהם, ונמצא חן בעיניהם!

כן! לצערנו זה מצבנו השפל! מתביישים מהשכנה - ולא מהשכינה הקדושה, מתביישים מהחבר'ה ולא מהקב"ה, שציוה עלינו "לא יבוש מפני המלעיגים עליו" !

אכן, עלינו היצה"ר מצליח לעבוד במישור ה"חברתי" !

אלו הם שני הבעיות המרכזיות, שמפריעים לנו להתקדם בעבודת ה', וכל יהודי יעשה חשבון נפש, אם באמת הוא עצמו לא לקוי באחד משני הבעיות הנ"ל!

נסיים את המאמר, בעוד כמה מילים של חיזוק: כל מי שהושפע מדברי החיזוק של חז"ל שהובאו במאמר זה, ורוצה להתחיל לתקן את מסלול חייו, למעט ולהפחית את ה"עסקים" שלו עם יצה"ר, יידע לו מראש שבהתחלה הוא יתקל בקשיים, ולא הכל ילך "חלק" כפי שהוא רוצה, צריך לעשות קצת מאמץ מצידו, כדי לעבור את שלש הפסיעות הראשונות של שדה הקוצים, ואז - הדרך סלולה לפניו להתעלות.

וכבר חז"ל הקדושים, הכינו אותנו "נפשית" לזה, מסרו לנו ואמרו, שלפני בוא המשיח יהיו נסיונות קשים באמונה! הקב"ה ימתח "חבל גדול" בעולם, וכולם יחזיקו בו, ואז הוא ינער חזק את החבל, בכל מיני נסיונות ופיתויים קשים מאד, ורק מי שיחזיק חזק מאד בחבל - הוא זה שינצל!

ודברי חז"ל אלו, ממש מדברים על התקופה שלנו, שהרי אנו כעת נמצאים לפני בא המשיח. שכך גילו לנו חז"ל, בגמרא מסכת עבודה זרה (דף ט.) שכל העוה"ז יתקיים רק 6,000 שנה, ע"ש.

וכעת, אנו נמצאים קרוב לסוף האלף השישי, כלומר, בתקופה של 5,758 לבריאת העולם (ה' אלפים תשנ"ח), נמצא שנשאר לנו רק עוד 240 שנה עד סוף קיום העולם, והמשיח הרי חייב לבוא לפני חורבן העולם, [ועיין בספר "תורה תמימה", בפירושו על בראשית (פרק י"ב ה') שהביא בשם המדרש, ש2- פעמים עתיד העולם להחרב: א. בימי דור המבול. ב. בסוף 6000 שנה לבריאת העולם, ע"ש].

וא"כ אנו כבר נמצאים ב"צירי הלידה" של המשיח, ולכן כל מי שהתחזק עכשיו באמונה, ויתגבר על נסיונות יצרו - ירויח!

וסוד ההצלחה היא: לקום ולעשות צעד אחד קדימה, לא לשבת בשאננות על מי מנוחות, ולומר - "טוב מספיק, שמעתי"! שהרי בזה אנו דומים לאותו טיפש, שנהג במכוניתו על הכביש, ופתאום עצר את מכוניתו באמצע הכביש, וגרם בזה ל"פקק תנועה" ארוך. וכשכולם התחילו לצפור לו ולצעוק עליו, הוא מוציא את ראשו מחלון מכוניתו, וצועק לעברם: טוב שמעתי! תפסיקו לצעוק - שמעתי!!!

מה זה "שמעתי"? מצפים ממך לא רק שתשמע, אלא "תזוז!" תיסע הלאה, אל תתקע באמצע הדרך!

ואותו לקח הוא גם עבורנו: שמעת כאן את הדרכים שבהם פועל יצה"ר נגדך? אל תרגיע את עצמך, בזה שתאמר "טוב, שמעתי"!

לא מספיק לשמוע! מצפים ממך שתזוז, תיקח את הדברים שקראת, ותחשוב מה אתה יכול לפעול בשטח! איזה לקחים אתה יכול ליישם לעצמך - כדי לברוח ולהשמר מתחבולותיו של היצה"ר!

יש לזכור תמיד את הכלל: אדם חכם, לא חושב איך "להעביר" את החיים, אלא איך "לנצל" את החיים! ולכן, מכל דבר שהוא שומע, וחושב שזה יעזור לו יותר בניצול החיים - הוא חוטף ומיישם לעצמו! **אתה קולט**?!...

ואהבת את... ה' אלוקיך!

אדמו"ר אחד, השתתף פעם בשמחת נישואי נכדו, והנה באמצע מהלך השמחה, כשחילקו את המנה "העיקרית", פנה אליו המלצר - כשמגש עמוס בשר מונח על כף ידו, ושאל באדיבות יתירה: - מה כבוד הרב אוהב? שניצל, עוף, או בשר?

- "אוהב"? נזדעזע הרב, את הקב"ה אני רק "אוהב"! עוף אני רק "אוכל", ותו לא...!

מאמר שישי - תרי"ג "מצוות" - או תרי"ג "בעיות"?

במאמר זה, רצוננו להתייחס ולתת את הדעת, על מערכת תרי"ג המצוות המקיפות את האדם, והמלוות אותו לאורך כל היום. מרגע שפוקח את עיניו בבקר - ועד לרגע שסוגר שוב את עיניו בלילה. על כל צעד ושעל ניתקל הוא במצוה של הקב"ה. ובתור דוגמא: יש לנו הוראות, איך לדבר, מה לדבר, מתי לדבר, עם מי מותר לדבר. כמה לאכול, איך לאכול, מה לאכול , איפה מותר לאכול. ויש לנו הוראות - גם איך ללכת: לא בפסיעה גסה, ולא בקומה זקופה, ולא בגילוי ראש, ולא בהסתכלות אסורה, וכו'.

ועל זה אנו עומדים לברר: מה נשתנה? מדוע הקיפו אותנו בכ"כ הרבה מצוות? וכי לא היה מספיק לנו ב - 7 מצוות בני נח, כמו שיש לשאר אומות העולם? [7 מצוות, שמורכבות ע"פ הא'-ב': א. אבר מן החי. ב. ברכת ה' (שלא לקלל את ה'). ג. גזל. ד. דינים. (העמדת שופטים)

ה. הריגה (שפיכות דמים) ו. ועבודה זרה. ז. זנות. (גילוי עריות). ופרטי ייתר הדינים - עיין ברמב"ם, הלכות מלכים, פרק ט'.] האם זה לא יותר מדי "עומס" עלינו, "לסחוב" 613 מצוות?

ובכלל, מהו היחס שיש לתת לכל תרי"ג המצוות? האם נדרש מאיתנו לפעול כמו "רובוטים" ולבצע את 613 התפקידים שהטילו עלינו? או שאולי מסתתר כאן משהו יותר עמוק: נתנו לנו 613 זכויות לטובתנו! זה לא סתם "חלוקת תפקידים" כדי שיהיה במה להעביר את שעות היום, אלא הם ניתנו בגלל שהם תורמים הרבה מאוד, לנו ולנשמתנו! וכדי להבליט יותר את השאלה, נעתיק לכם כאן שני מקורות מדברי רבותינו, אשר יראו לנו, איך חז"ל הקדושים, התייחסו לכל מערכת המצוות:

א. המשנה (בסוף מסכת מכות) אומרת בשם ר' חנניא בן עקשיא, שהסיבה היחידה, שהקב"ה הוסיף והרבה לנו כ"כ הרבה מצוות, זה אך ורק בשביל לזכות את ישראל, ע"ש.

ב. ואותה השקפה, אנו מוצאים בנוסח התפילה שקבעו לנו חז"ל, ואנו אומרים זאת בכל יום "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת", כלומר, שהקב"ה אוהב אותנו אהבת עולמים! ובמה מתבטא אהבה זו? על כך אנו ממשיכים ואומרים "תורה ומצוות, חוקים ומשפטים אותנו לימדת"! כלומר, בגלל שהקב"ה אוהב אותנו, לכן הוא העמיס עלינו כ"כ הרבה תפקידים לעשות: תורה, מצוות, חוקים, ומשפטים! שמעתם - - - ?

ואם חז"ל מגלים לנו, שריבוי המצוות הם לטובתנו בגלל שהקב"ה מחבב אותנו, א"כ חייבים אנו לגלות, היכן טמון האושר הגדול הזה? איזה זכויות של "הטבה", אנו מקבלים מכל ה - 613 מצוות?

ועל זה, נשתדל בס"ד לענות בפרק זה, ולהקיף את כל הנושא לפרטיו, כולל בירור מעמיק - על היחס המתאים שהאדם צריך להתייחס לכל תרי"ג המצוות, ונקווה שמאמר זה אכן יביא לתוצאות המצופות, ויוסיף לנו חיזוק גדול בשמירת תרי"ג המצוות.

ראשית, נתחיל לבאר את 2 ההטבות העיקריות שתורמות המצוות ליהודי. הם בתחום "הרוחני", והן בתחום "הגשמי".

א. טובה מבחינה רוחנית: הנה, זה דבר פשוט לכולם, שהקב"ה ברא את העוה"ב, שכולו מלא עונג והנאה רוחנית ניצחית, והכל נברא רק בשבילנו כדי שנקבל לעתיד לבא, חיי נצח, שמלווים באושר ותענוג נצחי - להנות מזיו השכינה, שזהו תכלית כל בריאת האדם.

ורק מה? יש כאן בעיה! בדרך כלל, אדם שנזקק לקבל איזה טובה או חסד מהשני, הוא מרגיש את עצמו "נחיתי ומסכן", שמרחמים עליו, ועושים לו טובה בנדבה. איזה

פנים יש לו לאותו אדם? הרי הוא מעדיף לקבור את עצמו באדמה, ובלבד שלא להזדקק לטובות כאלו!

והקב"ה שאוהב אותנו, ורוצה לתת לנו את כל תענוגי העוה"ב - בצורה מכובדת, ולא בדרך של טובת נדבה, לקח את כל זה בחשבון, ומצא לזה פתרון:

אתן להם הרבה מצוות לקיים למטה בעוה"ז, ואז הם ירגישו שהם מקבלים את שכר העוה"ב - בגלל שמגיע להם! עבדנו קשה בעוה"ז, וקיימנו את המצוות, ולכן אנו זוכים בכל ההנאות האלו - ע"פ דין!

ואז ההנאה שלנו תהיה מושלמת, אנו גם נהנה, וגם ה"מצפון" שלנו יהיה נקי ושקט. יהיה לנו הרגשה שאנו מרוצים מעצמנו, שהרי עבדנו - והרווחנו!

וכל זה, מתומצת כבר בזוהר הקדוש בשני מילים: נהמא דכיסופא. כלומר, לחם של "חסד", של "בושה", של "בזיון" - כאדם שנזקק לאכול מהקיצבה. ולכן הקב"ה נתן לנו תרי"ג מצוות, והפך לנו את אכילת הלחם, מהרגשה של בושה - להרגשה של בעלות ושלטון - אני הוא בעל הלחם! זכיתי בו ע"פ דין!

וכדי להמתיק יותר את הדברים, נוסיף לזה דוגמא מן החיים שלנו, ובזה נבין באופן מוחשי יותר, את הדברים: ראיתם פעם אדם זר, שמרגיש רעב, ונכנס "לאולם שמחות" לאכול ללא כל הזמנה. איך הוא מרגיש? בכל מהלך האירוע הוא אוכל, אולם הוא לא נהנה הנאה מושלמת מהאוכל, ומשום, שתמיד מלווה אותו הרגשה לא נעימה: אני אוכל לחם של חסד, בגלל שהבעה"ב כאן עושה עימי טובה, ולא מגרש אותי החוצה!

כל הזמן הוא יושב באי נוחות על הכסא, מתנדנד מצד אל צד, ומדי פעם הוא גם "פוזל" עם העינים אחורה, לראות האם מסתכלים עליו בעלי השמחה...

ואולם, יש אדם מסוג אחר לגמרי, הוא נכנס לאולם החתונה, עם "ראש מורם" למעלה, וכל כולו שמח, ובטוח בעצמו. ומדוע?

מפני שהוא הוזמן לחתונה ע"פ דין! הוא גם הביא עמו מתנה יקרת ערך, ועוד זרק למלצרים "טִיפְּ" מהצד, אדם כזה מרגיש שהוא "קנה" את כל האולם, הוא אוכל בהנאה מושלמת, בשמחה, בכיף, למה לא? הרי זכותו לאכול כאן, שהרי הוא שילם על המנה, ועוד מעבר לזה...

ואותה הרגשה בדיוק, נרגיש אנו באולם התענוגים הנצחי, של העוה"ב. הקב"ה ברא בשבילנו את הגן עדן, והבטיח לנו (במשנה, מסכת סנהדרין, דף צ'.) שלכל ישראל, מובטח חלק בעוה"ב. רק מה? כל אחד ירגיש שם הרגשה אחרת:

ישנם אנשים, שמרוב בושה - הם יסתירו את עצמם ב"קרן זוית", ויאכלו מהצד. הם ירגישו כל הזמן, שהם אוכלים לחם של חסד, שריחמו עליהם, והכניסו אותם לתוך אולם המעדנים, רק כדי להשקיט את רעבונם. מרוב בושה - הם לא ירגישו כלל מה הם בולעים... תמיד תלווה אותם ההרגשה, שהם מסכנים ותלוים בחסדי השני!

ואולם כעת, שאנו טרחנו ועבדנו קשה בקיום המצוות, אזי אנו נבוא לעוה"ב עם ראש למעלה! מגיע לנו! נתבע את חלקנו בשכר - בפה מלא! ולא נרגיש כלל, שמישהו "מרחם" עלינו פה, ואז הנאתנו תהיה מושלמת!

ובאמת, שמי שמתבונן עוד קצת לעומק, מבחין שהקב"ה עשה עמנו כאן טובה כפולה: לא רק שהוא נתן לנו את האפשרות לזכות בשכרנו ע"פ דין, אלא הוא אף הגדיל לנו את הסיכויים לזכות, על ידי שהעניק לנו 613 "אופציות", שמגדילים לנו את מספר האחוזים, לזכות בחלקנו בעוה"ב.

תארו לעצמכם, אם הקב"ה היה נותן לנו מספר קטן של מצוות בודדות, הרי אז היינו צריכים לחפש אותם ב"נרות", ומי יודע אם היינו זוכים לעשותם, ולזכות בשכר.

ובקיצור נסכם: תרי"ג מצוות - הם לא תרי"ג "בעיות", אלא בדיוק הפוך, הם בסך הכל אפשרויות רבות, שנותנים לנו יותר סיכויים לקבל את שכרנו בעוה"ב - בהרגשה טובה, מתוך סיפוק עצמי, ולא בדרך של בושה!

ב. וכעת נעבור לטובה השניה, שיש לנו מכל ה - 613 מצוות, והפעם טובה זו מתבטאת בחלק הגשמי של האדם. הנה, הגמרא במס' מכות (דף כ"ג:) מוסרת לנו גילוי מדהים:

248 (רמ"ח) מצוות עשה - כנגד 248 אברים שיש באדם.

365 (שס"ה) מצוות לא תעשה - כנגד 365 גידים שיש באדם. וכל מצוה שאתה מקיים, אתה מתקן את אותו אבר, שמכוון כנגד מצוה זו.

ולדוגמא, איסור "לא תתורו אחרי עיניכם", אם אתה נזהר בו כראוי, תיקנת כנגד זה את האיברים של העינים, שיהיו יותר בריאים וחזקים, ואף פעם לא יזדקקו למשקפי ראיה. וכך, בכל אבר ואבר - אתה מתקנו ע"י עשיית המצוות!

יוצא, שאנחנו מרויחים רווח עצום מכל ריבוי המצוות הללו: אנו מקבלים מהם "ביטוח" של בריאות! שאם נשמור על כל התרי"ג מצוות, במקביל גם האיברים והגידים שלנו, ישארו תמיד בריאים ולא נצטרך ללכת לרופאים!

מי לא מחפש היום רופא? תסתכלו על קופות החולים - כולם עמוסים! ועוד מזמינים תור אצל רופאים פרטיים, מבזבזים הון תועפות, ובסוף - יוצאים מהרופאים, עם סלים מלאים - רעל!!!

כן! רעל! כל התרופות והכדורים הם שמרעילים את גופנו, מצד אחד מרפאים לנו את המחלה - ומצד שני גורמים נזק לשאר האברים! [כך קבעו לנו חז"ל בגמרא (פסחים מ"ב:) שכל תרופה שמועילה לרפא איבר מסוים - קשה לאיבר אחר. עיי"ש].

למה שלא ניקח את הרצפט שהקב"ה נותן לנו, שהוא הרופא הראשי שנמצא מעל כולם, והוא התחייב לנו מפורש, וחזר על דבריו בשני מקומות שכתב בתורה הקדושה:

1. פרשת בשלח (ט"ו - כ"ז) הוא מבטיח לנו: "אם שמע תשמע לקול ה' אלוקיך, והישר בעיניו תעשה, והאזנת למצותיו, ושמרת כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתי במצרים, לא אשים עליך כי אני ה' רופאך"!!!

2. וחזר שוב על הבטחתו, בפר' עקב (ז'-ט"ו) וכתב "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלו... והסיר ה' ממך כל חולי, וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת - לא ישימם בך "ונתנם בכל שונאיך"!

הרי לנו הבטחות מפורשות מהקב"ה, שחוזר ואומר לנו: אתה מחפש רפואה? אני רופא כל בשר! ואני אומר לך, שיש בהישג ידך תרופה קלה ופשוטה, בחיני חינם!

ומהי התרופה? פשוט מאוד! לכל אבר וגיד שבגופך, תן לו את המצוה ששייכת לו, קיים אותה בשלימות, ומצוה זו תגן על אותו אבר וגיד - שלא יחלה כלל!!!

הנה לפנינו "שטר התחייבות" מפורשת מהקב"ה, ורק מי שאין לו מח בקדקדו, יכול להפסיד הזדמנות פז זו!

עכשיו אתם כבר מבינים איזה תועלת מרובה יש לנו בקיום התרי"ג מצוות? הם מזרימים לנו בריאות, ונותנים לנו "המשך תפקוד" לכל האברים והגידים שלנו!

אלא, מה בכ"ז הבעיה שלנו? מדוע באמת אנו מזניחים את העצה של הרופא הראשי, והולכים לחפש עצות אצל רופאים אחרים? פשוט משום שאנו לא רואים בחוש מול עינינו, שאכן זהו כוחם של המצוות! והבעיה הכפולה שלנו, שכל מה שאנו לא "רואים" - אנו גם לא מאמינים! שכן, אם באמת היינו מאמינים בכל זה, איך יתכן שאנו ממשיכים לעשות את המצוות באופן "חפיף" וכלאחר יד? עושים אותם בפזיזות ובבהילות, העיקר לגמור!

לא מאמינים שכך הוא מצבנו? נוכיח לכם זאת מתוך המציאות בשטח, מכמה עובדות שאנו נכשלים בהם יום יום.

א. וניקח לדוגמא את מצות - נטילת ידים לסעודה:

ישנם הרבה אנשים, שנוטלים ידים לפני הסעודה. הם ממלאים את הספל מים, ושופכים על צד אחד... צד שני. והוא כבר "מפסוט!" ורגוע!

אבל רק רגע! אתה יודע שקיימת את המצוה הזו, באופן חפיף? מדוע? נסביר לך:
עליך לדעת, שאם שפכת מים, והם לא הגיעו לכל הפינות והסדקים של כף היד, (מכל הצדדים, כולל גם האיזור של בין אצבעות היד) אם לאחד מן המקומות הללו, המים לא הצליחו לחדור, אז - - - במקום לקיים מצוה, עברת על - שלש עבירות:
א. הנטילה לא נחשבת לנטילה, וממילא אכלת בלא נט"י.
ב. המים שעל הידים נטמאו (מחמת פיסת היד, שנשארה יבשה) ונמצא שאתה אוכל לחם טמא !
ג. הברכה שברכת "על נטילת ידים" נתגלה שהיא היתה ברכה לבטלה!
אלו הם התוצאות החמורות, כשעושים מצוה במהירות, באופן שיטחי, מבלי לחשוב רגע אחד קודם!
הרי אתה בלא"ה נוטל ידים, וכבר שופך מים, וא"כ מה איכפת לך להקדיש קצת "מחשבה" - לְמָה שאתה עושה? הרי בשלחן ערוך (סימן קנ"ח, סעי' ט') מובא, שחז"ל מאוד החמירו בנושא זה, עד כדי שאמרו "כל המזלזל בנטילת ידים, חייב נידוי! וסופו לבוא לידי עניות! ונעקר מן העולם"!
זו דוגמא אחת, של זלזול מצידנו בקיום המצוות. ולשם חיזוק הדברים, נמשיך להעלות על הכתב, עוד כמה דוגמאות של מצוות, שבנ"א מזלזלים בהם מחוסר ידיעה:
ב. אתה בלא"ה כל יום נועל נעלים, וא"כ מה איכפת לך לנעול אותם כפי שההלכה דורשת? הנה, בשו"ע (סימן ב', סעיף ד') נפסק "ינעל תחילה מנעל ימין, שהיא חשובה יותר, ורק אח"כ מנעל שמאל", ובזה אתה מרויח עוד מצוה - במעשה כזה פשוט של "נעילת נעלים"!
ג. כשאתה יוצא מבית הכסא, אתה בלא"ה מנקה את עצמך, וא"כ מדוע שלא תעשה זאת כפי שההלכה דורשת: א. לקנח קודם עם נייר היטב, ואח"כ להרטיב את המקום עם מים! ואם האדם איסטניס, ולא מסוגל לזה, לכה"פ ירטיב את הנייר במים, וינקה. ובלא זה, נפסק בשו"ע (סימן ע"ו, סעי' ה') שאסור להתחיל להתפלל!
הרבה רבנים שמוּדָעִים להלכה זו, מתביישים לדרוש זאת בציבור, ולוקחים על צוארם את האחריות של כולם! ועל כגון זה נאמר: "ההכרח לא יגונה"!
עוד דבר שיש להזהר בבית הכסא, בשולחן ערוך (סימן ג', סעי' י') נפסק, שישתדל לא לקנח ביד ימין, כיון שיש בה חשיבות שקושרים בה את התפילין, אלא יקנח ביד שמאל - באצבעות שלא כורך עליהם את רצועות התפילין, עיי"ש.

ד. כשאתה מניח תפילין, עליך לזכור שאם התפילין יורדות אפי' קצת מהם על המצח - זה נחשב כאילו לא הנחת תפילין כל ימיך, אלא רק "רצועות" בעלמא. והברכה נהפכת להיות ברכה לבטלה! (כך נפסק בהלכה, בשלחן ערוך, סימן כ"ז סעי' ט', וע"ש במשנ"ב שכבר התריע על זה). [ואם בכ"ז אתה רואה, שהרצועות של תפילין של ראש גדולות מדי, ויורדות לך קצת לכיוון המצח - אל תתבייש! פנה מיד לאברך ת"ח שבבהכנ"ס, ובקש ממנו ש"יקטין" לך מעט את רצועת התפילין, ובזה הצלת את נפשך, מאיסור הנחת תפילין לבטלה!]

ה. דוגמא נוספת: כל סדר הברכות, שמברכים במשך היום, והם: מזונות, שהכל, בפה"ע, בפה"א, וכו'. להשתדל לברך אותם, כמו שלימד אותנו הר' יהודה צדקה זצוק"ל, (הובא בספר "וזאת ליהודה" עמוד 192) להקפיד לחלק את הברכה לשלשה שלבים:

* "ברוך אתה ה'".
* "אלוקינו מלך העולם".
* "שהכל נהיה בדברו".

שהרי אנו מדברים ישירות אל הקב"ה, ופונים אליו בלשון נוכח "ברוך אתה!" ואיך אנו מסוגלים באותו רגע, לחטוף ולבלוע את המילים? וכי כך מדברים לפני מלך? לכן נזכור תמיד, רק ע"י שנחלק את הברכה, לשלשה משפטים, רק אז תקבל הברכה חיות ונשמה!

ו. עוד נקודה שיש לשים לב: אדם שרוחץ את גופו בכל יום, מדוע שלא יקדיש לזה קצת מחשבה, ויעשה זאת כפי שההלכה דורשת?

הנה, הכפה"ח (בסימן ר"ס, אות א') וכן הבן איש חי, (שנה ראשונה פרשת וישלח אות י"ז) פסקו להלכה בשם האריז"ל, שבשעת רחיצת הגוף, יש לו לאדם להקפיד לרחוץ תחילה את החלק המקודש יותר, וכמפורט להלן:

ירחץ תחילה את ראשו, שהוא החשוב מכל האברים, שבו האדם לומר וחושב בתורה. אח"כ, יקדים את הימין לפני השמאל, כלומר, ירחוץ יד ימין ואח"כ יד שמאל. וכן ברגלים, תחילה ימין ואח"כ שמאל. [וגם בסדר הלבישה ינהג כן, שיקדים תחילה ללבוש בגדים העליונים. אלא דבזה יש לעורר, שאם הוא נמצא בבית מרחץ ציבורי, בזה ילבש תחילה בגד הפנימי לכסות ערותו, כדי שלא לעבור ב"לפני עור", בהכשלת אחרים בהסתכלות].

ממש להשתומם, איך הקב"ה הגדיל לנו את הסיכויים לזכות בשכר. עד כדי כך שאפי' את המעשה הפשוט ביותר - הפך לנו אותו, לעוד אפשרות לזכות במצוה נוספת! [ולא

לחינם, אמר הלל הזקן לתלמידיו (הובא במדרש רבה, ויקרא, פרק ל"ד) שהוא הולך לקיים מצוה! וכששאלו אותו - איזו מצוה? ענה להם בפשיטות: להתרחץ!!

ואחרי כל ההקדמה הנ"ל, מובן לנו היטב, איך הלל הפך את המקלחת שלו ל - מצוה!].

אלו הם מקצת מן הדוגמאות, שמראים לנו את גודל הרפיון שלנו בקיום המצוות, שעושים אותם מתוך הרגל ושיגרה, מבלי להקדיש קצת מחשבה לקיום המצוה.

ובאמת כשהאדם מקיים את המצוות באופן כזה, מבלי תשומת לב, התביעה עליו היא יותר נוקבת:

הנה - תתבונן בעצמך, כמה מחשבה היית משקיע, אילו היה מדובר כאן בכבודו של חברך! איך היית מתייחס לכבודו של בשר ודם! ולמשל, אם היית רוצה לשלוח "מתנת הוקרה" לחברך, או לשמחה משפחתית, כמה זמן ומחשבה היית מאמץ את מוחך, עד שהיית שולח את המתנה! היית מקפיד לעטוף את המתנה, בגליל של נייר משובח! ואח"כ שם על זה, עוד "צלופן"! ועוד "סרט", ועוד "פרח יפה" לקישוט. ועדיין לא היית מסתפק בכל זה, אלא בשביל להוסיף למצוא חן בעיני חברך, היית מהדק ומצרף למתנה גם "מכתב ברכה", וגם בזה, עדיין לא היתה נחה דעתך על כבוד חברך, אלא עוד היית מקפיד, שהגלויה תהיה "צבעונית", "ומקושטת", וגם "ריחנית"!

ובשביל מי, הוא עושה את כל הרעש הגדול הזה? בשביל כבוד חברו - בשר ודם, שיסודו מעפר! נו, וכי כבודו של בורא עולם, פחות חשוב מכבוד חברך??? וכי אצלו לא צריך להקפיד שהמצוות שאתה שולח לו במתנה, יהיו ג"כ עם מעט "כוונה"? עם מעט "מחשבה והתבוננות"?

כבוד מי יותר יקר בעיניך, כבוד הקב"ה, או כבודו של החבר שלך? מהמציאות בשטח, מגלים שהצד השני יותר חשוב לנו, לדאבוננו!

הנה, בואו נעבור לחשבון נפש - פרטי יותר, ונבחון את השעות והימים שלנו, האם אנו "שורפים" כל יום שעובר, או מקדישים את המקסימום לכבוד השי"ת?

ניקח לדוגמא, אדם שנקרא ברחוב יהודי טוב, שמקדיש מזמנו שעתיים כל ערב, לכבוד השי"ת, והולך לשיעורי תורה.

אם נעשה חשבון יצא לנו, ששעתיים מתוך 24 שעות של היממה, זה מסתכם: ש - 11 חלקים של היממה, הוא לוקח לעצמו, ורק חלק אחד הוא נותן להקב"ה. הבורא עולם משקיף על מעשיו, ואומר לו בכעס: טיפש! אני הבאתי לך את כל ה - 24 שעות ואני הבאתי לך גם את הכוחות והבריאות, שתוכל לתפקד במשך ה- 24 שעות האלו! אני

נתתי לך את הכל!!! ומתוך כל זה, לא מצאת זמן לתת לי, אלא רק שעתים בלבד, והשאר אתה לוקח הכל לעצמך!? אתה לא מתבייש לפטור אותי ככה?

מה יענה האדם על תביעה קשה זו?

ומסתמא, הוא ישלוף את הטענה שמביאים חז"ל בגמרא ביומא (דף ל"ה:) "רבש"ע! עני הייתי, וטרוד במזונותי!" כלומר, הייתי עוסק לפרנסתי, היה לי 8 ילדים, וטרוד הייתי לפרנס אותם, כדי שיהיה להם מה לאכול!

- קשה יום הייתי, פרנסה, דוחק, לחץ, עבודה, וכו' וכו'. ולכן לא היה באפשרותי להקדיש לך, אלא רק שעתיים בלבד. תאמין לי - רבש"ע, שאם היית מאפשר לי, שיהיה לי יותר זמן פנוי, הייתי ברצון מקריב אותו בשבילך, ומקדיש אותו לעליה בתורה ויראת שמים! כך טוען האדם המסכן, ואכן טענה זו נראית בעינינו הגיונית ומשכנעת, וכמעט צודקת.

ואולם, כך זה נראה, רק לפני שופט בשר ודם! אצל הקב"ה, שהוא בוחן כליות ולב, הוא רואה את התמונה מכל צדדיה, והוא רק יכול לדעת את האמת לאמיתה!

הוא יכול לפרוך ולסתור את טענתו מיניה וביה, ולהוכיח לו איך שהמעשים שלו עצמם - עומדים בסתירה לכל טענותיו! וכך ישיב לו הקב"ה: טוב, אני לא אקח בחשבון כל יום אצלך, אלא רק נראה איך התנהגת בימים שנתתי לך בהם זמן, ושחררתי אותך מכל הלחץ של העבודה, האם אז כן ישבת ללמוד?

ואיזה ימים אלו? הם השבתות והחגים! שם אין כבר תירוצים של פרנסה ועבודה, מה עשית אז? אם נמצא שבאמת ניצלת אותם כראוי, להתעלות רוחנית, אז באמת אתה תצא "זכאי" בדינך, משום שזה יוכיח לנו, שאתה אדם אמיתי, ומה שלא למדת תורה בימי החול - זה רק מחמת שהיית אנוס, והיית מאולץ לעבוד, ולהביא פרנסה. ואז, השבתות והחגים שלך, יצליחו להגן ולחפות עליך, על כל משך ימי השבוע.

ואולם, אם יִמָּצֵא שגם בשבתות לא ניצלת אותם ללימוד תורה, אז אתה תיהפך להיות - שקרן בעיני הקב"ה!

עובדא זו תוכיח לו, שכל התרוצים שלך היו רק כדי להתחמק מהעונש, הכל "סיפורים" בעלמא, ותו לא! שהרי בשבתות היה לו זמן, ובכ"ז הוא לא ניצל אותם, וא"כ בודאי, אם היו נותנים לו זמן פנוי בימי החול - בטוח שג"כ לא היה מנצל אותו ללימוד!

ואז, בשעה כזו שמראים לאדם, איך הוא מרמה את עצמו, ואיך מעשיו "סותרים" את הדיבורים שלו, והופכים אותו ללעג וקלס בפני כולם, אז הוא מתמלא בושה וכלימה! ועל כיוצ"ב, אמרו חז"ל במדרש (פר' ויגש): "אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה"!

ובאמת שכל דברינו הנ"ל, מרומזים ומקופלים בתוך כמה מילים, שאמר דוד המלך בתהילים: הנה, במזמור ע"ה, מגלה לנו דוד המלך, איך הקב"ה מודד את האדם, אם הוא דובר אמת או לא - אומר הפסוק - "כי אקח מועד - אז - אני מישרים אשפוט"!!
ולכן, כל אדם שאיכפת לו קצת מעתיד נשמתו, חייב לעשות לעצמו חשבון קצר, ולחשוב, אם כבר הוא סומך, שיהיה לו איזה טענה להפטר בב"ד של מעלה, שיידע מראש, שזה לא ילך לו כ"כ פשוט! הוא חייב לבדוק תחילה את השבתות והחגים שלו, אם הם מלאים ושלמים, ורק אז יהיה לו "פיתחון פה" בב"ד של מעלה!
ואם נהיה כנים ואמיתיים עם עצמנו, ונמתח "ביקורת" על כל השבתות שלנו, נגלה מהר מאד, שאנו רחוקים הרבה, מלנצל את השבתות כפי שדורשים מאתנו באמת!
הנה, נעתיק לכם כאן תיאור קצר, איך בדרך כלל עוברת השבת, ומזה נלמד לקח לגבינו אנו:
מגיע יום שישי, היהודי שלנו לא חושב אפי', לפתוח דף של איזה חומש או ספר, שהרי הוא לחוץ בהרבה דברים, עליו להספיק לערוך: קניות, טבילה במקוה, סידור כל הבית, והכנתו לשבת קודש.
....והנה, סוף סוף מגיע ליל שבת. היהודי עושה קידוש, מברך, סועד, מהדר מאוד במצות "עונג שבת", ואוכל את כל סוגי המטעמים (עופות, דגים, קוּבֶּה, ג'חנון, סיגרים ממולאים בבשר, וכו'). הוא אוכל מנה ראשונה. שניה. משחרר את החגורה... ודוחס עוד ועוד... מעמיס עד שהוא מרגיש, שבאמת קיים מצות עונג שבת לדעת כל הפוסקים...
נו, אחרי אוכל כבד כזה - גם הראש מתחיל קצת להסתחרר, הוא בקושי שר שיר אחד או שתים לכבוד שבת, מסלסל בקולו, סוחב ועושה מקמים ועג'מים, וכשמסיים נפנה לברך ברהמ"ז, גומר לברך ו... העיניים שלו כבר נעצמות מאליהם, הוא כבר לא מסוגל לפתוח ספר... הוא נזרק למיטה - ונרדם...
אשתו מתחננת לפניו, תקום! תלמד עם הילדים שלך קצת פרשת השבוע, קצת דברי תורה, הם חיכו לזה כל השבוע... יש שיעור של הרב בהלכות, בפר' השבוע, תלך קצת לשמוע!
והוא עונה לעומתה: מה? את לא יודעת איזה שבוע קשה ומפרך עבר עלי? עד שיש לי הזדמנות לנוח, את גם מבקשת שאני יהיה בפעולה?
ובזה נגמר ליל שבת - - -
מגיע יום שבת בבוקר, היהודי הצדיק חוזר מבהכנ"ס, מקדש, ומתחיל להתענג על סיר החמין... מערכת העיכול שלו מתחילה לעבוד במהירות של תעריף 2... וכשהוא

גומר את סעודת השבת, הוא מברך ברהמ"ז ו...ויפתח ה' את פי העתון! הוא מביא את העתונים שקנה ביום שישי (2 עתונים, אחד כנגד "זכור", ואחד כנגד "שמור") ומתחיל לקרוא "שנים מקרא - ואחד תרגום". מעלעל בעתון, גומר, ופותח אח"כ עתון שני, ומתחיל להקשות מעתון על עתון, מקשה ומפלפל (פה כתוב כך, ובעתון שני כתבו הפוך? אלא לא קשיא, שניהם רמאים!). וכך הוא ממשיך להסביר בהתלהבות, כל "כתבה" וכל "אימרה" שבעיתון, עד - - - שהכובד של החמין - מערפל לו את כל החושים של הראש - ואז הוא מרגיש שהוא חייב לחטוף איזה שינה קצרה, כדי להוריד מעליו את הכבדות של החמין. הוא אומר לאשתו, תיראי! אני אקפוץ רגע לנוח, ואת תהיה השומרת שלי, להעיר אותי ל"מנחה"...

וכך, הלכה ופרחה לה כל השבת!

נו, אחד כזה עוד רוצה גן עדן! על מה יתנו לו גן עדן? הרי היה לו גן עדן כבר כאן למטה... אכל, שתה, ישן, בילה, ומה עוד הוא רוצה? הדברים נשמעים מצחיקים, ואולם כאשר אנו מגלים שבעצם כך אנו מתנהגים בשבתות שלנו, הם נהפכים להיות עצובים...!

ומי שנגוע במחלה זו, והשבתות עוברות עליו ברוב שינה, יש בעבורו 2 עצות לעשות:

א. או שיאכל משהו קל, כדי שישאר עֵירָנִי ללימוד, ורק אח"כ יאכל מאכל כבד.

ב. או שלא ישאיר את עצמו לבד, אלא יציב לעצמו "מחייבים" ללמוד. [כגון: שיזמין חברותא לבית ללמוד ביחד, או שילך לבהכנ"ס ללמוד בחבורה, העיקר שלא ישאר ללמוד לבד, שבדרך כלל, זה הגורם העיקרי, שמפיל את השינה על האדם].

יהודי חייב להחדיר תמיד לעצמו: הנשמה לא שבעה, ולעולם לא תשבע, משום תענוג גשמי של העוה"ז, ההנאה היחידה שממנה היא שבעה, זה רק מקיום תרי"ג המצוות, שהקב"ה נתן לנו!

וגם בזה, לעולם היא לא שבעה לגמרי, כמה שתכניס עדיין יש לה מקום! אל דאגה! ומה עושים בני אדם? מנסים לדחוס רק לתוך הגוף, (הכרס) והנשמה נשארת ריקה! וכתוצאה מזה, אנשים נכנסים אח"כ לדיכאון, שיברון, עצבות, מרירות, וכו' וכו'.

ולמה? בגלל שהוא רואה שאין תכל'ס, הוא כל הזמן רק ב"מקום דרוך"! עומד תקוע, ולא מתקדם ועולה אלא רק במשקל הגוף בלבד..! והנשמה - לא מוותרת! היא ממשיכה לשוטט ולחפש את המאכל המקורי שלה... וכשהיא לא מוצאת, היא מכניסה לאדם תחושת "דיכאון", ששוברת אותו מבחינה נפשית!

אז מה העצה?

* כיצד נוכל להגיע למצב, שבו נרגיש משיכה "מגנטית" לקיים את תרי"ג המצוות?

* מהי תרופת הפלאים, שנותנת את המתיקות והשמחה בקיום המצוות?
* כיצד נוכל 'להשתחרר' מן ההרגשה שתרי"ג המצוות, נראים בעינינו כתרי"ג בעיות ח"ו, שהאדם מנסה להיפטר מהם?
כיצד אפשר להשתחרר מכל הבעיות הנ"ל?
התשובה היא: תלוי באיזו גישה אתה ניגש למצוות! האם אתה מקיים מצוות, בגלל שמרגיש מוכרח לקיים, בגלל כל מיני לחצים שונים (לחץ משפחתי, חברתי, או סתם אילוצי מצפון, או שיתכן בגלל הפחד מעונש העתיד). או שאתה מקיים את המצוות, פשוט בגלל שאתה אוהב את ה', ויש לך משיכה רוחנית להיות דבוק במצוות שלו!
והבדל תהומי - יש בן שני סוגי האנשים הללו: מי שמקיים את המצוות, בגלל כל מיני לחצים, זה נותן לו הרגשה שהוא מסכן, שצריך "לסחוב" על עצמו ערימת ציווים ואיסורים. וכתוצאה מכך, כל הזדמנות קטנה שתהיה לו, הוא מחפש את הדרך להתחמק ולהשתמט, בכל עבירה הוא יראה 70 פנים של היתר, כדי למלאות את רצונותיו, ובכל מצוה הוא יעשה רק את המינימום לצאת ידי חובה, ויותר מזה - לא!
רוצים לדעת בדיוק מה כוונתנו? ניתן לכם דוגמא קטנה: כשהוא יעשה "בר מצוה" לבן שלו, על כל ההוצאות המיותרות של, אולם יוקרתי, תזמורת, הסרטת וידאו, הוא לא יעשה חשבון כלל! שהרי אם חסר אחד מהפרטים הללו - הנער לא נחשב לבר מצוה!...
ורק על מה הוא מתחיל לעשות חשבון ודקדוקים? על זוג התפילין שהוא צריך לקנות. כאן הוא ניצב בפני "בעיה", שהרי יש בפניו שני סוגי תפילין. יש תפילין שאפשר למצוא בשוק, אפי' בשווי של 300 ש"ח, ומאידך יש תפילין עם השקעה טובה, שנעשו בהידור רב, והם עולים 500 דולר!
וכאן מתחיל ה"פשרן" שלנו לעשות חשבון: מה זה כבר משנה - איזה תפילין הוא יניח? והרי בשניהם יש את אישור הרבנות, ושניהם נחים לו אותו דבר בדיוק על הראש!
על שמחה שעוברת בלילה אחת הוא מוציא הון תועפות, ועל מצוה שמלווה את הבן שלו לכל אורך חייו - הוא לא מוכן להוציא אפי' 1/3 מתוך כל ההוצאות, שהוא ביזבז לאולם והתזמורת ! ! ! !
עוד דוגמא: "בדיקת מחשב" לתפילין - בשביל מה? לא צריך להיות חשדן כל כך, יש לסמוך על הכלל ש"סתם תפילין בחזקת כשרות"!
וכך גם חוזר הדבר על עצמו בעניני כשרות, שם הוא מסתפק במועט, ומנחם את עצמו, שהעיקר שהמוצר יהיה כשר - תחת חתימת רב כל-שהוא, ומדוע צריך להיות "קיצוניים" ולחשוד בכל רב, שהוא לא ירא שמים, ולא איכפת לו להכשיל את הבריות במאכלים

מפוקפקים? מספיק להיות "מסורתי" ולקנות מאכלים תחת הכשר, ואולם לא חייבים את ההכשר של "המהדרין"!
וגם בעניני תפילות חוזר הדבר על עצמו. באמצע שהוא עוסק במסחר, הוא פונה לעובד שלו, ואומר לו בחצי פה: תשגיח רגע אחד על הקלינטים, אני "קופץ רגע" להתפלל מנחה, ומיד חוזר!
הוא מרגיש שתפילת מנחה בשבילו, זה כמו שנמצא מולו "מחסום כבד", שמפריע לו בהמשך מהלך העבודה, וצריך להיפטר ממנו, ולכן הוא "קופץ לרגע" להתפלל מנחה ! כך נראים אורח חייו של היהודי הפשרן, הוא חי חיים מסורתיים, ויחד עם זה הוא גם "מנסר" את המצוות, ועושה אותם לחצאין, עושה רק את המינימום, העיקר להיפטר!
וצריך לדעת שזה לא נגמר בזה, אדם שלוקח את המצוות בצורה כזו - הוא לא יחזיק הרבה זמן מעמד, אלא בסופו של דבר אם הוא לא יעצור את עצמו, עתיד הוא לבעוט בסוף בכל המצוות, ולהתדרדר עד התהום, ח"ו!!
ודברים אלו לא המצאנו מלבנו, אלא כך לימד אותנו רש"י הקדוש בחומש דברים (פרק ו', פסוק ה') על הפסוק "ואהבת את ה' אלוקיך", מפרש רש"י שם "עשה את המצוות מאהבה, שאינו דומה אדם שעושה מאהבה לעושה מיראה, שמי שעושה מיראה (בסופו של דבר), כשרבו מטריח עליו - הוא מניחו והולך לו!!!
הרי דברים מפורשים, שמי שעושה את המצוות בגלל שכפו עליו הר כגיגית, א"כ כשקצת יתחילו המצוות להיות "כבדים" עליו - הוא כבר לא יוכל לסבול אותם, אלא יזרקם וילך לו!
והדוגמא הבולטת לזה, מצינו אצל לוט שהתחיל לקיים את המצוות, רק בגלל "נוחות" שהיה לו מהם, ובסופו של דבר כשהגיע לפניו נסיון קל (לסתום ולפתוח את הפיות של אלפי עדרי צאן, כדי שלא ירעו בשדות אחרים) הוא כבר התמוטט ולא היה יכול לעמוד בזה, והתוצאות היו, שהוא התדרדר בסוף עד התהום, וכפר באלוקים, ואמר: "אי אפשי - לא באברהם, ולא באלוקיו"! נורא נוראות לאן אפשר להגיע!]
וכעת, נציץ לתוך עולמו של האדם מהסוג השני, שמקיים את המצוות בחשק ובאהבה, מתוך סיפוק ורצון, הוא כבר לא רואה את התורה כמו ספר חוקים שצריך "איך שהוא" להסתדר איתם, אלא הוא מהדר, ומשתדל לקיים את המצוות, עד למקסימום שהוא יכול, את הכי מהודר הוא יבקש, לא יתפשר על פחות!

וכאן נשאלת השאלה: איך האדם יכול לזכות להגיע לקיים את המצוות, מתוך רגש של אהבה? איך אפשר לפעול על "הרגשות", ולעורר אותם לאהוב את הקירבה הרוחנית להקב"ה?

האמת, שעל שאלה זו אין מענה כלל, כי אם רק להציג את הפסוק: "טעמו - ואז רק - תראו כי טוב ה'"! תתחיל לפעול ואז תיראה שאתה נמשך מאליו אל הרוחניות, מבלי כל מאמצים מיותרים!

ואעפ"כ, נעלה כאן את העצות שממריצים את האדם לאהוב את הקב"ה: מי שיתבונן בדרכיו של הקב"ה עצמו, איזה "אהבה" הוא מעניק עמנו! בכמה "תוארים" הוא משבח אותנו! עשרות שבחים משתבח בנו הקב"ה, ושמח מאד, שנבחרנו להיות לו לעם!

והרי חלק מן השבחים:

* ואבדיל אתכם מכל העמים, להיות לי סגולה !
* כי עם קדוש אתה, לה' אלקיך!
* קדושים תהיו!
* ממלכת כהנים !
* גוי קדוש !
* בנים אתם, לה' אלוקיכם !
* ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו!
* ואוהב את יעקב, ואת עשיו שנאתי!

כמה שבחים! כמה מילות חיבה ואהבה! ואחרי כל זה, מה אנחנו צריכים להחזיר להקב"ה? אהבה - תחת אהבה! לקיים את תרי"ג המצוות, שהוא העניק לנו מתוך אהבתו אלינו, לא "למרוח" את המצוות, ולעשות אותם חפיף, אלא להדר בהם ככל האפשר! להדר במאכלים, ולקנות את ההכשר האמין ביותר, שאפשר באמת לסמוך עליו! לא להתפשר על כל מיני סמכות של הכשרים, שיודעים שהם בעצמם עושים "פשרות" בכל מיני מצוות! (והיודע את המציאות בשטח, מבין היטב את הדברים!)

תמיד יש לשאוף להגיע לטוב ביותר בעבודת ה', לעשות את המצוות בהידור ובשמחה, גם כשאתה לא רואה מול עיניך שיש לך ריוח כלשהוא מהמצוה.

נלמד לקחת דוגמא מאברהם אבינו. איך שהוא קיים את מצוות ה': הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו, שאם הוא יקיים את מצותו, ויעזוב את בית אביו, ואת ארץ מולדתו, וילך לו לדרכו, הוא ירויח רווח עצום:

* הוא יתן לו בן שימשיך את דרכו בעולם, (חלום חייו של אברהם אבינו, שלזה הוא חיכה במשך 100 שנים תמימות)!

* הוא יפרסם ויגדל את שמו בעולם, וכולם יכרעו לפניו ברך!
* אם הוא ילך, הוא יתעשר עושר וממון רב!

ובכ"ז, אברהם אבינו לא "התרגש" כלל מכל ההבטחות האלו, אלא הפסוק מעיד עליו, שהוא קיים את מצוות ה', אך ורק בגלל "כאשר דיבר אליו ה'", רק בגלל ציווי ה', שזהו רצון השי"ת, מבלי שום חשבונות של הנאה ושכר, שיבואו לו כתוצאה מכך!

וכך בדיוק, צריך להראות קיום המצוות שלנו: אנו מודעים שקיום המצוות, תורמים לנו הרבה מאד, בכל התחומים. וכמו שסיכמנו בכל המאמר הזה, שיש לנו שני הטבות עיקריות מהמצוות:

1. תרי"ג המצוות שומרים לנו על תקינות ושלימות כל תרי"ג "אברים וגידים" שלנו.
2. והם גם מבטיחים לנו כרטיס "הזמנת כבוד" שאיתו נוכל להיכנס לאולם התענוגים הנצחי של העוה"ב.

ובכ"ז, האדם צריך להתרומם מכל השיקולים האלו, ולעשות את המצוות אך ורק בגלל "כאשר צווה אותו ה'", רק בגלל שאנו אוהבים את הקב"ה, ומשיבים לו - אהבה תחת אהבה!

מתקרב ל"בר מצווה"?

שני סוגי הזמנות - לבחירתך!

קבלתם פעם הזמנה לבר מצוה? האם הבחנתם שיש שני סוגי "גרסאות" בהזמנות הללו? יש שכתוב בהם, שהנער נכנס לעול המצוות. ויש שכתוב בהם, שהנער נכנס לנועם המצוות. מה משמעות ההבדל בין שני גירסאות הללו? הבדל מאד משמעותי יש ביניהם: "עול המצוות" פירושו, להיות צמוד ורתוק תמיד להלכה. על כל צעד ושעל לשאול מה ההלכה אומרת בענין זה. בדיוק כמו שהעול צמוד לשור, וכל הזמן מונח עליו, ולא יורד ממנו כלל!

ואולם "נועם המצוות" פירושו, אני מתחיל היום לקיים את המצוות, בגלל שהם נעימים בשבילי, נוח ונחמד לקיים אותם, יש בהם הרבה מועדים וזמנים שממש "חוייה" לעבור אותם, יש בהם מצוות וחיובים מוסריים, שמאד "נעים" להעביר בהם את החיים, וא"כ למה שלא נעשה אותם?

אם מסתכלים על המצוות בהשקפה מוטעית כזו, אזי בסופו של דבר, כשיהיה איזה "התנגשות" קלה בקיום המצוות, בין הרצונות שלי - לבין הרצון של הקב"ה, אז - - - הרצון שלי יכריע ! כיון שבמצב כזה, המצוה הזו - לא נעימה ונוחה בשבילי !

וקביעה זו, כבר קבעו לנו חז"ל בגמרא מסכת ראש השנה (דף כ"ח.) והגדירו זאת בלשון "מצוות - לאו להנות ניתנו"! ופירש שם רש"י "לא ניתנו להם המצוות לשם הנאה, אלא לעול על צואריהם ניתנו"!

זוהי ההסתכלות הנכונה, שכל נער מתחיל צריך להתייחס למצוות בצעדים הראשונים שלו. ואז אם הוא יוצא מתוך נחישות כזו, מבטיח לו כבר הקב"ה בתורתו (הובא ברש"י, שמות י"ט - ה') שמכאן ואילך - יערב לו המצוות שרק כל ההתחלות קשות!

רק תכנס "כולך" לעולם המצוות, ותתחיל קצת לטעום מהם - וכבר תרגיש את הערבות והמתיקות שהמצוה תתן לך! **אל תאמין! נסה - ותווכח!!**

מאמר שביעי - איך יהודי צריך להתייחס למושג שנקרא "יסורים"?

נידון זה, כבר עלה על שולחן הדיונים בספריה התורנית. ובספרים רבים נשפך הרבה דיו, במטרה לנסות לרדת לעומק משמעות המושג שנקרא "יסורים".

וא"כ ישאל השואל: אם כ"כ הרבה ספרים דיברו על נושא זה, מה המיוחד שבפרק זה? מה התחדש כאן יותר מכולם?

ועל זה באנו להשיב, ולהבהיר לקוראים מראש, שהדבר שמאפיין במיוחד את מאמר זה, הוא בזה שעומד לברר בעיקר את הנקודות העיקריות שמטרידות את כל יהודי בנושא של "יסורין", מנתח את הסוגיא לפרטי פרטים, ומעניק ליהודי - תחושת הקלה ועידוד, לקחת בקלות יותר, את טירדות החיים.

ולכן, נפתח כאן ב - 6 שאלות בסיסיות, שבדרך כלל כל יהודי נתקל בהם במשך ימי חייו, וצמא לדעת איזה תשובה ומענה השיבו עליהם חז"ל, ואכן נשתדל לענות על 6 בעיות אלו - לפי כל מקורות חז"ל, כפי השגתנו אשר חנן אותנו השי"ת.

והרי לפניכם ששת השאלות, שעולים בחלל האויר, מדי יום ביומו:

1. מדוע בכלל גזרו מהשמים, שיבואו יסורים על האדם?
2. מה נחשב בתור "יסורין" - לפי השקפת חז"ל?
3. איזה טובה "ניצחית" - תורמים היסורים עבור האדם?
4. האם בסופו של דבר, יש "גבול וקץ" לכל היסורים?
5. מהם האפשרויות שהציעו לנו חז"ל, שעל ידם נוכל "להנצל" מיסורים?
6. מדוע יש צדיק גמור, שסובל מיסורים, ומצד שני - רשע מרושע, שאין לו כלל יסורים?

ונתחיל בס"ד בפתרון השאלות, לפי סדר דירוגם:

שאלה א': מדוע גוזרים מהשמים, שיבואו יסורים על האדם?

תשובה: הרבה תשובות ניתן לענות על שאלה זו, ואולם מה לנו לחפש אחר תשובות - בעוד שהתורה עצמה, נותנת תשובה ברורה לשאלה זו.

הנה, פתחו חומש דברים, וקראו בתחילת פרשת ראה, את הפסוקים הבאים:
"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה".
ברכה - אם תשמרו לעשות את המצוות.
והקללה - אם לא תשמעו אל קול ה' אלוקיכם וכו'.
א"כ מפורש בתורה, שהקב"ה נותן לנו אפשרות של "בחירה חופשית": אם תשמעו למצוות התורה - תקבלו ברכה, שפע של טוב, ואושר בחיים! ואם תבחרו ללכת בדרך השניה, ולא לשמוע בקול מצוות ה', גם בזה תקבלו תגובה מהשמים. מה? קללה! יסורים ומכאובים, בר מינן!
נמצא, שבזה שאנו עוברים על המצוות, אנו גורמים בזה במו ידינו להביא עלינו את היסורים, ולא שהקב"ה גורם לנו זאת, אלא אנו גורמים ומזיקים לעצמנו - במו ידינו!
עד כאן, דברים מפורשים אשר כתובים בתורת האלוקים. וכעת נוסיף לכם דוגמאות מן החיים, שיחדירו לנו את הדברים באופן "מוחשי" יותר:
תארו לעצמכם, מניחים לפני האדם, מגש עם פירות מכל הסוגים: מתוקים, חמוצים, מלוחים, מרים, וכו'.
ואולם מאפשרים לו את הבחירה החופשית, ואומרים לו: תבחר, מה שאתה רוצה - תאכל! אנחנו מצידנו מציעים לך לאכול את המתוקים, ואולם משאירים לך את זכות הבחירה לשיקולך האישי!
וכעת, הבן אדם הולך ובוחר בפירות החמוצים, וכתוצאה מכך - עושה "פרצוף חמוץ"!
מי אשם בזה?!
דוגמא ב: יצור ה"חשמל" בעולם, האם זה דבר טוב ומועיל? בודאי! שהרי אפשר להפיק ממנו הרבה תועלת: תאורה, חימום, בישול, מיזוג, כח מכונות, וכו'. ואולם חברת החשמל מזהירה אותך: אל תכניס את האצבע לשקע, אפי' שזה נראה בהתחלה "מדגדג" ומגרה, אולם בסוף זה... ממית!
אחד סקרן יבוא ויאמר: אותי מעניין לדעת, עד כמה זה מדגדג - - - הכניס את האצבע... ונתחשמל!!!
מי אשם בכל זה?
כל בר דעת מבין, שהטיפש שלא שמע להוראות - הוא אשם בכל הנזק שבא עליו!
וכך גם בהוראותיו של הקב"ה, כל מי שהלך ובחר בקללה - הוא גם צריך לשאת בתוצאות שיבואו עליו כתוצאה מכך!
ובקיצור נסכם: עם ישראל איננו מופקר וזרוק לגורל הטבע ח"ו, על כל מנת יסורין יש חשבון מדוקדק למעלה. והאדם עצמו - יכול לקבוע את כמות גודל היסורין שישלחו

אליו, הוא צריך לקחת בחשבון, שיש התראה מפורשת בתורה, שלא להכנס לסבך של עבירות, כיוון ששם אפשר לקבל זרם התחשמלות - ולהנזק ! ! !
וכן גם הנביא מעיד ואומר (במגילת איכה, פרק ג' - ל"ח) "מפי עליון - לא תצא רעות"! ואם בכ"ז רואים שיוצא לנו רעות, זהו רק בגלל האדם, שהוא גרם לו זאת ע"י חטאיו!
[ויסוד זה, כבר אמרו לנו חז"ל, בגמרא מס' קידושין (דף פ"ב:) "ר"ש בן אלעזר אומר, מימי לא ראיתי ארי - סבל. צבי - קייץ (מיבש קציעות). ושועל חנווני. ואע"פ שהם לא עובדים - בכ"ז הם מתפרנסים שלא בצער. וא"כ אני - שנבראתי לשמש את קוני, וכי אינו בצדק שאתפרנס שלא בצער? אלא - ודאי שאני גרמתי לעצמי זאת, ע"י שהרעותי את מעשי, ובזה קפחתי את פרנסתי!]
ונעבור לשאלה ב': מה מוגדר בשם "יסורין" לפי השקפת חז"ל?
תשובה: אנחנו בודאי מתארים לעצמנו, שרק אדם שיש לו צרות ובעיות, כאבים ומכאובים, הוא זה שמוגדר בתואר "בעל יסורים", ומי שאין לו את כל זה, נחשב לאדם שחי ללא יסורים.
ואולם טעות חמורה בידינו! השקפת חז"ל בנושא, היא אחרת לגמרי! הנה נעתיק לכם כאן, גילוי מדהים של חז"ל, ותשתוממו לשמוע מה מוגדר בעיני חז"ל, בשם "יסורים" מהשמים.
והמקור לכך הוא מהגמרא מסכת ערכין (דף ט"ז:), שם שואלים חז"ל: "עד היכן תכלית יסורים"?
אמר מר בריה דרבינא - אפי' אם לבש בגדו, וגילה שלבש אותה בצורה "הפוכה", ומחמת זה נאלץ שוב לפושטו, ולחזור וללבשו - טירחא זו נחשבת בשמים למנת יסורים!!!
רבא אמר - אפי' אם רצה להוציא מכיסו שלש פרוטות, ובטעות יצאו לו שתיים, ונאלץ שוב להכניס את ידו לכיסו, להוציא עוד מטבע - טירחה זו מחשיבים בשמים בתור יסורים, ומורידים לו מהקיצבה שגזרו עליו!!!
שמעתם מה נקרא יסורים לפי השקפת חז"ל? טירחה קטנה ופעוטה, כמו לְפַשׁוֹט שוב את החולצה, או להכניס את היד שוב לכיס, דבר שאנו לא מייחסים לו כלל שום הרגשה של צער ויסורים, (והלוואי שכל היסורים שלנו, יהיו רק מסוג זה!) ובכ"ז, בב"ד של מעלה לוקחים זאת בחשבון!
להשתומם, עד כמה מדקדקים בשמים, על כל צער הכי קטן שנגרם לאדם, את הכל לוקחים בחשבון, הכל נמדד בדקדוק עצום מאד!!!
ונעבור לשאלה שלישית: איזה "טובה", תורמים עבורנו היסורים?

תשובה: ראשית יש לדעת את קביעת חז"ל, שקבעו בגמרא מס' שבת (דף נ"ה.) שאין יסורין בלא עוון! וכן בגמרא מס' ברכות (דף ה.) לימדו אותנו חז"ל, שאין הקב"ה חשוד, שיעשה דין ומשפט לאדם, ללא סיבה מוצדקת! ע"ש.
וא"כ נמצא, כאשר אדם מקבל יסורים, בהכרח שחטא באברים האלו איזה חטא מסוים, והיסורים נשלחים במטרה להסיר מעליו את ה"כתם" הרוחני, שנדבק עליו כתוצאה מהחטא.
וזוהי הטובה העצומה שתורמים לנו היסורים: הם מכשירים אותנו להיות זכאים לקבל שכרנו בעוה"ב, וחוסכים מאתנו את כל יסורי גהינום. שכן ע"י מעט יסורים כאן למטה, מחשיבים זאת למעלה לסבל עצום ורב, כאילו עבר כמה שעות בגיהנום!
ויסוד זה לימדו אותנו חז"ל בגמרא מסכת ברכות (דף ה'.) שם נאמר ש"יסורים ממרקין (מנקים) עוונותיו של אדם", וזהו כמו שנתבאר לעיל.
והאמת, שאם נעמיק קצת יותר, נגלה שבעצם הטובה הזו היא כפולה ומכופלת! שהרי כבר כתב לנו הרמב"ן הקדוש (בשער הגמול, וכן בהקדמתו לספר איוב) "כי אילו ידע האדם, כמה כוח יש ביסורים שמקבל כאן בעוה"ז - להפחית לו מהעונשים של עוה"ב - לא היה מהסס לקבל עליו אפי' יסורי איוב כל ימיו!!!
וכדי להבין קצת, את דברי הרמב"ן האלו, נקדים הקדמה קצרה:
הרמב"ן הציב לנו כאן, 2 כוחות במאזני המשקל: יסורי גיהנום. ויסורי איוב. והרמב"ן החליט, שאילו האדם היה יודע, את גודל יסורי הגיהנום, לא היה מהסס מלקבל עליו - יסורי איוב - כל ימיו!
למה? אתם יודעים מה זה "יסורי איוב"? נתאר לכם זאת בכמה מילים:
* מתו לו 10 בניו - בחייו !
* כל ממונו- נשרף ונאבד !
* ובכל גופו- פרח שחין אבעבועות נורא !
ועל כל זה - אומר הרמב"ן, שמי שיקבל את כל היסורים הנ"ל - הוא נקרא עוד "מתפנק" לעומת היסורים שיש בגיהנום!!
כיצד זה יתכן? וכי יסורי גיהנום כ"כ נוראים ומפחידים? שאלה זו - רק מראה לנו, שאין לנו כלל מושגים - מה זה גיהנום!!! אצלנו, במושגים שלנו, חום גיהנום מתבטא רק בזה, שלפעמים אנו נכנסים למקוה חם, בחום של 40-50 מעלות, ומיד בורחים מהמקוה - וצועקים: אוף! איזה חום של גיהנם... בזה נגמרים כל ההשגות שלנו - בחום של

גיהנום!... ואולם, כדי שנוכל בכ"ז להבין את דברי הרמב"ן הקדוש, א"כ מוכרחים אנו לתאר לנו - לפחות איזה ציור קטן - מהחום של גיהנום. ולשם כך ניתן דוגמא:
אם האדם יקח רק גפרור אחד "דולק" ויניח אותו מתחת ידו - למשך דקה אחת! האם יוכל לסבול את חום האש? בודאי שלא! הוא יסלק את ידו במהירות, מחמת הכוויה שירגיש. וא"כ, בואו ונתאר לעצמנו, שגיהנום - זה רק אש של גפרור, ואולם מניחים אותך שמה - לא דקה, אלא לנצח - (ושם למעלה - אתה לא יכול להשתמט או לברוח!) להשאר לנצח- מעל גודל להבת אש - של גפרור קטן - איזה יסורי תופת אלו?
וכעת - תכפילו את חום הגפרור - במיליארדים של חום אש! שהרי גיהנם - זה הרבה יותר מגפרור, שכך חז"ל לימדו אותנו (בגמרא ברכות - דף נ"ז:) שגיהנום, זה חום - פי 60 - מהאש הכי חזקה של העוה"ז! ואם נתרגם זאת במובנים שלנו, יצא לנו: שהאש של השמש - זה רק "הגפרור" שמדליקים איתו את הגיהנם! ואם זה רק הגפרור, הגיהנם עצמו - פי כמה וכמה - - -
נו, וכי לא צדק הרמב"ן שאמר, שאילו בנ"א היו יודעים מה זה אש של גיהנום, היו מוכנים לסבול יסורי איוב כל ימיהם, ובלבד - שינצלו מדינה של גיהנום!
עכשיו אנחנו מתחילים קצת להבין, מה בדיוק "נחסך" מאתנו, כשאנו עוברים יסורים כאן בעוה"ז!!!
וכך גם מובא במכתבי הח"ח (עמוד י"ג) בשם הגר"א, שאילולי היסורים בעוה"ז, לא מצאנו ידינו ורגלינו לעוה"ב! [ותיאור מזעזע על זה, הובא בשם הגר"א, וז"ל "...ואין בכח האדם לצייר, את גודל צערו שיהיה לו, כשֶיִראו לו בעוה"ב איך החליף עולם חושך - בתענוגים נצחיים. ואם יהיה לאדם בעוה"ז אחד מאלף אלפים חלק קטן מהצער שיש לו שם, הוא יהיה מוכרח למות מחמת שלא יוכל לסבול גודל הצער, ורק בעוה"ב נותן לו הקב"ה כוחות, שיוכל לסבול זה הצער"!]
נו, עכשיו כבר משתלם לקבל "יסורים" כאן בעוה"ז?
וא"כ - הרי לנו עדויות של גדולי עולם, שהראו לנו כמה אהבה ורחמים יש ביסורים שנשלחים לאדם, עד כדי כך, שאם האדם ידע, מה הוא "חוסך" ע"י קבלת היסורים - הוא יתחרט ויצטער, למה לא שלחו לו עוד יסורים, כדי שיחסכו לו עונשי גיהנום!
ולכן מטעם זה מובא בחז"ל, בגמרא מסכת שבת (דף פ"ח:) וכן במסכת תענית (דף ח'.) שהאדם צריך לשמוח כשמגיעים עליו יסורים. שזה מוכיח שהקב"ה אוהב אותו, ומוכן למחוק עוונותיו - תמורת היסורים.

ואמנם, יש פתגם העולם שאומר: "קל מאד לדבר, ואולם קשה מאד מאד לבצע"! וכך הוא גם בנושא היסורים, אסור לנו לחיות באשליות, חייבים אנו להיות מודעים לעובדא, שיסורים עם כל "הטוב" שבהם - קשה מאוד לאדם לעמוד בהם, ובפרט כשהם גורמים לו לביטול תורה, ולמניעת קיום המצוות.

ואפי' חז"ל הקדושים, היו מוכנים לוותר על כל "העיסקה" הזו, ולא להכנס לנסיון הגדול של היסורין. וכמו שמצינו בגמרא מסכת ברכות (דף ה':) שאמרו חז"ל על היסורים "לא הם ולא שכרן". וכן בגמרא מסכת סנהדרין (דף צ"ח:) אמרו חז"ל "ייתי, ולא אחמיניה". כלומר, שהם לא רוצים להיות בדור שלפני סוף הגלות, שאז הקב"ה יביא נסיונות קשים של יסורים. [ועיין עוד בגמרא מסכת ביצה (דף ל"ב) "...שלשה - חייהן אינם חיים! ואחד מהם "מי שיסורים מושלים בגופו"!]

ובעצם - גם בנוסח התפילה תקנו לנו חז"ל, תפילה מיוחדת לברוח מהיסורין. כך שנינו בגמרא מסכת ברכות (דף ז'.) "רבנן אמרי - יהי רצון מלפניך ה' אלוהי, שלא אחטא עוד, ומה שחטאתי לפניך מחוק ברחמיך הרבים, אבל - לא ע"י יסורין וחולאים רעים"!

וא"כ מכל הנ"ל עולה לנו, שבודאי לכתחילה מוטל על האדם, להתפלל מכל ליבו להקב"ה, שלא יביא אותו לנסיונות הקשים של יסורים, שיכולים להעביר אותו על דעתו ועל דעת קונו. אלא שמכל מקום, אם בדיעבד כבר באו על אדם יסורים, צריך שיידע לגלות גם את הטובה שטמונה בהם, וכך יהיה לו יותר קל לקבל אותם מבחינה "נפשית".

[ובפרט שהמושג "יסורים" - לא חייבים להתבטא בצער נפשי חזק, אלא אפי' צער קטן מאד - נחשב בשמים ליסורים, וכמו שנתבאר לעיל בשאלה ב', וא"כ ודאי שבזה חייב האדם לדעת לתת להם את היחס הנכון, כפי שנתבאר לעיל].

ונעבור לשאלה רביעית (שאגב - היא מעודדת ומחזקת מאד): האם יש "גבול וסוף" לכל היסורין?

תשובה: בודאי שלכל יסורים, יש בסוף גבול, ופיצוי מלא! והקב"ה לא שוכח אף אחד, ובסוף יעניק נחמה כפליים מן היסורים, וכמו שכתוב בפסוק "שמחנו - כימות עינתנו"! וכדי לעודד את הלבבות, נחזק את הדברים ע"י עדות מחז"ל הקדושים, שמראים לנו מעל לכל ספק, שכל יסורי שמים נקבעים מראש במידה וכמות עם גבול מסוים, מדוקדק עד לתכליתי!

המקור לדברי חז"ל, הוא בגמרא מסכת עבודה זרה (דף נ"ה.) שם מוסרת לנו הגמרא גילוי מדהים: כל אדם שנגזר עליו להיות חולה בחולי מסוים, לפני ששולחים לו מלמעלה את המחלה, משביעים את היסורים שיצאו מהאדם בדיוק: ביום פלוני, ובשעה פלונית,

ועל ידי רופא פלוני, ובתרופה פלונית! שמעתם? בשמים קובעים את סיום המחלה, עוד לפני ששולחים את המכה!
את הכל לוקחים בחשבון מראש: יום ההחלמה, השעה, הרופא, שם התרופה... הכל מכוון על הרגעים ממש...!
וכדי להוכיח, שכל דברי חז"ל הם קדש קדשים, נעתיק כאן 2 הוכחות, מהתורה עצמה, שבהם רואים באצבע, שלכל מכת יסורים - יש גבול קצוב שנקבע מראש!
א. בחומש בראשית, מתארת לנו התורה, איזה חבילת יסורים היה "עמוס" על שכמו של יוסף הצדיק:
* אחיו רצו להרוג אותו חי, וזרקו אותו בבור של נחשים ועקרבים, שממש כפסע היה בינו לבין המוות.
* גירשו אותו מהבית החם של אביו - יעקב, ונזרק בידי סוחרים מדיינים אכזריים.
* עובר עליו בארץ מצריים, 12 חודשים של מוות! פיתויים נוראים לעבירה, מצד אשת פוטיפר. 12 חודשים של מאבק פנימי קשה, שמתמשך עם נסיונות קשים ומרים!
* אח"כ הוא נזרק שוב לבור הכלא, והפעם למשך 12 שנים תמימות!
כל כך הרבה צרות, עברו על ראשו של יוסף הצדיק! ואולם, ברגע שקבעו מהשמים, שכבר הגיע הסוף לצרות של יוסף, וכבר נשלם הקיצבה שגזרו עליו - לא חיכו מהשמים אפי' רגע אחד שהוא ימשיך להשאר עם הצרות, אלא הפסוק מדגיש (בפרק מ"א - י"ד) "וישלח פרעה ויקרא את יוסף - ויריצוהו מן הבור"!!!
בשביל מה צריך "להריץ" אותו? וכי יוסף לא יכול לצאת מהכלא בהליכה רגילה נורמלית?
התשובה - לא! בשמים קבעו, שרק עד השניה הזו יוסף הצדיק יסבול, ויותר מזה אפי' רגע אחד א"א לחכות! צריך להריץ אותו כל הדרך, כדי שיקבל את הפיצוי המגיע לו, 80 שנה להיות מלך על מצרים. יותר ממה שנגזר עליו, אסור לו לסבול, ואפי' לא שניה אחת!!!
ב. ואותו יסוד - ובאופן מפליא שבעתיים, אנו מוצאים אצל בני ישראל במצרים. בני ישראל עברו שם סבל בל יתואר, ממש את כל שבעת מדורי גיהנום, עינו ושיעבדו אותם במשך 210 שנים תמימות! בכל האפשרויות האכזריות. ומי שהיה מסתכל מהצד, היה חושב שהעולם הפקר ח"ו, ואפשר לעשות עם בניו של הקב"ה - כל מה שרוצים! להתעלל בהם, להכאיב להם, הכל! אין דין ואין דיין, ח"ו. ומה אתם חושבים, שהקב"ה באמת "שכח" מהם? לא ולא! ברגע שהגיע השניה שבה נשלמה קיצבת היסורים שנגזר עליהם

- הקב"ה הריץ אותם מיד ממצרים, אפי' להמתין 18 דקות(!!) כדי שיאפו לחם לצידה לדרך - גם זה הוא לא יכול היה לחכות!
מה קרה? מה הבהילות? הרי כבר מאות שנים הם סובלים ונמצאים תחת עול מצרים, וא"כ מה יקרה אם הם יתעכבו עוד 18 דקות במקום השיעבוד?
התשובה - לא! אסור לאדם שיסבול יותר ממה שקצבו לו מראש, תקחו מָצות, תקחו מה שיש, העיקר שתצאו במהירות מן היסורים, בדיוק בשניה שנקבע מלמעלה!
והדברים מזעזעים את נימי הלב! וכל אדם שנפל בחלקו מנת יסורים, וכבר מוצא הוא את עצמו, כשהוא מיואש ומדוכא מהם, חייב להתעודד הרבה מאד לאור דברי חז"ל אלו, עליו להיות סמוך ובטוח שהקב"ה לא ישאיר אותו ביסוריו - אפי' שניה אחת יותר ממה שנגזר עליו!
והאמת, שגם במציאות היום יומית, אפשר לראות את הדברים הנ"ל באופן מוחשי:
הנה ניקח לדוגמא את סבל "הלידה". כידוע הסבל הכי קשה שהאשה עוברת בחיים, זה כאשר היא מתקרבת לשעת הלידה. הצירים והכאבים מתגברים, ומדי כמה דקות, מופיע כאב חד וחזק שמתיש את כל הגוף! וכך הדבר חוזר על עצמו, כל כמה דקות ספורות... וכאשר מגיע שעת הלידה עצמה, הכאב מגיע לשיא! האשה מתפתלת מרוב כאבים, ואין לה יותר כוח לסבול, אבל המילדות מעודדות אותה, ואומרות: "עוד מעט... תתאפקי ממש רק עוד 10 דקות, ויהיה לך ילד חמוד...עוד מעט יחלוף ויגמר כל הכאב... רק תחזיקי בנתיים מעמד... וכשהכל נגמר בשלום: איזו שמחה - - - !
וכך בדיוק, המצב של כל יהודי, בתהליך "הצירים" של היסורים: אמנם לפעמים כואב, ואף מעיק, ואנו מרגישים שממש אנו כבר לא מסוגלים להמשיך ככה יותר... כשל כוח הסבל...
ואולם חז"ל הקדושים מעודדים אותנו, ואומרים: תתאפק עוד קצת... וכבר הכל מסתיים! לכל כאבים יש סוף וגבול! רק תחזיק מעמד בנתיים... אל תתייאש! יש אחד למעלה בשמים - שלא שוכח אותך, והוא מחכה לרגע שבו יוכל להפסיק לך את היסורין!
ונעבור לשאלה חמישית:
מהם האפשרויות, שבהם ניתן להנצל מגזירת היסורים?
תשובה זו, שאנו באים כעת לענות - שווה מליונים!
מי לא מחפש היום, את תרופת הפלאים הזו? מי לא מוכן להשקיע מילארדים של דולרים, ובלבד לרכוש את התרופה, שחז"ל "חתומים" עליה, שהיא תציל אותו מן היסורים?

הנה, נעתיק כאן רשימה מחז"ל הקדושים, שנתנו לנו - 5 עצות שכל יהודי יכול לבצע אותם בקלות, ולהנצל ממנת היסורים שנגזר עליו!
ולתועלת הרבים, נעתיק כאן את העצות אחת לאחת, ואשרי הפיקח שיודע לחטוף את העצות האלו, וליישם אותם אצלו הלכה למעשה:
1. עצה ראשונה: נתן לנו הסטייפלר הקדוש (בספרו "ברכת פרץ" פרשת מקץ. וכן בספר "קריינא דאגרתא" ח"א, ס' פ"ב, וס' צ"א). ותוכן העצה: להוציא את מנת היסורים שנגזר עליו, ולנצל אותם למען קיום מצוותיו של הקב"ה ותורתו הקדושה!
כלומר: זה ברור שכל אדם בעולם, נגזר עליו "לעמול ולהתייסר" כאן בעוה"ז. וכמו שלימדו אותנו חז"ל, בגמרא מס' סנהדרין (דף צט:) "אדם לעמל יולד"! לא שייך שאדם יחיה בעוה"ז על מי מנוחות, הוא חייב להיות עמל, ויגע, וטרוד בכל משך ימי חייו, וא"א כלל להתחמק מגזירה זו! [וגזירה זו, מכתוצאה של קללת אדם הראשון "בזיעת אפיך תאכל לחם"].
אלא מה? הקב"ה ברוב רחמיו, לא החליט על איזה דברים אנו נתייסר ונעמול עליהם, אלא השאיר זאת "להחלטתו" של האדם !
אדם שיש לו זכות, הוא חושב לעצמו ואומר: אם בלא"ה נגזר עלי לעבוד ולהזיע - א"כ למה שאני לא יוציא זאת לתועלת ניצחית: בשביל התורה והמצוות?
ואם תשאלו - האיך עוברים "יסורים" בשביל התורה? פשוט! יש הרבה דברים, שאדם מקריב ומצטער למען התורה. ולמשל: שהוא הולך ללמוד גם בזמנים שקשה לו, או בזמנים שהוא עייף, ובכ"ז הוא מייסר את עצמו, ומנדד שינה מעיניו, וסובל למען לימוד התורה.
אדם הזה, הרויח 2 דברים: א. מצוות ת"ת. ב. כל הצער והסבל שנגרמו לו עקב הלימוד, הכל נלקח בחשבון בב"ד של מעלה, ובתמורה לזה "מקזזים" לו את הצער והיסורים שהיה צריך לסבול בשביל בעיות אחרות. (וכגון: צער משכנים רעים, או צער גידול בנים, או מחלות שונות, וכו'. את כל זה הוא חוסך, במה שהצטער כבר על התורה!)
וכן אותו חשבון עושים בקיום המצוות: מי שקם בחורף, כשבחוץ קפוא אימים, ובכ"ז למען כבוד התפילה הוא נוטש וזורק את המתיקות של המיטה החמה. או בקיץ, כשהלילה קצר, והוא עדיין עייף ולא שבע מהשינה, ובכ"ז הוא מתגבר כארי, קופץ מהמטה, ומנער מעליו את קורי השינה, הכל למען כבודו יתברך, כדי שיספיק להתפלל במנין, בישוב הדעת!
כל הדברים האלו - כרוכים בקשיים, במאמץ, בויתורים, צער, סבל, וכבדות, וכו' וכו'. את כל זה לוקחים בשמים בחשבון מדוקדק מאד, ועל כל צער הקטן ביותר, שנגרם לו

עקב קיום המצוה - מחשיבים זאת למנת יסורים ולכפרת עוונות, ואוטומט - ניפחת לו מהמיכסה של היסורין שנגזרו עליו!

[וכעין זה, ראיתי שפירש האור החיים הקדוש, בפר' ויחי (פרק מ"ט - י"א) על הפסוק "כיבס ביין לבושו, ובדם ענבים כסותה". וביאר האור החיים הקדוש, שפסוק זה מדבר על סוף הגלות, כשבני ישראל יהיו חייבים להטהר מעוונותיהם לקראת ביאת המשיח, ואז הקב"ה יציע להם לבחור באחת משני הדרכים, כיצד להטהר:

א. או ע"י "כיבוס ביין", שזהו יינה של תורה. כלומר, שיש להם אפשרות להינקות ע"י עמל התורה.

ב. ואם לא ירצו בדרך זו, על זה ממשיך הפסוק, שיש גם דרך אחרת: ע"י דם חללים... רח"ל! עכ"ל.

הרי מפורש כדברינו, שאם אדם משקיע כוחות על התורה - הרי הוא חוסך לעצמו יסורים של "דם חללים"! נורא ואיום!]

שומעים איזה רווח עצום, יש לנו ביסורים שבאים ע"י "עסק התורה והמצוות"? זהו עצה אחת, שיש בידינו להשיגה בקלות, כדי להנצל מיסורי העוה"ז שכואבים פי כמה וכמה!

ב. עצה שניה: והפעם עצה זו, פועלת בכיוון "החברתי". כלומר, להרבות לו כמה שיותר רעים ואהובים, וזה יכול להתבטא גם באיש ציבורי, שהרבים זקוקים ותלויים בו. ולמשל: ראש ישיבה לעשרות תלמידים. רב שמוסר שיעור בישיבה או בפני רבים בבהכנ"ס. או אפי' "עסקן" שמחזיק ידי לומדי תורה, ובזכותו יושבים אברכים ולומדים תורה.

אדם כזה, שהרבים צריכים אותו - יש לו בשמים חשבון אחר לגמרי. היסורים שלו נמדדים לא רק לפי מצבו שלו הרוחני לבד, אלא לפי מצב כל האנשים שתלויים בו. ואם רוצים ח"ו לשלוח לו יסורים, לוקחים בחשבון את כל הצער שיגרם לכל האנשים שקשורים אליו, והיה אם ימצא, שאפי' לאחד מהם לא מגיע לו שיצטער בגינו - הקב"ה מוריד את היסורים שרצה לשלוח לאדם ההוא, ומוותר לו בגלל השיקול שלא יגרם צער אפי' "בעקיפין", לחברו שלא מגיע לו את הסבל הזה!

ומי גילה לנו את סוד העצה הזו?

חז"ל הקדושים! היכן? בגמרא מסכת שבת (דף ק"ו.) אומרת לנו הגמ' בשם ר' יוחנן : "אחד מבני החבורה שמת - תדאג כל החבורה כולה"! למה? מה זה קשור אליהם אם החבר שלהם נפטר ח"ו? אלא כאן מונח היסוד שאמרנו: כולם אשמים במותו! שכן אם אחד מהם היה צדיק, ולא היה מגיע לו לקבל את הצער הזה (שלקחו ממנו את חברו) אזי הקב"ה

לא היה ממית את חברם! החברים שלו היו מצילים אותו מגזר דין מוות! למה? משום שנכון שלאדם עצמו מגיע מיתה, ואולם לחברים שלו לא מגיע להם שיצטערו בגללו! ובגלל השיקול הזה בלבד הקב"ה היה משאיר אותו בחיים, ואם בכ"ז הקב"ה המית אותו, זה אומר שכולם חייבים! כולם ראויים לצער הזה! ולכן: "ידאגו כל בני החבורה"! מבהיל ממש ! ! !

ובאמת, שיסוד זה כבר רמוז ג"כ בתורה הקדושה. הנה בחומש דברים (פרק ל"ב-ד') משבח משה רבנו את הקב"ה: "הצור תמים פעלו... אל אמונה, ואין עוול,צדיק וישר הוא".

פלא! וכי בגלל שהקב"ה לא עושה "עוול" במשפט, לכן הוא נקרא "צדיק וישר"?! והרי כל שופט בשר ודם ג"כ לא עושה עוול, ואיזה שבח זה להקב"ה?

אלא כאן מונח היסוד שנכתב לעיל: כל שופט, שגוזר ששה חודשי מאסר על אדם שהורשע בדין, הוא לא לוקח בחשבון את הצער שיגרם מחמת זה - לאשתו, ילדיו, ומכריו, או לאנשים הזקוקים לו, וכו'. הוא מצטמצם רק סביב "כתב האישום", ולפ"ז פוסק את גזר הדין, לא מעניין אותו כלל מכל ההשלכות שנובעות עקב גזר הדין !

אבל אצל הקב"ה אינו כן! הוא לא ישלח יסורים לאדם, אם הוא יודע, שיגרם מזה אפילו בעקיפין צער ועגמת נפש לחברו שהוא צדיק, ולא מגיע לו לסבול בגללו!

וא"כ, הבה "נקפוץ" על המציאה: נרבה לנו רעים וחברים, נרחיב יותר את מעגל הנזקקים אלינו בתרומות וצדקות, ובכך נגביר את הסיכויים שלנו, להנצל מהיסורין !

ג. עצה שלישית: סגולה שלישית, שיכולה לחסוך מהאדם הרבה צער ועגמת נפש זה ע"י - שירחם על הבריות!

וכמו שלימדו אותנו חז"ל, בגמרא מסכת בבא מציעא (דף פ"ה.) על רבי הקדוש, שקיבל עליו יסורים קשים ומרים, ומתארים לנו חז"ל, שכאביו היו נובעים מכתוצאה של "אבן" שהיה לו בדרכי השתן, והם היו כ"כ נוראים עד שבזמן שהיה נכנס לבית הכסא, היה זועק מרוב כאב, וזעקותיו היו נשמעים למרחק של 3 מילין (כ- 3 ק"מ)!

ואיך בסוף ניצל רבי מיסורים אלו? ע"י שריחם על יצוריו של הקב"ה, ונהג עמהם בחמלה! (ע"ש בגמרא כל הסיפור, ובמאמר אחר - הארכנו כבר בזה).

וזו עצה נפלאה גם עבורנו: לרחם על כל אדם מסכן, יצור מסכן, בע"ח מסכן, ואז - גם בשמים ישיבו לנו באותה מידה, ויתחשבו אתנו מאד, לפני שירצו לשלוח לנו מנת יסורים!

[ומסופר על יהודי עני קשה יום, שניגש לעשיר אחד לבקש צדקה, והיה זה ביום חורף סגרירי, והעני נכנס עם נעליו שהיו מלאים רפש ובוץ, וגרם בכך לטינוף כל רצפת הבית, השטיחים, וכו'.
רתח עליו העשיר ואמר לו: ראה מה עוללת לי? וכי אינך חס על נקיון הרצפה שעמלו עליה שעות? הסתלק מיד מביתי, איני רוצה לראותך!
ענה לו העני בפיקחות יתרה: פלא על כבודו, שמקיים רק את חצי הפסוק, ולא גומר את כולו!
"על איזה פסוק אתה סח"? תמה העשיר.
פשוט! הרי כתוב "ברוך מרחם על הארץ - ברוך מרחם על הבריות"! ואילו אתה מרחם רק על "הארץ", ולא נותן לב לרחם גם על בריות אומללים...
מצחיק! ואולם עלינו לזכור: בל נתנהג כמו אותו כסיל עשיר, נרחם על הבריות באותה מידה שאנו מרחמים על הארץ, על דברים דוממים, ואז נזכה להיות בברכת "ברוך שמרחם על הבריות"!]
ד. עצה רביעית להנצל מיסורים: עצה זו נקראת בשם "קבלת העלבונות בשתיקה". כלומר, אם נתקלת באדם שבייש אותך, ומרוב בושה - צבע הפנים שלך החליף כמה גוונים... תדע לך, שאותם רגעים יקרים מפז! כל רגע שאתה תשתוק - אתה תרויח עולמות! נכון, אש הכעס בוערת בקרבך, ודמך רותח בך, ואתה משתוקק לקום ולעשות לו איזה משהו כדי להרגיע את העצבים שלך - - - אתה רוצה "לנקום" בו, ולדבר איתו בשפת הידיים, או לכה"פ להקהות לו את השיניים, ע"י כמה מילים חריפות ודוקרות. או לפחות להראות לו פנים חמוצות וזועפות, שיראה שאתה מרוגז עליו מאד - - -
כל זה, אתה משתוקק מאד לבצע! ובכל זאת אם התגברת והיית לבן חייל, והצלחת לעצור את עצמך, ולא להגיב לחברך כלל - תדע לך, שקנית את עולמך ברגע אחד!!!
רגעים אלו, שבהם הסמקת והתביישת - בשמים מחשיבים זאת, כאילו נטלו את נשמתך!
(שכן, כל המבייש את חברו ברבים, דינו כשופך דמים! כך פסקו חז"ל, בגמרא מסכת בבא מציעא, דף נ"ח:) ואין לך מושג, כמה יסורים "מוחקים" לך מהחשבון שלך, מחמת הצער הגדול שהיה לך באותם רגעים...
ומנין אנו יודעים, שאכן זכות גדולה יש למי שבולם פיו, ולא משיב לחברו שהעליב אותו? למדנו זאת מדוד המלך. שסבל הרבה במשך חייו, ונרדף ע"י אויביו שרצו לרצוח אותו נפש!

בהתחלה, האחים שלו (שחשבו אותו לאח ממזר, ח"ו) רצו להמית אותו, ולכן שלחו אותו לרעות את הצאן במדבר, שהיה שורץ בדובים ואריות מסוכנים! (כך כתוב במדרש תהלים, והועתק בספר מעם לועז על שמואל, פרק ט"ז - י'). ולאחר מכן, נרדף בידי שאול המלך, שג"כ רצה להורגו, והיה בורח ממנו למדברות.

וגם במלכותו, נרדף בידי שארית בשרו - בנו אבשלום! וכידוע, אין צער יותר גדול מזה, שבן קם להרוג את אביו, ב"מ.

ובזה עדיין לא תמה מסכת יסוריו:

* מלך מואב - הרג את כל אחיו של דוד בחייו, וגם את אביו ואמו. כך שדוד נשאר יתום. ללא כל עזר ומשענת. (ע' רש"י שמואל א', פרק כ"ב-ד', בשם המדרש)

* מתו לו 4 בנים במשך חייו:

1. בן בת שבע. (ע' שמואל ב', פרק י"ב ט"ז)
2. אמנון. (שמואל ב', י"ג - כ"ח)
3. אבשלום. (שמואל ב', י"ח - ט"ז)
4. אדוניהו (מלכים א', ב' - כ"ה).

* שאול לקח ממנו את אשתו מיכל, ונתן אותה לפלטי בן ליש (שמואל א', כ"ה - מ"ד) וגם עוד 2 נשים שהיו לדוד נלקחו בשבי. (שם, ל'-ה')

* לקה בצרעת, וישב כמנודה מחוץ למחנה במשך 6 חודשים, כתיקון על עוון בת שבע. (גמרא סנהדרין ק"ז.)

* אבשלום רצה להורגו, דואג ושאול המלך רדפו אותו, ואחיתופל מרד בו.

כ"כ הרבה צרות, עברו על ראשו של דוד המלך, ובכ"ז, מה הדבר שזיכה אותו להיות רגל רביעי "למרכבה העליונה"? כל היסורים האלו, עדיין לא הכריעו את הכף, רק דבר אחד ויחיד הצליח להכריע: היה זה בשעה ששמעי בן גרא חירף וקילל אותו קללה "נמרצת" (נמרצת ר"ת: נואף מואבי רוצח צורר תועבה. בכל זה, הוא האשים את דוד) ואבישי בן צרויה רצה להורגו, כדין מורד במלכות, ובכ"ז דוד שתק ולא נגע בו כלל לרעה!

באותה שעה זכה דוד, בגלל מעשה גבורה עילאי זה, שיהיה דמותו חקוקה על כסא הכבוד! כל היסורים שעבר לא הועילו לו, ורק מה שעצר את עצמו, ולא הגיב בשעה שביזו אותו - זה מה שזיכה אותו להיות רגל רביעי למרכבה העליונה! להשתומם!!!

ולשם תוספת חיזוק, נעתיק לכם כאן דבר מחריד, אשר יזדעזע כל לב בשמעו את הדברים:

הנה, רבנו חיים ויטאל (תלמידו של האר"י הקדוש, שהיה בעל רוח הקודש) כותב בספרו "שערי קדושה" (חלק א', שער ו') את המילים הבאות:

"...ואם עיני שכל לך, היה לך "לחפש" מי שיצער אותך, כי בזה חיים אתה מרויח לך"!!! שמעתם מה מרויחים אם מבליגים ולא עונים? חיים! חיים שקטים ושלוים, ללא יסורים! ומי שמפספס הזדמנות זו, ולא שולט בעצמו, ומגיב לחברו בשעת מריבה, הלא לכסיל וטיפש ייחשב, שמוכן לוותר על רווח של חיים בשביל הנאת רגע אחד? וכל בר דעת יקח את הדברים היטב לתשומת ליבו, ויחשוב פעמיים(!) לפני שהוא מגיב לחברו, איזה רווח עצום הוא מפסיד ומאבד - ע"י צעד פזיז כזה!

ה. עצה חמישית - להנצל מהיסורים, והפעם עצה זו משפיעה מבחינה "פסיכולוגית", ותוכנה: לקחת בקלות את טרדות החיים. כלומר, רוב היסורים של האדם, נובעים בדרך כלל, ממתח, עצבים, ולחצים, שאדם מכניס לעצמו. כל דבר בחיים הוא לוקח את זה באופן קשה, ברגע שהוא נתקל באיזה בעיה - הוא כבר מאבד את "שיקול דעתו", ונכנס למתח: מה יהיה? איך אני יעבור את זה? וכל הפחדים האלו, משפיעים עליו הרבה, עד שהוא נכנס ללחץ של עצבים - ומתמוטט!

למה צריך לקחת את זה בצורה כזו? למה צריך לנפח כל בעיה קטנה, ולהגדיל אותה לגודל של פיל? מדוע אנו לא יודעים לכופף את הראש, ולעבור את בעיות החיים "בעצימת עיניים"?

אנחנו ממש דומים לאותו אדם, שכמעט נטבע בים, ורק ברגע האחרון ניצל בנס, ומאז אדם זה מפחד לראות - לא רק את הים, אלא הוא כבר לא מסוגל לראות אפי' דגים, כיון שהם "מזכירים" לו את הים... [וכעין זה, איתא גם במדרש שיר השירים (פרק א' - י"ד) ש"מי שנשכו נחש - כל חבל קטן כבר מפחיד אותו..." ע"ש.]

זה נקרא לנפח כל בעיה, להכנס ל"פָּנִיקה" מכל דבר קטן, ואז התוצאות שהלחץ דם שלו עולה ועולה...

נלמד מאברהם אבינו, שאפי' שהקב"ה הודיע לו "מחר בבקר תיקח את בנך ותעלה אותו לקרבן", כתוב בפסוק "וישכם אברהם בבקר", כלומר, אחרי הודעה כזו, הוא היה מסוגל עוד להרדם בלילה כרגיל, ובבוקר להשכים וללכת! כזו שלוות נפש! מהיכן הוא לקח אותה?

איננו דורשים מאתנו, להיות כ"כ אדישים, ואולם לפחות להשתדל לצמצם לעצמנו את הפחד שתוקף אותנו מכל בעיה שנתקלים בה, ואז חיינו יהפכו להיות יותר שלוים

ורגועים, "הלחץ והמתח" ירדו, וגם חלק גדול מן חבילת היסורים שהיה לנו - ילכו ויעלמו להם!

[ותתפלאו לשמוע, שגם רבנו הסטייפלר הקדוש, השתמש בעצה זו, ורק דרכה הוא הצליח להתעלם מכל צרותיו, ולצמוח להיות גדול בתורה. וכך הוא כותב במכתב (הועתק בספר "אשכבתיה דרבי" ח"א עמוד רכ"ז) "...אל תרבה להתעמק הרבה בקשיי העוה"ז, אילו אני הייתי שם לב, לכל הצרות שעברו עלי בחיים, לא הייתי יכול ללמוד, אפי' דף אחד של גמרא, והייתי נשאר עם הארץ...

"היו שנים, שחיינו בדקדוקי עניות ממש, בשבתות היינו אוכלים לחם שחור יבש... ועוד צער גידול בנים שהיה לי, היה אפשר לחלק למאה אנשים... ובכ"ז, הקב"ה עזר לי, והתעלמתי מכל הבעיות, והשקעתי ראשי בתורה, והתפללתי תמיד להקב"ה, שיבואו תקופות טובות יותר..." עד כאן. ישמע חכם - ויוסף לקח].

ולפ"ז, נבין היטב את מאמר חז"ל, שאמרו בגמרא מסכת בבא קמא (דף צ"ב.) "אם חברך קרא לך חמור - תן "אוכף" על גבך"! כלומר, תכופף את עצמך, ואל תתרגש מכל דבר בחיים, ומי שלא לוקח כל דבר ללב - זוכה לאריכות ימים! והלואי ונזכה!

אלו סיכום 5 העצות שנתנו לנו חז"ל, כדי להציל את עצמנו מהיסורים. ואשריו מי שיזכה לאמץ לעצמו אפי' עצה אחת, שאז מובטח לו, שכל חייו יהפכו להיות מאושרים!

ונעבור לשאלה שישית:

מדוע יש אנשים טובים וצדיקים, ובכ"ז סובלים מיסורים, ואילו אנשים שבאמת מגיע להם יסורים, ובכ"ז הם חיים בשקט ובשלוה?

ובמילים קצרות - נגדיר כך את השאלה: מדוע יש צדיק ורע לו, רשע - וטוב לו?

תשובה: ראשית, חושבים אנו, שכל יסוד השאלה מונחת כאן בטעות! שכן, אין אדם בעולם, שחי בשקט ובשלווה ללא מכאובים ויסורים. כל אחד ושק הצרות שלו, ואפי' אם אצלו זה לא מתבטא בעושר ובפרנסה - אז יש לו בעיות אחרות. (וכגון: שבניו מורדים בו, ואין לו כלל נחת מהם. או יש לו אשה רעה, שעושה לו את "המוות" בבית. או שכנים רעים, או שמצב הבריאות שלו רופף, וכו' וכו'). הכלל הוא: אף פעם א"א לדעת, מה מתרחש בתוך "בטנו" של השני, ואפי' אם כלפי חוץ הוא נראה במצב טוב - מ"מ עדיין אין זה משקף כלל את מצבו הכללי!

[ואפי' אם נסכים, שבאמת ישנם כאלו רשעים, שכן נהנים הנאה מושלמת מהעוה"ז - אולם עליהם, כבר דוד המלך ענה לנו תשובה ברורה. היכן? בספר תהילים (מזמור צ"ב) שם כותב דוד המלך: "בפרוח רשעים כמו עשב... להשמדם עדי עד"! כלומר, שהקב"ה

נותן להם את שכר המצוות הבודדות שעשו, כאן בעוה"ז, כדי שבעוה"ב לא יהיה להם פיתחון פה, ויכנסו ישר לגיהנם!

ומי שלא מבין את זה, קורא לו דוד המלך: איש - "בער וכסיל"! וכמו שנאמר "איש בער - לא ידע, וכסיל - לא יבין את זאת"!].

ואם כבר יש מקום לשאלה, יש לשאול אותה בכיוון ההפוך: מדוע אנשים טובים מתייסרים? אנשים שמתנהגים ביושר ובצדק, ובכ"ז יש להם סבל ויסורים מכל הצדדים!

(ויש להתפלל תמיד, שהקב"ה יצילנו ממצבים כאלו, ויזכנו לעובדו מתוך נחת ושלוה, אכי"ר). ועל זה יש לשאול -מדוע? וכי חשוד הקב"ה דעביד דינא בלא דיינא, ח"ו?

ואכן, שאלה זו קשה היא מאד, ואין בכוח אנוש לענות עליה. ואפי' משה רבינו, שהפנה את השאלה הזו להקב"ה, מספרים לנו חז"ל (בגמרא מס' ברכות דף ז'. לשיטת ר"מ שם) שהוא לא קיבל על זה תשובה מהקב"ה!

ואם כן, אין באפשרות שיכלנו הקצר, להשיג עומק דיני שמים. ורק דבר אחד נוכל לענות: את משלו הנפלא של החפץ חיים בענין זה! ולפ"ז, אולי יפתח לנו זיק קטן של אור, להחיות לב נשברים.

וכך מספר לנו, הסבא קדישא הח"ח: משל ליהודי אחד, שהתארח בשבת אצל חמיו, אשר התגורר בעיר הסמוכה. והנה בשבת בבוקר, בשעת התפילה, הבחין האורח היהודי בדבר מוזר: גבאי בהכנ"ס, שהיה ממונה לחלק את העליות לס"ת, ביצע זאת- בצורה משונה מאד.

לעליית "ראשון" - הוא כיבד את פלוני שיושב במזרח. לעליית "שני" - את פלוני שיושב בצד מערב. לעליית "שלישי" כיבד את היהודי, שיושב בקצה הבהכנ"ס בכיוון הנגדי, וכו' וכו'.

וכך היה הגבאי הולך וקופץ מזוית לזוית, ומחלק את העליות בסדר שהיה נראה תמוה בעיני הרואים.

בגמר התפילה, לא יכול היה האורח להתאפק, ניגש אל גבאי בהכנ"ס, ושאל אותו: יסלח לי מר, שאני רק אורח - וכבר מתערב בעניני בהכנ"ס, אולם דבר אחד שראיתי אצלכם בבוקר, מעיק לי כל הזמן, ולא נותן לי מנוח: איזה מן סדר "משונה" נהוג אצלכם? מדוע כשאתה מחלק את העליות לס"ת, אתה קופץ מאחד, ומדלג על השני, ושוכח את השלישי, וכו'? וכי אין לכם סדר ומשטר, לתת לכל אחד את המגיע לו, לפי הסדר?

שמע זאת הגבאי, חייך, ואמר לו: "הוי! הלא תבין! מביקור של שבת אחת במקום, לא תצליח לתפוס את סדר הנהגת בהכנ"ס. רק אם תהיה כאן כמה - שבתות רצוף, אז

תתחיל להבין ולקשר, שמה שלא נתתי לפלוני לעלות זה משום שהוא כבר עלה שבת שעברה, והיהודי ההוא עלה לפני שתי שבתות, ונמצא - שהכל מתנהל על פי סדר ומשטר מדוקדק להפליא!

הכלל הוא: ממבט של פעם אחת בלבד - א"א לקבוע את כל צורת התמונה הכללית! ואותה תשובה, מדברת גם אלינו אנו: אנחנו ג"כ יש לנו את אותה בעיה. כשרק אנו נתקלים באיזה קושי - במשך החיים - כבר יש לנו שאלות, לדעת על מה, ולמה זה? איננו תופסים, שאנו דומים לאותו אורח, שמביקור אחד בלבד - כבר רוצה לדעת את כל סדר העינים, וגם אנו בעוה"ז, איננו אלא בתור "אורחים", נמצאים זמן קצר של - שבעים עד מאה עשרים שנה, וממבט כזה קצר - כבר רוצים להקיף את כל התמונה בכללותה? הרי זה ודאי שלא יתכן כלל!

עלינו להאמין, שכל צער שנשלח לאדם, בודאי שהוא יצמיח לו בסופו של דבר - רק טובות, והאדם עצמו ירויח מזה. רק אנחנו, בעיניים הגשמיות והמוגבלות שלנו, לא יכולים לראות למרחוק, ולקשר את הדברים. אנו מצטמצמים לראות רק את הצד הרע שבדבר!

הרי זה ממש דומה, לאדם שלוקח גרעין של תבואה, וזורק אותה על האדמה. חברו שרואה זאת, צועק עליו: מה עשית? לא חבל על זה? ואולם, בסופו של דבר, לאחר שנים, כשרואה איזה יבול של ברכה, הצמיח הזרע הזה, אז הוא מתחיל להבין, שבעצם המעשה של זריקת גרעין הזרע - זה בעצמו היתה טובה גדולה ועצומה !

וכך הוא הדבר אצל הקב"ה, שרואה עתידות, ומסתכל עוד כמה שנים קדימה, ויודע, שבסופו של דבר - הרעה הזו תהיה לטובתו של האדם, ותצמיח לו הרבה ישועות, לכן הוא שולח לו אותה כעת - לטובתו האישית בלבד!

ובקיצור נסכם: כל העוה"ז דומה ל"פזל" אחד גדול, שעד שלא נרכיב ונתאים את כל חלקיו זה לזה - לא תהיה לנו תמונה ברורה ומושלמת!

סיימנו פרק זה, נקווה שיצאנו ידי חובת בירור, של 6 הנקודות היסודיות, שהועלו סביב הסוגיא של יסורים. אלא שאחרי כל ההסברים, אסור לנו לשכוח את העיקר שבעיקרים, שבו השתמשו היהודים, לאורך כל אלפים שנות הגלות. והוא: תפילה!

ותפילה - פירושה: לא להרפות מלהעתיר תחנונים אל ה', אם שערי שמים נראים "כנעולים" - הדמעות יפרצו אותם! עלינו תמיד, לעורר רחמי שמים בלא הפוגות, עד אשר יראה ה' - בעוני מצבנו, וימהר לשלוח לנו את משיח גואלנו במהרה בימינו - אמן!

עיסקת חליפין:

רוצה להחליף את מנת היסורים שלך?

פעם אחת, גזר המלך על בני עירו, שכל אחד יכתוב על גבי גליון, את כל צרותיו שיש לו בחיים, ישים זאת בתוך מעטפה, וישליך זאת לתוך החבית המרכזית, שהועמדה לשם כך במרכז העיר.

ואכן, תוך כמה שעות - התמלאה החבית, במעטפות של כל מיני סוגי אנשים, אשר פירטו את צרותיהם ע"ג הכתב. כשסיימו, ציוה שוב המלך, שכעת - כל אחד יבחר לעצמו איזה מעטפה שהוא רוצה - ויקחנה לעצמו...

ומה חושבים אתם? איזה מעטפה לקח כל אחד? את המעטפה שלו עצמו...!

שכן, אף אחד לא יכול לדעת - איזה צרות יש לחברו, ואף אם הוא נראה מאושר ומחייך, מ"מ כל אדם מעדיף להשאר עם צרותיו שלו - ולא לנסות לקבל את מזלו של השני, אף שכלפי חוץ זה נראה "נוצץ"!

ללמדך, שאסור לאדם לקנאות בחברו, ולבקש מהקב"ה שיתן לו את גורלו הטוב של השני, אלא כל אחד ישא כפיו להקב"ה, ויתפלל שיצילהו מצרותיו שלו עצמו, ואז כולם יהיו מאושרים!

מאמר שמיני - שמירת העיניים ברחוב: האם זה חובה גמורה מהתורה, או רק - חסידות וצדקות?

תשובה: בפרק זה, באנו לעורר ולחזק את עצמנו, ואת כל הקוראים יחד איתנו, בנסיון הקשה ביותר, שכמעט כולם נכשלים בו. ובמיוחד בדורנו, דור עזוב ויתום, אשר ההפקרות בו רבה עד למאד. נוצר כבר מצב, שאשה שהולכת בבגדים בולטים ברחוב, אין לה כלל יסורי מצפון, אדרבא - היא מתגאה בזה, שהיא "שומרת" בדקדוק רב - על "אופנת פריז". וכך מָבּוּל הפריצות הולך וחוגג ברחובות, ועל כל צעד ושעל שאתה פונה (אפי' ברחובות של ערים חרדיות!) אתה נתקל בתמונה או בראיה של פריצות. ["ופריצות" - פירושו: אפי' בגדים שמכסים את כל הגוף, אולם אם צבע הבגדים: צבעונים, אדומים, רועשים, צעקניים, וכיוצ"ב. הרי זה "פריצות" שכל הלובשות אותם - זה רק מתוך מטרה ברורה, כדי למשוך את עין הרואים!].

וכך אנו הולכים ונכשלים, בעל כורחנו, במאות ואלפי עבירות של "לא תתורו אחרי עיניכם", וחוזרים הביתה עם "שק" מלא עבירות. ולפעמים כבר בוקעת מליבנו זעקה: מה יהיה? עד מתי נמשיך כך?

ישנם כאלה, שבלית ברירה, משלימים עם המצב העגום, ומנחמים את עצמם בטענה שאין מה לעשות, שהרי זוהי צרת הכלל, וכלל מסור בידינו ש"צרת רבים - זה כבר חצי נחמה"!

וכך עוברים וחולפים להם הימים, החיים עושים את שלהם, ובנתיים, משקל העבירות שלנו בפגימת העיניים - תופח ועולה, ואין לנו על מי להשען, אלא רק על אבינו שבשמים !

כך נראה, המצב העגום שלנו, בתחום זה.

והבעיה שכואבת שבעתיים בדור שלנו, שאפי' מי שכבר כן מדבר על הנושא הזה, ומעלה את הבעיה על שלחן הדיונים, מכל מקום - השתמטו מלדבר באופן גלוי ומפורט על נושא זה. הם לא לקחו בחשבון, שיש להתאים את דברי המוסר - למציאות שקיימת ברחוב, ולהיות ערים לפירצה הנוראה, שמשתוללת ברחוב בתחום זה!

וכל כך למה? מדוע אנשים שכואב להם באמת, לא קמים להביע באופן גלוי, מה דעת התורה בנושא זה? מפני "שלא נעים" לדבר, על דבר שנהפך להיות "נורמה" בעיני הבריות, ועוד באים לך עם כל מיני טענות "תלמודיות", שנותנים להם גיבוי מלא - על שתיקתם בנושא זה. ולמשל:

* "הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגים, ואל יהיו מזידים"! (גמרא מסכת שבת, דף קמ"ח:)

* "תפסת מרובה - לא תפסת, תפסת מועט - תפסת"! (גמרא מסכת סוכה, דף ה'.) וגם בשמירת העיניים, עדיף לתפוס "ציפור ביד, מאשר שניים - על העץ"!

* "אין גוזרים גזירה על הציבור, אא"כ רוב הציבור יכולים לעמוד בה". (גמרא מסכת בבא קמא, דף עט:, וע"ש). וגם שמירת העיניים - לטענתם - זוהי גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה.

* ויש גם טענה של "כוחא דהיתרא עדיף" (גמרא מסכת ביצה דף ב':) ולכן יש לחפש קולות של היתרים בנושא זה.

ומחמת כל אלו הטענות, מעדיפים הם לתפוס את מידת השתיקה, ולא לגלות לעם - את חומרת העוון של שמירת העיניים.

ובאמת, שלא זו הדרך, ולא זו ההנהגה שיש ללכת בה. שהרי מדברי חז"ל אנו רואים שהנהגה זו פסולה היא! ולשם הבהרת הדברים, נסביר את הנושא, קצת יותר במפורט:

יש רב, שהוא מאד "נחמד" בעיני קהילתו, בליל שבת הוא נותן דרשה, עם "וורט" יפה מפרשת השבוע, מספר סיפור נחמד, וזה דוקא מאד מוצא חן בעיני השומעים. ואולם עיקר הבעיה - שמעולם הוא לא אומר להם מילה להוכיח אותם!

רב כזה - יתבעו אותו בשמים, על כל העבירות שחוטאים בני קהילתו! שהרי אתה ידעת את המצב! וגם ידעת את חומרת האיסור! א"כ - מדוע לא הוכחת? מדוע לא דיברת? אולי אם היית מדבר, והאנשים היו שומעים שהדבר הזה כ"כ חמור, הם היו נמנעים מלעשות

זאת. או לכה"פ היו "נזהרים" יותר. א"כ מדוע שתקת? עכשיו אתה תישא באחריות של כולם! וכל העבירות שלהם - יפלו על הכתפיים שלך!!!

ודברים אלו, לא בדינו מליבנו, אלא הם כתובים מפורש בדברי חז"ל בגמרא מסכת כתובות (דף ק"ה:), שם לימדו אותנו חז"ל "האי צורבא מרבנן, דמרחמין ליה בני מתא - לאו משום דמעלי טפי, אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא". [ובתרגום לעברית: תלמיד חכם, שבני העיר אוהבים אותו, אין זאת משום דהוא נעלה יותר מאחרים, אלא משום שהוא לא מוכיח אותם ביראת שמים!]

אתה רואה רב, שכולם אוהבים אותו, כולם "מְפַסּוְטִים" ממנו, כולם אומרים עליו: איזה רב נחמד, שקט, מבדח, שתמיד מצחיק אותנו בדרשותיו, זה בטח! זה כולם אוהבים!

ואולם חז"ל הקדושים הסתכלו עליו במבט לגמרי אחרת: תבדוק קצת אחריו, ומיד תגלה שזה נובע מחמת שהוא לא מוכיח אותם במילי שמים! לא אומר להם כמה מילים נוקבות על עוונותיהם!!

אז מה העצה? מהי הדרך שבה צריך הרב להנהיג את בני קהילתו?

גם על בעיה זו, מצאנו את העצה בדברי חז"ל הקדושים, הנה בגמרא מסכת סוטה (דף מ"ז.) הדריכו אותנו חז"ל בשיטה זו: "לעולם תהא שמאל דוחה, וימין מקרבת"! כלומר, קודם כל תהא "שמאל דוחה", חייבים להעמיד את היהודי במקום, להראות לו את החומרא שבדבר, ואת גודל הסכנה שהוא נמצא בה, ואח"כ "ימין מקרבת", לרומם אותו משם, ולהראות לו מָהֵם האפשרויות, שבהם הוא יכול להתקדם ולעלות!

וכדי להמתיק יותר את הדברים, נוסיף לזה דוגמא מהחיים: אדם תמיד צריך לדעת, שיש הבדל מהותי בין רופא לרב: "רופא" צריך להגיד לפציינט שלו, מה שהוא רוצה לשמוע. "רב" - צריך להגיד לפציינט שלו, מה שהוא לא רוצה לשמוע! כלומר, רופא אומר לחולה: תראה, כמה נשארו בחיים מזה! הוא לא אומר לו שהרוב מתו! כי מה החולה רוצה לשמוע? כמה נשארו בחיים. ולכן הוא לא מראה לו את גודל הסכנה, כי זה תפקידו של רופא! אבל רב מתפקידו להעביר לו מסר הפוך: כמה אנשים נפלו מזה, ואיבדו את עולמם! שרק דרך כך הוא ישיג את המטרה, שהאדם ירתע, ויחזור בתשובה. שאם לא כן - מה הועיל?

ולכן - גם בפרק זה, ננקוט באותה שיטה:

נציג תחילה, את גודל הסכנה העצומה, שיש בפגימת העיניים. כמה אנשים כבר מתו (מבחינה רוחנית) מדבר זה, ואח"כ נחזור להשתמש בשלב השני שהורו לנו חז"ל "ימין

מקרבת". כלומר, להראות לו גם את הצד ההפוך: כמה עצום ונורא שכרו של כל מי שנזהר בדבר זה. וכמה גדול אושרו בעוה"ז ובעוה"ב.

סמוכים אנו ובטוחים, שדברי מאמר אלו, יוסיפו בס"ד חיזוק עצום, למי שקצת רוצה להתחזק ולהשתפר בנושא זה. וזאת משום שכל דברינו מבוססים ע"פ דברי חז"ל הקדושים, ומן הבאר ההוא, שאבנו מים חיים, כדי להרוות בה את צמאוננו הרוחני, ולשאוב מטען רוחני לכל המשך מירוץ החיים שלנו.

ויה"ר, שחפץ ה' בידנו יצלח, שיהיו הדברים לתועלת, ומיניה ומינה - יתעלה ויתקלס שמו יתברך.

לשם בהירות סדר הדברים, נחלק את הנידון - לשבעה סעיפים עקרוניים, שיקיפו לנו את כל הסוגיא לפרטיה:

1. על מה כל הרעש, הרי בסך הכל רק "הסתכלתי"!
2. אם התגברתי, ושמרתי על עיניי, מהו השכר שהבטיחו חז"ל?
3. אדם שפגם בעיניו, איזה הרס וחורבן הוא גרם לעצמו?
4. למה יש נסיונות ופיתויים כל כך קשים וחזקים, בנושא הזה של "שמירת העיניים"?
5. מהם העצות הבדוקות, שיכולות לעזור לנו, להתגבר על המכשולים, ולהצליח לשמור על קדושת עינינו?
6. אתה רוצה לפגום בעיניך? בבקשה, אבל לא בעיניים שהקב"ה העניק לך!
7. האם גם לאשה, יש איסור להרהר אחרי גבר?

אלו הם כותרות המאמר, וכעת ניגש בס"ד, לנתח כל נקודה - לשרשיה ולטעמיה.

שאלה א' - על מה כל הרעש, הרי בסך הכל רק "הסתכלתי"?

תשובה: ישנם הרבה אנשים, שמהלכים ברחובות אשר פרוצים בנשים לא צנועות, והולכים בשאננות, מסתכלים פה ומביטים שם, ומטמאים את עיניהם. וכשמעירים להם על גודל האסון שהם מביאים לעצמם, הם מושכים כתפיהם בתימהון, ואינם מבינים כלל על מה יצא הקצף? ועל מה כל הפחד הגדול הזה? ובכלל, למה להיות כל כך "חשדניים" על כל דבר קטן, הרי בסך הכל אני רק מסתכל! - - -

אותם אנשים דומים ממש, לאותו תינוק שמהלך בשלווה בתוך יער של אריות טורפים, ואינו מבין על מה הרעש הגדול... ואולם כיון שכל מטרת הפרק, לפקוח לאנשים את העינים ולהראות להם את גודל הסכנה, לכן גם לשאלה זו -נתייחס בכובד ראש, ונשתדל לענות תשובה מלאה, שתניח את דעתם של כל השואלים.

ראשית, ברצוננו לגלות, ששאלה זו כבר כתובה בספרו של הרמב"ם הקדוש (בפרק ד', מהל' תשובה, הלכה ו') וזה לשונו שם "...המסתכל בעריות, מעלה על דעתו שאין בכך

כלום, הוא מתפלא ושואל: מה עשיתי? וכי קרבתי אליה? וכו', ע"כ. ולפני שנמשיך את תשובתו של הרמב"ם, רצוננו להקדים הקדמה קצרה:

אילו המציאות היתה, שזה נגמר רק "בראיה" בלבד, יתכן באמת שהשאלה היתה בצדק, שהרי הוא רק הסתכל, ויותר מזה - לא נפעל אצלו כלום!

ואולם, הבעיה שזה לא כך! זה לא נגמר בראיה בלבד, אלא זה חודר לעומק פנימה - בפנים המח, וכמו שלימד אותנו רש"י הקדוש (בפרשת במדבר, פרק ט"ו - ל"ט) "שכל זה מתחיל מעין רואה, ואח"כ הלב חומד, וזה נגמר בסוף בגוף, שפועל את העבירות למעשה. [וכעין זה, מפורש גם בירושלמי ברכות (פ"א ה"ה) שהלב והעינים, הם שני הגורמים העיקריים, לחטא הידוע, ע"ש.]

ומחמת שזוהי המציאות בשטח, יכלו חז"ל (בגמרא מסכת נדרים, דף כ'.) לומר בבטחון גמור "כל המסתכל בנשים, בודאי שסופו לבא לידי עבירה"! כיון שהראיה מעבירה את התמונה ללב, ואז - ההרהור והמחשבות הזרות, פועלות בראשו בצורה מדהימה, ומשם הוא יכול להגיע לידי עבירה!

ואם תבקשו הסבר "הגיוני" בדבר, ותשאלו: מדוע באמת זה פועל כך? מה הקשר בין העיניים - ללב?

גם על דבר זה, נסביר לכם איך זה פועל בדיוק:

נשאלה תחילה שאלה תמימה: כיצד האדם מצליח לראות את חברו, או שאר חפצים גולמים, האם ע"י העיניים, או ע"י הנשמה? כולם ישיבו - ודאי ע"י העיניים!

ואולם, לתדהמת כולם, תשובה זו - טעות! ומהוכחה פשוטה: אם האדם ח"ו מת, אפי' אם יפקחו לו את העיניים, הוא לא יראה כלום! למה? מה חסר לו? והרי העיניים שלו "פתוחות"?

ללא ספק, דבר זה מוכיח לנו, שבעצם הנשמה היא הרואה, רק היא עושה זאת "דרך" העינים! כלומר, הגוף משמש לנשמה רק כאמצעי - שדרכו היא תוכל להוציא את הכוחות הרוחניים שלה, שזה מתבטא בכוח הראיה, השמיעה, הדיבור, וכו'.

[וזה ממש דומה, לאחד שלוקח חתיכת בד בצורה של בובה, מכניס את אצבעותיו בתוך הבובה, וע"י כך -הוא מזיז את כל איברי הבובה. בזה ברור לכולם, שהאיש העומד מאחורה - הוא זה שמפעיל ומזיז את הכל, והבובה לא עושה כלום, כיון שאינה אלא חתיכת בד. ואותו רעיון בדיוק, פועל אצלנו באברי הגוף, הנשמה - היא זאת שמתפקדת ומזיזה את כל האברים הדוממים, ואם היא תצא, ישאר רק "חתיכת עפר", ותו לא].

וא"כ, לאחר שגילנו גילוי מדהים כזה, שהנשמה היא זו שצופה ומסתכלת החוצה, ורק עושה זאת דרך "חלונות" העיניים, שדרכם היא מקבלת מידע מן העולם החיצוני והגשמי, א"כ לאור זה - יצא לנו גילוי מסעיר ומבהיל:

כל אדם שפוגם בעיניו - הוא בעצם פוגם ישירות בנשמתו, שמסתתרת אחרי כל מערכת הראיה שלו, והוא מאלץ אותה לראות מראות מקולקלות! ובמילים קצרות: בכל הסתכלות אסורה, מקבל האדם ישירות - "כתם" על נשמתו, שקשה מאד אח"כ, לכבס ולהוריד אותו!

והאמת היא, שההיזק של ראיה אסורה, לא ניגמר בזה שרק הנשמה מתקלקלת, אלא כל המח של האדם סופג את הדברים, והוא נהפך להיות מטושטש ומבולבל!

ונסביר את הדברים:

כל תמונה, וכל ראיה שהאדם נתקל בה, כשהוא מתחיל להתפעל מהמראה שהוא ראה, באופן אוטומט - העין מצלמת את זה, והמח "מפתח" את התמונה בין רגע, וזה נשאר ספוג במוחו לעוד עשרות שנים!

תשאלו מאין אנו יודעים זאת? מדברי חז"ל הקדושים! הנה רבותינו בעלי התוס' כתבו לנו בגמרא מסכת סוטה (דף ח', ד"ה "גמירי") שכל פעם, שהאדם רואה תמונה של ערוה - "שוב מהרהר אחריה ל-ע-ו-ל-ם" !!! ואם חז"ל כתבו לנו כך, הרי בהכרח זו האמת המציאותית!

כן! כך ברא הקב"ה את עולמו, שלכוחות הטומאה יהיה יותר שליטה על האדם, מאשר כוחות הקדושה. ואנו רואים זאת בחוש יום יום: כדי לזכור ולקלוט את הלימוד תורה שאנו לומדים, כמה מאמץ, עמל, ויגיעה - אנו צריכים להשקיע, עד שהתורה תיספג במוחנו, ונזכור את לימודנו. ובלי כל העבודה הזו - התורה לא תשאר במוחנו אפי' לכמה שעות!

אבל כשמגיעים לצד של הטומאה, שם המח קולט וזוכר - מהר מאד! כל תמונת תועבה או מראה פריצות שהוא רואה, זה אוטומט נספג במוח לעולמי עד, לא צריך על זה שום "מאמץ מיוחד" כדי לזכור את תמונות התועבה!

ויותר מזה, לא רק שזה נקלט במוחו בלי שום מאמץ, אלא אפי' ירצה להתנתק מזה, וישתדל לשכוח מזה - הוא לא יוכל! בעל כורחו זה ישאר מצולם במוחו כל הזמן. וכל החיים שלו, הוא יסבול - בזה שתמיד הוא יזכר בתמונה, וזה יעמוד לו מול עיניו בצורה "חיה" ממש!

שמעתם מה יכול לגרום הסתכלות אחת מיותרת, שמסתכלים ברחוב ללא צורך?

ואם הקורא יחשוב שאנו מגזימים בדברינו, ולא יתכן שעד כדי כך הדברים נקלטים מהר בראש, א"כ בואו ונקרא ביחד את מכתבו של הסטייפלר הקדוש (הובא בספר "קריינא דאיגרתא", ח"א סימן קט"ז) ואז תווכחו לראות, שאין בדברינו שום גוזמא, ושום מליצה מיותרת, אלא זו המציאות ממש! וזה לשונו הקדושה של הסטייפלר, מילה במילה:

"...וְרֹאִית כל דבר פשע... ובפרט מה שהאדם רואה בהתפעלות, נחקק הדבר בדמיונו לכל ימי חייו, עד כאן שאפי' אם יזכה להיות שומר תורה ומצוות, ואפ'י אם יזכה גם לשקוד על התורה ובמקום של תורה - מ"מ נפשו ויהדותו תסבול מרורות, מאותם ציורי התועבות החקוקים לו בדמיונו, הם יהיו ניצבים לפניו כמו חי, ויביאו אותו לבלבולים ונסיונות נוראים. רחמנא ליצלן וכו'.

לב מי לא יזדעזע, בשומעו דברים מחרידים כאלו? מיהו הפתי וחסר דעת, שמוכן לאבד את כל יהדותו ורוחניותו, בשביל מבט אחד של תמונת תועבה שתיקלט במוחו!

כל בר דעת, מחוייב לשקול היטב, את שכר העבירה "הרגעית" - כנגד הפסדה העצום שיגרם לו בגינה, ולשמור על קדושת עיניו ברחוב בשֶבָּע עינים, כדי להציל נפשו מרדת שחת!

וכעת נגלה לכם סוד גדול: מי שבכ"ז, לא איכפת לו לאבד את קדושתו, והוא נשאר פרוץ בענין זה, ומאפשר לעיניו לראות באופן "חופשי", ככל העולה על רוחו, היודעים אתם למי הוא דומה? לעשיו הרשע - - -!!! שכך מעיד עליו הפסוק (בבראשית פרק ל"ג ה') "וישא (עשיו) את עיניו, וירא... את הנשים!

מבט ראשון, הוא ישר מסתכל על נשים! כך נראית הנהגתו של אדם רשע, שהעינים שלו הם בבחינת "הפקר"! ומצד שני, להבדיל בין הטמא לטהור, הסתכלו על הנהגת אברהם אבינו, הוא היה בדרגה כזו גבוהה של שמירת העינים, עד שאפי' על אשתו הוא לא הסתכל, להביט ביופיה!

כן! כך גילו לנו חז"ל בגמרא מסכת בבא בתרא (דף ט"ז.) שבזמן שאברהם בא למצרים, ופתח את התיבה להוציא את שרה, רק אז הוא גילה את יופיה, ואמר לה "הנה נא ידעתי, כי אשה יפת מראה את", ודרשו חז"ל, "הנה נא ידעתי" - שרק כעת ידעתי מזה, ולא קודם לכן! כזו דרגה עצומה, בשמירת העינים!

לא יאומן! אילולי שחז"ל הקדושים דרשו כך מהפסוק, קשה היה להאמין, שאדם מסוגל להגיע לכזו דרגה גבוהה!!

ובאמת מה היה סוד ההצלחה אצל אברהם? כיצד הוא זכה להגיע לדרגה גבוהה כזו?

גם על שאלה זו, מצינו תשובה בדברי חז"ל. הנה רבותינו במדרש תנחומא (פרשת וישב, אות ו') גילו לנו במה היה כוחו גדול: דרשו שם חז"ל מהפסוק (בבראשית, פרק כ"ב- י"ג) "וישא אברהם את עיניו, וירא והנה איל וכו'" מה פירוש המילה "וישא" אברהם את עיניו? וכי כדי להסתכל על איזה דבר, צריך לשאת את העינים? היה צריך להיות כתוב "ויראה אברהם, והנה איל וכו'? אלא - למדו מכאן חז"ל, שאצל אברהם העינים לא היו מתרוממות סתם כך, הוא היה צריך לעשות "פעולה מיוחדת" כדי לשאת ולהרים אותם, שיראו את המתרחש מולו, אחרת - העינים לא היו זזים סתם, הם לא היו הפקר!

אצל אברהם אבינו, כל מבט בעינים, היה לקוח בחשבון מדוקדק מראש, העיניים שלו - לא היו זזים סתם ככה מאליהם באופן "אוטומטי", מבלי הביקורת של בעליהם!

נו, למי אנו רוצים להדמות בשמירת העינים? לעשיו הרשע, או לאברהם אבינו?! הדבר נתון לבחירה, בידי כל אחד ואחד!

עד כאן, כתבנו נימוקים מוסריים, שיחזקו אותנו לשמירת העינים. ואולם, גם מי שעדיין לא השתכנע מכל זה, יש לנו דבר אחר בשבילו, שבודאי ישכנע אותו!

ומהו אותו דבר? הגילוי המדהים של הרמב"ן הקדוש! הרמב"ן לימד אותנו, שלא כדאי להסתכל בעריות, לא רק מבחינה "הלכתית", אלא גם מבחינה רפואית! שכן, אם האשה הזו היא באותה שעה - נידה, היא יכולה להזיק בעיניה, על כל דבר שמביטה בו! נשמע מפחיד? בבקשה תשמעו את לשונו של הרמב"ן בעצמו, מילה במילה:

הרמב"ן בפירושו על חומש ויקרא, בפרשת העריות (פרק י"ח - י"ט) כותב בזה הלשון: "...ועוד הגידו בו נסיון אמיתי... כי הנידה בתחילת זיבה, אם תביט במראה, ותאריך לראות בה, יֵרָאוּ במראה טיפות אדומות כשל דם, כי טמון בנידה - טבע רע שמזיק, ומזה תוליד את הגנאי הזה... והרי היא (באותה שעה) כאפעה (נחש) ה"ממית" במבטו...!

נו, מי רוצה לקחת על עצמו סיכון, ולהסתכל על נשים ברחוב? והרי בימינו כל הבתולות (וגם חלק מנשים נשואות) הם בחזקת "נידות", והם עלולות להזיק לנו במבטן, וכמו שכתב הרמב"ן הנ"ל.

ולכן, כל בעל נפש יחוס על עצמו, הן מבחינה רוחנית, והן מבחינה רפואית, וישמור היטב על עיניו ברחוב! [וכל זה, מבלי להתייחס לשאר הבעיות, שנגרמים מפגם העינים, ובכללם: עוון מהתורה של "לא תתורו אחרי עיניכם" - על כל מבט, שהאדם מתכוון להסתכל על האשה. שכך נפסק להלכה אצל כל גדולי פוסקי זמנינו, ומהם: המשנה ברורה (בסימן ע"ה, סק"ז) וכן בביאור הלכה (סימן רכ"ה, סעי' י'), שו"ת יביע אומר (חלק

אורח חיים, ח"א סימן ז' אות ה'. וח"ג סימן ז' אות ג'. וחלק ו', ס' י"ג, אות ג'.) וכן בשו"ת "אגרות משה" (או"ח ח"א, סימן מ'). ועוד].

ובעיה נוספת - שנגרמת מפגימת העינים, זה הסכנה, שח"ו יכול להגיע לידי הוצאת זרע לבטלה, וכמו שהעידו לנו חז"ל בגמרא מסכת עבודה זרה (דף כ':) "שכל המהרהר ביום, בא לידי טומאת קרי בלילה". ומלבד גודל עוון שז"ל שזה החמור ביותר מכל העבירות שבתורה, (וכמו שנפסק כן בהלכה, בשו"ע אבן העזר, סימן כ"ג, סעי' א'). והסיבה שהחמירו דוקא בעוון זה, משום שבימינו גילו חכמי המדע, ע"פ מיקרוסקופ, שבטיפת הזרע יש את כל גוף תבנית האדם, והמשחית זרעו - הרי הוא כהורג נפש, חלילה, וכן מפורש בשו"ע (אבהע"ז שם, סעי' ב') שהעושה כן, עליו נאמר "ידיכם דמים מלאו", וכאלו הרג את הנפש, ע"ש. ולא לחינם דרשו דורשי רמזות, שר"ת של המילה "מזל" זה: מוציא זרע לבטלה, כלומר, שמי שנגוע בעוון זה, מאבד ח"ו את מזלו!

עוד בעיה - שקיימת מתופעה זו, בקשר ללימוד התורה. שכן בעל קרי נאסר בלימוד התורה מתקנת עזרא, וכמבואר בגמרא מסכת ברכות (דף כ"ב:). ואע"פ שביטלו אח"כ את אותה תקנה (וכן פשט המנהג, כמבואר בשו"ע או"ח סימן פ"ח) מ"מ כבר כתב המשנ"ב במקום [ס"ק ב'-ד'] ש"המחמיר לטבול - תבוא עליו ברכה, ושכן נוהגים חסידים ואנשי מעשה". עי"ש. ובפרט ראוי לטבול, לפי מה שכתב הכף החיים (סימן ע"ו, אות כ"א-ב) "שכל מי שטובל באותו יום שראה קרי - זוכה למחות ולבטל את אותו מזיק של קרי"! ע"ש. הרי לנו, עד כמה טבילה זו נחוצה ומועילה!

וא"כ, למה לו לאדם להכניס ראשו לכל ה"בעיות" האלו? וכי לא עדיף שישמור עיניו, ובזה לא יבוא כלל לטומאת קרי, ויחסוך לעצמו את כל הבעיות הנ"ל? נקודה למחשבה - למי שרוצה קצת להתבונן!]

לא לחינם, דרשו דורשי מליצות - "נשים" - ר"ת - שומר נפשו ירחק מהם ! וזה לא רק מליצה בעלמא, אלא כך נפסק גם בהלכה, בשו"ע (אבן העזר, סימן כ"א) וזה לשונו "צריך האדם להתרחק מן נשים - "מאד מאד". ע"ש.

וצריך לדעת, שמי שח"ו גורם לעצמו חטא, ע"י הרהור נשים, סופו שיתקיים בו הפסוק: "ופורץ גדר (של העינים) ינשכנו נחש"! איך נכנס נחש לכאן? פשוט מאד: תכניס את האות ח' למילה נשים - מה יצא לך?

"נ ח ש י ם"! בר מינן!!!

הנה, כדי לחזק הלבבות, תשמעו עוד דבר מדהים, מדברי רבותינו הקדושים:

הגמרא במסכת ברכות (דף ס"א.) אומרת "אמר ר' יוחנן, אחורי ארי, ולא אחורי אישה"! וביאר המהרש"א שם, שהדברים הם כפשוטם, ללא כל הגזמות: במקום שאין לו דרך אחרת, אלא רק ללכת דרך גוב האריות, או דרך שיש בהם נשים פרוצות, פוסקים לנו חז"ל, אחורי ארי! ואפי' שידוע מראש, שיכולים האריות לאכול אותו חי, ולרסק כל עצמותיו, מכל מקום, אצליהם הוא יאבד רק את העוה"ז שלו, ואולם אם ילך אחרי אשה, ויהרהר אחריה, בזה הוא יאבד את כל העוה"ב, שזה נצח נצחים!

מדהים ממש לשמוע, שההסתכלות בעריות, יותר מסוכנת מאשר התרסקות בידי חיה טורפת!!! [ולכן, כשהאדם הולך ברחוב, ורואה שלפניו הולכת אשה - לא ימשיך ללכת אחריה! אלא יבחר לו אחת מהשתים: או שיעבור ללכת בצד השני של הרחוב, או שיגביר את מהירות הליכתו, ויעבור אותה. כך למדנו מדברי הגמרא הנ"ל].

ומי שזוכה ושומר את עיניו, מובטח לו שלא יחטא בענין זה, שכן כלל קבעו לנו חז"ל בגמרא מסכת סוטה (דף ח'.) "שאין יצה"ר יכול לשלוט על האדם, אלא רק במה שעיניו רואות!

ולאחר שבארנו חומר האיסור בהסתכלות על עריות, נעבור לפרט את "התכל'ס" שיוצא מכל זה, מהם ההשלכות למעשה, שמצוי מאד שבנ"א נכשלים בהם מחוסר ידיעה:

ניקח דוגמא פשוטה ומצויה: בכל מאורע של שמחת חתונה, היצר הרע מזמין לאדם כמה הזדמנויות, שבהם הוא עלול לבא לפגום בקדושת העיניים, ולכן נפרט אותם כאן, כדי שהאדם יהיה ער לסכנה, וינקוט בזהירות יתירה בזמנים אלו:

א. בזמן החופה כשכל הנשים והגברים מצטופפים סביב המקום שנערך שם טקס החופה, בזמן הזה יש להישמר משני דברים:

1. יש לעמוד בצד הנגדי של הנשים, במקום שלא יוכלו לראות משם את הנשים, או את בגדיהם. ואוי להם ולנשמתם, אותם אנשים שעומדים ממש בצידי הנשים או מאחוריהם, שבכך משחיתים הם את נפשם בעשרות עבירות מהתורה של "לא תתורו", ובמעמד כזה קדוש, של עריכת חופה וקידושין, בו בזמן הם צוברים לעצמם עבירות חמורות, ומורידים את נפשם לבאר שחת!

2. וקל וחומר, שיש להזהיר לאותם אנשים שעומדים סמוך ממש לחתן ולכלה, שאין כל היתר להסתכל על הכלה, ומי שיודע בעצמו, שלא יוכל להזהר בזה, א"כ ינוס ויברח משם, ולא יביא את עצמו למקום נסיון.

[ומה שמובא בגמרא מסכת כתובות (דף י"ז.) שחז"ל התירו לעצמם להסתכל בפני הכלה, ומתוך כוונה לחבבה על בעלה - הלא כבר מפורש שם בגמ', שדוקא הם בדרגה הגבוהה

שלהם, שעבדו הרבה על עצמם לדכא את יצר הרע של עריות, עד כדי כך, שכבר אשה היתה נראית בעיניהם כמו "קרש" בעלמא, ולכן התירו לעצמם לעשות זאת. ואולם לגבינו, נפסק שם בגמרא, שודאי אסור להסתכל בכלה, אפי' מתוך מטרה לחבבה על בעלה. שכן אסור לו לאדם להשחית את נפשו, בעבור טובתו של השני].

ב. ואותה בעיה קיימת גם בסיום החתונה, כשבאים לברך ברהמ"ז ושבע ברכות, ליד שלחן הכבוד. אז נעשה שורות של אנשים, מול שורות של נשים, ומביאים גם את הכלה לפני כל הרואים, וכולם יחד שומעים את הברכות.

מי התיר את זה? והרי דבר כזה גורם מכשול של הסתכלות זה על זה, ומיהו "הגיבור" שיכול לומר, שעליו זה לא משפיע לרעה? ובפרט, שהמדובר כאן בשעת שמחה, שיש יותר קלות ראש, והנשים באות במיטב קישוטיהן, ונתון תמרוקיהן, שאז היצה"ר חוגג להחטיא את האדם, לפחות בהסתכלות אחת אסורה, וכל שומר נפשו, ירחק ממקומות אלו! (והעצה היעוצה בזה, שהכלה לא תשב בשלחן הכבוד מול כל הגברים, אלא לשבת בצד השני של האולם, קרוב לשלחן הכבוד, כשמחיצה מפרידה בין הנשים לגברים).

[ואיננו מדברים כאן, על המנהג שנפרץ בכמה חוגים דתיים, שבאמצע השמחה, מביאים את כלה לתוך אולם הגברים, ורוקדים סביב החתן וכלה!]

והרי אפי' אם לא מסתכלים בפניה, מ"מ עצם זה שהיא מלובשת במיטב הבגדים היפים, זה עצמו מעורר הרהור לאדם, והרהורי עבירה - קשים מעבירה, והיאך יתכן לעשות פירצה כזו, בגלל טענה של "שמחה"? וכי אז הותרה הרצועה, והעינים צריכים להיות הפקר?

אמנם נכון שהרמ"א פסק בשו"ע אבן העזר (סימן ס"ה, סעיף ב') שאסור להסתכל בכלה, אבל מותר להביט בתכשיטים שעליה, או בפריעת ראשה (ומטעם כדי לחבבה על בעלה).

ואולם גם על פסק זה אסור לנו לסמוך!

ולמה? משום שאיך האדם יכול להכניס את נשמתו, בסכנת אבדון, בטענה שכל כוונתו רק "כדי לשמח את הכלה, ולחבבה על בעלה"? ובפרט בדורנו, דור שהפריצות בו בשיא עוצמתה, וכל מבט קטן של איסור - כבר מבלבל את מוחו של האדם, ולא מאפשר לו לתפוס אח"כ את לימוד התורה, ולא יעזור לו כל "התירוצים" האלו, שיאמר שמתכוון לשם מצוה, וכדו', הֲרֶגֶשׁוֹת שלו יפעלו עליו בעל כורחו!

וכבר לימדו אותנו חז"ל באבות דר' נתן (פרק ב', הלכה ב') שבעניני עריות, צריך האדם לתפוס את הכלל: "התרחק מן הכיעור, ומן הדומה לכיעור, ומן הדומה לדומה לו"!

ולכן, כל המיקל לעצמו בענינים כאלו, בטענה שהוא סומך על שיטת הרמ"א הנ"ל, מקיים בעצמו את מאמר חז"ל שהובא בגמרא מסכת פסחים (דף קי"ב.) "אם ביקשת ליחנק - התלה באילן גדול"!

ואשריו מי שיודע, לשמור את עיניו גם בענינים כאלו, ולא להיות "נבל ברשות התורה", ואז טוב לו בעוה"ז ובעוה"ב.

ג. נקודה נוספת שיש לעורר בנושא החתונות: כל בעל שמחה שעורך שמחת חתונה, עליו להשתדל לעמוד על כך, שגברים לא ישרתו במקום של הנשים. וזה כולל, את כל סוגי השירות, כגון:

* הסרטת וידאו במחלקת הנשים.
* צילום המאורע בתמונות במחלקת הנשים.
* שירות חלוקת תפריט המאכלים, במחלקת הנשים.

כל השירותים האלו, צריך להשתדל שיתבצעו אצל הנשים אך ורק ע"י אשה, שהרי ע"י גבר ישנם הרבה תקלות שנגרמות מדברים אלו, וכמפורט להלן:

יש להבהיר, שמבחינת ההלכה, יש להחמיר על הגבר, שלא ילך לצלם בצד של הנשים, שהרי כשרוצה לכוון במדוייק את התמונה, שתצא מוצלחת (ב"פוזה" הנכונה, וב"גודל" המתאים, וב"צבע" המרשים). א"כ מוכרח הוא להסתכל היטב על האשה המצטלמת, ובזה הוא נכשל בהרהורי עבירה מחמת זה!

[וכבר דן בשאלה זו בשו"ת עולת יצחק (חלק ב', אבהע"ז סימן רל"ה) והעלה שם, ש"דבר זה מסור ללב, ומי שיודע שיצרו גובר עליו, כשמתעסק בענינים כאלו, א"כ מה לו ולצרה הזו? ושומר נפשו ירחק מזה, ולא יאבד עולמו בשכר כמה פרוטות של מקצוע מסוכן כזה", וכו'. ע"ש].

וכמו כן, יקפידו לבקש מבעל האולם, שרק נשים מלצריות ישרתו את חלק הנשים, ולא מלצרים. ומחשש הנ"ל. [ואמנם, בזה יש עדיין להשגיח, שלא תהא קלות ראש בין המלצרים והמלצריות כשהם יחד במטבח, אלא שדבר זה, כבר מוטל על כתפיו של מנהל האולם, והוא נושא באחריות עוון זה].

ועוד נקודה שיש לעורר: כשמפתחים את תמונות החתונה, יקפידו לחלק את התמונות ב - 2 אלבומים: אלבום אחד - תמונות של החתן וחבריו. אלבום שני - תמונות של הכלה וחברותיה. שכן, אין שום היתר, אפי' לחתן בעצמו, להסתכל בתמונות שנשים זרות מצולמות שם. ובפרט אם הם מצולמות כשהן רוקדות, וכדו', שדבר זה יכול להכשיל

אותו בהרהורים אסורים (ובפרט, אם התמונות הם צבעוניות, שאז כח הדמיון, פועל חזק על האדם)!

ואם כלפי תמונות כך, כלפי הסרטת וידאו - על אחת כמה וכמה! שאסור באיסור חמור, להסריט את הנשים בשעה שרוקדות לפני הכלה, כיון שלאחר החתונה, יושבים גם גברים, וצופים בריקודים שלהם, ורואים בתנועה חיה את כל התנועות של הנשים, וכו', והרי זה ממש עוון פלילי, שהרי הוא מגרה את היצה"ר בעצמו !

וכבר יצא פסק מאת פוסקי דורנו (הובא בספר "הבית היהודי" (להרה"ג אהרן זכאי שליט"א) חלק ד', עמוד 327) "שכל אשה שנקלעת לחתונה, ורואה שיש שם מסרטת וידאו לנשים, אסור לה לרקוד בשעה שהמסריט מכוון את אורות המסרטה לעבר הנשים, שהרי בזה היא מכשילה את כל הרואים אח"כ, שיכשלו באיסורים חמורים. וכל העבירות שיחטאו האנשים עקב כך - לוקחת האשה הזו על צוארה! כיון שהיא בריקודיה, גרמה להכשיל אותם. (ואף לאחר מיתתה, אישה זו תסבול, כיון שהסרטת הוידאו נשארת לנצח, וכל אדם שיצפה בזה בעוד עשרות שנים - יכשל מחמתה, ובשמים יזקפו זאת לחובתה, והיא תמשיך ליתן את הדין בשמים, על כל אחד ואחד, שפגם את עיניו בגללה!)

מי מוכנה, לשאת באחריות כה כבידה? [ומצאתי דבר מבהיל, שפסק הבן איש חי, בספרו "רב ברכות" (דף קל"א ע"ב) "שראוי לנשים, שלא להצטלם בתמונה פוטוגרפית (כעין "תמונת דרכון" בימינו) מחשש פן תגיע התמונה לידי אינשי דלא מעלי, ונמצאת מכשילה את הרבים, בעוון הרהור בתמונתה"! עכת"ד. ואם הבן איש חי, אמר כן לגבי תמונה - קל וחומר - לגבי הסרטת וידאו, ששם רואים את התמונה יותר חי, ויותר מוחשי, שבודאי שראוי לכל אשה כשרה, להמנע מלרקוד בעת שהמסרטה מכוונת כלפיה!]

אלו הם מקצת מן המכשולות, שיש להתחזק בהם, בתחום שמירת העיניים - בעת שמחה של חתונה. [ומיותר לציין, שאם החתונה מתנהלת באופן בלתי צנוע, וכגון שיש שם מכת "ערוב", ויושבים בערבוביא - נשים וגברים ביחד, וק"ו אם מתחילים גם לרקוד ביחד, שבודאי הגמור שחובה על אדם לברוח ממקום זה! והנשאר במקום כזה - הוא ממש "משחק באש" של עריות, וחייב הוא להיכוות מזה! ויותר מזה: הוא לא רק משחק באש, אלא הוא משחק עם איבוד העוה"ב שלו, לא פחות! וכמו שגילו לנו חז"ל, בגמרא מסכת נדרים (דף ט':) שהשלטון של יצר העריות - הוא נורא, עד כדי ש"פחז עלי יצרי, וביקש לטורדני מן העולם"!!! וא"כ מי זה שרוצה לֶהֱטָרֵד מן העולם, בעד הנאה של ערב אחד?!]

ועוד צריכים לדעת החתן והכלה, ובעלי השמחה, שאם מתנהלת אצליהם חתונה מעורבת, הם נושאים באחריות הכבדה הזו! כל המכשולים והעבירות שיגרמו בערב זה, נופלים על כתפיהם! שהרי הם אלו, שאירגנו ואפשרו לעשות חתונה שכזו, ועתידים הם ליתן את הדין, על כל אחד ואחד, שנכשל מחמתם! [והנסיון הוכיח, שבמקום שהחתן ביקש דרך הרמקול, שדבר זה מהווה "פגיעה" עבורו, אם לא ישמרו על גדרי הצניעות ביום שמחתו, שאז באמת דבריו נשמעו - אפי' אצל חילונים גמורים]!

ויקחו זאת בחשבון, בעיקר הזוג הצעיר, אם החתונה שלהם מתנהלת נגד רצון הקב"ה, (מעורבת - אנשים ונשים) הרי שגם השכינה - מסתלקת משמחתם! הם עושים חופה וקידושין ללא שותפותו של הקב"ה במקום!

ואתם כבר יודעים, שכאשר מסתלקת השכינה מבני הזוג, כבר בלילה הראשון של חייהם, קשה מאד מאד להצליח אח"כ, להקים בכוחות עצמם, בית עם יסודות איתנים, שיחזיק מעמד לאורך כל חייהם!

ומנין אנו יודעים, שבחתונה שיש בה "תערובת" הקב"ה מסלק את שכינתו מהמקום? מהפסק שפסק הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א, בספרו יביע אומר (חלק ג', אהע"ז סימן י' אות ט'). שם הביא הרב פסק דין בשם ספר חסידים, שכל חתונה שיש בה פריצות של תערובות, אסור להזכיר בזימון של ברהמ"ז "שהשמחה במעונו" (של הקב"ה) כיון שהקב"ה לא שמח במקום כזה, ומסלק את שכינתו מבניהם! ע"ש.

צריך תמיד לזכור את הכלל: אם רוצים את עזרתו ושותפותו של הקב"ה, שיעזור לזוג הצעיר בבנין ביתם בעתיד, יש לזה "תנאי" בסיסי, שלא שייך בכלל לדבר בלעדיו, והוא: "ולא יראה בך ערות דבר! שלא יעשו שום פירצה בחומת הצניעות, שיכולה להביא לידי גילוי עריות. ואם הם בכ"ז רוצים לעשות - הם ישאו בתוצאות שיהיו אחר כך!!!

וכל בר דעת, ישקול היטב היטב את הדברים, ויחשוב האם כדאי לו בשביל חגיגה של ערב אחד (שבין רגע היה, ובין רגע נעלם) לאבד בשביל זה, את שותפותו של הקב"ה מן הבית - לצמיתות???

ולשם תוספת חיזוק הדברים, נעתיק כאן את מכתבו של הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א, שהתפרסמה בזמנו ברחבי הארץ, והועתקה בחוברת "ילקוט יוסף" (תשמ"ו, הוצאת "אור ודרך"). וזה ציטוט לשונו, מילה במילה:

"הנני לעורר בזה, בדבר המכשול החמור של ריקודים מעורבים. דבר שלפי דיני ישראל, איסורו מוחלט וברור, מעל לכל ספק. והעובר על זה, עוונו גדול מנשוא, והיא פירצה

חמורה בחומת הצניעות, ואף המסתכלים ברקודים אלו - לא ינוקו מעוון, ועתידים הם ליתן את הדין על כך!

"...וחובה מוטלת על המשתתפים בחתונה, וביחוד - קרובי המשפחות של החתן והכלה, למנוע בכל תוקף ריקודים כאלו, ואם לא ירצו לשמוע להם - עליהם לעזוב באורח "הפגנתי" את המקום מיד, ואף אם הם קרובים לחתן והכלה, אסור להם להשאר במקום פריצות כזו... וכו'.

.בברכת התורה

.עובדיה יוסף - ראשון לציון, הרב הראשי לישראל

הרי לנו, דברים ברורים וגם נוקבים, מאת פוסק הדור. ומי הוא זה אשר ניסה להמרות את פי הצדיק, וניקה מעונש? ולכן כל בר דעת, יחוס על נפשו, ויברח ממקומות כאלו, ואז מבוטח לו שיזכה לברכתו של שלמה המלך, שבירך אותו בספרו משלי (פרק י"א, ב') "ואת צנועים - חכמה"! מי שצנוע בכל הליכותיו, ומצניע את עיניו מלראות במראות אסורות, שכרו - שיגיע לידי חכמת התורה!

יהודי צריך תמיד, בכל מקום, ובכל מצב, ובכל זמן, להציב לנגד עיניו, סימן של 5 אותיות: ס', ע', פ' - צ', ק', כלומר:

"סמ"ך" - אם האדם נזהר לסגור ב"מעגל סגור", כמו האות סמ"ך, שסגורה מכל צדדיה.

ואת מה הוא סוגר?

"עין" - את העינים הוא סוגר - בזמן שיש פריצות.

"פה" - וגם את פיו, הוא סוגר ולא מדבר דיבורים אסורים.

אז מה שכרו?

"צדיק" - הוא נקרא צדיק ! - - -

"ק" - וגם קדוש ! ! !

(וכעין כל זה נמצא כבר בחז"ל, עיין בגמרא מסכת שבת (דף ק"ד.) שג"כ רמזה לכל רמז האותיות הנ"ל.)

נזכור תמיד: "מעגל סגור" על העין והפה - מזכים לאדם להיות: צדיק וקדוש!

ונעבור לשאלה ב': אם התגברתי, ושמרתי על עיניי, מהו השכר שהבטיחו חז"ל?

תשובה: ראשית, יש לדעת ברור, את דברי התנא באבות "הוו משמשין את הרב, שלא ע"מ לקבל פרס", ויהודי צריך לקבל עליו את המצוות "כחוק", ואפי' ללא כל טעם ונימוק, וללא כל צפייה לקבל שכר. אלא הכלל הוא: "עשה מאהבה, וסוף הכבוד לבוא"! ואעפ"כ, לא נמנענו מלפרט את שכר המצוה בנושא זה, כיון שדורנו, לצערנו - הוא דור שיש בו פיתויים חזקים לצד של הטומאה, וכנגד זה צריך חיזוק ועידוד רב - כדי להתגבר, ולהמשיך להחזיק בצד של הקדושה. ולשם כך, הננו מפרטים כאן, את גודל

שכרו העצום, של כל מי שכובש יצרו, ועוצם עיניו מראות ברע. ורק מי שאין לו מוח בקדקודו, יהיה מוכן לוותר על כל השכר האדיר הזה - תמורת הנאה נבזית של רגע אחד!!!

ראשית, צריך לדעת, שהתורה עצמה כתבה לנו, את שכרו של מי שזוכה לשמור עיניו: שהרי כך מפורש בפסוקים: "ולא תתורו אחרי לבבכם, ואחרי עיניכם, אשר אתם זונים אחריהם! ומי שמצליח, ולא תר אחרי ליבו ועיניו, מה שכרו? על זה ממשיך הפסוק ומבטיח: "למען תזכרו... והייתם קדושים לאלהיכם"! כלומר, הקב"ה מבטיח לנו, שמי שלא יכניס למוחו מראות אסורות, הוא ירויח בתמורה לזה, שמוחו יתקדש, ויצליח לשמור בתוכו את כל דפי הגמרא וההלכות שהוא לומד! הוא יזכור את כל הלימוד שלו, שום דבר לא יִשכח מהמוח שלו! ולמה? בגלל שהמוח שלו נקי ממראות והסתכלויות אסורות!!!

נתבונן רגע ונחשוב: כמה מאמצים, וכמה טירחה, וכמה עמל ויגיעה, משקיעים לומדי התורה, כדי שיזכו לזכור את לימודיהם! והנה כאן, הקב"ה מבטיח להם, סגולה נפלאה וקלה מאד, לשפר את כח הזיכרון, ולזכות להיות קדושים, וזאת ע"י - שמירת העינים!!! [ומכלל הן - אתה שומע גם לאו, שמי שלא שומר את עיניו, א"כ חבל לו על כל הלימוד שהוא לומד! אמנם, "שכר" תלמוד תורה - הוא יקבל, שכן הקב"ה לא מקפח שכר כל בריה, אולם התורה לא תישאר להתקיים בידו! התורה לא תיקלט במח מלוכלך, שנספג בתוכו מראות אסורות! ומכאן תוכחה מגולה, לאברכים שלומדים בכוללים מחוץ לעיר, ונאלצים לנסוע דרך כבישים שמלאים בפריצות ובפרסומות תועבה. עליהם לזכור היטב: בהסתכלות אחת, שמביטים לרחובות, ומטמאים את עיניהם, הם עלולים לאבד את כל לימוד התורה שלמדו במשך כל היום בכולל!!! וחכם עיניו בראשו, להשמר מאד בזה, שלא יאבד הוא ותורתו, ב"מ.]

והאמת היא, שיש כאן עוד רווח, כפול ומכופל, למי שזוכה לשמור את עיניו: הוא לא רק יזכור את תורתו, אלא הוא עוד יזכה לדבר עצום ונורא, שא"א כלל להעלות על הדעת: לזכות להיות מוכתר בשמים, בתואר של "צדיק", שכל הבריה כולה, פוחדת ויראה ממנו!!!

וכל כך עבור מה? עבור זה שהוא זכה לשמור את עיניו, ובכך הוא לא פגם באות ברית קודש! וא"כ חותם המילה - שזהו חותמו של אברהם אבינו נמצא עליו בשלימות ובטהרה, וזה עצמו - משרה עליו "צלם אלוקים", עד שכל הבריה, פוחדת ורועדת, מזיו פניו הקדושות!

[ומטעם זה, אמרו חז"ל בגמרא מסכת שבת (דף קנ"א:) "שאין חיה רעה יכולה לפגוע באדם, אא"כ נדמה לה כבהמה" כלומר, שכבר איבד את הצלם האלוקי שבו, ע"י - שפגם באות הברית!]

ויסוד זה, שמי ששומר את עיניו ובריתו - כל הבריאה "כפופה" אליו, לא בדינו מליבנו, אלא הוא מוצק על יסודות נאמנים של דברי רבותינו, וכדי לא "למתוח" את הקורא, נעתיק כאן כמה ראיות לזה, מן התורה, ומן התלמוד הבבלי:

הנה, בתורה שבכתב מצינו, אדם שעבר את שיא ההצלחה, בנושא הזה של שמירת העינים והברית. היה זה - יוסף הצדיק! חז"ל מתארים לנו (בספרי המדרשים, פרשת וישב) שהנסיון הקשה שהיה ליוסף בשמירת העיניים, זה היה עניין, לא רק של יום אחד או יומיים, וגם לא שבוע ולא שבועיים, ואף לא חודש וחודשיים... שנים עשר חודשים רצופים, הוא היה בתוך הגיהנום הזה!

יום אחר יום, היתה באה לפניו אשת פוטיפר, עם בגדים חדשים, ועם כל מיני איומים ופיתויים שונים, שלפחות יסתכל עליה! ויוסף התמודד בגבורה עילאית, במשך כל זמן הנסיון הנורא הזה, והיה מרכין את ראשו, ומוריד את עיניו למטה, כדי שח"ו לא יכשל בהסתכלות עליה, ואפי' את ראשו - הוא לא היה מפנה לעבר הכיוון שלה. [ומסָפֶּר מדרש תנחומא, שעל דבר זה, הוא שילם ביוקר: אותה רשעה, העמידה לו "שיפוד" דוקר מתחת לסנטרו, ובכל פעם שיוסף היה מרכין ראשו למטה, היה נדקר בחוד של השיפוד! כלומר: יוסף היה מוכן לפצוע את עצמו, עד זוב דם! ובלבד שלא לטמא את עיניו!!!]

כך נמשך הגיהנום הזה, במשך 12 חודשים תמימים! ! ! ומה חושבים אתם? לאיזה דרגה זכה יוסף הצדיק להגיע, בזכות שמירת העינים עצומה כזו? הוא זכה לעלות בדרגה גבוהה כזו, שאפי' משה רבינו ואהרן הכהן, לא זכו לה!!

והיכן ראינו זאת? בשעה שברחו בני ישראל ממצרים, ועמדו על שפת הים, ורצו לעבור אותו. מספרים לנו חז"ל (במדרש ילקוט שמעוני, פרשת בשלח, אות רל"ד) שהתפתח ויכוח בין משה רבנו לשרו של ים, האם להסכים לשנות את מערכת הטבע, ולבקוע את הים לשניים, או לא. שרו של ים טען למשה: אני גדול ממך! שאני נבראתי ביום השלישי לבריאה, ואתה רק ביום השישי, וא"כ איני מוכן לשמוע בקולך ולהבקע! ומוסיף המדרש, שמשה רבינו הראה לו את "מטה האלוקים" שהיה בידו, ועדיין לא נרתע הים, ולא רצה להבקע!

והיודעים אתם, מה בסוף "שיכנע" את הים להבקע? דורשים חז"ל במדרש (מדרש שוחר טוב על תהלים, אות קי"ד) "הים ראה וינוס"!

איזה דבר הים ראה, עד כדי כך שהוא כבר נס מפניו?
דורשים חז"ל - את ארונו של יוסף! הוא ראה את עצמות יוסף, ומיד - בלי שום ויכוחים ושידולים, הוא נרתע לאחוריו, והסכים להכנע מפניו, ולהקרע. מאף אחד הוא לא נירתע!!! לא ממשה רבינו שעמד שם, ולא מאהרן הכהן, ולא ממטה האלוקים שהיה ביד משה, ולא משישים ריבוא שניצבו במקום. רק מאדם אחד, הוא פחד והתייירא! ממי? ממי ששמר על עיניו, ולא פגם בבריתו! היה זה יוסף הצדיק, שבזכות זה, שהוא נס וברח מהנסיון של אשת פוטיפר גם הים נס וברח מפניו!!! ממש להשתומם לראות, עד היכן מגיע כח "שלטונו" של מי ששומר את עיניו ובריתו, ולא פוגם בהם! הוא זוכה לשלטון מלא, על כל הבריאה כולה, ואפי' עד לשינוי מערכת הטבע! כולם נכנעים מפניו!
וכעת, נגלה לכם עוד דבר מדהים: היודעים אתם, ממי יוסף קיבל את הכוחות העצומים האלו, לעמוד ולהיות יציב כמו "ברזל", בענין הזה של שמירת העינים והברית? מאביו הצדיק - יעקב אבינו!
כן, יעקב אבינו ג"כ שמר על בריתו, באופן מופלא, והוא העיד על עצמו (בחומש בראשית, פרק מ"ט - ג') שבנו ראובן היה כוחו, "וראשית אונו"! והסבירו זאת חז"ל, בגמרא מסכת יבמות (דף ע"ו.) שיעקב לא ראה קרי מימיו, ובנו ראובן, היה הטיפה הראשונה של כוחו וראשית אונו!!!
מדהים ממש! הרי יעקב התחתן רק בגיל 84 (עיין רש"י בראשית ל"ה - כ"ט), וא"כ 80 שנה הוא הצליח להתגבר ולשמור על קדושת עיניו, ובריתו!
ובמקרה שלו, זה לא היה דבר פשוט כל כך, שהרי מיום שיעקב עשה "וורט" עם ארוסתו רחל, ועד יום הנישואין שלו - איתה, עברו 7 שנים תמימות! (ואחרי הנישואין, התחיל לעבוד עוד 7 שנים נוספות, עיין רש"י פרק כ"ט - כ"ז). ובכל השנים האלו, יעקב מעיד, שהוא שמר על עצמו, ולא חטא ולא פגם לא בעיניו, וממילא גם לא בבריתו !
מדהים לראות, איזה כוחות עצומים טמונים באדם, שנותנים לו את היכולת לשמור על עצמו, בכל המצבים ובכל התנאים.
והיודעים אתם, איזה שכר עצום קיבל יעקב, בזכות זה ששמר על בריתו?
בדיוק כמו אצל יוסף הצדיק: כל הבריאה היתה כפופה אליו, ורצתה לשרת אותו! והיכן ראינו זאת? כשיעקב יצא ללכת לחרן, ונטה ללון בדרך, פתאום מתגלה דבר מדהים: אבנים דוממות החלו לריב ביניהם, מי יזכה להיות תחת ראשו של הצדיק! ממש, כל הבריה כולה, משתוקקת לשרת אדם כזה, ששומר על בריתו, ונשאר עליו צלם אלוקים!

וא"כ לא פלא, שגם בנו יוסף הצדיק, ירש מאביו את הכוחות האלו, לעמוד בנסיונות הקשים ביותר, ובלבד שהעינים והברית קודש לא יפגמו.

ואותו רעיון ממש, מצינו ג"כ בתורה שבע"פ. בגמרא מסכת תענית (דף כ"א:) מספרים לנו שם חז"ל, שהיה אדם פשוט, שהיו קוראים לו "אבא אומנא", והוא היה "מקיז דם" במקצועו. ובכל זאת, הוא זכה להגיע למדרגה הגבוהה ביותר, אפי' יותר מהאמוראים הקדושים אביי ורבא, וכך מתארים לנו חז"ל:

רבא - היה זוכה, שתצא לו בת קול מהשמים לשאול בשלומו, פעם אחת בשנה, בכל ערב יום כיפורים. אביי - היה זוכה לדרישת שלום מהשמים, לא פעם בשנה, אלא כל ערב שבת. [והטעם שהוא זכה יותר, הסביר היעב"ץ, שאביי עסק גם בתורה, וגם בגמ"ח. משא"כ רבא שהתייחס בעיקר ללימוד התורה, וכמבואר בגמרא מסכת ראש השנה, דף י"ח. ע"ש.]

ואולם - לאותו פועל פשוט, שלא למד כלל תורה, הוא היה זוכה למה שאף אחד לא זכה: אצלו כל יום ויום היתה יוצאת בת קול מהשמים, כדי לדרוש בשלומו! מספרים חז"ל, שאביי ורבא קיבלו מזה חלישות הדעת, כיצד יתכן שאדם כזה פשוט - יותר גדול מהם, עד כדי כך, שכל יום ויום ברציפות, הוא זוכה לגילוי מיוחד מהשמים? במה כוחו גדול יותר מהם?

ענו להם מן השמים: שאותו אדם פשוט, יש לו זכות גדולה שעומדת לו, והיא: זכות שמירת העינים! וכך מתארת הגמרא: כשהיו באים אצלו אנשים ונשים כדי לעשות בדיקת דם (שזה היה מקצועו "הקזת דם"), ראשית, היה מפריד ביניהם הפרדה גמורה, ועושה חדר מיוחד לגברים, וחדר המתנה נפרד לנשים.

וכשהיה רוצה להקיז דם לאשה, דרך "הוריד" שבפנים ידה, היתה לו בעיה של שמירת העיניים, שלא יביט על בשר ידה. מה עשה? לקח בד, כעין גרב ארוך, והלביש זאת לאשה על כל אורך ידה, ורק באמצע הבגד היה חור קטן, שדרכו היה מכניס את המחט, ועושה לה את הקזת הדם. ובמסירות כזו, הוא שמר על עיניו, ולא הביט כלל בבשר גופן של הנשים.

שמירת העינים בדקדוק נפלאה כזו - עוררה רעש גדול בשמים, ומחמת כך הוא זכה, שכל יום יהיה לו גילוי מאת הקב"ה בכבודו ובעצמו! כדי לדרוש בשלומו! דבר שאפי' האמוראים הקדושים אביי ורבא שכל חייהם עסקו בתורה, לא זכו לו!

ללמדך, כמה מעריכים בשמים, אדם שמקפיד לשמור על עיניו, אפי' באופנים שהוא מוכרח ואנוס להסתכל, ויש לו "מורה היתר", וכגון שהוא רופא נשים, או מקיז דם, וחייב לראות את מקום הפצע, ואעפ"כ הוא עושה את כל התחבולות כדי שלא יבוא

לידי הסתכלות, אדם כזה חביב מאד אצל הקב"ה! [ובאמת, חז"ל גילו לנו, בגמרא מסכת פסחים (דף קי"ג.) שכל אדם ואדם שמצליח לשמור על עיניו, זוכה כל יום ויום, לגילוי של בת קול מהשמים! שכך לימד אותנו ר' יוחנן: "שלשה מכריז עליהם הקב"ה בכל יום, ואחד מהם, זה על "רווק שדר בכרך - ואינו חוטא"! וא"כ מי מוכן לוותר, על בת קול כזו מן השמים?]

והנה, תראו עוד דוגמא מעניינת בנושא זה: האם ביקרתם פעם אצל צדיקים אמיתיים (לא "מקובלים" זייפנים, שמתחזים כצדיקים) וכוונתנו לשאול, אפי' על צדיקים שהיו בדור שלנו (ולמשל: בבא סאלי, בבא מאיר, הרב מרדכי שרעבי, החזו"א, הסטייפלר הקדוש, וכו'). כל מי שהיה נכנס אליהם, והיה מבחין בזיו פניהם הקדושות, יהיה מי שיהיה, מיד היתה תוקפת אותו פחד ובהלה, ושיניו היו רועדות ונוקשות זה לזה, ברגע שהיה מתחיל לדבר עם הצדיק! !

מה קרה? מה יש לפחד ממנו? מה הוא מרביץ? הרי הוא כבר זקן! וא"כ מדוע הנך "רועד" כולך? תגידו!

התשובה לתופעה מוזרה זו, היא חד משמעית: יש עליהם אור אלוקי של שמירת הברית! הם לא איבדו את "הצלם אלוקים" שלהם, הם שמרו בקפידא רבה על העינים, ועל הברית קודש שלהם, ולכן הם נדמים בעיניך כמו מלאך אלוקים!

יהודים יקרים ! צריכים אנו לדעת נקודה אחת, באופן ברור: אותם אנשים גיבורי החייל, שיידעו להשליט את השכל על "הרגש", ויצליחו להזהר בשמירת העינים ברחוב, וכן בשמירת ברית קודש (ודבר זה רק הקב"ה יכול לדעת, שהוא בוחן כליות ולב) הם אלו שבסוף יזכו, לכל הרשימה הארוכה של השכר העצום, שפירטנו לעיל בשם חז"ל, כלומר:

* הם יזכו - שכל תלמודם יתקיים בידם.
* הם יזכו - שכל מערכת הבריאה, תשרת אותם.
* הם יזכו - ללכת "בביטחה" ברחוב, כשהם יודעים, שהם שמרו על הצלם אלוקים שלהם, ולכן אין להם לפחד מאף אחד!
* והם אלו שיזכו בסוף, לראות פני שכינה. וכמו שהבטיחו חז"ל במסכת דרך ארץ (פרק א') "כל הרואה דבר ערוה, ואינו זן את עיניו ממנו, זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר "ועוצם עיניו מראות ברע...מלך ביופיו תחזינה עיניך"! שימו לב, שחז"ל כאן לא אמרו "יזכה" לראות פני שכינה, אלא "זוכה"! באותה שניה, שהוא העביר עיניו מלראות ברע, תיכף ומיד הוא זוכה ומקבל הארת השכינה. ואז היא "שעת רצון" למעלה, וכל מה שיבקש -יתקבל ברצון ! ואשרי ילוד אשה שזוכה לזה.

אשריו ואשרי חלקו !
ונעבור לשאלה ג': אדם שפוגם בעיניו, איזה "הרס וחורבן" הוא גורם לעצמו?
תשובה: ראשית צריך לדעת, שנושא זה של פגם העינים, והמכשול במראות אסורות של עריות, זה חמורות שבחמורות ממש, ומעורר קיטרוג לא רק עליו, אלא על כל כלל ישראל, רחמנא ליצלן.
ועד כמה עוון זה חמור מאד? זאת נלמד מדברי חז"ל: הנה בגמרא במסכת סנהדרין (דף ק"ו.) גילו לנו חז"ל, שאפי' בלעם, הגוי המזוהם (שהיה עושה מעשה זימה עם אתונו) גם הוא ידע, את כלל "הברזל" הזה:
אלוקיהם של אלו - שונא זימה הוא!
ולצערנו, מה שפשוט וברור כ"כ לאדם גוי - אצלנו זה לוקח הרבה זמן כדי להחדיר לנו זאת לראש. אנו לא לומדים לקח, עד שמרגישים זאת על "בשרנו".
הנה, למשל, ניקח לדוגמא את חטא בנ"י עם בנות מדין. עם ישראל התפתה, ועבר על איסור עריות, עם בנות נכר המשוקצות. היודעים אתם, איזה מכה חזקה הם קיבלו על זה, כתגובה מהשמים ?
טרגדיה נוראה של - 24.000 איש שניספו במגיפה! אפי' בחטא העגל, שהיה זה חטא חמור ביותר של עבודה זרה, ובכ"ז לא היו שם כ"כ הרבה נפגעים, מתו שם בסך הכל 3.000 איש. ואילו כאן בגילוי עריות מתו פי 8! 24.000 איש !
אכן, בלעם ידע יפה מאד, איך עם ישראל מחסל את עצמו ע"י חטא העריות! ללמדך, שהקב"ה יכול לוותר ולהשלים עם כל העבירות, חוץ מהעבירה החמורה הזו!
ובאמת, כאשר אנו נותנים הצצה קטנה, לתוך מדרשי חז"ל, אנו נדהמים לגלות, עד כמה חז"ל התייחסו בחומרה רבה לנושא זה, ואפי' עד כדי איבוד העוה"ז, וגם העוה"ב שלו - יחד! (ובמלים קצרות: לרשת פעמיים גיהינום!)
והרי לפניכם פירוט מלא - בחומרת הנידון:
נתחיל תחילה לבאר, איך האדם מאבד את חלק העוה"ב שלו, ע"י חטא פגם העיניים בעריות:
ראשית לכל, צריך לקחת בחשבון, שכל מי שמתכוון להסתכל וליהנות מעריות, על כל ראיה וראיה כזו הוא עובר במכה אחת על - 7 לאוין מהתורה! וכל מי שנבהל מהמספר, וחושב שהגזמנו בדברינו, הרי לפניו רשימה מעודכנת של כל הלאוין:

א. לאו ראשון: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר ט"ו) [כך היא שיטת ר' יונה, בשערי תשובה, שער ד', אות ס"ד. והובא בבית יוסף, אבהע"ז סימן כ"א. וכן הוא בספר המצוות להרמב"ם (לאוין מ"ז). וכן פסק המ"ב בסימן ע"ה (סק"ז)].

ב. לאו שני - "לא תחמוד אשת רעך" (באופן שמתכוון גם לשם חימוד).

ג. לאו שלישי - "ולא תתאוה בית רעך... וכו' (דברים ה' - י"ח).

ד. לאו רביעי - "לא תנאף". (שהנואף בעיניו, ג"כ נקרא "נואף" וכדאיתא במדרש רבה, פרשת אחרי מות, פרק כ"ג אות י"ב)

ה. לאו חמישי: "לא תקרבון לגלות ערוה". (ופירש הרמב"ם (פכ"א מאיסורי"ב, ה"א) שבכלל האיסור הוא, גם שלא להתקרב לדברים המביאים לידי גילוי ערוה. ובכלל זה, גם ראיה והרהור בעריות, שזה הגורם העיקרי לגילוי ערוה"!)

ו. לאו שישי "ונשמרת מכל דבר רע" (דברים כ"ג). ופירשו חז"ל בגמרא מסכת עבודה זרה (דף כ:) ש"דבר רע" הכוונה ל"עריות". שהאדם צריך להשמר, שלא להסתכל באשה נאה, ואפי' פנויה, וכו'. [ואע"פ שלא נאמר כאן לשון של איסור "לאו", אלא רק "ונשמרת", מ"מ כבר כתב רש"י במסכת כתובות (דף מ"ו.) שכל מקום שכתוב לשונות של: השמר, פן, ואל, הכוונה לאיסור "לא תעשה". כלומר, "לאו" מהתורה] וכ"כ הסמ"ק (במצוה ל'), דמהלאו הנ"ל, ילפינן איסור הסתכלות בנשים, ע"ש.

ז. לאו שביעי: עוד לאו מהתורה, לפי דעת הזוהר הקדוש (בפרשת קדשים, סוף דף פ"ג:) כותב רשב"י בזה הלשון: "וכל מאן דיסתכל באיתתא ביממא, אתי להרהורי בליליא, ואיעבר משום "ואלהי מסכת לא תעשו לכם". [וההסבר ללאו זה, ע"פ הפשט, שידוע שבכל ראיה של האדם, ישנה השפעה הדדית זה לזה, ואם האדם ממשיך להרהר אחרי מה שראה, הרי הוא סופג אל קרבו את מהות המראה לאורך זמן, ודומה כמי שעשה עליו "אלהי מסכה"!]

מזעזע ממש! 7 מלאכי חבלה, יוצר לו האדם, תמורת הנאה "אפסית" של רגע אחד!!!

האם כדאי ומשתלם כל העסק?

ועדיין יש לעורר ולהזכיר לעצמנו, שגם בזה עדיין לא נגמר חומרת העוון, חז"ל הוסיפו להתבטאות במילים חריפות מאד נגד מי שפוגם בעיניו, ומטמא אותם.

וראשית לכל, אסור לנו לשכוח, שהתורה עצמה התייחסה לזה בחומרא רבה, עד כדי כך שהשוותה את הראיה למעשה של זנות!, וכמש"כ בפסוק "ולא תתורו אחרי עיניכם... אשר אתם זונים אחריהם"!

ואחרי ביטוי כזה של התורה, המשיכו חז"ל, והוסיפו להתבטא בחומרא כנגד פגם שמירת העינים, והרי ציטוט חלק מדבריהם בש"ס:

* בגמרא מסכת ברכות (דף ס"א.) ובעירובין (דף י"ח:) קבעו חז"ל, ש"כל המסתכל אפי' באצבע קטנה של אשה, במטרה כדי ליהנות, אפי' יש בידו, תורה ומצוות כמשה רבנו, אעפ"כ לא ינקה מדינה של גיהנום"!

* וכן עוד בגמרא מסכת ברכות (שם) הוסיפו חז"ל, "דהעובר אחרי אשה בנהר, כדי להסתכל עליה, אין לו חלק לעוה"ב! (וכאן לא עוזרת הטענה ש"לכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב", כיון שחז"ל הפקיעו את האיש הזה, מהכלל הנ"ל!)

* וכן מובא בזוהר הקדוש (חלק ב', אות רס"ג) שלאחר מות האדם, באים מלאכים אכזריים, ורוצצים את עיני המת, בגלל הראיות האסורות שפגם במשך חייו בעיניו. [וכן הביא החת"ס, (בהקדמתו לחומש בראשית) שמה שמובא בחז"ל, בגמרא מסכת עבודה זרה (דף כ':), שבשעת פטירתו של האדם, נראה לפניו מלאך שחור שכולו "מלא עינים", כל זה נוצר מהאדם עצמו, שהוא ע"י ראיות אסורות שפגם בעיניו ברא לו מלאך משחית, מלא עינים פגומות! מזעזע!!!!].

אלו הם חלק מדברי חז"ל, שהראו לנו את גודל הסכנה, עד כמה האדם עלול לאבד את כל העוה"ב שלו, ועוד לסבול יסורים למעלה בשמים, הכל בשביל עוון פגם העינים!

וכעת נעבור לשלב השני, ונבאר כיצד האדם מסוגל לאבד גם את העוה"ז שלו, בעבור רגע אחד של "הנאה" (?) בהסתכלות בעריות:

הנה, כבר העתקנו לעיל, את מכתבו של הסטייפלר הקדוש, שביאר לנו, שאם נקלט לאדם במח אפי' תמונה אחת שלא נקיה - אזי חייו אינם חיים! הוא יסבול על זה "מרורות" כל ימי חייו, ואפי' אם יזכהו הקב"ה, ויזכה אח"כ לחזור בתשובה, מ"מ הוא יצטרך להלחם מלחמה קשה עם עצמו, כדי לסלק ממוחו את התמונות שיעלו לו בעת שיעסוק בתורה ובמצוות. הרבה עמל, וזיכוך הגוף, והתקדשות יתירה - הוא יצטרך לעבור כדי לסלק את המראות הזועתיות האלו!

ואף אנו נוסיף על דברי הסטייפלר, ונאמר, לא רק שמוחו יהיה מבולבל במחשבות זרות, ולא יתנו לו להתרכז בעבודת השם, אלא הוא עוד יהרוס את בריאותו מחמת זה, וכל גופו יסבול מזה!

ודבר זה, התחדש לנו ע"פ דברי חז"ל, בגמרא בסנהדרין (דף צ"ב.) שם קבעו לנו: "אמר ר' אלעזר, כל המסתכל בערוה, קשתו ננערת"! ופירש שם רש"י "...כל המסתכל בערוה, כלומר, מסתכל באשת איש שדינה כערוה, אזי סופו ש"קשתו" כלומר - כוחו וגבורתו - "ננערת", נינער ממנו, ואוזל במשך הזמן!

[וכעין זה ממש, מצינו בגמרא בסנהדרין דף ע"ה., שם מספרים לנו חז"ל, על אדם שנתן עיניו באשה, ומחמת זה "נחלה", וכוחו היה הולך ואוזל ממנו, עד שלבסוף מת מאותו חולי! ע"ש.]

ואם נרצה, לתרגם דברי חז"ל אלו, ללשוננו אנו, נבוא ונאמר: כל ראיה אסורה, מכניסה לאדם תשוקות ורצונות, עד שבכל פניה לרחוב, הוא כבר לא מסוגל לשלוט על עיניו! הם "מכתיבים" לו מה לראות! וכך הוא הולך עם יסורי מצפון - כל הזמן, עד שהוא נכנס לדיכאון, וזה הורס לו את בריאותו!

ודבר זה, מפורש גם בגמרא מסכת יומא (דף כט:) שם אומרים לנו חז"ל, "הרהורי עבירה - קשים מעבירה"! מדוע? והרי הרהורים זה רק במחשבות, ומדוע זה יותר קשה מגוף העבירה עצמה? [ועיין בזה תירוצו הנפלא של הרמב"ם, בספרו "מורה נבוכים" (חלק ג', פרק ח') עיין שם].

ואולם מצאנו תירוץ על זה, גם בלשונו הזהב של רש"י, שהוסיף להסביר שם "הרהורי נשים, קשים "להכחיש את בשרו" יותר מגופו של מעשה"!

כלומר, רש"י מתרץ לנו, שמה שאמרו "שהרהורים" הם יותר קשים - הכוונה מבחינה גופנית! שהרהורי נשים, אם האדם נשקע בהם, הם מטרידים את מנוחתו, וגוזלים את שלוותו, וכתוצאה מזה, בשרו ניכחש, וכוחותיו לאט לאט מתנוונים ואוזלים...

נו, אחרי סיכום כל התוצאות המדהימות האלו:

* 7 לאוין - בפעם אחת, שמתחייב בהם 7 מלקויות מהתורה.
* איבוד העוה"ב, וגם העוה"ז של האדם, מחמת פגימת העינים.
* הרס הבריאות והשלווה (וכמו שנתבאר לעיל).

ובקיצור: לרשת פעמיים גיהנום! וכי משתלם עוד לפגום בעינים??? ודאי שלא! וא"כ מדוע אנו "ממשיכים" לחטוא?

תשובה לזה, נתנו לנו חז"ל בגמרא מסכת ערכין (דף ל:) ש"כיון שעבר אדם עבירה, ושנה בה, נעשית לו כהיתר"! הוא עצמו, כבר לא מרגיש בכלל, שהוא נמצא בבעיה! הוא לא מודע כלל, לאיזה "תהום" הוא מוביל את עצמו, כשהוא פוגם בעיניו!

נתפס לו בראש, השקפה משובשת של הגויים, שכל עוד שלא עושים "מעשה" עבירה בפועל - עדיין העסק לא חמור כל כך, העינים יכולים להמשיך להיות כהפקר!

אין מה לעשות! הגוף שלנו הוא מחומר, ונמשך תמיד לחומריות, ולכן צריך תמיד לחזור ולהזכיר לעצמנו: כל ראיה אסורה (כשמתכוון ליהנות) תעלה לנו ביוקר רב! 7 לאוין במכה

אחת, ינחתו לנו על צוארנו! כך שאם נמשיך בקצב הזה, א"כ עד יום המיתה, הוא יצבור לעצמו - אלפי אלפים של מלאכי חבלה, שיבראו רק מהעבירות של הסתכלות אסורות! נכון, א"א להתעלם גם מהעובדא הקיימת, שיצר זה קשה מאד להתגבר עליו, וגם חז"ל הקדושים, היו מודעים לבעיה זו, והתבטאו על זה, בגמרא מסכת ברכות (דף ס"א.) בסגנון: "אוי לי מיוצרי! ואוי לי מיצרי"! מצד אחד - אוי לי מיוצרי אם אעבור את העבירה, שהרי עלול אני לאבד את שני העולמות שלי, בחטא זה. ואולם מצד שני - אוי לי גם מיצרי! שגם הוא לא עוזב אותנו, ותמיד מגרה בנו את "הדוב", מנסה להכשיל אותנו בעריות, ולהורידנו לבאר שחת!

אז מה באמת העצה? האם תמנו לגווע? והפחד תוקף אותנו כפליים, כשאנו שומעים שיוצרנו הקב"ה, מבקש מאיתנו דרישות שלכאורה נראים לנו מאד "גבוהות"! הוא תובע מאיתנו: קדושים תהיו! ממלכת כהנים וגוי קדוש! פרושים מהעריות לגמרי, עד הצד "הקיצוני", לא הסתכלות! לא הרהור! לא מחשבה! כלום!!!

הוא תובע מאתנו, לטפס ולהגיע, עד למדרגת: "כי קדוש אני ה' אלוקיכם"! עד מדרגת קדושת הקב"ה בכבודו ובעצמו!

איך אפשר להשיג דבר כזה? מנין לנו הכוחות, לעמוד בזה?

התשובה: היה צדיק אחד, בהסטוריה של עם ישראל, שהוא כבר עבר את הנסיונות הכי קשים, שהאדם רק מסוגל "לחלום" עליהם, והוא עבר אותם בגבורה נפלאה! בכוחות נפש עצומים! והוא זה שהשריש לנו בתורשה, את הכוחות הגדולים האלו, לעמוד בנסיונות של עריות!

ומיהו היה אותו הצדיק? יוסף הצדיק! הוא נכנס בתוך האש של "יצר העריות", ועמד בנסיונות נוראים כאלו, ששום אדם לא יכול להאמין!

תארו לעצמכם, נמצא יהודי לבד יחיד ומבודד, ללא הורים, ללא קרובים, וללא כל חברים. הוא לבדו נמצא בתוך מליונים של אנשים מצריים ששטופים בזימה! עד כדי כך הם שטופים בזימה, שכבר הארץ שלהם (מצרים) נקראת בלשון "ערוות הארץ"! הם היו פרוצים מאד, בנושא הזה של ערווה. וכנגד כל זה - צריך יוסף להתמודד בכוחות עצמו בלבד, וללכת נגד הזרם!!

וחשוב להזכיר, שכאן לא מדובר באדם "סטנדרט" רגיל, כאן מדובר בבחור צעיר, בן 17, עם שיא הכוחות, ועם שיא היופי - שהיה קיים בהסטוריה! [שהרי אם תשימו לב, תגלו שהאדם היחיד בכל התנ"ך כולו, שהתורה מגדירה אותו בתואר של "יפה תואר ויפה מראה" זה רק ביוסף! והרי לפניכם חשבון מפורט:

אצל דוד המלך - נאמר "והוא אדמוני, עם יפה עינים וטוב רואי". (שמואל א', פרק ט"ז, פסוק י"ב).

אצל אבשלום - נאמר "וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל". (שמואל ב', פרק י"ד, פסוק כ"ה).

אצל אדוניה - נאמר "וגם הוא טוב תואר מאד וכו'. (מלכים א' פרק א', פסוקים ה'-ו'.)

אצל דניאל, חנניא, מישאל ועזריה - נאמר עליהם "טובי מראה" (דניאל, פרק א', פסוק ד').

ואולם אצל יוסף הצדיק, התורה מדגישה, שהוא היה גם "יפה תואר", וגם "יפה מראה"!

רק שתבינו, איזה נסיון עצום וקשה, עמד בפני יוסף הצדיק! ובאמת במדרש תנחומא מתואר, שהמצרים השתגעו מיופיו של יוסף, עד כדי כך - שאם היו קולפים מלפפונים באותה שעה, והיו מביטים על יוסף, הסכין היה ממשיך לקלוף להם את בשר האצבעות, והם לא היו מרגישים! כל כך היו שקועים ביופיו!]

ומי שיעיין קצת במדרשים, יבהל לראות איזה נסיונות קשים היו לו:

* אדונו פוטיפר, חמד אותו למשכב זכר, אלא שנעשה נס, והוא הסתרס! (מדרש, והובא ברש"י, פרק מ"א, פסוק מ"ה).

* ואם הבעל נראה כך, אשתו לא נופלת רחוק ממנו! גם אשתו של פוטיפר חמדה אותו, והיתה עושה לו כל יום את המוות כדי שישמע לה! (עיין במפורט במדרש, דברים נוראים. ומחמת האריכות, נאלצים אנו לקצר).

[ובאמת, מובא במדרש רבה (ב"ר, פרק ז'-ו') שאחת הַשָּׂרוֹת הגויות לא האמינה לתורה, שהיא כותבת על יוסף הצדיק שהוא לא חטא! היא לא היתה מסוגלת לעכל, שיש לאדם כוחות כאלו עצומים, לעמוד בפיתויים נוראים כאלו. והיא שאלה זאת בפני התנא ר' יוסי, וגם הוא לא היה לו שום הסבר הגיוני לשכנע אותה שהיא לא צודקת! ההוכחה היחידה שהוא יכול היה להוכיח לה - זה רק בזה שהוא פתח לפניה ספר תורה, ואמר לה: הנה, ראי בעצמך! כשראובן חטא במעשה בילהה, וכן יהודה במעשה תמר, התורה לא "חיפתה" עליהם, וכתבה זאת במפורש. וא"כ ק"ו על יוסף (שהוא היה קטן שבאחים, ופחות חשוב מהם) שאילו הוא היה ח"ו חוטא, שודאי שהתורה לא היתה מחפה עליו!

זו התשובה היחידה, שהיה לו להוכיח לה! כלומר: הוא הבין בעצמו, ששום הסבר שיכלי לא יוכל להסביר תופעה כזו! רק "ציון העובדות" בשטח - זו היתה ההוכחה היחידה, להשיב לדברי הגויה הזאת! מדהים!]

וגם כשיוסף עלה לגדולה - הוא לא התבלבל! הוא המשיך לשמור על עיניו! כשהעבירו אותו במרכבת המלך, בכל ארץ מצרים, יצאו כל בנות מצריים, וזרקו עליו כל מיני תכשיטי זהב וכסף וטבעות יקרי ערך, הכל במטרה שיביט עליהם. ואולם גם אז, יוסף

לא הרים את עיניו הקדושות! (וזהו ששבחו יעקב בברכתו "בן פורת יוסף, בן פורת עלי עין, בנות צעדה עלי שור").

והאמת, ששמירת העינים - התחילה אצל יוסף, כבר מקטנות! כשאביו יעקב, העביר את כל נשיו לפני עשיו, אמר יוסף: עשיו הרשע, יתן את עיניו באימי רחל (שהיתה יפת תואר) ויחשוק בה? היו לא תהיה! מה עשה? עמד לפני אמו, והתאמץ להגביה את קומתו, כדי להסתיר את אמו רחל מעיני עשיו הרשעות!

והוא היה אז, בסך הכל "ילד" כבן 8 - 7 (שהרי לאחר שנולד יוסף, יעקב עבד ללבן עוד 6 שנים נוספות עבור הצאן, ובדרכו לעשיו השתהה עוד שנה ו - 8 חודשים, וא"כ יוצא, שבפגישתו עם עשיו, היה יוסף כבן 7 שנים), ובכ"ז יוסף הקטן הזה, התאמץ להגביה ולהבליט את גובהו, העיקר שהרשע לא יפזול בעיניו על אמו הצדקת!]

עכשיו אתם מבינים היטב, מדוע דוקא יוסף, הוא היחיד שהוכתר בתואר של "צדיק"? משום שכל חייו הוא שמר בקפידא גדולה, על שמירת העינים והברית! כשהיה קטן בגיל 7, וגם כשהיה עבד במצרים, וגם אח"כ כשעלה לגדולה, ונעשה משנה למלך!

וכוחות עצומים אלו, העביר לנו יוסף הצדיק "בתורשה" לנו! אמנם, לא בדרגות הגבוהות של יוסף עצמו, אבל עכ"פ ניצוץ קטן מגבורתו הנפשית - כן קיבלנו!

ולכן מאז, אין כבר שום תירוצים! אף אחד לא יכול לבוא בטענה: אני לא מסוגל להחזיק מעמד, בנושא הזה של שמירת העינים! זה לא בשבילי! זה למעלה מכוחותי!

וזה הכל שקר! אתה מסוגל, ועוד איך! אחרי שיש לנו מאחורנו, את יוסף הצדיק, שעמד בנסיונות פי כמה יותר קשים משלנו, א"כ הוא מחייב את כולנו!

[וזהו ג"כ עומק דברי חז"ל, שאמרו בגמרא מסכת יומא (דף ל"ה:) "שלשה באין לדין...רשע, אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה? אם אמר: נאה הייתי, וטרוד ביצרי! משיבים לו - כלום נאה היית יותר מיוסף? וכו'.

פלאי פלאים! תובעים מכל אדם, למה לא התגברת על יצרך כמו יוסף? והרי יוסף, היה יחיד בהסטוריה, שהיה לו זכות אבות להתגבר ולהינצל, ומנין לנו יש את הכוחות הללו? ולפי מה שבארנו לעיל, הדברים 'כפתור ופרח'! כוונת חז"ל לומר, שלאחר שכבר יוסף עמד בנסיון הקשה ביותר, יותר אין לנו שום תירוצים מדוע לא שמרנו את עצמנו מעריות! שהרי היה לנו את אבינו הצדיק - יוסף, והוא "הכשיר" לנו את הקרקע, והוריש לנו כבר את הכוחות, לעמוד בנסיונות הקשים ביותר!]

ואותו רעיון, כותב המהרש"א, על הגמרא במסכת ברכות (דף נה:) שם אומרים לנו חז"ל, שכל אדם שמפחד מעין הרע, יעמוד ויאמר: "אנא מזרעא דיוסף הצדיק! דלא שלטא ביה עינא בישא".

דברי חז"ל מופלאים! מה זאת אומרת לומר "אני מזרעו דיוסף הצדיק שלא שולט בו עין הרע", וכי כולנו מזרעו של יוסף? הרי יש 12 שבטים שלמים, וכל אחד מתייחס לשבט שלו בלבד?

מתרץ המהרש"א - כן! מבחינה זו של "עלי עין", כולנו מזרעו של יוסף! כולנו קיבלנו ממנו את הכוחות לעמוד בנסיונות של עריות! ולכן כולנו יכולים לקרוא לעצמנו, כמו אצל יוסף "עלי עין", שעולים ומעלימים את עינינו, כשנתקלים במראה אסור, וזה מה שעומד להציל אותנו מעין הרע!

וגילוי זה, צריך להוסיף לנו הרבה עידוד וחיזוק, ולנסוך בנו כוחות מחודשים: יש לנו "בסיס נרחב" מאחורינו, שאכן אפשר הרבה ללמוד ממנו, שעדיין לא אפסה כל תקוה, עדיין יש לנו סיכוי לנצח במערכה, מול פיתויי היצר של עריות. ומדוע? משום שיש מאחורינו "גב חזק", שממנו אנו יכולים לקחת דוגמא נפלאה - לעמידה בנסיונות!

יש לנו ממי ללמוד, ובמי להתגאות!

וזה חובתו של כל יהודי: לאמץ לעצמו - במידה מסויימת - וכפי כוחותיו, את דרכו של יוסף הצדיק, עד אשר יזכה להגיע לתכלית המבוקשת מאתנו "קדושים תהיו" !

ונעבור לשאלה רביעית: למה הקב"ה טבע בנו, נסיונות ופיתויים כ"כ קשים וחזקים, בנושא הזה של עריות?

תשובה: ראשית יש להבהיר, עצם קביעת העובדה, שהנושא של עריות זה הדבר הקשה ביותר, וגם הנקודה החלשה ביותר אצל האדם, שבקלות אפשר לפתות אותו אליה - זו עובדה מציאותית, שמוסכמת על כולם, ללא כל עוררין!

כולם מודים, שיש לאדם יצרים מאד חזקים, ומשיכה עצומה לדבר הזה (ומי שאין לו את זה, הרי הוא "חולה" ברגשות שלו!) ועד כדי כך זה קשה, שכבר נוצר אצלנו מצב - שהפעולה הקלה ביותר, מבין כל איברי הגוף, שהיא: "סגירת עפעף העין", או "הטיית העין" לכיוון השני - נעשתה אצלנו למלאכה הקשה ביותר בעולם!

צריך להיות הרבה מאד 'ירא שמים', בכדי להסכים להעצים את עיניו, ולא להסתכל במראות פרוצות ברחוב. מה קרה? מדוע קשה לנו כ"כ, לסובב את הראש הצידה, ולא ללכלך את עינינו בכל הזוהמה הזו?

התשובה: כך טבע הקב"ה בבריאה, שהאדם יהיה פועל בו "מנגנון משיכה", בעל כח רב עוצמה, שידחף אותו בעל כורחו לענינים האלו, וכמעט שקשה מאד לאדם להשתחרר מזה!

ודבר זה, הוא מציאותי בשטח, ולא זקוק כלל להוכחות. ואעפ"כ, נעתיק כאן את דברי חז"ל הקדושים, שג"כ הודו בפה מלא, שהנסיון של יצר העריות זה הנסיון הקשה ביותר, שהאדם צריך לגייס כוחות גדולים, כדי להתמודד איתו.

והרבה יותר מזה: דברי חז"ל שנעתיק כאן, יוכיחו לנו שגם אנשים שהיו מלאים בתורה, ענקי רוח, גם בהם טמון 'כח המשיכה' לנושאים הנ"ל. ומדהים ממש לראות, על אנשים שהיו גדולי הדור, ענקים בתורה, שאין לנו כלל מושגים בדרגה הגבוהה שלהם, ובכ"ז הם כמעט נפלו כשהגיעו לדברים האלו, אף אחד, לא יכול להיות בטוח בעצמו בדבר הזה! שלוש עשרה(!) דוגמאות יש לנו, מכל סוגיות הש"ס, שיתירו את הקוראים נדהמים ממש, כשיווכחו לראות עד כמה עצום ונורא הוא, כח הפיתוי של יצר העריות!

והרי פירוט מלא בנידון:

1. בגמרא מסכת יומא (דף ס"ז:, ועל פי פירוש רש"י שם.) מספרים לנו חז"ל, על שני מלאכים, שהיו קוראים להם עוזא ועזאל. והקב"ה ניסה אותם, והורידם לארץ (בדמות בנ"א) כדי לראות האם הם יעמדו בנסיון של עריות. ובסוף, מה היו התוצאות? כתוב בפסוק (בראשית, פרק ו', פסוק ב') "ויראו בני האלוהים את בנות האדם, כי טובות הנה, ויקחו להם נשים".

מזעזע ממש! אפי' מלאכים קדושים, לא יכלו לעמוד בפני יצר זה, ונפלו ממדרגתם, ונכשלו בבנות האדם! וא"כ , מה יאמר האדם, שהוא כולו עשוי מחומר מגושם, האם הוא יותר "גיבור" מהמלאכים?

2. הגמרא במסכת שבת (דף ק"ל.) מספרת לנו על דור אנשי המדבר, שהיו דור דעה, דור שזכו לראות, עין בעין את הקב"ה, במעמד הר סיני, ולקבל את תורתו. דור, שזכו כל יום ויום, לראות ניסים גלויים מאת הקב"ה. (וכגון הניסים של: הבאר, השליו, המן, ענני כבוד, וכו'). ובכ"ז תשמעו דבר מעניין שקרה איתם: כשהקב"ה נתן להם את כל ה - 612 מצוות, הם קיבלו זאת באהבה וברצון, והקדימו "נעשה לנשמע".

ואולם, רק מצוה אחת, הם לא היו מסוגלים לקבל! ומהי אותה מצוה? זוהי מצות "פרישות מעריות"! חז"ל מתארים לנו (שם), שברגע שהם שמעו שהם נאסרים על קרובותיהם, מדין ערוה, הם התחילו לבכות מרוב צער!

עד כדי כך, נמשך האדם מטבעו אחר תאווה זו, שאפי' צדיקים גמורים, שזכו שהקב"ה פתח להם את כל הרקיעים, במעמד הר סיני, והראה להם בבירור - "שאין עוד מלבדו" - צדיקים אלו, ג"כ לא היו מסוגלים לשלוט על יצר העריות שלהם, ואנחנו - האם יותר צדיקים מהם?

3. הגמרא במסכת סוטה (דף מ"ד:) מתארת לנו, איזה "חיילים" צדיקים, היו נבחרים לצאת להלחם עם האויב, בזמנו של משה רבנו.

רק גדולי וצדיקי הדור, שהיו נקיים מכל עבירה, הם אלו שהיו נבחרים לחיילים, לשלחם לחזית הקרב.

ואת גודל צדקותם, מתארים לנו חז"ל, שאפי' עבירה קטנה לא היתה בידם! אפי' עבירה של "לדבר בין תפילין של יד לתפילין של ראש", גם זה לא היה בידם, וק"ו, שלא עברו על שאר עבירות יותר חמורות.

קשה להאמין, אם אפשר למצוא צדיק אחד כזה, בדורנו שלנו, שאפי' עבירה כזו קטנה לא תימצא בידו! ממש - צדיקים קדושי עליון!

ואולם, היודעים אתם מה קורה לצדיקים האלו, אם הם רק יפגשו במשך זמן המלחמה בראייה אחת של "אשה פרוצה" ממחנה האויב?

חז"ל גילו לנו בזה גילוי מדהים, ומסמר שיער!

הנה בגמרא מסכת קידושין (דף כ"א:) דרשו חז"ל, שברגע שצדיקים אלו יראו שבויה גויה במלחמה - הם כבר לא יוכלו לשלוט בעצמם! יצר העריות יבער בהם, ויפיל אותם מכל דרגת קדושתם, הם יקחו את השבויה הזו - בכל מחיר! אפי' שבזה הם יעברו על:

* איסור עריות!
* איסור נידה!
* איסור אשת איש!
* איסור נישואי תערובת!

על כל העבירות האלו, הם יהיו מוכנים לעבור! ובלבד שהם יתחתנו עם הגויה הזו, שהם ראו בשעת המלחמה!

והתורה, שחזתה את כל זה מראש, התירה להם מלכתחילה, לקחת את השבויה הזו לתוך ביתם, ולהתחתן איתה בהיתר, ע"י שיגייר אותה. וכל זה, מתוך ידיעה ברורה: שאם לא מתירים להם לקחת אותה בהיתר הם יקחו אותה באיסור! עם כל העבירות שבה: גויה, אשת איש, נידה, וכו'.

נורא ואיום! איך אפשר ליפול ממדרגה כזו גבוהה - לדיוטה כזו תחתונה, שפילה ונבזית?

תשובה לדבר, מגלה לנו התורה הקדושה, בתחילת פרשת כי תצא: "כי תצא למלחמה... וראית אשת יפת תואר... וחשקת בה"!
שומעים? זה חייב תמיד ללכת ביחד צמוד - "וראית" - "וחשקת"! מי שרואה בעיניו איזה דבר פריצות חייב לחטוא! לא יעזור לו בית דין! זה כמו אדם שמשחק "באש", אם הוא מכניס אצבע - הוא חייב להשרף!
ולא משנה כלל, באיזו דרגה גבוהה ברוחניות, נמצא אותו אדם, הכל - התמוטט לו כמו "בנין קלפים" - אם רק הוא יתחיל להתגרות ביצר של העריות!
4. עוד מצינו בגמרא מסכת סנהדרין (דף ק"ז.) מספרים לנו שם חז"ל, על החסידא קדישא דוד המלך! שיום אחד הוא בא וטען לפני הקב"ה: רבש"ע! הצלחתי לעבוד על עצמי, עד שליבי נהיה 'חלל' בקרבי! אין לי כבר יצה"ר!
וכהוכחה לכך, אתה יכול לנסות אותי בכל נסיון שיהיה, ואפי' בנסיון של עריות! אני תמיד אנצח! אצלי היצה"ר, לא עובד אפי' במישור של "עריות"!
ומה קרה בסוף? הוא נכשל בחטא בת שבע!
תשימו לב על מי מדברים כאן: על דוד המלך, שחיבר את כל ספר התהילים ברוח הקודש! גם אותו הצליח יצר העריות להפיל! [ואמנם, בגמרא מסכת שבת (דף נ"ו.) הצהירו לנו חז"ל "שכל האומר דוד חטא - אינו אלא טועה". כיון שבזמניהם, כשהיו יוצאים למלחמה, היו החיילים כותבים לנשותיהם, גט על תנאי, מחמת ספק - שמא ח"ו לא יחזור מהמלחמה, ואז שלא תשאר האשה עגונה. וא"כ גם בעלה של בת שבע, כתב לה גט, והיא לא היתה כבר אשת איש, מכל מקום כתבו התוס' שם, דכיון שהיו מגרשים את נשותיהם בצינעא, (כדי שאף אחד לא יידע מזה) וא"כ יש כאן עדיין מראית העין של "אשת איש", ועל זה נתבע דוד המלך. עיין שם.]
5. עוד מספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת קידושין (דף פ"א.) על האמורא ר' עמרם. חז"ל מכנים אותו בתואר "חסיד". כלומר, שהיה צדיק ומתחסד עם קונו. [ובמאמר המוסגר: צריך לדעת, שחלוקת "התוארים" בימי חז"ל, לא היה כמו שנוהגים היום, שיש הפקרות גדולה בנושא הזה. כותבים גוזמאות של: הרב הצדיק, הקדוש, רבן של כל בני הגולה, וכו'. אלא אצל חז"ל הקדושים, אם הם נתנו לאדם את התואר "חסיד" - פירושו של דבר, שהוא עבר בהצלחה את כל המדרגות הרוחניות, שֶׁמָּנָה ר' פנחס בן יאיר, בגמרא מסכת סוטה (דף כ':) זהירות, זריזות, נקיות, פרישות, טהרה. ורק אחרי שהוא "עבד קשה" על עצמו, וזכה להגיע לכל הדרגות הנ"ל, רק אז הוא זוכה לקבל את התואר "חסיד". כך שתבינו, באיזה צדיק גדול וקדוש, אנו מדברים כאן!]

ובכ"ז, מספרים לנו חז"ל על אותו ר' עמרם החסיד, שברגע שהוא נתקל במבט של פרצוף אשה יפה, שהיתה אצלו בעליית הגג, מיד התעורר אצלו יצר התאוה של עריות, והוא רץ והרים סולם כבד מאד, שכדי להרים אותו, היה צריך כוחות משותפים של 10 אנשים! והוא, מכח התלהבות העבירה, הצליח להרימה בכוחות עצמו בלבד!

וכך הוא הניח את הסולם ליד עליית הגג, ורצה לעלות למעלה. ורק ממש ברגע האחרון, קרה לו נס, והוא הצליח להשליט את השכל, על הרגש שלו, ואז הוא התחיל לתפוס, שבעצם הוא הולך לאבד את עולמו במעשה זה! מיד תקע בחזקה את שני רגליו בשלבי הסולם, ותפס את עצמו מרותק חזק לסולם, וכך הצליח להציל את נשמתו, מסכנת האבדון, בשניה האחרונה!

תראו מה גדול כוחו של היצה"ר! אפי' על אדם "חסיד", שפרוש מכל ענייני החומר של העוה"ז, גם עליו אין "ביטוח"! גם הוא יכול להכשל, אם הוא מגרה בעצמו את היצר, ע"י הסתכלות בעריות!

6. עוד מספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת סוכה (דף נ"ב.) על האמורא אביי, שיום אחד שמע, שאדם אחד עם הארץ, מציע לאשה אחת, אם תוכל להתלוות עמו בדרכו, כדי שיוכלו קצת לשוחח, ולא יהיה משעמם בדרך.

אביי ששמע זאת, אמר לעצמו: אעקוב אני אחריהם, לראות מה הם זוממים לעשות, ואם אראה שבאים לידי עבירה -מיד אפרישם!

וכך הלך אחריהם אביי, ועקב אחריהם כל הדרך, ולתדהמתו - האיש הזה לא חטא כלל וכלל! כשהם הגיעו לפרשת דרכים נפרד האיש מן האשה לשלום, מבלי לנגוע בה, אפי' באצבע קטנה!

כשראה זאת אביי, התעצב מאד אל ליבו, עמד ליד הקיר, והתחיל לבכות בדמעות שליש, באומרו: אם אני הייתי במקום האיש הזה - לא הייתי מסוגל לעמוד בנסיון, והייתי ודאי חוטא בה!

וא"כ - הצטער אביי - כיצד יתכן, שאיש פשוט כזה, הצליח לשלוט ברוחו לאורך כל הדרך? וכי יש לו יראת שמים יותר ממני? כך היה אביי עומד ומהרהר, ומזיל דמעות על חולשתו ביראת שמים!

בא ההוא סבא, וניחמו: אל תדאג! אדרבא, בגלל שאתה יותר גדול ממנו, ויותר שומר על עיניך, לכן היצה"ר מתגרה בך יותר מכולם! ושואף מאד להכשילך. שכן כלל בידינו "כל הגדול מחבירו, יצרו גדול ממנו"!

שמעתם? האמורא אביי, שהיה מסוגל מרוב קדושת תורתו להחיות מתים, הוא העיד על עצמו, שאם הוא נכנס לנסיון של עריות - הוא לא יוצא מזה בשלום!
ואילו אנו, עומדים מסומרים ומזועזעים, ושואלים את עצמנו: האם אנו "מחוסנים" נגד יצה"ר, יותר מהאמורא אביי? ואם לא, כיצד אנו מרשים לעצמנו, לגרות בנו את יצר העריות, ע"י הסתכלות במראות אסורות - - -?
7. עוד מספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת קידושין (דף פ"א:) על ר' טרפון, שאירח פעם בבתו את כלתו, ותמיד היו שומעים אותו, שהוא מזהיר את תלמידיו: "תשגיחו עלי, שח"ו לא אתייחד עם כלתי"! תשימי לב עלי, שלא אכשל בה"!
התנא הקדוש ר' טרפון! הוא היה כבר זקן מופלג, מלא וגדוש בתורה, והוא צריך לחשוד בעצמו שמא הוא יכשל ח"ו עם כלתו?
התשובה היא חדה ונמרצת: כן! כנגד היצר הזה, אף אחד בעולם - לא יכול להיות בטוח בעצמו! אם רק תתן לו דריסת רגל אצלך - וכבר אתה "אבוד" מקדושת עינין!
8. עוד מספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת תענית (דף כ"ג:) על האמורא "אבא חלקיה" (נכדו של חוני המעגל) שהיה צדיק וקדוש, עד שמרוב דביקותו בתפילתו, היה מסוגל להוריד מטר וגשמים, בשנות בצורת!!!
ואעפ"כ, מספרים לנו חז"ל, שכשהיה חוזר לביתו, היתה אשתו יוצאת לקראתו, כשהיא מקושטת ומבוסמת!
שאלו אותו תלמידיו: מדוע אתה דורש מאשתך, שתצא לקראתך כשהיא מקושטת, ומלובשת במיטב התכשיטים והמלבושים?
ענה להם אבא חלקיה, תשובה מדהימה ביותר: כדי שלא אתן עיניי באשה אחרת!
אנחנו, היינו מתביישים לומר דבר כזה על עצמנו. מה? צדיקים כמונו, יתנו עיניהם באשה זרה? אולם אבא חלקיה, שהכיר היטב את כוחו של היצה"ר, אמר את האמת - ולא התבייש: כן! גם אדם גדול בתורה, יכול להכשל, ולתת עיניו באשה אחרת! ולכן הוא חייב למצוא לו, כל מיני תחבולות ודרכים, כדי להשקיט את היצרים שלו!
9. עוד מספרים לנו חז"ל במדרש "ילקוט שמעוני" (פרשת ויחי) על הצדיק מתתיא בן חרש, שהקב"ה בעצמו העיד עליו, שאין צדיק כמוהו בכל הארץ. ובכ"ז, כשהוא ראה, שיצה"ר רוצה להכשילו בנסיונות של עריות (שנדמה לו שם היצה"ר כאשה יפה, והיתה עומדת מולו להכשילו, עיין שם במדרש.) והוא פחד, שמא הוא כבר לא יוכל להחזיק מעמד נגד פיתוי זה, ואז הוא החליט לעשות מעשה נועז בעצמו: הוא לקח שני שיפודים חדים,

ליבן אותם באש חזקה, עד שיצאו מהם ניצוצות, ואז לקח אותם, והכניס אותם לתוך שני עיניו, ונתעוור!

מזעזע! הוא היה מוכן להקריב, את כל מאור עיניו, ולהשאר "עוור" כל החיים, ובלבד שלא לחטוא. ואילו אנו, לא מסוגלים להקריב לפחות כמה שניות ממאור עינינו, בשביל הקב"ה, ולעצום את עינינו שלא להביט בעריות - - -? ? ?

10. עוד תיקנו לנו חז"ל (בגמרא מסכת מגילה, דף ל"א.) שביוהכ"פ, בשעת המנחה, מוציאים ס"ת, וקוראים בפרשת איסור עריות. וכתבו שם התוס', מדוע דוקא פרשת עריות? לפי שהנשים מקושטות בשביל כבוד היום, לפיכך צריך להזכירם - כדי שלא יכשלו בהם!

הבא ננסה לצייר לעצמנו, את אותו מעמד:

יוהכ"פ - שעת המנחה, כל הקהל נמצאים בבהכנ"ס אחרי 20 שעות של צום, ועומדים כל היום, עם טלית על הראש, יחפים בלי נעלים, פרושים מכל עניני העוה"ז, ומתפללים בדביקות להקב"ה. ממש כמו מלאכים! (ורק יש לנו מזל, שיש "תיקרה" מעל ראשנו, אחרת כולנו היינו גם עפים למעלה, כמו מלאכים...) ובכ"ז, תראו דבר מעניין:

כשבאים לקרוא בתורה, איזה פרשה בחרו לנו חז"ל, לקרוא אותה דוקא ביום הקדוש הזה? פרשת איסור עריות! ללמדך, שגם ברגעים נעלים אלו, שאדם מרגיש את עצמו כבר "מלאך", וכולו פרוש מעניני העוה"ז, עדיין חובה עליו לזכור: זה הכל בפנים, בבית הכנסת, ואולם כשרק תצא בחוץ, עלול אתה לאבד הכל, ע"י הסתכלות אחת במראה של פריצות!

כן! גם בעצם יוהכ"פ הקדוש, עם כל הקדושה שהשגת - עדיין אתה מסוגל לחטוא בעריות! ולכן, קוראים אז את הפרשה הזו, כדי לעורר את העם, שיהיו ערים לסכנה זו! מדהים ממש לראות, איזה משקל כבד יש לחטא הזה! עד כדי כך, שאפי' בעצם יוהכ"פ, כשהאדם עומד לפני הקב"ה, ומפרט לפניו את כל חטאיו, ואומר על עצמו, שהוא "עפר ואפר", "רימה ותולעה", וכו' וכו', גם אז - הוא יכול להכשל, באותם רגעים ממש - בחטא התאוה של ראיית נשים!

11. עוד מלמדים אותנו חז"ל, במשנה מסכת מכות (דף כ"ד:) גילוי נוקב שמחייב את כולנו. וזה לשונם "גזל ועריות, נפשו של האדם מתאווה להם,ומחמדתן"! והוסיפו על זה חז"ל, בגמרא מסכת חגיגה (דף י"א:) דבר מחריד: הנסיון של עריות קשה הרבה יותר לאדם מאשר הנסיון של "גזל ממון". ומשום, שהתאוה לממון יכולה לשלוט על האדם, רק כשהוא רואה כסף, מול עיניו ממש, שאז הוא מתחיל לחמוד זאת בשבילו. מה שאין

כן בתאוה של עריות, היא עולה לאדם במוחו, אפי' אם לא נמצא לפניו שום גירוי של עריות. מספיק שהוא רק יתחיל להרהר ולחשוב על זה ומיד הוא יבוא לידי מכשול!
ולכן, דוקא תאוה זו, זקוקה לשמירה קפדנית מאד מצד האדם, שצריך להיות מוגן היטב, מפני ההשפעה ההרסנית של היצר הזה!
זהו הלימוד הגדול, שלמדנו מדברי חז"ל אלו, והוא משמש עבורנו "תמרור אזהרה", לדעת כיצד להתייחס בעיקר ליצר זה.
12. עוד דבר מעניין, גילנו מתוך הגמרא מסכת סנהדרין (דף ל"ז.) שם קבעו לנו חז"ל, כלל ברזל: כל מי שמתקרב לעריות, זה ממש דומה ל"אש בנעורת". כלומר, כמו שמקרבים ניצוץ אש ליד נעורת פישתן, שבודאי האש תשרוף את הפשתן!
וכך בדיוק, הדבר פועל באש של יצר העריות: היא חייבת לשרוף את נשמתו של כל מי שמתגרה בה! וכבר הזהירו אותנו חז"ל, בגמרא מסכת כתובות (דף י"ג:) "שאין אפוטרופוס לעריות"!
העצה הבדוקה היא: לא להכניס את העיניים למקום "האש"! לברוח לתוך אש התורה, לקפוץ לתוך "החממה" של התורה, ואז הוא מעצמו, יאמר "בוז", לכל התאוות הניבזות האלו.
13. עוד גילוי מדהים, גילה לנו רבינו הרמב"ם (בפרק כ"ב מאסורי"ב, הי"ח) וקבע לנו במילים נחרצות: "אין לך דבר בכל התורה כולה, שהוא קשה לרוב העם לפרוש ממנו - אלא העריות"!
שמעתם את המשפט המבהיל הזה? הרמב"ם שהיה בקי בכל חדרי תורה, הוא מֵסֵּם וקובע לנו, שאין בכל התורה כולה, דבר יותר קשה להתמודד איתו, יותר מהנסיון הקשה של עריות!
ולאחר דברי הרמב"ם האלו, אתם כבר מבינים היטב, מדוע הקדשנו דוקא לנושא זה - מאמר שלם, ארוך ונרחב!
עד כאן הבאנו, סידרה של ראיות מהש"ס, שהבליטו לנו, באופן חד וברור - לאיזה תהום עמוקה, רוצה לדרדר אותנו היצה"ר של עריות!
וכן הוכחות אלו, הבהירו לנו בצורה חד משמעית, שאסור לו לאדם לחיות באשליות, ולסמוך על היראת שמים שלו ש"לי זה לא יקרה"! "עלי זה לא ישפיע, אם אביט ראיה אחת על נשים"!
חלילה לומר כן! שהרי הוכחנו למעלה, שאפי' על גדולי תורה, וענקים בקדושה ויראת שמים, ובכ"ז - זה כמעט השפיע עליהם, ועלינו זה לא ישפיע? וכי אנחנו יותר גדולים

מהם? מחובתו של האדם, לשמור על עיניו, ובכך הוא יחסוך אסונות טרגדיות, לו ולנשמתו!

ובאמת, מי שקצת מתבונן באופן מעמיק יותר בדברים, רואה בחוש, איך התאווה הזאת משתוללת וכובשת את העולם, באופן נורא ומבהיל! היא חודרת לתוך כל החוגים, ולתוך כל המחנות, ואפי' למחנה הדתי/חרדי. וכובשת כמעט את כל אנשי העולם, בכל שיטחי כדור הארץ!

הנה לדוגמא: אם תשימו לב, תגלו שכל העולם מסתובב ומשתגע סביב הנקודה הזו של עריות! כל "הפרסומות" ברחובות, כל הרעש, המוזיקה, אופנת הבגדים למיניהם, ההנאות, הבילויים, המסעדות ובתי קפה, הכל הכל אם תבדקו היטב, מה "ממריץ" את כל המפעל הגדול הזה, ומה דוחף את הכל, תגלו שזה נובע מתאוות יצר העריות! הכל חוגג סביב זה! את זה מעמידים במרכז התאוות!

ומה זה מלמד אותנו? זה רק מגלה לנו, שהתאווה של עריות, זה הדבר הכי "מפתה" שיש, יותר מכסף,יותר מאוכל, יותר מכל ההנאות בעולם!

וכעת - הגענו סוף סוף לשאלה המרכזית שהעמדנו בתחילת דברינו:

לאחר שגילנו מדברי חז"ל, וכן הוכחנו מהמציאות בעולם, שתאוות העריות זה הדבר היחיד שיכול כ"כ למשוך ולהחטיא את האדם, ממילא בוקעת וזועקת כאן השאלה: למה? למה הקב"ה טבע בנו, כח משיכה כ"כ חזק לדברים כאלו? כדי שנתגבר ונקבל שכר? לא הם ולא שכרם! שהרי אנו מכירים טוב מאד את עצמנו, כמה "שכר" הספקנו להפיק משמירת העינים! הרי החטאים והעוונות שנגרמים לנו מזה - עולים פי עשרות מונים, משכר המצוה שיש לנו מזה. וא"כ, מדוע הקב"ה טבע בברואיו, משיכה כזו מסוכנת, שיכולה להוליך אותנו לשאול תחתית?

הסבא מקלם, בספרו "חכמה ומוסר" (ח"א, מאמר ד') נתן לנו תשובה מדהימה על שאלה זו, ואלו תוכן דבריו: רצון הקב"ה היה, שהמשך קיום העולם, יהיה דוקא ע"י נישואי איש ואשה יחד, וכמש"כ בפסוק בבראשית (פרק ב' - כ"ד) "על כן יעזוב איש, את אביו ואמו, ודבק באשתו והיו לבשר אחד".

אלא שכאן היתה ניצבת בעיה: עצם הזיווג בין איש לאשה, הוא ענין נמאס לכל בעל שכל [כן הוא לשונו החריפה של הרמב"ם בספרו "מורה נבוכים" (פרק ג'-ח')]. והרי קטע נוסף מדבריו: "...ובכל עת, שיחייבוהו צרכי החומר (הגוף) לטינופו וחרפתו המפורסם (תאות נשים) הרי הוא מצטער על מה שנתקע בו, ובוש ונכלם ממה שנוגע בזה, ומשתדל למעט באותה החרפה כפי יכולתו וכו'. עיין שם עוד, ודי בזה למבין].

וא"כ, כיון שזה ענין נמאס, מה עשה הקב"ה, כדי שהעולם יוכל להתקיים? נטע באדם, 'משקל נגדי' של תשוקה גופנית עזה מאד (נגד השכל וההגיון!) וכל זה, כדי שיוכל להתגבר על המיאוס הנ"ל.

ואולם מה עושים בני אדם? הם מנצלים את התשוקה הזו, ועושים מזה "ענין גדול", והופכים את ההנאה הזו - בתור "מטרה" לכשעצמה, כדי לספק את היצרים שלהם. ובזה הם החטיאו את עיקר המטרה, שלשמה ברא הקב"ה תשוקה זו.

איננו יכולים להרחיב את הדיבור, בדברים שהשתיקה יפה להם. ואולם גילוי מעט זה, נותן לנו לפחות תמונה, כיצד להסתכל על כל הנושא הזה של "יצר העריות"!

יש לדעת ולזכור: שכל הענין הזה, הוא מאוס, בזוי, ומטונף (וכלשון הרמב"ם הנ"ל) ורק בשביל הכרח קיום המין האנושי, נטע בנו הקב"ה משיכה זו. וא"כ, רק מי שטיפש וכסיל, יכול להתגולל בכל גופו באותו הזבל והלכלוך, ועוד להנות מזה! (וכלשון הרמב"ם הנ"ל).

ובאמת, שכל דברינו הנ"ל, זוהי גמרא מפורשת במסכת יומא (דף ס"ט:) מספרים לנו שם חז"ל, שאנשי כנסת הגדולה (שהיו בניהם הרבה נביאים) טענו לפני הקב"ה: רבש"ע! כלום הבאת לנו את יצר העריות, אלא רק בכדי שנתגבר עליו ונקבל שכר, אנו לא רוצים, לא אותו ולא את שכרם! אנא, תן לנו רשות לבטלו מן העולם! ובאמת, היה אז שעת רצון בשמים, והגמרא מספרת, שהקב"ה מסר בידיהם, את היצר שגורם לאדם תאוה ותשוקה לעריות. תפסוהו, והחליטו שיחבשו אותו בנתיים 3 ימים במאסר, ונראה מה יהיו התוצאות.

מספרים לנו חז"ל, שבמשך 3 ימים אלו - אף אדם בעולם, לא התקרב אל אשה! כלומר, כשהיצר ירד מהם, אז הם ראו את האמת הברורה, איזה ערך "שכלי", יש לתאות נשים! אז הם ראו, שכל זה דבר נבזה ושפל, ולכן אף אדם לא היה חושב, אפילו, להסתכל כדי "להנות" מאשה!

כשראו כן הסנהדרין, הבינו שאם ימשך כך, לא יהיה לעולם קיום! לכן, החזירו את יצר העריות לתפקידו, אלא רק "ניקרו" לו את העיניים. והחלישו לו בזה את כוחו, שאין לו שליטה על האדם, להכניס בו תאוה לגבי קרובותיו שלו, שהם: אמו, אחותו, וביתו.

שומעים אתם, מי דוחף אותנו כל הזמן לפגום בעינינו ולהסתכל במראות מאוסים? יצר העריות, שנשאר חי ולא הרגוהו!

ומעתה, כיון שגילנו את הסוד, שכל הענין פועל ע"י אותו יצר, שהוא מכניס לאדם דמיון ותשוקה, וע"י כך מצליח להחטיאו, א"כ אם האדם יידע להתגבר על עצמו, ויסתכל על

כל הנושא בעיני השכל - אז הוא כבר מעצמו ירגיש נבזות ושפלות, לעסוק בדברים כאלו!!
ואשרי ילוד אשה, שזוכה ויודע לתת מגבלות בנפשו, לשלוט על רוחו, גם בנושאים כאלו!
ונעבור לשאלה מס' 5: מהם העצות, שיכולות לעזור לנו "להתרומם" מכל המכשולים והמפריעים, ולהצליח באמת, לשמור על קדושת העיניים?
תשובה: לאחר שביארנו בשאלה הקודמת, את גודל המשיכה והנסיונות שטבעו בנו, בנושא של יצר העריות, משערים אנו, שמן הסתם כל מי שקרא זאת, קיבל מיד תחושה של יאוש ורפיון, והתחיל להרהר מתוך עמקי ליבו:
אז מה באמת העצה? רבש"ע! איך הקב"ה שם אותנו בתוך "שדה מוקשים", של נסיונות כאלו, ועוד דורש מאתנו לצאת מתוך כל זה בשלום, ללא כל פגע ופגם בנשמה - - -?
ובמלים אחרות, נשאל: מהו הנשק הסודי, שיכול לאבטח אותנו, לאורך כל הדרך?
וכדרכנו בקודש, חיפשנו בדברי חז"ל, מה הם אומרים - על בעיה זו, ומצינו שהם נותנים לנו 3 עצות, אשר מי שיבצע אותם למעשה - מובטח לו שהדרך תהיה פתוחה ונקייה בפניו, לעלות ולהתעלות בטהרה ובקדושה, בתורה וביראת שמים!
עצה ראשונה: הקב"ה בעצמו, עזר לנו בבעיה זו, והביא לנו 2 סגולות נפלאות, שיכולים לעזור לנו הרבה להתגונן מפני חטא זה. וסגולות אלו, נקראות בשם: לימוד התורה, ולשאת אשה.
ונפרט את המושגים, כדי שהדברים יהיו ברורים:
אין ספק כלל, שמי שזכה, ומכיר את עצמו, שהוא יכול לשבת בצעירותו וללמוד כמה שנים טובות, ולהיות שקוע בלימוד - ודאי שזה עדיף! ואדם כזה - לא צריך בנתיים להזדקק גם לעצה השניה של הנישואין.
ולמה? בגלל שהתורה לבד, יש לה כח להגן עליו מחטא זה! קדושת התורה, תקדש את גופו, את מוחו, את עיניו, עד כדי כך שהוא יהיה כבר בז ולועז, לכל הדברים הגשמיים "הבזויים" האלו!
וא"כ, אדם כזה שמסוגל ליישם בעצמו את העצה הזו - אשריו! הוא כבר מסודר, ויכול לשבת ללמוד בישיבה 5-6 שנים טובות (שזה מגיל 17, עד גיל 23 בערך) ורק אח"כ, כשהוא בנה את עצמו, בתורה, ביראת שמים, ובאישיות מכובדת, אז הוא יכול להתחיל את המצוה הראשונה בתורה, ולשאת אשה. [וצריך לדעת ברור, שאין תחליף כלל לאיכות הגבוהה של לימוד התורה, שלומד בימי הבחרות. שאז הראש פנוי, בלי טרדות,

ובלי עמל הפרנסה, וכל התורה נקלטת ונספגת לו בראש. ואלו שנים יקרות מאד מאד, שבהם האדם בונה את ה"בסיס" ליהדותו - לאורך כל ימי חייו!]

ואולם, יש אדם שמכיר את עצמו, ויודע שהוא עדיין לא שליו ורגוע. הוא לומד תורה, ואולם עם עין אחת "פוזלת" גם לרחוב, ובקיצור: הוא לא מסוגל לקפוץ לגמרי לעומק הים של התורה, ולהיות שקוע בתוכה.

לאדם כזה, יש לייעץ, שעדיף לו שישלב את שני העצות יחד: כלומר, ישא אשה בתחילה [ובתנאי שהוא מרגיש כבר את עצמו, "בשל", ודי "בגרותי" בשביל זה. דהיינו, שהוא יודע לקראת מה הוא הולך, והוא חושב שהוא יודע לנהל בית, ולשאת באחריות. שאם הוא עדיין ילדותי, ועניין החתונה מסתכם אצלו, באולם, ותזמורת, ומילוי הרצונות, אחד כזה, עדיף שלא ימהר להתחתן כעת, מאשר שיתחתן ואחר תקופה קצרה יהרוס את ביתו, בר מינן! וכל אדם,צריך להתייעץ עם רב מומחה - בעל נסיון, שמכיר את כוחותיו הנפשיים, והוא יורה לו את הדרך הטובה עבורו].

וא"כ, כשהוא נושא אישה, ומרגיש את עצמו יותר רגוע, ויותר מיושב בדעתו, אז - יכול להתחיל להשתמש עם התרופה העיקרית, שזהו לימוד התורה. (ואז הוא גם ירויח, שרמת לימוד התורה שלו, תהיה יותר בטהרה, ויותר באיכות גבוהה. וזה יעזור לו להשפיע עליו יותר, להנצל מהרהורים ועבירות).

ואולם, דבר אחד צריך להיות ברור: ניצלים מהרהורים של עריות - רק ע"י עסק התורה! (וכל הנידון כאן, האם צריך את הנישואין, שיתנו יותר מרץ ללימוד התורה, או שיכול הוא להעזר בתורה עצמה לבד).

ותדעו לכם, שאדם שלא עוסק בתורה [ו"עוסק" פירושו: לא רק ששומע שיעורי תורה, אלא גם בדרכו ברחוב חושב על דברי תורה וכו']. בלי תורה - לא יהיה מה שיציל אותו מהרהורים!

היום הרחוב כל כך פרוץ, הזוהמה וההפקר כל כך מרובה, החוצפה והבהמיות כל כך בולטים, ומצד שני גם התאוות והרצונות של האדם כל כך גדולים, שממש אם לא יהיה לו את ביטוח המגן של עסק התורה - אין לו שום סיכוי שינצל! הוא חייב ליפול! לא יעזור לו בית דין! שיהיה עשוי אפי' "מפלדה" בסוף הוא ישבר ויפול! כח התאווה העצום של עריות ימשוך אותו בעל כורחו, ובלי רצונו, והוא יהיה חייב להכשל! ובמקרה הטוב - זה יגמר אצלו רק בעבירות של הרהורים רעים, ובפגימת העיניים!

שאף אחד לא יספר לנו "סיפורים", שהוא לא עוסק בתורה, ובכ"ז אין לו הרהורים רעים! שקר וכזב! לא יתכן! האדם הזה בדאי ורמאי! הוא בסך הכל, עובד על עצמו בעיניים!

ברור לנו במאת האחוזים, שהאדם הזה חוטא ופוגם במחשבותיו - על ימין ועל שמאל!
לא יתכן שינצל לגמרי מהתאווה הקשה הזו, אם אין לו את ה"חממה" של התורה!
זה ממש דומה לאדם חולה, שצריך לקחת כדורים, כדי לדכא את המחלה, ואם הוא יפסיק לקחת - אוטומט תתגבר עליו המחלה. כך גם האדם, הוא חייב כל הזמן לטפטף לעצמו, את טיפות הקדושה של התורה, כל הזמן ללא הפסק! עד - שהוא יצליח למוטט את הכח הזה, שנקרא בשם תאוה!
נזכור זאת לאורך כל החיים: רק קדושת התורה בלבד, יש בה את הכח, לרסן את האדם מתאוות אלו, שום דבר אחר - לא!
ואפי' אדם נשוי, שכבר יש לו פת בְּסָלוֹ, אעפ"כ, אם אין לו גם את הכח העיקרי של התורה שתחזיק אותו, הוא לא יצליח להתמודד לבד! הוא ימשיך לפגום בעיניו! (ואצלו, זה יעלה ביוקר, על חשבון ה"שלום בית" שלו!)
והטעם בזה פשוט: נישואי אשה זה רק תוספת חיזוק ללימוד התורה, שתהיה יותר בקדושה ובטהרה, וע"י כך יהיה לתורה, יותר כח להגן עליו מהרהורים רעים. ומי שמבין עניין, תופס היטב עד כמה דברים אלו אמיתיים!
ואם תשאלו: מהיכן שאבנו את הבטחון הזה, להיות בטוחים במאה אחוזים, שרק ע"י עסק התורה, יתכן להנצל מהיצר הזה? התשובה: הקב"ה בכבודו ובעצמו, גילה לנו זאת! כך מסרו לנו חז"ל, בגמרא מסכת קידושין (דף ל'.) ואלו תוכן דבריהם: אמר הקב"ה לישראל, בָּנַי! בראתי יצה"ר, בראתי כנגדו תורה תבלין, אם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידו. ואם אין אתם עוסקים בתורה - אתם נמסרים בידו!
הרי לנו עדות מפורשת, "מהיצרן" בעצמו, שיצר ובראו את היצה"ר, והוא קובע, שאם לא נשתמש בכח התורה נגדו - הרי אנו מסורים בידו!
ומי שרוצה להתחכם, וחושב שהוא מבין יותר טוב מהיצרן בעצמו, ומחפש עצות אחרות, כדי להנצל מהמוקשים שמניח לו היצה"ר, (וכגון: עצות של: טבילות במקוה, התבודדות בהרים, צומות וסיגופים, וכו'.) יידע לו שהוא טועה, טעות חמורה ביותר!
לא יתכן לדעת - יותר טוב מזה שייצר את המכשיר בעצמו! ואם הוא קובע, שהעצה היא רק ע"י שהאדם יעסיק את מוחו בדברי תורה, א"כ שום תחבולות אחרות, לא יעזרו לו בנידון זה! [ואם תבקשו קצת הסבר להוראה זו של היצרן, בבקשה: צריך לקחת בחשבון, שחוץ מזה שנתנו בתוכנו יצר רע, עוד בראו בתוכנו "כלים", שבהם הוא משתמש להחטיא אותנו. ומהם אותם כלים? זה העיניים! שמטבעם להיות סקרניות, ורוצות כל דבר לראות ולהתעניין, ולכן אם לא נסקרן אותם בדברי תורה הם יחפשו דברים אחרים,

וילכו לרעות בשדות זרים! הכלל הוא: שצריך תמיד להעסיק את המח והעיניים, ואם לא - הם הולכות לראות בכל הפריצות והזוהמה!].

ולכן, בכל פעם שאנו מוכרחים לצאת לרחוב, יעסיק כל אחד את מוחו באיזה חידוש בגמרא, או על איזה הלכה שנתחדשה לו. וכן כשעולה לנסוע באוטובוס, או ממתין בתור אצל המכולת, או הרופא, או כל דבר אחר, צריך שידאג מראש, שיהיה לו בכיס איזה ספר קטן של ד"ת, או רעיונות במוסר, שיעסיק את ראשו בזה, ועיניו לא ישוטטו אנה ואנה.

ובזה הוא ירויח 2 דברים:

א. הידיעות שלו בהלכה, ילכו ויתרחבו, ולאט לאט הוא בעצמו יהפוך להיות כמעיין המתגבר.

ב. במשך הזמן שהוא טרוד בקריאה, הוא חוסך לעצמו, כל מיני הסתכלויות של פריצות. ואמנם, אין להתעלם מהעובדא, שבן אדם הוא בסך הכל בשר ודם, וגם כשהוא קורא בספר, עדיין עלול להכשל באיזה ראיה אסורה. אלא שמכל מקום הוא עדיין מרויח, שראיה זו לא תשפיע עליו כל כך, כיון שמוחו מרוכז בדברים אחרים!

יש תמיד לזכור את מאמר הפסוק: מי שהבור (המח שלו) ריק ממים של תורה, אזי מתקיים בו, המשך המאמר: מים - אין בו, אבל נחשים ועקרבים - יש בו!!

עצה שניה: למי שהשתמש בעצה של לימוד התורה, והוא רואה שזה לא הולך לו, ועדיין יש לו הרבה מכשולים בפגימת קדושת העינים - אזי יש לנו עצה נפלאה בשבילו, שהיא ודאי תצליח להשפיע עליו לטובה, ומה שהתורה לא הצליחה לעשות לו היא תעזור לו! ועצה זו נקראת בשם: "הרגשת החשיבות". כלומר, שיפעיל אצלו את ההרגשה, שזה "לא מכבודו" לסובב את העיניים לכל אחד ברחוב! לא כל דבר קטן יכול למשוך אותו, כמו שלוכדים איזה 'דג מסכן' בתוך רשת! יש לו חשיבות עצמית! העיניים שלו, הם לא סמרטוט, שחייבים להתלכלך מכל איזה פרוצה ניבזת, שהולכת ברחוב! העיניים שלו מתפקדים, אך ורק לפי מה שהמח והשכל מכתיבים להם! הם לא מסתכלים, אפי' מטר אחד קדימה, אא"כ קבלו על כך פקודה, מאת השכל שנמצא בתוך הראש!!.

הנה, נגלה לכם סוד! היודעים אתם, את מי אפשר לקנות בכל קריצת עין קטנה? בהמה גסה! כן! כך לימדו אותנו חז"ל, בגמרא מסכת קידושין (דף כ"ב:) וזה לשונם: "כיצד קונים בהמה גסה? פשוט: קורא לה ומיד היא באה! רק בהמה שפועלת על פי טבע 'ספונטני' מבלי להעביר בביקורת של השכל וההגיון, רק היא מסוגלת לרוץ לכל מי שקורא לה, או רומז לה!

בן אדם חייב להתרומם, ולעלות בדרגה יותר נעלה מהבהמה, ולהשליט את המח על רגשות הלב. לתפוס חזק ברסן התאוות, ולא לתת להם להשתחרר מתי שירצו! לא לתת לעיניים שלו להיות עצמאיות, שיובילו אותו בסופו של דבר לתוך התהום!

וכעת, נגלה לכם את הסוד: היודעים אתם, ממי למדנו את העצה הזו? מיוסף הצדיק! כשהעמידו אותו בנסיון הקשה של אשת פוטיפר, היודעים אתם באיזה כח הוא השתמש נגדה, שבזכות זה הוא ניצל?

מגלה לנו המדרש (בראשית רבה, פ"ז-ה') שהוא הפעיל אצלו, את הכוח של הרגשת החשיבות העצמית! הוא החל לומר לאותה ארורה (מתורגם ללשון שלנו): רגיל הוא הקב"ה, שהוא בוחר לו את "המובחר" שבאחים, מתוך כל בני אבא, כדי לקרב אותו אליו, ולקדש אותו כקרבן עולה!

הנה ראי, אצל סבא אברהם אבינו הוא בחר בבנו יצחק, שיתקדש לפניו בקדושת קרבן עולה. וגם אצל הסבא יצחק אבינו גם אצלו הוא בחר בבנו - יעקב, שיהיה חקוק אצלו, על הרגל של מרכבה העליונה.

וא"כ, חושש אני, שמא גם אנו מתוך בני משפחתנו, ירצה הקב"ה להקדיש לו אחד לפניו. ושמא אני ייבחר מתוך כל אחי, לֶמַעֲלָה נשגבה זו, ואם אשמע ואתפתה לך, יגלה אותי הקב"ה שאני טמא, ויפסול אותי מלהיות לו קדוש כקרבן!

ובזה עדיין לא נגמר "דרשתו" של יוסף, הנה שמעו עוד קטע מהדרשה, ע"פ מה שמסרו לנו חז"ל, בגמרא מסכת סוטה (דף ל"ו:) אמר לה יוסף: עתידים כל 12 השבטים, שֶׁיִּכָּתֵבוּ שמותיהם על אבני האפוד, ויהיו מונחים על ליבו של כהן גדול בבית המקדש. רצוֹנֵךְ שימחה שמי מבניהם ואקרא "רועה זונות"?

פלאי פלאים! בהסברים כאלו משכנעים גויה פרוצה? היא בכלל לא מבינה מה זה נקרא "קרבן עולה", "אבני אפוד", וא"כ איך יוסף חושב לשכנע אותה בדברים כאלו?

התשובה: ודאי שלא! יוסף ג"כ ידע, שכל הסברים דתיים, או שאיפות רוחניות, לא יעצרו את הפרוצה הזו, וזה בכלל לא היה מדבר אליה. אלא כאן הוא פשוט דיבר את דברי החיזוק האלו לעצמו! הוא עודד את עצמו במילים כאלו: לא מתאים לאדם חשוב כמוני, לחטוא בחטא 'בזוי' כזה! שהרי אני נחשב בעיני הקב"ה לאדם חשוב ומכובד מאד, שהוא כותב את שמי על אבני החושן, שיהיו בבית המקדש! והיותר חשוב מכל: הוא חושב לבחור אותי מתוך כל אחי, להיות לו כקרבן עולה! וא"כ, האם מתאים לי, שאני אטמא את עיניי וגופי, עם איזה אשה פרוצה, בזויה ושפילה?

והדברים מפליאים ממש! "יראת שמים" של יוסף הצדיק לא היתה מספיקה בכדי לעצור אותו מלחטוא, ואולם "הרגשת החשיבות" שהוא העניק לעצמו, שהוא אדם מרומם ונכבד, כן הצליחה לעצור אותו שלא יחטא! [ושיטה זו עובדת גם בתחום חינוך הילדים: אם מרוממים להם את ה"מורל", ומראים להם עד כמה "לא מתאים" לילדים חכמים כמותם להתנהג כך, הסבר זה יש לו כח שיכנוע חזק מאד, יותר מכל אמצעי חינוך אחר! בדוק ומנוסה].

וזהו הסוד הנפלא, שיכול לעבוד גם אצלנו, אנו הגדולים: אפשר בקלות מאד, להנצל מכח השכנוע של יצה"ר. וזאת ע"י שנתחיל ללכת על "גדול"! נייחס לעצמנו הרגשה של "חשיבות", שלא מתאים לאדם כמוני לטמא את קדושת עיניו בדברי הבל! לא מתאים לאדם כמוני, שעיניו ישוטטו בכל פינה, וירעו בשדות כלאים!

בושה וחרפה לאדם חשוב כמוני, שיודע ללמוד הרבה תורה, ובכ"ז לא יכול להשתלט על 'עפעף העין', ולהסיט אותה לכיוון אחר!

אם האדם יסתכל על הדברים, מתוך נקודת מחשבה כזו - מובטח לו שינצל מראיות אסורות, והנסיונות שלו ילכו ויקטנו, בעז"ה.

עצה שלישית: והיא מיועדת לאדם שכבר נאלץ לעבור ברחובות, שהנשים שם הולכות בפריצות, או באופן בולט ומושך. (ולדאבוננו, רוב הרחובות כיום, הם מסוג זה. אוי לנו שכך עלתה בימינו!) וא"כ אחת העצות הטובות, שיכולות לעזור לו מאד בשמירת העינים, זה תלוי הרבה באופן ההליכה שלו ברחוב! כלומר, לא מבקשים ממנו שירוץ באופן מוזר ברחוב, שילעגו ממנו, חס ושלום! ואולם, לכה"פ ללכת כמו אדם שממהר לעסקיו, לא הליכה בסגנון של "טיול", בצורה איטית ומשעמם, שדבר כזה הוא הגורם העיקרי של אדם לחטוא, כיון שראשו ועיניו "פנויים" בשביל מראות אסורים.

ולכן, מי שפיקח, ויודע ללכת מראש בקצב קצת יותר מהיר, אדם כזה - לא מתפנה לתת את דעתו, על כל מה שרואות עיניו ברחוב, כיון שראשו תפוס למטרה אליה הוא הולך. ועי"ז הוא חוסך לעצמו, הרבה ראיות אסורות, שיכול היה להכשל בהם, אילו היה מתפנה להסתכל עליהם!

וזהו שאמרו חז"ל: 'הבטלה' מביאה את האדם לידי שעמום, ולידי זימה! ואף אנו נוסיף: הטיול ברחוב פרוץ באופן שהולך להנאתו מבלי שום מטרה מסוימת - ג"כ יכול להביא את האדם, לידי זימה, וכל המסתעף מזה!

נסכם בקצרה את 3 העצות שהעלנו עד כה:

1. כשיוצאים לרחוב, לא לתת למחשבות לרוץ לבד, תמיד להעסיק אותם בד"ת!

2. לפתח את הרגשת "החשיבות": שאני כאן השולט על העיניים!
3. לא ללכת ברחוב פרוץ, מתוך מטרה של "טיול לשם טיול", שבזה הוא נותן פתח נרחב ליצה"ר להאחז בו! (ואם הוא צריך לצאת לטיול, לצורך בריאותו לנשוף אויר, יעשה זאת ברחובות שנקיים מכל הזוהמה הנ"ל).

אלו הם, שלושת העצות הטכניות, למי שרוצה להשתפר, בנושא החשוב של שמירת העינים. וכידוע הבא ליטהר מסייעים בידו, לא דורשים ממך הרבה, רק תתחיל לעשות את הצעד הראשון של אחת מג' העצות הנ"ל - וכבר תרגיש עזרה משותפת מן השמים! בברכת הצלחה, וסייעתא דשמיא!

ונעבור לשאלה מס' 6: אתה רוצה לפגום בעיניך? בבקשה, אבל לא בעינים שהקב"ה נתן לך!

בשלב זה, באנו לעורר עוד נקודה נוספת, שמחזקת מאד לשמירת העינים: אדם שלא שומר את עיניו, לא רק שהוא חוטא, ובורא לו בזה מלאכי חבלה, והוא עתיד ליתן את הדין על כל ראיה וראיה, אלא חוץ מכל החשבון הזה, הוא עוד חוטא כלפי הקב"ה, בחטא 'מוסרי'. הוא "כפוי טובה" להקב"ה! הקב"ה העניק לו טובה, והוא משלם לו רעה תחת טובה!

הקב"ה נתן לו זוג עיניים, כיד שיוכל לראות איתם, לקרוא, לאכול, וללכת, וכו'. והוא לוקח את הטובה שהקב"ה העניק לו, ומשתמש בה למרוד נגד הקב"ה!

מי העניק לך, את המכשיר המשוכלל הזה, שקוראים לו "עיני ראייה"? מתי נפגשת לאחרונה, באדם שנפגע בחוש הראייה שלו, והוא נאלץ לשלם לרופאים הון תועפות, כדי שיחזירו לו את מאור עיניו? מתי נפגשת לאחרונה, באדם שנכנס 'לאופטיקאי', ומשלם לו הון תועפות, כדי שיתקין לו "משקפים", שישפרו לו את מספר הראיה?

ואצלך? הכל הולך תקין, מבלי לשלם אף פרוטה! ולא מספיק שאתה לא מודה להקב"ה על כך, אלא אתה עוד לוקח את הטובה הזו ומשתמש בה כ"כלי עזר" להמרות את פיו? זה ה'תודה רבה' שלך?

נעתיק כאן מעשה נפלא, והוא ימחיש לנו היטב את חומרת הדבר: מעשה באדם אחד, שחיתן את בתו וכרגיל בזבז הון תועפות על אולם, תזמורת, וידאו, וכל סוגי המותרות למיניהם. אולם מחמת זה, הוא נאלץ לשקוע בים של חובות! סכומי החוב, התבטאו בסכומים רציניים מאד, והלווה התחייב להחזירם, לא יאוחר מ - 30 יום, ממועד משיכת ההלואה.

ואולם, עברו וחלפו להם ה - 30 יום, ומועד הפרעון קרב ובא, ולרש אין כל! הוא לא הצליח לממן אפי' שליש ורביע מסכום החוב, ובנתיים החובות מתחילים "לטפוח" עם קנסות, ריבית, הצמדה, עיכול נכסים, וכל המסתעף והמשתמע מזה.

בקיצור: הבן אדם הזה, הסתבך לגמרי בתוך מערבולת החובות, ותוך תקופה קצרה מאד, הוא התחיל להרגיש את כל האיומים והצער על בשרו ממש: כל כמה זמן, דופק איזה 'בעל חוב' אחר על הדלת, ותובע את חובו בתוספת אזהרה: שאם תוך 24 שעות לא יכוסה החוב - הוא ינקוט נגדו באמצעים משפטיים!

וכך התקליט הזה, היה חוזר על עצמו כל רבע שבע, עשרים דקות. כל פעם 'אורח' אחר, עד שהלווה כבר יצא מדעתו, מרוב לחץ! הוא התחיל לקבל נדודי שינה, ולא היה מסוגל להרדם בלילות, מרוב פחד ודאגה, שהנה עוד מעט הוא יאלץ למכור את ביתו כדי לכסות את החובות, ואז מה הוא יעשה עם ילדיו הקטנים?

וכך הוא היה שרוי כל הזמן במתח ועצבים, ולא ידע מה ילד יום.

והנה, למזלו, אחד מבעלי החובות, שג"כ הלווה לו כסף, היה במקרה גם קרוב משפחה שלו, וכשהוא ראה את המצב שבו נקלע קרובו המסכן, ריחם עליו, ופנה אליו יום אחד לביתו, ובישר לו שהוא מצא עצה נפלאה עבורו, כיצד יוכל להפטר, משאר בעלי החובות שלו.

הלה, שהיה כבר שבור ורצוץ, אמר לקרובו ביאוש: מה אני צריך עצות? מה זה יעזור לי? עכשיו אני צריך צ'יק להשתחרר מכל החובות, ולא עצות! אמר לו: מה איכפת לך? בין כה וכה המצב אבוד, וא"כ תנסה את עצתי, ואם לא תרויח - גם לא תפסיד!

שיכנע אותו, ובסוף הלה הסכים לשמוע. ומה היתה העצה? להשתמש במחלת השגעון! כלומר, תעשה את עצמך "משוגע", כל בעל חוב שיבוא לביתך - תתחיל להשתגע לפניו, תיפול ברצפה, 'תשחה' על הבלטות, תוציא ריר מהפה, תשמיע 'קרקורים' של תרנגול, ועוד כל מיני הצגות של משוגעים. ההוא יראה שהמצב שלך גרוע ("פיוזים שרופים") והוא כבר יבין לבד, שאין כאן עם מי לדבר, ובלית ברירה הוא יברח החוצה...

מיודענו הלווה, התלהב מאד מהעצה, וקיבל עליו לפעול בהתאם. הוא אף התחיל להתאמן במראה לפני כן, כדי לראות איך זה להיות משוגע (ובמצב שלו, הוא לא היה צריך להתאמן הרבה בשביל זה....)

וכך באמת היה, כאשר בא הקליינט הראשון, התחיל הלווה לעשות לו כל מיני סימנים של שגעונות, קפץ, צעק, "טיפס" על הקירות, הוציא לשון בחוץ, וכו' וכו'.

הבע"ח נבהל מאד, ושאל את אשתו בדאגה: מה קרה לבעלך? ענתה לו האשה בקול בכי: אינני יודעת הוא קיבל שגעון מוחי, וא"א בכלל להתקרב ולדבר אתו...
ראה זאת הבע"ח, והבין שבאמת הבנ"א זקוק לטיפול "פסיכיאטרי" דחוף, ואין עכשיו עם מי לדבר על כסף, ומתוך רחמנות לקח את רגליו והלך לו...
ואותה הצגה, חזרה על עצמה, גם כשבא הבע"ח השני... השלישי... עד שכולם יתייאשו ממנו, והלכו להם...
וכך אט אט הדפיקות על הדלת נשמעו פחות, ולאחר יומים שלשה - אף אדם כבר לא דפק יותר...
והנה, אותו קרוב שנתן לו את העצה, הוא ג"כ הלווה לו כסף. ולכן כששמע שעצה זו פעלה טוב, וההוא התפטר מכל בעלי חובותיו, ניגש הקרוב בשמחה לביתו של ידידו, בתקווה שעכשיו הוא יוכל לקבל את כספו חזרה.
ואולם - שוד ושבר! כאשר הבחין בו הלווה הוא התחיל לעשות גם כלפיו, את השיגעונות שעשה לקודמים, ועשה עצמו כאילו לא מבין כלל, מה ההוא רוצה ממנו...
הלה בראותו זאת, התרתח עליו מרוב זעם, קם וסטר לו על לחיו בחזקה, והתפרץ עליו בכעס גדול: טיפש! עלי אתה רוצה 'לעבוד'? הלא אני נתתי לך את העצה הזו לטובתך - כדי שתוכל להשתחרר מכל בעלי החובות שלך, וכעת אתה בא ומשתמש בה - נגדי?!
עד כאן המעשה. וממש כאותו אדם טיפש, מתנהגים גם אנו כלפי בוראנו: הקב"ה עשה עמנו טובה, ונתן לנו זוג עיניים, בשביל מה? לטובתנו! כדי שנוכל לראות בהם, להעזר בהם בכל פעולה שאנו עושים, וגם לקרוא בהם את התורה הקדושה, ובכך נזכה על ידם לחיי הנצח.
ומה אנו עושים בטובה זו? לוקחים אותה, ומשתמשים בה - נגדו! נגד רצון הקב"ה! נעזרים במכשיר הראיה שלנו - לטמא בה את עינינו, ולעבור בכך על רצון השי"ת!
"טיפש", זועק עליו הקב"ה! הלא אני הענקתי לך את כח הראיה. שתוכל לראות דרכם חפצים ואנשים. ואילו אתה הולך, ומשתמש בעיניים האלו עצמם נגדי, כדי לחטוא לי?
מה נשיב לו על טענה איומה זו? אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה! ועל זה, צווח שלמה המלך, וכתב בספרו קהלת (פרק י"א-ט') "שמח בחור בילדותך וכו', והלך בדרכי ליבך, ובמראי עיניך... ודע! כי על כל אלה, יביאך אלוקים במשפט"!
ודרשו חז"ל בגמרא מסכת שבת (דף ס"ג:) שתחילת הפסוק אומר היצר הרע לאדם: שמח בחור בילדותך, והלך בדרכי ליבך, ובמראי עיניך! אל תעשה 'חשבון' לאף אחד! תנצל

את ימי הבחרות, תלך לאן שליבך חפץ, ותסתכל לאן שעיניך רוצות לראות! הכל מותר! לא צריך להיות חשדניים וקיצוניים כל כך!

ואולם, בא יצר הטוב ומזכיר לו: "ודע! כי על כל אלה, יביאך אלוקים במשפט"! על הכל אתה תצטרך ליתן דין וחשבון! על כל הסתכלות בעריות, שהסתכלת כדי להנות תצטרך ללקות 7 מלקיות, שכן עברת בזה על 7 לאוין מהתורה!

ועוד, עצם הדבר, שייראו לך איך כפרת בטובה שהקב"ה העניק לך, והלכת והשתמשת בה נגדו להכעיסו, הבושה מזה בלבד, יהיה העונש הגדול ביותר!

ולכן על האדם לשקול היטב את הדברים, ולקחת בחשבון גם את הטענות של יצר הטוב, ולשקול היטב האם משתלם לו לפגום בעיניו ? ? ?

נזכור נגד עינינו, את מאמר החכם מכל אדם: "סוף דבר הכל נשמע, את האלוקים ירא, ואת מצוותיו שמור, כי זה כל האדם". יראת שמים, ושמירת העיניים זה כל האדם, וכל שאר הדברים שנראים "נוצצים" אינם אלא הבל, ושוא נטעה!

ונעבור לשאלה שביעית: האם גם לאשה, יש איסור להרהר אחרי גבר?

תשובה: לאחר שביררנו במפורט בס"ד, דין חובת שמירת העיניים אצל האנשים, נותר לנו לברר האם חובה זו נוהגת גם אצל נשים? ואם כן, באיזו מידה, ובאיזה כמות של הגבלה? ונעמיק לברר דבר זה משורש הדברים, עם כל ההשלכות המעשיות המסתעפות מזה, בס"ד.

הנה, זה מוסכם פשוט, שגם על האשה חל אזהרת התורה של "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". שהרי גמרא ערוכה שנינו במסכת קידושין (דף ל"ה.) "שהשווה הכתוב (התורה) אשה לאיש, לכל עונשים (לאוין) שבתורה". ומה נשתנה הלאו הזה מכל הלאוין? ואם התעקש הקורא, וירצה לדעת הוכחות על דבר זה, נציג לפניו 3 הוכחות מדברי רבותינו, שהורו לנו במפורש, שגם האשה מוזהרת להצניע ולשמור את עיניה:

1. המדרש בילקוט שמעוני (שמואל א', רמ"ז - ק"ח) כותב במילים ברורות: "כשם שאסור לאיש לזון את עיניו - מאשה שאינה שלו, כך אסור לאישה לזון את עיניה, מאיש שאינו שלה!

2. ר' יהודה החסיד (מגדולי רבותינו הראשונים) בספרו "חסידים" (סימן תרי"ד) ג"כ מזהיר שאשה לא תשמע קול זמר של גבר, ומשום חשש הרהור אחריו. שהרי מכל דבר שהאיש מוזהר האשה ג"כ מוזהרת! (וא"כ, גם לגבי רֵאִיָה אחרי גבר, שזה גורם לאשה להרהר אחריו, הרי זה נכלל באיסור הנ"ל).

3. בספר החינוך (בסוף מצוה קפ"ח) כשבא לבאר את הלאו של עריות, הוא מסכם בסוף "...ואזהרה זו נוהגת בזכרים ובנקבות, שגם לנשים אסור להרהר אחרי האנשים, חוץ מבעליהן, שעליהם ראוי להם להמשיך כל חשקן וחפצן, וכן יעשו בנות ישראל הכשרות"! עד כאן לשונו.

הרי לנו 3 מקורות נאמנים, בשם: המדרש, ור' יהודה החסיד, וכן ספר החינוך, שכולם אומרים במפורש, שגם הנשים מצוות ומוזהרות שלא להרהר אחרי גבר, שזה נכלל בלאו התורה "ולא תתורו אחרי לבבכם".

אלא, שכאן נעוץ הבדל "הלכתי" בשמירת העינים בין איש לאשה: שכלפי האיש - אזהרת התורה חלה עליו בכל האופנים, אפי' בראיה בלבד, מבלי שום כוונה להרהר ולחמוד ג"כ נאסר עליו. (ובתנאי שמתכוון לעצם הראיה, ולא מבט של העברה בעלמא.) והטעם בזה, משום שאצל הגבר טבוע בו מזג חם, והוא עלול להיות מושפע לרעה, ולבוא לידי הרהורים אפי' מהסתכלות בלבד!

משא"כ אצל אשה - קבעו לנו חז"ל, בגמרא מסכת נדה (דף י"ג.) "שנשים לאו בנות הרגשה נינהו". כלומר, שאצלהם אין את הרגש החם, שישפיע עליהם להרהר מכל ראיה בלבד. ולכן מותר להם להסתכל על גברים (וכגון שמסתכלות דרך עזרת נשים, על ציבור האנשים). ואולם ברור, שגם להם אסור להסתכל על גברים, מתוך מטרה של תאוה וחימוד, ח"ו. שדבר זה ודאי משפיע גם על הרגשות שלהם, ובמקרה כזה, חל עליהם אזהרת התורה "ולא תתורו אחרי לבבכם, ואחרי עיניכם" וכמו שכתבו לנו חז"ל, במקורות שהבאנו לעיל.

וכמה וכמה השלכות מעשיות, נובעות מהלכה זו. וכדי לזכות את הרבים נעתיקם כאן בקיצור:

1. באופן שמוזמנים לחתונה מעורבת, ח"ו - צריכים בני הזוג לדעת, שהאיסור ללכת לאירוע חל גם על האשה לא פחות מהגבר! שהרי בחתונה זו, רוקדים במעורב אנשים ונשים, והאשה עלולה להכשל שם בהסתכלות לשם תאוה, ולהכשל בזה בלאו מן התורה של "לא תתורו"!

2. וכן אותם פְּתָיוֹת, שהולכות לים מעורב (בר מינן) אע"פ שאת בעליהם הם מקפידות לשלוח לים נפרד, מכל מקום לעצמן הם סומכות להתיר, בטענה "שלאשה" אין איסור להסתכל על גברים חסופים". וזו טעות חמורה! שמלבד מה שהאשה מכשילה שם את הגברים שיסתכלו עליה, עוד היא בעצמה עוברת איסור מפורש מהתורה, על כל הסתכלות שנכשלת שם, לשם תאוה וחימוד, בר מינן! [וכבר התריע פוסק הדור, הרב עובדיה

יוסף (בשיעוריו ברבים) שהאיסור הזה בתוקף, גם כשהאשה הולכת לים נפרד של נשים בלבד, שגם שם אם המציל שם הוא גבר, הרי האשה מכשילה אותו בכל הסתכלות, בלאו של "לפני עור לא תתן מכשול". ולכן פסק שם, שחייבת האשה ללבוש חלוק כל משך זמן שהותה בים כזה!]

3. עוד קלקול שנפרץ בזמנינו, שהאשה עובדת מחוץ לביתה, במפעל או במשרד, ולפעמים עיניה תרות, אחרי כל מיני אנשים יפים וכו'. ואוי לה לאותה אשה, שבכל הסתכלות שמסתכלת לשם מטרה זו - הרי היא עוברת בלאו מפורש של התורה "ולא תתורו אחרי עיניכם", וכמו שנתבאר לעיל. [וכל זאת, מבלי להכנס לכל ההרס והחורבן, שגורמת אשה זו בתוך ביתה, כתוצאה מדברים כאלו. ודי למבין].

אלו הם סיכום 3 הדוגמאות, שנכשלים הנשים מחוסר ידיעה. וכל אשה שאיכפת לה קצת מעתיד נשמתה - תפשפש במעשיה, לראות האם אין היא לקויה במכשולים אלו, ואין מזרזין אלא למזורזין!

סיימנו בס"ד פרק זה. נקווה שהדברים נכנסו לליבנו, חדרו לנימי נשמתינו, והותירו בנו רושם השפעה לטובה. בטוחים אנו, שכל מי שיקרא את כל פרק המאמר הזה ברצינות, עם קצת רצון להתחיל להשתנות באמת, בתחום הזה של שמירת העיניים, מובטח לו, שגם שמירת העיניים שלו ברחוב, תיראה לגמרי אחרת! הוא יתחיל להרגיש, אושר וסיפוק אמיתי, בכל מהלך חייו!

וצריך לזכור שאסור לנו לפספס שעת כושר זו, אסור לנו להיות כמו אומות העולם, שכאשר שמעו את נס קריעת ים סוף הם מאד נרעשו, והיו המומים מגודל הנס! וכפי שהפסוק מתאר "אז נבהלו אלופי אדום, אֵלֵי מואב יאחזמו רעד, נמוגו כל יושבי כנען"! כולם - שמעו, נבהלו, רעדו, ונמסו - ואולם מה יצא מכל זה? שום דבר! הם המשיכו לשבת על מקומם, ולהמשיך עם מעשיהם הרעים!

רק אחד שמע והסיק מסקנות, שמע - התעורר ובא ! מי זה היה ? יתרו! כשהוא שמע על גודל הנס, והבין שהדברים "מחייבים" אותו, אז הוא קם לבצע אותם בפועל!

ואף אנו, צריכים ללכת בעקבותיו! לשמוע את חומרת פגם העיניים - ולא להמשיך לחטוא! אלא לשמוע ולבוא, לרצות להשתנות ולהשתפר! ואז יקוים בנו מאמר חז"ל, שהבטיחו לנו בגמרא מסכת שבת (דף ק"ד.) הבא ליטהר מסייעים בידו! **תאמין שאתה יכול - ואז תצליח!**

"**אני רגל אחת בקבר, ורועד מראיית נשים**"...!!

לפני כ- 40 שנה, חי צדיק אחד בשם ר' אליהו לופיאן, שכיהן במשרה של משגיח רוחני, בישיבת "כפר חסידים". יום אחד בא אליו תלמיד אחד, וביקש ממנו רשות ללכת לחתונה של קרוב משפחתם, שעתידה להערך באזור הצפון.

התעניין ר' אליהו, ושאל: ומה עם שמירת העיניים? האם ביררת לפני כן, שזו חתונה נקייה, ששומרים שם על גדרי הצניעות, ויושבים בנפרד? "לא" - השיב התלמיד הנבון, בעלי השמחה הם חילוניים מובהקים, והחתונה מתנהלת במעורב, כולם יושבים בצוותא.

א"כ, כיצד הינך רוצה ללכת לשם - התפלא המשגיח, וכי אינך חס על נשמתך?

"כבוד הרב יכול לסמוך עלי" - השיב הבחור בבטחון מופרז, אני אדאג לשמור על עיניי בכל מחיר, ולא אסתכל כלל במראות של פריצות!

כשמוע זאת המשגיח, נזדעזע כל גופו, ביד רועדת הצביע על זקנו הלבן, ואמר לתלמידו בבהלה:

"ראה, הזקן שלי כולו כבר לבן, וזה כבר 'איתות' בשבילי מהשמים שעוד מעט אני נמצא למעלה, ובכ"ז, כשאני עובר ברחוב סואן - אני כולי רועד מפחד שמא ח"ו יתגבר עלי יצרי, ואתפתה להביט על מראות אסורות. ואילו אתה, בחור צעיר, עם שני עיני בשר, ועם שיא הכוחות והמרץ, ובכ"ז לא מפחד על נשמתך, שמא תכשל בפגימת העיניים? ממש להשתומם, איך הצדיקים של פעם חששו לפגום בקדושת עיניהם! ואילו אנו, האם משתדלים לשמור על עינינו, לפחות חצי ממה שהם שמרו?- - -

לתועלת המעיינים - נעתיק כאן עצות ותיקונים, לפגם העיניים

ראשית, צריך לעשות "תשובת המשקל", וכנגד זה שטימא את עיניו - יחזור ויקדש אותם ע"י מצוות, שיטהרו לו את עיניו. ולמשל:

א. ישתדל להסתכל תמיד על "חפצי קדושה". כגון: בחוטי הציצית, בספר תורה (בשעה שמוליכים, או מגביהים אותו), וכן יסתכל הרבה באותיות הסידור או הגמרא.

ב. יסתכל על רבו (וכן בתמונות צדיקים) שע"י כך - ממשיך על עצמו שפע קדושה וטהרה.

ג. בליל שבועות, וכן בליל הושענא רבה, (או - בסתם לילות החול) - אם זוכה להשאר ער כל הלילה כולו, ולעסוק בתורה, הרי שזוכה לתיקון גדול לפגם העיניים! בזה שהדיר שינה מעיניו, וציער את עיניו - בשביל דברי תורה.

ד. ועיקר העיקרים - עזיבת החטא, שלא יהיה "כטובל ושרץ בידו"!.

אמנם קשה לאדם להפסיק ביום אחד, ובבת אחת, מאיסור חמור זה. אולם יכול לקבל על עצמו החלטה - לעבוד על כך "בהדרגתיות". וכגון: שיקבל על עצמו להסיר את עיניו מלהסתכל - לפחות פעמיים בכל יום. וכך במשך הזמן, יוסיף להשמר מעוד ראיה, ועוד ראיה, עד שיגיע למצב של שמירה מעולה! שזה כלל בדוק ומנוסה: יש תמיד "לפורר" את הנסיון לפירורים דקים (כלומר, לעבוד עם היצה"ר בהדרגה) ואז - יהיה לו קל יותר, לכבוש את עצמו.

והעיקר שצריך לזכור

להתמיד בדבר! ואפילו אם לפעמים נכשלים - לא להתייאש!!!

מאמר תשיעי - צניעות של בת ישראל - בזרם ה"מודרני" האם הדברים יכולים להשתלב יחד?

תשובה: במאמר הקודם, התיחסנו לחובת האנשים בנושא של "שמירת העיניים", שזה קשור לתחום שלהם. וכעת נבוא לבאר בס"ד, את חובתם של הנשים, במתרס השני שקשור אליהם, ומוגדר בשם "צניעות".

נושא זה – שאנו באים לייחד את הדיבור עליו, הוא נושא ריגשי מאד, שתלוי בציפור נפשו של העם היהודי, ורבות יש להאריך בו. ואולם אנו כדרכנו נתפוס לברר רק את הנקודות העיקריות והיסודיות, שהם הֶ – א' ב' – ביהדות, שכל בת יהודית חייבת לדעת. וכדרכנו בכל המאמרים – גם הדברים המובאים במאמר זה, מבוססים ע"פ מקורות חז"ל בש"ס, ובמדרשים. ועל פי דרך השקפת רבותינו בעלי המוסר.

ראשית, לשם בהירות הדברים, נחלק את נושא הדיבור ל – 7 נידונים, שהם יקיפו לנו במפורט, את כל הסוגיא של צניעות:

1. מהי הסיבה, שהקב"ה טָבַע באשה טבע משיכה חזק כ"כ, לרצות להתקשט ולהתבלט, ולמשוך אליה תשומת ליבם של אחרים?
2. אשה שזוכה ושומרת על צניעותה, במה היא נחשבת ל"מאושרת" – כאן בעוה"ז?
3. אשה שפורצת את גדרי הצניעות, ומכשילה את הרבים בגירוי היצה"ר, איזה עתיד צופים לה חז"ל?
4. האם היופי וההתקשטות לאשה, תופסים ביהדות מקום 'חיובי וחשוב,' או שנחשב לדבר 'שלילי וגרוע'?
5. "פאה נוכרית", האם הלובשת אותה, נחשבת באמת לאחת "הפרוצות"?
6. אשה שבכ"ז הולכת ברחוב בבגדים לא צנועים ושקטים, האם העבירות שנגרמים מכך - נתפסים גם על צואר בעלה?
7. מעשיות וסיפורים מרתקים ומסמרי שיער, על עוז גבורתם של בנות ישראל הכשרות, בתחום הצניעות!

אלו הם, 7 הנידונים הבסיסים, אשר נשתדל לענות עליהם בס"ד כפי השגתנו. ונשתדל גם להרחיב בהם – את כל היקף הידיעות הנחוצות, על הנושא שנקרא "צניעות".

ונתחיל משאלה א': מה הסיבה שהקב"ה טבע באשה, טבע משיכה כ"כ חזק להתקשט ולהתבלט, ולמשוך אליה תשומת ליבם של אחרים?

תשובה: הנה - ראשית לכל, אנו רוצים לעדכן את הקוראים, שאת עצם הקביעה הזו, שקבענו שלאשה יש טבע חזק להתקשט ולהתבלט - זו קביעה שגילו לנו חז"ל הקדושים בגמרא מסכת כתובות (דף נ"ט:) שם למדנו: "אמר ר' חייא, אין אשה אלא לתכשיטין וליופי"!

מדהים! כאן כתוב, שהדבר העיקרי, שתופס מקום חשוב אצל האשה בחייה, זה היופי וההתקשטות!

וכעין זה, מצינו גם בגמרא מסכת מועד קטן (דף ט':) שם כותבים חז"ל, שאפילו אשה בת 60, (שעומדת כבר 'רגל אחת' בתוך קברה), אעפ"כ, יש לה עדיין את התשוקה הזו להתגנדר. (ולכן גם לה, התירו להתקשט "במועד". עיין שם בסוגיא).

מדהים לראות, עד כמה האשה נמשכת ליופי ולקישוט, אפי' עד הרגע האחרון של חייה!

ולאחר שחז"ל קבעו לנו, שכך הוא המציאות אצל כל אשה, באנו לברר על זה – את שורש הסיבה, מדוע הקב"ה טבע בה משיכה כזו? וגילוי זה – יוסיף לנו גם הגדרה ברורה, מהו המושג של "צניעות".

הנה, התורה הקדושה מגלה לנו בחומש בראשית (פרק ג', פסוק ט"ז) שהקב"ה הטביע בכל אשה, טבע של "ואל אישך – תשוקתך"! כלומר - כל אשה רוצה מצד טבעה להיות קשורה עם 'בן זוג' כיון שזהו כל תכלית בריאתה, להמשיך את קיום העולם.

ויש לאשה תשוקה עזה לדבר הזה, עד כדי כך, שחז"ל גילו לנו בגמרא מסכת יבמות (דף קי"ג.) "שיותר מאשר האיש רוצה לישא אשה - האשה רוצה להינשא!

שמעתם? לאשה יש דחף נפשי להינשא, הרבה יותר ממה שיש אצל האיש!

(ודבר מדהים יותר, מצאנו שכתבו לנו חז"ל במדרש קהלת (פרק ז' – פסוק כ"ו) שאילולי שהקב"ה טבע באשה שאסורים ידיה (כלומר, שמתביישת מבני אדם) היתה הולכת ואוחזת אדם בשוק! עד כדי כך גודל התשוקה של האשה! מפליא!)

וכן התבטאו עוד חז"ל, בגמרא מסכת כתובות (דף ע"ה.) ואמרו "טב למיתב טן-דו, מלמיתב ארמלו", כלומר, עדיף לאשה לשבת שני גופים ביחד (בעל ואשה) מאשר לשבת אלמנה יחידה!

אלא מה? למה אנו לא רואים את כל זה כלפי חוץ? משום שהקב"ה קילל את האשה (בחטא של חוה אמנו) שהיא תתבייש מלומר זאת באופן גלוי ומפורש לעיני כל הבריות.

וכלשון חז"ל, בגמרא מסכת ערובין (דף ק':) "שהאשה תובעת בלב בלבד"!

וא"כ, כיון שהאשה מתביישת לבטא זאת במילים בפה, לכן יש לה תמיד את הרצון להתבלט ולהתקשט בפני אחרים, כדי להביע את הדחף הנפשי שיש לה, למצוא חן בעיני אחרים!

ומידה זו, שהקב"ה הטביע באשה, נעשית מתוך מטרה קדושה להגיע לתכלית של קיום מצוות "פרו ורבו". שעי"ז תמצא האשה חן בעיני אחרים, ותוכל להינשא, ולהביא ילדים לעולם. אלא שכאן באו הנשים, והחטיאו את המטרה, ומשתמשות בדחף הזה - אך ורק לשם גירוי היצר בלבד, ללא שום הפקת תועלת רוחנית - בענין זה.

וזהו בדיוק הנקודה, שדורשים מהאשה בנושא של צניעות, שתחזור אל עצמיותה האמיתית, ותתחיל להפיק את הדחף ליופי - כדי שיניבו "פירות" בשטח, ולא לשם מכשול והחטאת הרבים, כיון שבזה היא מאבדת את כל התועלת - שבעבור זה - ברא לה הקב"ה את הרצון ליופי!

ונעבור לשאלה ב': אשה שזוכה ושומרת על צניעותה, במה היא נחשבת למאושרת כאן בעוה"ז?

תשובה: אשה שהקב"ה זיכה אותה ללכת בדרכי הצניעות, וזה מתבטא אצלה – בזה שהיא מקפידה לשמור על הכללים הבאים:

* הופעה שקטה ומאופקת.
* מתרחקת משחוק וקלות ראש.
* עדינות בדיבור, ומסתיגת מדיבור עם אנשים זרים.
* אינה רצה ברחוב, וכמו כן אינה מבליטה את עצמה באופן מיוחד.
* לא מכניסה את עצמה – לנסיונות בעבודה, במקום שיש שם גם גברים.

ובקיצור, כל סדר הפעילות שלה במשך היום, שזה כולל: לבוש, הליכה, דיבור, בכל זה רואים אצלה תמיד את סמל "הצניעות"!

אשה כזו, שזוכה לשמור על כללי הצניעות הנ"ל צריכה להיות "נאה" בצניעותה, ולא להרגיש רגשי נחיתות - בפני חברותיה הפרוצות.

היא צריכה להיות נאה, שהיא זוכה לייצג את המשך הדרך של אמותינו הכשרות והצנועות - שרה, רבקה, רחל, ולאה! והיא זוכה להיות בתור סמל ודוגמא, איך צריכה להראות בת יהודית - כשרה באמת!

ובאמת, חוץ מהזכות הזו, שאשה זו זוכה להדמות לאימותנו הצנועות - עוד היא מקבלת זכות עצומה שאין לשער: היא זוכה שהשכינה תשרה בתוך ביתה!

ומנין אנו ידועים זאת? מהתורה הקדושה! הנה בפרשת כי תצא, (פסוק ט"ו) כתוב בפסוק מילים מפורשות: "כי ה' אלוקיך, מתהלך בקרב מחנך, להצילך וכו'. והיה מחנך קדוש, ולא יראה בך ערוות דבר, ושב מאחוריך!

כלומר, אם מחניך קדוש, בטהרה ובצניעות – אזי זוכים שהקב"ה מתהלך בקרב מחננו, לשמור עלינו! אולם, אם נראה בך ערוות דבר, אזי – "ושב מאחריך"! הקב"ה שב לאחוריו, ומסלק את השכינה מתוך הבית! (וכן דרשו חז"ל, בגמרא מסכת סוטה, דף ג':)

וא"כ, אשה שמקפידה לשמור על צניעותה, זוכה לכך, שהקב"ה יבוא וישרה את שכינתו בתוך ביתה! ואם תשאלו: נו, מה כל כך נחוץ, שהשכינה תשכון בתוך הבית? וכי א"א להסתדר מבלעדי שותפותו של הקב"ה בבית?

מי ששואל שאלה כזו, סימן שהוא לא התחיל להבין את הא' ב' של התכלית שבחיי הנישואין!

ונסביר את הדברים:

זה ברור, שהתכלית האמיתית, ועיקר המשימה של בניית בית, זה לא איזה שהוא "הסכם" שעושים בין איש ואשה, וגם לא איזה עניין של "נוחות" (מילוי הרצונות) שעושים אחד עם השני, אלא, עיקר התכלית היא לבנות דוגמת "משכן" להקב"ה, שישרה את שכינתו בבית זה!

וההוכחה הפשוטה שאכן זוהי התכלית, יש להוכיח זאת מפרט מעניין מאד, שאנו רואים במצווה של הנישואין:

המצווה היחידה בכל התורה כולה, שנקראת בלשון "קדושה" זה רק מצוות קידושין! לתפילין לא קוראים "קדושה", ואפילו לספר תורה לא קוראים בלשון "קדושה" ולא לשום מצוות בתורה. רק כשמתחתנים עם אשה קוראים לזה בלשון של קדושה! "קידושין" מלשון הקדש!

ללמדך, שמטרת המצווה הזו, כשמה כן היא: לקדש את הבית ולהפוך אותו לכעין "משכן". שהשכינה תוכל לשכון בו! (וכמו שמצינו אצל האבות הקדושים, שהם הגיעו בנישואין שלהם לתכלית המבוקשת, והשכינה שרתה בתוך ביתם, והיו רואים את ה"ענן" שהיה קשור להם על האהל. וכמו שהביא רש"י בשם המדרש, על הפסוק בבראשית, פרק כ"ד פסוק ט"ז.)

ומה כוונתנו שהשכינה שורה בתוך הבית? במה זה מתבטא למעשה? היכן אפשר לזהות ולראות את זה? תשובה על זה ענו לנו חז"ל בגמרא מסכת סוטה (דף י"ז.) "איש ואשה זכו – שכינה ביניהם! לא זכו – "אש אוכלתם"! הנה, כאן חז"ל גילו לנו את הסוד!

הסימן לגלות, אם השכינה שורה בתוך הבית או לא, זה ע"י שנתבונן ונראה: אם יש אש בתוך הבית, זה סימן שאין את עזרת הקב"ה בבית הזה! ולאיזה "אש" הכוונה? לשריפה של 'מכבה אש', שאפשר לכבות אותה במים? ודאי שלא. כוונת חז"ל לשריפה רוחנית בבית! כלומר, שיש שם אש של מחלוקת! אין "שלום בית"!

בבית כזה תמצאו כל דבר שבא מתולדה של האש, שזה כולל: שנאה, מחלוקת, קנאה, ריב, קטטות, ויכוחים, צעקות, וכו'. וזה רמוז במילה עצמה של א"ש, שזה ר"ת:
אין **ש**קט.
אין **ש**לווה.
אין **ש**לום.
אין **ש**למות.
ולמה? בגלל שאין שכינה!
נכון, כלפי חוץ לא רואים את כל זה מבחוץ נראה שהם חיים בשלום ובשלווה. כשבאים לבקר את המשפחה, הזוג ניגש לפתוח את הדלת, ואז שומעים אותם אומרים בחיוך ובלבביות: שלום! מה נשמע? בבקשה תכנסו בפנים, תשתו כוס קפה, וכו'. ובקיצור, הכל נראה אצליהם נחמד!
ואולם מה האמת? האמת היא, שהם הפסיקו לרגע ֶאת "קרבות הסכינים" שהיה ביניהם, ומתחילים להראות לאורחים חיוכים 'מאוזן אל אוזן'! ואולם רק כשהולכים האורחים, הם ממשיכים לריב, מאותה נקודה שהפסיקו בדיוק...
ואח"כ ההורים עוד אומרים: ברוך ה'! הם חיים טוב הזוג הצעיר! למה לא? "ההצגה" היתה מאד מוצלחת...! כך נראים חייהם העלובים של כל אלו, שהשכינה לא נמצאת בתוך ביתם!
ומי קובע אתָ כל זה? מי הוא זה "שתופס בחבל", ומחליט אם הקב"ה ישרה את שכינתו בתוכנו, או יתרחק מאתנו? זאת האשה – ע"י צניעותה! היא הקובעת: אם השכינה תשכון בתוך ביתה, וממלא ישרור בביתה שקט, שלום, ושלווה! וכן בידה להחליט גם לצד הנגדי, לסלק את השגחת הקב"ה מעל הבית, ובכך לגרום לאש של מחלוקת ופירוד, שיתהווה עקב כך.
וזהו הלקח הגדול, שכל אשה צריכה לקחת בחשבון: שום סייעתא דשמיא לא תרד מהשמים מבלי שיהיה לה מקום קדוש כדי להתקבל בתוכו!
לא יעזור שום דבר! אנו מאמינים בני מאמינים במה שחז"ל אמרו, והם קבעו לנו, שצריך "זכו" בשביל שתהיה שכינה ביניהם. ואשה שלא זוכה, ומסלקת את השכינה מביתה, ע"י פריצת גדרי הצניעות - קובעים לנו חז"ל שאצליהם יש אש ששורפת את "השלום בית" שלהם! אין שם סייעתא דשמיא, כדי שיהיה ביניהם שלום ואחדות אמיתית.
אתה רואה או לא רואה – זה בעיה של העיניים שלך, לא של המציאות! המציאות נקבעת רק על פי השקפת חז"ל הקדושים! ועל זה אמר שלמה המלך בספר משלי (פרק י"ד,

פסוק א') "חכמת נשים – בנתה ביתה" כלומר, אשה חכמה יודעת לבנות את ביתה, ע"י ששומרת על צניעותה, ובכך מביאה את השכינה לתוך ביתה.
ואולם "איולת בידיה תהרסנו"! כלומר, אשה טיפשה, שרואה מול עיניה רק את ההנאה הרגעית, ולא איכפת לה שעי"ז היא מסלקת את השכינה מביתה, עליה אומר שלמה המלך, שהיא הורסת את ביתה בידיים! היא בעצמה דוחה את הסייעתא דשמיא שרוצים לשלוח לה מן השמיים!
נו, וכי לא צריכה להיות מאושרת, אשה שזוכה ללכת בדרכי הצניעות?
והאמת, שמי שמתבונן היטב בדברים, מבחין שיש כאן עוד עומק נוסף: אשה ששומרת על צניעותה, לא רק שזוכה להשראת השכינה בביתה, אלא היא עוד זוכה, שהקב"ה יהיה שותף "פעיל" איתה בחינוך הילדים! כלומר, הוא יעזור לה לגדל אותם שיהיו גדולי תורה אמיתיים, וההורים ירוו מהם רוב נחת!
ומי גילה לנו סוד זה? דוד המלך בספר תהילים בפרק קכ"ח, מתאר לנו דוד המלך, איך נראית משפחה למופת:
אשתך - כגפן פורייה בירכתי ביתך.
בניך - כשתילי זיתים סביב לשולחנך.
והבעל - גבר ירא ה'.
שמעתם? בשביל לזכות למשפחה למופת, לא צריך להיות 'איש משכיל' עם רמה גבוהה וגם לא 'איש חינוך' - - - מה שצריך זה רק "אשתך בירכתי ביתך! שהאשה תהיה צנועה בתוך הבית, והבעל – גבר ירא ה'!
זה הכל, יותר מזה כלום! את השאר, כבר הקב"ה מנהל בבית. ואם הקב"ה מסייע לגדל לנו את הילדים, אתם יודעים לאיזה בנים זוכים? מגלה לנו דוד המלך לבנים כשתילי זיתים! ומה המיוחד דווקא "בזיתים"?
מבארים לנו חז"ל (במדרש רבה במדבר, פרק א' פסוק ג'. וכן בספר תנא דבי אליהו רבה, פרק י"ח)
שיש שני סגולות שבולטות דוקא בעץ הזית, שלא מצינו אותם בשום עץ אחר: מעלה ראשונה: העץ היחידי שא"א להרכיב אותו בשום זרע אחר, זה עץ הזית! הוא לא מקבל שום תרכובת זרה! הוא נותן מאה אחוז של שמן הזית בלבד, הוא לא קולט שום זיוף אחר! ומעלה שניה – שמצינו בעץ הזית: זה "בשמן" שכובשים מפרי הזית. שממנו אפשר להפיק את השימוש הרב תכליתי שיש, יותר מכל שאר פירות אחרים. בשמן – אפשר לעשות את כל הפעולות שקיימות, כגון: בישול, תאורה, רפואה, בשמים, וריחות, ועוד, ומה לא עושים היום משמן? ובניגוד לשאר משקין, וכגון: חלב, יין, מיץ פירות, וכדו'

שאפשר להפיק מהם שתייה בלבד, ורק עץ הזית יוצא דופן, שאפשר להפיק ממנו תפוקה בעוצמה גדולה יותר, וכמו שמפורט לעיל.

וזה מה שמתכוון לומר לנו דוד המלך: אתה רוצה שיהיו לך בנים כמו "שתילי זיתים"? שיהיו בהם את שני ההטבות שיש בשמן? כלומר, שיהיה אפשר להפיק מהם ולהנות מהם מכל הבחינות שירצו, דהיינו שיצאו בעלי תורה, בעלי משנה, בעלי מקרא, בעלי אגדה, בעלי שם טוב?

וגם אתה רוצה שיקבלו את המעלה השנייה שיש בעץ הזית: שלא יספגו שום תרכובת "וכלאיים" זרה, שלא יחדור להם שום גורם שלילי, או השפעה זרה, מכל החינוך המקולקל שיש בחוץ?

ומי לא רוצה בנים כאלו? במה זה תלוי? מהו סוד ההצלחה, לזכות לבנים צדיקים כאלו? מגלה לנו דוד המלך, זיל לרישא דקרא: "אשתך בגפן פורייה - בירכתי ביתך! כלומר, זה תלוי באמא שהיא עיקרה של הבית, בידיה לקבוע - את גורל עתיד ילדיה! בידה לקבוע - האם הקב"ה יעזור לה בחינוך הילדים שיהיו טהורים כמו שמן זית, או ח"ו להיפך.

אמנם נכון, שהקב"ה תמיד חייב להיות "שותף" עם ההורים בבנין הילדים, שהרי הקב"ה הוא זה שנותן את הנשמה בתוך גוף הילד, והוא זה שמזרים את החיים. ואולם, אנו הרי רוצים שהקב"ה ימשיך הלאה את השותפות שלו בילד, ימשיך להיות שותף "פעיל" בתוך הבית, ויעזור לנו בבניין אישיותו של הילד!

המשך פעילות זו – בזה הקב"ה לא משתתף עם כל הורה, אלא הוא מתנה תנאי בסיסי קודם לכן: לנקות את הבית מכל "ערות דבר", ללמד את האשה, שלא תחטיא את הרבים בבגדי פריצות! ורק אז הקב"ה יהיה מוכן להיכנס לבית הזה. ולעזור בגידול הילדים, שיצאו צדיקים וטהורים!

ואם האשה ממשיכה ללבוש בגדי פריצות, וממשיכה להחטיא ולהכשיל את הרבים בבגדים בולטים ומושכים, אז הקב"ה אומר להורים כאלו: "תסתדרו לבד"! אני לא נותן יד שותפה למחללים את שמי! ואז – אתם כבר יודעים את התוצאות... אחד מצליח פחות לבד, ואחד קצת יותר, ואולם "תסתדר לבד" אומר לו הקב"ה, אני לא נמצא שם!

ודבר אחד, צריך שיהיה ברור: בלי עזרתו ושותפותו של הקב"ה בחינוך הילדים - לא יתכן להצליח כלל! שום 'הישגים' לא יהיו!

למרות שההורים ישתדלו בחינוך ויטרחו להחדיר לבניהם יראת שמים וכו', שום דבר לא יעזור! אם האשה תסלק את השכינה מהבית, אז מאבדים את הסיעתא דשמיא, ואז - כשבניו גדולים, פתאום הוא מתחיל לגלות מהתנהגותם כלפיו - אכזבה קשה ועמוקה!

לא מאמינים שכך הוא המציאות? אז בבקשה בואו ונערוך חשבון קצר, ואז נווכח לראות שאכן חייבים את עזרתו של הקב"ה - בכדי להצליח בחינוך הילדים:

הנה, כל הורה אסור לו לחיות באשליות, וצריך הוא לדעת ברור שכמה שהוא ישתדל לחנך את ילדיו הכל "בערבון מוגבל"! שהרי – אחרי הכל, כמה אתה יכול לעשות? אתה חושב שאתה כזה 'מומחה' גדול בחינוך? ואפי' נניח שכן, ואולם יש דברים שהם כבר לא בשליטתך לעצור אותם! ולדוגמא:

וכי חסר, שיהיה איזה ילד מקולקל למטה בחצר, שיתפוס את הבן שלך ויקלקל אותו בלי ידיעתך? וכי חסר, שמישהו בחוץ יהרוס אותו? וכי לא יכול להיות שהוא יעבור ברחוב, והוא יראה שם איזה תמונה של 'פריצות' - ואז הוא יהיה אבוד!

אתה יודע כמה סייעתא דשמיא אתה צריך, כדי שהילדים שלך יצאו יהודים יראי שמיים אמיתיים? אם הקב"ה לא ישמור על נשמתם ברחוב, ולא ישמור עליהם למטה, ולא ישמור עליהם בתחנה מרכזית שהם נוסעים וחוזרים - - - ובקיצור, אם הוא לא ישמור עליהם כל הזמן, אז מה הסיכוי שלך שיהיה לך ילדים טובים באמת?

הרי היד שלך קצרה, עד כמה אתה יכול לפעול למען חינוכם?

ולכן יש לכל אישה לזכור זאת היטב: עתידם הרוחני של ילדיה, נקבע עד כמה הקב"ה נמצא איתם "שותף פעיל" בתוך הבית, ושותפותו של הקב"ה מותנית בתנאי עקרוני ובסיסי: שבבית זה לא יראה שום דבר פריצות! ואשה שלא איכפת לה מכל זה, והיא מעדיפה את ההנאה 'הרגעית' של לבישת בגדי פריצות, כדי להתייפות ולגרות את אחרים, אשה כזו, צריכה לקחת בחשבון, שזה יעלה לה במחיר יקר מאד: השכינה תסתלק מתוך ביתה, והילדים שלה יהיו מופקרים ועזובים - מהשגחת הקב"ה!

אשרי האשה, שיודעת לשקול "שכר" עבירה כנגד הפסדה, ושומרת על גדרי הצניעות, ובזה מובטח לה, שהשותף השני שנמצא איתה בבית לא יאכזב אותה! היא תזכה לראות דור ישרים מבורך, אשר בסופו של דבר, היא תרווה מהם רוח נחת וסיפוק אמיתי ! ! !

ולמי שעדיין חושב, שאנו כותבים כאן דברים 'דמיוניים', או רחוקים מהמציאות, אז יש לנו להציג בפניו 2 הוכחות לדברינו, מ 2 נשים, שבאמת שמרו על "חוזה השותפות" והקפידו על הצניעות שלהם ולבסוף הם ראו בחוש שגם הקב"ה לא אכזב אותם, וחינך להם את הבנים, שיצאו לגדולי ומאורי ישראל!

ומי הם אותם 2 הנשים? אשה אחת – היתה בזמן בית המקדש. ואשה השנייה – היתה בדור שלנו אנו. וכדי לא להשאיר אתכם במתח, נפרט לכם את הדברים:

בזמן ביהמ"ק - מספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת יומא (דף מ"ז.) שהיתה אשה אחת, שהיו קוראים לה "קמחית", והיא זכתה לשכר עצום ונורא שאין לשער: שבעת בניה שמשו בכהונה גדולה!!!

כהן גדול - זה תפקיד אחראי ומחייב מאד. הוא נכנס למקום המקודש ביותר - בית קדשי הקדשים, והוא חייב להיות נקי, ללא שום חטא ופגם. (ולכן היו קושרים לרגלו חבל, כדי שאם ח"ו הוא לא יהיה ראוי, והוא ימות שם בפנים, יגררו אותו עם החבל החוצה).

והנה - אשה זו זכתה, ששבעת בניה יצאו נקיים וטהורים, ללא כל חטא ופגם, עד כדי שזכו למישרה הקדושה ביותר: להיות כהנים גדולים, ולשרת ביום הכיפורים בבית קדשי הקדשים, להיכנס לִפְנֵי ולפנים!

קינאו בה חכמים, ועשו אליה משלחת כדי לברר במה כוחה גדול, שזכתה לזכות כזו, שהיא שאיפת חייה של כל אם יהודיה, ודוקא היא זכתה בו – יותר מכולם?

ענתה להם אותה צדקת שהיא תולה את כל הזכות הזו, בגלל צניעותה! שמעולם "לא ראו קורות ביתה שערות ראשה". כלומר, בזמן שהיא היתה חופפת את הראש, היא היתה לוקחת אשה מיוחדת, שתעמוד עם סדין מסביב ראשה, כדי שח"ו שערה אחת משערות ראשה, לא יתגלה אפילו כלפי קירות הבית! !

כזה דקדוק נורא בנושא של צניעות! ודוקא זה, מה שעזר לה לגדל את ילדיה שיהיו לצדיקי הדור! יבוא אחד וישאל: מה צניעות קשור לחינוך ילדים? איך זה משפיע על בנין אשיותו של הילד?

לפי הבנתנו, היא היתה צריכה לענות להם:

* כמה היא חינכה את הילדים.
* כמה היא השקיע בהם.
* כמה מסירות היה לה, לשלוח אותם לת"ת, ולישיבות הקדושות!

ודוקא את זה - היא לא ענתה להם! מדוע? מפני שכל זה לא יכול לתרום הרבה - אם הקב"ה לא ישתתף ג"כ, לעזור לנו בחינוך הילדים! היא ענתה להם את סוד ההצלחה האמיתית, שקבע לה את עתיד ילדיה - סוד הצניעות! "השכינה" ששרתה בבית היא גידלה ורוממה את ילדיה – להיות אצילים וקדושים!

וכעת - נעבור לספר לכם, על האשה השניה, שהיא כבר היתה בדור שלנו, וג"כ זכתה לבנים כוהנים גדולים (ואפילו יותר מזה) מחמת צניעותה.

ומי זאת היתה אותה אשה? היתה זו אמו של החזון איש! היא ג"כ זכתה, שכל המשפחה שלה, וגם כל החתנים שלה, היו גדולים וענקים בתורה. כולם היו

צדיקים מופלגים, בצורה בולטת! (רק מכיון שבראשם היה "החזון איש", שהוא היה בולט יותר מכולם, לכן לא היו יודעים כל כך מהשאר, שזה דומה לנרות, שנמצאים ליד לפיד אש, שאז אור הנרות 'מתגמדים' לאור שלהבת הלפיד).

והרי לפניכם רשימה חלקית, מן החתנים שאליה היא זכתה:

* הסטייפלר הקדוש - היה שם אחד מהחתנים.
* אביו של הרב גריינימן - ג"כ היה אחד מהחתנים.
* גם אביו של ר' ניסים קרליץ - היה שם חתן.

כולם היו משפחת "סגולה"! ללא יוצא מן הכלל! ולכן, חכמי התורה שהיו בדור הקודם, עשו גם אליה משלחת, ושטחו את פליאתם בפניה: באיזו תרופת פלאים השתמשת, שזכית לכל זה?

ענתה להם אמו של החזון איש תשובה שהדהימה אותם ביותר: השתמשתי באותה עצה של הקמחית, שהיתה בזמן ביהמ"ק! ! !

כלומר, כשהיא היתה חופפת את הראש, היתה מקפידה לקחת אשה, ומעמידה אותה סביבה, כדי שלא יראו קירות ביתה שערות ראשה! והיא באמת זכתה, שיצא ממנה בן שנחשב לפוסק הלכה לאורך כל הדורות, ושהאיר את עיני ישראל בתורתו, וכל בית ישראל נשענים על פסקיו!

היא זכתה לבן, שעד היום, חולף "זעזוע" בכל הגוף, כשמזכירים את שמו הדגול והנערץ: החזון איש! שהיה קודש קודשים, אשר במילה אחת שלו היה חותך ופוסק דיני נפשות ממש, לעשות ניתוח או לא לעשות, להטיס אותו לחו"ל, או לא... וכו', והוא במילה אחת - היה קולע למטרה! (ואפי' נשמות מגולגלות של בנ"א שחטאו, היו מתגלים לחזו"א ומבקשים ממנו שיעשה תיקון לנשמתם. וכמו שהעיד על כך גיסו הסטייפלר הקדוש).

ממש "מלאך" בדמות אדם, וכל זה בזכות מי? בזכות האמא שלו! היא שמרה על הצניעות בדקדוק עצום ונורא, ובכך איפשרה שהקב"ה ישכין את שכינתו בביתה, והוא יגדל לה את הילדים! וכידוע, מי ששומר על חוזה הצניעות, השותף השלישי לא מאכזב אותו...

ודבר זה, חייב לעודד גם אותנו: אנו רואים נשים, שכעת הם שמחות ומתגאות, הם מתלבשות ככל העולה על רוחם, הם "הבולטות" ברחוב, והם משמשות הדוגמא החיה, לתלבושת 'האופנתית' שהולכת ברחוב...

ואילו חברתה - הולכת בצניעות, עם מטפחת ראש, ועם בגדים ממוצעים ולא הכי רועשים. לא זוהרים ומושכים. מקפידה להוריד את שרוול החולצה - עד סוף פרק היד, וסוגרת אותו בכפתור. נועלת נעליים פשוטות ולא רועשות, הולכת בצידי המדרכה כדי

שלא להיפגש באנשים... וחברותיה עומדות מהצד, וממש "מרחמות" עליה, בשביל מה צריך להיות כל כך "חנוקה"? למה ללכת במלבושים כ"כ קיצוניים? לא נורא אם יוצאים לרחוב קצת מבושמות, עם בגדים יפים וקצת מושכים, הרי זה ה"מוֹדָה" ולמה להיות שונה מכולם? כך צוחקות ולועגות עליה חברותיה!

ואולם שלמה המלך, החכם מכל אדם, גילה לנו מה יהיו התוצאות: "ותשחק ליום אחרון"! נראה בסוף מי יצחק! נראה בסוף את התוצאות, מי תזכה שהבנים שלה יהיו כוהנים גדולים, גדולי הדור, מזכי הרבים, ומי - תישאר בסוף - ריקה ומנוערת מכל: הבנים שלה אמנם ילמדו בישיבות, וְיֵרָאוּ כבני תורה, אולם היא עדיין לא יודעת מה היא הפסידה! היא לא יודעת, איזה בן גדול הדור יכול היה לצאת ממנה, אילו היא היתה מאפשרת שהשכינה תשרה בתוך ביתה, והקב"ה בעצמו יגדל לה את הילדים!!!

ועל זה אומרים העולם: "צוחק - מי שצוחק אחרון"! [וכעין יסוד זה אמרו חז"ל בגמרא מסכת מגילה (דף י"ג:) ש"בשכר צניעות שהיתה בה ברחל, זכתה ויצא מזרעה שני מלכים: שאול המלך, ואסתר המלכה, שיצאו מזרעו של בנימין בנה!].

אשריהן - אותם בנות חייל, שעומדות בגבורה, ולא נסחבות אחר זרם הפריצות שמשתולל ברחובות. הם אשר יזכו לבנות את ביתם על טהרת הקודש, ועל טהרת הצניעות, ועל טהרת הפנימיות. והם אלו שמובטח להם, שבסופו של דבר, השותף השלישי (הקב"ה) שנמצא איתם בתוך הבית לא יאכזב אותם, הוא יראה להם בנים ובני בנים, שירוו מהם רוב נחת ואושר אמיתי!

וזכותם גדולה יותר, בזה שהם גם עוזרות לעם ישראל לסיים יותר מהר, את הגלות המר שבו אנו שרויים. שכך הבטיחו לנו חז"ל במדרש רבה (ויקרא ל"ב ה') "שבזכות נשים צדקניות עתידים בני ישראל ליגאל"! **אשריהן ואשרי חלקן!**

ונעבור לשאלה מס' 3.

אשה שפורצת את גדרי הצניעות, ומכשילה את הרבים בגירוי היצה"ר, איזה עתיד צופים לה חז"ל?

תשובה: ראשית צריך לדעת, שכדי להבין ולתפוס, מהו בדיוק החסרון השלילי שיש בבגדים פרוצים או מושכים - צריך על זה מאד "בגרות", ומאד "רצינות", ומאד "יראת שמים"! ומדוע? מפני שדברים אלו עומדים ברומו של העולם אצל האשה! הם אלו שבונים את אשיותה, ומזכים אותה לעוה"ב!

הנה, תראו את החשבון: אצל גברים יש להם את התורה, שהיא כבר עושה להם את העבודה. היא מעדנת ומשפרת להם את מידותיהם, ומרסנת להם את התאוות שטבועים

בכל בן אדם, שלא יתפרצו יותר מדי החוצה, וכך היא מעלה אותם ממדרגת 'פרא אדם' למדרגת 'מלאך'!

ואולם אצל נשים, הם אין להם את "הביטוח" של התורה, שהרי הם פטורות מלימוד התורה, וא"כ מה ירסן אותם? מהו הדבר, שיכול להחדיר להם יראת שמים, ולעצור אותם שלא יחטאו? איזה תרופה יש בשבילהן שיכולה לשפר ולעדן להם את מידותיהן? התשובה: זהו סוד הצניעות! כן! כשאשה הולכת בצניעות, זה נותן לה חיזוק עצום ביראת שמים, זה מַדְרֵגָן אותה יותר לרצות לדקדק במצוות, ולקיים הכל בשלמות. הצניעות גם משפיעה עליה, לרסן אותה לכבוש את תאוותיה, ולהעלות אותה בדרגות גבוהות, עד כדי להגיע לצדקות של אמותינו הצדיקות! כן! זוהי המציאות, שההופעה "החיצונית" של האדם נותנים השפעה עצומה "לפנימיות" שלו!

ואפילו אשה חילונית מובהקת, אם היא תתלבש בצורה דתית - אחרי שבוע, שבועיים, תראו שההתנהגות שלה אוטומטית כבר תהיה אחרת! שזהו הסוד הגדול: הבגדים משפיעים מאד, לקבוע לאדם את מהותו! וכמו שאמרו רבותינו - אחרי המעשים נמשכים הלבבות!

ולכן, אפילו אם תהיה אשה דתית שומרת מצוות, אולם אם הלבוש שלה יהיה לא צנוע זה חייב להשפיע גם על המהות שלה פנימה! זה יגרום "לקרר" אותה בעבודת השם! עד כדי כך כוחו העצום של בגד חיצוני!

ולכן, נבאר בשלב זה, מהו בדיוק החיסרון שיש בפריצות, ואיזה תופעה שלילית זה גורם לסביבה מסביב, ורק אם הקוראת תהיה בגרותית ורצינית, ובעלת יראת שמים, עם רצון טוב להשתפר בתחום זה, אז יש סיכוי שהדברים שיכתבו בהמשך התשובה ישפיעו עליה לטובה, והם ישמשו לה כ'קרש קפיצה' להתעלות בצידקות וקדושה!

ראשית, נתחיל תחילה לבאר את חומרת עוון פריצות, לא מצד חומרת דיני התורה, אלא מצד השכל וההגיון שיש בדבר:

הנה, תשימו לב לדבר מעניין: אפילו בעולם החילוני, כל אשה ברמה שיכלית גבוהה, או במעמד חברתי מכובד, (ובתור דוגמא: עורכת דין, שופטת, שרת ממשלה, מנהלת מקום ציבורי, וכדו') או אפילו נשים ברמה בינונית שנקראות היום בשם "נשים אנטלגנטיות" כל הנשים מהסוג האלו, לא ירשו לעצמם לצאת לרחוב, אלא בבגדים שמכסים את גופם לפחות בצניעות נורמלית, אשר השכל האנושי מחייב אותה! ולמה? וכי יש להם "עודף" יראת שמים? ודאי שלא! אלא פשוט יש להם את המנימום של כבוד עצמי!

הם יודעות לכבד את מעמדם ואשיותם, ולכן הם לא מעיזות להשפיל את כבודם, ולהתחיל להשתגע, לֵהֶרָאוֹת כמו בהמה "חשופת גוף" ללא בגדים!

רק אשה זולה ופרוצת יצרים, שאין לה שום טיפה של כבוד אישי, אין לה שום "סיפוק" מעצמה והיא זקוקה מאד לתשומת ליבם של אחרים – רק אשה כזו, תהיה מוכנה להפקיר את כל אשיותה, ולשמש 'כחלון ראווה', לכל פורק עול שרוצה למלא את סיפוק יצריו!

ומדוע היא נזקקת לכך? פשוט מאד! אין לה שום סיפוק ושביעות רצון מהמעמד "הנחיתי" שיש לה בחברה, וכדי לרומם אותו ולמצוא חן בעיני החברה היא חייבת להשתמש בדבר הגרוע מכל: לחשוף מקומות מגופה - לעיני כל, אולי על ידי כך תזכה המסכנה הזו לאיזו טיפה של יחס והערצה מאותם אנשים ריקים ופוחזים של אנשי הרחוב! ממש אשה אומללה, שיש פשוט לרחם עליה !

ואשה כזו, לא רק שאין לה שום כבוד וערך עצמי, אלא היא פשוט גם הורסת את כל 'העדינות', שיש בחלק האשה שבה! שהרי כל גילוי בשר באשה, מראה על: בהמיות! עזות! חציפות! ניבזות! ושפלות! ומי גילה לנו זאת? חז"ל הקדושים! הנה, במדרש תנחומא (פרשת נשא, פרק ג') התבטאו חז"ל כלפי אישה פרוצה (סוטה) שהיא עושה - מעשה בהמה!

היא רוצה להראות שגם היא "גבר"! גם היא נמצאת ופועלת בָּמָקוֹם שכולם התפעלו והתרשמו ממנה! וכל זה – הוא ההפך הגמור, מכל מהותה של האשה, שבטבעה היא שקטה, עדינה, צנועה, וביישנית! נמצא, שאשה זו הורסת את כל המידות הטובות שטמונים בה!

והאמת, שעיקר הבעיה של אשה שהולכת בפריצות, חוץ מזה שזה זלזול קשה בכבודה האישי, וכמו שבארנו לעיל, עוד היא מזיקה בזה גם לאחרים המסתכלים עליה, היא גורמת להם להיכשל בעבירות של פגימת העיניים, שלפעמים זה נגמר בדברים יותר גרועים, ה' יצילנו!

אשה לא יכולה להיות מודעת לאיזה נזק היא גורמת לאנשים, ע"י לבוש אחד בולט, או לא צנוע, שהיא יוצאת בו לרחוב. היא ממש משחיתה נפשות תמימות!

הנה, נתאר לכם תיאור קצר, ממה שבדרך כלל קורה בדברים כאלו: הולך לו בחור בן תורה ברחוב, עם לב טהור ונקי, או בעל הבית, ירא שמים, שזה עתה גמר לספוג כמה שעות של שמיעת דברי חיזוק בבית הכנסת, והוא רוצה לחזור לביתו, ולהירדם מתוך מחשבות והרהורים של דברי תורה!

והנה, באה אשה פרוצה, עם לבוש מושך ומגרה, ובעל כרחם גורמת להם לאבד את כל הקדושה שהם קבלו מהתורה! הכל נאבד מהם, ע"י שהם הסתכלו בלבוש הלא צנוע של אותה אשה!

למה? מה חטאו לך הנשמות האלו? הלא בזה האשה הזו "ממיתה" אותו! מאבדת לו את כל הקדושה שלו, את כל הרוחניות, את כל הנשמה הטהורה שלו!

מי מוכנה לקחת באחריות הכבדה, אם הבחור הזה ימשך אחרי כל זה, ולאט לאט הראש שלו יצא גם מהלימוד, ויפול מכל היראת שמים שלו, וימשך בגלל זה לכל הזוהמה של הרחוב הפרוץ? (וכמו שידוע מהמציאות, שרוב הבחורים המסתובבים היום ברחובות, זה התחיל אצלהם רק מהעניין הזה!)

אשה שהולכת ברחוב, בלבוש כזה שמכשיל את האנשים בהרהורים רעים, הרי היא כתולה על עצמה "שלט", ומכריזה לכולם: אני בת ביתו של ירבעם בן נבט, שחטא והחטיא את הרבים, ועל זה 'גיהנם' מובטח לה! היא תתבע בשמים, על כל ירידה ברוחניות – שהיו לאנשים שנפגעו מחמת לבושה הפרוץ! על כולם היא תצטרך ליתן דין וחשבון, לפני יודע תעלומות בורא העולם!

ועל זה, צווח שלמה המלך בספרו משלי (פרק ז', פסוק כ"ו) "כי רבים חללים הפילה, ועצומים כל הרוגיה"! ברור לנו, כי אילו ידעו בנות ישראל, את גודל המכשול והתקלה שהן גורמות ע"י מלבושיהן, ודאי ובודאי שהיו מוכנות לוותר על כל ה"כבוד" המדומה הזה והיו מעדיפות ללכת בלבוש קצת יותר עדין וצנוע, ובלבד שלא יהיה חלקם בין "מחטיאי הרבים"!

אלא מה בכ"ז הבעיה? פעמים רבות, האשה עצמה לא מבינה מה נקרא בגד 'לא צנוע', מה נקרא בגד ש'מושך את העין', לפעמים היא חושבת, שבגד כזה בודאי לא בולט, בודאי לא מושך תשומת לב. והיא טועה טעות חמורה! ולמה? בגלל שהאשה לא פועל אצלה ה"רגשות" שפועלים חזק מאד אצל הגבר! אין לה מושג להבין, איך הרגשות של הגברים מתעוררים מכל דבר קטן בנושא כזה. ולכן, היא צריכה למדוד איך האנשים ברחוב מסתכלים על בגד כזה! האם זה משפיע לרעה במציאות בשטח, או לא, זה מה שצריך להיות הקובע!

ואם נתחיל לדבר קצת יותר לפרטים, אז אנו יכולים להציג בפניכם את כל סוגי הבגדים, שמייצגי האופנה בפריז ייצרו אותם בכוונה תחילה – בצורה כזו, שימשכו את עין הרואים. והרי לדוגמא:

בגדים: שקופים. צרים. קצרים. ובולטים, או בגדים בצבעים צעקניים, זורחים, מבריקים. על כל הבגדים הללו, יש חותמת של "טרף" למהדרין! כל הסוגים האלו, הם נקראים בגדים "רחוביים" אשר רק הנשים השחקניות הפרוצות הגויות לובשות אותם!

ואם תרצה האשה להצטדק ולטעון, שעל ידי בגדים מושכים היא תצליח למצוא את 'בן זוגה' יותר בקלות, וא"כ הרי זה חלק מ"ההשתדלות" שהיא עושה, כדי להשיג את השידוך שלה!

גם טענה זו אינה מתירה כלל וכלל, להחטיא בגלל זה את האנשים. ויותר מזה, השתדלות זו לא רק שלא תעזור לה לטובה, אלא עוד זה עצמו, ייהפך לה לרעה! שכן כלל בידינו, שכל דבר שהוא טוב אמיתי, א"א להשיג ע"י אמצעים מקולקלים!

כך לימדו אותנו חז"ל, בגמרא מסכת סוטה (דף ב'.) "שאין מזווגים לאדם אשה, אלא לפי מעשיו". ופירש רש"י שם: צנועה לצדיק. ופרוצה - לרשע! וא"כ, הנה חז"ל אומרים, ששום הישג טוב לא תצליח האשה להשיג, ע"י שתלך בדרכי פריצות. אלא ההפך בדיוק: מהשמים יסובבו, שהיא תיקח אדם פרוץ כמותה: פרוצה = לאדם רשע. אשר ממנו היא תסבול כל חייה! (וכמו שביאר לנו שם, רש"י הקדוש).

אלו הם התוצאות שכל בת ישראל צריכה לזכור - שבלבוש אחד לא צנוע, היא גורמת לעצמה:

* מחטיאה מאות ואלפי בני אדם מידי יום!

* הורסת את כל אשיותה, עדינותה, ואת כל מידותיה הטובות!

אמנם נכון, שאנו הגברים חלשי אופי יותר מהנשים, ועל זה אנו מודים ומתוודים בכל יום "ברוך... שלא עשני אשה". שכן, אם היינו נבראים בתור אשה, והיינו צריכים לקחת על כתפינו את כל האחריות הכבדה הזו, מי יודע אם היינו מצליחים להחזיק מעמד, ולעבור את כל זה בשלום.

ואולם כלפי האשה, אם הקב"ה ברא אותה, עם כל הניסיונות והפיתויים שבה, בהכרח שגם נתן לה את הכוחות לרסן את עצמה, ולעצור את כוחות המשיכה ליופי, שלא יתפרצו יותר מדי.

הנה, לשם תוספת חיזוק הדברים, נעתיק לפניכם דבר מדהים: כשבאנו לספור, את העבירות שהאשה צוברת לעצמה בכל פעם שהולכת בלבוש פרוץ (או לא צנוע), נזדעזענו לגלות, שלפי דברי חז"ל, אשה זו עוברת בכל פעם על 8 לאוין מהתורה! ואם יש למישהו ספיקות בדבר, וחושב שאנו מגזימים, ומנפחים כל דבר, א"כ מוזמן הוא לקרוא את

הרשימה שנציג בפניו, ואז הוא יווכח לראות שאכן, כך היא המציאות בלא שום גוזמא כלל!

והרי לפניכם 8 הלאוין מן התורה, שהאשה עוברת עליהם, בכל יציאה לרחוב בבגדי פריצות:

1. לאו ראשון: בחומש דברים, פרק כ"ג: "ולא יראה בך ערוות דבר". וביארו הראשונים, ש"ערווה" פירושו "גילוי", שכל דבר שדרכו להיות מכוסה, והוא מגלה אותו, עוברים בזה על הלאו הנ"ל [וכן כתב הסמ"ג, בלאוין שבמלקות, סימן רמ"ו. וגם הסמ"ק כתב כן בסימן פ"ג].

2. לאו שני: "לא תקרבון לגלות ערווה" (ויקרא י"ח ו') ופירש הרמב"ם (במנין המצוות, סימן שנ"ג. וכן בפירוש המשניות לסנהדרין, פרק ז') שכוונת התורה להזהיר, שצריך להתרחק אף מן הדברים המקריבים ומביאים לגילוי ערווה. (ובכלל זה, הכוונה גם לאשה שחושפת את בשרה, שבודאי זה עלול להביא לידי גילוי ערווה, ועוברת היא על הלאו הנ"ל).

3. לאו השלישי: הוא אזהרת הפסוק (בחומש ויקרא, פרק י"ח, פסוק ל') שאומר "ושמרתם את משמרתי, לבלתי עשות מחוקות התועבות האלו, ולא תטמאו בם". ופירש הרמב"ם הנ"ל (בריש לא תעשה ב') שמהלאו (שחוזר על פרשת זהירות מעריות) למדנו גם איסור הפריצות, שמביא לידי עריות, שגם זה נכלל בכלל "חוקות התועבות". ע"ש.

4. לאו רביעי: מה שכתוב בחומש ויקרא (פרק י"ח, פסוק ג') שהפסוק מזהיר "ובחוקותיהם לא תלכו". וביאר השו"ע ביורה דעה (סימן קע"ח, סעי' א') שמלאו זה למדנו, שאסור ללכת בחוקות העכו"ם, ובכללם, שלא ללבוש מלבושו, שלובשים אותו העכו"ם לשם פריצות וכו'. הרי מבואר, דבגדי פריצות, הוא בכלל הלאו הנ"ל! (ועיי"ש עוד בביאור הגר"א, אות א', ואות ו') ושוב ראיתי, שכן פסק הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א, בשו"ת יביע אומר יו"ד ח"ו, סימן י"ד, סוף אות א'. עיין שם.)

5. לאו החמישי: הוא אזהרת הפסוק, בחומש ויקרא (פרק י"ט, פסוק י"ד) "לפני עוור לא תיתן מכשול". ופירש הרמב"ם בספר המצוות (לא תעשה אות רצ"ט) שלאו זה כולל, גם את מי שגורם לשני להיכשל בעבירה מחמתו. וכו'. ע"ש.

ולפי"ז אשה שגורמת לאנשים להיכשל בהרהורים רעים מחמת לבושה הפרוץ, ודאי שעוברת על לאו מהתורה הנ"ל. (וכן פסק הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א, בשו"ת יחוה דעת, חלק ג', עמוד רי"ג, ע"ש).

6. לאו שישי: בחומש במדבר (פרק ט"ו, פסוק ל"ט) שהתורה מזהירה שם "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". וידועה שיטת החינוך (במצוה שפ"ז בסופו) שגם אשה בכלל אזהרה זו!

וא"כ, אשה שהולכת בפריצות, לא מן הנמנע הוא, שהיא גם תרה בעיניה אחרי אנשים שיסתכלו עליה, ועוברת בזה על הלאו הנ"ל. [וגם הרמב"ם הנ"ל (לא תעשה, אות מ"ז) ביאר, שהלאו הנ"ל, כולל אזהרה על "המשך התאוות הגשמיות, ועסק מחשבה בהם". ולדבריו אשה פרוצה, ודאי שנכללת בזה, ודו"ק).

7. לאו שביעי – הוא אזהרת הפסוק בחומש ויקרא (פרק כ"ב, פסוק ל"ב) "ולא תחללו את שם קדשי". וידוע מה שביארו לנו חז"ל, בגמרא מסכת יומא (דף פ"ו.) שחילול השם לא נמדד לפי גודל הכמות של העבירה, אלא לפי החשיבות שהוא נחשב בעיני הבריות. ואם הבריות מחשיבים אותו לאדם חשוב, והוא עושה מעשה, שבעיניהם זה נראה כעבירה, ומזה הם יגררו ללמוד ממנו, זאת ההגדרה של "חילול השם"!

וא"כ, מכאן יש ללמוד, גם על אשה חרדית שהולכת בבגדי פריצות (פאה פרוצה, חצאית קצרה וצרה, גרביונים שקופים, וכו') והנשים החילוניות לומדות ממנה, ומצביעות עליה בטענה: "הנה ראו, זוהי אשה חרדית, ובכ"ז מרשה לעצמה ללכת כך, וא"כ מדוע אצלנו זה יחשב לדבר עבירה? [וכפי שידוע, מכמה וכמה מקרים, שכאשר רצו לשכנע נשים חילוניות ב"כיסוי ראש", הטענה העיקרית לסיבת סירובם, היתה: הנה, גם הנשים החרדיות הולכות ב"שיער טבעי", שנראה כגילוי ראש, ומדוע אנו נהיה יותר צדיקות מהם?)

ואוי לה לאותה אשה! שבמקרה כזה, גרמה לחילול ה' איום ונורא, וחז"ל עצמם אמרו לנו (בגמרא שם) שעונשו של עוון חילול ה', הוא קשה מאד, עד שאפי' יסורים, ואפי' יום הכיפורים אינו מכפר, אלא רק יום המיתה מכפר על עוון כזה! ה' יצילנו!

לב מי לא יזדעזע, לחוס על נפשה, ולבדוק בשבע עיניים, האם אין היא גורמת "לחילול השם", במלבושיה הפרוצים, ובחזותה הדתית חרדית???]

8. לאו שמיני - יש לדעת, שההלכה גם קובעת, שאם נראה מהאשה 'טפח' גלוי מבשרה (8 ס"מ), או אם לובשת גרביונים 'שקופים', שגם דבר זה נחשב ממש, כאילו כל מקום השוק והברך "מגולים" [כן כתב בשו"ת יביע אומר (חלק ו', יורה דעה, סימן י"ד, אות א') בשם פוסקים רבים] וכנגד כל זה, אסור מבחינת ההלכה, לומר שום דברי תורה או קדושה. לא ברהמ"ז, ולא קריאת שמע, ולא לימוד תורה, או תפילת הדרך. [ומצוי הדבר מאד, באוטובוסים ציבוריים, שיושבות שם נשים מהסוג הנ"ל, וכן בבית כשהבעל מקדש על היין, ואשתו יושבת עם גרביונים שקופים לפניו, שאסור לבעל לומר שום ברכה כנגדה!] ושוב ראיתי, שכן פסק גם המשנ"ב (בסימן ע"ה, אות כ"ה) שכל שרואה את בשר האשה דרך עששית, או דרך זכוכית, או דרך בגד דק שמשקף את הבשר כנגד כל זה אסור באמירת דברי קדושה.

עיין שם. (ובזמנינו, פרסמו פוסקי דורנו, שרק גרביים שמצוין על גבי האריזה שלהם, עובי של 30 דנייר, או גרבי "סטרץ" - רק סוג כזה כשר, כיון שהם מסתירות את צבע הרגל).

וא"כ, בכל אלו אסור להזכיר שום דבר שבקדושה כנגדה, וכמו שנפסק בשו"ע (סי' ע"ה, סעיף ד') והוסיף שם המשנ"ב (אות כ"ו) שכל הברכות הם לבטלה, ואפי' בדיעבד צריך לחזור ולקרוא!

נמצא, שאשה זו שהולכת בבגדים שקופים או חשופים, מכשילה את הרבים באזכרות שם השם לבטלה (ואפי' אם לא מסתכלים עליה, אלא רק עומדים מול בשרה, או מול שערה המגולה). ובכל מקרה כזה אשה זו עוברת על לאו מהתורה של "לפני עוור לא תתן מכשול", שהכשילה אותם בברכות לבטלה. (ולכן במקומות כאלו, העצה היא, או שיחזיר כל גופו לצדדים, או שיעצום עיניו וילמד בע"פ, או שיקרא מתוך הספר. שעצות אלו מועילים לדעת השו"ע, שם סעי' ו', וע"ש במשנ"ב).

הנה לפניכם, סיכום כל שמונת הלאוין שאשה יכולה לעבור עליהם במכה אחת, בלי שום מאמץ, בלי שום טירחא, ואפי' מבלי כל כוונה! מספיק רק הליכה אחת בלבוש לא צנוע, וכבר היא סופגת לעצמה - שמונה מלאכי חבלה ! ! !

מהמם ממש! הנשים בזמנינו, אפי' על ספק דרבנן עושים כבר שאלת רב, ואילו על השאלה איזה סוג בגדים מותר לקנות, שזה גובל ב - 8 לאוין מהתורה(!) על זה לא צריך לעשות "שאלת רב"?

"חומרות" על גבי "חומרות", נהגו הנשים להחמיר על עצמם, וכגון:

* שלא משתמשים בחשמל בשבת. שחוששים לשיטת החזו"א, וקונים בכסף רב "גנרטור" פרטי, או שמנתקים כליל בשבת את כל הדברים שפועלים על ידי חשמל, שזה כולל: ברז המים. המקרר, התאורה. וחיים כל השבת עם 'נרות', ו'חביות מים וקרח' (שבו מאכסנים את המאכלים).

* וכן בדיני חציצה במקוה. מחמירות על עצמם, שאפי' סתימה בשן זמנית – מהווה "חציצה". לא מתחילות לספור שבעה נקיים עד שעוברים 6 או אפילו 7 ימים שלמים מאז ראיית הדם.

* וכן בפסח, עושים את כל החומרות שיתכנו, ואוסרים לאכול אפילו מצה 'שרויה' במים. את כל החומרות חוששין ומחמירים, ואילו כשבאים לנושא של בגדי צניעות, ששם זה כבר לא חומרות וחסידות, אלא זה מתבטא, ב – 8 לאוין מפורשים של תורתנו הקדושה, שם כבר כן אפשר להקל? שם כבר לא צריך לחשוש, אולי בגרביים שקופות אלו, או

בשמלה קצרה הזו – אני צוברת לעצמי 8 מלקיות מהתורה, ועוד מחטיאה עשרות בנ"א, בעוון פגימת העיניים?

לא שאנו באים לזלזל ח"ו, במנהגי עם ישראל קדושים, שנהגו חומרות על עצמם. אשריהם ואשרי חלקם, ואין גבול וקץ לשכרם. אולם שאלה אחת ברצוננו לשאול: איך היצה"ר, יכול לסמות את עינינו עד כדי כך? את כל החומרות וההידורים, הוא יניח לנו לעשות, ואולם כשזה יבוא לנושא שתלוי בציפור נפשו של עם ישראל, שם פתאום "נעלמים" כל החומרות, נעלמים כל ההידורים, ועושים "קיצוצים" בבגדי הצניעות, עד כמה שיכולים?!

ולאור גילוי העובדות האלו, כל אשה חייבת להתחיל בחשבון נפש, ולבדוק היטב, האם היא לא נכללת ח"ו, מאותם נשים שמכעיסות את הקב"ה, ועוברות כל יום בשאט נפש – על 8 לאוין שכתב בתורתו?! נקודה למחשבה למי שרוצה קצת להתבונן!!!

והאמת, שיש עוד דרך יעילה, בה האשה יכולה לקנות לעצמה את מידת הצניעות, וזאת על ידי שתסתכל על המעלות והדברים "החיוביים" שיש בה! כלומר, אם האשה תתחיל להביט בהיבט חיובי, ולראות את כל המעלות הטובות שגנוזים בה, ממילא היא כבר מעצמה תתבייש ללכת בפריצות, לאחר שתראה עד כמה היא נחשבת חשובה לפני הקב"ה!

ולתועלת העניין, נפרט כאן חלק מהמעלות שיש לאשה, שבהם היא עולה פי כמה וכמה - על הגבר במצוותיו:

המעלה הראשונה בזה שהקב"ה הפקיד דווקא בידיה של האשה את עתידו של עם ישראל! כיון שהיא המגדלת ומחנכת את דור העתיד, וללא עבודתה המסורה והעקבית, שהיא משרישה בנו מקטנות, את ההכרה בבורא עולם, ואת יסוד אמונתנו ב"שמע ישראל", ללא כל זה אין שום תקווה להמשך עתידו הרוחני של העם היהודי!

והבעיה שלנו, שאנו לא מעריכים את כל זה, מכיון שאנו רואים רק את התוצאות. רואים תלמידי חכמים, רואים יהודים יראי שמים, אולם אנו לא שמים לב לאשה הגדולה המסתתרת מאחורי כל זה! היא זאת שנטעה בלבנו את יסודות האמונה כבר מקטנות, והיא זאת שהציתה בנו, את הגפרור הראשון של אש התורה!

אנו רואים את ה"טייפ" שמדבר, ולא שמים לב שיש מאחוריו שקע שכל הזמן מזרים לו כוחות ואנרגיה, כדי שיוכל להמשיך ולתפקד!!!

וא"כ, אשה שדואגת להעמיד דור שיהיו יהודים נאמנים לצבאו של הקב"ה, וכי זה דבר קטן בעיני הקב"ה? וכי היא לא נחשבת חשובה מאד בעיני הקב"ה, לא פחות מאשר הגבר?

עוד מעלה נוספת - שבולטת באשה, שבזה היא עדיפה על הגבר: שהיא מסוגלת להגיע לדרגות רוחניות (במושגים השייכים לה) ממש כמו הגברים, ואפילו עוד יותר מהם! משפט זה נשמע מוזר, ואולם לאחר שנוכיח לכם את הדברים מתוך התורה הקדושה, ייעלמו לנו כל הספיקות! הנה, חז"ל לימדו אותנו בגמרא מסכת נידה (דף מ"ה.) "אמר ר' חסדא, מאי דכתיב "ויבן ה' (את האשה) מהצלע? מלמד שניתנה לאשה בינה יתירה יותר מהאיש"! כלומר, כישרון ה"בינה" שיש לאשה, הוא חזק ומפותח בה יותר מהאיש, ולכן חז"ל יעצו לנו, בגמרא מסכת בבא מציעא (דף נ"ט.) שבענייני העוה"ז אשה מבינה יותר טוב מהבעל, ויש לו להתייעץ עמה, עיין שם.

[ובמאמר המוסגר: ומה שכתבו לנו חז"ל, בגמרא מסכת שבת (דף ל"ג:) וכן במסכת קידושין (דף פ:) ש"נשים דעתם קלה" אין זה סותר לבינה היתירה שניתנה להם, שהרי חז"ל לא דיברו שם על הבינה של האשה, אלא רק אמרו שהדעת שלהם קלה. ויש הבדל מהותי בין בינה לבין דעת. הבינה של האשה, כלומר, ההבנה להבין 'דבר מתוך דבר', לקלוט כל דבר 'חשוד', לתפוס עניין ולהעמיק בו – בזה ניתנה בינה יתירה לאשה, יותר מאשר לאיש. ואולם, בשלב השלישי, שהוא הדעת – בזה דעתם קלה. כלומר, שהנשים רק קולטות לתוך מוחם, ואולם להוציא החוצה את העניינים, ולחתוך את הדברים בפועל בשטח, ולהחליט כל דבר מיד (שנקרא ה"פינישׁ" של העניין) בזה הכוח של האשה חלש יותר מהאיש, ולוקח לה הרבה זמן, כדי להחליט ולהוציא את הבינה לפועל].

על כל פנים, הבינה היתירה שחוננה בה האשה, יכולה לתרום לה הרבה - להתעלות ברוחניות, ולהשיג קירבת השם. וההוכחה הפשוטה לזה: שאשה מתחילה להתחייב במצוות שנה לפני הגבר, האשה כבר מגיל 12, והאיש רק מגיל 13. [וכמבואר בגמרא מסכת נידה (דף מ"ה:) שנערה מגיל י"ב - מתחייבת בכל המצוות שהאשה מתחייבת בהן. עיי"ש.].

ומדוע באמת הבת מתחילה להתבגר – שנה לפני הגבר? זאת הודות לבינה היתרה, שחוננה בה האשה, ולכן היא יכולה לקחת על עצמה, עול מצוות בגיל מוקדם יותר. [ועיין עוד בדברי רש"י הקדוש, שהובאו במסכת כתובות (דף נ. ד"ה "תינוקת") שביאר סיבה אחרת, מדוע אצל הבת מקדימים את שנת קבלת המצוות, "משום שאשה לא מתשת כוחה בלימוד התורה, לכן כבר מגיל 12 (שאז היא מתבגרת מבחינה שכלית) יש לה כבר את הכוחות לקבל עול מצוות"!]

ובאמת, לאורך כל ההסטוריה מצינו, שה'בינה היתירה' של האשה, היא זאת שעמדה לעם היהודי, להציל אותו מסכנת אבדון. והרי דוגמאות מספר:

שרה אמנו: אברהם אבינו, היה מוכן להתפשר, ולהמשיך להשאיר את ישמעאל בתוך ביתו. אע"פ שראה שישמעאל מתחיל לקלקל את יצחק בנו, וללמד אותו את כל התועבות שבעולם: עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים. (כך העתיק רש"י על הפסוק בבראשית (פרק כ"א פסוק ט') ומקורו מהתוספתא סוטה, פרק ו').

והפסוק מעיד: "וירע הדבר מאד בעיני אברהם, על אודות בנו". הוא הצטער מאד, על זה שהוא צריך לסלק את ישמעאל מביתו.

רק שרה, תפסה והבינה, הודות לבינתה היתירה, שהתנהגותו ההרסנית של ישמעאל, עלולה לפגום בעתידו הרוחני של יצחק, ולכן דרשה בתוקף מאברהם, שיסלק את הגר ובנה אל המדבר השומם!

אברהם סירב לעשות כן, מרוב רחמנותו על בנו, והיה צריך את "התערבותו" של הקב"ה בנושא, לומר לו - ששרה עולה עליו במדרגת הנביאות (וכמו שפירש רש"י, כ"א - י"ב) ולכן אמר לו: כל אשר תאמר אליך שרה – שמע בקולה!

ולולי שרה אמנו, מי היה יודע אם היה צומח יצחק אבינו, ומי יודע אם היינו זוכים לכל המשך בנין עם ישראל! שומעים לאיזה דרגות גבוהות יכולה האשה להגיע ע"י ה'בינה היתירה' שניתנה בה?

עד כדי שאפילו אברהם אבינו, יהיה טפל לה בנביאות!

ואותה דרגה, מצינו גם אצל רבקה אמנו. דווקא היא זאת שהבחינה, שיעקב בנה הצדיק, ולא עשיו. והיא זאת שהלכה והערימה על יצחק, שימסור את כל שפע הברכות לזרעו של יעקב, הכל כדי שעם ישראל, יהיה לו קיום ובסיס להמשך כל הדורות!

ואותה דרגה, מצינו גם אצל נשות דור השעבוד של מצריים. מגלים לנו חז"ל, בגמרא מסכת סוטה (דף י"א:) שבזכות דרגתם המוסרית של הנשים - זכו ישראל להיגאל מהשעבוד האכזרי של מצרים.

הם היו אלו, שעודדו את בעליהם, והפיחו בהם רוח תקווה – שיש סיכוי ליגאל מכל זה. והם אלו שעמדו בגבורה מול אנשי הָמִצְרִיים, והיו מלכלכות את פניהם ברפש וטיט הכל כדי שלא ליטמא בידי המצריים!

[ורק אחת היתה (שלומית בת דִּבְרִי) שהיתה אנוסה לחטוא (שהיא חשבה שזה בעלה, בעוד שזה היה איש המצרי, ע' במדרש תנחומא פר' שמות). ואולם חוץ מאשה בודדה זו - כל הנשים ללא יוצא מן הכלל - לא נסחבו אחר 'זרם הפריצות' שהיה מורגש באוירה של מצריים].

ואותה דרגה גבוהה, מצינו גם אצל הנשים בחטא העגל. כל הגברים היו חלשים, והתפתו לעשות את העגל. והיו מוכנים לזרוק את כל נזמיהם אל תוך האש, העיקר שיצא "העגל". היחידים שעמדו בגבורה - ולא חטאו, היו אלו הנשים! הם לא היו מוכנות לתת את נזמיהם, כדי שח"ו לא יהיה להם שותפות בחטא העגל! (ובזכות זה, הם קיבלו כעין 'חג' שמיוחד דווקא לנשים, שזה ראש חודש, שנהגו בו הנשים שלא לעשות בו מלאכה).

תראו לאיזו "יראת שמים" יכולה האשה להגיע, אפילו יותר מהגברים! יש להם את כוח ההתמודדות, לעמוד איתן כנגד כל הזרם, ולא להתפתות אפילו לבעליהן, אע"פ שידעו, שדבר זה יביא אח"כ לידי ריב וקטטה בניהם, וכו'.

ובאמת, מצינו עוד הרבה נשים, שהושיעו את עם ישראל ע"י חכמתם, וכגון:

יעל - שהביסה את כל צבא סיסרא.

אסתר המלכה - שדחפה את כל גאולת ישראל, בזמן המן.

יהודית - בת יוחנן כהן גדול, שהרגה את ראש היוונים בזמן החשמונאים, ופתחה בזה את תחילת המרד. ועוד ועוד...

ובזה עדיין לא נגמר המעלות המיוחדות שיש בנשים - - -

הבן איש חי (בספרו "בן יהוידע", על מסכת ברכות (דף נ"ה:) וכן בספרו "תורה לשמה" (סימן שצ"ט)) גילה לנו דבר מעניין מאד במעלת הנשים:

הנה, חז"ל לימדו אותנו בגמרא מסכת שבת (דף ס"ו:) "אמר אביי, אמרה לי אם, כל מניניי, בשמא דאמא". ופירש שם רש"י, שאביי בא ללמד אותנו, כל ברכות או סגולות שמתפללים על האדם, צריך להזכירו בשם אמו וכגון 'ראובן בן לאה', וכיוצ"ב. ומדוע מזכירים דווקא את שם אמו, ולא אביו?

מתרץ הבן איש חי (שם) דבר מפליא: משום שלאמא יש יותר הרבה זכויות מאשר לאביו, ולכן יש יותר הרבה סיכויים, שזכותה תעמוד לבנה!

ובמה מתבטא זכויות אלו? בזה שיש לה "פחות עבירות" מאשר הגבר!

הנה, תראו את החשבון:

1. עוון ביטול תורה: לגבר מצטברות במשך השנים, ערמות של עוונות ביטול תורה. ואילו האשה, שפטורה מלימוד תורה מסתובבת בעולם משוחררת מערימות עוונות זו...

2. עוון קרי - ב"מ: הגבר אוסף במשך חייו ,כמה וכמה עוונות של קרי, בר מינן. ואילו האשה נקייה לגמרי, מכל העוונות האלו - - - [שכן פסק הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א, בספרו "טהרת הבית" (חלק ב', עמוד תל"ג) שאין איסור "השחתת זרע" חל לגבי האשה. ועיין עוד בבן איש חי, בספרו "עוד יוסף חי" פרשת שופטים, אות כ"ד, ודו"ק.]

3. צער לידה: הגבר לא עובר בחייו את מסכת "הייסורים" של: הריונות, לידות, וכן צער גידול בנים שעוברת האשה. וממילא, אין לו זכות של ייסורים 'וכפרת עוונות' כל כך כמו שיש לאשה...

ממש מדהים! כמה זכויות ומעלות עצומות יש לאשה שבהם היא עדיפה עשרת מונים על פני הגבר! נו, וכי לא חבל לבזבז ולאבד את כל הזכויות הללו – בשביל הנאת רגע אחת, שהאשה הולכת בבגדי פריצות ברחוב? הרי בזה היא נהפכת להיות בעיני הקב"ה מאשה חשובה וגדולה - לאשה נבזית ומתועבת, שחוטאת ומחטיאה את הרבים!

ולכן, כל אשה צריכה להתנהג בהתאם למעמדה המכובד, ולא להרוס את כל אשיותה ע"י פריצת גדרי הצניעות. ועל זה אמרו רבותינו במסכת עדויות (פרק ה', משנה ז'): מעשיך - יקרבוך! ומעשיך - ירחקוך! (וסימנך: "מי ומי ההולכים". מי ומי – ר"ת המשפט הנ"ל!)

ונעבור לשאלה רביעית: האם היופי וההתקשטות לאשה, תופס ביהדות מקום 'חיובי וחשוב', או שזה דבר 'שלילי וגרוע'?

תשובה: שאלה זו מאד מאד יסודית וחשובה, ולכן חשוב מאד, שהקוראים ישתדלו לתת את מרבית תשומת הלב, לתשובה שתינתן. שבזה טמון "סוד המפתח" לחיים של אושר, חיים טבעיים ושלווים, שיהיו מלאים תוכן, וסיפוק, ואושר אמיתי!

ננתח תחילה, את צדדי הבעיה שעומדת בפנינו: ראשית, אין להתעלם מן העובדא המציאותית, שהקב"ה ברא בטבע של כל אשה, דחף פנימי חזק, שיהיה איכפת לה מאוד - למצוא חן בעיני החברה. שהרי חז"ל כבר קבעו לנו, בגמרא מסכת יבמות (דף ס"ב:, הובא שם ברש"י) "דזילותא דאיתתא, קשה מדגברא", כלומר: אשה שלובשת בגדים פחותים, הזלזול והבושה שלה - קשה יותר מאשר שיש לגבר!

ובקיצור, האשה בטבעה שמָה דגש חזק על כל הלבוש החיצוני, היופי וההתקשטות, ובזה היא רואה כמעט את כל עולמה!

אלא - שכאן מסתערת עלינו קושיא איומה: פתאום בא שלמה המלך, ומלמד אותנו דבר 'הפוך' לגמרי! הוא מצהיר ואומר גלוי: שקר החן והבל היופי! הכל שקר, הכל הבל, הכל "תחפושת" של דמיון 'מלאכותי', (ולא טבעי ומקורי) הבל הבלים שהכל הבל! 7 פעמים הוא אומר "הבל" על כל עניני העוה"ז!

פלאי פלאים! שלמה המלך פוסל את היופי? הרי כל התנ"ך וכל הש"ס, וכל מדרשי חז"ל, מדגישים מאד את חשיבות היופי, ונותנים לזה משקל ערכי רב, והרי לפניכם דוגמאות מספר:

נתחיל תחילה להביא, את ההוכחות שיש על זה מספר התנ"ך:

מי שקצת בקי בפסוקי התנ"ך, מגלה מיד, שהתנ"ך חוזר ומדגיש פעמים רבות שהאמהות שלנו היו יפות! הנה קראו את הרשימה שלפניכם:

שרה אמנו – הפסוק מדגיש עליה (בבראשית, פרק י"ב, פסוק י"א) "הנה נא ידעתי, כי טובת מראה את" וכן בפרק י"א (פסוק כ"ט) מתאר אותה הפסוק בשם "יסכה", ודרשו חז"ל בגמרא מסכת מגילה (דף י"ד.) ששם זה ניתן לה, משום שכל הבריות היו סכין (מתפעלים) מיופיה! [ועיין עוד תיאור מדהים של חז"ל, בגמרא מסכת בבא בתרא (דף נ"ח.) שמסרו לנו: "כל הנשים היו בפני שרה (מבחינת יופי) כקוף בפני אדם!]

וכן אצל רבקה אמנו הפסוק טורח להדגיש (בפרק כ"ד, פסוק ט"ז) שהיא היתה "נערה טובת מראה מאד"!

ורחל אמנו גם אצלה, הפסוק שוב מדגיש לנו (בפרק כ"ט, פסוק י"ז) שהיא היתה "יפת תואר, ויפת מראה"!

וכן אצל אביגיל - אשת דוד המלך, הנביא מדגיש לנו בשמואל א' (פרק כ"ה, פסוק ג') שהיתה "טובת שכל, ויפת תואר".

וכן אצל בת שבע – שהיתה ג"כ אשת דוד המלך, הנביא מדגיש לנו (בשמואל ב', פרק י"א פסוק ב') שהיא היתה "אשה טובת מראה מאד"!

וכן תמר ביתו של דוד המלך, הנביא טורח להדגיש עליה (בשמואל ב', פרק י"ג, פסוק א') "...ולאבשלום בן דוד, אחות 'יפה' ושמה תמר". וכן אצל ביתו של אבשלום, שג"כ קראו לה תמר, הנביא כותב עליה (בשמואל ב', פרק י"ד, פסוק כ"ז) "ויולדו לאבשלום... בת אחת ושמה תמר, והיא היתה אשה יפת מראה". וכן אצל אסתר המלכה – המגילה כותבת עליה (בפרק ב', פסוק ז') "והנערה יפת תואר, ויפת מראה"!

להשתומם! כמעט על כל אשה בתנ"ך, מוזכר גם על מעלת "היופי" שלה. וא"כ כעת אנו כבר מתחילים להיות נבוכים, ולא יודעים מה האמת: האם יופי זה דבר חיובי, ומומלץ ע"י חז"ל, או שכל החן - זה שקר, וכל היופי - זה הבל???

ונדהים את הקוראים יותר, כאשר נוכיח לכם גם מן סוגיות הש"ס, שחז"ל נתנו חשיבות רבה להדגיש את היופי:

ראשית, חז"ל הודיעו לנו בגמרא מסכת שבת (דף ע"ז:) כלל יסודי, איך להסתכל על כל הבריאה כולה: "אמר ר' יהודה אמר רב, כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא ברא אפילו דבר אחד לבטלה"!

כלומר, אין שום נברא, ולא שום יצור, ואפילו לא תאווה גשמית באדם, שאין לה תפקיד וייעוד במילוי קיום העולם! וא"כ גם ביחס ליופי, אם הקב"ה ברא באשה את התשוקה ליופי - בהכרח שזה נברא לאיזה שהוא מילוי 'תפקיד' בעולם, ולא סתם להבל ותוהו.
ומעבר לזה הפליאו אותנו חז"ל, בגמרא מסכת כתובות (דף נ"ט:) וקבעו במילים ברורות יותר: "אין אשה אלא ליופי ולבנים"! ושוב חזרו חז"ל, וגילו לנו בסוגיית הגמרא במקום אחר (במסכת ברכות, דף נ"ז.) "דירה נאה, וכלים נאים, ואשה נאה, מרחיבים דעתו של אדם"!
וכן מצינו עוד בגמרא מסכת סנהדרין (דף ק') שאמרו חז"ל: אשה יפה - אשרי בעלה! מספר ימיו - כפולים"! הרי לנו - עד כמה יש ליופי - חשיבות בעיני חז"ל!
נו, כל הגילויים האלו, עדיין לא מספיקים כדי לשכנע אותנו, שבהכרח יש איזה נקודה חיובית גם ב"יופי" הגשמי של האשה???
ושימו לב, שכאשר אנו מוסיפים להתעמק בדברי חז"ל, אנו מגלים דבר יותר מעניין: לא רק שחז"ל שיבחו והללו את מעלת היופי, אלא הם עוד 'עודדו' 'והמריצו' את הסוחרים, שיסובבו בכל העיירות, וימכרו בשפע תכשיטים ובשמים לנשים!
כן, כך מבואר מדברי הגמרא במסכת בבא קמא (דף פ"ב.) שעזרא הסופר, הוציא "פסק היתר" לרוכלים (הסוחרים) שגרים בעיר אחרת, שרשאים לבוא ולפתוח חנות לתכשיטים בעיר השניה, ואין בזה משום "משיג גבול חברו" (שפותח חנות בתוך רשות שאינה שלו) כיון שצריך שיהיו תכשיטים ובשמים מצויים בשפע לנשים, ולכן מותר לעשות 'תחרות' של חנויות בעניין זה.
והגמרא שם ממשיכה להסביר, שמטרת התקנה היתה, כדי שהאשה לא תתגנה על בעלה! שוב רואים איך חז"ל טרחו ליישם דגש מיוחד, על עניין היופי של הנשים ! !
והאמת – שיש כאן דבר יותר מדהים: לא רק שחז"ל שבחו והתפעלו מהיופי, ואף המריצו לזה, וכנ"ל, אלא הם גם תקנו "ברכה מיוחדת" כדי להודות להקב"ה, על היופי והחן המקסים, שהוא נתן על פני בריותיו!
וכך גם מספרים חז"ל בגמרא מסכת עבודה זרה (דף כ'.) על רבן גמליאל, שראה גויה נאה, ובירך עליה "מה רבו מעשיך ה'"! [ובגמרא מסכת ברכות (דף נ"ח) שם תקנו ברכה בשם ומלכות בנוסח: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, שככה לו בעולמו"! וכך גם נפסק להלכה בשו"ע (סימן רכ"ה סעיף י') לכל מי שרואה ברייה נאה, לברך בשם ומלכות את הברכה הנ"ל].

וכעין זה, גם מבואר בגמרא מסכת ברכות (דף כ'.) על ר' יוחנן, שהיה יפה תואר במראהו (וכמבואר שם בדף ה':) והיה דואג לשבת בלילות, בפתח המקווה של בית הטבילה, כדי שבנות ישראל שיוצאות מהטבילה, יביטו עליו ביופיו, וכך יצא להם בנים "יפים" כמותו...!

מפליא ממש! הצדיק הקדוש ר' יוחנן, החשיב מאד את היופי, וטרח שגם הדור הבא אחריו יצאו כולם יפים כמותו!

ובאמת, מה לנו להאריך מן התנ"ך ומן הש"ס, בשבח מעלת היופי – בו בזמן ששלמה המלך בעצמו, הקדיש ספר שלם שנקרא בשם "מגילת שיר השירים" ובא הוא מתאר במפורט את אהבת כנסת ישראל כלפי הקב"ה, ושם הוא מאריך בפרטי פרטים על שבח היופי! [ואולם, ח"ו לומר שהדברים שם כפשוטם ממש, שהרי חז"ל לימדו אותנו, במסכת ידיים (פרק ג', משנה ה') "שאין כל העולם כולו כדאי, כיום שניתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש, ושיר השירים - קדש קדשים"! כיון שרמוזים בו עניינים נשגבים מבינתנו, וסודות קדושים.

צא ולמד, מה שכתב המדרש ("מדרש הנעלם", פר' וירא) על שיר השירים, שם מסופר שר' אליעזר לימד את תלמידו ר"ע - 216 פירושים(!!) על שיר השירים! וא"כ, בודאי ששיר השירים אין הוא כפשוטו ח"ו. וכן גם בזוהר הקדוש (בפרשת תרומה) מביא, ששיר השירים חיבר שלמה ברוח הקודש, ובאותו יום ירדה השכינה לארץ! ע"ש.

וכבר התריע על כל זה - הרמב"ן (בהקדמת פירושו לשה"ש) וקרא לאותם אנשים "אפיקורסים". וע"ע במש"כ בזה "הבן איש חי" (בהקדמתו לשה"ש), וכן בספר "מכתב מאליהו" (חלק ג', עמוד 150) ע"ש שכתבו ביאורים, מדוע שלמה נקט דוקא במשלים כאלו בסיפרו, יעו"ש].

וא"כ, כיצד שלמה המלך סותר לכאורה את דבריו, ואומר שני דברים הפוכים? הרי הוא כתב במפורש, שכל החן והיופי זה שקר והבל, וא"כ, אם באמת הכל זה "הבל ושקר" - מה מקום יש להאריך ולהפליג בשבח היופי, ולשבח בזה את אהבת ישראל להקב"ה?! ובקיצור נשאל: מהי השקפת התורה, ביחס לכל העולם הזה של היופי וההתקשטות? האם זה נחשב כדבר של "דיעבד" שראוי למעט בו ככל האפשר? או שזה נחשב כדבר של "לכתחילה" שכל המרבה בו הרי זה משובח?

והתשובה על זה היא "יסודית" מאד, לכל בנין חייה של האשה, ולכן חשוב מאד לקרוא בכובד ראש את התשובה, לשאלה הקשה שהוצנה לעיל.

וא"כ, הפתרון לשאלה הנ"ל, נעוץ רק בנקודה אחת ויחידה: תלוי לאיזו מטרה משתמשת האשה עם היופי שלה! היופי יכול לשמש כנקודה חיובית, רק בתנאי - שהוא יבוא לשרת את בניין הבית!

כלומר, כשהאשה מרכזת את כל החן שלה – כלפי בעלה כדי ליצור יותר אחדות בניהם, יותר שלום, יותר אהבה ואחווה, להיות לבשר אחד - יופי כזה הוא כשר וחיובי!

זאת ועוד, היא מנצלת את יופייה, כדי להציל את הבעל מהנסיון הקשה של "ולא תתורו אחרי עיניכם", היא משתדלת לספק לו את כל צרכיו בתחום זה - כדי שלא יתן עיניו באשה אחרת. ובכך היא מזכה אותו, להגיע למדרגות גבוהות בקדושה וטהרה, ועי"ז ראשו גם נהיה יותר צלול ופנוי לקלוט דברי תורה!

יופי כזה - הרי הוא גורם להשראת השכינה בבית, והרי הוא תכלית הקדושה! שבזה, היופי מגיע אל 'תכלית' בריאתו האמיתית!

ואולם, יש אשה שמרכזת את כל יופייה כלפי 'חוץ', כלפי אנשים זרים! בבית היא נראית מרושלת ומוזנחת, ולא מטפחת כלל את מראה יופייה כלפי בעלה (אמנם נכון, שהאשה בבית עוסקת בעבודות של משק הבית, ואין באפשרותה ללבוש כל הזמן בגדים מכובדים. אולם לכל הפחות, כאשר היא לא מתעסקת בעבודות הבית, או כאשר הילדים כבר ישנים, או לפחות באותה שעה שבעלה צריך לחזור הביתה - אז היא צריכה להשתדל לדקדק על טיב לבושה ונקיונה). ואת כל זה האשה מזניחה, ולא איכפת לה כלל, שהיא נראית כמו "מנקה ארובות" בתוך ביתה!

וא"כ, מתי היא מתעוררת לנצל את היופי, שהקב"ה חנן אותה? כאשר היא יוצאת לחוץ! אז היא מתחילה להפעיל את כל מערכת היופי! אז היא עושה מאמץ מיוחד לֵהָרָאוֹת "טִיפְּ טוֹפְּ" (מושלמת) וגם עוד עושה השתדלות מכוונת, כדי למשוך אליה תשומת לב של עיניים זרות!

היא לא מוכנה להתאים את בגדיה, לפי רצון הבעל, אלא לפי טעמם של אנשי הרחוב. הכל כדי להרשים, לגרות, להתפרסם, למצוא חן בעיני אנשים זרים, בעלי יצרים...

היא לא מסתפקת להיראות ברחוב כאשה "ממוצעת", לשמור על רמת בגדים בינונית, שלא יבליטו אותה יותר מכולם, ובכך תגרום שיסתכלו דווקא בה. אשה כזו, הורסת גם את בעלה! היא גורמת לו שיתחיל לחפש את סיפוקו בבורות נשברים, ובכך הולכת ומתמעטת חיבת אשתו בפניו, וכל היסודות של "שלום הבית" שלהם הולכים ומתערערים...

יופי מסוג כזה - הוא שלילי! הוא שטני! הוא יצרי! הוא הורס!!! היא לא משקיעה את היופי שלה בבעל, כדי שיהיו לה מזה תוצאות חיוביות, אלא היא מפנה את כל זה כלפי חוץ, וכאילו אומרת להם: תסתכלו! תתגרו! יופי כזה הוא 'פסול וטרף' לפי דעת חז"ל! והתנהגות כזו, מתאימה רק לאשה שיצריה פרוצים, ואין לה שליטה ורסן על רצונותיה! אין לה טיפה של 'כבוד עצמי', וכל הזמן מתבלטת, כדי לראות מה יאמרו עליה אנשים זרים!

אשה כזו, שמצפה למחמאות ולתשומת ליבם של אחרים, יהיו לה תוצאות שליליות מרות מאד! יופי מסוג כזה יוביל אותה בסופו של דבר, ישר לידי מתן "גירושין" מידי בעלה!!!

ולכן, אשה כשרה, שרוצה לעשות רצון בעלה, הכלל שהיא צריכה לתפוס: להפעיל את כל מתנת אלוקים שנתן לה כלפי בעלה, לפתח את כל חוש היופי, ולתת את המקסימום לבעל.

ואולם כשהיא יוצאת לרחוב, וחשופה ל'ביקורת' בפני אנשים זרים, שם עליה להקפיד לא להיות יוצא דופן! לא ללבוש בגדים נוצצים, שמושכים תשומת לב, ומפנים את המבט דווקא לכיוון שלה!

אמנם נכון שאסור גם לצאת מרושלת לרחוב, אלא צריך להקפיד לֵהָרָאוֹת נקייה ומסודרת, ולהתלבש באופן ממוצע. ודווקא אשה זו, תקבל הערכה אמיתית! היא תרגיש רגועה ושלימה עם עצמה, היא תלך בשלוות נפש ברחוב, ביודעה שהיא לא גורמת להכשיל אף אדם בהרהורים ומחשבות רעות. לא יהיו לה שום "ייסורי מצפון", ובכך היא תשיג מנוחת הנפש, וחייה יהפכו להיות טובים ומאושרים, רגועים ושלווים!

ועוד נקודה שצריך לזכור: שכפי גודל 'ההשקעה' - כך ההנאה מ'הפירות'. אשה שתשקיע יותר בבעלה - בסופו של דבר היא זאת שתרויח יותר!!!

לא מאמינים? נסו ותווכחו!

אלו הם סיכום שני סוגי היופי שקיימים. וכל אשה בידיה לחרוץ את גורל עתידה, אם לטוב, ואם לרע, ח"ו!

ונעבור לשאלה חמישית:

"פאה נכרית", האם הלובשת אותה נחשבת באמת כאחת 'הפרוצות'?

תשובה: ראשית – רצוננו להבהיר תחילה, על מה אנו באים לדון בשאלה זו. כלומר, אשה שלובשת פאה, באיזה 'ספק איסור' היא נכנסת? ונקדים תחילה, את דברי חז"ל בנושא:

הנה במשנה במסכת כתובות (דף ע"ב.) הורו לנו חז"ל, שיש מקרים בהם הבעל מחויב לגרש את אשתו, ואף פטור מלשלם לה את דמי כתובתה. כלומר, היא מאבדת את זכות דמי הכתובה.

ועל איזה סוג עבירות, אשה מקבלת עונש קשה כזה? אומרת המשנה, אם היא עוברת על: דת משה וכן דת יהודית.

והמשנה מסבירה: "דת משה" פירושו, שהאשה מכשילה את בעלה באיסורי תורה. וכגון, שמאכילה אותו טבל (אוכל שאינו מעושר) או שהיא אומרת שהיא טהורה בו בזמן שהיא באמת נידה, ומכשילה אותו באיסור כרת , וכו'.

ומה הכוונה שעוברת על "דת יהודית"? אלו הם הלכות שנוצרו מכוח מנהגים, שנהגו אותם נשים יהודיות, והחמירו על עצמם אע"פ שלא כתוב מפורש בתורה. וכגון: אם האשה לא הולכת מספיק בצניעות. דהיינו, שהולכת ברחוב, ושערה מגולה במקצת, בלי 'כיסוי ראש' מלא!

וא"כ למדנו מדברי חז"ל אלו, שאשה שהולכת בלא כיסוי ראש, נחשבת לעוברת על "דת יהודית", ובעלה חייב לגרש אותה ללא כתובתה!

וכעת, לאחר הקדמה זו, ניגש לנידון שלנו: אשה, שאמנם לא הולכת פרועת ראש ח"ו, אולם היא לובשת "פאה נכרית" שהיא עשויה באופן כזה, שהיא "נראית" כפרועת ראש, (כלומר, שאדם שעומד מרחוק, חושב שזה ממש השערות הטבעיות של האשה!) האם גם בזה נאמר גזירת חז"ל הנ"ל, שאשה זו נקראת "עוברת על דת יהודית", וחייבים לגרש אותה ללא כתובתה?

זאת בדיוק הנקודה שיש לברר, ומזה אנו רוצים להסתעף לפרטי הנידון.

הנה, כפי שידוע ומפורסם לכולם, בנקודה זו נחלקו הפוסקים. ואותם נשים שלובשות פאה נכרית סומכות על מיעוט הפוסקים, שמחשיבים את הפאה "לכיסוי ראש", ולכן היא לא נחשבת בזה שעוברת על "דת יהודית". ואולם, כעת ברצוננו להבהיר כמה נקודות נחוצות, שאסור לנו להתעלם מהם:

זה צריך להיות ברור ופשוט לכולנו, ללא כל צל של ספק, שלא יתכן בעולם, שיבוא פוסק ויתיר לאשה, ללכת ברחוב עם דבר בולט ומושך את העין, שגורם להחטיא את הרבים בהרהורים רעים, וכו'. ולמה? בגלל שאין לאף אחד את ה'סמכות', לבוא ולפרוץ את דרכי הצניעות, שהתורה הכתיבה לנו!

ולכן, כשאנו דנים על פאה נכרית, אם יש בה משום פריצות או לא, אנו צריכים לבדוק את "המציאות בשטח", האם הפאה הזו, גורמת להרס וחורבן בשמירת העיניים של

בחורי ישראל? האם פאה זו מבליטה אותה שיסתכלו דווקא עליה ויהרהרו אחריה, או לא? אלו הם צדדי הנידון, שצריכים להיות פשוטים לכל אדם שמבין קצת בהלכה, ומכאן - צריך להתחיל את כל המשא ומתן!

והנה, כפי שרואים אנו מהמציאות כיום, רוב הפיאות המודרניות של ימינו [מסוג של: שיער ארוך, או מפוזר ופרוע, או פאות קצרות מאד (כעין תספורת של בן). או פיאות במראה של שיער טבעי ממש, וכן פיאות בגוון שער בולט (כגון בלונדני). וכן פיאות מסוג של קוקו או צמה). כולם – ללא יוצא מן הכלל הופכים את האשה הזו, 'מנשואה' ל - - - בחורה רווקה! נוצר מצב, שכבר לא יכולים להבדיל בין:

* אשה נשואה - לפנויה!
* לא מבדילים כבר, בין בת ישראל כשרה- לבין בנות השחקניות הפרוצות!
* לא מבדילים כבר, בין אשה חרדית - לחילונית פורקת העול!

אין שום פוסק בעולם, שיכול לקחת על כתפיו, את האחריות הכבדה הזו! אמנם נכון, שיש פוסקים שהתירו את הפאה, וגם היו הרבה נשים בדור הקודם (אפי' של צדיקים וחסידים) שהיו נוהגות ללכת במדינות אשכנז עם פאה נכרית, ואף אחד מרבני הדור ההוא לא מיחה בידם, וא"כ לכאורה "מנהג אבותינו בידינו"!

ואולם, כל מי שלא "נגוע" בנגיעות אישיות בנושא הפאה, מבחין מיד, שטענה זו לא באה אלא להשקיט את המצפון, ותו לא!

ומדוע? מתשובה פשוטה: עד לפני שניים שלשה דורות, השערות של הפאות הנכריות היו 'ניכרות' מאד לעין, ולא היה אפשר לטעות בהם שהם שערות טבעיות, ובאמת גם מצניעות, והיו משיגים בהם את המטרה העיקרית של "כיסוי הראש".

משא"כ בזמנינו, שהאופנה בפריז 'השתכללה' כבר מזמן, והחלו ליצר פאות שלא רק דומות ממש לשערות הטבעיות של האשה, אלא הם עוד עולות פי כמה וכמה על שיער אשה רגילה - ביופיין, בסירוקן, ובצבען!

הפאה עושה בדיוק הפוך ממה שצריכה לעשות מטפחת ראש, כלומר: במקום שהפאה תצניע את השער – היא מבליטה! במקום שהפאה תקדש את האשה ותוסיף לה יראת שמים – היא הורסת את כל אשיותה, וגורמת לה להחטיא אלפי בני אדם!

ובמקום שהנשים יתגאו במצווה הזו של כיסוי הראש הם מתביישות בו, ומנסות כמה שיותר להסתירה! כמה שיותר להדמות 'לחילוניות' פרועות הראש! וא"כ, איך יתכן שיש פוסק בעולם, שיבוא להתיר פאה כזו שגורמת לכל המכשולים האלו?

הולכות נשים ברחוב, עם פאות מהסוג הנ"ל, ובכ"ז לא מרגישות שום 'יסורי מצפון' על העוול הנורא שהם גורמות לאנשים, במראה הפרוץ של שערות הפאה שהם לובשות! ומדוע באמת המצפון שלהם נקי? וכי הם לא יודעות שיש דין ויש דיין, ועל הכל עתיד האדם ליתן דין וחשבון? בודאי שהם יודעות, אלא טענה אחת בפיהם: הרבנים שלנו מתירים פאה! דורי דורות הלכו אצלנו עם פאה, וא"כ גם אנו ממשיכות שולשלת זו! ואולם, כל אשה יודעת בתוך תוכה שטענה זו בשקר יסודה! וכל הטענות שהם טוענות הם באות רק לתת לעצמם 'הרגשה טובה', שלא יהיו להם 'יסורי מצפון עם עצמם, ואולם עמוק בתוך ליבם גם הם יודעות את האמת!

הם יודעות טוב מאד, את המכתב שפרסמו כל פוסקי דורנו, כולם ללא יוצא מן הכלל, כולל רבני אשכנז (ששמם יופיע בהמשך) והם יצאו במכתב חריף, נגד לבישת הפאות מהסוג הנ"ל. והרי לפניכם ציטוט מן המכתב שהתפרסם לאחרונה (ניסן תשמ"ז) וזה לשונו: "אל כל נשות ובנות ישראל... הננו מגלים דעתנו בזה, שאסור לאשה לצאת מחוץ לביתה, בפאות הארוכות והפרועות וכו'. ואפי' אם יחבשו כובע צנוע על הפאה, ג"כ אסורות בחבישת סוגי פיאות הנ"ל. ואיסור זה כולל גם על החנויות, שאסור להם למכור, או לסרוק פאות מהסוג הנ"ל. וכל ההוראות הנ"ל מחייבות כל בת ישראל ואינם עניין של חומרא וכו'.

עד כאן חלק מציטוט לשון המכתב. ומי חתום על מכתב זה? כל פוסקי דורנו מרבני אשכנז! והרי לפניכם חלק משמותם:

* הגאון ר' שלמה זלמן אויערבעך (זצוק"ל)
* בנו הגאון ר' שמואל אויערבאך שליט"א.
* הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר, שליט"א.
* הגאון ר' יוסף שלום אלישיב, שליט"א.
* הגאון ר' אהרן לייב שטינמן, שליט"א.
* הגאון ר' נסים קרליץ – שליט"א.
* הגאון ר' פנחס שיינברג, שליט"א.

כל הרבנים הנ"ל, חתומים בכתב ידם ויוצאים בתוקף נגד כל הפאות מהסוג הנ"ל! גם הם יודעים, מ"המנהג" שהיה במדינות פולין להתיר את הפאה, ובכ"ז את הפאות מהסוג הנ"ל הם כותבים באופן מפורש לאסור לגמרי! אפי' עם 'כובע על הפאה' ג"כ הם לא מסכימים להתיר!

וא"כ, על מי כבר נותר לנו לסמוך, ולהמשיך להתיר את לבישת הפאה?!

[כלומר, אף מיעוט הפוסקים שהתירו, לא התירו בכל מיני פאות המצויות כיום כפאת קוקו, שיער מפוזר, שיער טבעי שלא ניכר שהיא נשואה, פאה ארוכה, פאה המתפזרת לתוך הפנים, וכל כיוצא באלו. וכתב בשו"ת שבט הלוי וואזנר (ח"ה רז, קצט): "וכבר ידוע מרבותינו גדולי הדורות, שדעת המקילים הם דעת מיעוט נגד רוב המחמירים, ובמקומות שאי אפשר להעמיד הדת על תלה בזה, סמכו עצמם על מיעוט המקילים. ויש אומרים שגם המקילים לא כיוונו לזה. ולכתחילה אסור לצאת בפאה נכרית, אם לא שיש עוד כיסוי על ראשה". עכ"ל].

והאמת שהדברים מזעזעים עוד יותר, כאשר יגיע שעת "שריקת הסיום", ואשה זו תתבקש להגיע לפני בי"ד של מעלה, למסור דין וחשבון על כל מעשיה, היא תהיה המומה למראה שיתגלה לנגד עיניה:

כל הרבנים שכביכול התירו את הפאה, ואשה זו טענה בחייה שהיא סומכת עליהם, הם יהיו הראשונים - שיבואו לקטרג עליה!!!

הם יבואו, ויצעקו על אשה זו: מדוע סמכת ונשענת עלינו, כדי להחטיא את הרבים? מדוע תפסת אותנו, בתור 'כלי עזר', כדי למלאות את סיפוקיך האישי, לֵהָרֵאוֹת יפה בעיני אחרים? ואחרי מראה מזעזע כזה לא יהיה לאשה שום פיתחון פה! היא תיהפך להיות - ככלי מלא בושה וכלימה!

כן! זוהי המציאות ואין להתעלם ממנה: כל פאה שאינה צנועה (מהסוגים שהוזכרו לעיל) גורמת להרהורים רעים, לאנשים שעוברים ברחוב! ואשה זו צריכה לדעת שהיא צוברת לעצמה חבילות חבילות של עוונות שנופלים על כתפיה!

צריך לקחת בחשבון: כל מבט! כל מחשבה רעה של כל אחד, שחוטא בגלל הפאה הבולטת שהיא לובשת, את הכל היא לוקחת על צווארה, ומספר העבירות שנזקפים לחובתה קופץ ועולה, בדיוק כמו חשבון ה"מונה" שיש במונית, שעובד על תעריף 2...!

בסופו של דבר, עונשה יהיה רע ומר, על שהיא גרמה פריצות בישראל, וסילקה את השכינה מקרב מחנינו!

לא יעזרו לה כל התפילות, כל מעשי החסד שהיא עושה, וכל הַצְּדָקוֹת שהיא נותנת, כלום לא יעזור בנידון! ומדוע? מפני שחז"ל הקדושים קבעו: כל המחטיא את הרבים חטא הרבים תלוי בו! כל שאר דברים הטובים שהיא תעשה, אם היא ממשיכה ללבוש את אותה פאה פרוצה, הרי היא כאילו טובלת ושרץ בידה! שלא הועילה בטבילתה מאומה!

ובאמת, כל אשה שעדיין מחזיקה להמשיך ללבוש פאות מהסוג הנ"ל, צריכה לצאת מכל הרעש והתעלומה שסוחב אותן ברחוב, לשבת כמה דקות עם עצמה, ולעשות 'חשבון נפש' קצר ואמיתי:

עד מתי אפשר "לשחק" עם עצמנו, ולרמות את רגשי המצפון שלנו? עד מתי אפשר להמשיך ולסחוב את "ההצנה" המדומה הזו, שאנו מציגות בכל יציאה לרחוב? הרי יגיע היום, שהאשה כבר תתעייף מכל המשחק שהיא שיקרה בו את עצמה, ואז היא תתעורר לשאול: איפה הייתי במשך כל החיים שלי? איך הסכמתי למכור את הצניעות שלי בעד "נזיד עדשים" של קצת יותר יופי? וכשהיא תביט לאחוריה, ותראה כמה עבירות (של הרהורים רעים, ופגמים בשמירת הברית) היא גרמה לאנשים שיסתכלו עליה - היא תזדעזע מכל זה, ואולם אז, כבר יהיה מאוחר!!!

וצריכים לזכור עוד דבר אחד חשוב: כל אשה זקוקה לרחמיו של הקב"ה, אין אשה שיכולה לנהל את ביתה בלי עזרתו 'הצמודה' של בורא עולם. ובפרט כשהיא מגיעה לשעת הלידה, ויושבת על המשבר - שם האשה זקוקה לרחמי שמים מאת הבורא, שיפתח את רחמה, ויצא הוולד בריא ושלם. וגם לא יארע לה שום נזק מהלידה. [וכפי שביארו לנו זאת חז"ל, בגמרא מסכת שבת (דף ל"ב.) שכאשר האשה יולדת - כל כולה תלויה בחסדי הבורא, שאם יניחנה ולא יפתח את רחמה מיד היא כורעת ונופלת ח"ו, עיין שם].

ודווקא בשעה גורלית כזו, יכולים ח"ו שערי השמים ליסגר בפניה! ולמה? בגלל שיש לה חשבון ארוך מאד, בהכשלת הרבים בעבירות של פריצות! מי מוכנה לקחת על עצמה, אחריות גורלית כזו – על כתפיה?

ובאמת, שיש מקום ללמד זכות על בנות ישראל, שאף אשה לא מתכוונת לזלזל ביסוד הצניעות, (שכידוע לאורך כל ההסטוריה של עם ישראל, שהצניעות היתה טבועה בדם ובעורקים של עם ישראל מימות עולם! ואבותינו הלכו באש ובמים - על כל נסיון של פריצה כלשהיא בחומת הצניעות). וא"כ, אף הנשים בנות דורינו, לא חשודות לזלזל ביסוד כזה, שכל קיומו של עם ישראל תלוי בו!

אלא מה? מדוע בכ"ז הנשים מרשות לעצמן, ללכת בפאה בולטת ורועשת? מפני שהם עדיין לא מוּדָעוֹת מספיק לחומרת הדברי! היא לא מעלה על דעתה, שאכן דבר זה פוגע כל כך קשות, בנפשות עם ישראל! ולכן היא נסחבת אחר הזרם, והולכת "כמו כולם".

אשריה – אותה אשת חיל, שלא 'בוגדת' בתפארת צניעותה, לא מתביישת מהסביבה, אלא חובשת לעצמה "מטפחת ראש" ואז היא הולכת ברחוב שקטה ושלימה עם המצפון

שלה, היא יודעת שהיא לא הולכת ברחוב כדי להרשים אחרים, ולא כדי להחטיאם שיתלו את עיניהם דווקא בה!

היא זאת – גיבורת החיל, לא 'משחקת' ו'מרמה' את עצמה, והיא זאת שיש לה את "הזכות" לבקש מהקב"ה, שישכין את שכינתו בתוך ביתה!

[ואגב: גם מבחינת יופי – אשה זו לא צריכה להרגיש את עצמה נחותה מחברותיה. כיון שאפשר למצוא כהיום בשוק, כיסויי ראש בשלל צבעים וגוונים, ולפעמים יופיים עולה הרבה יותר מאשר הפאות הנ"ל. וחזקה על בנות ישראל, שלא יעזבו את ההיתר, ויקחו דווקא את הדבר האסור].

אשרי האשה, שתדע להפיק את הלקח הרצוי ממאמר זה, ותדע להשתחרר מכל ה'זרם הסוחף', ולא להיות כבולה בשלשלאות לכל "אופנה" שמתחדשת ברחוב, אשה כזו הולכת ברחוב, מתוך 'סיפוק עצמי' עמוק, בזה שהיא זוכה להיות בכלל הנשים, שמקדשות שם שמים ברבים, ע"י צניעותה!!! עליה נאמר "רבות בנות עשו חיל, ואת עלית על כולנה"!

ונעבור לשאלה מס' 6.

אשה שבכ"ז הולכת ברחוב בבגדים לא צנועים ושקטים, האם העוונות שנגרמים מכך, נתפסים גם על צוואר בעלה?

תשובה: בודאי שגם הבעל לוקח באחריות כבידה זו. שהרי גמרא מפורשת היא במסכת שבת (דף נ"ד) "שכל מי שאפשר לו למחות באנשי ביתו - ובכ"ז, מעלים עין ואינו מוחה, אומרים חז"ל שהוא נענש על העבירות שיעשו בני בתו!

[ובשלחן ערוך (סימן תר"ח, סעי' ב', ברמ"א) נפסק, שהחיוב להוכיח זה "עד אשר יכה אותו או יבא לקללנו" - רק אז הוא נפטר מלהמשיך להוכיח אותם, ואולם כל עוד שלא הגיע לידי הכאה – מחויב לחזור ולהוכיח!]

ויסוד החיוב, הוא על פי מה שלימדו אותנו חז"ל בגמרא מסכת שבועות (דף ל"ט.) "אם יש אחד גנב בתוך הבית, כל בני הבית נענשים, ומשום שהם 'מחפים' עליו, ולא מוכיחים אותו. ויש לנו דין: "שכל ישראל ערבים זה לזה! וגם בנידון של צניעות. אם האשה מסוגלת ללכת בבגדים פרוצים - זה סימן של 'חולשה' על הבעל! שהוא מחפה על אשתו, ולא כ"כ איכפת לו, אם אשתו תהיה מוצגת ברחוב כ"חלון ראווה", ותגלה את כל יופייה, לפני כל מיני אנשי רחוב, בעלי יצרים. לא איכפת לו, אם אשתו מושכת תשומת לב מיוחד ברחוב, ובכך מחטיאה את הרבים ! על כל זה הוא שותק, הוא מעלים עין, ולפעמים אפילו ממריץ את האשה, שתלך באופן כזה!

אוי לו לאדם שכזה! הוא ואשתו יתחלקו ביניהם, על כל העבירות שהיא תצבור, בזה שהיא מחטיאה את הרבים! כן! כך חז"ל הקדושים אמרו לנו במפורש, "שהוא נתפס (נענש) על עוון אנשי ביתו", ואנו מאמינים שכל דברי חז"ל, הם קודש קודשים!

ולכן, כל אדם שקדושת הבית וטהרתו - יקרים בעיניו, והוא באמת מעונין שתשכון בביתו השכינה, חייב לבאר לאשתו את חומרת העניין. אמנם, צריך הוא לעשות זאת בחכמה ובתבונה, אסור לו להיכנס לויכוחים ועימותים, ח"ו, שהרי בזה הוא משיג בדיוק את המטרה ההפוכה, שמפיר עי"ז את שלום ביתו, והאשה תתמרד נגדו יותר ויותר.

אלא הבעל צריך לפעול בזה כעצת חז"ל, שהדריכו אותנו בגמרא מסכת שבת (דף ל"ד.) "שהבעל צריך לומר כל דבריו בניחותא", בעדינות ובישוב הדעת, כדי שיכנסו בלב השומעים.

ולתועלת העניין, נעתיק כאן 2 'גישות' של שיכנוע, שבהם הבעל יכול לנסות להשפיע על אשתו בנושא זה. וכל בעל יבחר לעצמו, את אחת משני הדרכים, שנביא כאן.

דרך ראשונה – הבעל ייגש להסביר לה זאת באופן שכלי. שבכיסוי הראש במטפחת, יש בזה גם שכל והגיון. כלומר, השכל שבדבר הוא, מכיון שעיקר 'יופייה' של האשה מתבטא בשיער שלה [וכן מוכח מהגמרא במסכת ברכות (דף ס"א.) שבזמן שהקב"ה רצה לייפות את חוה, ולהביאה לפני אדם הראשון כשהיא מקושטת, כדי לחבבה בעיניו, אז הקב"ה קלע את שערותיה! ומוכח, שבזה מתבטא עיקר היופי של האשה! ולכן החמירו חז"ל, ואמרו שלגבי שיער אפילו שערה אחת כבר נחשב כ'ערווה' באשה. בניגוד לבשרה , ששם הצריכו גילוי טפח (8 ס"מ) כדי שיחשב כערווה. ושוב ראיתי בספר תורה תמימה (פר' במדבר, פרק ה' פסוק י"ח) שג"כ כתב, שעיקר חינה של האשה, זה דווקא בשערותיה. ועיין שם עוד].

וא"כ, התורה שירדה לעומק רגשותיו של האדם, ידעה שֶׁמִּדָּבָר זה (שיער אשה) האדם מתפעל ביותר, ולכן ציותה התורה, לאשה נשואה שצריכה היא לכסות את שערותיה, ולא לגרות בהם את בני האדם, כיון שכבר היא "תפוסה ומוגבלת" רק כלפי בעלה בלבד! ואשה שבכ"ז משתדלת להבליט את שערה בחוץ (או שמשתדלת לחבוש פאה, שזה יהווה כ"תחליף" במקום שערה) בזה היא מגלה, שבעלה הוא לא האדם היחיד שתופס אצלה מקום בראש, והיא רוצה למצוא חן, ולהבליט את עצמה גם בעיני אנשים זרים! ! !

ובקיצור נסכם: כיסוי הראש לאשה, נועד להציב "תמרור" עצור! תמרור אדום! לעיני כולם, שאשה זו כבר 'תפוסה', ואסור לאנשים זרים להביט אחריה, כיון שיש לה כבר בעל!

ורעיון זה ממש דומה לכתר שמונח על ראשו של המלך, שלא יעלה על הדעת, שהכתר יהיה לטורח, ולמשא כבד - על ראשו של המלך... הפוך בדיוק! זה מה שמבטא את אשיותו הדגולה של המלך, וזה מה שמסמל שהוא האיש המרומם יותר מכולם!

וכך בדיוק בנושא שלנו: אשה שחובשת על ראשה כיסוי ראש כראוי, זה מה שמבטא לכולם את אשיותה הצנועה! זה משקף לכולם, שאשה זו בדרגה מוסרית גבוהה יותר מכולם, שיודעת לשלוט על יצריה! ובכך, כבודה וחשיבותה, עולה הרבה מאד בעיני הבריות!

זהו ההסבר ההגיוני, שבו צריך הבעל לנקוט, כדי לשכנע את אשתו לכסות את ראשה בכיסוי צנוע, שלא בולט לעיני כל.

הדרך השניה: אם הבעל רואה, שהדרך הראשונה עדיין לא הועילה לשכנע ולרכך את לבבה, אזי נשארה לו עוד דרך אחת של שכנוע, ודומה שזה הדרך היעילה ביותר. והיא: להתחיל ללחוץ על ה'רגש' של האשה. כלומר: להראות לה, שאם היא הולכת בבגדי פריצות זה פוגע בו אישית! הוא עצמו כבר מתבייש לצאת איתה לרחוב! שכן, מה אומרים הבריות? תראו איזה אברך חרדי, עם כובע, מגבעת, וציציות בחוץ, ובכ"ז , מאפשר לאשתו ללכת עם פאה כזו פרוצה, שמבליטה אותה במיוחד! הרי – חוץ מ"חילול השם" הנורא שנגרם מכך, עוד הוא עצמו נעשה ללעג וקלס בעיני כולם! שמסתכלים עליו בתור אדם חלש אופי, שלא יכול לעמוד על עקרונות הצניעות שבתוך ביתו!

וכשהאשה תראה שהדברים מגיעים עד כדי כך, שבעלה מתחיל כבר להיות חולה מזה, ואפילו הוא, כבר מתחיל לסלוד מכל 'ההצגות' האלו, אזי במשך הזמן היא תיכנע, ותסכים לוותר על הנוכחיות שלה, ותתחיל ללכת כפי רצון בעלה!

אלו הם, שני דרכי השכנוע, שאפשר להפעיל על האשה. ובעז"ה, אם הבעל יעשה את ההשתדלות מצידו, ויתחיל בעצות אלו – מובטח לו שבמשך הזמן הוא יראה השתנות לטובה בתחום זה. וכמו שהבטיחו לנו חז"ל, בגמרא מסכת יומא (דף ל"ח:) "הבא לטהר מסייעין אותו מן השמים"!

ואולם צריך גם לדעת, שלאחר שיש בידי הבעל יכולת של אמצעי שכנוע, א"כ אף אדם לא יכול יותר לצאת 'נקי' מעסק זה, ולפטור את עצמו בטענה "ידיי לא שפכו את הדם הזה"! אני לא אחראי ב'החטאת הרבים', וב'חילול השם' שנגרם בגין בגדי הפריצות שאשתי לובשת!

טענה זו - לא תתקבל בב"ד של מעלה, שהרי היה בידך שני אמצעים לשכנע את אשתך (הסבר הגיוני, והסבר רגשי, וכנ"ל). ומדוע לא הפעלת את כוחך, לנסות אותם כלפי אשתך? מדוע בזה פתאום נהיית "טוב לב", והחלטת שבתחום הזה אתה לא מתערב, ולא אומר לאשה מה לעשות!

כשהאשה פוגעת קצת בכבודך האישי - אתה מתפרץ כ'הר געש', ומעמיד אותה מיד במקום הנכון! ואילו כשזה נוגע בפגיעה בכבודו של בורא עולם (שפורצים את גדרי הצניעות. שזה הדבר השנוא ביותר עליו) שם כבר לא איכפת לך? שם כבר אתה מגלגל את כל האחריות על אשתך?

אוי לו לאותו בעל שנוהג כך! עליו לדעת שבנתיים הקב"ה 'ארך אפים', ואולם בסופו של דבר, יפרעו ממנו עד הפרוטה האחרונה! הוא יצטרך לשלם מחיר יקר מאד על השתיקה שהנהיג בביתו, ולא מיחה על פריצת הצניעות שנפרצה בתוך תחומו!

ומענין לעניין באותו עניין: מכללם של דברים, עולה גם תוכחה מגולה, לכל אותם הבעלים שנוהגים לטייל עם נשותיהם ברחובות קריה, בשבתות וחגים, כשהן מלובשות במיטב הבגדים, ומקושטות בשלל הקישוטים והתכשיטים, והולכות בנעליהן בקול רעש גדול, לעיני כל, והשטן מרקד ביניהם, רחמנא ליצלן.

על אותם נשים, לזכור היטב את אזהרת חז"ל (בגמרא מסכת סוכה, דף כ"ו.) "פרצה קוראת לגנב"! כלומר, כל פרצה קטנה בחומת הצניעות, היא כבר מעוררת את ה'גנב', דהיינו: היא מעוררת את האנשים, שיביטו דווקא בה, ובזה היא גורמת להחטיא אותם באלפי עבירות!

וכבר לימדו אותנו חז"ל בגמרא מסכת גיטין (דף מ"ה.) וכן במס' קידושין (דף נ"ו:), "שלא עכברא גנב, אלא 'חורא' גנב"! שכן, אילו היה העכבר יודע, שאין לו את החור – אליו הוא יכול להבריח את גניבתו – אז הוא מלכתחילה לא היה גונב!

וכך גם בנדון שלנו, האנשים שנכשלים בחטא פגימת העיניים לא הם האשמים, אלא ה'חור' שממנו יוצא הפריצות משם מתחיל כל מוקד הפורענות! ואוי להם לאותם נשים, שבעצם יום השבת המקודש, יוצאות ומחטיאות את הרבים, במיטב הבשמים והקישוטים, זה מסתכל על אשת חבירו, וזאת מסתכלת על בעלה של חברתה, והשטן מרקד וחוגג ביניהם...

ולכן כל בעל, חייב למחות על כל הפרצות הללו, ויעשה ככל אשר ביכולתו שלא יצאו לרחוב עם לבוש מגרה ומפתה.

והאמת, שמי שמתבונן קצת ב"עיני השכל" מתקשה לעכל את הדברים. שהרי, כיצד יתכן, שבעל שיש לו מינימום של כבוד עצמי, ירשה לאשתו לשמש ברחוב כ'חלון ראווה', שמפיק הנאות איסטטיות, לכל אדם נחות, פרוץ, בעל יצרים ותאוות? הרי דבר זה מעיד, על עומק "שפלותו" של הבעל, שמוכן להפוך את אשתו לפורקת עול, שפורצת את כל רסן תאוותיה, בפני אנשי הרחוב!

וידעו להם עוד אותם נשים, שלא רק את נפשם הם מחריבות, אלא גם את נפש עם ישראל כולו! כשח"ו (לא יקום ולא יהיה) באים על שונאי ישראל, כל מיני פגועים, צרות ואסונות, ורואים שיש חרון אף, והסתר פנים מאת הקב"ה, בדבר כזה צריכים לבדוק את 'שורש' הבעיה!

שום פתרון אחר לא יעזור בנידון. זה לא תלוי בשום "ועדת חקירה" ולא באיזה שהוא "הסכם שלום" שיחתמו ביניהם אנשי השלטון.

יהודי מאמין יודע, ששורש הבעיה נעוצה: עד כמה הקב"ה נמצא בתוכנו, ומשגיח עלינו? האם ח"ו לא 'סילקנו' את השגחת הקב"ה מאתנו, על ידי זלזול בחומת הצניעות? ושיהיה ברור: שעיקר התביעה זה דווקא עלינו החרדים, מאיתנו הקב"ה תובע יותר. שהרי אצל החילוניות, אע"פ שהם הולכות יותר בפריצות, מ"מ אין עליהם כל כך תביעה. מסכנים, כך חינכו אותם וכך הם גדלו, וכך מטיפים ומחדירים להם כל הזמן בכלי התשקורת, (תאוות, גירויים, גילוי עריות, הנאות, בילויים, וכו'). וא"כ דינם כדין "תינוקות שנשבו" והם ממש נחשבים כמעט "כאנוסים"!

ואולם, אנו הדתיים, שיודעים היטב, עד כמה חוסר צניעות פוגע קשות בהשגחת הקב"ה על ישראל. יודעים היטב, שכל פרצה קטנה בתחום הרגיש הזה - מרחיקה יותר ויותר את הקב"ה מקרב מחנינו!

וא"כ, לנו יש משקל יותר 'מכריע' אצל הקב"ה! מאתנו הוא מצפה יותר, וגם תובע יותר!

* את יודעת עד כמה בגדים אלו, גורמים להכשלת הרבים בעוון פגימת העיניים!
* ואת גם יודעת, שזה עוון פלילי - להחטיא את הרבים!
* את יודעת שזה אסור להחטיא את הרבים!
* את יודעת כמה הקב"ה כועס במיוחד על עוון זה!
* את יודעת את הכל! ובכ"ז הולכת ומורדת במזיד ח"ו, נגד הקב"ה?

הרי בזה את מעכבת את הגאולה, וגורמת שיהיה "הסתר פנים" לעם ישראל! הנה, בואי ותתבונני קצת: כיצד יכולים הגויים לבוא להכות ולהשמיד בנו היהודים, שאנו נקראים

"בניו" של המלך? וכי אנו 'הפקר', שאין ח"ו אחד מלמעלה שמשגיח עלינו? כל אחד יכול לבוא ולעשות בנו ככל העולה על רוחו? אנו 'זרוקים' לגורל הטבע, ח"ו?
התשובה: כל הטענות הללו צודקות רק בזמן שהאבא הקב"ה, נמצא איתנו! אז באמת כולם מפחדים לגעת בנו לרעה! ואולם, כשאנו מסלקים את האבא מקרב מחננו, אזי אנו חשופים לשיניהם החדות של 70 הזאבים, שמקיפים אותנו מכל עבר!!!
ויסוד זה , כבר לימד אותנו דוד המלך בתהלים: כשהקב"ה איתנו – אנחנו על 'הגובה'! שנאמר "גם כי אלך בגיא צלמוות בכ"ז, לא אירע רע" מדוע? כי אתה עמדי! אף אחד לא יכול לגעת בנו לרעה!
ואולם כשהקב"ה מסלק את שכינתו מישראל אז באמת, צריך לפחד ולחשוש מפני הבאות, שנאמר "הסתרת פניך הייתי נבהל"! [וכבר כתב הגרע"י שליט"א, בשו"ת יביע אומר (חלק ו' יור"ד, סימן י"ד אות א') שמה שנהרגו בזמן מלחמת יום הכפורים, אלפי בחורים של חיילנו, הי"ד. מי יודע, אם זה לא בעוון החמור של הפריצות מצד בנות ישראל! וסיים שם הרב "וה' הטוב יכפר בעד, והיה המחנה הנשאר לפליטה"].
כל אשה, שעדיין בוער בליבה קצת יראת שמים, חייבת לקחת מסר מחריד זה לתשומת ליבה, ולשקול פעמיים ושלוש - לפני כל יציאה לרחוב:
"גורל עם ישראל נתון בידיה! היא מחליטה האם השכינה תשרה בתוך מחננו, או ח"ו ההיפך! וכל שלב התקדמות בנושא הצניעות – מבטל הרבה גזירות קשות מעם ישראל, וכל הקפדה נוספת - שומרת יותר את עם ישראל להיות מוגן מפני העוינים אותו מסביב! אחריות כבידה זו, מוטלת אך ורק בידי האשה. ואשרי האשה ששומרת על צניעותה, ובכך גורמת להשראת השכינה בעם ישראל! הקב"ה בעצמו מתגאה בה, ואומר בפני מלאכי מרום: "ראו ברייה שבראתי בעולמי, שגורמת לקדש את שמי בעולם, ולהשראת השכינה בתוך בניי, עליה נאמר "ישראל - אשר בך יתפאר"!
ונעבור לשאלה השביעית והאחרונה.
בקטע זה נביא מעשיות וסיפורים מרתקים מסמרי שיער, על עוז גבורתם של בנות ישראל הכשרות, בתחום הצניעות. נתחיל תחילה מהעובדות שסיפרו לנו חז"ל, ומפוזרים על פני הש"ס:
1. הגמרא בגיטין (דף נ"ז:) מתארת תיאור מזעזע, על גבורת בנות ישראל. כשחרב בית המקדש, והגלה נבוכדנצר את ישראל לבבל, לקח עמו רשע זה 400 ילדים וילדות בתוך אוניה, כדי לעשות בהם מעשים מגונים. מספרים לנו חז"ל: כשהרגישו הילדים על מזימתו של אותו רשע, באו הילדות אל הילד הגדול שבכולם (כלומר, זה שהיה יודע

ספר יותר מכולם) ושאלו אותו: אם אנו נזרוק את עצמנו לתוך הים הסוער, האם נזכה בזה לחיי העוה"ב? ענה להם אותו בחור, שיש פסוק בתנ"ך, המוכיח שאכן יזכו בכך לחיי העוה"ב!

שמעו זאת הילדים, ואולם עדיין פחדו מלבצע בפועל את התכנית הנועזת, וכשראו זאת הילדות, לא הססו הרבה, והפילו עצמם ישר לתוך הים הגדול!

ורק אז, משראו הילדים את עוז רוחם ואומץ ליבם של הילדות, נשאו ק"ו בעצמם, ואמרו: מה אלו בנות, ובכ"ז יש להם אומץ למסור נפשם למות, ובלבד שלא יטמאום, אנו, שאנו יותר מצווים על כך, על אחת כמה וכמה! ומיד קפצו גם הם לתוך הים! ! !

מזעזע ממש! רואים ממעשה חז"ל זה, שבנות יש להם יותר "גבורה נפשית", לקדש שם שמים בנושא של צניעות, הרבה יותר מאשר לגבר! ודבר זה מחייב אותנו מאוד! לא מבקשים מאתנו למסור נפש בעד הצניעות, אלא בסך הכל להקריב קצת מהרצונות והנוכחיות שלנו - למען כבוד השם יתברך, שציונו על הצניעות!

האם גם דבר קטן כזה אין באפשרותנו להקריב למענו? עד כדי כך ירדנו פלאים, שנהפכנו להיות חלשי אופי וקלי דעת?

2. ושוב מספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת תענית (דף כ"ד.) על התנא ר' יוסי, שהיתה לו בת בעלת יופי במיוחד, ודוקא מפני כך, פחדה אותה בת צדקת, שמא תכשיל אחרים במראיה, ולכן היתה נמנעת מלצאת לרחוב.

והנה יום אחד פוגש ר' יוסי אדם מסוים, שלוקח 'מקדחה', ולא פחות ולא יותר - מתחיל לקדוח חור, בתוך קיר המרפסת של ר' יוסי.

השתומם ר' יוסי ושאל אותו: מה זה? מדוע אתה עושה חור בתוך קיר בתי? נבעת הלה, וענה לר' יוסי: אומר לך את האמת, בת יחידה יש לך, יפה כלבנה, ויודע אני שלא תתן לי להנשא לה. ולכן אמרתי לעצמי: אם לא זכיתי להנשא לה, לראותה בעיני גם לא אזכה? ולכן עשיתי לי כאן חור כדי שאוכל לכה"פ להביט ביופיה.

נזדעזע ר' יוסי לראות עד היכן הדברים מגיעים, נכנס לְבֵּתּוֹ ועשה מעשה שלא יאומן! הוא ניגש לביתו, ואמר לה: באת לעולם כדי לצער את הבריות? שובי לעפרך, ואל יכשלו בך בני אדם! ואכן כך היה, הבת נפחה נשמתה ומתה, כאשר גזר אביה הקדוש.

וכאן בוקעת וזועקת השאלה: מה רצה ר' יוסי מביתו? וכי היא הכשילה בני אדם? הפוך, היא הרי 'הסתגרה' בתוך הבית, ועשתה מצידה את כל ההשתדלות, לא להכשיל את הבריות!, וא"כ מה היא אשמה, אם יש איזה אחד "משוגע" בעולם, שיצא מדעתו ורוצה בכח להביט בה?

והתשובה לשאלה זו, מרעידה את הלב - עוד יותר מהשאלה. ר' יוסי לימד אותנו כאן לימוד מזעזע: בת ישראל אשמה, ולוקחת אחריות על כתפיה על כל חטא שבני אדם נכשלים בה! ולא משנה אם היא גרמה לכך, או לא. אם המציאות הוא, שעל ידה נכשלים בני אדם - כבר יש עליה תביעה בשמים!

נו, ומה נענה אנחנו? לא רק שנכשלים בנו בני אדם, אלא אנו עוד גורמים להם זאת במו ידינו! אנו עושים את כל ה"השתדלות", כדי למשוך את תשומת לב הבריות אלינו!

וכי על דבר כזה ישתקו בשמים? וכי דבר כזה לא מעורר תביעה קשה אצל הקב"ה? ...נקודה למחשבה ולחשבון נפש!

3. נעלה כאן עוד סיפור מופת, ובזה נחתום את הפרק: מפורסם המעשה שהיה בתקופת ימי האנקוויציה, על נערת פלאים, שהיתה חדורה ביראת שמים טהורה, והיתה גם יפת תואר ויפת מראה. ורצו הכומרים להנשא לה, ולהעבירה על דתה, בהבטיחם לה כל הון שבעולם.

ואולם הנערה סירבה מכל וכל, לשמוע על הצעה כזו, ואף לא נרתעה מהאיומים שהשמיעו באזניה ראשי הנוצרים. משראו כך אנשי הכמורה, החליטו לחרוץ את משפטה, בגזר דין מר ביותר: לקשור את שערותיה לזנב סוס אביר, וכך כשהסוס דוהר ברחובות העיר, תיגרר האשה על הרצפה, ותנפח את נשמתה תוך כדי ריסוק אברים באופן זוועתי!

לא הועילו כל שידולי ראשי היהדות להצילה, הכל נפלו על אזניים ערלות אכזריות.

והנה, כשהגיע יום המיועד, והובילוה לביצוע ההריגה, נתנו לה את הזכות לבקש את הבקשה האחרונה בחייה, כשכל הגויים מטים את אוזניהם, לשמוע מה תהיה הבקשה האחרונה של נערה יהודית מסכנה.

והנה כשהתחילה הנערה לבקש, לא האמינו הגויים למשמע אזניהם. נערה קדושה וטהורה זו, ביקשה קופסת סיכות בלבד!

הגויים, שעדיין לא ירדו לסוף פשר בקשתה המוזרה, נדהמו לראותה איך שהיא לוקחת את אותם סיכות, ותוחבת אותם בגבורה ובאומץ לב שאין כדוגמתו לשולי השמלה ומהדקת אותם לתוך בשר! הכל כדי, שח"ו לא תתרומם השמלה אפי' במעט, בעת מירוץ הסוס ברחובות העיר!!!

וכך באמת היה, לאחר שגמרה להדק את קצוות השמלה, החל העגלון האכזרי להצליף את השוט על הסוס, וכך נגררה הנערה על הרצפה, כשכל גופה זב דם...

ובזה עדיין לא הסתיים גבורת נפשה - - - הנה, תוך כדי מירוץ הסוס, שומע העגלון קול צעקת אימים מאחוריו: עצור! עצור! הלה הפנה ראשו לאחוריו, ומה נדהם לראות, שהנערה היא זאת שמסמנת לו בשארית כוחותיה, לעצור לרגע את העגלה - - -
הלה עצר מיד את העגלה, כשכל כולו מתוח, ומלא סקרנות לשמוע מה בפי הנערה.
"אנא ממך - פנתה אליו הנערה בשארית כוחותיה, סיכה אחת יצאה לי מתוך הבשר, ובכך התרוממה לי קצה השמלה, והיא מתגלת מידי פעם. הא לך הסיכה, ואנא תחוב לי אותה בחזקה בשמלה, כדי שהשמלה תהיה מהודקת חזק לבשר מכל צדדיה"!
העגלון הגוי היה המום ומוכה שגעון! הוא 'צבט' שוב ושוב את בשרו, כדי להווכח האם באמת הוא אינו "חולם"? האמנם? עד כדי כך, יכולה להגיע גבורתה של נערה יהודית? עד כדי כך יכולות בנות העם היהודי לשמור על צניעותן, אפילו ברגעים הקשים והטרופים ביותר???
ומרוב ההלם והתדהמה שתקף אותו, הוא הרגיש שכל גופו 'נשתתק' בתוכו, מבלי יכולת להזיז איבר...
גבורה נפלאה זו, הונצחה לנצח בהסטוריה של העם היהודי.
וזה מחייב אותנו הרבה מאד! זה מראה לנו, איזה 'כוחות נפש' עמוקים טמונים בלב כל בת יהודית, עד כדי למסור נפש, למען הצניעות והטוהר של העם היהודי!
ואנו? להיכן נעלמו לנו כל הכוחות האלו? והרי גם אנו, המשך זרעו של תפארת העם היהודי, ובודאי שגם בנו, טמונים אותם כוחות! רק מה? עם קצת רצון, עם קצת התבוננות, עם קצת הקרבה מצידנו - וכבר נגלה, שגם אנו לא מוכנות להתפשר, על כל פירצה בנושא הצניעות שלנו. לא מוכנות לוותר, על שום עיקרון, שעמדו עליו אמותינו הצדקניות בתחום הצניעות!
עם קצת רצון ושיתוף פעולה, נזכה יחד להרים את קרנו 'וגאוותו' של העם היהודי – בבנותיו הכשרות והצנועות. ואלו הם שבסופו של דבר, יקויים בהם מאמר חז"ל: בזכות נשים צדקניות, עתידים בני ישראל ליגאל!

ואשרי האשה הצנועה

שאמותינו הקדושות יקבלו את פניה בעולם העליון!

עשרה כללים נחוצים לכל אשה ובת השומרת את יסודות הדת:

1. אשה צנועה - אינה לובשת בגדים צרים, או קצרים, שיכולים להבליט אותה!
2. אשה צנועה - מכסה את שיער ראשה כדין, לבל יראו את שערותיה, או כעין "חיקוי" של שערותיה ("פאה").

3. אשה צנועה - אינה מרבה לדבר עם גברים, גם כשצריך ונחוץ.
4. אשה צנועה - אינה מתקשטת או מתאפרת, בהבלטה, ביציאה לרחוב.
5. אשה צנועה - אינה יושבת במונית ליד הנהג!
6. אשה צנועה - אינה נוסעת בלילה במונית לבד, אפילו בתוך העיר!
7. אשה צנועה - אינה עובדת בעבודה ציבורית, במקום שיש שם גברים!
8. אשה צנועה - אינה קוראת או מביטה, בחוברות ועתונים שאינם צנועים!
9. אשה צנועה - אינה מתחברת לשכנה שאינה צנועה!
10. אשה צנועה - אינה 'נסחפת' אחר כל הרעש והתעמולה, וכל האופנה והמודה של "תועבות פריז"!

אמא יקרה! זכרי:

חז"ל קבעו לנו (בגמרא בבא מציעא דף נ"ט.) "שאין הברכה מצוייה בתוך ביתו של האדם - אלא בזכות אשתו"!

בידך - להביא את הברכה לביתך!

בידך - להציל את בני ביתך מכל מיני פגעים רעים ושעות קשות!

בידך - לזרז את הגאולה לעם ישראל!

כל זאת - בתנאי: שתקפידי לשמור על 10 הכללים הנ"ל!

מאמר עשירי - מדוע אנו משקיעים כ"כ בילדינו, ולא רואים תוצאות חיוביות? מהו סוד ההצלחה, לזכות לראות נחת אמיתי מילדינו?

פרטי התשובה:

* לבן שלי, אין חשק ללמוד. מה לעשות?
* הבן שלי יצא לתרבות רעה, כיצד זה יתכן?
* מדוע הילדים של השכן יצאו יראי שמים, ושלי לא?
* באיזה אמצעים ניתן להשתמש, כדי להצליח בחינוך הילדים?

שאלות מסוגים אלו, אנו שומעים לעיתים קרובות מאבות ואמהות, שאיכפת להם מעתיד ילדיהם, וכואבים את כאבם. הם מחפשים ב"נרות", כדי לגלות את הדרך היעילה ביותר, שבה הם יוכלו להשיג את המטרה המרכזית שעומדת בחייהם: לזכות לראות סיפוק ונחת רוח אמיתי מיוצאי חלציהם. לזכות לראותם יהודים כשרים וירא שמיים, שממשיכים את הדרך הנפלאה, שהיתה בבית סבא.

לא שאנו מתיימרים להיות 'מומחים' גדולים בחינוך, ולהתחיל לחלק עצות בנושא "חינוך ילדים", שהיא נקודה מאד אחראית וגורלית. אלא עיקר המטרה במאמר זה, לדפוק על דלתות חז"ל הקדושים, ולראות מה הם העצות שהם כתבו לנו, איזו דרך הם

סללו לנו בתחום הזה, וכולנו יחד נשתדל בעזרת השם לאמץ את העצות האלו לגבינו, וליישם אותם למעשה. ורק אז – יכולים אנו להיות שלווים ורגועים, שההצלחה בחינוך ילדינו לא תאחר לבא. שכן כלל מסרו לנו חז"ל (במדרש רבה, שמות פרק ג'). "כל הנוטל עצה מן הזקנים (רבותינו הקדושים) מובטח לו שלא יגיע לו מזה מכשול", ח"ו.

1ראשית – רצוננו להבהיר לקוראים, מדוע בחרנו לסיים את הספר – דוקא במאמר הזה של "חינוך ילדים"? מהו הדבר שמאפיין במיוחד, את חשיבות מאמר זה?

לצורך הבנת התשובה, נקדים הקדמה קצרה: כל יודע ספר, כשפותח חומש בראשית, ניתקל ישר באבי האומה, שהיתה דמות נערצת ודגולה, והוא: אברהם אבינו! והנה אברהם אבינו, עשה בחייו הרבה דברים גדולים למען כבוד השי"ת, ולמשל:

1. כמה מאיתנו היו מוכנים להכנס לתוך כיבשן אש בוער, במטרה להשרף ח"ו, והכל למען כבוד השי"ת? ואברהם – ביצע זאת ללא כל התנגדות, הוא נכנס ללהבות האש, למען קידוש שם שמים!

2. כמה מאיתנו היו מוכנים לתת בן אחד שלהם, כדי לשחוט אותו, למען האמונה בק-ל אחד?

ואברהם אבינו, היה מוכן לקחת בן יקר, צדיק יסוד עולם, שהוא חיכה לילד הזה – שנים של תפילות! שנים על גבי שנים! ואברהם היה אז בגיל 137, זקן, שכמעט כבר אין סיכוי על פי דרך הטבע, שהוא עוד יביא ילדים. רק הבן היקר הזה – יצחק – יש לו בעולם חייו. ואת הבן החשוב הזה, אברהם היה מוכן להקריב למען כבודו של השי"ת!

שלושה ימים של 'מתח' הולך אברהם אבינו, כדי לחפש את ההר שהקב"ה אמר לו להקריב שם את בנו. שלושה ימים שלמים קשים ממוות, מעמידים אותו בנסיון קשה ביותר, אולי בנתיים הוא יתחרט... אולי יחזור בו ולא ירצה להקריב את בנו... אבל - לא ולא! בגבורה נפשית מופלאה, המשיך אברהם אבינו לצעוד, והיה מוכן לתת את הכל - להקב"ה! את כל רגשות הלב! את כל הבנת השכל! את כל 'רחמי אב על הבן' - הכל הכל לתת לכבוד הקב"ה! ומעשה זה עורר רעש כל כך גדול בשמיים, עד שאנו מבקשים כבר קרוב ל – 3,700 שנה בכל ראש השנה, שהקב"ה ירחם עלינו בזכות עקידת יצחק! 3,700 פעמים, ועדיין לא נגמרה אותו 'זכות' של מעשה זה! כל המצוות האלו, היו לאברהם אבינו. ובכ"ז תראו דבר מפליא מאד:

אחרי כל המעשים הגדולים האלו, אברהם אבינו עדיין לא נעשה "לאהובו" של הקב"ה! הוא נקרא רק בתואר של "ירא אלוקים" (עתה ידעתי, כי ירא אלוקים אתה) אבל עדיין לא "אהובו" של מלך! מתי אברהם זכה לקבל את התואר שהוא אהובו של הקב"ה? מגלה

לנו הפסוק (בפרק י"ח, פסוק י"ט) "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בנו אחריו"! ופירש שם רש"י - "ידעתיו" - לשון "חיבה", שהקב"ה אהב את אברהם דוקא בגלל זה!
רק בגלל שהוא יחנך ויצווה את בניו אחריו, ללכת בדרך ה', רק בגלל מעשה זה בלבד הוא זוכה לתואר אברהם אהובי! מדהים ממש!!!
חינוך הילדים שווה אצל הקב"ה, יותר מאשר להכנס לכבשן האש, ויותר מלהקריב את הבן ע"ג המזבח, בכל אלו הוא עדיין לא נעשה לאהובו של הקב"ה, אלא רק בחינוך ילדיו!!!
וא"כ, איך בנ"א יידע, אם הקב"ה אוהב אותו או לא? על ידי שיראה איזה חינוך בניו מקבלים! זה המודד לקבוע, אם הוא נקרא "אהובו" של הקב"ה! ולכן, כיון שכולם רוצים להקרות "אהוביו" של הקב"ה, שזוהי כל מטרת בואנו לעוה"ז, לכן בחרנו להקדיש לנושא זה של חינוך הילדים מאמר שלם, ולחתום בזה את ספרנו, שכן עי"ז נזכה להימנות בין אוהביו של הקב"ה!!!
וכדרכנו בכל המאמרים, גם כאן נעלה תחילה את העצות הבסיסיות שהובאו בספרי חז"ל, ואח"כ ננסה יחד, לנתח את הדברים, בס"ד.
סוגיא זו מתפצלת ל – תשע נקודות מרכזיות, ששאבנו אותם מתוך מקורות חז"ל, וכל הורה (שמסור לילדיו, ודואג באמת לעתידם) חייב להיות מודע אליהם:
1. שאלה ראשונה – ראשית לכל: איזה חינוך מחדירים לראשו של הילד בביה"ס: חינוך חרדי – או של ממלכתי (דתי – ושלא דתי)?
2. האם הילד בבית, רואה בהוריו דוגמא אישית 'חיובית', או דוגמא 'שלילית' ?
3. האם ההורה מקדיש דקה או שתיים ביום, כדי להתפלל מקירות ליבו – להצלחת ילדיו בתורה ויראת שמים?
4. האם ההורה מקדיש 5 דקות ביום, כדי ללמוד עם בנו דברי מוסר, ולהחדיר בו כמה טיפות של 'יראת שמים'?
5. מאכל שנכנס לפה של הילדים, האם ההורה מקפיד לבדוק את סמל כשרותו, אם אין עליו חשש של מאכלות אסורות?
6. מתי צריך להתנהג עם הילדים ביד 'תקיפה', ומתי ביד 'מלטפת'?
7. סוגי השמות שקובעים לילד בשעת לידתו, יש להם השפעה עצומה על נפש הילד!
8. הַמָפְתֵחַ העיקרי להצליח בחינוך ילדים, תלוי בעיקר באמא, שהיא עקרת הבית!
9. כיצד אפשר לגלות, אם אכן הצלחנו בחינוך ילדינו?
עד כאן נקודות השאלות לבירור. וכעת נתחיל בס"ד, בפירוט מתן התשובות.

תשובה לשאלה א': איזה חינוך מחדירים לראשו של הילד בביה"ס: חינוך חרדי – או ממלכתי (דתי – ולא דתי)?
תשובה: שאלה זו, הצבנו אותה בדוקא בראש 'סולם הנידונים'. ומשום, שאם חסר את הבסיס היסודי הזה – חבל על כל הדיבורים, וחבל על השחתת הנייר שכותבים עליו! ובקיצור, חבל על כל הזמן!
ומדוע? משום שאם יש את הבעיה הזו – לא שייך להתחיל לדבר על כל מיני 'דרגות' שונות בהצלחת חינוך הילדים, וכל מה שההורים ישתדלו ויטרחו וימסור את נפשם בביתם, למען חינוך הילדים - הכל התמוטט להם באותם שעות שהילד נמצא בביה"ס, ומקבל חינוך 'דתי פושר'.
לא יעזור להם שום דבר! זה ממש פצצת אטום, שמפוצצת את כל ההשתדלות שיעשו בחינוך הילדים!
בעת כתיבת שורות אלו, משערים אנו לעצמנו, שבוודאי יהיו כמה הורים - שיפקחו עיניהם בתמהון, וישאלו: מה קרה? על מה כל הרעש? למה צריך להיות כ"כ 'קיצוני', ולהביט על כל דבר בעין רעה? וכו' וכו'.
ואנו – נבקש את סליחת אותם הורים, באם נאמר להם שמתוך שאלתם משתמע שאין להם שום ידיעה, מה היה בארץ לפני כ – 80 שנה, ומהיכן צמחו כל הבתי ספר שאנו כל כך מתנגדים אליהם.
והנה, נספר לכם את השתלשלות הדברים, ותשפטו אתם בעצמכם: לפני כ – 100 שנה, צצו תנועת "המשכילים" בעם היהודי, ואחריהם קמו חבריהם "הציונים", וחרטו בגלוי את הסיסמא על הדגל שלהם: אנו רוצים שעם ישראל יהיה עם ככל העמים! כלומר, הקב"ה רוצה שאנו נהיה לו "ממלכת כהנים וגוי קדוש, סגולה מכל העמים" שונים ומובדלים מכל תרבות המערב!
ועל זה באו המשכילים והציונים, והכריזו בגלוי, על פתיחת 'מרד' נגד מלכות שמים! (רח"ל). הם הכריזו, שאת הפסוקים הנ"ל הם רוצים לעקור מן התורה! הם רוצים שעם ישראל יהיה עם "ככל העמים"! די לסבל! די להשמצות! ודי לרדיפות נגד היהודים! אנחנו ניהפך להיות עם רגיל, בלי התואר של "יהודי שומר תורה ומצוות" וכך לא ירדפו אותנו יותר!
ובא אחד המשכילים, ואמר "הגדרה": מתי נדע, שאכן הצלחנו להפוך את עם ישראל, שיהיה שווה בתרבותו והתנהגותו לכל יתר העמים? מה ה'סימן' לגלות דבר זה? והוא

ענה: בזמן שכבר נראה, שגם ליהודים יש גנבים יהודים! שודדים יהודים! רוצחים יהודים!

זו תהיה 'הוכחה' חותכת, שהנה גם היהודים יודעים להתנהג ב'גזענות', ככל שאר העמים! ואז נדע, שאכן הצלחנו במטרה שלנו! כך אמר אותו כופר, לפני כ – 80 שנה. [וזאת עלינו לדעת, שפעם בעם ישראל לא היה בכלל מושגים כאלו של גניבות, רציחות, וכו'. אם מצאו בעיירה איזה גנב "יהודי" - זה תמיד היה, או איזה 'חולה בנפשו', או אחד, שהעניות הֶעֱבִירָה אותו על דעתו. ודבר זה אפשר לברר אצל זקני הדור, והם יעידו שאכן בעיירות היהודים בחוץ לארץ, בבית של סבא שלהם, לא היו סוגרים כלל את הדלת במנעול. ותופעה זו - הציקה מאד לראשי הציונים! הם לא יכלו לעכל זאת, שהעם היהודי ישאר "פָּאנָטִי" (כלשונם) ללא כל תרבות יוון ה"מתקדמת"].

ואכן, מאז, זכה אותו משכיל, שיש בעם ישראל את כל הגוונים מכל 'היצורים'. יש גנבים יהודים, יש שודדים יהודים, ובקיצור: את כל תרבות המערב (השחצני והגס) אפשר היום למצוא גם בתוך העם היהודי, לצערנו. לא צריך ללכת לחפש זאת רחוק אצל הגויים, המשכילים הצליחו להכניס זאת בתוכנו. [ואכן לדאבוננו, אלו מעשים בכל יום. ולדוגמא: לפי הערכת נתוני המשטרה נמסר, שבכל רחבי הארץ במדינה של היהודים מתבצע:

מעשה "רצח" - מינימום פעם אחת בכל שתי יממות (48 שעות).

מעשה "שוד" - מתבצע מינימום בכל 6 דקות.

מעשה "פגיעה ברכוש הזולת" - מתבצע מינימום בכל 2 דקות.

אלו התוצאות המכאיבות של החינוך הרקוב! ומי החדיר להם את כל הפשיעה הזו? הבתי ספר של הציונים!

ועל דבר שהמציאות מוכיחה, לא צריך להביא שום ראיות והוכחות. היום זה כבר ידוע לכולם, שהחינוך שמקבלים (אף בביה"ס 'ממלכתי דתי') מדרדר את הנערים להגיע עד לשיא השחיתות. חינוך זה מכבה להם כל ניצוץ לאהבת התורה, וליראת שמים, והורס את כל אישיותם באופן מבהיל!

[וכבר אמר הסטיפלר הקדוש, שההבדל בין ביה"ס ממ"ד לחילוני, זה רק בזה, שכאן נעשים "אפיקורס" כבר בגיל 6, ואילו בממ"ד מגיעים לזה רק בגיל 13, ואולם הצד השווה שבהם, שבשניהם יוצאים אפיקורסים, שלא יודעים אפי' את יסודות האמונה!] ואיננו זקוקים לחפש הוכחות על כך, משום שהחילונים בעצמם, מעידים על הפשע הרב, שנגרם עקב חינוך פרוץ זה!

כל העיתונים החילוניים, מלאים בכותרות כל יום ויום, על נערים בני 13-16, שביצעו מעשי שוד, רצח, אלימות, דקירות סכינים, סחר בסמים, ועוד דברים גרועים יותר, אשר א"א להעלותם על הכתב!

איך יתכן, שילד יהודי, נשמה טהורה, יכול להגיע לידי מעשים נבזים ושפלים כאלו? איך מסוגל ילד יהודי, לבוא ולהכות ולגרש את הוריו מהבית, בעוד שהם השותפים העיקריים לכל מסכת חייו בעוה"ז? איך יתכן שילד בגיל 9 מסוגל לנהל 'כנופיה' של גנבים???

התשובה לכל זה ברורה: נשמות הילדים הם כמו "רובוטים", כל החינוך שמחדירים להם ניספג ונשרש בתוך ליבם, עמוק פנימה. ולכן, אם החינוך מראה להם, איך להיות יותר ה"גבר" בחברה, איך להיות יותר "אלים", יותר "חצוף וגס", יותר "עז פנים", יותר "בהמי", ואף פעם לא להישאר חייב לשני (להראות לו שאתה לא "פְרַיֵיר" שלו) א"כ בחינוך כזה, כבר לא פלא שאח"כ רואים את התוצאות האלו בפועל בשטח!

אין מה לעשות, אנו מאמינים בכל מילה שכתוב בתורתנו הקדושה, והיא קובעת לנו: "אם אין יראת ה' במקום הזה – אז – והרגוני! מעשה רצח! – לא פחות!!!

ושיהיה ברור: החינוך הממלכתי (ה'מלוכלכתי') הוא זה שמחדיר לילד את כל התועבות האלו! הוא מחדיר להם לחיות בלי מסגרת ומשמעת, ולההפך להיות פורקי עול! ויותר הרבה מזה, הם גם חותרים להגיע לנקודה הזו שנקראת - 'כפירה' בהשם!

הם עמלים קשות, בכדי להחדיר כפירה בילדי ישראל. לשבש את כל סיפורי התנ"ך, לומר להם שמוצאו של האדם זה מ'קוף' (חלילה וחס, עפרא לפומייהו) ולכן - יש לבעוט בדורות שעברו, שהרי הם יותר קרובים לסבא שלהם שהיה קוף, ומדוע צריך לכבד אותם? [ואע"פ שמבואר בדברי חז"ל (עיין בגמרא סנהדרין, דף ק"ט. וכן במשניות כלאים, פרק ח' משנה ו', בפירוש "מלאכת שלמה" שם.) שאנשי 'דור הפלגה', חלק מהם נהפכו להיות קופים ופילים – קוף – שדומה לבן אדם, ופיל – שמבין שפת בני אדם – מ"מ הם טוענים שאדם הקדמון היה בתחילה בדמות הקוף ח"ו, וזה ממש כפירה גמורה!] הם הופכים את כל התנ"ך לסיפורים "עממיים", וכאילו שמדובר כאן ח"ו ברצונות אישיים, או בגבורה פיזית, וכו'. (עפרא לפומייה) הם עושים את הכל במטרה שיגדל דור צעיר – שיותר לא יהיה ניכר עליו זהות יהודית!

וא"כ, מי שמחנך את בניו בבתי ספר מסוג הנ"ל, חבל לו על כל העבודה ועל כל ההשקעה שטורח להשקיע בבניו, הכל יפול בפח!

ומה נואלו אותם הורים טפשים, שרואים בחוש, בשני עיניהם את מה שעולל החינוך הממלכתי לילדי שכניהם או קרוביהם, הם רואים היטב באיזו 'גסות' הם מתנהגים כלפי הוריהם, הם יודעים היטב איזה מעשים נבזים ומתועבים מבצעים נערים כאלו ברחוב

– ובכ"ז הם לא לומדים לקח! הם הולכים "ראש בקיר" ומכניסים גם את ילדיהם לאותו בית הספר, שמחנך את ילדיהם לבעוט בסוף בהוריהם שטרחו כל החיים למענם!
איזה טפשות אוילית! הלא גם 'חמור עיוור', היה מרגיש שיש כאן איזה בור, שרוצים להפיל את נשמות ילדיו בתוך הפח, ולפחות היה הולך לנסות את החינוך התורני, מקום שידוע בבירור שמחנכים שם לכיבוד הורים, וליראת שמים טהורה.
תעצרו! תראו מה קורא לנוער עם החינוך הזה! תראו כמה הורים התאמללו קשות עקב חינוך פרוץ זה! והם בכל זאת ממשיכים בשלהם. מה? שהם יגידו שהם טועים? שהם יכופפו את הראש? לא בא בחשבון! ואפי' שזה יעלה להם ביוקר רב, במחיר עתיד ילדיהם! בכל זאת הם לא יודו על האמת!
לָמָּה דומים אותם הורים? לאחד שקנה 'כרטיס נסיעה' בתחנה מרכזית, כדי לנסוע לחיפה. והנה, כשעלה כבר לאוטובוס והתחיל כבר בנסיעה, גילה לתדהמתו שהאוטובוס נוסע לכיוון באר שבע! בדיוק לכיוון ההפוך, במקום לצפון – הוא נוסע לכיוון דרום! נבהל אותו אדם, ומיד קם ממקומו, והחל לפסוע בתוך האוטובוס לכיוון צפון (חיפה)...
משהבחינו אנשי האוטובוס בהתנהגותו המוזרה, שאלו אותו ספק בצחוק ספק ברחמנות: אדוני! אפשר לעזור לך? מדוע אתה מתחיל פתאום לעשות "צעדה" בתוך האוטובוס?
"הוי! אינכם מבינים"? תמה בפניהם האדון ה"חכם", הרי במקום לנסוע לכיוון צפון, טעיתי ולקחתי אוטובוס שנוסע בדיוק לכיוון הנגדי, וכעת, כדי לתקן את טעותי, אני מתחיל באמת ללכת לצד צפון, למקום שאני צריך להגיע אליו!
גל של צחוק עלה מבין הנוסעים, והם ענו לו בלעג: "אוי טיפש! אינך מבין שכמה שתפסע ברגליך לא יעזור לך כלום, כיון שבמציאות האוטובוס נוסע לכיוון ההפוך, וגם אתה נמצא בתוכו! ולכן, אם ברצונך באמת לתקן את טעותך, עליך לרדת ולהחליף אוטובוס אחר לגמרי!
- וכאותו טיפש - דומים גם אותם הורים, ששולחים את ילדיהם לחינוך הממשלתי, הם מנסים ומשתדלים לעשות כל מיני השתדלויות, להשריש בילדיהם את הכבוד והערצה להורים, נימוס ודרך ארץ, לשון עדינה ונקיה, ובקיצור, עושים את כל המאמץ שיוכלו לרוות בסוף 'נחת רוח' מילדיהם.

ואולם, בזה הם עושים פשוט 'צחוק' מעצמם! מדוע? משום שהם לא מודעים, שילדיהם נמצאים כבר בתוך האוטובוס, שמסיע אותם בדיוק לכיוון ההפוך, וכמה שהם ישתדלו ויטרחו לא יעזור! האוטובוס ימשיך לנסוע בכיוון הנגדי!

ורק עצה אחת יש בשבילם: לרדת ולהחליף אוטובוס, שבאמת נוסע לכיוון יעדם! כלומר, להחליף בית הספר, שבאמת משתדל לחנך כפי שכל הורה מצפה לראות בסוף מילדיו!

[וצריך עוד לדעת, שאם יש ח"ו "טמבלויזיה" בבית, הדבר ברור ופשוט ומובן מאליו, שזה לא פחות גרוע (ואפי' יותר מזה) מאשר החינוך המקולקל של הממשלה. ואוי להם לאותם הורים, שמעלימים עין מבניהם, ומניחים למכשיר הטמא הזה שיהפוך את ילדיהם לפושעים! עליהם לדעת שהם שורפים את נשמות ילדיהם, וכשההורים ימותו (לאחר אריכות ימים) לא רק שבניהם לא יכירו בהם לומר עליהם 'קדיש', אלא עוד ידונו אותם בעונשים קשים ומרים, שהם הגורמים לכל הדרדרות ילדיהם! וכל בעל שכל ימהר לזרוק את מכשיר הטמא הזה מביתו (או שימכרנו לגוי ערבי, או שיקדיש זאת לבית הכנסת, עבור שידור הלויין, שמשדרים בכל מוצאי שבת את שיעורו של הרב עובדיה יוסף שליט"א, ובזה ירויח גם זיכוי הרבים!) ויש עוד הרבה להאריך בנושא זה, ורק מחמת חוסר המקום נאלצים אנו לקצר].

ולכן, כל הורה, שעומד כעת "בפרשת דרכים" ושוקל לאן לשלוח את ילדיו, יידע לו שעתידו של בנו מונח על כף המאזניים, ובידו להכריע לכאן או לכאן. וכל כיוון הוא 'גורלי' שקובע כמעט את כל מסלול חייו לעתיד! ושיקחו בחשבון היטב, שאם בכ"ז יחליטו ההורים לשלוח את ילדיהם לחינוך ההרסני, בסופו של דבר, הם יאכלו מכל זה - חצץ ואבנים!

לאחר שנים, כשיגיעו לגיל הזיקנה, וכוחותיהם יפסיקו לתפקד, ואז יצטרכו את עזרת ילדיהם, ופתאום הם יראו, שאותם ילדים שהם גידלו וטיפחו כל הזמן - הם אלו שיזרקו אותם לתוך 'מושב זקנים' (ומתוך צפייה, מתי כבר ימותו ויוכלו לחלק בניהם את הרכוש, ה' ישמרנו!)

ובאותו זמן ההורים יתחילו לבכות, ויתחרטו מרורות על הרגע הזה שהוא שלח את ילדיו לחינוך שחינך את ילדיו לבעוט ולבגוד בהורים זקנים, ולהעריך ולהעריץ רק את הדור 'הצעיר'! הוא יאכל את עצמו מרוב צער, ואולם אז כבר יהיה מאוחר...

ולכן, נזכור היטב, לא להיות פזיזים בהחלטות גורליות, שקובעים את עתיד הילד לדור הבא. תמיד ללכת לפי הכלל שקבעו לנו חז"ל: "סוף מעשה - במחשבה תחילה!

ונעבור לשאלה מס' 2. האם הילד בבית, רואה בהוריו דוגמא אישית 'חיובית', או דוגמא 'שלילית'?

פרטי התשובה: כלומר, לאחר שההורים השתכנעו, והכניסו את ילדם למקום שמחנך גם ליראת שמים, מידות טובות, ודרך ארץ, והילד נמצא בידים טובות ואמינות - אזי עכשיו צריך להתחיל בעבודה! עכשיו יש קרקע מוכשרת לזריעה, שיש על מה לזרוע עליה שתילים רכים וקטנים.

וההשתדלות מצד ההורים, מסתכמת בכמה נקודות יסודיות, שעליהם מתבסס חינוך הטוב. והראשונה שבהם הוא: דוגמא אישית מצד ההורים!

ונבאר למה כוונתינו: ההורים צריכים להיות מודעים, לטבע המופלא, שהקב"ה ברא בטבע של כל ילד, והוא "מידת החיקוי". שיכלו של הילד, יודע לחקות יותר את ה'מעשים' שרואה - מאשר את 'הדיבורים' ששומע! כלומר, אפי' אם ההורים ישבו כל היום, לתת לילדיהם הרצאות ארוכות, בשבח מעלת כבוד התורה, ויטיפו להם הרבה מוסר בשבח ההתנהגות בנימוס ודרך ארץ, כל זה יכול להתמוטט אצל הילד, אם הוא רק יבחין אצל ההורים - במעשה אחד שהם מתנהגים הפוך ממה שדיברו אליו!

כל הדיבורים לא יתרמו הרבה, אם הילד יראה שההורים לא משתדלים להתאים גם את 'עצמם', להתנהג ע"פ דברי המוסר שהם החדירו לו. ולמה? בגלל שהקב"ה ברא בילד טבע של "חיקוי", והוא אוהב לחקות כל תנועה שהוא רואה אצל הוריו, בין אם זה דבר חיובי או שלילי!

ובזה - זה לא נגמר... מ'חיקוי' זה יעבור אצלו 'לטבע', שֶׁיֶּהֱפֶה שרשים עמוקים במידותיו של הילד, ורק כשהוא יגדל הם יראו את התוצאות!

ומי גילה לנו סוד זה? חז"ל הקדושים! ונעתיק כאן 3 מקורות מדברי חז"ל שדיברו מענין זה:

1. בגמרא במסכת סוכה (דף נ"ו.) כתבו לנו חז"ל, ענין עמוק בחינוך, וזה לשונם: "אמר אביי, אמרי אינשי – שותא דינוקא, או דאבוה – או דאימיה"! כלומר, האמורא הקדוש אביי, מלמד אותנו להכיר את כוחות 'החיקוי' שטמונים בתוך נפשו של הילד. אתה רוצה לדעת, מה האבא והאמא מדברים בתוך הבית? אתה רוצה לדעת את 'ההשקפה' שלהם? את כל זה אתה יכול לגלות אצל שותא דינוקא! דהיינו, תשמע איך מדבר הילד שלהם בחוץ! אם הוא מכבד ומעריץ אנשים גדולי תורה, צדיקים ויראי שמים, אז תדע שזה גם מה שההורים מדברים ביניהם בבית!

ואולם, אם הוא מעריץ את "אלופי עשיו", את מי שיש לו יותר 'כח הזרוע', את מי שיודע לבעוט יותר טוב 'בכדור', את מי שיודע לחקות יותר טוב את 'שחיית הדג' במים ("תחרות

שחיה") – אם הילד מתלהב ומעריץ את כל הכוכבים האלו, תדע לך שדבר זה לא התחיל ממנו, אלא הוא ספג את זה מתוך הדיבורים של ההורים בבית!
הוא שמע שהוריו כל היום מדברים ומתפעלים, מכל ההשגים של העולם החיצוני. מהשגים של מדענים, או ממעמד מכובד של רופא בכיר (שמשמש כ"אינסטלטור" לכלי הדם שבאדם) או שמתפעלים מאיזה קצין צה"ל, שיש לו כמה "ברזלים" על הכתף - - - את כל זה הילד קולט וסופג למוחו, וכשהוא יוצא בחוץ - הוא מתחיל להוציא הכל החוצה! את כל ה'שטיפת מוח' שהוא שמע מהוריו בבית!
עד כדי כך, מפותח כח החיקוי אצל הילד!
2. עוד מצינו רעיון חינוכי בדברי חז"ל, בגמרא מסכת סוכה (דף מ"ו:) וזה לשונם (בתרגום ללשוננו): "אמר ר' זירא, לא יבטיח אדם לתינוק לתת לו איזה פרס, או דבר כלשהוא - אם הוא לא בטוח בעצמו, מראש, שהוא יוכל לעמוד על דיבורו, ולקיים את הבטחתו לתינוק"!
ולמה? ממשיכה הגמרא להסביר "משום דעי"ז מרגיל הוא את התינוק לדבר שקרים"! התינוק רואה, שאין כל חשיבות למילה של אבא, א"כ ב"תֵת מוּדָע" שלו ניתפס, שמותר לשקר ולרמות ולא חייבים תמיד לעמוד על דיבור אמת!
שמעתם מה יכול לגרום 'דוגמא אישית' מההורים? מספיק שפעם אחת, האבא יבטיח לו משהו ולא יקיים את דיבורו - וזה כבר יתפרש בשכל של התינוק, שהדיבור הוא 'הפקר'! ואפשר להבטיח ולא לקיים! וכל כך למה? משום שזהו כוחו העצום של החיקוי! מה שאתה עושה התינוק תמיד יקלוט זאת בשכלו, וינסה במשך הזמן לחקות אותך! ולא משנה במה זה יתבטא, הן בדיבורים, הן במעשים, והן בהתנהגות! [ובספר "תולדות יעקב" מסופר על הסטייפלר הקדוש, שאמר שאפי' כשמספרים לילד 'סיפורי צדיקים' דמיוניים, צריך להודיע להם מראש שהסיפור לא היה במציאות, שבזה מחדירים להם יותר את הכרת האמת!].
3. עוד אימרה נעתיק מדברי חז"ל, שג"כ משקפת לנו את אותו רעיון. הנה בגמרא מסכת שבת (דף כ"ג:) מבטיחים לנו חז"ל : "אמר ר' הונא, הרגיל בנר – הויין ליה בנים תלמידי חכמים"! וכפשוטו, כוונת חז"ל לומר, שאם האמא רגילה להדליק נרות שבת קודש (וכמו כן, גם נרות חנוכה) זה "סגולה" לבנים ת"ח. ואולם הסבר זה קשה מכמה טענות:
1. אם כן, מה זה הלשון "הרגיל" בנר, היו צריכים לומר "המדליק" נר?
2. למה נקט לשון זכר "המדליק", הרי בדרך כלל, האמא היא המדליקה, והיו צריכים לכתוב בלשון נקבה "הרגילה בנר"?

3. וגם מהמציאות אנו רואים, שהרבה נשים מדליקות נרות בער"ש, ולא כולם זוכים לבנים ת"ח! (וחז"ל כאן לא נקטו בלשון של סגולה אלא בלשון הבטחה).

אלא, שהאמת היא, שמונח כאן עומק נוסף בדברי רבותינו: כאן לא מדברים על האמא, אלא על האבא! כלומר, חז"ל באים לרמוז לנו, שאם הבנים רואים שהאב כל הזמן "רגיל בנר" כלומר רגיל להתמיד בתורה לאור הנר, אזי מובטח לו שהמראה הזה יחרט עמוק בליבם של ילדיו, ובסופו של דבר, הם בעצמם יהפכו להיות ת"ח!

שמעתם – מהו הסגולה לזכות לבנים תלמידי חכמים? "דוגמא אישית" מהאבא! להראות לילדיו, שאין לו בעולמו אלו רק ד' אמות של תורה והלכה בלבד. וכל שאר עיניני העוה"ז 'טפלים' הם כלפי התורה, וחייבים אותם לצורך 'קיום הגוף' בלבד!

תמונה מאלפת כזו - הבנים לא ישכחו לעולם! הם גם ישאפו לחקות את אביהם במה שהם ראו אצלו, וזה מה שידחוף אותם בסוף לגדול ולהיות תלמידי חכמים!

4. ועוד גמרא מצינו, שמשקפת לנו את אותו רעיון. במסכת חגיגה (דף ט"ו:) נאמר: "אמר ר' יוחנן... אם דומה רבך למלאך ה' צבאות, אזי ילמדו תורה מפיהו. ואולם אם אינו דומה למלאך השם (כלומר, הוא בעצמו, אינו מקיים את מה שהוא מלמד לתלמידיו). אזי אסור לבקש תורה מרב כזה! רב שלא משמש גם כ'דוגמא אישית', חבל על כל התורה שהוא מלמד! היא לא תיקלט כלל בראש תלמידיו! [צא ולמד, ממה שכתב הסטייפלר מתוך מכתב למנהל תלמוד תורה "...מה שנשאר בראש התלמיד לנצח, מכל הלימודים שלימדו אותו, זה רק היראת שמים של המלמד"! ודברים אלו רואים בחוש, שרב שהקדיש רבע שעה ביום להחדיר 'יראת שמים' בתלמידיו, זה מה שנשאר להם בראש לאורך שנים!].

נעתיק לכם כאן סיפור מופת, וממנו תבינו היטב, מה כוונתנו כשאנו אומרים "דוגמא אישית":

מעשה בזוג צעיר, שרצו להצליח בחינוך ילדיהם. ולכן פנו לרב מנוסה, שיכוון וייעץ אותם, את דרכי החינוך. עד איזה גיל יש להעלים עין מהילד, ומאיזה גיל יש להתחיל לחנך אותו, בהדרגה או בעקביות, וכו'. תגובת הרב הפליאה מאד את הזוג הצעיר! ענה להם הרב: עכשיו אתם רק נזכרים? הרי אתם נמצאים כבר באיחור של 20 שנה!

"למה כבוד הרב מתכוון"? לא הבינו בני הזוג - אסביר לכם – ענה להם הרב בחיוך, אם אתם רוצים באמת להצליח בחינוך ילדיכם, זה לא תלוי בשום גורם אחר! אלא אך ורק בכם, לפי איך שאתם בניתם את אשיותכם כך בדיוק ילמדו ממכם ילדיכם! ולכן אמרתי לכם, שבכדי לבנות את אשיותכם, לאישיות שראויה לשמש בתור דוגמא חיובית זה כבר הייתם צריכים להתחיל לפני 20 שנה, כשהייתם עוד בימי נעוריכם...

ממעשה זה למדנו לקח נוקב: אין גבול - לדוגמא החיובית, שההורים יכולים לשמש בפני ילדיהם! כמה שההורים יותר יקפידו במצוות - הם יראו תוצאות יותר טובות בהתנהגות הילד! כל הנהגה, וכל תנועה מצד ההורים, שהילד רואה אותה - זה נכנס לליבו, זה חודר לעצמותיו, ואח"כ, אחר כמה שנים רואים את התוצאות!

ולשם המחשת הדברים, נתחיל להביא דוגמאות מעשיות: אם הילד רואה שאצל ההורים, ברהמ"ז, זה לא נטל ועומס, שצריך להתפטר ממנו. אלא הוא רואה שהם לוקחים ומברכים מתוך סידור, מילה במילה, בדביקות, בכוונה, ומתוך כובד ראש - מראה כזה, ישפיע השפעה עצומה על נפש הילד לטובה!

וכמו כן, כשהילד רואה שההורים מוכנים להקריב 'מהרצונות' שלהם, למען קיום מצוות התורה. מוכנים לוותר 'מהנוכחיות' שלהם, למען כבוד הקב"ה. וכגון:

* הוא רואה שהאמא מוכנה לוותר, ולא ללבוש בגדי פאר רק בגלל שהם 'פרוצים', ונוגדים את דיני צניעות!

* הוא רואה, שהאמא מוכנה לחכות לבעלה בערב, ולטפל לבד בילדים הכל בשביל שהאבא ימשיך ללמוד תורה. וילך לשיעורי תורה!

* הוא רואה, שההורים מוכנים לוותר ללכת לשמחת חתונה של קרובים רק בגלל שהחתונה מתנהלת "בתערובת", והתורה אוסרת ללכת למקומות כאלו!

כשהילד רואה את כל זה, הוא מתפעל ומתרשם עמוקות ממראה זה, ורושם זה נחקק עמוק בתוך ליבו, ובסוף הוא יאמץ את הדרך הזו לעצמו להמשך בניו אחריו!

וכך, אותו דבר בעניני השקפה: הילד שם לב, על מה ההורים שמים את "הדגש" בבית. אם כל הזמן, ההורים לא מפסיקים לשבח ולהתפעל מכל מיני אישים שתופסים מעמד מכובד ב'עולם השקר' (וכגון: דוקטור, שוטר, נשיא, ראש ממשלה, וכו'.)

במצב כזה, מה הבן קולט לראשו? שמי שתופס משרה מכובדת בעניני העוה"ז, הוא הרבה יותר חשוב מאדם שגדול בתורה. וא"כ למה לו ללמוד תורה? הוא יצא ללמוד מקצוע, ולהגיע לדרגות גבוהות בהשכלה, כדי שיתנו לו כבוד!

[ואח"כ ההורים עוד בוכים: איך זה שילדיהם אין לו חשק ללמוד? איך זה שהוא מתלהב להיות "עסקן ציבורי", ולהתנתק מעולם התורה? והם לא שמים לב, שהם בעצמם במו ידיהם גרמו לו זאת, ע"י שעשו אוירה בבית שהכבוד 'הגשמי' תופס להם מקום בראש מעינותיהם!]

ואותה בעיה יכולה להתבטות, אפי' בדברים קטנים: אם הילד שבר חפץ יקר בבית, מיד ההורים יודעים להרים את קולם, ומתפרצים עליו כהר געש. ואולם אם הילד לא הבין את לימודו, או שלא הוציא ציון טוב בלימוד התורה, אז ההורים פתאום רגועים, ויודעים גם להרגיע את ילדיהם ולומר לו: "אין דבר, לא קרה כלום, בעזרת - השם פעם הבאה תבין"!

התנהגות זו 'הורסת' את הילד! הוא מקבל הרגשה שהבלי העוה"ז עומדים בראש סולם הערכים! שהרי זה מה שכואב יותר להורים]!
ואמנם, צריך גם לדעת, שהדבר פועל אצל הילד גם בכיוון החיובי: אם ההורים לא מראים התפעלות מהמידע של הרופא, לא מתרשמים מכל הישג 'גשמי' של העוה"ז, אלא תמיד מתפעלים בבית מה"גאונות" בתורה של זה, ומה"צידקות" והיראת שמים של זה, כמה תורה זכה הגאון הזה להפיץ ברבים, כמה זכות יש לו, כמה מאושר הוא שזכה למלא את תפקידו בחיים!
אוירה 'תורנית' כזו נספגת גם לתוך ליבם של הילדים, וכשהבנות שלו יגדלו, הם לא יחפשו חתן שיש לו הרבה כסף, או שיש לו משרה מכובדת, או שיש לו תעודת השכלה, וכדו', הם יחפשו רק חתן "בן תורה"! ולמה? בגלל שזה מה שהחדירו להם בבית, הם ראו כל הזמן שאצל האבא שלהם, התורה היתה שווה אצלו הרבה לאין ערוך 'מכסף'!
* הוא תמיד היה מוכן להפסיק את כל עסקיו - ובלבד שלא להפסיד שיעור תורה בערב!
* הוא תמיד – היה מוכן לוותר על שעות השינה שלו, ובלבד שלא לפספס שמיעת שיעור תורה בערב!
* תמיד שהבן רצה לומר ד"ת לאביו, האב התפנה מיד מכל עיסוקיו, והיה להוט לשמוע אותו!
* תמיד היתה אוירה 'מחשמלת' בבית, ש"טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף"!
וכל המראות הללו – חדרו לתוך ליבם של הבנות הקטנות, ולכן כשהם גדלו, הם שאפו להתחתן רק עם 'בן תורה'! בגלל שבמושגים שלהם, התורה תופסת מקום ראשון בראש!
ובקיצור נסכם את דברינו בכמה מילים: הילד תמיד רואה בהוריו, את הדוגמא כיצד צריך להתנהג, ומהם הוא קונה את השקפת חייו. וכיון שכך, צריך לזכור: שבשום אופן לא תהיה לבן משמעת כלפי אביו אם הוא רואה, שגם האבא עצמו אין לו משמעת כלפי מצוות הקב"ה! שהרי אם האבא שלו חי לפי 'הרצונות' שלו, ולפי 'המצב רוח' שלו, למה שהבן לא יחיה ג"כ כך???
נעתיק כאן עוד סיפור מחריד, עם הרבה מאד לקח עבורנו: (העובדה נלקחה מפי עד ראיה נאמן, שראה במו עיניו את השתלשלות הדברים).
המעשה קרה בזמנינו בעיר בני ברק. התגורר יהודי נכבד, שהיה ידוע כאדם חרדי, אב ל – 8 ילדים, שניהל את חייו ברוח התורה והמצוות. אולם, דוקא אצלו, התרחש דבר מוזר מאד: כל ילדיו – ללא יוצא מן הכלל, 'סטו' בסוף ממסגרת עולם התורה, ויצאו לתרבות

רעה! הסתובבו בתחילה ברחובות, ומשם נלקחו לשרת בצבא, כך שכמעט לא נשאר זכר ליהדותם.
והדבר היה מפליא מאד: כיצד יתכן, שכל הילדים 'במכה אחת' יכולים לאבד את החשק לתורה, ולצאת לתרבות רעה? מאיפה התחיל נקודת ה"ריקבון"? התעלומה נשארה ללא פיתרון!
והנה, בבנין סמוך לדירתו של אותו יהודי, התגורר ראש ישיבה אחד, אשר עקב מקרוב אחרי השתלשלות הדברים, וגם במוחו, נקרה כל הזמן השאלה המציקה: על מה ולמה, נגזר כך על האב המסכן, לראות את כל ילדיו יוצאים לפשע? והרי האבא ידוע ומוכר לכולם, כיהודי שמתפלל ג' תפילות, הולך לשיעורי תורה, שומר שבת, וכו'. וא"כ מדוע 'אימללו' אותו מהשמים, לראות כך את בניו?
כך היה מסתובב אותו ראש ישיבה, שנים על גבי שנים, כשבראשו מנקרת שאלה זו, וללא שום פתרון. והנה, ביום מן הימים נפתרה לו התעלומה! הוא נתקל במעשה, שכבר פתר לו את הספיקות! וכיצד קרה הדבר? כאן ממשיך אותו ראש ישיבה לספר: לילה אחד, דפק אותו יהודי על דלת ביתי, ומסר בידי הזמנת כבוד, לבוא לשמחת ה'בר מצוה', שהוא חוגג בקרוב, לבנו הקטן.
ומכיון שיהודי זה היה נימנה על שומעי ליקחו, נעתר לו הראש ישיבה, והבטיח לו שאכן יגיע למאורע. ואכן כשהגיע יום חגיגת הבר מצוה, הלך אותו ראש ישיבה לשמחה, ובירך את הנער הבר מצוה.
והנה, במהלך הערב, הבחין אותו ראש ישיבה בדבר מוזר, שהציבה לו 'אור אדום', והיא זאת שגם פתרה לו את ספיקותיו. מה קרה? באמצע הסעודה, עמד אותו יהודי לכבד את האישים המכובדים שהיו נוכחים במקום, כדי שישאו נאום קצר, ביום שמחת בנו. ואולם, כשהתחיל לחלק את סדר הנואמים, כיבד בתחילה את ראש העיר, שישא את דברו, ואח"כ את מנהל התלמוד תורה של בנו, ורק לאחר מכן – הוא הזמין גם את הרבנים שהיו נוכחים במקום, שישאו את דברותיהם.
מזועזע כולו היה אותו ראש ישיבה, מהתגלית אשר נתגלתה לנגד עיניו! "אכן - הרהר בליבו, כעת נפשטו כל הספיקות, ותורצו כל הקושיות שהיו לו במשך שנים!
לאחר מעשה זה אין שום פלא, למה ילדיו בסוף בעטו בתורה! הסיבה פשוטה מאד: הזלזול בכבוד התורה, התחיל כבר אצל אביהם! אמנם בדברים קטנים מאד (של "זכות קדימה" באמירת דרשה) אולם אצל ילדיו, זה פיתח הרגשה, שאצל האבא שלהם יש דברים

יותר חשובים מהתורה! ראש העיר או מנהל בית הספר - תופסים מעמד מכובד יותר מאשר רבני שכונות!

הראש ישיבה יצא מאותה מסיבה בזיעזוע עמוק, ואולם מצד שני גם בהפקת לקח נוקב מאוד: כל זלזול קטן מצד האבא, בערך לומדי התורה, כל התנהגות מצידו שֶׁתָּרָאֶה לבניו, כאילו אביהם מוכן לוותר על שיעור תורה בגלל רווח כספי קטן, בכל הדברים האלו - ההורים חייבים להיות מודעים לגודל הסכנה!

התנהגות זו לא תיגמר רק אצלהם! הכל חודר לתוך ראש ילדיהם, ובונה להם את 'מערכת ההשקפה' לאורך כל החיים!

סיימנו נקודה זו, נקוה שכולנו יחד למדנו את הלקח הרצוי. עלינו לזכור תמיד: אחד מיסודות ההצלחה בחינוך הילדים, תלוי מאד ביד ההורים: דוגמא אישית! ואשרי ההורה, שיודע לנצל זאת לטובת חינוך ילדיו, ומראה להם דוגמא 'חיובית', הוא זה שבסוף יזכה לרוות נחת אמיתי מילדיו!

ונעבור לשאלה מס' 3: האם ההורה מקדיש, דקה או שתים ביום, כדי להתפלל מקירות ליבו, להצלחת ילדיו?

פרטי התשובה: בשלב זה, גילו לנו חז"ל עוד אחד מיסודות ההצלחה, שיכולים לתרום 'המון' להצלחת חינוך הילדים.

וקודם לכן, נקדים הקדמה קצרה: שמתם לב לתופעה מוזרה, שנתקלים בה לעיתים קרובות? אנו עדים לכך, שלפעמים אפי' ממשפחה מאד 'פשוטה', שהאבא שם סנדלר או נפח, והאמא שם אשה פשוטה מאד, ובכ"ז, מבית זה צומח בן "תלמיד חכם" מובהק, מזכה הרבים. ולפעמים אפי'... כן! בן שיוצא גדול הדור! (והיו דברים מעולם). כיצד זה יתכן? בזכות מה זכתה משפחה "פשוטה" כזו לבן כזה תלמיד חכם?

נקווה שהחומר שנביא לפניכם כאן, יספק לכם תשובה מלאה על השאלה הנ"ל. וכעת, ניגש לגלות לכם את סוד ההצלחה:

כל אב ואם, חייבים בנוסף למאמצים שהם משקיעים בחינוך ילדיהם - להוסיף גם להתפלל להקב"ה לסיעתא דשמיא, שבאמת ההשקעה תצמיח פירות טובים, ושלא יהיה ח"ו כל עמלינו לריק. ושיהיה ברור, לא יתכן להצליח בחינוך ללא 'סייעתא דשמיא' מהקב"ה! (והארכנו בזה לעיל, במאמר מס' 39, עיין שם.)

והסיבה לכך פשוטה: רוב היום האב עסוק בעיסוקיו השונים, ואין לו פנאי להיות צמוד לילד. וא"כ מי מבטיח לו, שבמשך הזמן הזה – שהבן לא נמצא תחת פיקוחו, וכגון בבית

הספר, שלא יהיה שם איזה ילד מושחת, שיתחבר לילד שלך, 'ויצנן' אותו מכל היראת שמים שהחדרת לו כל הזמן?

הרי במקרים האלו – הדבר לא תלוי כלל בשליטתך! כאן אתה חייב להגיע לסייעתא דשמיא מן הקב"ה, שאכן ישמור אותם לאורך כל היום מכל מיני חברים, או מכל מיני תמונות תועבה, שעלולות להרוס את נפש הילד!

וכיצד משיגים סייעתא דשמיא? ע"י תפילה! להתפלל להקב"ה, שאע"פ שהוא אדם 'פשוט' מ"מ שיֵזֶּה אותו, שבנו יגדל להיות תלמיד חכם! לבקש ולבקש ולא להרפות! להיות "נודניק" כלפי הקב"ה, בשאיפות רוחניות! שהרי חז"ל לימדו אותנו, בגמרא מסכת נידה (דף ל"א.) "ששלשה שותפים יש ביצירת הילד: הקב"ה, אביו, ואמו".

וא"כ הרי ברור, שעל כל בעיה שנתקלים בה שני השותפים האחרים (כלומר, האבא והאמא) בודאי שצריכים לפנות לעזרתו של ה'שותף הגדול' שהוא מלך מלכי המלכים הקב"ה. לשפוך לפניו שִׂיחָם מקרב לב, שיעזור להם בבנין חינוכו של הילד. ואז בוודאי ישמח ה"שותף השלישי" לבוא לעזרתם!

ואם תשאלו: מי גילה לנו, שאכן כח התפילה, זה אחד האמצעים המועילים בכדי להשיג בנים צדיקים? התשובה: חז"ל הקדושים! הם גילו לנו, שע"י תפילה, אפשר לזכות לבנים עם נשמות גבוהות וקדושות, מאת הקב"ה!

הנה, רש"י הקדוש (במסכת אבות, פרק ב' משנה ח') מבאר לנו, מדוע זכתה אמו של ר' יהושע בן חנניא, לזכות לתואר: "אשרי יולדתו"? משום שהיא זאת שגרמה לבנה, שיצא גדול הדור! בזכותה הוא נהפך להיות צדיק קדוש, שמסוגל להחיות מתים! ובאיזה דרך היא פעלה זאת? האם היא ישבה ולימדה אותו הרבה "תורה"?

לא ולא! מגלה לנו רש"י הקדוש: שכאשר היא היתה 'מעוברת', היתה מטריחה את עצמה להסתובב בכל בתי המדרש שהיו בעיר, והיתה ניגשת ומבקשת מהחכמים עמלי התורה בקשה צנועה: "בבקשה ממכם, בקשו רחמים לפני הקב"ה שיזכני שהעובר שבמעיי, יהיה תלמיד חכם וירא שמים"!

ובאמת, התפילה של חכמי הדור עלתה לשמים, והיכתה שרשים, ויצא ממנה בסוף בן שהאיר את עיני ישראל בתורתו, הלא הוא, רק יהושע בן חנניא!

הנה לנו דוגמא מופתית, עד כמה יכולה לפעול תפילה, להצלחת עתידו של הילד!

ומצאנו עוד תיאור מפליא בחז"ל, על הורים מסורים, כיצד השקיעו את כל כוחותיהם בתפילה על צאצאיהם, שיצאו גדולי תורה.

הנה בגמרא מסכת בבא מציעא (דף פ"ה.) מסרו לנו חז"ל דוגמא מאלפת בנושא זה: מספרת הגמרא על ר' יוסף, שישב והתענה 120 תעניות! כדי שהתורה לא תמוש מפי זרעו, ושיזכה לראות את בניו אחריו ממשיכי דרכו כמותו.

ומפרטת הגמרא:

40 תעניות – התפלל בכדי שלא תמוש התורה ממנו.

40 תעניות – התפלל שלא תמוש התורה מפי זרעו.

40 תעניות – התפלל שלא תמוש התורה מפי זרע זרעו (נכדיו).

ולאחר מכן כבר הפסיק להתענות. שכן מובטח לנו, שאבא שזוכה לראות את כל "שלשת" הדורות שלאחריו, שכולם יוצאים גדולי תורה, מובטח לו, שמכאן ואילך התורה לא תמוש מכל המשך זרעו עד עולם! שכך הבטיח הקב"ה: "לא ימוש התורה מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך" – 3 דורות צריך האדם להתפלל על צאצאיו, ומכאן ואילך "אמר ה' מעתה ועד עולם!" מבטיח הקב"ה שהתורה תחזר על אכסניה שלה – עד עולם! עד סוף כל דורות צאצאיו! ואשרי האדם המאושר הזוכה לכך !

וכך גם פוסק לנו, רבינו החפץ חיים, בספרו 'משנה ברורה' (סימן מ"ז אות י') וזה לשונו "...ותמיד תהיה תפילת האב והאם, שגורה בפיהם, להתפלל על בניהם שיהיו:

א. לומדי תורה.

ב. צדיקים ויראי שמים

ג. ובעלי מידות טובות.

ויכוון מאד בברכות התורה, בעת שאומר "ונהיה אנחנו וצאצאינו יודעי שמך" שיזכה באמת לראות את בניו בכך, שח"ו לא ניגע לריק, ולא נלד לבהלה". עד כאן לשון המשנה ברורה.

וידוע ומפורסם על החפץ חיים בעצמו, שפעם הביאו לפניו את ספר התהלים הישן של אמו הצדקנית, והחפץ חיים כשראה זאת, התרגש מאד ובכה, וכך אמר לתלמידיו: "אין לכם כלל מושג כמה 'דמעות' אמי שפכה לפני הקב"ה, על ספר התהלים הזה, כדי שהבן שלה "ישראל מאיר" ישאר יהודי טוב וירא שמים...!

כן! לכל יהודי מאמין יש "קו ישיר" אל הקב"ה, במשך 24 שעות ביממה, וחובה עלינו לנצל אותו! וכעין זה, מספרים על יהודי אחד, שבא לפני מרן הגרי"ז וביקש ממנו ברכה שבנו יהיה ת"ח וירא שמים. השיב לו הרב: תלמיד חכם - הוא יהיה לפי כמות הזמן שתקדיש ללמוד איתו. וירא שמים - זה תלוי באשתך, עד כמה היא תבכה בתפילה עבורו!

ושיהיה ברור, תפילת ההורים בעד ילדיהם, משפיעה 'בעקיפין' גם על נפש הילד! ולדוגמא: כשהילד עובר במטבח ביום שישי, בשעת הדלקת נרות שבת, ורואה כיצד אימו מתפללת ליד הנרות בכוונה ובדביקות, ולפעמים מבחין אפי' בדמעות שזולגות מזויות עיניה של אמו... מראה כזה יחקק בליבו לנצח!

תמונתה של אמו, שעומדת ומתפללת על בנה שיגדל להיות צדיק וירא שמים - יעמוד תמיד מול עיניו לאורך כל חייו! מזה הוא ישאב את הכח, לשאוף להגיע באמת, לדרגה שאמו משתוקקת לראות בו! וכל כך למה? משום שבסתר ליבו, הילד "גאה" בעצמו, כשרואה שחינוכו כה יקר להוריו, עד שהם חוזרים ומתפללים עליו בכל הזדמנות. ודבר זה לכשעצמו ידרבן אותו, 'להתאים' את עצמו, לצפיות ולתקוות שהוריו תולים בו!

ולכן, חבל לאבד כל רגע! כבר מהיום נקבל על עצמנו 'דקה' בכל יום – להקדיש בתפילה להצלחת ילדינו היקרים! שכן, לעולם א"א לדעת מהיכן יצמח "גדול הדור" הבא, אם מתפילה של אמא, או מדמעה של סבתא...

ונעבור לשאלה מס' 4: האם ההורה מקדיש מזמנו 5 דקות ביום, כדי ללמוד עם בנו "מוסר", ולהחדיר בו כמה טיפות של יראת שמים?

כן! לאחר השלב של ה'תפילה' מצד ההורים, אסור להם להסתפק רק בזה, ולשבת בחיבוק ידיים. אלא עליהם לקחת את ילדיהם, ולהתחיל להשריש בהם כבר מקטנות, את ההכרה בבורא עולם, ובשכר ועונש. צריך תמיד להחדיר להם שלעבור עבירה זה ממש כמו - לשחק באש!

ואסור להורים, לסמוך על זה שכבר מלמדים אותם בגן או בפעוטון את הידיעות הבסיסיות של היהדות, וכו'. זו טעות! מכיון שהילד מרגיש יותר קירבה להוריו, ולכן הוא יותר מעוניין ושמח לציית להוריו - יותר מאשר לאלו שמלמדים אותו בגן.

(ובספר "תולדות רבינו יעקב", כותב בשם הסטייפלר, שהיה ממליץ בתור 'ספרי מוסר' לילדים, להתחיל ללמוד איתם בעקביות, 5 דקות בכל ערב, משניות "מסכת אבות". שמלאים בהנהגות מוסר ודרך ארץ מרבותינו הקדושים. וכן המליץ על ספרי: "פלא יועץ", "אורחות צדיקים", וכו', שמדברים בלשון השווה לכל נפש, ומתאים גם לתפיסתם של הקטנים).

וכבר ידוע ומפורסם, כמה רבינו הסטייפלר, היה מעודד וממריץ את האבות ללמוד עם בניהם מוסר. והיה טורח לחזור ולהדגיש, שהכל נכנס ונקלט בתוך ראשו של הילד! ואפי' אם כעת לא רואים זאת בכ"ז ברור שזה לאט לאט עושה "חור" בתוך ליבו של הילד, וכשהוא יגדל אז יראו את 'תוצאות' ההשקעה!

ולעצם הרעיון הזה של הסטיפלר (שהילד קולט כל דבר שמחדירים לו, על אף גילו הקטן). יש על זה הוכחה, מרבנו פוסק הדור החפץ חיים! הנה הח"ח, פוסק בספרו "משנה ברורה" (בסימן תק"ס, שער הציון אות כ"ה, ומקורו מספר חסידים סימן רל"ח, עיין שם) דבר מבהיל: "שאסור לאמא לשיר שירי 'עגבים' (חילוניים) בעת שמנדנדת את עריסת התינוק! ולמה? בגלל שזה חודר עמוק לתוך ראשו של הילד"!

שימו לב במי המדובר כאן: תינוק בגיל כמה חודשים! ובכ"ז, שיר חילוני כבר 'משפיע' על טוהר נשמתו, וכשהוא יגדל, כל המלים שחדרו לראשו יתפרצו החוצה!

ואם על תינוק קטן, מסוגל להשפיע כאלו דברים, קל וחומר על ילד בגיל 5-6 שבודאי שדברי המוסר יקלטו למוחו, ואט אט יתחילו להשפיע עליו לטובה!

וכאן, ברצוננו להבהיר, מה כוונתינו בדיוק, כשאנו אומרים ללמוד עם הילד "מוסר"? ברור, שאסור לו לאב, להתחיל 'להלעיט' את בנו את כל ההרצאות, ואת כל שיחות המוסר ששמע מרבותיו, שהרי עיקר המטרה שהדברים יכנסו לתוך הבנתו, ולתוך מושגיו של הילד, שהוא יבין אותם בשכל שלו, וא"כ מה התועלת להתחיל לומר לו "שיחות מוסר", הרי בזה הוא נחשב, שהוא רוצה רק 'להתאמן' על בנו, כדי להיות "מרצה" ותו לא!

ולכן, שביל הזהב בנושא זה, הוא ע"פ מה שהורו לנו חז"ל בגמרא מסכת כתובות (דף ס"ז.) "לפום גמלא שיחנא"! כלומר, לפי כוחו של הגמל כך נמדדת כמות המשא, שאפשר להעמיס עליו. וכך גם בענייננו לפי גילו של הילד, לפי רמת הבנתו, כך יש להתאים לו את דברי המוסר!

וכדי שהדברים לא ישארו 'מעורפלים', ניתן כאן כמה דוגמאות למעשה: העצות לקוחות מאת הרב שאול וגשל (אחד המומחים הגדולים בחינוך הילד) אשר כתב לנו תדריך מפורט בענין זה. והרי חלק מדבריו:

כשהילד נמצא בגיל 'שנתיים' בערך – שאז הוא מתחיל לדבר, צריך להחדיר בו את יסודות היהדות, שהם הפסוקים: "שמע ישראל", "תורה צוה לנו", וכו'. "מודה אני לפניך וכו'".

כשהילד גדל והוא בגיל 'שנתיים שלש' - יש להתחיל ללמוד איתו, את הזהירות ממצוות "לא תעשה" וכגון: שאסור להדליק חשמל בשבת, אסור לנגוע במוקצה, וכו'. (וכך גם פסק המשנה ברורה, בסימן שמ"ג אות ג' בסופו. עיין שם).

כשהילד גדל, והגיע לגיל 'שלש ארבע' - יש להתקדם איתו בלימוד המוסר. ולהתחיל ללמוד איתו גם מושגי אמת ושקר. להסביר לו בשפה שלו, מה גדולה מעלת "האמת", ומה חמורה היא עוון "השקר".
וכשמגיע לגיל 'ארבע חמש' - יש לעורר את מודעות הילד למושגי "רכוש פרטי", ואת האיסור לקחת חפצים השייכים לזולת. כמו כן, יש ללמדו להתחיל לדבר רק בלשון יפה ונקיה.
כשמגיע הילד לגיל 'חמש שש' - להדגיש לו את חומרת איסור לשון הרע, ואת חומרת פגם הדיבור, בדברים אסורים.
אלו הם חלק מהדוגמאות, כיצד ניתן להתקדם עם הילד, אט אט במעלות המוסר. וכל הורה יעשה כפי הבנתו, וכפי התפתחות שיכלו של הילד.
נסיים בסיפור מאלף, עם המון מוסר לגבינו: מספרים על ראש ישיבה גדול ומפורסם בדורנו, אשר לא הצליח כל כך בחינוך ילדיו, ולא זכה לראותם תלמידי חכמים כמותו, אלא בניו נשארו אנשים פשוטים, רחוקים מכל מדרגה חשובה בתורה. והנה, לעומתו – התגורר בשכונתו אדם שהיה נראה "בעל הבית" פשוט מאד. ובכ"ז זכה לראות את כל בניו, שכולם גדלו להיות תלמידי חכמים מובהקים, וגם את בנותיו זכה לחתן עם חתנים גדולי תורה יראי שמים!
פעם אחת, התלונן אותו ראש ישיבה בפני אותו יהודי, ושטח בפניו את פליאתו, על מה ולמה עלתה כך בגורלו, לראות את בניו חורגים מדרך התורה, ואילו הוא מאיר לו המזל פנים בהצלחת חינוך ילדיו? באיזו 'תרופת פלאים' השתמשת - שאלו ראש הישיבה?
ענה לו אותו יהודי: הסיבה פשוטה מאד, מי שמשקיע בבניו - הוא זה שזוכה לקצור את התוצאות! ואתן לך דוגמא: כבודו חוזר בליל שבת קודש מבית הכנסת, מזדרז מיד לקדש, ואח"כ ניגש בזריזות לסעודת שבת, שר שיר שבת בחטופה, ומברך מיד ברהמ"ז. וכל כך למה? משום שעליו להספיק להכין שיעור ("חבורה") לתלמידי הישיבה. וזמנו דחוק ובהול. וכתוצאה מכך גם בניו מתפזרים מעל שלחן שבת, ולא זוכים לטעום את התענוג של מעין עולם הבא.
ואולם אני, ממשיך אותו יהודי, מיסב עם בני משפחתי ליד שולחן שבת במתון ובשמחה, מקדש על היין בנחת, מילה במילה, עם ניגון מרגש ושובה לב, וכל בני הבית שרים אחריו 'במקהלה' את הפזמון המרגש: "שלום עליכם מלאכי השרת - - -" וכולם דומים ממש למלאכי השרת...

לאחר הקידוש, ניגשים ליטול ידים לסעודת שבת. מברכים המוציא מתוך התעלות הנפש, טועמים מאכלי שבת, ובין מנה למנה אני בוחן את ילדיי, על החומר הנלמד בתלמוד תורה. שומע מהם ד"ת, 'חידוש' בפרשת שבוע, רואה כמה הספיקו להתעלות בתורה ויראת שמים. וגם מדרבן, מעודד, ממריץ, ומחזק אותם, להתעלות עוד ועוד...
ולבסוף – כולם שרים ביחד שירי שבת קודש, מתוך התרוממות הנפש, ומרגישים ממש תענוג של מעין עוה"ב... חוויה נפלאה זו, משאירה רושם עמוק בלב ילדיי, וזה מה שבסוף ממריץ ודוחף אותם, להתעלות ולהיות תלמידי חכמים – סיים היהודי את דבריו.
הסיפור הוא מעשה אמיתי, שאכן באמת היה. ואותנו זה מזעזע ממש, איזה 'מהפך' יכולים לחולל כמה מילים של מוסר ועידוד בתוך נפשו של הילד! ובפרט ליד שלחן שבת קודש, שזהו הזמן שהילד מאד מתרשם ומתפעל, וכל אימרת מוסר שהוא ישמע ברגעים נעלים אלו - תחקק בליבו לנצח!!!
...חומר למחשבה - לתשומת לב ההורים!
ונעבור לשאלה מס' 5: מאכל שנכנס לפה של הילדים, האם ההורים מקפידים לבדוק את סמל כשרותו, האם הוא 'כשר' או לא?
תשובה: גם דבר יסודי זה, קובע מאד את עתיד גורלם של חינוך הילדים! שכידוע מכל ספרי חז"ל, שמאכלות אסורות, משפיעים השפעה שלילית על נפש הילד, "אוטמים" לו את הלב – לכל זיק של קדושה, ואף מולידים לו טבע 'רע ואכזרי' בתוך דמו!
ולא נאריך בראיות, כיון שהדברים ידועים ומפורסמים. רק נעתיק כאן 2 אימרות חז"ל, שמוכיחים לנו את גודל ההשפעה העצומה שנגרמת עקב מאכל לא כשר, שאפי' על 'תינוק במעי אמו' מסוגל המאכל להשפיע, לטובה או לרעה!
הנה לפניכם, 2 דוגמאות 'קיצוניות' מדברי רבותינו, שיוכיחו לנו איך מאכל פשוט, יכול להפוך: גוי – ליהודי! ויהודי - לגוי!
א. מגוי להפוך ליהודי: הנה חז"ל מספרים לנו (הובא במסכת עבודה זרה, דף י:, בתוס' שם.) על גוי בשם "אנטונינוס" הרומי, שבזמן ינקותו, זכה לינק חלב מאמו של רבי הקדוש, וחלב זה טיהר את נשמתו, והפך את ליבו להיות לב טהור ורחמן. וכשעלה לגדולה, ונעשה קיסר רומי, היה מטיב רבות ליהודים, ומוקיר ומעריץ מאד את רבי הקדוש. עד שלבסוף זכה הוא עצמו להכנס תחת כנפי היהדות, מל את עצמו ונתגייר!
ראו מה כוחה של טעימה אחת, של חלב יהודי טהור! יש לזה כח השפעה עצומה, עד כדי שאפי' לנשמתו של 'גוי ערל' גם לתוכו זה מצליח לחדור, ולחלחל בתוך עמקי ליבו, ולהשפיע עליו לטובה!

ומאידך, מצינו בחז"ל, שמאכל לא כשר, יש ביכולתו לעשות פעולה הפוכה: להפוך נפש יהודי - לגוי! והרי לפניכם קטע מאגדת חז"ל:

התנא אלישע בן אבויה, היה בהתחלה עם נשמה גדולה וגבוהה מאד, הוא הגיע למדרגת תנא, שהיה יכול להחיות מתים, וגם זכה להכנס לתוך היכלו של הקב"ה בשמים, ע"י יחודים ואזכרת שם המפורש! (וכמבואר בגמרא מסכת חגיגה, דף י"ד:), ובכל זאת מה קרה לו בסוף? הוא יצא לתרבות רעה, והגיע למעשים נבזים ביותר (עיין גמרא חגיגה, דף ט"ו. תיאור מפורט בזה.) מה קרה? מה היתה אצלו נקודת הריקבון, שממנה התחילה כל נפילתו לתהום?

מגלים לנו התוס' (במסכת חגיגה, דף ט"ו.) בשם הירושלמי: "...ר' נתן אומר, לפי כשהיתה אמו מעוברת, עברה לפני בית עבודה זרה, והריחה מאכל איסור, ואכלה ממנו. והיה אותו מאכל טמא, "מפעפע" בתוכה כארס של נחש, ואף גרם לה לבסוף להרס נשמתו של הוולד... וזה מה שבסוף הפריע לבנה כל חייו, עד אשר הוציא אותו לגמרי מעולמה של תורה!

שומעים? בגלל מאכל לא כשר, שאשה 'מעוברת' טעמה ממנו, הושפע מזה הוולד שלה, וזה מה שהרס לו את כל עתיד חייו!! את כל הרוחניות בדרגת תנא שהיתה לו – הכל נמחק בגלל הדבר הזה!

[וכעין זה, מבואר ג"כ בגמרא מסכת יומא (דף פ"ב:) שאשה מעוברת, הריחה ביום הכיפורים ריח של מאכל, והלכו לשאול את ר' יהודה הנשיא מה לעשות? והוא פסק להם: לכו ולחשו לתוך אוזן האשה, "שהיום זה יום כיפורים הקדוש, ואסור ליהודי לאכול". ואכן כך עשו, הלכו ולחשו לה, אולם בכל זאת – לא נירגע העובר, ורצה לאכול. ומעידה הגמ', שבסוף יצא מעובר זה בן שהיה רשע, ומציק ליהודים, וכל עם ישראל סבלו ממנו! והכל – למה? בגלל 'טעימה אסורה' שהוא רצה לטעום ביום צום הכיפורים! מבהיל ממש!].

וא"כ, כיון שזהו כוחו של מאכל לא כשר, על ההורים לפקוח עין בוחנת על ילדיהם, לראות מה הם מכניסים לפה. שלפעמים בגלל מאכל לא כשר (שפעמים רבות, מערבים בו שומן של בע"ח טמא, כדי להטעים יותר את טעם המאכל). מכל זה, ליבו של הילד נהפך להיות אטום וסתום, ולא מסוגל לקלוט לראשו את כל דברי התורה שמלמדים אותו בתלמוד תורה!

אופי 'המזג' שלו נהפך להיות יותר גס, יותר אלים, יותר חצוף! וכל כך למה? מפני שטבעו של מאכל טמא, שמוליד טבע של אכזריות בלב האוכל ממנו!

(ואגב: עד היום ידוע, שכל האנשים במזרח הרחוק, שלומדים את האומנות של לחימת "הָקָרָטֶה" או את משחק "התגרות השוורים" להלחם זה בזה, איך הם מצליחים לנטוע בליבם את האכזריות הזו? הם הולכים לחפש לאכול את חלק ה"כבד" של נמרים ואריות, ובכך הם מקבלים את התכונה העזה, של חיות טרף אלו. וזה נותן להם את האומץ והאכזריות לאכול "חי" אחד את השני!)

ובאמת שאין אנו צריכים להביא ראיות לדבר זה- מהעולם החיצון, שהרי כבר רבותינו הזהירו אותנו על דבר זה. שכך למדנו בגמרא מסכת הוריות (דף י"ג:) שחז"ל מזהירים אותנו, לא לאכול לב של בהמה. והוסיף על זה האריז"ל, שלאו דוקא בהמה, אלא ה"ה לב של חיה או עוף, ג"כ יש להמנע מלאכול. כיון שכל התכונות "הבהמיות" של הבע"ח האלו טמונים בתוך הלב. והאוכל אותם מתקשר לתכונות אלו, ונפשו נהפכת להיות בהמית ואכזרית! והכף החיים (סימן קנ"ז, אות כ"ח) הוסיף עוד לחדש, שגם "מוח וכבד" יש להמנע מלאכול, כיון שהתכונות של הבהמה מתרכזים בשלשה דברים אלו: מח, לב, כבד. (שסימנם מל"ך) והאוכל מהם סופג לתוכו את כל העזות והבהמיות שטבועים בבעלי חיים אלו! (וע"ע בנידון זה, בשו"ת יביע אומר, חלק ב', חלק יורה דעה, סימן ח', אות ג'.)

וא"כ למדנו מכאן, שכל מי שרוצה שילדיו יגדלו עם לב יהודי טהור, רגיש ורחמן, קדוש ונקי, שיהיה מסוגל לקלוט דברי קדושה לתוכו - ימהר להרחיק מבניו, כל מאכל שיש עליו חשש פקפוק, שמא נעשה מעלי ירק שלא בדקום 'מתולעים', או מכל דבר חשוד אחר. (והדבר מצוי מאד, כשלוקח את ילדיו למאורע משפחתי, וכשרותו של האולם מוטל בספק גדול, שם האדם "נמדד", האם הוא יכול לשלוט על עצמו, ולרסן את תאוותיו, או לא!).

וכמה מרגש לראות את המראה הנפלא, כשיש 'שבת חתן' בבית הכנסת, או כל אירוע אחר, וזורקים סוכריות לכבוד בעלי השמחה, והילדים שתופסים את הסוכריות – לא מכניסים אותם ישר לתוך הפה, אלא קודם לכן רצים אל אימם, ושואלים אותה בתמימות ילדותית: "אמא! האם סוכריה זו כשרה? האם הקב"ה מרשה לאכול את הסוכריה הזו"? דיבורים כאלו מראים על רישומו העמוק, של החינוך הטוב, שנשרש בתוך ליבם הטהור של הילדים! זה מראה על ההשקעה העצומה שהם השקיעו בהם בענין "כשרות המאכלים", והנה כעת, הם קוצרים את התוצאות הברוכות של פרי עמלם! ואשרי ההורים הזוכים לראות את פרי עמלם בחייהם!

[ובאמת, כל מי שמעיין בספרי רבותינו, מבחין מיד איך החמירו מאד בנושא הזה של מאכלות אסורות, ואף כתבו דברים מבהילים בנושא הנ"ל. ולשם חיזוק הדברים נצטט חלק מדבריהם:]

ה"אור החיים" הקדוש - (בחומש ויקרא, פרק י"ח - ב'.) מביא, ששמע משם האריז"ל, שגילה את פשר התעלומה, שהאדם מרגיש לפעמים, שפתאום שורה עליו כמין "רוח טומאה",

ויש לו חשק ותשוקות לטבעים רעים, והסתלק ממנו כל הרצון וההנאה - לדברים שבקדושה. וכל שאיפותיו זה רק לכיוון הרע! והאדם הזה מתפלא על עצמו, ושואל בתימהון: מה קרה לו? להיכן נעלם לו כל ה'התלהבות דקדושה', ומהיכן צמחו לו פתאום נטיות לעשות רע - ? ? ?

והשיב האריז"ל: שהסיבה לתופעה זו, מחמת שאדם זה אכל פעם מאכל שיש בו חלק מחלקי הרע! (כלומר, מאכל שיש בו תולעים, או כל מאכל אחר של איסור.) וזה אשר מפעפע בתוך תוכו, ודוחף אותו לחלק הרע! ! !

עד כדי כך, השפעתם ההרסנית של מאכלות אסורות!

ב. עוד מצינו שהתייחס לנושא הזה, רבינו ה"פרי חדש" (בחידושיו ל'יורה דעה', סימן פ"א ס"ק כ"ו) ושם הוא כותב על היהודים ה'משכילים' בזמנו, שיצאו לתרבות רעה, והיו מציקים מאד לקהילה היהודית, עד שהרב מתאר אותם בלשון "עזי פנים שבדור, שאין יראת שמים נוגעת בליבם, ואינם בני קבלת מוסר".

ומתפלא הרב, איך יתכן שיהודי יגיע לכל ה'שחיתות' הזו: "עז פנים, בלא יראת שמים, ובלא טיפת מוסר" - ?

וכאן - מגלה לנו הרב את סוד הדבר: "לפי שבזמנינו, אין נזהרים מעניינים אלו - של כשרות המאכלים, לכך יצאו רוב הבנים כך"!

הנה לנו עדות מרבינו הפר"ח, לאן יכול להוביל מאכל לא כשר - שאוכל ילד יהודי! ובאמת, שגם בזמנינו אפשר לראות את כל הנ"ל בְּחוּש: ולדוגמא - לפני כמה שנים, פנתה 'ארגון תשובה' שעוסקים בקירוב רחוקים, להתייעץ עם אחד מגדולי הדור בשאלה יסודית: "מהו הדבר הראשון - שבו יש להתחיל להדריך את החילוני כשנמצא בצעדיו הראשונים בזמן שמתחיל להתקרב ליהדות"!

והשיב להם אותו גדול: שבראש ובראשונה, יש להקפיד - קודם לכל - שיתחילו לאכול מאכלים כשרים. להכשיר להם את המטבח בבית, כולל 'הפרדה' בין בשרי לחלבי, וכן מאכלים שנקיים מכל חשש איסור (תולעים, טבל, ערלה, וכו').

על דבר זה - יש לשים את הדגש הראשון ואפי' אם את שאר המצוות הוא בינתיים מזניח, אולם אם הוא מתחיל לאכול מאכלים כשרים ומהודרים - זה בסוף יגרור וידחוף אותו לידי קיום כל שאר המצוות! היות ועל ידי מאכל כשר - הלב מתיישר, ה'אטימות' מהלב - יורדת, והנשמה נעשית יותר עדינה ויותר אצילית, ואז - יש 'בסיס רחב' שעליו אפשר להמשיך לבנות! !

מדהים ממש לראות - את גודל ההשפעה של מאכלים כשרים על נשמתו של היהודי, בין לטוב - ובין למוטב. ודומה שה'לקח' הרצוי לגבינו - כבר נלמד מאליו, וכל מילה שנוסיף - תהיה מיותרת!]

ונעבור לשאלה מס' 6: מתי צריך להתנהג עם הילדים ביד 'תקיפה', ומתי ביד 'מלטפת'? פרטי התשובה: שאלה זו, מאד מאד גורלית בחינוך הילדים, וקובעת הרבה בהצלחתו של הילד. ולכן נשתדל לצטט בה, אך ורק מלשון רבותינו חכמי התורה, ממה שהדריכו אותנו בנושא זה. וראשית, ברצוננו להבהיר, לְמָה בדיוק כוונתנו בשאלה זו: הנה מצינו בתנ"ך, על הרבה אנשים גדולי תורה, ענקי רוח, שנתבעו קשות מאת הקב"ה, מדוע לא נזפו בילדיהם, ולא הוכיחו אותם על מעשיהם הרעים.

והרי דוגמאות מספר:

1. בני עלי הכהן. הנביא מתאר לנו (בשמואל א', פרק ב' פסוק י"ב) שהם היו "בני בליעל, לא ידעו את ה'". הם היו עושים כמה פשעים (כמבואר שם) ועלי אביהם, שהיה גם נביא ה', לא מיחה בהם מספיק. (וכפי שמבואר שם, בפרק ג', פסוק י"ג) ובסוף נענש בזה שקיילל אותו הקב"ה, שכל זרעו של עלי ימותו אנשים צעירים (בר מינן)!

2. וכמו כן מצינו אצל דוד המלך שהיה בנו אדוניהו, מתנשא למלוך תחת אביו (במקום שלמה אחיו). והפסוק מעיד (במלכים א', פסוק ו') "ולא עצבו (הוכיחו) אביו מימיו לאמר: "מדוע ככה עשית"! כלומר, שאביו דוד המלך לא אמר לו מילה אחת, בכדי להוכיח אותו! ומה קרה בסוף? שאדוניהו רצה למרוד במלך, ובסוף נהרג ע"י בנו שלמה!

וא"כ ברור, מכל ההוכחות הנ"ל, שיש פעמים שהאב צריך ללכת עם בנו גם ב'יד קשה'. ורק השאלה שניצבת בפנינו: מהי 'המידה והגבול' בדבר הזה? באיזה מצבים, ניתן להשתמש בדרך זו?

ובקיצור נשאל: באיזו "מסגרת" יש לאב להתאים את ילדו, האם במסגרת 'קפדנית', שמטילה משטר ומרות מוחלטת. או במסגרת יותר 'משוחררת', שנותנת לילד חופש פעולה אישית והתפתחות עצמית?

והתשובה לשאלה זו, היא ע"פ מה שלימד אותנו הגאון מוילנא זצוק"ל, יסוד חשוב בחינוך, שכדאי מאד לזכור אותו: הנה, על הפסוק במשלי (פרק כ"ב, פסוק ו') שאומר שלמה המלך: "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה".

שואל כאן הגר"א: מה כוונת שלמה המלך לומר "חנוך לנער על פי דרכו" וכי הנער יש לו דרך משלו? היה צריך לומר, שצריך לחנך את הנער על פי דרך התורה? אלא מתרץ הגר"א, יסוד חשוב מאד: שאמנם נכון שאנו מצויים לחנך את הנער אך ורק על פי דרך

התורה, אולם כשאנו באים 'להעביר' לו את זה לתוך המוּדָעוּת שלו, שם זה כבר צריך להיות רק "ע"פ דרכו של הנער"!

כלומר, להעביר לו את המסר, לפי טבעו ומזגו, לפי הבנתו ומידת התבגרותו. ובקיצור, לפי איך שהוא מסוגל לקלוט את הדברים באמצעים ובכלים שלו!

שיכלו של הילד, יכול להתפתח רק בהתאם לקצב ה'אופי האישי' שלו! ולמשל: יש ילד עם טבע עקשן ומרדן, שזקוק להרבה סבלנות ותשומת לב, אותו צריכים ההורים ללכת לפי הגישה שלו, ולהשתדל להעביר לו את המסר בסבלנות, באהבה, הערצה, והרבה עידוד! אמנם, אסור להם 'לשחרר' את הרצועה, ולתת לילד ש"ירכב" עליהם, ושיתנהג ככל העולה על רוחו, זה ודאי שלא!

אלא שגם אז, כשרוצים להראות לו את טעותו, יעשו זאת בחכמה! בשום אופן לא "להשפיל" אותו, ולומר לו שהוא ילד רע, מושחת, בלי דרך ארץ, שהרי בזה ההורים מקלקלים יותר ויותר! כשהילד שומע מילים כאלו, הוא מקבל "מָשְׁבֶּר" ואומר לעצמו מתוך יאוש: אם גם בעיני ההורים שלי, אני נחשב בתור "ילד רע", א"כ מדוע אני צריך להשתדל להשתפר? הרי בין כה וכה לא 'מחזיקים' ממני בבית הזה לכלום! וא"כ, אמשיך במעשי הרעים, שבלא"ה כבר אין לי סיכוי להשתפר!

נמצא, שהצעקות על הילד "שברו" אותו, הורידו לו את כל החשק והמרץ להשתפר, ולעשות מעשים טובים, וקלקלו יותר ממה שעזרו! אז מה העצה? העצה היא, שגם כאשר הילד עושה מעשה שלילי ורע - לא לאבד את העשתונות! אלא על ההורים לבוא אליו בצורה "עקיפה", ולומר לו: מה? 'אתה' עשית כך? עליך לא הייתי מאמין שתהיה מסוגל לעשות כן! אתה כזה צדיק, כזה עדין, כזה ילד טוב, ואיך יתכן שעשית כך? באמת לא מתאים לילד טוב כמוך להתנהג כך!

מילים כאלו, הם ממש 'כמדקרות חרב' בליבו של הילד! לאחר שבחים כאלו הוא כבר יתבייש לבד מעצמו להמשיך להתנהג בצורה שלא מתאימה לו!

והרבה יותר מזה: המילים האלו הוסיפו לו דירבון, וכוחות נפש עצומים לשאוף להתנהג יותר טוב! להוכיח להוריו, שאכן הם לא טעו, ובאמת הוא ילד למופת!

וכך יוצא שההורים יוצאים 'נשכרים' משני הצדדים: הילד קיבל באהבה וברצון את דבריהם, והתבייש על מעשיו הרעים. ועוד רווח, שבזה הם הוסיפו לילדים יותר "בטחון עצמי", להאמין בעצמו ובכוחותיו, שאכן, הוא יכול להתקדם ולהיות אישיות למופת, שהרי גם הוריו תולים בו ציפיות כאלו, ומחזיקים ממנו הרבה!

וכמו כן יש להדגיש ולשבח כל התקדמות לטובה שחלה בילד. דבר זה מדרבן מאד את הילד, להמשיך הלאה להתעלות, ולהראות את כוחותיו להוריו, שאכן הוא מסוגל להגיע לציפיות שמחכים ממנו!

אלא, שאחרי הכל, צריך גם לזכור את הפסוק: "חושך שבטו שונא בנו"! הילד חייב להיות מודע, שיש 'גבול' לכל תעלול! ואם הוא מפריז או מגזים בהתנהגותו הרעה - יש להשתמש באמצעים רודניים, כדי לחנך ולנווט אותו למסלול הישר.

וכך גם כותב לנו, רבינו הסטייפלר הקדוש: "...רוב המשברים אצל הילדים, נובעים מכך, שנותנים לילדים יותר מדי מה שהם רוצים. הילד כבר מורגל לזה, שכל מה שהוא מוציא מפיו, תיכף ומיד הוא מקבל זאת מהוריו. כי ההורים 'מרחמים' עליו, או 'נבהלים' מיד לקול בכיו ההסטרי, ונכנעים מיד לכל דרישותיו. וכאשר הוא גודל, ונדרש להתמודד עם בעיות החיים, פתאום הוא מגלה, שלא כל מה שרוצים - מקבלים בחיים, והכל לא הולך "חלק" כפי רצונו, וכיון שהוא לא הורגל מקטנות לעמוד בנסיונות כאלו, מיד הוא נכנס לדיכאון, רח"ל! עד כאן לשונו.

וא"כ למדנו מדבריו, שאסור גם לפנק את הילדים יותר מדאי, אלא צריך גם לדעת, מתי להשתמש במידת העקשנות, ומתי אף להפעיל את מקל השבט כלפי הבן.

אלא שצריך גם לזכור, שכאשר כבר מוכרחים להכות את הילד, יש להכות קצת (וזו גמרא מפורשת במסכת בבא בתרא (דף כ"א.) "כי מחית לינוקא, לא תימחי אלא בערקתא דמסנא". ופירש שם רש"י, שחז"ל מלמדים אותנו, שכשנותנים מכה לתינוק, לתת לו מכה קלה, כדי שלא יוזק. ע"ש.) וגם לא להכות בשעת "כעס", שאז האדם כולו רותח, והמכות שהוא נותן באים מצד הרוגז והעצבים שלו, ודבר כזה לא יתרום הרבה לשיפור הילד. אלא רק לאחר שהאב רגוע, יש לתת לילד מכה, לשם שיפור חינוכו.

[ואגב, צריך גם לזכור, שעצה זו להפעיל את 'כח הזרוע', היא תקיפה וטובה רק כאשר הילדים בזמן ימי הנעורים שלהם, שאז יש לצפות שהמכות ירתיעו וישפרו. ואולם ברגע שהילדים כבר התבגרו, והגיעו לגיל 16 בערך, אזי אסור להורים להשתמש ב"שפת הידים", וכמו כן אסור להם לדרוש דרישות מילדיהם בו בזמן שהם יודעים מראש, שעל בקשה כזו הם יתקלו בסירוב, וקרוב לודאי שלא יקיימוה. שכך לימדו אותנו חז"ל, בגמרא מסכת קידושין (דף ל"ב.) שאסור לאב לעשות מעשה, שימריד את בנו נגדו. ומדוע? משום חשש שמא הבן יכעס עליו, ויוכל לפגוע בכבודו של אביו, ונמצא שהאב הכשיל את בנו בעבירה של "זלזול בכבוד ההורים", ועבר על "לפני עוור לא תתן מכשול"!

וכך גם נפסק בשו"ע (יורה דעה, סימן ר"מ, סעיפים י"ט-כ') וזה לשונו: "אסור לאדם להכביד עולו על בניו, ולדקדק בכבודו עמהם, שלא יביאם לידי מכשול, אלא ימחול ויעלים עיניו מהם וכו'. והמכה לבנו גדול – היו מנדין אותו, שהרי עובר על "לפני עוור וכו'. (ואמנם, הרמ"א שם הוסיף, דבנו 'גדול', הכוונה לגיל 22 ומעלה).]

וא"כ הרי למדנו, שגם מבחינה הלכתית, יש להמנע מלהכנס ב'עימותים', עם בנו הגדול. [ובאמת, שכל יסוד זה כבר נלמד מהנהגת יעקב אבינו כלפי בניו. שהנה, בזמן שרצה להוכיח את ראובן על חטא בילהה, התאפק יעקב אבינו, ולא הוכיח אותו כלל, רק עד לפני מותו! ולמה? מסביר לנו רש"י הקדוש (בחומש דברים, פרק א', פסוק ג') משום שלא יתרגז ראובן על אביו יעקב, ויניחנו, וילך וידבק בעשיו אחי אביו"!!!

מזעזע ממש! על איזה בן מדברים כאן? על ראובן הצדיק! בחיר שבטי-ה! ובכ"ז, אביו יעקב לא רצה להוכיח אותו, כשבנו ראובן כבר היה מבוגר, מחשש שמא "ימרוד" כנגדו, וילך וידבק בעשיו הרשע! מבהיל ממש על הרעיון, לראות עד היכן הדברים יכולים להגיע!]

וא"כ, לאחר שהוכחנו בס"ד, שאם הבנים כבר גדולים אין לאב כל כך שליטה עליהם, לכן, כל אב שעיניו בראשו ימהר לנצל את העובדה, שילדיו עדיין בימי הנעורים, ואז עוד רסן החינוך בידו, וילדיו נחשבים עדיין בגדר "שתיל רך", שאפי' אם התעקם קצת – עדיין ניתן לישר אותו לדרך הטוב ע"י תמיכה ודירבון.

ואולם, אם האב יזניח את המצב, ויחכה עד שבנו יגדל, אז הוא יהפך כבר להיות "גזע של עץ", שבמצב כזה כמעט אין שום תקנה להחזיר אותו לקדמותו! ובכל מקרה של נסיון להפעיל 'כח' כנגדו - האב יצליח רק לשבור את העץ, ויותר מזה – כלום!

וזה כוונת דוד המלך: כשמתאר לנו את ימי הנעורים, הוא מגדיר זאת כדוגמת חיצים ביד גיבור! כלומר, שהילדים הם ממש כמו חץ, שנמצאים תחת שליטתך – רק קודם שזרקת את החץ! (כלומר, קודם שיתבגרו). ואולם לאחר שכבר נזרק החץ – הכל אבוד! ולכן, אסור בהחלט לאב, לעמוד 'אדיש' בטענה: "הילד שלי עדיין קטן, והמצב לא נורא כל כך, לא צריך להפעיל תגובה 'מיידית', כשהוא יגדל הוא כבר יקבל שכל לבד, והכל יהיה בסדר! בינתיים צריך לרחם עליו, ולתת לו חופשיות, שיבלה עוד קצת בבית, שיאכל, יהנה! בשביל מה צריך לשלוח אותו רחוק מהבית כדי ללמוד בישיבה? שכעת יהנה, ואח"כ כשיגדל – ה' יעזור... ממש הורים ש"כואב להם" הלב על ילדיהם! ואולם מה האמת? האמת, שהורים אלו לא רחמנים, אלא אכזריים! הם לא אוהבים את בנם, אלא 'שונאים' אותו! שכך שלמה המלך לימד אותנו: "חושך שבטו שונא בנו"! הורים אלו צריכים לדעת

ברור, שאם כעת הם לא 'ירסנו' את התנהגות ילדם, להפוך אותו לשתיל רך וטוב – בסוף שהילדים כבר יגדלו, זה כבר לא יהיה בשליטת ההורים!

אם הילדים יגדלו עם מידותיהם הרעות, הם כבר יהיו כמו "אגוז שקשה לפיצוח"! וכדי להבליט את חומרת הדבר, נוכיח זאת בכמה דוגמאות מן התנ"ך:

1. אברהם אבינו – אהב את ישמעאל בנו, ולא ייסר אותו. בסוף מה יצא? פרא אדם, שידו בכל, ויד כל בו!

2. יצחק אבינו – אהב את עשיו בנו, ולא הוכיח אותו. בסוף מה יצא? עשיו הרשע! שכל מילת גנאי בשבילו, יהיה עבורו עוד "תואר כבוד"!

3. דוד המלך – אהב את אבשלום בנו, ולא ייסר אותו. בסוף מה יצא? שאותו הבן האהוב, קם במו ידיו, לרצוח את אביו אהובו!

וכן יש עוד דוגמאות למכביר.

ולכן כל הורה, יעשה לעצמו חשבון נפש נוקב, מה יותר 'משתלם' לו, ובמה הוא בוחר: לרחם עכשיו על בנו – ולסבול ממנו בעתיד, שבנו יגדל ויבעוט בו. או לייסר כעת את בנו לדרך התורה – ולרווות ממנו נחת אמיתי בעתיד!

נעלה כאן סיפור מאלף עם לקח נוקב בצידו: רבינו הבן איש חי, מספר (בספרו "נפלאים מעשיך", סיפור קנ"ד) על גנב פושע אחד, שהיה מבוקש מאד על ידי המשטרה, מאחר והיו לו הרבה תיקים 'פליליים', על מעשי שוד ורצח, ב"מ.

והנה, אחר תכנית מיוזמת, נילכד הגנב בידי בלשי המשטרה. הוא נילקח לבית המשפט, כדי שיחרצו לו שם את דינו. והשופטים הגויים שם החליטו, לאור עברו 'השחור', לפסוק את דינו בגזר דין מוות, שיתבצע על ידי חניקה על עמוד התלייה, שיעמוד במרכז העיר. ואכן כך היה. ביום המיועד, הובל הגנב תחת משטר כבד, אל עמוד התלייה, ושם עמדו לבצע לו את גזר הדין. אולם, לפני שהתחילו להדק את החבל סביב גרונו, שאלו את הפושע: מהי בקשתו האחרונה בחייו? ענה להם: ברצוני להפרד מהאמא שלי הזקנה, ברגעים האחרונים שנותרו לי בחיים.

בקשתו נתמלאה, והסכימו להוביל את הגנב אל אמו, שהיתה יושבת בצד, ומזילה דמעות על גורל בנה.

והנה, כאשר התכופף הבן ללחוש באוזן אמו, לפתע נדהמו כולם לראות ש - - - במקום ללחוש לה באוזן, תופס הגנב בחזקה את אוזן אמו, ונושך בה נשיכה חזקה, עד זוב דם, שמחמת זה נזקקה לטיפול רפואי!!!

תדהמה קשה, אחזה בכל ציבור האנשים. כולם נקהלו במרוצה סביב הגנב הפושע, בצעקות וגידופים, כיצד מלאו ליבו להוסיף חטא על פשע, בשניות האחרונות לחייו, ולעשות 'עוול' כזה לאמו המסכנה? וכי כך נראית צורת 'הפרידה האחרונה' שנפרדים מהאמא?

ענה להם אותו הגנב: שמעו ואספר לכם, ואתם תשפטו בעצמכם: היודעים אתם, מי היה הגורם לכל ההתדרדרות שלי הנוראה, עד כדי להגיע לתואר של "עבריין פושע ומסוכן"? זו האמא שלי שניצבת מולכם! כן! כשהייתי קטן, הייתי גונב דברים קטנים, פעוטי ערך, מהחברים שלי. ואמא היתה יודעת זאת, ובכ"ז לא הוכיחה אותי באף מילה על מעשי הרעים! אלא ההיפך בדיוק: היא תמיד היתה מעודדת אותי, באמרה לי: "אל תדאג בני, לא נורא, כשתגדל אתה כבר 'תתבגר' לבד"!

וכך הלכתי ונתדרדרתי מיום ליום, ומפשע לפשע, ולא היה מי שיעצור אותי. ולכן אתם רואים אותי עכשיו, כפי שאני נראה היום! נמצא, שכל הסיבה לקלקולי, זה התחיל מהאמא שלי, שתמיד היתה שותקת, והעלימה ממני עין, ואפי' לא עוררה אותי לחשוב על המצב האיום שבו הייתי שרוי, וזה מה שהיה דוחף אותי להמשיך במעשי הנלוזים! ולכן עכשיו, נשכתי בחזקה את אוזן אימי, לבטא במעט את 'רגשות האשמה' שיש לי כלפיה!!!

לב מי לא ירעד, בשומעו מוסר נוקב זה. וכל הורה, שיש לו קצת שכל בקדקדו, ימהר לתפוס בידיו את רסן החינוך, ולהדריך את ילדיו לצעוד על מסלול של תורה, מידות, ודרך ארץ. שאם לא יעשה כן – כל התדרדרותו של הבן בעתיד – תיזקף על אשמת הוריו! - - - ראו הוזהרתם!

ונעבור לשאלה מס' 7: סוגי השמות שקובעים לילד בשעת לידתו, האם יש להם השפעה עצומה על נפש הילד?

פרטי התשובה: כן! גם דבר זה, מאד קובע על אופיו של הילד. וכמו שאומרים העולם: "הגד לי מה שמו של בנך - אומר לך מהו מהותו"!

ולצערינו, כיום, מחפשים ההורים לתת לילדיהם כל מיני שמות "מודרניים", של כל מיני זמרים, או שחקנים, עד שכבר נשכח שמות היהודים מתוכנו, ח"ו. אילו היו הורים אלו יודעים, כמה הם פוגעים עי"ז קשות בעתיד ילדיהם – בוודאי שהיו מוותרים על כל "הכבוד" הזה, והיו מחפשים לילדיהם שם יהודי 'מקורי' – מן התנ"ך, שכולם יזהו את בניו, שהם מזרע אברהם יצחק ויעקב!

וידוע – מכמה וכמה מקרים, שיהודי שהיה נמצא במזרח הרחוק, ועמד כמעט על סף ההתבוללות, וכמעט שנישא לנכריה, ורק בזכות שמו היהודי, שקראו לו "אברהם" זה מה שהדליק בו את הניצוץ היהודי שבו, ועצר אותו מלהתבולל בין העמים!

והאמת, שגם חז"ל הסתכלו על כל הנושא הזה בחומרה רבה, ונעתיק כאן 2 אימרות של חז"ל מן הש"ס, שדיברו מענין זה:

1. הגמרא במסכת ברכות (דף ז':) אומרת, מדוע זכתה רות המואביה, שיצא ממנה דוד המלך?

מתרצת הגמרא: שזה היה טמון בסגולת שמה: "רות" מלשון "רויה", שזכתה שיצא ממנה דוד המלך, שירווה את הקב"ה בשירות ותשבחות!

והוסיף שם המהרש"א, וזה לשונו: "...ומשום שפעולות הקב"ה, (שזיכה אותה בבן כזה) נמשכים אחרי 'שמו' של האדם שהוא הגורם!

ממש מדהים לראות, עד כמה שמו של האדם, משפיע אפי' על צאצאיו, שיצאו כאותה 'מהות', שנקראת בה שמו!

2. וכן מצינו עוד, בגמרא מסכת יומא (דף פ"ג) מספרים לנו שם חז"ל, על רבותינו הקדושים: ר' מאיר. ר' יהודה. ור' יוסי. שהגיעו בערב שבת לכפר אחד, ונטו לשבות באכסניית הכפר. ואולם היה מונח ברשותם סכום כסף גדול, והיכן יצניעו אותו? אצל בעה"ב? ומי אמר שהוא אדם נאמן, שבאמת יחזיר להם את הצרור במוצאי שבת?

אמר להם ר' מאיר: אני יכול לגלות, אם אדם זה נאמן ואמיתי, שאפשר לסמוך עליו, או לא. וכיצד? ע"י שאדע מה שמו, ולפ"ז אוכל לומר לכם את מהותו! ואכן כך עשו. הלכו ושאלו את בעה"ב: מה שמך? ענה להם – כידור!

שמע זאת ר"מ, ופניו הביעו חשש גדול: חושבני, שאדם זה נוכל ושקרן. שהרי שמו מעיד עליו, שאדם רשע הוא, שכך נאמר בתהלים "כי-דור תהפוכות המה"! (ועיין במהרש"א , בביאור הפסוק).

חשש ר"מ על כספו, ולא מסר זאת לידי בעה"ב, אלא הלך והטמין זאת בבית הקברות, שהיה על גבול הכפר. ואולם – חבריו, ר' יהודה ור' יוסי, לא חשדו כל כך בשמו של בעה"ב, וסברו ששמו של האדם לא תמיד קובע את מהותו. (ע' במהרש"א).

ואולם, כשהגיע מוצש"ק, התברר להם היטב, שר' מאיר אכן צדק! כשבאו לבקש חזרה את כספם מבעה"ב, עשה עצמו כאילו אינו יודע כלום מענין זה, ואמר להם בתקיפות: הסתלקו מכאן! איני יודע כלום מכספכם! לא הפקדתם אצלי לא כסף, לא דובים ולא יער!!!

נתאכזבו הרבנים קשות, מהמלכודת אליה נקלעו. ובאו וסיפרו זאת לר"מ חברם. אמר להם ר"מ: "וכי לא כך אמרתי לכם, "ששמו" של אדם זה הוא מוזר וחשוד, וכי יש לחושדו כאדם רשע! ואעפ"כ, בואו ואתן לכם עצה, כיצד ניתן להוציא מגנב זה את כספכם:
הנה, שמתם לב, כאשר באנו להפרד מבעה"ב היום בבוקר היו לו שאריות של עדשים על שפמו? וא"כ, זה סימן שהוא אכל בארוחת בוקר מאכל עדשים. ולכן שמעו לעצתי: לכו לאשתו של אותו בעה"ב, ואמרו לה כך: "בעלך צוה, שתמסרי לנו את צרור הכסף, שהוא החביא בחדרו בערב שבת. וכסימן לדבר שאכן הוא שלח אותנו, הוא אמר לנו, שאכלתם היום בבוקר מאכל עדשים"!
ואכן, כך עשו הרבנים. הלכו ומסרו סימן זה לאשתו, וזאת, משמעה את הסימן, חשבה לתומה שאכן בעלה שלח אותם, (שאם לא כן, מהיכן הם יודעים שהם אכלו בבוקר עדשים?) ולכן מסרה להם את צרור הכסף, והלכו להם לשלום.
וכשחזר אותו רשע לביתו, ונודע לו על מעשיה של אשתו, התרגז עליה מאד על שנתנה להם את כספם ללא רשותו, ומרוב כעסו קם והרגה נפש! מכאן אמרו חכמים: "מים אחרונים הרגו את הנפש"! שכן, אילו אותו גוי היה רוחץ את ידיו בגמר סעודתו, (שנקרא בלשוננו "מים אחרונים") לא היה מתגלה להם שהוא אכל עדשים, וכך לא היה בא לידי הריגת אשתו!
ועכ"פ, למדנו מכאן לענייננו, עד כמה שמו של האדם, מזהה ומשקף את פנימיותו האמיתית. שאפי' ר' מאיר, יכול היה לקבוע אם אדם זה ישר ואמיתי – או נוכל ושקרן – והכל על פי זהותו של 'שמו' בלבד!
וא"כ, כמה כסילים אותם הורים, שקוראים לילדיהם בשמות גויים, או מודרניים, שזרים לרוח היהדות. [ומנמקים את מעשיהם, ששם זה הוא בעל "צליל יפה ונעים", שמתאים מאד לרוח ה'דור הצעיר', ומקובל מאד בחברה!] ואין הם מעלים על דעתם שבזה הם קובעים את כל עתידו של בנם! כל – מהותו, אשיותו, ומידותיו, גנוזים בתוך שמו האישי!
ובאמת, שמצינו בחז"ל דבר יותר מהמם: אפילו שמות של בעלי חיים קובעים להם את מהותם! שכך מסרו לנו חז"ל במדרש, שכל שם של בע"ח, משקף את מהותו הפנימית. והרי דוגמאות מספר:
"אריה" – זה אותיות 'יראה'. לרמוז, שמהאריה נופל יראה על כל חיות היער, כיון שהוא הגיבור שבחיות.
"כלב" – מלשון 'כולו לב', כיון שהוא הבע"ח הכי נאמן לאדם (כידוע).

"חתול" – מלשון 'חיתול' – שפירושו "צניעות"! שהחתול, הוא הבע"ח הצנוע ביותר שבחיות. (וכן כתבו לנו חז"ל, בגמרא מסכת ערובין דף ק':, ופירש שם רש"י, שצניעותו של החתול, שאף פעם לא מטיל צרכיו בפני אדם, וגם שמכסה אח"כ צואתו!)

"חסידה" – משום שאוהבת לעשות 'חסד', עם חברותיה. (וכן כתבו חז"ל, בגמרא מסכת חולין, דף ס"ג.)

"בהמה" – חלק את המילה לשנים: "בה-מה". כלומר, כל התכונות והכישורים שיש לבהמה – נמצאים כבר בה! (בניגוד למעלת האדם, שכל מהותו היא: להתקדם, להשתפר, ולהתעלות. לפתח את כוחותיו הרוחניים, ולשכלל אותם).

שמעתם? אפי' שמות של בע"ח, מרמזים על התוכן 'הפנימי' שלהם. וא"כ, קל וחומר, שהדבר נכון ואמיתי – כלפי שמות של בני אדם. ולכן, הורים שרוצים שילדם יצא יהודי צדיק - עם נשמה טהורה, צריכים לקחת בחשבון גם את קביעת שמו, ולתת לו שם יהודי מקורי – ואז מובטח להם, שזה יתרום הרבה מאד על אשיותו של הילד!

[ובאמת, שבנושא זה יש עלינו תביעה גדולה. שהרי אפי' הגויים הערביים (שר"י) גם הם מקפידים לקרוא שמות לבניהם - דוקא מתוך ספר התנ"ך! (ולדוגמא: "אַיִבְרָהִים" (אברהם) "יָעָקוּב" (יעקב). "מוּסָא" (משה). "דָהוּד" (דוד). "עָבְּדַאלָה" (עובדיה).)

ודבר זה, יכול לעורר עלינו קיטרוג בשמים (ח"ו), שאפי' הגויים - יודעים לכבד ולהוקיר את שמות התנ"ך, ואילו אנו היהודים - עם התורה - מתביישים להתגאות בשמות של התנ"ך שלנו???]

- ובנוסף לכל הנ"ל, יש כאן עוד בעיה מבחינה "הלכתית", שכן פסק לנו רבינו המהר"ם שיק (הובא ב"דרכי תשובה", סימן קע"ח, ס"ק י"ד). שאותם בני אדם, שמכנים עצמם בשמות הגויים, בודאי שעוברים על 'איסור תורה', שכתוב "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", שנצטווינו להיות מובדלים מהגויים וכו'. עיין שם.

נמצא בסיכום, שכל מי שקורא לבנו בשמות גויים (כגון: 'ג'ורג', וכדו'). או אפי' ב"חיקוי" של גויים (כגון - שמות מודרניים של תרבות אנשי המערב) אדם כזה - עובר על שני עבירות:

א. עובר על איסור תורה, לפי דעתו של הפוסק הנ"ל.

ב. ועובר גם על עוון "חילול השם", שהנה אפי' הגויים יודעים להוקיר שמות התנ"ך, ואילו הוא כיהודי - מזלזל בזה!

מזעזע ממש! שני עבירות - בעצם קריאת השם - ביום הברית מילה!! **לתשומת לב**...!

וכך גם מפורסם המעשה, באותו נער שגדל בבית דתי, וברבות הימים יצא לתרבות רעה, והגיע לשחיתות נוראה. הוריו – חשכו עיניהם בראותם כל זאת, והיו אובדי עצות, מה ניתן לעשות כדי להחזיר את בנם למוטב.

והנה ביום בהיר אחד, שמעו אותם הורים, שאכן לא אלמן ישראל, ובעיר אשדוד, מתגורר צדיק וקדוש ר' מאיר אבוחצירא זצוק"ל, אשר היה מלומד בניסים, וגם היתה עומדת לו זכות אבותיו הקדושים.

זיק של תקווה התעורר בעיני ההורים, והם התחילו להתחנן בפני בנם, שיאות לבוא עמם אל ביתו של הצדיק, כדי להתברך מפיו. ואכן, לאחר שידולים ושכנועים רבים, הסכים הנער להגיע בלווית הוריו, לעבר כיוון ביתו של הצדיק.

ואכן, כשהגיע תור ההורים להכנס אל הקודש פנימה, פרצה האמא בבכי, וסיפרה לרב, איך שבנה פתאום איבד את החשק ללימוד התורה, וסטה מדרך היהדות, עד שהגיע לשפל המדרגה. במר ליבה ביקשה האם מהצדיק, שיאות לברך את בנה שיזכה לחזור למקור היהדות, והוריו ירוו ממנו נחת.

הרגיע הצדיק את האשה, ואמר לה: אני אעשה לבנך "תיקון" מיוחד, ובעזרת השמים זה ישפיע עליו לטובה. רק אמרי לי את שמו של הנער, שאדע להזכירו בתיקון. שמחה האשה, ומיד אמרה לצדיק: שמו של בנינו הוא: "נמרוד בן רחל".

כשמוע זאת הרב, החוירו פניו, ואמר בקול דואג להורים: עכשיו אני מבין, מה גרם לילדיכם לצאת לתרבות רעה! אתם חייבים להחליף מיד את שמו של הילד! "נמרוד" זה שם של אדם רשע, שמסופר עליו בתורה, שהיה ממריד את האנשים נגד הקב"ה, ואתם הלכתם לקבוע את שמו על שם אותו רשע, ואח"כ עוד מתפלאים מדוע הוא יצא כך?!

ההורים נבהלו לשמע הדברים, ואמרו שמעולם לא שמעו על דבר כזה, ששמו של הילד יכול להשפיע על עתידו הרוחני, וכי הם עשו זאת בתמימות, ומחוסר ידיעה, ללא שום כוונה לרעה. ואכן, בו במקום החליפו לנער את שמו, מנמרוד ל"אברהם", ואז הבטיח להם הרב, שכעת יתחילו לראות מבנם רוב נחת!

והתוצאות הטובות לא אחרו לבוא, וכמו במטה קסמים פתאום עזב הנער את כל חבורתו המקולקלת, ונמשך מאליו ללכת לישיבה קדושה. עד שברבות הימים השתנה בצורה משמעותית, והיה לאדם אחר!

כל הורה, חייב לקחת את הדברים הללו לתשומת ליבו, ולחשוב 'פעמיים' לפני שבא לקבוע שם לילדו, שילווה אותו לאורך כל חייו! [ואגב, יש עוד לעורר ולהזהיר, שיש להקפיד, לא רק על נתינת שם יהודי טהור ומקורי. אלא גם צריך להקפיד לקוראו בשמו

המלא. ולא "לקצר" את שמו (וכמו מאברהם ל"אבי" בנימין "בני", וכיוצא בזה). ומשום שלפי 'הקבלה', עיקר מזלו של האדם תלוי בשמו, ולכן יש להקפיד להזכירו בשמו המלא!].
וידוע מאמר חז"ל (שהובא במדרש שוחר טוב, פרק קי"ד ד') ש"בזכות ג' דברים, נגאלו בני ישראל ממצרים: בזה שלא שינו את 'שמם', לשונם, ולבושם"!
כן, לא שינו את שמם! הם לא יתביישו ללכת ברחוב המצרי – עם שם יהודי! הם לא ניסו להידמות ולהחניף למצריים – ע"י חיקוי השמות שלהם. לא ולא! הפוך בדיוק: הם 'התגאו' בשם היהודי שלהם, וזה מה שהבליט אותם, והפריד אותם מן הגויים, שלא יתבוללו בהם!
ובזכות זה שאנו ג"כ נלך בדרכי אבותינו, ולא נשנה את שמנו, אזי מובטח לנו, שדבר זה יקרב את גאולתנו. ונמצא, שכל שם יהודי נוסף – מזרז יותר ויותר את פעמי משיח צדקנו, שיבוא לגואלנו. אמן!
ונעבור לשאלה מס' 8: המפתח העיקרי, להצלחה בחינוך ילדים - תלוי בעיקר באמא, שהיא עקרת הבית!
פרטי התשובה: נרחיב מעט את הדברים, סביב הנקודה הנ"ל. הנה, כאשר אנו דנים בחינוך הכולל, שמקיף את כל בנין אשיותו של הילד, אין ספק, שיש לשני הצדדים האבא והאמא, חלק בכל התהליך הזה של בנין הבנים.
ואולם, אסור לנו להתעלם מן העובדא, שבמציאות בשטח, חלק גדול מן החינוך בפועל – נשקף לזכותה של האם, הן לטוב, והן לרע. ולמה? מ - 2 סיבות פשוטות:
1. מסיבה "טכנית". שהן מצויות עם הילדים בבית יותר מאשר האב. שהרי האב טרוד רוב היום, בלימודיו או בעסקיו. והאמא – היא זאת שקמה מוקדם בבוקר, מכינה לו ארוחת בוקר, מלבישה אותו חם, כדי ששום דבר לא יטריד אותו מלימוד התורה!
2. וגם מבחינת "כוח נפשי", לאמא יש יותר סבלנות, לשבת ליד ילדיה, להאזין לכל הפינוקים שהם רוצים, ולכל 'הדמיונות' שעולים להם בראש. היא זאת – שבדרך כלל, מבינה לעמקי נפשם של ילדיה, והילדים רואים באמא - יותר, כמין "בטחון נפשי" שעליו הם נשענים ובטוחים. [ומצד שני, האב מדריך את הילדים בצורה יותר תקיפה, ובמידת הצורך הוא יודע להשתמש בגישה חזקה כלפיהם, ולמה? בגלל שאצלו הרגשות של 'הרחמים' פועלים אצלו פחות. בניגוד לאמא, שהיא יותר עדינה, ובעלת רגשות חזקים של רחמים. ולכן, היא יודעת להשפיע על הילדים יותר חמימות ורכות].
וסוד זה למדנו מדברי חז"ל, בגמרא מסכת קידושין (דף ל:) שביארו את הפסוק: "איש אמו ואביו תיראו". שהפסוק מדבר על 'פחד' מההורים, הוא מקדים את האמא קודם.

בגלל שהאבא בלא"ה מפחדים ממנו, בגלל עמדתו התקיפה. ואולם, כשהפסוק מדבר על כיבוד ואהבת ההורים, אומרת התורה: "כבד את 'אביך' ואת אמך". קודם כל את האבא! כיון שאת האמא בלא"ה מכבדים ומעריצים, מאחר שהיא מעניקה להם יותר חום ואהבה, מאשר האבא.

ובקיצור נסכם: האמא - ממלאת את התפקיד העיקרי בחינוך ילדיה. וכל 'הצלחה' בחינוך, או כל 'רשלנות' בחינוך, הכל נזקף על שכמה של האם. האבא: תפקידו בדרך כלל, לחלק בסוף את ה"ציונים": להעניק פרס וממתק לילד ממושמע. ולתת מכה וענש לילד המרדן. ואולם, כל 'שלבי' העלייה, עד התוצאות של ההצלחה - תלויים בעיקר באמא, ומשני הטעמים שכתבנו לעיל.

כשהאמא מרדימה את ילדיה מתוך "קריאת שמע", זה מחדיר בהם יראת שמים טהורה! ובאמת, שגם השקפת חז"ל בנושא זה, הוא ג"כ על אותו יסוד: שהבסיס שעליו עומד כל בנין הבית זה - האמא! והרי לפניכם, כמה דוגמאות לכך, מן התנ"ך והש"ס:

1. הנה בחומש בראשית, אנו מוצאים דבר פלא: אצל כל האמהות, התורה מציינת את תאריך פטירתם, וגם את מקום קבורתם. [כן מצינו אצל שרה אמנו, ורחל אמנו]. ואילו דוקא אצל רבקה אמנו, התורה העלימה את תאריך פטירתה, ואף לא הודיעה על מקום קבורתה. ויותר מזה: היא השמיטה במתכוון את מקרה פטירתה. שהרי הפסוק טרח לומר לנו על פטירת מינקת רבקה (ע' בפרק ל"ה, פסוק ח') ואילו על רבקה עצמה התעלמו במכוון מלכתוב על פטירתה. ומדוע? מסביר לנו רש"י הקדוש (שם) על פי המדרש, וזה לשונו "...ולפיכך העלימה התורה את יום מותה (של רבקה) כדי שלא יקללו הבריות, את הכרס שיצא ממנו בן כזה – כעשיו הרשע"!

פלאי פלאים! הרי לעשיו הרשע, היה גם אבא שקוראים לו יצחק אבינו. ובכ"ז כלפיו התורה כן פירסמה את מאורע פטירתו (וכמתואר בפרק ל"ה, פסוק כ"ט) ולא חששא, שמא הבריות ילכו לקברו, ויבזו אותו על שיצא ממנו בן כזה. ורק על מקום קבורתה של האמא רבקה, התורה חששא, שאם ידעו את מקום קבורתה ילכו ויבזו אותה. מדוע יתלו את כל הסירחון דוקא בה ויקללו אותה, ולא יתלו זאת גם באביו?

אלא מכאן לומדים, דבר איום ונורא: אם יוצא במשפחה בן מקולקל, בן רשע, תולים את 'הסירחון' דוקא באמא! ומדוע? כיון שהיא היתה רוב הזמן עם הילד, והיא היתה צריכה לחנך אותו, ולהחדיר לו יראת שמים! ולכן הבריות נוטים לקלל בעיקר את האמא! מבהיל ממש לראות, עד היכן מגיעה המחויבות של האם, בחינוך הילדים!!!

2. וכך גם מצינו, כשבאים לשבח את הוריו של ר' יהושע בן חנניא (במסכת פרקי אבות, פרק שני משנה ט') את מי משבחים? את האבא או את האמא? מדגישה לנו המשנה "אשרי יולדתו" – את האמא! אע"פ שגם האבא לימד אותו תורה וגמרא, וכו'. ובכ"ז תולים את כל הזכות הזו – באמו! שכן, לולי כל עבודתה, שהשקיעה "ביסודות" של הבן - לא היה לאב על מה להמשיך לבנות!

3. וכך גם מתבטא ר' חייא על אשתו (בגמרא מסכת יבמות דף ס"ג.) "דיינו שמגדלות בנינו לתורה"! את כל גידול הילדים לתורה – הוא תלה באשתו, שהיא עיקרה של הבית!

4. וכך גם מתבטא שלמה המלך, החכם מכל אדם: "ואל תיטוש תורת אמך". "תורת אמך" כל התורה שאדם רוכש בימי חייו זה נשקף לזכות האמא! היא זאת שלימדה אותו לברך על כל דבר, לדבר בדרך ארץ, להיות ירא שמים, והיא גם זאת שהיתה מזרזת אותו לקום בבקר לתפילה, ומדרבנת אותו להתמיד בלימוד התורה!

5. וכך גם מספרים לנו חז"ל (הובא בקצרה במסכת סנהדרין דף ע':, ובאורך במדרש 'במדבר רבה', פרק ו' – ח') על שלמה המלך, כשנשא את בת פרעה לאשה (לאחר שגייר אותה). השמחה היתה רבה, ומחמת זה גמרו את הסעודה בשעות הקטנות של הלילה. [ובגמרא מסכת שבת (דף נ"ו:) התבטאו חז"ל במילים חריפות, נגד מעשהו זה של שלמה המלך (שנשא את בת פרעה) עד שאמרו "נוח לו לאותו צדיק שיהיה חוטב עצים! ואל יכתוב עליו הפסוק "ויעש הרע בעיני ה'"! וכל כך למה? ממשיכים חז"ל להסביר: בשעה שנשא שלמה את בת פרעה, הכניסה לו אלף מיני כלי שיר, ואמרה לו: "כך עובדים לע"ז פלונית. וכך לע"ז פלונית". ובכ"ז לא מיחה בה. ונענש על זה שלמה המלך, שבאותה שעה ירד גבריאל המלאך, ונעץ קנה בים, (ונעשה עי"ז "אי" בתוך הים) ועל זה נבנתה אח"כ כל מלכות רומי ויוון שהצרו לעם ישראל].

[ובמאמר המוסגר: חס ושלום להבין את הדברים כפשוטם, ששלמה המלך הצדיק, שבנה את בית המקדש, היה לו חשבונות אישיים, ולכן נשא הרבה נשים, בניגוד לדיני התורה. חלילה מלחשוב כן. אלא ביאור פרשה זו: ששלמה עשה זו מתוך כוונה טובה, שרצה להשליט את ממלכתו וממשלתו, על כל אומות העולם, להפוך אותם לידידיו, ובכך ישרור השלום במלכותו. ולכן נשא את בנותיהם של מלכי האומות (לאחר שגייר אותם). ולכן גם מצינו, שהיו לשלמה – 700 נשים, ו – 300 פילגשים. (ובסך הכל 1000 נשים!) ולא יתכן שאת כולם נשא, כדי להוליד מהם תולדות, אלא ודאי שעיקר מטרתו היתה כנ"ל. [ועיין עוד בגמרא ירושלמי, מסכת סנהדרין (פרק שני, הלכה ו') שר' יוסי מסביר. ששלמה לשם שמים נתכוון, ומטרתו היתה לקרבם תחת כנפי השכינה. ע"ש].

ואולם חז"ל, בכ"ז מצאו נקודת כישלון, לפי "הגדלות" של שלמה המלך, וסברו שהיה לו למחות בנשותיו, שיפסיקו לגמרי את עבודת האלילים שהתרגלו בבית אביהם. ועל זה שלא מיחה בכולם, ניתבע על כך מהשמים].

נחזור לענינינו: כשגמרו את מסיבת הנשואין בין שלמה המלך לבת פרעה, היתה שעה מאוחרת מאד. ואותה רשעה רצתה ששלמה ימשיך לישון, מה עשתה? לקחה כמין יריעה גדולה, שהיו בה כל מיני מרגליות זוהרות, והיו מאירים ככוכבים, ואת היריעה הזו, פרסה למעלה על תיקרת החדר. וכך כששלמה המלך התעורר והסתכל למעלה, חשב שעדיין לילה והמשיך לישון.

ואולם הבעיה היתה, שהיו צריכים להקריב מוקדם בבקר (בזמן עלות השחר) קרבן "תמיד" של שחר. והמפתחות של בית המקדש, היו נתונים תחת הכר של שלמה המלך!

עמדו הכהנים, וחיכו ליד פתח בית המקדש, ומשראו ששלמה המלך מתמהמה, לא ידעו מה לעשות. (שפחדו ללכת ולהעירו משנתו, כדי שיבוא לפתוח את שערי בית המקדש). מה עשו? בצר להם, פנו אל אמו בת שבע, וביקשו ממנה, שתלך להעיר את בנה שלמה המלך, ותודיע לו שכבר עבר 4 שעות מתחילת היום, וכל ישראל מחכים לו ליד שער בית המקדש.

כששמעה אמו את הדבר, רגזה מאד על בנה. מה עשתה? לקחה מקל, ונכנסה לחדר של שלמה בנה, העמידה אותו על גבי העמוד, והתחילה להלקותו, כשהיא אומרת לו מתוך כאב: "הכל יודעים, שאביך (דוד המלך) היה צדיק ירא שמים, וא"כ עכשיו שיראו שיצא ממנו בן 'שיכור', שישן עד 4 שעות, מה יאמרו כולם? יתלו את כל הסירחון באמו, ויקללו אותי על שהבאתי בן כזה"! מיד הרכין שלמה את ראשו בפני אמו, והודה לה על טעותו!

הנה לנו עוד דוגמא מאלפת, שמראה לנו את גודל אחריותה של האמא, אם ח"ו יצא ממנה בן מקולקל - יתלו בה את הקלקול!

נסכם את הדברים בקצרה: אמהות בבית הן הקובעות את:

1. חינוך עתיד הילדים.
2. כשרות מאכלי הבית.
3. טהרת המשפחה. (האם הקדושה והטהרה תשרור בתוך ביתה – זה תלוי בעיקר באשה!)
4. והן גם הקובעות - את מידת עליית הבעל בתורה! (ובידה להפוך אותו מהקצה אל הקצה, הן לטוב והן למוטב. והראיה לזה מהתביעה שתבעו את יעקב, על שלא חיתן את דינה ביתו לעשיו הרשע, ולכן נענש - שנטמאה בידי ערל. (ע' רש"י בראשית , פרק ל"ב, פסוק כ"ג.) ומדוע? משום

שיש בכח האשה, להחזיר למוטב, אפי' בעל רשע כעשיו הרשע! עד כדי כך גדול כח האשה לעליית הבעל בתורה!).

וכל האחריות הכבדה הזו, רובצת על כתפיה של האשה. זכתה והעמידה בנים הגונים וצדיקים, כולם משבחים אותה ואומרים: "אשרי יולדתו של זה"! ואולם, אם ח"ו לא זכתה, ויצא ממנה בן לתרבות רעה, אזי סופה יהיה בושה וקלון! כל הבריות מבזים אותה, על שהביאה בן סורר כזה, ואוי לה לאותה בושה נצחית, שיהיה לה בעוה"ז ובעוה"ב.

ולכן, כל אם עקרת בית, תשגיח היטב על חינוך ילדיה, כבר מקטנות, תחדיר להם תמיד מידות טובות ויראת שמים, ואזי תזכה שיקוים בה מאמר שלמה המלך (בספר משלי, פרק ל"א כ"ח). קמו בניה - ויאשרוה! בעלה – ויהללה! רבות בנות עשו חיל, ואת עלית על כלנה!

וכדי להמחיש לכם יותר את הדברים, נעתיק כאן סיפור נפלא, אשר כל מילה נוספת עליו - תהיה מיותרת!

מעשה היה באשה אחת, אשר בעלה היה קונה לה לעיתים תכופות, כל מיני תכשיטים יפים. ותמיד היא היתה מתהדרת לפני שכנתה: "תיראי, איזה 'עגילים' מזהב, קנה לי בעלי. תראי איזה 'צמיד'! איזה 'שעון יד'! איזה 'גורמט' מוזהב! הייתי מעונינת לראות איזה תכשיטין בעלך קנה לך"? ענתה לה אותה שכנה: אני מוכנה להראות לך את התכשיטין שלי, אבל לא עכשיו, אלא רק בעוד חצי שעה!

עברה חצי שעה, והאשה הסקרנית נכנסה שוב לשכנתה, ושאלה אותה: היכן התכשיטין שדיברת עליהם? והנה, נשמעה פתאם נקישה על הדלת, "והתכשיטין" שלה חזרו מהתלמוד תורה! הצביעה עליהם האמא, ואמרה מתוך חיוך של אושר: הנה, א-ל-ו 'התכשיטין' שלי! לך – יש תכשיטין, שתלויים ועומדים על הגוף, ולי – יש תכשיטין - נשמות מהלכות!

אשרי האמא, שבאמת זוכה לתכשיטין מסוגים אלו, היא זאת המאושרת האמיתית! והיא זאת, שזוכה לרוות נחת מילדיה בעולם הזה, וגם בעתיד, בזה שיש לה 'השקעה מכניסה', שמכניסה לה הרבה רווחים, לחשבון הזכויות שלה בעוה"ב! **אשריה ואשרי חלקה!**

ונעבור לשאלה מס' 9: כיצד אפשר לגלות, אם אכן הצלחנו בחינוך ילדינו?

פרטי התשובה: הורה שעבר על כל 8 הנקודות הבסיסיות, שהעתקנו עד כה, שזה כולל: א. מחנך את בניו במקום חרדי. ב. מראה לילדיו דוגמא אישית. ג. מקדיש 2 דקות ביום, לתפילה עבור הצלחת ילדיו. ד. מקדיש 5 דקות ביום, ללמוד עם ילדיו מוסר בעקביות,

לפי דרגת הבנתם. ה. מקפיד על המאכלים בבית, שיהיו ללא כל חשש פקפוק. ויודע גם מתי להתנהג עם הילדים ביד תקיפה. ז. קובע לילדו שם יהודי, מקורי וטהור (ולא "מודרני") שמייחס אותו לשושלת עם ישראל הקדושים. ח. וגם האמא מצידה משתפת פעולה, ונוטעת בלב ילדיה אהבה ומרץ ללימוד התורה הקדושה.

אדם שביצע את כל פרטי הסעיפים האלו בהצלחה, וכעת – רוצה לדעת, האם באמת חלה התקדמות והשתפרות בחינוך ילדיו, מהו 'המודד' שיכול לקבוע לו את הדבר הזה? דומה, שיש דרך אחת מובהקת, שדרכה אפשר לגלות את תוצאות פרי החינוך של ההורים: עליו לראות, כיצד הילד מתנהג כשההורים - לא בפניו, האם גם אז, הוא ממשיך את ההתנהגות הטובה שהוא קיבל בבית, או שכאן הוא מתחיל כבר להתפרק, ולהשליך מעליו את כל המוסר שלימדו אותו...

ויסוד זה, למדנו מדוד המלך ע"ה. שכתב לנו בספר תהלים: "לכו בנים שמעו לי 'יראת ה'' אלמדכם"! לכאורה הפסוק פלא! אם דוד המלך רוצה ללמד יראת השם, היה צריך לומר: "בואו" בנים ושמעו לי, ומדוע הוא נוקט לשון הרחקה "לכו בנים"?

אלא שכאן דוד המלך בא לגלות לנו, מהו המבחן לדעת, אם באמת הצלחת להחדיר לילדך יראת שמים אמיתית? דבר זה אפשר לגלות, רק בזמן כשהולכים ומתרחקים מהאבא, אז תראה איך הם מתנהגים, כשהם לא נמצאים תחת משטר עיניך, האם גם אז, הם נשארים יראי שמים? זהו הסוד, שבו ניתן לגלות את תוצאות ההצלחה, בתחום חינוך הילדים!

[וליסוד זה - יש ראייה מפורשת מן התורה הקדושה: כשהיו בני ישראל במדבר, גם הם נבחנו בדיוק על פי השיטה הנ"ל! כלומר, כשהקב"ה רצה לדעת ולבחון את מידת ה'התחזקות' שהיה להם בשעת קריעת ים סוף, האם זה היה באמת קבלה נחושה ואמיתית, או שמא הכל היה רק "התרגשות חיצונית" - ותו לא? איך הוא גילה זאת? הוא השתמש בשיטה הנ"ל!

כלומר, הוא ראה איך הם מתנהגים בזמן ש"המשגיח" לא נמצא איתם. האם גם אז - החינוך שהם קיבלו - משפיע עליהם רושם 'חיובי'? ? ?

ואכן לדאבוננו, בני ישראל נכשלו בנסיון זה, ומיד כשראו שרבם משה רבינו - לא נמצא איתם - מיד פחז עליהם יצרם, ופרקו עול השיעבוד מעל צוארם, ונתדרדרו עד לעבוד עבודה זרה, ולעשות עגל מסכה!!!

וא"כ למדנו מכאן, שהמודד לקבוע את מידת הצלחתנו - בחינוך הילדים - זה לראות כיצד הוא ממשיך להתנהג בזמן שהרב או ההורה - לא נמצאים תחת פיקוחו!!!]

אלא שכאן מתעוררת שאלה קשה, שמחייבת תשובה, הסבר, וגם הגיון. אמנם הכל אמת ויציב, ואולם 'כיצד' באמת זה יתכן, שלאחר שההורים השקיעו הרבה מאמצים בחינוך הילדים, התפללו עליהם, למדו איתם מוסר, חינכו אותם למידות טובות, ובכ"ז, בסוף הם מגלים שכל העבודה שלהם ירדה לטמיון! כל התנהגות הילד, היתה רק "הצגה" בפניהם, ואולם בחוץ, הוא פורץ את כל גבולות המוסר שחינכו אותו - - - ???

זו שאלה קשה, שדורשת תשובה. וכדי לגלות תעלומה מופלאה זו, ניתן לעלות 3 אפשרויות של פיתרון, ונפרט אותם כאן אחת לאחת, לתועלת הקוראים:

א. אפשרות ראשונה: שיתכן מאד, שהחינוך שההורים הקנו לילדיהם, היה רק בגדר "אילוץ" בלבד. ולכן זה לא החזיק להם הרבה מעמד... וכונתנו לומר, ש"חינוך" פירושו להחדיר את הערכים, לתוך "הבנתו" של הילד! ולדוגמא: לא מספיק לצוות לילד "תעשה כך וכך", או "אל תעשה כך וכך", כיון שבזה הוא מֵבָצֵע את הפקודות כמו "רובוט", ולא מתוך הבנה והכרה 'שיכלית' שלו! ולכן, אם ההורים מחלקים כל היום רק פקודות לילדיהם, וכשהילד דורש לפעמים הסבר, הוא מקבל תשובה חטופה מצד ההורים: "למה? ככה"! חינוך כזה, לא יחזיק הרבה זמן מעמד אצל הילד, זה התמוטט אצלו מהר מאד! בהזדמנות הראשונה, שהוא יצליח להתחמק מהעין הבוחנת של הוריו - הוא התנהג שם בדיוק הפוך... ולמה? בגלל שבהתחלה הוא עשה את הדברים מתוך לחץ וכפיה!

ולכן, יש תמיד להקפיד, יסוד ראשון לפני שמתחילים את כל השיטה בחינוך: בכל ציווי צריך גם לתת לילד הרגשה נעימה, שימריץ אותו להישמע להם. להשתדל לספק לו, הסבר ושכנוע על כל פקודה שנותנים לו, ואז הוא יתחיל כבר מעצמו לאהוב את המעשה, ובפעם הבאה, הוא ישתוקק 'לבד' לעשות זאת! (כמובן, שיש מקרים היוצאים מן הכלל, שבהם הילד לא חייב לקבל הסבר על כל דבר, והדבר נתון לפי שיקול ההורים).

ועוד נקודה חשובה שיש לקחת בחשבון: צריך גם לדעת, באיזה זמנים לבקש מהילד את הבקשות. כל ילד, זקוק גם לזמני "משחק והתפרקות". [וכמו שמספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת יומא (דף ע"ח:) על רבה, שהיה קונה לבנו כלים זולים, כדי שישחק בהם וישבור אותם! ופירש שם רש"י: "שהיה עושה כן, כדי שהילד ימלא בזה את תשוקתו, ויוציא על זה את מירצו"! וא"כ רואים מחז"ל, שילד זקוק גם לזמנים של נופש ומרגוע!] והעולם אומרים, "ילד שלא שיחק בילדותו - ירצה לשחק כאשר יגדל"! ואולם ילד, שהוציא כבר את מירצו על 'משחקים' כשהיה קטן, כשיגדל, ירצה להוציא את כל מרצו 'בתורה'!

ולכן, אין לאב 'לסגור' יותר מדי את בנו, וללמד אותו בכל אפשרות פנויה, כיון שגם דבר זה מכניס את הילד למצב של 'לחץ ומתח', ואז הוא עושה את הדברים מתוך "כפייה". אלא יש להתייעץ עם רב, עד כמה ניתן לאפשר לילד לשחק, ועד כמה יש להגביל אותו.

(ולדוגמא: הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצוק"ל, פוסק בספרו "אור לציון" (ח"ב, עמוד רע"ב) שיש להמנע מלתת לילדים לשחק בכדור, ומטעם שלא יתרגלו בביטול תורה. ע"ש. ולכן יש לעשות שאלת רב בכל ילד לפי המצב 'האישי' שלו, עד איזה גבול יש לאפשר לו לשחק).

אלא שכאן יש לזכור עוד נקודה חשובה: גם כאשר צריך להפסיק את הילד ממשחקיו, ולהתחיל ללמוד אותו, אין לעשות זאת 'בפתאומיות', ולחתוך לו את כל המשחק באמצע. אלא יש להתנהג בחכמה, ולקחת אותו ללימוד מתוך פיוס וריצוי, כדי לעורר בו את החשק והרצון ללכת ללמוד. וכן יש להתנהג בשאר מקרים.

זו עצה אחת, שיתכן שההורים מזניחים אותה, ולכן לא רואים תוצאות חיוביות מחינוך ילדיהם. ולכן, כל הורה ישתדל לבצע את האפשרות שהעלנו לעיל - בד בבד – עם השקעתו בחינוך עצמו של ילדיו.

ב. אפשרות שניה שגורמת לבעיית נפילת הילדים:

על ההורים להזהר, לא להרגיל את הילד, לקבל 'ממתק' על כל מעשה טוב, או על כל מניעת מעשה רע. כיון שבזה הילד מתרגל לעשות זאת רק למען הממתק, וכאשר אין ממתק - אין מעשה טוב! ולכן, צריך גם בזה להתנהג בחכמה, ולדעת מתי יש צורך לתת פרסים, ומתי יש להסתייג מזה.

ג. אפשרות שלישית לבעיה:

יתכן, ובבית הילד מקבל את ה'מקסימום' של חינוך טוב ומועיל, וגם חום ואהבה, וא"כ מדוע בכ"ז לא רואים תוצאות טובות? בגלל שההורים לא לוקחים בחשבון, גם את הנתונים של הסביבה בה מבלה הילד במשך שעות היום! יתכן מאד, שאחרי כל החינוך הטוב שהם משקיעים בילדיהם, בא החבר מהבנין הסמוך, והורס לו הכל, בכמה מילים של ליצנות, והתנהגות שלילית! ולכן חייבים ההורים, בנוסף להשקעה בבית - להשקיע גם 'בחוץ', ולעקוב אחר ילדיהם, ולראות עם מי הוא מתחבר מחוץ לבית? באיזה מקומות הוא נמצא, האם במקום שיש שם מראות פריצות ותועבה, ח"ו? כל הדברים האלו, יכולים למוטט, את כל ההשקעה שההורים השקיעו בילדיהם בתוך הבית!!

אלו הם סיכום ג' העצות, שכל הורה חייב לעבור עליהם בעיון, ולבדוק את עצמו, אולי הוא מזניח אחד מהם, ולכן אין לו הצלחה בחינוך ילדיו? ורק כשימצא את עצמו 'נקי' מכל זה, והוא אכן באמת ממלא את חובתו בשלימות - אזי מובטח לו, שיזכה

לבנים כשתילי זיתים, אשר יהיו לתפארת עם ישראל, וכל רואיהם יאמרו עליהם מתוך התפעלות: "ישראל - אשר בך יתפאר" !

שמתם לב?

בימי הנעורים - מוכרים שעות של חיים, בעד 'פרוטות' אחדות...

ובימי הזקנה - אוצרות של זהב מוכנים לתת, עבור עוד שעה של חיים!!

והחכם עיניו בראשו לנצל את ימי הנעורים, אשר כל רגע לא יסולא בפז!!

פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער התורה

"נס" - שהקב"ה ברא לנו רק פה אחד!...

קראו קטע מעניין, מתוך דברי הירושלמי מסכת שבת (פרק א' - ב'): אמר רבי שמעון בן לקיש: בתחילה הייתי אומר, שהקב"ה היה צריך לברוא לאדם שני פיות! באחת - ידבר ד"ת וקדושה. ובשניה - ידבר דברי חולין ובטלה. שכן, כיצד אפשר שבאותו פה - ישמשו 'קדושה' ו'חולין' בערבוביא יחד?? ואולם, לאחר שראיתי איזה חורבן והרס, בנ"א מחוללים עם פה אחד שלהם, אמרתי לעצמי: אם בפה אחד - עושים כך, אילו היה להם 2 פיות - מזמן העולם היה נחרב... א"כ, טוב עשה הקב"ה שברא להם פה אחד...!

הצעת מכירה: "לוח שנה"!

כל אדם בראש השנה, יכול לבחור לעצמו , אחת משני סוגי "לוחות שנה", שנמכרים בשוק:

1. יש סוג אחד - של לוח שנה, שכתוב על כל דף - ד"ת, וכל יום שעובר, לא זורקים את הדף לפח, אלא שומרים אותו, ומקפלים אותו אחורה.
2. ואולם יש גם סוג לוח שנה, שלא כתוב עליו כלל ד"ת. אלא כל יום - הוא דף ריק, שכתוב עליו רק את תאריך של אותו היום. לוח כזה, - בסוף היום תולשים את הדף של אותו היום - וזורקים אותו לפח!

וכך היא בדיוק התמונה, בחיי היום יום של האדם: יש באפשרותו "לאסוף" לו את הימים, ולמלאות אותם בתורה, ואח"כ, לקפל ולשמור אותם לעוה"ב. ויש גם באפשרותו, לבזבז כל יום לריק, ואח"כ בסוף היום - לקרוע את הדף, ולזרוק אותו לפח... ה'בחירה חופשית' - בידי כל אדם ואדם...!

"שינה בשבת" - תענוג חיובי, או שלילי?

דורשי רשומות דרשו: "שינה בשבת תענוג". אמר פעם החידושי הרי"ם, שאסור לנו לשכוח, שיש גם משנה באבות, שאומרת שאחד מה - 48 קנינים שהתורה נקנית בהם, זה: "מיעוט שינה" "ומיעוט תענוג"... (ודו"ק היטב).

נקודה למחשבה, לכל אלו שמאריכים "בעונג השינה" ונרדמים לאחר ה"חמין" - עד למוצש"ק...

גם בשביל לדעת "איך אוכלים" צריך ללמוד!

אמר פעם חכם אחד:

כשאוכלים - יש כח ללמוד תורה. ואולם הדברים צריכים לפעול גם בכיוון ההפוך: כשלומדים תורה - יודעים באיזו צורה צריך לאכול...

האשה שותפה גם ל"עבירות" של בעלה!

לאשה יש לה חלק ושכר - בלימוד התורה של בעלה. ואולם, אסור לה לשכוח, שיש לה גם חלק ב'ביטול התורה' שלו...

תורה לא לומדים רק עם השכל, אלא גם עם הלב!

שימו לב! האות האחרונה בתורה היא - ל' ("לעיני כל ישראל") והאות הראשונה בתורה - היא ב' (בראשית). ביחד, מה יוצא? המילה - לב!

ללמדנו, שאת התורה אי אפשר לקנות בשכל בלבד, תורה אמיתית שתשנה את מהותך, צריכה לבא גם עם הלב! עם הרגש! עם תחושה פנימית עמוקה!

חובת לימוד התורה - 24 שעות ביממה!

מספרים לנו חז"ל בגמרא מסכת מנחות (דף צ"ט:) "שאל בן דמה (בן אחותו של ר' ישמעאל) את ר' ישמעאל: כגון אני, שלמדתי את כל התורה כולה(!!) מהו ללמוד "חכמה יְוָונית" (כלומר, לימודי חול כגון מתמטיקה, גאוגרפיה, פיזיקה, וכו')?

אמר לו: הרי כתוב "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, והגית בו יומם ולילה".

צא ובדוק, אם תמצא שעה - שאינה לא מן היום, ולא מן הלילה - רק אז אתה פטור ממצות ת"ת - ורשאי ללמוד חכמות העוה"ז...!

ללמדך, שחובת לימוד התורה חל על האדם בכל 24 שעות של היום והלילה. ואם רוצה ללמוד חכמות אחרות - יעמיק בתורה וימצא אותם שם!

וכמו שלמדנו: הפוך בה, והפוך בה, דכולה בה!

עד כמה עלוב מצבו - של זה שלא זכה ללמוד תורה!

קראו קטע, מהגמרא במסכת חגיגה (דף ה') "תנו רבנן, שלשה הקב"ה בוכה עליהן בכל יום. ואחד מהם "...על מי שאפשר לו לעסוק בתורה - ואינו עוסק"!

שמעתם? כל כך עלוב מצבו, של זה שעדיין לא גילה את טעם מתיקות התורה, עד שאפי' הקב"ה - מצטער עליו!!!

לא משתלם לקבל "פעמיים" גיהנם!

בגמרא מסכת יומא (דף ע"ב:) לימד אותנו רבא, מוסר נוקב ומחייב. וזה לשונו שם: "אמר להו רבא לרבנן, במטותא מינייכו, לא תירתון 'תרתי' גיהנם"! (ובתרגום לעברית: רבא מזהיר את תלמידיו: בבקשה ממכם! הזהרו שלא תבואו לרשת 'פעמיים' גיהנם!)

על איזה גיהנם מתכוון רבא? מסביר לנו שם רש"י:

יתכן אדם, שכל היום יגע ועמל בתורה, יושב ליד הסטנדר, ומזיע הרבה כדי להבין קטע גמרא, ואולם יש לו בעייה אחת: אין לו יראת שמים! אין לו מידות טובות! (כלומר, ואת התורה הוא לומד, בגלל שהיא מפתחת את השכל, ומחדדת את האדם). על זה רבא בא ומזהיר, שאדם כזה עלול לרשת - פעמיים גיהנום:

א. גיהנום אחד - בעוה"ב. על מעשיו הרעים ועל מידותיו המגונות, שחילל בזה שם שמים.

ב. גיהנום שני - כאן בעוה"ז! שגם כאן בעוה"ז הוא לא נהנה ממנו כלל! שהרי הוא כל הזמן ישב וטרח ללמוד את התורה!

ודבר זה, הוא מוסר נוקב מאד: אתה כבר מחליט לוותר על הנאות העוה"ז, מחליט להקריב מזמנך - בשביל לימוד התורה, א"כ למה שלא תמשיך עם זה עד הסוף, ותעשה זאת בצורה מושלמת - ע"י שתשפר גם את מידותיך?

הרי בלימוד התורה לבד - רבא מזהיר - שעלולים להגיע לרשת פעמיים גיהנום!

נקודה למחשבה - לכל אלו, שלומדים את התורה בתור "מקצוע" - ומזניחים את הנושא של "יראת שמים" - בצד!

צריכים לזכור, שהתוצאות לזה הם חמורות ביותר: פעמיים גיהנום!!!

לימוד התורה חייב להיות מתוך הרחבת הדעת!

רוצים לקבל קצת מושג, איך היתה נראית התמדתם של רבותינו הראשונים? קראו את הקטע הבא (הובא בגמרא מסכת עירובין, דף ס"ה.):

"אמר אביי, אי אמרה לי אֵם, קריב כותחא, לא תְנָאי"! (ובתרגום לעברית: אביי אומר, שאילו אמו היתה מבקשת ממנו שיעשה לה עבודה קלה (וכמו "קריב כותחא", כלומר, שיגיש לשלחן מין איזה רוטב, שמתבלים בו מאכלים). מעיד אביי, שאפי' עבודה קלה כזו - כבר היה מטריד אותו, ומפריע לו בלימודיו, ובאותו יום - לא היה לומד בישוב הדעת מלאה!)

ויסוד גדול לימד אותנו כאן אביי:

שכל מי שלומד תורה, באותה שעה - צריך להיות 'משוחרר' מכל העבודות וההטרדות למיניהן. אחרת - זה יפריע לו בצלילות הדעת של הלימוד!

[וכיום, מקיימים את דברי אביי בישיבות הקדושות, ומשחררים את הבחורים, מכל עול וטירדה. שום עבודה, שום נקיון, ושום בישול, לא מוטל על כתפיהם! וכל כך למה? כדי שכל זה לא יטריד אותם, אפי' במשהו קטן - מיישוב הדעת של לימוד התורה!]

לנהל עסקים - יש לך שכל, וללמוד תורה - לא?!

חז"ל לימדו אותנו, בגמרא מסכת סנהדרין (דף ז.) שהשאלה הראשונה, ששואלים את האדם כשהוא מגיע ליתן דין וחשבון, לפני ב"ד של מעלה, היא על "דברי תורה", האם קבעת עיתים לתורה, או לא.

והקשו רבותינו הראשונים, שבגמרא מסכת שבת (דף ל"א.) - כתוב הפוך! שם כתוב, שהשאלה הראשונה ששואלים את האדם היא: "האם נשאת ונתת באמונה"! עסקת במסחר ביושר ובנאמנות, או לא?

וא"כ - התחבטו הראשונים - על מה בדיוק מתחילים לתבוע את האדם בתחילת דינו; האם על עסק 'התורה' - או על עסק 'המסחר'? (ועיין שם בראשונים, מה שתרצו).

ואולם האמת, ששני הגמרות אמת, ואין כאן סתירה כלל! על שני התביעות תובעים את האדם - ובבת אחת!

ונסביר את הדברים: אדם שמגיע ליתן דין וחשבון בשמים, ומתחילים לשאול אותו על עסק התורה, בודאי יש לו כבר תירוץ מוכן בכיס!

הוא מרכין את ראשו, ואומר בקול מיסכן: רבש"ע! אין לך כלל טענות כלפי למה לא למדתי, מכיון שלא נתת לי שכל וחכמה, להבין את תורתך העמוקה. ראשי היה סתום ואטום, וכמה שניסיתי ללמוד גמרא - לא הצלחתי להבין כלום!

וא"כ, כיון שלא הענקת לי כשרון וחכמה להבין, שוב אין לך עלי תביעה, מדוע לא עסקתי בתורה!

ואולם בשמים, ינפצו לו את הטענה הזו לרסיסים, וְיֵרָאוּ לו שהוא סתם שקרן ובדאי!

וכיצד יוכיחו זאת? ע"י שישאלו אותו שאלה נוספת: תגיד לי אדוני, נשאת ונתת במסחר? בשביל זה, כן היה לך "ראש" כדי להבין את כל דרכי המסחר? איך לסחור, ואיך למשוך "קליינטים", ואיך "לעגל" את המחירים ל - 1.99, העיקר לאחוז את עיני הבריות, שֶׁיִּמָּשְׁכוּ אליך עוד קונים לקנות?

"פסיכולוגיה" כזו מתוחכמת! מי נתן לך את השכל לזה? הקב"ה! וא"כ, כדי להבין את התורה הקדושה, לזה כבר לא נשאר לו שכל לתת לך? אלא מה? במסחר - היה לך רצון אדיר לרצות להבין איך להרויח! ואולם בתורה, לא היה לך רצון אמיתי וחזק לרצות להבין, ולכן לא הצלחת!

נמצא, שיסתמו לאדם את טענותיו - ע"י שידונו אותו על שני הטענות של תורה ומסחר - בבת אחת, ויעמידו אותו במצב מביך ומבייש, ובכך יסתרו לו את כל תירוציו! והדברים מבהילים ומחייבים מאד, וכל מילה נוספת - מיותרת!

מדוע לומדים תורה, ולא רואים הצלחה?

הרבה סיבות לדבר. וחז"ל במסכת תענית (דף ח'.) כתבו לנו שתים מהם: "אמר ריש לקיש, אם ראית תלמיד, שלימודו קשה עליו כברזל - זהו מחמת שני סיבות:

א. בגלל משנתו, שאינה "סדורה" עליו. (כלומר, אין לו דברים ברורים בנושא, וכל הסוגיא מעורפלת בעיניו).

ב. או מחמת רבו, שאינו מראה לו פנים בלימודו. (שגם דבר כזה, מייאש את התלמיד, ומחליש לו את המרץ ללמוד).

ג. בגמרא מסכת נידה (דף ע'.) מעלים חז"ל עוד סיבה לתופעה זו:

"התפילה" אצלו חלשה! הוא לא מרבה לבקש בתפילה על הצלחה בלימוד! שכן כלל בידינו "לאוקמי גירסא - סייעתא דשמיא הוא", ולא מספיק ללמוד לבד - מבלי לבקש סייעתא דשמיא, ממי שהחכמה שלו!

ד. עוד סיבה מצינו, בגמרא מסכת עירובין (דף נ"ג.) וזה לשונם שם "אמר רב, בני יהודה דגמרו (למדו) מחד רבה - נתקיימה תורתן בידם. בני גליל, דלא גמרי מחד רבה - לא נתקיימה תורתן בידם"!

ללמדך שכדי להצליח לעלות בלימוד, צריך להקפיד לעשות לו רב אחד! לתפוס לו רב אחד, וללמוד ממנו 'שיטה' ודרך בלימוד, וכן ללכת בעקביות, אחרי פסקיו והנהגותיו. שע"י שבורר לו רב מסויים - לימודו נהיה יותר בהיר וברור, בלי בלבול של כמה דעות, ודבר כזה עוזר הרבה לזיכרון, שמי שיש לו דברים ברורים וחותכים מרב אחד - יותר קל לו לזכור את לימודו!

[ואמנם, "סברות וחידודים" בלימוד, ודאי שעדיף ללמוד מכמה רבנים. ועל זה התכוונו חז"ל באמרם (במסכת עבודה זרה, דף י"ט.) "אמר ר' ינאי, כל הלומד תורה מרב אחד - אינו רואה סימן ברכה לעולם"! וכל דברינו כאן זה רק לענין שיטה בלימוד, או פסק הלכה, שבזה חייב לקבוע לו רב אחד בלבד!]

אלו הם 4 העצות, שנתנו לנו חז"ל - להצלחה בלימוד.

מי מוכן לפספס אותם - ???

לימוד התורה - יש לה השפעה על כל הבריאה כולה!

כל מי שלומד תורה, הוא מקדש לא רק את עצמו, אלא כל הגשמיות שנמצאים ברשותו - ג"כ מתקדשים מחמת תורתו!

והרי כמה דוגמאות מספר, ממדרשי חז"ל:

1. במדרש רבה (שיר השירים. א', כ') כתבו לנו חז"ל דבר מזעזע בנושא הזה, וזה לשונם: "בית מדרשו של רבי אליעזר... אבן אחת היתה שם, שעליה היה ר' אליעזר יושב ועוסק בתורה. פעם אחת נכנס ר' יהושע, וכשראה את מקום מושבו של ר' אליעזר, התחיל מנשק אותה האבן, ואמר: "האבן הזאת דומה להר סיני, וזה שיושב עליה דומה לשני לוחות הברית"!

2. עוד מצינו בגמרא מסכת חולין (דף ז'.) על חמורו של ר' פנחס בן יאיר, שלא הסכים לאכול ממאכל שלא עישרו אותו. כזאת היתה דרגתו של ר' פנחס, שאפי' 'בהמותיו' הושפעו לטובה מכח קדושת תורתו!

3. דוגמא נוספת הובאה בחז"ל (בפיסקתא רבתי, פרק י"ד) על שורו של ר' יוסי בן תורתא, שנמכר לגוי, וסירב לעבוד אצלו ביום השבת! בֶּיתו של ר' יוסי היה כ"כ קדוש, עד שגם כל רכושו התקדש בקדושה יתירה, שאפי' שורו - לא הסכים לחלל שבת!

למה לומדים, ואח"כ "שוכחים" את הלימוד?

בשלחן ערוך (סימן ד', סעי' י"ח) נתגלה לנו סיבה פשוטה מאד, לבעיית שיכחת הלימוד שלנו. וזה לשונו שם: "אלו דברים שצריכים נטילה במים... היוצא מבית המרחץ, והגוזז צפורניו (וזה כולל אפי' אם "כירסם" בשיניו - את הציפורן שבידו). והחולץ מנעליו. והנוגע ברגליו. והחופף (מגרד) את ראשו. והנוגע במקומות המכוסים שבגופו. (וזה כולל אפי' אם נוגע בפנים האף או האוזן. עיין לקמן סימן נ"ב סעי' ז'. וכן הסכימו אחרוני דורנו). כל אלו, צריכים ניקיון ידיים במים.

מסיים השו"ע ומזהיר: "ומי שעשה אחת מכל אלו, ולא נטל ידיו, אם ת"ח הוא - תלמודו מ-ש-ת-כ-ח!

שמעתם? אם אדם לומד תורה, ובתוך כדי הלימוד הוא משפשף בידיו בתוך האוזן, או האף, או בשערות ראשו, וכן בשאר מקומות המכוסים שבגופו, ולא נזהר אח"כ לנקות ידיו במים - התורה בורחת ומשתכחת ממנו!

אנחנו מאמינים בכל מילה שכתבו לנו חז"ל, והם פסקו לנו, שתורה לא נתפסת באדם שידיו לא נקיות וטהורות!

הנה עצה פשוטה לזכרון בלימוד, לכל אלו שמחפשים כל מיני "סגולות" לזכור את תלמודם!

לימוד ב"יחיד", ולימוד עם "חברותא" - שני עולמות!

אדמו"ר אחד הסביר את ערכה הרב של לימוד תורה עם "חברותא" וכך היה אומר:

חברותא לאדם - היא ממש כמו אבן. אבן בודדת - אין לה שום ערך. אולם אם לוקחים שתי אבנים ומשפשפים אותם ביחד - אפשר להפיק מהם ניצוצות אש!
והנמשל מובן...

בלי תורה - עלולים לאבד את כל טעם החיים!
שנינו בפרקי אבות (פרק א', משנה י"ג) "...ודלא יָלֵיף - קטלא חייב". (פירוש: מי שלא לומד תורה - מיתה חייב!). פלא! היכן מצינו חיוב מיתה, למי שאינו לומד תורה?
התשובה - על פי הגמרא במסכת סנהדרין (דף צ"ט:) "...תניא, ר' נהוראי אומר, כתוב בפסוק "כי דבר ה' בזה, ואת מצותו הפר, הכרת תכרת הנפש ההיא"!
מבהיל! הפסוק אומר, שיש אדם שמבזה את דבר ה', והוא חייב על זה עונש כרת! איזה עוון עשה אותו אדם שהוא חייב עונש כל כך חמור?
מגלה לנו ר' נהוראי: "זה אדם שאפשר לו לעסוק בתורה - ואינו עוסק"! מי שמונע עצמו מללמוד תורה, הוא עלול להתדרדר וליפול עד לבאר שחת, ועד כדי איבוד כריתת נפשו! שבלא תורה, אדם מאבד לא רק את העולם הבא שלו, אלא, ובעיקר – את "העולם הזה"!! לתשומת לב.

היום הזה, בתאריך הזה - לא ישוב לעולם !
רב אחד, היה תמיד מעורר את תלמידיו בבקר, כשהוא אומר להם: "התעוררו מהר! בא לכם אורח יקר וחשוב, שמעולם לא ראיתם אותו. ועוד 12 שעות הוא עומד להפרד ממכם, ויותר לא ישוב אליכם לעולם!
ומיהו אותו 'אורח'? - שאלוהו תלמידיו כשהם נפעמים.
האורח הוא היום הזה! - ענה להם הרב. שכן היום הזה, בתאריך של השנה הזו, לא ישוב אליכם לעולם! ועל כן תהיו חכמים לנצל אותו כראוי!!

מעלת השתיקה מדברים בטלים !
חז"ל לימדו אותנו במסכת מגילה (דף י"ח.):
"מילה" - בסלע. "שתיקותא" - בתרי!
כלומר, מילה - אפשר לקנות במטבע של סלע. ואולם לשתוק - זה יותר קשה לאדם, ועל זה הוא צריך לשלם מחיר יותר יקר - 2 סלעים!
וגם החזו"א, היה תמיד רגיל לומר: "ישנם הרבה אנשים שיודעים לדבר, ואולם אני יודע... לשתוק"!
ולכן זכה החזו"א, שכל מילה שלו, באמת היתה שוקלת מחיר יקר, מדודה ושקולה, וטמונה עם הרבה עומק וחכמה!

סגולה לזכור את לימוד התורה מאת רבינו ה"חפץ חיים"

אמר הח"ח: אדם מסוגל לשמור בזכרונו דברים לאורך זמן, רק אם הוא מתפעל מהם מאד, ומשתוקק מאד לראות אותם. שרק בדרך זו - הדברים נבלעים בעצמותיו, ונחקקים היטב בזכרונו !

והמחיש זאת הח"ח ע"פ מעשה שהיה: זוכר אני - אמר הח"ח, שבעיירה שלנו התגורר זקן מופלג, שהיה תמיד מספר לנו מֶהַחָוָיוֹת שהוא ראה לפני 70 שנה, כשהיה עוד ילד קטן. בעת שעבר בעיירת ראדין, הצאר הרוסי "ניקולאי", והיה אותו ישיש מעלה זכרונות, ומתאר ממש בצורה חיה, בתיאור מדוייק ומפורט, לפרטי פרטים, מאותה חוויה:

את המרכבה המפוארת שבתוכה היה הקיסר. וכן את תוארם של הסוסים האבירים שהיו רתומים למרכבה. את הקישוטים הססגוניים שעיטרו בהם את הסוסים, וכן את בגדי הצבא המיוחדים, שבהם היו לבושים שני הרכבים שבעגלה. את הכובע מברזל המשוריין, שהיה מונח על ראש הקיסר, את אותות הניצחון שהיו על כתפיו, וכו' וכו'.

ולעומת זאת - המשיך הח"ח, אותו זקן לא היה מפורסם בעיירה לבעל זיכרון מיוחד, ולפעמים היה מספיק לשכוח דברים שראה לפני ימים אחדים בלבד...

מה הסוד? מדוע דוקא אותו טקס הנצחה של הקיסר - נקלט בזכרונו של אותו זקן, באופן כל כך בהיר וברור!

התשובה לכך: משום שביקורו של הקיסר, עורר בזמנו רעש גדול בכל העיירה, ואותו זקן חיכה בכליון עינים לראות כבר את מראהו של אותו קיסר, ולכן מראה זה- ריתק את כל חושיו, ועשה לו רושם כביר בתוך נשמתו, שלא נשכח מתוך זכרונו אף לאחר עשרות שנים...!

וזוהי גם העצה, כדי להצליח לקלוט ולזכור את התורה: אם האדם ייצפה בכליון עיניים, מתי כבר יוכל לשוב ללימוד, וילמד את התורה מתוך רצון עז של השתוקקות והתפעלות - באופן כזה מובטח לו, שכל אות של התורה, תעשה עליו רושם כביר, שלא ישכח ממנו אף לאחר עשרות שנים...!

מדוע בחורי ישיבות פטורים מלשרת בצבא?

שנינו בפרקי אבות (פרק ג', משנה ו'): "כל המקבל עליו עול תורה - מעבירין ממנו עול מלכות"!

ומה באמת הסיבה? מדוע בחור ישיבה שמקבל עליו עול תורה - מעבירין ממנו עול מלכות, והוא לא צריך ללכת לעבוד?

התשובה היא פשוטה: כל תכלית עבודת המלכות, באה במטרה לרסן את האדם, ולהעסיק אותו בעבודה, כדי שלא יהיה לו זמן לחטוא ולעשות שטויות.

ואולם, אם האדם מקבל עליו עול תורה, א"כ הוא כבר מרוסן ושמור מן החטא, שהרי התורה כבר מעסיקה אותו, ושוב אין צורך להעסיק אותו בעבודה אחרת...!

הלומד תורה לשמה סופו זוכה לשני שולחנות: "חכמה" ו"עושר"

עוד שנינו בפרקי אבות (פרק ו', משנה ד'): "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל... וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. ואם כך אתה עושה - "אשריך וטוב לך"!

פלא! לישון על הרצפה, ולאכול פת במלח, זה "אשריך בעולם הזה"?

אלא, כוונת המשנה לומר, שאם תתחיל ללמוד תורה בדרך הזו, סופך שיתקיימו בך שני הדברים: גם תהיה ת"ח. (וכמו שאמרו חז"ל [במסכת נדרים] "הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה").

וגם סופך להיות מאושר בעולם הזה, שכך הבטיחו לנו חז"ל: "כל המקיים את התורה מעוני - סופה לקיימה מעושר"!

וא"כ נמצא, שאתה יוצא בסוף נשכר מכל הצדדים: גם ת"ח, וגם עשיר מופלג! ממש - "אשריך" בעולם הזה...!!!

אדם שלומד תורה - יש לו "סימן ברכה" גם בפרנסה!

שנינו בפרקי אבות (פרק ג', משנה כ"א) "אם אין קמח - אין תורה". ודרשו על זה בדרך הרמז: אם אדם רואה שיש לו מחסור ב"קמח", כלומר בפרנסה שלו, - שיבדוק וימצא, שהסיבה לכך נעוצה בגלל ש"אין תורה", אין לו מספיק זכות לימוד התורה!

שכן, אם באמת היה עמל, ומקריב את המקסימום שיכול בשביל לימוד התורה - לא יתכן שהיה חסר לו "קמח"! וכמו שאמר לנו דוד המלך (בתהילים ל"ז - כ"ה) "נער הייתי וגם זקנתי, ומימי לא ראיתי צדיק שלומד תורה, וכתוצאה מכך - זרעו צריכים לחפש לחם! לא יתכן!!!

וכן אמרו לנו חז"ל (בסוף מסכת קדושין) "אמר ר' שמעון בן אלעזר, מימי לא ראיתי ארי סבל, ושועל חנווני, ובכ"ז יש להם פרנסה שלא בצער... ואילו אני, שנבראתי לשמש את קוני, בודאי שגם אני צריך להתפרנס שלא בצער, ואם בכ"ז אין פרנסה - אין זאת אלא רק מחמת - "שהריעותי את מעשי, וקפחתי את פרנסתי"!

התורה אינה כ"מקצוע" בבית ספר תיכון!!

חז"ל לימדו אותנו במסכת יבמות (דף ק"ט:) דבר מבהיל, וזה לשונם שם: "אמר ר' יוסי, כל האומר - "אין לי אלא תורה" - אפי' תורה אין לו"!

וביאר שם רש"י, שהכוונה, שאפי' אם ילמד תורה - בכ"ז הוא לא יקבל על זה שכר לימוד תורה!!!

שמעתם? מי שמצטמצם רק על לימוד תורה, ולא עובד על עצמו גם ביראת שמים ומידות טובות, חז"ל קובעים שהתורה שלו לא שווה!
הוא לא יקבל עליה שכר לימוד תורה, כיון שתורה כזו - הקב"ה לא רוצה!!!

סליחה - כואב לך הראש?

יש לנו בשבילך "רצפט" של תרופה מחז"ל הקדושים!
הנה, בגמרא במסכת עירובין (דף נ"ד.) כתבו לנו חז"ל: "אמר ר' יהושע בן לוי... החש בראשו - יעסוק בתורה"!
שמעתם את התרופה? הכאבי ראש יעברו לך, אם תעסוק בתורה!
פלא! הרי בתורה צריך לאמץ הרבה את המוח והשכל, והראש יכאב יותר, ואיזו מן תרופה זו - - -?!
התשובה לכך נעוצה בגמרא נוספת, שכתבו לנו חז"ל:
הנה במסכת ברכות (דף ו'.) מגלים לנו חז"ל: "אמר ר' יצחק... מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה - "ששכינה" שרויה עמו? שנאמר "בכל המקום אשר אזכיר את שמי, אבוא אליך וברכתיך". עד כאן.
מדהים! חז"ל כאן מגלים לנו, שאפי' אדם אחד יחידי, שיושב ועוסק בתורה, הקב"ה נמצא איתו ביחד, ומשרה את שכינתו עליו באופן מיוחד!
נו, במקום שהקב"ה נמצא עם האדם - יותר אין לנו שום קושיות "איך עובר לו הכאבי ראש"? שהרי הקב"ה שבא אליו לשמוע את תורתו, הוא גם מרפא אותו מכל מכאוביו!
זו העצה מחז"ל הקדושים, לשיכוך כאבי ראש. נסו אותה - לפני שאתם ניגשים ללכת לרופא!

"כעס" אסור שיבוא מתוך תוכו, אלא רק כלפי חוץ!

לימדו אותנו חז"ל במסכת פסחים (דף ס"ו:) "אמר ריש לקיש, כל אדם שכועס - אם חכם הוא - חוכמתו מסתלקת ממנו"! ולכן, לפני שניגשים לחפש כל מיני "סגולות" איך לזכור את הלימוד - צריך לדעת בראש ובראשונה: לעצור את עצמו מלכעוס! ואפי' במצבים שהוא חייב לכעוס, יראה זאת רק כלפי חוץ, ואולם בפנים להשאר תמיד 'רגוע'!
זו העצה, שחכמתו תמשיך לשכון בתוכו!
ומטעם זה, מצינו שחז"ל לימדו זכות, על תלמיד חכם שרואים אותו כועס, ואמרו לנו בגמרא מסכת תענית (דף ד'.) "אמר רבא, האי צורבא מרבנן דרתח - אורייתא הוא דקא מרתחא ליה".
כלומר, אם ראית ת"ח שכועס, אל תחשוב שהוא עושה זאת מחמת מידת הכעס שטבועה בו, חס ושלום! אלא הכעס שלו נובע מחמת: שהתורה רותחת בקרבו!

דהיינו, הכעס שלו מדוד על פי דיני התורה, שנראה רק כלפי חוץ, ואולם בפנים הלב - התורה עוזרת לו לשמור על רגיעות ושלווה!

יש לומד תורה - "בן תורה", ויש "חמור נושא ספרים"

ישנו מושג בספרי רבותינו: "חמור נושא ספרים". (והובא בספר "חובת הלבבות" (שער ג', פרק ד'). ונמצא כלשונו בתיקוני הזוהר החדש (דף י"ג ע"א). עיין שם).

וכל לומד תורה, צריך מאד להזהר, שלא יכלל ח"ו בכלל המושג הזה. אסור ללמוד את התורה - רק בשביל "אסיפת הידיעות" בלבד, שזהו כחמור נושא ספרים, שהתורה בכלל לא מדברת 'אליו' כלל. אלא יש ללמוד וליישם את הלימוד - הלכה למעשה. שהתורה תתבטא אצלו - בכל אורחותיו: באכילה, בהליכה, בסגנון הדיבור, ובכל פרט מהחיים. אחרת - מדביקים עליו חז"ל את הכותרת "חמור נושא ספרים"! - - - לתשומת לב!

אין התורה נקנית - באדם שמעדן עצמו בתפנוקים!

מזהיר אותנו שלמה המלך בשיר השירים, ואומר: "על משכבי בלילות, בקשתי את שאהבה נפשי, בקשתיו ולא מצאתיו"!

כלומר, אדם שמתענג "על משכבי בלילות" - מרבה בשינה, ועושה את שינתו קבע ותורתו עראי, על אדם כזה מזהיר שלמה המלך, שסופו - שאינו מצליח לקנות תורה - "בקשתיו ולא מצאתיו"!

כיצד לקרב בן שהתרחק מדרך התורה והמצוות

מסופר על אדם אחד, שבא לפני הבעל שם טוב הקדוש, ובכה לפניו על בנו, שהתרחק מן התורה, ויצא לתרבות רעה. יעץ לו הבעש"ט, עצה בדוקה ומנוסה: תשתדל להגדיל את אהבתך כלפי בנך, וללמד עליו זכות, שרק מתוך השפעת החברה - הגיע למה שהגיע, ובתוך תוכו - הוא באמת יהודי טוב עם נשמה טהורה, וכו' וכו'. אם תעשה כך - דבר זה ישדר "אוטומט" רגשי אהבה אל בנך, וממילא גם הוא יחוש אהבה גדולה אליך, שכן כך לימד אותנו שלמה המלך (בספרו משלי, כ"ז-י"ט) "כי כמים הפנים לפנים - כן לב האדם לאדם"! ליבו של חברך יהיה "הדדי" אליך, בדיוק לפי מה שאתה תחשוב עליו...

ואמנם כך היה, האב השתמש בעצה הזו, והצליח עי"ז להכניע את לב ילדו - ע"י כבוד וידידות!

עצה נפלאה, כיצד ניתן לקרב בן, שח"ו התרחק מדרך התורה!

הודעה נחוצה לכל התלמידי חכמים

חז"ל במסכת סנהדרין (דף נ"ב:) הזהירו אותנו ואמרו: "אמר ר' אלעזר, לְמָה תלמיד חכם דומה בפני עם הארץ? בתחילה - דומה בעיניו כקיתון של זהב. ואם ישב בחברתו לשוחח

עמו - יורד ערכו בעיניו - לקיתון של כסף. ואם גם נזקק הת"ח ליהנות מממונו - כבר ירד ערכו לגמרי, והרי הוא בעיניו כקיתון של חרס, שכיון שנשבר - אין לו תקנה!
שמעתם? תמיד חייבים לשמור על גבול מסויים של "כבוד התורה". לא יתכן - שאברך ת"ח, ועם הארץ, שניהם יהיו שווים במעשיהם, ללא כל הבדל. ות"ח, שלא יודע לשמור על כבודו - מגלים לנו חז"ל, שסופו שיזלזלו בו המון העם, וערכו ירד בעיניהם, מכלי זהב - לכסף, ועד - לכלי חרס פשוט... **לתשומת לב** !

אף אדם לא יכול להתחרות עם האושר שיש למי שקנה את חכמת התורה!
היודעים אתם מהיכן חז"ל למדו שיש חובה לעמוד בפני תלמיד חכם?
במסכת קידושין (דף ל"ב:) מבואר, שחז"ל מצאו לזה סמך מהפסוק "והדרת פני זקן", המילה "זקן" - זה ראשי תיבות: "זה קנה". ודרשו חז"ל, שהכוונה שהוא קנה חכמה. ומכאן למדו, שיש להדר לקום אף בפני ת"ח שקנה חכמה! ואולם כאן יש פלא גדול: מהיכן חז"ל יודעים שהפסוק מתכוון לזקן שקנה דוקא חכמה? והרי במילה "זקן" - לא נרמז אלא רק המילים "זה קנה", ולא כתוב מה קנה, ומנין לחז"ל הקדושים שהכוונה דוקא לחכמת התורה?
פתרון לשאלה זו, מתגלה לנו ע"פ הגמרא בנדרים (דף מ"א.) שם אומרים לנו חז"ל יסוד חשוב, שכדאי לזכור אותו כל החיים. וכך אומרת שם הגמרא:
"דא קנית - מה חסרת"?
"דא לא קנית - מה קנית"?
כלומר, אם "דעת" (דא) קנית - א"כ מה חסרת? והרי מי שיש לו דעת, יכול לקנות את 'כל העולם' בחכמתו!
ואולם, אם לא השגת את חכמת התורה - א"כ מה קנית? הרי כל אוצרות הכסף שיהיו לך, זה הכל "בערבון מוגבל"! הם נתונים לשינויים לפי מצבי הזמן. היום זה אצלך - מחר זה יכול ליגנב או להפסד ממך, ולהיות אצל השני!
ואולם אם קנית את חכמת התורה, אף אחד לא יכול לקחת אותה ממך! בכל מקום שתבוא - חכמתך תלווה אותך!
ולכן, היה פשוט לחז"ל, שאם התורה רצתה לרמוז במלה "זקן" את הראשי תיבות "זה קנה" ברור שהכוונה לקנין חכמת התורה. שכן אף אדם לא יכול להתחרות עם האושר שיש למי שקנה חכמת התורה!

כל מי שמשקיע עצמו בתורה - הקב"ה מסדר לו את כל ענייניו !
שנינו בגמרא מסכת עבודה זרה (דף י"ט.): "אמר ר' אבדימי בר חמא, כל העוסק בתורה - הקב"ה עושה לו כל חפציו, שנאמר "כי אם בתורת ה' - חפצו"! (ועיין מהרש"א בביאור

הפסוק). ודבר זה רואים באופן מוחשי במציאות. איך מי שבאמת משקיע עצמו בלימוד התורה, רואה שכל ענייניו הגשמיים מסתדרים באופן יוצא מן הכלל, ואפי' יותר מאלו שטרחו ועבדו באופן מיוחד כדי להשיג אותם!

והוא דבר מופלא, שאין לו כל הסבר הגיוני - אלא רק על פי הגמרא הנ"ל!

3 **קללות מתקלל - מי שמפסיק באמצע לימודו לדברים בטלים** !

להוי ידוע! שכל מי שמפסיק באמצע לימודו, ומתחיל לדבר דברים בטלים עם חברו - חז"ל הקדושים התבטאו מאד בחריפות על אדם כזה, ונצטט - שלשה מקומות מדבריהם:

א. במשנה באבות (פרק ג' משנה ז') אמרו חז"ל: "ר' יעקב אומר, המהלך בדרך ושונה (בתורה), ומפסיק ממשנתו ואומר - מה נאה אילן זה וכו', מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו"! כלומר שח"ו הוא חייב מיתה על בזיון כבוד התורה, שהראה לכולם שיש דברים שמעניינים אותו יותר מלימוד התורה!

ב. וכן מצינו ב"אבות דר' נתן" (פרק כ"ו-ג'), וכן בזוהר הקדוש (פרשת שלח, קסב ע"א), ששם לא כתוב "כאילו" מתחייב בנפשו, אלא ממש חייבים מיתה ח"ו על דבר כזה! רחמנא ליצלן.

ג. וכמו כן, מפורסמים דברי חז"ל שהובאו בגמרא מסכת עבודה זרה (דף ג') "אמר ר' לוי, כל הפוסק מדברי תורה, ועוסק בדברי שיחה (בטלה), מאכילים אותו גחלי רתמים"! (כלומר, גחלים מסוג עץ שקוראים לו "רותם", שהוא מיוחד במינו שבוער הרבה זמן, ולא ניכבה מהר. כך פירש רש"י במסכת שבת דף ל"ז: ד"ה "גחלים". עיין שם).

ומעניין, שעל סמך הגמרא הנ"ל, נסמך רבינו הט"ז (בפסקיו ליורה דעה, סימן רמ"ו, ס"ק ו'.) וכתב, שגם מי שמתעטש בבית המדרש, אסור לומר לו "לבריאות", דשמא יגרר מזה ח"ו גם לידי שיחה בטלה, וכבר אנו מוזהרים בזה מחז"ל בעונש של "גחלים רתמים"!

ואמנם, רבינו המשנה ברורה (בהלכות שבת סימן רפ"ה, בשער הציון אות י"א) פסק לנו, שכל העונש והחומרה של חז"ל שלא להפסיק בלימוד - הוא דוקא באמצע הענין, אולם בין פרשה לפרשה - מותר להפסיק. עיין שם. אלא שבכל זאת סיים שם החפץ חיים, ש"ראוי לכל בעל נפש, שלא להפסיק כלל כשעוסק בדברי תורה".

ואשריו מי שנזהר בזה, שאז מציל הוא את נפשו - מכל שלשת העונשים הנ"ל!

אם יש רצון חזק להתעלות - בכל מקום אפשר להצליח!

חז"ל גילו לנו דבר מעניין, שהוא גם סוד גדול להצלחה בלימוד התורה.

הנה בגמרא במסכת תענית (דף כ"א:) נאמר: "אמר ר' יוסי, לא 'מקומו' של האדם - מכבדו, אלא האדם מכבד את מקומו"!

וכמה דבר זה מאד מדבר אלינו אנו! לפעמים בן תורה חושב לעצמו: אם הייתי נמצא בישיבה פלונית, שיש לה שם טוב, ואִמְפֶּרְיָה גדולה, וגם רמה גבוהה, בודאי שהייתי מצליח הרבה יותר ממה שאני כעת!

בא התנא ר' יוסי ומגלה לנו: טעות! לא המקום קובע את אשיותו של האדם! אלא האדם מכבד את מקומו! אם אתה אישית, תהיה לך שאיפה לגדול ולצמוח - בכל מקום שתהיה - אתה תגדל ותפרח לתפארת! [כמובן שלכתחילה צריך לבחור ישיבה, שיש שם אוירה רצינית של לימוד, ועם שאיפות גבוהות להתעלות. ורק כונתינו לומר כאן, שעל זה לבד - אסור לבנות את כל בנין אשיותו של האדם, שכן אדם שיש לו שאיפה ורצון אמיתי - בכל מקום הוא יכול לשמש לדוגמא ולמופת!!!]

מי שעמל בתורה ובמצוות - כל הבריאה נבראה כדי לשרת אותו!

כותרת זו, נראית לכם קצת מוזרה ואף מרגיזה? בבקשה הבה נקרא את השקפת חז"ל בנידון זה:

חז"ל מספרים לנו, בגמרא מסכת חולין (דף ז'.): יום אחד היה הולך ר' פנחס בן יאיר, בשליחות של מצוה - לפדות שבויים. והנה בדרכו פגע בנהר רועש וגועש, שחסם בפני ר' פנחס מלהמשיך בדרכו.

פנה אליו ר' פנחס ואמר: נהר נהר! חלוק לי מימיך! (כלומר, חצה את מימייך לשניים, כדי שאוכל לעבור דרכך לקיים מצות פדיון שבויים).

ומספרים חז"ל, ששרו של-ים סירב לבקוע את הנהר לשניים, והחל להתווכח עם ר' פנחס, באומרו לו: אתה הולך לעשות רצון קונך, ואולם גם אני - בזה שאני מעביר את מימיי לתוך הים הגדול - אני ממלא בזה את רצון קוני, וא"כ במה אתה עדיף ממני, שבגללך אעצור את כל זרם הנהר, ואתן לך לעבור???

כשמוע זאת ר' פנחס, כעס עליו ואמר: אם אין אתה חולק מימייך, הריני גוזר עליך, שיתייבש כל הנהר שבך, ושוב לא יעבור בך מים לעולם!

נבהל הנהר מקפידתו של ר' פנחס, ואכן נתרצה לו ובקע את המים לשנים, ור' פנחס עבר בתוך הנהר ביבשה...

ואולם, בזה עדיין לא תם הנס - - - מצידו השני של הנהר, הבחין ר' פנחס ביהודי המחזיק בידו קמח לאפיית מצות, והוא ג"כ ממתין לחצות את הנהר, כדי להגיע לעברו השני. אלא שפחד היהודי לעשות כן, מחמת שמא ישטפו המים את קמחו, ויחמיצו לו את המצות.

והנה, כשראה אותו יהודי את הנס שהתרחש לר' פנחס עם הנהר, אורו עיניו, והוא צעק לעברו מתוך התרגשות: רבי! אנא, חוס נא גם עלי, וצוה על שרו של ים - שיבקע את הנהר גם בשבילי, שאוכל לעוברו בתוך היבשה...

ריחם ר' פנחס על היהודי, ואכן ציוה על הנהר - ששוב יבקע את מימיו בשביל אותו יהודי. שג"כ הולך בשליחות מצוה של אפיית מצות לפסח.

אלא שגם אחרי מקרה מופלא זה - עדיין לא נגמר שרשרת הניסים- - -

צידו השני של הנהר, עמד ג"כ סוחר ערבי, שראה את כל הניסים שנעשה לר' פנחס, וביקש ממנו שיאות לצוות לנהר שיִבָּקַע גם עבורו, כדי שלא ישאר לבדו מצידו השני של הנהר הגועש...

חשש ר' פנחס לחילול השם - באם לא יענה לבקשתו של אותו סוחר ערבי, ולכן הסכים לדבריו, ופקד שוב על שרו של ים, שיבקע גם בעבורו את הנהר...

ומסיימת הגמרא את הסיפור במילים מפליאות מאד: "אמר ר' יוסף, בא וראה כמה גדול היה התנא ר' פנחס בן יאיר - עד אפי' יותר ממשה רבינו ושישים ריבוא ישראל! שהרי למשה וכל ישראל - נבקע הים רק פעם אחת. ואילו לר' פנחס - הוא הסכים להבקע שלש פעמים!

ועל גמרא זו, מקשה האור החיים הקדוש (בחומש שמות, פרשת בשלח, פרק י"ד) קושיא עצומה וחזקה: כאן מספרים לנו חז"ל, שהים נבקע שלשה פעמים - בשביל בן אדם אחד, ובכ"ז אנו לא עושים מזה שום "רעש גדול", ולא חוקקים זאת בהסטוריה לדורות, וגם חז"ל מספרים לנו את זה בגמרא - כבדרך אגב, כאילו זה דבר המובן מאליו.

ואילו אצל משה רבינו, שהים נבקע עבורו פעם אחת בלבד - וכבר עושים מזה 'רעש גדול' מאד: חוקקים את הנס לדורות ומזכירים זאת בכל ליל פסח, מתפעלים ומתרגשים כל שנה מחדש - לגודל הנס הגדול.

איפה ההגיון? מנס אחד מתפעלים - ומ - 3 ניסים רצופים - לא מתפעלים?!

וכעת שימעו היטב, את תשובתו המדהימה, של האור החיים הקדוש:

אצל ר' פנחס בן יאיר - זה כלל לא היה נס !! זה היה דבר של דרך הטבע!

ואתם ודאי משתוממים, איך זה יתכן, שלקרוע את הנהר - 3 פעמים, זה לא נס, אלא "דרך הטבע"?

ואולם, המשיכו לקרוא את המשך תשובתו של האור החיים: אצל ר' פנחס זה כלל לא היה נחשב לנס, משום שממשה רבינו ועד ר' פנחס, היה באמצע - מתן תורה! וכשיש

לאדם את כח התורה - הוא יכול לשנות את כל סדרי הטבע! כל הבריאה כפופה לו, וחייבת להשמע לקול גזירותיו!!!
ולכן, מְדָבָר כזה - אנו כלל לא מתפעלים ולא מתרגשים, פשוט לנו שכך צריך להיות למי שעמל בתורה! ורק אצל משה רבינו, שהוא קרע את ים סוף - לפני קבלת התורה, שם ודאי זה חידוש כלפינו! לשנות את סדרי הבריאה בלי כח התורה? זה ודאי נס שחורג מהגדר הרגיל, ולכן מזכירים זאת בהתפעלות בכל שנה ושנה!
זוהי תשובתו הנפלאה של האור החיים הקדוש. ואנו - עומדים פעורי פה, ושואלים את עצמנו בפליאה: אכן - עד כדי כך עצום הוא כוחה של התורה - ואנו לא ידענו? לכל הפחות, מעכשיו נדע היטב, באיזה 'כח אטומי' עצום ונורא - אנו משתמשים כשבאים כדי ללמוד את התורה הקדושה!
אשרינו - מה טוב חלקינו - שזכינו לכך!

עצות נפלאות מחז"ל הקדושים - כיצד להצליח בלימוד התורה!
אמרו חז"ל במסכת עבודה זרה (דף יט.): "אמר רבא, לעולם ליגריס אינישׁ, ואע"ג דמשכח, ואע"ג דלא ידע מאי קאמר".
כלומר, רבא מייעץ לנו, שקודם כל יש לעשות 'קריאה ראשונה' - על החומר הנלמד, לגרוס את הסוגיא, אפי' שכרגע אין הוא מבין מה הוא אומר - בכ"ז, דבר זה יתרום לו להבין אח"כ טוב יותר את הסוגיא.
שעצם הקריאה עוזרת לקלוט טוב יותר את הלימוד, ואח"כ ההסבר של הדברים - בא באופן שוטף יותר!
עוד עצה מחז"ל, להצלחה בלימוד התורה:
שנינו במסכת יומא (דף כ"ט.) "מיגמר בעתיקתא - קשיא מחדתא. וסימנך: טינא בר טינא", כלומר: חז"ל מלמדים אותנו, שלחזור ולשנן חומר ישן שכבר למדת אותו פעם - זה מאד קשה לאדם להיזכר בו שוב, יותר מאשר ללמוד ולחזור על חומר חדש וטרי, שכרגע למדת אותו!
שהרי זה דומה - ללוקח טיט שכבר יבש, ומדביק עליו טיט לח וטרי, האם זה ידבק ביחד???
ולכן יש לזכור תמיד: מיד כשמסיימים את החומר הנלמד - בעודו חם וטרי יש לשבת ולחזור ולשנן אותו היטב, עד שייקלט בתוך תאי המוח, וישמר בתוכו!
אחרת - יהיה קשה מאד אחר כך, לרצות לחזור ולהיזכר בחומר שהוא כבר הסיח דעת ממנו! ושומע לעצה – חכם.

השלימות של אברך ת"ח - שיודע גם פלפול וגם דרשות ואגדות!

ברצוננו להעתיק כאן, קטע מדברי חז"ל, שהובא בגמרא במסכת סוטה (דף מ'.) שטמון בתוכו לימוד גדול עבורנו.

הגמרא מספרת שם על שני גדולי האמוראים - ר' אבהו ור' חייא, שהגיעו בדרכם לאיזו עיר מסויימת, ואנשי המקום ביקשו מהם לדרוש להם מעט בדברי תורה ומוסר. ואכן, הרבנים נענו לבקשתם, ופנו לבתי הכנסת כדי לדרוש לציבור.

והנה כאן קרה דבר פלא: ר' אבהו - שדרש לקהל מאזיניו - במילי דאגדתא (דברי מוסר ומעשיות) כולם נמשכו ובאו לשמוע אותו, עד שהאולם התמלא כולו מאפס מקום!

ואולם ר' חייא, שהתחיל לדרוש להם בדברי פלפול הלכות, קושיות ותרוצים וכו' - ראה לתמהונו - שאף אחד לא בא לשמוע אותו, ובקושי היו בבהכנ"ס מנין אנשים...

מספרים חז"ל, שחלשה דעתו של ר' חייא, והוא בא להתאונן בפני ר' אבהו, מדוע כולם רצו אליו, ואילו את דרשתו - מיאנו לשמוע !

ענה לו ר' אבהו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? לשני סוחרים שבאו לעיר אחת, בכדי להציע את סחורתם למכירה. האחד הביא למכור אבנים טובות ומרגליות, והשני הביא בחיקו למכור - כלי בית פשוטים וזולים.

למי כל האנשים רצים לקנות? וכי לא אצל זה שהביא את הכלים הפשוטים והזולים? ולמה? וכי בגלל שהסחורה של השני גרועה או פגומה? חס ושלום! שהרי הוא הביא זהב ומרגליות למכור!

אלא ההבדל נעוץ בסיבה אחת ויחידה: לא כל הציבור הם עשירים גדולים, שיש להם אפשרות להסתחר במסחר של מרגליות! רוב המון העם יש להם יכולת לקנות רק דברים פשוטים וזולים, ולכן הם רצים דווקא לסוחר השני!

וכך גם במקרה שלנו - המשיך ר' אבהו להסביר לר' חייא, רוב המון העם, ראשם פנוי יותר לשמוע דברי מוסר ומעשיות, ואולם דברים יקרים יותר, וכגון הוויות אביי ורבא, שדורשים עיון מעמיק יותר - בזה אין באפשרותם לעמוד בסחורה יקרה כזו!

ומדברי חז"ל אלו - למדנו לימוד גדול עבורנו: אמנם, אנו מתעסקים כל היום ברמה גבוהה של סחורה, שמתבטאת במסחר של אבנים טובות ומרגליות, ואולם, אל לנו לשכוח, שכלפי המון העם - אצלהם יותר מדבר, דברים קלים ופשוטים יותר! וכגון: סיפורי אגדות מחז"ל הקדושים, דברי מוסר מרתקים, שמובאים בשפה עממית, השווה לכל נפש, וזה מה שמדבר ישירות לתוך הלב שלהם!

וכך מפורסם בשם הסטייפלר הקדוש, שג"כ היה מתריע, שכל אברך בן תורה צריך שיהיה לו תמיד מוכן בכיסו, כחמש - שש דרשות, שיכולים להפתיע אותו בהם. וכגון:

רעיון יפה לפרשת השבוע, וכן דרשה על ברית מילה, פדיון הבן, בר מצוה, שבע ברכות, או חלילה למקרה הספד.
והמציאות מוכיחה, שבסעודות מצוה כגון אלו, כשהציבור גומרים את סעודתם, הם משתוקקים לשמוע מאיזה רב, שימטיר עליהם קצת דברי תורה, איזה רעיון יפה על תוכן השמחה, עם 'מוסר השכל' בצידו וכו'.
וכשמתארח איזה ת"ח בסעודה זו, עיני כולם נשואות אליו, שֶׁיְזַכֶּה אותם בדברי תורה. ואם גם הוא עושה להם - "פותח את ידיך" ומראה להם שהוא לא הכין דברי תורה כדי לדרוש, הרי בזה הוא גורם שערך כבוד הת"ח - ירד בעיני המון העם, וגם הוא הפסיד בזה מצוה גדולה של זיכוי הרבים, לעשרות אנשים!
נלמד זאת מרבינו הבן איש חי, שכתב ספר שלם של הלכות, ואולם 'שיבץ' אותם בתוך... פרשיות השבוע! בתחילת הפרשה - כתב דברי מוסר ואגדה, למשוך לב הקוראים, ורק אח"כ הגיש לפניהם את ההלכות! וזו הדרך והשיטה שיש ללכת בה! ואין מזרזין - אלא למזורזין.

כל לומד תורה צריך לשמוח על שזכה להיות קשור לתורה

אדם צריך תמיד להיות שמח ועליז, על שזוכה ללמוד את התורה הקדושה. ואפי' אם עדיין לא הגיע לדרגות גבוהות בלימוד התורה, בכ"ז עליו להיות תמיד שש ושמח! וכל כך למה? משום שבכל אופן התורה תרמה הרבה - לבנין אשיותו!
שֶׁכֵּן מי יודע, אם הוא לא היה לומד תורה - איך הוא היה נראה? באיזה 'שפל המדרגה' הוא היה נמצא?
והתורה - היא תרמה לנו לכל הפחות את הבסיס של המוסר האנושי! היא עזרה לנו לקדש יותר את החומר, ונתנה לנו גם 'מעצורים' לרסן את היצרים שלנו שלא יפרצו החוצה!
ובקיצור: התורה הפכה אותנו להראות בן אדם "נורמלי"...! [שכפי שידוע, כהיום, מי שנמצא ברחוב ללא מסגרת של תורה, לא רק שחסר לו את לימוד התורה, אלא מצבו מסוכן מאד, הוא עלול לאבד שלא ישאר אצלו אפי' משהו מיסודי היהדות, ובנוסף לזה - גם לאבד את כל 'המוסר האנושי' והבושה המנימלית שיש לאדם! אוי לנו שהגענו למצב נורא שכזה! השי"ת ירחם עלינו, ויצילנו מידם.]
עלינו תמיד לזכור, את מאמר חז"ל במסכת פסחים, (דף ס"ח:). "ר' יוסף בחג השבועות היה אומר: "אי לאו האי יומא (חג קבלת התורה) - כמה יוסף איכא בשוקא"? ואף אנו נאמר: אילולי התורה, שעיצבה וטיפחה (במעט או בהרבה) את אשיותנו - כמה "יוסף" יש שמסתובבים ברחובות העיר...? ? ?

אכן: ברוך אלוקינו... שהבדילנו מן התועים - ונתן לנו תורת אמת !

אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין!

הנה על עצם הענין של המושג "עין הרע" - בודאי שיש תופעה כזו אצל חלק מהבריות. והדבר אף מוזכר עשרות פעמים בגמרא ובזוהר (ואין כאן המקום להאריך). ואף בתפילתנו אנו מזכירים בכל בוקר "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו שתצילנו... מעין הרע"!

אלא מה שבעיקר באנו לחדש כאן, שגם על דברי תורה יכולה עין הרע לשלוט - וגם להזיק! וממי למדנו דבר זה? מדברי חז"ל (במדרש תנחומא, פרשת כי תשא, פרק ל"א) שם מסרו לנו חז"ל דבר מזעזע מאד. והנה ציטוט דבריהם:

"...לוחות ראשונות, על שניתנו ב"פומבי" (בפרסום וברעש גדול) לפיכך שלטה בהם עין הרע, ונשתברו. ולוחות שֵׁנִיים, שניתנו "בצנעה" - נשתמרו. הרי אין לך דבר יפה יותר מהצניעות"! עד כאן לשון המדרש.

והדברים מפליאים: על שני לוחות הברית - מעשי ידי הקב"ה - יכולה לשלוט 'עין הרע' של בשר ודם???

התשובה: כן! גם על דבר כזה קדוש ורוחני, מסוגל עין הרע לשלוט!

והלקח שאנו צריכים ללמוד מדבר זה: גם כשאתה תלמיד חכם, ורכשת לך הרבה ידיעות בתורה, עליך להזהר שלא להתבלט יותר מדאי! אל תעורר את קנאתם וצרות עין של אחרים - עליך! אל תראה זאת לכולם בפומבי וברעש גדול!

[למעט מקרים יוצאי דופן, וכגון שנדרש לזכות את הרבים בדברי תורתו, שבזה ודאי דאין להמנע משום חשש לעין הרע, ועל כיוצא בזה נאמר - "ושומר מצוה לא ידע דבר רע"!]

יש להשתדל תמיד, ללכת לפי הקו המרכזי, שהנחה אותנו שלמה המלך ע"ה: "ואת צנועים - חכמה"!

תזכורת חשובה להורים: עתידו של הילד - בידיכם!

לידיעתכם - - -

לפני השינה, כאשר ילדיכם עייף, ליבו נִשְׁבָּה ונמשך אחר כל מה שאומרים לו! מוחו אז פתוח, וכל דבר שהוא שומע - נקלט בתוכו עמוק בפנים!

'אשרי' האמא - שיודעת להשכיב את בנה לישון מתוך אמירת "שמע ישראל", ופסוקי תורה וקדושה.

'עלובה' אותה האמא - שבנה כורס על הכורסה, ונרדם מתוך "סרט" או כל סיפור אחר של הבלי העוה"ז...!

אמא יקרה! זכרי! כשאת משכיבה את פעוטייך לישון, קראי עמם קריאת שמע - ואז תזכי לבנים עם נשמות טהורות וקדושות!

מי נקרא "תלמיד חכם" לפי הגדרת חז"ל?
חז"ל לימדו אותנו, במסכת עבודה זרה (דף י"ט) "אמר רב, אפי' שיחת חולין של ת"ח, צריכה לימוד"! כלומר, ת"ח אמיתי, ניכר אפי' בשיחת חולין שלו, כל מילה שלו - שקולה ומדודה, ויש הרבה ללמוד ממנה אורחות חיים!
הנה, כך נראה ת"ח אמיתי, בעיני חז"ל!

כל לומד תורה צריך לשאול עצמו האם התורה שמחה בי?
למדן אחד, נכנס פעם בשמחה אל רבו, ובישר לו את שמחתו האישית: הוא גמר ללמוד את כל הש"ס!
הרבי - לא התרגש, אלא החזיר לו בתשובה: טוב מאד! זה השמחה שאתה שמח בתורה, ואולם רוצה אני לדעת: האם גם התורה שמחה בך? גמרת את הש"ס - זה החלק שאתה נתת לתורה, ואולם מה התורה נתנה לך? - האם שינתה את אישיותך? את מידותיך?
תבדוק את עצמך!

אי אפשר גם תורה וגם הנאות העוה"ז, זה לא הולך ביחד!
התורה נמשלה לאש. ויצר הרע נמשל למים. לעולם שניהם לא יכולים לדור בכפיפה אחת. בהתגבר האחד - כלה השני. ולדוגמא: אם האש חזקה יותר - אז המים מתאדים וכלים. ואם המים הם המרובים - אז האש דועכת ונכבית.
וכך גם בענינים של רוחניות וגשמיות. לעולם א"א לשניהם ביחד: תמיד אחד חייב לבוא - על חשבון השני!!!

אין סוף לעומק שטמון בתוך חכמת התורה!
שמתם לב ? כל המסכתות שבש"ס, מתחילים דוקא מדף ב', ולא מדף א', שאלתם פעם - מה הסיבה לכך?
ובכך, שני תשובות נתנו רבותינו בדבר:
א. כדי שלא יהיה כבוד תורה ש'בעל פה' עדיפה מתורה ש'בכתב'. וכיון שהתורה מתחילה דווקא באות ב' ("בראשית") השוו זאת גם לתורה בע"פ.
ב. ועוד טעם מוסרי: כדי שיידע כל לומד, שאפי' אחר שגמר ללמוד את כל המסכת - עדיין הוא לא התחיל להבין אפי' את האל"ף של ה'עומק' שיש בגמרא...
כיון שהתורה היא עומק שאין לה סוף, ותמיד הוא רק בגדר "תלמיד" חכם, שמגלה עוד טפח משכבת עומק התורה...

פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער התפילה

גילוי מדהים: מדוע אנו כ"כ בוכים בתפילה, ובכ"ז לא נענים מהשמים?
רוצים אתם לדעת, מה בכוחם של דמעות לפעול למעלה בשמים? קראו את דברי חז"ל במאמר דלהלן:
* המדרש (בילקוט שמעוני, פר' תולדות) אומר, שבגלל ג' דמעות שהורידו עשיו הרשע, על שיעקב לקח ממנו את הברכות, בזכות זה זכו בניו להשתעבד בזרעו של יעקב. וזכות זו עומדת להם, שעד עכשיו אנו נמצאים בגלות אצלם.
* הגמרא במסכת סוטה (דף מ"ב) אומרת: "דרש רבא, בשכר 4 דמעות שהורידה עורפה על חמותה, זכתה ויצא ממנה 4 גיבורים!
והדברים מפליאים! עשיו הרשע, וכן ערפה הפרוצה (שהיתה גם עובדת ע"ז, וכו'. ע"ש בגמרא) מורידים כמה דמעות - וכבר מצליחים להפוך את העולם בכח דמעותיהם. ואילו הדמעות של כל עם ישראל במשך 2000 שנות הגלות, שכבר הפך להיות "ים אוקיינוס" של דמעות, וכי אין בכוחם לבטל כמה דמעות בודדות של רשעים אלו?
ותירצו על כך בעלי המוסר: אמנם, כך היה צריך להיות באמת. ואולם הבעיה שגם אנו בוכים בדיוק, את אותו סוג בכי של עשיו הרשע! עשיו בכה - בשביל שרצה כסף, וגשמיות העוה"ז. וגם אנו בתפילתנו - מורידים דמעות, רק בשביל שיהיה לנו גשמיות יותר טובה, חיים יותר מאושרים ונוחים, וכו'.
אילו היינו מורידים כמה דמעות באמת - על צער השכינה - בודאי ובודאי שהדמעות של עשיו היו נמחקות מזמן...!

כוחה העצום של עניית "אמן יהא שמיה רבה"
מגלים לנו חז"ל, במסכת ברכות (דף ג':) "...בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ועונין "יהא שמיה רבא מבורך", מיד נזכר הקב"ה בבית המקדש, כשהיו משבחים אותו הכהנים בשבח זה, ומתעוררים רחמיו על בניו שנמצאים בגלות, והוא אומר מתוך צער: "מה לו לאב שהגלה את בניו! ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם"!
ולכן, כל יהודי צריך לנצל הזדמנות זו, ולענות "אמן, יהא שמיה רבא מבורך" - מתוך כוונה גדולה (בפירוש המילים שהוא מוציא מפיו) כדי להזכיר להקב"ה יותר את חורבן בית המקדש, ובכך לעורר יותר ויותר את רחמיו של הקב"ה עלינו! ...ואשרי הזוכה.

יש לנו 3 שעות ביום - 'כניסה חופשית' - למשרדו האישי של המלך !
שח רבי ישראל בעל שם טוב זצ"ל: אדם שיש בידו מפתח התפילה, הוא האדם המאושר ביותר, ששום דבר לא יחסר לו בחייו.

והמשיל על כך משל קולע:
משל למלך שאמר לעבדיו: תבקשו ממני דבר אחד, ואתן לכם! בא האחד - וביקש כסף, השני ביקש לעלות אותו בדרגה. השלישי ביקש דירה עם מכונית וכו'. היה שם פיקח אחד שביקש מהמלך: אין ברצוני לא בכסף, ולא באבנים טובות. אלא דבר אחד אבקש: ירשה לי המלך, להיכנס אליו לבקרו - שעה אחת בכל יום, ומאז - בטוח אני שלא יחסר לי מאומה...
ומי שיש לו שכל, מתנהג ג"כ כאותו פיקח. שהרי גם לנו נתנו - לא רק שעה אחת - אלא שלש שעות ביום, להיכנס למלך, ולבקש ממנו כל צורכינו. ננצל זאת, ואז נהיה מאושרים!

סגולה נפלאה לקיבול תפילה ברצון!
אתם מתפללים, ולפעמים רואים שלא נענים מן השמים? חז"ל גילו לנו עצה נפלאה, כיצד ניתן לפעול שהתפילה תתקבל ברצון בשמים.
ועצה זו כתבו לנו חז"ל, בגמרא מסכת ברכות (דף ס"ג.) וזה לשונם שם:
"רבי אלעזר הקפר אומר, כל המשתף שם שמים בצערו - כופלין לו פרנסתו"! וביאר שם המהרש"א, שכוונת חז"ל לומר, שאם אדם מתפלל ומדגיש בבקשתו שהקב"ה ימלא את בקשתו - לא למענו - אלא למען צער השכינה, שמצטערת גם היא בצערו של כבוד יהודי, וכמו שכתוב "עמו אנכי בצרה", וא"כ בשביל להפחית את צער השכינה לכן הוא מבקש מהקב"ה, שיוריד מעליו את הטרדות והצער שיש לו, הכל למען כבוד השי"ת, שהשכינה לא תצטער בשבילו!
אדם כזה, מבטיחים לו חז"ל, שלא רק שיקבלו בשמים את בקשתו - אלא עוד יכפילו לו את פרנסתו! וזהו סוד ההצלחה: בכל בקשה אישית בתפילה - להדגיש שמבקשים זאת בעיקר למען כבוד שמים. שאם יהיה לו פרנסה בריוח - יוכל יותר להרבות במצוות ובגמ"ח, ולהחזיק בידי ת"ח, ובכך יתרבה קידוש השם בעולם!
ומאושר הוא אותו אדם, שזוכה לשתף שם שמים בכל בקשותיו!

מעשה נפלא ומרגש - על כוחה של תפילה שיוצאת מתוך תמימות הלב!
הרבי מהר"ש מליובאוויטש, בנו של האדמו"ר "צמח צדק", היה תמיד רגיל לספר לחסידיו, את המעשה המרגש ששמע מאביו, על כוחה של תפילה שנובעת מתוך פשיטות ותמימות. וכשהיה מספר מעשה זה, היה מוזיל דמעות מרוב התרגשות. וכך היה מספר:
לפני שנים רבות, התגורר בכפר אחד סמוך לירושלים, יהודי כפרי, תמים ופשוט, שבעודו ילד קטן - לקחו אביו לעבודות השדה והמרעה. וכך הלך וגדל, בלי שום ידיעה

בלימוד התורה, ואפי' את "פירוש המילות" של התפילה - לא ידע להבין. ולא עוד - אלא אף את סדר התפילות של כל יום ויום, מה צריכים להתפלל ביום זה, ומה צריכים להוסיף וכו', גם זה לא ידע לחשב בעצמו. ומנהגו של אותו כפרי היה, שבכל שבוע, כשהיה עולה לירושלים למכור את יבול פרי אדמתו, היה תמיד זוכר להיכנס בדרכו לאחד מרבני ירושלים דאז, והוא, הרב, היה רושם לו במפורט על גבי הנייר, את סדר התפילה שצריך להתפלל בכל יום ויום במשך השבוע הבא. ובלא זה - לא היה הכפרי מוצא כלל את ידיו ורגליו בסידור של התפילות. וכך היה נוהג הכפרי במשך שנים רבות, להתפלל על פי הסדר שהרב היה כותב לו בתוך המרשם.

והנה אירע, שפעם אחת כשהגיע הכפרי בחודש חשון אל הרב, ביקש ממנו שהרב ירשום לו את סדר התפילה למשך כמה שבועות רצופים. וזאת משום, שהדרכים מקולקלות ברפש וטיט, וחושש הוא שמא לא יוכל להגיע לירושלים, בכל שבוע כמנהגו. הסכים הרב לבקשתו, ורשם לו את סדר התפילה לכל משך ארבעת שבועות הקרובים, כפי חפצו ורצונו. ואולם, אירע לו לאותו כפרי, שדוקא בשבוע השני - נאלץ לנסוע לירושלים, לרגל הזמנה של בשר כבשים ועיזים שהזמינו ממנו הסוחרים. וכך עלה לירושלים, כשבדעתו לסור בדרך, ולבקר גם את הרב.

ואולם, כשהגיע הכפרי לירושלים, אחז אותו תדהמה: הוא הבחין שכל חנויות היהודים סגורות, ואף רחובות היהודים שוממים לגמרי מנפש אדם.

נבהל הכפרי וחשב לתומו שמא ח"ו טעה בחשבונו, והיום יום שבת?

מבולבל ונפחד כולו - עמד הכפרי על יד חמורו, ולא ידע מה לעשות, עד שלפתע אורו עיניו: הוא ראה יהודי שיוצא מבית הכנסת עם טלית ותפילין תחת זרועו.

כראות זאת הכפרי - נרגע ונתיישבה דעתו, אם היהודי הולך עם תפילין, סימן שב"ה הוא לא חילל את היום הקדוש. אלא, שעדיין עמד הוא תוהה ונבוך: סוף סוף מה יום מיומיים? מדוע מושבתים כל החנויות של היהודים? הכפרי לא היסס הרבה, אלא ניגש אל היהודי שפגשו, ושאלו לפשר הדבר.

הלה, משמע את השאלה, הביט עליו בפליאה: "וכי אינך יודע? הרי היום הוא יום "תענית ציבור כללי"!

כשמוע את הכפרי, נשתומם מאד על הרב, שלא רשם לו את התענית בתוך "סדר התפילות" שהוא כותב לו על גבי הדף. וליבו נתמלא צער, על שנכשל בשני דברים:

א. שאכל ביום תענית.

ב. שלא התפלל כדת היום, סדר התפילה של תענית ציבור.

מיד עזב הכפרי את חמורו ועגלתו בתוך השוק, ורץ אל ביתו של הרב. ואולם שם - לא מצאו בביתו.
על שאלתו "היכן נמצא הרב" - השיבו לו בני הבית, שהרב נמצא כבר מהבוקר בבהכנ"ס.
כשמוע זאת הכפרי, רץ בבהלה רבה לכיוון בית הכנסת, ניגש ישירות אל הרב, ופרץ לפניו בבכי, באומרו לו: היתכן רבי? מה זאת עשית לי?
הרב נדהם למראה עיניו, ולא הבין מה בדיוק רוצה ממנו הכפרי. ואולם הוא הבחין שדבר מה מעיק על ליבו ולכן החל לפייס אותו, ולומר לו: "מה יש - בני? האם קרה לך איזה דבר לא טוב?
מה זאת אומרת "מה יש" - השיב הכפרי במרירות, הלא היום תענית ציבור, וכבוד הרב לא רשם לי את זה כלל! ומחמת זה - נכשלתי גם באכילה, וגם בסדר התפילה של תענית ציבור!
כששמע הרב במה המדובר, השיב לו ואמר: "הרגע בני, אין זה יום תענית קבוע, אלא תענית על עצירת גשמים שגזרו בירושלים".
ומה זה - תענית על "עצירת גשמים"? - שאל הכפרי בתמימות.
הסביר לו הרב, שאם אין יורדים גשמים, ויש חשש לסכנת רעב, גוזרים תענית, ומתפללים להשי"ת שירדו גשמים.
כשמוע זאת הכפרי, זקף את שני גבות עיניו בפליאה, ושאל: וכי בשביל כך צריכים לגזור תענית ציבור כללי?
"אלא מה"? - שאלו הרב, מה צריכים לפי דעתך לעשות?
השיבו הכפרי בפשיטות: אני, כשלא יורדים גשמים על שדותי, הנני יוצא אל השדה, נושא את עיני לשמים ואומר לה': אבא! אני זקוק לגשמים! ואז מתחילים הגשמים לרדת...
משששמע הרב דברים אלו, שיוצאים מתוך ליבו הטהור של הכפרי, נרעד כולו, ואמר לו: אדרבא! לך ונסה גם כאן לעשות כן!
מיד יצא הכפרי אל חצר בהכנ"ס, וכשדמעות בעיניו נשא עיניו השמימה ואמר: אבא! כלום יתכן הדבר, שבניך שבעיר הקודש יגועו ח"ו ברעב? הלא אתה רואה שהם זקוקים לגשמים!
מיד כשיצאו מילים אלו מפיו של הכפרי, נתכסו השמים בעבים, וגשמי ברכה החלו לרדת לארץ! ! !
על סיפור מרגש זה, דומה, שכל מילה נוספת שנוסיף עליו - תהיה מיותרת! אך נסיים רק בלקח הגדול שלמדנו מאותו כפרי :

למדנו ממנו - שעד כמה שאדם יבטל את שיכלו, את רגשותיו, ואת כל אישיותו - לפני בורא עולם, ויתפלל להקב"ה מבלי כל חשבונות ושיקולים אישיים, אלא לבקש ממש כמו תינוק, במילים פשוטות שיצאו מעומק הלב: אבא! אני צריך כך וכך! עזור לי!
אדם כזה - מובטח לו שתפילה זו תעלה כחרב השמימה, ותקרע את כל המסכים המבדילים, ותתקבל ברחמים - לפני שוכן מעונה!
זהו המוסר הגדול שלימד אותנו אותו "כפרי" והלוואי ונזכה - לאמץ אותה לגבינו אנו!

לא לשכוח להמליך את הקב"ה גם על... עצמינו!

ר' ישראל מסלנט, היה אומר: כשיהודי קורא ק"ש, ומסיים בקול "ה' אלוקינו, ה' אחד" - הוא חושב באותו רגע, להמליך את הקב"ה על כל העולם, ועל כל הבריאה כולה - - - ואולם, שוכח הוא להמליכו גם על... עצמו!!!

נצל את כשרונותיך - לכבוד השם יתברך !

כל אדם בעולם, נברא עם איזה כשרון מיוחד, שאותו הוא יכול לנצל לכבוד השי"ת, ולהרבות בכך כבוד שמים! ולדוגמא:
1. אדם שהקב"ה חנן אותו בכשרון של "ציור" - ינצל זאת לכבוד השי"ת, וימחיש את סוגיות התורה והתלמוד, ע"י ציורים יפים, שממחישים היטב את דברי חז"ל.
2. אדם שהקב"ה חנן אותו בקול נעים וערב לאוזן - ינצל זאת לכבוד השי"ת, וישורר לפני ה' - בבית כנסת, בתפילות ובפרקי חזנות.
3. אדם שהקב"ה חנן אותו "בידים טובות" - ויש לו כשרון של כתיבת אותיות מיוחדות, מרהיבות עין - ינצל זאת לכבוד השי"ת, ויכתוב תפילין וס"ת, בכתב יפה ומהודר.
וכן הלאה, בכל שאר תחומי החיים.
ויסוד זה למדנו מדברי חז"ל במדרש, שהובא על הפסוק במשלי (פרק ג', פסוק ט') שם אומר שלמה המלך: "כבד את ה' - מהונך". ודרשו חז"ל (הובא ברש"י שם) אל תקרי "מהונך" - אלא "מגרונך"! לכבד את הקב"ה באמצעות הגרון, לשורר לכבודו - בקול נעים ומתוק, המושך את הלב!
כן! זהו תכלית עבודת ה': לרכז את כל כשרונותיך, שחנן אותך הקב"ה - ולהוציא אותם לכבודו יתברך!

מי צריך להיות מודאג?!

מסופר על אחד מקרובי משפחתו של רבי זושא מאניפולי, שפעם בא לבקרו בביתו.
ר' זושא קיבלו כדרכו - בשמחה גדולה ובחיוך רחב על הפנים. ואולם, כשהאורח נכנס למטבח, הוא הבחין שפניה של הרבנית - מביעות דאגה וצער!

ואכן, כשיצא ר' זושא לרגע מהחדר, שפכה האשה את ליבה לפני האורח, וסיפרה לו על מצבם הקשה, ועל העוני המשווע שבו הם שרויים.
כשחזר רבי זושא לחדר, לא יכול היה האורח לראות בצער הרבנית, ומיד פנה אליו ושאלו - כיצד יתכן, שהוא יכול להיות שרוי תמיד בשמחה ובאושר, בעוד שהרבנית נראית כל כך עצובה ומודאגת?
מה הפלא - ? השיב רבי זושא מתוך חיוך, היא באמת צודקת בזה שהיא מודאגת, משום שהיא סומכת עלי, וזו באמת סיבה לדאגה! שהרי עני ואביון אנכי, ומה ביכולתי לעזור לה? ואולם - אני, לעומתה, משליך את בטחוני על הקב"ה, וסומך רק עליו, שהוא כל יכול, ולכן אני תמיד שרוי בשמחה ללא כל דאגה...!

"כלי הנשק" הסודי של התפילה !
התפילה דומה ל"חץ וקשת". כשם שהחץ, כמה שמותחים את הקשת יותר לאחור - באותה מידה החץ מרחיק לעוף יותר למרחקים. כך גם התפילה, כמה שהאדם מתרכז יותר בכוונת הלב, ומשפיל עצמו יותר לאחור - באותה מידה תפילתו מרחיקה לעוף יותר למרחקים, ועולה למעלה ובוקעת שחקים!!!
נדע לנצל זאת כראוי !

לדעת להקדים תפילה על כל דבר - ולא לבכות אח"כ על חלב שנשפך !
המדרש מספר, כשיצא נח מהתיבה, וראה את העולם חרב ושומם התחיל לבכות להקב"ה באומרו "רבש"ע, היה לך לרחם על בריותך"!
כעס עליו הקב"ה ואמר לו: רועה שוטה! עכשיו אתה נזכר לבכות? והרי אילו היית בוכה לפני - קודם לכן, במשך 120 שנה שבנית את התיבה, נשבע אני שהייתי סולח להם, ולא מביא את המבול ! ! !
ללמדך, שלעולם יקדים אדם תפילה על כל צרה שלא תבוא. שאם יחכה אח"כ - כבר יהיה מאוחר, ויהיה כבוכה על חלב שנשפך...

מתפילה שלא יוצאת מעמקי הלב - לא צריך לחשוש!
איתא במס' מכות (דף י"א.) "אמותיהם של כהנים גדולים, היו מספקות לרוצחים (שהיו סגורים בתוך עיר המקלט) מזון וכסות, כדי שלא יתפללו על בניהם שימות. (שכידוע, רוצח בשוגג משתחרר מעיר המקלט, במות הכהן הגדול).
פלאי פלאים! הרוצחים אסורים בתוך עיר מקלט, סגור ואטום, ובכ"ז אפשר לפתות אותם שכדאי להם להשאר ע"י לחם וכסות? וכי הם מעדיפים את זה - יותר מאשר לצאת לחירות, ולחזור לחיק משפחתם, ומחמת זה הם מפסיקים יותר מלהתפלל ? !

אלא בהכרח שצריך לומר, שגם אחרי זה הם ממשיכים עדיין להתפלל, ואולם אז זה כבר לא אותה תפילה שנובעת מעמקי ליבם! שהרי גם בערי מקלט - מרגישים הם "טוב" יחסית, כיון שמקבלים מחיה ומזון בחינם. וא"כ אין ליבם שבור כל כך!

ומתפילה שלא נובעת מעמקי הלב - לא חששו כלל אימותיהם של אותם כהנים!!!

"והעיקר - אומר החזו"א (ב"קובץ אגרות" ח"א, תשובה כ"ג) להקדים תפילה לכל דבר, ולצייר בעיניו כמו חי - איך שהקב"ה שומע את שיח שפתו, ומאזין להגיון ליבו..." וכו'.

מה דורשים מאיתנו - כשאנו קוראים "שמע ישראל" ?

"שמע ישראל" - "שמע" - ר"ת: שחרית, מנחה, ערבית.

ומה דורשים ממך ב - 3 תפילות אלו?

התשובה רמוזה ג"כ באותה מילה: עול מלכות שמים!!!

מתי יש להפעיל את השכל, ומתי יש צורך להשתמש רק עם הרגש?

במושגים של היהדות, יש מושג שנקרא "לימוד". ויש מושג שנקרא "תפילה". מה ההבדל ביניהם?

"לימוד" - פירושו: לעבוד עם השכל ועם המחשבה, בלי להתחשב מה הרגש והלב אומרים.

"תפילה" - בדיוק הפוך: תפילה מחייבת לב ורגש. עלינו לפתח רגשות בתפילה, שיבטאו את ההשתוקקות של הנשמה אל הקירבה האלוקית.

אי לזאת מחויבים אנו להקפיד:

תורה - אסור להתפלל, אלא ללמוד.

תפילה - אסור ללמוד עם השכל, אלא יש להתפלל עם הרגש!

רמאות? לא בתפילה!

האדם יכול לרמות את האנשים, "ולחקות" את כל המצוות: צום, צדקה, מעשים טובים , וכו'. ואולם בדבר אחד, א"א כלל לרמות, והיא "התפילה"! ע"י התפילה אפשר להכיר את הבן אדם מיהו בדיוק, ולחשוף את פרצופו האמיתי!

משל למה הדבר דומה? לחמור אחד, שהיה חפץ לעבור בתוך היער, המלא בחיות טורפות. פחד הוא על נפשו, ומה עשה? מצא עור של אריה, והלביש את העור על כל גופו, מכף רגל ועד ראש, וכך צעד בביטחה אל תוך היער, היות וכלפי חוץ היה לו מראה בדיוק של 'אריה'.

ואכן כך היה. הוא הטיל את אימתו על כל חיות היער, אשר חשבוהו למלך חיות היער - האריה.

ואולם, לעת ערב, כשהגיע זמן משמרת הראשונה, שאז טָבַע החמור לנעור באותה שעה, אף מיודענו החמור נער כדרכו...
ואז - - - כששמעוהו החיות, וזיהו את פרצופו האמיתי ע"פ קולו, הבינו שהכל כאן זה רק תחפושת, וחיש קל זינקו עליו וטרפוהו.
והנמשל מובן מאליו: אדם יכול להתחפש, וללבוש על עורו - "אצטלא דרבנן". ומתי אפשר לזהות את פרצופו האמיתי? כשישמיע את קולו בשעת התפילה! אז משתקפת כל תמונתו האמיתית של האדם!!!

כל תפילה מורידה עוד 'שיכבה' מהדלת של שער התפילות!
התפילה דומה למכונת ה"מקדחה", הקודחת ונוקבת על שטח של ברזל פלדה. בתחילה, הקודח לא רואה שום התהוות של נקב חור, ואולם הוא יודע, שכל סיבוב וסיבוב - מוריד עוד שיכבה מהמשטח של הפלדה, עד שהוא רואה שסוף סוף הצליחה המקדחה לחדור אל כל עובי הברזל, ולנוקבו.
כך גם ביחס לתפילה, כל תפילה "קודחת" בחומת הברזל המפסיקה בינינו לבין אבינו שבשמים. בתחילה - לא רואים כלום, ואולם יש לדעת, שכל תפילה מורידה עוד שיכבה מהמשטח של הפלדה, עד שהיא מצליחה להכריע את כל המחיצות המפריעות!
הכלל הוא: כל תפילה עושה רושם, ופועלת לפעמים בצורה 'איטית' - אבל עיקבית!

להתפלל להקב"ה - לא רק בזמן ש'כואב' לך!
ישנם אנשים שיודעים להתפלל להקב"ה - רק בעתות צרה. הם מכוונים טוב מאד בברכת "רפאינו", רק כשיש בביתם איזה חולה. וכן בשאר דברים.
למה דומים אנשים אלו? לאותה משפחה, שהיה לה ילד אילם, והוריו מאד הצטערו, ולא חסכו כל מאמץ בטיפולים ורופאים, העיקר שבניהם יתחיל לדבר, ואולם כל מאמציהם עלו בתוהו.
והנה יום אחד, כאשר ישבו הכל לסעוד על השולחן, הגישה האם מרק למסובים, ולפתע היא שומעת מבנה האילם: "אמא, אין מלח במרק"! האם ההמומה, קבלה 'הסטריה', וזעקה: "בני! בני! היודע אתה לדבר - - -? ? ?
בודאי - ! ענה הבן בשאננות.
א"כ מדוע עד עכשיו לא שמעתי כלל את קולך, עד כדי שכבר חשבתי אותך "לאילם"?
שאלה האם כמוכת שיגעון! אולם הבן השיב באדישות קרה: משום שעד עכשיו היה לי הכל, ולא הייתי חסר דבר, וממילא לא ראיתי צורך לפנות אליך...!

ואותה בושה וכלימה, תכסה גם את פניהם של כל אלו שיודעים לדבר ולפתוח את פיהם להקב"ה - רק מתי שחסר להם איזה דבר, ועד אז - הם יושבים כאילמים, ולא יודעים להודות ולהלל!

והלא אין לך טיפשות ואטימות הלב - גדולה מזו!!!

לעשות השתדלות - ולבקש רחמים ממי שהחכמה שלו!

איתא במס' נידה דף ע:, שאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע בן חנניא:

מה יעשה אדם ויחכם? א"ל - ירבה בישיבה וימעט בסחורה!

מה יעשה אדם ויתעשר? א"ל - ישא ויתן באמונה!

מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים? א"ל - ישא אשה ההוגנת לו!

חזרו ושאלו אותו: הרבה עשו את העצות הנ"ל, ובכ"ז לא הועיל להם כלום? אמר להם - יעשה העצות הנ"ל, ובאותו זמן יבקש גם רחמים ממי שהחכמה והעושר והבנים שלו!

הנה, רואים אנו, שהשתדלות לבד בחכמה, עושר, ובנים - לא מספיקה כלל, זה חייב גם להיות תלוי 'בבעל הרחמים' במי ששולט בעולם, והכל מידו. ורק לאחר שהאדם מבקש רחמים מלמעלה - אז יש תקווה שההשתדלות שלו תצמיח פירות!

"**כשיצמחו לי שערות בכף היד**"...

סיפר רבינו הגר"ע יוסף שליט"א:

לפני כ - 30 שנה, היתה באה אלי אשה אחת מידי שבוע בשבוע, והיתה מבקשת ממני שנתפלל עליה שיהיו לה ילדים. וכל פעם היינו אומרים לה - "נתפלל, וה' יעזור"!

וכך היתה מתגלגלת שנים רבות, עד שעברו כבר 14 שנה מנישואיה, ועדיין לא נפקדה.

הפרופסור הגדול (שהיה מנהל המחלקה בבית החולים "שערי צדק") התייאש ממנה ואמר לה: "אם יצמחו לי שערות בכף היד, יהיו לך ילדים... אין לך שום סיכוי, תשכחי מזה, ואל תנדנדי לנו יותר"!

מילים קשות אלו, שברו את האשה לגמרי. ובבכי קורע לב נכנסה ללשכתו של הרב עובדיה יוסף, וסיפרה לו את דברי אותו פרופסור, תוך כדי שהיא מממרת בבכי, על שמעתה אבדה לה כל תקוה, ולא נשאר לה בעולמה אלא רק את הקב"ה, שהוא רק יכול להושיע אותה!

כשמוע זאת הרב, נענה ואמר לה בבטחון: מעכשיו בטוח אני שבעז"ה תראי ניסים ונפלאות, ועוד השנה תוושעי!

ואכן כך באמת היה. שאחרי שנה ילדה האשה בן, ואחריו עוד ועוד, עד שהגיעה לכ-תשעה, עשרה ילדים...!

ובנתיים - נפטר אותו פרופסור, וביום האזכרה שלו, היו עולים כל אותם עשרת הילדים לקבר, ומתפללים לעילוי נשמתו, ומודים לה' ...
אותו פרופסור, שהצהיר בפני האשה בביטחון מופרז: "אם יצמחו לי שערות בכף היד - יהיו לך ילדים", הילדים הללו הם שעולים על קברו, ומנפצים בפניו את כל דיבוריו, ומוכיחים לו, שאכן יש אלוקים בעולם, שהוא למעלה מכל הרופאים, והוא הקובע...!
את סיבת הישועה של אותה האשה, הסביר הרב:
כל אותם 14 שנה, אשה זו תלתה עיניה ברופאים, והאמינה שבכוחם להושיעה, וכל תפילתה להקב"ה היה רק בגדר - "לצאת ידי חובה"...
ואולם, עכשיו שגם הרופאים התייאשו ממנה, ושברו את ליבה - רק אז, היא הפילה את כל כולה בידיו של הקב"ה, והתפילה יצאה מעומק קירות ליבה להקב"ה - שרק הוא נותר לה! ורק הוא יכול לעזור לה!!!
ולכן הייתי משוכנע, שתפילה כזאת שיוצאת מלב שבור וכאוב - בודאי תתקבל בשמיים, וישועתה קריבה לבוא...!!!
אכן, 14 שנים תמימות - חיכה הקב"ה לתפילה אחת שתצא מעומק הלב...!

פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער גמילות חסדים

אין אדם נוגע במוכן לחבירו אפילו כמלוא נימא!
לימדו אותנו חז"ל בגמרא מסכת יומא (דף ל"ח) "אמר בן עזאי: בשמך יקראוך, ובמקומך יושיבוך, ומשלך - יתנו לך! שאין אדם נוגע במוכן לחברו - אפי' כמלא נימא"!
מדברי חז"ל אלו, קיבלנו עידוד גדול: מה שמגיע לך מהשמים - אתה תקבל! רק תעשה את ההשתדלות המינמלית - ואת יתר העבודה, תסמוך על הקב"ה!
אף אדם לא יקח מה שקצבו לך מהשמים! אתה תקבל את שלך, עד הגרגיר האחרון...!

לא להיות "אנוכי" - לחשוב גם על השני !
מסופר על המשגיח המוסרי ר' נתן צבי פינקל (המכונה בשם "הסבא מסלבודקה") שפעם בלכתו ברחוב, ראה את אחד מתלמידיו, שהתכופף לארץ, הרים פיסת נייר, ושוב חזר וזרקה על הארץ.
קרא לו המשגיח, והתחיל לחקור אותו לפשר מעשהו זה. השיב לו הבחור: שבהתחלה חשב, שזה היה דף מספר קדוש, ולכן הרים אותו מהרצפה, ואולם לאחר שנוכח לדעת, שזה היה סתם פיסת נייר - השליכו שוב לארץ.
בשומעו זאת המשגיח, געַר מיד על הבחור, והחל להוכיח אותו: היכן ה"התחשבות בזולת" שלך? מדוע לא חשבת לעצמך, שכשם שאתה טעית והרמת - כך גם חברך

שיעבור באותו מקום, ג"כ יטעה כמוך, ויטרח להתכופף גם הוא להרים את הנייר מן הארץ - בחינם!
הרי היה לך לחשוב על זה, ולסלק לגמרי את הנייר, ובכך היית מונע 'טירחת שוא' מחברך!
ואם לא חשבת על כך - אין זאת אלא בגלל שטבוע בליבך רק "אהבה עצמית" ("אֶגוֹאִיסְטִיוּט") ולכן לא חשבת כלל - על טובתו של השני!
למדנו מכאן, שהאדם יכול להיתבע גם על תביעות דקות כאלו, שבכל מעשה שהוא עושה - שיחשוב לעצמו: איזה חסד, אני יכול לגרום לחברי במעשה זה?

מידה רעה קטנה - יכולה לגדול ולעבור ב"ירושה" - לדורי דורות!

הסבא מסלבודקא היה אומר: אם אתה רואה, יהודי גנב, שהולך וגונב איזה חפץ מחבירו, בעזות מצח, לעיני כולם - תדע לך, שריקבון זה, לא התחיל ממנו, אלא זה "תורשה" מדורי דורות. כלומר "הנטייה" לגנוב - כבר היה מוטבע בדם אבותיו, וכך זה הלך והתפתח בהדרגה - מאב לבן, ומבן לנכד. עד שכבר הגיעו למעשי גניבה ושוד לעיני כולם, מבלי כל רסן של בושה!
וכיצד זה התפתח ועבר אצלהם בתורשה? נסביר לכם את הדברים:
1. אצל הסבא שלו - אף שהיה אדם חסיד וצדיק, וח"ו לא אדם גנב, בכ"ז היה אצלו "אבק" של גניבה! ובמה זה התבטא אצלו? בזה שהוא היה גונב את דעת הבריות! הוא תמיד היה מסתיר את עצמו מאחורי הבימה בבית הכנסת, כדי שכולם יחשבו שהוא "עניו" ו"שפל", ובורח מן הכבוד.
ובמעשה כזה - יש "גניבת דעת" של הבריות, שגונב את דעתם, שיחשבו אותו לצדיק נסתר.
2. אצל בנו של הסבא - הסבא העביר את המידה הרעה הזו - בתורשה לבנו, ואצל הבן זה כבר התבטא בדברים קצת יותר חמורים! כלומר, הוא לא רק היה עושה "הצגה" של גניבת הדעת, (כמו שהיה נוהג סבו) אלא הוא עלה בזה ב"דרגה", והיה הולך 'בפועל' וגונב דעתם של הבריות. משקר את זה, ומרמה את השני, וגונב את דעתם - בשקר ובמרמה.
3. אצל נכדו של הסבא - מידה זו, העביר הבן לנכד, ואצלו זה כבר גדל והתפתח לשיאים גדולים! אצלו זה לא היה רק גניבת דעת של אנשים, אלא הוא כבר הגיע לגניבת 'ממון' של האנשים ! ! !
אלו התוצאות החמורות, של מידות רעות, כשלא משכילים לעצור אותם בזמן הנכון ! ! !
הם גדלים ומתפתחים, עד שאם אצל הסבא זה היה מתבטא בדברים קטנים - אצל הנכד זה יגמר בפשעים איומים ביותר...!

...נקודה למחשבה, לאדם שדואג לעתיד צאצאיו!

גילוי מפתיע: **הקב"ה הוא רופא - גם "רחמן" וגם "נאמן"**!

בתפילה אנו אומרים "ברוך אתה ה', הגומל חסדים טובים לעמו ישראל". מה פירוש חסדים "טובים"? וכי יש חסד שהוא אינו טוב? והרי כל חסד, בא רק מטוב ליבו של האדם???

וכדרכם של יהודים, נענה את התשובה - ע"י שאלה נוספת:

בתפילה אנו גם אומרים, "מלך רופא רחמן ונאמן". וגם כאן יש לשאול: מה פירוש שהקב"ה, הוא רופא גם "רחמן", וגם "נאמן"?

אלא סודם של דברים הוא כך: בדרך כלל, כשאדם בשר ודם עושה חסד עם השני, הוא לא עושה זאת מתוך "הקרבה אישית", בשיא הנאמנות והיושר. ומדוע? כיון שסוף סוף הוא עושה את החסד בחינם, מבלי כל תגמול והנאה אישית, וא"כ למה שהוא יטרח ויתאמץ עליו יותר מדאי???

ועל זה בדיוק, אנו באים להודות בתפילתנו, שמידתו של הקב"ה אינה כן!!!

ולמשל: הקב"ה הוא רופא רחמן, מרחם עלינו ומרפא אותנו בחינם, ואולם אנו ממשיכים גם להדגיש, שהקב"ה רופא רחמן - ונשאר גם נאמן! כלומר, לא בגלל שהוא עושה זאת ברחמנות, מתוך "התנדבות", לכן לא כ"כ איכפת לו מאיתנו, והוא מרפא אותנו כלאחר יד, מבלי כל אחריות והתמסרות - לא ולא!!

אצל הקב"ה, גם כשהוא מרחם עלינו, ומרפא אותנו בחינם - הוא נשאר "נאמן" כלפינו, ועושה זאת מתוך התמסרות, שנבריא בדרך הכי קלה והכי נוחה שיכולה להיות, שלא נצטרך לעבור לשם הריפוי - יסורים ותרופות בלי סוף, דאגות, וטירחה. לא ולא! הקב"ה נאמן כלפינו, ואיכפת לו שֶׁנְּחֻלִים בדרך הכי קלה והמהירה שאפשר להיות!

הוא עושה עמנו את החסד, ממש כאילו שילמנו לו על זה, וכביכול הוא "מחוייב" כלפינו!

נו, עכשיו אתם כבר מבינים, מדוע דוקא את הקב"ה אנו משבחים בתואר: "גומל חסדים - טובים"! הוא גם עושה חסד בחינם, ואעפ"כ, הוא לא עושה את החסד - רק בשביל להתפטר מאיתנו, אלא חסדים טובים ממש, כאילו היה מחוייב לנו זאת!

ומי שזוכה לגמול חסד עם חברו - וגם לעשות זאת מתוך הרגשת "מחוייבות" כלפיו - אשריו! שזכה להדבק במידותיו של הקב"ה: גומל חסדים - טובים!

מדוע האצבעות והאזניים שלנו נבראו בצורה "עגולה"?

הידעת - - - ?!

מדוע אצבעותיו של האדם, מסתיימות בצורה - עגולה?

מדוע סוף האוזן של האדם, מסתיימת בבשר - רך ועגול?
חז"ל כתבו לנו על זה תשובה מופלאה, בגמרא מסכת כתובות (דף ה':) וזה לשונם: "אמר ר' אלעזר, מפני מה אצבעותיו של האדם, משופות ("חדות") כיתד? ומפני מה - כל אזנו של האדם קשה כולה, ורק ה"אליה" (שבסוף האוזן) רכה? אלא משום: שאם ישמע האדם דבר שאינו הגון, (לשון הרע, וכדו') יסתום אוזנו ע"י אצבעותיו, או ע"י האליה הרכה שבאזנו! שמעתם? הקב"ה ברא את האדם באופן מחושב מאד, ואפי' קצות האצבעות העגולות - יש להם תפקיד לעזור לאדם להמנע מעבירות!

לשון הרע - "שטח סגור" - על 3 מנעולים!
חז"ל מספרים לנו, בגמרא מסכת ערכין (דף טו:) שהקב"ה הקיף את הלשון של האדם, ב - 3 מחסומים:
1. כל אבריו של האדם נמצאים בחוץ - והלשון סגורה בפנים.
2. ולא רק שסגורה בפנים, אלא שהיא עוד מוטלת שוכבת, כאבן דומם. (בניגוד לשאר אברים, שעומדים זקופים!)
3. ועדיין לא מספיק כל אמצעי ההגנה האלו, אלא הוסיף לה הקב"ה עוד שתי חומות שישמרו עליה: חומה אחת של עצם (שיניים). וחומה אחת של בשר (שפתיים).
ואחרי כל המישמר הכבד הזה, בכ"ז הלשון מצליחה לפרוץ את כל המחסומים האלו, ולדבר לשון הרע, בניגוד לרצון הבורא!
ולכן, את המצורע שדיבר לשה"ר - שולחים אותו דווקא מחוץ ל - ג' מחנות. מידה כנגד מידה! הוא פרץ בפיו, את שלשת החומות שהקב"ה הקיף אותו - כך גם הוא - יסתלק מכל שלשת המחנות של ישראל, ויישב בצד - מחוץ למחנה מושבו!
ולכן, לפני כל דיבור אסור, יחשוב האדם פעמיים: "על ידי לשון הרע - פורץ האדם שלשה(!) משמרות כבדים, שהקיף אותו הקב"ה"! **זהירות! סכנה!**

ה"לשון" - אבר הכי מסוכנת שבאדם !
"**מות וחיים ביד הלשון**".
וצריך לדעת, שאין זה סתם דברי מליצות בעלמא, הדברים ממש כהוויתם! אמנם הלשון היא אבר הכי קטנה ורכה, קטנטונת כמעט, ואולם היא הכי "מסוכנת" שבכל אברי האדם...
וניתן הוכחה פשוטה לזה: אם תשימו לב לתרי"ג מצוות שלנו, תגלו דבר מפליא: דוקא 'הלשון' קיבלה חלק גדול ביותר של מצוות ואיסורים מהתורה ! !
הקב"ה נתן בתורתו - 102 מצוות, על ה'לשון' בלבד - מתוך כל ה - 613 מצוות!

ממש מדהים: 102 אזהרות ועונשים - על לשון כזו קטנה...! אדם חושב לעצמו: "וכי מה עשיתי? בסך הכל אמרתי מילה..." והוא לא מוּדָע כלל - איזה 'סבל ועגמת נפש' הוא יכול לגרום לעצמו, ע"י "פליטת פה" אחת...

על כן - נזכור ואל נשכח :

הלשון קשה - יותר מפלדה...

הלשון חדה - יותר מסכין...

הלשון מסוכנת - יותר מסם רעיל...

הלשון חזקה - יותר מתותח...

לשון הורסת - יותר מכל פיגוע אחר...

הלשון קובעת - לאדם את חיי העולם הבא שלו...

ואכן, לא לחינם אמרו חז"ל: "**מות וחיים ביד הלשון**"!

טירוף הדעת: אדם מוכן להפקיר את חייו, בריאותו, ומיטב שנות חייו - הכל בשביל בצע כסף!

חידה: עד היכן יכולה להגיע "חמדת הממון" אצל האדם?

אנחנו היינו משערים, שאדם בשביל כסף, יהיה מוכן לתת את כל כוחו, את כל זמנו, את כל מבחר שנות חייו, לעבוד בשביל הכסף. ואולם, מה כבר יכול להיות יותר מזה? וכעת, תשמעו דבר מדהים, איך חז"ל הקדושים הכירו את כוחות הנפש של האדם, וידעו לאמר בדיוק - לאיזה טירוף יכול להוביל אותו, חמדת הממון!

הנה, בגמרא מסכת ברכות (דף ס"א:) שואלים חז"ל על הפסוק "ואהבת את ה' אלהיך... בכל נפשך, ובכל מאדך".

יש כאן דבר פלא! אם אדם הגיע לדרגה גבוהה כזו, שהוא אוהב את ה' "בכל נפשו", כלומר, שהוא מוכן למסור נפשו - בשביל ה' יתברך, א"כ ודאי שגם את ממונו - הוא מוכן להקריב בשל כך! שהרי החיים יקרים לאדם יותר מכסף, ואם את החיים מקריבים, את הכסף - לא כל שכן? ובשביל מה צריך הפסוק לכפול "בכל נפשך", וגם "בכל מאדך"?

ומכח קושיא זו, הוציאו חז"ל גילוי מדהים ומהמם:

שבהכרח, יתכן מציאות כזו בעולם, שאדם יאהב את ממונו יותר מ-ג-ו-פ-ו !

את גופו, הוא יהיה מוכן למסור לכבשן האש, בשביל קידוש השם, ובלבד שממונו לא יילך לאיבוד, וימשיך להישאר ברשותו!

ובמילים אחרות: האדם מסוגל להקריב בשביל כסף, את כל החיים ממש! עד כדי איבוד עצמי! הכל בשביל הכסף!

ולאחר גילוי זה של חז"ל, שוב אנו לא מתפלאים לראות אנשים, שממש מוכנים לשרוף את כל חייהם, ולעבוד יום ולילה, להיות שקועים בעבודה 24 שעות, הכל בשביל בצע כסף!

כל זה לא פלא! כבר חז"ל גילו לנו, שיתכנו יצורים מוזרים כאלו, שחולים במחלת אהבת הממון - עד כדי התאבדות!

ואמר חכם אחד: כסף הוא התאווה הקשה ביותר! שכן, אשה, ראינו מי שמגרש, אבל עדיין לא ראינו מעולם אדם "שמגרש" את כספו...

להזדקק לטובותיו של בשר ודם - שלא נצטרך!

דרשו חז"ל בגמרא מסכת ערובין (דף י"ח:) על הפסוק בחומש בראשית "ותבא היונה (אל נח), והנה עלה זית טרף בפיה". מה רצתה היונה לרמוז לנח, שהביאה לו דוקא עלה של זית?

עונים חז"ל: אמרה יונה לפני הקב"ה: רבש"ע! אני מעדיפה שיהיו מזונותי מרורין כזית, והעיקר - שיהיו נתונים מידך שלך, ואל יהיו מתוקים כדבש, ותלויים בידי בשר ודם!

שמעתם? אחרי כל האוכל הטוב והמשובח, שנח היה מאכיל את היונה בתוך התיבה, בכ"ז העדיפה היונה להסתפק באכילת עלה זית מר - שבא מידי הקב"ה - והעיקר שלא להיות תלויים בחסדיו של אדם בשר ודם!

ללמדך, שהאדם צריך להתפלל, שלעולם לא יזדקק לטובותיו של בשר ודם. ואפי' כלפי בניו - ג"כ צריך להתפלל, שלא יזדקק לעת זיקנה לטובות מהם. וכמאמר העולם: "אבא - יכול לפרנס עשרה בנים. ואולם עשרה בנים - לא יכולים לפרנס אבא אחד"...!

עצה טובה - לשמירה על בריאות הגוף!

לא להתאנח על כל דאגה, או טירדה, שבאה לאדם! שכן הזהירו אותנו חז"ל במסכת כתובות (דף ס"ב.) "אמר רב: אנחה - שוברת חצי גופו של אדם"! [ור' יוחנן שם חולק, וסובר שאנחה שוברת כל גופו של האדם! עיי"ש.]

וא"כ, צריך כל אדם לקחת בחשבון, שעל כל אנחה שהוא גונח ונאנח על צרותיו, הוא הורס בזה את בריאותו!

יהודי מאמין, שיודע שהקב"ה מכוון ושומר אותו על כל צעד ושעל בחייו - הוא גם יודע שאין על מה להתאנח! ועל זה אנו מתפללים ג' פעמים ביום: "והסר ממנו יגון ואנחה"! ועצה זו, ג"כ קשורה לשער "גמילות חסדים", שאין לך חסד יותר גדול - מאשר לשמור על תקינות בריאותו של האדם!

תכונות האיש והאשה - שני עולמות!

מפני מה קוראים לגבר בלשון "זכר"?

מסבירים לנו חז"ל, בגמרא מסכת נידה (דף ל"א:) משום שאם נחלק את המילה "זכר" לשנים, נקבל את המלים: "זָ(ה), כָּר". כלומר, זה הזכר, בא עם ככרו בידו! שכל ילד בא עם הכיכר לחם שלו לבית. כל ילד, מביא עמו את "הברכה" שלו לבית! לא צריכים לדאוג, מאין תהיה בשבילו פרנסה, הוא כבר בא עם מזונותיו בידו!

עוד מלמדים אותנו חז"ל, במסכת נידה (דף ל"א:), שביותר האדם צריך להזהר, לא לפגוע ולהעליב את הנקבה. (בת, או אשה, וק"ו את אשתו). ולמה? משום שהאיש אם נעלב, ממהר לקבל פיוס. ואולם אשה אם נעלבת - קשה לפייס אותה אחר כך!

ומדוע? מגלים לנו חז"ל (שם), שכל אחד קיבל את התכונה שממנו הוא נברא: האדם שנברא מהעפר - יש לו גם את התכונה של העפר, שאפי' אם תפגע ותעשה חור בתוך העפר - אחרי כמה שניות, תראה שהעפר חוזר שוב, ומשלים את החור, וסותם אותו - כלא היה!

וכך גם האדם, אפי' אם הוא נפגע, בכ"ז הוא ממהר לשוב ולהתפייס ולמחול, כאילו לא היה!

ואולם האשה, שנבראה מהעצם (ה"צלע" של האדם), קיבלה גם את התכונה של העצם: אם תפגע, ותעשה חור בעצם - שוב לא תוכל להחזיר זאת למצבו הקודם! העצם היא חומר קשה, וכל פגיעה בה - נחקקת לנצח!

וכך גם תכונת האופי של האשה: היא ממהרת מאד להפגע, וכל דבר קטן - נחקק בה לנצח, וקשה אח"כ להחזיר זאת למצב הקודם!

לתשומת לב - - -!

מחוייבות הכרת הטוב - אפי' לשונא הכי גדול שלך!

האדם מחוייב ביותר לגמול חסד - עם מי שפעם עשה לו חסד, או טובה כלשהוא. שכך לימדונו חז"ל בגמרא מסכת בבא קמא (דף צ"ב:) "בירא דשתית מיניה מייא - לא תשדי ביה קלא"! [כלומר, בור ששתית ממנו מים - אל תזרוק בו אח"כ אבן!].

ומהיכן למדו זאת חז"ל? מהפסוק "לא תתעב מצרי, כי גר היית בארצו"

מדהים! הרי המצרים עינו ושחטו ושרפו - את נשמות בני ישראל. ובכ"ז, כיון שסוף סוף הם נתנו לבנ"י "אכסניה" לגור בארצם 210 שנים, (וגם זה לטובת עצמם, כדי שיוכלו לעבוד בשבילם!) בשביל נקודה זו בלבד - מצווה אותנו הקב"ה להכיר להם טובה, ולא לדחותם מלקבל אותם בקהל ה'!

והדברים מחייבים אותנו פי כמה וכמה, להכיר טובה למי שעשה עמנו באמת טובה, או חסד, בשעה שהיינו דחוקים. ואסור להיות כלפיו "פָּרְזִיט אֱנוֹכִי" - שיודע רק לקבל טובות, ולא להחזיר!!!

"אהבת ישראל" - ציווי אלוקי - ולא שכל אנושי!

מספרים לנו חז"ל, בגמרא מסכת שבת (דף ל"א.) על גוי אחד, שבא לפני הלל הזקן, וביקש ממנו: "אני רוצה להתגייר, בתנאי שתְּלַמֶּד אותי את כל התורה כולה - על רגל אחת"! (כלומר, שילמד אותו את ה'בסיס והיסוד', שעליו מושתת כל דיני התורה).

ענה לו הלל: יש יסוד אחד, שבו נעוץ שמירת כל התורה כולה, והוא: "מאי דסנאי עלך - לחברך לא תעביד"! ("מה ששנאוי עליך - אל תעשה לחברך").

וכאן יש דבר פלא: מדוע הלל שינה לו, ממה שכתוב אצלנו בתורה? והרי בתורה, יסוד זה כתוב בלשון "ואהבת לרעך כמוך", ומדוע הלל היה צריך לומר לו זאת בצורה שלילית ועוקפת - "מה ששנאוי עליך - אל תעשה לחברך"???

וכעת תשמעו תירוץ מבהיל! הלל הזקן, ידע את הסוד הגדול: גוי לא מסוגל להבין ולקלוט, איך יתכן לצוות בן אדם, שיאהב את חברו - ממש כמו שאוהב את עצמו! איך יתכן להרגיש שהבן אדם השני - הוא ממש חלק מגופו! הרי זה בלתי אפשרי!

ולכן, הלל היה חייב לדבר אל הגוי, במושגים שהוא מבין, ומחמת זה הוכרח לתרגם לו זאת בשפה שלו: "מה ששנאוי עליך - אל תעשה לחברך".

ללמדך, שרק יהודי, שהוא מזרע אברהם יצחק ויעקב, וטבוע בדמו את המידה של "רחמנים בני רחמנים" - רק הוא מסוגל להבין ולבצע, את הציווי האלוקי: "ואהבת לרעך כמוך" - כמוך ממש!

גילוי מדהים: אין ממה לפחד משום אדם!

הצדיק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, שלח פעם את משרתו לבית גביר עשיר אחד, שיבקש ממנו נדבה לפדיון שבויים.

אותו גביר היה ידוע בעיירה לעשיר קמצן ותקיף מאד, שהיה מגרש מביתו כל מבקשי נדבות, ולכן פחד המשרת ללכת לבית אותו גביר.

משראה הרבי את חששו, פנה אליו במתק שפתיו, ואמר לו: מה לך לפחד? צא וחשוב, ואז תראה שבאמת אין ממה לפחד. שהרי:

* האדמה אשר אתה דורך עליה - עפר היא.
* אף ביתו של אותו גביר - עומד על גבי עפר זה.
* יסודו של הגביר - מעפר, ואף סופו לחזור לעפר.
* ואף כספו וזהבו - לא נחצבו אלא מן העפר.

נו, אחרי שכל הדברים שורשם רק מהעפר, וכי מעפר אתה מתיירא...?!

יש לך הפסדים בעסקים? לא על חשבון העניים!

ר' חיים מצאנז, היה נוהג להפריש מעות "מעשר" לעניי עירו. ואף בחודש שלא הרויח דבר, בכ"ז לא שינה ממנהגו הטוב.

הוא היה אומר: אם אני הפסדתי - מה אשמים העניים המסכנים...?

"אין לך אדם שאין לו שעה" ואפילו העגלון שבעגלונים!

סיפר האדמו"ר ר' יצחק מאיר מגור:

מימי לא נצחני, אלא בעל עגלה אחת! ומעשה שהיה כך היה:

פעם בא אלי אותו בעל עגלה, ואמר לי: רצוני לדבר עם הרבי בעניני ביתי שהגיעה לפרקה, ואין בידי להשיאה.

עניתי לו בחפזה: אינני פנוי לשיחה בעניינים אלו, אפי' לרגע אחד.

השיב לי אותו בעל עגלה בתימהון: לי היה פנאי לטפל בבתי עשרים ושתים שנה, ואילו לרבי אין אפי' רגע אחד?!

אותו עגלון המחיש לי היטב את דברי המשנה באבות: "אין לך אדם שאין לו שעה"!

לא להיות "דובר שקרים" - כלפי הקב"ה!

אחת מהנקודות, ששייכים לשער של "גמילות חסדים" - זוהי אימרת חז"ל שהובאה במסכת מגילה (דף כ"ח.) וזה לשון הגמרא שם: "מר זוטרא, כי הוה סליק לפוריה, אמר: שרי ליה מריה לכל מאן דצערן".

כלומר, מר זוטרא לפני שהיה עולה לישון על מיטתו בלילה, היה אומר שהוא מוחל בלב שלם לכל מי שציער אותו, וגרם לו עגמת נפש במשך היום.

וזהו ג"כ נחשב לגמילות חסד! שאפי' לאותו חבר שציער אותו, ולא חושב לבוא להתפייס עמו, אעפ"כ הוא מעביר על מידותיו, ומבליג על עלבונו, ומוחל לו בלב שלם, כדי שח"ו לא יענש שום אדם בסיבתו!

ואולם, אסור לנו לשכוח בנושא זה, גם את פסק ההלכה המחודש של הגאון הרב בן ציון אבא שאול זצוק"ל, וכך הוא פוסק בספרו: "אור לציון" (חלק ב', עמוד ק"נ):

"...ונראה לי, שמי שנשאר בליבו טינא או כעס על חברו, ומרגיש שאינו יכול למחול לו (מכל סיבה שהיא), אין לו לומר לפני שינתו את הנוסח של "הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס אותי וכו'".

שהרי איך יוציא מפיו "הריני מוחל וסולח" - בו בזמן שבליבו נשאר עדיין שינאה כלפי חברו? והרי הוא מדבר לפני הקב"ה, וכתוב "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני"!

ולכן ישתדל בכל כוחו, להעביר את הקפידה מליבו. ועכ"פ, כל אותם ימים שעדיין לא הסיר טינא זו מליבו - לא יאמר קטע הנ"ל, לפני הק"ש שעל המיטה!

זהו פסק ההלכה מהגאון הנ"ל. וכל אחד יבדוק את עצמו בזה, לפני שהולך לישון: האם באמת הוא יכול לומר בלב נקי ושלם "הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס אותי" - - - ??? ואסור לנו גם לשכוח את מאמר חז"ל שהובא בגמרא בשבת (דף קמט:) "כל שחברו נענש על ידו - אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה"!!! ולכן מסיבה זו בלבד - כדאי למחול ולסלוח לשני!

...נקודה לחשבון נפש!

להזהר! לא להוסיף "מלח" על פצעיהם של מבקשי הנדבות!

רוצים לדעת איזו הרגשה יש לאלו שמקבצים נדבות? שימעו את תיאורם המפליא של חז"ל בנושא זה.

הנה הגמרא במסכת ברכות (דף ו':) אומרת: "ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוויהו, כיון שנצרך אדם לבריות, פניו משתנות כְּכְרוּם"!

ומסבירה הגמרא שם, שהכוונה שפניו משתנות לכמה גוונים של 'צבעים' מרוב בושה! וידיעה זו צריכה לחזק אותנו, שלא להוסיף שום צער או בושה לכל אותם מקבצי הנדבות. ואפי' אם אין לנו כסף לתת להם לצדקה - להשתדל להסביר להם זאת מתוך התנצלות, ולא בצורה של זלזול ועלבון. שח"ו לא להוסיף מלח על פצעיהם !

ומי שבכ"ז עושה כך, כותבים עליו חז"ל (בגמרא מסכת שבת, דף קנ"א:), שעליו לזכור ש'גלגל' הוא שחוזר בעולם, והקב"ה בסופו של דבר ישלם לו מידה כנגד מידה, שלא יפטר מן העולם - עד שיעבור גם הוא את תהליך הבושה הזו, ויזדקק לבריות! **זהירות ב"בין אדם לחברו"!!!**

"תעודת זהות" להכיר מיהו יהודי: "רחמנים בני רחמנים"!!

אם נראה אדם שלא מרחם על עני, ומסרב ליתן לו צדקה. איך נסתכל עליו? אדם קמצן, רע לב, שאין לו רגש להבין את הזולת, וכו'. ואולם תשתוממו לשמוע, איך חז"ל הקדושים הסתכלו על אדם כזה!

הנה, שימעו את לשונם החריפה של חז"ל, שהובא בגמרא מסכת ביצה (דף ל"ב):

"...אמר רב, כל המרחם על הבריות - בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו. וכל מי שאינו מרחם על הבריות - בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו ! ! ! (ובגמרא שם מבואר, שהוא מה"ערב רב" שהתגיירו והצטרפו לעם היהודי. עיין שם).

שמעתם? חז"ל מגלים לנו, שהבעיה של האדם הזה לא נגמרת רק במידות הרעות שלו, אלא הבעיה מתחילה אצלו משורש כל הגזע שלו! עד כדי כך, שיש לנו ספק שמא הוא ח"ו לא מזרע אברהם אבינו, אלא מזרע ה"ערב רב" שהצטרפו ליהודים! ח"ו.

מדהים ממש לראות, עד היכן הגיעה ראייתם המעמיקה של חז"ל הקדושים, על אדם מישראל שאין לו - לב רחמן!
ואחרי הביטוי של חז"ל הנ"ל, כל מילה נוספת - מיותרת!

הצהרת חז"ל: כל מי שלא מחזיק מכספו ת"ח - לא יראה סימן ברכה בעסקיו !

גילוי מעניין מצינו בדברי חז"ל שהובאו במסכת סנהדרין (דף צ"ב.) וזה לשונם: "אמר ר' אלעזר, כל מי שאינו מהנה תלמידי חכמים מנכסיו - אינו רואה סימן ברכה (בעסקיו) לעולם"!
אנו מאמינים בכל מילה שחז"ל אמרו, והם קבעו שלא יהיה סימן ברכה בכסף שלא מחזיקים בו ת"ח! יתכן שיהיו להם רווחים, ואפי' באחוזים גבוהים מאד, ואולם "סימן ברכה" יהיה חסר מהכסף! ההוצאות יהיו - יותר - מההכנסות!
וזהו גם הפתרון לתופעה המוזרה שאנו רואים לפעמים בעולם העסקים: עשירים שהיו בשיא התנופה של ההצלחה - ובכ"ז לאחר כמה חודשים קיבלו 'משבר' רציני, קרסו והתמוטטו...
חז"ל הקדושים גילו לנו את הסיבה האמיתית לנפילה זו: הם חשבו שהם הבעה"ב על כספם, והקב"ה הראה להם - שהוא הבעה"ב, והוא הקובע!

אוהב כסף - לא ישבע מכסף!

רוצים לדעת, עד היכן יכולה להגיע תאוות הממון של האדם? שמעו על כך מעשה מדהים, מדברי הגמרא במסכת תמיד (דף ל"ב.):
מספרים לנו שם חז"ל, על הקיסר האדיר אלכסנדר מוקדון, שהיה הולך וכובש מדינות, ומכניע אותם תחת ממשלתו, ואת כספם היה מעביר לאוצר הקופה של המלכות.
והנה יום אחד שמע המלך, שישנה מדינה רחוקה מאד, שנמצאת מעבר להרי החשך, שתושביה כולם היו... נשים! ממש מדינה מיוחדת, שהיתה מנוהלת כולה ע"י נשים, ולא היו בה גברים כלל.
התייעץ המלך עם חכמי ישראל, כיצד יוכל להגיע למדינה הרחוקה הזו בכדי לכבשה, והם הדריכו אותו מה עליו לעשות, עד שבאמת הצליח לאחר תלאות רבות, להגיע לאותה מדינה.
והנה כבואו לשערי המדינה, ביקש מיד להתקיף את אנשי המדינה (שהיתה כולם נשים) במלחמה ולכבוש אותם ואת כספם.
מה עשו נשות המדינה? שלחו אליו משלחת וכך אמרו לו: שמענו אדוני המלך! מתכנית מלחמה זו, שאתה רוצה לערוך נגדינו - לא תפיק שום תועלת, ושום כבוד של גבורת ניצחון!

שהרי אף אם תנצח אותנו - זה לא יֵרָאֶה כלל כגבורה ואמיצות מצידך, שכן כל העולם יבוזו לך ויאמרו: אלכסנדר המלך הפך להיות כובש פחדן, והולך להלחם רק עם נשים, שהם חלשות ולא מלומדות מלחמה! נמצא שהניצחון שלך - רק ישים אותך ללעג וקלס בעיני העולם.

המשיכו הנשים לומר למלך: וגם אם אנחנו ננצח במלחמה - ג"כ שמך יוּכְפַּשׁ, ויתמעט כבודך. שכן יאמרו כולם: נשים פשוטות הצליחו לנצח את המלך אלכסנדר!

וא"כ, בין אם אתה תנצח, ובין אם אנו ננצח, השם שלך לא יתפרסם יותר לתהילה בעולם, ובשביל מה לך לצאת עלינו למלחמה? ?

שמע זאת אלכסנדר, ובאמת השתכנע מן הדברים שהן צודקות. חזר בו מתכנית המלחמה, והתכונן לחזור למלכותו.

ואולם לפני שובו חזרה, ביקש המלך מאותם נשים, שכיון שהוא עייף מאד מהדרך, אם יוכלו להביא לו מעט אוכל להשיב את נפשו הרעבה.

מלאו הנשים אחר בקשת המלך, הלכו לעירם, וחזרו כשהם נושאות בידיהם מגש עם לחם העשוי כולו מ...זהב!

השתומם אלכסנדר למראה הלחם המוזר שהביאו לו, ושאל את הנשים בפליאה: וכי כך המנהג בעיר הזו - לאכול לחם העשוי מזהב?

"לא ולא" - השיבו לו אותן נשים בחכמה - אלא שאם באמת הנך יכול להסתפק לאכול לחם רגיל ככל האדם, א"כ מדוע הוצרכת לבוא עד למקום רחוק כזה? וכי לא יכולת למצוא זאת במדינתך?

הרי רדפת אחרינו עד למעבר הרי החושך, בכדי להשיג עוד כסף וזהב, וא"כ בטוחים היינו שהינך שואף שיהיה לך לא רק אוצרות של זהב, אלא גם לחם ומשקה שעשוי מזהב, ולכן זה מה שבדיוק הגשנו לך...

התבייש אלכסנדר מהתוכחה הנוקבת של אותן נשים, וכשיצא ללכת לדרכו, כתב על שערי העיר בזו הלשון: "אני אלכסנדר מוקדון, הייתי חי בשטות כל חיי, עד שבאתי לעיר זו של הנשים, ולמדתי מהם חכמת חיים"!

עד כאן המעשה, כפי שהובא בגמרא בשם חז"ל.

וסיפור ז מעורר התפעלות והשתוממות: עד היכן יכולה להגיע תאוות הממון של האדם! שיהיה מוכן לסכן את עצמו וללכת עד למעבר הרי החשך, וגם יהיה מוכן לבזות את עצמו, ולצאת להלחם עם נשים, והכל הכל בכדי שיהיה לו עוד כסף וזהב...

ובשביל מה כל זה? וכי אם יהיה לו הרבה יותר זהב - הוא יתחיל לאכול גם לחם מזהב? לא ולא! הוא ימשיך לאכול את אותו לחם פשוט שכולנו אוכלים! וא"כ, לשם איזו 'מטרה' הוא מצפה כבר להגיע בכל הזהב שלו - - -???

וזהו הלקח הנוקב שלימדו אותם נשים את אלכסנדר, והוא שידע להודות על האמת - הרכין ראשו בפניהם, והודה לדבריהם!

ומה איתנו? האם גם אנו יודעים להודות שטענה זו היא אכן נכונה, ועד עכשיו היינו חיים בשטות - - - ? ? ? ... **חומר למחשבה!**

לא להיות צדיק בתוך - "מעיל של פרווה"... !

רוצים אתם לדעת, מה ההבדל בין אדם המזכה את הרבים, לחיזוק בתורה ובמצוות, לבין אדם ששומר את כל תורתו לעצמו?

שמעו על כך משל קולע:

ביום חורף סגרירי אחד, כשקור אימים שרר בחוץ, ישבו בתוך בית, קבוצת אנשים, שהיו מחסורי כל אמצעי חימום, וממש היו רועדים מרוב קור, עד ששיניהם היו נוקשות זו לזו...

והנה, פתאום נכנסו לאותו בית - שני אנשים מבחוץ, וכשהרגישו בכפור הנורא, רצו מיד להביא איזה משהו שיחמם את עצמותיהם הקפואות. אחד מהם, הלך והביא עמו מעיל פרווה, ועטף בה את כל גופו. ובכך חימם את עצמו היטב.

ואולם השני שהיה אדם פיקח, במקום להתעטף במעיל פרווה, הלך והביא גזרי עצים, הסיק אותם בתוך תנור הבית, ועי"ז הפיץ חום בכל הבית, ובכך חימם - גם את עצמו וגם את הסובבים אותו!

וזהו בעצם כל תכלית חיבור הספר הזה:

יש אדם, ששומר את תורתו - רק לעצמו, ולא מפיצם ברבים, כדי שכולם יוכלו להנות מזה. והרי הוא דומה, לאותו אחד שהתעטף במעיל הפרווה. אמנם את עצמו הצליח לחמם, ואולם מה עם האחרים? וכי יקפאו מקור?

ולכן, כל ספר חיזוק - שיוצא לאור, זה כעין פתרון של "תנור חימום", שמחמם את כולנו בחום הנעים של אימרות התורה.

הכלל שצריך תמיד לזכור: לא להיות צדיק, בתוך "מעיל של פרווה"...

יד לוחצת יד: אל תדון את העני - עד שתרגיש את מצבו על 'בשרך'!

חז"ל נתנו לנו הגדרה קולעת, מדוע קשה לאדם להוציא ממון עבור העני?

הנה, במסכת בבא בתרא (דף י"ב:) התבטאו חז"ל בלשון הזו: "קודם שאדם אוכל ושותה - יש לו שתי לבבות, ואולם לאחר שאכל ושתה - אין לו אלא לב אחד"!

שמעתם? כשהאדם רעב, יש לו 2 לבבות! לב אחד - שלו. ולב שני - גם של העני! הוא מרגיש בדיוק מה מציק לעני, כיון שגם הוא עובר את זה על בשרו!
ואולם לאחר שמלא כרסו - שוב נאטם לו הלב, ונשאר לו רק לב אחד! הבשר והשומן שאכל - סותמים לו כל רגש של רחמים, והוא לא מסוגל להבין את צערו של העני. ולמה? בגלל שהוא כעת שבע, ואין לו את הרגשת הכאב של השני!
רק אדם רעב - מסוגל להרגיש גם את רעבונו של השני !
גם גוי נותן צדקה. וגם יהודי. מה ההבדל ביניהם?
האזינו לסיפור קצר - שיתן לכם גם תשובה קולעת לשאלה הנ"ל:
מסופר על יהודי עני אחד, אשר דרכו היה לסובב בעיירות כדי לקבץ נדבות. עני מרוד היה אותו יהודי, לבוש בגדי טלאים, וכל מראהו היה ממש מעורר רחמים.
והנה, נקלע אותו עני לעיירה מסוימת, וביקש להכנס לביתו של רב הישוב, בכדי לבקש ממנו כמה מטבעות צדקה.
ואכן, לאחר בירור קצר שעשה בין אנשי העיר, זיהה בקלות את ביתו של הרב, נקש קלות על הדלת, והנה נפתחה הדלת, ובפתח עומד איש הדור פנים, ושואל לרצונו:
"אנא - התחנן העני - באם כבודו יוכל ליתן לי מעות, להחיות את נפשי הרעבה"!
ריחם הרב על ההלך העני, ומיד ניגש למגירה אשר בחדרו, הוציא מתוכה מטבע הזהב, ונתן אותה לעני המסכן אשר המתין בפתח הבית.
כשהבחין העני במטבע היקרה, הודה בהתרגשות לכבוד הרב, ומיהר ללכת לדרכו.
והנה, אך הרחיק לכת כמה צעדים, ופתאום, שומע העני קול קורא לו מאחוריו: עצור! גש הנה! הרב מבקש ממך שתחזור אליו בדחיפות ! ! !
העני, כשומעו זאת, ליבו נפל בקרבו: מי יודע מה קרה - הרהר בחרדה, בודאי התחרט הרב על מטבע הזהב, ומבקש לקחת אותה ממני בחזרה!
בלב נפעם ונפחד, צעד העני חזרה לביתו של הרב. ואולם כשהגיע למקום, מה השתומם לראות את הרב יוצא לקראתו - כשחיוך נרחב על פניו, ניגש אליו - ואומר לו בקול נרגש:
"אנא! קח ממני שוב מטבע לצדקה, נוסף על מטבע הזהב אשר נתתי לך - -!
"מה" - ? השתומם העני, כבוד הרב נותן לי עוד כסף לצדקה???
"כן"! - ענה הרב, ואם תרצה אסביר לך פשר התנהגותי:
בהתחלה - נתתי לך צדקה, רק משום שרגשי הרחמים - פעלו עלי זאת! התרגשתי למראה בגדיך הקרועים, ופניך הרעבות, וליבי נקרע בקרבי, וזה - מה שדחף אותי להרגיש מחויבות - לבוא לקראתך ולעזור לך!

ואולם לאחר שיצאת מביתי, תפסתי את טעותי - והתחלתי להרהר לעצמי: מה עשיתי? הרי איבדתי את כל ערך המצוה! יהודי - צריך ליתן צדקה - לא מחמת שהרגש והרחמנות שלו לוחצים עליו שיתן - אלא הנתינה צריכה לבוא מחמת מחשבה - "שכך הקב"ה ציוונו עלינו בתורתו: "פתח תפתח את ידך לעני... והחזקת בו"!

ומשום כך - המשיך הרב להסביר - לאחר שכבר ריחמתי עליך - חזרתי שוב ונתתי לך צדקה, כדי לקיים את המצוה - לא מחמת ה"מצפון" שלי, או מחמת ש"הנימוס האנושי" מחייב לעשות כן, אלא רציתי להרגיש - שאני נותן - רק מחמת הציווי האלוקי - שציוה אותי לעשות כן!!

סיפור נפלא זה, המחיש לנו היטב, את ההבדל בין ערבי או גוי שנותן צדקה, לבין יהודי - שנותן צדקה.

* גוי שנותן צדקה - זה בא מחמת החלטה אישית שלו, מתוך הבנה "שיכלית" שאכן - בן אדם זה ראוי שנרחם עליו !

* ואולם יהודי שנותן צדקה - אצלו זה צריך לצאת - מתוך נקודה אחת ויחידה: "אני נותן - מחמת שאם הקב"ה זיכה אותי, ונתן לי כסף בריווח - אין זאת אלא למטרה שאזכה לעשות בכסף זה גמילות חסדים, לעשות רצון בוראי שציווני לעזור לכל פושט יד לעזרה ! וכל אחד - שיבחון את עצמו היטב, לפני שהוא נותן צדקה: 'מי' בדיוק השפיע עליו לתת הכסף:

האם - ההבנה "השיכלית" שלו, או - רגש ה"רחמנות" שלו הם לחצו עליו לתת, או - שהוא נותן את הצדקה אך ורק מחמת "שהתורה" ציוותה אותה לעשות כך - והוא מציית להוראותיה!

פתגמים, רעיונות, ואקטואליה - שער שכר ועונש

גם מ"הרכבת" אפשר ללמוד הרבה!

שלשה דברים, יש ללמוד "מוסר" מהרכבת:

א. מי שמאחר, אפי' רגע אחד, מן הזמן שנקבע- מפסיד את הנסיעה!

ב. סטייה כל שהיא, מהמסלול של הפסים - עלולה לגורם הרס וחורבן לכל הנוסעים !

ג. הנוסע בלי "כרטיס ביקורת" - צפוי לעונש!

וכך גם הדברים - ברכבת שעוברת בעוה"ז, במשך זמן נסיעה של 70 שנה:

א. מי שמאחר את זמן קיום המצוה, אפי' רגע אחד - מהזמנים שקבעו חז"ל - מפסיד את שכר המצוה!

ב. סטייה כל שהיא ממסלול התורה - עלולה לגרום לאדם הרס וחורבן!

ג. הנוסע בעוה"ז, בלי "ביקורת" של מוסר וחשבון נפש - על כל מסלול חייו - צפוי לעונש!

סיפור מפליא על גודל כוחה ההרסני שיש לחברה שלילית!

רוצים לדעת, עד כמה מושך ומפתה הוא כח ההשפעה של הסביבה? קראו בבקשה את המעשה הבא, כפי שהובא לנו ע"י חז"ל, בגמרא מסכת עבודה זרה (דף י"ח.):

"אמר ר' יוחנן, פעם אחת היתה בֵּיתו של ר' חנינא בן תרדיון (מגדולי רבותינו התנאים) מהלכת ברחוב. ובאותה שעה עמדו בקצה הרחוב חיילי רומי, וכשהבחינו באותה נערה - אמר אחד החיילים לחבריו:

"כמה נאות פסיעותיה של ריבה זו"! כלומר, איזה הילוך יפה - יש לנערה הזו!

וכעת שְׁמְעוּ מה קרה - כתוצאה מדיבורים אלו; מספרת לנו הגמרא, שמיד כששמעה הנערה את דברי השבח של החייל הרומי, דקדקה ללכת יותר לאט, ויותר יפה, כדי שתמצא יותר חן בעיני החיילים הרומאים! ! !

שמעתם? הרי זה ממש לא יאומן! איזה כח השפעה יכולה להשפיע מילה אחת - של חֶבְרָה לא טובה! במי המדובר כאן? בבת מיוחסת של גדול הדור - ר' חנינא בן תרדיון! שבודאי לא היה לה שום קשר, ושום דיבור עם החיילים הגויים האלו, ובכ"ז מיד כששמעה על עצמה כמה מילות של שבח - זה כבר 'שיבש' לה את כל דעתה, וגם את כל צניעותה, ומיד החלה לפסוע יותר לאט - כדי למצוא כמה שיותר חן - בעיני גוי רומאי! נורא נוראות, עד כמה עלולה להשפיע סביבה מקולקלת! את הצדיק הגדול והצנוע ביותר - הם יצליחו למשוך ע"י מילה אחת של חנופה!

וכל הורה ילמד מזה לקח גדול, ולא יסמוך בשום אופן, על 'צידקותם' של בני ביתו, אלא העצה היא - להרחיק אותם מכל וכל, מכל חברה שלילית, שעלולה למשוך אותם ברישתם!

ראו הוזהרתם - - - !

כל הנאות העוה"ז - דומים ל"שמחת חתונה" - שמצטמצמת לערב אחד בלבד!

חז"ל בגמרא מסכת עירובין (דף נ"ד.) המשילו את העוה"ז, כמו "שמחת חתונה" וכמו שאמרו "האי עלמא - כבי הילולא דמי".

מה הקשר בין שמחת חתונה, לבין הנאות העוה"ז? שימעו על כך מעשה:

מסופר על איזה כפרי תמים אחד, שפעם עבר ליד בנין גדול ומפואר, ושמע מתוכו קולות אנשים שרוקדים ושמחים, אוכלים ונהנים, וכו', וכששאל הכפרי לפשר הדבר - השיבו לו, שכאן מתקיימת כעת שמחת חתונה, ולכן כולם רוקדים ונהנים.

למחרת, עבר הכפרי שוב ליד אותו בנין, ושוב שמע קולות של מנגינות וריקודים.

התפלא הכפרי בליבו, ואמר: הרי אתמול כבר, עשה בעה"ב הזה חתונה, והנה שוב הוא חוזר ועושה גם היום? ואולם לעת עתה - שתק הכפרי, ולא שאל כלום.
והנה למחרת אותו היום, עבר שוב הכפרי ליד אותו בנין, ושוב שמע קולות של אנשים שרוקדים וצוהלים, אולם הפעם לא היה הכפרי יכול להתאפק, ופנה לאנשים שעברו ברחוב - ושאלם:
"הגידו לי אחי ורעי, כיצד זה יתכן, שהבעה"ב שגר בבנין הזה - שמח ונהנה בכל כך הרבה שמחות? שלשה לילות רצופים אני עובר כאן, ובכל ערב אני שומע קולות של אנשים, שרוקדים ונהנים בתך הבית הזה, האם באמת אדם זה מאושר כל כך - עד כדי שהוא עורך "חגיגות" בכל לילה ולילה" - התפלא הכפרי?
טיפש! - צחקו עליו האנשים, האינך יודע שאין זה בנין פרטי, אלא "אולם שמחות" - שמתחלפים פה בעלי השמחה בכל לילה ולילה, ומי ששמח פה היום - כבר לא נמצא כאן מחר... כל הצחוק, וההנאות, שאתה שומע מבית זה - אינם אלא לערב אחד בלבד...!
וכך בדיוק - נראית התמונה האמיתית לכל הנאות העוה"ז:
כל העוה"ז - אינו אלא כמו "אולם שמחות" אחד גדול, שמי ששמח היום - כבר לא נמצא מחר, אין הרבה זמן לשמוח, הזמן מוגבל לערב אחד בלבד...!
ולכן חז"ל (שם, בגמרא) המריצו אותנו ואמרו, מכיון שהעוה"ז דומה "לבי הילולא" - לכן "חטוף ואכול! חטוף ושתה"! תנצל את ההזדמנות וחטוף מצוות ככל האפשר. שכן אף אדם בעוה"ז - לא חי הרבה זמן, שיוכל לרקוד על 'שתי חתונות'...

מה אפשר ללמוד מן ה"אלקטרוניקה" של היום?
חכם אחד היה אומר:
גם מן הטכנולוגיה החדישה של ימינו, ניתן ללמוד הרבה. ולמשל:
* מהרכבת - לומדים, שלפעמים באיחור של רגע - אתה יכול להפסיד הכל!
* ממברק - לומדים, שיש מחיר יקר לכל מילה, ועל כל מילה - משלמים בסוף!
* מטלפון - לומדים, שְמָה שאתה מדבר כאן - שומעים שם!
* מהסרטת וידאו - לומדים, שְמָה שאתה עושה כאן - רואים שם!
והחפץ חיים היה אומר, שמסִיבָּה זו שיכלל הקב"ה דוקא את דורנו, בכל מיני מכשירים אלקטרוניים מדהימים, ומשוכללים! כדי להוכיח לכולם, שאכן יתכן מציאות של "עין רואה, ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים" שאם לא יאמינו לדברי חז"ל, תוכיח להם זאת ע"י כל המכשירים שפיתחו המדענים כעין זה, ואז יהיו מופתעים לגלות, שאכן גם בשמים יש - עין רואה, ואוזן שומעת...!

גילוי מרעיש: **איזו הרגשה מרגיש יהודי - בשעה שהוא נאלץ לעבור עבירה - -** ??
רבי זושא מאניפולי, היה אומר:
מעולם לא ראיתי "מלאך חבלה" מושלם שנברא ממעשה עבירה של יהודי! תמיד המלאכים הללו מחוסרי אבר, או ידיים, או רגליים, או צולעים, או פוזלים, וכו'. ומדוע? משום שגם אם יהודי עובר כבר עבירה, הוא עושה זאת מתוך הרגשה של יסורי מצפון, הוא גם נאנח אח"כ על כשלונו, ולפעמים אף מזיל דמעה...
ולכן, מעולם לא ראינו, יהודי שהולך לעשות עבירה מתוך 'שמחה'. מעולם לא שמענו, יהודי שאומר "לשם יחוד" לפני שהולך לבצע עבירה...
תמיד הוא עושה זאת בלית ברירה, מחמת 'אונס יצרו' שכופהו לכך, ומחמת 'תאוותו' שהתגברה עליו. ולפעמים הוא אף מתפלל בסתר ליבו, שהלואי והוא לא יצליח לעבור את העבירה...!
אכן, מי כעמך ישראל !
לתשומת לב: **העבירה קשורה לאדם - כמו כלב שדבוק לאדונו! זהירות סכנה!!**
ישנם אנשים שחושבים שכל העסק הזה מתחיל מהיום ונגמר כבר למחרת... עשה עבירה - ונגמר!
ואולם חז"ל ראו את הדברים בזוית לגמרי אחרת! הנה, קראו את הקטע הבא, שהובא בגמרא מסכת סוטה (דף ג':):
"אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן, כל העובר עבירה אחת בעוה"ז - העבירה מלפפת (קושרת) אותו, והולכת עמו להעיד (נגדו) ביום הדין! ור' אלעזר הוסיף להמחיש זאת, שהעבירה קשורה אליו - כמו כלב שנדבק אחרי האדם להזיקו!!!
שמעתם? העבירה לא נגמרת אחרי 5 דקות של המעשה, אלא יש מושג של: "אתה בא לידי עבירה"! אתה נמצא תפוס בתוך "הידיים" של העבירה! "מכור" אליה מבלי כל יכולת להתנתק ממנה. היא תרדוף אחריך עד... העוה"ב!
ולכן, כדאי לחשוב 'פעמיים' - לפני שח"ו באים לעבור עבירה!

מה 'שווה' בן אדם?
שימעו את דברי חז"ל שהובאו בגמרא מסכת שבת (דף קנ"א:): "תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר, תינוק בן יומו חי - אין צריך לשומרו מן העכברים. ואולם עוג מלך הבשן - שמת - כבר צריך לשמור אותו מן העכברים שלא יאכלו אותו"!
ללמדך, שאין שלטון ביום המוות! ואפי' הגיבור שבגיבורים - נופל כמו זבוב, בפני כל תולעת קטנה! ורק תורה ומעשים טובים שעשה בחייו - זה מה שמלווה אותו לעוה"ב !

כסף וזהב - "חברים" של האדם - רק עד הקבר!

שאלה קלאסית: מיהו החבר האמיתי והנאמן ביותר, שיש לאדם? בְּמָקוֹם לנחש - קראו את המעשה הבא:

מעשה היה בעשיר אחד, שביום בהיר אחד, קיבל הזמנה דחופה לבוא אל ארמון המלך, להעמדה למשפט, בגין שמועות שזייף מטבע זר, והֶבְרִיח את גבול המכס של המדינה. פחד ואימה נפל על מיודענו העשיר, ופיק ברכיים אחזו. הוא ידע היטב, איזה עונש כבד צפוי לו, בגין עבירות מסוג אלו. ולכן הלך לחפש לו פרקליטים (עורכי דינים) שיבואו לעזרתו, וימליצו עליו לטובה לפני המלך.

ולמי יגש בעת צרה? לחבריו הטובים והנאמנים ביותר, אשר כל הזמן השקיע ובזבז עליהם הון תועפות - בטיולים, בילויים, הנאות, הלואות, מתנות, וכו' וכו'. "הם בודאי יכירו לי טובה, ויבואו לעזרתי" - חשב העשיר בלבו.

ומן מחשבה למעשה. קם והלך לדפוק על דלתות חבריו הטובים, ואולם – שוד ושבר! כאן חיכתה לו, אכזבה עמוקה וקשה: חבריו שהיו נחשבים בעיניו לנאמנים ואמינים, סירבו להצטרף עימו אל בית המלך, בטענה שהם לא יודעים לדבר בלשון צחה לפני המלך... לא הועילו כל תחנוניו העשיר, שהתחנן ואמר להם: תראו כמה השקעתי עליכם, כמה כסף בזבזתי למענכם, כמה הקדשתי מזמני וּמְדָמִי לטובתכם, וכעת – זו הטובה שאתם מחזירים לי???

ואולם – כל תחנוניו נפלו על אזניים אטומות, בכעס עָצוּר השיבו לו חבריו חד משמעית: אין לנו מענה לדבר לפני המלך, ולכן אין באפשרותנו כלל לעזור לך, הסתלק מכאן! מאוכזב וממורמר כולו, עזב העשיר את חבריו שבגדו בו, והמשיך לחשוב לעצמו:

"אנסה את מזלי, אצל חברי ללימודים שגרים בעיר הסמוכה, אמנם בהם לא השקעתי כל כך - כמו אצל חברי הראשונים, אולם גם הם הרי היו חברים טובים שלי, ואולי הם יסכימו לעזור לי?

אמר ועשה. קם והלך לעיר הסמוכה, דפק על דלתות חבריו, וסיפר להם את כל עסק הבישׁ, שבו הסתבך עם שלטונות המלך, והתחנן בפניהם, שיואילו לעשות עמו טובה, ולהצטרף עמו אל בית המלכות, לדבר עליו טוב לפני המלך.

"מצטערים מאד" ענו לו חבריו, אנו יכולים לבא עמך, רק עד 'פתח' הארמון, ואולם בשום אופן אין לנו רשות להכנס עמך גם לתוך בית המלך!

"אנא אחיי - התחנן בפניהם העשיר, הלא חברים טובים היינו תמיד, ומדוע עכשיו תשיבו לי 'רעה תחת טובה'? מדוע בעת צרתי תזניחו אותי לאנחות, ללא עזר ומשענת?! וכי זו "הכרת הטוב" שלכם כלפי ???

ואולם, כל דיבוריו כלפיהם היו כהד שמהדהד במדבר, חבריו התנצלו שוב בפניו, שיותר מלבוא עד פתח הארמון הם לא יכולים לעזור לו בכלום! כך אמרו, וטרקו בפניו את הדלת!

העשיר - שהיה מיואש ושבור עד עמקי נפשו, לא ידע את נפשו מרוב צער, כולם חברים בוגדים! כפויי טובה! שניצלו אותו עד תום, וכעת מפקירים וזורקים אותו לכל האנחות?! הוא היה המום, והתקשה לעכל זאת!

ואולם, כעת מה עושים? למי אפשר לפנות לעזרה? והנה, תוך כדי הליכה נזכר העשיר, שלפני כ- 30-20 שנה, היה לו חבר ידיד טוב, שהתיידד עמו בילדותו, ומחמת קטטה וסיכסוך שהיה ביניהם, נפרדו אחד מהשני, ויותר לא ראו זה את זה.

"אנסה את מזלי אצל חבר זה – הרהר העשיר מתוך יאוש, ואע"פ שהיחסים בינינו לא כ"כ טובים, והקשר בינינו נותק זה שנים רבות, מ"מ אולי הוא ירחם עלי, ולא התאכזר עלי – כשאר חברי הבוגדים.

כך חשב העשיר מתוך הרהורי ליבו. ואכן, בלב רועד הלך לעבר כיוון ביתו של חברו, מלפני שנים. וסיפר לו את הצרה אשר נקלע אליה, ואת כל מה שבגדו בו כל חבריו הטובים, ובמר ליבו ביקש העשיר מחבירו, שירחם עליו, ויזכור לו את הטובות שעשה עמו לפני הרבה שנים, ולא את הרעות שהרע לו, ויואיל לבוא עמו אל המלך לדבר למענו.

"בחפץ לב"! השיב לו החבר במאור פנים, אין לי שום טינה כלפיך, ואע"פ שהקשר נותק בינינו זה עשרות שנים, מ"מ, זוכר אני את טוב ליבך, ואשתדל לעשות הכל למענך.

אָהָה! צהל העשיר בקרבו, הנה "טוב שכן רחוק מאח קרוב"! כל שאר החברים, שבזבזתי עליהם כ"כ הרבה כספים וטובות כולם בגדו בי, ולא הועילו לי כלום בעת צרה, ודוקא חבר זה, שלפני עשרות שנים עשיתי עמו כמה 'טובות בודדות' הוא היחיד שהסכים לבא לעזרתי, ולהיות לפני כמליץ יושר בעדי לפני המלך!

עד כאן המשל.

והנמשל: אדם בעוה"ז, הולך, רץ, מזיע, וכו'. ובשביל מי הוא עובד כ"כ קשה? בשביל תאוות הממון, שדוחפת אותו לדחוס ולצבור עוד כסף, ועוד כסף, ועוד ועוד...

ואולם בסופו של דבר, מגיע היום שהוא מקבל 'צו התייצבות' ממלכו של עולם, לבא ולהתייצב לפניו בפני ב"ד של מעלה, ולתת דין וחשבון על כל מעשיו ומעלליו.

מיד נבהל האדם, ורץ לחפש לו מליצי יושר, שיבואו וילמדו עליו זכות לפני המלך.

ולאיזה "כתובת" הוא ניגש תחילה? לחבריו הטובים ביותר, שכל חייו הוא עבד והרס את בריאותו למענם, טִיפֵּח וְהֵרְבָּה, והשקיע את כל כוחו וזיעו בשבילם!

ומי הם אותם חבריו? כספו וזהבו של האדם! לאחר אריכות ימים ושנים, רץ אליהם האדם, ומתחנן אליהם: כל החיים שלי עבדתי למענכם, הקדשתי בשבילכם שעות נוספות, השקעתי את כל תמצית דמי והכל הכל בשבילכם! לאסוף כמה שיותר כסף, בתוך הארנק, בתוך הבנק, בתוך הבורסה! וא"כ, אנא מכם, אל 'תבגדו' בי כעת, בואו ועזרו לי, ולמדו עלי זכות, לפני ב"ד של מעלה.

ואולם "חברים" טובים אלו, לועגים וצוחקים עליו, ומשיבים לו: אוי טיפש! וכי אינך יודע שאין לנו 'פֶּה' לדבר לפני המלך??? הסתלק מכאן! איננו מכירים אותך, עכשיו אנחנו נמצאים כבר ברשות בניך, ואתה תסתדר עם הבעיות שלך לבד!

לבבו של הנפטר נאכל בקרבו. זה מה שהוא מקבל בתמורה, אחרי 70 שנות השקעה בעבודה מפרכת של טיט ורפש? בשביל חברים כאלו, שאין להם פֶּה לעזור לו, בשבילם הוא השקיע את כל חייו??

ואולם, כעת כבר מאוחר מדי – בשביל לתקן את הטעות שעשה בימי חייו, ומה יעשה? והנה הוא ממשיך להזכר, שיש לו עוד חברים, שאמנם הוא לא השקיע עליהם את כל חייו, ואולם גם להם הוא עשה הרבה טובות במשך חייו. ומי הם אותם חברים? קרוביו ובני משפחתו! רץ אליהם המיסכן, בוכה ומתחנן אליהם: אנא מכם! למענכם עבדתי כל החיים שלי, כדי שיהיה לכם לחם לאכול, וא"כ, כעת שהנני זקוק לעזרה, בבקשה מכם – בואו לעזרתי, והמליצו עלי טוב לפני ב"ד של מעלה.

ואולם, גם כאן מחכה לו אכזבה קשה! החברים הללו, שהם קרוביו ובני משפחתו, לא יכולים לבוא עמו, אלא רק עד פתח הארמון, כלומר, עד מקום הקבר, ולא יותר מזה! תסתדר לבד! עונים לו בני משפחתו, אנו אין בכוחנו כעת לעזור לך - - -!

ואז, ברגעים כאלו, שהאדם מוצא את עצמו זרוק ועזוב מכל הצדדים, פתאום הוא מתחיל להזכר, שהיה לו פעם חבר טוב, לפני עשרות שנים, ובזמנו הוא בעט בו, ולא החשיב אותו לכלום, ומיהו אותו חבר? זו התורה והמצוות!

פתאום הוא נזכר, שלפני עשרות שנים הוא הניח תפילין, פעם אחת בבר מצוה שלו. ופעם הוא עשה חסד עם בני אדם, הוא עזר פעם להוריו, וכו'. כמה מצוות בודדות...

ואז הוא ניגש אליהם, ופונה אליהם בקול שבור ומיואש: "אנא, רק אתם נשארתם לי - - -! אל תבגדו בי, בואו ועזרו לי בעת צרתי, והמליצו עלי טוב, לפני ב"ד של מעלה - - - ודוקא חברים אלו נענים לבקשתו, ובאים בשמחה להמליץ עליו יושר לפני הקב"ה, ולהצילו מדינה של גיהנום!

ואז, האדם מרוב צער מורט שערות ראשו! פתאום הוא מגלה, שכל החברים שהוא השקיע עליהם הון תועפות בחייו, לא יכולים לעזור לו במאומה!
כל שבעים שנות חייו הוא רץ כ'סוס', ועבד למען הכסף והזהב, ועכשיו הם מוטלים לפניו כאבן דומם, ואין ביכולתם לעזור לו...
גם בני משפחתו, שתמיד הוא טרח ועבד בשבילם, אין באפשרותם לעזור לו, והם משאירים אותו לבד להתמודד בתוך כל המערכה...
הדבר היחיד - שנשאר לאדם לנצח, ולא מזניח אותו בעת צרתו, ובאים לעזור לו בשעת דחקו - זה הרכוש הרוחני של התורה והמצוות, שהוא הספיק לחטוף לעצמו במשך שנות חייו! הם היחידים שיש באפשרותם לחלץ את האדם מדינה של גיהנם!
נו, לאחר גילוי מרעיש כזה, וכי לא משתלם, להתחיל להשקיע יותר על "התורה והמצוות" - כאן בעוה"ז - ???
הוא מה שדוד המלך אמר בספר תהלים (במזמור מ"ט) "אל תירא כי יעשיר איש... כי לא במותו יקח הכל, לא ירד אחריו כבודו"!
...חומר למחשבה, לכל מי שעדיין חושב, שהכסף והזהב ילוו אותו לנצח...!

חילוניים "חופשיים" - הייתכן ?
ה"חפץ חיים" זצוק"ל, היה מתרעם על השימוש בתואר "חופשיים" - שהיו מכנים בהם את האנשים שאינם שומרים תורה ומצוות.
וכך היה שואל בפליאה: כלום אנשים "חופשיים" הם? הרי כבולים וקשורים הם לתאוות והיצרים שלהם בחבלים עבים וחזקים - עד כדי כך שאין הם יכולים לנוח אפילו רגע אחד מהתאבון התאווני שלהם!
הם קשורים חזק מאד לתאוות והרצונות שלהם - מבלי שום יכולת להתנתק מזה!!
אנשים כאלו - הם "אסירי עולם" שכבולים בשרשראות של ברזל בידי יצרם הרע!
הנה, קיבלנו 'הגדרה' מדויקת מאת רבינו החפץ חיים, כיצד צריך להסתכל על כל אותם אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות:
* "אסירים" - ולא "חופשיים"!
* רעבים לתאוות - ולא שקטים ורגועים!
והדבר הנורא הגרוע מהכל:
* עבדי היצר הרע - ולא עבדי הקב"ה!!

ה"לבוש" קובע הרבה מאד את מידת יהדותו של האדם!
* צבע של החולצה.
* גיזרה אופנתית של מכנסים "רחוביות".

* סגנון הרכיסה של "חָפָתִים" בחולצה.
* כיפה קטנה בגודל של "אגורה" על הראש.
* בגדי נשים - קצרים, צרים, או צבעוניים.

כל הרשימה הנ"ל, נראית לנו כפרטים "קטנטנים" וללא כל משמעות מיוחדת. ואולם דוקא הדברים ה"קטנים" האלו - יש להם השפעה מאד מאד עצומה - על כל ה"יראת שמים" של האדם, ואפי' על קביעת כל "יהדותו" בכלל!

ואם נתרגם זאת בלשונינו אנו, נגדיר זאת כך:

'מגבעת ומעיל' אצל הגבר, או לבוש 'יהודי צנוע' אצל האשה - כל הדברים ה"קטנים" הללו - זה משמש להם ממש כ'מחסום כבד' שחוסם בפניהם את הדרך להתדרדר לתהום של עבירות ותאוות!

ומצד שני: מי שמלביש על גופו בגדים אופנתיים 'רחובייים' (אופנה איטלקית - "אקסלוסיבית") שמיוצרים על ידי אנשים פרוצי יצרים המתגוררים בארצות פריז ואיטליה וכו', אדם כזה - צריך לזכור היטב ולקחת בחשבון: בגדים אלו פורצים לו את כל "הקוים האדומים" שחוצצים בין יהודי לגוי, ומעתה הוא חָשׂוּף ופתוח להתדרדר במהירות - לכל תאוות ותועבות הגויים ! ! !

אלו הם התוצאות המרות שנגרמות בגין חולצה או מכנסים ששייכים לתרבות "אנשי המערב". וביד כל אדם ואשה לקבוע את עתיד גורלם - על ידי בגדיהם ומלבושיהם!

תאוות העוה"ז נוצרים מ"הפסולת" של היצורים הקטנים בעולם!

מובא בשם ר' סעדיה גאון (אחד מרבותינו הראשונים) שאמר, אני אגלה לכם, מה באמת התמונה 'האמיתית', של כל הנאות העוה"ז!

הנה, אם נתבונן בצורה מקיפה על הנאות עוה"ז, נגלה שיש 4 הנאות עיקריות, שכל אדם אוהב בחייו, ובעבורם הוא רץ ועובד כל ימיו. ואלו הם:

1. האדם אוהב ונהנה - ממאכל טוב.
2. האדם אוהב ונהנה - מבגד טוב.
3. האדם אוהב ונהנה - מריחות ובשמים נעימים.
4. האדם אוהב ונהנה - מאשה נאה.

וכעת, בואו ונעמיק יותר בדברים אלו, וננתח את סוגי ההנאות הנ"ל – ע"פ הבנת השכל שלנו, וננסה לגלות האם באמת אלו הנאות שיש בהם ממש, או שסתם 'עובדים' עלינו בעינים!

נתחיל מההנאה מהסוג הראשון מאכל טוב.

בואו ונחשוב, איזה מאכל מעדנים, טעים ונעים, שרוב בני אדם אוהבים אותו?

נעלה כאן הצעת ניחוש, שזה מאכל - הדבש! זה מאכל טוב, מתוק, טעים, מזין, (עם ויטמין C ובעל ערך קלוריות רב). קל לעיכול, וכו'. ממש מאיר את העינים!
ואולם, תבדקו לראות, מהיכן כל המאכל הטעים הזה יוצא? מברייה "שפלה" בעולמו של הקב"ה, שנקראת דבורה! ולא רק מבריה שפלה, אלא 'מהפסולת' של בריה שפלה! ולידיעתכם – הדבש נוצר ע"י "קיא" של הדבורה, שהיא מקיאה החוצה!
וכך מתאר לנו הרמב"ם (בהלכות מאכלות אסורות, פרק ג' הלכה ג') את תהליך יצור הדבש: הדבש הוא חומר נוזלי, הנוצר ומעובד בתוך 'פיה' של הדבורה. חומר זה שואבת הדבורה, מתוך הצוף של הפרחים, אוגרת אותו בתוך פיה (ולא בתוך גופה) ממתיקה את הצוף, בעזרת הפה, ואח"כ 'מקיאה' אותם לתוך חלות הכוורת, כדי שיהיה להם מה לאכול בימות הגשמים. ועכשיו, את כל 'הקיא' הזה, שמים בתוך הקופסאות, ומוכרים לאנשים.
שמעתם מה שווה הבן אדם? את הקיאה של השרץ הקטן ביותר, הוא מכניס לתוך פיו, בתיאבון גדול! וא"כ על מה יש לו להתגאות ?
סוג הנאה השנית: שהאדם נהנה ממנה, וגם מתגאה בה. זה - בגד טוב.
ואיזה סוג בגד, נחשב היום להכי משובח? בגד משי! היום נוסעים עד להודו, כדי להשיג בגד משי! ממש יופי של בגד! חלק ומבריק! אנשים מסתובבים עם הבגד ברחובות, ומבליטים אותו מכל צד, להתגאות ליד כולם, יש להם בגד 'יוקרתי' כזה! ואולם, היודעים אתם, מה 'מסתתר' מאחורי כל היופי של הבגד הזה?
הוא נוצר מברייה שפלה שנמצאת בעולמו של בורא עולם, והיא תולעת משי! היא מייצרת זאת, ע"י שהיא 'מקיאה' סבך של סיבים דקים מאד, ואת כל זה מחברים יחד, ובסוף נוצר אריג. ומזה נוצר כל הבגד היפה הזה! וא"כ ממה האדם מתגאה? מפרי מעשיה של תולעת קטנה?
סוג ההנאה השלישית: שבני אדם נהנים ממנה ונעשים "מכובדים" על ידה, זה בשמים וריחות נעימים!
אנשים אוהבים ריח טוב, בשמים וריחות חזקים. אשה שיותר מבושמת - נחשבת ליותר "מכובדת" בחברה!
ואולם, היודעים אתם מה 'מסתתר' מאחורי כל הריח המבושם הזה? מאיפה זה נוצר? ניחשתם נכון... שוב מהפסולת של בריותיו של הקב"ה! כלומר, מזיעה של חיות!

מריצים חיות בתוך היער, ומחמת חום הריצה יוצא מגופם 'קצף' של זיעה, מוריקים את זה לדליים, מערבבים בתוכם קצת צמחים, והנה נוצר לך בושם, שהאדם יכול למרוח אותו על גופו, ולהתרברב בריחו לפני כל הבריות!

[וכעין זה ממש, מצינו בדברי רבותינו, בגמרא מסכת ברכות (דף מ"ג.) שיש מין חיה, שנקראת בשום "מושָׁק", שמיצרים ריחות מין הרעי (הפסולת) שלה! והגמ' שם מסיקה, שברכתו "בורא מיני בשמים", עיין שם].

וא"כ, תחשבו קצת, על מה בדיוק יש לאדם להתגאות? על זה שהוא מורח על גופו פסולת של זיעה, שנדפה מתוך גופם של בעלי חיים? אחרי זה בני אדם רודפים ונמשכים? מי ישיג 'זיעה' של בע"ח יותר משובחת, ויותר עם קצף?

הרי אם האדם מסתכל במבט 'אמיתי' על כל הדברים האלו, הוא ממש מתחיל להתבייש מעצמו, על מה היתה כל "ההתלהבות"? על זה שהוא משפיל את כבודו, ונזקק לרדוף אחרי:

*פסולת של הדבורים?

* פסולת של תולעי המשי?

* פסולת של זיעת הבעלי חיים?

בושה וחרפה! שאדם שהוא בחיר הבריאה, נזקק להשתמש בפסולת של הבע"ח השפלים ביותר בבריאה, ועוד הוא 'מתגאה' אח"כ, שהוא זכה לקנות את הפסולת הכי משובחת שלהם - - -?

סוג הנאה הרביעית: תאות נשים.

וגם זה בושה וחרפה לאדם! שהרי אם האדם התבונן, מה מושך אותו לכל ההנאה הזו, הוא ממש יתבייש מעצמו! שכידוע, מקור כל התאוות הללו, זה מהמקומות השפלים ביותר, והמטונפים ביותר בגופו של האדם! ובכ"ז ישנם בנ"א שרודפים אחרי ההנאה הזו "בעינים עצומות"! נו, וכי לא 'טיפשים' בני אדם אלו? ? ?

אלו הם סיכום של כל ההנאות. גילנו בדיוק מהו הייצור ה"מקורי" של הנאות האדם בעולמו! ואחרי כל זה, בני אדם "משתגעים" כל ימיהם, ורצים ועובדים כדי להשיג אותם! ובזה עדיין לא הסתיים השיגעון של בני אדם - - -

שהרי אפילו אם נניח ונסכים, שבאמת יש על מה לרדוף בהנאות עוה"ז, שהרי אחרי הכל האדם במציאות 'נהנה' מהדבש והחולצת משי ומהבשמים, ומה איכפת לו מהיכן זה נוצר?

ואולם גם זה אינו נכון. שהרי גם כשהאדם כבר נהנה - אין אלו אלא הנאתו זמניות וריגעיות, שנעלמות מהאדם בין רגע, והיו - כלא היו!
הנה ראו מתיקות הדבש – נגמרת מהפה, לאחר שכבר הדבש ירד לבטנו.
הבגד משי – לאחר זמן קצר – מתבלה ומתפורר.
וגם הבשמים – שלפני רגע היה להם ריח טוב – חוזרים להסריח מחמת הזיעה של האדם עצמו שהשתמש בהם!!
כן! ר' סעדיה גאון פקח לנו את העינים, וגילה לנו את האמת. זהו הסוד של כל הנאות והעונג של העוה"ז! כולם באים מדברים השפלים של הבריה!
וכעת, אם תראו אדם שמתגאה על שהשיג לאכול מאכל טוב, או בגד טוב, או ריח מבושם, או אשה נאה - תדעו בדיוק, מאיפה באמת נוצרו כל ההנאות האלו, אליהם הוא נמשך! וכמה 'טיפש' אותו אדם, שמתעדן ושמח על שהוא נהנה, מהפסולת של בעלי חיים הפחותים ממנו...
...חומר למחשבה, למי שרוצה להוריד לעצמו קצת, את התשוקות מהנאות עוה"ז!

מי רודף אחרי מי: היצר הרע אחרינו? או שאנו רודפים אחריו?

חסידים מספרים, שפעם פנו כמה חסידים לרבי מקוצק, ונפשם בשאלתם: ילמדנו רבינו, איזה עצה טובה ניתן לעשות, כדי שלא ירדוף היצר הרע אחרינו, להפריע לנו בעבודת השם?
הרגיע אותם הרבי, וענה: אל דאגה! עדיין לא הגעתם למדרגה גבוהה כל כך - שהוא ירדוף אחריכם, לפי שעה אני רואה - שאתם רודפים אחריו...

עצה נפלאה כיצד נוכל לשבור את הרצונות של התאוות?

התשובה - ע"פ המעשה הבא:
פעם, בליל חורף קר וגשום, היה הקיסר נפוליאון ישן בקרב חייליו, בתוך מחנה צבאי, שהיה על פני השדה.
הקיסר היה מכוסה בכמה שמיכות, כדי לחמם מעט את אבריו הקפואים, שקפאו מחמת הקור שהיה שורר במקום. והנה לפתע, החל לתקוף את הקיסר, צימאון גדול למים, אך מפני הקור הגדול - התעצל לקום.
אלא שאז אמר בליבו: "נפוליאון! אם גם אתה עצלן, א"כ מה ההבדל בינך לאחרים? לא מתאים לקיסר כמוך - לפחד מקור וגשמים"!
ואכן, מיד קפץ הקיסר ממשכבו, זרק את השמיכות שעליו, ורץ לקצה המחנה, שם עמדה חבית מים.
ואולם, ברגע שהגיע לשם, שוב נמלך בדעתו, והחל להרהר לעצמו:

"אוי נפוליאון! הלא תבוש בעצמך! בשביל מעט מים - טרחת כל כך לקום באמצע חצות הלילה, ולא יכולת לכבוש את עצמך, ולהתגבר על הצימאון? אם על תאוות צימאון, אתה לא יכול להתגבר - א"כ מה ההבדל בינך לבין שאר פשוטי העם?!
ואכן, לאחר מחשבה זו, הניח נפוליאון את ספל המים, ולא הגישו אל פיו, אלא חזר מיד לישון!
ומעשה זה, הוא חיזוק עצום עבורנו, כיצד נוכל "לשבור" את ה"תאוות והרצונות"! אם כל יהודי ירגיש חשיבות בעצמו, שהוא חשוב - לא פחות מהקיסר נפוליאון! שהרי הוא בן מלך, מלכו של עולם! הוא אינו כשאר האנשים, אדם מגושם, זול, ופשוט. אלא יש לו 'חשיבות' וערך עצמי - בזה שהוא זוכה למלא את תפקידו האמיתי בחיים!
אם כל יהודי יסתכל על עצמו במבט כזה - אזי יוכל בנקל לשבור את הרצונות והתאוות הגשמיים שלו, ממש כמו הקיסר נפוליאון בשעתו!
בדוק ומנוסה!

מי יכול לשמש לנו "דוגמא למופת" ?
איזה אישיות, יכולה לשמש לנו "דוגמא למופת" - על עבודה עקבית ומסורה, וניצול הזמן באופן מלא? - זה היצר הרע בעצמו...!
בחורף ובקור, בקיץ ובשרב, בחופשות ובלימודים, הוא ממלא מלאכתו נאמנה, ומסית ומדיח אנשים אל עבר פי פחת, מבלי להתייאש משום אדם בעולם! וכי לא צריכים ללמוד ממנו?!...

יצר הטוב משלם רק ב"צ'יק דחוי"
הרבי מקוצק היה אומר:
מדוע אנו רואים תופעה מוזרה, שכל האנשים רצים ונמשכים אחרי היצה"ר, ואילו את היצר הטוב - מזניחים בצד?
אלא שהתשובה היא, משום שיצר הרע - משלם להם הכל מיד, במזומן, ללא שום דיחוי!
משא"כ יצר הטוב מבטיח את השכר רק "בהקפה". שכן אמרו חז"ל (בגמרא מסכת ערובין, דף כ"ב.) "היום לעשותם", ואולם רק "מחר" לקבל שכרם! [ולכן מכתירים את העבריין בתואר "רשע" - שזה ר"ת: רוצה שכרו עכשיו!]

שערי תירוצים והיתרים - לא ננעלו!
היודעים אתם, מי בקי גדול בכל הש"ס?
מגלה לנו ה"קרבן נתנאל" בפירושו על מסכת ביצה (דף כ"ב: אות י') שיצר הרע בקי בכל הש"ס, ותמיד הוא מוצא לאנשים היתרים ותירוצים...!

אנו הקובעים - אם בפריז יחללו שבת, או לא!

רבי ישראל מסלנט היה אומר: "שאם מדברים בבית המדרש דיבורי חול, גורמים שבפריז יחללו יהודים את השבת"!

עד כדי כך, גדולה כח ההשפעה העצומה של העבירה - באויר חלל העולם!

ממתי צריכים להתחיל לחזור בתשובה?

ר' ישראל מסלנט, היה אומר:

העולם - נוהג לשוב בתשובה ביום הכיפורים.

חסידים ואנשי מעשה - מקדימים לחזור בתשובה כבר מר"ח אלול.

ואני אומר - שיש להתחיל לחזור בתשובה - מיד אחרי יום הכיפורים...!

לפני שאתה עובר כביש - קרא את הקטע הבא:

שנינו בגמרא מסכת שבת (דף ל"ב.):

"אמר ר' ינאי, לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה, ויאמר שעושין לו נס. דשמא אין עושין לו נס, ואפי' אם עושין לו נס - מנכין לו מזכויותיו"!

ושמעתי בשם הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצוק"ל, שדברי חז"ל אלו, אמורים גם לגבי אדם שעובר בכביש, בשעה שיש בו רמזור "אדום", ובכ"ז הוא לא משגיח בתמרור של העצור, אלא סומך על זה שודאי לא תבוא מכונית, ועובר את הכביש.

אמר הגאון הנ"ל, שאדם זה לקח על עצמו- 2 סיכונים:

א. שמא ח"ו אין עושים לו נס, וח"ו פתאום עלולה להפתיע אותו איזה מכונית, חלילה וחס.

ב. ואפי' אם הוא במציאות כן יעבור בשלום - שיידע לו שזה עלה לו על חשבון הזכויות שלו בעוה"ב! שכן, לא לציית לתמרורי האזהרה - זה ממש נקרא לסמוך על הנס, ובשמים אפי' אם עושים לו נס - מנכין לו זאת מחשבון הזכויות שלו בעוה"ב!

וא"כ, וכי לא שווה להמתין עוד רגע במדרכה - מאשר לאבד את כל זכויותיו - ברגע אחד???

[ואדם שאין לו 'סבלנות' להמתין באור אדום - יש לנו עצה נפלאה בשבילו, שתעזור לו הרבה בבעיה זו. ותוכן העצה: שיחשוב בליבו, שכל רגע שאני ממתין ברמזור, זה לא סתם "בְּזִבּוּז" זמן, אלא אני מרויח שכל שניה ושניה אני מקיים 'מצוות עשה' מהתורה "ונשמרתם לנפשותיכם"! וא"כ אדרבא המתנה זו לעונג תיחשב לו, כשיודע שבזה הוא מקיים את ציווי התורה הנ"ל!]

תענוג לעצור באדום!

החינוך החולני - עם אנשי "חכמי חלם"...

שמעו סיפור מעניין, אשר ליקחו בצידו:
בעיירת "חלם" היתה פעם בעיה: העיירה היתה מפוצלת בין שני הרים, וביניהם היה עובר "גשר" שהיה מאחד את שני חלקי העיר, ודרכו היו יכולים לעבור אנשים ועגלות וסוסים, מעיר אחת - לשניה.
והנה ברבות הימים, החל להתקלקל אחד העצים שממנו נבנה הגשר, והמבנה התחיל להיות רעוע. אמנם אנשים המשיכו לעבור על הגשר כדרכם, אולם לפעמים היה קורה שמחמת אי יציבות הגשר - העגלה היתה מתנדנדת ונופלת לתהום שבין שני ההרים הגבוהים. ואז החלו צעקות, להזמין את ארגון "הצלה", והם הזעיקו גם מגן דוד אדום, מכבי אש, וכו'. והמהומה היתה רבה מאד, וכך כל יום היה פצועים ותאונות מחמת הגשר הזה, ואנשים יצאו חבולים בשן ועין - מחמת חוסר טיפול רפואי מיידי.
ישבו חכמי חלם לדון בניהם בבעיה הכאובה מאד, ומשלא מצאו פתרון - העבירו את הדיון למועצת ה"פרלמנט" של העיר חלם. ואכן מיד התכנסה מועצת העיר - לישיבת חירום, כדי לנסות לעלות פתרון, ולהפחית בכך את מספר הפצועים והחולים.
והנה, אחד מזקני רבני העיר חלם, שג"כ השתתף באותה ישיבת חירום, עמד לפתע על רגליו, והודיע להם חגיגית כי מצא פתרון נהדר לבעיה, שיביא לתוצאות משמחות מאד.
ומהי אותה המצאה "גאונית" שהעלה בראשו? הוא הציע שנראה לו שכדאי לבנות בנין של בית חולים (חדר מיון) בדיוק מתחת לגשר המקולקל, כך, שאפי' אם יפול אדם - הוא יקבל תיכף ומיד טיפול רפואי - מפי גדולי הרופאים שנמצאים במקום, ועי"ז הוא יחלים מהר ממכתו, ובכך ילך ויפחת מספר החולים מהתאונות של הגשר!
ההצעה מצאה חן בעיני כל חכמי חלם. כולם התפעלו מאד מחכמתו, עד שאמרו זה לזה: "הנמצא עוד איש כזה, אשר רוח ותבונה בראשו, כמו החכם הזה" - - - ???
ואנו... עומדים מהצד, וצוחקים על כל ה"חכמים" הללו... טיפשים! במקום לפתור ישירות את הבעיה - אתם הולכים ומקיפים אותה מסביב, ומחפשים כל מיני דרכים "חילופיות" שונות ומשונות?
הרי במקום להוציא כסף על חולים - אתם יכולים לתקן ישירות את עמוד הגשר שלא יתרועע, ובכך לא יהיו מלכתחילה שום חולים!
אלא שלמרבה הצער, אנו מגלים ש"חכמי חלם" כאלו - יש בינינו עד היום הזה... במקום לגשת ישירות לעצם הבעיה, ולתקן את חינוך ילדינו, ולשלוח אותם לבתי חינוך שמחנכים לתורה ויראת שמים - במקום כל זה - אנו הולכים "ועוקפים" את הבעיה, ומחפשים אולי הפתרון לבעיה נעוץ בזה, שיש להם "עודף זמן" מיותר שהם משתעממים

בו? אולי חסר להם עוד "תכנית בידור" שתעסיק אותם, ואולי זה - מה שיתפוס אותם לא ללכת לבצע מעשה שוד ורצח...?
להיכן נעלם השכל? וכי עדיין לא רואים ששורש הבעיה נעוצה - אך ורק - מחמת החינוך ה'אלים' שמחדירים להם לחיי הפקרות והוללות?
אלא - שאין מה לעשות! "חכמי חלם" חיים בתוכנו עד עצם היום הזה... לצערינו.
~ מדוע לא מקבלים שכר על המצוות כאן בעוה"ז
חז"ל לימדו אותנו במסכת קידושין (דף ל"ט:) וזה לשונם: "אמר ר' יעקב, שכר מצוות בהאי עלמא - ליכא"! כלומר, שבעולם הזה הגשמי, אי אפשר (וגם לא שייך) לתת שכר אפי' עבור מצווה אחת שאדם מקיים עבור תורה ומצוות.
וכאן יש לשאול שאלה: למה ומדוע? מדוע באמת לא ניתן לשלם שכר בעוה"ז, לפחות על מצווה אחת בודדה - שקיימנו מכל האלפי מצוות שלנו???
הרבה תשובות ניתנו בדבר, ואולם אנו מעדיפים לענות את התשובה המדהימה שנתנו לנו חז"ל בגמרא מסכת סנהדרין (דף צ"ו.):
מספרים לנו חז"ל, על חזקיהו המלך, שהיה חולה ונטה למות. ונשא תפילה להקב"ה, שירפא אותו בזכות התורה שהרבץ במלכותו, וכו'. ואכן, הקב"ה נענה לתפילתו, והוסיף לו עוד 15 שנה. וכאות סימן שתפילתו באמת התקבלה, נתן לו ישעיהו הנביא אות ומופת:
"אור של היום יתארך בעוד 10 שעות נוספות"! !
השמש לא תשקע אלא רק אחר 22 שעות של יום רצוף!!!
ואכן כך היה. והדבר היה לאות ולמופת - בעיני כל אומות העולם. והנה מלך בבל, כשראה שהיום מתארך 22 שעות, גם הוא נדהם למראה עיניו, ושאל את עבדיו:
היתכן כדבר הזה? שיש מישהו שמסוגל לשנות את סדרי בראשית? ענו לו עבדיו: אלוהיו של המלך חזקיהו - גדול הוא מכל האלוהים, ועשה לו מופת, והחזיר את גלגל החמה - עשר שעות אחורנית!
ענה להם מלך בבל בתדהמה: יש לחזקיהו אלוהים כזה גדול ונורא, ואין אני שולח לו 'מנחה' ותשורה?
מיד ציוה לסופר של המלך, לכתוב מכתב לכבוד אלוהי היהודים. וכך היה לשון המכתב:
"שלום לחזקיהו המלך, שלום לירושלים, ושלום לאלוהיו הגדול"!

והנה, כשעמד השליח לצאת לדרכו למסור את המכתב, נכנס נבוכדנצר (שהיה שר צבאו של מלך בבל) אל החדר, והשרים סיפרו לו על אודות הנס הגדול שהיה, וגם על תוכן המכתב שמסרו ביד השליח.

כששמע נבוכדנצר, את נוסח המכתב שכתבו, תמה ואמר:

אתם קוראים לו "אלוהים הגדול" - וכותבים אותו בסוף כל הרשימה? אמרו לו: אלא איך לפי דעתך היינו צריכים לכתוב?

אמר להם - כך הייתם צריכים לכתוב:

"שלום לאלוהים הגדול, שלום למלך חזקיהו, ולעיר הקודש"!

מצאו הדברים חן בעיני השרים, ואמרו לו: אדרבא! לך אתה ותשנה את נוסח המכתב כפי שאמרת!

אומרים חז"ל, שנבוכדנצר עשה ג' פסיעות - בכדי לעצור את השליח ולהשיב את המכתב לתקנו - ומיד ירד מלאך גבריאל ועצרו, שלא יילך יותר!

אמר לו הקב"ה לנבוכדנצר: אתה הטרחת את עצמך לפסוע שלש פסיעות לכבודי? חייך אני משלם לך את שכרך כאן בעוה"ז, ונותן לך שלטון עריץ, למשול בכל הכיפה (מסוף העולם ועד סופו) - במשך 70 שנה שלימות, ל - 3 דורות: לך - לבניך - ולנכדיך! (נבוכדנצר מלך 45 שנה. בנו אויל מרודך מלך 23 שנה. ונכדו בלשצאר מלך 2 שנים. יחד= 70 שנה. (רד"ק על ירמיהו כ"ה י")).

ומוסיפה הגמרא להדגיש, שאלמלא בא מלאך גבריאל, ועצר את נבוכדנצר שלא לפסוע יותר מג' פסיעות, והוא היה טורח עוד קצת - לכבודו של הקב"ה - היה מקבל שכר מרובה, עד כדי להשליט את מלכותו לדורי דורות!

עד כאן תוכן המעשה, כפי שסיפרו לנו חז"ל הקדושים, ואילו אנו, עומדים נרעשים לשמע הדברים: מעשה כזה קטן של 3 פסיעות בודדות לכבוד השי"ת - וכבר מקבלים שכר כה עצום: מלכות אדירה מסוף העולם ועד סופו - למשך 70 שנה רצוף!!!

אם כך מתנהל החשבון למעלה, א"כ איזה שכר מחכה למי שטרח והתאמץ יותר מ - 3 פסיעות לכבוד הקב"ה? הרי כדי לתת לו את השכר, צריך להאריך את קיום העולם במליארדי שנים, כדי שכל יהודי יהיה לו מספיק זמן לשלוט על כל העולם כולו למשך 3 דורות - על מצווה אחת קטנה שעשה!

עכשיו אתם כבר מבינים היטב, מדוע לא שייך כלל וכלל להתחיל לחלק שכר - כאן בעוה"ז!

ועוד למדנו מדברי חז"ל אלו - מסר חשוב מאד:

כל טירחה וכל מאמץ הכי קטן, שאדם עושה לכבוד הקב"ה - נרשם מיד למעלה, ושכרו מחושב היטב עד הפרוטה האחרונה! כל פסיעה ופסיעה שאדם הולך לכבוד הקב"ה, וכגון שהולך לתפילה, לבית המדרש, לשעורי תורה, ללכת לגמול חסדים, וכו', הכל נמדד ונספר למעלה בשמים!!

להודות על האמת - משימה קשה מאד!!

להיות אדם אמיתי, ולקום להודות על האמת, ולאמר: טעיתי! אתה צודק! זו משימה קשה מאד מאד. אדם בדרך כלל "קרוב" כלפי עצמו, ותמיד אוהב להצדיק את מעשיו - בכל מיני תירוצים שונים.

וגאוה סרוחה זו, להתעקש ולעמוד על שלו - זו מידה רעה מאד, שיכולה להוביל את האדם עד כדי שיהיה מוכן למות, וגם להמית את כל בניו יקיריו, ובלבד - שהמילה שהוא הוציא מפיו - תהיה מילה! ובשום אופן הוא לא ישבור את גאוותו לאמר: טעיתי! ה' הצדיק - ואני הוא הרשע!

וכדי שנתחזק כולנו בתיקון מידה רעה זו, נעתיק כאן דוגמאות מבהילים מהתנ"ך, שימחישו לנו היטב, לאיזה 'תהום' יכול האדם להתדרדר, כשיש לו את הגאווה שלא מניחה לו להודות על האמת.

והרי חלק מהרשימה:

* אדם הראשון: היתה לו אפשרות קלה להיפטר מהעונש הקשה של מיתה לדורות: כשהקב"ה תבע ממנו להודות על העבירה שעשה, ושאלו: "המן העץ אשר אמרתי לך לבלתי אכול ממנו - אכלת"? היה יכול לומר: חטאתי! ונגמר!

ואולם אדם הראשון לא היה מסוגל להודות בחטאו, והאשים את אשתו - שהיא גרמה לו לחטוא. ובגלל זה, הוא נקנס למיתה לדורי דורות, וגם נטרד וגורש מגן עדן!

אדם הראשון! יציר כפיו של הקב"ה, ובכ"ז היה קשה לו להודות על האמת, ולהאשים את עצמו. ומה נאמר אנחנו...???

* שאול המלך: היתה לו הבטחה על המשך המלכות לכל הדורות אחריו! ובכ"ז הוא הפסיד את הכל: המלכות נקרעה ממנו עוד בחייו, וגם הפסיד את כל שושלת המלוכה לדורות! ולמה? מפני שהוא התווכח עם שמואל הנביא, במלחמת עמלק. ולא היה מוכן להודות מיד על טעותו, שאכן עשה שגגה בזה שהשאיר את עמלק בחיים!

* עוד מצינו - אצל חיאל בית האלי, כשבנה את חורבות יריחו. העיר יריחו נכבשה ע"י נס, ששקעו חומותיה בתוך האדמה, ומחמת כן, יהושע עשה חרם על העיר, וקילל - שכל מי שיעיז לבנות את יריחו על חורבותיה מחדש, ימותו לו כל בניו, מבנו הבכור - ועד הצעיר שבבניו!

חיאל בית האלי, היה אדם חצוף, ולא האמין כ"כ בקללת יהושע, והתחיל לבנות את העיר יריחו: הוא בונה - והנה מגיע שליח ומודיע לו שמת לו בן הראשון! הוא ממשיך לבנות - ומגיע שליח לבשרו על מות הבן השני! וכן הלאה. ועד שהוא גומר לבנות ומציב את דלתות העיר - מגיע עוד שליח לבשרו - שגם הבן האחרון שנשאר לו בחייו - אף הוא נפל ומת! (עיין בזה בגמרא בסנהדרין, דף קי"ג.)

'שומו שמים'! אדם מסוגל להסכים להיות אב "שְׁכּוּל" ולאבד את כל נשמות ילדיו יוצאי חלציו, ובלבד שלא יוציא מפיו את המילה: חטאתי! טעיתי! יהושע - הוא הצודק!!!

לא! הוא מוכן שכל הבנים שלו ימותו - ולא להודות על האמת! תיראו לאיזה שיגעון וטירוף הדעת, יכולה גאוותו של האדם להוביל אותו, עד כדי להיות אבא אכזרי ולרצוח את ילדיו, והעיקר - שהוא ישאר הצודק! לא לכופף את הראש - אפי' 'במשהו'!!!

* דוגמא אחרונה - מצינו כלפי האשה הסוטה. בעלה חושד בה שנטמאה, ולוקח אותה אל הכהן לבדקה.

וכאן יש דבר מדהים:

הסוטה הזו - יודעת שהולכים כרגע להשקות אותה מים מאררים שיפוצצו לה את כרסה, והיא גם יודעת שהיא לא יכולה להתחמק מזה. אם היא תסרב - ישקו אותה בכח! (עיין רש"י במדבר, פרק ה' פסוק כ"ז.) ובכל זאת, היא מוכנה שיעשו לה הכל, רק לא להודות ולומר: נטמאתי!

היא מוכנה להיכנס באש ובמים: שיבזו אותה לעיני כל הכהנים, ויוציאו לה את מטפחת הראש, ויגלו את שערה הפרוע - לעיני כולם! היא אף מוכנה ליפול 'מתה' על ריצפת בית המקדש, כשכל ביטנה נבקעת לשנים! הכל הכל שווה וכדאי לה, העיקר שהיא לא תתבייש לעיני כולם, להודות שנטמאה עם אדם זר!

נורא ואיום! אדם שיש לו את מחלת הכבוד והגאוה, נלבשת עליו רוח טומאה, והוא יהיה מוכן לאבד את עצמו לדעת, ואף לקבור את כל בניו באדמה (!) העיקר שהוא ישאר הצודק!

והדברים מבהילים ומחייבים מאד, וכל מי שנגוע במידה רעה זו - ימהר לתקן אותה מיידית, לפני שיהיה מאוחר מדי...

יש תמיד לזכור את הכלל: גם בתפילה, אנו לא אומרים ברכת "מודים" להקב"ה - מבלי לכופף קודם כל את הראש למטה... א"א להודות על האמת - מבלי להתכופף קצת...!

"גוף ונשמה" - האם זו יצירה מנוגדת?

חז"ל במסכת ברכות (דף יח:) מוסרים לנו גילוי מדהים: "אמר ר' יצחק, קשה רימה למת - כמחט בבשר החי"! כלומר, כאשר רימה (תולעים) אוכלים את בשר המת - הכאב כ"כ גדול - ממש כאילו דקרת אדם חי בחוד של מחט!

ודבר זה פלאי פלאים! איך יתכן לומר, שיש "הרגשת כאב" - לבשר שמוטל מת דומם? והרי האדם כבר מת, ולא שייך אצלו כל תחושה או רגש - לכל מיני פגעים או מכאובים???

שאלה זו - נשאלה כבר על ידי רבותינו הראשונים (ר' סעדיה גאון, בספרו "אמונות ודעות" מאמר ו'. וכן הוא בספר "חסידים").

ותרצו על כך הראשונים, תירוץ מפליא עד למאד! הנה קראו בעצמכם את תשובתם:

"בודאי שאין כוונת הגמרא על כאב הגשמי של הגוף, אלא בכאבה של ה'נשמה'!! הנשמה נקשרה חזק מאד לגוף, שהרי הוא זה שבאמצעותו - היא היתה יכולה לקיים מצוות במשך 70 שנה! ולכן כעת שהיא רואה, איך שהגוף כלה, ונאכל ע"י תולעים, היא מתאבלת על ביתה שנחרב, וצערה גדול מאד, ממש כאילו דקרת אדם - עם חוד של מחט..."!

שמעתם? כאשר יודעים איך לקיים את מצוות התורה, אז גם הגוף - לא רק שלא עומד בתור 'מכשול ומפריע' למילוי המשימה, אלא אדרבא, הוא 'מתיידד' עם הנשמה, ונהפך להיות השותף שלה, בקיום המצוות בפועל, שותף כזה - שקשה להפרד ממנו בכל מחיר!!!

ואשריו, מי שבאמת זוכה, שגופו יהיה "שותף" נאמן לנשמה - במילוי תפקידה בעוה"ז!

בשביל להשיג את האמת - חייבים לכופף את הראש!

הבעש"ט היה אומר:

חז"ל במסכת שבת (דף נ"ה.) גילו לנו: "אמר ר' חנינא, חותמו של הקב"ה - היא מידת האמת. ומונחת בקרן זוית, וכל הרוצה ליטול - יבוא ויטול!

ובכ"ז, למה אין איש שרוצה לבוא וליטול? לפי שאי אפשר להרימו - מבלי להתכופף מעט, ולהוריד את הראש למטה. ואף אחד לא מוכן להנמיך את קומתו - בשביל להשיג את מידת האמת...!

"וורט" נחמד - אולם גם אמיתי!

"יצר הרע" - האם הוא באמת רע?

כשסיים הקב"ה לברוא את עולמו בשישה ימים, מסיימת התורה את הבריאה במלים אלו: "וירא אלהים את כל אשר עשה - והנה טוב מאד"! ודרשו על זה חז"ל (במדרש רבה, בראשית - פרק ט') "הנה טוב מאד" - זה יצר הטוב. "והנה טוב מאד" - זה יצר הרע".

פלא פלאים! חז"ל כאן נותנים "ציון לשבח" על היצר הרע, ואומרים עליו שהוא "טוב מאד"? והרי הוא זה שמחטיא וממריד כל היום את האדם נגד קונו, ומוביל אותו בסוף לרשת גיהנם! וא"כ איזה "טוב מאד" מצאו חז"ל ביצר הרע?

אלא שמוכרחים לומר, שחז"ל מצאו נקודה טובה גם ביצה"ר! האדם יכול לנצל גם את הכוחות הרעים שבו, ולהטות אותם שיהיו לו עזר בעבודת ה'! ולדוגמא:

עקשנות - לנצל אותה בתפילה.

שינאה - לנצל אותה כלפי הרשעים.

תאווה - לנצל אותה בשבתות ויו"ט.

גאוה - לנצל אותו בקיום המצוות.

קנאה - לנצל אותה לקנאות בגדולי תורה.

וכו' וכו'.

נו, וכי היצה"ר הוא לא "טוב מאד" באמת - כשיודעים לנצל אותו כראוי???

איך יִרָאֶה העם היהודי כשיבוא משיח?

על שאלה זו - ענו לנו חז"ל (ע"פ רוח קודשם) בכמה וכמה מקומות בש"ס. והרי חלק מדבריהם:

* הגמרא בשבת דף ל': - "עתידה אשה שתלד בכל יום"! "ועתידה ארץ ישראל, שתצמיח גלוסקאות (לחמים) על העצים"! עתידה ארץ ישראל שתצמיח בגדים ארוגים (!) על העצים !! (בגדי משי ופשתן).

* הגמרא בכתובות דף קי"ב: - "עתידים כל אילני סרק שבארץ ישראל, שיטענו פרות"!

* הגמרא במסכת בבא בתרא (דף ע"ה.) - "אמר רבה, עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לוייתן. ומעורו - יעשה להם סוכה לישב בתוכה"!

* הגמרא בברכות דף מ"ג: - "אמר רב, עתידים בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא (והכוונה על החטא הידוע, והם הצליחו לשמור על פגם היסוד, שזה הנסיון הקשה ביותר) שלעתיד לבא יתנו ריח טוב כלבנון"! שכל מי שיריח אותם - יתבשם מהריח הטוב שינדוף מהם, מחמת צדקותם"! (ועיין עוד במהרש"א שם).

אלו הם חלק מהרשימה של חז"ל, במה שעתיד להיות לימות המשיח. ואם תשאלו: מה נושא הגאולה קשור לשער "שכר ועונש"? על זה, כבר ענה הרמב"ם בחיבורו (הלכות

מלכים, פרק י"א.) "שכל מי שאינו מאמין בביאת המשיח, או אפי' מאמין, אולם לא מחכה לביאתו וכו' - הרי הוא כופר בתורה ובמשה רבינו"!!! וכיון שלפי שיטת הרמב"ם, אנו מחוייבים גם לחכות ולהמתין לבואו, לכן העתקנו מאמרי חז"ל אלו, כדי שנדע לָמָה בדיוק אנו מצפים, ואיזה ימים טובים מחכים לנו!

מתי יכולים לפגוע בעם היהודי?

חז"ל מספרים לנו במסכת סנהדרין (דף צ"ו:) על נבוזראדן הרשע (שר צבאו של נבוכדנצר) כשעלה ושרף את בית המקדש, התחיל להתגאות בפני העמים, על שהצליח על העם היהודי, לנצח אותו, ולהגלות אותו לבבל, ולשרוף את בית מקדשו.

אומרת הגמרא, שבאותה שעה יצאה בת קול מהשמים ואמרה: רשע! אין לך על מה להתגאות! ולמה? משום ש"עמא קטילא - קטלת! היכלא קליא - קלית! קימחא טחינא - טחנת! כלומר:

הרגת עם שכבר היה בלא"ה - הרוג מלמעלה.

שרפת היכל- שכבר היה שרוף מלמעלה.

ובקיצור: טחנת קמח - שכבר היה טחון!

שום דבר לא בא מכוחך!

ובדברי חז"ל אלו, טמון יסוד גדול בהשקפה היהדות, שבלעדיו חסר את כל הבסיס של האומה היהודית:

כאן בגמרא כתוב, שעם היהודי - הוא עם ששייך להקב"ה, ושום גוי, או משטין אחר - לא יכול לפגוע בנו! ! !

ואם בכ"ז רואים במציאות, שהוא מצליח להציק לעם היהודי, ולהתעלל בו כפי רצונו וחשקו - זה רק בגלל סיבה אחת ויחידה: משום שחטאיהם של ישראל - קודם כל הפריחו את הקדושה מבית המקדש, וסילקו את ה"אבא" מתוך המחנה שלהם, ואז אכן, העם היהודי - חשוף לכל מרעין בישין, ב"מ.

וזהו הלקח הגדול שצריכים לזכור:

כל פגיעה או נצחון - שמנצחים את העם היהודי - זה לא מתחיל מכאן למטה... אלא זה מתחיל מהיהודים, שהם בעצמם גורמים להם זאת ע"י עוונותיהם, וכאן למטה - לא נשאר אלא לטחון את הקמח שכבר נטחן מלמעלה...

איך "עובד" עלינו היצר הרע?

היצה"ר, הוא ערמומי וממולח! תשאלו מדוע? שמעו ותשפטו: אחרי שהוא מצליח להחטיא את האדם, והוא רואה שמתחילים לעלות לאדם 'יסורי מצפון' וחרטה, והוא

באמת כבר רוצה להשתנות לטובה, ולנקוט באמצעי שמירה - כדי שלא ייחטא פעם שניה - - -

וכשהיצר הרע רואה זאת, הוא מפחד פן יאבד את ה"קרבן" שלו, ולכן הוא מנסה בכל כוחו - להשקיט "ולטשטש" את הענין, כדי שהאדם לא ירגיש שהוא נפל בפח...

וכיצד הוא עושה זאת? הוא מזדרז תיכף ומיד - לשתף פעולה עם ה"חזרה בתשובה" של האדם...! הוא מניח לו קודם כל - להרגע, ונותן לו להתחיל להתחזק בנושא שהוא נכשל בו. ולאט לאט, הוא מכניס בו הרגשה, שהוא מעכשיו כבר צדיק גמור, זהו! פעם אחרונה - ויותר מזה לא! הוא יותר לא יכשל בחטא הזה.

היצה"ר גם "משחרר" לו ש'יק פתוח - לקבל החלטות וחיזוקים. וכך לאט לאט, הוא מטפח לו את הדמיון שהוא כבר בעל תשובה גמור, והוא לא צריך כבר לפחד שמא הוא יכשל שוב בחטא.

ויתכן מאד, שהיצה"ר משתדל לפעול אצל האדם, שיוריד גם כמה דמעות(!) של חרטה ותשובה. הכל הכל בכדי שהמצפון של האדם יהיה שליו ורגוע, שָׁקֶט וגם רדום, שלא ינקוט בצעדים נגדו...

ולאחר שהאדם מקבל הרגשה נפלאה כזו, אזי שוב - מזנק עליו השודד הערמומי, ובבת אחת מפיל אותו שוב, לתוך מערבולת החטא שהוא נכשל בה בפעם שעברה... ממש "התקפת פתע" - שלא התכוננו וציפו אליה כלל וכלל...

כזה ערמומי הוא היצה"ר!

ובזה לבד - השודד עדיין לא מסתפק - - -

חז"ל ממשיכים לתאר לנו (במסכת סוכה, דף נ"ב:) שלאחר מכן - היצה"ר עולה לפני ב"ד של מעלה, ומתחיל לקטרג על האדם: "אני עד, שפלוני עבר עבירה, בשעה כזו, ובמקום פלוני"!

כזה רשע! לא מספיק שהוא "עובד" עלינו, ומצליח להפיל אותנו בתוך פח העבירה, אלא עוד הולך ומלשין עלינו בשמים, שעברנו עבירות, והפרנו את פי הקב"ה.

ומי גרם לנו לעבור עבירות? היצה"ר בעצמו! גם ערמומי, גם חוצפן, וגם מרושע! ולכן, מחובתינו לפקוח עינים, ולהשאר תמיד עירניים ודרוכים - לכל "התקפת פתע" מצד השודד הזה. ובכך נצליח לסכל, כל תכנית "פיגוע" שמתכנן הוא לפגוע בנשמתינו!

איזו הרגשה צריכה ללוות את האדם בשעת קיום מצוה?

לשם המחשה - ניקח על זה דוגמא מהחיים:

ראיתם פעם אדם שחקן, שמהלך על חבל מתוח באויר? אדם זה מסכן את חייו, בשביל כסף שישלמו לו אם יעבור את החבל בהצלחה. ואולם, דבר אחד ברור לנו: כאשר

השחקן מהלך על החבל, אין הוא חושב כלל על השכר המוכן לו, שהרי אם יסיח דעתו - אף לרגע קט ממעשהו - הוא עלול לאבד את שיווי משקלו, למעוד ולישמט אחורה, ולרסק את כל עצמותיו!

ברור, מעל לכל ספק, שאדם זה בעת הילוכו על החבל הדק, הרי הוא מרכז את כל מחשבתו, ואת כל ליבו - בנקודה אחת בלבד: כיצד להיזהר לעבור את החבל בשלום, ולא להשמט ח"ו לתהום שפעורה תחתיו!

וכך בדיוק, צריכה להיות ההרגשה של האדם, בעת עשיית מצוה: אמנם מובטח לו שכר רב על מעשהו, אולם בשעת עשיית המצוה - אסור לנו לחשוב כלל על השכר שמחכה לנו. כל חושינו צריכים להיות מרוכזים אך ורק בעסק המצוה בלבד. כיצד נוכל לעשות אותה בשלימות ללא כל פגם. ממש כאותו אדם המהלך על החבל שתלוי באויר...

גם מהשחקנים של העוה"ז - אפשר לקחת מוסר כיצד צריך לקיים מצוות!

"יראת שמים" - לשאוף להגיע ליראה שיש "לשמים"

במושגים של היהדות, מקובל לכנות אדם צדיק ששומר בדקדוק על התורה והמצוות, בכינוי של "ירא שמים". (וכך גם שנינו במשנה באבות (פרק א', משנה ג') "ויהי מורא שמים עליכם").

ונשאלת השאלה: מה הקשר בין הדברים? וכי האדם הזה ירא את "השמים"? והלא מהקב"ה הוא מתייירא, וא"כ למה קוראים אותו "ירא שמים"??

התשובה לכך, נעוצה על פי הגמרא מסכת חגיגה (דף יב.) וכן במדרש שהביא רש"י בחומש (פר' בראשית פרק א' פסוק ו') על הפסוק "ויאמר אלוהים, יהי רקיע... ויהי מבדיל בין מים למים".

והסביר רש"י: שאע"פ שכבר ביום הראשון ברא הקב"ה את השמים, שיפרידו בין שני העולמות, בכ"ז - עדיין השמים לא עמדו ביציבות, והיו תלויים כשהם רופפים באמצע. עד שבא הקב"ה ביום השני - וגער בהם: "יהי רקיע"! ומיד, לקול גערתו של הקב"ה, נקרשו ונקפאו השמים, עד שנעשו ל"רקיע". ועד היום הזה הם תלויים ועומדים מחמת אותה גערה שגער בהם הקב"ה, לפני קרוב ל - 6.000 שנה!

ואותו רעיון, באים לומר גם על אדם שירא את הקב"ה, ושומר את מצוותיו, הוא "ירא שמים"! כלומר, יש לו יראה כמו שיש ל"שמים", שקיבלו פחד ונשתתקו עד היום הזה, מחמת ציווי הקב"ה עליהם...

וכך בדיוק, צריכה להראות היראת שמים של האדם, להיות כולו רועד ופוחד מכל ציווי שהקב"ה הזהיר אותנו בתורתו הקדושה!

ואשרי הזוכה, לקבל באמת יראת ה', מאותו סוג כמו שיש ל"שמים"...

העולם לא הפקר - יש דין ויש דיין!

שנינו בפרקי אבות (פרק שני, משנה ז') "אף הוא (הלל הזקן) ראה גולגולת אחת שצפה על פני המים. אמר לה: "על דאטפת - אטפוך. וסוף מטייפיך - יטופון"!

כלומר, הלל בא כאן ללמד יסוד גדול לאותה גולגולת: דעי לך! מידה כנגד מידה (מכ"מ) לא בטלה! בודאי שגם את רצחת פעם מישהו, ע"י שהטבעת אותו בנהר, ומחמת זה - טיבעו אחרים אותך!

ואולם - אל דאגה! גם אלו שהטבעו אותך - עתידים להטבע בנהר, על אשר ביצעו בך גזר דין ללא רשות ב"ד!

ללמדך, שאין הפקר בעולם כלל! ובמידה שאדם נוהג כלפי זולתו - במידה זו ינהגו גם מן השמים כלפיו! כל העוה"ז, הוא כשרשרת אחת גדולה, שכל שכר ועונש - קשור ותלוי בחוליה הקודמת של השרשרת!

וזוהי גם כוונת הפסוק "ואהבת לרעך" - "כמוך אני ה'". אומר הקב"ה: כפי אהבתך לרעך, כך בדיוק אתנהג אני עמך! כמוני - כמוך!

הרשעים שקלקלו - עתידים ליתן את הדין!!

אם הקב"ה שונא את הרשעים, מדוע הוא ממשיך לתת להם - כח, בריאות, עושר, והצלחה גדולה במעשי ידיהם, והרי הם מנצלים את כל זה, להכעיס יותר את הקב"ה?

חז"ל ענו לנו על שאלה זו, בגמרא מסכת עבודה זרה (דף נ"ד:) וזה לשונם:

"הרי שגזל חיטים - והלך וזרעם בקרקע, דין הוא שלא יצמחו!

הרי שעבר עבירה - ובא על אשת חבירו, דין הוא שלא תתעבר ממנו!

אלא, שאין הקב"ה משנה סדר עולמו מפני השוטים. ולכן עולם כמנהגו נוהג, והרשעים שקלקלו - עתידים ליתן את הדין! (עד כאן, תוכן דברי חז"ל.)

כלומר, שמצד מידת הדין היה צריך להיות, שכל מי שמשתמש בבריאה - נגד רצון הקב"ה, מיד הבריאה היתה מקיאה את זה, ולא נותנת שום הצלחה - במעשהו הרע. ורק משום, שאין הקב"ה רוצה לשנות סדרי מעשה בראשית - מחמת כל משוגע שעובר עבירה, זאת הסיבה שהוא ממשיך לתת כח וחיות לעבירה, שגם בה יהיה הצלחה טבעית.

ואולם הקב"ה מבטיח: שהרשע שקלקל את הבריאה, והטריח אותו להוציא דברים נגד רצונו - עתיד ליתן את הדין על כך!

איך ניצח ה"חפץ חיים" את היצר הרע?

מספרים על החפץ חיים, כשהגיע כבר לגיל 80 שנה, וכהרגלו תמיד היה ממשיך להחזיק במנהגו - להתפלל תפילת שחרית ב"נץ החמה". וזאת למרות שדבר זה לא היה

דבר קל, כלל וכלל. שכן במדינות פולין, ובפרט בעיירת ראדין (מקום מגוריו של הח"ח) היה שורר בחורף קור קר וקפוא, ממש כ - 20 מעלות מתחת לאפס, ובכ"ז הח"ח היה מתגבר כארי - לעבודת הבורא.

והנה, בבוקר חורפי אחד, כשבחוץ - קפור אימים, ורוחות ושלגים משתוללות ברחובות, התעורר הח"ח כהרגלו, לקום ולהתפלל בהשכמה, ואולם פתאום, בא היצר הרע, והחל טוען בפני הח"ח: ר' ישראל! אשריך ואשרי חלקיך! כל כך הרבה ספרים חיברת, וזיכית את כל העולם היהודי, בפסיקת ההלכה, ובשמירת הלשון. ממש צדיק גמור אתה! ואני בטוח שיש לך כבר, מקום מובטח בגן עדן.

וכיון שיש לך כבר הרבה זכויות, א"כ, אולי הבוקר הזה תוותר על התפילה בנץ? איך אתה מסוגל לקום ב - 5.00 בבוקר? הרי אתה כבר זקן וחלש, ובחוץ שורר קור שמקפיא את העצמות! וכלפיך - אתה בכלל פטור מללכת לבהכנ"ס! ואולם, מכיון שאתה אדם צדיק ואתה לא מוותר על תפילה בציבור, לכן אתה קם. ואולם לכל הפחות תקום בשעה 7.00 ! עכשיו, זה ממש סכנת נפשות, לקום בקור כזה לזקן שכמוך, שכבר עבר את גיל השמונים!

ענה לו החפץ חיים: אני ממש מתפלא עליך! שהרי אתה יותר זקן ממני באלפי שנים, ובכ"ז - בשעה כזו מוקדמת - אתה כבר הספקת לקום, להתלבש, ולבוא אלי...!

החפץ חיים, קיים היטב את מאמר בעל ההגדה: "אף אתה - הקהה את שיניו, ואמור לו..."

שלשה "יצרים" - וכנגדם - שלשה "חגים" !

שימו לב לדבר מענין, 3 מיני תשוקות, ברא הקב"ה בטבע האדם:

א. תאוות הממון.

ב. תאוות האכילה.

ג. תאוות השינה.

וכעת תיראו דבר מפליא:

כנגד שלשה סוגי תאוות אלו, נתן לנו הקב"ה שלשה חגים בשנה, שכל חג וחג - תפקידו להחליש לאדם תאווה אחת, מבין שלשת הסוגים הנ"ל!

ולמשל:

1. חג הסוכות - מכוון להחליש לאדם את תאוות הממון. אדם חושב תמיד: אני אאסוף ממון. יצבור כסף, עוד ועוד... לשם כך, בא חג הסוכות ונותן לו תזכורת: "צא מדירת קבע, והכנס לדירת עראי"! תזכור שכל העוה"ז הוא רק עראי, ולא משתלם לך לעבוד עליו כ"כ קשה, כיון שאף אחד לא נשאר כאן "קבע" בעוה"ז.

2. חג הפסח - מכוון במטרה להחליש לאדם את תאוות האכילה.
אדם יש לו תיאבון לאכול, ולדחוס עוד ועוד, מן המאכלים המשובחים ביותר, ובשביל זה הוא מוכן לעבוד קשה, העיקר שיהיה לו על השלחן מעדני מלכים. לשם כך, בא חג הפסח ומציב לו תמרור "אדום"! עוצר אותו מהריצה אחר תענוגי העוה"ז, ומרסן לו את התיאבון. הוא מלמד אותו: שבעה ימים, אתה תיאלץ לאכול מצה יבשה ודקה, שלא מתעכלת היטב במעיים, וגם לא שבעים ממנה כראוי. וכל זה בשביל מה? כדי לשבור לך את התשוקות, לכל הנושא הזה של אכילה וזלילה!
3. חג השבועות - גם הוא מכוון כנגד התאוה השלישית שהיא השינה.
אדם כל השנה, אוהב לישון טוב, על מיטה נוחה, וכמעט יותר מחצי מחייו - מתבזבז רק על שינה בלבד!
לשם כך, בא חג השבועות, ומעורר אותו מתרדמת החיים: קום! תשאר ער כל הלילה (ליל שבועות)! תשבור את השינה, ותנצל את זמנך ללימוד התורה! אל תקדיש כ"כ הרבה זמן על השינה, כיון שחבל על הזמן! [ומי שלמד את הגמרא בעירובין (דף ס"ה.) יודע גם את תשובת ר' חסדא שהשיב לבֵיתו, שהפצירה בו שילך לנוח מעט, כדי להחליף כוחות. והוא ענה לה, בזו הלשון: "השתא אתו יומי דאריכי, ונינום טובא". כלומר, עוד יגיעו ימים ארוכים, שננוח בהם הרבה". וכוונתו על ימי המיתה, שאז האדם יש לו הרבה זמן "לישון" בקבר!].
זהו הלקח המוסרי, שמשדרים לנו שלשת החגים של השנה. וכל בר דעת, שיודע להוציא את הלקח הנכון, שנותן לו כל חג וחג - הוא זה שיוצא בסיום החג, עם השקפת חיים נכונה, כפי שמוסרת לנו תורתינו הקדושה!
ועל כך רמזו חז"ל (מסכת שבת קי"ט:): "כל העונה אמן בכל כוחו, פותחים לו שערי גן עדן". אמ"ן =ר"ת: אוכל, ממון, נשים. שמי שמתגבר על שלשה תאוות חזקות אלו, פותחים לו שערי גן עדן...

מיהו הנאשם - החשוד כגורם עיקרי - לכל החטאים והפשעים שלנו?
שמתם לב...?!
בשעת הוידוי, מכים ביד על הלב, ומתוודים על העבירות. ואולם, האם שאלתם פעם, מדוע מכים דוקא על הלב? והרי הידיים והרגליים - הם אלו שביצעו את העבירה, ומה אשם ה"לב"?
המגן אברהם (בסימן תר"ו, אות ג') מעתיק לנו על כך, תשובה בשם המדרש קוהלת: באים כאן לומר ללב: אתה גרמת לי שאחטא!!!

שכן, שורש כל העבירות, נובעות רק מזה - שהעין רואה, והלב מתחיל לחמוד... ואח"כ, האברים פועלים כבר 'אוטומט' את העבירה! הכל מתחיל מהרגשות של הלב! ולכן העצה היא: לסגור את ה"חלונות" של הלב - שלא יוכל יותר להסתכל ולחמוד!
לסגור את "העיניים", שהם ה"חלונות" של הלב, שדרכם הוא מתחיל להמשך ולחמוד!
ואם נפעל כך, לא נצטרך יותר להכות על הלב, ולהאשים אותו שהוא גרם לנו לחטוא...!

יש לנו אלוקים גדול כזה – ואתם הולכים לחפש ב"בורות נשברים" ?
חז"ל במסכת סנהדרין (דף צ"ג.) מספרים לנו דבר מבהיל:
"אמר ר' תנחום בר חנילאי, בשעה שנעשה נס, ויצאו חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש - כשהם חיים ושלמים, בלי שום ריח של חירוך שריפה, מיד באו כל אומות העולם, וטפחו לישראל על פניהם (על שהחליפו אלוקים אחרים, והשתחוו לצלם). ואמרו להם מתוך השתוממות: "יש לכם אלוקים גדול כזה, ואתם הולכים ומחליפים אותו, ומשתחוים לפסילי עץ ואבן"? מיד פתחו ואמרו: "לך ה' הצדקה, ולנו בושת הפנים"!
ולקח נוקב זה - מדבר גם כלפינו:
יש לנו אלוקים גדול כזה, שעושה לנו ניסים ונפלאות בכל צעד ושעל במשך החיים, ואנו הולכים ומחפשים להתחקות ולהדמות לכל הנהגות הגויים"??? - **נקודה למחשבה**.

גילוי מדהים: **מה המחיר ששייך לשלם - בעד ההנאה של תענוגים 'רוחניים'**?
רוצים לקבל קצת מושג, מה נקרא "הנאות" בגן עדן העליון? קראו בבקשה, את מאמר חז"ל הבא:
הגמרא במסכת בבא מציעא (דף קיד:) מספרת על רבה בר אבוה (אחד מהאמוראים, מחכמי הגמרא), ששאל אותו אליהו הנביא שאלה במשניות של סדר "טהרות", ורבה לא ידע להשיב לו. אמר לו אליהו: מה קרה? מדוע אינו בקי בכל ששה סדרי המשנה?
אמר לו: משום שמצב הפרנסה שלי עלוב. אין לי לחם לאכול, ומחמת זה - אין לי ישוב הדעת ללמוד את התורה. שכן "אם אין קמח - אין תורה"! א"ל אליהו הנביא: אתה רוצה כסף? בבקשה אני אתן לך - בוא איתי!
לקח אותו אליהו הנביא, והכניס אותו לתוך... שערי גן עדן! לא פחות ולא יותר...! והנה, מיד כשנכנס לגן עדן, הוא רואה מול עיניו פרדס גדול יפה עינים, עם ריחות משגעים, שנודפים בחלל האויר...
אמר לו אליהו: תקטוף לך פרי אחד מגן עדן, ותשמור זאת בתוך כיס מעילך, כיון שפירות אלו ממש מחיה מתים!
עשה רבה כדבריו. קטף פרי, ושם בתוך כיס מעילו, ועמד לצאת בחזרה.

ואולם, פתאום הוא שומע- - - קול ניסתר שצועק בקול: מיהו זה שרוצה לאכול את עולמו - בחייו? לקבל את שכר העוה"ב שלו - כבר בעוה"ז? מיד נבהל רבה, וזרק את הפרי - שוב בחזרה לתוך הגן, ויצא כלעומת שבא.

ואולם בנתיים, כיס מעילו הספיק לספוג לתוכו את ה'ריח' הטוב של הפרי, שבא מגן עדן, והריח הזה התחיל לנדוף מתוך כיס מעילו, בתוך הרחובות, ולפעול ישועות: החולה נהיה בריא, האנשים התרפאו... ממש ריח נפלא וסגולי שלא מהעוה"ז!

הדברים הגיעו לאוזנו של המלך, והוא שלח מיד לקרוא לרבה, וביקש ממנו למכור לו את המעיל שנודף ממנו כל הריחות והבשמים הנפלאים האלו, והוא ישלם לו במחיר - כפל כפליים.

הסכים האמורא למכור זאת למלך, וממשיכים חז"ל לספר, שרבה קיבל בתמורה למעיל הריחני הזה - סך של 12.000 דינרי זהב!

אתם מבינים? רק ה"ריח" של גן עדן, שווה בעוה"ז 12.000 דינרי זהב! ואם כן - תתארו לכם, כמה שווים הפירות עצמם? כמה שווים כל התענוגים שנמצאים בגן עדן עצמו? הרי אין לנו בכלל שום מושג, אפי' להתחיל למשש - את ערכם של הנאות אלו! ! !

לא לחינם, אמרו לנו חז"ל בפרקי אבות: "יפה שעה אחת, של קורת רוח בעוה"ב - יותר מכל חיי העוה"ז"! ! !

תיקח 120 שנה רצופות שמלאים בהנאות של 'חיי נסיכים'. חיים ורודים ומקסימים, עם כל הנאות ותענוגי העוה"ז, שרק אפשר לחלום עליהם - - - ועל זה, באים חז"ל ואומרים לנו, שכל זה לא מגיע אפי' לאחוז אחד מההנאות שיש בעוה"ב! שעה אחת בלבד (60 דקות!) של הנאה בעוה"ב - מספיקה כבר להכפיל את כל ה - 120 שנה - של חיי הנסיכים הנ"ל ! !

מדהים ממש! מי 'פתי' שמסוגל להפסיד שכר כ"כ עצום ונורא? ? ?

גילוי ערממיותו של היצה"ר: לִזְלוֹל ל"שם שמים"...!

אדמו"ר אחד היה אומר:

לפעמים יצר הרע מסוגל לפתות את האדם, שיתענה שלשה ימים רצופים(!!) ובלבד שיצליח אח"כ לגרום לו, שיאכל את האוכל מתוך תאווה ורעבתנות...

והדברים מזעזעים - למי שמבין !

2 דברים תלויים בעיקר בבחירתו של האדם - ואין עליהם סיוע מן השמים!!

חז"ל כתבו לנו 2 דברים, שעליהם אין סיוע מהשמים, אלא תלויים בעיקר בידו של האדם! ולתועלת המעיינים - נעתיקם כאן:

1. הגמרא בברכות (דף ל"ג:) "אמר ר' חנינא, הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים"! בידו של האדם לקבוע, אם יהיה צדיק, או ח"ו רשע. (מהשמים עוזרים לו - רק לאחר שיעשה "השתדלות" מצידו להמנע מעבירות. ולא לפני זה!).

2. הגמרא במסכת כתובות (דף ל'.) "אמר ר' חנינא, הכל בידי שמים - חוץ מצינים ופחים". כלומר, אדם שלא שומר על כללי הבריאות (לא מתלבש כראוי בימי קור, וכיוצ"ב). עלול להביא על גופו כל מיני מחלות - אף שלא נגזר עליו מהשמים! ולכן, אדם שח"ו חולה, יבדוק תחילה האם אין הוא מזניח את שמירת הבריאות שלו - - - ? ?

יש "קנאה" שמרקיבה את האדם, ויש "קנאה" שמרוממת את האדם!

לימדו אותנו חז"ל בגמרא בשבת (דף קנ"ב): "ורקב עצמות קנאה". כל מי שיש לו קנאה ותחרות בליבו - עצמותיו בקבר מרקיבים. וכל שאין לו קנאה בליבו - אין עצמותיו מרקיבים"!

והיכן מצינו דוגמא בולטת, ליסוד חז"ל הזה? אצל יוסף הצדיק! האחים חשדו אותו שהוא מקנא בהם ורוצה למשול עליהם, ואולם כשיוסף נפטר, הפסוק מדגיש עליו "ויקח משה את עצמות יוסף עמו".

מדוע מדגישים דוקא את העצמות של יוסף? אלא לומר לנו, שזה הסימן המובהק, שלא היה לו שום קנאה כלפי אחיו, ולכן עצמותיו לא הרקיבו, אלא נשארו שלמים וקיימים! נאמץ לנו מידה יקרה זו: לא לקנאות בשנוי! אמנם, ברוחניות נאמר: "קנאת סופרים תרבה חכמה" אלא שגם אז, הקנאה צריכה לבוא מכיוון מחשבה: "למה אני לא הגעתי למעלותיו של השני", ולא לחשוב ולהסתכל ב'עין צרה' על השני - "למה יש לו מעלות טובות כאלו"! אלא אדרבא, שהקנאה תביא אותו להתחבר ולהתיידד עם השני, וללמוד ממנו את דרכיו הטובים!

מחקר פסיכולוגי: "חלומות" בלילה - האם באמת יש בהם ממש?

לתועלת המעיינים, ברצוננו להעתיק כאן סוד גדול לפתרון חלומות!

ונקדים תחילה את דברי הגמרא במסכת ברכות (דף נ"ה:), שם שאלו חז"ל "סתירה" בין הפסוקים. מצד אחד כתוב "בחלום אדבר בו", כלומר, שהקב"ה מראה לאדם בחלומו - דברים שרוצה לומר לו. וחלום כזה יש בו ממש. ואולם, מצד שני כתוב "חלומות שוא ידברו", כלומר, שאין בהם שום ממש!

וא"כ שואלים חז"ל, מהו האמת? האם חלומות יש בהם ממש, וצריך לחשוש אליהם, או לא?

מתרץ רבא - שכאן מדובר בשני סוגי חלומות: חלום ע"י מלאך, וחלום ע"י שד. כלומר, כשרוצים לגלות לאדם בחלומו דבר אמיתי, שצריך לחשוש אליו - מראים לו

זאת בשליחות ע"י מלאך. ועל חלום מסוג כזה נאמר בפסוק "בחלום אדבר בו". ואולם, כשרוצים להראות לאדם דברים בטלים בחלומו, עושים לו זאת בשליחות של שד. שהוא בא לאדם בחלום, ומפחיד אותו בכל מיני דברים מרתיעים.

עד כאן דברי הגמרא. וכעת ממשיך הגאון ר' עובדיה יוסף (בספרו "יחוה דעת" חלק ד', עמוד ק"מ) ועושה חשבון:

הנה יוצא לנו מהגמרא הנ"ל, שהחלום היחיד שצריך לחשוש אליו - זה רק חלום שבא ע"י מלאך, שאז יש בו ממש, וכנ"ל, וכעת, אם האדם חולם בלילה חלום, יש להניח שאין הוא כל כך צדיק, עד כדי שמלאך יתגלה לו בחלומו להראות לו דברים שעתידים להתקיים בו!

אלא יש לשער, שרוב החלומות שלנו זה רק ע"י שדים, שעליהם כתוב בגמרא הנ"ל - "חלומות שוא ידברו", ואין בהם ממש!

וממשיך הגר"ע: ואדם שבכ"ז ליבו נוקפו לנוכח חלום שחלם, מה יעשה? מייעץ לו הרב: יקדיש יום אחד לכבוד הקב"ה!

כלומר, שבאותו יום יעשה תענית דיבור, ימעט ככל האפשר בשיחה בטילה, ויקרא תהילים, ויעסוק גם בתורה כפי כוחו. ואם עשה כך, ישים מבטחו בה', שיהפוך לו את הקללה לברכה!

[ואמנם, יש להמנע שלא לפתור את החלומות, ע"י כל מיני מגידי עתידות, והוזי הזיות למיניהם! שהם רק מקלקלים יותר מאשר מתקנים. וכמו שהזהירו אותנו חז"ל בגמרא שם: "כל החלומות הולכים אחר הפה"! ודי בזה למבין].

ודבר זה, העתקנו דוקא בשער של "שכר ועונש", להורות ולהודיע, שמכל חלום שאדם רואה - יידע לו שדורשים ממנו להתעורר רק בדבר אחד ויחיד: להוסיף עוד תורה, עוד תהילים, להמנע מדיבורים בטלים ובמיוחד מדיבורי לשון הרע! וכמו שפסק כן הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א בתשובה הנ"ל. ודבר זה יעלה לו - במקום העונש שח"ו היה צריך להגיע אליו.

זו העצה לפתרון חלומות ע"פ השקפת חז"ל, ומי ששומר דבריהם - לא ידע דבר רע!

אדם שחוטא בסביבה ששומרים תורה ומצוות - התביעה עליו כפולה !

שני פרשיות של "קללות" נכתבו בתורה: פרשת בחוקותי (בחומש ויקרא). ופרשת כי תבוא (בחומש דברים). ובכ"ז, מי שמבחין בהם - רואה בהם הבדל גדול ומשמעותי:

בפרשת בחוקותי - יש רק 49 קללות.

בפרשת כי תבוא - מנין הקללות כפול פי 2: 98 קללות !

מה השתנה? מדוע בפרשת "כי תבוא" מקפידים עלינו יותר, ומכפילים לנו את מנין הקללות - כפול ומכופל?

התשובה לכך נעוצה, במציאות ה"טכנית" של שני הפרשיות: את מי באים כאן לקלל? בפרשת בחוקותי - באים לקלל את (ח"ו) כלל ציבור עם ישראל, באם יחרוג מדרך התורה. בפרשת כי תבוא - באים לקלל באופן פרטי - לכל יחיד ויחיד מישראל, באם יחרוג מדרך התורה.

ובהבדל קטן זה - נעוץ כל ההבדל:

"ציבור" שטועים - ועוברים על דרך התורה, בשמים מתחשבים איתם, ולא נותנים להם כ"כ הרבה קללות. ומדוע? מפני שיש עליהם כל מיני 'לימודי זכות': כך הם גדלו בחברה כזו, הם אנוסים, תינוקות שנשבו, אף אחד לא הוכיח אותם, וגם לא היה להם ממי ללמוד, וכו' וכו'.

ואולם - בפר' כי תבוא: מדברת התורה על יחיד, שנמצא בתוך סביבה ששומרת תורה ומצוות, ובכ"ז הוא חורג מהדרך שלהם, ועוזב את דרך התורה - עליו התביעה כפולה ומכופלת:

אתה לא אנוס! היה לך ממי ללמוד! אתה נמצא בסביבה, שמתנהלת שם אורח חיים דתית, ובכ"ז אתה מתעלם מכל זה - ועובר עבירות? הרי בזה אתה נהפך להיות מזיד, ולכן גם עונשך כפול ומכופל - 98 קללות - פי 2 !!!

והדברים מחייבים כל אחד מאיתנו:

למדנו, שהחטא של כל יחיד מציבור שומר תורה ומצוות - חמור פי 2 - מחטא של אדם חילוני שגר בסביבה של ציבור חילוני, ועובר עבירה!

לתשומת לב - - - !

לבקש מחילה ב"הדרגה": מהעבירות הקלות, ואח"כ החמורות.

כיצד ניתן לבקש מהקב"ה, שימחול לנו את העבירות? חז"ל בגמרא בסנהדרין (דף ק"ז.) מספרים לנו איך דוד המלך הצליח לבקש זאת מהקב"ה. וכך מספרים שם חז"ל: "אמר דוד לפני הקב"ה שגיאות מי יבין. כלומר: רבש"ע! תמחול לי לכה"פ רק על ה"שגיאות" העבירות בשוגג שעשיתי - לא יותר!

אמר לו הקב"ה - מחול לך!

חזר דוד המלך וביקש: "מנסתרות" נקני. בבקשה רבון העולמים, אם כבר אתה מוחל - אגב השגגות- תמחול לי גם על העבירות במזיד - שנסתרות ממני, ואין אני זוכר אותם.

גם בזה נתרצה לו הקב"ה ואמר לו: מחול לך. ראה דוד שהשעה היא עת רצון, המשיך לבקש יותר: "גם מ"זדים" חשוך עבדך", בבקשה תמשיך את המחילה גם על העבירות שעשיתי ברצון, במזיד, מתוך ידיעה.

וכיון שגם בזה ראה דוד שהקב"ה הסכים לבקשתו, אז כבר העיז לבקש: "ונקיתי מפשע רב", בבקשה רבש"ע! תגמור כבר את השורה של המחילות - ומחול לי גם על "פשעים", כלומר, על העבירות החמורות ביותר! (שעשיתי מתוך כוונה ל"הכעיס", ולא רק לשם "תיאבון". בר מינן.)

שמעתם איך צריך לבקש בתפילה על העבירות? להתחיל מהקל - אל הכבד:

* שגיאות. [שוגג].
* מזיד - [בכוונה].
* וגם על הפשעים. [להכעיס ח"ו].

זו הדרך, שבא ניתן להשיג מחילה לפני הקב"ה !

עצות נפלאות לתיקון ושמירת הברית!

בפרשת וירא, כותבת התורה על אברהם אבינו "...והוא יושב פתח האהל כחום היום". ודרשו חז"ל במדרש "כחום היום" - זהו חום של "גיהנום"! ללמדך, שאברהם אבינו יושב על פיתחה של גיהנום, ולא מניח ליהודי שמל את עצמו, להיכנס להתייסר בתוך אש הגיהנום!

ואולם, במה דברים אמורים? ביהודי שיש לו את "אור המצוה" על בריתו. כלומר, ששמר על בריתו בקדושה ובטהרה, ולא פגם בברית הקודש!

ואולם מי שח"ו חטא, וטימא את ברית הקודש - א"כ גם הקדושה של אור המילה פרחה ממנו, ואין לו יותר את הזכות של 'שמירת היסוד' - שתגן עליו מפני אש הגיהנום!

ואולם גם במצב כזה, עדיין יש תקוה, ואסור להתייאש - - -

כיון שאסור לנו לשכוח, שכל דברי חז"ל אמורים באדם שקלקל ולא חושב לתקן! כלומר, שהשחית את כל קדושתו, ולא נותן אל ליבו לחזור בתשובה, ולעבוד על עצמו בנקודה הזו!

ואולם יהודי, שהתחרט על העבר, וקיבל על עצמו לעתיד (בהחלטה נחושה ואמיתית!) לעשות את כל מה שביכולתו להזהר ולהשמר מהחטא הנורא הזה - ליהודי כזה - שוב חוזר אליו הָאָרָה של קדושת המילה, ואברהם אבינו שוב מקבלו בזרועות פתוחות להצילו! שכן כלל בידינו: ש"אין לך דבר העומד בפני התשובה"!!!

ולתועלת כולנו, נעתיק כאן מספר עצות והדרכות, כיצד ניתן לתקן חטא חמור זה:

1. עצה ראשונה לתיקון פגם הברית: להתחזק בלימוד התורה! להוסיף לפחות עוד שעה של לימוד תורה. ולא לשכוח לקחת בחשבון - שכל טורח ומאמץ שהוא משקיע ומזיע כדי להבין את התורה הקדושה - הזיעה הזו מוחקת לו את כל המקטרגים שנבראו מהעוון הנ"ל!

2. עצה שניה לתיקון פגם הברית: כשעושה את המצוות, יעשה זאת בחום ובהתלהבות גדולה! כדי שהזיעה שתהיה לו מכך תמחוק לו את המקטרגים! [וכך כתב גם ה"בן איש חי" (שנה שניה, פרשת לך לך, אות ד'.) שהזיעה שאדם מזיע, ובעיקר בהכנות לשבת קודש - מוחקת לו את המזיק מהעוון הידוע! ע"ש].

3. עצה שלישית לתיקון פגם הברית: יזהר לענות בתפילה "אמן יהא שמיה רבה" בכוונה גדולה (ולפחות יתאמץ לכוון בפירוש המילים שמוציא מפיו!) שגם דבר זה 'סגולה' לקרוע מעליו את כל המשטינים והגזירות הרעות!

4. עצה רביעית לתיקון פגם הברית: להשתדל מאד להוסיף קדושה וטהרה. ובפרט להקפיד לטבול במקווה טהרה. ולפחות יזהר בזה בכל ערב שבת קודש. [וב"כף החיים" (סימן פ"ח, אות ה') העתיק בשם החיד"א דבר מבהיל. וזה לשונו: "...מסורת בידינו, שכל מי שראה קרי, ומשתדל לטבול ביום ההוא דוקא, ומתוודה כראוי, זוכה עי"ז למחוק את המזיק של הקרי!!! והוסיף שם הכף החיים, שאף אם אינו יכול לעשות זאת במקווה, בכ"ז יש לו עדיין תקנה לשפוך על עצמו ט' קבין מים על ראשו בזרם שוטף. (וט' קבין - זהו שיעור של 12.5 ליטר מים. ואפשר לעשות כן גם ע"י סילון מים של מקלחת. כן פסק הגאון ר' עובדיה יוסף, בספרו "ילקוט יוסף" חלק א', עמוד קל"ג, בהערה).

ועיין עוד ברמ"א (סימן תר"ו, סעיף ד') שג"כ פסק דאם הוא מצטער במקווה - מועיל העצה של שפיכת ט' קבין מים].

5. אלו הם סיכום ארבעת העצות, ואולם - העיקר שבעיקרים, החשוב מכל הדברים שצריך לזכור: שלא "לגרות" את היצר הרע על עצמו ! ! כלומר, מאחר וידוע לכולנו, שעיקר חטא זה מתחיל מפגימת העינים, לכן כשרוצה לעשות 'תשובת המשקל' - חייב לשמור על עיניו ברחוב ב - 7 מנעולים !

אמנם נכון שבהתחלה זה קשה, אולם אדם חכם יודע, שסוד ההצלחה לנצח את היצר הרע - זה לעבוד נגדו "בהדרגה"! ולא 'בבת אחת'! כלומר, להישמר היום מראיה אחת אסורה. ולמחר - להישמר משני ראיות אסורות. ומחרתיים - להישמר משלשה ראיות אסורות. וכן הלאה... עד שיצליח להרגיל את עיניו שכבר באופן טבעי יהיו נשמרות מלהסתכל על כל דבר ברחוב! שכן כלל בידינו: "הרגל - נעשה טבע"!

ושיהיה ברור: אם האדם לא מתאמץ להתחיל לעבוד על עצמו מהנקודה הזו של "שמירת העיניים" - א"כ יידע לו שכל מה שיעשה - יהיה לריק! שום 'תיקון' בעולם לא יעזור! כיון שראשית לכל צריך לתקן את השורש והמוקד שמשם נמשך כל החטא הזה! וחז"ל גילו לנו, שרק ע"י ראיית העיניים - האדם מתדרדר עד כדי לפגום בבריתו!
ולכן, רק אדם שחושב שהוא מסוגל להתחיל לעבוד על עצמו מהנקודה הזו של שמירת העיניים (ולפחות - 'בהדרגה') - רק בשביל אדם כזה - יש לו תקווה לטהר את נשמתו בארבעת העצות שהובאו לעיל!
לתשומת לב - - - !

מדוע היהודים אוהבים כסף?
על שאלה זו, קיבלנו תשובה קולעת מאת רבינו ה"חפץ חיים", שהגדיר לנו היטב - בכמה מילים - מה ההבדל בין הגויים ליהודים, בענין הרדיפה אחר הכסף. וזה תוכן דבריו:
אצל הגויים - הזמן עולה "כסף"! כלומר, כל דקה ודקה אפשר לנצל אותה לעוד עבודה, ולהרוויח עוד כסף. ולכן מי שמבזבז זמן - הוא מפסיד בעצם "כסף"!
נמצא, שהם לקחו את הדבר ה'טפל' ושמו אותו בראש סולם החשיבות! שהרי כך הם מגדירים, שהכסף שווה להם יותר מה'זמן', ולכן יש לנצל את הזמן - בכדי להרוויח עוד כסף!
ואולם אצל היהודים שמודרכים ע"פ השקפת התורה, אצלהם כיוון המחשבה בדיוק הפוך:
הכסף - עולה "זמן"! כלומר, הזמן שהקב"ה נותן לאדם בכל יום, זו המתנה היקרה ביותר שיש ליהודי מאמין! ולכן אדם כזה, לא מוכן להשקיע שעות נוספות של זמן, בכדי להרוויח עוד כסף, שהרי בזה הוא מפסיד דבר יקר ונצחי שזהו ה"זמן" שבו הוא יכול להרוויח עוד תורה ומצוות, ולקנות חיי נצח! וא"כ לא "מִשְׁתַּלֵּם" לו לבזבז את הזמן היקר שלו על עוד "כסף", כיון שבזמן הזה הוא יכול לקנות דבר שחשוב לו - יותר מהכסף!
הנה, זוהי השקפתו הטהורה של רבינו החפץ חיים. וכל אדם בידו להחליט, ולקבוע לעצמו את 'מסלול' חייו לעתיד. ו - 2 דרכים עומדות לפניו:
1. או שהכסף שווה אצלו יותר מהזמן, ולכן הוא יהיה מוכן "למכור" אלפי שעות מזמן החיים שלו - בשביל להרוויח עוד כסף!
2. ויש לפניו גם דרך שנייה: לדעת שהזמן של החיים - שווים הרבה לאין ערוך יותר מהכסף! ולכן כל דקה מחושבת ומנוצלת אצלו - להרוויח רק כדי פרנסתו, ואת יתר הזמן - לנצל ולחטוף עוד תורה ומצוות, ולקנות חיי נצח, שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ אצלו - לעולמי עד !
אלו הם שני המסלולים - לבחירתכם החופשית...

2000 שנה של שנאה מטורפת!

כבר 2000 שנה עברו מאז חורבן המקדש, ועדיין לא הצלחנו לתקן את העוון המר של "שנאת חינם"!

2000 שנה של פילוג ופירוד בתוכינו, עדה נגד עדה, מפלגה נגד מפלגה, חסידים נגד ליטאים, אשכנזים נגד ספרדים, חילונים נגד חרדים, וכו' וכו'.

והאצבע המאשימה צריכה להיות מופנית - לא אל אחינו החילוניים - אלא דוקא עלינו החרדים! אם אנו, בינינו לבין עצמנו, היינו מאוחדים ומלוכדים במטרה אחת - א"כ בודאי ובודאי שהמשיח היה בא מזמן!

ומנין לנו ה'ביטחון המופרז' הזה? מהזוהר הקדוש.

וכך כותב לנו הזוהר הקדוש, בספר "מדרש הנעלם" (סוף פרשת נח): "ר' אליעזר אומר, גלות האחרון אין לה קץ וזמן, אלא הכל תלוי ועומד ב"תשובה" שיעשו עם ישראל!

שאל אותו תלמידו ר' עקיבא: איך יתכן מציאות כזאת שכל עם ישראל יחזרו בתשובה? הרי העם היהודי מפוזר בכל ארבע פינות העולם, ולא תיתכן כלל מציאות, שכל העם היהודי - כולו - יחזרו בבת אחת בתשובה?

ענה לו ר' אליעזר: "חַייְךָ! (כלומר, בשבועה) כדי שיבוא משיח, אין צריך שכל עם ישראל כולו יחזרו בתשובה, אלא מספיק שתהיה "כנישתא חדא", כלומר, קבוצה אחת מתוך העם היהודי שתחזור בתשובה - ובזכותה יגאלו גם כל אחיהם היהודים!

שמעתם? הרי זה ממש לא יאומן! במשך כל ה - 2000 שנה, עדיין הקב"ה לא מצא בעם היהודי אפילו קבוצה אחת(!!) שחזרה בתשובה, ונמצאת באחדות מושלמת!!!

שנאת החינם אכלה בנו עד השורש, ולא עזר לנו כל הצרות שעברנו (אינקוויזיות, מסעי צלב, גירושים ורדיפות, ועד השואה הנוראה) עדיין אנו לא מסוגלים לחיות באחדות אמיתית - אפילו קבוצה אחת בלבד!!!

וא"כ הבא ונחזיר את הגאווה לעם היהודי, נתלכד ונתאחד לפחות אנו החרדים - קבוצה קטנה מתוך עם ישראל, ודוקא בזכות הקבוצה הקטנה הזאת - נביא את הגאולה לכלל עם ישראל, וכפי שהבטיח לנו התנא ר' אליעזר בזוהר הקדוש!

ואשרי אותה "קבוצה" שתזכה להחיש לנו את ביאת משיח צידקנו!

העשיר המיליונר רוטשילד - מת בכספת ברעב!

רוצים אתם לדעת, עד היכן מגיע עונשו של זה המצער ופוגע בחברו? הנה, קראו לפניכם את מכתבו המדהים של הסטייפלר הקדוש, שהובא בספר "קריינא דאיגרתא" (חלק א', סמנים נ"ז, ונ"ח).

הסטייפלר מתייחס שם במכתבו, לאדם אחד שפגע קשה בחברו, ועל זה כותב הסטייפלר דברים קשים ומחרידים, ולתועלת הרבים הננו מעתיקים כאן את לשונו מילה במילה:

"צריך לדעת - כותב הסטייפלר - כי עוון גדול וחטא נורא הוא לצער אדם מישראל, ואפילו צער קל של דיבור בעלמא... כי מלבד עונשים הנוראים שיקבל על זה לאחר פטירתו - הנה כמה פעמים גם בעוה"ז נענש, אשר הנרדף שהוא רדף אותו, עולה מָעֲלָה מָעֲלָה ומצליח, והוא יורד מטה מטה, ונשאר בזוי וגלמוד, ועיניו רואות וכלות!

"...וצריך עוד לדעת, שאין העולם הפקר, ולא נאבד מהקב"ה אפילו מילה אחת או תיבה אחת, ממה שציער את חברו. ומאד מאד צריך לפחד מהקב"ה, כי ישלם מידה כנגד מידה"!

עד כאן לשונו.

הרי לנו מילים נוקבות כדורבנות, של הסטייפלר הקדוש, שמזהיר ואומר, שמי שפוגע בחברו - מחכה לו עונש - לא בעוה"ב - אלא עוד בעולם הזה! שהקב"ה ישלם לו 'מידה כנגד מידה', ויהפוך את גלגל מזלו, שחבירו יעלה מעלה מעלה, והוא ירד מטה מטה, ועיניו רואות וכלות!

וסיים הסטייפלר את מכתבו במילים אלו, וזה לשונו: "ומאד מאד צריך לפחד מהקב"ה, כי ישלם מידה כנגד מידה"!!!

כלומר, יש לך כאן עסק, לא עם בשר ודם, שהיום כאן ומחר בקבר, אלא עם הקב"ה בעצמו! ואנו מאמינים באמונה שלמה, שהקב"ה ישלם בסופו של דבר - מידה כנגד מידה, ואם לא היום - אז מחר! וכלשונו הקדושה של הסטייפלר: "מאד מאד צריך לפחד מהקב"ה"!!! נורא ואיום!

ותדעו לכם אחים יקרים: שאי אפשר לברוח מהקב"ה! מאדם שרוצה לנקום בך - אתה יכול לברוח ולהתחמק, ואולם מהקב"ה אי אפשר לברוח! אפילו אם תתחבא ב"בונקר" 10 מטר מתחת האדמה - גם שמה הוא ימצא אותך כדי להעניש אותך! לא יעזור לך שום דבר!

וכפי שמספרים על ה"ברון רוטשילד", מיליונר גדול שהיה לפני כ - 100 שנה, אדם זה היה עשיר עצום במדינת אנגליה, עד שאמרו עליו שמכל מיתה הוא יכול למות - רק לא מרעב! הוא האחרון - שיכול למות מרעב!!!

ובכ"ז, מה קרה לו בסוף? הוא מת מיתה שפילה של מיתת רעב! כשנכנס לספור את האוצרות בכספת שלו (שהיתה גדולה בגודל של 'חדר') נטרקה הדלת אחריו (ו"פעמון אזעקה"

לא היה עוד בזמנם) וכך הוא נשאר סגור שם כמה ימים, עד שגווע ומת שם מתוך רעב!
וחרט על הקיר בדם שבאצבעו: "אני העשיר הגדול בתבל מת מתוך רעב"!
ללמדנו, שלא יעזור לאדם דבר! ואפילו יהיה העשיר שבעשירים! אם הקב"ה רוצה לתפוס אותך, הוא סוגר אותך בתוך 'כספת' - וזהו!! לא צריך יותר מזה!
ולכן, אדם שפוגע או מזיק לחבירו, צריך להחדיר לראש היטב היטב, את המילים המרעידות שאמר הסטייפלר הקדוש:
"מאד מאד צריך לפחד מהקב"ה, כי ישלם מידה כנגד מידה"!!!
והדברים מדברים בעד עצמם, וכל מילה נוספת - מיותרת!

לא להיות "גבוה" - על חשבון השפלת השני!

מסופר על גדול בעלי המוסר, ר' ישראל סלאנטר, שפעם כשהיה מהלך בדרכו, ראה לפניו קבוצת ילדות משחקות את המשחק: "מי גבוה ממי", שכל אחת מדדה מי יותר גבוהה מחברתה.
והנה מבחין ר' ישראל, שילדה אחת לוקחת פתאום את חברתה, מורידה אותה על הכביש, והיא נשארת לעמוד על המדרכה, ואז היא קוראת לעבר חברתה: "את רואה שאני יותר 'גבוהה' ממך"!
כשהבחין ר' ישראל במעשיה של הילדה, נרעש כולו ואמר: "חוששני, שילדה זו כשתגדל - תהיה בעלת מידות רעות, וחברותיה עוד יסבלו ממנה"!
נבהלו התלמידים ואמרו לר' ישראל: איזו מידה של "שחיתות" ראה הרב בילדה הזאת? הרי בסך הכל היא שיחקה 'משחק' עם חברותיה שנקרא "מי יותר גבוה ממי", ומה רע במשחק הזה?
ענה להם ר' ישראל, שמעו ואסביר לכם:
גם אני מכיר את מהלך המשחק הזה! ואני יודע שיש שני דרכים איך לשחק במשחק הזה:
א. אפשרות אחת - להביא כסא או שרפרף, לעמוד עליו ולומר לחברתה: "את רואה איך שאני יותר גבוהה ממך"!
ב. ואפשרות שניה - לא לטרוח ולא לעשות שום מאמץ מצידך, אלא פשוט להנחית ולכופף את השני למטה אל הכביש - ואז ממילא אתה נראה יותר גבוה ממנו!
המשיך ר' ישראל ואמר:
ילדה שרוצה לְהֵרָאוֹת גבוהה - על חשבון חברתה, להשפיל ולהנמיך את השני - ועי"ז לְהֵרָאוֹת יותר גבוהה - דבר זה מראה על שורש של מידות רעות שטבועים בתוך האדם!
ילדה זאת טבועים בתוכה מידות רעות של "שְׂתַלְטָנוּת" ורמיסת השני, ואם לא תמהר

לתקן את מידותיה בעוד מועד - הרי מידות אלו יגדלו עימה, ואח"כ יפרצו החוצה, וקשה יהיה לעוצרם!!!

עד כאן תוכן המעשה.

ולמדנו לקח עצום, מסיפור זה של ר' ישראל: לא להתנשא - על חשבון השפלתו של השני! לא לקנות "שם טוב" בחברה - על חשבון עלבונות והשפלות על גבו של השני!!

אתה רוצה לְהֵרָאוֹת "גבוה"? בבקשה! תעבוד ותתאמץ, תעלה על הכסא, ובכך תקנה את מעמדך! ואולם בשום אופן אסור לך להתבלט ע"י השפלת ורמיסת האחרים! לְהֵרָאוֹת איך שכולם "אפס" - ורק אתה ה"גבוה" מכולם? שיטה זו מראה על שחיתות נוראה של מידות רעות ורקובות!!!

הפוגע בחברו - פוגע בכבוד ה"צלם אלוקים" שבו!

התורה מצווה אותנו, על דיני "בין אדם לחבירו". לא לנקום, לא לנטור, ואפילו לא להשאיר שנאה בלב! ממש לכבד את החבר כאילו הוא חלק מגופך ממש! "ואהבת לרעך כמוך" - כמוך ממש!

ובאמת, איך יתכן להגיע לידי דרגה גבוהה כזאת? והרי גם אצל הגויים, שנהוג אצלם המושג של "כבוד הזולת" - מ"מ - הכל שם מבוסס על שכל והגיון!

"יד לוחצת יד"! "יחס גורר יחס"! "מעשיך - יקרבוך, ומעשיך - ירחקוך"! אצל הגויים - החבר הוא ה"מַרְאֶה" של האדם, והיחס אצלם הוא 'הדדי'! אם הוא טוב - אז גם חברו טוב כלפיו, ואם הוא מתנהג בשנאה וקטטה - אז גם חברו מחזיר לו את אותו פרצוף! זה הכל בחוקות ונימוסי הגויים!

ואולם התורה הקדושה, דורשת מאיתנו מושגים אחרים לגמרי! אפילו שחברך רימה או "ליכלך" עליך - אסור לך להשיב לו נקמה, ואפילו לא ברמז של נטירה, ואפילו לא שנאה בלב! כלום!!! להמשיך לאהוב אותו כמו בתחילה!

איך אפשר לצוות עלינו דבר כזה? הרי אנו בסך הכל "בני אדם", עם יצרים של נקמה, ועם טבעים של אכזריות, וכיצד אפשר לשלוט על 'טבעינו', ולהמשיך לאהוב את החבר - כאילו לא קרה דבר?

תשובה על כך, עונה לנו התורה הקדושה בחומש בראשית (פרק ט' - ו') "כי בצלם אלוקים עשה את האדם"!!!

כלומר, שבאמת מצד הגוף ה'חומרי' - היינו יכולים להשיב נקמה או שנאה כלפי חברינו, שהרי הוא פגע בנו בגופו - ומדוע שלא יענש על כך?

בא האלוקים ומזהיר אותנו: אסור לך לפגוע בחברך - לא בגלל הכבוד האישי שלו, ולא בגלל שיש לו איזה 'יתרון' או 'חשיבות' עליך - אלא פשוט בגלל שיש בגופו חלק שנילקח

מהאלוקים: "צלם אלוקים"! ובגלל הצלם האלוקים שיש עליו - בגלל זה לבד - תכבד אותו! בגלל ה'חלק האלוקי' שיש בו!
נמצא, שאדם שמכבד את חברו, הוא עושה זאת אך ורק בגלל - כבודו של הקב"ה! שצלם דמותו של הקב"ה חקוקה על כל בן אדם!!!
ואם תשאלו: ובמה מתבטא 'צלם אלקים' זה על האדם?
תשובה על כך, ענו לנו חז"ל במסכת חגיגה (דף ט"ז.) וזה לשונם: "בשלשה דברים דומה האדם למלאכי השרת:
1. האדם יש לו שכל ודעה להבחין בין טוב ורע! (וזה חלק אלוקי. וכפי שכתוב בפסוק: "והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע"!)
2. האדם מהלך בקומה זקופה, שזה מורה על חלק הנשמה האלוקית שבו. שהיא מגביהה את גופו תמיד 'זקוף' כלפי מעלה! למקום שהנשמה ירדה משם! (בניגוד לבהמה, שכפופה תמיד לעפר).
3. וכן האדם מדבר בלשון הקודש, שזה ג"כ חלק אלוקי, וכפי שידוע, שבשפה הזאת (לשון הקודש) השתמש בה האלוקים כדי לברוא את העולם, ובלשון הזאת הוא גם כתב את שני לוחות הברית! (עיין בזה במדרש רבה בראשית, י"ח - ב', וכן ב"ביאור הלכה" או"ח, סימן ק"א סעיף ד', עיי"ש).
אלו הם שלשת החלקים הרוחניים, שמבטאים את "צלם האלוקים" שבאדם!
נמצא, שמי שח"ו מזלזל בחבירו, הוא מזלזל גם בחלק האלוקי שנמצא בתוך גוף האדם, בזה שהוא פגע ב'צלם האלוקים' שבו! ומי שמכבד את חבירו, הוא מכבד בעצם לא את חברו - אלא את החלק הרוחני שבו שנקרא "צלם אלוקים"!
ולכן, לפני שהאדם פוגע או מזלזל בחבירו, שיעצור את עצמו, ויחשוב היטב היטב: אתה הולך כעת לפגוע - לא בחברך - אלא ב'צלם האלוקים'! בחלק האלוקי שטבוע בו! ומי הוא זה שפגע בכבוד האלוקים וניקה מעונש - - - ? ? ?
המצער את חברו מצער כביכול את הקב"ה בעצמו!
אדם אחד, שחבירו העליבו ופגע בו, עקב מריבה שפרצה בניהם, ניגש לפני רבו ר' בונם מפשיסחא, וסח בפניו את התנהגותו הרעה של חברו, וביקש מרבו שיעניש הו קשות על זה!
שמע הרב את בקשתו של אותו יהודי, וענה לו בחיבה:
"בוא ושמע, בגמרא במסכת סנהדרין (דף מ"ו.) מגלים לנו חז"ל, ש"בשעה שאדם מצטער - שכינה ג"כ מצטערת עמו, וצווחת ואומרת "קלני מראשי, קלני מזרועי"!
כלומר, שהקב"ה, כביכול, משתתף בצערו של כל יהודי ויהודי!

וא"כ, אמור נא לי אתה: וכי כדאי הוא לצער את השכינה בשביל "סיכסוך" כזה קטן - - ? ? ?

'דו שיח' בין חולה לרופא על אפשרות גמילה

מ"כעס ועצבים"!

החולה: אדוני הרופא, אני מרגיש תשוש וחלש, הידיים, הברכיים. הלחץ דם תמיד עולה, לחץ ועצבים, אני רועד ולחוץ, וכו'. ובקיצור: לא טוב לי! אני מרגיש שכל המערכת קורסת.

הרופא: הייתי מציע לך לפנות לבית חולים, לשם סידרת בדיקות מקיפות.

החולה: אוי! אדוני הרופא, רק לא זה... אני מפחד מבית חולים... זה מכניס אותי לפחד ומתח, והלב דופק לי... אולי יש משהו אחר?

הרופא: טוב, אומר לך את כל האמת: דע לך, שיש לך שני אפשרויות:

הדרך הראשונה: זה בית חולים, בדיקות, מעקבים, טיפולים, תרופות, ואולי גם "צינטורים" וכו', ואם צריך גם אישפוז.

והדרך השניה: שהיא בטוחה ויעילה יותר, והיא גם תפטור אותך מכל הטיפולים של הרפואה ה"קונבנציונלית"...

החולה: (בהתלהבות) כן הרופא! הדרך השנייה נראית יותר מעניינת ואמינה. מה השיטה הזאת?

הרופא: (בסבר פנים רציניות) טוב, תראה, השיטה הזאת בודאי יעילה. זו רפואה עתיקה שהוכיחה את עצמה כבר 3000 שנה! גדולי הפרופסורים שבעולם גם מאשרים אותה. והיא - פשוט מאד: לא לכעוס! להפסיק להתרתח ו"לאכול את הלב" על הצלחתו של השני, ולא להיות "רועד" כל הזמן מהעושר והכסף של השכן!

וכך, כשתהיה יותר שקט ורגוע ושליו – אתה תהפוך לאדם חדש!

החולה: אוי, אדוני הרופא! אבל קשה לי מאד לעמוד בזה! לא לכעוס, לא להתרגז, לא להתעצבן, וכו'. איך אפשר "לעצור" את הדחפים של הכעס שלי?

הרופא: הוֹ! עכשיו אתה מדבר לְעִנְיָן! את הדרכים להיגמל ממחלת הכעס והעצבים - הייתי ממליץ לך לפנות אל ספרי ה"מחשבה והמוסר", שם, בקריאה תמידית של חצי שעה ביום, ועם החלטה נחושה ואמיצה - תוכל להתפטר מכל הבעיות שלך! ויש לנו על כך עשרות הוכחות על אנשים שאכן החזירו לעצמם את השלווה לחיים ע"י דרך זאת!

הנה, הרי שני דרכים לפניך:

1. דרך מסוכנת ומסובכת של כדורים ורעלים, תרופות וזריקות, להורדת המתח והעצבים והלחץ דם.

2. והדרך השנייה - דרך 'פשוטה' וקלה יותר, של כמה דקות בכל יום, לשבת ולעבוד על עצמך במידת הכעס והקנאה, ולהחזיר לחייך את הרוגע ושלוות הנפש, ובזה תחסוך מעצמך אין ספור מחלות!

אלו שני הדרכים

להתפטר מהמחלה האיומה

של כעס, ועצבים, ודקירות בלב!

? ? ? - - - במה אתה בוחר - - - ? ? ?

לא להסחב ביחד עם הזרם ולעשות "כמו כולם"!!!

אחד ההיתרים החזקים, שבני אדם סומכים עליהם במעשיהם, זו הטענה החזקה ש"כולם עושים כך"! "כולם מתנהגים כך" - ומה אתה רוצה ממני? מה אתה מבין יותר טוב מכולם?

ולדוגמא:

* "כולם" - משתמשים בטלפון של העבודה לשיחות פרטיות!
* "כולם" - מביאים שי'קים שאח"כ "חוזרים" בגילגול!
* "כולם" - לא משלמים לוועד הבית את החוב.
* "כולם" - מדברים עליו לשון הרע!
* "כולם" - שונאים את הגאוותן הזה!
* "כולם" - קוראים לו משה הַגַּ'ינְגִ'י!
* "כולם" - הולכות עם ה"פיאה" הארוכה הזאת!
* "כולם" - הולכות לפי ה"מוֹדָה" ולובשות צר וקצר!
* "כולם" - מתאפרות ומתבשמות בכל יציאה לרחוב!

וכך, כל העולם "חוגג" סביב התירוץ הזה של 'כולם'... ו'כולם'... ו'כולם'...

"כל האנשים נוהגים כך, ומדוע אני צריך להיות 'יוצא דופן' - שונה מכולם? אם כולם מתנהגים כך - תסמוך עליהם! מסתמא זה "מנהג" שמותר לעשות כך!

ואכן, מהי באמת התשובה כנגד הטענה החזקה הזאת ש"כולם נוהגים כך"?

חז"ל הקדושים, נתנו לנו תשובה קולעת לדבר, בגמרא מסכת עירובין (דף נ"ג:) וכך מספרת לנו הגמרא שם:

"ר' יהושע בן חנניא אמר, מעולם לא ניצחה אותי - אלא תינוקת אחת! ומעשה שהיה כך היה:

פעם אחת היה ר' יהושע מהלך בדרכו, והנה כדי לקצר את הדרך, נכנס ר' יהושע דרך 'פירצה' של שדה אחת, שהיה שם שביל סלול להולכי רגל, ודרך שדה זאת - קיצר ר' יהושע את דרכו.

עמדה שם ילדה קטנה אחת, שהבחינה במעשהו של ר' יהושע, וחששה שיש בכך משום "גזל" על שנכנס לשביל פרטי, ולכן פנתה אליו ושאלה אותו:

"רבי! הרי שדה זאת שייכת לאדם פרטי, וכיצד נכנסת לתוכה כדי לקצר את דרכך?

התפלא ר' יהושע לשמע דבריה של הילדה, ואמר לה: וכי שביל זה שבתוך השדה - לא נסלל בשביל עוברי הדרך? הרי שביל זה כבר קיים שנים רבות, ו"כולם עוברים בו", ו"כולם נוהגים" לקצר את דרכם דרך השביל הזה, וא"כ מסתמא שב'היתר' נעשה!

כלומר, ר' יהושע ניסחב ביחד 'עם הזרם' לעשות "כמו כולם" ולכן הוא לא הרגיש שום דבר רע במעשה שלו!

אלא שכעת, שימו לב היטב, איזו תשובה ניצחת ענתה לו אותה תינוקת! וכך היא אמרה לו:

"רבי! אמנם שביל זה הרבה אנשים נוהגים ללכת בו, ואולם, היודע אתה מי סלל את השביל הזה? "ליסטים שכמותך - כבשוה"!!!

אנשים שכמותך, שחיים כל הזמן על הטענה ש"כולם עושים כך" - הם אלו שבסופו של דבר - פרצו כאן את השדה, ובנו כאן 'שביל' משלהם - על בסיס הטענה ש"כולם עוברים כאן"!

"כולם נוהגים כך" - מי זה "כולם"? אנשים ריקים ופוחזים, שהתאוות והיצרים שלהם מוליכים אותם! ועל סמך מעשיהם - אתה רוצה כבר לבוא ולקבוע 'הלכה'? כל אחד "בונה" על השני, כל אחד "מפיל" את האחריות על השני, וּמְדַבֶּר כזה נוצר פתאום "שביל" להולכי דרך! אבל מי יצר את השביל? "ליסטים שכמותך"! אנשים גזלנים, שחיים את כל חייהם על שיטת ה"סְמֹךְ"! סמוך על אחרים - שאם גם הם מתנהגים כך - הם בודאי יודעים מה שהם עושים! הכי הרבה, תקבל עונש ותיכנס לגיהנום "כמו כולם"! לא נורא! (אבל גם שם, אם תרצה לברוח מהגיהנום, יגידו לך: "אדוני! כולם כאן עוברים את זה, ואתה חייב להיות "כמו כולם"!!!)

זהו הַמֶּסֶר הנוקב, שלימדה אותה ילדה קטנה, את ר' יהושע הגדול!

והוא, שהיה אדם ענק בתורה, וגדול מאד בענווה, ידע להרכין ראשו בפני דברי האמת של הילדה, ולא התבייש להכריז בפני כולם: "מעולם לא ניצחה אותי בדבריה - אלא תינוקת אחת"!

ואנו - האם גם אנחנו יודעים להודות על האמת, ולכופף את הראש ולומר: טעינו - בזה שהלכנו עד עכשיו "כמו כולם" - - - ? ? ?

תרופה למחלה האיומה של "שנאת חינם"!

רבים של יהודים שואלים, חלקם מתוך כאב, וחלקם מתוך סקרנות, את השאלה הקשה: "האם יש תרופה ופתרון למחלה האיומה הזאת של "שנאת חינם"?

והתשובה: בודאי שיש תרופה למחלה כואבת זאת! תרופה קלה ויעילה, שניתן להשיגה בקלי קלות!

ותתפלאו עוד לשמוע, שאת 'מירשם תרופה' זאת, קיבלנו - לא מחז"ל הקדושים, ולא מהנביאים הקדמונים, וגם לא ממשה רבינו! אלא האלוקים הנורא - הוא בכבודו ובעצמו - כתב לנו בתורתו את התרופה למכה איומה זאת!

היכן? בחומש בראשית (פרק ל"ז) כשהתורה מתארת שם את הרקע לשנאה שהיתה בין יוסף לאחיו, התורה עצמה מתייחסת שם גם לבעיה הזאת; הכיצד יתכן, שאחים יהיו מסוגלים לשנוא את אחיהם, בשרם ודמם, ועוד שנאה כזאת תהומית, עד כדי לרוצחו נפש! היכן היה ה"שורש הרקוב" שמשם התפשטה כל גלי השנאה האיומה הזאת?

והתורה הקדושה, מצביעה לנו באופן חד וברור, ומגלה לנו ששורש השנאה היתה משום: "שלא יכלו דברו לשלום".

הנה, כאן טמונה עוקץ הבעיה!

שורש כל השנאה נובעת רק מחמת - שאין דיבורים! אין 'הִדָּבְרוּת' בין שני הצדדים! כל אחד עקרוני על דעותיו, ולא מוכן אפילו לשמוע את הצד השני! כל אחד שומר בליבו את השנאה, ולא מוכן לשטוח את הדברים - על השלחן!

אילו היו שני הצדדים מגיעים להידברות, לדון ביניהם על מה היתה כל המריבה והשנאה - מיד הם יגלו להפתעתם, שהכל היה "בלון נפוח"! הם רבו על שטויות והבלים! הם אפילו יצחקו מעצמם - שהם עשו "בְּרֹגֶז" על דבר 'שטוטי' כזה...

והיצר הרע, שיודע את כל זאת, מה יעשה? וכי הוא יאבד את ה"קליינטים" שלו? חס ושלום! ולכן הוא משתדל בכל כוחו - להרחיק את שני הצדדים! שאף אחד לא יהיה מוכן לשמוע ולהבין את הצד השני! וכך היצה"ר 'מנפח' להם את הדמיון, ומצייר להם כאילו חבירו - הוא אויבו הגדול ביותר! ודבר זה מוסיף 'שמן' למדורה, עד שהבן אדם לא יכול להסתכל כבר על חבירו!

ולכן, נקדים תרופה למכה ונזכור, שעיקר התרופה היא: לא לטאטא את ה'שינאה' מתחת לשטיח... אלא להיות "גבר" אמיץ לב ולדבר באופן גלוי עם חברו! לשטוח את כל הדברים על השולחן! ואז, כשהופכים את השנאה מ"דמיון" - ל"מציאות מעשית" -

מיד מגלים שהכל היה דמיון פורח באוירּ! חברך לא שונא אותך כל כך - כמו שחשבת עליו בהתחלה!!!
זהו הפיתרון הפשוט, למחלה האיומה של 'שינאת החינם', ואילו היינו פיקחים, והיינו משתמשים בתרופה זאת - היינו חוסכים לעצמינו את כל 2000 שנות הגלות של סבל וצער!!!

"**תעודת זהות**" **להכיר מיהו יהודי**: **רחמנים בני רחמנים**!
אם נראה אדם שלא מרחם על עני, ומסרב ליתן לו צדקה, איך נסתכל עליו? אדם קמצן, רע לב, שאין לו רגש להבין את הזולת, וכו'. ואולם תשתוממו לשמוע, איך חז"ל הקדושים הסתכלו על אדם כזה!
הנה, שימעו את לשונם החריפה של חז"ל, שהובא בגמרא מסכת ביצה (דף ל"ב:) "...אמר רב, כל המרחם על הבריות -בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו, וכל מי שאינו מרחם על הבריות - בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו"!!! (ובגמרא שם מבואר, שהוא מה"ערב רב" שהתגיירו והצטרפו לעם היהודי, עיין שם).
שמעתם? חז"ל מגלים לנו, שהבעיה של האדם הזה לא נגמרת רק במידות הרעות שלו, אלא הבעיה מתחילה אצלו משורש כל הגזע שלו! עד כדי כך, שיש לנו ספק שמא הוא ח"ו לא מזרע אברהם אבינו, אלא מזרע ה"ערב רב" שהצטרפו ליהודים! ח"ו.
מדהים ממש לראות, עד היכן הגיעה ראייתם המעמיקה של חז"ל הקדושים, על אדם מישראל שאין לו - לב-רחמן!
ואחרי הביטוי של חז"ל הנ"ל, כל מילה נוספת - מיותרת!
זהירות! גֶיעוַואלְד! שנים של עבודה קשה ומפרכת בתורה, ובמצוות - הכל יירד לטמיון!!
סליחה אדון, אפשר לשאול אותך כמה שאלות? ראשית, סליחה קצת על ה'עזות' אבל ברצוננו לשאול את כבוד תורתו כמה שאלות:
* אתה - שהינך רגיל ל"דקדק בהלכה", וכל שאלה או ספק על 'הידור' הקטן ביותר - וכבר אתה פונה לעשות על זה "שאלת רב"!
* אתה - שהינך מקפיד על כל מה שנכנס לפיך, וממאכלים רבים אתה מתנזר, מחשש של חששות רחוקות, ומעולם לא אכלת בבתים זרים, ובאולמי שמחות!
* אתה - שהינך לומד תורה כל היום, או לפחות קובע עיתים לתורה, ומקפיד להתפלל ג' תפילות בדביקות ובהתלהבות!
* אתה - שהינך מקפיד לְהֵרָאוֹת בחזות של אדם "חרדי": כובע, חליפה, זקן, פיאות, וציציות בחוץ!

* אתה - שהינך קורא לעצמך "בן תורה", ונכנע לדעת גדולי התורה, ומשתדל להנהיג את ביתך לפי - "דעת תורה"!
אשריך ואשרי חלקיך!
ואולם, שאלה אחת ברצונינו לשאול:
* כמה פעמים - בחיים שלך - פתחת את הספר "שמירת הלשון" של החפץ חיים, כדי לברר לעצמך, האם אתה לא נכשל בעוון 'לשון הרע' שיש בו בו עשרות - לאוין, ועשין, וארורין, וגם "כרת"!!! (וכפי שכתוב בפסוק "יכרת ה' שפתי חלקות - לשון מדברת גדולות"!)
* כמה פעמים בחיים שלך - פתחת את ספר הרמב"ם, בהלכות תשובה ודעות, כדי לברר לעצמך, האם אתה לא עובר בשאט נפש, על העבירות החמורות בתורה! שהם:
1. לא תשנא את אחיך בלבבך!
2. לא תקום ולא תיטור!
3. לא תלך רכיל בעמך!
4. לא תונו איש את עמיתו!
5. לא תשקרו איש בעמיתו!
6. לא תעשוק את רעך!
7. לא תרדה בו בפרך!
8. וכן הלכות הלבנת פנים, נזקי שכנים, גזל שינה, גזל ממון, גזל דעת, וכו' וכו'.
האם פעם בחייך ביררת לעצמך, האם אתה לא דש על העבירות הללו - כל יום - בעקביך?
* עשרות אלפי מילים - אתה מוציא מהפה בכל יום! האם פעם בחייך עשית "שאלת רב" על מילה אחת(!!!), לברר האם היא באמת נקייה מכל לשון הרע ורכילות?
* עשרות אלפי שקלים - אתה מוציא בחייך על הוצאות גופך: ביגוד, אכילה, הנאות, טיולים, וכו'. האם פעם בחייך הוצאת שקל אחד כדי לפיס ולרצות את חברך, כדי שח"ו לא תיכשל בעוון הנורא של "לא תשנא את אחיך בלבבך"?
* זכור וקח בחשבון:
פוסק הדור ה"חפץ חיים, הזהיר בספרו "שמירת הלשון" שיתכן שיהיה אדם עשיר במצוות, עשיר בתורה ובהידורי הלכות, ואולם כשיגיע למעלה בשמים, יראה שיתקיים בו הפסוק: "יש שמתעשר - ואין כל"!!! אין לו כלום מן המצוות!! הכל נלקח ממנו, בעוון לשון הרע ושנאת חינם - שהוא היה רומס אותם כל חייו בשאט נפש!!!
שנים של עבודה קשה ומפרכת בעמל התורה והמצוות - הכל ירד לטמיון!!!
ולכן לטובתך ולטובת נשמתך:

אל תאמר מחר - כי לא תדע מה ילד יום! הזדרז עוד היום לקבוע שיעור קבוע, בספר 'שמירת הלשון' על הלכות לשון הרע ושנאת חינם, ובכך הצלת את עצמך ואת נשמתך - לנצח נצחים!!!

אל תאמר "לא ידעתי"! "לא אמרו לי"! המפתח כעת בידך - להציל את נשמתך! ...

לא להתרגז על ה"מקל" אלא על מי ש"מחזיק" את המקל!

חז"ל בגמרא מסכת יומא (דף ט.) גילו לנו דבר מדהים. וזה תוכן דבריהם:

* 3 עבירות חמורות של: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים - והעונש על זה - בסך הכל גלות (בבל) של 70 שנה בלבד!

* ואילו עבירה אחת של "שנאת חינם" - והעונש על זה - גלות קשה ואיומה במשך 2000 שנה!!!

פלאי פלאים! עבירות איומות, שיש להם 'קו אדום' של "יהרג ואל יעבור", ובכ"ז, לא הצליחו להמיט שואה על העם היהודי. ואילו עבירה "קטנה" של 'שינאת חינם' וכבר המיטה עלינו שואה איומה של 2000 שנות גלות?

ומה שמפליא ומרגיז שבעתיים, מדוע חז"ל קוראים לזה - שנאת "חינם"? הרי יש לי סיבה טובה ומוצדקת מדוע אני שונא את חברי, וזה לא על 'חינם', ומדוע חז"ל התעלמו מזה, והדביקו עלינו כינוי שאנו אכזריים ששונאים על "חינם"?

והתשובה על כך, מזעזעת עוד יותר:

"שנאת חינם" לפי השקפת חז"ל, פירושו - שזה גובל בכפירה בהקב"ה! שהרי אם אדם חושב, שחבירו, מיוזמתו הוא - ביזה או היכה אותך - הרי אתה דומה לאותו כלב שקפץ על המקל שהיכה אותו, ולא שם ליבו - לפנות אל זה שמחזיק את המקל!

בשמיים גזרו, שברגע זה מגיע לך מנה מסוימת של - בזיונות / עלבונות / מכות / יסורים וכו'. וחברך - היה בסך הכל רק השליח לבצע גזירה זו עליך! שכן, "מגלגלין חובה ע"י חייב"! ואולם, כל זה היה בסך הכל רק "מקל" - ומי שהחזיק את המקל - היה האלוקים בשמים, שהוא הנחית את המקל עליך!!!

ומי שבכ"ז מתנקם, ושונא את חברו בגלל הפגיעה שפגע בו - הרי שנאתו נקראת שנאת "חינם", כיון שכל סיבה שלא תהיה - לא יתכן להפנות אותה כלפי ה'מקל' הדומם, אלא רק כלפי האלוקים, שהוא זה שתפס את המקל והנחית אותו עליך!!!

ומי שקשה לו לעכל דבר כזה בשיכלו, הרי הוא כופר בהשגחה הפרטית של האלוקים! כיון שהוא מייחס לחברו 'כוח' - שהאלוקים לא היה מעורב בו!

אמנם, כלפי חוץ, עבירה זאת של "שנאת חינם" נראית לנו שהיא נובעת משורש מידות רעות של קינאה - צרות עין, כעס, עצבים, נקמה, וכו', ואולם, חז"ל הקדושים ירדו לעומק

שורש הבעיה, וגילו לנו, שב"תת ההכרה" שלו, אדם זה לא מאמין שיש "בעל המקל" בעולם, שיש לו כתובת ברורה - לכל מכה ולכל כדור!
ולכן, עבירה שנובעת מכפירה ביסוד של 'שכר ועונש' ובהשגחה פרטית על כל צעד של האדם - הרי עבירה זו חמורה יותר - אפילו מגילוי עריות ושפיכות דמים, והיא לא תִּשָּׁכַח ולא תִּסָּלַח אפילו במשך 2000 שנה של דם ודמע! עד - שהאדם עצמו יתפייס ויתרצה עם "בעל המקל" שהנחית עליו את המקל - באמצעות חברו!
ואשרי אותו אדם, שיודע להבחין בין ה"מקל" שפגע בו - לבין "בעל המקל" שהסתתר מאחורי המקל!
כוחו השלילי של לשון הרע! – מאמר מרתק
תשובה: בפרק זה באנו לחזק את עצמנו, ואת כל הקוראים יחד - בנגע האיום ביותר, שכולנו - ללא יוצא מן הכלל - נגועים בו, אם מעט ואם הרבה, וזהו חטא - לשון הרע ורכילות!
אֲהָהּ! לשון כזאת קטנה, וכמה סבל ועגמת נפש הספיקה להביא לכל אחד מאיתנו! אֲהָהּ!
שורש האדישות הכבידה שלנו, לחטא הנורא הזה, נובעת מחמת שהעיניים שלנו מוגבלות! אנו לא רואים מה הפה שלנו מסוגל לחולל למעלה בשמים... פיטפוט קטן של לשון הרע - וכבר אנו מורידים גזירות של סבל וצער ועגמת נפש! השם ישמור!
בא האדם התמים, וטוען: וכי מה עשיתי? בסך הכל "אמרתי מילה", "סתם צחקתי", אז מה - "נחרב העולם"...?
הֶאָח! דומים אנו לאותו ילד קטן, שעומד ליד לוח ארון של 'מתח חשמל גבוה', ומתחיל לשחק בכפתורים, מעלה ומוריד, מסיט ומזיז, ומשתעשע כך להנאתו... מיד רצים אליו אנשים מעברו השני של הקיר, נרעשים ומבוהלים, וצועקים עליו: "מה אתה עושה"!!!
אבל הילד הקטן אינו מבין על מה כל הרעש... בתמימותו חושב הוא לעצמו: וכי מה עשיתי? בסך הכל שיחקתי ב'כפתורים קטנים'...
כולנו מבינים שזוהי טיפשותו של ילד! הוא מצטמצם לראות רק מה שלפניו, ושיכלו לא מסוגל לקלוט את המתרחש מטר אחד קדימה!
ואנו לצערנו, ג"כ דומים לאותו ילד טיפש... משחקים ומדברים עם הלשון הקטנה שלנו, ובעיניים המצומצמות שלנו - אנו באים וטוענים בתמימות: "וכי מה עשיתי? הלוא רק "צחקתי" איתו...

הנה, הבה ונהיה יותר גלויים ואמיתיים, ונשאל את עצמנו שאלה אופטימית: כידוע לכולנו, שאחד הדברים החזקים והמועילים, שמצליחים לעצור את האדם מלעבור עבירה, זה: הבושה מהחברה! הפחד שיראו אותנו אנשים, זהו כוח חזק ונורא, שיכול לעצור ולרסן את האדם - אפילו כשהוא נמצא בשיא תאוותו!

ויסוד זה אינו זקוק כלל להוכחות, אלא אנו רואים זאת במציאות, בחיי היום יום שלנו:

* אף אדם לא יגנוב - כשרואים אותו!
* אף אדם לא יעשה דברי גנאי - כשמסתכלים עליו!
* אף אדם לא ידבר דברי רכילות ולשון הרע - כשכולם שומעים אותו!

ובקיצור: אף אדם לא יתאווה לאיזה שהוא תאווה - בזמן שהוא נמצא בפרהסיה לעיני כל, כשכולם רואים ושומעים ומסתכלים עליו! (למעט מקרים יוצאי דופן, שבהם התאווה מעבירה את האדם על דעתו, והוא מתחיל להתנהג כבהמה, מבלי טיפה של בושה מינמלית מהאנשים שמסתכלים עליו! ואנו מדברים כאן על בן אדם נורמלי - מן השורה.)

נו, אם באמת יש לאדם כוח הרתעה, מהפחד "שלא יראו אותו", וזה עוצר אותו מלעבור עבירות, א"כ, כיצד האדם מרשה לעצמו לשבת ולדבר לשון הרע? להשמיץ את פלוני ולרכל על אלמוני? הרי זה ברור, שאם נתקע "מיקרופון" לתוך פיו, ונשמיע את דבריו ברם-קול בעוצמה גבוהה, שכל הרחוב ישמע אותו, הרי מיד האדם יקבל פחד וחלחלה, ולא ידבר אף מילה אחת!

א"כ, מדוע הוא ממשיך כעת לדבר? מפני שהוא חושב, שכאן בתוך הבית הסגור - אף אוזן זרה לא שומעת אותו, ולכן הוא מרשה לעצמו להמשיך לדבר... ובעצם, בזה מסתתרת כאן קצת 'כפירה' בליבו של האדם: "עכשיו אף אחד לא מאזין לי, ואני יכול להמשיך לדבר חופשי...

והוא שוכח לרגע, שלמעלה בשמים יש "מיקרופון" מיוחד ומשוכלל, שחזק יותר מכל מיקרופון שבעולם... יש מכונת הסרטה והקלטה, שמקליטה כל דיבור וכל הברה הכי קטנה שהוא מוציא מהפה. ולאחר פטירתו, כשהאדם יעמוד למשפט, ושם ישמיעו לו ב"הקלטה חוזרת" את כל דיבוריו ומשפטיו - בפרהסיה בפני כל בי"ד של מעלה, ובפני כל משפחתו וחבריו, ומכריו, ואנשי סביבתו... כולם ישמעו את הדברים שהוא הוציא מפיו באותה שעה! שום דבר לא ילך לאיבוד! ואז ירצה האדם לקבור את עצמו באדמה - מרוב בושה וכלימה - ואולם אז כבר יהיה מאוחר מדי...

הבעיה שלנו, שבגן הילדים לימדו אותנו, שרק בראש השנה כותבים בשמים "ספרים", חבל שלא ידעו ללמד אותנו, שבעצם בכל ימות השנה כותבים בשמים "ספרים", בכל יום ויום, על כל סדר יומו של האדם, מה עשה, ומה דיבר, ומה חשב, וכו' וכו'.

ואם זוהי המציאות הקשה, אז מדוע בכל זאת - אנו ממשיכים להיכשל בחטאי הלשון? פשוט מאד: משום שאנו בני אדם, שעשויים מנפש 'בהמית', והתאווה שלנו (לדבר לשון הרע) סוגרת לנו את העיניים, ומכניסה לנו לתוך הראש, את המחשבה הכפרנית "שאף אחד לא רואה ולא מאזין לנו... אפשר לדבר על השני ב'ארבעה עיניים' בתוך חדר סגור ונעול...

אין מה לעשות! כך היא הנפש הבהמית, שהיא עשויה מֵחוֹמֶר מֻגוּשָׁם, ורואה רק את ה'הנאה הרגעית' למול עיניה, ולכן היא כובלת את האדם, לעשות "חשבון" רק לדבר שהוא רואה למול העיניים ממש!

הנפש הבהמית מכניסה לאדם את המחשבה: ש"ממה שאתה נהנה - תשתמש חופשי, וממי שאתה מרגיש טוב - תדבר עליו חופשי... וכך אדם הולך ונגרר אחר הטבע החומרי שלו, ובזה הוא קובר את עיני השכל שלו עמוק בתוך האדמה!

אז מה העצה? כיצד אפשר להשתחרר מכל זה, ולהתחיל לחיות תחת הרגשה ש"רואים אותנו כל הזמן מהשמים"? התשובה: ע"י שנחזיר לעצמנו את כוח ההרתעה מהעונש החמור שמקבלים כתוצאה מעוון זה! שנדע איזה הרס וחורבן אנו מביאים לעצמנו ע"י חטא נורא זה! ואז, כשנראה שדבר זה מזיק לנו באופן 'אישי' - אז יש באמת סיכוי, שנתחיל ל"התאזן" במשקל העבירות של לשון הרע!

הנפש ה'בהמית' לא מבינה שפה של 'דיבורים', אלא רק שפה של 'מקל חובטין', ולכן יש תמיד לעורר ולהזכיר לה את חומרת העונשים הנוראים, שבאים על האדם כתוצאה מעוון זה! וְכוּלֵי האי ואולי - יש סיכוי שנצליח לרסן את עצמנו לפחות שעה אחת ביום, מהנזק ההרסני הזה של לשון הרע!

ולכן לתועלת הקוראים נציג כאן את כוחו ההרסני של לשון הרע, איך האדם במו ידיו הורס את מזלו, ומביא על עצמו חבילות של סבל יצער, והכל ע"י הבל פיו שאוכל כל חלקה טובה, וסותם לאדם את צינורות השפע שרוצים לתת לו מהשמים!

וזאת מתוך תקווה, שאולי אם נפרט את נזקי המחלה של לשון הרע - דבר זה ירתיע אותנו שנפחית אפילו במשהו, את שטף הדיבור "הַמְּחַשְׁמֵל" של לשון הרע!

והרי פירוט חשבון נזקי הלשון, לפי מקורות חז"ל:

8 הוכחות (!!!) יש לנו מכל הש"ס, שיותירו את הקוראים המומים לראות איזה 8 "פגעים" - פוגע האדם בעצמו ע"י הבל פיו של לשון הרע!

ונפרטם כאן אחת לאחת. בס"ד:

1. עונש הראשון על חטאי הלשון:

בגמרא ירושלמי (מסכת פאה פרק א') מסרו לנו חז"ל דבר מבהיל בזה. וזה לשונם: "ארבעה עוונות נפרעים מן האדם בעוה"ז, והקרן שמורה לו לעוה"ב. ואלו הן: עבודה זרה. גילוי עריות. שפיכות דמים. ולשון הרע כנגד כולם"!!

שמעתם? כאן גילו לנו חז"ל, שאם יש לאדם ח"ו בעיות וצרות בתוך ביתו, עליו לדעת - שלפני שהוא הולך לכל מיני "פותחי קפה" ו"מוציאי עין הרע" ו"מגלה עתידות" למיניהם - לפני כל זה - רצוי שיעביר בדיקה קלה על סדר היום שלו, ויבחון האם הוא לא נגוע באופן קבוע בחטא הנורא הזה של לשון הרע? כיון שעל חטא זה גילו לנו חז"ל (בירושלמי) שבשמים לא עוברים עליו בשתיקה, אלא נפרעין מן האדם באופן מיידי!!!

2. העונש השני על חטאי הלשון:

הגמרא במסכת ערכין (דף ט"ו:) מגלה לנו, שעונשו של מספר לשון הרע - הוא בנגע הצרעת! כלומר, שהוא לוקה בגופו, ובאים עליו כמין שחין ואבעבועות של צרעת! וכאן נשאלת השאלה: הרי אנו בזמנינו רואים הרבה אנשים, שכבר נכנסו לתואר של "בעלי לשון הרע" וכל עיסוקם זה רק איך להוריד, ולהשפיל, ולהתקיף, ולהשמיץ את דמותו של השני, וכו' וכו'. ובכל זאת, הם נראים חזקים ובריאים, ולא בא עליהם שום סימן של צרעת!

היתכן? וכי דברי חז"ל הם הפקר ח"ו? הרי חז"ל קבעו שעונשם של מספרי לשון הרע יהיה בנגע הצרעת, ומדוע אנו לא רואים זאת היום בעינינו?

על שאלה קשה זאת, השיב רבינו הקדוש ה'חפץ חיים' בספרו "שמירת הלשון" (שער הזכירה, פרק ח') תשובה מדהימה ביותר, וזה תוכן דבריו:

כיון שיש ירידת הדורות, והדור אינו ראוי יותר להנהגה ישירה וגלויה מאת הקב"ה, לכן הקב"ה לא מעניש יותר ע"י עונשים גלויים, שמראים בבירור את השגחתו של הקב"ה בעולם [וכפי שכתב הרמב"ם (סוף הלכות טומאת צרעת) שעונש הצרעת, לא היתה זאת מחלה 'טבעית', אלא כולם ראו בבירור שהיא באה באופן מופלא על האדם, ונעלמת ממנו באופן מופלא!]

וא"כ, מה עושה הקב"ה בדורינו? לוקח "תחליף" של עונש הצרעת, ובה הוא משתמש כנגד עוברי העבירה! ואיזה 'תחליף' יש לעונש הצרעת? זה עונש העניות! שכיון שמצורע

חשוב כמת, וגם עני חשוב כמת, לכן גוזרים עליו עניות במקום עונש הצרעת! שמי שהוא בעל לשון הרע - מזונותיו מתמעטין, והמרגיל עצמו בזה - יהפך להיות עני ודל!

שמעתם? מי שחוטף "מכות" של קנסות, הצמדות, וריביות, מהבנק. או שרואה שבאים עליו הפסדים באופן 'מופלא', פה נשבר החלון, ופה מתקלקל המקרר, ופה נהיה פַּנְצֶ'ר בגלגל, ופה צריך להוציא בשביל רופא שינים, וכו' - אדם זה צריך לבדוק תחילה את פנקס ה"דיבורים" שלו, לראות האם הפה שלו נקי בעיניני לשה"ר ורכילות? ואם לא - עליו לשאת באחריות את התוצאות הכואבות, כיון שהוא סילק לעצמו את ה'ברכה' מהכסף - ע"י שלא ריסן את פיו מלשון הרע!

3. עונש שלישי שבא על חטאי הלשון:

הוא ע"פ דבריו של הרמב"ם (בפרק ג' מהלכות תשובה, הלכה ו') שם פוסק הרמב"ם דבר מבהיל. וזה לשונו:

"...ואלו הם שאין להם חלק לעולם הבא, אלא נכרתין ואובדין לעולמי עולמים... האפיקורסים והכופרין... ובעלי לשון הרע"!!

שמעתם? הרמב"ם כאן פוסק, שמי שנכנס תחת התואר של "בעל לשון הרע" (כלומר, שפיו נהיה מופקר בענייני לשון הרע) על אחד כזה, הרמב"ם פוסק עליו, שהוא לא רק מאבד את שכרו, אלא הוא משחק עם - איבוד העולם הבא שלו!! לא פחות!!!

ומיהו זה ה"גיבור" שמוכן לקחת על עצמו סיכון כזה גבוה, ולאבד את חלקו לעוה"ב - עבור בצע תאוות הדיבור, שאין לו מזה שום הנאה ותועלת?

... נקודה לחשבון נפש!

4. עונש הרביעי שבא על חטאי הלשון:

למדנו זאת מתוך "איגרת הגר"א" [בשעה שעלה הגר"א לארץ ישראל, השאיר הוא את אשתו ובניו בחו"ל (בעיר וילנא) וכתב להם "איגרת מוסר", איגרת שכולה דברי מוסר הנוקבים עד התהום, ודברי חיזוק והתעוררות.] והננו מעתיקים כאן קטעים מתוך האיגרת, אשר מרעידים את כל נימי הלב!

והרי ציטוט קטעי לשון מתוך האיגרת - מילה במילה:

"...וידוע, כי כל העוה"ז הכל הבל... דומה הוא לשותה מים מלוחים, שידמה לו שמרווה, (ונמצא) צמא יותר!

"...ואמרו חכמינו ז"ל, שכל מצוותיו ותורתו של האדם - אינו מספיק (לכסות) על מה שמוציא מפיו! וכל "כף הקלע" הכל (עבור) הבל פיו של דברים בטלים! ועל כל דיבור הבל, צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו!

וכל זה בדברים בטלים המותרים, אבל בדברים האסורים כגון: לשון הרע, ליצנות, מחלוקת וקללות - על כל אלו צריך לירד לשאול מטה הרבה מאד! ואי אפשר לשער, גודל הייסורים והצרות שיסבול האדם בשביל 'דיבור' אחד!!!

"...ועד יום מותו צריך האדם להתייסר, ולא בתעניות וסיגופים, אלא ברסן פיו וברסן תאוותיו! וזהו שווה יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם(!!!) וכל רגע ורגע שהאדם חוסם פיו, זוכה בשבילו לאור הגנוז, שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער!

אלו הם חלקים מתוך האיגרת, שציטטנו מתוך לשונו של הגר"א. ודומה שהדברים מדברים בעד עצמם, מילים קשות כדורבנות, חדות וגם נוקבות, שיורדות עד עמקי הלב! וכל מילה שנוסיף על דברי הגר"א - תהיה מיותרת!

רק נסיים ב'סיכום הסופי' שכתב הגר"א בסוף האיגרת, בו הוא מסביר את עצמו, מדוע באמת שמירת הפה כל כך חשובה - עד כדי ששווה יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם, ומדוע מי שמפקיר את פיו - צריך להתייסר ביסורים כאלו נוראים של "כף הקלע" ו"שאול תחתית" (וכפי שכתב הגר"א לעיל)?

על זה ענה הגר"א (בסוף האיגרת) במספר מילים בודדות. וזה לשון תשובתו:

"**כי הפה הוא קודש קודשים**"!

שמעתם איך מכונה הפה של היהודי? לא "מְדַבֵּר" ולא "מְפַטְפֵּט", ואפילו לא 'כלי קדוש', אלא הפה נחשב לשיא הקדושה שקיימת בעם היהודי: "קודש קודשים"!

ואם הפה הוא 'קודש קודשים' - מובן כעת מדוע הוא שווה יותר מכל ה'תעניות והסיגופים' שבעולם, ומדוע ג"כ מחמירים עליו כל כך - עד שכל התורה והמצוות לא מספיקים לכסות על הנזקים שנגרמים כתוצאה מהפה!!

אלו העובדות המזעזעות שגילה לנו רבינו הגר"א, על גודל מעלת חשיבות הפה. וכל לב יהודי 'נמס' לְשָׁמַע לשונו הקשה של הגר"א, איך שהתייחס בחומרה רבה לשמירת הפה - שהוא כ"קודש הקודשים"!!!

5. עונש החמישי שבא על חטאי הלשון:

זאת, על פי מה שחידש לנו הרב בעל "חובת הלבבות" (שער הכניעה, פרק ז') ש"המספר לשון הרע - מחליף זכויותיו"! כלומר, שהזכויות שלו עוברות לזה שהוא דיבר עליו, ואילו הוא מקבל בתמורתם - את כל העבירות של החבר שעליו דיבר לשון הרע!

[וההגיון השכלי שבעונש זה: הוא בדיוק "מידה כנגד מידה"! כשם שההוא בלשונו הרע, גרם שיהיה קיטרוג בשמים על השני שעשה מעשה רע - כך מודדים לו עכשיו - בזה

שנוטלים ממנו זכויותיו, ואז הוא נשאר רק עם שק עבירות, שזה עצמו מעורר עליו ג"כ קיטרוג ודינים קשים בשמים! מידה כנגד מידה!]

וחידוש זה, קיבל את האישור של ה"מלאך המגיד" שהיה מופיע לבית יוסף מהשמים (והובא בספר "מגיד מישרים", פרשת ויקהל, י"ג אדר ב') ונרמז ג"כ בזוהר הקדוש (חלק ב' דף קכ"ב) שאמרו שם, שבעל לשון הרע "אתפס במה דלית ליה"!

ולאור גילוים מרעישים אלו, מיהו הפתי וחסר הדעת שמוכן לעשות "עיסקת חליפין" כזאת (מצוות - תמורת עבירות) והכל מחמת דיבורי סרק של לשון הרע ורכילות? וכי משתלם כל ה"עסק" הזה?

6. העונש השישי שבא על חטאי הלשון:

למדנו מתוך ספר ה"חסידים" (לר' יהודה החסיד, אחד מרבותינו הראשונים) שם הוא כותב (באות קס"ב) שעל כל מאורעות האדם גוזר עליו הקב"ה, ובכלל זה גוזרים מהשמים על פיו, כמה דיבורים ידבר במשך כל ימי חייו!

כלומר, ברגע שנולד האדם, נגזר עליו כמות המילים של ה"סך הכללי", שידבר במשך ימי חייו (כמובן, חוץ מדברי תורה ומצוות.)

נמצא, שאדם שמדבר לשה"ר ורכילות, חוץ מכל העונשים הנ"ל - הוא עוד מקצר לעצמו את החיים! שבזה הוא מפחית מחשבון ה"מוֹנֶה" של הדיבורים שלו שקצבו לו למשך ימי חייו!

אדם צריך תמיד לזכור את הכלל:

"פחות דיבורים - יותר אריכות ימים!

7. העונש השביעי שבא על חטאי הלשון:

הוא במספר העבירות העצום, שהאדם צובר לעצמו ע"י חטא זה של לשון הרע! שכן כתב הרב "פלא יועץ" (ערך 'דיבור') שהאדם עלול להכשל בלמעלה מ - 60 איסורים(!!!) כשאינו נזהר בדיבורו!

וכן כתב גם ה"חפץ חיים" (בפתיחה לספר 'חפץ חיים') שמי שרגיל במידה הרעה הזאת של לשון הרע - עלול במשך הזמן לצבור לעצמו - 17 לאוין מהתורה, ו - 14 עשין, ו - 4 ארורין!!!

ומיהו זה ה'גיבור' שיש לו "כתפיים רחבות" לסחוב כ"כ הרבה לאוין וארורין? ובכלל, האם משתלם הדבר לקבל שק גדוש כזה של עוונות - תמורת "הנאת" דיבור אחד של לשון הרע?!... **תחשוב על זה!**

8. העונש השמיני שבא על חטאי הלשון:

למדנו זאת מהנחש הקדמוני, שדיבר לשון הרע, והקב"ה קילל והעניש אותו בארבעה עונשים! וכמפורט להלן:

1. בהתחלה - היו לנחש שני רגליים, והוא היה מהלך זקוף!

לאחר שדיבר לשון הרע - הקב"ה קצץ לו את רגליו לגמרי, ועשאו נמוך יותר מכל שאר הבעלי חיים שבבריאה! שילך על ביטנו ממש!

2. בהתחלה - היה הנחש אוכל מאכלים רכים וקטנים שנוחים למאכל (תולעים, רמשים וכו').

לאחר שדיבר לשון הרע - נגזר עליו שיהא מאכלו עפר, וכל מה שיאכל, יטעם בזה רק טעם של עפר! (כלומר, הנחש בולע כל אוכל כְּמוֹת שהוא שלם, ללא הפרדה כלל, ומעכל את הכל בצורה גסה. כך שאינו נהנה ממאכלו כלל, ודומה עליו כטעם של עפר!)

3. בהתחלה - היתה לשונו מונחת בתוך פיו, כשאר בעלי החיים.

לאחר שדיבר לשון הרע - חתך לו הקב"ה את לשונו לשניים, (וכפי שידוע, שהלשון של הנחש עשויה בצורת V, שנראית חצויה לשתים.) ועוד גזר עליו, שתהא לשונו זרוקה תמיד מחוץ לפיו, כדי להראות לכולם את לשונו החצויה, שידעו שבלשונו פשע!

4. בהתחלה - הנחש היה ידיד טוב של האדם, והיה צמוד אליו כמו כלב!

לאחר שדיבר לשון הרע - קילל אותו הקב"ה: "ואיבה אשית בינך ובין האשה, ובין זרעה ובין זרעך"! כלומר, שהאדם יהיה שונא אותו לעולם, בגלל הרוק הארסי שלו! וגם הנחש נהפך להיות אויבו של האדם, עד שחז"ל ציוו אותנו: "טוב שבנחשים רצוץ את מוחו"! כיון שאין לסמוך על ידידותו ונאמנותו - לעולם!

אלו הם ארבעת הקללות שנתקלל בהם הנחש הקדמוני. את הכל הוא הפסיד, בגלל שדיבר לשון הרע! ואנו, לפחות נלמד את הלקח שעולה מעונשו של הנחש, ונדע, שמי שמתגאה ומתרברב בלשונו - בסופו של דבר הקב"ה "מקצץ לו את הרגליים" ומוריד אותו עד לעפר!

לתשומת לב - - - !

אלו הם התוצאות המזעזעות, על ההרס והחורבן שנגרם לנו כתוצאה מהלשון! 8 פגעים - שהאדם פוגע בעצמו - ע"י דיבורו!

אכן, לא לחינם מספרים על היהודי הקדוש מפשיסחא, שציוה פעם על תלמידו ר' שמחה בונים, שיצא לאיזו אכסניא שנמצאת בקצה היער, ולא פירש להם את סיבת הדבר.

יצאו התלמידים אל אותה אכסניא, התישבו שם וביקשו לאכול, ואולם למגינת ליבם התברר להם, שכל האוכל שמבשלים באכסניא, הוא רק 'בשרי'!

מיד החלו החסידים, לחקור ולדרוש על טיבו של הבשר:

* מיהו השוחט? והיכן נמצא משגיח הכשרות?
* האם הבהמה יצאה "חָלָק" ללא שום 'סירכא'?
* האם הניקור, המליחה, וההדחה, היו כדין?
* האם הגעילו את הכלים לפני שבישלו בהם את הבשר?

וכך היו החסידים שואלים ומבררים מפי הכפרי בעל האכסניא, עד שלפתע שומעים הם, קול צועק לעברם, מפי אדם שישב מאחורי התנור:

"אוי! חסידים שוטים! עד שאתם מבררים כל כך על מה שאתם מכניסים לפה - תבררו קודם על מה שאתם מוציאים מהפה! שיהיה ג"כ בתכלית ההידור והדקדוק!

וזהו הלקח הגדול שאנו צריכים ללמוד מסיפור זה: כל כך הרבה חומרות ודקדוקים, אנו מקפידים לחשוש על כל דבר שנכנס לפינו, שיהיה בהכשר המהודר ביותר! ואולם בל נשכח להדר, גם על הדברים שאנו מוציאים מפינו, שגם זה יהיה נקי וְ'חָלָק' - מכל מיני פגמים ועוונות של לשון הרע ורכילות! שכיצד יתכן, שעל "לאו" אחד מהתורה (של איסור "טריפה", או איסור "תולעים") נחשוש ונברר "ונרעיש" על זה את כל העולם, ואילו על דיבורי הפה, שעלולים להיכשל בו ב - 17 לאוין מהתורה (!!) וכי זה לא שווה בדיקה - לפחות - כמו בדיקה של חשש איסור טריפה? עד כדי כך 'נתעוורו' עיני השכל שלנו? ...נקודה למחשבה!

הסטייפלר אמר, שמוטב לו להשאר "כבד שמיעה" באוזן אחת, ובלבד שלא להיכשל פעם אחת בשמיעת לשון הרע!!

"**קריאת עיתונים - המכשיר מס' 1 ללשה"ר ורכילות**"!

ואכן, משפט זה נכון הוא עד למאד! וכמעט, שאי אפשר להיזהר בשמירת הלשון - למי שקורא עיתונים, ואפילו עיתון דתי! שגם מעיתון דתי, נודף ממנו ריח רע של לשון הרע ורכילות, על המפלגה השניה, או על החוג ההוא, ועל העדה הזאת, וכו'.

אמנם, כלפי חוץ לא רואים את כל זה. מכיון שלכל עיתון יש חותמת של בד"ץ ..."העדה הפוליטיקאית"! מדברים שם כל היום לשה"ר ורכילות, וכדי לטשטש את הרושם של "לשון הרע" - מדביקים לזה כותרת, שזה בסך הכל רק "פוליטיקה", וכך הכל מותר, הכל שרוי, והכל הפקר!

אין מה לעשות! זהו פרנסתם של העיתונאים, ומזה הם ניזונים! ממציצת הדם של השני! מרמיסת השם של השני! ומי שיש לו פה יותר גדול ושחצני - הוא נחשב יותר ה"גבר" שבחברה! ועוד מכונה בתואר של "פוליטקאי מוצלח"!

וכך כל העיתון כולו זועק מתוך דפיו, את האימרה של אנשי סדום: "שלי - שלי. ושלך - שלי"!!!

[ואיננו מדברים כאן על עיתון "חילוני", שכל מי שקורא אותו, הוא מבטיח לעצמו "מנוי קבוע" - ל...גיהנום! כיון שכל מטרתו של עיתון זה, הוא כמה שיותר להבעיר את היצרים של האדם, ולגרות בו את התאוות השפלות ביותר! האדם שם חשוף לדברים הגרועים והמזעזעים ביותר, שמאבדים ממנו כל טיפה של 'בושה' מינימלית! (ודי בזה למבין). וכבר פסקו כל גדולי הדור, שמי שקורא עיתונים אלו - פסול הוא מלהעלות 'שליח ציבור' בבית הכנסת, ואין עונים אחריו אמן, כיון שתפילתו - תועבה!!! השם יצילנו.]

ולכן, שומר נפשו ירחק כליל מקריאת העיתון. וגם אם מוכרח הוא לשמוע חדשות ("מה קורה בעולם") יעדיף בזה את הרע במיעוטו, ולא "התעמק" בקריאת כל 'כותרת' וכל 'פינה' בעיתון, שבדרך כלל, הם נגועים יותר בדברי לשה"ר ורכילות. ואף הופכים את לב האדם ל"לב אבן" בקוראו את כל הדברים המזעזעים שקורים בעולם, וריגשי הרחמים הופכים להיות אטומים.

איך מצליחים להתפייס, ולהרבות אהבה עם החבר הפגוע?

כלומר, עד עכשיו התייחסנו לחלק של "סור מרע", שלילת שמיעת לשה"ר וקריאת העיתונים. וכעת נתייחס לחלק השני של "עשה טוב", ונראה בצד החיובי, כיצד ניתן לפעול ולגשר בין שני שונאים, ולהפוך אותם לידידים ואוהבים!

הנה נעלה בזה שני הצעות של פתרון, שיתנו לאדם 'כיוון' של מחשבה, כיצד להתגבר על המכשולים, ולהחזיר את האהבה והידידות לליבו של השני:

א. עצה ראשונה - היא מפורשת בתוך התורה הקדושה.

הנה, בחומש בראשית אנו פוגשים הרבה "סכסוכים" שהיו בין אחים:

* סכסוך קין - נגד הבל אחיו.
* סכסוך ישמעאל - נגד יצחק אחיו.
* סכסוך עשיו - נגד יעקב אחיו.

והנה, בכל הסכסוכים הללו, אין אנו צריכים לחפש סיבה מה גרם את הסכסוך, כיון שבכולם יש בהם צד אחד של רשע (קין, ישמעאל, ועשיו) ועל רשעים לא שואלים שאלות! ככה זה דרך העולם, שכל רשע יש לו שנאה כלפי הצדיק!

ואולם, יש עוד סכסוך אחד בחומש בראשית, ששם לא נוכל לענות את התשובה הזאת! הלוא הוא הסכסוך הגדול והמפורסם ביותר: סכסוך יוסף ואחיו!!! שם - שני הצדדים היו צדיקים וקדושי עליון, ובכ"ז, פרצה בניהם מריבה שהביאה לידי שנאה נוראה, שאת תוצאותיה - אנו חשים על בשרינו עד היום!

איך התפתחה כזאת שנאה איומה בניהם? הרי הם היו צדיקים ויראי שמים, ובודאי היתה כאן איזו סיבה שורשית - שהיא הבעירה את כל המדורה הגדולה!

ואם נגלה את השורש של המחלה, אולי נוכל גם לדעת איך לטפל בה כלפינו, שלא תתפתח אצלנו לממדים גבוהים.

והפתרון של שנאה מוזרה זאת, כתובה מפורש בלשון הפסוק: "וישנאו אותו אחיו, ולא יכלו דברו לשלום"!

הנה, כאן טמונה שורש המחלה! "ולא יכלו דברו לשלום"! שלא דיברו בניהם! שלא שטחו את הבעיה על השולחן! אף אחד לא סיפר לשני מדוע הוא שונא אותו! שמרו את הכל בלב, וכך התפתחה בניהם השנאה האיומה!

אם רוצים לשמור על מריבה, שתישאר על "אש קטנה" ולא תגדל ותתפתח - חייבים לשמוע אחד את השני! לדבר 'גלוי' עם הצד השני, ולשטוח בפניו את הדברים שמעיקים לנו! לספר לו על מה אנו כועסים עליו, ובאיזה דברים הוא פגע בנו, וכך, כשמנתחים את המחלוקת, וכל צד מנסה להבין ולשמוע את ליבו של השני - דבר זה מקטין את המחלוקת עד לאפס!

כשיושבים ביחד ומנתחים את שורש השנאה, במקרים רבים מגלים, שהצד השני אינו "אויב גדול" שלנו, כפי שחשבנו בהתחלה, והפגיעה שהשני פגע בנו - אינה כ"כ כואבת, כפי שניפחנו זאת בדמיון שלנו, וכך מגיעים לאט לאט לידי הבנה והתפייסות, עד שהשנאה מהלב הולכת ונעלמת!

ואולם עיקר העיקרים: לא לשמור דברים בלב! אם יש סכסוך קל בין שני חברים - לשטוח מיד את כל הדברים על השלחן, ולדבר וללבן בניהם - מַהֵם הדרישות שלו מהשני, ולאיזה "פשרה" אפשר להגיע בניהם!

וכך מגלים פתאום, שבאמת יש רקע משותף של ויתור והבנה משני הצדדים, ובדרך זאת 90% מכל המריבות - יעלמו!

בדוק ומנוסה!

[ויסוד זה של "הידברות" בין הצדדים, אינו רק 'רעיון' מקורי, אלא הוא נפסק להלכה ברמב"ם הלכות דעות (פרק ו' הלכה ו') וזה לשון הרמב"ם שם:

"...כשיחטא איש לאיש, לא ישטמנו וישתוק, כפי שנוהגים הרשעים... אלא מצוה עליו להודיעו ולומר לו: "למה עשית לי כך וכך"? ולמה חטאת לי בדבר פלוני"? וכו'.

וא"כ, הרי לנו מפורש, שזו הלכה מפורשת ברמב"ם, שיש 'מצוה' לדבר עם הצד השני, וללבן ביחד את סיבת השנאה! ומי שלא רוצה להיות "גָּלוּי" עם השני, אלא מעדיף להישאר איתו "בָּרוֹגֶז" ולצבור את כל השנאה בליבו - פוסק עליו הרמב"ם שהוא נקרא אדם "רשע"! מבהיל!

וכעין זה מצינו גם בגמרא סוטה (דף מ"א) "שלשה הקב"ה שונאן, ואחד מהם זה... "המדבר אחד בפה ואחד בלב"!!! עיי"ש.]
זאת עצה אחת, כיצד אפשר להשקיט את אש השנאה, ולהגיע לידי מצב של הידברות והתפשרות בין שני הצדדים.
ב. עצה שניה - להתפייסות עם השני:
ועצה זו היא בעיקר לאותם אנשים, שכבר ניסו לדבר וּלְפַתֵּח שיחה עם הצד השני, ובכ"ז נתקלו ב"קיר אטום"! הצד השני ליבו סתום ואטום, ואינו מוכן לדבר ולפתוח את ליבו, ולהגיע לידי הידברות והתפייסות - גם אז - אל יאוש! עדיין יש תקווה להטות את ליבו לצד הטוב!
כיצד? ע"י שהצד הראשון יְפַתֵּחַ בליבו אהבה כלפיו, ודבר זה ישדר לו אוטומט - גלים של אהבה חזרה! שכן כלל גדול בידינו: "כמים הפנים לפנים - כן לב האדם לאדם"! כלומר, שהקב"ה נתן לאדם שפה מיוחדת, כיצד יוכל "לקנות" את ליבו של חברו, ושפה זאת קוראים לה: שפת הלב!!!
אם אדם בתוך תוכו מסיר כל תרעומת וכל שנאה מליבו כלפי השני, ומגדיל את האהבה והרחמנות שלו כלפיו, דבר זה משדר "גלי רֶנְטְגֶן" לתוך ליבו של השני, והוא פתאום חש מאליו רגשי חיבה אל חברו! בדוק ומנוסה! רק תתחיל אתה להיות גמיש ורך כלפי שונאך - ואז תראה - איך שבאופן אוטומטי, ליבו של השני נימשך אליך כמו "מטה קסמים"! השנאה נשברת בתוכו, וליבו נפתח לְחַדֵּשׁ שוב את האהבה!
וזוהי עצה השניה, כיצד אפשר לקנות את ליבו של חברך. פשוט - למצוא עליו צד של 'לימוד זכות' שבאמת הוא לא אשם בכל השנאה הזאת, וכך לשדר אליו כל הזמן אותות של 'חיבה וסלחנות', דבר זה יש לו כוח השפעה עצום, כדי לרכך את ליבו של השני!
נעלה כאן סיפור נפלא, שימחיש לנו היטב, כיצד אפשר להפוך את האדם - מהקצה לקצה! משונא - לאוהב! מקנאי - לידיד! וזאת, ע"י קצת יחס ותשומת לב, שיתנו לו מהצד השני!
המעשה אירע עם ר' צבי פינקל (שהיה מגדולי המוסר בדור הקודם, ומכונה בשם "הסבא מסלבודקא"). פעם, כשהיה בימי צעירותו, נזדמן לו לעבור דרך השוק בעיר של וילנא, ולפתע הוא רואה אשה רוכלת אחת, שעמדה בשוק ומכרה 'פולים' - שלפתע החלה לצעוק בצרחות איומות על אחת משכנותיה, שהיתה "מְתֻחָרָה" שלה, ולקחה לה את הקליינטים. אשה זאת חירפה וגידפה את חברתה בקולי קולות, עד שֶׁקֶצֶף רב הותז מפיה, פניה כוסו בזיעה קרה, וכל גופה היה רועד מרוב רתיחה ועצבים!

אנשים שהסתכלו מהצד, עמדו משתוממים לנוכח השנאה האיומה שהיה לרוכלת כלפי חברתה, שהיתה כולה 'אדומה' מרוב שנאה וכעס. ושיערו לעצמם, שבודאי יקח זמן רב עד שיעבור זעמה, ותצליח להירגע מהכעס הגדול שלה.

ואולם, לתדהמת כולם, המצב רוח של האשה השתנה בין רגע מהקצה לקצה! מרתיחה של עצבים - לרוגע ושלווה! מפרצוף אָדֹם ואכזרי - לפרצוף סלחני עם חיוך על הפנים!

וכיצד זה קרה? הנה בעודה קופצת ורוגזת, ניגש לעברה אדם מן השוק בכדי לקנות 'פולים' בכמה פרוטות - ואז ראו כולם את השינוי המפתיע שחל במצב רוחה של האשה! היא "שכחה" פתאום מכל הכעס והשנאה שלה, והחלה להתנהג כאשה עדינה וטובת לב! פניה צהלו, וחיוך נרחב עבר על שפתותיה! באדיבות רבה התפנתה אל הלקוח, ונתנה לו את מבוקשו, כאילו לא אירע דבר!

ממש שינוי מהקצה לקצה! חיוך אחד ופרוטה אחת - הצליחו להשקיט את כל הכעס והעצבים שהיו גועשים בתוך ליבה של האשה! ומה שאלף מילים ותוכחות לא היו עושים - עשתה פרוטה אחת קטנה של לקוח אחד!

המקרה הזה גילה ל"סבא מסלבודקא" סוד גדול בכוחות הנפש של האדם: לפעמים אפשר להפוך את האויב הגדול ביותר - לאוהב הגדול ביותר! וזאת ע"י מילה אחת של שבח, או מחמאה טובה, ולפעמים אפילו בחיוך קל או במילה אדיבה אחת - אפשר "לקנות" את לב האדם, ולרכך בכך את כל רשעותו! את כל השנאה, ואת כל הכעס והעצבים שלו, ואת כל הרשעות שלו - את הכל אפשר להמיס - ע"י מילה לבבית אחת! בקצת כבוד וקצת חנופה, אפשר לקנות את ליבו של השני, ולהפוך את הקנאה והשנאה - לחברות וידידות!

[ודבר זה אנו רואים בחוש, במציאות היום יומית שלנו! ולדוגמא: רכב שמבקש לפנות 'שמאלה', ולהשתלב בתוך התנועה הזורמת, יש לפניו שני אפשרויות:

א. או "להיכנס בתוך המכוניות" ולהכריח בכך את התנועה שתעצור, ותאפשר לו לפנות שמאלה. ודבר זה עלול לקומם עליו את כעסם של בעלי המכוניות, ועלול להגיע לידי תיגרת ידיים, ואפילו לידי שליפת סכינים! (והיו דברים מעולם).

ב. ומאידך, ישנה אפשרות שניה, קלה ופשוטה יותר: פשוט, לקנות את ליבו של השני, ע"י טיפה של כבוד! כלומר, לעשות בידו תנועה אחת של 'חנופה' - לרכב שנוסע מולו, ולרמוז לו, שיואיל בטובו לאפשר לו זכות קדימה לפנות שמאלה!

ואז במקרה הזה, הוא שבר את הקש שעל גב הגמל! אפילו את ליבו של האכזר ביותר, הוא הצליח להמיס למים - ע"י שנתן לו את ההרגשה ש"הוא האדון, ואני זקוק לו"!

אָה! מה יכולה לחולל מילה אחת של מחמאה טובה, או אפילו תנועה אחת של חנופה!!]
זהו סוד ההצלחה, כיצד ניתן לכבוש את ליבו של השונא הגדול ביותר - לאוהב הגדול ביותר! ושומע לעצה – חכם.

כלפי מי צריך לכוון את השנאה שהקב"ה טבע בתוכנו?

תשובה: הנה זה ברור, שעל כל אדם מישראל, חל הלאו של התורה "לא תשנא את אחיך בלבבך". ואפילו יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, ואינו הולך בקו של התורה - מ"מ גם כלפיו יש מצווה לקרבו בנועם ובנחת, מתוך עבותות של אהבה, ולא ח"ו לדחותו ולהרחיקו. כיון שגם הם עדיין נקראים 'בניו' של הקב"ה. וכפי שלימדו אותנו חז"ל בגמרא מסכת קידושין (דף ל"ו.) "ר' מאיר אומר, אפילו בזמן שישראל רשעים, והם מרעים ומשחיתים כלפי הקב"ה, ואינם נוהגים מנהג "בנים" - אעפ"כ, עדיין נקראים הם בלשון הפסוק 'בניו' של הקב"ה! עיין שם.

וא"כ, הרי לנו מפורש, שיהודי בכל דרגה פחותה שנמצא, עדיין נקרא בנו אהובו של מלך! [וכן פסק הגרע"י שליט"א, בספרו "יביע אומר" (חלק ז', עמוד ל"ח) שיש להראות פנים יפות אפילו לפושעי ישראל, ששמאל דוחה וימין מקרבת. והרבה מהם חזרו בתשובה מחמת כן. עכת"ד. עיי"ש.]

ואם תשאלו: א"כ, בשביל איזו מטרה הקב"ה השריש בתוכנו את המידה הרעה הזאת של 'שינאה ותחרות'? כלפי מי צריך לכוון את השנאה הזאת?

תשובה קולעת לדבר, נתן לנו דוד המלך בספר תהלים (במזמור קל"ט) שם הוא גילה לנו, את מי מותר לשנוא:

"את משנאיך ה'" - אשנא!

את מי ששונא את ה' - מצווה לשנותו! כלומר, מי שמרים יד נגד תורת ה', ויוצא במלחמה גלויה נגד הדת, ונגד כל דבר שבקדושה, בחוצפה ובעזות פנים, ללא שום בושה - אדם כזה מראה במעשיו שיש לו שנאה כלפי הקב"ה, ואותו מצווה לשנוא!

וממשיך דוד המלך ומתאר, ששנאה זו שהוא היה שונא אותם, לא היתה סתם שנאה 'חיצונית', אלא "תכלית שנאה שנאתים"! זאת אומרת: התכלית, הצד ה'קיצוני' שרק אפשר לשנוא אדם - כך בדיוק דוד המלך שונא אותם! 'שיא' השנאה שיכולה להיות!

וממשיך דוד המלך ומתאר לנו: ומתי יש לי "הוכחה" שאכן אני מקיים את מצוות השנאה כראוי? מתי אני יודע שאני שונא אותם ב"תכלית ההידור"?

זאת בזמן שאני רואה ש"לאויבים היו לי"! כלומר, מתי שאני רואה שהם נהפכו להיות האויבים שלי מחמת שאני שונא אותם - אז אני יודע, שאכן קיימתי את שיא השנאה שצריך להיות (על פי מצוות התורה) לרשעים כאלו!

וכן הפסוק אומר: "אוהבי ה' - שנאו רע"! משמע, שמי שבאמת אוהב את ה', עליו להפעיל את מידת השנאה שלו כלפי הרע!

ובעצם, זוהי גמרא מפורשת במסכת תענית (דף ז':) שם אמרו לנו חז"ל: "כל אדם שיש לו 'עזות פנים' - מותר לשנותו"! כלומר, מי שמעיז פנים בגלוי נגד התורה הקדושה, ונלחם בכל כוחו כדי לעקור כל סימן של יהדות - אדם כזה מותר לשנותו! ולמה? בגלל שהוא שונא את הקב"ה!!!

ושוב ראיתי שכן פסק להלכה ה"חפץ חיים", בספרו 'משנה ברורה' (בביאור הלכה סימן א', ד"ה "ולא יתבייש") וזה תמצית לשונו שם: "...אם אדם עומד במקום שיש אפיקורסים, המתקוממים על התורה, ומעבירים את העם מרצון ה' - עליהם מצוה לשנאתם ולהתקוטט עמהם ולהפר עצתם בכל מה שיוכל! וכמו שדוד המלך אמר "הלא משנאיך ה' - אשנא"! ע"כ.

וא"כ, הרי לנו "פסק הלכה" מאת רבינו החפץ חיים, שאלו שממרידים את העם ללכת נגד הקב"ה - מצווה לשנוא אנשים אלו! (ואע"פ שגם על אנשים כאלו, יש את ה'לימוד זכות' שהם כ"תינוקות שנישבו", שהרי כך גידלו וחינכו אותם בקיבוץ, לכפירה ומרידה בהקב"ה!)

אלא שעל שאלה זו, כבר ענה ה"חפץ חיים" בספרו "שמירת הלשון", שמכיון שהם מחטיאי הרבים, והעם כולו ניזוק מהם ברוחניות, לכן אין עליהם את הלימוד זכות של "תינוקות שנישבו"!!! (עיי"ש.) [וכך גם מפורסם על ראש הממשלה הראשון (שידוע כאחראי להשמדתם הרוחנית של אלפי ילדי ישראל! רחמנא ליצלן.) בזמן שהגיע לעיר בני ברק, לבקר בביתו של ה"חזון איש" (בענין גיוס בנות ל"שירות הלאומי") מיד ברח הסטייפלר מן הבית, כדי שח"ו לא יראה אותו. והחזו"א, שהיה מוכרח להישאר - הוריד את משקפיו במשך כל זמן השיחה עם ראש הממשלה, בטענה ש"אסור להסתכל בפני אדם רשע"!]

הנה, זה היחס שיש להתייחס לכל אלו המנהיגים, שיוצאים בגלוי ובפרהסיה ב'מרד' נגד תורת משה, וכופרים בהשגחה עליונה, ובזים ולועגים לכל דבר שיש בו ריח של קדושה! על אנשים מסוג אלו, עלינו לזכור תמיד את הלימוד שלימד אותנו דוד המלך: "את משנאיך ה' - אשנא"!

"**ואהבת לרעך כמוך**". **כמוך ממש**? **הייתכן**?!

תשובה: הנה, על עצם ציווי התורה "ואהבת לרעך כמוך" ישנם רבים התמהים: כיצד יתכן לתבוע מהאדם להגיע למדרגה כזאת גבוהה! שיאהב את חברו - בדיוק כמו גופו ממש!?

הרי כל אדם מצד טבעו אוהב את עצמו יותר מכל דבר אחר, ולמעלה מ - 95% משכלו של האדם מנוצל אך ורק עבור טובת עצמו בלבד! איך ליהנות יותר, ואיך לעשות 'חיים' יותר! [וכן מוכיח 'סקר' שערכה לאחרונה חברת טלפון בניו-יורק, לגלות מהי המילה התדירה ביותר, שבה מדברים האנשים בשיחות הטלפון. ולתדהמתם הם גילו, שהמילה "אני", ו"אני", ו"אני" - היא חוזרת על עצמה פעמים אין ספור בתוך שיחות הטלפון!!] ללמדך, עד כמה האדם אוהב את עצמו, ומעמיד את ה"אני" שלו בראש מעיינותיו!]

וא"כ, אם זוהי המציאות, כיצד התורה יכולה לבוא ולצוות על הֲרֶגֶשׁוֹת של האדם, שיאהב את החבר - כאילו הוא חלק מדמו ובשר מבשרו? הרי המושג של "אהבה" תלויה ב'רֶגֶשׁ' העדין של אדם, והרגש של האדם אינו מסוגל לקלוט דבר כזה! לאהוב את חברי - שהוא גוף זר - כאילו הוא חלק ממני ממש?

ובפרט, שאותו ר' עקיבא שאמר (בירושלמי נדרים, פרק ט') "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה" - הוא עצמו אמר, בגמרא מסכת בבא מציעא (דף ס"ב.) ש"חייך קודמים לחיי חברך"! ואם לאדם יש 'זכות קדימה' לדאוג תחילה לחיי עצמו - כיצד אפשר לצוות אותו שיאהב את עצמו, וגם את חברו - באותה מידה ממש? הרי זו 'סתירה' מיניה וביה? [ויש מפרשים הפסוק: "ואהבת לרעך" - אע"פ שאינו כמוך!.... והבן זאת].

ובאמת, ששאלה זו נשאלה ע"י רבינו הרמב"ן בפירושו על ויקרא (פרק י"ט פסוק י"ח) ומחמת קושיא זאת, מסביר הרמב"ן פשט אחר בציווי האלוקי של "ואהבת לרעך כמוך", וזה תוכן דבריו:

כאן התורה לא באה לצוות על הֲרֶגֶשׁוֹת של האדם, שיפעלו נגד הטבעים שלהם! לאהוב את חברו בלב ובנפש כאילו הוא חלק מנשמתו ומגופו ממש? הרי ליבו של האדם אינו מסוגל לפעול בעוצמה כזאת של אהבה - כלפי גוף שני זר!

אלא כוונת התורה, לא על אהבה 'פיזית', אלא על אהבה 'נפשית', שהאדם ירצה לראות בטובתו של חברו - בדיוק כמו שהוא רוצה לראות בטובתו שלו עצמו!

כלומר, טיבעו של כל אדם, שאע"פ שהוא מעונין שיהיה לחברו טוב - אולם הוא תמיד רוצה שהוא יהיה למעלה ממנו! שחברו לא יעבור אותו!

ועל זה באה התורה וציוותה, שהאדם צריך לשמוח בטובתו ובהצלחתו של חברו - כאילו היתה זאת הצלחה אישית שלו! ואפילו אם הוא רואה, שחברו עולה ומצליח יותר ממנו - מ"מ אסור שיהיה לאדם קינאה וצרות עין על חברו, אלא הוא צריך לראות זאת בשמחה ובעין טובה - בדיוק כמו שהיה רוצה לראות זאת על עצמו!

ואהבה כזאת גדולה (לרצות לראות בטובתו של השני) הטביע אותה הקב"ה בבריאה, ואפשר לראות זאת באהבת אבא כלפי בנו, ורב כלפי תלמידו, שבהם אין שום קנאה וצרות עין, ואפילו אם האבא רואה שבנו עולה ומצליח יותר טוב ממנו - אעפ"כ הוא שש ושמח בשמחת בנו, כאילו היתה זאת הצלחתו שלו ממש! וכפי שלימדו אותנו חז"ל בגמרא מסכת סנהדרין (דף ק"ה:) "בַּכֹּל אדם מתקנא, חוץ מבנו ותלמידו"!

ואהבה כזאת עצומה - דורשת התורה מכל אדם להגיע אליה, שלא רק לא יקנא בהצלחתו של חברו, אלא עוד ירקוד וישמח - על שחברו הצליח יותר טוב ממנו! כאילו היתה זאת באמת הצלחתו שלו האישית!

[והרמב"ן מביא דוגמא לאהבה מסוג זה: כעין שמצינו באהבת דוד ויונתן, שיונתן היה מוכן למסור לחברו דוד את כל שלטון המלכות "על מגש של כסף"! אע"פ שיונתן היה בנו של המלך שאול ויורש מקומו - בכל אופן הוא הסכים למסור לדוד חברו את כתר המלוכה, ולא רק שלא קינא בו - אלא עוד שָׂמַח בשמחתו, והוסיף עליו אהבה על אהבתו!]

וזאת עליכם לדעת אחים יקרים, שכדי להגיע לאהבה כזאת עצומה, להרגיש את חברו כאילו הוא בנו ממש, ולהשתתף באמת בשמחתו ובהצלחותיו, שמחה כנה ואמיתית שיוצאת מעמקי הלב והנשמה - דבר זה צריך הרבה הרבה לעבוד עליו, כדי לזכות להגיע לאהבת ישראל בדרגה גבוהה כזאת!

ולצערינו, אם ניתן סקירה קלה, על חיי היום יום שלנו, נגלה, שאנו רחוקים הרבה מהדרגה הזאת של "לשמוח באמת על טובתו ושמחתו של השני"!

ולהבהרת הדברים, ניקח דוגמא קטנה ממאורעות החיים:

נותנים לנו הזמנה לחתונה של שכינינו / קרובינו / מכרינו / דודינו/ חברינו/ (מחק את המיותר). ואכן, אנו רושמים לעצמנו את תאריך האירוע, ומכינים מתנה או ש'יק, לכבד בזה את בעל השמחה.

לכאורה, הכל טוב ויפה מצידנו! ואולם, הבא ונהיה גלויים ואמיתיים עם עצמנו, ונשאל שאלה נוקבת: לָמָּה באמת אנו הולכים להשתתף בשמחה של החתונה? האם בגלל שאנו באמת משתתפים בשמחתו של חברינו, וליבנו מלא שמחה ואושר, ביום שמחת ליבו של חברינו!

או - - - שאנו הולכים לחתונה, לא בגלל שנהפכנו להיות 'מאושרים' בגלל שמחתו של השני, אלא ההליכה לחתונה נובעת מחמת שיקולים אחרים לגמרי! וכדלהלן:

* אני הולך לחתונה - בגלל שזה "חוב". שגם הוא הגיע לחתונה שלי.

* אני הולך לחתונה - בגלל שאם אני לא ילך - לא יבואו גם אלי, לשמחות שלי.
* אני הולך לחתונה - בגלל ש"לא נעים לי" אח"כ לפגוש אותו ברחוב...
* אני הולך לחתונה - בשביל "להשתחרר"... לשמוע קצת מוזיקה, לפגוש חברים, ולצאת מה'שיגרה' המשעממת של הבית.

אלו הם כל הסיבות ה"אִינְטֶרֶסַנְטִיוֹת", שמחמתן אנו באים להשתתף בשמחתו של השני!
הֶאָח! איפה רואים היום אדם שהולך לחתונה אך ורק בגלל הסיבה הפשוטה - בכדי לשמח באמת את החתן והכלה ביום הכי מאושר שלהם בחיים!!
מי הולך רק בגלל השיקול הזה? הרי אדם כזה צריך להיות חסיד וצדיק, שמופלג הרבה במידה של "אהבת ישראל" אמיתית!
אכן, יש לנו אהבת ישראל במעשים ובפעולות, ובכל נקודת ישוב חרדי - נפתחים עשרות גמחי"ם מכל הסוגים והצרכים, ואולם גמ"ח אחד עדיין חסר לנו, והוא: גמ"ח להארת פנים! גמ"ח של לב טוב לשמוח באמת בשמחות השני - זה עדיין חסר לנו!

סיפורים נפלאים ומרתקים על אהבת הזולת!

הנה, בכדי לשמור על הטעם המתוק של מאמר זה, נחתום את הפרק במעשיות מאלפים, על אנשים מופלאים, איך שידעו להיות "גאונים" לא רק בתורה... אלא גם במידת 'גמילות חסדים'! לדעת לרדת לעמקי נפשו של הזולת, ולסייעו סיוע נפשי של עידוד והארת פנים, ולהחזיר לו את החיוך לפנים! ונקווה, שנפיק את מירב התועלת ממעשיות אלו:

ר' ישראל סלנטאר: מי בדק את הסכין "ששחטו" בה את השוחט?...

מספרים בזמנו של ר' ישראל מסלנט, שחשדו אז באיזה שוחט, שיצאה עליו שמועה, שהוא אינו מקפיד לבדוק היטב את סכינו לפני השחיטה, וא"כ יתכן שסכינו פגומה, ונמצא מאכיל את ישראל נבילות וטריפות!
ואכן, תיכף ומיד נתפרסם בכל העיר, שפלוני השוחט סכינו פגומה, ואסור לאכול משחיטתו!
ואולם, כשבאו ראשי הקהל לפני ר' ישראל סלנטר, בבקשה שיוציא "חרם" נגד שחיטתו של אותו פלוני השוחט, נענה ר' ישראל והחזיר להם בשאלה נוקבת:
"אמנם, הכל טוב ויפה! ואולם דבר אחד ברצוני לדעת: האם מישהו בדק גם את הסכין - שבו שחטתם את השוחט? האם גם על 'סכין' זו הקפדתם שתהיה 'חלקה' ללא שום פגם של הלבנה ושפיכות דמים - - - ???
הדברים יצאו מפי ר' ישראל, ופני ראשי הקהילה חפו...

ללמדך, שגם כאשר אתה מתכוון "לשם שמים" גם אז - אסור לך "לשחוט" את השני, ולשפוך את דמו - על חשבון שיקולים של הלכה...!!!

מה חושב יהודי – רגע לפני עלותו לרכבת המוות?

הדבר אירע בתקופת השואה, מעשה מסעיר, שהתרחש באחת מעיירות הונגריה. הגרמנים ימ"ש, היו מעמיסים אל תוך קרון הרכבת מאות יהודים בצפיפות נוראה, כדי לקחת את כולם אל גייא ההריגה של כבשנות אושוויץ.

ואף הגויים של העיירה, היתה טבועה בהם שנאת ישראל, והיו מתאספים ליד תחנת הריכוז, ומתבוננים בהנאה גלוייה, איך שהיהודים נלקחים להריגה כמו צאן לטבח, הם היו מחייכים ושמחים לאיד - על שלוקחים עוד 'קורבן יהודי' אל משרפות ההריגה.

וכל כך גדולה היתה הנאתם של גויים רשעים אלו, עד שכאשר החלה הרכבת לנסוע, החלו הגויים למחוא כפיים ולהריע בקול גדול "הֵיי היטלר"! מתוך שמחה גלויה על סופם המר של היהודים.

לצד גויים אלו - עמדו גם מספר יהודיים מן העיירה, שעליהם לא חלה גזירת הגרמנים (מחמת שהיו ראויים לעבודת כפייה) אבל באו למקום כדי להיפרד מקרוביהם, ברגעים האחרונים לפני נסיעתם למוות.

והנה, לפני שהרכבת החלה לנסוע, קרה דבר שלא יאומן: פתאום ראו איך שיהודי אחד מוציא את ראשו מבעד לסורגים של הרכבת, וכשכולו בהול ונפחד קורא הוא בשארית כוחותיו אל אחד משכניו היהודים שעמד במקום, ואומר לו: "בבקשה ממך! נזכרתי ששכחתי להניח אוכל לפני התרנגולים לפני שעזבתי את הבית, אנא, עשה עימי טובה, ולך תן אוכל לתרנגולים לפני שיגוועו ברעב!

היהודי שעמד מול הרכבת, היה נדהם כולו: זה מה שמונח כעת בראש של שכינו - להאכיל את התרנגולים שלו - - - ?

הנה כאן עומדים גויים פולנים, ורואים איך שלוקחים בני אדם אל משרפות האש, ומסתכלים על זה בהנאה אכזרית, מבלי שום נקיפת מצפון, ומבלי טיפה של רחמנות!

ואילו כאן עומד יהודי בתוך רכבת המוות, מעונה ומושפל ורעב לפת לחם, ועל מה הוא חושב ברגעיו האחרונים? על צערם של העופות, שירעבו לפת לחם בביתו!!

ממש שיא האכזריות - כנגד שיא הרחמנות!

אכן, מי כעמך ישראל, רחמנים בני רחמנים!

הנה למדנו ממעשה מרגש זה, איזה אהבת הזולת מושרשת בתוך דמו של היהודי! שאפילו ברגעים האחרונים לחייו, בשעה שמובילים אותו למוות, בכ"ז, יש לו מקום בראש לחשוב באותו רגע על צערם של בעלי חיים!! שלא יצטערו מחמתו!

ואנו? להיכן נעלמו הרחמים שלנו? בקצת מחשבה, ובקצת התבוננות, ובקצת רגש חם כלפי הזולת - ומיד נגלה שגם בנו טמונים אותם כוחות אדירים שהשרישו לנו אבותינו! כוחות עילאיים של אהבה מופלגת כלפי הזולת, שנובעים מתוך השורש של "רחמנים בני רחמנים"!

מה כואב לך? למה לא קיבלת? או – למה חברך קיבל יותר?!...

אמר פעם ר' יהונתן אייבשיץ, סוד גדול בכוחות הנפש של האדם, וזאת למד ע"י מעשה מופלא שאירע עימו. וכך הוה:

קצב אחד הביא לפניו שחיטה של פרה, שהתעוררה בה שאלה הלכתית, וביקש לשמוע את חוות דעתו של הרב. עיין הרב בנידון השאלה, חקר לכאן ולכאן, עד שהסיק שהבהמה טריפה היא, ויש להשליכה לאשפה או למוכרה לגוי.

הקצב המסכן קיבל את פסקו של הרב מתוך הבנה גמורה, והצדיק עליו את הדין ללא כל טענות, הוא עוד הודה לרב מקרב ליבו, על שהציל אותו מאיסור חמור של אכילת נבילות וטריפות.

והנה, אותו קצב עצמו, הגיע לאחר שבועיים שוב אל הרב, והפעם לא בשאלת כשרות של בשר בהמה, אלא בסכסוך שפרץ בינו לבין חברו, על סכום כספי מועט. וגם בזה ביקש לשמוע את חוות דעתו של הרב. בעלי הדינים שטחו את טענותיהם בפני הרב, והרב פסק הפעם לחובתו של אותו קצב, שחייב הוא לשלם את הכסף לבעל דינו.

כשמוע זאת הקצב, החל להרגיש כאילו האדמה "בוערת" תחתיו, ולא האמין למשמע אוזניו:

"לא יתכן"! - צרח הקצב כלפי הרב, חברי הרמאי הצליח להוליך את הרב שולל בטענותיו הזדוניות, וברור לי שחלה כאן טעות בפסק הדין!

לא אשלם אף פרוטה אחת, עד שיערוך הרב שוב משפט חוזר, כדי לגלות את התרמית הזדונית של חברי הרמאי"!

הרב היה נדהם כולו לשמוע דברים אלו יוצאים מפי הקצב: הן הוא עצמו - לפני כשבועים - קיבל את פסק הדין על טריפת בהמתו - מתוך סבר פנים יפות ובהבנה גמורה. ואע"פ שההפסד הכספי של טריפת הבהמה עלתה לו בנזק של אלפי שקלים, בכ"ז הוא קיבל את כל זה בשתיקה ללא כל עוררין!

ואילו עתה, שהנידון הוא על כמה שקלים בודדים - וכבר הקצב צווח וצועק, כאילו כל עולמו חרב בעדו, ועוד חושד ברב שהוא פסק פסק דין מעוות ומרומה? להיכן נעלמה כל "אמונתו" בדברי הרב?

שאלה זאת שטח הרב בפני הקצב, וביקש הסבר על התנהגותו המוזרה:
"מה הדמיון בכלל" - השיב הקצב בביטול, לפני כשבועיים אמנם פסק הרב לחובתי בהפסד של אלפי שקלים - ואולם התנחמתי בזה, שאחרי הכל - אף אחד לא נהנה מהבהמה! הכל נזרק בפח, מבלי שאף אחד יפיק מזה תועלת כלשהי! ואולם כאן בנידון שלנו, כעסי הגדול היה - לא על זה שהפסדתי, אלא על זה שחברי הרוויח את הכסף... דבר זה לא יכולתי לסבול... שחברי ירוויח על חשבוני? בשום אופן לא בא בחשבון! נורא נוראות לראות עד היכן מגיעה 'צרות העין' של האדם! שיהיה מוכן לאבד ולהפסיד אלפי שקלים, ושהכל יזרק לפח - ובלבד שחברו לא ייהנה מזה...!
שכך הוא טבעו האכזרי של האדם: שאם לא יעבוד על עצמו במידות של "בין אדם לחברו" - הרי הוא כ"חיה אכזרית", שמוכנה לבלוע את השני חי - ובלבד שלא לראותו נהנה מכספו!!

לקנות משקפים נקיות, ולהסתכל על כל יהודי בעין טובה

וכן מספרים על ר' זושא מאנפולי, שהיה בידו עשרה רובלים שרצה להצניעם מפני הגנבים, מה עשה? הניחם בתוך ספר החומש, בפרשת יתרו, ליד הפסוק "לא תגנוב"! לימים, ביקש ליטול את כספו, ואולם כשפתח את החומש גילה להפתעתו שכספו נעלם. לעומת זאת, לאחר חיפוש מועט, גילה - למרבית הפלא - את מחצית מכספו כשהם מונחים בחומש ויקרא, ליד הפסוק "ואהבת לרעך כמוך"!
כראותו זאת, נשא ר' זושא את עיניו לשמים, ואמר: "רבש"ע! ראה נא מה ההבדל בין זושא - לבין אותו יהודי כשר. אני - כשהחבאתי את הכסף, לא חשבתי על אף אדם אחר! שמרתי את כל הכסף לעצמי ולא לקחתי בחשבון, אולי מישהו אחר ג"כ זקוק לכסף! ואילו אותו יהודי כשר - כשלקח את הכסף, לא לקח את הכל לעצמו! אלא חשב גם על אחרים, והשאיר לי לפליטה את מחצית הכסף...!
אכן, גם אדם גנב, יש לו מעט מן המעט של מידת "ואהבת לרעך כמוך"...!
סיימנו דרשה זאת. נקווה שהפקנו את הלקח הרצוי מכל שבעת הנושאים שהעלנו כאן בס"ד, בסוגיא של "בין אדם לחברו". ואם מכל המוסר הזה - יקח האדם לתשומת ליבו אפילו נקודה אחת בנושא של 'בין אדם לחברו' ויעבוד על עצמו, להשריש בתוכו את הלימוד או את הלקח שלמד - בזה לבד - היה כדאי ושווה לכתוב את כל דרשה זו!
ולסיום, אי אפשר לסיים את דרשה זאת, מבלי שנעלה כאן את סיפורו המסעיר של ר' ישראל סלנט, מעשה מזעזע, שהביא את ר' ישראל לידי חשבון נפש, שאסור לו יותר להישאר "צדיק נסתר", אלא עליו להתגלות ולהפיץ את 'תורת המוסר' בכל העולם! ומעשה שהיה - כך היה:

ממה הזדעזע ר' ישראל במידות של "בין אדם לחברו"?

מנהג היה נהוג בעיר וילנא, שכל עשיר מעשירי המקום, כשהיה משיא את בנו או ביתו, היה עורך את החופה - בכיכר מיוחד שהיה בנוי במרכז העיר, כיכר זה היה מרשים ומיוחד במינו, ובנוי בסגנון מפליא ומיוחד. החופה היתה נערכת שם בטקס גדול ובחגיגיות רבה, ודבר זה היה עולה ממון והון רב, ולכן רק גדולי העשירים שבעיר, היו מרשים לעצמם לחגוג את חתונתם, בכיכר יוקרתי זה.

והנה, סנדלר אחד מתושבי המקום, שהיה איש עני ופשוט, התהפך עליו הגלגל לטובה, והחל לראות הצלחה בעסקיו, עד שבמשך הזמן הפך להיות לאחד מגדולי העשירים שבעיר.

והנה, כשהגיעה ביתו של אותו עשיר לפירקה, ערך הסנדלר העשיר - אף הוא - את החתונה בכיכר היוקרתי שבמרכז העיר, כיאה לאדם עשיר כמוהו.

ואולם, דבר זה היה לצנינים בעיני עשירי העיר, הם הביטו בקנאה וצרות עין על אותו סנדלר, שֶׁבֵּין לילה הפך להיות עשיר מכובד, ולא עוד - אלא שמתחיל להתנהג כאחד מגדולי העשירים שבעיר!

היתכן? - רטנו העשירים הקנאים, אדם זה שהיה סנדלר "תַּפְרָן" ופשוט - התנשא כעת לעשות את חתונתו במרכז כיכר העיר לפני כל אנשי העיר? היו לא תהיה!

ואכן, אש הקנאה הֶעֱבִירָה אותם על דעתם, והם החליטו לעשות מעשה נפשע, אשר לא יעשה בישראל:

בשעות הקטנות של הלילה, כשהסתיימה שמחת החתונה, והעשיר הסנדלר חזר מכיכר העיר, כשכולו שמח וטוב לב, וּמְלֻוֶּה עם כל קרוביו וחתניו - לפתע באמצע הדרך - התקרב אליהם אחד העשירים, ולעיני כולם חלץ את נעלו מרגלו, שלף את הסוליה הקרועה, ושאל את העשיר הסנדלר בקול רם: "אדוני הסנדלר, בכמה פרוטות תהיה מוכן לתקן לי את סנדלי הקרוע"?

מחזה מֻבְיָשׁ זה, גרם לביזיון רב בקרב כל אנשי השמחה, ואילו הסנדל עצמו - האדים מבושה לעיני כל חתניו ומוזמניו, וכל שמחתו נהפכה עליו לאבל ותוגה...

כששמע ר' ישראל על מעשה מרושע זה, הזדעזע כולו, והגיב בזו הלשון: "בטוחני, שגדולי הדור הקודם, היושבים בגן עדן - מובאים כעת למשפט בפני בי"ד של מעלה, ושם תובעים אותם על שהזניחו את אנשי עירם, ולא דרשו בפניהם דברי מוסר על תיקון המידות, עד שהתדרדרו והיו מסוגלים לעשות מעשה נפשע ונבזה כזה!!!

אם רואים כזו שחיתות נוראה, שבני אדם מסוגלים להלבין את פני השני, ולשפוך את דמו בפני רבים - התביעה היא על רבני הדור, שלא השכילו לייסר את בני דורם בדברי

תוכחה ומוסר, ולעצור את ההתדרדרות המוסרית שלהם, עד שנהפכו לחיות טורפות, שאיבדו כל רגש של אנוש - כלפי הזולת!

והלקח שעולה מסיפור זה, הוא נוקב ומחייב את כל אחד מאיתנו: מי יודע אם גם אנו לא נִתְבַּע - על ההתדרדרות המושחתת שבני הדור מסוגלים להגיע אליה! מי יודע, אם לא יתבעו כל רב קהילה בשמים - על כל מעשה נפשע של בני קהילתו!!

ולמה? בגלל שיכול היה לומר להם מילה אחת של תוכחה - ולא אמר! יכול היה לנצל את תקופת ימי "בין המצרים" ל'חשבון נפש' כללי בעניינים של בין אדם לחברו - ולא ניצל! יכול היה להעמידם על טעותם בקריאת הדרשה הזאת, שכולה עוסקת בעניני היסוד של 'בין אדם לחברו' - ובכ"ז שתק ולא אמר להם מילה!

רב כזה צריך לדעת, שהוא נושא על כתפיו את האחריות של כל בני קהילתו! ולכן עליו לקחת זאת בחשבון, ולהתאים את דברי המוסר - למציאות שהוא חי בה!

ואחרי שבס"ד, הועלו כאן כל הנושאים האקטואלים, שדנים בבעיות הכואבות שב"בין אדם לחברו" - א"כ יותר אין שום תירוצים! שהרי היה לך חומר ללמד, היה לך "סחורה" להשמיע אותה לאחרים, ואולי אם מישהו היה שומע, היה משתנה לטובה, או לפחות היה חושב להשתנות לטובה, והיה מוציא 'אנחה' אחת שבה היה מביע חרטה על מעשיו! ואתה - יכולת להציל את האיש הזה - ולא הצלת!

עלינו לזכור תמיד, את דברי ר' ישראל סלנטר, שהיה אומר, שכדאי ושווה היה לכתוב את כל דברי המוסר הללו - אפילו בשביל בן אדם אחד - שיתחזק מהדברים, ויעלה בליבו הרהורי תשובה!

והמשיך ר' ישראל, ואמר:

ואפילו אם האדם הזה - לא יהיה אלא **אני בעצמי**,

שאצליח להיות מושפע לטובה מדברי

המוסר שלי - וכבר היה שווה לכתוב את כל החיבור הזה!

מעשה בשועל - והסוס הטיפש שחי ב"דמיונות"!

מעשה היה בסוס אחד, שטייל להנאתו בין עצי היער, כשהוא נהנה מהרוח הנעימה, ומציוץ הציפורים השובים את הלב.

והנה, באמצע הדרך, תקף את הסוס צימאון עז למים, הוא לא התמהמה הרבה, אלא רץ לאגם המים הסמוך, בכדי להרוות שם את צמאונו.

ואולם כשהגיע לאגם, חיכתה לו שם אכזבה קשה! מה קרה? כשהרכין את ראשו בכדי לשתות, הוא הבחין ב'בּוּאָתוֹ' שנשקפת מתוך המים, ולתומו חשב שיש כאן עוד סוס שני, שעומד לעומתו, ומנסה לגזול ממנו את מנת המים...

התרגז הסוס מאד על "אויבו הגדול", והחל לבעוט ברגליו לעבר דמותו של הסוס, עד שמרוב בעיטות - נתחכחו כל המים בעפר! המים איבדו את צורתם, ונהפכו להיות בוץ ורפש!
ורק אז, לאחר שהסוס נוכח לראות, שאויבו הגדול "נעלם" מהמים - רק אז, הוא חזר לשתות בשקיקה את המים הגסים, שנהפכו להיות מלוכלכים ברפש ועפר...
עבר שם שועל אחד, שהבחין בכל הנעשה, והחל לצחוק צחוק גדול על טיפשותו של אותו הסוס!
נעלב הסוס ושאל את השועל:
"מה לך כי תצחק עלי? הלוא אני הצלחתי בכוחי - לגרש ולסלק את אויבי הגדול מן המים, ועל דבר זה מגיע לי תרועת ניצחון - ולא צחוק ובוז!
ענה לו השועל: "הוי, סוס טיפש! אינך אלא טיפש שבחיות! הלוא תבין, שבמעשה הבעיטות והכעס שלך - טעית בזה שלשה טעויות חמורות ביותר!
ואלו הם:
טעות ראשונה - הדמות שראית במים, כאילו הוא אויבך הגדול - אינו אלא 'דמיון' פורח באויר! לא היה כאן שום אויב או שונא, אלא בסך הכל דמותך שנשקפה מתוך המים!
טעות שניה - אפילו לפי דמיונך, שחשבת שעומד מולך האויב שלך - גם אז טעית טעות חמורה! מדוע? משום שהוא כלל לא אויב שלך, ולא רוצה לגזול ממך כלום! שהרי המים שבאגם היו מספיקים לשניכם לשתות ממנו! וחברך לא נתכוון כלל לגזול או לקחת את המנה שלך!
הטעות השלישית - שאפילו לפי "שיטתו" של הסוס, שחשב שהדמות שניצבת מולו היא באמת אויבו בלב ונפש שרוצה לגזול ממנו את מזונו - גם אז - עדיין הוא טעה בזה שהוא הלך איתו בשיטה של כעס ומכות!
ומדוע? בגלל שבסופו של דבר, מי שהפסיד מכל המריבה הזאת - היה זה הסוס בעצמו!!!
הוא בסוף סבל ו"אכל" את כל מה שבישל! שהרי בְּמָקוֹם לשתות מים צלולים וזכים - הוא שתה בסוף מים עכורים ומלוכלכים! והכל בגלל המריבה הטיפשית של הסוס!
נמצא, שהראשון שהפסיד מכל הריב והכעס - היה הסוס בעצמו!
זהו המוסר הגדול, שלימד השועל את אותו סוס יהיר ויריב!
וכלפי מה הדברים אמורים?
לצערינו, גם אנו טועים לפעמים, את 'שרשרת הטעויות' של אותו סוס טיפש!

לפעמים אדם רואה את חבירו, ופתאום נכנס לו בראש, שה'בן אדם' הזה רוצה את רעתו, ומחפש איך להכשילו ולהפילו! ועל זה האדם מְפַתֶּחַ נגדו שנאה איומה, ועושה עימו מלחמת חורמה, ורודף אותו בכל צעד ושעל!

אדם כזה צריך לזכור, שהוא בטיפשותו ניכשל ג"כ באותן שלושת טעויות החמורות, שטעה בהם הסוס!

ואלו הם:

1. טעות הראשונה - שהבן אדם חי ב'דמיונות'! חבירו כלל וכלל לא "אויבו הגדול", וגם לא שונאו בלב ונפש, ובסך הכל "ניפחו" כאן את כל העסק, ועשו מזבוב קטן - פיל גדול! ואולם, אם רק תצא מהדמיונות שלך, ותיגש לדבר עם חברך - מיד תגלה שיש רקע נרחב להידברות והתפייסות!

2. הטעות השניה - שאפילו לפי דעתך, שאתה חושב שבאמת הוא אויבך - מ"מ הרי חברך לא יכול להזיק לך במאומה! שהרי "יש מספיק מים לשניכם"!! יש מספיק שפע של ברכה, ובנים, ואושר - לשניכם! ומה שמגיע לך אתה תקבל עד הגרוש האחרון, ואדם לא יכול לנגוע במה שמוכן לחברו אפילו כמלוא נימא!

וא"כ, על מה כל ה"רעש הגדול" שעשית - כאילו חברך החריב את עולמך עליך???

3. והטעות השלישית - שגם אם נניח, שיש לך סיבה מוצדקת לריב עם חברך - מ"מ, עליך לזכור ולדעת היטב, שהראשון שיסבול מכל זה - זה יהיה אתה בעצמך! הכעס והעצבים האלו יגזלו לך את כל השקט והשלווה בחיים, ותמיד אתה "תאכל את עצמך" למה לחברך יש קצת יותר טוב ממך!

נמצא, שמי שמפסיד מכל המריבה הזאת - זה אתה והבריאות שלך! שבמקום לשתות מים צלולים וזכים - אתה תשתה מים עכורים ומלוכלכים! כל חייך יהיו במתח ועצבים, והכל בגלל השנאה המטורפת שהכנסת לך לראש!

נו, וכי משתלם הדבר, לסבול כ"כ הרבה - בגלל "שנאה מדומיינת" אחת?

ותדעו לכם נאמנה אחים יקרים! שאם אדם יתבונן היטב בשלשת הטעויות האלו שהוא מביא על עצמו בכל שנאה או מריבה - מבטיחים אנו לכם, ש - 90% מכל המריבות - יעלמו!!! או לפחות יתגמדו וְיִשָּׁאֲרוּ על "אש קטנה" ולא יגדלו ויתפתחו! רק צריך להתבונן ולפקוח את העיניים!!!

ולכן, לפני כל מריבה או שנאה, נבחון את עצמינו היטב:

האם אנו לא חוזרים שוב - על אותם שלשת מעשה הטיפשות שטעה בהם הסוס הטיפש - - - ???

סליחה, האם מעשיך ראויים להביא את ה"משיח"
או את "חמורו" של המשיח?...

הנה לפניכם סיפור עממי, עם הרבה לקח נוקב עבורנו:

היו היה לפני שנים רבות, אשה פשוטה וצדיקה, שהתגוררה בעיר תימן, ו"סָעֲדָה" שמה. סעדה זו, היתה אשה תמימה וצדיקה, שהאמינה בכל ליבה בדברי רבותינו, בפשיטות ובתמימות.

והנה הגיע 'ליל הסדר', וככל יהודיה כשרה גם סעדה חשה וקיוותה בכל ליבה, כי הלילה הזה - ליל הסדר - יבוא המשיח לגאול את עם ישראל. וכפי שהבטיחו לנו חז"ל ש"בניסן עתידין להיגאל"!

אי לכך, השתדלה סעדה, והטתה את אוזנה במשך כל זמן עריכת ה'סדר', לזכות לשמוע את שופרו של המשיח. ואולם, לאחר שהגיע שעת חצות לילה, והיא כבר שתתה ארבעה כוסות של יין - ראשה נהיה עליה "סחרחר", ועיניה החלו להיעצם מרוב כובד של שינה. ואולם פחד תקף אותה: מה יהיה אם המשיח יבוא במשך הלילה - וימצא את סעדה ישנה ח"ו?

חשבה וחשבה, עד שמצאה פתרון הולם: היא עשתה 'חשבון' כזה: הרי ה"מוֹרִי" התימני אמר בדרשה שלו, שהמשיח צריך לבוא על חמור לבן, והיא - בתור אחת שגדלה במושב - יודעת, שחמור שרואה חמור שני, מיד הוא מתחיל לנעור לקראתו בשמחה...

וא"כ העצה פשוטה מאד: לקחת גברת סעדה חבל, קשרה את קצהו האחד סביב רגלה, ואת קצהו השני - קשרה סביב רגלו של החמור שלה, שהיה עומד באורווה, וכך הלכה לישון בלב שקט: שהרי החמור שלה - כשיראה את חמורו של המשיח - מיד ינער וירוץ לקראתו, וכך יעיר גם אותה משנתה ע"י החבל, ובזה היא תרויח שהיא לא תפסיד הלילה לראות את פני המשיח שיבוא!

והנה, בעוונות הרבים, לא זכה עם ישראל שבאותו לילה יבוא המשיח, אלא שחמור נשאר "חמור", והוא לא אכפת לו אם הגיע המשיח או לא, הוא התחיל לנעור כדרכו ב'שליש הראשון' של הלילה [וכפי שאמרו בברכות (דף ג'.) שב"משמרת הראשונה" של הלילה - כל החמורים נוערים!] וגם החמור שלנו הרים את גרונו ופתח את פיו בנעירות עזות, וכיון שהרגיש שיש חבל שמסובך לרגליו - מיד ניסה להימלט ממנו, ורץ אל הרחוב הפתוח. וגברת "סעדה" היתה שקועה עמוק בתוך שינתה, אלא שלפתע, כשהרגישה שהיא נגררת אחרי החמור, נתמלא ליבה שמחה עצומה: הנה סוף סוף המשיח הגיע רכוב על חמורו, וממש "יישר כוח" גדול לחמור שלה, שהעיר אותה בדיוק בזמן... הרי אני עכשיו ממש הולכת לקבל את פני המשיח!

והחמור, כשהרגיש שהוא סוחב ברגליו משא כבד (את גברת סעדה) מיד פתח במרוצה, כדי להשתחרר מזה. אלא שכאן איבדה סעדה את כוחה, ולא היתה מסוגלת להתחרות עם ריצתו של החמור, ולכן צווחה וקראה בקול: "אדוני המשיח, אני אשה זקנה, לאט לאט, אל תרוץ עם החמור כל כך מהר...!

ולקול צעקותיה ניעורו כל השכנים משנתם, הם זיהו את קולה של גברת 'סעדה', ורצו מיד אל הרחוב, אחזו בסעדה כדי להעירה מחלומה, וצעקו באוזניה: "גברת סעדה! תתעוררי! את לא רצה אחרי המשיח, את רצה בסך הכל אחרי החמור שלך...

עד כאן הסיפור.

סיפור עממי ומצחיק, שמתאים לשנות ה"ביניים". ואולם לצערנו, גם בשנת "2000" - עדיין ישנם אנשים, שחיים הם בדמיון של גברת סעדה!

וכלפי מה הדברים אמורים?

הנה, ישנם הרבה אנשים, שלוקחים בידם "מצוות גדולות", בטענה, שבזה הם הולכים להביא את המשיח! הם מתמקדים על כמה מצוות בודדות, ועל זה הם שמים את כל הדגש - בטענה, שזה מה שיביא את המשיח! ואולם הם לא שמים לב, שבאמצע הדרך - הם רומסים ודשים על מצוות אחרות! וכגון:

* מצב ה'צניעות' שלהם - מוזנח! הנשים והבנות שלהם לובשות בגדים - צורמים ומגרים, בולטים ומושכים, שלא מתאימים כלל לאשה יהודיה, ובודאי שלא לאשה שנקראת - "חרדית"!!!

* וכן מצב ה"בן אדם לחברו" שלהם - ג"כ מוזנח, ולפעמים, בתוך כדי לימוד, הם זורקים מילה של פגיעה על זה, או לשון הרע על ההוא, או כעס ומילה של גערה, שאינה מוצדקת!

* וכמו כן מבטלים הם באדישות תפילה במניין, או מברכים ברכת המזון במהירות ובחופזה, וכו' וכו'.

והיצר הרע הוא מתוחכם וערמומי! הוא יודע טוב מאד איך לטהר את ה"שרץ": הרי הכל ל"שם שמים"! הכל לשם לימוד התורה! אז פה ושם יש איזה כשלון "קטן", אז מה יש? הרי את העיקר אנו מקיימים - את מצוות לימוד התורה!

ובמחילה מכבודם - אם נאמר להם: אתם במעשיכם לא תביאו את המשיח, אלא הכי הרבה תביאו את ה"חמור" של המשיח...

ואולם המשיח בשום אופן לא יבוא מאנשים שמקיימים מצוות - בכדי להשקיט את מצפונם - על חשבון עבירות אחרות!!!

האלוקים הוא אמת, וגם חותמו אמת, ומי שציוה אותנו על לימוד התורה - הוא גם ציוה אותנו על לבוש צנוע, ועל איסור החטאת הרבים, ועל איסור פגיעה בזולת, ועל איסור לשון הרע, וכו' וכו'.

ואי אפשר לבוא ולזרוק את היהלומים האלו - ובמקום זה להתחיל לאסוף זהב של התורה!

ולכן כל אדם יבדוק היטב היטב בעצמו:

האם מעשיו ראויים להביא את המשיח, או שהוא דומה לגברת "סעדה", שרץ כל חייו בעיניים עצומות - אחר "החמור של המשיח"... **תחשוב על זה!**

סובל מ"שנאת חינם"? יש לנו תרופה בשבילך!

אם אדם הסתכל מתוך מבט 'נכון' על האנשים, הוא יראה אותם אחרת לגמרי! הם יותר לא יהיו נחשבים בעיניו כעלוקות ונצלנים! ואיזה סוג "משקפים" צריך להרכיב, כדי שדרכם נוכל להסתכל במבט נכון על האנשים, כפי שהתורה דורשת?

ה"בן איש חי", שהיה מומחה גדול לבעיות הנפש, ובקי בכל חדרי התורה, נתן לנו (בספרו בן איש חי, שנה ראשונה, בהקדמה לפר' ניצבים) עידכון מפורט, כיצד יוכל האדם לזכות, לעין טובה, שתראה רק את הטוב שבאדם.

הוא כתב דברים ברורים בנושא, ונצטט את תוכנם:

האדם צריך לערוך לעצמו חשבון, ולמדוד את חברו לפי גילו בשנים. וכך הוא יוכל להעריך ולכבד אותו. והרי 3 דוגמאות להבנת הדברים:

1. אדם "מבוגר" ממך - אתה חייב לו כבוד, משום שס"ס הוא חי יותר הרבה שנים, ומסתמא הספיק לעשות 'יותר מצוות' ממך!
2. אדם "צעיר" ממך - ג"כ אתה חייב בכבודו. ומשום עצם העובדא שהוא עוד לא הגיע לגילך, ממילא הוא עבר 'פחות עבירות' ממך!
3. אדם "בגילך ממש" - ג"כ אתה מחוייב בכבודו. שאע"פ ששניכם באותו גיל, ומספר המצוות והעבירות הוא "מאוזן", מ"מ "איכות" העבירות שלך - חמורות יותר משלו!

ומשום שאתה חרדי יותר, ויודע ומכיר את הבורא יותר ממנו. א"כ יוצא: שהוא עושה עבירות מאונס - ואתה מרצון! הוא שוגג - ואתה מזיד! הוא בלא יודעין - ואתה ביודעין!!

תסתכל כך על כל יהודי, ותחייה עד מאה ועשרים

היצר הרע - זורם כל הזמן בדם

והיצר הטוב אומר תהיה "בן אדם"!

הכסף, התאוות, הכבוד, והיצרים

את ה"חלומות" רוצים להגשים!

הבא ונצא מתוך ה'בילבולים'
ונדע שכל העוה"ז - הוא הבל הבלים!
את 'שנאת החינם' נמהר לשכוח
וזה יוסיף לאלוקים כוח!
שכן גם 'גרגירי חול' כשהם מאוחדים
יכולים לעצור את הים הגדול והמפחיד!
בואו ונפייס את אלוקינו בקול
ונזרוק את גאוותינו לחול!
נחזור בתשובה מכל המחלוקות הגדולות
וגם מ"שנאת אחים" שפרצה כל גבולות!
כל אחד ישתדל ויתאמץ
לבער אצלו את החמץ.
ושלב ראשון -
לעבוד על הלשון!
לא לדבר לשון הרע ורכילות
וכל מיני דברי שטות ולכלוך.
שהרי לא - 'גבורה' היא את הש"ס לסיים
עיקר החכמה - היא גם לקיים!
ואז אם נתאחד כולנו יחד
ישבע האלוקים מאתנו נחת.
ויפדה אותנו מכל העמים
ויגאל אותנו גאולת עולמים!!!

לעקור מהלב כל קפידא ולמחול בלב שלם!

רבינו בחיי (אחד מרבותינו הראשונים) כותב בפירושו לתורה (בסוף פרשת ויחי) שבגלל זה שעשרת השבטים ציערו ופגעו ביוסף אחיהם, על כן לא נסלח להם עוון זה, עד שירדו שוב ב"גלגול" לעולם הזה, ובאו בדורם של התנאים הקדושים, וסופם היה, שכל עשרה אלו - נהרגו באכזריות ע"י מלכות רומי הרשעה, והם מכונים בשם "עשרת הרוגי מלכות" ובזה הם כיפרו על הצער שגרמו ליוסף אחיהם!

ודבר זה פלא! הרי בפרשת ויחי כתוב מפורש, שהאחים באו לבקש סליחה מיוסף הצדיק, ועוד נפלו לרגליו ואמרו לו "הננו לך לעבדים"! וא"כ בודאי שהם התחרטו מכל

ליבם על העוול שעשו לאחיהם. ומדוע נענשו על כך בעונש כזה נורא - לרדת שוב ב"גלגול" ולמות במיתה אכזרית ביותר של "עשרת הרוגי מלכות"?
והתשובה על כך, מזעזעת עוד יותר:
אמנם האחים נתחרטו מכל ליבם על העוול שעשו, אבל יוסף עצמו לא סלח להם בלב שלם! הוא פייס אותם ואמר להם "ועתה אל תעצבו", אבל לא טרח לעקור מליבו כל קפידא על העוול הנורא שעשו לו! עדיין נשאר בליבו 'אבק קטן' של קפידא כלפיהם!
והדברים מחייבים אותנו הרבה, למחול בלב שלם! ואפילו אם חברינו עשה לנו עוול שלא יכופר - מ"מ להשתדל לשלוט על יצרינו, ולעקור מליבנו כל 'קפידא' כלפיו! כדי שח"ו לא יחזור אח"כ שוב ב"גלגול" לעוה"ז, כדי לכפר על מעשהו!
יש לזכור גם את דברי חז"ל שאמרו במסכת שבת (דף קמט:) "כל שחבירו נענש על ידו - אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה"! ולכן מטעם זה לבד - כדאי לנו להתפייס עם חברינו, ולמחוק מליבנו כל קפידא או קיטרוג כלפיו! ואשרי אותו ילוד אשה, שיודע לשלוט על רגשותיו, ולמחול בלב שלם על העוול שעשה לו חבירו, ולעקור מליבו כל שנאה או קפידא עליו! אשריו ואשרי חלקו.
כשאתה טוב - אף אחד לא זוכר!
כשאתה רע - אף אחד לא שוכח!
כשאתה צועק - 'שומעים' אותך.
כשאתה מדבר - 'מבינים' אותך!
כשאתה חמוץ - בורחים ממך
כשאתה מחייך - אוהבים אותך!

מעשיות סיפורים ולקחים עם מוסר השכל בצידו

מלחמת העולם השלישית – מלחמת הכפירה באמונה!
הַמַּשְׁגִּיחַ רַבִּי יְחֶזְקֵאל לְוִינְשְׁטֵיְן זצ"ל, הָיָה מַשְׁמִיעַ "וַעַד" לְאַבְרְכֵי הַכּוֹלֵל. פַּעַם אַחַת סִפֵּר שֶׁשָּׁמַע שֶׁהֶחָפֵץ חַיִּים אָמַר, כִּי תִּהְיֶה מִלְחָמָה שְׁנִיָּה שֶׁכְּנֶגְדָּהּ מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הָרִאשׁוֹנָה תֵּרָאֶה כְּמוֹ מִשְׂחָק, וְתִהְיֶה מִלְחָמָה שְׁלִישִׁית, שֶׁכְּנֶגְדָּהּ מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה תֵּרָאֶה כְּמוֹ מִשְׂחָק!!
אֵימָה וּפַחַד נָפְלוּ עַל כָּל הַשּׁוֹמְעִים, וְאֶחָד הָאֲבְרְכִים הֵעֵז לִשְׁאֹל אֶת הַמַּשְׁגִּיחַ, תּוֹךְ בַּקָּשַׁת מְחִילָה: "בִּשְׁבִיל מַה צְרִיכִים לְדַבֵּר דְּבָרִים כֹּה קָשִׁים? אַדְרַבָּא, צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל אֲחֲרֵי הַמִּלְחָמָה שֶׁהָיְתָה, שֶׁלֹּא יָבוֹא גְּזַר דִּין כָּזֶה, וְלָמָּה לוֹמַר דְּבָרִים כָּאֵלֶּה"?

הַמַּשְׁגִּיחַ נַעֲשָׂה נִלְהָב כְּעַמּוּד אֵשׁ וְאָמַר: "אַתָּה בְּכָלָל לֹא הֵבַנְתָּ בַּמֶּה מְדֻבָּר, וְאֶל מַה הִתְכַּוֵּן הֶחָפֵץ חַיִּים בִּדְבָרִים אֵלֶּה! הֶחָפֵץ חַיִּים הִתְכַּוֵּן בְּעִקָּר לְכָךְ שֶׁיִּהְיֶה חֹשֶׁךְ בָּאֱמוּנָה! הַחֲשֵׁכָה בָּאֱמוּנָה שֶׁהָיְתָה בְּמִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הָרִאשׁוֹנָה הָיְתָה "מִשְׂחָק" מוּל הַחֲשֵׁכָה בָּאֱמוּנָה שֶׁהָיְתָה בְּמִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשֵּׁנִיָּה, וְהַחֲשֵׁכָה בָּאֱמוּנָה שֶׁתִּהְיֶה בַּמִּלְחָמָה הַשְּׁלִישִׁית - כָּל מַה שֶּׁהָיָה קֹדֶם יֵרָאֶה כְּמִשְׂחָק, וַאֲנַחְנוּ נִמְצָאִים כָּעֵת בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל הַמִּלְחָמָה הַזּוֹ! מִלְחֶמֶת הַכְּפִירָה בָּאֱמוּנָה"!!

הצדקה שאתה נותן – תציל אותך ממלחמת "גוג ומגוג"

מָרָן הגרי"ז - הָרַב מִבְּרִיסְק - זי"ע שָׂהָה פַּעַם בְּוָרְשָׁא, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁגַּם מָרָן הֶחָפֵץ חַיִּים נִמְצָא בָּעִיר לֹא הַרְחֵק מֵהֶאזוֹר שֶׁלּוֹ. כַּמּוּבָן שֶׁתֵּכֶף נָסַע אֵלָיו הגרי"ז וְנִכְנַס אֶצְלוֹ, וְשָׂהָה שָׁם כַּחֲצִי שָׁעָה, וְאַחַר כָּךְ נָסַע לְדַרְכּוֹ, כְּדֵי לְהַסְפִּיק אֶת הָרַכֶּבֶת שֶׁיָּצְאָה מֵהָעִיר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וְהָיָה תָּמִיד מִצְטַעֵר עַל זֶה שֶׁהִלַּךְ מֵהֶחָפֵץ חַיִּים כְּשֶׁהָיָה עוֹד בְּאֶמְצַע דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְאָמַר שֶׁאֵינוֹ מֵבִין אֵיךְ עוֹשִׂים דָּבָר כָּזֶה...

וְסִפֵּר שֶׁהֶחָפֵץ חַיִּים אָמַר אָז בְּתוֹךְ דְּבָרָיו, שֶׁאֲנָשִׁים בָּאִים אֵלָיו לְבַקֵּשׁ עֵצוֹת שֶׁבָּאִים עֲלֵיהֶם צָרוֹת שׁוֹנוֹת וְרוֹצִים לָדַעַת אֵיךְ לְהִנָּצֵל מֵהֶם. וְהִנֵּה אִיתָא בַּגְּמָרָא: שְׁאָלוּ תַּלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אֶת רַבָּם, מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִנָּצֵל מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ? **עָנָה לָהֶם יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבִגְמִילוּת חֲסָדִים!**

וְאָמַר הֶחָפֵץ חַיִּים: אִם יַאַסְפוּ אֶת כָּל הָאַחֲרוֹנִים, וַאֲפִלּוּ אֶת כָּל הָרִאשׁוֹנִים, וְכָל הַגְּאוֹנִים וְרַבָּנָן סָבוֹרָאֵי, וְכָל הָאָמוֹרָאִים וְכָל הַתַּנָּאִים, הַאִם יוּכְלוּ לָתֵת עֵצָה טוֹבָה יוֹתֵר מֵרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל? וּמָה רוֹצִים מִמֶּנִּי, יִשְׂרָאֵל מֵאִיר, שֶׁאֶתֵּן לָהֶם עֵצָה?!

בחמישים שנה אנו קרובים יותר למשיח!...

שָׂח הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי גִּיפְּטֶר שליט"א, רֹאשׁ יְשִׁיבַת טָעלְז: עֲבָדָא יְדַעְנָא, בְּאֶחָד מִתַּלְמִידָיו וְשׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ הַקְּבוּעִים שֶׁל מָרָן הֶחָפֵץ חַיִּים זצ"ל בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים מְרֻבּוֹת, שֶׁכָּל הַשָּׁנִים הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶת מָרָן, כְּשֶׁהוּא מֵשִׂיחַ בְּקִבִּיעוּת בַּנּוֹשֵׂא הֶחָבִיב עָלָיו - הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה וּבִיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּקָרוֹב.

פַּעַם אַחַת קְצָרָה רוּחוֹ שֶׁל הַתַּלְמִיד, וְהוּא נִפְנָה וְאָמַר כְּלַפֵּי הֶחָפֵץ חַיִּים בְּאֵירוֹנְיָה - רֶבֶּ'ה! כְּבָר חֲמִשִּׁים שָׁנָה שֶׁאַתֶּם מְדַבְּרִים עַל מְשִׁיחַ שֶׁיָּגִיעַ בְּקָרוֹב, אֲבָל הִנֵּה עָבְרוּ חֲמִשִּׁים שָׁנָה וּמְשִׁיחַ לֹא בָּא!! נַעֲנָה לְעֶמְתּוֹ מָרָן הֶחָפֵץ חַיִּים וְאָמַר: "מָה אַתָּה מְדַבֵּר! אַדְרַבָּה! בַּחֲמִשִּׁים שָׁנָה אֲנַחְנוּ כְּבָר קְרוֹבִים יוֹתֵר לַמָּשִׁיחַ"!...

מי מפרנס אותך? הקב"ה או הסוס?!

מַעֲשֶׂה עִם הֶחָפֵץ-חַיִּים שֶׁבָּא אֵלָיו פַּעַם עֶגְלוֹן אֶחָד שֶׁכָּל פַּרְנָסָתוֹ הָיְתָה מִסּוּסוֹ וְעֶגְלָתוֹ, עִמָּהּ הָיָה מוֹבִיל אֲנָשִׁים, מוֹבִיל חֲבִילוֹת וְכַיּוֹצֵא, יוֹם אֶחָד מֵת לוֹ סוּסוֹ, וְחָשַׁךְ עָלָיו עוֹלָמוֹ,

וּבָא בְּצַעַר לִפְנֵי הֶחָפֵץ חַיִּים וְאָמַר לוֹ: רַבִּי, הָסוּס הַ"מְפֹרְנָס" שֶׁלִּי מֵת, שְׁאָלוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים וְאָמַר לוֹ: מִי הוּא מְפֹרְנָסְךָ שֶׁמֵּת? עָנָה לוֹ הָעֶגְלוֹן: "הַסוּס". נִזְדָּעְזַע הֶחָפֵץ חַיִּים וְכָל הַיּוֹם הָיָה מִצְטַעֵר וְאוֹמֵר: "אוֹי, אֵיךְ בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שׁוֹלָל לַחְשֹׁב שֶׁהַמְּפֹרְנֵס שֶׁלָּהֶם זֶהוּ הַסּוּס!!... הֲלֹא רבש"ע הוּא הַמְּפֹרְנֵס לַכֹּל"...

מה עדיף? שידוך עם כסף או בלי כסף? ממרן החפץ חיים

הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁלֹמֹה בְּלוּךְ זצ"ל, תַּלְמִיד הֶחָפֵץ חַיִּים סִפֵּר, שֶׁשָּׁמַע פַּעַם אַחַת אֶת רַבּוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים ז"ל מְסַפֵּר אוֹדוֹת אֵיךְ הִתְגַּלְגֵּל זִוּוּגוֹ הָרִאשׁוֹן. וְאָמַר הֶחָפֵץ חַיִּים שֶׁהוּא הָיָה אָז כְּבֶן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וּמָקוֹם לְמוּדוֹ הָיָה בָּעִיר וִילְנָא (בְּיִשִׁיבַת עִלּוּיִים). שָׁנִים אֲחָדוֹת קֹדֶם לָכֵן הִתְיַתֵּם מֵאָבִיו, וְאִמּוֹ הִתְחַתְּנָה בַּשֵּׁנִית עִם יְהוּדִי פָּשׁוּט מְאֹד מֵהָעֲיָרָה רַאדִין, שֶׁלֹּא הָיָה כְּמוֹ אָבִיו שֶׁהָיָה תַּלְמִיד חָכָם מִתַּלְמִידֵי מָאוֹר הַגּוֹלָה מוהר"ח מִוָּאלְאזִין.

פַּעַם רָצָה הֶחָפֵץ חַיִּים לְכַבֵּד אֶת אִמּוֹ, וְנָסַע אֵלֶיהָ לְרַאדִין לְבַקְּרָהּ. בְּהִזְדַּמְּנוּת זוֹ רָאֲתָה לְרִאשׁוֹנָה בַּעַל אִמּוֹ הנ"ל, וּמֵאָז נָשָׂא חֵן בְּעֵינֶיהָ, וְתֵכֶף הֶחְלִיט הַחֹלֶטָה נְחוּשָׁה שֶׁיִּקַּח אוֹתוֹ חָתָן לְבִתּוֹ (מֵאִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה) שֶׁהָיְתָה אָז בַּת עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ, וְתָבַע הוּא מֵאִשְׁתּוֹ (אִמּוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים) שֶׁתְּסַדֵּר הִיא אֶת הָעִנְיָן בְּכִי טוֹב, אַחֶרֶת הוּא יֶעֱרְשָׂהּ.

כַּאֲשֶׁר אִמּוֹ הִתְחִילָה לְדַבֵּר עִמּוֹ עַל הָעִנְיָן הִתְחִילָה לִבְכּוֹת, וּמִתּוֹךְ בְּכִי סִפְּרָה לִבְנָהּ מַה שֶּׁבַּעֲלָהּ דּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה. אָז עָנָה לָהּ הֶחָפֵץ חַיִּים: "וָואס אִיז דִּי רַעשׁ, וָועל אִיךְ חֲתָנָה הָאבֶּן מִיט אִיר" (=מַה הָרַעַשׁ הַזֶּה, אֲנִי אֶתְחַתֵּן אִתָּהּ). וְכָךְ נִגְמַר הַשִּׁדּוּךְ בְּשָׁעָה טוֹבָה. [אע"פ שהחפץ חיים התפרסם כעילוי, וטובי הגבירים בקשו לקחתו להם לחתן!]. וְחֵי אַחֲרֵי הַחֲתֻנָּה בַּעֲנִיּוּת גְּדוֹלָה, וְעַד כְּדֵי כָּךְ הָיְתָה הָעֲנִיּוּת גְּדוֹלָה, שֶׁהָרִצְפָּה שֶׁלָּהֶם בַּבַּיִת הָיְתָה רִצְפָּה שֶׁל עָפָר, וּבְשַׁבָּת הָיָה הֶחָפֵץ חַיִּים מְפַזֵּר חוֹל צָהֹב לְכָבוֹד שַׁבָּת!!

וְיֵשׁ לְצַיֵּן בָּזֹאת אֶת הַיְדוּעַ לַכֹּל, שֶׁבְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים הִתְנַגְּדוּ מְאֹד לְשִׁדּוּךְ זֶה שֶׁיָּצָא לַפֹּעַל מִכַּמָּה סִבּוֹת, וּבִפְרָט מֵאַחַר שֶׁהָיוּ לוֹ בְּאוֹתוֹ פֶּרֶק הַצָּעוֹת נִכְבָּדוֹת עִם בָּנוֹת גְּבִירִים וּנְדוּנְיוֹת גְּדוֹלוֹת, וְאָחִיו רַבִּי אַהֲרֹן זצ"ל יָצָא לַדָּרָךְ לְהַסְפִּיק לְהַגִּיעַ רַאדִינָה עוֹד בְּטֶרֶם יָצָא הַדָּבָר לַפֹּעַל. אָמְנָם מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת, וּבְמֶרְחָק מָה מֵרַאדִין נִשְׁבַּר אֹפַן הַמֶּרְכָּבָה בּוֹ נָסַע הָאָח, וְנִתְעַכְּבוּ שָׁם כַּמָּה שָׁעוֹת עַד שֶׁסִּדְּרָה הַתַּקָּלָה, וּבַזְּמַן הַזֶּה כְּבָר אָמַר ה' לְדֶבֶק טוֹב וְנִגְמְרוּ הַהֲתָנָאִים בֵּין הַצְּדָדִים.

בְּטֶרֶם נֶעֱרְכָה הַחֻתָּנָה חָלָה הַחֲמָרָה נוֹסֶפֶת בְּמַצָּבוֹ הַכַּסְפִּי שֶׁל ר' שִׁמְעוֹן - בַּעַל אִמּוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים - וְהוּא לֹא יָכֹל לַעֲמֹד אֲפִלּוּ בַּהִתְחַיְּבוּת הַמּוּעֶטָה שֶׁהִתְחַיֵּב בִּשְׁעַת הַ'תְּנָאִים'. גְּזֵרוֹת כַּלְכָּלִיּוֹת חֲדָשׁוֹת נִתְכּוּ עַל הַיְּהוּדִים בָּאֵזוֹר, וְר' שִׁמְעוֹן יָרַד כָּלִיל מִנִּכְסָיו וְנִשְׁאַר חֲסַר-כֹּל. שׁוּב הִתְעָרְבוּ קְרוֹבֵי מִשְׁפָּחָה וִידִידִים וְנִסּוּ לְשַׁכְנֵעַ אֶת ר' יִשְׂרָאֵל מֵאִיר לְבַטֵּל

אֶת הַשִּׁדּוּךְ, שֶׁהֲרֵי אֵין בִּיכָלְתּוֹ שֶׁל הַחוֹתֵן לַעֲמֹד בְּהִתְחַיְּבֻיּוֹתָיו. אַךְ רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר לֹא נֵאוֹת לָהֶם. לֹא הוּא יְבַטֵּל שִׁדּוּךְ בִּגְלַל אִלּוּצִים כַּסְפִּיִּים! וְהַחֲתֻנָּה הִתְקַיְּמָה בִּמְוֻעָדָהּ.

נָכְדּוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים, הג"ר הִירְשׁ זַקס זצ"ל, סִפֵּר מִפִּי קְרוֹבַת מִשְׁפָּחָה שֶׁהָיְתָה נוֹכַחַת בָּאֵרוּעַ, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיעַ מוֹעֵד הַחֲתֻנָּה, הָיָה ר' שִׁמְעוֹן בְּמַצָּב שֶׁל דַּלּוּת כֹּה חֲמוּרָה, עַד כִּי לֹא עָלָה בְיָדוֹ לְהַשִּׂיג אֲפִילּוּ אֶת הַדְּרוּשׁ לְסְעוּדַת הַחֲתֻנָּה. בְּדֶרֶךְ מִקָּרֶה הִצְלִיחוּ לְהַשִּׂיג שַׂק יָשָׁן שֶׁל גַּרְגְּרֵי חִטָּה שֶׁהָיָה אָכוּל בְּחֶלְקוֹ עַל יְדֵי מְכַרְסְמִים, וְזֶה הָיָה סָעוּדַת הַחֲתוּנָה... הַכַּלָּה(!) וּקְרוֹבָתָהּ יָשְׁבוּ בְּעֶרֶב הַחֲתֻנָּה, וּבָדְקוּ אֶת הַגַּרְגְּרִים בָּזֶה אַחַר זֶה, אֶסְפֹּר אֶת הָרְאוּיִים לִטָּחִינָה, וְאֵלֶּה שֶׁמְּשׁוּ לִסְעוּדַת הַחֲתֻנָּה!!!

כָּל יָמָיו הוֹדָה הֶחָפֵץ חַיִּים לַה' עַל שֶׁשָּׁלַח לוֹ אֶת עֶזְרָתוֹ בַּחַיִּים הַזֹּאת בְּדָוְקָא, שֶׁכֵּן בַּת גְּבִירִים לֹא הָיְתָה נוֹתֶנֶת לוֹ לִשְׁקֹד עַל תַּלְמוּדוֹ כִּרְצוֹנוֹ בְּאֵין מַפְרִיעַ, וּלְהִתְבּוֹדֵד בְּבֵית ה' חֲדָשִׁים אֲרֻכִּים לְחַבֵּר חִבּוּרָיו, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָרְגְּלָה לְחַיִּים שֶׁל מְסִירוּת וְהִצְטַנְּעוּת וְדַלַּק, אוּלָם אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא הָיְתָה מִבֵּית עֲשִׁירִים אִפְשְׁרָה לוֹ לַעֲבֹד אֶת ה' כְּכָל לְבָבוֹ וְנַפְשׁוֹ וְעָמְדָה לִימִינוֹ בְּכָל יְכָלְתָּהּ. "אִם רָכַשְׁתִּי תּוֹרָה בְּחַיַּי, חַיָּב אֲנִי תּוֹדָה עַל כָּךְ לְאִשְׁתִּי, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּפְּקָה אֲפִלּוּ בְּפַת חֲרֵבָה וְלֹא דָּרְשָׁה מַלְבּוּשִׁים נָאִים, אַף לֹא דְּרִישׁוֹת שֶׁהֵן" - הָיָה חוֹזֵר הֶחָפֵץ חַיִּים וְאוֹמֵר...

החפץ חיים השתתף בהלוויה של "בעל יסורים"

פַּעַם נִפְטַר בְּרַאדִין בֶּן אָדָם שֶׁהָיָה בַּעַל יִסּוּרִים. לֹא סִפְּרוּ זֹאת לֶחָפֵץ חַיִּים וְרַק לְאַחַר הַהַלְוָיָה וְהַקְּבוּרָה נוֹדַע מִזֶּה לְהֶחָפֵץ חַיִּים שֶׁהוּא נִפְטַר. הִתְלוֹנֵן מָרָן מַדּוּעַ לֹא סִפְּרוּ לוֹ? כִּי רָצָה לְהִשְׁתַּתֵּף בְּהַלְוָיָתוֹ!

שָׁאֲלוּ: עַל שׁוּם מַה? - וְאָמַר הֶחָפֵץ חַיִּים: שֶׁהִנֵּה אוֹדוֹת בְּנֵי אָדָם יֵשׁ שֶׁמַּאֲרִיכִים בְּתָאֳרִים שׁוֹנִים: הַגָּאוֹן, הַצַּדִּיק, הַמְפֻרְסָם, הָעָנִיו, וְכוּ' וְכוּ'. וּמִי יוֹדֵעַ אִם אָכֵן נָכוֹן הַדָּבָר? מִי יוֹדֵעַ אִם הוּא גָּאוֹן? מִי עָרֵב לְכָךְ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת צַדִּיק? רַק הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יוֹדֵעַ זֹאת, הֲרֵי ה' יִרְאֶה לַלֵּבָב!

אַךְ בחז"ל כָּתוּב בִּמְפֹרָשׁ: יִסּוּרִים מְמָרְקִים עֲוֹונוֹתָיו שֶׁל אָדָם. מִי שֶׁסָּבַל יִסּוּרִים, הֵם מְמָרְקִים עֲוֹונוֹתָיו שֶׁל אָדָם! אִם כֵּן, אוֹתוֹ בַּעַל יִסּוּרִים שֶׁנִּפְטַר הֲרֵיהוּ צַדִּיק גָּמוּר - אָמַר הֶחָפֵץ חַיִּים - וּבִלְוָיָה שֶׁל צַדִּיק גָּמוּר כָּזֶה חָפַצְתִּי לְהִשְׁתַּתֵּף!

"מי שמאמין - לא מפחד"!

"זְכוּרֵנִי", סִפֵּר אֶחָד מִתַּלְמִידֵי הֶחָפֵץ חַיִּים זצ"ל, כֵּיצַד הִתְעַמְּקוּ הֶחָפֵץ חַיִּים וַחֲתָנוֹ הַגָּאוֹן רַבִּי צְבִי הִירְשׁ לְוִינְסוֹן זצ"ל בַּהֲלָכָה עֲמֻקָּה מֵהִלְכוֹת הָרַמְבַּ"ם, וּלְאַחַר עִיּוּן מַעֲמִיק, חֲקִירוֹת וְהַקְדָּמוֹת עָלָה בְּיָדָם לַעֲמֹד עַל שִׁיטָתוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם וְהִתְחַוְּרָה לָהֶם כַּוָּנָתוֹ, וְהָיוּ הַדְּבָרִים מְאִירִים וּשְׂמֵחִים.

קָרְנוּ פְּנֵי הֶחָפֵץ חַיִּים, וְקָרָא: "אַח, אֵיזוֹ עֲמָקוּת, אֵיזוֹ גְּאוֹנוּת! וּרְאֵה נָא: הָרַמְבַּ"ם הַקָּדוֹשׁ, בְּכָל חָכְמָתוֹ הָעֲצוּמָה וְעֲמָקוּתוֹ הַמַּבְהִילָה וּבְהִירוּת שִׂכְלוֹ הַנִּפְלָאָה, הָיָה מַאֲמִין שָׁלֵם בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, לֶלֶא כל צֵל סָפֵק, וּלְעֻמָּתוֹ, בַּעֲלֵי מֹחוֹת אֲטוּמִים הֵם הַמִּתְפַּקְּרִים וְכוֹפְרִים"...

"**טעות בשמות**" **של רבי עקיבא איגר**...

סִפֵּר הַ"חֲתָם סוֹפֵר" זַצ"ל, כִּי שָׁלַח פַּעַם מִכְתָּב לְרַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר זַצ"ל שֶׁיִּתְפַּלֵּל לִרְפוּאָתוֹ שֶׁל חוֹלֶה. וְהִנֵּה קִבֵּל מִמֶּנּוּ מִכְתָּב בַּחֲזָרָה: "הִתְפַּלַּלְתִּי וְלֹא נַעֲנֵיתִי, אוּלַי יֵשׁ טָעוּת בַּשֵּׁם". וְאַחֲרֵי זֶה נוֹדַע, כִּי אָכֵן הָיְתָה טָעוּת בְּשֵׁם הַחוֹלֶה...

להקדים תפילה לפני שדופקים מסמר...

רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל, תַּלְמִיד הָרַב ר' נָתָן, דְּפַק פַּעַם מַסְמֵר וְקִבֵּל מַכָּה בְּאֶצְבָּעוֹ. כְּשֶׁרָאָה זֹאת הָרַב ר' נָתָן, אָמַר לוֹ: מַדּוּעַ לֹא הִתְפַּלַּלְתָּ לִפְנֵי שֶׁדָּפַקְתָּ אֶת הַמַּסְמֵר שֶׁלֹּא תְּקַבֵּל מַכָּה?

אל תתבייש לדברי "ישירות" עם הקב"ה!

כְּשֶׁהָיוּ בָּאוֹת לִפְנֵי הֶ"חָפֵץ חַיִּים" נָשִׁים שֶׁבַּעֲלֵיהֶן לֵקְחוּ לַעֲבוֹדַת הַצָּבָא בִּבְכִיּוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲבוּרָן, הָיָה אוֹמֵר לָהֶן: מָה אַתֶּן בָּאוֹת אֵלַי? לְכָנָה לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, פִּתַחְנָה אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּכֶינָה וּשְׁפְכָנָה אֶת כָּל מַר לִבְּכֶן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דַּבֵּרְנָה עַל לִבְּכֶן לְפָנָיו, וְהַכֹּל בִּשְׂפַתְכֶן הַפְּשׁוּטָה [אִידִישׁ]!

הָרַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אוֹמֵר בְּעַצְמוֹ שֶׁיִּתְבָּעוּ מִמֶּנּוּ "וְאַל תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ" - אֵין צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ תְּחִנּוֹת, אֶלָּא לוֹמַר אֶת אֲשֶׁר לוֹחֵץ עַל הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קלא, ב) : "כְּגָמֵל עָלַי אִמּוֹ". הַאִם צְרִיכִים נָסְחָאוֹת כֵּיצַד לְבַקֵּשׁ מֵאֵם? - כְּשֶׁכּוֹאֵב בּוֹכִים לִפְנֵי הָאֵם!

וּפַעַם בָּא אֶחָד אֶל הֶ"חָפֵץ חַיִּים" בְּבַקָּשָׁה עֲבוּר אִישׁ אֶחָד שֶׁשִּׁלְחוֹ לְבַקֵּשׁ בְּרָכָה בַּעֲבוּרוֹ. עָנָה לוֹ הֶ"חָפֵץ חַיִּים" בְּמִנּוֹד רֹאשׁ: "עֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶת חֲבֵרוֹ הֶעָנִי, לֵילֵךְ לְבַקֵּשׁ יְשׁוּעָה מֵעָנִי שְׁלִישִׁי... הַאִם לֹא מְגֻחָךְ הַדָּבָר"?! לְכוּ יָשָׁר אֶל מִי שֶׁהַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ וְהַזָּהָב שֶׁלּוֹ, וְאֶל מִי שֶׁיָּכוֹל לְהוֹשִׁיעַ! כָּאָמוּר (חגי ב, ח): "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב", וְנֶאֱמַר עוֹד (תהלים ג, ט) "לַה' הַיְשׁוּעָה".

במקום ללכת לרופא – עלה להתפלל בעליית הגג...

"אִמִּי סִפְּרָה לִי בִּנְעוּרַי", סִפֵּר בְּנוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים, שֶׁכִּמְעַט וְלֹא שָׁאֲלָה כְּלָל רוֹפְאִים כְּשֶׁגִּדְּלָה אוֹתָנוּ, וְאִם קָרָה וּמִישֶׁהוּ מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה חָלָה - אָמַר הֶחָפֵץ חַיִּים לְחַלֵּק פּוּד [שְׁמוֹנָה עֶשֶׂר קִילוֹגְרָם] לֶחֶם לָעֲנִיִּים, וְהוּא [הֶחָפֵץ חַיִּים] עָלָה לַעֲלִיַּת הַגַּג לְהִתְפַּלֵּל, וְהַמַּחֲלָה סָרָה...

"**תיטול ידיך בסירוגין**" – **ביקש החזון איש**...

הַ"חָזוֹן אִישׁ" מִעֵט בַּאֲכִילָה וּמִעֵט בְּשֵׁנָה, וְהִפְשִׁיט אֶת בְּגָדָיו רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. הוּא הִתְנַהֵג בְּגִינוּנֵי קְדֻשָּׁה וְנִזְהַר מִ'מַפְסִידִים סְגֻלִּיִּים' [דברים רוחניים] שֶׁבְּכֹחָם לְהַזִּיק לָרוּחָנִיּוּת שֶׁבָּאָדָם.

לַיְלָה אֶחָד חָשׁ הַחזו"א בְּשִׁנָּיו, וּכְשֶׁהַכְּאֵבִים הִתְגַּבְּרוּ, בִּקֵּשׁ מִשְּׁכֶנוֹ ר' זְאֵב גּוֹלְדְמַן כִּי יְעַסֶּה אֶת חֲנִיכָיו בִּסְפִירְט, אֲבָל רַק אַחֲרֵי שֶׁיִּטֹּל קֹדֶם יָדָיו בְּנוֹכְחוּתוֹ אַרְבַּע פְּעָמִים לְסַרּוּגִין... "רְצוֹנִי לִלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ" - הִתְנַצֵּל בְּבַיְשָׁנוּת - "וּמַכְרְחָנִי לְהִזָּהֵר בַּמֶּה שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ פִּי"!...

רבי חיים שמולאביץ פרץ בבכי לצערו של עיוור

בְּהַלְוָיָתוֹ שֶׁל ר' חַיִּים שמולאביץ, הִשְׁתַּתֵּף אָדָם עִוֵּר בִּשְׁתֵּי עֵינָיו. לִשְׁאֵלַת הַמְלַוִּים מָה רָאָה לָבוֹא וְלִטֹּל חֵלֶק בַּהַלְוָיָה, הֵשִׁיב הָאִישׁ:

הָיִיתִי אֵצֶל ר' חַיִּים, וְהוּא הִתְעַנְיֵן בְּמַצָּבִי. כְּשֶׁשָּׁמַע שֶׁהָרוֹפְאִים רוֹאִים אֶת מַצָּבִי כַּחֲסַר-סִכּוּי, שָׁמַעְתִּי שֶׁפָּרַץ בִּבְכִי נוֹרָא כְּעֶשְׂרִים דַּקּוֹת"...!!

"**התרצה והתפייס לדור יתום ועני**"...

סִפֵּר תַּלְמִידוֹ שֶׁל ר' יְחֶזְקֵאל אַבְרַמְסְקִי: יוֹם אֶחָד אָמַר לִי רַבֵּנוּ: אֹמַר לְךָ מַה שֶּׁחָשַׁבְתִּי הַיּוֹם בַּתְּפִלָּה בְּ"בָרוּךְ שֶׁאָמַר", "וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדְּךָ נְהַלְלֶךָ... נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ"... - מָה?! "אַבְרַמְסְקִי" יְגַדֵּל אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ?... מַה שַּׁיָּךְ לְגַדְּלוֹ?! - אֶלָּא הַכַּוָּנָה - נְגַדֶּלְךָ בְּעֵינֵינוּ, שֶׁנִּשְׁרִישׁ בְּלִבֵּנוּ אֶת גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ!!

יוֹם אֶחָד אָמַר לִי ר' יְחֶזְקֵאל זַצַ"ל: הָיוּ כָּאן רַבָּנִים הַיּוֹם, אָמַרְתִּי לָהֶם כִּי הַיּוֹם בַּתְּפִלָּה דָּפַקְתִּי עַל הַשֻּׁלְחָן לְרַבּוֹנוֹ-שֶׁל-עוֹלָם, וְאָמַרְתִּי לוֹ: "הִתְרַצֵּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי כִּי אֵין עוֹזֵר, הֲלֹא אֵין לָנוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְלֹא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל - דַּלּוֹנוּ מְאֹד, דּוֹר עָנִי, וְרַק אַתָּה תּוֹשִׁיעֵנוּ"...

כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא ר' יְחֶזְקֵאל מִפֶּתַח בֵּיתוֹ, הָיָה שָׂם יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וְאוֹמֵר: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי הוֹלֵךְ מֵהַבַּיִת בָּרִיא, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ שֶׁאֶחָזֵר בָּרִיא"...

ר' יְחֶזְקֵאל אַבְרַמְסְקִי זַצַ"ל הָיָה מַרְבֶּה לְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. שָׁנָה אַחַת הָיְתָה שְׁנַת בַּצֹּרֶת, הָיָה זֶה בְּחֹדֶשׁ טֵבֵת אוֹ שְׁבָט וַעֲדַיִן לֹא יָרַד גֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ, יָשַׁב רַבֵּנוּ לְיַד שֻׁלְחַן הַלִּמּוּד וְהַכְּתִיבָה, וּלְפֶתַע הִסְתַּכֵּל דֶּרֶךְ הַחַלּוֹן הַחוּצָה וּפָרַץ בִּבְכִי סוֹעֵר וְאָמַר: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד מָתַי לֹא יִהְיֶה גֶּשֶׁם? רַחֵם עַל בָּנֶיךָ!"

הטלית תעיד שלא עברה בי מחשבה בשעת התפילה!!

נִמְצָא כָּתוּב בְּפִנְקָס הַחֶבְרָא קַדִּישָׁא שֶׁל הָעִיר לֶבוֹב, שֶׁרַבֵּנוּ הַגָּאוֹן בַּעַל "טוּרֵי זָהָב" לָבַשׁ טַלִּית קְרוּעָה מְאֹד. טַלִּית זוֹ הָיְתָה יְשָׁנָה נוֹשָׁנָה, וְהוּא הִתְעַטֵּף בָּהּ שָׁנִים רַבּוֹת. כַּאֲשֶׁר רָאוּ נְשׂוֹת הָעִיר לֶבוֹב אֶת רַבֵּנוּ הַגָּאוֹן עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בְּטַלִּית קְרוּעָה וִישָׁנָה, הִתְנַדְּבוּ כָּל הַנָּשִׁים לָתֵת לוֹ טַלִּית חֲדָשָׁה. הֵן קָנוּ לוֹ טַלִּית מְהֻדֶּרֶת וְהֵבִיאוּ לוֹ אֶת הַטַּלִּית הַחֲדָשָׁה...

כַּאֲשֶׁר רָאָה הַ"טּוּרֵי זָהָב" אֶת הַטַּלִּית הַחֲדָשָׁה, אָמַר לַנְּשִׂים: תְּשׂוּאוֹת חֵן לָכֶן עַל נְדָבַתְכֶן וְטוּב לְבַבְכֶן, אַךְ אֵינִי רוֹצֶה לְהִתְעַטֵּף בְּטַלִּית חֲדָשָׁה, כִּי הַטַּלִּית הַיְשָׁנָה הַזֹּאת תָּעִיד עָלַי בָּעוֹלָם הַבָּא שֶׁלֹּא הָיְתָה לִי מַחְשָׁבָה זָרָה בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה"!...

גם כשאתה עשיר – אל תתגאה בעושרך!

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁיָּצָא יוֹם אֶחָד לַשּׁוּק לִמְכֹּר מַרְגָּלִית אַחַת. וְהִנֵּה אִישׁ אֶחָד עָשִׁיר גָּדוֹל וְהָיָה מִתְרוֹשֵׁשׁ בְּעֵינֵי בְּנֵי אָדָם וְהָיָה לוֹבֵשׁ בְּגָדִים בְּזוּיִים וְהָיָה שָׁפָל בְּיוֹתֵר, וְהָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עִם הָעֲנִיִּים. וּכְשֶׁרָאָה הַמַּרְגָּלִית בְּיַד רַבִּי עֲקִיבָא רָצָה לְקָנוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. וּפִיֵּס לוֹ שֶׁיֵּלֵךְ עִמּוֹ לְבֵיתוֹ וְשֶׁיִּתֵּן לוֹ דְּמֵי הַמַּרְגָּלִית. הָלַךְ אַחֲרָיו רַבִּי עֲקִיבָא וְחָשַׁב שֶׁמִּתְלוֹצֵץ בּוֹ... עַד שֶׁהִגִּיעַ לְבֵיתוֹ וְיָצְאוּ לִקְרָאתוֹ עֲבָדָיו וְהוֹשִׁיבוּהוּ בְּכִסֵּא זָהָב וַיִּתְּנוּ מַיִם וַיִּרְחֲצוּ רַגְלָיו. וְצִוָּה לְהוֹצִיא מָמוֹן וְלָתֵת לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּמֵי הַמַּרְגָּלִית. וְצִוָּה לִשְׁחוֹק אוֹתָהּ עִם שֵׁשׁ אֲחֵרוֹת וַיָּשִׂימוּ הַכֹּל בִּרְפוּאוֹת. וּכְשֶׁרָאָה כָּךְ רַבִּי עֲקִיבָא תָּמַהּ מְאֹד. וַיָּצָא הָאִישׁ מְהֵרָה וַיָּשִׂימוּ הַשֻּׁלְחָן לִפָּנָיו. וְאָכַל רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידָיו עִמּוֹ. וּכְשֶׁסִּיְּמוּ לֶאֱכוֹל אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אַחַר שֶׁחָנַנְךָ אֱלֹהִים כָּל הָעֹשֶׁר הַגָּדוֹל הַזֶּה, לָמָּה תִּשְׁפִּיל בְּיוֹתֵר וְתֵשֵׁב עִם הָעֲנִיִּים הָאֻמְלָלִים? אָמַר לוֹ: רַבִּי, אָמַר הַכָּתוּב: "אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר" (תהלים קמד, ד) וְהַמָּמוֹן אֵינוֹ עוֹמֵד לְעוֹלָם, עַל כֵּן אֲנִי רוֹאֶה יְשִׁיבַת הָעֲנִיִּים טוֹבָה לִי מְאֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּגְבַּהּ נַפְשִׁי וְלֹא תִּתְגָּאֶה בָּעֹשֶׁר הַגָּדוֹל שֶׁחָנַנְנִי יוֹצְרִי. וְעוֹד, שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵר מְקוֹמִי עִמָּהֶם מֵעַתָּה, שֶׁאִם אֶדֵּל וְאֵרֵד מִנְּכָסַי לֹא יִשְׁתַּנֶּה מְקוֹמִי בַּעֲבוּר עָנְיוּתִי; וְעוֹד אֲנִי חוֹשֵׁב, שֶׁאֲנוּ שָׁוִין בִּיצִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ וְאָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ" (מלאכי ב, י), וּבְזִמַּן שֶׁיִּתְגָּאֶה הָאָדָם יֶחֱטָא בְּיוֹתֵר וְיִירַשׁ גֵּיהִנֹּם! לְפִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹנֵא אֶת הַגֵּאִים וְאֶת הַגְּבוֹהִים. וּכְשֶׁמִּעַ רַבִּי עֲקִיבָא דִּבְרֵי הָאִישׁ וּמַעֲנֶה פִּיהוּ וְעִנְיָנוֹ וְעִנְוָתָנוּתוֹ, שִׁבְּחוֹ וּבֵרְכוֹ וַיִּיטַב בְּעֵינָיו עַד מְאֹד. (מנורת המאור פ"ב אות של"ב).

אם אתה לוקח כל הכסף בשבילך, הקב"ה ישאיר לך רק "מעשר"...

מַעֲשֶׂה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁהָיְתָה לוֹ שָׂדֶה שֶׁמַּעֲלָה לוֹ אֶלֶף מִדּוֹת בְּכָל שָׁנָה, וְהָיָה אוֹמֵר: דַּי לִי בְּמַה שֶׁנָּתַן לִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַאֲנִי נוֹתֵן אֶת הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהוּא מֵאָה מִדּוֹת לְשָׁנָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְמוּת, אָמַר לִבְנוֹ: בְּנִי, הֱוֵי זָהִיר בְּמַעֲשְׂרוֹתֶיךָ, שֶׁעַל־יְדֵי הַמַּעֲשֵׂר זָכִיתִי לְאֵלּוּ הַנְּכָסִים. שָׁנָה רִאשׁוֹנָה נָתַן הַמַּעֲשֵׂר מֵאֶלֶף מִדּוֹת מֵאָה. בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית, אָמַר: לָמָּה אֶתֵּן כָּל כָּךְ? חִסֵּר מֵהַמַּעֲשֵׂר עֲשָׂרָה, וְחִסֵּר הַשָּׂדֶה מֵאָה לְשָׁנָה... בַּשְּׁלִישִׁית חִסֵּר עֲשָׂרָה, וְחִסֵּר הַשָּׂדֶה עוֹד מֵאָה לְשָׁנָה... וְכֵן כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה, עַד שֶׁחָזְרָה הַשָּׂדֶה לְמֵאָה מִדּוֹת בִּלְבָד! וְהָיָה מִתְעַצֵּב מְאֹד. בָּאוּ אֵלָיו אֶחָיו וּבֵית אָבִיו מְקַשְּׁטִים בִּלְבוּשִׁים נָאִים... אָמַר לָהֶם: וְכִי לִשְׂמְחָה אַתֶּם בָּאִים?! הָיָה לָכֶם לְנַחֲמֵנִי. אָמְרוּ לוֹ: לָמָּה לֹא נִשְׂמַח, שֶׁמִּתְחִלָּה הָיִיתָ אַתָּה בַּעַל הַבַּיִת

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֹּהֵן, וְעַכְשָׁיו נַעֲשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּעַל הַבַּיִת וְאַתָּה כֹּהֵן... הֵבִין הָאִישׁ אֶת הָרֶמֶז, מִיָּד נָתַן אֶת הַמַּעֲשֵׂר כָּהֶגֶן, וְחָזְרָה הַשָּׂדֶה לְכַמָּה שֶׁהָיְתָה בִּתְחִלָּה".

הצדקה לא נותנת לאדם למות...!!

"תַּנְיָא: אָמְרוּ עָלָיו עַל בְּנֵימִין הַצַּדִּיק, שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה עַל קֻפָּה שֶׁל צְדָקָה. פַּעַם אַחַת בָּאת אִשָּׁה וְעָמְדָה לְפָנָיו בִּשְׁנֵי בַּצֹּרֶת, אָמְרָה לוֹ: רַבִּי פַּרְנְסֵנִי. אָמַר לָהּ: הָעֲבוֹדָה [בשבועה], שֶׁאֵין בְּקֻפָּה שֶׁל צְדָקָה כְּלוּם! אָמְרָה לוֹ: רַבִּי, אִם אֵין אַתָּה מְפַרְנְסֵנִי, הֲרֵי אִשָּׁה וְשִׁבְעָה בָּנֶיהָ מֵתִים בָּרָעָב! עָמַד וּפִרְנְסָהּ מִשֶּׁלּוֹ. לְיָמִים חָלָה בְּנֵימִין הַצַּדִּיק וְנָטָה לָמוּת. אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה אָמַרְתָּ: כָּל הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ קִיֵּם עוֹלָם מָלֵא - וּבְנֵימִין הַצַּדִּיק קִיֵּם אִשָּׁה וְשִׁבְעָה בָּנֶיהָ, יָמוּת בְּשָׁנִים מוּעָטוֹת! תָּאנָא: הוֹסִיפוּ לוֹ שְׁתַּיִם וְעֶשְׂרִים שָׁנָה"! (בבא בתרא י"א.).

כיצד הרב עובדיה יוסף מסר נפשו ללימוד התורה?

סִפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַבָּא שָׁאוּל זַצַ"ל, כִּי הָיָה הוּא ויבדלח"ט מֹרָן הָרַב עוֹבָדְיָה שְׁלִיטַ"א הוֹלְכִים כָּל עֶרֶב מִישִׁיבַת פּוֹרַת יוֹסֵף בָּעִיר הָעַתִּיקָה עַד לִישִׁיבַת "חֶבְרוֹן" בְּשִׁכּוּנַת גְּאֻלָּה, וְהָיוּ חוֹזְרִים עַל דַּפֵּי גְּמָרָא בְּעַל פֶּה! וְאָמַר, כִּי הוּא עַצְמוֹ הָיָה זוֹכֵר אֶת הַשַּׁקְלָא וְטַרְיָא שֶׁבַּגְּמָרָא וּבַתּוֹסָפוֹת וְהָרֹא"שׁ, וְאִלּוּ יבדלח"ט מֹרָן שְׁלִיטַ"א הָיָה זוֹכֵר אֶת שְׁמוֹת הַתַּנָּאִים וְהָאָמוֹרָאִים וּבַעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת, בְּאֹפֶן מְדֻיָּק!! וְכָךְ הָיוּ חוֹזְרִים עַל כָּל דַּפֵּי הַגְּמָרָא עִם הַתּוֹסָפוֹת מִלָּה בְּמִלָּה! וְהָיוּ דָּנִים בְּדִקְדּוּקֵי הַמַּהַרְשָׁ"א, וּמַרְבִּים לְעַיֵּן בַּמֵּאירִי, וּבַמַּהַר"ם שִׁי"ף וּבַמַּהַר"ץ חַיּוּת, וְכֵן בְּדִבְרֵי הַפְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ.

וְאֵרַע פַּעַם בִּימֵי בַּחֲרוּתוֹ, שֶׁאִחֵר בָּעֶרֶב לְהַגִּיעַ לְבֵיתוֹ, עַד שֶׁנַּעֲלוּ אֶת הַבַּיִת, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ חֲשַׁשׁ מִלְּהָעִירָם מִשֵּׁנָתָם, וְיָשַׁב עַל הַמַּדְרֵגָה שֶׁלִּפְנֵי הַבַּיִת, וְלָמַד כָּל הַלַּיְלָה לְאוֹר הַיָּרֵחַ, וְכַאֲשֶׁר אֲבִיו זַצַ"ל קָם לְתִפְלָה בַּנֵּץ, וְרָאָהוּ יוֹשֵׁב וְרָכוּן עַל הַסֵּפֶר, שְׁאָלוֹ לְפֶשֶׁר הַדָּבָר, וְהֵשִׁיב, כִּי מֵאַחַר וְהַדֶּלֶת הָיְתָה סְגוּרָה, מָה הָיָה לוֹ לַעֲשׂוֹת, הַאִם יְבַזְבֵּז זְמַנּוֹ לָרִיק? וְלָכֵן נִצַּל אֶת אוֹר הַיָּרֵחַ וְלָמַד לְאוֹרוֹ... וְסִפֵּר אָחִיו רַבִּי נְעִים, כִּי פַּעַם בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, כְּשֶׁקָּם אֲחִיו [הרב] עוֹבָדְיָה בְּשָׁעַת בֹּקֶר מֻקְדֶּמֶת לְמַהֵר לְלִמּוּדוֹ, לֹא יָדַע הֵיכָן מִנְעָלָיו, וְחָשַׁשׁ מִלְּהָעִיר אֶת אֶחָיו בְּנֵי הַבַּיִת, מֶה עָשָׂה? לָבַשׁ כַּמָּה זוּגוֹת גַּרְבַּיִם זֶה עַל זֶה, וְיָצָא חִישׁ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ...

עד היכן הגיע סבלנותו של ר' משה פינשטיין?

עַד אֵילּוּ גְּבוּלוֹת צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּר בְּמִדָּה זוֹ שֶׁל הָכַּעַס? זֹאת נוּכַל לִלְמֹד מִמִּדַּת סַבְלָנוּתוֹ שֶׁל הָרַב מֹשֶׁה פֵּיינְשְׁטֵיין זַצַ"ל, הַפּוֹסֵק הַדָּגוּל:

אַחַר פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם הִתְקַבְּלָה בְּבֵיתוֹ שִׂיחָה טֶלֶפוֹנִית סָמוּךְ לִכְנִיסַת הַשַּׁבָּת. מֵעֵבֶר לַקַּו הָיְתָה אִשָּׁה אַחַת אֲשֶׁר בִּקְשָׁה לְשׂוֹחֵחַ עִם כְּבוֹד הָרַב, אַךְ מַה גָּדוֹל הָיָה צַעֲרָהּ לְשֶׁמַע הַבְּשׂוֹרָה הַמָּרָה כִּי כְּבוֹד הָרַב נִפְטַר לְבֵית עוֹלָמוֹ.

לְשְׁאֵלַת אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת בַּמֶּה הוּא יוּכַל לַעְזֹר לָהּ, בִּקְשָׁה הָאִשָּׁה לְבָרֵר אֶת זְמַנֵּי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת...

''הַאִם לְשֵׁם כָּךְ אַתְּ מִתְקַשֶּׁרֶת לִגְדוֹל הַדּוֹר, וְכִי קָשֶׁה לָךְ לְהַשִּׂיג לוּחַ זְמַנֵּי הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת?!''

''אֲנִי מִתְפַּלֵּאת עַל תְּמִיהָתְךָ. הֲרֵי זֶה כְּבָר יוֹתֵר מִשְּׁלוֹשִׁים שָׁנָה (!) שֶׁאֲנִי נוֹהֶגֶת לְהִתְקַשֵּׁר מִדֵּי שָׁבוּעַ לִכְבוֹד הָרַב לְבָרֵר מַהוּ זְמַן כְּנִיסַת שַׁבָּת, וְתָמִיד הֵשִׁיב לִי הָרַב בְּסַבְלָנוּת רַבָּה וּמֵעוֹלָם לֹא הִפְנָה אוֹתִי לְלוּחַ שָׁנָה!'' - הֵשִׁיבָה הָאִשָּׁה בְּנִימָה שֶׁל כַּעַס.

אָכֵן, כָּךְ נִרְאֵית תּוֹרַת הֶמִּידּוֹת שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר!

השודד והיהודי הפיקח שגמר לו את "הכדורים"...

יְהוּדִי שֶׁנִּקְלַע לִבְעָיוֹת קָשׁוֹת בְּפַרְנָסָה, נֶאֱלַץ לִנְדֹּד בְּמֶשֶׁךְ תְּקוּפָה אֲרֻכָּה בַּנֵּכָר, וְלַעֲבֹד שָׁם עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת וּמְפָרְכוֹת, עַל מְנַת שֶׁיּוּכַל לַחְסֹךְ וְלִצְבֹּר סְכוּם כֶּסֶף מְסֻיָּם שֶׁיִּשַׁמְּשֶׁנּוּ לְהַכְנָסַת אֲנָשֵׁי הַבַּיִת וּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַאֲכִיל אֶת בָּנָיו הַמְרֻבִּים בְּבֵיתוֹ.

רָאָה ה' בְּעָנְיוֹ וְנָתַן חִנּוֹ בְּעֵינָיו שֶׁל בַּעַל מַאֲפִיָּה, וּלְאַחַר שֶׁלָּמַד אֶת הַמִּקְצוֹעַ הֵחֵל לַעֲבֹד בְּמֶרֶץ רַב. בַּעַל הַבַּיִת חִבְּבוֹ בִּמְאֹד עַד שֶׁנָּתַן לוֹ לֶאֱכֹל מִפִּתּוֹ וְהִתִּיר לוֹ לָלוּן בְּתוֹךְ הַמַּאֲפִיָּה, כָּךְ שֶׁלֹּא הֵצָרֵךְ לְשַׁלֵּם דְּמֵי אֶשֶׁ''ל.

לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים הִצְלִיחָה מִשְׁמָתּוֹ בְּיָדוֹ וְהוּא צָבַר סְכוּם כֶּסֶף גָּדוֹל וְהִתְכּוֹנֵן לָשׁוּב לְבֵיתוֹ. בַּיָּמִים הָהֵם הָיוּ הוֹלְכֵי הַדְּרָכִים חֲשׂוּפִים לְסַכָּנוֹת רַבּוֹת מִשּׁוֹדְדִים שֶׁהִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם וְשָׁדְדוּ מֵהֶם אֶת כָּל כַּסְפָּם וּרְכוּשָׁם, וּמִי שֶׁהֵעֵז לְהִתְנַגֵּד לָהֶם - רְצָחוּהוּ נָפֶשׁ.

גַּם הַיְּהוּדִי שֶׁלָּנוּ, שֶׁכָּרַךְ אֶת צְרוֹר כַּסְפּוֹ בִּבְגָדָיו, נִתְקַל בְּדַרְכּוֹ בְּשׁוֹדֵד שֶׁהָיָה חָמוּשׁ בְּכְלֵי נֶשֶׁק, וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּאִיּוּמִים אֶת כָּל הַכֶּסֶף. הֵחֵל הַיְּהוּדִי לִבְכּוֹת בְּכִי תַּמְרוּרִים וְנָסָה לְעוֹרֵר אֶת רַחֲמָיו שֶׁל הַשּׁוֹדֵד, וְסִפֵּר לוֹ שֶׁעָזַב אֶת בֵּיתוֹ כְּדֵי לְהָבִיא פַּרְנָסָה, וְאֶת הַכֶּסֶף הַזֶּה שֶׁשָּׁדַד זֶה עַתָּה הִשִּׂיג אַחֲרֵי עֲבוֹדָה מְאֻמֶּצֶת שֶׁנִּמְשְׁכָה זְמַן רַב, ''אוּלַם כֵּיוָן שֶׁיָּדַעְתִּי שֶׁאֵין כָּל סִכּוּי שֶׁתָּשִׁיב לִי אֶת הַכֶּסֶף, אֲנִי רוֹצֶה לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ דָּבָר מָה''.

הַשּׁוֹדֵד גִּלָּה נְכוֹנוּת לִשְׁמֹעַ אֶת הַבַּקָּשָׁה וְאָז פָּנָה אֵלָיו הַנִּשְׁדָּד וְאָמַר לוֹ: ''הַבַּעְיָה שֶׁלִּי תִּתְעוֹרֵר כַּאֲשֶׁר אַגִּיעַ לְבֵיתִי וְאִשְׁתִּי תִּרְאֶה שֶׁאֵין בְּיָדַי מְאוּמָה. אָז הִיא עֲלוּלָה לַחְשֹׁב שֶׁשִּׁקַּרְתִּי אוֹתָהּ וּבְמֶשֶׁךְ כָּל הַתְּקוּפָה הָאֲרֻכָּה שֶׁשָּׁהִיתִי מִחוּץ לַבַּיִת לֹא עָסַקְתִּי בַּעֲבוֹדוֹת, אֶלָּא בִּזְבַזְתִּי זְמַנִּי לָרִיק אוֹ שֶׁלְּחִלּוּפִין בִּזְבַזְתִּי אֶת כָּל הַכֶּסֶף... גַּם כַּאֲשֶׁר אֲתָאֵר בְּפָנֶיהָ

מַה קָּרָה עִמְּדִי בַּדֶּרֶךְ, וַאֲסַפֵּר לָהּ עַל הַשּׁוֹדֵד שֶׁגָּזַל מִמֶּנִּי אֶת כָּל כַּסְפִּי, הֵיא עֲלוּלָה שֶׁלֹּא לְהַאֲמִין לִי..."

"נוּ, אָז מָה אַתָּה רוֹצֶה מִמֶּנִּי?" - הִתְפַּלֵּא הַשּׁוֹדֵד.

"יֵשׁ לִי מִמְּךָ בַּקָּשָׁה קְטַנָּה מְאֹד. כְּדֵי לְשַׁכְנֵעַ אֶת אִשְׁתִּי שֶׁאָכֵן תְּפָסַנִי שׁוֹדֵד בַּדֶּרֶךְ, אֲנִי אוֹרִיד אֶת הַמְּעִיל שֶׁלִּי וְאֶתְלֶה אוֹתוֹ עַל עֵץ, וְאַתָּה תִּירֶה בּוֹ כַּמָּה יְרִיּוֹת כְּדֵי שֶׁבְּבוֹאִי הַבַּיְתָה יְשַׁמְּשׁוּ אוֹתִי הַחוֹרִים שֶׁל הַיְרִיּוֹת כְּעֵדוּת עַל הַשּׁוֹדֵד שֶׁנִּקְלַע בְּדַרְכִּי".

לֹא הָיְתָה לַשּׁוֹדֵד כָּל סִבָּה שֶׁלֹּא לְהַסְכִּים לְבַקָּשָׁתוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי, וְהוּא בִּצַּע אֶת הַדָּבָר, וְעַל יְדֵי הַיְרִיּוֹת נִפְעֲרוּ כַּמָּה חוֹרִים בַּמְּעִיל.

הַשּׁוֹדֵד חָשַׁב לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ עִם הַכֶּסֶף שֶׁשָּׁדַד, אֲבָל הַיְּהוּדִי פּוֹנָה אֵלָיו שׁוּב וּמְבַקֵּשׁ שֶׁיְּיָרֶה גַּם בְּכוֹבָעוֹ, "כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַתְּמוּנָה מֻשְׁלֶמֶת"... הַשּׁוֹדֵד הִסְכִּים גַּם לָכָךְ, וְיָרָה יְרִיָּה בַּכּוֹבַע. הַיְּהוּדִי הוֹפֵךְ אֶת הַכּוֹבַע לְצִדּוֹ הַשֵּׁנִי, וּמְבַקֵּשׁ שֶׁיְּיָרֶה גַּם בְּצַד זֶה.

הַשּׁוֹדֵד לוֹחֵץ עַל הַהֶדֶק, וְאָז מִתְבָּרֵר לוֹ שֶׁהַכַּדּוּרִים אָזְלוּ...

מֵיֵתֵר יִהְיֶה כְּבָר לְצַיֵּן שֶׁלְּרֹגַע זֶה הִמְתִּין הַיְּהוּדִי הַפִּקֵּחַ שֶׁלָּנוּ... הוּא הִתְנַפֵּל מִיָּד עַל הַשּׁוֹדֵד, הִפִּילוֹ אַרְצָה וּלְאַחַר מַאֲבָק קָצָר הִכְרִיעוֹ וְהִצְלִיחַ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת כַּסְפּוֹ.

מִכָּאן עָלֵינוּ לִלְמוֹד גַּם לְמִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע: "בְּתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ מִלְחָמָה" (משלי כ"ד).

לֹא לְלֶכֶת עִם הַיֵּצֶר "ראש בְּראש"... אֶלָּא לָבוֹא אֵלָיו מִסָּבִיב, בְּתַחְבֻּלָה!! וְאָז "לְהִתְנַפֵּל" עָלָיו וְלֶהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת כֹּל כּוֹחוֹ עַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת!!

מה אני אשם שאתה "רציני"?...

הַגְּרִ"י בְּלָזֶר זַצ"ל מֵבִיא בְּסֵפֶר "אוֹר יִשְׂרָאֵל" מֵרַבּוֹ הַגָּאוֹן רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר זַצ"ל, שֶׁבְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, בְּשָׁעָה שֶׁהָלְכוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְתִפְלַּת כָּל נִדְרֵי, פָּנָה בִּשְׁאֵלָה לְמַכָּרוֹ, וְהוּא לֹא עָנָה לוֹ מֵרֹב חֶרְדַּת הַדִּין וְיִרְאַת קְדֻשַּׁת הַיּוֹם. אָמַר הַגָּאוֹן רַבִּי יִשְׂרָאֵל סַלַנְטֶר: "לָמָּה אֲנִי צָרִיךְ לִסְבֹּל מֵחֶרְדַּת הַדִּין שֶׁלּוֹ?!"...

תוספת קבלת שבת - סגולה לכל הישועות

מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה שֶׁסָּבְלָה בְּשִׁעַת לֵידָתָהּ, וְהָיְתָה זְקוּקָה לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם, וְשָׁאַל רַבֵּנוּ הֶחָפֵץ חַיִּים זיע"א: מִי מוּכָן לִתְרֹם מִצָּוָה שֶׁעָשָׂה עֲבוּרָהּ? קָם פְּלוֹנִי וְאָמַר שֶׁהוּא מְעוֹרֵר בְּעֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶשׁ לִסְגֹּר הַחֲנוּיוֹת לִפְנֵי זְמַן הַדְּלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת. וְאָמַר הֶחָפֵץ חַיִּים: יְהִי רָצוֹן שֶׁבִּזְכוּת מִצְוָה זוֹ תֵּלֵד עַכְשָׁו בְּקַלּוּת, וְכֵן הָרָגַע וְכֵן הָיָה.

רַבֵּינוּ הֶחָפֵץ חַיִּים זיע"א הִבְטִיחַ רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְיֹלֶדֶת, בֵּן יָחִיד עִם מוּם בַּלֵּב שֶׁהָרוֹפְאִים אָמְרוּ שֶׁאֵין לוֹ סִכּוּיִים לִחְיוֹת, וּבִלְבַד שֶׁהַהוֹרִים יְקַבְּלוּ עַל עַצְמָם שֶׁבְּכָל יוֹם שִׁשִּׁי בַּחֲצוֹת הַיּוֹם תִּהְיֶה מַפַּת שַׁבָּת פְּרוּסָה עַל הַשֻּׁלְחָן וְכֵן פְּמוֹטֵי הַנֵּרוֹת, וְאֵין עֲבוֹדָה וְאֵין כְּלוּם, וּמִזְּמַן הַדְלָקַת נֵרוֹת לֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה וְכֵן הָיָה. וְהַיֶּלֶד הִבְרִיא לְגַמְרֵי. וְהָרוֹפְאִים

אָמְרוּ, שֶׁאִם הֶחָפֵץ חַיִּים הִבְטִיחַ כֵּן, הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב חָדָשׁ לְגַמְרֵי! וּמִכָּאן לְמַעֲלַת קַבָּלַת שַׁבָּת מוּקְדָם בְּיוֹם שִׁשִּׁי, וְהַזְּהִירוּת בְּעִנְיְנֵי הַיּוֹם עַד כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר.

הַגָּאוֹן רַבֵּינוּ שְׁמוּאֵל וֵאזְנֶר שְׁלִיטָ"א שָׁאַל פַּעַם גָּאוֹן אֶחָד זיע"א, שֶׁבְּצָעִירוּתוֹ הָיָה בָּקִי בְּכָל מַכְמַנֵּי בַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, סִפְרָא, סִפְרֵי וְיָדַע בְּעַל פֶּה אֶת אַרְבַּעַת חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ, כֵּיצַד זָכָה לְכֶתֶר תּוֹרָה שֶׁכָּזֶה? וְעָנָהוּ: הָיִינוּ חֲבוּרַת בַּחוּרִים, וְסִכַּמְנוּ יַחַד שֶׁמִּדֵּי יוֹם שִׁשִּׁי בַּצָּהֳרַיִם נִלְבַּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, וְנָבוֹא לִלְמֹד בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אֶת הַסוּגְיוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁבַּשַּׁ"ס. וְהָיְתָה לָהֶם מִכָּךְ סִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת!

הַגָּאוֹן הֶחָסִיד רַבֵּינוּ יוֹסֵף חַיִּים זיע"א, נָסַע פַּעַם בַּדֶּרֶךְ עִם קְבוּצַת נוֹסְעִים וּכְשֶׁהִגִּיעָה שַׁבָּת לֹא הִסְכִּים הָעֶגְלוֹן הָרִאשִׁי לְהִתְעַכֵּב בַּמִּדְבָּר שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ נִשְׁאַר שָׁם לְבַד לְעַצְמוֹ בְּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, וְלָעֲגוּ עָלָיו שֶׁהוּא בְּמָקוֹם סַכָּנָה. וְהִנֵּה הִגִּיעַ אַרְיֵה וְרָבַץ לְיָדוֹ כָּל הַשַּׁבָּת לְאוֹת שְׁמִירָה, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עָלָה עָלָיו וְהִגִּיעַ בְּמְהִירוּת לַמָּקוֹם שֶׁהָיוּ אוֹתָם אֲנָשִׁים. וְנִבְהֲלוּ מִפָּנָיו, וְרָאוּ כֻּלָּם שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר עַל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, הַשַּׁבָּת שׁוֹמֶרֶת עָלָיו.

וּמַעֲשֶׂה בֶּעָשִׁיר אֶחָד בַּעַל עֲסָקִים גְּדוֹלִים שֶׁלֹּא נָתַן לְגוֹיִים לְהַצִּיל אֶת מָמוֹנוֹ שֶׁהָיָה בְּסַכָּנָה בְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ. וְאָמַר רַבֵּינוּ הֶחָפֵץ חַיִּים זיע"א: "חֲצִי הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הָאִישׁ הַזֶּה".

החזון איש: אשה ההולכת שלא בצניעות – היא המשונה!

כְּשֶׁמָּרַן ה"קְּהִלּוֹת יַעֲקֹב" זַצַ"ל הִגִּיעַ לְאֶרֶץ, הִקְפִּיד עַל כָּךְ שֶׁבְּנוֹתָיו הַקְּטַנּוֹת יֵלְכוּ עִם שִׂמְלוֹת אֲרֻכּוֹת עַד אַחֲרֵי הַבֶּרֶךְ, וּבְאוֹתָהּ סְבִיבָה שֶׁהָיָה מִתְגּוֹרֵר, בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה הָיוּ נְרְאוֹת הַיְלָדוֹת כִּמְשֻׁנּוֹת בְּחֶבְרָתָן... הָרַבָּנִית ע"ה שָׂחָה אֶת לִבָּהּ לִפְנֵי אָחִיהָ מָרָן הַ"חָזוֹן אִישׁ" זַצַ"ל.

עָנָה לָהּ הַ"חָזוֹן אִישׁ": מָה אִכְפַּת לָךְ מַה שֶּׁאוֹמְרִים עֲלֵיהֶן? וַהֲרֵי אַתְּ יוֹדַעַת אֶת הָאֱמֶת שֶׁבְּנוֹתַיִךְ הֵם הוֹלְכוֹת כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָלֶכֶת, וְאִלּוּ אֵלֶּה שֶׁלֹּא הוֹלְכוֹת כָּךְ - הֵן הֵן הַמְּשֻׁנּוֹת, וּמִמֵּילָא שֶׁאֵין מַה לְּהִתְחַשֵּׁב בַּמָּה שֶׁהַמְּשֻׁנּוֹת אוֹמְרוֹת עֲלֵיהֶן!

וּמַעֲשֶׂה בְּבִתּוֹ שֶׁל הַ"חָתָם סוֹפֵר", שֶׁאָבִיהָ רָאָה אוֹתָהּ בּוֹכָה, וּכְשֶׁשְּׁאָלָהּ לְסִבַּת בְּכִיָּתָהּ, עָנְתָה שֶׁהִיא מִתְפַּלֶּלֶת לַבּוֹרֵא שֶׁיִּקַּח מִמֶּנָּה אֶת יָפְיָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְוֶה מִכְשׁוֹל לִבְנֵי אָדָם. וּבֵרְכָהּ אָבִיהָ, שֶׁבִּזְכוּת זֶה תֵּלֵד בֵּן שֶׁיָּאִיר אֶת עֵינֵי יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הָיָה, שֶׁנִּטַּל יָפְיָהּ, וְזָכְתָה לְהוֹלִיד בֵּן גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל!

תפסיק לדבר לשון הרע – והמחלות ייפסקו!

מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁחָלָה בְּאַפָּן פִּתְאֹמִי וְעָבַר כַּמָּה נִתּוּחִים, וְצִפְתָה לוֹ עוֹד סִדְרַת נִתּוּחִים. וּבְכָאֵב לִבּוֹ הִגִּיעַ אֶל כ"ק הָאַדְמוֹר מִגּוּר זיע"א בַּעַל "פְּנֵי מְנַחֵם", וְהָאַדְמוֹר שָׁאַל כֵּיצַד מִתְנַהֲגִים בְּשֻׁלְחָן שַׁבָּת? וְשָׁמַע מֵהֶם שֶׁנּוֹהֲגִים בְּשֻׁלְחָן שַׁבָּת לְדַבֵּר עַל פְּלוֹנִי וְאַלְמוֹנִי, וּמְנַתְּחִים כָּל אֶחָד וְכָל בְּעָיָה, בְּמָקוֹם לוֹמַר דִּבְרֵי תוֹרָה וְשִׁירֵי שַׁבָּת בְּשֻׁלְחָן שַׁבָּת.

"תַּפְסִיקוּ לְנַתֵּחַ אֲנָשִׁים בְּשֻׁלְחָן שַׁבָּת וְיַפְסִיקוּ הַנִּתּוּחִים מִמְּךָ"! אָמַר הָרַב. וְכָךְ הָיָה שֶׁפָּסְקוּ הַנִּתּוּחִים.

קשה לך? לא הולך לך?!.... אתה ביחידה מובחרת!

מסופר על אב מסור שבנו התגייס לצבא ליחידה קרבית נבחרת. יום אחד החליט האב ללכת לבקר את בנו היקר במחנה האימונים, לעמוד מקרוב על התנאים במקום. בהגיעו אל המחנה, נדהם ונחרד למראה עיניו: המחנה היה ממוקם בשטח הררי וסלעי, כולו מלא סלעים, קוצים ושיחי בר. החיילים בעת האימונים היו צריכים להתייגע עד מאוד בריצה מאומצת על גבי ההר, כשעל גבם משאות כבדים, תוך קפיצות ודילוגים מעל המכשולים הרבים.

מתוך דאגה כנה לרווחת החיילים, ניגש האב הדואג אל מפקד החטיבה, ושטח בפניו את הצעתו: "מוכן אני לעזור לכם בכל האמצעים העומדים לרשותי! בשלב ראשון, אביא לכאן פועלים שיוציאו את כל הסלעים, ויעקרו את הקוצים והשיחים. שלב שני - כיסוי כל שטח המחנה באספלט. שלב שלישי - בניית מדרגות נוחות במורדות ההרים..."

האב עוד התכונן להמשיך בהצעת התוכנית לקידום ושיפור תנאי המחנה, אלא שבשלב זה לא הצליח המפקד לבלום את צחוקו. הוא פנה אל האב הנבוך ואמר לו: "האמן לי, כי לא חסר לצבא שטחים ומגרשים בתנאים נוחים. אולם עבור היחידה הנבחרת הזו, נבחר בקפידה דווקא המקום הזה. המקום הזה עוד יצמיח לנו חיילים אמיצים וגיבורים לתפארת!"

כן - העולם הזה הוא בעצם "מחנה אימונים", המכשיר ומאמן את הנשמה שלנו להיות עם דביקות בבורא! העולם הזה איננו מטרה בפני עצמה, אלא אמצעי להכשיר אותנו לחיי העולם הבא. כל הנסיונות, הקשיים והאתגרים שאנו נתקלים בהם בימי חיינו - הם אותם "תנאי מחנה קשים" שבאים לחשל ולחזק אותנו, להכשיר את נשמתנו לחיים רוחניים, נאצלים ונעלים. על ידי עמידה באתגרי העולם הזה, תוכל הנשמה בהגיעה אל העולם הבא לממש את תכלית קיומה - להתענג וליהנות, ברמה עילאית, שאיננו מסוגלים לתאר.

מה קורה לאדם שנפטר עד שמגיע לקבר?

אמר הגאון רבי אליהו מוילנא זצוק"ל: בעת שמוליכים את האדם מביתו לקברו, ואז ייפקחו כל חושיו, ורואה מה שלא יכול היה לראות בעת חיותו, ומראים לו עונשי גיהנם ותענוגי גן עדן, ורואה איך כילה את כל ימיו בהבל... ויתבונן אז בשכלו הזך כמה תענוגי גן עדן הפסיד, וכמה שעות היו בכל ימי חייו אשר הלכו בבטלה, אשר כל שעה

ושעה היה יכול להרויח גן עדן בתענוגים נפלאים אשר עין לא ראתה... ואין בכח אדם לצייר גודל שברת ליבו וחרטתו, ואז גדולה תשוקתו שיתן לו הקב"ה רשות לחזור לביתו ולעסוק בתורה ובמצוות כל ימיו. וממרט שערות ראשו וקורע את בשרו ואומר: "אוי לי, איך החלפתי עולם תענוגים נצחיים על עולם חושך. והצער הזה קשה לו מכל יסורי הגהינם"!! עכ"ל.

הבבא סאלי החליף את מלאך המוות תמורת... "**הבזיונות**"!!

מעשה שהיה עם רבינו הבבא סאלי זצוק"ל שהגיע אליו יהודי לקבל ברכה, ולהפתעתו הרבָּה - במקום לברכו - החל הרב להשפילו ולבזותו לעיני הרבים, כשהוא יוצא אבל וחפוי ראש מביתו של הרב. כולם התפלאו לראות: מה הוא כבר עשה, שהבבא סאלי מבזה אותו כך ברבים ללא כך סיבה ?!

לאחר שהאיש יצא מביתו, שאלו את הבבא סאלי, רבינו הרי אסור להלבין פני אדם ברבים? הסביר להם הרב, שראה (מה שאנו הקטנים לא מסוגלים לראות) שמלאך המוות ליווה את האיש הנכנס אליו, ופירוש הדבר שנגזירה עליו גזירה מן השמים להפטר באותו היום במיתה משונה מן העולם [בתאונת דרכים ב"מ]!!! וכידוע שבושה גם כן נחשבת "לשפיכות דמים", ולכן יכולה לבטל גזירת מוות, ולכן עשה הבבא סאלי, והחליף לו את הגזר דין מוות תמורת הביזיונות!! בדרכו חזרה לביתו מהבבא סאלי, אכן נקלע האיש לתאונת דרכים מסוכנת ע"י משאית, ורק בדרך נס ניצל, ומאוחר יותר חזר לביתו של הבבא סאלי להודות לו על שהציל את חייו!

הדרך הארוכה - היא הקצרה!

סיפר התנא רבי יהושע בן חנניה: מימי לא נצחני אדם, חוץ מילד אחד. כיצד? פעם הייתי מהלך בדרך וראיתי ילד יושב על פרשת דרכים. אמרתי לו: באיזה דרך נלך לעיר? אמר לי: שני דרכים לפניך, "זו קצרה - וארוכה, וזו ארוכה - וקצרה". הלכתי בדרך ה"קצרה - וארוכה". אולם כאשר הגעתי סמוך לעיר, נחסמה דרכי בגינות ובפרדסים, ונצרכתי לחזור חזרה את כל הדרך, עד פרשת הדרכים. אמרתי לילד: "בני, הלוא אמרת לי 'קצרה'?!" אמר לי: "וכי לא אמרתי לך קצרה 'וארוכה'?!"... נשקתיו על ראשו ואמרתי לו: "אשריכם ישראל, שכולכם חכמים גדולים אתם, מגדולכם ועד קטנכם".

לימודים ולקחים רבים ניתן להפיק מסיפור זה. אבל הלימוד העיקרי הוא - שיש דרכים שנראים כארוכות, קשות ומייגעות, אבל למעשה הן קצרות, כי הן מובילות אל המטרה. ויש דרכים הנראות קצרות - קלות ונוחות, אבל בסופו של דבר מובילות הן למבוי סתום. הדרך העקבית של שמירת התורה והמצוות, יתכן שתיראה 'ארוכה' - קשה לביצוע,

דורשת עמל וריסון. אבל זו דרך "ארוכה - וקצרה", כי היא מוליכה אל מטרות ברורות של טוב אמיתי בעולם הזה ובעולם הבא!

שמעת ברכה? תענה "אמן" ותבורך בכל הברכות!

מעשה רב ונורא שהיה בימי הגאון רבי מרדכי יפה בעל "הלבושים" זצ"ל, הרב הגאון ר' מרדכי יפה ז"ל היה אב"ד ור"מ בעיר קטנה, ובאו אליו שלוחים מק"ק "פוזנא" לקבלו עליהם לאב"ד ור"מ, כי היה גאון גדול בנגלה ונסתר כידוע.

וכאשר הביאו אליו אגרת הרבנות כנהוג, השיב הגאון למשולחים: אקבל המכתב מכם ואהיה לכם למורה, אמנם לא אוכל תיכף לנסוע עמכם, מפני שעדיין לא למדתי את "חכמת עיבור החודש" ואין שום אדם במדינות הללו ללמוד ממנו, על כן אסע מקודם למדינת איטליה לווינציא לחכמי הספרדים שהם בקיאים בחכמה זאת, ושם אלמוד מהם החכמה הזאת.

ונסע תיכף הגאון הנ"ל ולמד אצל החכם "הרב אבוהב הספרדי" ערך רביעית שנה, ולמד ממנו כל החכמה. והיא מובאת בספרו "לבוש אדר יקר", ויהי מקץ הימים הנ"ל, ויקר מקרה שהיה שם תינוק אחד בן הרב החכם רבי אבוהב הנ"ל בחדר אשר הם יושבים, ואכל התינוק פרי אחד ובירך בורא פרי העץ בקול רם, וענו כל בני הבית אמן על ברכת התינוק, והגאון רבי מרדכי יפה לא ענה אמן שלא במתכוין, מחמת טירדת לימודו. וכאשר הוא בעוונותינו הרבים ברוב העולם שאינן נזהרין בזה.

והחכם רבו של הגאון הנ"ל, כאשר ראה שלא ענה אמן על ברכת התינוק, כעס עליו כעס גדול, והיה "מנדה" להגאון ר' מרדכי יפה וגער בו בנזיפה!!

המתין הגאון ר' מרדכי יפה ל' יום כפי נידוי הרב לתלמיד, ואחר כך בא הגאון ר' מרדכי יפה ורצה לפייס לרבו, ולא היה רוצה למחול, ואמר לרבו, רבינו ימחול, מה פשעי ומה חטאתי נגדו? ומה חורי האף הגדול הזה?!...

והשיב לו החכם רבו הנ"ל, ידוע תדע שאהבה גדולה ושלימה שאינה תלויה בדבר אהבתיך יותר מבני, אבל תדע נאמנה "שהיית חייב מיתה לשמים", בשעה שלא ענית אמן על ברכת התינוק!!

אמנם באמת ובתמים אני מוחל לך, בתנאי זה, שכל מקום ובכל קהלה אשר תדרוך כף רגליך, תדרוש ברבים ותודיע להם החטא והפגם הגדול, של מי שאינו עונה אמן על שום ברכה ששומע מישראל, וגם תצוה לבניך, ולבני בניך, עד סוף כל הדורות, שיספרו המעשה הגדול והנורא מה שאספר לך:

וכך היה המעשה: במדינות "שפניא" היו מקדם קהילות קדושות קודם גזירת תתנ"ו, והיתה שם עיר גדולה לאלקים עיר ואם בישראל, והיה שם מלך אחד והיה רוצה לגרש את היהודים כמה פעמים, והיה שם אב"ד חסיד ועניו גדול ועשיר גדול, והיה נושא חן בעיני המלך, ובכל פעם שהיה דעתו לגרש היהודים, היה החסיד הנ"ל מפר עצתם ומבטל דעתם.

ויהי היום, ויכעוס המלך על היהודים וציוה לגרש אותם, ובאו כל הקהילה להחסיד הנ"ל, שילך למלך להמליץ עבורם לבטל הגזירה כפעם בפעם. והצליח מעשה שטן בעוונותינו הרבים, ובאו לעת תפילת מנחה לחסיד, והשיב להם החסיד שילך עמהם רק שרוצה להתפלל תחלה תפלת מנחה ראשית חכמה יראת ה', והפצירו בו ואמרו לו, זו מצוה רבה להציל כלל ישראל, ועתה הוא עת רצון לפני המלך ואחר כך תתפלל.

ויעש כן החסיד, והלך עמהם בחצר המלך, ויהי כאשר ראה אותו המלך נשא חן בעיניו, וירוץ לקראתו ויחבק וינשק לחסיד הנ"ל, וסבר החסיד בדעתו שבודאי יבטל הגזירה מגירוש הנ"ל, והיה מסבב בדברים אחרים עם המלך.

ובתוך כך, בא כומר אחד ממדינת המלך ממרחקים לפני המלך ויפול לפני המלך, ויברך את המלך ברכה ארוכה וחשובה בלשון לעז, והחסיד הנ"ל לא הבין את דבריו.

וכשראה החסיד שיעבור זמן מנחה הלך לקרן זוית אחד להתפלל מנחה, וחשב החסיד שיש לו שהות להתפלל קודם שיפסיק הכומר מלברך את המלך, ובתוך תפלת החסיד קם הכומר ההוא מעל רגליו, וציוה לכל העומדים בבית המלך שיענו אמן על הברכה, בעבור שיתקיים ברכתו, ויענו כולם יחדיו "אמן".

והחסיד לא הבין דבריו, ולא ענה אמן, ולא היה רוצה להפסיק בתוך התפלה, ושאל הכומר אם ענו כל בני הבית אמן, והשיבו כן, ושאל הכומר אם גם היהודי ענה אמן על ברכתו, ואמרו לא, מכיון שהוא מתפלל שם.

ויהי כאשר שמע הכומר שלא ענה היהודי אמן, תלש את שערותיו, וצעק צעקה גדולה ומרה, ואמר, אוי על המעשה הרע הזה, שבעבור היהודי הזה לא תתקיים ברכת המלך, יען שלא ענה אמן על ברכתו...

ויהי כאשר שמע המלך את דברי הכומר, ויקצוף המלך מאד ויתהפך על החסיד לאכזרי, ויצו את עבדיו להרוג את החסיד ולנתחו לנתחים, ויעשו כן, והמיתו אותו ביסורין קשים בעוונותינו הרבים, וינתחוהו, וישימו את הנתחים בתוך השמלה וישלחו לביתו, ואחר זאת גירש המלך את כל היהודים.

והיה שם עוד חסיד אחד חבירו של אותו חסיד הנהרג, והוא היה יודע מחסידותו של אותו חסיד הנ"ל, והיה תמיד כמתרעם על מידותיו של הקב"ה כביכול, וישפוט אותו החסיד בדעתו שבודאי עבר החסיד איזה עבירה בצנעה, כי מי חשיד קודשא בריך הוא דעביד דינא בלא דינא?!

והיה אותו החסיד מתענה ובוכה ומתפלל, שיודיעו לו מן השמים על איזה חטא נהרג חברו החסיד הנ"ל במיתה משונה רחמנא ליצלן.

ויתבודד אותו החסיד ההוא בחדר מיוחד, יושב ומשתומם על החסיד הנהרג, ואז בא אצלו החסיד הנהרג בעצם היום בחדרו אשר הוא יושב לבדו, ויחרד החסיד החי חרדה גדולה, ויאמר לו החסיד הנהרג אל תירא ואל תיחת.

ויאמר לו החסיד החי, יודע אני שחסיד גדול היית, על כן תאמר לי על מה עשה ה' לך ככה ומה חורי האף הגדול הזה, אשר עבר עליך, והשיב החסיד הנהרג: אני אגיד לך האמת, מימי לא עשיתי שום עבירה, רק שפעם אחת ברך בני הקטן ברכה על הפת, ושמעתי ולא עניתי אמן על הברכה, והאריך לי הקב"ה אפו עד המעשה שנעשה לי בעמדי לפני המלך בשר ודם, שלא עניתי אמן על ברכת המלך, ויחר למלך מאד.

באותו שעה בית דין של מעלה דנו אותי על שלא עניתי אמן על ברכת בני, וענשו אותי מידה כנגד מידה. לכן אתה חברי, תספר באזני בנך, ובן בנך, ולכל באי עולם את המעשה הזה, ותזהירם על עניית אמן, ופרח לו האיש החסיד הנהרג הנ"ל.

ואחר שסיפר החכם ר' אבוהב הספרדי הנ"ל את המעשה הזה, להגאון ר' מרדכי יפה הנ"ל, אמר לו, אל תתרעם עלי שנידתי אותך, כי נתכוונתי למען תהיה הנידוי כפרה על עוונך, ואני מוחל לך, אבל בתנאי שתדרוש ברבים להזהירם על עניית אמן!

על מה בכה הגאון מוילנא רגע לפני פטירתו?

הגאון מוילנא לפני פטירתו התחיל לבכות. על מה הוא בכה? על כך שהוא עומד לעזוב את הנאות העולם הזה? לא ולא, דבר זה ודאי לא הטריד את הצדיק אשר כל חייו הוקדשו לתורה ולעבודת ה'. ודאי גם לא הטריד אותו הפחד מן המוות, כי צדיקים רואים תמיד לנגד עיניהם את יום המיתה, והם הולכים לקראתו בצעד בטוח, מתוך הכנה תמידית אל החיים שאחרי... אך מה כן הטריד אותו, בהיפרדו מהעולם הזה? באותה שעה משמעותית, אחז הצדיק בציציותיו ובכה: "כמה קשה להיפרד מן העולם הזה, שעל ידי מצוה קלה של הציצית, זוכה האדם לשכר אין קץ בעולם הבא, ואיה איפה אפשר למצוא מצוה כזאת בעולם הנשמות?!".

כל מצוה היא יהלום, כל התגברות על היצר היא אוצר יקר, כל הקרבה קטנה למען רצון ה' היא זכות נפלאה העומדת לנצח. אשרנו מה טוב חלקנו שזכינו!

מרן הסטייפלר: לעזור לאשה בבית, זו גם מצווה!

אברך בן תורה נכנס למרן בעל ''קהלות יעקב'' זצ''ל, לקבל הדרכה בלימוד. ישב רבינו ובמשך שעה ארוכה הדריכו בסדרי הלימוד ובדרכיו, באר היטב, בהם כלל את כל השיטות הקיימות בלימוד, ואיזו מהן היא הדרך הישרה שיבור לו האדם.

כאשר פנה האברך ללכת עמוס במגילה ארוכה של הוראות והדרכות, ביקשו הסטיפלר לשוב. יש לו דבר מה להוסיף: ''ואל תשכח לעזור בבית'' אמר לו, והוסיף: אני רואה שאתה בן תורה, ומתמיד בלימודך במסירות נפש גדולה, אבל גם בני הבית דורשים תשומת לב. כשתשוב כעת לביתך, תשאל אם עזרתך דרושה בדבר מה...

שאל האברך: אבל אשתי מוכנה ''שאקדיש כל כולי למען התורה''? ורבינו משיבו בלבביות: זוהי המצווה שלה. אך המצווה שלך היא לעזור בבית!!!

למה לא עצרת ב-180 קמ"ש?...

נהג אחד פגע למוות במכוניתו בהולך רגל, והועמד למשפט. השופט הקריא את האשמה: לא עצר במעבר חצייה, וכתוצאה מכך נהרג הולך רגל. האם יש לך טענה להגנתך? שאל השופט. "אכן כן", מיהר הנהג להגן על עצמו, יש לי טענה מוצדקת לחלוטין: כבוד השופט, לא יכולתי לעצור את המכונית! היא נסעה במהירות של 180 קמ"ש, הלוא תודה שגם אתה לא היית יכול לעצור במהירות כזו...!

את הסוף כל אחד ודאי מנחש: במקום שנתיים מאסר, קיבל מיודענו הנהג הטיפש חמש שנות מאסר ושלילת רשיון לצמיתות...

והנמשל: בורא עולם ציוה אותנו במערכת מצוות מוגדרת, וכדי שנוכל לעמוד בכך, קבלנו הנחיות מפורשות איך להתנהג על פי אורח חיים של התורה. הנחיות אלו נועדו לגדור אותנו מפני מצב של היסחפות והתלקחות יצרים. אם אדם אינו מציית להוראות, ולאחר מכן טוען שלא יכל לבלום את עצמו, הרי טענתו לא יותר מוצדקת מאותו נהג שלא יכל לבלום את מכוניתו הדוהרת...

בקישוטים של האשה לא נוגעים!

מעשה והביאו לפני ''הסטיפלר'' זצ''ל, ספר תורה מאמסטרדם, ומסרו לסופר סת''ם להגיהו, כדי לקיים בזה מצות כתיבת ס''ת. עלה רבינו לבית הסופר, ומצא שהניח את הס''ת מעל הארון שבחדר הספרים, מקום בו אמורים להימצא דברי נוי לקישוט הארון... אמר לו רבינו: ''בקישוטים שהאשה מניחה לקשט בהם את הבית, לא נוגעים''!!!

ושוב דוגמא מאלפת על ''הקשר הרוחני'' שבין איש לאשתו, סיפר ת''ח אחד שפעם התלווה למרן הגרש''ז אויערבך זצוק''ל בדרך לביתו, וכשהגיעו לפתח הבית, לפני שדפק על הדלת, תיקן הרב וסידר את מלבושו בקפידה רבה. אותו אברך חשב לתומו שכנראה צריכים לבוא אורחים, ורצה ללכת.

אך הגאון זצוק''ל אמר לו שאין לו עתה אורחים, אלא, כאשר נכנס לביתו לפגוש את אשתו, בשבלו זה ''כהקבלת פני השכינה'', כי האשה מרמזת לשכינה, ולכן מתקן ומסדר הוא את מלבושיו!!

וכשנפטרה אשתו של הגאון זצוק''ל הנ''ל לבית עולמה, אמר הגרש''ז, שאינו צריך לבקש ממנה מחילה כנהוג, משום ש''מעולם'' לא פגע בה והיא לא פגעה בו!!! מבהיל.

"**אתה יתום**"! **אמר רבי מאיר שמחה לילד, ופרץ בבכי**...

מקורבו של רבי מאיר שמחה זצ''ל, הגביר ר' יוסף שרשבסקי, סיפר כי פעם נכנס לרבי מאיר שמחה ונתגלה לפניו מחזה שלא ייאמן:

הרב רוקד במעגל עם בעל, אשה והילד שלהם! גדול הדור, ה''אור שמח'', מחזיק ביד אחת את הבעל ובידו השניה את הבן והבעל והבן מחזיקים בידי האשה! ר' יוסף ממש לא ידע את נפשו מרוב תדהמה לנוכח ''חזיון בלתי שכיח'' שכזה והיה כולו תמיהה גדולה.

והנה, לכשנסתיים הריקוד וכולם התיישבו, סיפר לו רבי מאיר שמחה מה שקרה:

הבעל ואשתו באו אתמול לפניו כדי לקבל גט. הבעל הירצה את הטענות שלו, והאשה שטחה את טענותיה היא. ואז שאל אותם רבי מאיר שמחה: וילדים יש לכם? השיבו הם: כן, יש לנו בן אחד. ואצל מי יהיה הבן אחרי הגט, אצל האבא או אצל האמא? שאל רבי מאיר שמחה כאילו לעצמו, ומיד ענה להם: תבואו אלי מחר ביחד עם הילד.

ואכן, למחרת שוב באו והילד אתם. נטל רבי מאיר שמחה את הילד, הושיבו על ברכיו והתחיל לבכות. ''בני'', אמר הגאון, ''אתה נשאר מעתה יתום חי'', בלי אבא, בלי אמא. התחיל הילד לבכות גם הוא, ואחריו פרצה האם בבכי מר, וכשכולם בכו - התייפח גם האבא, ואז החליטו שניהם לא להתגרש.

וכולנו יחד התחלנו לרקוד מרוב שמחה!...

10% **מהשכל שלך אתה מנצל, ואת השאר - זורק לפח!**

"מורי ורבותי"! אמר פעם המשגיח בישיבה ב''סלבודקא'', כשרצה לחזק את תלמידיו - הבה נתאר לעצמינו:

בעיירה אחת שני אנשים ישרי דרך, איש וזוגתו. ל''ע, חשוכי בנים. ''ריבונו של עולם'', הם מבקשים כמו חנה בשעתה, ''תן לנו זרע אנשים''! עומדת האישה בפינה אחת של הבית, עומד האיש בפינה השניה, ואומרים: ''רבש''ע! תן לנו ולד ואנחנו נקדיש אותו

לשמים. כשמואל בשעתו נקדיש אותו אליך, ריבונו של עולם''. הולכים לגדול פלוני, לתלמיד חכם שיתפלל, הולכים לישיבות הפזורות מסביב ומבקשים מהם שיתפללו.
והנה, בא לפקודת השנה. האמא היקרה הזאת נפקדה בזרע אנשים, ולזמן שהתחילו תשעה ירחי לידה שלה, החמירו על עצמם בכל מיני קבלות מיוחדות. הרבו בתפילות, הרבו בצדקה, הרבו בחסד. הגיע היום המיוחל. נמצאת האשה בחדר הפנימי, המיילדת. נקראה, האיש עומד בחדר החיצון, אסף אל הבית מנין אנשים, וכבר כמה שעות עומדים ואומרים תהילים, על מה אומרים תהילים? אומרים תהילים על הלידה המוצלחת, כך שהולד יהיה לה' ולתורתו.
הגיע הרגע. הפעיה של התינוק נשמעת. ''מזל טוב''! ''מזל טוב''. השמחה רבה. קובעים את יום הברית לאחר שמונה ימים. כל העיירה משתתפת בברית. נותנים לרב את הסנדקאות, נותנים לדיין את קריאת הברכות. האבא בעצמו עומד ואוחז את התינוק והדיין אומר את הברכות. ''אלוקינו ואלוקי אבותינו, קיים את הילד הזה לאביו ולאימו, ויקרא שמו בישראל: ''יצחק אלחנן''!
יצחק אלחנן נולד, יצחק אלחנן קרוי שֵם. יצחק אלחנן יונק, יצחק אלחנן נגמל. יצחק אלחנן מגיע לגיל שלוש. האבא עוטף את 'יצחק אלחנן' הקטן בטלית שלו, מוליך אותו אל המלמד דרדקי, והאמא משתרכת אחריו ובידה שקית עם סוכריות. ''יצחק אלחנן'', אומר המלמד, עלה בבקשה על הכסא, ומן הכסא עלה על השולחן, ותגיד ביחד איתי את ''האותיות הקדושות'' של הרבונו של עולם. תגיד ביחד איתי קמץ אל''ף, א-ב!
קצת מתקשה הקטן, אבל בכל זאת יוצאות המילים מפיו, והאמא זורקת את הסוכריות ואומרת לו, ''יצחק אלחנן שים לבו! כשיודעים להגיד קמץ אל''ף אָה'. באים מלאכים וזורקים סוכריות מן השמיים''.
אני מוכרח לומר לכם, מורי ורבותי וידידי, אני לא יודע עד כמה המנהג הזה קיים, הוא בוודאי קיים במקומות מסויימים, אבל כמה חינוך יש בזה. ואני רוצה להוסיף, כמה אמת יש בזה! מפני שגם הסוכריות שנזרקות שם מידיה של האמא, ''אלו הם ידים של מלאכים''! מלאכים זורקים את הסוכריות ואין שום נפקא מינא אם הידים הפרקטיות הם של האמא.
''קמץ אל''ף אָה, קמץ בי''ת בָּה'' הרב שם את הידים על ראשו של יצחק אלחנן, ואומר לו ''יצחק אלחנן, תגדל ותהיה גדול בישראל. תאמר אמן!'' ''אמן!'' פועה הילד הקטן, והאבא והאמא והאבא תוך כדי בכי, צועקים ומחזרים אחריו: ''אמן'' עם כל הלב.

יצחק אלחנן בן 4, יצחק אלחנן בן חמש. יצחק אלחנן הולך לחיידר, יצחק אלחנן לומד. ההורים, לא מפסיקים, לא מונעים ולא חוסכים ממנו שום דבר. אבל, מבחינים פה ושם, שהראש איננו כל כך מבריק. ישנם איזה קשיים. יצחק אלחנן עולה לכיתה עוד יותר גבוהה. הקשיים מתגברים קצת, אבל, בכל זאת, עושים מה שאפשר.

יצחק אלחנן כבר בן 13. מלמדים אותו את דרשת הבר מצוה. לא כל כך קל, אבל גם הבר מצוה עוברת. מכניסים אותו לישיבה קטנה, בקושי בקושי הוא גומר את שלושת השנים של הישיבה קטנה. יצחק אלחנן צריך להיכנס לישיבה גדולה, האבא והאמא, יודעים שצריך לתת לו עזרה מיוחדת. נותנים לו אברך, נותנים לו בחור מבוגר יותר, שילמד ויעזור לו.

ויצחק אלחנן - בעצם - ילד טוב, אבל קשה לו. כשאנחנו רואים מישהו שנתקל בקשיים, כמה קשה לנו. אדם עוד לא חדר אל קשייו של חברו בכלל, ולקשיים בלימודים וברוחניות בפרט. בני אדם לא יודעים כמה מאושרים הם צריכים להיות, כאשר לפחות נדמה להם שאין להם קשיים, ובעיקר, מאושרים הם צריכים להיות כאשר הם מחוננים בכשרונות. אבל מה נעשה שבני אדם מבזבזים את כל הכישרון היקר שיש במוחם ובליבם...

נחזור אל יצחק אלחנן. קשה לו. מנסים לעזור לו. הוא נעזר. הוא משתדל, אבל זה לא כל כך הולך. הוא בו 18, הוא בן 19. הוא כבר בן 20, ההורים רואים שזה לא הולך לו. והנה, מתקבצים כמה "יועצים" שרוצים כביכול את "טובתם" של ההורים; "כנראה", הם אומרים להם, להורים, הבן שלכם כל כך מוכשר. לא מוכשר ללמוד תורה, ניסתם ולא הצליח, מה לעשות? עדיף שיעשה דברים אחרים, עבודת כפיים. הרי הוא לא יפסיק להיות ירא שמים, הוא לא יפסיק להיות יהודי טוב תומך תורה, הרי החינוך שלכם קבוע בקרבו. ממה אתם חוששים?... אבל ההורים חוששים וחוששים עד שסוף כל סוף הסכימו בעצתם של אותם קרובים "ידידים".

יצחק אלחנן יוצא לשער החיים, והנה, הפלא ופלא. ההצלחה האירה לו פנים. לא היה דבר טוב בעיירה, שידו של יצחק אלחנן לא היתה בו. אם היה איזה גמילות חסדים בעיירה, יצחק אלחנן הקים זאת! אם היה איזה חברה' בעיירה - "חברה ש"ס", "חברא קדישא", "חברה משניות", "חברה חיי- אדם", "חברה עין-יעקב", "חברה תהילים", הכל היה בהנהגתו ובהקמתו של יצחק אלחנן. לא היה נצרך עני שלא היה נפקד על ידי יצחק אלחנן. הָאּ! כזה יהודי עם לב חם וטוב הוא יצא!

והנה עברו השנים, יצחק אלחנן בא לפרק "האיש מקדש", הוא נשא לאשה את זוגתו הצדקת ויחד המשיכו בעבודת הקודש. המשיכו בגמילות חסדים, המשיכו בצדקה, המשיכו בתמיכת התורה, המשיכו בכל דבר טוב. וכל העיירה שיבחו את טוב ליבם לשבח.

ליצחק אלחנן נולדו בנים ובנות כולם יראי שמים, כולם הולכים בדרך ה', כולם בני תורה, מהם תלמידי חכמים גדולים, לבנים נולדו נכדים וגם נינים. יצחק אלחנן בן 60, יצחק אלחנן בן 70, יצחק אלחנן בן 80.

הגיע עת כל האדם. יצחק אלחנן מונח על מיטתו, מסביבו כל בני משפחתו ומסביב כל בני משפחתו, כל בני העיירה. הרב, הדיינים, השוחט, המגיד, כולם. כולם עומדים סביב מיטתו של יצחק אלחנן והגיע הרגע: "שמע ישראל, ה' אלוקינו ה' אחד!" ויצאה נשמתו ב אחד', יללה גדולה עלי ארץ.

נשמתו של יצחק אלחנן עולה למרום, הוא מגיע לשמים. גדודים של מלאכים מקדמים את פניו, "פתחו שערים ויבא גוי צדיק", מימין מלאכים, משמאל מלאכים, ובתווך צועד לו בצעדים מאוששים יצחק אלחנן. הוא הרי יודע כמה חסד ומצוות עשה בעולם הזה. הוא מוכן לגשת לשולחנו של מקום, מוכן לגשת למשפט בלב שקט.

הוא אמנם יודע, יצחק אלחנן, שהמשפט בשמים קשה ומדוקדק למאוד, "מי יעמוד לפניך בדין", אבל בכל זאת הוא הרי יודע שהוא נושא איתו את המטען היקר. אוצרות אוצרות של מעשים טובים, אוצרות של מצוות, של גמילות חסד, של כל יקר וגדולה. הוא צועד בצעדיו המאוששים, גוו זקוף, עיניו למטה, כמו שהוא צעד למטה עלי אדמות כאיגרת הרמב"ן "עינך יביטו למטה ולבך למעלה", והוא הולך לעבר שולחנו של מקום. בית דין של מעלה.

והנה הוא רואה בצד שמאל דלת צרה. "מה זה שם? " שואל יצחק אלחנן. הוא פותח את הדלת חרך צר, האש מתלקחת. "אוי גהינום!" הוא בורח. מה ליצחק אלחנן עם גהינום? יצחק אלחנן ממשיך לצעוד, חיוך על שפתותיו, הוא רואה גם בצד ימין דלת. הוא ניגש אל הדלת, קשה לו קצת לפתוח, הוא כביכול מכניס רגל, מכניס אחרי הרגל גם את הראש, ומה רואות עיניו? צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ונהנים מזיו השכינה. "הוי", חושב יצחק אלחנן, "זה המקום"!

הוא פורץ פנימה, אבל הוא מרגיש שמחזיקים אותו בעורפו וסוחבים אותו החוצה. הוא נעמד בחוץ, החיוך עדיין על שפתותיו...

אבל פתאום הוא שומע כרוז, והכרוז מכריז: ''יצחק אלחנן, שמאלה!''... אני שמאלה?! למקום של האש מתלקחת? איך זה יתכן, טעויות בשמים?!... אבל הכרוז ממשיך: ''יצחק אלחנן שמאלה!''...

עוד הפעם: "שמאלה" ולא ימינה? המקום שלי לא בגן עדן? שפתותיו כבר לא מחייכות, והוא שואל ''הגידו נא לי דיינים מומחים, למה שמאלה?!'' ''גש הלום!'' אומרים לו. הוא ניגש. ''ידענו יצחק אלחנן. ידענו את כל מעשיך הטובים, ידענו את כל חסדיך, ידענו את צידקתך, ידענו צדקותיך, ידענו הכל, אבל יצחק אלחנן, שמאלה, לגיהינום!''

והכרוז ממשיך, ''רוצה אתה לדעת מדוע שמאלה, מדוע לא ימינה? יצחק אלחנן, רצחת!! מה יש לך לדבר! תתביישו!!''

''אני רצחתי? מסמיק יצחק אלחנן מבושה וכמעט פורץ בבכי, את מי לא החייתי, מה לא עשיתי כדי להחיות בן אדם! אנא! במתותא מכם, את מי רצחתי? ''

''יצחק אלחנן, יודע אתה את מי רצחת? רצחת את גדול הדור, הגאון הגדול, רבם של כל בני הגולה, ''הגאון ר' יצחק אלחנן ספקטור!''

ומן השמים עונים לו: ''יצחק אלחנן אתה צדיק, אתה בעל חסד, שכרך הרבה מאוד... אבל יצחק אלחנן, שמאלה! שמאלה, מפני שרצחת. רצחת את הפוטנציאל שלך, רצחת את הכישרונות שלך! רצחת את ה''בכוח'' שלך, רצחת את מה שהיית מסוגל לגדול ולהיות!!...

נכון, היה קשה לך בלימוד. אבל עם עוד קצת מאמץ, יצחק אלחנן, עוד קצת התגברות. אילו היית ממשיך, אילו היית מתגבר כארי, ואוסף את כל כוחותיך ושכלך, אכן היית הופך להיות יצחק אלחנן, הגאון הגדול בתורה, שכל הדורות כולם היו נהנים מתורתך!! ומאחר שלא עמדת במשימתך ולא ענית על הציפיות - ויותר מכך, נקודת השבירה היתה ברגע שהפסקת לשאוף - יצחק אלחנן, רצחת את "הגדלות" שלך! אין שום ברירה''.

בגב כפוף, בעינים זולגות דמעות אבל מתוך הבנה וקבלת הדין, הוא חוזר והולך, אבל הפעם, שמאלה...

בצד ימין יושבים צדיקים ונהנים מזיו השכינה. מי יושב שם? מהרהר יצחק אלחנן, אלה ששאפו, אלה שהמשיכו לשאוף, אלה שלא נשברו, אלה שלא וויתרו לעצמם, שם! על יד רבי עקיבא איגר, על יד ה''חזון איש'', ע''י ר' חיים עוזר. על יד אביי ורבא, על יד משה רבינו, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ונהנים מזיו השכינה. אבל הוא יצחק אלחנן, יצחק אלחנן של המשל, הוא יושב שם בגיהנום. הוא יקבל את שכרו, אבל בכל זאת גיהנום. הוא עשה חסד, אבל בכל זאת רצח את "גדול הדור" שבו!!

"נו, תגידו אתם?", שאל המשגיח של ישיבת סלבודקא את תלמידיו, "לא צדקו בשמים שאמרו לו ליצחק אלחנן "רצחת"?! הנה תראו מה יצא מיצחק אלחנן! והרי יצחק אלחנן הוא לא היה בעל כישרון, לא היו לו את הכוחות המיוחדים, את הכישרונות הזוהרים, אבל הוא רצה! הוא שאף! הוא שבר את טבעיו! ותיראו מה יצא ממנו! פוסק ההלכה ועמוד ההוראה לדורי דורות"!!

והנה אני פונה אליכם, ידידי היקרים - המשיך המשגיח ואמר, כמה אלפים ורבבות מסתובבים היום ברחובות, ואפשר ממש לקרוא על מצחם את ראשי התיבות פ"נ - פה נטמן! פה נטמן הגאון הגדול ר' יעקב, פה נטמן הצדיק הקדוש ר' אורי, פה נטמן גְדוֹל הדור ר' יורם... פה נטמן המתמיד העצום ר' רונן... מה אתם מסתובבים עם פ"נ על המצח?! כל אחד מתהלך "מצבה חיה" למה שיכול היה להיות ואיננו... הוא בית קברות מהלך! הוא קובר עמוק בתוכו את כל הפוטנציאל העצום שבתוכו!!

ידיד יקר! בחור יקר! בידיך הדבר! אל תתן לאדישות "לקבור" את הכוחות האדירים שבך! ואם לא למענך, אז למען כלל ישראל, אל "תקבור" את גדול הדור הבא...

עדיף שתאבד ארבע מאות זוז - ובלבד שלא תכעס!

"תָּנוּ רַבָּנָן, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם עַנְוְותָן כְּהִלֵּל, וְאַל יְהֵא קַפְדָּן כְּשַׁמַּאי. מַעֲשֶׂה בְּשָׁנֵי בְנֵי אָדָם שֶׁהִמְרוּ זֶה עִם זֶה, אָמְרוּ, כָּל מִי שֶׁיֵּלֵךְ וְיַקְנִיט אֶת הִלֵּל, יִטּוֹל אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר אֶחָד מֵהֶם, אֲנִי אַקְנִיטֶנּוּ! אוֹתוֹ הַיּוֹם עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה, וְהִלֵּל חוֹפֵף אֶת רֹאשׁוֹ. הָלַךְ וְעָבַר עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ. אָמַר, מִי כָּאן הִלֵּל? מִי כָּאן הִלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ. אָמַר לוֹ, בְּנִי, מַה רָאשֵׁיהֶם שֶׁל בַּבְלִיִּים - סְגַלְגַּלּוֹת?... אָמַר לוֹ, בְּנִי, שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם חָיוֹת [מילדות] פִּקְחוֹת. הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת, חָזַר וְאָמַר, מִי כָּאן הִלֵּל? מִי כָּאן הִלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ, אָמַר לוֹ, בְּנִי, מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ, שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל? אָמַר לוֹ, שְׁאַל בְּנִי, שְׁאַל. מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶן שֶׁל תַּרְמוֹדִיִּין טְרוּטוֹת?... אָמַר לוֹ, בְּנִי, שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ. מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין הַחוֹלוֹת. הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת, חָזַר וְאָמַר, מִי כָּאן הִלֵּל? מִי כָּאן הִלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ. אָמַר לוֹ, בְּנִי, מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ, שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל. אָמַר לוֹ, שְׁאַל בְּנִי, שְׁאַל. מִפְּנֵי מָה רַגְלֵיהֶם שֶׁל אַפְרִקִיִּים רְחָבוֹת?... אָמַר לוֹ, בְּנִי, שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ, מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין בִּצְעֵי הַמַּיִם. אָמַר לוֹ, שְׁאֵלוֹת הִרְבֵּה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל, וּמִתְיָרֵא אֲנִי שֶׁמָּא תִּכְעוֹס... נִתְעַטֵּף וְיָשַׁב לְפָנָיו, אָמַר לוֹ, כָּל שְׁאֵלוֹת שֶׁיֵּשׁ לְךָ לִשְׁאוֹל - שְׁאַל. אָמַר לוֹ, אַתָּה הוּא הִלֵּל שֶׁקּוֹרִין אוֹתְךָ נָשִׂיא יִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ, הֵן. אָמַר לוֹ, אִם אַתָּה הוּא - לֹא יִרְבּוּ כְּמוֹתְךָ בְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ, בְּנִי, מִפְּנֵי מַה? אָמַר לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאִבַּדְתִּי עַל יָדְךָ אַרְבַּע מֵאוֹת

זוּז. אָמַר לוֹ, הֱוֵי זָהִיר בְּרוּחֲךָ, כְּדַאי הוּא הִלֵּל שֶׁתְּאַבֵּד עַל יָדוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וְאַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וְהִלֵּל לֹא יַקְפִּיד! (גמרא שבת דף ל"א.).

"לעקם" את השכל - ולדון את חברך לכף זכות!

"תְּנוּ רַבָּנָן, הַדָּן אֶת חֲבֵירוֹ לְכַף זְכוּת, דָּנִין אוֹתוֹ לִזְכוּת. וּמַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁיָּרַד מִגְּלִיל הָעֶלְיוֹן, וְנִשְׂכַּר אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת אֶחָד בַּדָּרוֹם שָׁלֹשׁ שָׁנִים. עֶרֶב יוֹם הַכִּיפּוּרִים, אָמַר לוֹ, תֵּן לִי שְׂכָרִי, וְאֵלֵךְ וְאָזוֹן אֶת אִשְׁתִּי וּבָנַי. אָמַר לוֹ, אֵין לִי מָעוֹת... אָמַר לוֹ, תֵּן לִי פֵּירוֹת. אָמַר לוֹ אֵין לִי... תֵּן לִי קַרְקַע, אֵין לִי... תֵּן לִי בְּהֵמָה, אֵין לִי... תֵּן לִי כֵּרִים וּכְסָתוֹת, אֵין לִי... הִפְשִׁיל כֵּלָיו לְאַחוֹרָיו וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ בְּפָחֵי נֶפֶשׁ. לְאַחַר הֶרֶגֶל, נָטַל בַּעַל הַבַּיִת שְׂכָרוֹ בְּיָדוֹ, וְעִמּוֹ מַשּׂוֹי שְׁלֹשָׁה חֲמוֹרִים. אֶחָד שֶׁל מַאֲכָל, וְאֶחָד שֶׁל מִשְׁתֶּה, וְאֶחָד שֶׁל מִינֵי בְגָדִים, וְהָלַךְ לוֹ לְבֵיתוֹ. אַחַר שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְנָתַן לוֹ שְׂכָרוֹ, אָמַר לוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַרְתָּ לִי, תֵּן לִי שְׂכָרִי, וְאָמַרְתִּי, אֵין לִי מָעוֹת, בַּמֶּה חֲשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי, שֶׁמָּא פְּרַקְמַטְיָא [סחורה] בְּזוֹל נִזְדַּמֵּן לְךָ, וְלָקַחְתָּ בָּהֶן. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַרְתָּ לִי, תֵּן לִי בְּהֵמָה, וְאָמַרְתִּי, אֵין לִי בְּהֵמָה, בַּמֶּה חֲשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי, שֶׁמָּא מוּשְׂכֶּרֶת הִיא בְּיַד אֲחֵרִים. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַרְתָּ לִי, תֵּן לִי קַרְקַע, וְאָמַרְתִּי לְךָ, אֵין לִי קַרְקַע, בַּמֶּה חֲשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי, שֶׁמָּא מוּחְכֶּרֶת [מושכרת] בְּיַד אֲחֵרִים. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ, אֵין לִי פֵּירוֹת, בַּמֶּה חֲשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי, שֶׁמָּא אֵינָן מְעוּשָּׂרִין. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ, אֵין לִי כֵּרִים וּכְסָתוֹת, בַּמֶּה חֲשַׁדְתַּנִי? אָמַרְתִּי, שֶׁמָּא הִקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו לַשָּׁמַיִם. אָמַר לוֹ, הָעֲבוֹדָה [בשבועה], כָּךְ הָיָה, הִדַּרְתִּי כָּל נְכָסַי בִּשְׁבִיל הוֹרְקָנוּס בְּנִי שֶׁלֹּא עָסַק בַּתּוֹרָה. וּכְשֶׁבָּאתִי אֵצֶל חֲבֵרַי בַּדָּרוֹם, הִתִּירוּ לִי כָּל נְדָרַי. וְאַתָּה - כְּשֵׁם שֶׁדַּנְתַּנִי לִזְכוּת, הַמָּקוֹם יָדִין אוֹתְךָ לִזְכוּת. (גמרא שבת דף קכ"ז.).

אין טובה כמו הלשון, ואין רעה כמו הלשון!

"מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁעָשָׂה סְעֻדָּה, וְנָתַן לְעַבְדּוֹ לְשׁוֹנוֹת לְבַשֵּׁל. עָשָׂה מֵהֶן מְבֻשָּׁלִים, וְעָשָׂה מֵהֶן קָשִׁים וְרַכִּים. הִכְנִיס לִפְנֵיהֶם הַקָּשִׁים, וְחָזַר וְנָתַן לִפְנֵיהֶם הָרַכִּים. קָרָא רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְעַבְדּוֹ וְאָמַר לוֹ: מָה רָאִיתָ לַעֲשׂוֹת כָּךְ, מֵהֶם רַכִּים וּמֵהֶם קָשִׁים? אָמַר לוֹ, לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁהַכֹּל מִן הַלָּשׁוֹן, שֶׁאִם אָדָם רוֹצֶה, עוֹשֶׂה אוֹתוֹ רַךְ אוֹ קָשֶׁה. שֶׁאֵין טוֹבָה כְּמוֹ הַלָּשׁוֹן, וְאֵין רָעָה כְּמוֹ הַלָּשׁוֹן"! (ויקרא רבה לג, א).

"קידוש ה" בעיני הגוי – שווה יותר מכל זהב ומרגליות שבעולם!

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח, שֶׁקָּנָה חֲמוֹר מִיִּשְׁמְעֵאלִי אֶחָד. הָלְכוּ תַּלְמִידָיו וּמָצְאוּ אֶבֶן טוֹבָה תְּלוּיָה בְּצַוָּארוֹ. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: רַבִּי, "בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר"! (משלי י, כב). אָמַר לָהֶם, חֲמוֹר קָנִיתִי, אֶבֶן טוֹבָה לֹא קָנִיתִי. הָלַךְ וְהֶחֱזִירָהּ לְאוֹתוֹ הַיִּשְׁמְעֵאלִי. נִתְפַּעֵל הַיִּשְׁמְעֵאלִי וְקָרָא: "בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח! אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח: כְּדַאי הוּא "בָּרוּךְ אֱלוֹהֵי הַיְּהוּדִים" מִפִּי הַגּוֹי – יוֹתֵר מִכֹּל אַבְנֵים טוֹבוֹת שְׁבָעוֹלָם"! (דברים רבה ג', ג').

גם לנבלה מסרחת יש "שיניים לבנות"...

מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד, שֶׁהָלַךְ עִם חָכָם בַּשָּׂדֶה וְרָאָה נְבֵלָה אַחַת, אָמַר אוֹתוֹ הָאָדָם, כַּמָּה מַסְרֵחַת נְבֵלָה זוֹ! אָמַר הֶחָכָם, כַּמָּה לְבָנִים שִׁנֶּיהָ!... הֶחָכָם הוֹכִיחַ לְאוֹתוֹ אָדָם וְאָמַר, לָמָּה תֹּאמַר הַגְּנַאי שֶׁלָּהּ, תֹּאמַר הַשֶּׁבַח, כִּי לְעוֹלָם יְסַפֵּר אָדָם בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְיִרְאֶה הָטוֹב מִתּוֹךְ הָרָע"! (ספר "אורחות צדיקים" שער עשרים וחמש).

פחות דיבורים – יותר אריכות ימים

מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד, שֶׁקָּרָא בְּרַחוֹב מִי רוֹצֶה לִקְנוֹת סַם חַיִּים? בָּאוּ כָּל הָעוֹלָם לִקְנוֹת, וְהוֹצִיא סֵפֶר תְּהִלִּים וְהֶרְאָה לָהֶם מַה שֶּׁכָּתוּב בּוֹ, "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב, נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע". וּכְשֶׁרָאָה זֶה רַבִּי יַנַּאי, הִכְנִיסוֹ בְּבֵיתוֹ וְהֶאֱכִילָהוּ וְהִשְׁקָהוּ וְנָתַן לוֹ מָעוֹת. בָּאוּ תַּלְמִידָיו וְאָמְרוּ לוֹ, עַד עַתָּה לֹא יָדַעְתָּ זֶה הַפָּסוּק? אָמַר לָהֶם, יָדַעְתִּי, אֲבָל לֹא שַׂמְתִּי עַל לִבִּי לְהִזָּהֵר בְּדָבָר זֶה, וּכְשֶׁהָיִיתִי קוֹרֵא זֶה הַפָּסוּק עָבַרְתִּי עָלָיו וְלֹא חַשְׁתִּי, וּבָא זֶה וְקִיְּמוֹ בְּיָדַי, וּמֵעַתָּה אֶזָּהֵר יוֹתֵר בִּלְשׁוֹנִי (ויקרא רבה טז, ב):

העולם הזה והעולם הבא שלך – תלויים ביד הלשון

כְּתִיב "מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן, וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל פִּרְיָהּ" (משלי יח, כא). מַעֲשֶׂה הָיָה בְּמֶלֶךְ פָּרַס, שֶׁחָלָה. אָמְרוּ לוֹ הָרוֹפְאִים, אֵין לְךָ רְפוּאָה עַד שֶׁיְּבִיאוּ לְךָ חֵלֶב לְבִיאָה, וְנַעֲשֶׂה לְךָ רְפוּאָה. עָנָה שַׂר אֶחָד וְאָמַר לוֹ, אֲנִי אָבִיא לְךָ חֵלֶב לְבִיאָה, אִם רְצוֹנְךָ, וּתְנוּ לִי עֶשֶׂר עֲזִים. אָמַר הַמֶּלֶךְ לְעַבְדּוֹ, שְׁיִתְּנוּ לוֹ. נָתְנוּ לוֹ. הָלַךְ לְגֹב אֲרָיוֹת, וְהָיְתָה שָׁם לְבִיאָה אַחַת מֵינֶקֶת גּוּרֶיהָ. יוֹם רִאשׁוֹן עָמַד מֵרָחוֹק וְהִשְׁלִיךְ עֵז אַחַת וַאֲכָלַתָּהּ. יוֹם שֵׁנִי נִתְקָרֵב מְעַט, וְהִשְׁלִיךְ לָהּ אַחֶרֶת. וְכֵן הָיָה עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַד שֶׁהָיָה מְשַׂחֵק עִמָּהּ, וְלָקַח מֵחֶלְבָּהּ וְהָלַךְ לוֹ. כְּשֶׁהָיָה בַּחֲצִי הַדֶּרֶךְ רָאָה בַּחֲלוֹם שֶׁהָיוּ כָּל אֵיבָרָיו מַתְרִיסִין [מְרִיבִין] זֶה עִם זֶה. הָרַגְלַיִם אוֹמְרוֹת, אֵין בְּכָל הָאֵיבָרִים דּוֹמִין לָנוּ, לְפִי שֶׁאִם לֹא הָלַכְנוּ, לֹא הָיָה יָכוֹל לְהָבִיא מִן הַלְּבִיאָה חֶלְבָּהּ! וְהַיָּדַיִם אוֹמְרוֹת, אֵין כְּמוֹנוּ, לְפִי שֶׁאִם לֹא הֵיֵינוּ אָנוּ שָׁחֲלַבְנוּ, לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר! הָעֵינַיִם אָמְרוּ, אָנוּ לְמַעְלָה מִן הַכֹּל. שֶׁאִם לֹא הֵיֵינוּ מַרְאִים לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ לֹא הָיָה נַעֲשֶׂה דָּבָר! עָנָה הַלֵּב וְאָמַר, אֵין כָּמוֹנִי, אִם לֹא נָתַתִּי עֵצָה - מַה הוֹעַלְתֶּם כֻּלְּכֶם?! עָנָה הַלָּשׁוֹן וְאָמַר לָהֶם, אֵין כָּמוֹנִי, לְפִי שֶׁאִם לֹא אָמַרְתִּי אֶת הַדָּבָר לְמֶלֶךְ - מִי הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ? הִשִּׁיבוּ לָהּ כָּל הָאֵיבָרִים, אֵיךְ לֹא יָרֵאת לְהַדָּמוֹת אֵלֵינוּ, הֲלוֹא אַתְּ סְגוּרָה וּנְתוּנָה בְּמָקוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה, וְאֵין בָּךְ עֵצָה כַּאֲשֶׁר לִשְׁאָר אֵיבָרִים... אָמְרָה לָהֶם הַלָּשׁוֹן, הַיּוֹם תְּווֹכְחוּ וְתִרְאוּ שֶׁאֲנִי מֶלֶךְ וְשׁוֹלֵט עֲלֵיכֶם!

שָׁמַר הָאִישׁ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. הָלַךְ אֵצֶל הַמֶּלֶךְ, אָמַר לוֹ: אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, הֵא לְךָ חֵלֶב כַּלְבְּתָא... קָצַף הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לְתַלּוֹתוֹ. כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְהִתָּלוֹת, הִתְחִילוּ הָאֵיבָרִים לְבַכּוֹת. אָמְרָה לָהֶם הַלָּשׁוֹן, הֲלוֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁאֵין בָּכֶם מַמָּשׁ! וְאָמְרָה הַלָּשׁוֹן, אִם אֲנִי מַצָּלֶת

אֶתְכֶם, תּוֹדוּ לִי שֶׁאֲנִי מֶלֶךְ עֲלֵיכֶם? אֱמְרוּ לָהּ הֵן. מִיָּד אָמַר הַלָּשׁוֹן, הֲשִׁיבֵנִי אֶל הַמֶּלֶךְ, אוּלַי אֶנָּצֵל. הֶשִׁיבָהוּ אֵלָיו. אָמַר לוֹ, לָמָּה צִוִּיתָ לְתָלוֹתִי? זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ?! אָמַר לוֹ, שֶׁהֵבֵאתָ לִי חֶלֶב כַּלְבְּתָא. אָמַר לוֹ, וּמָה אֶכְפַּת לְךָ אִם יִהְיֶה לְךָ רְפוּאָה? וְעוֹד, לְבִיאָה - כַּלְבְּתָא קוֹרְאִין לָהּ. לָקְחוּ מִמֶּנּוּ וְנִסּוּ אוֹתוֹ, וְנִמְצָא חֶלֶב לְבִיאָה. אָמְרוּ לָהּ הָאֵיבָרִים, עַכְשָׁו אָנוּ מוֹדִים לְךָ שֶׁאַתָּה אָמַרְתָּ הָאֱמֶת. וְזֶהוּ, "מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן" (שוחר טוב לט ב - ג). לְכָךְ אָמַר דָּוִד, "אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי" (תהלים לט, ב). רְאֵה שֶׁהַלָּשׁוֹן טוֹב מִקֻּרְבָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר, "אֱהַלְלָה שֵׁם אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה, וְתִיטַב לַה' מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס" (שם סט, לא - לב). (ספר אורחות צדיקים שער עשרים וחמשה).

הנשמה לא שבעה מהנאות גשמיים

מַעֲשֶׂה הָיָה בֶּבֶן מֶלֶךְ, נַעַר בֶּן שָׁנָה אוֹ שְׁנָתַיִם שֶׁנִּגְנַב, וְהוֹלִיכוּהוּ לְמֶרְחוֹק אֶלֶף פַּרְסָאוֹת אוֹ יוֹתֵר, וְנִתְגַּדֵּל בְּבֵית כַּפְרֵי וְנִתְלַמֵּד מַעֲשֶׂה כַּפְרִיּוּת, וְלֹא חָשַׁב וְלֹא זָכַר אַחַר מַלְכוּתוֹ, כִּי לֹא הִכִּיר וְלֹא יָדַע. וְאַחַר שֶׁעָמַד עַל דַּעְתּוֹ בָּא אֵלָיו אֶחָד וּבִשְּׂרוֹ וְאָמַר לוֹ, אַתָּה בֶּן מֶלֶךְ! אֲבָל לֹא הִגִּיד לוֹ אֵיזֶה מֶלֶךְ הוּא אֲבִיו, אָז גָּבַהּ לִבּוֹ קְצָת אַךְ לֹא חָשַׁשׁ כָּל כָּךְ כֵּיוָן שֶׁלֹּא יָדַע מִי הוּא אֲבִיו. וְאַחַר כָּךְ בָּא אֵלָיו מְבַשֵּׂר אַחֵר וְהִגִּיד לוֹ אֵיזֶה מֶלֶךְ הוּא אֲבִיו, וְהִגִּיד לוֹ מְדִינָתוֹ וְאַרְצוֹ. אָז גָּבַהּ לִבּוֹ יוֹתֵר וְיִתְאַוֶּה לֵילֵךְ שָׁם, מִכָּל מָקוֹם הָשְׁפַּל לִבּוֹ בְּזִכְרוֹ, אֲפִלּוּ אִם אֵלֵךְ שָׁם, לֹא יְחוּשׁוּ בִּי, כִּי לֹא מַכִּירִים אוֹתִי! אַחַר כָּךְ שָׁמַע הַמֶּלֶךְ הֵיכָן בְּנוֹ וְשָׁלַח אַחֲרָיו מִבְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁהִכִּירוּ סִמָּנִים בְּגוּפוֹ, וְשָׁלַח עִמָּהֶם שָׂרִים רַבִּים וְנִכְבָּדִים וּבִגְדֵי מַלְכוּת לְהָבִיא בְּנוֹ אֵצְלוֹ, וּכְשֶׁבָּאוּ אֵלּוּ אֵלָיו וְרָאוּהוּ וְהִכִּירוּהוּ וְהֶרְאוּ לוֹ הַבְּגָדִים שֶׁל מַלְכוּת, אָז גָּבַהּ לִבּוֹ מְאֹד, וְאַחַר שֶׁהִלְבִּישׁוּהוּ וְהִרְכִּיבוּהוּ עַל הַסּוּס אֲשֶׁר רָכַב בּוֹ הַמֶּלֶךְ, אָז יָדַע תִּקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ, וְהָיָה לוֹ לֵב מֶלֶךְ, וְגָבַהּ מְאֹד מְאֹד:

כָּךְ עִנְיַן הַנְּשָׁמָה, הִיא בַּת מֶלֶךְ נְפוּחָה בָּאָדָם מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְהוּבְאָה בַּגּוּף הַמְלֻכְלָךְ, אֲשֶׁר חֻשְׁקוּ רַב מְאֹד לָעוֹלָם הַזֶּה, וְיֵשׁ לוֹ כַּמָּה מִינֵי תַּאֲווֹת, עַד שֶׁנִּקְבְּעָה הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא בַּת הַמֶּלֶךְ בֵּינֵיהֶן, וְנִמְשֶׁכֶת אַחַר תַּאֲווֹת הַגּוּף, וְשׁוֹכַחַת אֲבִיהָ - הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. וּבְעֵת שֶׁמְּלַמְּדִים אוֹתָהּ הַתּוֹרָה אָז הִיא מִתְעוֹרֶרֶת לַחֲשֹׁב לְמַעְלָה, וּבְעֵת שֶׁמַּרְאִים לָהּ שָׁמַיִם וְכוֹכָבִים וְחַמָּה וּלְבָנָה הֵיאַךְ מִתְנַהֲגִים הֵם בַּמִּנְהָג שָׁוֶה, וְאוֹמְרִים לָהּ שֶׁהִיא נִבְרֵאת מִמִּי שֶׁבָּרָא אוֹתָם, אָז הִיא מִתְעַלָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּבְעֵת שֶׁמְּלַמְּדִים אוֹתָהּ סוֹד יִחוּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְסוֹד חָכְמַת הַנְּשָׁמָה, אָז הִיא לוֹבֶשֶׁת בִּגְדֵי מַלְכוּת וְנִכְנֶסֶת בְּסוֹד הַיִּרְאָה..." (ספר אורחות צדיקים שער עשרים וששה).

התעוררות הנשמה לאהבת ה' ויראתו

רָאוּי לְכָל הַיָּרֵא דְּבַר ה', לְהָשִׁיב אֶל לִבּוֹ יוֹם הַמָּוֶת וְשׁוֹאתוֹ וְחֶרְדָּתוֹ, וְיִהְיֶה לוֹ לְמַזְכֶּרֶת, וְיֹאמַר לְלִבּוֹ, לִבִּי, לִבִּי! הֲלֹא יָדַעְתָּ, כִּי לֹא נִבְרֵאתָ כִּי אִם לָשׁוּב לֶעָפָר. מִיּוֹם הֱיוֹתְךָ מַדּוּעַ

לֹא זָכַרְתָּ אַחֲרִיתֶךָ, הֲלֹא תֵדַע, כִּי כָל הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתָּה חַי עַל הָאֲדָמָה כְּצֵל עוֹבֵר אַתָּה, וּכְמוֹץ יְסֹעֵר מִגָּרֶן, וּכְעָשָׁן מֵאֲרֻבָּה, יָמֶיךָ חֲרוּצִים וְחַיֶּיךָ קְצוּצִים, וְכָל אֲשֶׁר יַעֲבוֹר עָלֶיךָ יוֹם אוֹ לַיְלָה, תְּחַסֵּר חֵלֶק מֵחֶלְקֵי חַיֶּיךָ, וּבְכָל יוֹם תִּקָּרֵב אֶל הַקֶּבֶר, וְתָעוּף בְּלֹא אֵבֶר. וּמַדּוּעַ לֹא יָדַעְתָּ כִּי עָפָר אַתָּה, וְלֹא זָכַרְתָּ כִּי מִן הָאֲדָמָה נוֹצַרְתָּ, וְעַל מִי בָּטַחְתָּ כִּי מָרַדְתָּ. וּמַדּוּעַ אַתָּה נִמְהָר, וְלֹא תַעֲבִיר עַל לִבְּךָ יוֹם הַמָּר, יוֹם אֲשֶׁר תֹּאבַד עֲצָתְךָ וְנִסְרְחָה חָכְמָתֶךָ, יוֹם תִּדְבַּק לְשׁוֹנְךָ לְחִכֶּךָ, יוֹם יִשָּׁאוּךָ, עַל כָּתֵף יִסְבְּלוּךָ, וְעַל אֶרֶץ תַּחְתִּית יַשְׁלִיכוּךָ, וְעַל כָּל מַעֲשֶׂה יְחַשְּׁבוּךָ, וּבְאֶבֶק תִּדְכֶּה וְאִשָּׁךְ לֹא תִכְבֶּה. יוֹם תִּרְאֶה הַחֶשְׁבּוֹן עָרוּךְ וְהַסֵּפֶר פָּתוּחַ, וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט וְכוֹס תַּרְעֵלָה בְּיַד ה', שָׁם תִּמְצֶה שִׁמְרֵיהָ, וְתָהֳמָה נַפְשְׁךָ בְּצִירֶיהָ, וּמַה תְּשִׁיב עַל זְדוֹנוֹתֶיךָ, הֲלֹא אָז תִּרְאֶה פְּרִי מַעֲלָלֶיךָ וְתִמְצָא גְּמוּלֶךָ. וְאֵלּוּ תָּמוּת כְּמוֹת הַבְּהֵמָה וְלֹא תִהְיֶה עָתִיד לָתֵת חֶשְׁבּוֹן, הָיָה לְךָ לִשְׁמוֹחַ בְּמוֹתְךָ, אַךְ תֵּלֵךְ לְמַר מָמָוֶת, וְלִמְקוֹם אֹפֶל, אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת, שָׁם תִּפּוֹל עָלֶיךָ אֵימָה, וּתְכַסְּךָ כְּלִמָּה, וּלְבוּשְׁךָ גּוּשׁ רִמָּה, וְיִזּוֹרֶה עַל גּוּפְךָ גָּפְרִית, לְבִלְתִּי הִשְׁאִיר לְךָ שָׂרִיד, הֲלֹא הַיּוֹם הַהוּא נוֹרָא וְאָיוֹם, יוֹם אֲשֶׁר אֵין לוֹ פְּדָיוֹם, יוֹם תַּמְרוּר בִּבְכִיָּה וְתַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה, יוֹם חֲרָדָה וּצְעָקָה, יוֹם שׁוֹאָה וּנְאָקָה, יוֹם מִסְפֵּד מַר, יוֹם תַּעֲרֹךְ אֵבֶל מִשְׁמָר מוּל מִשְׁמָר, יוֹם יֻחֲרָה אַף הָאֵל וְקִנְאָתוֹ, וְנִתְכָּה כְּאֵשׁ חֲמָתוֹ, יוֹם יִרְבּוּ הַמַּעֲצֵבִים וְהַמַּכְאוֹבִים, יוֹם יֻהֲמָה כָּל אִישׁ יָדָיו עַל חֶלְצָיו, יוֹם יֹאבְדוּ כָּל חֻפָּצָיו. יוֹם תֵּצֵא הַנְּשָׁמָה, וְיִשָּׁאֵר הַגּוּף כִּכְלִי מָלֵא כְּלִמָּה, מֻשְׁלָךְ כְּאֶבֶן דּוּמָם, וְעַתָּה בֶּן אָדָם, עַל מִי תָּנוּס לֶעָזְרָה, אוֹ מִי יִהְיֶה עָלֶיךָ סִתְרָה, הֲלֹא אָז תֹּאמַר, אוֹי לִי מֶה עָשִׂיתִי, וּמַדּוּעַ דִּבֶּר ה' בָּזִיתִי, וְאַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבִּי פָּנִיתִי, וּבַמֶּה אֶתְכַּסֶּה וְעֵרוֹם אָנֹכִי. הִתְקוֹשְׁשׁ וְהִתְבּוֹשֵׁשׁ וְהִכָּלֵם מֵחַטֹּאתֶיךָ, וְתֵן תּוֹדָה לֵאלֹהֶיךָ, בְּעוֹד נֶפֶשׁ בְּגוּפֶךָ, בְּטֶרֶם יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפֶּךָ. הָאֵל מְמַשְׁפְּטִים הַקָּשִׁים יַצִּילֵנוּ, וּמִמָּוֶת יִגְאָלֵנוּ, וְיִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ". (מתוך ספר "קב הישר" שער שבעה עשר).

"**תגיד לי מה יותר מתוק מדף גמרא**"?!...

דברי סיום

פתח לנו שער - בעת נעילת שער הספר

נציג כאן שאלה קטנה לפני חתימת הספר, שכל קורא צריך לשאול עצמו:

"מה יָצָא לנו מכל הקריאה בספר המוסרי הזה"? ובמילים אחרות: איזה תועלת 'מוסרית' קיבלנו מכל ארבעים המאמרים, ועשרות הפרפראות שנכתבו כאן?

על שאלה זו - ענה לנו רבינו החפץ חיים, מתוך מעשה אישי שארע לו, וחובה לכל אדם לדעת את תשובתו המפליאה של החפץ חיים. וזה תוכן המעשה:

אירע פעם בורשא (עיר הבירה של מדינת פולין) שאחד מנכבדי העיר, סוחר ידוע שהיה גם תלמיד חכם וקובע עיתים לתורה, שהזדמן לביתו של החפץ חיים, וביקש לקנות ממנו את כל ספריו שחיבר ("משנה ברורה". "תורת הבית". "אהבת חסד". "ליקוטי הלכות" על סדר קדשים, ועוד.) ואולם הדגיש אותו סוחר - שאת כל הספרים הנ"ל הוא מעוניין לקנות, פרט לספר הנקרא בשם "חפץ חיים"!

התפלא החפץ חיים, ושאל את הקונה לסיבת הדבר: מדוע? איזה 'פגם' מצא הוא דווקא על סיפרו זה?

"חלילה" - נבהל הסוחר - "שום פגם וחסרון אין בספר הזה. ורק הסיבה לסירובי נובעת, מכיון שספר זה עוסק בעניני זהירות מדיבורי לשון הרע ורכילות, ואני מכיר את עצמי שלא אוכל להיזהר מזה, מחמת שכל היום יש לי 'משא ומתן' עם אנשי עסקים, וקשה מאד מאד שלא לדבר, או שלא לשמוע מהם איזה דיבור לשון הרע ורכילות על יצרן פלוני, וסוחר אלמוני, וכו'.

וא"כ - המשיך הסוחר להסביר, אין טעם שאקח ללמוד בספר "חפץ חיים" שכולו מדבר על הזהירות מעניינים אלו, כיון שבלאו הכי לא תהיה לי תועלת מזה, שקרוב לודאי שאכשל בנושאים האלו בעת מסחרי"!

כששמע זאת רבינו החפץ חיים, הרצינו פניו, ואמר לו לאותו סוחר:

"דע לך! שבאמת בהתחלה בשעה שהתחלתי בכתיבת חיבור זה, סברתי אז כמותך. מחשבה זו עלתה בראשי וחשבתי לעצמי: לאיזו 'מטרה' אני חותר בכתיבת חיבור זה? והרי אי אפשר לבוא ולשנות את כל העולם, ולהזהיר אותם שיזהרו בדבר כה קשה כ"שמירת הלשון"! שהרי רוב האנשים עסוקים רוב היום במסחרם, עם כל מיני אנשים זרים מבחוץ, ומאד יהיה קשה להם להיזהר ולא לדבר, או לא לשמוע - דיבורי לשון הרע ורכילות!

"וא"כ - הרהרתי לעצמי - כיון שבלאו הכי אין סיכוי שתהיה תועלת מרובה מספר זה, אולי עדיף שלא אקח על כתפיי - משימה כבידה זו!

"ואולם", המשיך החפץ חיים ואמר, "כיון שלא רציתי להחליט לעצמי דבר גורלי כזה, החלטתי ללכת לשאול את ר' ישראל מסאלנט (שהיה אז מייסד כל שיטת "לימוד המוסר" בעולם התורה) ולשטוח בפניו את ספקותי, וכאשר יפסוק לי - כן אעשה".

ואכן כך עשיתי. נסעתי לר' ישראל, והתיעצתי עמו בבעיה הנ"ל. אלא שהוא השיב לי ואמר: "שכדאי לעבוד ולהשקיע על חיבור שמזהיר מ"שמירת הלשון", ואף אם הספר לא יתרום שום השתנות לטובה - אך אם יצליח להוציא 'אנחה אחת' של חרטה מליבו

של יהודי על שדיבר לשון הרע – בשל זה לבד - היה שווה לחבר את כל החיבור הענק של "שמירת הלשון"!
ותשובת ר' ישראל - דומה שעונה ג"כ על מטרת כל חיבור ספר זה:
שכן, אף אנו סבורים, שאם נצליח בס"ד וספר זה יתרום לפחות לעלות "הרהורי חרטה" בליבו של הקורא, שיוציא 'אנחה' אחת מליבו על הדברים שהוא לקוי בהם - על זה לבד - היה שווה כל הטורח והעמל הרב שהושקע בחיבור זה!
אם אדם יידע לפחות - שהוא לקוי בנושאים האלו של תורה, תפילה, גמילות חסדים. או אם אשה תקרא את מאמר תשיעי (של שער "שכר ועונש") שמדבר באריכות על נושא הצניעות, ומאמר זה ישפיע עליה - שלפחות תוציא 'אנחה' מליבה - שיבטא את ריגשות החרטה שיש בליבה (על נושא 'הצניעות' שהיא מזניחה) על הישג זה בלבד - היה שווה להקדיש זמן כה רב, ולכתוב חיבור כה גדול שישיג את התוצאה הזו!
שכן, אדם שלפחות 'יודע' שהוא לא עושה טוב, יודע שהוא באמת לקוי בזה, ומתאנח ומצטער על כשלונותיו - בזה לבד יש ערך רב, והישג עצום מאד. כיון שלפני ה"חזרה בתשובה" צריך להתחיל קודם כל עם "הכרת החטא"! שלפחות האדם יהיה מוּדָע לכך שהוא נכשל בחטא, ולא יהיה חי ב"אֲשָׁלָיוּת"!
אם חיבור ספר זה
יצליח לעורר אפילו רק "ריגשות חרטה" בלב יהודי -
והיה זה שכרינו - מכל עמלינו !

מילי דבדיחותא ומוסר השכל

"לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם" (משלי א' ו').
[חל איסור מוחלט להעתיק מבלי רשות מהמחבר]
* אל תתן לאנשים לשבור אותך, אתה לא צלחת...
* אל תתן לאנשים להוציא אותך מהכלים, אתה לא סיר...
* אל תתן לאנשים לסחוט אותך, אתה לא סמרטוט.
* אל תתן לקש לשבור אותך, אתה לא גמל. [הקש ששבר את הגמל].
* כולם רוצים להאריך ימים, אך אף אחד לא רוצה להזדקן...
* אשה יקרה, אל תהי "מקסימום" וגם לא "מנימום", כי גם במקסי וגם במיני יש מום!
* הדלת לאושר תמיד פתוחה.
* להיות מאושר זה לאהוב את דרך ההשגחה עליך.
* האושר הוא הדבר היחיד, שככל שמחלקים אותו לאחרים, הוא מכפיל את עצמו!

* אם אתה מצליח לחשוב על האתמול בלי חרטה, ועל המחר - בלי פחד, אתה מתקרב לאושר.
* אושר הוא המתנה הגדולה שאנו מעניקים לעצמנו.
* כאשר אדם מפסיק להתלונן על הצרות שיש לו, ומתחיל להיות אסיר תודה על הצרות שאין לו, הוא מתקרב לאושר.
* אם תחפש את הדרך אל האושר, לא תגיע אל האושר שבדרך.
* מחשבות רעות הם כמו דשא וקוצים, אם לא תְּכַסֵּחַ אותם בזמן – הם יגדלו עליך.
* החיים הם מתנת חינם – אבל לא לחינם!
* החיים עשויים מזמן, אל תבזבז אותם!
* החיים הם יָם של שמחה ועצב, יש לדעת להתגבר על הגלים והקצף.
* אם הצרות מתחילות לרדת עליך כגשם, לך בין הטיפות.
* מחצית מהחיים אדם מפסיד בכיסופין על העתיד, ואת החצי השני בצערו על העבר.
* כאשר אנו דואגים על העתיד, ומהרהרים על העבר, אנו מפסידים את ההווה...
* אנו חיים בהווה, שהוא העבר של מחר.
* החיוך הוא האיפור הטוב ביותר לפנים.
* אוי למי שגם בשעת סינוור מזהה רק את החושך.
* הָפֻּסִימִי רואה קושי בכל הזדמנות. הָאוֹפְּטִימִי רואה הזדמנות בכל קושי.
* החיים הם כמו רכבת, ההבדל בניהם הוא קטן: הרכבת נוסעת וחוזרת החיים נוסעים ולא חוזרים.
* המוות יקר – הוא עולה לנו חיים.
* בחיים יש הרבה סיומים, אך כל סיום הוא גם התחלה.
* אם אדם לא צוחק על החיים, החיים צוחקים עליו.
* המבחן הוא לא כל החיים, אך כל החיים הם מבחן.
* בדרך כלל אתה לא יכול לשנות, אבל אתה יכול להשתנות.
* מוטב להתפלל בלב נטוּל מילים, מאשר במילים נטוּלות לב.
* אל תספר לה' כמה צרותיך גדולות, ספר לצרותיך כמה ה' גדול.
* הדאגה היא כמו עקיצה, אם תתעסק בה ותגרדה, היא תכאב יותר!
* דאגות רק עושות לך קמטים, וזה עוד דבר שצריך להדאיג אותך.
* למי שיש אמונה – אין שאלות. ולמי שחסרה האמונה – אין תשובות.
* חכמת כל החוכמות היא האמונה התמימה.
* האדם הוא עולם קטן: כשהוא קטן הוא עולם, וכשהוא עולם – הוא קטן...

* אתה יודע, כשאתה יודע שאינך יודע!
* במטבח הכי מהודר יש פח זבל... לאדם הכי מושלם יש חסרונות.
* החיים הם פרוזדור למי שיודע שיש טרקלין, אבל הם לא טרקלין למי ששוכח שהם פרוזדור.
* האדם דומה לכינור: אם הוא שלם ללא פגם, הריהו מנגן.
* האדם מתגורר עם עצמו 70 שנה, ואינו מכיר את עצמו.
* כל אחד נולד בן אדם, אך לא כל אחד נשאר כזה עד הסוף.
* רצים, עוקפים, ממהרים, ולבסוף... כולם ברמזור נפגשים.
* היצר הרע הוא "גנב זקן", זקן בא בימים, וגנב בא בלילות.
* תכלית המוסר: להגביר את היראה ולמעט את הניסיון.
* היצר הרע משלם כאילו במזומן, ואילו יצר הטוב – באשראי.
* לעיתים לא לעשות – זה המעשה שיש לעשות.
* הדרך הטובה ביותר להעריך משהו, זה לחיות זמן מה בלעדיו.
* אם אמרת דבר וכולם מסכימים איתך, סימן שאתה טועה.
* כל החיים אנו לומדים, מצאת החמה ועד צאת הנשמה.
* קל להסתיר שנאה, אך קשה להסתיר אהבה.
* ההצלחה – היא תוצר של אחוז אחד הצלחה, ו- 99% סיעתא דשמיא.
* יש אדם עם ראש מחשב, אבל אין מחשב עם ראש אדם.
* האדם עשה את הטכנולוגיה להכרחית, והיא עשתה אותו למיותר.
* עד שהאדם מצליח להכיר את עצמו – הוא כבר אינו מה שהיה.
* נסיונות הם כמו מדרגות, אפשר לעלות בהם ואפשר גם לרדת.
* נחמד להיות חשוב, אך חשוב יותר להיות נחמד.
* רק בחשיכה נוצצים הכוכבים...
* מי שאוהב את המשא, לא מרגיש מעמסה.
* לא חשוב מה אתה אוכל, חשוב מה אוכל אותך.
* גם השעה הקשה ביותר, היא לא יותר מ- 60 דקות.
* במלחמה צריך לדעת איך לנצח, אך יותר מכך – איך להפסיד.
* כל יום הוא התחלה להגשמת תקווה וחלום.
* אנו בידינו יוצרים את עתידנו וקוראים לו "גורל".
* האדם הוא יצור מסובך, תמיד רוצה מה שאין לו.
* אם לא הולך כמו שרוצים, צריך לרצות כמו שהולך.

* אם אתה חש שרגליך באוויר, יתכן שאתה באמצע לעלות מדרגה.
* אנשים אינם חסרי כוח, הם חסרי רצון.
* אין ישר יותר מסולם עקום.
* מושלם הוא מי שמממש את כל הפוטנציאל הטמון בו.
* עוד לא נבראה המעלית להצלחה, צריך לעלות מדרגה מדרגה.
* אדם לא תלוי בהצלחה, ההצלחה תלויה באדם.
* דברים טובים עושים, דברים רעים נעשים בעצמם.
* לטוב - לא צריך לצפות, צריך לעשות!
* צעד קטן לאדם - צעד גדול לאנושות.
* החיים הם כמו אופנים: אם קשה לך, אתה בעלייה. אם קל לך, אתה בירידה. ואם אתה עומד, אתה נופל!
* הדיבור שווה כסף, ההקשבה שווה זהב.
* מחמאה אחת שווה יותר מאלף מילים של ביקורת.
* דיבור נעים בכוחו לחבוש פצעים.
* במקום שבו מסתיימות המילים - מדבר הלב.
* מילה רעה - כזרם קור. מילה טובה - כקרן אור.
* כבוד וקלון תלויים ביד הלשון.
* מעידת הרגל קלה יותר ממעידת הלשון.
* אם הלב צר, הלשון רחב.
* לטעות או לשגות, זה נורמלי. לחזור על כך שוב - זו הבעיה.
* למד את בנך לשתוק, לדבר הוא כבר ילמד בעצמו.
* 'מסכן' נקרא מי שממסכן את עצמו.
* אל תפתח פה לשטן, הוא לא רופא שינים.
* מריבה פירושה: כאשר כל אחד מנסה לומר את המילה האחרונה.
* אם האורח שוכח לבוא, אין זו צרה, אך צרה היא ששוכח לצאת...
* החבר הוא כמו בלון, כשלוחצים יותר מדי, הוא מתפוצץ.
* ידידות היא כמו סיגריה, אם שואפים אותה יותר מדי - נחנקים.
* היתרון הגדול של הלילה, שבסוף מגיע הבוקר...
* שני דברים אינם ניתנים בכפיה: צדקה ואהבה.
* המרחק מביתי לביתך, הוא קילומטר. אך מליבי ללבך - אפילו לא מילימטר.
* שמור על קשר ולא על קֶצֶר.

* המהלל את עצמו בקול, מהלל טיפש גדול.
* אל תהיה צודק, הֱיֵה צדיק.
* אל תעשה במסתרים, מה שלא תעשה ברבים.
* אל תהיה מתוק מדבש על מנת שלא יבלעוך.
* החיים הם משחק, או שאתה מצליח בגדול, או שאתה נופל בגדול.
* החיים – הם הבית ספר הטוב ביותר.
* 'ציפיות' יש רק על כריות.
* אנו מעריכים את הבריאות רק כאשר אנו חולים.
* העני מבקש כסף כדי לחיות, העשיר מבקש לחיות בשביל כסף.
* דמעות פותחים שערים, אבל שמחה – מבקיעה חומות.
* סבון מנקה את הגוף, דמעות – את הנשמה.
* אדם דומה לבצל: כשמקלפים את קליפותיו נשארת הדמעה.
* שערי דמעות לא ננעלים, אך בכל זאת יש שערים בשביל "דמעות תנין".
* מה עושה הפחדן? פוחד ממוות ומת מפחד.
* כשאני צודק – אף אחד לא זוכר. כשאני טועה – אף אחד לא שוכח.
* פעם נהגו להסמיק מבושה, היום – בושה להסמיק.
* בושה להיות חסר בושה.
* אל תנסה לשנות את העולם, אך הזהר לבל ישנה הוּא אותך.
* אל תבחר חבר לפי יופי, אלא לפי אופי.
* חבר שופע ידידות ימנע ממך את הבדידות.
* "ואהבת לרעך" – גם אם הוא לא כמוך.
* הגיבור נבחן במלחמה, והחבר בשעת צרה.
* איזוהי ידידות מזויפת? ידידות הדומה לְצֵל: באור היא קיימת, ובחושך נעלמת.
* ידיד זהו שעוזר לשני בשני ידיו – "יד-יד".
* אל תשים פָּס על העולם, הוא יהפוך אותך למינוס.
* קְנה לך חבר – רק אם הוא שווה את המחיר.
* מי שאינו יודע להקשיב, אינו יודע להשיב.
* זוג מתאים תמצא רק בחנות נעלים.
* אשרי היודעים לתת מבלי לזכור, ולקחת מבלי לשכוח.
* יש אנשים בעולם שהם מלאכים ללא כנפים, שמוכנים תמיד להושיט ידיים.
* הנר שורף את עצמו כדי להאיר לזולתו.

* קַל לתת בלי לאהוב, אך קשה לאהוב בלי לתת.
* אל תסתכל בקנקן אלא מלא וקח אותו.
* אף פעם אל תאמר "אף פעם".
* כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה – כי שניהם לא יועילו כלום.
* מאושרים האנשים שקורות חייהם משעממים.
* החיוך – תרופה יעילה בלי תופעות לוואי.
* חייך הרבה, זה לא עולה ואין לזה מחיר.
* הצחוק משמין, אבל להשמין זה לא צחוק.
* החיים הם יָם, הצרות – מצוּלה, והשמחה – חגורת הצלה.
* כדאי ללמוד מהפרחים לא לקמץ בחיוכים.
* עדיף להיות שמח מזויף מעצוב אמיתי.
* דקה אחת של עצב = הפסד 60 שניות של שמחה.
* כולם רצים אחרי מה שרוֹצים, ואף פעם אינם מרוּצים.
* הטיפש אומר מה שהוא יודע, החכם יודע מה שהוא אומר.
* מה שבחינם – מחירו יקר יותר. הזול הוא היקר.
* כל החיים אנו מתאמצים איך לא להתאמץ.
* אין שושנה בלא קוצים, ואין חיים ללא מאמצים.
* החיים הם כגלידה: אם אינך מנצלם, הם נמסים ולא נשאר כלום.
* כשמגישים לך לימון חמוץ – עשה ממנו לימונדה.
* רצונך להצליח במשהו? הפסק לחלום על משהו אחר.
* דרך החלון אתה יכול לראות את זולתך, אך אם מָרוּח עליו כסף – הוא הופך למראָה, ואתה רואה בו רק את עצמך.
* אין העין רואה כשהלב עיוור.
* לפעמים 'צדק' הוא רק כוכב.
* לשקר אין רגלים אבל הוא בועט.
* האמת כבדה על כן נושאיה מועטים.
* כשאדם מרמה את עצמו – הוא המפסיד הגדול.
* לפני הבחירות הקירות מדברות אליך, ולאחר הבחירות אתה מדבר אל הקירות.
* אדם מאמין בעצמו כשמאמינים בו.
* אדם רושם את החסדים של חברו בעיפרון, ואת הפגיעות – בחרט ברזל.
* אם אין לך יעד – לעולם לא תגיע לשם.

* השתיקה נשמעת יותר מן הצעקות.
* הסתכל על הפרחים שפורחים ולא רק על העלים הנושרים.
* כשרָע לך לפעמים, זכור שיש מצבים הרבה יותר גרועים.
* קווה לטוב ביותר, אך התכונן לגרוע ביותר.
* הנדיבות – היא פשרה בין קמצנות לפזרנות.
* אל תרדוף אחר הכבוד, כי הוא אלוף העולם בריצה.
* לכעוס פירושו: להעניש את עצמך על טיפשות של אחרים.
* עקשן הוא כמו ביצה: ככל שתבשל אותו – הוא יקשה את עורפו.
* בלי משקפת לא רואים למרחקים, ובלי מוסר לא רואים גם היכן שעומדים.
* הסבלנות היא מרָה, אך פירותיה מתוקים.
* היין נכנס אל הבטן ועולה אל הראש. הכעס נכנס אל הראש ויורד אל הבטן.
* אל תעשה "סיפור" מכל דבר – גם אם אתה במקצועך סוֹפר.
* לפעמים דווקא העבודה עושה את האדם בן חורין.
* העצלן: אם העבודה היא בריאות – השאר אותה לחולים.
* אמר העצל: מה טוב להתבטל, ואחר כך מעט לנוח.
* החריצות משתלמת בסופו של דבר, העצלות – מיד.
* העצלן חושב מה לעשות, הזריז – עושה מיד.
* החיים הם לא מלפפון – אל תחמיץ אותם!
* החיים הם כמו קפה, לפעמים הם בוץ, לפעמים הם שחור, אך תמיד הם "נס"...
* לבר דעת נמאס לחיות כמו חָיוֹת.
* לא חשוב כמה שנים אתה חי, חשוב כמה אתה חי באותם שנים.
* הזמן הוא חיים, וכולו מורכב מרגעים.
* האדם אומר: הזמן חולף... והזמן אומר: האדם חולף...
* יותר מאשר הזמן ברשותנו, אנו ברשותו.
* יפים הם ימי הנוער, אך חולפים הם כחלום זוֹהַר.
* מפני שיבה תקום – התעורר טרם זקנה.
* זָקֵן שחור - התראה. זָקֵן לַבָן - התראה לפני נִיתוּק.
* לאנשים מצליחים יש קומץ ידידים והמון שונאים.
* אמונה, רצון, ושאיפות – הם הנוסחה להצלחה.
* כשיש מזל – השכל מיותר.
* תחיֵה את היום, כי המחר הוא בגדר חלום.

* "נח" אותיות "חן". אם אתה נח לבריות, יש בך חן.
* 'מחמאות' הם שמן, שבו משמנים את הגלגלים לנסוע.
* "אח לצרה יוולד". על ידי הצרה, נעשים אחים.
* רק כשמחממים משהו במיקרו, מגלים כמה דברים אפשר להספיק ב- 50 שניות...
* למה פסי הרכבת ברומניה הולכים בזיגזג? כדי שהקטר יוכל תמיד לוודא שלא גנבו לו את הקרון האחרון...
* "אל תסתכל בקנקן, קח אותו"!
* צה"ל חיסל פעיל חמאס ביום הולדתו, דובר צה"ל מוסר: 'שלחנו לו מזל"ט'...
* כאשר נכנס הרשל'ה אל הרבי ברוך, נכד הבעל שם טוב, היה הרבי נתון בעצבות. ראה זאת הרשל'ה והחל מחפש על הרצפה... שאלו אותו: "מה אתה מחפש"? ענה הרשל'ה: "פני הרבי נפלו. אני מחפש אותם"...
* אשה חכמה כותבת את 'התווים' לבעלה. והוא מחלל לפי התווים שלה.
* אשה חכמה היא אמנם הצוואר, והבעל הראש, אבל אי אפשר להזיז את הראש ללא הצוואר!
* אשה חכמה מעניקה לבעלה את ההרגשה שהוא המחליט, ובסופו של דבר, הוא יאמר את מה **שהיא** רוצה להגיד! העיקר שזה ייצא מפיו...
* אשה חכמה פועלת על בעלה בחכמה, באופן מוסתר, מאחורי הקלעים!

"חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֲהֶרְסֶנּוּ"! (משלי י"ד א').

נר תמיד בהיכל ה'

חיבור תורני זה נכתב
לזכות ולעילוי נשמתה של האשה הכשרה והצנועה
רבקה חיה בת שרה
שנפטרה בקיצור ימים ושנים לאחר יסורים קשים ומרים
והיא אך בת ז"ך (27) לחייה.
ת.נ.צ.ב.ה.

חסד של אמת

הננו מבקשים, בכל לשון של בקשה: אנא לפני כל תחילת לימוד ומצווה, נא להדגיש שזכות הלימוד והחיזוק יעמדו לעילוי נשמתה הטהורה.
והמרחם על הבריות מרחמים עליו מהשמים
וזכות הצדקת תעמוד לו לכל מילי דמיטב. אמן.

"מפרסמים עושי מצווה"

יהי רצון שזכות זיכוי הרבים ולימוד התורה העולה מחיבור זה, יעמוד לזכותם של אנשי גיבורי החייל, מחזיקי התורה, אוהבי התורה ולומדיה, אשר רב זכותם בחיבור זה, ועין לא ראתה אלוהים זולתך, רוב שכרם השמור להם לעולם הבא. ופירותיהן בעולם הזה.

הלא המה האנשים הנכבדים:

הרב שלמה מועלם בן טובה שליט"א

הרב יאיר גודינר בן בתיה שליט"א

הרב אשר סופר בן רינה שליט"א

הרב יוסף ארז בן ברתה שליט"א

יהי רצון שיתברכו בכל הברכות שבתורה, וירוו רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, וזכות התורה הקדושה תהא מליצת יושר בעדם, ותעמוד להם בכל אשר יפנו, ולא תמוש השכינה

והברכה והשמחה מביתם.

אמן כן יהי רצון.